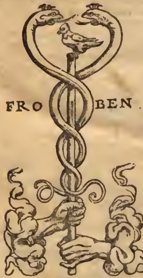
BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLII
H
24
NAPOLI

XLII
H
24



LODOVICI CAELII
RHODIGINI LECTIONVM ANTI-
QVARVM LIBRI XXX. RECOGNITI AB AVCTORE, ATQVE
ita locupletati, ut tertia plus parte auctiores ſint redditi: qui ob omnifariam
abſtruſarum & reconditioru̅ tam rerum quàm uocum explicatione̅ (quas
uix unius hominis ætas libris perpetuò inſudans obſeruaret) meritò COR-
NVCOPIAE, ſeu THESAVRVS VTRIVSQVE LINGVAE appella-
buntur, quòd in quocunq; ſtudiorum genere, non minor ipſo-
rum, quàm ingentis bibliothecæ, aut complurium
commentariorum poſsit eſſe uſus.

Index eſt additus, in quo nihil deſideres.



Cum Imp. Maieſtatis gratia & priuilegio.

BASILEAE M D L

AD LECTOREM.

SICVTI Antiquarum lectionum Commentarios concinnarat olim Vindex Ceſelius, ita nunc eoſdem per incuriã interceptos reparauit Lodouicus Cælius Rhodiginus, in corporis unã uelut molem aggeſtis primum linguæ utriuſq; floribus, mox aduocato ad partes Platone item, ac Platonicis omnibus, necnon Ariſtotele, ac hæreſeos eiuſdem uiris alijs, ſed & Theologorum pleriſq;, ac Iureconſultorum, ut Medicos taceam, Matheſin profeſſos. ex qua uelut lectionis farragine explicantur linguæ Latinæ loca, quingentis haud pauciora ferè, uel alijs intacta, uel penſiculatè parum excuſſa. Opto ualeas qui leges, liuore poſito:

αὕτη γὰρ ἀντιπελάργησις ἱκανή.

AD REVERENDISS. ET ILLVSTRISS.

DOMINVM D. IOANNEM DOMINICVM DE CVPPIS,

Dei & apoſtolicæ ſedis gratia epiſcopum Oſtienſem, S.R.E. cardinalem Tranenſem, ſacriq; collegij decanum, in Lodouicij Cælij Rhodigini Antiquarum lectionum libros, Camilli Richerij fratris filij Præfatio.

HONESTVM ni fallor, & egregium eorum eſt inſtitutum reuerendiſſime Præſul, qui nil precioſius, nil habent antiquius, quàm ut quacunq; ualeant ratione, poſteritati conſulant, uel noua promendo in lucem, ac fœtura quantum ipſe cenſeo, precioſiſſima cõplures iuuando: aut quod æquè ferè magnum eſt, uetera quæ ingeniorum fœcunditas, ingentium animorum perennes imagines poſt ſe reliquere, impreſſoribus tradendo. Quid enim proſit opus eruditum, uarium, acutum ſuperinducto ſitu in obſcuro deſordeſcere, & propè deperire? Vtinam id comperiretur in paucioribus, longè minus negocij ſummo ingenio uiri, quorum munus eſt in gymnaſiorum claritate profiteri, perſentirent, quum in tenebras Cimmerijs atriores præcipitati, uix inde ſudantes explicantur. Sed malum hoc latius ſerpendo, ita demum carioſa quadam putredine cuncta repleuit, ut ſæpenumero uolumina non pauca, quæ iure meo rationalis naturæ partus legitimos eſſe contenderim: iaceant inutilia prorſus, nec intellectum ullo modo recipiant. Heu deſidia, quot præclara ueterum monimenta conciderunt, quibus res Latina illuſtrari poterat, & multarum rerum cognitio nobis afferri? Liuianæ decades, Saluſtiana hiſtoria, & alia multa perierunt. Nolui id patrui mei erudito operi accidere, quod iure hæreditario ad nos deuolutum fuit. Idcirco imprimendum curaui, quando ipſe funere præuentus acerbo non potuit. Hæ tamen lucubrationes heroem magnum, ſtudiorum fautorem, literatorumq; ducem expoſcunt, ſub cuius clypeo & præſidio à caninis rictibus tutæ in manus ſtudioſorũ prodant. Cæterum diſpicienti acrius, & omnem (quod aiũt) lapidem mouenti, non ferè aptior aut excellentior occurrebat, qui non auguſta modò & ueluti diuina maiorum amplitudine latius per uniuerſam Italiam & prouincias aliquot eniteſcis, ſed ingenij quoq; facibus fulgurans adeo ſummouere cæteros uideris, ut in unius labijs præpotens illa Pitho planè ſediſſe uideatur. Hic agminatim uirtutes tuæ occurrunt, quibus adeo ſum allectus ad te diligendũ, ut nil magis cogitem quàm me in clientelam tuam exhibere. Egregius parens tuus Bernardinus à Cuppis, qui quum bonitate ſingulari, & ſumma in republica adminiſtranda integritate, tum uerò te filio abundè illuſtris fuit & magnificus: ſiquidem ut erat in omni uſu prudens & ſagax, etiam ſi ſummo loco natum te intueretur, nunquam tamen adduci potuit, ut eum arbitraretur nobilem, cui fumoſis imaginibus atrium eſſet plenum: quòd nemo in noſtram (ut Seneca ait) gloriam uixerit: neque quòd ante nos fuit, noſtrum ſit: cæterum eum uerè generoſum, & eſſe & dici opinatus, qui ad uirtutem bene eſſet à natura compoſitus, quum perſpexiſſet paruulos, quos natura eadem nobis dedit, igniculos diuiniore quodam modo tibi illuxiſſe, quæq; ingenijs noſtris ſemina ſunt innata uirtutum, indies magis magiſq; in te eniteſcere, ſumma cura, ſummiſq; laboribus tibi curandum cenſuit, ne igniculos eoſdem celeriter malis moribus opinionibuſq; deprauatis ſic extingueres, ut nuſquam naturæ lumen eluſceret, quo ſanè adoleſcente, ipſa nos ad uitam beatam natura perducit. Igitur peritius intelligens duo eſſe reliqua, quibus animal hoc prouidum & ſagax, quem uocamus hominem, ad perfectionem ualeat perduci, rationem ſiue diſciplinam, & conſuetudinem, confeſtim tibi à ſanctiſſimis uberibus matris amoto, quæ te ueluti Gracchorum mater Cornelia optimis & ſermone & moribus imbuiſſet, grammaticum doctorem adhibẽdum curauit, qui tibi perinde ac Ho-

 mericum

mericus ille Phœnix, dicendi pariter ac faciendi ductor foret, atq; magiſter: qua in ſe præcelſa quædam & inenarrabilis naturæ benignitas effulſit. Quum hæc mihi narrata ſunt, Ariſtotelicum illud ex Politicorum tertio, uerum eſſe cognoui, Ex melioribus ortos meliores eſſe conſentaneũ eſt. Tibi pleno (ut aiunt) cornu humana ſeſe felicitas infudit: quum tria ſint omnino bonorum genera, ſine quîs (ut Politicorum ſeptimo Ariſtoteles ait) nemo utiq; felix fuerit, externa corporis & animi, non uideo in quo uno omnia ea glorioſius laudabiliusq; efflorefcant. Nam quum ſe tibi ad ſatietatem eximia quædam numinis benignitas à primis annis ingereret, nihil omnino deeſſe uoluit, quo præcellens & diuina animi tui magnitudo promi poſſet largius, & ueluti ſaluberrimis ſcaturiens aquis fons uberius funderetur. Diuitias igitur ampliſsimas, etiam infanti elargitus eſt optimus maximus Deus. Tu uerò ut es in omni uſu prudẽs & ſummus, nõ bracteatam & perſonatam ac ſuppuratam (ut Senecæ uerbis utar) quorundam felicitatem ſequutus, ſummum in eis tibi bonum collocaſti: uerum ad liberalitatis & beneficentiæ opus eis perpetuò es uſus, ſcitum illud Cæſaris Auguſti ſubinde tecũ repetens, Benignitas mea me ad cæleſtem gloriam effert. nam (ut Plinius ait) deus eſt mortali iuuare mortalem. Et hæc ad æternam gloriam uia, hac proceres iere Romani. Fuit ergo magnitudinis tuæ proprium, calcaſſe mortalia: & quæ cæteri mirantur, uel nulla duxiſſe, uel ut mãcipia ad uirtutis redegiſſe miniſteriũ. Pauperiores eatenus contemnendos & abijciendos nonnulli exiſtimant, perinde ac hominum loco planè non eſſent. Tu uerò ſub palliolo ſordido latere poſſe ſapientiam putaſti, & pauperes fouere ac amplexari perpetuò uoluiſti: dicere cõſueuiſti, Homines hominum cauſa eſſe generatos, ut ipſi inter ſe alij alijs prodeſſe poſſent. Corporis etiam bona, in te minimè deſiderantur, ea præſertim quæ M. Varro primigenia naturæ appellat: Græci, τὰ πρῶτα φύσεως, qualia ſunt incolumitas, ualetudo, ſenſuum integritas, uires, pulchritudo: certè ſine pulchritudine abſoluta felicitas nõ eſt. Nam forma, dei munus eſt, & (ut Iliados tertio Homerus inquit) θεῶν ἐρικυδέα δῶρα. Sed hæc licet admirabilia uideri poſsint, ut equidem ſunt: horum tamen in te nihil eſt, ſed circa te corporea hæc (ut grauiſsimè & ſentit & docuit Platonicus Plotinus) imagines ſunt, & ueſtigia, ac umbræ potius. Ille demum felix, cui bonum omne in animo eſt erectum & exciſum, quiq; mirabilia calcat, & natura utitur magiſtra, ad illius leges compoſitus. Igitur quum officia omnia ab naturæ proficiſcantur principijs, atq; ut membra nobis ita data ſunt, ut ad quandam rationem uiuendi data eſſe uideantur: ſic appetitio animi quam Græci ὁρμὴν uocant, nõ ad quod uis genus uitæ, ſed ad quandam formam uiuẽdi uidetur data. Hac tibi diuinitus infixa perſpexiſti, uirum illum uerè ciuilem, & publicarum priuatarũq; rerum adminiſtrationi accommodatum, qui regere conſilijs urbes, fundare legibus, emendare iudicijs poſsit, non alium profectò eſſe quàm oratorem: nec hunc apud ueteres ſapientiæ antiſtites uiros à philoſopho fuiſſe diuerſum. Ob id ſumma cura, ſtudio incredibili, non quidẽ citra pulueris tactum aut ſudorem, non rhetorices modò elementa, ſed latius oratorios campos ita eſſe penetrandos olim tibi propoſitum fuit, perinde ac unicum id, & præcellens opus eſſet obeundum. Nec tu hac implicitus cura, ut miles ignauus & infrequens alia circumſpectare deſtitiſti. Nam & dialecticæ gyris ac Meandris ita te inſinuaſti, ut exquiſitas ambiguitates illas nequaquam tibi per ignauiam duxeris prætereũdas: immo quo in humanis nihil animo tuo præſtanti abſolutius foret, quum hominis propria ſit ueri inquiſitio, mox & philoſophiæ ſacra ingreſſus pomœria, rerum naturam, quæq; ſupra naturam ſunt, ſcrutatus fuiſti: ei quoq; parti qua mores conſtant, ita ſitienter incubuiſti, ut manifeſtum prorſus faceres, ſicut ad ſanandas corporum ægrotationes malagmata excogitata ſunt, & coliria ac catapotia, & id genus alia, ita ad ſanandos animi morbos intrinſecus graſſantes inuenta eſſe philoſophorum præcepta, ac medelas. Hæc tu quidem omnia ingenij acumine incredibili, memoria omnium capaci, tanta es adeptus celeritate, ut quum duo ſint prima in animis noſtris genera uirtutum, utræ in te præluceant magis, non pullati fermè, nec ſatis exſculpti indicij ſit. ſiquidem unum earum genus eſt, quæ ſuapte ingenerantur natura, appellanturq; nõ uoluntariæ: alterum

earum

earum genus eſt magnarum uerarumq́ uirtutum, quas appellamus uoluntarias, ut eſt prudentia, temperantia, fortitudo, iuſtitia: quæ utiq; in te omnes ita demũ præcellunt, ita clariſſimi cuiuſdam ſyderis inſtar præ cæteris fulgeſcunt mortalibus, ut ad earũ intuitum ſapientiſſimus quiſq; perinde ac diuino ictus fulgore, reuerenter admodũ mentis ſummittat aciem. O uirum incomparabilem, tu fortunæ terriculamenta, & circumſtrepentes minas lętiſsima ſemper excerpſiſti fronte, in ſacro illo collegio (ut fama eſt) dei honorem, & eccleſiæ Romanæ commodum præ oculis habens, intrepidè tuám aperis ſententiam quũ legatus Picænam petijſti, ita tumultus ſtatim ſedaſti, & ad trãquillitatem omnia reuocaſti, ut te homines illi tanquã Deum uenerarentur. Quid hic innocentiam laudem, aut clementiam ſingularem, qua cunctos mortales uel uſq; ad pœnitentiam ſuperaſti? Quid morum dexteritatem repetam? & quod in magna fortuna perrarum eſt, affabilitatẽ? Clariora ſunt opera tua, quàm humana lingua illuſtrari poſſint. Quis ergo ad te amandũ non alliceretur? Ego blandiſſimè allectus me clientulum exhibeo: neq; ipſa hæc adblandiendi ſtudio à me perſcribi nunc amplitudo tua interpretetur: ſed eo nomine potius, ut Camillũ ſcires, & quicquid in Camillo eſt, tibi iam nunc eſſe mancipatiſſimum. Quare patrui mei LECTIONVM ANTIQVARVM libros tibi nunc dedico, qui grauiore ſupercilio recogniti, & tertia plus parte aucti, publica iterum fiunt materia. Notiſsimum eſt enim qua clementia, quaq; frontis hilaritate & benefica natura excipias literatos omnes, & ipſa literarũ ſtudia. Accedit item hac nuncupatione quędam operi auctoritas. Vetus enim eſt, Multa ideo precioſa uideri, quòd ſint templis dicata. Porrò uiſa res eſt tanto uiro digna, ut qui diuinæ ſcientiæ apicẽ nullo refragante calculo ſummi beneficio ingenij ſolus ferè attigiſſe cognoſcitur, illi maximè hoc opus dicaretur. Noſtrum igitur munuſculum qualecunq; digniſſime Præſul (ut ſoles omnia) benignè ſuſcipias: ac irrefragabili tua auctoritate, paterno amore, uelut numen præſentiſſimum, protegas. Vale, ac diu uiue Auguſto felicior, Traiano melior

INDEX

uocum & rerum ſingularum cognitu neceſſariarum fœcundiſsimus.

A Ante l k non aſpirari, pag. 531
α, β, γ, puero barbaro clamante, prætori impoſitum ſilentium 1121
α literæ in o tranſitus Aeolicis moris 1134
Abacion, abax 274
abacus 231. 242. 273 274 & 929
abaculi 231
alienatio quid 463
abantū tondendi mos 258
ἀβάπτιστα 97
abaris Scytha 706
abaris hiſtoria 619
abbaris magiæ autor 345
abas in lacertam 733
abatos locus 509
abbatis oppidum 153
abdalæ ſarracēi dictū 576
abderitæ eorumq; ſuggillatio 1150
abderitarum ex ſebri delirium 1150
abdomen 120
abdua fluuius 154
abecedarij qui 1014
abigeorum ſupplicium 362
abij qui 705
abijcere uxorem 1082
abineus color 833
abiſac Sunamitis quæ 1148
abitius Heliogabali cognomen 1072
ablaqueare 922
abluere ſomnia quid 1039
abluuium 873
aboli qui 445
abortus ſignum 573
abradatæ hiſtoria 508
abraham non omnino Chaldæus 591
abrahā primus ſomniorum interpres 1036
abrodieti 239
abrones ibid.
abrotonum, γλυκὺς ἀγκών 723
abrotonū meretricula, Themiſtoclis mater 533
abſtemiorum ratio 1095
abydena 1008
abydenorū mollicies ibid.
abydocomæ ibid.
abyrtace 1047
abyrtacopæi ibid.
Academiæ gymnaſium Palladi ſacrum 621
academiæ inſalubritas cur delecta Platoni 896
acena uirga 271
acalanthis canis 661
auis ibid.
acanthe 632
acanthie cicadæ 632
etoliæ ibid.
acanthilides ibid.
acanthis auicula ibid.
acanthocharus 456
acanthos urbs 632
acaras annulus 202
acaridion ibid.
acarnanes iaculatores 694
ἀκαταληψία 634
acataphracti 532
acation 632
accenſus 639
accepti & expēſi codex & tabulæ 462
acceptabulum quid 507
acceptabula 506. 507
acceptabula præſtigiatorum 507
acceptilatio 462
acceſsio in morbis q̄d 801
accidentia, eorumq; in prædicamentis ratio 918
accipiter quare βαιὴθ Aegyptijs 139
accipitris ſœmellæ imagine Venerem intelligi 1131
accipitris ſymbolū 1142
accipitrem non bibere aquam 139
accubita, accubitæ 1051
accubitæ p culcitris 1016
accubitalia ibid.
accus mulieris inſania 627
accuſatorū argētei in Areopago lapides 458
ace locus, ἄκη 630
acedopoli 228
acephali dialogi 121
acephali ſacerdotes q 179
acephali uerſus 121
acephalorū apud Aegyptios ſymbolū quale 121
acephalitæ hæretici qui, pagina 179
acerbi qui 905
ἀκέρωτον bellum 880
aceſios 433
aceſius cur Apollo 615
aceſodyna quæ 920
acetabula 130. 507
acetarium 507
acetum cur frigore non dēſeſcat 1172
aceti natura ibid.
aceti in reſtinguendis incendijs uſus ibid.
achaine cerui 247
achæus Cillicon 283
achæi cur Chalcochitones Homero 538
achaici cognomen unde L. Mumio 1137. 1138
achaici uini pprietas 1105
achana 294
achanti uolumen 601
ἀχειροποίητα ſimulacra quæ 1073
achelodorus 515
achelous cur βούκερως pag. 667
acheloi fluuij ſimulacrum, pag. 667
acherij oratoris dictū 559
acheron 371. 965
acherontem ſalmorum quid Plautus dixerit 365
acheruſion ibid.
achetas 632
achilles antea Ligyros dictus & Pyriſcos 923
achilles Ariſtarchi, Ennij tragœdia 1039
achilles iunior Eurylochus, pag. 614
achilles cur Necropernas pag. 828
achilles cur Troilum peremerit 555
achilles unde 922. 923
achillis coma flaua 500
achillis corpus in Albam inſulam translatum 521
achillis Dromos inſula 521
achillis inſula ibid.
achillis patria Pythia 923
achillis præclara uox 899
achillis tumuli coronæ 654
achilleæ thermæ 1164
achilleum apud Tanagræos quid 567
achilleum hordeum 923
achilleum ſpongiarū genus cur dictum ibid.
achilleum uotum 267
achne unde 1007
achores 980
achthophorus 113. 683
ἀχθοφόροι 589
ἀχυράδες Tirinthiorū cibus 685
ἀχύρωσις 247
acies diuerſæ apud diuerſos formæ 344
aciē præire ſolitus Pyrphorus 282
acilius Buta 329
acilij Glabrionis hiſtoria, 487 & ſtatua 1137
acinaces 814
ἀκίνητα μὴ κίνει, prouerbium 649
ἀκίνητοι ibid.
acipenſer quid 1070
acipenſeres 472
acipenſeris lætitia 1070
ἀκμάζειν et ἀκμὴ 1044
ἀκμὴ 800
ἄκμων filius cœlū quare quibuſdā dicatur 32
ἀκόλαστοι qui 523. 734
ἄκολον 333
ἀκοντὶ 535
aconitum uenenum unde, pag. 1064
aconitum ab Hecate inuentum 421
aconiti uis 892
aconita uaſa quæ 1064
acoſte 820
ἀκοσμία ibid.
ἀκρασία 501
ἀκρατεῖς qui 528
acratiſma 1049. 1064
acratiſtos 1049
acratocothones 1057
ἀκρατοφόρου Dionyſiū ſacellum 1069
acratopoſiæ certamen 715
ἀκρατοποτεῖν 960
acredines, acrementa 805
acrepala 1059
ἀκρόδρυς 194
acriſii heroum 648
acriſia quid 892
ἀκριτόμυθος 581
acritos qui 892
acroamata 1063
acrobatica machina 292
acrocherſites 226
acrocherſites cur dictus Soſtratus 504
acrochirius 399
acrochiriſmus 399. 504
acrocholus 500. 905
acrocolia 117
acrocomæ Thraces q 258
ἀκρόδρυα quæ, eorūq; inuentor Dionyſius 246

acroir76

acrodrya 459.1156
acromia 117
acromphalium 121.571
acron 960
acronis interia 747
acronyctæ ſtellæ que 803
acrophyſium 780
acropolis Athenienſiũ, olim Polis 543
acropoles 170
acropſolos 301
acroſtichis 960
acroſtolia 98
acroterium 835
acroteria angularia & mediana 835
acrothoraces qui 960
actææ ueſtes quæ 695
actæonis canes 660
eorum nomina 661
ἀκτή, acte 425
actij Apollinis templum, inibiq; muſcis bouem immolari 908
actij Neuij ſtatua 376
actio & oratio quo differant 887
actionũ genera tria 774
actionũ opportunitas 381
actis ſeruile nomen 978
& uas ibidem
actiuá ne an contemplatiua uita præſtantior 964
actiuos & uoluptarios haberi tanquam exules 81
actores primarũ aut ſecundarum partium qui 291
actoriones 148
actus ratio in fabulis 751
actuum in comœdijs diſtantia 292
acus 149
acus, ſiue acicula piſ. 1025
acubus ſub ungues impactis necatæ Dionyſij fil. 521
acutos morbos per dies impares moueri 531
acylos, aculos 122
Adad Aſſyriorũ deus 719
& quid 883
adam & Euæ myſtica interpretatio 63
adam pro homine Hebræis quid 58
adami allegoria ex Platonicis 808
adami nomine marẽ ac fœminam includi 58
adamas ferri ſpecies, et quo modo molliatur 740
adamantina uincula 740
adæquare 727
adargatis dea 719
addephagiæ templũ 240
addumantia ſomnis 1038
ἀδελφός 892.893
adelphi cur fratres 979
adelphi unde 148.288
adenes 93.141.1174
adephaga, adephagi 568
ἀδηφαγία 497.568
adeps ſenſus expers 135
ades rex 245
ades, ἅδης qd 965.966
ἄδης aer 380
ἀδέσμιος φυλακή 638
ἀδιάπτωτος liber 356
adeſpoti 972
adeſpota quæ apud Aegyptios 356
ἀδιάλλακτοι 869
ἀδιλίαι 892
adiopi qui 281
adipſa 493.1059
adipſos 233
aditiale conuiuium 326
admeti ſcolion 453
admirabilium liber an Ariſtotelis 869.1005
admiſſionales miniſtri 973
adoleſcẽtes unde dicti 751
adoleſcentiæ ætas 751
adoleſcentiæ ad Mercurij ſydus ratio 752
adoleſcẽtiæ lubricitas 669
adolius Acatij filius 841
adonai nomen 857
adonis Hebr. Thãmus 681
adonis in lactuca Veneri occultatus, cur 1060
adonis pro Baccho 247
adonim Cyprijs Gauanta dici 1131
adonides duo ibidem
adoniorũ ſacrorũ rit. 432
adorandi reges mos 835
adorantes quam partẽ ſpectare debeant 432
adorantium cõuerſiones uariæ 856
adorantibus nobis an deus afficiatur 432
adorantibus ſpectandus ortus, Pythagoræ ſymbolum 856
adoratio, in gratiarũ actione, qualis deceat 433
adorationis in diuino cultu ratio 856
adorationis præſtantia & neceſſitas 261
adorationis ritus 366
adorationis ritus antiqui cõſeruandi 607
adouacris in Italiam irruptio 1031
ἀδοξεῖν 184
adranus deus, Adranũ urbs pag. 266
adraſa heroum 818
adraſti duo 419
adraſtia 203
adraſtia an eadem cum Neměſi, & unde dicta 419
& 420
adraſtia Iouis & Neceſſitatis filia 371
adria urbs Græca 236
adriacum mare cur Cronium 440
adrianus Cæſarum primus barbam nutrire exorſus pag. 99
adriani Cæſ. hiſtoria 410
adriani imp. laus 742
adriani imp. inſania 627
adriani imp. inuidia 1010
adriani imp. ſurditas 104
adriani principis tolerãtia frigoris 97
adriani morientis in medicos dictum 1119
adriani ſuperſtitio ex Mauri occurſu 925
adriani imp. in Græcas literas ſtudium 1121
adriani in Florum poetam ſcomma 1010
adriano quale factum imperij omen 597
adrianopolis, quæ & Oreſtis 627
adrianothera 209
ἀδρέπαλυγοι uites 989
adua 154
aduentitia cœna 1065
aduentitia dos ut peculium pag. 1088
aduentitia quæ 483
aduentores 1065
aduentoria epiſtola ibidem
aduerſaria 462
qd à tabulis differãt ib.
adulationis deteſtatio 794
& 795
adulationis peſtis 835
adulationis remediũ 795
adulator, polypus cur 507
adulatores diutũ σκώληκες et ψιθύροι 794
adulatorũ appellationes diuerſæ 704.795
adulter uxoris ſuæ qs 620
adulterorũ apud Athenienſes pœna 1025
in adulteros quis primus legem ſanxerit 787
adulterorum apud Romanos pœna 842
adulteri ſupplicium 362
adulteri pœna 1131
adulteri pœna apud Gortynam & Aegypt. 841
& apud Lepreos 842
& apud Parthos 1080
adulterij rea ab Hippocrate liberata 777
de adulterio lex Zaleuci, pagina 481
adumbrata letitia 1007
adyrmachidæ qui, eorumq; mores 725
ἀελλάδου 867
æacia 809
ἀελλαι 676
αἰχμή 814
æcloncœna 1052
ædificiorum apud ueteres figuræ 457
ædilem metuentia loca, quæ dicantur 1166
ἀεὶ δοῖδα ἁλεν 128
ἀεὶ δοῖπαλμος 269
ælij 1090
æetes Solis & Antiopes filius 826
æetes Medeæ pater Corintho potitus 826
æganea iaculum 813
apud Aegas inſidam neminem dormire 1155
æganſienſe uinum 480
æges 1037
ægei interitus, & heroum, pag. 709
ægeon 255
æges 680
ægeum mare unde 1155
ægiale, poſtea Sicyon dicta pag. 425
ægialeus ibidem
ægialos ibidem
ægides 680
ægidis appellatio unde, & origo 724
ægidos Iouis allegoria, & Palladis 680
ægila tribus 685
ægilides iſchades 685
ægina Aſopi fil. 348.710

ægina Iouis rapta 920
ægina inſula Oenone prius, pag. 710
ægina Piræi lema 439 & 441
æginea 821
æginea mercatura quæ, pagina 441. 821
αἰγιναῖον νόμισμα 348
αἰγιναιοπώλας 821
æginetæ cur Philopentathli pag. 505
æginetæ φιλόξενοι 710
æginetarũ ſtud. 587. 710
æginetis captis cur pollices reſecti 581
æginetas primũ cudiſſe nũmum 348
æginetica potentia 347
ægion urbs 810
ægirus 686
ægis thyſanoeſſa 603
ægiſthus à capra educatus, pag. 838
ægle, placenta & ſacrificium 335
αἰγοφάγος Iuno Spartæ cur 679
ægopi oculi quã 477
ægri proprium 829
ægritudo quid 1159
ægritudo æſtiua quæ 1144
ægritudinum periodi per ſeptenarium plerũq; 531
ægrotatio quibus ad morũ emendationem profuerit 757
ægrotum in Libyam mittere, quid 725
ægrotorum ſomnis in Aeſculapij templo captãdi mos 1038
ægrotos producendi mos, 704 718
ægyptiaci dies 528
αἰγυπτιάζειν 713
ægyptia cœna 240
ægyptia ficus 686
ægyptia menſa 240
ægyptiũ templum, prouerbium 591
ægyptius aſinus, prouerbium 1169
ægyptius iudex, quis 892
ægyptius ſophiſtes qui, prouerbium 793
ægyptij regis frugalitas, pagina 330
ægyptio Scythæ nõ inuidet prouerbium 792
ægyptij ἀχθοφόροι & πλινθοφόροι 589
ægyptij Aethiopum coloni, pag. 1142
ægyptij antiquitus baudi, pag. 589
ægyptij calices 1057
ægyptij artophagi 722
ægyptij cur blæſis pedibus, pag. 608
ægyptij eruditi 588
ægyptij pecuniæ ſtudioſi, unde 694
ægyptij φίλοινοι 590
ægyptiorum mores 588 589 & 704
ægyptiorũ, cadauer in cõuiuiũ inferẽdi mos 1066
ægyptiorum condiendi cadauera mos 235. 653
ægyptiorum mos defunctorũ uẽtres eximẽdi 497
ægyptiorũ dij 592. 846
ægyptiorum furandi licentia 673
ægyptiorum goetia 346
ægyptiorum gratitudo, pagina 267. 268
ægyptiorum hierogrammates 1142
ægypt. improbitas 775
ægyptiorum in effingendis deorum ſimulacbris artificium 54
ægyptiorum tibia 319
ægyptiorum inuentum geometria 719
ægyptiorum inuẽta & mores 721. 722
ægyptiorum literæ cuiuſmodi 1141. 1142
ægyptiorum mos præcidẽdi uirginũ nymphã 527
ægyptiorum nigritia 707
ægyptiorum reges paſtores & pharaones 590
ægyptiorũ regũ mos 794 & principatus inſignia pag. 794
ægyptiorum ſacerdotũ frugalitas 496
ægyptiorum ſacerdotũ munus 312
ægyptiorum ſacerdotum ritus hydriæ ad templum deferendæ 1026
ægyptiorũ ſacra 430 & 492
ægyptiorũ ſapientia cuiuſmodi fuerit 590
ſuperſtitio 591
ægyptiorũ ſepulchra 652 & domorũ utilitas ibidẽ
ægyptiorum ſermo dijs maximè congruens 606
ægyptiorum templa qualia 591 592
ægyptiorum uaticinãdi ars pag. 75
ægyptiorũ uinolentia 590
ægyptijs anni principiũ cãcer, cur 575
ægyptijs cuiuſmodi imagine Venus Marsq; ſignificetur 1131
ægyptijs inuiſi ruffi homines & aſini, cur 1169
ægyptijs mulieribus quare non conceſſum calceis uti 356
ægyptus ſcientiarũ parens 204 588
ægyptus imago cœli 590
ægyptus pro Nilo 775 & 1028
ægyptus prouincia equeſtri tantum uiro decerni ſolita 589
ægyptus publicũ orbis horreum dicta 1133
ægyptus Saturnino interdicta 588
ægypti fertilitas ac ſitus, pagina 1133
ægypti monachorũ tria genera 358
ægypti pyramides 885
ægypti regũ diademata cur aſpidis imagine diſtincta 984
ægypti ſacerdotes Sacabatæ 1029
ægypti ſulcus Libyæ harenas non curat, prouerbium 1133
ægypti regũ ſucceſsio 921
in Aegyptũ cur à magnus uiris crebrò ſuſcepta profectio 590. 591
ægyptũ cur prouinciã facere Cæſar noluerit 1133
de Aegypto religiõe priuãda uaticiniũ 590. 591
ægyptiorum pueros cæleſtia adoraſſe 846
æliani dicta 834
æliani ſophiſtæ hiſtoria, pagina 834
ælius Gallus 851
ælius Verus. uide Verus
ælij 1094
ælinon ibidem
ἄελλα unde 825
aello, harpyia cur 1143
æluromorphon ſolis ſimulacrum 287
æluromorphi cãthari 287
æmylij Pauli in lunæ deliquio uictima 529
æneas ob pietatem clemẽterq; à Græcis uictoribus tractatus 754
æneæ pietas 425
æneæ ſtatua apud Argiuos, pag. 425
æneæ uxor Creuſa & Eurydice 749
ænobarborum rutila barba, pag. 1116
æneum uinculum 740
ænei uomeris & cultrorũq; uſus 1112
æneo crure perinſignis allegoria 680
ænea pleraq; ad rem diuinã adhiberi ſolita 1112
æneorũ poculorũ uſus 741
æneis uaſis uti quãm potiſſimum in ſacris ueteres ſoliti 739
ænigma magicum 54. 55
ænigmata cõuiualia 1066
ænos, ſiue αἶνος quid, & unde dictus 580
ænos, qui et gryphus 1066
æola facta, prouerb. 1178
æoles fraudulenti 344
æolicus p fraudulẽto 402
æolipolæ quid 778
ælius modus 343
αἰολίζειν 344. 402
αἰολοπώλης 825
αἰόλος ibidem
æolus cur uẽtorũ rex 779
æoli uafricia 1178
αἰών 56
æoniſtici libri 1036
αἰώραι funes 292
æpos mons 516
æquilateres numeri, et inæquilateres, qui 863
ſub æquinoctiali tẽperatiſſima habitatio 35
æquinoctiales horæ 444
æquinoctij die ſingulis horis urinam facere cynocephalos 982
æquorum ſuperficies an dulcior 1052
æquum & bonum quid, & æqui-

equitas 257
equi ratio 895
aer quid 744
aer an primò frigidum ele-
mentum 965
aer connaturalis 104
aer Ioui ac Veneri attribu-
tus 9
aer nũquã inmobilis 996
aer pro tenebris 965
aeris affectionũ duplex ra-
tio 874
aeris nullus color aut ſapor,
pag. 27
aerem peſtilentẽ magis inſi
cere quàm cibos 137
aeromeli 801
æra 355
αἶγα 448
ærariam fabricam primum
Athenienſes exercuiſſe,
pag. 737
ærariæ fabricæ cur leſchæ
739 740
ærariũ propriè reip. 1113
ærarium quid à fiſco diffe-
rat 356
ærarium Romanum quibus
conſtabat 356
ærarij qui 1113.1114
ærarij prætores 1114
aerias Veneris Paphicæ tẽ
pli auctor 525
ærica piſcis 739
æs ante ferri uſum 738
æs cur à Græcis χαλκὸς
dicatur 738
æs cur χαλκὸν εὐήνορα
καὶ νώροπα uocet Ho-
merus 1113
æs Corinthium cur precio-
ſum 826
æs manuarium 356
æs pararium 830
æs rubigine nõ cõſumi 740
æs thermarum 741
æris aduerſus putredinem
uis 1113
æris alieni remiſsio apud
quos uſurpata 463
æris appellatione etiam au-
rum contineri 355
æris crepitu cur in lunæ de-
liquijs uſi ueteres 739
& 1112
æris decem milia, qualis lo
quendi formula 1113
æris deus 836
æris fundendi artem quis ex
cogitarit primus 588
æris in ſacris et excantatio
nibus uis 739
æris inuentio 735.739
& autoritas 740
æris palææ 739
æris ſonus, uehementiſsima
res Græcis uiſa 739
æris tinnitu ſolui φάσματα
765
æris uis 1112
ærifodinis iuuari oculos, pa
gina 1113
ære illata uulnera ſanari fa
cilius 1113
æra Ephyria 826
æra pro pila 779
æropæ regis ocium 394
æropis cum Marte cõgreſ-
ſus 787
æruginis ad inuidiam colla
tio 792
æruginis color 1020
æruſcatores 446
αἶσα 1050
αἰσχρά 432
æſchines cur tritagoniſtes
Demoſth. dictus 1045
æſchines hypocrites ibidẽ
æſchines Selli filius qualis,
pag. 1006
æſchines Sophiſticæ ſecun-
dæ princeps 748
æſchines tympaniſtriæ fili-
us 1045
æſchinis ſonitus 180.953
æſchinis philoſophi acepha
li dialogi 121
αἰσχροπρεπής 412
æſchyli dictum 289
æſchyli duritia 1164
æſchylum bene potũ ad tra
gœdias ſcribendas con-
tendiſſe ſe 180
æſculanus deus 836
æſculapius cur Agnitas 678
æſculapius Sophoclis hoſpi-
tio exceptus 560
æſculapij allegoria 604
æſculapij & Mercurij ami
citia 882
æſculapij mira induſtria, pa
gina 1121
in Aeſculapij templo ſom-
nia ab ægrotis captari
ſolita 1038
æſculapio cur Gallum ſe de-
bere, Socr. dicat 604
æſopi helicotaton hydor, pa
gina 477
æſopeæ fabulæ cur 681
æſopus Thrax 842
æſop. cur λογοποιός 580
æſopus merito ſapiens habi
tus 579
æſopus unde dictus 980
æſopi apologi 579
æſopi deformitas 580
æſopi de uulpe & grue fa-
bella 1011
æſopi Momus 1147
æſopo unde fabulandi peri-
tia 579
æſopum reuixiſſe 580
æſopicarum fabellarum ori
go ab Heſiodo 579
æſtatis initium 1149
æſtati meridies aſsimilata,
pag. 530
æſtate cur ſiticuloſiores ſu-
mus 1171
æſtate quæ habenda cibi po
tusq; ratio 1149
æſtiua, æſtiuus annulus 202
æſtiua ægritudo 1144
æſtiua hora 202.443
æſtiuè bibere, prou. 1149
æſtuantes uehementer, cur
non dormiant 1153
æſtuaria 107
ætas firma quæ 1044
& integra ibidem
ætatis fabula 753
ætates in uita aureæ, tres, pa
gina 757
ætates humanas planetarũ
conſequi rationẽ 752
ætatum humanæ uitæ diſtri
butio 751.753
ætatum ſingularum humor
exuperans qui 751
ætatũ ſingularũ menſura nõ
ubiq; nec ſemp idẽ 753
ætatum uocabula 753
æternitas, αἰών 56
æternũ & perpetuum diffe
runt 21
αἰτεῖν 782
æthaliones cicadæ 633
αἰθήρ 608.849
æther pro ardore cæleſti 14
æther pro deo 836
æther pro immateriali mun
do 56
æther quid, & unde dicatur
pag. 931
æther unde 23.25.56
ætheris appellatione quæ cõ
tineantur 25
ætheris oculus, ſol 930
æthiops matronæ ex conce-
ptus imaginatione edita
tus 776
æthiopes cur timidi & effæ
minati 607.608
æthiopes cur blæſis pedibus
pag. 608
æthiopes lõgiſs. uitæ 851
æthiopes quare οὐλότριχες
98
æthiopum ante pugnã ſal-
tandi mos 161
æthiopum candor in denti-
bus 608
æthiopum capita ſine ſutu-
ris 501
æthiopũ magia 201.346
æthiopum matura ſenectus
unde 801
æthiopum nigror 1173
æthiopum nigredinis & ui
brati capilli ratio 607
& 608
æthiopas febri correptos ut
plurimum mori 607
æthiopas trigeſimo anno cõ
ſeneſcere 608
æthiopia Diana unde 608
æthiopici tauri 486.609
æthiopiũ Lydia regio 608
æthlius 767
æthon uulpes cur 731
αἴθωνες tripodes 303
αἴθοπα οἶνον cur dicant
Græci 1098
αἴθοπα οἶνον cur dixe-
rit Homerus 1172
æthra 56
æthuſa 435
æthyia Pallas 542.569
æthylla 920
ætia Callimachi 431
αἴτιον ibidem
aetites lapis 438
æthna ciuitas 1006
æthna mons, & iuxta Vul
cani templum 907
ætna mons unde 1006
ætnea regio aſyli uice habi-
ta 1005
ætnææ regionis florida na-
tura 1005
ætneum pro magno, pa-
gina 822
ætneus uenator, prouerbi-
um 1005
ætnæi equi 822
ætolus prius οἶνα 590
ætolus 767
ætoli epitheton quid, & un
de 782
ætoli

ætoli bellaces & μονοκρήπιδες 782
ætoli graſſatores 694
ætolorum Apocleti 506
ætolorum furta 782
in Aetolis manum habere, quid ibidem
ætolica audacia, pro magna 783
ætolicæ cicadæ 632
ætolicæ tunicæ 713
aetomata 488
ἀετὸς ibidem
quid in templis ibidem
aetos fluuius 255
aetos pro Nilo 775
ἀετὸς Pyrrhi cognomen, pagina 920
æui ſymbolũ baſiliſc. 1170
ἄιξ 479
axones qui 709
ἀξονευίδαι 709
Affabulatio 681
affectati capilli qui 687
affectiones, πάθη 874
affectiones urbanæ quæ, 418 419
affectiones tolli ex homine prorſum nõ poſſe 903
affectionum arietes 904
affectionũ principia συμφυτα 903
affectionũ qualitates ex uolũtate præcipuè pendere 903
affectionũ tẽperatura quãtũ momẽti habeat ad ualetudinẽ corporis 904
affectus quõ proſint 903
affectus ubi non permittantur mouere orat. 913
affinitatis uocabula 1090
afflationum ſpecies 1031
& 1032
afflatorum qui ſtatus 1032
Agdaſtia paſcua 1072
agallis Corcyrea 515. 775
agalmata 448
agamemnon Caberis initiatus 617
agamemnonis ſceptrũ pro deo 811
agamẽnoniæ thermæ 1164
agameſtor 227
agamij iudicia 1089
agape pro conuiuio 1049
agarus urbs et fluuius 683
agari 104
agari Scythæ 683
agaricus radix unde 683
agathias poeta 227
agathocles κολοιὸς καὶ τριόρχης cognominatus cur 916. 917
agath. Naſiarches 795
agathoclis dictum 206
agathoclis domus ſexaginta lectorum cognomento 918
agathoclis regis hiſtoria, 916 917
agathon tibicen 313
agathon Euripidi amatus, pag. 923
τὸ ἀγαθὸν, deus 844
ἀγαθὸν unde dictũ 924
ἀγαθοῦ δαίμονος πόσις 1068
ἀγαθοῦ θεοῦ ναὸς 848
& 1068
ἀγαθῆς τύχης ſimulacrum 481
agelæ 709
ἀγελαῖα 58
agelæi panes 336
ἀγελάρχαι 281
agelia Minerua 542
agema, ἄγημα 832
ἀγχνεῖς panes 335
agenoria dea 389
ager aſtictos & hypobolus qui 612
ager ſpureus 502
ager tabulinus & trientius quis 462
agrum imbecilliorem eſſe, quàm agricolam debere 1134
agrorũ diuerſa noĩa 119
agros metiri quis primus apud Aegyptios orſus, pag. 271
ageſilaus cur Pluto cognominatus 378
ageſilai apophthegmata 892
& 1018
ageſilai præclara ſententia pag. 282
ageſilai dictum 325. 355
ageſilai cadauer cera conditum 1044
ageſilai cum filio luſus 348
ageſilai de Atticis liberis et ſeruis dictum 968
ageſilai frugalitas 329
ageſilai hiſtoria 806
ageſilai in Ariſtogitonem ſcomma 960
ageſilai in Menecratẽ ſcomma, & item in Callipidem 413
ageſilai uictoriæ 1111
ageſipolis mortuus melle litus 1094
ἄγιυσον 173
agglutinationes 501
agidis in Eleos ſcõma 897
agidis uxor Timæa Alcibiadi uitiata 520
agidi tributaria facta Sparta 970
agiles qui, & unde 86
agilion 454
agiſimbæ 609
agitatio calidi propria 288
aglai Pſophidij felicitas, pagina 834
aglaia 846
aglaidis uoracitas 568
ἀγλαόκαρπον cur Homero pomum 1134
aglaophemi & Pythagoræ amicitia 882
aglottos 469
agna Atrei aurea qd 1058
ἀγνὰ θύματα quæ Thucydidi 430
agnata membra an irrita, pag. 642
agnationes, παραφύσεις pag. 642
agneon locus 775
agnitas Aeſculapius cur, pagina 678
agno, ἁγνὼ nympha 935
& fons mirandæ naturæ 935
agnoitæ hæretici 24
agnomones 445
ἀγνώστων θεῶν ara 485
agnus ſub Bocchoro loquutus 520
agogice 1137
agon χρηματίτης & ſtephanites 614
ἀγὼν γλυκὺς καὶ γυναικῶν pro loco 775
agon Heracleoticus 683
agonis autor Iphitus 484
agonis etymon 676
agonis uaria notio ibidem
agones epitaphij ibidem
ἀγώνια ibidem
ἀγονίας γῆς ibidem
agnos 750
agoni 742
ἄγονοι χοαὶ 676
agonij dij, agonia 676
agonice 683
agoniſtæ equi 824
agoniſtice quib. cõſtet 504
agonothetarũ ratio 484
agoreæ pallas 678
agoræus Iupiter 46
agoræi Iouis ſacellum 678
ἀγοραῖοι 750
agoranomi 232
agoraſtes 977
ἀγοστᾶσαι 820
agradatos 660
agræ regio 767
agretas 254
agrammata quæ 507
agrãmata animalia 1141
agraphij crimen 284
agrariæ legis præcipua cauſa quæ 650
agraulos Cecropis 458
agreus unde cognominatus Ariſtæus 391
& Iupiter 391
agria 251
agricolæ elegans in Piſiſtratum ſcomma 989
agricolarum ueterum uox, dijs immortalibus 443
agricolationis contemptus apud Thracas 393. 705
agricolationis inuẽtrix Polymnia 226
agriculturæ contemptus apud Theſpienſes 842
de agricultura collectanea Græca incerti auctoris, pag. 767
agriclea 457
agrigentũ cur ſacrum Pindaro dictum 827
agrigenti fluuij ſimulacrum pag. 667
agrigentini equitij gloria, pag. 713
agrigentinorũ luxus 479
agrippa 1143
agrippa harpagarum auctor, & turrium in prælijs 1144
agrippeum theatrum 460
agrippinæ dictum 77
agrippinæ in philoſophiam conuitium 1117
agrippinæ turdus 1141
agrippos, Agrippo infæcundior 457
agron Medicus 232
agron Nini filius 884
agroſis, & eadem dijs ſupplicandi mos 884
agroſtes 822
ἀγροτέρας Dianæ templum

plum 767
agyia 380
agyieus Apollo, Agyiatides aræ ibidem
agyrtes 897.1130
ἀγυρτικοὶ πίνακες, Agyrtica quæ 827
ad Agyrticas tabellas recidere quid ibid.
Ahala 920
aborta uena quæ 88.92
Aiax Eurysaces cur 818
ἀείδειν 218
aidoneus rex 245
aidoneus Pluto 379
ἀείδιον 21
ἀζπάζειν 214
ἀείφυλλον 167
aiſcopes aues 452
aizoum 733
Alæ hirundinum 117
alarũ fœtor unde, & in quibus 392.558
alarũ fœtoris uocabula, & ratio unde 936
alas fregiſſe aliquem, prouerbium 643
alabandei qui, eorumq; ſuggillatio 1012
alabaſtra 942
alabaſtrus quid, & unde, pag. 1057
alabaſtri qui 1055
alabaſtrites lapis 942
alabaſtrothecæ 1057
alachis Longobardi notum pag. 125
alagabalus qui Heliogabalus 1071
alapatha 263
alas oppidum 656
ἀλαῶται 655
ἀλαζονεύεσθαι 1006
alba inſula unde dicta 521
albanum forum 1076
albanorũ in defunctos barbaries 650
albanorũ qui ad Caucaſum, mores 711
albanorum mos 897
albani 692
& albini ibid.
albedo in corporib. præter naturam, lepra 986
albedinis cauſæ 1173
albertus magnus, barbarus pag. 18
alberti magni lapſus 209 746 1103
albigerij Carthaginenſis diuinatio 474
albij montes 552
albini cognomen unde Clodio 574
albumaſar fabuloſus 529
albus color lunæ attributus cur 996
albi dies qui 529
albis ueſtibus uti, luxuriæ datum 179
alcæa quid 477.478
alcæus poeta 227
alcæi ſcolion 453
alcæi uinolentia 1069
alcaicum decaſyllabũ 580
ἀλκή 738
alce fera qualis 486
alceſtidis generoſitas 453
alchimiæ uox 222
alchimici libri à Diocletiano combuſti 222
alchindus 542
alciatus 623
alciatus notatur 570
alcibiades, Laconicum nomen 512
alcibiades Aegypto perſimilis ibid.
alcibiades plures ibid.
alcibiades calcei 707
alcibiadis forma 347
alcibiadis in concionando metus 512
alcibiadis lambdaciſmus, 467 bleſitas 468
alcibiadis luxus 325
alcibiadis mirum ingenium pag. 237
alcibiadis ſtatua Romæ, pagina 1076
alcibiadion 824
alcini Lydorum regis hiſtoria 758
alcippa, Alcyon 531
alcippa ab Halirrhodio cõpreſſa 458
alcis 477
alcius Epicureus 871
almeonis de Muſarum ortu ſententia 770
alcmæoni ſacræ cupreſſi, pagina 952
alcman Pamphagus 241
almanis uoracitas 568
& 569
alcmenæ partus quomodo à Lucina impeditus 642
alcyone, Alcyon 532.609
alcyones, & earum nomina 531
alcyones ſine aſpiratiõe ſcribendum 531
alcyones unde dictæ 532
alcyoneus gigas 531
alcionides dies qui, ſiue Alcyonij 531.561
ἀλέα 656
alea interdictum epiſcopis & clericis 1098
aleæ luſus à Lydis primum, pag. 775
aleæ luſus inuentor 864
alec, quæ & menis 765
alecto 367
alectryonis iuuenis fabula, pag. 605
aleium 656
ἀλήιον πεδίον 655
alei campi 655.656
aleſius mons. 656
aletes Corintho potitus 827
ἀληθείας ara Anaxagoræ dicata 391
alexamenon 600
alexander adhuc puer ſcite à cytharœdo reprehenſus 754
alexander an Stygio ueneno perierit 833
alexãder cur Iouis filius habitus 869
alexander Monolycos appellatus 126
alexander philomelos cur, pag. 497
alexãder quo die natus 665
alexander Cytherius 316
alexander Priami ab urſa educatus 838
alexandri Aegæi in Neronem ſcomma 407
alexandri Cæſaris in cunuchos ſcomma 742
alexandri Cæſaris præclara ſententia 363
alexandri Cæſaris thermæ, pag. 1164
alexandri amaſius Bagoas, pag. 556
alexandri membrorum fragrantia 869.1129
alexandri forma 347
alexandri frugalitas & uigilantia 233
alexandri magnanimitas, pag. 927
alexandri uinolentia 325 536. 1097. 1128. & 1129
alexandri arrogantia unde 77 886
alexandri arrogãtia, deum ſe dici uolentis 837
alexãdri arrogãtia Olympiadis apophthegmate notata 842
alexandri cadauer melle litum 1093
alexandri canis cor 139
alexandri copiæ ipſo mortuo, Cyclopi excæcato ſimiles, à quo dictæ 949
alexandri cum Sogdijs amicitia 718
alexandri diademate obligatum Lyſimachi uulnus 922
alexandri de Cratero & Hephæſtione amicis dictum 882
alexandri de theſauris ſuis apud amicos reconditis, dictum 523
alexãdri dictũ de uoluptate & laboribus 332
alexãdri in Antipatrẽ ſcomma 593
alexãdri in Cincinnatulum ſcomma 687
alexandri graue in Olympiadem dictum 592
alexandri in Philippum dictum 522
alexandri equitatus 831
alexandri imperatoris iracundia 840
alexandri imperatoris interitus 702
alexandri imago ab Apelle facta 512
alexãdri imagines amuleti uice geſtari ſolitæ 837
alexandri in Iudæos liberalitas cur 697
alexandri in iudicando mos pag. 823
alexandri regis in mulieres liberalitas 510
alexãdri lunæ ex ſtylo ſur dentis hiſtoria 550
alexandri regis feſtiuũ munus homini nihili datum 666
alexandri poculum, prouerbium 1128. & ſeq.
alexandri Magni præſtantia 266
alexandri Magni uerũ præſtantia, & eiuſdem uita 869

alexandri

alexandri turpe facinus ad ſcorti nutum Perſarũ regiam exurentis 537
alexandri Lyciaca 488
alexandri Pheræi hiſtoria pag. 810
alexãdri problemata an recte ipſi aſſcripta 602
alexandri Sphæriſtæ ſtatua pag. 775
alexandro quomodo nupta Rhoxane 1080
alexandrocolaces 866
in Alexandrum Seuerum iocus 1017
alexandra quæ & Caſſandra unde dicta 922
alexandrei ſtateres 352
alexãdria per exochen πόλις dicta 588
alexãdriæ deflẽdi mortuos mos 655
alexandriæ quanta medicinæ æſtimatio 588
alexandriæ ſitum frequenter elephantiaſi laborare 393
alexandrini cœli lætitia, pag. 590
alexandrini fallaces 588
alexandrinorum mores & ſtudia 857
alexarchi Vranopolis 919
ἀλεξητήριον 200
ἀλεξικέρως cur dicatur poetis Rhamnus 877
alexicaca 642
alexicacus Apollo cur 380 615 731
alexicacus Hercules 394
ἀλεξίκακοι dæmones qui pag. 47
alexidis in Callimedontem ſcommа 497
alexipharmaci tractatus pag. 209
alexipharmaca 201
alexis comicus 237
algazeles philoſophus 12 & 1117
alibantes quare dicantur uita functi 86
alieni qui 629
alienatio duplex 628
alienatio in morbis unde pag. 626
alima 263
ἄλιμα pharmaca 493
almos 233
almos herba 493
alimentarij pueri ibid.
alimnata manotica 884
ἀλινδῆθαι 1002
alipenæ medicamenta 87
alipili 1166
aliptæ ibid.
alipterium ibid.
ἀλισαδοτός 300
aliterij dæmones 47
alix 1048
alla pro deo Arabibus 857
allactum quid 589
allage 714
allantes 919
allantopoles 919. 1048
allecti dij 846
allegoriæ in fabulis triplex, 679 680
allienſis pugnæ dies funeſtior quàm urbis captæ quid 1176
allium pro deo Aegyptijs, pag. 846
allium quomodo melius proueniet 307
allij eſus ueteribus religioſus 136
allium ruſticorum theriace pag. 136
allij natura, & in quo à cæpis differat 436
allio paſtus, prouerb. 605
ἀλλοιωτικὴ δύναμις pag. 63
ἄλλο πρὸς ἄλλον 343
ἄλλος οὗτος ἡρακλῆς pag. 837
alma mons 701
almacheni 434
aloadæ qui 784
aloba ſacra 105
aloeus Solis & Antiopes filius 826
alogiæ 231
alogij crimen 284
alogij hæretici 611
alogiſtæ & alogiſtia 231
aloidarion 1129
alon 395
alopecadẽs 730
alopeces caruncula 731
alopecia inſula ibid.
alopecium 730
alopeciæ morbo unde nomẽ 501 730
ἀλωπεκίασις 730
alopecides 603
alopecides canes 660
alopeci furor 671
alopeconeſus unde 731
alpes & Rhipæi an ijdem 551 552
ἀλφησταί cur dicti homines Homero 74
alpheus & Alphea Diana, pag. 511
alphei fluuij ſimulacrum, pag. 667
alphei ad Arethuſam tranſitus 1029
alpheum fluuium mederi uitiliginibus 1036
alphij fœneratoris dictum, pag. 258
ἀλφοὶ 171
alphitia 977
alphiton pro polenta 335
ἀλφιτοποιοί 292
alphonſus Ferrariæ dux, pagina 153
altani uenti qui 779
altercatio orationi perpetuæ oppoſita 887
althæni annus propriũ, & unde is dictus 1036
ἀλθαίνειν ibid.
althepus, althepia 444
altis lucus 485
altius Iupiter ibid.
altrix uis, & eius effectus, pag. 1077
altricis facultatis duplex organum, & quatuor munia 63
alucati 274
alucolatus ibid.
alucoli ibid.
alumine oblitã materiã ſuccendi non poſſe 369
alurgides ueſtes 598
aluus 134
alui ſolutio unde in metu, pag. 190
alya 992
ἀλυπίας τέχνη ab Antiphonte excogitata 732
alyſius 246
alytarches 866
alyta Venus 881
Ama 344
ama pro amphora 1057
ἄμας ἀπήτουν, οἱ δ' ἀπηρνοῦντο σκάφας, prouerb. ibidem
ἀμαχητί 535
ἀμάλλαι 175
amalthea Iouis nutrix 429 & 848
amaltheæ cornu 1147
amandrus locus 750
ἀμανίτης 928
amanes regio cur pro Melanthio 630
amantium blandimenta in amatos 943
amantium luſus platagonium pag. 733
amantiũ marſupia porri folio uinciri, quid 1126
amantium periuria 1129
ab amantibus cur aduocari ſolita luna & ſol 167
amare quid 105
amaranthus quid 654
amarantho ſepulchra coronari ſolita 654
amari ſicut Pieriam Phrygius amaſſet, prou. 880
amarorũ generatio, ex Lucretio 1094
amarulenti 905
amarynthia 809
amaſius λεῖος 555
amaſtris ſacrificium inmane 492
amathos 822
amathus, Amathuſiæ Veneris templum 525
amatoris inſania 622
amatores Spartani q ibid.
amatoria ab Iſide diſpenſari 169
ἀμαύρωσις 439
amaxiæ 344
amazones dextrã mãmam adurere ſolitæ 117
amazones pro pauperibus, pag. 327
amazonum cantilena, prouerbium ibid.
amazonũ cõditoriũ 1087
amazonum mos, mares natos mutilare, & ad coitum ipſis abuti 522
amazonum uictus, & etymon 327
amazonica pelta 358
ambar, ampar 1093
ambica uaſa 434
ambidexter homo, & quomodo fiat 117
ambidextros uiros reperiri, mulieres nõ itẽ, ibid.
ambileuus ibid.
amblyſion 805
ἀμβλυώπια 439
ambones 572
ambra quæ optima 1092
ambra ueteribus incognita, & quid ibid. m

ambraciota

ambraciotæ, membraciotæ, pag. 734
ambroſia aledi, prouer. 330
ambroſia feſtum 1092
ambroſia quid Athenienſibus ibidem
ambroſiæ allegoria 330
ambroſiæ crater 243
ambulandi ratio 19
ambulatiões, ambulacra 813
ambulius Iupiter, Ambulia Pallas 818
ἀμέλγειν 364
amelius Platonicus 611
& 849
amen quid 569
amentia 628
amentis propriè quid 631
amerias 559
ἀμετάστρεπτον 861
amethyſta 224
amicitia bonorũ quãto principibus potior auro 872
amicitia quid 882
amicitia ſui, eius quæ ad alterum eſt cauſa 896. 897
amicus ut oleũ plantis, prouerbium 1171
amici equites 832
amici præcipuè qui 882
amides primum à Sybaritis excogitatæ 236
aminææ uitis 480
aminocles Corinthius 833
amitrochates rex 684
amitrochitones 237
ammiani diſtichon in Cappadocas rhetores 640
ammobates 985
ammon, Iupiter Aegyptijs 8 & 722
ammon, qui & Thamus, Aegypti rex 864
ammonà Iuno 725
ammonis nomen & cultus unde 725
ammonius Plotini præceptor 13
ammonij unde 722
amnemones qui 770
ἀμνησία Athenieſiũ 760
amnion 148
amolgi 364
amor abſurdus ad inanimata 481
amor à quibus potiſſimũ coli ſolitus 622
amor à Venere 222
amor apud Heſiodum quid, pag. 622
amor, artium magiſter 313 & 1127
amor dæmon 39
amor deus 329
amor, magnus deus 621
amor cur cæcus, fingatur, pagina 622
amor cur eros & heros, pagina 882
amor cur Platonicis dæmon 881, & cur admirandus 881
amor geminus ex Platonicis qui, & qualis 881
amor harpys 1144
amor honeſtus à Venere longe diuerſus 620
amor mutuus quomodo ex ſyderum influentia 882
amor πάντος ὑπερέχων 1126
amor, pulchritudinis deſiderium 620
amor triplex ibidem
amoris ara 622
amoris caſtitas in Chiorum uirginibus mira 474
amoris commendatio 882
amoris crater 1068
amoris cultus 621
amoris diuerſi parẽtes 622
amoris honeſti ratio & laus pag. 621
amoris libertas 674
amoris potentia & laus, 1126 1127
amoris principium quale, 880 881
amoris uis mira 313
amoris uulgaris deteſtatio, pag. 622
amorem citra cognitionem non ingenerari 924
amore liberari qui Selemni aqua ſe abluerint 622
ex amore oculorum tumor, unde 1153
amorge 969
amorginæ herba ibidem
amorgis 888. 969
amorgina ueſtimenta 888
amum 848
ampeliotæ quanti faciant ſilphium 200
ampelis, ampelion 686
ampelus ibidem
ampera 613
amphamiotæ 710
amphamiotæ apud Cretẽſes qui 970
ἀμφημερινὸς febris 656 & 855
ἀμφὶ 1070
amphialas 1070
amphianactes 228
ἀμφιανακτίζειν 228
amphiaraus uates 1126
amphiaraus ſomniorum interpres 1036
amphiarai uatis interitus, pag. 488
amphiarai oraculũ, & qualis eò acceſſus 1036
amphibologiæ uſus ac ratio pag. 538
amphibrachus, ſcolios cur, pag. 453
ἀμφιβρότη χθὼν quid Empedocli 1135
ἀμφικύπελλον 452
amphicratis liber De uiris illuſtribus 533
amphicratis rhetoris dictum pag. 805
amphicyrtum 589
amphicyrtos luna 762 & 767
amphictyon rex primus uino aquam miſcuit 247
amphictyonũ ſacer conſeſſus 451
amphictyonica decreta cur ſacra 451
amphicypellon 1070
amphidamantis laudatio, pagina 303
amphidexios 117
amphidromia 860
amphieti allegoria 846
amphilochus ab anſere amatus 605
ἀμφιλύκη νύξ 615
amphigyi 830
amphilyce 935
amphimalli 603
ἀμφίμαλλοι χιτῶνες, pag. 755
amphimaſchalos 117
amphimaſchalos tunica, pagina 598
amphinomi in parentes pietas 415
amphion magicæ peritus, pagina 821
amphones maza 334
ἀμφίπληξ 816
amphipolis ſepulchrũ 654
amphippi 830
amphipyron 1070
amphipyros Diana cur, pagina 425
amphiſbænam nõ facilè aliò quàm uite interimi 1021
amphiſſa 617
amphiſtomi 1070
amphitapetes 603
amphithetos, & apythmetos phiala 1058
amphitheatrum 292
amphitrite quid 1003
amphitrite Neptuni uxor, pro mari, & cur dicta, pag. 1003
ἀμφώδοντα 111
amphora 1058. 1108
amphora Capitolina 1058
amphoræ capacitas ibidem
amphoram pendere, in Bonaſum ſcomma 1108
ἀμφοτερόπλους 816
ἀμφωτίδες 106
amphotum 1056
ampliationis mos 898
ἄμπωτις q̃d 424. 1003
ἀμπρεύειν 992. 1003
ampron 992
ampulleſcere 1172
ampycides Mopſus 1125
ampyx 484. 321
amonis Chia & Cyrenaica, æterna 952
amula 1057
amuleta qui geſtarent, damnati 347
amurca 969
amuſium 780
amyclæ unde dictæ 674
amyclaides, calciamenti genus 707
amygdala decorticata 525
amygdalæ amaræ, ebrietatis antidotum 410
1059 1128
ἀμύγμων 107
ἀμύμων ibidem
amymon Homero quis 871
amymone Neptuno adamata 1026
amymoniæ aquæ ibidem
amyntæ Philippi 838
ἀμυσι 264
amyſtis ibidem
amyſtis unde dicta 1069
ἀμυσίζειν, amyſtiſſare, 264 1069
Anabaſij 683
anabates micraſpis 831
anabatæ 484. 831. 832
ἀναβαθμοὶ 359
ἀναβολεὺς qui 796

ἀνακαλύπτειν 827
anacalypteria quæ 827
& 828
anacalypſis 827
anaces Dioſcuri 617
anacharſis Scytha 706
anacharſis Scythæ de foro dictum 1072
anach. dictū de oleo 191
anacharſidis factum egregium 472
anacharſidis inuenta, & ſapientia eiuſdem 706
anacharſis harpagonum inuentor 1144
anachoritæ qui 358
anachroniſmus quid 423
anaclinteria 1051
anacoluthia 1066
anacos 280
ἄνακες 617
anacreontis hiſtoria 578
anacreōtis hymni cur in pueros ferè 556
anacruſis 613
anactes cur dicantur reges, pag. 617
ἀνάκτων παίδων telete ibidem
anactoria pro Mileto 281
anactorium Cereris templū & adytum 281
anadoſis 158
anadyomene Venus 537
ἀναιδείας lapis 453
ἀναισθησία 392
ἀναίσθητοι 332.497
anagallidis ſexus duplex, quō diſcernatur 797
anaglyphice 1137
anagnoſtes cur dictus Ariſtoteles 647
anagoge Veneri dicata, pagina 238
anagogi equi 824
ἀνάγαιον 164
anaitis Armeniæ regio 713
anaitis pro Venere Perſis, pag. 695
anaitidos deæ cultus 713
analecta 506
analectæ grāmatici qui ibid.
analectides ibidem
ἀναλέγεσθαι ibidem
analeptice 1119
analeptice dieta 333
ἀναλογίαι 93
analogiſtæ 231
analogiſtici ibidem
ἀναμάρτητον 306.903
ἀνάγνωσις cur pro lectione Græcis dicatur 376
anancæum 636
anancophagia 988
anania cor quomodo dicatur Satanas impleſſe 51
ananius iambographus 683
ἄνανδρος 684
ἀναντίρρητος 567
anadiploſeos gratia 466
anaphalantiaſ 502
ἀναφαλαντίασις 101
ἀναφροδισία 589
ἀναφλᾶν 560
anaphlaſmus ibidem
anaphlyſtius ibidem
anaphora 392.589.801
ἀναφορεῖν 589
ἀναφορεύς 355
anaphorici 589
anaphorium quid ibidem
anaphyſoma 780
anapi fluuij ſimulacrū 667
anapiæ in parentes pietas, pag. 415
ἀναπνοή 1043
anarchia, ſiue anarchiæ annus 128
anarion 1119
ἀναρροφεῖν 874
anaſilus 502
ἀναστοιχείωσις 607
ἀναστόμωσις 89.91.216
& 465
anaſtomotica 465
anatarici dictum 151
anates Ponticas uenenis ueſci 409
anathematici 227
anathematici tripodes 303
ἀνατολή 59
anatome 122
anatreptice dieta 333
ἀνάτριψις 395
anax quid, & unde 280
anax Cœli ac Terræ filius, pagina 281
anaxagoras Clazomenius agelaſtos 756
anaxagoras à Pericle ſeruatus 763
anaxagoras quare νοῦς appellatus 13
anaxagoræ apophth. 1172
anaxagoræ dictum 30
anaxagoræ de deo ſententia pag. 836
anaxagoræ de pecunijs dictum 757
anaxagoræ epitymbium, & aræ eidem dicatæ 391
anaxandrides comicus 212
anaxarchi improba ad Alexandrum uox 280
anaxilæ in aſſentatores ſcōma 794
anaximander ſciatherici inuentor 445
anaximenes gnomonicæ inuentor ibidē
anaximenis de calido & frigido ſententia 964
anaximenis de deo ſententia pag. 836
anaxippi in philoſophos dictum 871
anaxyris 599.703
anazarbos Ciliciæ cur oleæ feraciſsima 459
ancalides 748
ancalidophori qui ibidem
ancharia dea 847
anchimachi 814
anchomalæ haſtæ ibidem
anchimolus hydropotes, pagina 410
anchimoli ſophiſtæ hiſtoria, pag. 190
ἀγχίνοια quid 373.403
anchiſæ ſepulchrum, Anchiſia 653
anchora, iſchas 919
anchora ſacra 449
anchoræ inuentio 706
anchoræ ſupplicium 362
anchoralia 252
ancilla 300.813.814
ancon quid 117.245.649
anconæ 117
ancones quid 639
ἀγκῶνι ἀρμυνοσάμενοι pag. 639
ancteres 113
ἀγκυλίζειν, ἀγκυλίσασθαι 814
ἀγκυλομήτης cur Saturnus 489
ἀγκυροβόλιον 471
ancyle quid 300.813.814
ancyle ex caprina pelle 813
ancyliorum dies religioſi, pagina 813
ancyliſtæ ibidem
ancyloglosſum linguæ uitium quale 110
ancylotomon ibidem
andabatæ 406
ἀνδρεία, andera 1050
anderica, Darij ſtathmus, pagina 714
andiræ lapis in metallū 738
andrachne ſylueſtris 733
andracles annus qui 860
andraclos herba ibidem
andramytes rex 775
ἀνδραποκάπηλος 85
ἀνδραποδισμός 343
andreas Caſalinus 912
andreas Gritus 155
andriæ 1064
andria ſyſsitia 709
andriæ tibiæ 319
andriantes 447
andricelon color 599
andricelos quid 860
andrion 710
andriſci fortuna 337
androclide Laconis dictum pag. 522
androcorinthus Heraclea, pag. 734
androgei ara 648
androgynus 559
androgyni qui 558.742
androgynorum appellatio, pag. 558
andromache Pyrrho nupta pag. 1080
andromachus Timæi hiſtorici pater 246
andromachi inuentum theriacæ 209
andromorphos mandragora pag. 860
andron 1050
andron Catanæus 165
andronella 1050
andronici turris octogonos pag. 779
ἀνδροφάγοι aues 602
androthelys 742
ἄνεκας 617
anelytra 725
anemone ex Adonidis ſanguine prognata 733
anemones folijs ludere amantes ſoliti ibidem
anemoniæ phœnides ibidem
anemotidos Palladis tēplum pag. 781
anengyos qui 1088
ἀνεψιός 512
anermatiſta nauigia 250
aneſtios 565
aneſtij qui 567
anetinæ corollæ præcipuè in uſu ueteribus 1055
anetinus flos quilibet ibidem
angara & ἀγγαρεύεσθαι pag. 683

angari qui, & angariæ 682
angariari 682.683
ἀγγαροφορεῖν 683
angelus Triuiſanus 156
angelus quid 40.44
angelus propriè quis 284
angelum etiam de homine dici 41
in angelum tranſitus 342
angeli à deo humanis rebus præfecti 35
angeli an corruptioni etiam ſubijciantur 44
angeli an omnes ſpecies unius 38
angeli boni, 45
an nobis præſint 45.46
angeli boni noſtræ cuſtodiæ addicti 47
angeli dei quomodo ſibi uxores accepiſſe in Geneſi dicti 41
angeli incorporei, corpora tamen aſſumpſere 40
angeli quatenus futura præ noſcant 52
angelorũ nouem chori etiam à Pythagoricis deſignati 43
angelorum numerus 35
angelorũ panis, manna 801
angelis etiam corpora tribui 39
angelorum qualia corpora fuerint ante lapſum 40
angelia cur Mercurij filia, pag. 680
angelicum corpus non idem quod dæmonicum 39
angina 114
anginæ remediũ ex canis & hominis retrimentis 386
anginæ ſpecies 114.115
angitij qui 208
angones 676.683
angones, Frãcorũ tela 703
angues uide Serpentes
anguillæ apyrenos cur 234
anguillæ ſymbolum 1141
anguillæ Copaides, & baſilicæ 328
anguillæ Strymoniæ 1071
anguillæ ubi optimæ 1070
copaides et plotæ ibidem
ἄνηθοι qui 753
ἀνήλιοι 647
anhelitus ratio 744
anhomœomeræ partes 90
ani procidentia 128
ani ratio & uocabula 128
anigri aqua qualis 1000
anigridum nympharum ſpelunca 1001
an in anima abiũcta ſuperſit memoria uel ſenſus 384
anima ad totius ſapientiæ imaginem facta 79
anima aeris & terræ quæ, pag. 799
anima an fuerit ante corpus pag. 61
anima an ignibus torqueri poſsit 368
anima an lumen ſubſtantiale 615
anima an per accidẽs infundatur corpori 61
anima corpori incluſa cur ueritatis lumen minus percipiat 193
anima cur per cancrum deſcendere, per capricornum aſcendere dicatur; 574 575
anima, Dei ciuitas, Chriſti ſpõſa, Spiritus ſancti templum 75
anima, dei creatura, ex nihilo producta 60
anima, dei imago 613
anima, dei organum 14
anima et ſpiritus idem in homine 70
anima, homo uerus 1008
anima hominis, trinitatis imago 54
anima immortalis Alexandro Aphrod. aſſerta 73
anima immortalis Homero & Plutarcho credita 70
animis in homine duplex, pagina 575
anima in quã corporis partem primum infundatur, pag. 575
anima, interior homo 808
anima, naturæ æmula 200
anima numerus ſe mouens, quid 853
anima pro homine 1092
anima p ſale ſub. data 979
anima pro ſale, prouerbium pag. 981
anima quando infundatur corpori 574
anima quõ patiatur 367
anima, rerum medium 573
anima, rerum omnium ſimilitudo 79
anima rationalis etiam dæmon appellata 44
anima, uehiculum ad deum, & mentis imago 60
animæ à corpore ſeparatio duplex 807
animæ à ſenſibus abductio, 612 613
animæ ad ſapientiam progreſſus quinq;, ac nouem pag. 67
animæ alæ, ex Zoroaſtris opinione 613
animæ calamitas prima, corpus 198
animæ dignitas atque præſtantia 78
animæ diſtributio ſecundum potentias 61
animæ duplex motus 384
animæ ebrietas duplex 243
animæ & dæmonis coniunctio quando fiat & quomodo 46
animæ etiam ſenſum ſupereſſe, à corpore ſeparatæ, pag. 645
animæ humanæ uis quanta, pag. 78
animæ idolũ quod, item quæ imago & umbra 63
animæ idolũ & umbra, quid pag. 645
animæ immortalitas Chaldæis primum & Indorũ magis aſſerta 716
animæ in corpus imperium, 967 968
animæ intemperantis perturbationes 367
de animæ medela, Zamolxidis doctrina 232
animæ mors 6
animæ natura qualis per ſe; pag. 197
animæ oculus, mens 70
animæ officia tria 62
τῆς δυνάμεως totidẽ 64
animæ poteſtates duæ 61 62 962
aĩæ poteſtates quinq; 858
animæ potentiarum ara in capite 774
animæ princeps uis in cerebro 575
animæ quaternitas 857
animæ rationalis imperium in corpus quàm late pateat 776
animæ ſedes in corde 95
animæ ſimulacrũ quid 646
de animæ ſubſtantia diuerſæ opiniones 60
animæ uehicula tria 645
animæ uis in corpore hiſtoricis exemplis declarata pag. 777
animam à corpore ſegregare quid Platoni 62
animam alio exire, aut eaſdem reparare, qua ratione tradiderint 643
animam an corpoream putarit Homerus 69
animam hic in carcere detineri 5
animã ibi agere, ubi & ſubſeruit organum 66
animam omnia noſſe 769
animæ in nobis duæ quodam modo 807
animæ meliſſæ quæ 848
animæ quare ψυχαί appellatæ Græcis 55
animarum alæ quæ 644
animarum corpuſcula qualia 43
de animarum in beſtias tranſitu opinio, unde nata, et quid ſignificet 342
animarum in beſtias tranſitus 367
animarum pean 604
animarum potus 243
animarum ſpelunca qualis à ueterib. deſcribatur 221
animarũ ſupplicia apud inferos qualia 367.368
animarum tranſitus in corpora diuerſa 203.204
animas ante corpora uixiſſe pag. 375.376
animas defunctorum à dæmonibus effingi 50
animas mortuorum fellis ac ſanguinis effuſione prolici 1090
animas uiolenter percuntiũ poſſe hoſtes inſectari, pagina 645
animis hominum ineſſe latẽtes ſcientiarũ theſauros pag. 75
animus purgandis qui numeri dicati 862
animale inſtrumentum, animalis ſpiritus 88
animalis uirtus quæ 64
animalis uirtutis poteſtas, duplex 627
animal à quo primum occiſ-

ſum 429
animal omne calidum & humidum 796
animal quid, & unde 845
animalia immolādi ritus unde primum 428.429
animalia memoria prædita, quæ 768
animalium differentiæ compoſitionis ratione 58
animalium miracula ex ueteri ſuperſtitione 908
animalium ortus ex priſcorum theologis 253
animaliū partes dextræ, ſiniſtræ, &c. quam rationem habeant 19
animalium partes ſimilares aut diſſimilares, quæ 90
animaliū quorundam ſpontanea generatio 57
animalium ſermonē qui intellexerint 642
animalibus cunctis ineſſe rationis orationisq; uim, pagina ibidem
animantium differentiæ morum 1016
animatum nullum deo immolandum 423
animus & anima quo differunt 62
animus hominis à quiete perpetua abhorrens 390
animus in oculis habitare cur dicatur 101
animus quid 60
animi concitatio 902
animi cultus, dei ipſius cultus pag. 882
animi genitor deus, ut corporis mundus 382
animi humani altitudo atq; maieſtas 77
animi in hoc corpore ſomnus 367
animi mobilitas unde 829
animi particeps nullum animal præter hominē 70
animi remiſsio uelut amiſſio 390
animi uigor quando incipiat decreſcere 1148
animi uigorem perire labore nimio 390
animi uirtutes quæ 69
item uitia 69.70
animum noſtrum etiam dæmonem dici 44
animorū mortalitas an Ariſtoteli aſſerta 73
anippi 830
animorū mortalitatis aſſertores taxantur 197
animoſitatis in homine ratio 86
aniſchia 128
ἀνισοταχὺς pulſus 317
anius unde dictus 243
anij ſabula ibidem
annalis prætor à filio proditus 416
annalium appellatio unde L. Iulij familiæ 923
annus Aeoli nomine ſignificatus 779
annus fert, non ager, an recte dicatur 1146
annus ſexageſimus tertius, cur periculoſus 860
anni partium mutatio ex ſole 446
anni principium Aegyptijs cancer cur 575
anni principiū cur inuicem fauſtum precamur 606
anni ratio ab Aegyptijs primum excogitata 721
ãni ratio ex ſolis curſu 929
anni ſymbolum palma Aegyptijs 168
annum milleſimū expectat, prouerbium 48
anni hebdomatici & enneatici periculoſi 860
annis nouē nō pluiſſe 1000
annibalis cum Gallis fœdus quale 509
anniceris eleganter Platoni notatum 666
annona 334
annonis exilium 487
et leo σκευοφόρ☉, ib.
annulariæ ſcalæ 203
annularis ratio 306
annulus fluuius qui Plinio pag. 486
annulus ſigillaritius 203
annuli funda, ſeu pala 198
annulum aureū geſtare quibus Romæ licuerit 202
annuli æſtiui, leues ibidem
pronubi ibidem
annuli in coma 553
annuli pharmacitæ 201
annuli phyſici 200.201
annulorū initiū primū 214
annulorum ius 199.200
inde & uaria nomina, 199 206.202
ἀνοχαὶ 400.463
ἀνώδυνος 136
anodynon 914
anodyna pharmaca 133
anogeum 636
ἀνώνυμ☉ humor 158
anopea uia 128
anoplice 549
ἀνορεξία, ἀνορεκτος 988
anorrhopygia 127
anoſtus 668
anoterica pharmaca 145
anſancti 305
anſeris in Glaucē amor 481
anſeris in puerū amor 605
anſeres pollere auditu 858
anſeres ſilentio ſibi uitā tuerī 841
ante, antes 601
antæus Mauruſiorū rex, cur terræ filius 724
antæus terra natus 790
antæi ſceletum 1066
antagoræ ſcomma 233
antapocha 462.463
antemnæ 148
antemnæ pedis 131
antepaſsiones 914
anterides 601
anteros deus qui 622
anterotis ara ibidem
anteuerta dea 983
anthæas Lindius 228
anthele 934
anthelia quæ 931
anthelion 934
anthema maza 335
anthema ſaltatio 165
antheron 112
anteſphoria feſta 1005
antheſteria feſta 1108
antheſterion menſis qui, 546 1108
anthias piſcis 448
anthion puteus 934
anthis meretricula 309
anthos 249
anthos porphyrion 238
anthoſmias uinum 1003
ἄνθρακες πυρώσεσι 322
anthedon pro ape ubi 910
anthropea, ἀνθρωπεία, 62 1037
anthropomorphitæ hæretici 309
ἀνθρωπόμορφ☉ mandragora cur 657
ἄνθρωπος unde 58
ἀνθρωπότης 411
antiades 114.115.133
antiades quot 115
antianche 114
antianiræ Amazonis de claudo dictum 522
anticardion 120
anticato 441
ἀντίχειρ digitus 641
& 746
antichthone 863
anticlia hiſtoria 404
anticnemion 130
anticipatio 844
anticratis poſteri cur Machaones 476
anticyra meretrix unde dicta 920
ãtidotus Mithridatios 409
antigenida dictum 557
antigonæ σύρμα 818
antigonis triremis 459
antigonus Philippi ἑτερόφθαλμος & Cyclops 838 αὐθαιρέτης 838
antigonus cur Doſon cognominatus 468
antigonus unde Gonatus dictus 920
antigoni adulator Apollophanes 795
antigoni præclarū apophthegma 837.893
antigoni arrogantia 279
antigoni calumniarum tolerantia 828.829
antigoni de uxore ducenda conſilium 1084
antigoni in filij curioſitatem ſcomma 475
antigoni in Hermodotum adulatorem ſcomma 835
antigoni in proditores dictū pag. 283
antigoni in Hyrcanum impetus 433
antigoni Macedonis interitus 1019
antigoni pietas 415
antigoni ſecundi in Demetrium patrem pietas 425
ἀντίληψις 1108
antilochus à Memnone cæſus 852
antimachus cur Pſecas cognominatus 942
antimachum Homero ſubſtituere conatus Adrianus, pag. 1010
antinoi ſtella 397
antiochenorum mores 718
antiochus cognomento Doſon

ſon 921
antiochus Epiphanes et Epimanes cur 832
antiochus Hierax 887
antiochus θεός uocatus 77
antiochi Cilicis philoſophi patientia frigoris 955
antiochi exercitus cœnæ dubie ex ſuilla tantum carne comparatus 978
antiochi in Stratonicen amor quomodo deprehenſus medico 776
antiochi ſophiſtæ in Hermogenem cauillum 803
antiochi Soteris ſomnium, pag. 260
antiochi tertij continentia, pag. 473
antiochi theriaca 209
ἀντίπαις 325.753
antipala 920
ἀντιπροχείρισις 89
antipater Stoicus cur καλαμοβόας 746
antipatri in ſcribendis epiſtolis præſtantia 834
antipatri in Theſſalonicem matrem impietas 417
in Antipatrem Alexandri ſcomma 593
antipathia 201.915
antipathia rerum quarundam mira 577
antipathiam promiſcere, quid 915
ἀντιπελαργεῖν 474
ἀντιπεπονθὸς 895
antiphellus urbs 251
antipheron Oretanus 875
ἀντίφωνα. 746
antiphon Neſtor appellatus pag. 732
antiphōtis Rhamnuſii phraſis 954
antiphontis ſophiſtæ liberale dictum 731
ἀντίφρασις 452
antiphraxis 762
antipodes pro uentris mancipijs 329
ἀντιπρόσωποι 311
antiquarij 506
antiſcij qui 34.934
antiſiæ gradus qui 934
ἀντίστασις 746
antiſthenes à Socrate reprehenſus 482
antiſthenis dictū 150.306 322 791
antiſthenis in Platonem calumnia 621
antiſthenis pera 735
antiſtomos phalanx 830
antiſtropha 293
ἀντίθετος 746
antithetos 1076
ἀντίγραφος nerius 106
ἀντλητὰς 176
ἀντλητὴρ 283
antonius Boldu Venetus, 262 1032
antonius Fulginās 912
antonius Muſa libertus 202
antonius Popa 989
antonij anachoritæ hiſtoria pag. 357
M. Antonius cur Arabarches pag. 720
M. Antonij arrogantia 77
M. Antonij luxus 558
M. Antonij uinolētia 1097
M. Antonij dæmonium quale fuerit 46.47
M. Antonij dictum 785
M. Antonij res, tragœdiæ imago 215
S. Antonij morbus 1160
antonij & Cleopatræ conuiuia 1052
antoninus Caracalla magiæ deditus 643
antoninus unde Pij cognomen ſortitus 627
antonini Pij hiſtoria 472
M. Antonini hiſt. 903.904
M. Antonini in Quados bellum 815
antonini Caracallæ libido, pag. 518
antonini Diadumeni hiſtoria 574
antonini imperatoris in comatos dictum 553
antonini imperatoris in Philiſcum ſcomma 553
antonini phil. dictum 870
antonini philoſophi in gladiatores ſcomma 405
antonini philoſophi in uxoris funere inſtitutū 655
antoninianæ Caracallæ 598 & 599
antra dijs et nymphis cur dicata 935.1094
anubis 179.846
anus 128
anxitudo 395
ἀνυλακτοι canes 663
τὸ ἀνυπόδυτον 770
ἀνυποδησία 550
anytus 935
anyti hiſtoria 893
Aœde Muſa 855.1072
ἀοιδοὶ poetæ, qui 227
ἄοικος 889
ἀοργησία 901.904
ἄορτος 450
aornos Theſprotidis 705
Aparachytum uinum 480 & 995
ἀπαραίτητος 583
ἀπαρσὸς 714
ἀπαξία quid 852
ἀπαρτὶ 401
ἀπάθεια 903
apathia quid 914
apathiam, non eſſe uitæ huius 903.904
apaulis 1089
ἀπειρος 234
ἀπείρων annulus 202
ἀπελεύθερος 971
apelicon Teius 1120
apellæ 122.124
apelles cuias 512.513
apellis dictum 1182
apellis de Ialyſſo Protogenis dictum 838
apellis equa & canis 54
apellis pictoris præſtantia, pag. 512
apellis Venus anadyomene pag. 537
ἀπελθεῖν εἰς τὸ χρεῶν, pag. 532
ἀπήμιος Iupiter 1027
ἀπήμαντον δεῖπνον, pagina 1063
apenarij 945
ἀπήνη curſus 484
apene 832
ἄπεφθον aurum 896
aper calidæ naturæ 438
apes cur ſimæ 1094
apes Βυγενεῖς 848
apes ubi mella conficiant ſine fauis 910
apes ubi nullæ ibidem
apes, unde meliſſæ dictæ, pagina 1094
apum memoria 768
apum nomina plura 910
apum ubera 120
apibus infeſtū oleum 1171
apeuctici hymni 229
ἀπευθυσμένον inteſtinum 135
apex, λόφος 99
aphæa 711
ex aphæreſi curaré 364
aphæretes planetæ cur 803
aphanetæ ſtellæ 807
ἀφέρωτος terra quæ 27
aphedrus 867
ἀφελῆ animalia quæ 429
aphelia 834
aphetæ 972
aphetæ qui 803. & aphetica in cœlo quæ, itemq́ aphateria 803
aphetæ urbs unde ibidem
ἄφετοι 276
aphetor cur Apollo 304
aphetoriæ opes, puer. 304
ἀφιλόσοφα 518
ἄφιππος regio 831
aphlaſtus quid 755
aphlauſtus ibidem
aphnij ſacellū, deq́ Aphniis plura 787
aphona 1141
ἀφόρητον 869
ἀφορισμὸς 172
aphoriſmi 494
aphractæ naues 832
aphrica hominibus fœcundiſsima 723
aphrica ſemper aliquid noui, prouerb. 492
aphricæ ſalubritas 725
aphricani annales 253
aphricani ſtatua 690
aphri inconſtantes ac perfidi 725
aphri ſubdoli cur 694
aphri uinolenti 657
aphrorum impudens dotem quærendi mos 1086
aphr. paſtorū mores 724
aphrorum ritus diuerſiſsimi 723 724
aphros lacertis ueſci 1065
aphrodiſium 1129
aphrodiſium iuſiurandum, prouerb. ibidem
aphrodiſia opera ibidem
aphroditarum ibidem
aphroditæ Venus cur 608 698 1129
aphrogala 1071
aphrogenia Venus, cur, pagina 1129
aphthæ trium generū 617
aphthas pro Vulcano ibidē
aphthiphus ibidem
aphiæ, Apuæ meretriculæ, pag. 309
apiana uua 911
ἀπιχθὺς 735

apitij uita 340
apitij luxus 326
apitij mors ibidem
apitiani coqui ibidem
apij 553
apeocalos 234
apirontera 202
apiros, ἄπειρος ibidem
apis Aegyptiorum ab Ocho Perſarum rege immolatus 1169
apis bos 286
apis φιλόσοφον animal, & iuſtum 848
apidis cultus 178
ἀπιστεῖν 1064
apium caſtris quæ præcipue diſcludenda 1168
apium inferis ſacrum 484
apium proculcatum letius prouenire 577.1146
apio coronari in Nemeis ſolitum 484
apio indigere, prouer. 215
aplagides chlenæ 597
aplanes ſphæra 9
aplanis motus 24
aploides lenæ 597
ἀπνευσί 264
ἄπνοια 115
apobatæ 831
apobaton 181
apobomia ſacra 753
apocaterefis 494
apocataſtaſis quid 59
apoche 462
ἀποχή 463
apocinus ſaltatio 165
apocleti qui 506
ἀποκλεισταὶ φωναὶ 317
apocopi 126.503
ἀποκριτικὴ δύναμις 63
apocriticus uenter 121
apocruſtica 1119
ἀποκρουστικὴ δύναμις, 163
apocynon 660 563
apoda 132
apodectæ 106
apodectei ibidem
ἀπόδειξις alia quàm diſciplinæ ratio 272
apodes 660
apodos quid 467
apodon melos 468
ἀπόθεσις 753
apogæi flatus 1002
apogeum 59
apogea, ſiue apogæs retinacula, quæ 779
apogei uenti qui 779
ἀπογλαυσσώσας 100
ἀπογλουτοί 127
apogoni 1086
ἄπειρος ὕλη 27
apolauſti 332
apolides 276.567.971
apollodorus ſciagraphus, pagina 399
apollodori lib. De dijs 739
apollodori ſcomma in Adrianum 22
apollo à Glauco diuinãdi ſcientiam conſequutus 40
apollo Alexicacus ante fores coli ſolitus 380
apollo cur Alexicacus 731
apollo Carnius 321
apollo Caſius 212
apollo citharæ & tibiæ inuẽtor 314
apollo cur Aphetor 304
apollo cur Euboimos 302
apollo cur Latonæ filius, pagina 616
apollo cur Leſchenorius, pagina 740
apollo cur Loxias 471
& 991
apollo cur Myriceus 269
apollo cur Orcheſtes Pindaro dictus 161
apollo cur Proſtaterius, pagina 1092
apollo curotrophos 258
apollo δαφνηφόρος, pagina 1029
apollo Delphinius 288
apollo dicta 456
apollo διαλεκτικώτατος cur 615
apollo Diceus 897
apollo ἐγγεγραμμένος, pagina 846
apollo Erythybius 194
apollo idem cum ſole 983
apollo Lycegenetes & Lycos 823
apollo Lycius 1133
apollo Lycoctonos 353
apollo medicus & muſicus pag. 312
apollo Muſarum choragus, pag. 222
apollo non plus uates quàm philoſophus 615
apollo οἰκιστής, δωματίτης 288
apollo Opſophagus 380
apollo Patrous Athenis cur pag. 475
apobo Phileſius 148
apollo præfectus Maio 983
apollo Pythagoricis unitas dicta 856
apollo Pythius heroici carminis auctor 217
apollo quid, & unde dictus 8 379 1110
apollo Smintheus 194
apollo Spodius 845
apollo Tegyreius, cur 168
apollo Theorios, & Phaneus 379
apollo Theoxenios 678
apollo uaticinij & medicinæ parens 1119
apollo ubi natus 167.168
apollinis Actij templũ 908
apollinis allegoria 222
& 616
apollinis arculæ & ſimulacri direpti hiſtoria 298
& 616
apollinis Clarij lucus 1124
apollinis Clarij ſacerdotem aqua hauſta uaticinia cõcipere 1027
apollinis cognomina aliquot 615 616
apollinis Comæi panagyris, pag. 598
apollinis corolla laurea 169
apollinis cum Neptuno diſſidium, quid allegoricè, pagina 675
apollinis ἀλεξικάκου templum 423
apollinis Epicurij templum, pag. 731
apollinis & Plutonis diuerſitas 379.380
apollinis genethlios ſeptimus dies 529
apollinis feſtum apud Aegialenſes quale 425
apollinis Lycoctoni templũ pag. 256
apollinis marmarini templum 637
apollinis Palatini lychni 8
apollinis Pythij ſimulacrum apud Samios 1137
apollinis Pythij tẽpli inſeriptio 471
apollinis ſceptrum aureum, cur 271
apollinis ſimulacrum Deli, quale 134
apollini à Themide commiſſum oraculum Delphicũ, pag. 614
apollini conſectus draco, Python & Delphin ibidem
apollini immolari ab Hyperboreis aſinum 1169
apollini ſacra menſium initia 983
in Apolline cantari quid, pagina 456
apollineus lucus 935
apollonis, Valens 438
apollonica ſolis oues 1003
apollonius 643
apollonius Acharneus 737
apollonius quando uixerit, pag. 168
apollonius Sotadæ filius, pagina 250
apollonius Tyaneus animaliũ ſermonis peritus 642
apollonius Tyaneus magus pag. 346
apollonius Tyaneus quando floruerit 772
apollonij Carica 1144
apollonij Tyan. caſtitas 523
apollonij Tyanei hiſtoria, 643 646
apollonij Tyanei in Domitianum ſcomma 778
apollonij Tyanei uiuacitas, pag. 200
apollophanes adulator 795
ἀπολύσαι 1081.1082
apolytrotica ſacrificia 489
ἀπόμαχοι 831
apomaſtica 335
apomagdalia quid 1062
& 1063
apomeli 911
ἀπόμυιος Iupiter 845
aponeuroſis 92
ἀπονυρέσεις 116
aponi thermæ 1162
aponimma 1063
aponiptrum ibidem
apopempici hymni 229
apophantica ſentẽtia 1013
ἀποφλεγματίζειν 424
ἀποφοιβάζειν 379
apophora 589
apophora εὐφραντικά, pagina 943
ἀποφράδες dies 528
apophyades 135
apoplectici 469
apoplectica ſacrificia 429
ἀποπληξία 194.392
apoplexia quibus cauſis contingat 194

apoplexia ſenectæ familiaris pag. 195
apopompæi dæmones q 47
apotaphanidoſis 362
aporema 749
ἀπορρίζεια 767
apoſcythiſmus quid 706
apoſiſis ſaltatio 165
apoſiti agri qui 1170
ἀποσοβητερία 1119
apoſpaſma 91
ἀπόσταγμα 480
ἀποστάσιν δίκη, ſiue apoſtaſium 665
apoſtemata 1160
apoſtolici modi 160
apoſtrophi oculi quæ 544
ἀποστροφία Venus 524
apoſyrmata 819
ἀποτεῦχοι 650
ἀποτέλεσμα 445.915
ἀποτελέσματα Ptolemæi, qui nunc Quadripartiti 22
ἀπόθέωσις 835
apotherapeutice 395
apotherapia 395
ἀποθέται Spartæ q 740
ἀποτιμήματα 1089
ἀποτιμηταί ibidem
apotomeus iaculum 505
apotragemata 1041
apotreptica ſententia 1013
apotriches 753
apotropæi dæmones 47
ἀποτρόπαιοι dij 249
& 546
apotropon uinum 480
apparentia 634
apparere 978
apparitor rationarius quis, pag. 462
apparitores 978
appetitus duplex 61.644
appia aqua 431
appia aqua unde & quando in urbem inducta 923
appiades deæ 431
appius Claudius cognomento Cæcus 923
appius Claudius à Scipione notatus 769
appij Claudij dictum 389
in Appium Claudium Scipionis ſcomma 1009
apprehendendi uis duplex, pag. 627
aprilis menſis, qui & Thargelion, Apollini & Dianæ ſacer. 665
aprili præfecta Venus 983
apri in conuiuio incidendi luxus 1052
apri miliarij 1105
apri quomodo eunuchi fiant pag. 126
aprorum lachryma cur dulcis 438
aprorum ſanguis 438
apros pollere auditu 858
apſicori, apſicoros uita 201
apſimachia 1074
apſinus rhetor 213
apſis, apſides 1074
ἄψοφοι 783
aptatores qui 675
aptera urbs 783
aptilon 215
apuæ Phalericæ 328
apuæ unde optimæ 1070
apuleius nouator atq; opifex uerborum 126.1082
apulei De plantis commentarius 781
ἀπύλωτος 617
apyrenon 234
apyrina 903
apyritæ panes 333
apyron 202
apyron aurum, uinum, apyros cœna quæ 234
ἄπυρα obſonia quæ 234
apyri tripodes 303
apyrimenos 1058
Aqua an aeris ui concreſcat, pag. 966
aqua an coloris expers 996
aqua an primo frigidum elementum 695
aqua aurea apud Perſas quæ pag. ibidem
aqua Chaos, & rerum initiũ Heſiodo 1026
aqua cur frigore denſeſcat, pag. 1172
aqua Mercurio & Saturno attributa 9
aqua optima quæ 1027
& 1028
aqua pluuia uide Pluuia
aqua, rerum principiũ Thaleti 654.836
aqua ſuapte natura congelationis neſcia 965
aquæ calidæ ad potum uſus, & frigidæ 1025
aquæ color & ſapor 27
aquæ elementum, mortis figura 564
aquæ imagine concipi uaticinia, apud Apollinẽ Clarium 1017
aquæ luſtralis in ſacrificijs uſus 431
aquæ Niloticæ laus 1027
aquæ potu, abſq; cibo, uixiſſe quoſdam 494
aquæ ſulfuratæ induratio, pagina 1162
aquæ uis 966
aquam calefactã citius concreſcere cur 1171
aquam decoquere & niue refrigerare, Neronis inuentum 1028
in aquam & terram reſolui, quid 607
ad aqua ſcribere, prou. 180
aqua pereuntes cur & quando fluitant 1040
aquæ alicubi admirandæ naturæ 1000
aquæ caducæ quæ ibidem
aquæ calentes cur ſacræ ueteribus, & earundem rationes aliquot 1161
aquæ dulces cur æſtate quàm hyeme deteriores 997
aquæ per ſaxa & è montibus deflue, cur præcipue frigidæ 966
aquæ puteorum profundiorũ cur frigidiores 967
aquæ ſim[illegible]cter, pro aqua inter cutem 999
aquæ ſuper firmamentũ, celeſtes 9
aquarum bonarũ & malorũ una cognitio 1028
aquarũ celeſtium ratio 10
aquarum colores 1002
aquarum cultus 1026
aquarum curatores 727
aquarum diſtinctiones 999
& 1000
aquarum diuinitas apud ueteres 1026
aquarũ dulciũ ratio 1002
aquarũ laus præcipua 1026
aquarũ locus proprius, Maris regio 999
aquarũ nomine quid in ſcripturis intelligatur 1009
aquarum per Italiam alicubi ſacrifica uis 1162
aquarũ pbatio triplex 996
aquis calentibus cur magis q̃ frigidis lapides cõcreſcat pag. 1152
aquas calidas, etſi ſalſas, profluere tamen 1002
aquas dominari lunam 906
aquis publicis præfecti 727
aquagia 990
aquæ[illegible] 120.353
aqualis 727
aquaria prouincia ibidem
aquariæ libræ 1026
aquarioli qui 453
aquarius de íride 878
aquarium 727
aquarij hæretici ibidem
aquarij inter ſeruitia, ibidem
aquarij qui ibidem
aquariorum fraus ibidem
aquata mulſa ibidem
aquatio ibidem
aquifolia 251
aquoſum uinum 1101
aquila fluuius 255
aquila à Pythagora cicurata pag. 735
aquilæ cognomen cur Pyrrho inditum 920
aquilæ ex homine metamorphoſis 488
aquilæ genus percnopteron & percnon 1015
aquilæ natura 488
aquilæ ſenium & mors 488
aquilarũ perſpicacitas 166
aquilæ uiſus 858
aquileienſium deus 142
aquilentana 20
aquilices 727
aquilo marũ ſcopa, cur 551
aquilo unde dictus ibidem
aquilonis proprietates, ibidẽ & 779
aquilone auſtralibus calidum flare 591
aquiminaria uaſa 727
aquipenſer 472
Ara, βωμός 432
ara comica quæ 212
aram parare ibidem
aræ deorum ab Ægyptijs primum excitatæ 721
aræ duæ olim in ſcena 212
aræ pro aſylo 213
ararum thenar 118
arabarches, Arabarchiæ uectigal 720
arabiæ felicis ſitus 17
arabes odorum diuites 588
arabes primi diuinorum inſcij 847
arabes Scenitæ 721
arabum mos impexos incedere 555

arabum cibus qui 1065
arabum dij, Cælum & Liber pater 30
arabum dij, Dionyſius et Vrania 882
arabum mos inficiendi ſagittas 889
arabum ritus 720
arachnes fabella 250
arachnoides oculi tunica, 585 586
aradus 174
aræoſyncriti 1043
aræus Iupiter 567
arandi ratio Athenis primū inuenta 708
aranea aſtrolabij 445
aranea oculi tunica 586
araneæ à puella impune deuoratæ 409
arare uomere argenteo, prouerbium 991
araſpas Medus 508
arati ingenium diſsimile in rep. & bellis 344
arati poeſis 221
arationum Athenis ſpecies tres 1087
aratrum urbibus condendis & euertendis adhiberi ſolitum 992
aratri partes 991.992
araxes fluuius 536
ἀρβυλαι 1037.1038
arbitri, diætetæ 455
arbor ſuſpēdio eligenda, prouerb. 364.365
arborem cingi, quid 799 & 800
arbores uide Plantæ
arbores colendi, quæ ratio ueteribus 428
in arbores cōuerſi, qui 342
arbores felices, infelices, quæ pag. 365
arbores Indis pro dijs 716
arbores iracundis carere, cur 1132
arbores melliflue, ubi 910
arbores oleoſæ, quæ 1171
arbores quomodo frigore amittant frondes 957
arboribus cur datæ frondes pag. 1053
arboribus etiam prodeſſe uinum 1102
arca panaria 335
arcadica cœna 979
arcadici uini mirum 1103
arcas mitioris uictus auctor pag. 588
arcadi Caliſthus inuenta Erato 848
arcades cur proſelini 588
arcades ludorum inuentores pag. 289
arcadum cibus primus glandes 587.685
arcadum in Eleos bellū 581
arcadū ſtudia ī muſicis 322
arcadum ueterū mores 588
arcadibus mitiorem uictum induxiſſe Arcadem 588
arcanus ſermo proprie quis pag. 471
arcani celandi exēpla, ibidē
arcarij qui 973
arcarius ſeruus ibidem
ἀρκεῖν 336
arcem facere ex cloaca, quid pag. 413
in arcem referri quid 708
arceſilæ ἀκαταληψία, pag. 634
arceſilai ſcomma 556
arceuthis 128
ἀρχαῖαι ἐφορίαι Spartæ, pag. 678
archereſia 259
archebulium metrum 580
ἀρχεῖον 362
archelaus phyſicus 57
archelaus rex ſerua natus, pag. 838
archelai cum Euripide familiaritas 923
archelai inſtituta Muſis certamina 770
archelai ſcomma 786
archelai melancholia 625
archelai regis hiſtoria 267
archelao educatus Paris, pagina 750
archeſilai dictum 103
archeſtratus opſophagorum Heſiodus 235
archeſtratus Sardanapali ſectator 1070
archeſtrati de conuiuarū numero decretum 1072
archi[illegible] 6[illegible]5
archias Archilochi interfector 412
archias condylo ab Hercule interemptus 113
archidami dictum 312
archidami filiæ heroū 820
archidami regis in cincinnatulum ſcomma 756
archidami apophth. 1012
archigalli quo ſidere prodeant 558
archigenis Coſmotica 687
archigerontes 179
archilochia edicta, quæ, pagina 412
archilochi dictum in fraudulentum 966
archilochi in nummorū corraſionem ſcomma 757
archilochi īterfectores 412
archilochi libris cur Spartana urbe interdictū 578
archilocho morieti teſtimoniū per Muſas latū 560
archimagirus 454
archimandritæ 179
archimedes cur πολυμήχανος dictus, & ἐλεατογχής 930
archimedis acumē in inquirenda ſpeculorum ratione 561
archimedis in effingendo cælo artificium 54
archimedis induſtria 331
archimia 222
archine mandragora 657
archiuum 362
archytas cubi inuētor 694
archytæ columba 54
architæ luſus 348
ad Archytæ platagen redit, prouerbium 733
archytæ tabella 732
ſiue πλαταγὴ 733
architæ Tarētini dictū 331
architecturæ partes 445
archolipares 128
archontes, archus ibidem
arcoccus 193
ἀρκτοῦ[illegible] 1004
[illegible] 59
arctoas cur omphaloeſſa Nicandro 572
ἀρίστοι φυλάδες 981
arcti cæleſtes unde 1004
et puellæ dici ſolitæ, ibidē
arcuariæ fabricæ 809
arcularij 1166
arcus cæleſtis uide Iris
arcus dæmonis p iride 873
arcus imperatoribus ſurrigi ſoliti, apſides 1074
arcus uarius pro iride 873
arcuum ratio ueteribus quæ pag. 651
ardalus Vulcani filius 1039
ardali ara ibidem
ardalides Muſæ cur ibidem
ardenium 160
ardeola 521
ardiæi tyranni paricidium, pag. 410
ἀρδω 160
ardys Chryſæ & Briſæ pater 520
area, eiusq; inuentor 929
arelate oppidum 742
arena ſine calce, prou. 407
arenarij 291.406
areopagi primum cædis iudicium quod 458
areopagitarū in ocioſos cenſura 394
areſcon uirgo 271
arete Ariſtippi mater 515
arethuſæ ſacri piſces 448
arethyſani 603
argentarium forum 1075
argentarii Ariandicū 198
argentum ἐπίσημον 896
argētum factum quid, & nō idem cum ſignato 354
argentum infectum ibidem
argentum in Aegina primū ſignatum 441
argentum lunæ ſacrum 271
argentum pro rerum naturalium notitia 260
argēti appellatiōe cur etiam factum intelligatur 354
argenti uiui motus 932
argēto facto legato quid intelligatur, itē īfecto 354
argentea ætas 489
argēteo uomere araturos cur Lacedæmonios dixerit Pythia 991
ἀργυρ 680
argus cur Demoſthenes 680
argetes 301
argiphontes cur Mercurius pag. 680
argiris pro drachma 919
ἀργυίας δίκαι 756
argiope nympha 681
argius Licymnij filius 654
argiuæ mulieres faſtigiatis labijs 97
argiuo ſcuto dignus, prouerbium 808
argiuorum Delta 425
argiuorum feſtum πυρσός pag. 425
argiuorum in dicendo breuitas 677
argiuorum nummus 353
argiuorum uinolentia 734
argonautæ quot cum Iaſone

ne 1126
argonautarum tres uates, pag. ibidem
argus quid ſit 680
argis unde aquarum copia, pag. 1026
ἄργος 128
argos ἄνυδρον prius, à Danai filiabus ἔνυδρον factum 377
ἄργος cur πολυδίψιον Homero dictum 1100
argos Hippion 542
argus canis 680
argo nauis à Minerua compacta 1126
argi Panoptis allegoria, pagina 680
ἀργοὶ canes Homero qui, & ἀργίποδες 662
argumentum 749
arguti qui 468
argyra urbs & nympha, pagina 622
argyrides phiale 1058
ἀργυρισμός 694
argyrocopeum 618
argyropeza Thetis 130
argyrophalari equites 832
aria. 251
ariadnes corona 1055
ariandicum argentum 198
ariantæ regis delectus ex ſagittis habitus 889
ἀρεως πάγος 1087
arichondas tubarum in Græcia auctor 738
aries cur κριός 1148
aries cur ſignorum zodiaci primus 16
aries Periclis monoceros, pagina 1147
aries Phryxi 612
aries Phryxi aureus quid, 1177 1178
arietis bellici ptome 1114
arietis in Glaucē amor 481
arietis ſignum in cœlo cur κριός 1064
arietis ſigni dominus Mars pag. 1156
arij ſeſtiuum cū Pacuuio colloquium 535
arima 618
arimanis 244
arimanius ibidem
arimanis dæmon 695
arimaſpi μονόμματοι, pagina 804
arimaſpi 618
euergetæ cur 618
arimaſpei uerſus ibidem
arimaſpis & Zoroaſtris amicitia 882
arimphæi, eorumq; mores, pag. 619
arimus 83
arion 1057
arion equus unde 728.825
arion Methymnæus 229
arionis orthium carmē 320
ariſtea 414
ariſteus 588
ariſteus olei ac mellis faciendi repertor 191
ἀριστεία 348
ariſtea 505
ariſteæ Orpheus 813
ariſteus Proconneſius 618
ariſtagoras Platonis coætaneus 516
ariſtarchium templum 676
ariſtarchus grāmaticus cur μάντις dictus 221
ariſtarchus cur uates exiſtimatus 632
ariſtarchus Samius hemiſphærij inuentor 929
ariſtarchi Achilles Ennij tragœdis 1039
ariſtarchi de ſophiſtis dictum pag. 748
ἀριστερὰ quæ 117
ariſtides cognomento Iuſtus 229 897
ariſtidis Adriani hiſt. 814
ariſtidis apophthegma 893
ariſtidis hiſtoria 897
ariſtidis in Græcos pro Athenien. imprecatio 422
ariſtidis res Italicæ 488
ariſtidis tabula quāti empta pag. 1138
ariſtidis ſophiſtæ in Philippum ſcomma 804
ariſtippus cur μητροδίδακτος 515
ariſtippus uoluptatis aſſertor, & regius canis Diogeni dictus 1121
ariſtippi apophtheg. ibidem
ariſtippi dictum 272
ariſtobula Diana 359
ariſtocrates rex Spartanis corruptus 678
ariſtodemi apophth. 786
ariſtodemi Cydathenæi patientia frigoris 955
ariſtodemi tyrāni mollities, cognomē μαλακός 325
ariſtogiton claudicat, prouerbium 960
ariſtogiton Cydimachi canis pag. 659
ariſtogitonis & Harmodij ſtatuæ 1137
ariſtogitonis nomen ſeruis interdictum 648
ariſtomenes cur Alticoperdix dictus 1141
ariſtomenis cor 139
ariſtomenis Meſſenij hiſtoria & mors eiuſdem, pagina 637.639
ariſtonicus Caryſtius Alexādri ſphæriſtes 165
ariſtonici Caryſtij ſtatua, pagina 775
ariſtonici captiuitas 442
ariſton 1064
ariſton cur ꝓ prādio 1049
ariſtonis chria 1013
ariſtonis crudelitas 871
ariſt. de ſomno dictū 1155
ariſtōis in aſina libido 824
ariſtonis ornamentum 451
ariſtopatira 536
ariſtophanes Byzātius 212
ariſtophanis Holcades 498
ariſtoph. uinolentia 1069
ariſtophon quoties accuſatus euaſerit 412
ariſtotechna cur dictus Pindaro deus 205
ariſtoteles, q et Battus 466
ariſtoteles contra Albertum defenſus 1041
Ariſt. Athenis profugus 36
ariſtoteles cur Anagnoſtes dictus 647
ariſtoteles cur dæmonios dicatur 36
ariſtoteles quātū à grauitate Platonis abfuerit 667
ariſtotelis ad Alexandrū cōmonitio 840
ariſtotelis an ſit liber De mechanicis 791
ariſtotelis balbuties 225
ariſtotelis de deo ſent. 836
ariſtotelis de uiſus ratiōe ſententia 549
ariſtotelis & Platonis collatio 36
ariſtotelis et Platonis diſcordiæ ratio 667
ariſtotelis in Athenieſes ſcōma 667
ariſtotelis in medicum apophthegma 839
ariſtotelis in Platonē calumnia 612
ariſtotelis laus 901 1043 1115
ariſtotelis mors 1115
ariſtotelis librorū declaratio 647
ariſtotelis Peplus 543
ariſtotelis prædicamētorum ratio 918
ariſtoteli mortuo quō à diſcipulis acclamatum 716
ariſtotelem alicubi à ſeipſo diſſentire 92
ariſtotelem moriturum primæ cauſæ miſericordiam imploraſſe 667
ariſtoxenus agelaſtus 756
ariſtoxeni muſica 175
ariſtoxeni ithridacine 1060
arithmetica à Lycurgo Lacedæmone excluſa 273
arithmeticæ commendatio, & qui præcipuè illi ſtuduerint 852.853
arithmeticæ inuentio 719
arithmeticæ laus 1115
arithmeticam ex mathematicis primam percipi, cur, pag. 853
arithmeticū mediū qd' 864
arma ſummittere 442
armorum magiſtri 833
armis æneis primū, non ferreis uſi ueteres 738
armaturarum tribuni 747
armeniaca ueſtis 713
armeniacon 168
armenij à Phrygibus oriundi 713
armeniorum mores, & niuium copia 712
armillati canes 658
armoracia 259
arnodi, ἀρνῳδοί 269
arlenius Paraxylus 624
arnoldi Arlenij Peraxyli in proferendis ueterum monumentis induſtria 388
arnuphis Aegyptius 815
aroanius fluuius 630
aromata capiti infeſta omnia, & ad menſes ducendos utilia 941
aromatum fragrantiæ cauſa, pag. 1129
ἀρωματίζειν 943
ἀροτοιἱεροὶ qui 1087
arotræ apud Syracuſanos qui 969.

arquati

arquatus 878
arquatus morbus unde 141
ἀῤῥάβδωτα 271
arræ ſponſalitiæ 1082
arrectaria concertatio 548
arreptitia corpora quæ 50
arrhaches cur dicatur palinrus 424
arrianus φιλαλήθης cognominatus 33
arrianus laxatur 869
arriani Bithyniaca 421
arricus 248
arrij frequentior aſpirationis uſus 467
arrogantia, ſacer morbus, pag. 449
ars 200 & unde 382
ars naturæ imitatrix 947
ars præcipuè neceſſaria philoſopho quæ 1116
artem didiciſſe turpe apud Theſpienſes 842
artem plerunq; placere, artificem minimè 223
artes à Mercurio inuentæ, pagina 722
artes intra mille annos inuētæ & abſolutæ 75
artium magiſter amor 1127
arſacides 588
arſacis Armenij ſupplicium, pag. 252
arſalis 199
arſenothelyes 742
arſinoe fons 726
artaba 294
artabazis interitus 337
artaria 131
artaxerxis pellices, & filij, pag. 416
artei 696
artemia ſacra 764
artemidori geograph. 269
artemis cur Diana 616
artemiſia feſtum 509
artemiſiæ uirtus ibidem
artemiſium triceps 1099
artemiſius menſis ibidem
artemonis mollities & Periphoreti cognomen 325
arteria aſpera 133
arteria quid, eiuſq; origo 88 746
arteria, ſpiritalis fiſtula 108
arteriæ diaſtole & ſyſtole, 88 89
arteriæ natura dyſphytos, non aſymphytos 89
arteriæ tunica una conſolidationis neſcia 89
in arteriam delapſa mortem parere 114
arteriæ brachiorū potiſs. obſeruari cur ſolitæ 89
arteriæ in cole & lingua maiores 122
arteriæ ſpiritus ſemitæ 88
arteriarum pulſus cum dolore 393
arterica affectio ibidem
artericum uitium, branchos pag. 1166
arthetica paſſio 393. 1160
arthicus, arthriticus 393
ἀρθῖτις 1160
ἄρθρα 393
arthritis morbus 120
393 782
ἄρθρον 501
artia animalia quæ 429
ἀρτιάζειν 352
articulus numerus qui 863
articularis concretio 91
articulorū in corporibus ratio 91
articulorum in digitis ratio pag. 641
artitocos luna quæ 767
artocopi 334
artomeli 911
artophagi pro Aegyptijs cur pag. 722
artopæi 334. 714
artopta, artopteum 335
artos rex 336
artoxerxes duo. & de utriuſq; præſtātia 868. 869
artoxerxis uirtus 872
aruinæ cognomē unde 920
aruſium uinū triplex 249
aruncus 99
aruntij Punicū bellum 954
aruſpicum uanitas 48
aryballus 1167
aryſanæ 1064
aryſteræ ibidem
aryſtichi ibidem
arytæna 1167
as 125
aſa ſtomachi, aſodes ſtomachus 134
ἆσαι ibidem
aſalaminius 450
aſaminthus 1168
aſaph prophetæ dictū 576
aſarota pauimēta quæ 1019
aſarotici ſilices 1019
ἀσβολώμενοι 414
ἄσβολος 1020
aſcalabus aſcalabotes 733
aſcalon Syriæ 883
aſcalō Veneris cultrix 1129
aſcari, aſcarides 732. 733
aſcarophori 732
aſceræ 131
ἀσχέδωρος 661
aſcia 731
aſciæ tormenta 360
aſciā cruribus illidere, quid pag. 731
aſcites 990
aſclepiades ocij patronus, pagina 394
aſclepiodori in Syriam peregrinatio 517
ἀσκοὶ 164
aſcholia Bacchi feſta ibidē
aſcoliaſmus ibidem
ἀσκωλιάζειν ibidem
aſconia 120
aſconij Pediani hiſtoria, pagina 411
aſcopera 407
aſcriptitij dij 846
aſcriptitij ſerui 276
aſellus piſcis 1169
aſemæ tunicæ quæ 599
ἄσημον 896
in Aſia prohibitæ uites à Domitiano 771
aſiaticæ orationis duo genera 886
aſiatici liberi mali, ſerui boni, Ageſilai teſtimonio, pag. 978
aſiaticorum leuitas 718
aſiaticus luxus 237
aſianorum ſobrietas 694
aſianorū luxus 694. 907
aſiaticorum mores 694
aſianus tumor 702
aſidis nummus 353
aſij philoſophi de Palladio prædictio 1073
aſio 106
aſiones 452
aſina puellam peperit 824
aſinaria feſtū, Aſinarius fluuius 1169
aſinius Pollio certo tempore quieſcere ſolitus 390
aſinus Aegyptius, prouerbium 1169
aſini aures quid allegoricè, pag. 680
aſini ungula ſola cōtineri Stygis aquam 966. 967
aſini cur Aegyptijs inuiſi, item alijs 1169
aſini cur Marti immolari ſoliti 308
aſini Myſiæ quales, prouerbium 705
aſini ſceuophori 251
aſinum ab Hyperboreis Apollini immolari 1169
aſininæ pellis propriū 779
aſininum caput numinis uice cultum 824
aſmatographi qui 227
aſopus rex 583
aſopi filiæ 348
aſopi filiæ ſimulacrū 667
aſopodorus Phliaſius 228
ἄσωτοι 401
aſparaga 134
aſparagus 114
aſparagus, ἴλ{ος 970
aſparagi cultus apud Ioxidas 408
aſparago obtegendi ſponſamos 1083
aſpaſia Artaxerxis uxor, 417 515
aſpendius cythariſtes 2
aſpendiorum nummus 353
aſpergines quid 1102
aſperitas orationis 656 & 657
aſpermos 750
aſphalij Neptuni ſacra, pagina 1175
aſpharagus 114. 133
aſphodelus 233
Proſerpinæ ſacer 233
aſpiratio φίλαρχος cur, pag. 449
aſpirationis natura ac ratio, pag. ibidem
aſpirationis nota cur H Latinis ibidem
aſpis ſomniculoſa cur dicta, & ſurda 1036
aſpidis ictus letalis 984
aſpidis imagine cur Aegypti regum diademata diſtincta 984
aſpidis uaria ſignificata, pagina ibidem
ἀσπιδεῖαι ibidem
aſpides ad umbram exurgere 602
ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι pag. 570
ἀσπίδες σωληνοειδεῖς pag. 809
aſpidum longitudo, & colores 984
ἀσπιδίσκιον 589

aſpidi

aſpidiſcus 984
ἀσπιδοτρόφοι 210
aſplenon medicamentū 143
ἄσπλαγχνος 139
aſſa uox 323
aſſa ſudatio que 160
aſſe, ἄσσαι 354
ἄσσαι ibidem
aſſaria ibidem
aſſentatio uide Adulatio
aſſertio quid 665
aſſertio ſecunda 664
aſſerulatum tectum 284
aſſes Caiani 354
aſſes lignei & ſcortei 354
aſſes ſextantario pondere quando iuſſi Romæ feriri 354
aſſes, uectigales qui 355
aſſes unciales & ſemiunciales 354
aßis argenteus ibidem
aßis dupondius ibidem
aßis libralis ponderis ibidē
aßis pro re minima ibidem & 355
aßis facere 354
ad aſſem reddere 355
aßipondium 125
aßile 534
aßiduior 208
aſſyriæ cupreſſorum copia, pag. 952
aſſyrius Heliogabalus, pagina 1072
aſſyrij primi Veneris cultores 881.1129
aſſyriorum dij 883
aſſyriorum regum ſepulchra pag. 653
aſſyriorum ritus 718
aſſyriorum ſermonē dijs maxime congruere 606
aſſyriorum ſupplicum mos, pag. 568
aſſyriorum tributum excocti pueri 127
aſtandæ, & eorum celeritas, pag. 682
aſtarte dea 884
ἀστεῖα πάθη que Plutarcho 419
ἀστεῖοι 347
aſteriace 26
aſterie Alcyon 531
aſterion 822
aſteriſci appellatio & figura, & quibus apponi ſoleat 26.
aſteriſci forma & uſus 570
aſterodia 767
aſterades 396
aſteropæus amphidexios, pagina 117
ἄσθμα δαιμόνιον 304
aſtictos ager qui 618
aſtoma, aſtomi 108
aſtomorum gens 938
aſtoxeni 405
aſturenſium mores 704
aſtures aues 884
aſtutia unde oriatur 925
aſty, Athenæ, per exochen, pag. 588
aſtyages Cyro mulierum uirtute deuictus: 510
aſtydamantis περιαυτολογία 536
aſtydamātis uoracitas 240
aſtylis lactuca 1060
aſtynome que 920
aſtynomus quid ibidem
aſtynomi Athenis decē ibidē
aſtyoche ibidem
aſtyræ aqua nigra 1000
aſtra unde dicta 32
aſtrorum alimentum 22
aſtrorū in homines uis 382
aſtrorum motus quomodo calorem gignat 933
de aſtrorum ortu & occaſu falſa Epicuri opinio 929
ab aſtris lumen gigni, quomodo ab Ariſtotele dictū pag. 933
aſtrabaci furor 671
aſtrabe 833
aſtrabelates ibidem
aſtraben quis primus inſtituerit 484
ἀστραγαλῶτος ueſtis que, pag. 789
aſtræus mathematicus, cur aſtrorū pater dictus 719
aſtragalus 788
aſtragalus pro iuguli cōiunctura, aut ſphōdylo 789
aſtragali 113.130
aſtragali, μύλιαι 717
aſtragali in ſacris menſis, pagina 789
in aſtragalis geſtare nobilitatem, quid 788
aſtragaliſis ibidem
aſtragalizontes ibidem
aſtragalota lora que 789
aſtrape quid 1024
aſtrapææ cur aquæ pluuiæ, pag. 1024
ἀστρατέας Pallados templum 867
aſtriæ 788
aſtrichi 788
ἀστρίζειν 789
aſtrocynos 660
aſtrolabij inuentio, & partes 445
aſtrologia demonum inuentum 48
aſtrologia magiæ clauis, pagina 340
aſtrologiæ deriſio 529 & 530
aſtrologiæ inuentrix Vrania 226
aſtrologiæ partes 445
ex aſtrologia ſuperſtitiones & falſa religio 340
aſtrologi 529
aſtrologi plerunq; infelices, pag. 530
aſtrologorum commenta à Pico eluſa 531
aſtromyos 179
aſtronomiæ inuentio 719 & 864
ἄστυλος 812
aſylum 258
aſymbola conuiuia 1050
aſyndeta 834
Ata dea 1055
atabyriæ boues 142
atalantæ canis 661
ataſthalia 1046
atauri 192
ἀτάφρακτος. 123
ateæ regis barbaries, & muſicæ contemptus 311
ἀτεχνίαι 665
atellani perſonati 291
ἀτεγνεῖς 100
ater priuationis nota apud Syros 883
ateramna 1146
atergatis dea que, & unde dicta 719.883
atergatidos fabula 884
ates nomine quem intelligat Homerus 42
ἀθαλάττωτος 450
ἀθάνατοι qui apud Perſas 950
athara 393
athara dea 883
atharathrion 683
athe Alcyon 531
athena tibia 319
ἀθηνᾶ unde Græcis Pallas 541 543
athenæ, aſty, p exochē 588
athenæ cur εὐκτιμέναι, pag. 705
athenæ in Græcia & Aegypto aliæ 670
athenæ μουσεῖον Græciæ, καὶ ἔρισμα 709
athenarum decus 675
athenarum gymnaſium 628
athenarum laus 708
athenarum ſtatuæ 1136
athenas ceßiſſe Palladi Neptuno ſuperato, qd 619
athenas urbem primum conſtituiſſe Theſeum 258
athenis affectus mouere non licuiſſe 913
athenis bibliothecæ mirabiles, & ueterū monumentorum loculi quot 588
athenis dicaſteria quot 866
athenis ignoti dei ara 845
athenis in foro aræ duodecim dijs poſitæ 1077.
athenis octogonos Andronici turris qualis 779
athenis quot tribus 866
athenæum quid 867
athenæa feſta magna 426 & 737
athenienſes cur αὐτόχθονες dicti 475.708.
athenienſes Depyges cur, pagina 127.
athenienſes inter ſacrificandum, Chijs & ſibi proſpera precari ſoliti 474.
athenienſes tributi expertes pag. 969
atheniēſes unde Tettigophori 440.479
athenienſium aduerſus rebelles ſanguinaria decreta 588
athenienſiū ἀμνησία 760
athenienſium orationes tres pag. 1087
athenienſium coniugales leges ac ritus qui 1080
athenienſium eloquentiæ ſtudium 694.
atheniēſium honeſtus amor, pag. 556
athenienſium in adulteros pœna 1029
athenienſiū in conſilijs adhībiti Mantes 708
athenienſium in ſepulchra religio 650
athenienſium lampadicū certamen 429.

atheniensium laus præcipua quæ 273
atheniensium mores, & inuenta 708.756
atheniensium multiplex forum 1073
atheniensium myſteria 595
atheniensis nummus æneus, pag. 353
atheniensium nummus, bos, pag. 351
atheniensium ordines, qui, 431 969
atheniensiũ proprium 670
atheniensium σεισάχθεια, pag. 461
atheniensium ſtudia 587
in Atheniensium ſycophantiam, Ariſtotelis ſcomma 667
atheniensiũ ſymmoriæ 458
atheniensium uitia 708
atheniensium uotum de hircorũ immolatione 906
atheniensibus primus cibus ex ficis 685
athenion tyrannus 791
athenionis crudelitas 871
athenodori de Polluce iudicium 734
athenodori philoſophi de ira reprimenda præceptum 900
ἀθλωογίγων 543
ather 112
athera 1008
atheres ibidem
atherina piſcis ibidem
ἀθερίζειν 1007
atheſis fluuius unde 1070
athletæ equi 824
athletæ qui Nicæ 504
athletæ, quinquertiões 505
athletarum corporibus cur iniici ſolitus puluis 966
athletarum ſagina 495 & 1067
athletarum ſortitio 866
athletarũ uita & ars 495
athletarum uoracitas 240
athletica habitudo 989
athleticè ualere, quid 989
athlon 505
athyrophonus 617
athyroſtomus ibidem
athyrotus ibidem
athyta ſacrificia 429
atilius Palicanus 917
atla 610
atlantios uertebra 113
atlãt, Telamon 358
atlantis allegoria 609
atlas, colli uertebra 113
atlantis columnæ 609
atlantis filiæ ibidem
atlantes 241.358
atlantes nil ſomniare 1039 & 1155
atlantum mores 724
atmæ Scythæ dictum 389
atmenus 971
atocia 295
atocia medicamina 149
atocion 750
atoma animalia quæ 429
de atomis placita quo auctore primum 719
ἄτομον pratum quid Sophocli 451
ἄτονοι qui 333
atrapeli 742
ἀτραπιτὸν uinum 480
atrabaticæ ueſtes 599
atrabatum texendi peritia, pag. 599
atrei aurea agna quid 1058
ἄτρυγος 128
ἄτρυγοι mulieres quæ 537
atriarij 972
atri dies qui 528
atrium Menium & Titium pag. 563
atrium publicum, item Libertatis, Mineruæ, Veſtæ 563
atrium regium 563
atrophi equi 824
atrophia 438.439
atrophia in oculo quid 438
atrophon 439
ἀτροφοῦντες qui 439
atropos 24
ἄτροπος 810
atta comicus 1055
attaci 99
attagen uarius, prouerbium, pag. 978
attalus φιλομήτωρ, eiusq; ocium quale 394
attali res ocio periiſſe 389
attaminare 537
attaragos 1007
attei Capitonis aſſentatio, pag. 796
attelabus 630
atteſte, atteſtini 154
attica ante Theſeum uicatim habitata 258
attica νύκτα 818
attica, ingenijs præcipuè fertilis cur 383
attica noua 670
attica Tetracina 355
atticæ Phrygia 441
atticam terram primã emerſiſſe 825
attica bellaria 238
atticè dicere 709
atticiſmus 465
atticoperdix cur dictus Ariſtomenes 1141
ἀττικὸν βλέπος, Atticus aſpectus, prouerbium 708
atticum uel morientem porrigere manum, prouerbium 708
attici Herodis filij memoria nulla 769
atticus naſus 253
atticæ mulieres faſtigiatis labijs 97
atticorum aures 709
atticorum elegãtia non conceſſa Romanis 211
attis 421
attribuere, quid apud Liuium 356
attyrij pro Aſſyrij 718
atyos cultus 178
atypus 617
αὖ ἐγύην quid 429
αὔανσις 800
auaritia omnis malitiæ metropolis 784
auaritiæ deteſtatio 784 & 883
auaritiæ uindices Erinnyes, pag. 858
αὐχήν 114.567
auctionum haſta & magiſtri pag. 812
auctores ſecundi 665
audacia Aetolica 783
audacia Celtica 702
αὐλαξ 109
audiẽdi ſenſus in capite 66
auditores pro diſcipulis, cur pag. 409
auditus ratio 858
auditu pollere anſeres & apros 858
aue, χαῖρε 603
αὔειν 1163
auenzoar 124
auenzoaris dictum 852
auerrois de Galeno teſtimonium 1158
auerrois tempora 350
auerroem quid in Ariſtotele interpretando quandoq; feſellit 73
auerſa, auerſa luna 763
aues ἀνδροφάγοι, quæ crotalorum tinnitu abigũtur 602
aues apud Babylonem, diuorũ linguæ appellatæ, quæ pag. 297
aues coniſticæ & lutæ, quæ pag. 726
augeus Herculi debellatus, pag. 484
augeæ oculi 548
augeæ fabula 862
auguratorium 271
augures regibus ſpartanis aſſeſſores 708
augurium canarium 658
auguria, dæmonum inuentum pag. 48
auguriorum inuentio 614
auguriorum periti quondam etiam reges 282
auguriorum ratio 270
auguſtus cur Corinthiarius dictus 826
auguſtus Liuiæ dolo peremptus 536
auguſti appellatio 590
auguſti dæmoniũ quale fuerit 47
auguſti de Cleopatra triumphus 609
auguſti Cæſ. felicitas 340
auguſti Cæſaris in Acherium ſcomma 559
auguſti in Caſſium & Diphilum ſcomma 576
auguſti dictum in proditorem 283
auguſti de Vrbe dictũ 1019
ob Auguſti inceſtum pulſus in exiliũ Ouidius 467
auguſti interdictum ne quis ſenatorum Italiæ limites exiret 588
auguſti in Timagenem moderatio 829
auguſti modeſtia, ne dominum quidem ſe appellarẽ ſinentis 834
auguſti oculorũ nitor 543
auguſti præclarum facinus, in coercenda ira ſeniore 898
auguſti ſigilla diuerſa 203
auguſti Cæſaris uotum 390
auguſto qualia ab Indis miſſa munera 132

auguſto menſi præfecta Ceres 983
auguſtini Barbadici ducis hiſtoria 140
D. Auguſtini lapſus 321
auguſtæ ſtatuæ 645
auguſtale 282
auicebron Maurus 78
auicenna Cordubæ princeps pag. 1119
auicenna Galeni interpres, pag. 1158
auicenna de prophetica ratione ſententia 339
auicennæ laus 57
auidij Caßij in ſupplicijs crudelitas 361
auis non auis, quid 1068
auium caliditatẽ in ouis apparere 1041
auium ingluuies 115
auium medulla quæ 91
auium quæ latent, pennas amittere & recipere 503
auium quæ proferre literas & humana uerba poßſint 1141
aula quid 435.437.438
aula, damnatorũ locus 362
aula locus 908
aula pro Iſthmo 816
aulax 991
αὔλημα ῥεμάλιον 1090
aulemata 452
auletæ regis ignauia 1133
auleticam quomodo inuenerit Pallas 320
auli 637
aulica ſuauitas quæ 438
aulici, curiales ibidem
αὐλίζεσθαι ibidem
auliſci ibidem
aulodia 318
aulon 437.438.816
aulon campus 438
aulones ſacri ibidem
aulos ibidem
αὐλωποὶ piſces qui 437
aura canis 601
aurelia 654
aurelianus cur Carpicus, pagina 795
aureliani in Bonoſum ſcomma 1108
aurelij gradus 359
auricula ima mollior 105
auriculis geſtare aurum, nobilitatis inſigne 105
auriculis quorundam corpora contegi 105
auricularij quid 841
aurem tangere 105
aures cur ouali figura 745
aures regis quid 544
aures uerminoſæ 105
aurium & audiendi ratio, pag. 104
aurium humores, & ſordes 105
aurium iudicium ſuperbißimum 104
aurium marmorata 105
aurium meatus cur tortuoſo anfractu 104
aurium pro arbitrio motus, pag. 777
aurium ſitus 65.104
aurium ſordes quare amarulentæ 105
aurium ſordes unde 434
aurium ſumma præcidere ignominioſum 105
aureæ ætatis allegoria 489
aureæ ætates tres in uita, pagina 754
aurora 615
aurora crocopeplos 538
auroræ allegoria 846
aurum ἄπεφθον 896
aurum corruptionis expers pag. 489
aurum daricum & gygadas pag. 198
aurum ex quolibet metallo ſecernendi ars 411
aurum Iudaicum 173
aurum pro ſapientis 260 & 1180
aurum Soli ſacrum 271
auri laus ex Pindaro 784
auri typus 489
aurichalcum 738
aurinia 700
aurius dæmon 229
auſes, eorumq́; mores 724
auſones primi Italiæ incolæ pag. 348
auſpicia, dæmonum inuẽtum pag. 48
auſpiciorum ratio 270
auſter deorum, ut Boreas generationis 575
auſter pluuiarum pincerna, cur dictus 551
auſter unde calidus 778
auſtri æſtus & flatus unde pag. 1001
auſtri proprietates 551 552 779
auſtri ſymbola in ianuis, pagina 575
auſtro obuerſis genitalibus libidine affici mulieres, pag. 519
auſtrum in origine ſua gelidum eſſe 551
auſtro perculi, prouerbium 552
auſtrales pluuiæ cur ſalſæ, pagina 1001
aut amat, aut odit mulier, nihil eſt tertium, prouerbium 535
aut bibat, aut abeat, prouerbium 1068
aut piſcem olere, aut florem, prouerb. 1070
autadelphi 980
autangelus quis 284
αὐταγγελία 800
αὐθέκαστοι 401
autocabdali 212.249
autocabdalon 249.250
αὐτόχθονες 348.567
αὐτόχθονες cur Athenienſes 475.708
αὐτοκέλευστοι 249
autocopos ueſtis 600
autocratores 249
autocratum 249
αὐτοσχεδιάζοντες 721
αὐτολήκυθοι qui 902
autolyci hiſtoria 404
autolyci Pancratiaſtæ ſtatua pag. 504
automata 248
automatũ 248.249
automata oua, quæ 249
automatia ibidem
automatiæ ſacellum ibidem
automedes 227
αὐτόμολος 343
autopyrus panis, & unde fiat 334
αὐτῶρης tripus 304
auctoritas ſine ratione, ſæpe noxia 735
αὐτός de anima & corpore dici 808
αὐτὸς αὑτὸν αὐλεῖ, prouerbium 536
αὐτὸς ἔφα 735
αὐτὸς pro nomine proprio pag. 735
autoſchedia poemata 1015
αὐτοσχεδιάσματα, pagina 227
αὐτουργοί 483.902
autumnus Græcis opora, pagina 1155
autumnus tabidis præcipuè infeſtus 1155
autumnus unde dictus 1156
autumni inæqualitas 1171
autumni initium 1149
autũno cur ægritudines frequentiores 1171
autumno ueſper aſsimilatus, pag. 530
autumnalis ægritudo qualis pag. 1155
autumnalis appetentia, prouerbium 1170
autumnalis nox cur uerna frigidior 1171
autũnales pluuiæ primæ, cur ſalſæ 1001
Axieros 617
axillæ 117
axiocerſa, Axiocerſos 617
axiologos ordo 709
ἀξιοποίνου Palladis ſacellum 679
axiotheæ Phliaſia 515
axiotheati 477
axis 113
axungia 1172
axylon quid 969
axylos regio quæ Homero, pag. 705
Azania unde 654
azanis funera primum propoſita certamina 654
azi ſerui 972
azymi panes 333

B

B in M tranſitus, pagina 106
β literæ cum φ cognatio, pag. 1129
babes 661
babutzicarius 1035
babylon Aſſyria & Aegyptia 297
babylonis Aſſyriæ caput, pagina 718
babylon cur purpurata meretrix Hieronymo 296 & 718
babylonis arcula aurea, quæ pag. 298
babylonis arx πύργα 783
babylonis aureus calix, prouerb. 297
babylonis horti pẽſiles 885
babylonis muri 885
babyloniæ flammæ, prouerbium 299
babylonia foſſa 1020
babyloniæ urbis uaſtitas,

pagina 299
babylonij uenatores quo ui= ctu utantur 299
babyloniorum ædes ibidem
babyloniorum mores 296
babyloniorum tributum exe cti pueri 127
babylonicæ pelles 297
bacaulum 1070
bacca caprinæ 386
baccanon 1059
baccaris in corollis uſus, pa= gina 1054
bacchæ cur Laphyſtriæ & Mimalones 1057
bacchi 246
bacchus taurus 243.246
bacchus uide Dionyſius
bacchus cur bis natus dica= tur 243
bacchus cur et iuuenis & ſe nex fingi ſolitus, item cal uus 243
bacchus cur brumus 1092
bacchus cur dithyrambus, pag. 228
bacchus cur Laphyſtius, pa= gina 1057
bacchus cur Methymnæus, pag. 433
bacchus cur Morychus, pa= gina 246
bacchus cur σωτὴρ Græ= cis 243
bacchus cur tauro & parda li aſsimiletur 246
bacchus τιβριδόπεπλος pag. 543
bacchus Phauſterius cur, pa gina 246
bacchus piſcis 243
bacchus quid ibidem
bacchus Taurocephalus, 246 1057
Βακχεῖν 247
bacchi cognomina 246 & 755
bacchi etymon 247
bacchi feſta antheſteria & pithegia 1108
bacchi geſtamen nebris, pa= gina 1037
bacchi miracula & feſtum Thyia 581
bacchi natiuitas octimeſtris, pag. 861
bacchi ſacrorum petulantia in Italia 123
bacchi ſingulis Muſis præ= fecti uaria nomina, & eo rundem allegoria 846
bacchi 246
bacchæ cur chlamides, pa= gina 1101
bacchica ſaltatio 165
bacchicæ dracæ 1090
bacchidas Sardon apalo ſimi lis 554
bacchides tres 838
bacchylides loquutuleius, pa gina 917
bactri 614
bactrianæ cameli 251
bactrianorum in parẽtes im manitas 420
bactrianorum mores 712
bactriaſmus ſaltatio 165
bacularij ſerui 972
Βαδάς, badas pro cinædo pag. 559
badius color 833
Βαδύ, regio & fluuius, pa gina 546
baton Alexandri βυματι= στής, eiuſq; lib. de itineri= bus eiuſdem 712
bagiſtanus mons 1137
bagoas Alexandri ſpado, pa gina 556
bagoæ eunuchi facinus & mors 513
Βαῖται diphthera 597
baia 315
baius color ibidem
baiæ 496
Βαιὴθ quare accipiter Ae gyptijs 139
bais 168
baiolon lignum 589
baion cõpoſitio medica, quæ pag. 939
baiulus, Βαΐουλος 589
bal, pro myrrha Aegyptijs pag. 939
Βαλανεῖον 1163
balanini olei uſus in infanti= bus perungendis 186 & 187
balaniomphali phialæ, pa= gina 1058
balanos ſuccendere ueterum mos 1163
balantion 355
balantium, pondus 364
balantiotomi 355.364
balanus 168.122.686
balare unde 950
balari 753
balatro & balatrones qui, pagina 577
balauſtia 660
L. Cornelius Balbus conſul 442 443
balbus quis 465
balbutiei ratio 468.1124
balbutiei ratio ex frigore, e= brietate, ira, & coitu, pa gina 958
balia ceruа 467
balius uentus ibidem
baliciotæ 753
baliotæ ibidem
balius color 315
balia ceruа, balij equi, & ba liæ 316
baliſtariæ 638
ballæ 753
Βάλλ' ἐς κόρακας, pro= uerbium 755
balliones qui 467
balliſmus ſaltatio 165
balneũ unde dicatur 1163
ante balnei ingreſſum cur ca lidam mingãt, in ipſo ue rò morati frigidam, pa= gina ibidem
de balneo cogitare, prouer= bium 1167
balnea etiam gymnaſia cur dicantur ibidem
balnea ueterum frugi 1164
balneæ calentes Herculi ſa= cræ 193
balneæ cur ſacræ dictæ 1161
balnearum apud ueteres deli ciæ & luxus 1163 1164 1165
balneorum diſtinctio & u= ſus 1163
balneorum in ſiti uel excitã da uel ſedanda, ratio quæ pag. 1163
balneorum nomina per irri= ſionem medicorum, quæ, pag. 1168
balneorum pernicies 1102
ad balneorum uſum ſpectan= tia uocabula 1167
balſamum naſci in Arabia, pag. 720
balthei conſtillati 868
balthei puluinorum 274
balyra fluuius unde 681
bambalio qui 467
banauſus 565
banauſi qui 968.969
banda fluuius 850
banderia 565
bandophorus ibidem
bandum ibidem
bannas pro rege 565
banna mulier ibidem
bannoti, bannotri ibidem
bannum ibidem
baptiſecula flos 1055
barathrum quid Athenis, pa gina 637
barathra 637
barathri qui ibidem
Βαραθρεῖοι 740
barba in mulieribus quid ſi= gnificet 545
barba cur mulieres et caſtra ti careant 99 503 545
barba cur prematuro coitu promatur celerius 752
barbæ expertes uiri quidam prorſus cur 99
barbæ olim tondendæ mos, pag. 258
barbæ primitiæ 258
barbæ ratio 99
barbam qui primus abraſe= rit 232
barbam radere, Ephori ma= giſtratũ ineuntes cur præ cipiant 99
barbata fœmina eminus ſalu tanda, prouerbium 545
barbara emplaſtra 1020
barbara modulatio 313
barbararum uocum uis in ſa cris & incantationibus, 606 607
barbarorum ſuper cibo & potu ſententiæ 1095
barbaricarij 603
barbilos quid 315
barbiton, Βαρύμιτον 315
barbiti uſus improbatus, pa gina 316
bardeſanes Syrus 696
bardi 702
Βαρεῖς domus quæ 714
bartholom. Aluarus 154
Βαρύμιτον, barbiton 315
baſarrheus pro Baccho 228
baſcanus quis, & baſcania, pag. 793
Βασιλεὺς comitij qui, 264 1068
Βασιλεὺς p iudice 1075
Βασιλεὺς propriè q 871
baſilica Iulia 1075
baſilica nux 168
baſilica quid, & unde dicta, pag. 1075
baſilicam habere, prouer= bium ibidem

basilica

baſilicæ anguillæ 328
baſilicæ aues 661
baſilicæ pro herois 649
baſilicæ uiæ 1075
baſilicarum loca ibidem
baſilicum pro magno ibidē
baſiliſcus Aegyptijs ureus, pag. 1170
baſiliſcus in leone cæleſti, quid 478
baſiliſcus ſymbolum æui, pagina 1170
baſiliſcum cur ex auro conformatum deorum capitibus affingere ſoliti ueteres 1170
baſilius Magnus rhetoricæ profeſſus 729
baſis 131.1070
baſſe locus 731
baſſaræ 247
baſſara ibidem
baſſarei allegoria 846
baſſarica 247.731
baſſarica Dionyſii Aphri, pag. 731
baſſaris 247
baſſarus p uulpe 247.731
baſtada 731
baſſus 731
baſſos, baſſus unde 247
baſſus Arati interpres 766
baſſus Eudæmon 921
baſſi commentarius in Germanici Phænomena 719
baſtai equites, ſiue baſtali, pagina 832
baſtarnæ 589
Βασίζοντες, baſtazi, 589 791
baſternæ M. Craſſo domiti, pag. 706
baſtetanorum mores 704
baſti 791
baſtia caſtrum 157
batali Germanorum equites, pag. 181
batalus tibicen 180
batali appellatio ibidem
Βαταλίζεσθαι ibidem
Βάτεια Dardano nupta, pagina 516
Βατὴρ 181.505
bathyllus tragicus 226
Βαθύπεπλοι 538
batia 181
batiatus cur Lentuli cognomen 406
bation 181
baton Amphiarai auriga, pagina 1144
batrachides ueſtes 598
batrachium apud Chymiſtas quid 1073
batrachū dicaſterium 598
batrachium forum 1073
batrachos, batrachion color 598 1073
batrachos linguæ uitium, pagina 1073
Βατταρίζειν 465
battidoſcopi 466
battis 181.466
battologia, battus 466
battus poeta ibidem
battus, qui & Ariſtoteles, pagina ibidem
batti annulus 200
batti balbuties 465
batti ſilphium 200
batti reges 466
batualia 406
batuatores ibidem
batuari ibidem
batus 181
batus piſcis 181
batos menſura 621
batyli 181
batyle Theopompi ibidem
baucïſmus, baucus ſaltator, pag. 164
baunus 565
Βδάλλειν 430
Beatorum epulæ, pro regio conuiuio 834
beel, beelphegor pro Saturno 492
beelzebub, & beelzebul, quid 939
beelzebub malorum dæmonum princeps 49
bel, beel, baal, idem Hebræis & quid 939
beleus fluuius 850
Βέλλερα 478
bellerophon, cæleſtis Heniochus 831
bellerophon Celetus auctor, pag. 484
bellerophon, Hipponus antea 478
bellerophontis allegoria, pagina 478
bellerophontis caſus 131
bellerophōtis Pegaſus, quid pag. 1178
bellaces Venerei 1131
bellaria diuina, ſal, & amici pag. 1049
bellica dea 685.686
bellius pro Duellio 1077
bellum cur ſacrum, & quod, pag. 450
bellaturi quanta cura dies obſeruarint Romani 528
ad bellum ituri imperatores, cur gladiatorum munus exhibere ſoliti 405
bellum nauale uetuſtiſsimum quod 833
bellum ordinata non quærere, Archidami dictum, pag. 1012
bellum pater omnium 1150
belli ſors 412
bello externo inteſtinum ſæpe reſtingui 657
bellorū nerui pecuniæ 988
in bellis deſideratos laudandi mos Athenis 709
belli qui 347
D. Bellini hiſtoria, & templum in Rhodiginis paludibus 662
bellona dea 836
belluata ſtragula 598
belonæ piſces 502.1025
Βέλος 352
Βηλός, belus quid 14
belus Iupiter Perſis 695
Βήματα 816
bembinetes leo, Bembina uicus 478
bendidia ſacra 705
Βενδίδειον ibidem
beneficium pro deo Democrito 846
beneuēti, Calidoniæ ſuis dentes 112
beneuenti eſſe Palladiū à Diomede Aeneæ traditum, pag. 1073
beneuolentia 893
bentiuoli Bononiam ingreſsi pag. 157
berberi quid 546
berecinthiacæ ſaltationes, pag. 165
berethrum 637
bergomi occupatio 157
bericoccus 168
berlina 362
beroaldi laus 655
beroſus hemicyclij ex quadrato inuentor 929
beſſarionis de Platone ſententia 1180
beſſarionis laus 934
beſtiæ an cæleſtia uenerentur pag. 261
beſtiarum colloquium 1112
beſtiarij 291
Βισβίς 328
beta unde optima 1070
betæ Diogeni qui appellati, pag. 559
betizare ibidem
Biæum uinum 995
biantis apophthegma 893
bibaſis ſaltatio 165
bibacitatis exempla 700 & 1108
bibendi leges uariæ 264 1067 1069
an bibendum à cibo 1096
bibere æſtiuè, prouerbium, pag. 1149
bibere. τὸ ζῆν 1095
bibiſſe quendam nunquam pag. 494
bibli cur hircinæ & ouillæ pelles dictæ ueteribus, pagina 1037
biblij integritas 755
bibliolathas cur dictus Didymus 737
Βιβλιοτάφοι 277
bicarium 1069
biclinium 441
bicolora emplaſtra 1020
bicus 1069
bidentis inuentio 706
biſacia emplaſtra 1020
biliæ pudicitia 307
bilis è felle effuſio 140
bilis excrementis mederi uini potu 1096
bilis nomine quid præcipuè intelligatur 141
bilis atra 625
uide etiam Melancholia
bilis atra, acuta, & eius conſtitutio in homine qualis pag. 86
bilis atræ ſex ibidem
bilis flaua, amara, & eiuſdē cōſtitutio in homine qualis ibidem
bilis flaua ex iecore, atra ex ſplene ibidem
bilis flauæ ratio in ira 905
bilis flauæ uis ad excrementorum egeſtionem 135
bilem flauam cieri oleo poto pag. 1172
bilioſi humores 142
bimarij nummi 355
Βινεῖν 560.819
bionis dictum 206.504
bionis in Theognim ſcom-

ma 785
Βιοθάνατοι 645
biremes 309
birrha 597
birrhox ibidem
birrhos ueſtis 597.599
biſcoctum 327
biſexti dies 528
biſexti dici ratio 929
biſulcus 132
bithynia uitis 1105
bithynorum Iouem ſalutandi mos 421
bithynorũ iudicia ex aduerſo ſolis exercendi mos, pag. 928
bithynicæ uites, bolline, droſallis 414
bithonis robur, ac ſtatua, pagina 411
biuertices 97
Blaſæ qui 325.326
blacennonion uectigal 326
Βλακεύειν ibidem
blacia regio ibidem
blepſia piſcis 1026
bleſſi 130
bleſus 465.468
blanditiarũ proprium quid pag. 795
contra blanditias remedium quod 795
Βλασήματα 569
blatta Byzantia 297
battaria balnea 1165
blatteæ ueſtes 297
blautæ, blautia 326
Βλέννα 630
Βλεννός, blennus ibidem
Βλέφαρα 101.435
Βλέφαρον 435
Βλεφαρίδες 101
blepharides pili 435
Βλεπιδαίμων 103
bitea meretrix 326
blitomama 326
blitomanas 980
blityrion, blityri 323
blemos 335
Boacæ 765
boarmia Pallas 542
bochorus fluuius 1092
bocchorum rex Aegyptiorũ legislator 590
bœda philoſophus 576
Βουλάτης 229
Βοιώ, bœo 614
boethij interitus 1047
bœotia ruditas 708
bœotia ſus 345
bœotiorũ ἀναισθησία & ſtupor 497
bœotij ilicibus ſimiles cur dicti 345
bœotij ſcyphi 1058
bœotiorum ſponſas obtegendi mos 1083
bœotis factum coruorum alborum augurium 640
bœotiorum uoracitas 344
bolaria 414
Βολά 973
boleti 414
Βωλινή, boline uitis, ibidem
bolitinon ibidem
boliton ibidem
bolbiton ibidem
boliſmum falsò pro bulimo dici 987
bolitos 386
bolus 414
Βομβαλοβομβάξ 407
bombix 344
bombycia 632
bombylium 1057
bomilij panes 334
bomolochi 271.363
bomonicæ pueri 320.671
Βωμός 432
bona fortuna, bonus dæmon, in genituræ locis quid 45
bona nomina non appellando fieri mala 258
bona ſibi habere uelut ſphæram, quid 241
bonitas in centro 1
bonitas quid 257
bonitas ſumma 849
bononiæ arx à Bentiuolis deſtructa 157
bononienſes ferè fallaces 99
bonoſi bibacitas & interitus pag. 1108
bonum & æquum quid 257
bonum ipſum, deus 4.844
bonum ſummum hominis in deo 149.150
bonus dæmon qui 1068
bonus uir cur quadratus, ſiue tetragonus 690
boni cognomen, Dei proprium 1068
boni dæmonis dies & poculum, item heroum 1068
boni dei templum 848
& 1063
boni idea quæ 338
boni uiri appellatio 691
bono ſuo cõſtare omnia 338
boni è malis prognati 206
bonorum externorũ appellatio 993
bonos tribus modis effici, pagina 879
borborita qui 53
borchiæ 833
borealia corpora grandiora, pag. 552
boreas cur Alpinus Virgilio dictus 551
boreas cur Athenienſibus κηδεστής, et Pauſaniæ Megalopites 841
boreas generationi percommodus, item ἐρατεινός, pag. 575
boreas unde dictus 552
boreæ apud Thurios cultus, pag. 841
boreæ Scorpionis chelæ cur Nicandro 552
boreæ templum 781
boreaſmi qui ibidem
boriſthenis uates 1033
bormiſcus locus, Bormius mons 927
boryſthenis equi ſepulchrũ, pag. 833
bos Aegyptijs pro deo 286
bos à quo & cui primum immolatus 440
bos citharœdus 323
bos, garotas 919
bos in lingua, prouerb. 352
bos nummus 351
bos primum à Prometheo occiſus 429
bouis Tarentini à Pythagoris edocti mirum 735
boum aratorem immolaſſe, nefas habitum, quiq; ab eo nõ abſtinuerint pagina 429
boum muſcis immolandi mos 908
boues ab immolando immunes qui Athenieñſib. 756
boues cur Soli dicati 429
boues Epirotici, Larini, Ceſtrini 192
boues fructuariæ, matrices, pag. 147
boues Lucæ 486
boues opiſthonomi in Lybia pag. 725
boues panes 334
boues Pyrrhicæ, Atabyriæ, pag. 192
bobus excelſis cur maiora cornua 502
Βουκάς cur uenter Nicandro 552
à Boſphoro Cimmerio ad Caſpium mare ſpatium 816
boſtrychi crines qui 608
botelli cõficiẽdi ratio 1166
botrydia, botryunculi 232
botrys animal 911
bottiæorum filiæ quid feſtis dictus concinere ſolitæ, pag. 637
botuli, botularij 1048
& 1166
Βου, intenſiua particula, 820 987
Βουκέλια 488
Βούκερως Achelous cur, pag. 667
Βουγενεῖς apes, & animæ pag. 848
Βουλή, ſenatus Cretenſis, pag. 710
Βουλος 1048
Βούπαις 753
Βουζύγιον 1087
Brabeutæ, brabei 269
brabyla 315
bracæ 131
braccarij 703
braccæ Gallorum 703
Βράγχια 137
brachia Polypi 507
brachialia 117.118.521
quum brachium concubuit, prouerbium 119
brachij oſſa 117
brachmæ, Brachmanes Indorum philoſophi 716
brachmanes 496
bracion, braca 703
bractearij 747
bradeæ hiſtoria 788
branchiæ piſcibus pro pulmone 137
branchidæ qui 148
branchidarum oraculũ 148
branchus Apollinis filius, pagina 148
branchus quid 87.393
& 1166
braſsica mantis 1059
braſsica puerperis antipharmacum ibidem
braſsica etymon 351
braſsicæ præguſtatio amethyſton remedium 590
braſsica ebrietati contraria cur 1059
bregma 97
brenni Galatarum regis hiſtoria

ſtoris 301
brenthis 1060
βρέφος 753
brephotrophia 678
bretea ſimulacra que 447
breuia 137
breuiloquij Laconici cõmendatio 676
breuitas in oratiõe quatenus laudanda 954
breuitatis in oratione cõmendatio 471. 953
breuitatis ratio in oratione, pag. 677
briarei Centimani nomine ſolem intelligi 930
briarei cyclopis filij 1006
briarei columnæ 758
briarei fabula 255
brigindarides iſchades, pagina 685
Βριμώ Hecate, ſeu Proſerpina, & cur 413. 1005
briſes & Chryſes fratres, pagina 920
briſeis, que & Hippodamia pag. 920
britannia inſula cui Romanorum primum deprehẽſa 701. 702
in Britannia cur ſerius ſeneſcant homines 801
britãnorũ mores 701. 702
britannos eſu leporis abſtinere 1018
britannici à Nerone ueneno necati hiſtoria 408
britomartis 588
brixiæ direptio 157
brizo uaticiniorum dea per ſomnis 1033
Βρίζειν ibidem
brocus & broccus & bocci, qui 630
Βρόκος & Βρωλέος quid differant 630
brombæ 315
Βρόγχια 1040
bronchocela 114
Βρόγχος 113. 393
bronchion 393
bronteion 291
Βροντιαῖαι cur aquæ pluuiæ 1024
Βρώσεως ἀναγκαῖαι Plutarcho quæ 237
broſsi 603
bruchi 99
brucorum feſtum 137
bruna 576
brumalia feſtum 1092
brumalia cur inſtituta, & que 1050
brumus pro Baccho cur, pagina 1092
brutianorũ miniſteria 971
brutides 265
brutum, brutij 265
brutum fieri, qui à diuina lege receſſerit 578
bruta an ſermone polleant ullo modo 1123
brutorum in homines amor, pag. 481
brutorum nullum maſculam Venerẽ affectare 1140
à brutis educati qui 838
brutis etiam ineſſe docilitatem 982
in brutis etiam memoria & prudentia 373
brutus Romanorum ultimus cur dictus 636
bruti libertas 473
M. Bruti ſtatue 773
bryges pro Phryges 1129
bryon, bryodes 942
bryton 265
Bubalis 301. 456
bubo 641
bubona dea 836
bubonis torma 136
bubones 440
bucæus 987
buccinum 812
buccinum purpuræ filius, pagina 298
bucconum cognomen unde, pag. 920
buccellarij equites 832
bucellatum 334
bucentrum 271
bucephalus Alexandri ἱπποφόρφθαλμος 825
bucephali 275
bucheis herba 528
buclopus deus 848
bucolia 440
bucolici milites 989
bucolicorum origo 511
bucolius uerſus 651
bucolos 795
budeus 623
budda Gymnoſophiſtarum princeps uirgine natus, pag. 516
budea Pallas 542
βύδια ibidem
budidæ 731
budion ibidem
Bugloſſæ uis 732
bugloſſa uino promixte uis pag. 1011
bulbophace 334
bulbitare 414
bulbus 439
bulbulus ibidem
buleuticum 292
bulimia 959
bulimos quid, & unde dicatur 987
bulimos quid à canino appetitu differat ibidem
bunos, buni 1052
bunus, Bunea Iuno 565
bunus Mercurij filius 826
bupalum primũ Fortunæ ſimulachrum feciſſe 691
buphagus 989
buphagus Iapeti filius à Diana peremptus ibidem
buphorus 440
buphonia ibidem
buphonus ibidem
bupinus 987
buplanoctiſti tumuli 989
bupori obeliſci 820
bura 992
burdi 884
burdones 884
buſiridis ξενηλασία 677
buſiritis cur inuiſi aſini, & tube 1169
buſſeque Titormi robur, pagina 837
buſtaſium 820
buteo, atq; inde familiæ Romanæ cognomen 916
buteo orator ibidem
butes ſacerdos 534
butypos 989
buxus Oricius cur 1019
buzygia familia 1087
Byas 641
bybli pro diphtheris 597
byblij qui apud Cyprios, pagina 655
bycium 1069
Βύειν 637
Βύω 1073
byrſa 127
Βυρσοπαγῆ 822
byſſacena ueſtis 597
byſſacia regio ibidem
Βυσσαύχην 115
byßina uerba que 885
byßina ueſtimẽta que 887
& 888
byſſus herba, & color 887
byſſus ubi naſcatur ibidem
byzacium, Byzacenus ager, pag. 597
byzantium ibidem
byzantes ibidem
byzantium unde dictũ 734
byzantium multo pòſt Conſtãtinopolis, & noua Roma 734
byzantium tralatum à Conſtantino Palladiũ 1073
byzantij euerſio 863
byzantij laus 734
byzantij turres ſiue portæ Thraciæ quales 745
de Byzãtio Philippi & Stratonici dicta 734
byzantij acolaſti & οἰνόφλυγες 734
byzantiorum mores 712
byzantiorum nummus ferreus 353
byzari, byzares 629
byzes 734
byzes Naxius 405

C

K Literam quibuſdam coppa dici, pagina 275
cabeſi 617
cabala unde dicta 350
cabale ratio duplex ibidem
cabale uetuſtas ibidem
caballaria 252
caballatio 824
caballeti 284
caballi 285. 831
cabarni 617
cabera Protei filia ibidem
caberiæ Cereris templum, pag. 583
caberi dij qui 617
caberi montes ibidem
caberorum teletæ ibidem
caberorum templum in Aegypto 616
caberij, Caberia urbs 617
caberydes nymphæ 617
cabiri qui 583
cabri dei ſacra 430
κάβος, cabus 617
cabus menſura 621
κακκάβη Carthago etiam dicta 725
κακκαβᾶν 324
κακκαβίζειν 324
κακκαβοίζειν 1140
caccabare ibidem
cachexia quid 990
κακία 483
cacochymia quid & unde, pagi

pagina 86
κακοήθη ἕλκη, ſeu ulcera 402 1014
κακοήθης morbus 244
κακουδεῖς 402
cacogamij iudicia 1089
κακομοιροι 255
cacopodes equi 824
κακοῤῥημον 412
κακοσκελεῖς equi 824
κακότυχοι 37
cadauer, νεκρὸν 828
cadauer quomodo tam longè odorantur uultures, pagina 308
cadaueri inſepulto non inieciſſe puluerē, impiū 652
cadauera comburendi mos, pag. 654
cadauera cur ſicca & frigida 607
cadauera quomodo condiri apud Aegyptios ſolita, pag. 235
cadauerum aſtituendorum mos 589
cadiſcus 1056.1069
cadmus carnifex 359
cadmus ex Phœnicia 867
cadmus Mercurius 922
cadmus pro Mercurio 1139
cadmus literarū dator Græcis 214
cadmus Thebarum conditor pag. 345
cadmi è Græcia fuga 674
cadmi & Spartorum fabulæ allegoria 1178
cadmum ſtatuas deorum in templis primum conſecraſſe 1136
caduceatores qui 811
caduceatores ἄσυλοι 812
caduceatorum ſpecies 811
caduceus pacis ſignum 811
caducei forma & ratio quæ, pag. ibidem
caduceū mittere, quid ibidē
caducum quid, & caducæ aquæ 1000
cadus, cadiſcus 1056 & 1069
caeadas locus apud Spartanos 636
cæcilius Minutianus Apuleius 228
cæcilij Minutiani libellus De orthographia 917
cæces carcer 638
cæcti qui, cæctum 639.675
cæcum inteſtinum 135
cæcū poſtulare nō poſſe 101
cæci cognomen 923
cæcitatis malum 101
cædis expiādæ mos apud ueteres 97
cælati qui 276
cæles Vibenna 795
cælius Mediolani literas, Frāciſci regis ſtipendio profeſſus 773
cælij Calcagnini laus 986
cælij Lectionum antiquarum uarietas, ex diuerſiſsimis concinnata 333
earundem ratio 1034
cælij Rhodigini induſtria, 387. eiuſdē ſomniū 1032
M. Cælij in Plotium Gallum ſcomma 887
cælo an calor inſit 32
cænei transformatio. & elatio 810
καίνω 987
cænotimon 845
cænotimonis cognomē 842
cænotropæ qui 248
cæpaſiorum oratio 954
cæroma quid 263
cæratum 1172
cæroplaſtæ 259
κεραυνὸς Iouis filius 845
καιροῦ ara ibidem
cæſar aſtrologiæ cōtemptor pag. 530
cæſar χρηματοποιὸς 786
cæſar cur laurea perpetuò uſus 502
cæſaris dictatoris ſomnium, pag. 1035
cæſaris caluities 502
cæſaris candidatus, prouerbium 538
cæſaris dictum 151.403
cæſaris equus 824
cæſaris in proditorem dictū pag. 283
cæſaris ſtatuæ detracta corona 922
cæſarem ad euertendam rempublicam acceſsiſſe ſobrium 1099
cæſarē quaſi Nicomedis τὰ παιδικά, male audiſſe pag. 537
cæſarici motus, capite immoto 777
cæſij cur interdiu acutè cernere nequeant 587
cæſonia octauo menſe genita 861
cæſtij hiſtoria 525
cæſtu primus in Olympijs uictor Doryclus 484
καιτάεσσα Sparta cur, pagina 675
caianus locus 598.825
caiani aſſes 354
caius princeps inter deos à ſeipſo relatus 77
caij appellatio unde 919
caij principis dictū, & prodigalitas 786
calabri cur Podalirij ſepulcro incubare ſoliti. 1036
calabria 181
καλαϊνὸν χρῶμα 415
calamæos cicada 632
calamaules 319
calami Indorum cibus 685
calamides 687
calaminæ inſulæ 314
calaminthe plurima in Laconica 675
calaminthus, ſylueſtris menta. 386
calamiſcus 951
καλαμοβόας cur dictus Antipater Stoicus 746
calamophori milites qui, pagina 746
calani funus 715
calaſiris 695.722
calaſiries 722
calaſiri pueri qui 746
in calathū fundi roſam, quid pag. 1055
calauria inſula 181
calauria Neptuno pro Delphico oraculo conceſſa, pag. 614
calbeum 919
caledoniæ Britānorum gentes 702
calendaria 462
caliendrum 637
calondas Archilochi interfector 412
in calcariam damnari 361
calcarium generatio 1147
in calceis lunulas geſtandi mos apud Romanos, & alios 789
calchas augur 298.1124
calchantis & Mopſi in diuinando certamen 1124 & 1125
calchantis mors 1125
calche 298.1135
calciamentorū glotta 469
calcinatum 1172
calculatores pueri 1014
calculorum morbus 1119
calendariū ſacrificium 462
calices Aegyptij qui 1057
calidi proprium 84
calidi affectus in humidum & ſiccum diuerſus 1173
calidi ſubiectum humidum, pag. 796
καλιδία, calidia 414
calidonij apri dentes 112 & 113
calidys 414
caligulæ arrogantia 77
caligulæ de M. Sillano dictū pag. 482
caligulæ equus 825
caligulæ in Senecæ dictionē ſcomma 407
caligulæ luxus 1065
κάλιον 362.414
καλιοί 414
calix, & eiuſdem notiones plures 1057
calix diatretus qui 1056
καλλαί 415
κάλλαιοι, callei qui 414
callei ἄεθλοι 704
callias Daduchus 1093
callias pro ſimia 415
calliæ defluunt pennæ, prouerbium ibidem
calliæ poſteri laccopluti, cur pag. 1093
calliblephara ſmegmata, pagina 439
callichelonius nummus 351
callicratidæ in Iones dictum, pag. 968
callicyrij qui 977
callimachi αἰτίων interitus 431
callimachi de uxore ducenda dictum 1080
callimedon cur Carabus cognominatus 497
callimenes primus Olympij Iouis famulus Syracuſis pag. 974
callimertus 130
callinicus Hercules 164
callimous 314
calliopes allegoria 846
calliopis inuentum poeſis, pag. 226
callipædas fieri ſenes, quid Luciano 414
callipatira 536
καλλίπολις 538

calli

callipides, prouerb. 414
callipides 576
callipides ſimia geſticuloſior dictus 414
callipidis arrogantia 413
callipyges 127
callipygos Venus ibidem
callippi in Catanam dictum pag. 498
callirhoe fons 727
calliſtea 414
calliſtei panes 333
calliſtephanæ nymphæ unde dictæ 485
καλλιστέφανος ἐλαία pag. 485
calliſtephani oleæ quæ, ibidē
calliſtruthiæ fici 685
callitechnia 666
callithea 831
callopatira 1063
καλλωσὲν 1164
καλοκἀγαθίας optimum odoramentum 1063
calor an in cælo 32
caloris fons à meridie 20
calor ex motu uehementiore pag. 933
calorē in corpore quæ præcipuè cuſtodiant 956
καλαμίνισοι 414
καλὸν unde dictum 924
καλόνζον 193
calophori 710
calopodes 414
calpe 832
calpes curſus 434
calphurniæ improbitas, pagina 509
calphurnij Beſtiæ accuſatio, pag. 892
calpis 652. 866
calua, caluaria 97
caluæ futuræ ibidem
calua Venus 689
caluari, caluefcere 502
& 503
caluata uitis 502
calueta 502
caluſii Sabini memoria nulla 505
caluities mulieris turpiſsima pag. 687
caluitium 101
caluitium unde 501
caluitium quorundam perpetuum 502
caluitij ratio 503
à caluitio immunes, qui, 502. 503
à caluo ad caluum, prouerbium 504
calui cur Myconij 502
calui cur Sciani 503
calui cur nō renaſcantur pili, & quibuſdam ex coitu renaſci 503
calumniandi rabies taxatur 577. 578
calumniarū tolerātiæ exempla 828. 829
calx unde aſſumpta aqua & arena, confirmet ſtructuram 53
κάλυβαι 587
calyphe 1135
καλύπτω 774
calyptra 1089
calyx pro quolibet putamine pag. 1135
camaroſes, camaromata 97
camaſenæ piſces cur 1047
cambletæ regis uoracitas, pagina 240
cambyſis uefania 616
camelaria 252
camelarij 252
camelaſia 252
camelaſium 252
camella 1051
camelus apud Aegyptios prouerbium 253
camelus Bactriana, prouerbium 251
camelus δίκυρτος 251
camelus ſaltans, prouerbium 265
camelus funis 252
cameli etymon ibidem
cameli in fabulis dictū 253
camelo circumduci, ignominioſum 252
camelorum calcanea Heliogabalo in delitijs 1071
camelorum lacte et carne uesci Arabas 1065
camelorum ratio & uſus, 251. 252
camelorum uelocitas 252
camelos nunquam cum matre coire 252
camelaucium ibidem
camilos ibidem
camilli appellatio à Cadmo, pag. 922
camilli mulcta 354
camilli poſteritatis continentia 1086
καμινώδες 738
camiſia 388
cammata 1053
cammatides ibidem
κάμμορος 252
cammus 1167
camœnæ pro Muſis, cur, pagina 770
campaguni calciamenti genus 703
καμπαί, campios curſus, pag. 832
campeſtrati 703
campeſtres operæ ibidem
campeſtria ibidem
camptaulæ 438
καμπτὴρ 485
camus 359. 360
canabus 309
canabi, prouerbialiter 309
canalicula 133
canalis uteri 148
canarium augurium 658
& ſacrificiū 658. 659
canathra 287
cancellata cutis 182
cancellus 182
cancelli 182. 1074
cancellatim 1074
canceloti ibidem
κιγκλωτὴ 182
cancer Aegyptijs cur anni principium 575
cancer, ſolis porta 574
cancri domina luna 574
cancer morbus, & unde, pagina 1160
cācro præcipuè infeſtari mamillas ibidē
cancri 104
cancri pro cancellis 128
canchrydia, canchrys 430
canchrydiæ panes 333
κάγχρυοφόρα ἀγάλματα, pag. 430
candace regina 516
candaon Bœotijs qui Orion pag. 145
candaules ab Gyge ſuperatus pag. 199
candaulus obſonium 775
candida uita affici aliquid, quid 1176
candidatus Cæſaris, prouerbium 538
candidati principis 539
candidati qui, & cur dicti, 538. 539
candidati uaria appellatio, pag. 539
candidatorum habitus 538
candidi, deorum filij 943
candyces 599
candyli quid 1047
candyloſbeſtrium 249
candys 593. 599. 1047
candytalis 596
cancon 105
canere foris quid, & intus, pag. 324
cangrena 988
canicies cur alba 500
canicies cur in temporibus primum ibidem
canicies cur ſenectutis ſitus & pruina dicatur, ibidē
canicies cur ſoli homini contingat 490
canicies ex morbo unde, pagina 500
canicies quibus tardius aut citius accidat 501
canicies quid 499
& unde 499. 500
caniciei ratio 499
canis à Vulcano fabricatus, pag. 660
canis, canicula, talorum ictus 780
canis cur κύων Græcis, pagina 663
canis in balneo, prouerbium pag. 1161
canis, os 131
ex canis extis quis primus uaticinia conceperit 511
& 512
canis in Glauceni amor, & Xenophontis puerum, pag. 481
canis latratu carmina & φάσματα ſolui 765
canis ligneæ hiſtoria 661
canis oculum habere, quid, prouerb. 659
canis odoratus 858
canis rabidi morſus, prouerbium 662
canis rabidi morſus quando maximè letalis, & ad eūdem remedium ibidem
canis ſepulchrum 661
canem timidum uehemētius latrare, prouer. 663
à cane morſus lapis 659
canes ἀργοὶ qui Homero, pag. 662
canes atri pro dæmonibus, pag. 50
canes cur Athenis ab Acropoli arceri ſoliti 542
canes cur difficulter excerā-

nant 960
canes cur facilius peſte inficiantur 662
canes caniculæ immolari, cur ſoliti 659
cur canes immolentur Hecatæ 765
canes cur Marti immolari ſoliti 308
canes pholyes qui 981
canes ſepulchrales apud Bactrianos qui 420
canes uehementiore ira occæcari 899
canes Vulcani templi admirandæ naturæ 907
item Mineruæ in Daunis 908
canũ Acteonis nomina 661
& 702
canum diuerſa ingenia 226
canum fides in Niciam uenatorem 906
canum furor unde 143
canum millus quid, & inde prouerbium 658
canum morbi 662
canum odoratus 308.937
canum ornamenta ſiue munimenta 658
canum panegyris 663
canum rabies quando maximè peſtifera 662
canum ſagacitas florum fragrantia circa Aetnã hebetatur 1005
canum uaria genera & nomina 660
canicæ furfures 596
caniculæ fieri ſolitum ſacrificium 658
& de canibus 659
canina fames cur dicta 960
canina mors, pro difficili, 661 662
caninũ prandium quid 960
& 1104
caninus appetitus 959
caninus appetitus quid à bulimo differat 987.988
canini dentes 111.112
canna 1053
cãnenſis clades quo die 528
canneta 1136
cannulæ 1164
canobi interitus 596
canobiſmus quid 283
canobitarum laſciuia 283
canon Aegyptius quid 175
& 176
canon in ſaltu quid 505
canon tributi genus 175
canones chronici ibidem
canonica geometriæ pars, pagina 562
canonici muſici qui 175
canonium quid ibidem
canonia ibidem
cantabrorum mores 704
canteriatum tectum 284
cantericium & canterinum hordeum 284
canterino ritu ſomniare, prouerbium 285
canterioli 284
canterius quid, & unde, pagina 284
canterius cruciãs quid 103
& 285
canterij Gallici 285
canthelia 809
canthelij aſini 263
cantharana 286
cantharus etnæus 822
cantharus pilulam, prouerbium 286
cantharus portus 286
cantharus quid 1056
canthari etymon 285
canthari unguenta, prouerbium 287
canthari omnes mares 286
cantharorum ſpecies tres, pag. 287
cantharia 286.1056
cantharidũ ad inuidiam collatio 292
cantharidũ antidotũ 206
cantharolethros regio, pagina 287
canthi 434
canthi domeſtici ibidem
κάνθων 285
canthus ligneus 434
cantica in comedijs quæ, pagina 319
cantilenæ heroum ſpecies, quot 1053
cantor bonus, bonus cupedia rius 312
cantores σωφρονισαί, & uaticini 218
canus pro prudente 500
canus tibicen 331
cani à pueritia, qui 919
& 920
cani etiam χρυσοξόλεῖς, pag. 501
cantus Melpomenes inuentum 226
cantu omnia mulceri 312
& 313
capane 344
capanei commendatio ex liberalitate 784
καπανεία Pallas 344
capanica ibidem
καπάναι ibidem
capella cur dictus Iulianus, pag. 968
capella, talpa loquax, ſimia purpurata 968
capellæ cognomen unde, pagina 920
in capellam mira paſtoris inſania 984
caper odor 588.559
& 1044
caper pro apro 1069
& 1070
καπιτωλίου ἀλσὸς ſacellum Corinthi 885
caphareus mons 969
capides 1070
capillamentum 259.687
capillamenta in ſepijs & loliginibus 507
capillare 688
capilliana ruta 688
capillitiũ affectio quæ 690
capillitium inaffectatũ 687
capillitij decus in muliere, pag. 687
capilli criſpi & flaui conficiendi ratio 687
in capilli curioſiorem cultum 687 756
in capilli infectorem Philippi regis dictum 689
capilli olim tondendi mos, pag. 258
capillum effundere, Parthorum: iungere, Germanorum: ſpargere, Scytharum 688
capilli affectati, inaffectatiue, qui 687
capilli in defunctis cur durẽt & augeſcant 98
& 690
capilli cur σμύριγγες Græcis 553
capilli infecti quare celerius ſuccreſcant 98
capilli τρίχες Græcis 688
capillorum colores unde, pagina 499
capillorum criſpitudo unde, pag. 608
capillorum defluuij ratio, pagina 690
capillorũ diuerſitas pro terrarum differentia 902
capillorum in homine ratio, pag. 552
capillorum ornatus ibidem
capillorum ratio, & uſus, 97 98
capillos inficiendi mos 1118
capillos conſecrandi mos, Sanitati 845
capion nomos 320
capitatio 975
capitha farina 352
capitium 115
caput abraſum penitus malitiam olere 100
caput abſciſſum loqui, miraculum 96.97
caput cur magnis uiris aperiri inſtitutum 95.773
caput & cor, cur ſitu ſibi inuicem oppoſita 773
caput, humoris fons 190
& 192
per caput, iurandi mos 96
caput phalangis 572
caput piloſum cur maxime in homine 552
caput, pro homine 541
& 1092
caput paruum ſemper malum, cur Hippocrati dictum 772
caput quare orbiculari figura 65.774
caput, rationis mentisq́ ſedes in homine 56.95
& 96
caput, rationis organũ 66
caput ſeruos nõ habere, quid pag. 975
caput ſponſi, & nouitiorum ſeruorum perfundendi mos 994
caput abſq; ſuturis, firmiſsimum 97
caput ſuturis carens repertum 508
capitis aperiendi magnis uiris, mos unde 773
capitis circa cutem affectiones, quæ 730
capitis diminutio maior, minor, media, quæ 975
capitis figura optima, quæ, pag. 772
capitis in homine magnitudo aut paruitas congrua, quæ 772.774

capitis

capitis in humano corpore præſtantia 649.773 & 947
capitis in ſacris uelandi ritus, cur 773
capitis os et ſuturæ, earumq; ratio 501
capitis oſſa quæ et quot 501
capitis ratio, & cur in eo animæ ſedes 95.96
capitis reſectio honeſtiſsimum mortis genus ueteribus 98
capitis ſub uitæ diſcrimē commendi mos 687
capitis tangendi mos in ſupplicando 568
capiti infeſta aromata 941
capite cauere quid 97
capite deminuti cur ferè impetuoſi 773
capite faſtigiato phoxi 97
capite præciſo an progredi reliquum corpus poſsit, pag. 96
à capite primum putreſcere piſcem, quid 948
capita brutorū qualia 772
capita deminuta quæ 975
capitum morbi grauiſsimi, pag. 1119
capitolium Romanum inter ſeptem orbis ſpectacula, pag. 885
capitolia duo Romæ ibidem
capitolini laſciuia 556
capito, piſcis qui 1025
capitones piſces pluuia aqua ledi 1925
capitonis Atei aſſentatio, pagina 796
capitularij 274
capitulum mardus 1146
capitulorū in columnis partes 273.274
capniſtæ carnes 1007
καπνίζειν ibidem
capnobatæ 705
capnodochæ 1007
capnomantes 269
καπνὸς cur dictus Theagenes 1006
capnoſphrantes ibidem
κάπτω 774
κάππα διπλοῦν 713
cappa triplex peſsimū, prouerbium ibidem
cappadoces cur pro inſignibus tam uitio quàm probitate ibidem
cappadoces libertatem à Romanis conceſſam deprecati 714
cappadocum mores 713 & 714
in Cappadocas epigramma pag. 1020
cappadociæ mel 910
cappadocius panis 714
per capparim iuramentum, pag. 1059
καππαδοκίζειν 630
καππώτας Iupiter 630
capra, comitiali obnoxia, pagina 196
capra cur ueteres ſacerdotes abſtinuerint 196
capra meretrix 292
capræ an ſpirant auribus, pagina 105
capræ cur Athenis nec in arcem admitterentur; nec deæ ſacrificarentur 460
capræ primū ab Hercule immolatæ, & cur 679
capræ tragenæ quæ 558
caprarū gregem totum ſubſiſtere, una heryngium ore continente 1146
caprarum ſaltus 460
capros 123
capros & capras ad uictimā explorandi mos 429
capreæ 123
capris inuiſum ocimū 577
capreolatim 600
capreolus 795
capricornus ſolis porta, pagina 574
capricorni dominus Saturnus 574
capricorni ſiccitas 575
capridium 1069
caprificatio quid, & unde, pag. 686
caprificus 685
caprifici, uis muros prorumpendi 686
caprifici culices 685
caprinæ bacchæ 386
caprini ſanguinis potus, pagina 532
καπρίζειν 662
capſarij 972
capſidrotium 160
captatores uulturij 307
κάπτειν 975.1053
capula 727
capus quid 344
capo ibidem
capyris 599
cara 773
κάρα 977.1147
carabas 497
carabi cognomentum, ibidem
carabides ibidem
carabus quid 285.497
caracalla unde dictus 598
caracallæ thermæ 1164
caracallæ ueſtes 598.599
caracallæ cognomen unde, pagina 599
caraneus Troianus 321
carani hiſtoria 869
carati aurificū unde 1147
carbo lapis 989
carbones cur limitibus ſubſterni ſoleant 370
carbones nō putreſcere 370
carbanus primus Proſerpinæ raptus index 1005
carcer Athenienſibus cur domus appellari ſolitus, pagina 636
carceris genera ibidem
carceris locorum aliquot uocabula 636
carceris ratio 634
carceris robur quid ibidem
carceri apud Meſſenios nullæ fores 636
carcerem ſibi inſtruere, prouerbium 806
carchalei 1056
carcharodonta 112
carcheſium 1056.1064
carcini appellatio unde, pagina 822
carcini ſtrobilis felicior, prouerbium 780
carcinoma narium 106
carda, cardaces qui 673
cardamē miza 335
cardamū Perſis cibus 685
cardamon unde dictū 1010
cardami natura & ſemen, & nomina plura & uires ibidem
cardamo ſimiles qui ibidem
cardamo urinam ſupprimi, pag. 144
cardaminaca 1010
cardamyle 327
καρδία 120.134
καρδία ſtomachi hoſtium pag. 987
cardinalia mundi loca 59
cardinalium ratio 351
cardines genituræ ibidem
cardinum cæleſtium diſtinctio & poteſtas 23
καρδιωγμός 134.987
cardopus 335
carduus 193
cardui in luſtrationibus quæ uis 201
καρυβαρίαι 1054
καρηκομόωντες cur Achæi Homero dicti 552
cares cur ἀλεκτρυόνες Perſis 605
cares primum mercede militaſſe 396.673
carum flebilis incentio 319
carum improbitas 775
carum inuenta 589
carum ſeruitus perpetua 96 & 589
carica 684
carica domicilia 1048
carita ochana 358
carides piſces cur dicti 773
καρίναι canes 660
carinæ mulieres 590
carius Lydij modi inuentor, pag. 313
carmanorum cibus palmæ, pag. 085
carmanorum mores 717
carme nympha 711
carmelus mons 850
carmen uermiculus, carmeſinum, carmeſis 298
carmentes deæ, earumq; ſtatuæ, cur 573.983
carminis legum 364
carminius de Italia 1112
carminij lib. De Italia 739
carna dea & eius templum, pag. 321
carna feſta 321
carnabæ parricidium 416
carnes primum uiciſſe Terpandrum 321
carneades μεγαλόφωνότατος 746
carneonicæ 321
carnius Apollo, carnia feſta, pag. ibidem
carnij ſacerdotes ibidem
carnius menſis 321. 1169
carnij munduli 321
caro pane facilior concoctu pag. 336
caro quid 159
carnis eſitandæ mores gentiū uarij 1064.1065
carnis fumoſæ quantum abſumere conceſſum Romæ pag. 336

carnis

carnis mollicies bifariam accepta 185
carnis humanæ & ſuillæ ſimilitudo 979
carnis in homine ratio ac ſpecies 92
carnis ratio 1120
carne opus eſt, ſi ſatur eſſe uelis, prouerbium 504
carnes elixæ an aſſæ magis nutriant 1065
carnũ eſus quando & à quibus primum ceptus 496
carnium eſus quãdo permiſſus 1064
carniũ eſus deteſtatio 1063
carnium ideæ 1062
carnium prima portio, ἱερῶν κλῆρος ibidem
carnibus etiam elixis uſi heroes 1064
carnibus mane tantum ueſci ſoliti ueteres 1063 & 1064
carnibus non ueſci Pythagoræ inſtitutum 706
carnibus ſemicrudis ueſcendi mos quibus gentibus, pag. 1065
carniſpriuij debacchationes unde ortæ 165
κάρος 133.1102
caros unde 392
carotæ, carotici nerui 133
carotica pharmaca 133
carotica uenæ 133.392
carotice uenæ, cur 1102
caroticum uinum ibidem
caroticum papauer ibidem
carpæ 795
carpæa ſaltatio 118.164
carpaſium linum ab igne tutum 543
capiſculus 795
κάρφισθαι 774
καρφολογία 795
carpophori, Ceres & κόρη pag. 533
carpiæ 118
carpicus cur dictus Aurelianus 795
καρπός 118.301.795
καρπῷ δίδω 118
in carpũ mittere manũ 301
carpi 685
καρποί, manus 118
carporum copiæ ab Aureliano afflictæ 795
carrago, carraginem facere 77
carthago caſtitatis laude & condita & deſtructa, pagina 1086
carthago etiam κακκάβη, pag. 725
carthago Romani imperij æmula 1023
carthaginis condendæ ratio Didoni quæ 724
carthaginis euerſionem plus obfuiſſe Romanis quàm profuiſſe 1023
carthaginis laus 725
carthaginenſes uino in militia abſtinere ſoliti 974
carthaginenſiũ ex peregrini militis uſu clades 1108
carthaginenſium filios mactandi ritus 491.492
carthaginenſiũ mores 725
carthaginenſium, prouerbium 205
carthaginienſiũ mero utendi mos 1069
carthaginienſium ſententia de diuitijs 786
carthaginienſibus cur interdictũ literis Græcis 865
cartibium, cartibulum 242 & 818
Sp. Caruilij uirtus 522
carya 686.1048
cariæ 163
caryatides 241
καρυατίζειν 163
caryca 1048
caryceumata 1048
carycia 576.1048
carycis inuentio 775
καρυκοποιεῖν 1048
carycopæi cur dicti Delphi, pag. ibidem
κάρυον 168
κάρυος ῥόος 1048
caryſtius lapis 305
κασαλβάζειν 527
caſalinæ meretrices ibidem
caſaluades meretriculæ, ibid.
caſaluium ſcortum ibidem
caſaurium ſcortum ibidem
caſcus ibidem
caſcus caſcam ibidem
caſeus Cythnius & Siculus, 328 1071
caſeus Siculus & Thalia, pagina 1042
caſei ſpecies diuerſæ & nomina 813
caſeo muſti feruorem reprimi 1104
caſitera 498
caſius mons, Caſiana ueſtis, pag. 597
caſiorum inſulæ, & caſiaca ueſtis 597
κασίζειν 943
caſmilus pro Mercurio 617
caſorides meretriculæ 527
caſoritæ ibidem
caſpium mare 1000
à Caſpio mari ad Boſphorũ Cimmerium, quantũ ſpatium 816
caſpiorũ mores 420.712
caſſandra uates 515
caſſandra unde dicta, eadem & Alexandra 922
caſſandræ unde uaticinandi peritiam adepta ibidem
caßinum, Caßinũ forum & oppidum 527
caßius Apollo 212
caßius Longinus 711
caßij Seueri accuſatio 576
caßij Seueri elegans dictum, pag. 410
caßij Seueri maledicentia, pag. 579
caſſotis fons 740
caſſum pro pectore 120
caſtalius, caſtalia aqua 615
caſtalia Acheloi filia ibidem
caſtaneæ, Διὸς βάλανοι, pag. 168
caſtellani 970
caſtellatæ 1092
caſtitatis commendatio 50
caſtoreum quid 321
caſtoreum color ibidem
caſtor cognominatus Druſus cur 899
caſtor Synoridis auctor, pagina 484
caſtoris gradus, Caſtoris ſiue Caſtorum ædes 359
caſtorium, & caſtorium melos quid 321
caſtorij canes 660
caſtra mouiſſe, quid 1175
caſtrare quis primum adortus 503
caſtratum uinum 1093
caſtrata omnia cur melius proficiant 502
caſtrati ſacerdotis coitus, & tauri 124
caſtrati cur imberbes 503
caſtrati cur non caluescant 502 503
caſtrenſe peculium 1088
caſum dominari rebus terrenis 24
κατὰ διάμετρον moueri, quid 726
κατὰ λεπτά 824
catabates 425
catacecaumene regio 244
catacecaumenites uinum, pagina 244
catacleiſmus 613
catachorenſis ibidem
catachyſis 994
κατα ὕσματα 747, 993 994 1048
catachytum 1168
κατακλυσμός 59
cataclyſmi ratio 873
κατακοιμητικά 1082
catacumiſtes 869
catacopi 629
κατακτός, catactus cottabus 1067
catadactylus 560
catagmaticæ leges, ligaturæ, pag. 92
catabatæ 302
catægis flatus 780
catægides 680
catagma in oſſe, quod in carne helcos 92
catadecticus pæon 886
catalepſis quid 392.1150
καταληπτικός qui 778
catalogi 833
ex catalogo, uel ultra catalogum eſſe, quid 758
catalyſes 682
catanacophori 972
καταμύειν 969
καταμήνια 545
catamidiandi 110
καταπαύειν 630
καταπεπλασμένον linguæ uitium 467
καταφορά, & eius ſpecies 392.657
cataphorici ſomni qui 392
cataphractarij ſagittarij, pagina 832
cataphracti ibidem
cataphractæ naues 175 & 832
cataphryges heretici 880
καταποντισμός 838
catapultæ inuentio 759
catapſyxis 959
καταπύγων 127 559 641
cataractæ quid 637 873 874

cataractæ celi in diluuio ruptæ, quæ 873
catarrhus 393.1166
cataſtalli pueri qui 746
cataſtaſis 1150
[illegible]τάσιγειν 1051
κατάσικτος 467
cataſtictos ueſtis 598
cataſtroma 175.833
κατηχεῖν quid 350
κατηχούμενοι, & catechumeni qui 350
cathecumenus 539
categoriæ 918
catenæ cognomẽ unde 921
catenis aureis uincire nocentes, Aethiopũ mos 636
catenarius canis 661
catenatorũ impoſtura 401
catenoplium ſacrum 164
καθευκτικῶς λέγειν, pag. 568
catheretica pharmaca 93
catharmata 201.202
catharmi 654
catharſiũ, catharſia 1040
cathartice uitis quomodo fiat 209
καθ' αὐτά 5
catharorum Indorum mores pag. 716
catharſia 201.202
cathedraria 969
cathedratij pro mollibus, pagina 554
καθετής 148.263
catheti 274
catheton 263
catieni pro cantoribus 324
catilina unde dictus 922
catinulus 694
catoche 392
catochi 113.748
ἡ κάτω κοιλία 133
cato an ſolus toties & cauſam dixerit & abſolutus ſit 412
cato cur filium ſeruo erudiendum committere noluerit 973
cato Portius Hortenſio uxorem communicat 712
cato Romanus Demoſthenes dictus 953
cato Scipionis æqualis 394
catonis animus 158
catonis de conuictu ſententia pag. 1071
catonis dictum, Ioue tonante ſe beatum eſſe 1085
catonis dictum 239.391 & 394
catonis de Cæſare dictum, pag. 1099
catonis dictũ de ſeruis 974
catonis de ſtatua ſibi non erecta dictum 1137
catonis dictum in mulierum arrogantiam 534
catonis in fœminas dictum, pag. 535
catonis feſtiuũ adagiũ 362
catonis in Græcos odiũ 955
catonis laus ex dicendi prudentia 471
catonis ſtatua 690
catonis uxor Martia filijs egenti alij conceſſa 1082
in Catonis Porcij filiũ ſcomma 926
catonis Vticenſis induſtria in Græcas literas 1121
catonium 378.454.455
catopegium 791
κατωκιᾶν 824
catoptice 549
catoterica pharmaca 145
cattymata 402
Qu. Catuli lenis pronunciatio 467
Qu. Catuli lenitas 467
catulli ſcholiaſtes recentior taxatur 628.629
caua 435
caua cubitalia 638
caucaſii quare Herculem colant 255
cauda longa Patauij 155
caudæ animaliũ ſtolos 573
à cauda nigra animalibus abſtinendum, quid 985
caudarium uinculum 883
caudax quid 922
caudacis cognomen unde, pagina 922
cauea pro carcere 638
καύηκες; caueæ 364
καύης, laurus ibidem
caules 573
καυλός 122
cauma 1111
caunaces 599
caunij lienoſi 143
cauponæ potatorum à Claudio Cæſare ſolutæ 1028
caupones primi qui 775
cauſa agens & ſuſcipiens, pag. 381
cauſæ appellatio pro mente, apud Platonem 612
cauſæ ægritudinum diuerſæ, eaꝝ unicuiq; nomina 915
cauſæ diuinæ, triplices 381
cauſæ ſecundæ 873
cauſia dimitras quid Plutarcho 595
cauſiæ geſtamen 922
cauſidica ambulatio, quæ, pagina 1075
cauſidici, togati ulturij, pagina 307
cauſima ligna 968
καύσωνες 985
cauteriata conſcientia 275
cauterizationis medicamentum 275
cauterium 275
cauterio deteſtari mos 284
κέζειν 527
ceadas carcer 639
cebetis dictum 208
κεκρυφαλός 392
κεκμηκέναι 32
cecrops quare diphyes ueteribus cognominatus, pagina 206
cecrops cur geminus 708
cecropis inuenta 340
cecryphalus 121
cedens crinis qui 608
cedo alteram, cur cognominatus Lucilius 1021
cedreatis Diana 588
cedroſiorum mores 716
cei inſulæ lex 711
cei inſulæ ſexagenarios cicutam haurire 1099
cei ſenis cuiuſdam in canicie coloribus obfuſcanda taxatio 756
κεμμάλια 128
κεγειαι 733
κεῖσθαι 918
celenæ 749
celeno 609.615
celeno harpyia cur dicta, pag. 1143
κελαινῶπις ira, cur 541
celenum pro nigro 1143
celerarius 527
celeris cognomen unde Metello 922
celeta quis primus inſtituerit pag. 484
celetes qui 832
κέλητες equi 484
celetium 527
κέλης ibidem
celeuſiæ qui 619
cellarius 527
celo pro centone 360
κέλων 193
κυλόνδειν, celoneum 193
celonium quid 193.377 & 527
κηλωστή, celoſta ibidem
celſi patria 522
celtæ emaſculatores 555 & 556
celtarum audacia 702
celtarum tibiæ 319
celtiberorum bibendi mos, pag. 1069
celtiberorum mores 704
celyphanon 1042
cemades cerui, qui 247
cemmata 1005
cephale 1120
κεγχρία 987
cenchramides 118.685
cenchreæ anguſtiæ 615
cenchrenas, etiam leo dictus pag. 476
cenchri 586
cenchrias herpetis genus, pagina 1160
cenchrius fluuius 168
cenchros 1007.1160
cenchrys 1007
cencon 120.121
κενεδέξοι 106
κενέδρομος lunæ motus, qui 767
cenſuales miniſtri, qui 973
centaurus Gallus 605
centauri equites 833
centenaria uaſa 1105
cẽtenariæ cœnæ 235.1105
centenaria porticus ibidem
centeſimæ uſuræ 1005
centeſimare 361
centimani allegoria 630
centimani appellatio 930
centipes 1169
cento 360
κέντρα, centra 23.360 & 825
κεντρίδες 985
centrinæ, dipſades ibidem
centrineces equi 825
centron 360
centrones qui 360
centri nomine deum intelligi [illegible]
centrotypos 360
centurialis uitis 1021
centuſsis lex, quæ 1109
cepa, cur Græcis crommyon pag. 431
cepa pro deo Aegyptijs, pagina

pagina 846
cepæ ſyluestris 386
cepæ ſucco ſcripta literæ quo modo appareant 72
cepæ quomodo melius proueniant 307
ceparum natura, & cur lachrymas moueant 436
ceparum thali 459
cepis etiam mentem obledi, pag. 436
cepas ſyluestres haberi nullas 436
cepus 259
κῆπος, ſiue cepus, unde dicatur 774
κεφαλαί 320
cephalea 324
κεφαλαλγόν 168
κεφαλὴ unde dicta 774
κεφαληγερέτης cur Pericles dictus 773
cephalenia tetrapolis 649
cephali canis 661
cephali oratoris gloriatio, pag. 412
cephaline 469
cephalinus piſcis 1026
cephalon palmarum planta 168
cephalus piſcis qui, & cur dictus 1025
cephali piſcium iuſtiſsimi, cur 1026
cephalorum eſca 1025
cephalos piſces pluuia aqua lædi 1025
cephalicum pharmacum 93
cephallenum nummus 353
cephen, muſca ἄκεντρος, pag. 911
cephenes 696
κηφῆνες 910.911
cephiſi fluuij ſimulacrũ, pagina 667
κῆπφος, cepphus 363
cepina 284
cepis cur abſtineant Peluſiotæ 915
in cepis Venus, quæ 1129
cepius pararbenchon 453
cepurica 1129
κηρλάσιον, apud Homerum quid 139
κηρᾶγλαιός 1148
κέρα 259
cera quomodo albeſcat 608
ceræ 143
ceræ pedis 131
cerauchi 1143
ceramus quid, & ceramicum flagellum, item ceramiæ & cerama 636
ceramyntes Hercules 194
ceraphium 1070
κέρας βοός 1148
ceras poculum 1056
ceras pro coma 259
ceras pro robore 1147
κεράσαι 1147.1056
ceraſbola ſemina, coruſq; ratio 1146
κερασβόλος, prou. 1146 & ceraſbola, quæ 1148
ceraſtæ ſpina cur confracta, pag. 596
ceraſtia Cyprus, cur 1147
ceraſus urbs, unde 458
cerata, ceratia 1147
cerata locus, & fluuij nomẽ ex Oceano ibidẽ
κέρατα phalangis 572
cerata pro capillis 1148
ceratinos Apollinis ara inter ſeptem orbis ſpectacula 885
ceratoglyphi 1148
ceratoides, oculi tunica 585
κερατῶν ara 161
ceraunobolia 244
ceraunobolos legio quæ 815
ceraunoſcopion 291
ceraunos Ptolemæus unde dictus 921
ceraunus, & ceraunię cur aquę pluuia 1024
ceraxoi 1148
cerberus triceps, dæmonum ſymbolum 50
cerberi ab Hercule inferis extracti fabula unde 661
cercyra, quæ & Corcyra, pagina 286
cercyros nauis, unde ibidem
cercidas 97
cercidas poeta 127
cercidæ morituri dictum, pagina 840
cercis 118.130.992
κερκώπων cicada 632
κερκωπίζειν, cercopiſſare pag. 795
κέρκος ibidem
κέρκος, quàm multa ſignificet 1176
cercus, prouerb. ibidem
cercyonis paleſtra 505
cerdo pro uulpe 730
cerdos ibidem
cerdoſyne ibidem
cerdous, ſiue κερδῷος Apollo cur, & Mercurius pag. 616
cerealis pompæ omnium primum 1041
cereales fructus 1156
cereales qui 683
cerebellum 96
cerebrum bipartitum 96
cerebrum cur encephalos, pagina 1120
cerebrum hominis proportione maximum, & ratio 552.937
cerebrũ inſenſile ipſum, ſenſuum tamen organũ 66 67 135
cerebrum Iouis, inter lautitias 96
cerebrum quare album medullam uocare maluerit Sophocles 96
cerebrum quare humiditatis fons 191
cerebrum ſentiendi fons 64 & 65
cerebrum in cibis auerſati ueteres 96
cerebrum nimia libidine areſcere 544
cerebrũ nõ habere, qd 575
cerebrũ quõ interdum oblectatur odoribus 266
cerebri frigiditas 191
cerebri ratio 96
cerebri temperies, quarum rerũ in homine cauſa 86
cerebri θρίξ 96
cerebri uentriculi 65
ceres Auguſto menſi præfecta 983
ceres Chloe & Iulo 175 & 1107
ceres cur apud Phigalẽſes nigra 582
ceres Cyre 660
ceres δέσποινα 935
ceres cur Erinnys dicta, pagina 728
ceres latitans Pani reperta pag. 582
ceres cur Leucippos 1005
ceres luſia cur 727.728
ceres Mallophoros, quæ, pagina 950
ceres μέλαινα 582
ceres Myſia 706
ceres Ompnia 572
ceres Rharias 1087
ceres σιτώ 240.336
ceres, terra 32
ceres, terræ anima 799
cereris à Phytalo exceptæ fabula 686
cereris apud Hermionenſes cultus, miraculo etiam [illegible] ſignis 908
cereris apud Patras tẽplum & oraculum quale 562
cereris Cabariæ templũ 583
cereris Chloes templum 158
cereris cum Neptuno cõgreſſus 582.728
cereris Erynnios tẽplũ 583
cereris & Vulcani de Siciliæ certamen 1006
cereris Megalarti & Megalomazi ſtatua 336
cereris Myſiæ tẽplũ 1064
cereris προσαρίας ſacellum 1071
cereris ſacrum quale, & ſacerdotes eius, cur Meliſſæ dictæ 848
cereris ſimulacrũ apud Phigalenſes quale 583
cereris ſtatua qualis 935
cereri inſtitutum ieiunium, pag. 1045
cereri ſues immolatæ 980
ceretani 402
cerete oppidum ibidem
cerion inſcriptio notatur, pagina 254
cernere & uidere an differant 549
κηρῷ 572
κηρός, κηρῶ 603
ceroderos fiſtula, Marſiæ inuentum 314
κηρίον 572
ceroplaſtæ 259.1148
κηρός 441
ceroteæ nerui 133
certaminum ſeſtorum uaria præmia 809
certaminũ genera apud Græcos quæ & quot 505
certaminum præſides 484
certaminum ſacrorum ratio pag. 832
ceruchi qui 1148
κηρύκειον ῥάβδος 811
cerycium 811
cerycia quæ ibidem
ceryli 531.532
ceryx 1069
ceryx Mercurij & Pãdroſi filius 811
ceryces ibidem

ceryces

ceryces cur Iouis & hominum nuncij Homero dicti 812
ceruæ qualis Euryſtheo ab Hercule oblata 247
ceruæ an etiã cornutæ, ibidẽ
ceruæ Dianæ ſacræ 353
ceruarij obliuio 373
cerui cur pro ſeruis fugitiuis pag. 978
cerui frigidæ naturæ 438
cerui Græcè loquentes intelligentis mirum 910
ceruorum lachryma cur ſalſa 438
ceruorum lachrymæ 1146
ceruorum longæuitas 141
ceruorum ſanguis 438
ceruorũ uaria nomina 247
ceruos rubræ pennæ aſpectu terreri 602
ceruinus color 833
ceruinum ſanguinem non coire 532
ceruchus 214
ceruiſia ebrij quid à uino ebrijs differant 590
ceruix 113
ceruix erecta 263
cerumina 105
ceruſa 1052
ceſale quid 386
C. Ceſtij ſignum 1136
ceſtos hymnus qui 750
κεσρεὺς, ceſtra 1025
ceſtreus piſcis qui, & cur dictus ibidem
ceſtrei deliciæ 328. 1070
κεσρεὺς νηστεύει, prouerbium 1025
ceſtreo noxia pluuia ibidem
ceſtrei & ceſtreæ non ijdem piſces ibidem
ceſtrei cur piſcium iuſtiſsimi pag. 1026
ceſtrini boues 192
ceſtron quid 1025
ceſtros herba 1026
κῆστος, ceſtus piſces ibidem
cete 379
cete porphyrium 298
cete fœtus abſorbentia, imminente periculo 421
κητάεσσα, cur Sparta, pagina 675
cetrati 358. 815
ceuæ uaccæ 192
ceuere quid 454
Chabaliſta 204
chabete 559
chabriæ hiſtoria & apophthegmata 325
χαῖρε, aue 603
chæredemi equus Durius, pagina 1139
chæremon Stoicus 496
chæremonis hieroglyphica, 1141 1142
chærephon Sphettius 709
chærephon cur Nycteris cognominatus, & pyxinos pag. 467
chairus pro Babylone, 297
chalamides cur bacchæ, pagina 1101
χαλαροί, muſculi & ſues, pag. 979
chalaſtica pharmaca 145 & 979
chalaſticæ 979
χαλάζα ibidem
χαλάζιον 439
chalcas unde dictus 739
chalce purpura ibidem
chalcedra 737
chalcedoniarum mulierum mos 473
chalceum, ſiue χαλκεῖον, quàm multa ſignet apud Græcos 737
chalcea feſta ibidem
chalcenterus cur dictus Didymus ibidem
chalciati dentes ibidem
chalcidenſis cœnæ proœmium 980
chalcidenſis hoſpitis cœna, pagina 978
chalcidenſium τὰ παιδικὰ 555
chalcidenſium pecuniæ ſtudium 784
chalcides ancillæ 972
chalcidia urbs 737
chalcidica Minerua Romæ, pag. ibidem
chalcidicum ædificij genus, pag. ibidem
chalcidicum fretum adaggerare adorti Eubœi 816
chalcidica pocula 719
χαλκιδίζειν, chalcidiſſare quid 784
chalciœcus 1179
chalciœcus Minerua, cur Spartanis 736
chalcis Philippo Græciæ clauis dicta 826
chalcis piſcis 739
chalcis urbs à Monico condita 719
chalcis urbs unde dicta 739
chalcidos tepor & candor, pag. 959
chaliphron 1101
χαλᾶν, chalis ibidem
chalcochitones, cur Achæi, pag. 538
chalcodontis phanum 737
chalcoma 738
chalcopus Erinnys 737
chalcopus uia 818
χαλκορύχεια 1113
χαλκός 737
χαλκός, cur Græcis æs dictum 738. 739
chalcos cur pro ferro 738 & 739
chalcothecæ 741
chalcotypi 682
χαλκουργεῖα 737
χαλκοῦς θάλαμος 737
chalcus, nummus 353. 739
chaldæi eximij cælorũ ſcrutatores 28
chaldæi genethliaci 529
chaldæorũ diuinãdi ars 75
chaldæorum ingenium 590
chaldæorum philoſophia de quibus intelligenda 591
χαλεποί 905
χαλιμάζειν, chalimaſſare, pag. 1101
χαλινός 108. 455
chaliſiones 333
chalus fluuius 718
chalybes ferri inuentores 678 738
cham Noe filij execratio, pagina 847
χαμαί 216. 1089
χαμαὶ ἀντλεῖν, prouerbium 1089
chamæleontis nutrimenta, pagina 939
chamæpus 1089
chamætypeion 637. 1089
chamæunia 1089
χαμηλαί 824
chamæleontis uarietas 56
chananæi, à Cham oriundi, pag. 847
χαῶν, chaon, bonum Spartanis 966
chaonidũ canum origo 660
chaos pro aqua, Heſiodo, & unde 1026
chaos, & chaos terræ, quid, 661 966
chaos unde dictum 966
è Chao & Terra natus Amor 622
characatæ uites 284
characij ibidem
character 228
χαρακτηρισμός 228
charax 284
charetis promiſſa & nomẽ 921 922
charibœa draco 300
charilai regis hiſtoria 900
charilai de coma nutrienda dictum 552
charilai de Lycurgi legibus dictum 676
charippus adephagus 568
χάρις Βοιωτίων ἀποδιδόναι prouerbium 872
charis Vulcani Lemnij uxor pag. 697
chariſium placenta 333
chariſteria 505
charites cur dictæ Cupreſſi pag. 952
charixena poetria 515
χάρμη 833
charmides Maſſilienſis 910
charmus Piſiſtrato amatus, pagina 621
charmi Syracuſii in ſingula fercula uerſiculi 1072
charon, charontis & charonis inflecti 638
charon canis 661
charon riſit, prouerb. 487
charonti ſolitus dari pro traiectione nummulus, danace 353
charondes Carthaginenſium legislator 698
charoneum 292
charonia porta et ſcala 292
charonia carceris ianua 638
charopi oculi qui 477
chartilago medullæ expers, pag. 91
chartilago quid 146
chartilaginis natura quo ab oſsibus differat 91
chartilaginem cõuulſam non coire iterum 91
chartilaginata, σελάχη 91
chartularij 639
charybdis cur dia 576
chaſma 966
chaſmatiæ 966. 1175
χαυλιόδοντες 126 112 486
χηλή 1021
χιλός 158

χελλὼν piſcis 1025
χειρισόφοι ſaltatores 162
χειροδίκαι qui 895
χειρόκμητον 1000
χηλή 158.512.888
χηλεύματα 158
χηλεύειν 158
χηλευτὰ ἐρεῖνα 158
cheli 596
χελίαι, chelie 351
chelidon 824
chelidoniæ iſchades 685
chelidonij lepores 1017
χελιδονίζειν 641
chelidonis piſcis 883
chelinidæ 108
chellaris piſcis 243
chelone nummus 351
chelonia, chelonium 351
chelya, chelys 108
chelydrus 266
chelyne 108
chelyſma ibidem
χελυοειδὲς ibidem
χημεία ars, quæ alchimia, pag. 222
χημικὴ, chemice 137
χήμωσις 215.216
χὴν, χηνίσκος 612
cherami 469
chenalopecia oua 1046
χήρα Iuno 848
cherias ab Hercule interemptus condylo 118
chermadia 572
chernetes ſerui qui 968
chernibe 1063
chernibos ibidem
chernips 431
cheromactrum 1063
cheroneſus 153
cheroniptrum 1063
cherſos quid, & cherſæa 12
cherſydros 990
chete 120
chias nummus 352
chiæ 1021
chiæ menſæ 235
chiorum nummus 353
chios inſula, & urbs, et unde dicta 1020
chios καλὴ πόλις 474
chios tali iactus 789
chium uinum 480
chij euryprocti 1021
chiorum caſtitas eximia, pagina 474
chiorum turpitudo 1020
chijs primo inuentũ uinum nigrum 1021
chiliarchus 128
chiliaſtæ heretici 24
chilo Catonis ſeruus grammaticus 973
chilonis de republica optima dictum 961
chilonis de uxore ducenda dictum 1080
chilum 922.923
chilus à chylo multum differt pag. 158
chimæra 478.479
chimæra à Bellerophonte perempta 479
chimæræ monſtri allegoria 478 523
chimaros quid 479
chimaſtron 600
χίμετλα 131.957
chimetlon 131
chimonia 176
chiræ 132
chiris, chirodota indumenta, quæ ibidem
chirodotæ Dalmaticæ 598
chirolabes 992
chiromactra 305 599 1063
chiron Achillis pædagogus, pag. 923
chironia 1160
chironia uulnera quæ 740
chironia ulcera quæ 402
chironomia 399
chironomia ſaltatio pro Pyrrhicha 164.166
chiropedes 399
chiropodes 132
chirotechnes 505
chirurgi ſerui qui 968
chirurgia non medicinæ ſolum, ſed & aliarum artium 117
χιτὼν an idem quod toga, pag. 538
chiton tam è lana quàm lino concinnari ſolitus 538
χιτῶνες ἀμφιμάλλοι, pag. 755
chitones oculorum 585
chlæna 597.809
chlænarum ſpecies & nomina 597
chlidæ 117
chlidones 117.301
χλῖδος ἱππικὸν 722
chloe 158
chloe, Ceres 275.1107
χλόευνος 126
chloris Amphiõis filius 510
chloris Orchomeni filius, pagina 1125
chloron oui 1042
χλωρὸς caſeus 813
chlunnum pecus 126
chlunis ibidem
chnoæ 610
χνοϊκὸς 1107
choa 1107.1108
choa in triclinio quid 1107
χόες, χῶνας ibidem
choes feſtum 546.716 & 1108
chœnicides 610
chœnicometræ cur dicti Corinthij ibidem
chœnix quid 610.1107
chœnix hemerotrophis 919
ſuper chœnice ſedere, prouerbium 610 611
chœrades 181.600.1174
chœrapos 131
chœras 914
chœras cur muliebris natura pag. 980
chœus menſura 1107
choicum ibidem
χοιροπωλεῖν 980
χολάδες 135
χολὴ 135.140.141.142
choledochus 141
cholera fiſtula 631
χολέρα 121
cholera quid 631
cholera duplex 631
cholera ſicca 121
χολέραι 1160
χαλοκράβατον 1051
χολώδεις humores 142
χωλὸς 117
χόλος 905
χῶμα, chomata quæ 1028
χῶν, ſiue χῶς 1050
chone 610
χονδράκανθα 91
χονδριῶντες μαστοί, pag. 532
chondritis 187
chondros 91.120 187 977
chondri 532
χόνδροι ἁλῶν 187
chondros Græcis, far 1082
χονδροκόπια 187.977
chondrodes, oculi tunica, pagina 585
chone cognomentum unde, 921 1108
chones pro Hercule 921
chone urbs, & unde ibidem
choneuomena quæ 921
choopotes Dionyſius 432
choragici tripodes 302
chordæ pro quadrupedum interaneis 136
χορδαψός ibidem
chordarum ibidem
chorea Terpſichores inuentum 226
χορηγεῖν 146
chorion ibidem
choria 335.574
choricæ tibiæ, et choraulicæ, pag. 319
choricus 1107
χωρίζειν 689
chorobatæ 1026
chorœbus, primus currendi certamine uictor 484
choroni 215
chortæus 599
chorus Spartæ locus 678
chori unde dicti 161
χοτζᾶς 303
χρηματίτης agon 614
chreocopia 461
chreocopidæ ibidem
χρησμοί 230
chreſmologi 169
chreſtodorus 214
chreſtologi appellatio unde Pertinaci 922
chria quid 1012
deq; chriarũ ratione plura 1012.1013
chria quid à ſententia differat 1013
chria unde dicta 1012
chrima, chriſma 263
chriodes quid 1014
χριστὰ medicamenta 732
chriſtæ 263
chriſtiani cur dicti Sarmentitij & Semaßij 366 & 1170
chriſtianorum heteriæ quæ, pag. 521
chriſtus aſini ſiue onocheli & forma & nomine quibuſdam expreſſus 1170
chriſtus cur λόγος 580
chriſtus etiã à Platone præſignatus 339
chriſtus icrio ſuffixus 651
chriſtus, ſimulachrum nobis propoſitum 35
chriſtus ſol 490
chriſti aduentus Homero & Ariſtoteli an præſag.tus 667 668

chriſti ſanguinis precium, pagina 340
χοῖ δῦλαι, prouerb. 553
chroma radix, chroma ſinũ, pag. 298
chromaticon melos 313
chronia 763
chronia inſula 440
chronius ibidem
χρονοκράτωρ q Græcis 29
χρονόληροι ſenes 42
chryſampyces 821
χρυσάμπυκες ἵπποι, cur Homero 484
chryſantæ hiſtoria 417
chryſeis, Aſtymone dicta, pag. 920
chryſendeta 970
chryſes unde natus 260
chryſipp. Pelopis filio Laio, aut Ioui raptus 555
chryſippi apophthegma, pagina 397
chryſippi laus 1009
chryſippo dij ignoti innumeri 845
chryſes & Bryſes fratres, pagina 920
chryſis ſacerdos 179
chryſides phialæ 1058
χρυσίζειν 943
chryſocolla 1073
chryſogoni modulatoris hiſtoria 323
chryſomelolonthion 286
chryſon oui ꝑ uitello 1042
chryſomeli 970
chryſophalari equites 832
chryſophorum pro electro, pag. 926
chryſophori ibidem
chryſophrys piſcis ſacer, pagina 449
chryſoplyſium, chryſoplytes 411
χρυσορρόας fons 1000
chryſos Atticus 353
chryſoxylon 707
chryſulca aqua 411
χθὼν ἀμφιβρότη, quid Empedocli 1135
chthonia dea 1055
chthoniũ feſtũ 908. 1055
χθόνιος pro nobili & indigena 790
chus 1107
chydeæ 1055
chylus unde fiat 158
chyli concoctio 134
chymus 158
chytlon 538
chytra 1108
chytrides rhodiacæ 1056
χύτροι, chytrini 1168
chytropus 303. 835
Cibaria lex Romæ, quæ 336
cibarius panis 334. 336
cibdela, cybdelia 355
κιβδηλεύειν ibidem
cibi demutatio in ſanguinem quõ abſoluatur 1152
cibi portio arithmetica an geometrica probabilior, pag. 1047
cur cibus deterior, ſi gratus plus proſit quàm probus & ingratus 332. 333
à cibo an bibendum 1096
abſq; cibo quoſdam diutius etiam uixiſſe 494
cibi neceſſarij qui 237
ciborum diuerſitatem cur ſolus omnium animantium homo requirat 241
ciborum partes de mẽſa mittendi mos 1062
ciborum ratio quantum referat ad mentis aciem 88
ciborum temperantia utiliſſima 1158
cibis craſsioribus aut cõtrà, alendi qui 159
ciborium poculum 328
ciboria 328. 1056
ciboriũ Aegyptium 1056
ciboriorũ folia et flores 328
cibotium ibidem
cibotus 1168
cicadæ acanthiæ 632
cicadæ ethaliones cur 633
cicadæ cercopæ, & calamai pag. 632
cicadæ maſculæ, achetæ: fœminæ, tettigoniæ 632
cicadæ ὀξύφωνοι 742
cicadarum cantus comminatio 633
cicadarum cur aliæ canant, aliæ non 632
cicadarũ è terra origo 475
de cicadis fabella 633
cicatricis uirtutis imagines 522 523
ciceromaſtix Largi Licinij, pag. 953
ciceronis animus 158
ciceronis copia 75
ciceronis cum Roſcio certamen 540
ciceronis de Euripide teſtimonium 927
ciceronis de graccùlis iocus, pag. 916
ciceronis eloquẽtiæ præſtantia 953. 954
ciceronis epiſtolarum familiarium cõmendatio 211
ciceronis filius bicõgius, cur pag. 700
ciceronis filius urbanitatis paternæ ſolum particeps, pagina 525
ciceronis in Hortenſiũ ſcomma 1136
ciceronis in Metellum ſcomma 651
ciceronis in Verrem ſcomma 557
ciceronis lingua cur diues dicta 953
ciceronis nomen ciceris grano indicatum 1142
ciceronis pro Milone oratio aliter acta q̃ ſcripta 887
ciceroni obiecta Venus maſcula 557
cichelæ, ciclæ 351
κιχλίζειν 1046
κίχλη, quid 722
ciconia organum 377
ciconia pietatis cultrix 910
ciconiæ in regũ ſceptris ſymbolum quale 1141
ciconiæ pietas 415
ciconiarum inter uolandum agmen 982
cicuna 641
cicuta ſturnis alimẽtũ 1099
cicutæ antidotũ uinũ 1101
cicutæ diuerſitas à toxico, pagina 889
cicutæ ſorbitione caſtrari Athenis hierophantæ ſoliti 473
cicutæ uis letifera 1098
cicutam ſexagenarijs hauriendi mos 1099
cidaris 282. 599. 695
cilega nunc pro paſſerculo, cur 524
ciliciſmus quid 283
κιλικίζειν 713
ciliciũ prauitas, prouer. 283
cilia, βλεφαρίδες 101
ciliciorum ratio ac uſus 100
cillas 831
cillibantes, cillibantum 304
cillicon proditor 283
cillicyrij in Creta qui 969
cillium color 599
cillones, cillere 819
cillos, cillanter 599
cimber Tullius 889
cimbices qui 577
cimbrorum iacula 414
cimeliarcha 128
cimilia 128
cimonis dictum 674
cimonis domus πρυτανεῖον 507
cimonis frugalitas 240
cinabari 599
cinados uulpes cur & cinadion 731
cinædus gubernator ibidem
cinædologos 250. 740
cinædus βαδάς 559
cinædi batali 180
cinædi cur inſatiabiles, ut mulieres 558
cinædorũ in coitu uoluptas, unde 557
cinædorum uariæ appellationes 559. 560
in cinædulos ſcõmata 556 & 559
cinara 193
cinaræ flores, geria ibidem
cinaura 936
cincinnatulus dæmon 295
cincinnatulos fieri qui Pleiadibus orientibus naſcuntur 553
cinclidarij 182
κιγκλίδες 182. 1074
cinclus 182
cinctum, περίζωμα 145
cineris amaror unde 1001
cinerarij 651
cineſiæ cognomen unde Pyrrho 163
cineſiæ in Timotheum ſcomma 492
cingani nunc, qui Mauruſii prius 724
cingere arborem quid 799 & 800
ciniflones 1166
cinis quare albet 27
cinis ſtillatitius & lixiuius, pag. 939
cinopeta 659. 663
κινώπετα quæ 663
cinus, lauri ſpecies 660
cinyras 784
cinyras ἱερεύς 1090
κίων pro collo uel gurgulione 115
cionia 238. 298
cion, cionion 238

cionis 133
cionocranion 649
circe dea 954
circe, poſtea Marica 418
circenſes homines 1008
circenſium inuentor 289
circite 300
circitores 201
circulares famulatus q 969
circuli pro mente 1
circultores medici 1129
circumcidaneum muſtum, pagina 1102
circumforanei 524
circũpadanorũ luctus 206
circumpadanorum ueſtes, propriè pullatæ 597
circus, accipitrum genus, pagina 1176
circus cælesti ratione diſtingui ſolitus 289
κιρίαι 325
ciriæ uaria notio 733
κιρράδαι 1172
cirrha medicamenta 480
cirrhas uatis 733
cirrhi 506
cirrhippi cognomen unde, pag. 919
κιῤῥωτὰ medicamenta, 480 1020
cirrhum uimen 480
1098 1104
cirrhus color 480.733 & 919
cirrhi oſtreorum 114
cirſi qui 89.824
cirſocele 991
ciſia Memnonis mater 851
ciſii, qui & Suſii ibidem
ciſtæ, ciſtides 596
ciſtophoros 353
citheronis appellatio 583
citheronides nymphæ 989
citharæ uſus à quo inuentus pag. 314
citharis & cithara 318
citharisteria tibiæ 319
citharœdi, citharistæ 318
citharœdi piſces qui 909
citharodia 318
citheronis mel 910
citratæ et citroſæ ueſtes, quæ pag. 598
citratus ager 119
citreta 1136
citreũ malum ueſtibus interiectũ necare tineas 588
κίττα, κίττη 186.228 625 988
κιττάλης 988
cittoſis 186
ciues uiribus non uirgis cædēdi apud Romanos, mos pag. 1021
ciuium communio 1085
ciuilis panis qui 334
ciuilis uirtus quæ 220
ciuitatũ cognomina ex cauſis pleraq; 458
κλάδιον cognominatus Erẏſichthon 568
clarigatio 175
clarij Apollinis ſacerdotem aqua hauſta uaticinia concipere 1027
clarium forum 1076
clariſſimæ fœminæ quæ intelligantur 1078
clarotæ 710
claſsicũ unde pro tuba 323
clatarium 1113
claudiana tonitrua 291
claudius Caudex, cur 922
claudij imperatoris robur digitorum 119
M. Claudij interitus 359
claudi cur ſalaciores 522
claudorum aliquot uirtutes, pag. 522
clauo appendere, prouerbium 1074
à clauo demere, quid ibidem
claui ænei feris captis infixi uis 1113
claues Laconicæ 677
clauas pugnandi mos 814
clauicularij 640
clauiculatim 600
κλαυσιγέλως, & Clauſigelos Phryne 537
clauthmyriſmus 437
clauus æneus, prouer. 1113
cleãthis de deo ſentẽtia 836
cleanthis ingenium 383
clearchi erotica 605
cleia 609
κλεὶς 883
κλεῖτα 567
clematides Aegyptiæ, prouerbium 309
clemens quintus põtifex maximus Burdegalẽſis 983
clemẽtia cui potiſsimum conueniat 948
clementinæ ſanctiones 983
cleobuli de uxore ducenda dictum 1080
cleobuli hiſtoria 578
cleodora nympha 614
cleomedis pyctæ inſania, 626 627
cleomenis ebrius 1013
cleomenis de hoſpitibus liberalius tractandis dictum pag. 496
cleomenis Spartani impoſtura 400
cleon cantor, & eius ſtatua, pag. 311
cleon cleeneti filius 581
cleon ex Daulia ſomniorum expers 1039
cleon tyrannus, pyrata prius pag. 838
in Cleonẽ poetã ſcõma 253
cleonymi adephagia 568
cleopatra Alcyone dicta, pagina 531
cleophantus Themiſtoclis filius 533
clepſydra fons 726
clepſydræ diſtributio, ibidem
clepſydræ notiones ibidem
ad clepſydram agere, quid, pag. 726
clepſydræ cur tardius fluant hyeme 994
clepſydrij auſcultationes, pagina 726
clericus uere quis 242
clerici quare comam nutrire prohibiti 177
κλῆρος 1081
κλυτὰ Gratiarũ una 846
κλῆτα locus 568
cletici hymni 229
κλητάριον 125
κλητορίς ibidem
clibanarij equites 832
clibanus 146.565
clibanus pro mẽtis æſtu 372
clibanus pro thorace, Alberto 94
clidemi Protogenis 812
clides, clidia 113
clientes, θῆτες 969
climacoton ſchema 795
climactericus annus qs 860 & unde, & qui ſint climacterici 800
climactericos annos à Ptolemæo non probari 800
climax 795
climax certamen 796
κλίναι, κλινίδες, κλινίδια 1051
cliniæ Pythagorici dictum, pag. 520
clinopale 498
κλεινὸς Cretenſibus amaſius 710
cliſion, cliſiades 978
κλισμός 596
cliſthenes oſtraciſmi auctor, eidemq; primus obnoxius 840
clita loca quæ 568
clitellæ 791
cliterini, clitorini 125
clito Euripidis mater 926
clitophon hiſtoricus 301
clitopodium 287
clitor fluuius, clitorij q 630
κλιτοριάζειν 125
clitorium ibidem
clitys 568
clius allegoria 846
clius filij 227
clius inuentum hiſtoria 226
clodij Albini hiſtoria 574
clodij Albini præſagiũ 357
clodij in Fuluiã ſcõma 113
κλοιόν 362
clonas poeta 314
κλωπῶδες 783
κλωπὴ 782
κλωπεία 783
in Clopidis habere mentem, quid 782
cloſmos 468
cloſtra 813
clotho 24
cluinum pecus 126
cluſtrũ placentæ genus 335
κλύδων 174
clymenos Pluto cur 380 & 795
clymeni cultus apud Ermionenſes, quid 795
clypei haſtis percuſsi, quid ſignificarent 209
clyſteres 148
clytemneſtra cur dia 576
clytemneſtra quadrantaria quæ 693
clyton quare diluculum uocarit Ibycus 174
Cnebiſon 201
cnemæ 611
κνήμη 1129
cnephas 965
cneſtis 299
cnidia Venus 537
κνιδαργυεῖς uates 286
cnipes 686
cniſſa, cniſſarion 429
κῶ, comi, comæ 392
coalemi 629
coactilia, coactiliariæ taberna

na, coactor 968
κόβαλος qui 42
κόβαλοι dæmones ibidem
κοκκάλιε 732
coccali 780
coccentum 335
coccinea ueſtis 603
κόκκινον 1098
κοκκύζειν, coccyſſare 606
coccyx 120.606
coccygis cantus, prou. 606
coccygis cognomentũ 466
coccyges, Olynthi 684
cochlacæ 572
cochlea 203
cochlia 572
cochliæ 104
cochliæ, umbilici 570
cochliæ colyſidipnĩ 1051
cochlis columna 1076
cochlos 572
cochone 126
cochos 1029
κοχίνεκι ibidem
coclea 203
coclis ibidem
coclides ibidem
coclitis claudi dictum, & eiuſdem uirtus 522
coclium 203
cocta ligna quæ 968
coctilitia taberna 968
coctum 335
cocymela 168
coccymela 315
cocytus fluuius 371
κώδιαι quid, & unde 95
codia 26.392
codia herba 95
codex accepti & expenſi, pagina 462.
codex apud Iuuenalem pro robore 635
codicariæ naues 922
codices, tabulæ ibidem
codicillares magiſtratus, pagina 152
codicilli 922
codion 738
codomeum 335
κώδων 741
κώδωνες quid 738
κοεῖν 629
cœla pro ſinu Euboico 795
cœle uena quæ 89
κοῖλαι 795
cælum an calidum 931.932
cælum an ſit animatum 19
cælum an coloratum 32
in cælo an color ſit aliqs 27
cælum an igneum 931
cælum an leue 679
cælum corporum naturalium perfectiſſimum 31
cælum eſſe igneum, in quo tria pag. 932
cælum eſſe picturatum 14
cælũ & terra principes dij, Varroni 9
cælum Hebræis ab aquis nomen ſortitum 24
cælum nec elementũ, nec ex elementis compactum 32
cælum omni materia carere 21
cælum pater 790
cælum quare ἄκμονος filius quibuſdã dicatur 32
cælum quare οὐρανός 31
cælum quibuſdam ouum dictum 14
cælum quomodo dictum unitas omnium corporũ 10
cælũ quot modis dicatur 32
cælum ſi ſtaret, nihil moueretur 31
cælum ut firmum, à deo firmatum 10
cæli ambitu contentorum nexus & communio qualis 29
cæli anima 19.932
cæli cardines 23
cæli color cur hyacinthinus, pag. 1055
cæli cor, ſol 930
cæli corpus humano corpore nobilius 8
cæli dextra aut ſiniſtra quæ &c. 19.20
cæli dignitas 30
cæli motus cur ab ortu in occaſum 21
cæli motum ab extremo die ceſſaturum 370
cæli nomen generale 10
cæli qualitas an lõgo æui ſitu mutetur 32
cæli ſupremum aut infimum non uno modo dici 20
de cælo cecidiſſe, de quibus dicitur 790
cælorum concentus 30
cæleſtis calor ſi deficiat, nullibi fore calorem uel frigus 31
cæleſtis iniuriæ unum genus, pag. 781
cæleſtes ſphæras Muſarũ nomine intelligi 770
cæleſtia an nutriantur 22
cæleſtia corpora animæ expertia Hebræis primum deprehenſa 847
cæleſtia corpora eſſe animata 30
cæleſtia corpora an etiã animas habeant 846
cæleſtia maris functionẽ obire, & infima fœminæ 9
cæleſtia obſeruantes plerũq; infelices 530
cæleſtia qui primi adorarint pag. 846
cæleſtia ſigna, οὐράνια ζοικία 26
cæleſtium globorum ſiue orbiũ ratio & numerus 23
κοιλίαι cur pro uẽtre 795
cælia 989
cœliacus morbus 129
cœliacæ affectiões duæ 121
cœlius mõtis unde 795
cœlophthalmus equus 824
cœloſtomia 465
cælus à Saturno caſtratus, pagina 490
cæli fabulæ allegoria 680
cæli filij qui 81
cœmeterium 710
coemptionis inter uirum & uxorem uerba 1082
cœna abſoluta quæ, ſiue ἐντελής 1071
cœna aduentitia quæ, & hypodectica 1065
cœna Arcadica 979
cœna dubia ex ſue tantum manſueto 978
cœna pro prandio 1049
cœna unde dicta ibidem
cœnæ uocabula uaria, ibidem
cœnam cur δαῖτα Græci uocent 1046
cœnæ cẽtenariæ 235.1105
cœnæ deorum 329.1071
cœnæ Homericæ quales, & Pindaricæ 1047
cœnarũ Ro. frugalitas 1105
cœnãdi largius quàm prandendi mos, unde 530
cœnantes priſci ſederẽt nẽ an accubarent 1052
cœnationũ uaria priſcis cognomina 456
cœnatoria ueſtis 603
cœnobitæ 358
coeuntium balbuties 958
cogitandi facultas 628
cogitandi uis 68
cogitantibus aliquid profundius, cur ſopor inuitis etiam obrepat 188
cogitatio 200
cognatorum cædes quomodo apud ueteres expiari ſolita 117
cogitatrix uis 73
cognitionum opifices quinq; pag. 65
cognitiuæ poteſtates animæ quot 200
cohors ſacra Thebis 345
coi, ſpecus 675
κοί, κοΐ 980
κοΐζειν ibidem
coi cur ſoli hominum liberẽ ſacrificare dijs dicti 492
coi Meropes 110
κοιλία 120
κοιλίαι 138
κοιλὸν manus 118
κοινὰ ἔννοια 355
κοινοβούλιον 1119
κοῖφι 911
κοίρανος qui 871
coire ſocietatem 539
coitio quid ibidem
coitus à cœna quomodo ſalubris 1067
coitus intemperans quantum noceat 518
coitus emolumenta ibidem & ratio 518.519
coitus frequentia, breuioris uitæ & maturæ ſenectutis cauſa 797
coitus uocabula aliquot 520
coitus uoluptas unde 518
519 558
coitũ ciẽtia 519.520.524
ex coitu caluitium 503
coitu frequentiore lædi oculos 544
coitu præmaturo celerius primi barbam, cur 752
cola 131
colabris mus 164
κόλακες paraſiti 430
colacretæ 294
colapter 791
colaptice 1137
colatorium 109
colax unde 795
κολάζειν 135
colchi, nũc Lazi 364.714
colchorum mores 714
colei 125
κώληψ 789
colei 122

colias Attica 1089
colias Venus 132.1130
colias promontorium 1130
coliæ piſces 917
colicæ affectionis remedium pag. 136
colicophagi 334
colij pro Sunijs 1130
colis meatus tres 122
colix panis 334
colla ibidem
colla, collops 1164
collabi panes 334.1164
κόλλαβοι 1148.1164
collatium uenter 201
collatio 175
collabi in cithara quid 334
collatitia ſtips 356
collimatio 403
collineatio ibidem
collecta 175
collectæ conuiuiorū 1050
collectarij 356
collectionum dialecticarū ratio 272
colleſtes 722
colletica medicamenta quæ, pag. 89
κολλητικὰ medicamēta, pag. 480
colligere ſe, iratos iuberi, quid 900
κολλοχέτην 1135
collopa in ſuibus 1164
collopes 334.1164
collopi ſimilis, prou. 1164
collubia, collubiæ 1165
collum nobis cur non uerſatile 437
collum ob pulmonem potiſsimum 114
colli quot ſphondyli 113
colli ratio 113
collucia 107.245
collybi 994
collyra 107
collyra panes 334
collyria, lalangia ibidem
κολλυρίζειν 107.334
κολοβὴ 106
κιλοβῶται 107
colocaſiæ Palladis templum, pag. 328
colocaſium 328
colocynthe ſanior 211
κολοιὸς 481.916.917
κῶλον 130.132.135
colona locus 818
κολωνοί, & colonæ, ibidem
colonæ à Mania muliere debellata 509
colonaria conditio 818
colonarij qui ibidem
coloneus Oedipus cur 817
colonia quid 818
colonia oppidum 818
coloniæ Romanæ omnes urbes cur dictæ 992
colonicæ leges 818
colonis uicus ibidem
colonitæ ibidem
κολωνὸς ἱππεῖος ibidem
κολωνοί duo ibidem
colonis agoræus ibidem
colophon 1124
colophoniorum ſacra 659
κολάφους 106
color byſſus 887
color giluus 878
color luteus & melinus idē, pag. 878
color phæus 887
color uiſus obiectum 996
coloris expers nullum corpus ibidem
coloris ratio in animalium pellibus ex imaginatione pag. 776
colores, apparentiæ uulgo, pag. 634
colores equorum præcipui, qui 833
colores in corporibus unde, pag. 634
colores in iride quales 875
colores iridis an ueri 877
colores uariari pro lucis diuerſitate 633
colorū aliquot ſpecies 598
599 887
colorum entelechia 634
colorū hypoſtaſis lux 877
colorum indicia 289
colorū ſpecies duplex 996
κόλον, κόλον μάχη 106
colos 795
coloſſus Rhodius 885
coloſsi 380
coloſsi unde dicti 646
colpos 120.148
κόλποι 138.1168
coluber nudum hominem timet, ueſtitum perſequitur pag. 577
columba ex arca emiſſa Deucalioni indicium remiſsi diluuij datum 874
columbæ melini coloris, apud Indos 717
columbæ unde dictæ 818
columbarū apud Syros immunitates 718
columbarum memoria 768
columbas albas propter leucæ & lepræ odium abigi à Perſis 171
columbaria 435
columbarium 818
columbi ſymbolum 1141
columbini colli pennæ diuerſicolores cur 633
columella 115.133
columella cognomen unde, pag. 920
columna, belli index 658
colūna cur Menecrates 919
columna Menia 1075
columnæ aureæ inſcriptio apud Memphim 590
columnæ Doricæ portiones, pag. 456
columnæ in ſepulchris 651
columnarū capitula & partes 273.274
columnarum ratio 651
columnarum ſpira 788
columnarium 818
colura, coluria 106
coluræa petra 107
κολούειν δ' ἰάσμυρα, pag. 216
coluros, coluri circuli 107
coluri ſici ibidem
colubra 1165
colyma 130
colymbades 465
κολυμβᾶν 818
colyrides panes 107
κολυσανίμας appellatus Empedocles 779
colyſidipni 1051
colyſidipni qui 1050
coma 392
coma fracta 553
coma Lycia, prouerbium, unde 1132
coma per luctum recidi ſolita 259
comæ diuerſa ratio 687
& 688
comæ nutriendæ ratio 552
ex Lycurgi inſtituto 552
comæ primitiæ 258
comæ tondendæ nefas apud Francos 553
comam nutrire ſeruis nefas, pag. 276
κῶμαι 1028
comæi Apollinis panegyris pag. 598
κωμάζειν, comeſſo 500
comæthus & Melanippi inceſtus 511
comana urbs unde 259
comaſtice 164
comaticon, & comatus omnis, etiam cinædus, prouerbium 553
combe Chalcis 739
combia 598
combymata ibidem
come, comion 318
comes, magiſtratus multiplex 842
comeſſalia, ſymbola 975
comeſſationes, comeſſator, & comeſſabūdus 1064
cometes 609
cometa quid 766
comica facies 210
comica ſcena 290
comicus riſus 210.211
& 227
comicus teſtis apud Ciceronem quis 212
comicis Græcis quō obſeruata ratio cubica 694
comiſtra 505.791
comitialis morbus apoplexiæ proximus 195
comitialis morbus qualis, & unde ibidem
comitialis unde pueris & adoleſcentibus familiaris, pag. eadem
comitiali an ſolus homo infeſtetur 196
comitialium filijs quomodo medendum 207
comitium 377
comitium pati 361
comitij niger lapis, q̄d 786
comitij Romani foſſa mundus 14
comma numiſma 353
commatica pronuntiatio, pagina 1028
commentareſii 639
commentarienſes qui 639
commerciorum diuiſio 894
κόμμι 911
commiſsiones 406.407
commodi Cæſaris hiſtoria, pag. 264
cōmodi Cæſaris uultus 113
commorituorum conuiuium 1052
communes dies 528
cōmunicarius dies 429
commutationis origo & ratio

tio 896
commutatiua iuſtitia 894
comœdiæ ara quæ 212
comœdiæ finis antiquitus, quis 210
comœdiæ olim duæ aræ 212
comœdicè 211
comos 164.229.230 259 687
comoſandalos flos 1055
κομωταί 1148
comotria ibidem
comoticos 687
comotria ibidem
comotrion ibidem
comus ſaltatio 164
compedes à Superbo Tarquinio excogitatæ 360
compedum circi, ſeu annuli, pag. 301
comperẽdinati rei, qui 638
compernes 944
complexio 83
compluuiatæ uites 284
componi gladiatores quando dicantur 406
cõpoſitio Latinogræca proximi ſeculi 441
compoſitio quadrata quæ, pagina 692
compoſitionis δυσφωνίας & aſperitate orationi magnitudinẽ cõciliari 886
compoſitiones 406
compranſores 1051
cõputationis inuentor 864
computatorum digitis ſimiles, qui 89.889
concedes 182
conceptionem imbiberi menta 385
conchæ κογχοί, & coryci, pag. 1064
conchæ pelorinæ & pelorides 328.1070
conchæ locus 510
conchos 585
cõchylia etiã odorari 940
conchyliorũ lautitia 1048
in concionem prodeũdi fortes apud Syracuſas cuiuſmodi 864
in concione dicturis quanta formido oboriri ſoleat, pagina 512
conciones purgandi mos, pagina 1040
conclamare uaſa quid 707 & 1175
concoctionis ratio 158
concoctionis ultimæ ſuperfluitas duplex 434
concordia quomodo eadem cum iuſtitia 897
cõcubituri corpus quale eſſe debeat 550
cõcubituris officere pedum nuditatem 550
cõcubitus quomodo non noceat, et quãdo 519.520
concubitus ratio 518.519
concupiſcentiæ agitatio, pagina 1047
concupiſcendi fomes unde, pag. 1132
concupiſcibilis animæ pars 64 575
condali hiſtoria 1132
conditionem filiæ quærere, quid 663
conditionem quærere ac perſpicere, quid 1088
conditores 1018
conditores ubi ſepelire ueteribus mos 654
condy 1056
condylion, & condylon oſtrei genus 118
κονδυλίζειν 118
condylus 118.814
condylo interẽptus ab Hercule Archias 118
κόνδον 889
confarreatio 1082
confarreatorus ibidem
confarreatus ibidem
conferta, ſymbola 973
confiſcationes 356
congelatio 628
congiarium munus 1058
cõgius 1058.1107.1108
congylij 123
coni 952
coni cur inoculationem non admittant 1171
conis 263
κονίαι κάλεῖν quid 939
coniatæ 263
coniazomeni qui 889
coniector 1036
coniector ſomniorum exquiſitus quis 1038
conila, conilus 263
coniſalos ibidem
coniſalus deus ibidem
coniſticæ aues, quæ 726
coniſtra 263
coniugalis amor quatenus progredi debeat 620
coniugalis Perſarũ lex qualis 696
cõiugalem amorẽ præcipuè moribus ſeruari 1084
coniugales dij 1057
coniugij corpus triplex, pagina 1086
coniugij felicis & infelicis exempla 1085
coniugij ratio nõ una 1078
coniugij ritus uarij apud diuerſas gẽtes 1080.1081
coniugij uituperatio 1079
uide Matrimonium
coniunx dicatur an coniux, pag. 620
coniuratorum cognatos omnes apud Macedonas ad ſupplicium depoſci 360
connubiũ quale corpus unitum 1086
connubij ratio à Cecrope, pagina 708
cononiæ phiala 1057
conos quid 335.780
conos arbor 780
conſcientia quid 64.65
conſcientiæ flagellum 206
conſcientiæ uermis 372
conſecrandi imperatores & principes mos, qui, & unde 835
cõſecratrix radix quæ 878
conſertor 357
conſilium, diuinitatis comes, pag. 983
conſilium in nocte; prouerbium 403
cõſilium ſub manu naſcatur, prouerbium 403
conſilij ratio præſtantiſsima pag. 403
conſilio malo nil inimicitius ibidem
cõſolidatio, σύμφυσις 89
conſolidatiua oculi, tunicas 585 586
conſpiciliorum uſus 562
conſtantiæ bonum 829
conſtantinus imperator ubi mortuus 1125
cõſtantij imperatoris de Romana grauitate iudicium pag. 709
conſtantio imperante qualis infans æditus 916
conſtantini Palæologi elogium 474
conſtantini uicenalia & triacendalia 654
à Conſtantino Byzantiũ tralatum Palladium 1073
conſtantinopolis pro Byzantio 734
conſtantinopoli mirũ quoddam peſtis genus debacchatum 41
cõſtantinopolitanũ templũ κόσμου κόσμος 709
conſtellati balthei 868
conſtitutio optima quæ 85
conſuetudinis in naturã tranſitio 1106
conſul maior, qui 442 & prior ibidem
conſules ordinarij & ſuffecti 404
conſulares legati, qui 443
conſulares prouinciæ 993
conſulares uiæ 1075
conſultatio, longi temporis, pag. 403
cõſummati gladiatores qui, 405 & milites 406
conſummatio 406
contages, contagio 202
contati equites 832
cur cõtemplantibus ferè ſomnus obrepat 1154
contemplationis quoq; primitiæ numinibus dicatæ, pag. 423
contemplatiuá ne an actiua, uita præſtantior 964
contentioſi ingenij in homine ratio 86
conti uſus 814
contobolia 814
contophori 830
contrapaſsio 895
ſine controuerſia, quid 887
cõturbatores ſerui, qui 977
conuallis, aulon 437
conuaſare 1175
conuerſationis uia duplex, pag. 1009
conuerſionis ſpecies 643
conuictores 1052
conuiualis confabulatio ex diuerſis 1122
cõuiuales cõfabulationes cuiuſmodi eſſe deceat 1011
conuiualis hilaritatis cõmendatio 1179
conuiuales gryphi & ænigmata 1066
cõuiuales leges 264.1068
conuiuæ cuiuſmodi eſſe debeant 1179
conuiuæ proprie, qui 1052
conuiuarum appellationes. 1050

1050 1051
conuiuarum diuerſa uocabula 1050
conuiuarum numerus 1072
conuiuium elationi animorum deprimendæ aptiſſimum 1071
conuiuium omnibus numeris abſolutum quale 1072
conuiuium ſportularum quale 1050
conuiuij dominus quibus appelletur nominib. 1052
conuiuij finis, qui 1179
conuiuij lauti diuerſæ appellationes 326
conuiuij locus quibus nominibus appelletur 1050
conuiuij luxus 1052
conuiuij portio arithmetica an geometrica potior, pagina 1047
conuiuij rex 1052.1068
conuiuia ἄφιλα & ἄμικτα, quæ 1072
conuiuiorũ coronæ, cur inſtitutæ 1054
conuiuiorum orexis, rerum pretia 1072
conuiuiorũ publicorum nomina 1051
conuiuiorum ſpecies 1050
conuiuiorũ ſtructores 1052
in conuiuijs canendi mos, pagina 1053
Κῶοι 639
copaides anguillæ ubi optimæ 1070
copes aues 452
copeus 791
copos 1052
κωπία, copia 120
κοπίς, copis quid 42.283
copides cœnæ 1052
κοπίζειν, copiſſare, ibidem
Guil. Copus Baſilienſis 623
coppa quid 275
coppatia ibidem
copragogus 790
copria cur dictum Tauromimitanum littus 1002
copriones 285
coprophori 790
κοπτά 1052
copta rhodia 335
coptaria 1052
κοπτὴ iſchas 685
κόπτειν 559
coptica fidelia cuiuſmodi, pagina 1056
coptoplacus 335
coptos caſeus 813
coquinariæ dignitas 812
coquus uiliſſimum antiquis mancipium 242
cor animæ conſeptum 139
cor animi ſedes 1010
cor an duplicatũ in quibuſdam, & an in quibuſdam deſit 139
cor an quotannis in homine augeatur ibidem
cor, caloris innati conceptaculum 62
cor deeſſe timidis, cur 575
cor & caput cur ſitu ſibi inuicem oppoſita 773
cor inter uiſcera affectionũ expers 139
cor, iracundiæ ſedes 66
cor molle aut durum quibus item parum 139
cor, caloris ac uitæ principium 56
cor, primum naſci 138
cor, primum tangendi organum 19
cor, ſanguinis fons 86
cor, ſenſus principium 66 & 1152
cor, motus principium 56 & 1152
cor, ſpiritus ſedes 87
cordis arcana duobus modis perſpici 52
cordis ex ira affectio 776
cordis expers nullum animal pag. 139
cordis ignea uis 138
cordis inter membra principatus 947
cordis menſus pro annorum incremẽto uel decremento 751
cordis os 91
in quibus potiſſimum 91 & 138
cordis ratio 138
cordis uehementior commotio in homine tãtũ 434
cordis uentriculi 138
κόλποι ibidem
à corde æſtimari monſtra duplicia aut multiplicia, debere 916
cora quid, & quot ſignificet pag. 245
cora oculi 585
coræ naues 245
κόραι 475
coræ ſacerdos cur æneũ inſtrumentũ pulſabat 739
coracinus piſcis, pelta 358
coracinus piſcis, unde 438
coracinus ſaperda 498
coracini aduerſus arborum formicas uis 438
coracina ſacra, quæ ibidem
κοράκιον 569.684
corœbus à Neoptolemo an Diomede perẽptus 740
coralli uis 199
coraſion 245
κόραξ 300
corax calondas 412
corax canis 661
corax machina 1144
corax Siculus 239
corax unde dictus 438
coraxis color ibidem
ex Corace propagata rhetorice initia 479
corcyra Aſopi filia 348
corcyra cur Drepanũ 490
corcyræum uinum 1105
cordaciſmus 165
κορδακίζειν ibidem
cordax 163.165.715
cordyla, cordyle 103.483 695 982
core numiſma 353
κορεῖν 245
κόρημα, corema 361
coretas paſtor primus uates, pag. 305
cori uenti proprietas 779
coria humana Scythis pro amiculis 599
coria terræ, quæ 377
coriago quid 525
coriamon annulus 202
coriarij 1037
corinna Theſpia 515
corinnæ & Pindari hiſtoria 840 841
corinnæ poematicon 449
corinnæ præſtantia 515
corinthia ſigna quanti precij fuerint apud Romanos, pag. 1136
corinthiacus ſinus 815
corinthiarius cur dictus Auguſtus 826
κορινθιάζεσθαι 828
corinthus à Dorenſibus capta 426
corinthus Græciæ emporium pag. 826
corinthus Græciæ clauis Philippo dicta ibidem
corinthus Iouis prouerbium, quid 827
corinthus ſuperciliosa, prouerbium 826
corinthi ruinæ ibidem
corĩthij chœnicometræ 610
corinthij nauium primi concinnatores, & triremium 833
corinthiorũ defuncti q 828
corinthiorũ felicitas 826
corinthiorum lampadicum certamen 425
corinthiorum nummus polos 353
corinthiorum ſerui 610
corinthiorum æs cur precioſum 826
corithale 1052
corium in amygdalis 525
coriũ perdidiſſe, quid 525
corium pro corio, prouerbium quid ibidem
de corio alieno ludere, prouerbium ibidem
à corio conflatus exercitus, qui 1036
de corio ſatisfacere, prouerbium 525
coriorum tributum Phriſiis à Druſo iniunctũ 1037
cornea oculi tunica 585 & 586
cornei qui, & cur 90
cornelij Patauini ſacerdotis hiſtoria 473
corneliæ pudicitia 473
corneliæ gentis ſepultura, pagina 652
corneolæ 639
cornicines ibidem
cornicularia Plauti fabula, pag. 639
cornicularius ibidem
corniculi 639.540
corniculariorum adiutores & tribuni 639.640
corniculatio 766
cornificiæ epigrãmata 515
cornificij dictũ in milites fugientes 515
cornificij hiſtoria 1060
cornificij poetæ interitus, pagina 1018
cornix alba prope Rhodigium uiſa 640
cornix cur aquis oblectetur, pag. 755
cornix tabellarij uice functa eiusq; ſepulchrum 981

corni-

cornicis feſtum 641
cornicis ſolitariæ augurium pag. 1131
cornici uirgo fert ficos, prouerbium 641
cornicum duarum ſymbolum pag. 1131
cornices ciconiarum agminis duces & comites, pagina 982.
cornicum oculos configere, prouerb. 982
cornopes 194
cornopion Hercules ibidem
cornu Amaltheæ miræ naturæ 1147
cornucopiæ inſcriptio notatur 254
cornu copiæ Soſipoli & Fortunæ attributum 581
cornu incinere ſoliti Tyrrheni 319
cornua an dentes in elephantis 485
cornua increſcere qd 1148
cornua phalangis 572
cornua pro capillis 1147
& cur 1147.1148
cornua rectè capiti deſtinata 1147
cornua uiduarum 147
cornuum ratio 1147
cornuum regeneratio 486
cornibus uſi ueteres pro poculis 1056.1167
cornuti milites, & cornutorum tribunus 640
κόροι 1052
corollæ actoribus dari ſolitæ pag. 1175
corollæ anetinæ ueteribus præcipuè in uſu 1055
corollæ compotantiũ 1053
quales & cur ibidem
& 1054
corollæ ex floribus an arborum ramis præſtẽt 1053
& 1054
corollæ floreæ è collo ſuſpenſa 1054
corollæ florentes capiti impoſitæ, pacis ſignũ 811
corollarum diuerſa nomina, pag. 1055
corollarum in ſacris etiam uſus ibidem
ad corollas decertare, prouerbium 215
corollas è floribus contexere, ubi repertum 1006
corollarij uariæ nationes, 1175 1176
ſine corollario non recedere, quid 1175
coron, coronæ 300
κόρον, τὸ μῆλον 438
coronæ 960
coronæ unde dictæ 215
ſub coronis uenire 226
& 974
coronarum in conuiuijs ratio 1054
coronarum origo duplex, pagina 214
coronalis ſutura 501
coronarij 1166
coronatus crater qd 1053
coronati nummi, unde 353
corone 122.992
corone, & diuerſæ eius notiones 569
corone aurea, prouer. ibidem
corone urbs ibidem
coronis ibidem
κορώνη τὸν σκορπίον, prouerbium ibidem
coroncos 684
coronis 699
coronis dea 569
coronis epodica, aut proodica 570
coronidis in libri calce apponi ſolitæ figura 569
coronidis ſigni in dramate uſus 570
coronidis uaria notiones, pag. 569
coronida impingere 570
coronida imponere, prouerbium, quid 569
coroniſmata 641
coroniſtæ 325.641
coronius bos 569
coronomus 245
κόρωνος taurus 569
coroplathi 253
coros 113
coros pro inuidia, cur 792
corporati 692
corpus, animæ carcer 70
& 646
corpus, animæ organum 14
corpus an perpetuo ambiri, nec tamen interire poſſit pag. 369
corpus compoſitum cur panegyricum 1119
& παμμιγὲς 1120
corpus δέμας & σῶμα 55 806
corpus εὔφορον 85
corpus hominis mortale fuiſſe etiã ante peccatum 7
corpus, hominis umbra, pagina 1008
corpus humanum cur molliter finxerit deus 776
corpus humanum, tartarus, piſtrinum, &c. 234
corpus humanum quomodo æternis cruciatibus ſufficere apud inferos poſſit pag. 369
corpus noſtrum ab anima quãdoq; fieri luminoſum poſſe 78
corpus nullum perſpicuitatis omnino expers 587
corpus quadratum, perfectũ pag. 691
corporis ad animam ratio, pag. 806
corporis amor, mortis cauſa 80
corporis centrum 575
corporis curam agentiũ officia diuerſa 1166
corporis deſcriptio 82
corporis genitor mundus, ut animi deus 382
corporis humani euaporationes fumidæ tres 434
corporis humani humores quatuor, ac eorundem affectiones 86.
corporis humani nuditatem non eſſe probroſam 83
corporis hũani partes, quot pag. 94
corporis humani partiũ proportio 93
corporis humani quatuor elementa 138
corporis humani res, quibus conſtat, quot numero, pag. 94
corporis humani rotundatio & quadratura ibidem
corporis humani ſeptenaria ratio 149
corporis ſagina 806
corporis ſolidi triplex dimẽſio 309
corporis uigor quando incipiat decreſcere 1148
corpori nil prorſus indulgendum uoluptatis nomine, pag. 805
in corpore humano quàm multa ſint admiratione digna 85
corpora, animarum inſtrumenta 82
corpora incorporea & corporea quæ 39
corpora mathematica quæ, pag. 309
corpora noſtra an cœleſtibus nobiliora 82
corpora præparari ſpiritu ad animæ ſuſceptionem, 60 61
corporum genera 1086
corporum humanorum pulchritudo 85
corporum quinq; ſpecies 39
corporum uaria conſtitutio pro Aquilonis aut Auſtri flatu 552
corporibus humanis nihil dare eſſe ad perfectionem 82
corræ, corſæ 112
correctus iuſtitia 894
corruda 134
corruptibile quid 44
corruptio quid ibidem
corruptionem fieri à contrario, nõ in cõtrariũ 966
corruptiones naturales duæ, pag. 802
corruptionum in nobis cauſæ, quæ 1158
corſos 112
corſoterium, corſoteus, ibidẽ
cortales aues puluere aut cinere lauari 982
κορθύεται 822
coruus 300
coruus albus Alphonſo regi miſſus 640
coruus cur aquis oblectetur, pag. 759
coruus cur ſatyra auis, ibidẽ
coruus nocturnus 642
coruus ſolitudinis amans, pagina 759
coruus unde κόραξ Græcis pag. 438
coruum populi clamore ſuperuolãtẽ deciſiſſe 744
coruorum alborum auguriũ Bœotis in Theſſalia factum 640
coruorum coitus & partus, pag. 759
coruorum odoratus 308
ad coruos, ἐς κόρακας, prouerb. 759
corybantes 642
corybantum affectio 474

corybantum ſaltatio 163
corycei 48
coryci conchæ 1064
coryci exercitium 399
corycia nympha 615
corycium antrum ibidem
corycion, corycis 399
corydalus 1052
corydali epitaphia ibidem
corydalatis, deq; eadem prouerbium 170
corydus auis 1052
κορύνδοι 821
corymba, corymbus 98
corymbi papillati 1055
corymbiatus diſcus 1056
corymbus 344.1067
coryna 821.977
corynephori 977
corynis pugnãdi mos 814
coryphæ 98
coryphea 833
coryphea Diana 885
κορυφαῖος 885
coryphe 97.128
κορυφὴ ἱερά, quid 935
corys 821
κορυνής 821
corythæolus qui 825
corythæolos Hector, cur, pagina 833
corythaix cur Mars Homero 825
corythaices 833
corythallia Diana 1052
corythus 809
coryza 393
coryzæ 1166
cos inſula, Meropeis dicta, pag. 110
coſia 822
coſmarion 1056
coſmetæ 1166
κοσμοκράτορες planetæ 82
coſmophthora 13
κόσμος, κόσμιος, κοσμήτορες 13
κόσμου ἐκπύρωσις, ſaltationis ſpecies 165
coſmi Cretẽſium quot 710
coſmoſandali 1055
coſmotica medicamẽta quæ, pag. 687
coſſus 178
coſtarum nomina & numerus in homine 119.120
coſymbotæ tunicæ 1067
coſymbus, coſymbe ibidem
κοτταβίζειν, cotabiſſare, pag. 805
cotem noſtram, prouerbio quid dicamus 1023
cothi 920
cothon, cothones 1057
cothones, gobij 920
cothoniæ nomẽ unde ibidem
cothoniſmus 157.1099 & 1149
cothoſe linum 1057
cothuri 107
cothurni tragici maieſtas, pag. 817
κωτίλαι, cotila animalia, quæ 507.1141
cotinades 458
cotinades trambeli 459
cotinus 457
cotino in Olympijs coronari ſolitum 484.485
cotinuſa unde dicta 457
cotoriæ 638
κότος 905
cotta uno tantum teſticulo inſignis 126
cottæ Meſſalini dictum 653
cottæ uitium 465
cottabus, cottabis 1066
cottabi ancyleti 813
cottaborum luſus Siculorum proprius 1067
cottabiſis quid 1066
κοτταβίζειν ibidem
cottis 253
cotulæ 1057
coturnices helleborum comedere 602
coturnicum certamen 604
coturnicum de coitu certamen 1140
cotyla 1107
cotylæ 127.130.393
cotyle 118.435.507 & 1057
cotylos ibidem
cotyledon 130
cotyledones 506.507
cotylerrhitos 1057
cotyliſcus 335
cotylius mons 731
cotylonis cognomentum unde Vario 1057
cotys figlina, prouerb. 898
cotys regis hiſtoria ibidem
κουάδοι 815
couali qui 42
coum uinum 480
cous, tali iactus 789
κουφολογία 758
κουαλίζειν 943
coxæ partes & uocabula, pagina 130
coxalia 833
coxendices 130
Crabus deus 430
cradæ 201
κραιπάλη 229
crepalocomos ibidem
craira pro capite 95
κράμβη 1059
per crãben iuſiurãdũ, ibidẽ
crambalea 1064
crambidion 1059
κράναι 321
cranea 649
κρανεῖος menſis ibidem
cranius Iouis & Europæ filius 321
cranion urbs 649
cranon ibidem
cranion 1057
κρανίον σοφώτατον, pagina 649
cranei futuræ 97
cranij oſſa 501
cranus 686
κραντῆρες dentes 112
crantoris dictum 914
crapulæ deteſtatio 234.235
per crapulam hominũ corpora maximè dæmonũ inſidijs obnoxia reddi 50
cras qui uiuit, non uiuit 152
κρᾶσις 83.694.996 & 1120
κρᾶσις ἀγαθοῦ δαίμονος 1068
craſſus ἀγέλαστος 104
craſſi in Deiotarum ſcomma 443
craſſi opes, & de diuitijs ſententia 786
M. Craſſi res geſtæ 706
craſſipelles pro fatuis 185
craſte 294
κρασίζειν 294
cratæpus bos 542
cratanion 1057
crater Helenæ, prouer. 731
crateres Thericlei 1056
craterum in conuiuijs ratio apud ueteres, & nomina pag. 1068
craterophoriæ 247
craterus φιλοβασιλεύς Alexandro dictus 882
crates quomodo diuitijs uſus, pag. 785
cratetis dictum in uoluptarium 332
κρατευτικὴ δύναμις 63
crathis fluuius unde 984
crathidis paſtoris in capellam amor ibidem
cratis ſupplicium 362
crateuas thapſi inuentor, pagina 683
crateuta 1064
κρέα ὑπὲρ τὰ περ κρέα ἐγκατα, quæ 1135
creagra 1064.1144
creaturæ omnis appellatione in Euãgelio hominem intelligi, & quare 540
κρέκειν 324
κρίκαι pro capillo ibidem
κρέοι conchæ 1064
κρεῖον ibidem
κρείττονες cur dici heroes ſoliti 37
cremaſteres nerui 126
crematbra 498
crembalum 316
κρεμβαλίζειν 315
cremia 126
cremia ligna 969
cremona quãdo excita 945
cremor 126
cremutius 851
cremutius Cordus 989
crenæ 888
crenidæ per Philippũ inſtauratæ 352
creocaccabum 336
creodeta 1046
creodaſia ibidem
creodochon ibidem 1064
creonomia 254
creontiades 194
creophagia 716
crepala quid 1098
crepida placentæ 976
crepidæ, harpides 1144
crepis 335
cres neſcit pelagus, prouerbium 710
creſera, creſerion 336
κρήσιος, creſius mons 787
creta à tribus populis inhabitata 688
creta προζέοντος 886
cretæ fertilitas 711
cretæ omphalos 572
in Creta cur ſacri ſues 980
cretare 1172
κρητία 935
cretenſis uictus 710
cretenſem rempublicã Spartana imitata 709.720
cretenſium in marium concubitus

cubitu mos 555
cretenſium laſciuia 556
cretenſium mores 546. 709. 710
cretenſium ſaltădi ſtudium, 160. 163
cretenſium ſapientiæ ſtudium 672
cretenſium ſerui 970
creticæ ſaltatio 166
creticum amiculum 597
creticum uinum 480. 1105
creticæ uenationes 694
cretici canes 661
κρητόμαρτις apud Cretenſes culta, & Aeginetas 711
creuſa Aeneæ uxor 740
creuſæ raptus ibidem
cribanitæ panes 333
cribaneti panes 565
cribanus ibidem
cricotes ſphæra 300
cricotus ibidem
cricotus thorax ibidem
κρικωτὸς ibidem
cricus 569. 299
cricus Demoſthenis, prouerbium 299
crij nauigia 612
crimniſit ſimulacrum 667
crimnodes urinæ 126
κριμνώδης urinæ quæ, pagina 1054
crimnon 126. 1064
crinonis liberalitas 1111
κρίνον 1064
crinis demiſſus, cedēs, uibratus, qui 608
crines uide Capilli
crines à puellis afferri Hippolito ſoliti 423
crina, crinonia 238
κρεῖον, crion 1064
criomyxi 107
κριός, cur aries Græcis, pagina 1148
crios in cœlo aries, cur, pagina 1064
κριοί Thyeſtis ſepulchrum pagina ibidem
criſimi dies 530
criſpantes ſocci 536
criſpi capillo cur tarde caneſcant, cito calueſcant, pag. 501
criſpitudinis capillorum ratio duplex 608
criſſa 614
criſſeus ſinus 288
criſtæ Caricæ 358
criſtarum in galeis ratio, pagina 688
criſtarum inuentores Cares, pag. 589
κριτήριον 411
crithe 216
κριθὴ unde dictum Græcis hordeum 429
crithiaſis 824
crithina potio carotica 590
crithini potus inuentores Aegyptij 590
crithologi 430
critiæ immanitas 871
critiæ uotum 1111
critici dies præcipuī qui 531
criticorum dierum ratio, 530. 531
critici grammatici qui 530
crobilus comicus 497
crobylus 695. 982. 1067
croce 572
crocale 732
κροκίδες 795
κροκιδίζειν ibidem
crocodilea 386
crocodilus unde dictus 572
crocodili ſymbolum 1142
crocodilorum ciuitas 981
crocoides color 599
crocomagma 315
crocopeplos 538
crocota ueſtis 1004
crocotus, κροκωτός, crocotion 598
crocus crocodilo exoſus, pagina 572
croci in corollis uſus 1054
croci in theatris uſus 1055
crocum & flores perambulare quid Horatio ibidem
crocylia urbs 795
crœſus quid lampſacenis olim interminatus 804
crœſi calamitas 203
crœſi filius ex muto repente uocalis 776. 777
crœſi hiſtoria 51
crœſi magia 347
crommion unde Græcis cepa pag. 436
cronia 440. 820
cronia uita 489
cronicæ leuæ quæ 440
cronion menſis 765
cronippus 820
cronium mare 440
cronius collis 485
ad Cronium collem olympia celebrari ſolita 485
cronius ſinus 440
cronos pro ineptijs ibidem & 441
κρόνου λόφος, κρόνου πάγος 485
cropidæ 782
croſpos 815
croſſus 1069
κρωσσοί, croſſi 603
crotalum & crotalus quid, pag. 732
crotani 740
crotaphos quid et unde 500
crotoniatarū ſtudium 587
crotonis ciuitas cur laura, pagina 723
crotonis nomē unde ibidem
κρουμάτιον 176
κρούω 732
cruciantes equi 366
cruciariæ pœnæ ibidem
cruciarij qui 365
crucium uinum 366
crudelium ratio 411
crudum piſcem eſſe opton, quid 1066
crumata ſalpiſtica 613
crumus 1168
cruomena organa quæ 318
crupellarij 407
crupezia 320
cruris caput 130
cruris oſſa duo ibidem
crurum ratio ibidem
cruſtum taboniarum 335
crux inter Aegyptiorū characteres 366
crucis figura etiam in ueterum adoratione religioſa pag. 366
crucis figura præſtantiſsima pag. 366
crucis nomen unde Græcis, pag. 365
crymnas locus 936
crymodes febres 855
cryngus 99
crypella 362
crypſilochus qui 898
cripſinus qui ibidem
cryptia quid 970. 971
cryſtalli ratio 18
cryſtallina cœli ſphæra 24
cryſtalloides oculi tunica, pagina 585. 586
κτεὶς 125
ctenes dentes 111
ctenes Methymnæi 328
ctenotrophia 191
κτερίσματα 654
cteſiæ Cnidij oratio 954
cteſibij dictum 1050
cteſibia inuenta 318
cteſij Iouis dedicatio 1092
ctilæ oues 1090
κτιλεύεσθαι ibidem
ctilos ibidem
κτιλοῦσθαι ibidem
κτίσαι ibidem
ctiſtæ Thracum qui 705
ctite 705
κύβη, cube 693
cubica ratio comicis & Pythagoræ obſeruata 693 & 694
cubicus ludus à Palamede inuentus 789
cubitus 118. 245
cubitus menſura quæ 118
cubito emungentes, prouerbium 639
cubus quid, & unde 691. 693. 789
cubus Cybele dicatus 693
cubus in numeris quid 694
cubi inuētor Architas 694
cubi 113
cuborū luſus à Palamede excogitatus 775
cucima 338
cucumer unde σικυὸν Græcis 520
cucumeris uſu coitum cieri, pag. 520
cucumere ueſcens lenam texe, prouerbium ibidem
cucurbitæ pars γναφαλώδης 610
cucus auis 606
culeus 1108
culices caprifici 685
culices ficorum ora aperire, pag. 686
culicum frequentia in Meſopotamia 478
culmæ fuſoria 1168
culpa lata 361
cultellatus ager 119
cultrorum ex ære uſus 1112
cultum abſolutum quinq; rebus perfici 262
cumæa ſibylla 838
cumæis nummorum cudendorum quis auctor 842
cumæorum inuentum pentadactylos 858
cumæorum phylacti, & de regibus in ſenatu deliberatio 839

cunae

cumanus ager cur phlegra dicatur 1177
cuminum execrationibus letius prouenire 1146
cuminum ſerere quid, prouerbium 577
cumini ſector, puerbiũ, ibid.
cuneus 344.638.814
cunei 291
inter cuneos reſidere, prouerbium 291
cuniculariį 809
cuniculus, κόνικλος & daſypus 1016.1017
cuniculus, hyponomus 321
cunila bubula 498
cunina dea 836
cupidinis impudentia 622
cupiditates quæ neceſſariæ aut non 518
cupiditatum incontinentia, cur dãnanda magis quàm iræ 420
cupreſſus arbor qualis 951
cupreſſus Cretica 952
cupreſſus Indis inter aromata ibidem
cupreſſus unde dicatur, ibidẽ
cupreſsi fructus 1171
cupreſsi lignum putredinis expers 952
cupreſsi pictura cur frequentior ueteribus ibidem
cupreſsi ſuffitu purgari aerem 939
cupreſſorum proceritas miranda ubi 952
cupreſsi uſus in funeribus, pagina ibidem
cupreſsi ſimile, prouer. 951
cupreſſum reciſam non amplius ſuccreſcere 952
cupreſſum ſimulat, prouerbium 951
cupreſsi cur inoculationem nõ admittant 1171
cupreſsi, παρθένοι dictæ, & charites, item cyparisſi 952
cupreſſos Eteoclis fuiſſe filias ibidem
è cupreſsis naues ibidem
curetes 617.642
curetes unde dicti 553 & 642
curetes, Idæi dactyli 483
curetum ſaltatio 164
curiales, aulici 438
curionis obliuio 1157
curis pro haſta 811
curitis Iuno cur dicta 810 & 811
curotrophos Apollo 258
currus compingendi auctor Erichthonius 831
curruum quis primus instituerit 484
de curru loqui, prouer. 42
currus bellici 815
currus falcati 831.832
currus iungere qui docuerint 348.831
curruum bellicorum inuentio & uſus 831
è curribus pugnandi mos, pagina ibidem
curſus ἀπήνης & calpes, pag. 484
curſus fiſcalis, curſus publicus 823
curſus præmia quando pueris propoſita in Olympijs 484
curſus quæ & coria 377
curſu lampada tradere, prouerbium 426
curſu primum uiciſſe Chorœbum 484
cuſpion 300
cuſtodia libera quid 638
cutis an ad pilorum colorem aliquid faciat 499
cutis craſsitudo hebetudinis indicium 184
cutis frigida 189
cutis lacernoſa, rhacodes 92
cutis mollities quatenus mentis bonitatẽ declaret 185
cutis ſordidæ ratio 159
κυαμίζειν 1089
cyamos 120.1089.1169
cyamus flos 1055
cyami nomine quid Pythagoras intellexerit 1041
κυάμων ἀπέχειν, κεφαλάς τε τοκήων, Pythagoræ idem exiſtimatum 1041
cyanes ſimulacrum 667
cyaneum 822
cyaneus color 599.875
κυανίζειν quid 878
cyathus fluuius 1064
cybe 693
κυβεία à Palamede excogitata 775
cybele à cubo nuncupata, pagina 693
cybele, magna mater, ibidem
cybele Paſithea, & mater deũm 697
cybelis, & cybele quid 693
cybeleiorum luctus & abſtinentia 178
κυβερνήσια feſta 694
κυβεία 483.788
κύβινδις, cymindis 106
cybiosates Aegypti rex, pagina 604
κυβιστᾶν peculiare Cretenſibus 160
κυβιστᾶν 165.693
cybiſteres ſaltatores 165
κυβιστίζειν 245
cybitus ibidem
κυβοειδὴς ſchema 1076
κύβαλον 245
κυβωτός 627
κύβος 694
cyclades unde dictæ 794
cyclicus chorus 229
cyclodidaſcali ibidem
cycliſci 97
cyclos 303
cycli, & cyclos quid proprie pag. 1074
cyclops excæcatus qui ſit, prouerb. 945
cyclopes luſci, unde Homero tranſlati 618
cyclopum tria genera 945
cyclopei ludi qui ibidem
κυκλώπιον 585
κύκνειον melos 317
cycnus Troianus 500
cycnus καλλίπαις ἐκ πολύπαις cur 317
cydiſſa 714
cydnum fluuium mederi podagræ 1036
cydoneæ fici 684
κύηματα 660
κυητικόν 1059
cygni cãtus pauciſsimis auditus 317
cylabare gymnaſium 344
cylabaris 783
cylabræ heroi ſalſamenta offerri ſolita 1070
cylibantum menſa 242
κύλικες ibidem
κυλίκεια ζητήματα, cyliciæ quæſtiones 1066
cylichnides 1057
cyliſti 1055
κύλιξ, cyliceum 1066
cylla Pelopis auriga 989
cylleſtia 722
cyllobantes 362
κυλλός 117
cyllyriį 977
κυλοιδιῶντες 1153
cylonis ſtatua 924
κυλάνιον ἄγος ibidem
cyma, cymata 660
cymaltis ſacellum 686
cymatium 274
κυματώδης pulſus 526
cymatophleges 28
cymba, cymbeum, cymbium pag. 98
cymbe 1057
cymbe, cymbachus 97.98
cymbia 1064
cymboides poculum 1057
cymbum, cymbium ibidem
cyminopriſtes 577
cynæ arbores, cyni 659
cynæpodes equi, qui ibidem
cynæthus rhapſodus 269
cynætheus Iupiter 588
cynalopex 730
cynamolgi 661
cynanche, cynanchici 114 660 662
cynas 1162
cyndali 1074
cyndaliſmus ibidem
cynethenſium feritas ex neglectu muſicæ 322
cynea 1037
cynegia 588
cyndaloplitæ 1074
cynna meretrix 527
κυνῶ 660
cynocardamon 1010
cynocephalus deus 846
cynocephali 659
cynocephali cur in templis nutriri ſoliti 982
cynocephalorum docilitas, pag. ibidem
κυνόδοντες 112
κυνόλοφα oſſa quæ 90
cynomorion 126
cynomyia 659
cynophontis ibidem
cynorrhoda medicamen, pagina 662
cynoſarges 492
cynoſema 661
κυνοσφαγὴς θεός 706
cynoſura unde dicta 1004
cynulchi qui 663
cynura 660
cynea quid 663
cynicus annus 660
κύων, talorum iactus 789
κύων unde Græcis canis, pagina 663

cypa-

cypariſſi appellatio unde, pa gina 992
cypellum 1070
cyphalei 362
κύφων ibidem
cyphela 1070
cyphella 362
cyphon tormentum, & alia pag. 362
cyphoniſmus ibidem
κῆποι locus 1129
ἐν κήποις ἀφροδίτη, pag. 1129
cypria mantelia 599
cypriani de Tertulliano dictum 1180
cypriorum carminum dubius auctor 418
cypros 335
cyprus, cur Ceraſtia et Sphe cia 1147
cypros menſura 444
cyprus uas 1070
cypri flos 1054
κυψέλη 660
cypſeli 132.660
κυψελίδες 105.660
κυψελόβυσα 105
cyrbaſia 599
cyre, p Cerere Cnidijs 660
cyrenaeorum currus agitandi ſtudium 694
cyrenaeorum luxus 480
cyrene à Batto condita 200 & 465
cyrene Lybiae 33
cyrene ſcortum 526
κύριαι dies 530
κυριδίσαι 660
cyriologia quid 886
cyrnij cur longaeui 801 & 1094
cyrus à cane educatus 838
cyrus rex grypus 232
cyrus ſanctitatis antiquae typus 279
cyri appellatio unde 660 & 868
cyri archiuum 885
cyri ſepultura & epitaphium 283.652
cyri in mulieres liberalitas, pag. 510
cyri frugalitas 330
cyri mos de menſa partem mittendi amicis 1062
cyri praeſtantia 868
cyri ſenectus 750
cyro quale redditum ab Orpheo oraculum 554
κυρτὰ 140
cyrtos 337
κύρτωσις 113
cyſolecbes quis 740
cyſos, cyſthos ibidem
cyſtis 144
cytaria 574
cythereidis prima ſyllaba cõmunis 634
cytherius Philoxenus 497
cytheris Veneris cultores, unde 881.1129
cythrini 458
cytinus 988
cytini flores 660
cytos 97.501
cyttara 21
cyttarus quid ibidem
cyzici per Mithridatem obſidio 781

D

DAe Scythe, qui & Daſe 707
daci qui, & an Getae 706
daci, Daui, qui 707
dactylicae tibiae 319
dactyli idaei 116.642 & unde dicti 642
dactyli idaei ferri excudendi auctores 678
dactylon 123.560
dactylios 128
dactylij 123
dactylotum 1056
dactylus Pythici nomi 613
δακτύλου μνῆμα 630
δᾳδουχεῖν 1081.1093
δᾳδοῦχος 1093
daer 1090
daedala facta, prouer. 1178
daedala μικρὰ & μεγάλα 583
daedalidae 1178
daedali genus ibidem
daedali ſimulacra ibidem & eiuſdem cum Icaro fuga ibidem
daedali ſtatuae 967
δαίειν 1046
δαιμονάρχης 49
daemonis appellatio anceps, pag. 36
daemonij uiri qui 46
δαιμονιζόμενοι 196
daemon an mutetur, mutato loco 47
daemon bonus qui 1068
daemon igneus 46
daemon magnus pro deo 45
daemon proprius quis 44
daemon Saturnius 46
daemon, ſecundus rationalis naturae gradus 37
daemon ultor magnus, hymno celebratus ab Orpheo pag. 367
daemonis ab anima electio quando fiat 46
δαίμονος ἀγαθοῦ κρᾶσις 1068
daemonis boni poculũ ibidẽ
daemonis boni ſacra 1091
daemonis nomẽ ueteribus honeſtũ, nobis non item 36
daemonis ſymbolum triceps canis 50
daemonem eſſe unicuiq; propriũ cuſtodẽ ac teſtẽ 45
daemo. plurib. modis dici 44
daemones à deis abiũcti 849
daemones aeris animalia 40
daemones an habeant corpus pag. 39
daemones an hominibus praeſtãtiores exiſtimãdi 49
daemones animaliũ uictimis oblectari 422
daemones an naturaliter mali 43
daemones an ſentire doloris uim poſsint 43
daemones, canes atri 50
daemones cur dicti 37
daemones cur inuiſibiles ſerè 49
daemones eſſe ſemine foecundos, atq; coire 41
daemones exagitandi ſymbola unde 49
daemones ex angelis quomodo facti 35
daemon. horrere gladios 43
daemones incubi & ſuccubi, pag. 555
daemones internuncij 49
daemones mali 42
daemones pro dijs 45
daemones qua ratione futura praenoſcant 48
daemones qua ratiõe uarias figuras exhibeant 41
daemones quare Heſiodo dicti hominum cuſtodes 39
daemones q naturales, quiq; aduentitij 38
daemones quibus rationibus futura praenoſcant 51
daemones quomodo ſinguli ſingularum gentium idiomata exprimant 50
daemones ſecundũ quid 116
daemones ſeptẽtrionales, mali 42
daemones tanquam paſtores nobis adhibiti 39.45
daemones terreſtres, aquei, ignei 38 aerei 38.39.41.49
daemonum bonorum malorumq; diſtinctio 49
daemonum corpora qualia, 41 591
daemonum corpora diſſecta etiam dolere 43
daemonum decuriae 47
daemonũ deſcriptio 37.49
daemonum è coelo lapſus 42
daemonum illuſiones 270
daemonũ incurſibus qui nam maxime pateant 50
daemonũ in homines inſidiae unde, & quales 50
daemonum loca ſub luna 36
daemonum nulla lingua propria 50
daemonum nullus neque mas neq; foemina cẽſendus 41
daemonum ordines in ſingulis planetarũ ſphaeris 38
daemonum pernicitas 51
daemonũ praefecturae 38.50
daemonum praeſtigia 646
daemonũ principes Serapis & Proſerpina 49
daemonum prolectatione nõ ſemper nos peccare 50
daemonum ratio 352
daemonũ ſupplicia 43.44
daemonũ tam bonorũ quàm malorum nomina 47
daemonũ uerba quibus exaudiantur 46
daemonũ ius quatenus in res uiſibiles, &c. 270
daemonibus formidabiles exorciſtae, & quomodo naſcantur 44
à daemonibus quomodo afficiantur 38
daemonicum corpus aliud q̃ angelicum 39
daemonica corpora etiã affici ibidem
daemonica poteſtas, & conciliatrix ibidem
daera quid 1028
daeta 243
δαῖτις δαιτυμόνες, pag. 1046
daetis ibidem

δαετροὶ 1046
dagys 732
damachi Poliorcetica 677
dalmatica ueſtis 598
damæ Pythagoræ filiæ ingenium 515
damethus rex 533
dameus Neptunus 542
damor 531
damaſoma 168
damaſtes, de gentibus 618
damaſus epiſcopus 526
damiani ſophiſtæ hiſtoria, pag. 817
damis 200
damnandi criminis confeſſos & iudicatos, ritus, pagina 365
damni gerulı ſerui 972
damocratis Palæſtæ hiſtoria pag. 757
damocritus 824
damon remiſſæ harmoniæ inuentor 313
danace nummulus 353
danaides Argiuos phreorychiam docuiſſe 1026
danaus Argonaui uectus, pagina 1126
dandalis maza 335
dantes poeta 571
daphnatum 170
daphne puella in laurū 170
daphne palatium ibidem
daphne uates 516
daphne unde dicta 169
δαφνηφάγοι ibidem
daphnides 170
daphnis Bucolicorum author pag. 511
daphnis nympha promantis pag. 614
daphnus fluuius 1144
dardanorū ſub Illyride mos, pag. 756
dardania 718
dardanidos nummus 353
dardanus 718
dardanus Paridis ex Helena filius 750
dardano ſibylla nata 516
darici ſtateres 352.353
darici ſtateres unde 353
daricum aurum 198
darius Cyri φαρετροφόρος 838
darius poſtremus, lictor antea 838
darius talorum iactus 868
darij dictum 389
darij epitaphium 868
darij impietas 416.417
darij præſtantia 868
dario miſſa à Scythis munera, quæ 889
daſæ, qui & Dae 707
δασυγένειος 555
daſypus carnes deſiderat, prouerbium 1016
daſypus pro cuniculo 1017
daſypus pro lepore 1016
δάτιδος μέλος 1121
datis Perſa, unde Datiſmus, pag. 1121
daulis feſtum 707
daulis nympha ibidem
daulibus tyrannus ibidem
daulis unde dicta ibidem
daulus ibidem
daunij cur Podalyrij ſepulchro īcubare ſoliti 1036
dauidis ſepulchrum ab Hyrcano direptum 652
dauorum ſeruile nomē 707
debere cuiquam, turpe apud Perſas 695
debitorū pfidiæ pœna 460
δεκάβοιος nummus 352
decaduchi 862.863
decatlinon 1050
decaclitron 353
decannichi ſcomma 926
decani 916
decanica loca 976
decaprotæ 863
decai unde dicta 862
δεκασμοί 893
decatelogi 862
δεκάτῳ ἑστιάσαι 860
decateutæ qui 862
decateutrium ibidem
decatones qui ibidem
δεκάζειν 893
è decem annorū puero grauida quædam 526
decem milia æris, loquendi forma 1113
ad decē uſq; numerandi mos omnibus obſeruatus 862
decembolum quid 856
decēbri præfecta Veſta 983
decemprimi 863
decemuirorum tabulæ 909
decennia feſta 863
δήλιος 730
dechas carceris quid 636
decima Parca 861
δεκατεία, decimatio 361
decoctæ aquæ inuētio 1028
decollare 115
decori neglectus 1011
decoriata amygdala 525
decrepitorum uox 742
decreta 698.699
decreta ſacra quæ 451
decretorij dies 530
decumanus fluctus, & limes 300
decumanus numerus Pythagoricis quadratura prima 862
decumare 361
decuſſatim 862
decuſſatio, decuſſare, decuſſatim perducere 300
decuſſis 862
deductoris 1029
deferueſcens ira quæ 900
defrondeſcere 503
defunctus pro cadauere 828
defunctorū monumēta apio ornari ſolita 215
defunctorum uel meminiſſe, ſcelus apud Albanos 711
in defunctis cur augeſcant capilli & ungues 690
deianira quomodo Solonis ſententiam uſurpet 423
δείκηλον 413
deiotari ſcomma 443
deiotari in filios immanitas pag. 416
δειπνιστήρια 740
δειπνῖτις ueſtis 603
δείπνου ἐπιτελής 1071
δείπνου ucria noia 1049
δειράς, δειραδιώτης Apollo 1029
δέλτα 114.115
δελφῖται, δελφιῶν 524
δελφός, δέλφειος ibidem
δέλξις 165
deldon rex 706
delecta manus 231
δηλήφιλον 733
deli emerſio 1174
deliaſtæ qui 294.613
deliberatiuum dicendi genus pag. 478
delij cur Ilithyiæ ſacrificent pag. 1089
delij, paraſiti Phœbi 431
deliorum nummus bos 352
delirium ex imbecillitate interdum 629
delirium ex perpeti uigilia, pag. 1096
delirium unde naſcatur 86
delirij ratio 627
delirij ſpecies 629
deliros ungendi mos 184
delirium quid 613
delium 167
delius Apollo cur 615
delos patria deorum 294
delphacium 288
delphax 288.979
delphaces, delphyæ ibidem
delphi 613
delphi unde dicti 288.615
delphorum hoſioter 430
delphorum ſtatuæ 1136
delphica menſa 288
delphicum locus 288
delphicum oraculum 452
delphicum oraculum à Gallis laceſſitum 702
delphicum oraculum à Nerone ſolutum 305
delphicū oraculū cur terræ umbilicus dicatur 572
delphicum oraculum Saturni prius 615
delphicū oraculū τῆς γῆς & Neptuni 614
delphici oraculi initia, item eiuſdem deficientis rationes 304
delphicū tēplū ex ære 737
delphicus gladius 682.687
delphicus tripos quid 302
delphici theſauri 304.452
delphina 287
delphina peluis non capit, prouer. 805
delphinas moueri cantu 382
delphinæ cutis uis 288
delphinus cur muſicum ſignum 289
delphinus futuræ tempeſtatis prognoſticon 288
delphini longæuitas 141
delphini motus 288
delphini uis in terra, prouerbium 287
delphini cur circa Liberum patrē appingi ſoliti 995
delphinorum celeritas 287
delphinus 287.288.614
delphiniſcus 288
delphinium 288.809
delphinia Diana 288
delphinius menſis ibidem
delphinophoros nauis 287
delphis, delphin inſtrumentum 287.429.615
delphys 148.288
delta Argiuorū 425.816
delubrum 447
delus mons 167

del ra-

deluentinus deus 847
Δέμας quare corpus Græcis dictum 55.70.806
demadis dicta 393.439
demarati dictum 312
demarete 353.455
demaretium numiſma 353
demenſum 529.1156
demetria 648
demetrias triremis 450
Δημητριὼν menſis Hieromenia 983
demetrius Caletianus 1006
demetrius Phalereus οἰκότριψ 838
demetrius Sunieus 851
demetrius Trœzenius 737
demetrij adulatores 795
demetrij hiſtoria 160. 162.421.815.1156
demetrij dictum 578
demetrij lamia 1112
demetrij libido 542.594
demetrij Poliorcetis forma, 347.& hiſtoria 1084
demetrij ſepulchralis lex, pagina 651
deminutio 629
demiurgi 12
Δημόσιοι uates 649
democharis dictum 871
democoon 194
democratiæ gluten, theorica pecunia 293
democratis dictum 497
democratica menſa 240
democritus Gelaſinus cognomento 112
democriti de ſomniorum ratione ſententia 1033
democriti de uiſus ratiōe ſententia 549
democriti dicta 191.239 & 801
democriti dij, Pœna & Beneficium 846
democula pro domunculis, pagina 477
demodocus 227
demodoci in Chios epigrāma pag. 1020
demodoci ſcomma 1069
demonidæ claudi crepidæ, pagina 225
demonſtratiuum, genus dicēdi 478
demophontem primū iuſſe pœnam Athenis 1073
demopolis Themiſtoclis filius 533
demoſthenes abſtemius, pagina 1102
demoſthenes cur Argas dictus 680
demoſthenes Batalus dictus, pag. 180
demoſthenes cur Parabacchus 755
demoſthenes eloquentiæ typus 953
demoſthenes Romanus Cato dictus ibidem
demoſthenis cricus, prouerbium 299
demoſthenis exilium 301
demoſthenis in exilium abeūtis dictum 543
demoſthenis excellentia & mos 299.301
demoſthenis facetiæ 180 & 181
demoſthenis hydropoſia, pagina 180
demoſthenis in Aeſchinem ſcommata 1045
demoſthenis dictum in Demadem 283
demoſthenis in Philippum ſcomma 481
demoſthenis de Phocione dictum 283
demoſthenis ſcomma in Pythiam 305
demoſthenis laus 179
demoſthenis oratio qualis, 953 954
demoſthenis ſententia 301
demoſthenis uis 180.953
demoſtheni defuiſſe iocorum facultatem 180
demoſtheni octies deſcriptus Thucidides 487
in demoſthenem Diogenis ſcomma 839
demoſthenem ę literæ pronūciatiōe laboraſſe 465
demotheniæ 1051
demoticum dipnon 1049
denarius 354
denarius exigui precij 355
denarius numerus à digitorum ſerie deprōptus 94
denarius numerus cur decas 862
denarius ſextilius 354
denarij numeri uis & ratio, pag. 862
ultra denarium propriè non eſſe numerum 691
Δενδίλλειν 103
dendrogalenū quintum 1105
Δενδρυάζειν, δενδρυάζουσα uox, quæ 317
Δένδρον, δενδρύζειν 535
dens aratri 992
dens, ſphondylus 113
dētes, chordarū inſtar 109
dentes cur attributi animantibus 111
dentes gnomones, pullini, pagina 445
dētes ignibus indomiti 486
dentes in adultioribus nō renaſci 486
dentes παραφυόμενοι, pag. 642
dentium candor in Aethiopibus 608
dentium diſtributio & uocabula 111
dentium ex aſpectu & auditu ſtupor 777
dentium horror ex inciſione aut ſtridore 601
dentium numerus 111
dentium præſagia 111
dentium ſtupor 195
dentibus an inſit ſentiendi uis 111
dentibus infeſtū frigus 957
dentale 992
dentifricia ex retrimentis, pag. 704
dētire infantes ſeptimo menſe 860
dentitio 112
Δέος 823
deoſculatio cur pro adoratione Hebræis 366
deoſculatio pro ueneratione pag. 118
depeculatores qui 364
depenneſcere 503
deplantare 963
deportati, quid à relegatis differant 1039
deportatio 361
deportatio in inſulas 971
Δέρμα 658.816
dereambus quid 658
Δέρας 1028
derbicarum mores 712 & 756
derce Veneris filia, deq; ea plura 883
derceto, eiusq; templū, deq; ea plura 883
dercyllidas cur Scythos dictus 1058
Δέρειν 304
deruncinare quid 284
deſcribere 517
deſectores qui 1137
deſertores, rhipſaſpides, pagina 357
deſiderium, pothos 654
deſinere ſcire, non minor uirtus q̄ ſcire dicere 466
Δεσμόν 70
Δέσποινα quę, eiusq; cultus 935
deſponſatæ 972
deſquammationes 819
deſultor et deſultorius equus non idem 830.831
deſultorij equi, qui & unde, pag. 830
deſultorium ingenium, prouerbium 829
deteſtatio 126
deus, dea, in genituræ locis, quid 45
deus quid 16
deus an afficiatur nobis adorantibus 432
deus τἀγαθόν 844
deus, rerum omnium bonitas pag. 2
deus communis legum conditor 698
deus cur hominis forma exprimi ſolitus 1169.1170
deus cur θεός 849
deus, cōſummatæ ratiōis ſcopus 338
deus, homo immortalis 53
deus idem cum fato 848
deus, mundi centrum 575
deus, omnium centrum 2
deus, omnium rerum origo & finis 1.340
deus φιλάνθρωπος 560
deus pro animo 44
deus pro dæmone, & contrà 46
deus quomodo uenalis dicendus 784
deus, ſummus rationalis naturæ gradus 37
deus unus Platoni & Platonicis 849
dei appellatio unde 837
dei diuerſæ appellatiōes diuerſarum gentium 857
dei boni templum 1068
dei cognitio 338.339
dei cognitio ex operibus, 844 845
dei cognitio neceſſaria 432
dei commendatio 152

dei cultus quis 339.340
dei deſcriptio perdocta, 836 837 845
dei donum, medicamẽ 1118
dei eadem cum Monade ratio 856
dei figura cur nigro colore expreſſa quibuſdã 1169
dei figura non inſculpẽda annulo, Pythagoræ ſymbolum 613
dei filij qui 81
dei filijs qui cultus competat, pag. 423
dei ignoti ara Athenis 485 & 845
dei in omnibus excellentia et poteſtas 338
dei in puniendo ceſſatio unde 205
dei inuocatio et laus, ex Mercurio 850
dei nomen tetragrãmaton 3
dei nomen ab omnibus quatuor literis exprimi 857
dei nomen cur multis rebus attributum 836
dei potẽtia in quib. ſita 176
dei ſimilis, uir bonus 691
dei ſimulacrũ quo pacto homo eſſe dicatur 54
dei ſimulacra duo, mundus et homo 54
dei ſimulacra quanto tempore Romanis nulla 428
dei ſubſtãtia angelis quidem peruiſa 836
dei ſummi cultus qualis, 422 423
deo an nomen aliquod conueniat 2
à deo ducenda omniũ rerum initia 1
deo frui omnia, omniũ autem animam 79
deo nulla ſimulacra ſurrigenda 844
deo quo pacto conueniat patris, filij, & ſpiritus ſancti appellatio 3
de deo uero, uariæ priſcorum opiniones 836
deum adorãtes quam in partem cõuerti debeãt 432
deum apprehẽſurus ſeipſum prius noſcat, oraculũ 54
deum arbitrari ἀνθρωπόμορφον ἢ καὶ ζωόμορφον, nefarium 428
deum arithmetica, geometris, & muſica in creatione mundi eſſe uſum 4
deum eſſe unum, nomina tamen plura 847
deum eſſe unum, triplici ratione probari 849
deum in omnibus per omnia mouere omnia 382
deũ inueniſſe, difficile: intellexiſſe, impoſsibile 836
deum omnia in numero, pondere & menſura perfeciſſe 853.859
deum omnibus initijs præfari ſoliti ueteres 3
deum ſilentio colendum, 428 575
deum tribus modis coli 856
dij allecti 846
dij ἀποτρόπαιοι 546
dij aſcriptitij 846
dij conciliati pro zodiaci ſignis 28
dij cur monogrammi Epicuro 308
dij duodecim menſium principes 28
dij etiam in caſulis, Heracliti dictum 596
dij intelligibiles qui 423
dij maiorum gentium 846 & minorum ibidem
dij municipales 847
dij patrij, penates, urbani, pagina 983
dij quare immortales Homero 235
dij quare laneis pedibus eſſe dicti ueteribus 205
dij ſecunda qui 226
dij ſelecti 846
dij Thraces 576
deorum adulteria 222
deorũ appellatio unde 844
deorum cognomen imperatoribus unde & quando indi ſolitum 834
deorum cognomina 510 511 1130
deorum cœnæ, quæ 1071
deorum cultum primos excitaſſe Aegyptios 721
deorum duodecim ratio ab Aegyptijs ad Græcos, pagina 721
deorum figuræ & rationes earundem 1169
deorum incognitorum ara, 485 845
deorũ inſtitutor, prou. 834
deorum manus quæ medicamẽta Philoni dicta 1118
deorum molas tarde molere, prouerb. 205
deorum multitudo 847
deorũ apud priſcos uaria nomina 983
deorum nomina & æſtimatio ueteribus unde 612
deorum nomina tam maſculina quam fœminina, qd allegorice 680
deorum pugnæ allegoria, pagina 679
deorũ ſtatuas in templis quis primus cõſecrarit 1136
deorũ triginta millia in orbe culta 849
deorum uarietas apud ueteres abſurda 845
dijs alijs alia loca ſacrata, pagina 430
de dijs & rebus diuinis, Magorum ſententia 748
dijs dicatos occidendi ius, pagina 447
dijs immortalibus, qualis ueterum agricolarum uox, pag. 443
dijs qualia templa extrui ſolita 355
dijs quis primus ſacra fecerit 848
deos eſſe duos aſſerentium dogma refellitur 849
deos eſſe qui negarint præcipue 848
deos meridie ingredi 575
deos nullos potius ꝙ crudeles eſſe credendum 492
in deos referendi mos 835
deos ſæpe etiã oraculis mentiri 48
de dijs opinionem omnibus eſſe inſitam 844
deuirginare 828
Δευτερεῖα 414
deuterergi, δευτερουργοὶ lenæ genus 597
Δεξιὰ quæ 117
dexicreon ἀγύρτης, & naucleros 1130
dexicreontis Venus cur, pagina 1130
dextra fidei ſacra 343
dextræ in adorando ori admouendæ ritus 366
dextræ tangendæ in ſupplicando mos 568
dextrã in fide porrigi 116
dextra cur ſalutatio peragi ſolita 116
dextras iungendi mos 862
dextrum cæli duplex 28
dextrum, latitudinis principium 19
dextrum pro interiori 324
dextrum terræ latus 19
dextra corporis ualidiora ſiniſtris 196
dextra, ſiue Δεξιὰ, pro fortunatis 568
dextra, τὰ συμπτὰ 117
dextri pedis motus 19
dextratum agri genus 119
dextrariola 300
dextrocheria ibidem
Δία Iouem ſignificare quid pag. 680
diagrammiſmus 789
διὰ τεσσάρων ſymphonia pag. 1105
diabete 991
Διαβήτης 144
diabolus uide Dæmon
diabolum non omnis malitiæ cauſam eſſe 50
Διακεχλιδῶς βαδίζειν pag. 117
Διαχώρημα 386
Διαχώρησις ibidem
diacodion 26
diaconij multæ notiões 976.
diaconica loca ibidem
diaconus, diaconum ibidem
diacopi 1028.
Διακόσμησις 13
diacoſimus 13
diactoros cur Mercurius, pagina 1124
diadema quid, & eius inuentio 922
L. Diadematus 655
diademati cognomen 922
diadumeni cognomen 574
diæta tenuis quæ 455
diætæ multiplex notio 455 & 456
diætæ ſingulariæ 94
diætarij 456.973
diætarũ uaria nomina apud ueteres 456
diæteta 455.456
diætetice medicina 455
diaglyphice 1137.
diagonios linea 549
diagoras ἄθεος 844 & 848
diagrãma quid 699.700
διαγραφὰ 699

diagrapharius quis 700
diagrapheus ibidem
dialectica proprie qd 272
dialectica quid apud Platonem 272
dialectice quid à rhetorica differat 737
dialectice philoſophiæ pars que 962
dialectica ſacrificia 429
dialecticorũ acumen 744
διαλείπουσα febris 855
dialeucum 969
dialogiſta 272
diamaſtigoſis 290.671
diametrum 726
diametrum in cælo quid 26
diamonos mãdragora 657
diana Aethiopia unde 608
diana Alphea 511
diana Amphipyros cur, pagina 425
diana ἀριστοβούλη 359
diana cur Artemis 616
diana Δικτυννα 711
diana eadem cum Hecate, 425 608
diana eadem cum luna 608
diana cur pro luna 766
diana Enodia 659
diana ἡμερέσια 630
diana Hymnea 588
diana Lephria, & Potamia, pag. 511
diana Leucophrys 532
diana Lye 511
diana λυσιζώνη cur 600
diana præfecta Nouembri, pag. 983
diana Orthria, ſiue Orthia, pag. 320
diana Orthia 671
dianæ Orthiæ ſimulachrum, pag. 671
diana Orthoſia 320
diana Phyllas 766
diana Stymphalia 603
diana cur tauropolos & tauropus 246
diana cur triformis 764
diana cur Triuia 766
diana Triclaria 511
diana unde dicta 766
dianæ apud Lydos cultus, et Armenios 713
dianæ ἀγροτέρας templum 767
dianæ diuerſa cognomina, 472 511 588
dianæ aliquot cognomina, pag. 671
dianæ conſecrandi uirgines antequam nuberent, mos pag. 1004
dianæ Coryphee apud Epidaurios ſacellum 885
dianæ epiſcopi templũ 676
dianæ Epheſiæ templũ 884
dianæ Icariæ templum 908
in Dianæ ſacris cur faces, pagina 764
dianæ Lyceæ templum 823
dianæ Neleidos celebritas, pag. 880
dianæ πειθοῦς ſacellũ 425
dianæ Perſiæ boues 276
dianæ φιλομείρακος ſacellum 813
dianæ Tauricæ ſimulacrum pag. 671
dianæ zona 600
diangelus quis 284
διάνοια 200
διαπαρθενεύειν 828
diaparthenia ibidem
diapaſon 529.1105
διαπήδησις 89.91
diapente ſymphonia 1105
diaphanum an etiam in terra & compoſitis corporibus 547
diaphanum quid ibidem
diaphoretica quæ 1059
διάφραγμα 145
diaphragmatis ratio ac nomina uaria 145
διαπλαστικὴ δύναμις, pag. 860
διαπνοὴ 1043
diaponi canes 661
diaporphyra 969
diapſalma 569
diarium 455
διασκανδικίζειν 1180
diaſia 440.648
διάσμυρνα κολλούριον, pag. 216
diaſphendone 360
διασηματικὴ uox, quæ, pag. 317
diaſtrophi oculi 544
διατεσσάρων muſica ratio 529
diatheca 1056
diatoni lapides 1019
diatonicum melos 313
διατετραγώνων compoſitio 144
diatretarij 1056
diatretus calix qui ibidem
diatriba 981.1168
diatribæ eleutheria, et γλαφυρὰ à Cimone primũ Athenis ſtructæ, pagina 1168
diatrion pharmacũ, & diatrion pipereon 576
διατρέμματα 775
diatritarij medici qui 856
διατρύγιον 1092
διάττοντες traiectiones, pag. 397
diauli agon 484
diaulion 319
διαυλωνίζειν 437
diaulos 505
diaxyla quæ 969
diazoma 632
dibaphos purpura 1173
dibapho ſtrumã ueſtire, quid pag. 1173
diboli chlenæ 597
dibolia tela 414
δίκαιον pro iuſto cur 895
dicæarchi in Platonem calũnia 620
dicæus Apollo 897
dicanicũ genus dicẽdi 478
dicaſte 455
dicaſtes quaſi dichaſtes 895
dicaſterium 182.230
dicaſteria Athenis 866
dice, cur Iouis filia & uirgo pag. 895
δίκη pro more 895
δίκη, quinarius 858
δίκην λαγχάνειν 867
dicelictæ 250.413
dicelictæ qui apud Spartanos 212
dicella 414.991
dicendi genera quæ, & in quibus maximè conſpicua 886
dicendi magiſtri homines. tacendi deus 472
dicendi ratio an ars & qualis 665
dicendi ratio à philoſophia male ſeparata 1117
dicere mulierum eſt, facere uirorum, prouerbiũ 535
δίχαιον 895
dichalca 352
dichalcus 739
dichaſteres dentes 111
δίχηλος 132
διχασμοὶ emplaſtra 480
dichotomia 572
dichotomos luna 530.767
διδαλίδης 182
δίκω 929
dicondyli digiti 118
dicori ueſtes 598
dicoryphi 97
dicrotæ naues 1128
dicroti 309
dicroſſum 358
δίκροτος pulſus, & biremis 317
dictamus herba, quæ & dictos 1089
ex dictamo corollæ cur Ilithyiæ 1089
dictator olim magiſter populi 454
dictina, non Dictyna, unde pag. 765
dictyna 711
dictyneum 765
dicypellon 1070
δίκυρτος camelus 251
didactra 505
didaſcalici libri 641
didaſcali qui 211
didaſcalia 505
διδοίρυνος 746
didonis continentia 1086
didyma locus 148
didymæus Iupiter & Apollo, unde 148
didymon 366
didymon xylon Græcis quid pag. 366
didymos 344
didymus panniculus 124
didymus Alexandrinus cæcus 74
didymus grammaticus cur Chalcenterus & bibliolathas 737
didymus in Ciceronem inuectus 737
didymus tibicen ex ſuo nomine ſuſpenſus 125
didymi ἐξόδιον 737
didymi freq̃uẽs ſtudiũ 596
didymi librorum numerus, pag. 737
didymi, didymaones 148
didymi teſtes 125
διικεῖν 765
diecbe quid 549
δίηγμα quid ab ecphraſi differat 487
διηγητική 1081
δίιπα 281
dies mala quæ apud prophetam 531
dies ſacer quid 450

dies Aegyptiaci 528
dies Albi qui 529
dies ἀποφράδες, nefandi, pag. 528
dies atri, & postriduani, pagina 528
dies boni dæmonis, q 1068
dies ciuilis apud Rom. 389
dies communes 528
dies critici, crisimi, decretorij, indicatorij 530
dies κύριαι ibidem
dies iusti qui 461
dies malarum cōmotionum in morbis qui 531
dies ominosi qui 528
dies suspecti nauticis q 528
dies θεωρητικοί 531
dierum criticorum ratio, 530 531
dierum mutationes in quibus signorum partibus fiant pag. 32
dierum obseruatio apud Romanos 528
dierum particularia tempora cum uniuersalibus respondere 530
diexodi qui 737
diexodicæ historiæ quæ, & diexodica ibidem
diffarreatio quid 1032
differium quid 328
digeri, διαφορεῖσθαι 189
digestionum species 158
digestionū uocabula, ibidem
digamia ethnicis quoq; infamis 1086
digamiæ exordium unde, pagina eadem
digitus numerus qui 863
digiti monumentum 630
in digito mori, quid 892
digitum latum uel transuersum, prouerb. 455
digiti arithmetices uermiculati 890
digiti cuidam sex in utraque manu 642
digiti παραφυόμενοι, pag. 642
digiti quibusdam in manibus seni 116
digitorum articuli 641
digitorum crepitus 116
& eius significatio 891
digitorum gestu supputasse ueteres 890.891
digitorum implexio magica pag. 642
digitorum nomina quibusdā amuleti uice 642
digitorum partes 168
digitorum ratio & nomina, pag. 641
digitorum structura mirabilis 116
digitorum tam in pedibus, q̄ manibus ratio 131
& 132
in digitos mittere, quid 891
digitis computatorum similes qui 889.890
διιπετής quid, & cur fluuij διιπετεῖς Homero 999 1000
dijpolia 440
dijronoxeni qui 677
dilores uestes 597
diluuium uniuersale esse non posse 57
diluuij ratio 873
ante diluuium cur tam longæui homines 801
dimachæ equites 831
dimitros causia quid Plutarcho 595
dimitti prætorium 1082
dimittendi uerbum, eiusq; usus 1082
dimittere uxorem an Latinè dicatur ibidem
dinæ cur mergi Arato dicti, pag. 1056
dinos locus 269
dinos poculum, δῖνος, & saltationis species 1056
diocletia 809
diocles pæderastes 555
diocletiani arrogantia 77
diocletiani dictū 199.980
diocletiani imperij præsagium 980
à Diocletiano combusti artis χημείας libri 222
diogenes Epicureus 250
diogenes ἡμερόβιος 496
diogenes Phryx ἄθεος, pag. 848
diogenes Tarsensis 379
diogenes tragicus 315
diogenis apophthegma, 306 481
diogenis Cynici patientia frigoris 955
diogenis dictū in crapulam pag. 495
diogenis impudentia 518
diogenis in adulatores scomma 794
diogenis in Demosthenem et Spartiatam quēdam apophthegma 839
diogenis in diuitem indoctū scomma 786
diogenis in diuitem imperitū ebria, & in puerum gulosum 1013
diogenis scomma in molles, pag. 559
diogenis in Platonem scomma 482
diogenis pera 785
diomedeæ aues 521
diomedes cur Palladium Aeneæ reddiderit 1073
diomedis filiæ cur equæ appellatæ 477
à diomede extructa Trœzenijs templa 423
dion urbs 576
dion à Merula translatus, pagina 1076
dion taxatur 815
dionis Chrysostomi in philosophos oratio 1117
dionis & Platonis amicitia, pag. 882
dionis tomus 834
dionis uirtute pulsus Dionysius 759
dionos allegoria 881
dionysia saltatricula 413
dionysiacæ saltationes 163
& 165
dionysiaci congressus 327
dionysiaci dæmones 42
dionysiaci homines 244
dionysiocolaces 975
dionysius Apher, seu Milesius 731
dionysius apud ueteres quid, pag. 244
dionysius unde dictus 246
dionysius Areopagita 38
dionysius à Titanibus discerptus 615
dionysius choopotes 432
dionysius Corinthi, prouerbium 677
dionysius cur Dithyrambus pag. 228
dionysius cur taurus 246
dionysius taurophagus, pagina 246
dionysius hydragogus, pagina 997
dionysius cognomento λαμπτήρ 564
dionysius μ literā sortitus, quomodo cauillum diseserit 865
dionysius μελπόμενος, cur 616
dionysius ὀρθός, cur 247
dionysius Phleon cognomento 1135
dionysius pomorum inuentor, & ἀκροδρύων omnium 246
dionysius πυριγενής 244
dionysius Scythobrachion, pag. 750
dionysius uino cōperto pro medico habitus 1054
dionysii adulatores 795
dionysii ἀκρατοφόρος sacellum 1069
dionysii antrum apud Naxum 935
dionysii Areopagitæ decollati miraculum 96
dionysii cognomentum unde Mithridati 1127
dionysii cognomina 755
dionysii κολωνάτα templum 818
dionysii crater 1068
dionysii festū Ambrosia & Brumalia 1092
dionysii festum σκίρα, pag. 671
dionysii filiarum & uxoris apud Locrenses supplicium 501
dionysii fuga ad mare 994
dionysii furor 1021
dionysii Halicarnasei laus, pag. 230
dionysii iunioris uinolentia, pag. 866
dionysii libido in Locrensium uirgines 521
dionysii poma quæ 246
dionysii posterioris dictum pag. 840
dionysii posterioris tyrannis & calamitas 759
dionysii pares 38.245
& 246
dionysii sacra 243
dionysii senioris ac iunioris quædā memorabilia 865
dionysii senioris dictū 390
dionysii senioris præstantia, deq; eo plura 870
dionysii Sophistæ in Heliodorum scomma 1010
dionysii tripus quid 248
dionysii tyranni apophthegmata

gmata 863.866
dionyſii tyranni candelabrũ pag. 214
dionyſii tyranni hiſt. 274
dionyſii tyranni impoſtura, pag. 400
dionyſio tyranno libere ab Antiphõte reſpõſum 731
dionyſium mari demergere quid 994
dionyſiorum ritus 248
dionyſocolaces qui & unde pag. 866
διοσημία somnia 1030
diopi qui 281
diopi tibiæ 319
diopos, diope 38.445
diopteres 445
dioptra 445.1026
dioptrice 445
διορθωτικὴ 894
dios quid, & unde Dium mare 1004
διὸς βάλανοι 168
dios urbs 705
διοσκύρδιον 258
dioſcuri ἀνάκτες παῖδες, & anaces 617
dioſcuri cur Laperſæ 638
dioſcuri parotides 680
dioſcuri primi anactes dicti pag. 281
dioſcuri ſoteres 482
dioſcurorum allegoria 680
dioſcurorum prandiũ Athenis quale 240
dioſmos quid 549.937
diſpoliticõ medicamẽ 576
dioſpyros 425
diotima 515
diotimæ præceptum 924
diotimus Athenienſis cognomento Chonas 1108 & 921
diotimi lampadicus curſus, pag. 426
dipaltus 850
diphili nomen 576
diphili Theſeus 484
diphilo Diphilus tardior, prouerbium 576
diphili quot, qui, unde 576
διφθερίας 189
diphoreticus ſudor ibidem
diphorumeni ibidem
διφοῦ ὄλτα 396
diphros 596
diphros, quaſi διφόρος, pag. 832
diphri loſchai 821
diphthera 597
diphtheriæ ſenes cur 1037
διφυής 348.708.742
diplæ figura & uſus 570
diplaſides chlenæ 597
diplaſii ſymphonia 1105
diplaſion 529
διπλάξ μαρμαρέη 603
diploa 97
diploidion 598
diploma uas 1058
dipnologia 1053
δεῖπνον 1049.1064
dipodium 126
dipolos terra quæ 1087
dipondia ſaltatio 165
dipondius aſsis 354
διπρόσωπα emplaſtra. pag. 480
διψακός 144
διψῶ 1100
dipſas hepatis ſignum 985
dipſas unde dicta ibidem & qualis ſerpens, ibidem
dipſadis morſus ibidem
dipſetica 1059
διψία κόνις 985
διψῶντες 726
diptychũ emperonema 603
dirades 115
directarius 1020
directarij 973
diribitores 231
diribitorium 139.231
δὶς διὰ πασῶν 529
diſcendum hodie & ſemper pag. 1121
diſcentem bene, bene item ualere ibidem
diſcere iterum, & reminiſci, an idem 769
diſcernendi facultas, & eius uitia 628
δισχιδής 132
diſci in planitie inuentor, pagina 929
diſci uariæ notiones ibidem
diſciplina non aliud quàm reminiſcentia 375 376 769
diſciplina nõ idem cum ἐξ-δεῖξ 272
diſciplinæ militaris duo ſupplicia 361
diſciplinæ an etiam ſcientiæ, pag. 272
diſciplinæ à Mercurio inuentæ 722
diſcumbentium apud ueteres mos 1052
diſcus pro ſolis corpore 929
diſco in Olympijs uictor Eniceus 484
diſsipium 135
diſtega 689
δίστεγος thalamus 474
diſtermina pro diametro, pagina 726
diſtichiaſis 439
diſtichon hordeum 284
diſtillarius 1166
diſtillationes ibidem
diſtributiua iuſtitia 894
ditare quàm ditari, magis regium 785
διθυραμβώδης 770
dithyrambicus intellectus, pag. 229
dithyrambici poetæ, & eorum proprium 229
dithyrambus 228
dithyrambi origo 229
dithyramborum uictoribus bos dari ſolitus 246
ditis imperium à lacteo circulo 574
διτριχιῶν 216
diuerbia 319
diuertere ab uxore 1081
diues aut iniquus aut iniqui hæres 787
diuitis ſordidi & auari deteſtatio 784
diuites ualde eſſe, ſimulq; probos impoſsibile 785
diuitum mores trypheri, pagina 454
diuitum liberalium domus, ſolis menſa 1109
diuitum σκώληκες aſſentatores 794
diuitiæ cur meganores dictæ Pindaro 784
diuitiæ quatenus cæcos reddant ibidem
diuitiæ ueræ quæ 785 & non ueræ ibidem
diuitiarũ cõmendatio 786
diuitiarum modus optimus qui 1109
diuitiarum uſus qui 69 785. 786
diuidua luna 530
diui lapides qui 1019
diuina, oratione à deo tantũ petenda 837
diuinæ illuminationis in nobis gradus, qui 963
diuinaculi 185
diuinaculi forenſes 271
diuinaculorum fraus 830
diuinandi ars unde orta 48
diuinandi uis 75
diuinandi uis ſapienti ſolum contingere credita 715
diuinare etiam regium 281
diuinatio à quibus cõtribuatur 270
diuinatio per ſomnium qualis 1033
diuinatio quibus rebus fieri ſolita 268
diuinationi antiſtrophos memoria 768
diuini appellatio 529.691
diuini officium quod 772
diuinorum cognitio, res ſacra 432
diuinorum locus ſummus & poſtremus, in logicis, ethicis & phyſicis 433
diuinorum inſcitia ubi primum exorta 847
diuinitatis affectatio hominũ quanta, deq; eo exempla pag. 77
diuinitatis affectatores qui, pag. 77
diuinitatis comites 983
diuortij autor apud Romanos Sp. Carbilius 1081
diuortij ritus & formula, pagina 1088
dius menſis 576
dius qui & dia & diũ 576
δίυλισις 1092
Docilitatis partes 373
docilitatem ineſſe etiam brutis 982
docti ab indoctis quid differant 1121
doctrinæ laus ibidem
docuiſſe mercede primũ Protagoram 748
δωδεκαμήχανον cognomen 526
dodecamechana aſtra 526
dodecatemorion in zodiaco aliud quàm ſignum 929
dodecaſtylum 135
dodonæ quercus aut phagi loquacitas 1126
dodonea quercus polygloſſos pag. 469
dodonæum tintinnabulum, pag. 741
dogma, medicinæ pars, pagina 1119
δοίδυκες 838
dolabellã ne an Dolobellã di

eatur 731
dolabra 731
dolere animæ proprium, non corporis 369
doliare uinum 1105
dolichos 105. 505
dolor quo pacto ſentiatur, pag. 43
doloris ad imaginationē uis pag. 777
doloris cuius præcipuè lachrymæ 434
dolus malus 400
dolus quandoq; bonus 401
domata 1050
domeſticorum comes 842
dominatio an præter naturā pag. 967
dominicū diem cur nos ſabbati loci colamus 490
domitiani crudelitas 360
domitiani in ædificando prodigentia 787
domitiani libido 498
& 499
domitiani uerbū, ſilete 842
domitiano pulſi ab Italia philoſophi cur 1117
à Domitiano exhibitum inferorum ſpectaculū 371
domitij Afri ex crapula interitus 325
domitius Calderinus notatur pag. 476. 601
domitij Calderini laus 601 815 816 1140
domitij Corbulonis dictum, pag. 403
domninus philoſophus 517
domus 435
domus optima quæ 394
domus pro carcere cur 636
domus τέλ{ος} quæ 1078
domi ſe continere, mulierbris ſexus proprium 508
domi ſuæ ludere quid 961
domuū ſtructura primum à Veſta excogitata 562
& 565
domos abluendi mos 357
dona non contemnenda, qualiacunq; 483
donatiuum 1058
donus, pondus 364
δῶρα ἐπαύλια, quæ, pagina 1083
doratiſmus 304
doratophori 830
δορπεδίζων pulſus 317
dorcas quid, & unde dicta 317 942
dorcadum ſomnus apertis oculis 476
dores platyſtomi 465
dorides menſæ 304
dorion De piſcibus 175
dorionis Georgica 686
doris ueſtis quæ 543
dorippe 248
dorius modus 313
dormientes & properè oculos diducentes lumen intueri, quid 1154
dormientes quoſdam ambulare, cur 1154
dormiētes ſuauiter, nihil ſomniare 1153
dormientium uelde, cur uox grauior 1153
dormientia omnia etiam uigilare 1151
dormitionis reſupinæ incōmoda 1038
dormitorium membrum 94
dorodoche 814
dorophoria 426
dorophorica ſacrificia, pagina 429
dorothece 814
δόρυ 304. 811
δορυάλωτοι qui, & δορύληπτοι 811
doryclus primus cæſtu uictor in Olympijs 484
doryphori 282. 304. 950
doryphori mariandynorum, pag. 977
δορυφόρων ἔπαρχος, pag. 304
doryxeni 405
dos aduentitia & profectitia 1088
dos Græcis προὶξ & pherne 1081
dotē proſtituto corpore quærendi mos fœminis, ubi pag. 1086
dotes ex matrimonio à Solone ſublatæ 1080
doſonis cognomentum 468 & 921
δουλεία δὗνα & ἐκλόντα 971
δοῦλος quid ab οἰκέτης differat 971
δόξα 200
doxaſticus 445
doxomania 630
δράχαι bacchicæ 1090
drachma, argyris 919
drachma unde dicta 352
drachmæ ſex unciæ 354
draco Athenienſibus legiſlator 698
draconis legūlatoris mors, 362 363
draconis leges ſanguine, non atramento ſcriptæ 362
draconis leges cur ſanguine dicantur conditæ 393
in Draconis leges ſcomma, pag. 698
draconis in adulteros lex, pagina 787
draconis allegoria 793
draconis in puellam amor admirabilis 982
in draconem mutatio 342
dracones cuſtodiæ ſymbola & cur ſimulacris aliquot additi ſoliti 356
dracones glaucopes 541
dracones Indiæ 199
draconum ſenium, ſiue ſenectus 356
drama decertare ad corollas, prouerbium 215
δρεπανηφόρα ἅρματα pag. 831
drepanum cur Corcyra & Sicilia 490
drimo Alcyon 531
drimyphagia quid 805
dromadæ cameli, & dromedarij 252
dromeus paraſitus 980
dromica pentathli 484
dromicus 504
dromos Achillis inſula 521
dromos xyſtos 813
dropax quid 560
dropacis conſperſio ad quæ utilis 560
dropaciſmus ibidem
droſallis 414
drudæ 702
drupa 460
druſus cur Caſtor dictus, pagina 899
druſi iracundia 899
druſiani enſes 410
druſi ingenium 410
druſi medicus πολυπότης 1228
dryadis de Diocletiani imperio præſagium 980
dryades quæ 41
dryides Gallorum nihil mandare literis ſoliti 350
drymos, ſiue drymas animal pag. 266
drypetes 240, 458. 460
dryuſa inſula 840
Ducem magnum ſequēti honeſtus error 254
ducū ſepulchra in foro 650
duellij hiſtoria 307
C. Duellio ſtatua in foro poſita 1077
duillius primus ex Romanis harpagonibus uſus, pagina 1144
duleria 977
dulce certamen, locus 775
dulcedo mellis ꝓpria 1103
dulcedo naturæ amica, pagina 1060
dulcis cubitus 117. 723
dulci potu minus quàm uino caput lædi 1103
dulcia ebrietatem diſcutere, pag. 1059
dulcedo ebrietatis antidotum pag. 1103
dulcia unde fiant 1060
dulcium generatio ex Lucretio 1094
dulciarij 1018. 1072 & 1156
dulcorari 331
dulocratia 276
dumetum 181
duodecima hora quid 443
duodecima hora ædificare, quid, prouerb. 443
duodenum 135
dupondiarium 1058
dupondius 125
dupondij Iuris ſtudioſi 126
durateus equus 1138
durius equus 825. 1139
duſii dæmones 41
δύω 854
dyas 471
dyas numerorum mater, ut monas pater 856
dyas Pythagoricis lis & audacia 856
dyadis ratio ex Pythagoræ placitis 854
δυάκμις 64
dyobolus nummus 352
dyrrhachium unde dictum, 423 424
dys apud Græcos ferè malū indicare 386
δυσαλθῆ 740
δυσβυλία 708
δυσδυνασία 439. 914
δυσχοίλιος 386

δύσδυ

δύσδυρι 822
δυσυχῆ 173
dyſenteris 136
dyſgargalis equus 825
δύσις 59
δυτικὰ ζῶα 59
δύσλυτοι febres 855
dyſnomia 892
δυσπιάνιτον 568
dyſpathia 914
dyſphorici, dyſphora 386
dyſrachium, dyſrhachia, pagina 424
dyſrhigi qui 958
δυσοξία 148
dyſtrapeli qui 742
δυσεργία 144
dyſuria quid à ſtranguria differat 145

E

E Numeri nota, pagina 890
Eani quid à peplis differant pag. 598
ἔαρ pro ſanguine 521
earites, qui & hæmatites lapis 87
Ebrij cur balbutiant 468
& 958
ebrij cur longinqua minus cernant 1100
ebrij cur non dormiãt 1153
ebry uino quid à crithino ebrijs differant 590
ebriorum lachrymæ 436
ebriorum ſomnia 1095
ebriorũ uertigo unde 1100
ebrios ingendi mos 184
ebrijs cur dupla uideantur obiecta 1101
ebrietas uide Vinolentia
ebrietas animæ duplex 243
ebrietas à quibus medicis aut philoſophis admittatur, pag. 1099
ebrietas in principe, morte mulctanda ibidem
ebrietas in ſacris permiſſa, pag. 433
ebrietas, iuſtitiæ præmium, quid 243
ebrietas panarli 1099
ebrietas quomodo contingat pag. 1059
ebrietas, uoluntarius furor, pag. 702
ebrietatis antidota 410. 590. 1054. 1058. 1059. 1103. 1128
ebrietatis mala plura 1097
& 1298
ebrietatis mirum exemplum pag. 627
ex ebrietate ſeruitus 967
ebrietate interdictum epiſcopis & clericis 1098
ebrietate quoſdam etiam mori ibidem
ebrietate qui facile corripiantur ibidem
ebrietate Veneris uſum hebetari 869
eburneæ ſtatuæ in olympijs oleo aut aqua cõſpergendæ ratio 485
Ecbolis 148. 805
ἐκχιλῶσαι 158
ἐκχύμωσις 91
eccleſiaſterium 292
eccletus 664
eccolpiæ uenti 779
ἐκκοπὶ λογί 1131
eccyclema 292
eccyliſtiæ 1055
ἐκδέρεσθαι 304
ecdoria ibidem
ἐκεῖνος pro nomine proprio 735
echebeium 992
ἠχέα 822
echecratis inceſtus 304
ἠχεῖν 350. 632
ἠχεῖον 739
echemus paleſtræ uictor primus in Olympijs 484
echemythia Pythagorica, pagina 472
echeneidos uis 199
ἐχεπευκὲς 952
echetle, echetlion 992
echetus βασιλεὺς 872
echidna, echis 208
echidna unde dicta 204
echidnæ allegoria 478
echinus placenta 335
echinus quid 455. 456
echinus uenter 120. 121
echini cum pecunia comparatio 757
echini pecten & pellis 456
echini 301
ἐχιοδήκτοι 208
echo athyroſtomos 617
ἠχοῦς porticus 485
eclatiſmata 165
ἐκλιπεῖν quid 1017
ἐκμαγεῖα 447
ecmagma 315
ecnephiæ 780
ἐκπερδικίσαι 1140
ecpetala 980. 1069
ecphraſis 1013
ecphraſis quid à narratione differat 487
ἐκφοραί 274
ecphyades 135
ἔκφυσις 334
ἐκπλεθρίζειν 399
ἔκπληξις 629
ἐκπύρωσις 15. 59
ecpyroſis an ex planetis metuenda 873
ἀκρωτηριασμένοι 105
ecryſis 149
ἔκστασις 629. 1091
ecta, ectaſacio 1007
ectati milites qui 1115
ἔκθεοι 665
ἐκτιλόμενος 1090
ectomiæ 502. 503
ἐκτορμεῖν 610
ectrimma 1063
ectropæ 1091
ectropias uinum ibidem
ectropium 586
ectroſmos 149
edacitatis templum 240
edacium catalogus ibidem
edeatræ 978
eden quid 34
edẽdi uices quatuor apud ueteres 1064
edicta 698. 699
editus pro ſtercore 386
edna 828
educatio quantum moribus inoleſcendis poſsit 412
educationis ratio 381
edules herbæ 1157
edulia quæ quibus locis apud ueteres præſtantiſsima, pag. 328
edulitas pro annona 334
ἠεροειδὴς 221
eetionis uxor cur Lambda, pag. 468
efferati appellatio, unde, pagina 411
effigies corporum quomodo in aere & oculis 874
& 875
effigiem ſuam exprimi, qui recuſarint 806
ἔαρ quare Nicandro ſanguis 87
εἰκαδισταί cur dicti Epicurei 794
εἴλελαι 447
εἰκὼρ 512
εἰκοσόλογοι 862
εἴδωλον 18
eiecta mulier, quæ 1088
εἰλαπίνη 1050
εἰλαπιναστὴς φίλος, pag. 430
εἰλτοι 1021
εἴρειν 878
εἴρενες apud Spartanos, qui pag. 672
εἰρεσιώνη 459
εἴργαθι 50
εἰργμοφύλαξ 636
εἰσφορά 589
εἰς τὸ χεῖρ ἐπιλαθεῖν, pag. 532
ἠλακάτη Erinnæ 515
ἐλαία καλλιστέφανος, pag. 485
elainas mons 582
eleoſtaphilos 459
elais 248
ἐλαιουργία 191
elaphus 335
elate 168
elea 458
eleagabalus, qui & Heliogabalus 1078
ἠλέκτροι, electri 977
eleazari annulus 299
ἠλεκάτη 632
electra 609
electra, quæ Laodice prius, pag. 757
electri uis 577. 602
electrõ lucidius 257
eledon polypi genus 506
elegorum inuentor 314
eleis cur Pluto colatur 582
ἠλέματα 629
elementi proprium quid 32
elemẽta an etiam animas habeant 846
elementa prima, qualis ſubſtantia fuerit 27
elementa, quare στοιχεῖα Græcis 27
elemẽta rotũda ſpecie, 567
elementorum colores, ſaporesq́; 27
elementorum diſcors concordia 679
elementorum inter ſe conuectio 27
elementorum motus 32
de elementorum proprietatibus liber adeſpotos 564
elementorum qualitates quæ & in ſe mutuo tranſitus, pag. 965
elementorum quinta eſſentia

tia 679
elementorum quódnam primò frigidum 965
elementorum ratio in corpore humano quæ 85
elementis attributus ſenſuum modus 543
elenchos 1014
eleos menſa 977
eleorum de Arcadibus uictoria 581
eleorum proprium 670
eleorum Prytaneum 485
eleorum tribus quot 484
in Eleos Agidis ſcōma 897
elephas, elephantiaſis 1160
elephas furēs quomodo quieſcat 577
elephas homine inferior 83
elephas poculum 1056
elephas pro morbo 393
elephas ſcribere doctus 83
elephanti dentes an cornua dici debeant 486
elephanti promuſcis 106
elephanti an crurum inflexu careant 486
elephantes cantu mulceri, pagina 312
elephanti pro ſtupidis 184
elephantes quando primum in Italiam 486
elephantes quis primus in triumpho duxerit 486
elephanti quomodo irritentur 601.602
elephantes ubi omnes dentati, aut non 247
elephantorum cutis cancellata 182
elephantum ſaltatio apud Indos 163
elephantorum ſepultura, Libycum inſtitutum 724
elephātos quis ex Europæis primus habuerit 869
elephantis non flecti genua, pag. 132
elephantiæ mederi uinum in quo uipera periſt 210
elephantiaſis 393
ubi frequens ibidem
elephantiaſis quo cibi genere concilietur ibidem
elephantici ibidem
elephantinum tarichos 498
elephantini libri 820
elephantiſtes 486
elephantarches 486
eleuſinæ templi apophthegmata 496
eleuſine unde dicta 1087
eleuſines heros ibidem
eleuſinia myſteria duūm generum 595
eleutheria ſacra 621
eleutherius fluuius 648
elicius Iupiter 606
elienſium laſciuia 556
elis Peloponneſi 510
elidis gymnaſium & eiuſdē ambitus 813
elim depopulatus Hercules, pag. 484
ἠλίθιοι 904
ellops pro acipēſere 1070
ellopes cur dicti poetis piſces 472
ellopes qui, & unde ibidem
ἐλλοπιεύειν ibidem
ellychnium 543
eloquētia citra admirationē, nulla 886
eloquētia, rerū regina 108
eloquentiæ uarietas 226
eloquentiæ uirtus, probitati ac prudentiæ iungenda 1117
eloquentiam fieri admirabilem duobus modis 913
in eloquentia perfectum, adhuc neminem repertum, pag. 1122
ἧλος 437
elotes Spartanorū qui 709
elucum, elucus 395
elutriare 727
elyma 992
elymæi canes 660
elymæi lepores 1017
elymon 878
elymos tibia 318.319
elyſii campi 9
elyſii campi cur in Hiſpania ab Homero fingantur, pag. 703
elytron 726
embades 181
ἐμβαδόν 458
embamma 1166
embaphia 214.1057
embata 131
ἐμβατήρια μέλη 164
embios 574
ἐμβίωσις 1171
emblemata quæ 458
embolus ibidem
embola ibidem
ἐμβόλιμα ἔτη 485
embolimus menſis 458
embolimi dies 485
embolimi pueri qui 458
embolum 287
embolus pro pudendo 485
embolus Hippodromi in Olympijs 485
embregmata 97.1102
embrochæ ibidem
embryon 992
embryū an etiā animal 573
& quomodo animā recipiat 574
embryum utero cohærere, ut plantis fructus 573
embryū unde dictum 574
embryonis duplex tunica, pagina 148
embryi nutricatio in utero, pag. 573
embryi in utero naſcentis ratio 574
embryi pileus ibidem
emedullati 974
emereptes Ephorus muſicæ contemptor 312
emetica quæ 145.805
emmelia 163
emmota pharmaca 1020
empedoclis arrogantia 77
empedoclis bos 736
empedoclis dictum 518
empedoclis de uiſus ratione ſententia 549
empedoclis epitheta cuiuſmodi 1135
empedoclē πολυσαρίμων appellatum eſſe quādoq; pag. 779
ἐμποδόφυλλον 167
ἔμπηρα animalia, quæ, pagina 429
ἐμπειρία 200
ἐμπειρία medicinæ pars, pag. 1119
emperonema diptychon, pagina 603
emphaſis 766.874
ἐμφυλλισμός 216
ἐμφυλλίζειν ibidem
ἐμφύσημα 215
emphyteotæ 276
emphyteomata ibidem
emphyteoſis ibidem
emphyteoticarium ibidem
emphyteoticus ibidem
emplaſtra barbara quæ, item cirrhata, luthea, bicolora, biſacia 1020
emplaſtri δίχρωμος, καὶ διπρόσωποι, & meline 480
emplaſtri meline quæ 480
emplaſtica 910
emplectria 687
emortualis dies 828
ἐμοῦντες τῶν ξυτόρων qui 804
ἐμπνευματοῦσθαι 148
ἐμπνευστὰ organa 318
empori 1052
emproſthuretica 144
empuſæ deformationes 161
empuſæ 413
empuſæ unde dictæ 414
& 1111
empyema 1161
empyi equi 824
empyreum cælum 23
ἐμπυριβῆται tripodes, pag. 303
ἐν ἀκροπόλει ἐγγεγραμμένοι, qui 709
ἐν ἀτόμῳ 544
in atomo ibidem
ἐν κοτύλῃ ludus 507
ἐν λαχάνοις πίνειν, pagina 265
ἐν ὅσῳ 659
ἐν πᾶσι λαγώοις, quid apud Græcos 1015
ἐν φρέατι, iudiciale forum pag. 377
ἐν ῥιπῇ 544
ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, prouerbium ibidem
ἐν χειρί, quid medicis, pagina 855
enagorij Mercurij ara 485
ἐνάλλακτα 612
enarratio quid 470
encænia 863
encænides 863
ἐγκαλύπτειν 828
encalypteria quæ 827
encanthis 216.434.439
encar pro cerebro 96
encardion quid 96.168
encarpa 795
encarpos 118
ἐγκάρσιος 107
ἐγκατακρίαι 1135
encauſtice 275.1137
encauſtum ibidem
enceladus, inſecti ſpecies, pagina 632
enceladi interitus 542
encentrides 130.825
encentriſmos 216.825
encephalos 168
encephalos cur cerebrum, pag.

pagina 1120
encesimori 978
enchiridion 469
enchirides 1071
enchorda organa quæ 318
ἐν κοιλίᾳ 135
encolaptice 1137
encomiastice cãtilena 1053
encomion 229.230
encopei 97
encotyle lusus 1057
encratici, qui 336
encratitæ 336
encratitæ hæretici 1045
encryphias panis 1071
encyclera 969
encyclia 229.969
encyclios pensio 969
encyclius homo ibidem
encyclij famulatus ibidem
encyclon uestis ibidem
ἔγκυον 449
endelechia primũ, quæ post entelechia 61
ἔνδημοι morbi 244
ἔνδιον 1049
ἐνδιάζειν ibidem
endius 512
endryon 992
endymionis & lunæ amor, pag. 767
endymionis sepulchrum & adytum ibidem
endymionis uxores & liberi, qui 767
ἔνη καὶ νέα 768
ἔνηβοι 753
enechyra 1089
ἐνεργούμενοι 50
ἔνεροι 551
ἐνεσπερᾶσθαι 534
ἔγγαια 1147
ἐγγενὶς πέτρα 488
engastrimythos 119.433
engastrimythi qui 295
engastritæ 295
engastromantes ibidem
ἐγγεγραμμένοι dij, qui, pag. 846
engissomata 97
ἐγγόνασις 248
ἐγγόνασις pro Ilithyia, pagina 861
engyos 1088
enhæmata 1048
enhæmon medicamentum, quale 87
enhæmon ulcus 87
enharmonicum melos 313
enhippi regis clypeus 808
enholmides uates 302
enhormos cur Apollo 302
enhyalius pæan 321
enhydris 726
ἐνιάλλειν 103
ἔνιαυτα 654
ἐνιαυταῖος febris 855
ἐννεάβοιος ἑκατόμβη, quid Homero 351
ἐννεάκεντρος 854
enneacrunos fons 727 & 1076
ἐννεωροδάς 359
ἐννεάδεσμοι σφόνδυλοι 854
ἐννεάγηρα κορώνη, pagina 855
enneatici anni 860
ennius epicus cur Ciceroni dictus 227
ennius quàm gratus fuerit Africano 219
ennij bibacitas, atq; inde articularis morbus & interitus 1098
ennij tragœdia, Achilles Aristarchi 1039
ἔννοια 844
ἔννοιαι 375
ἐνόδιον 659
enodios, Enodia Diana, & Enodius Mercurius 659
ἐνοίκιον 497
ἐνοφθαλμίζειν 544
enophthalmi 1171
enophthalmismos 216 & 544
enopliæ saltationes 164
enoplios nomos 321
enoplij cantus 164
enoptes 445
enorchis 243
enorches dæmon ibidem
enorchus ibidem
enos pro homine Hebræis, quid 58
enosichthon cur Neptunus, pag. 1175
ἐνωτοκοῖται 105
ἐνσεγεῖν 144
ἔντατα organa 318
entatum pro satyrione, pagina 528
entelechia 27
entelechia quid Aristoteli, 60 61
entelechia colorum 634
entelechiam etiam in brutis & plantis. 61
ἐντελὲς δεῖπνον 1071
ἐντελέμισθος 568
entelomisti 568
ἔντελος pro corniculario, pag. 640
ἔντερα 135
ἔντερα τῆς γῆς 136
enteromphali 572
enterione 135
ἐντεριώνης ibidem
enterocele 991
ἐντερόνεια 136
ἐνθεαστικοὶ qui 625
ἔνθεμα 216
enthesis 333
ἐνθετταλίζεσθαι 344
enthusiasmus 312.625 & 629
entomæ 799
entomia 633
ἐντομίας 126.127
entosthethidia 119
entomata 202
entrichon 259
ἐντρυφᾶσθαι 402
entychides Sicyonius 718 & 719
entyposis 116
enulà 112
enyalius 659
ἔνυστρον 121
ἔωλος 395
ἐπ' αὐτοφώρῳ 363
ἐπ' αὐτόπτῃ ibidem
epacteres 1083
epactra ibidem
epæls 1053
epæneti Opsartyticon, pagina 1048
epænos 229.230
epagogia 123
epaminondas musicæ peritus 311
epaminondæ apophthegma, pag. 331
epaminondæ de oleo dictum pag. 191
epaminondæ frugalitas, pagina 495
epaminondæ ignobile genus pag. 838
epaminondæ interitus 476
epaminondæ paupertas & magnanimitas 758
ἐπαμφοτερίζειν 343
ἐπαναφοραί 23
epangelia 284
epaphæresis 259.553 & 687
epaphi mater Io 179
eparchos τῶν δορυφό-ρων 304
ἐπαρίστερα 568
epaulia 1083.1089
ἐπαύλια δῶρα, quæ, pagina 1083
epaumastice febres 855
epebolus 414
ἐπεισόδια 498
ἐπέλλαια 1041
epelanis piscis odor 1070
ἐπιλυτικὴ δύναμις, pag. 63 & unde dicta 64
epenchytes 1069
ependytes 597
ἐπέθηκεν ἐπιστολὴν, pagina 429
epeus 767
epei unde 767
epeus coquus, Troiani equi cõcinnator 1138.1139
ephærmiotæ 710.970
ephaptides 603
ephebeum 122
ephebus pro cyatho 1064
ephebi 753
ephebi uino abstinere apud Romanos soliti 1069
ephebos ad aram cædendi mos Spartanis unde, pagina 671
ephectici philosophi 219
ephebicus 292
ephedrana 127
ἔφεδρος qui 867
ephelcis 478
ephemeræ febres 855.1158
ephemera Galeni febris, pagina 1158
ἐφήμερον 867
ephemeron pro cicuta cur, pag. 1099
ephesiæ Dianæ templũ 884
ephesiæ literæ 606
ephesiæ puellæ interitus 301
ephesis 664
ephesiorum magia 347
ephesiorum uoluptariũ decretum 150
apud Ephesios Apollo & Diana nati 168
ἐφεσιμὸς δίκη 664
ephestia 567
ephestius Iupiter ibidem
ephestij qui ibidem
ephialtes qui 1035
ephialtem & Otum primos sacrificasse Musis 855
ephippeion 824
ephippion ibidem

ephipp

ephippon 256
ἔφιππος Venus 1129
ephori certaminũ qui 676
ephori Spartanorum 710
ephori qui apud Spartanos & Ephorium 1020
ephori Spartanorum oligarchiæ uelut pſallion 301
ephororum magiſtratum ineuntium edictum 99
ephormus 867
ephthopolæ 1071
ephthopolium ibidem
ephydor 726
ephyreia æra 826
ephyra 649
ἠπίαλος febris 656
epibales 430
epibatæ 831.1052
ἐπιβατηρίου Apollinis templum 423
ἐπὶ βόλαι dies qui 430
ἐπιβούκολος 676
epica Liuij 227
epicalymmata 828
epicanthides 434
epicataphora 392
epicataphori 524
epicedium 651
ἐπιχαιρεκακία 419
ἐπιχαιρέκακος 419
epicharmi orya 136
epicharmi de mente ſententia 387
epicharmi dictum 479
epichera 505
epicichlides carmen 351
ἐπίκληρος puella, quæ, pag. 1081
epicomia 259
epicopanos menſa 241
ἐπίκωποι 1052
epicranon 649
epicraſis 649
epicrotos terra 357
epicurei cur ἀπολαυστικοί dicti 794
epicurei Meſſenijs pulſi, pagina 871
epicurus ἄθεος 848
epicurei atomi 173
epicuri de frugali uictus præcepta 495
epicuri de ſolis magnitudine opinio 928
epicuri dictum 152
756 785
epicuri falſa de aſtrorum ortu & occaſu opinio 929
epicuri in poeticen calumnia pag. 219
epicuri natalis 794
epicuri 567
epicurij Apollinis templum pag. 731
epicus uerſus 651
epicycli 336
epicylicios cõfabulatio, quæ, pag. 1011
epidamni filia Meliſſa 424
epidemetici 244
ἐπίδημοι morbi 244
& 521
epidemiurgi qui 675
epideris 125
epidermis 91
epidicon 895
ἐπίδικος νίκη, & puellæ, quæ 895
epididymon 146
epidij cornuti prodigiũ 97
epidipnides 1042
ἐπίδημον 1126
ἐπιδορατίς 814.1113
epidorpiæ trapezæ 303
epidorpiſmata 1041
ἐπιείκεια 257
epigæa retinacula quæ 779
epigaſtrium 120
epiglottis 134.469.745
epiglottidis officium 1043
epigoni 831.1086
epigrammatographi 227
epigraphon lene genus, pagina 597
epigryphi boues 282
epilenium melos 176
epilepſia ἱερά cur 448
epilepſiæ medentes cibi, qui pag. 1071
epilepſiam ſeptẽtrionalibus non contingere 196
epileptici qui, & unde 195
epilepticorum filijs quomodo medendum 207
epilogus 804
ἐπιλλίζειν 103
epilogo male uti, prouerbium 804
epimachia 399
epimanes cur dictus Antiochus 832
epimelodema 314
epimedes 483
epimenides Cretenſis 710
epimenidis de Munychia dictum 440
epimenidis in Cretenſes dictum 710
epimetatica 972
epimetheus quid 254
epimethei allegoria 245
& 256
ἐπιμύθιον 681
epinephridia 535
epinicia 505.613
epinotij 113
epipaſta medicamenta 732
epipedonicus ager 119
epiperenon 1015
ἐπιφάνεια 94.309
epiphanis appellatio cur Antiocho 832
epiphonema, eiusq; uſus & ratio 886
epiphora in oculis quid, item in reliquo corpore 216
epiphoræ 1041.1113
epiphoremata 1041
epiphyllides 232
epiphyllocarpi 232
epiplocele 991
ἐπίπλοον 135
ἐπίπλους 281
epipolæ 524
ἐπίπροικος 1081
epirhedium 441
epirotica armenta 192
ἐπιῤῥήματα 293
epiſcenium 292
epiſchidion 534
epiſcopæ quæ 676
ἐπισκοπεῖν ibidem
epiſcopi apud Indos, qui, pagina 715
epiſcopi Athenienſibus qui, pag. 675
epiſcopis interdictũ alea & ebrietate 1098
epiſcopos Diana 676
epiſcopos & ſcopos pro eodem 676
ἐπισκύθισον 1100
ἐπίσιον 122
ἐπίσημον argẽtum 426
& 896
epiſion 125.431
epiſitij, epiſitia 431
epiſotion 1074
epiſphyrion menoides 788
epiſporia 1148
epiſpora ibidem
epiſtaſios 847
epiſtates 303
ἐπιστήμη 200
epiſtios 567
epiſtola aduentoria, quæ, pagina 1065
epiſtola epithetos quæ 429
& 861
epiſtolarum uirtutes & decora quæ potiſsimũ 854
epiſtoleus 1165
epiſtomis 1164
epiſtropheus 113
epiſtylia 241.960
epitaphium quibus indere licuerit Spartæ 650
ἐπιτάφιος λόγος 912
epithalamiographi 227
epithalamiorum ſpecies, ac ritus 1081
ἐπιθήκη 862
epithecæ prædiorum 862
epithema 395
epitheta feſta 429
epithetæ epiſtolæ quæ 429
& 861
epithymetica uis 62.858
epithymodipni 1052
epitimion 1165
epitoca 861
epitogium 441
epitonium 1164.1165
epitragia Venus 1130
epitrapezomata 977
& 1041
epitriti ſymphonia 1105
ἐπιτυμβία 578
epitymbiæ Veneris ſtatua, pag. 1130
epityrbios 1052
ἐπίζωον 678
epizephyria ſaltatio 166
epobelia 1089
ἐποχαί quæ dicantur 26
epocbles 919
ἔποχος 26.218
epodus 295
epomis 113.217
epomphalion 121.571
ἐπονείδιστοι 862
epopei monumentum 546
epopei piſcatoris interitus, pag. 449
epops ubi primum apparuerit 706
ἐπόπται 484.676
epos 227
& quid propriè 227
228 1124
epode 324.346
ἐπαντίδες 106
ἔψησις 158
epſethia 1007
epularum lætitiæ quæ, quibus locis præſtantiores, pag. 1070
epularum quadrifaria diſtributio 1064

epulides 112
epulotica medicamenta quæ, pag. 89.175
epyaxa regina 675
Equeſtris fortuna 830
equeſtris fortunæ templum, 691 692
equeſtres ludi haſtici 813
ex equa Hippo nata 824
equa Pharſalica cognomen-to iuſta 1080
equæ Pharſalicæ cur Iuſtæ cognomentum inditum, 897 1080
equarum conceptionis imaginatio 776
equarum in partu purgamenta 821
equarum libido 820
equire 662
equus durius 825
equus ligneus apud Troian quid 825
equus philydron animal & philolutron 820
equus primus unde 824
& 825
equus Probi imperatoris miræ celeritatis 817
equus ſcribere doctus 83
equus ſolis apud Perſas, pagina 282
equus ſophocleus, prouerb. 817 818
equus ϛατὸς qui 820
equus Troianus, prouerbium 1138
equi ſepulchrum 833
equum qui primus inſcenderit 348
equi coppatiæ & ſamphoræ qui 275
equi deſultorij qui & unde pag. 830
equi durij qui 1139
equi glauci qui 548
equi ἑτερόφθαλμοι 825
equi hypopſari qui 996
equi lycoſpadæ qui 822
equi Numidici 830
equi phaſiani qui 823
equi ψοφοδεεῖς ibidem
equi zygij 831
equorum arma, & eorũdem nomina 833
equorum carnibus ueſci qui ſoliti 1065
equorum colores præcipui, qui 833
equorum curſus quando primum in olympijs 484
equorum morbi 824
equorum retrimenta olfaciendi ratio 1121
equorum ſalacitas 252
equorum ſaltatio apud Sybaritas 163
equorum uariæ appellationes 823.824.831
in equos albos & nigros, Græcorum ſentẽtia 817
equos caſtrandi mos Scythis & Sarmatis frequens, pag. 707
equos domandi & equitandi auctor Neptunus 728
equos etiam caneſcere 499
equos δυσποδας etiam ſono internoſci 824
equos figuratè dici, omnes qui in carne ſunt nati 51
equos ſtantes dormire & ſomniare 285
equis caſtratis in bello uti ſoliti barbari 832.833
equis certandi in ſacris certaminibus duo genera, pag. 332
equis in bello binis utendi mos, cur 830
equis unum dari ſolitum, pagina 1102
equini pulli cur ἀκολουθοῦντες Homero 825
equinas ungulas Stygis aqua ſolas non perrumpi, pagina 833
equites antiquitus non muniti thoracibus 832
equites Athenis qui 431
&. 969
equitum ſpecies 830.831
equitum uariæ appellationes 832
equitandi ars ubi primum et à quo reperta 348
& 825
equitiarij 1018
equitij Agrigentini gloria, pag. 713
Era 652
eria ibidem
eraniſtæ 1050
eranos ibidem
eraſini fluuij ſimulacrum, pagina 667
eraſiſtratus ocij patronus, pag. 394
eraſiſtrati ſolertia deprehenſus Antiochi amor 776
Des. Eraſmus Roterodamus pag. 623
ἐρασταί 559
erato nuptialiorum & ſaltationis inuentrix 226
erato προφῆτις Arcadi Caliſtûs iuncta 848
eratus allegoria 846
eratoſthenis in poeticen calumnia 219
erebinthios 246
erebus 966
erechtheus & Erichthonius an idem 475
erechthei cum filiabus cultus pag. 475
erembi qui 721
erembæi ibidem
erepſimon 969
ereſion quid 334
ereſione 459
eretria λευκάλφιτος, pag. 327
eretrienſium ρ 467
ἐργάνη Pallas 542
606 736
ergaſima ligna 968
ergaſteria ibidem
ἐργοφόροι apes 910
ἠρία, cur ſepulchra Græcis pag. 652
èribromi Bacchi allegoria, pag. 846
èrichthònius, currus auctor, 475 484 831
èrichthonius inter aſtra heniochus 831
èrichthonium primũ ſignaſſe nummos 353
erichthonij felicitas 338
erichthonij ortus 1078
eridanus fluuius, & eodem nomine etiã Phaeton antea 928
eridanus in cælo ibidem
eridanus, qui & Bochernus, pag. 1092
eridani accolæ μελανοφορῦντες 597
eridantæi ſermones 1011
erigones domicilium 719
ἐρινάζειν 685
erineos ibidem
erinnæ præſtantia 515
ἐριννύειν 728
erinnys cognomen 842
erinnys cur dicta Ceres, pagina 728
erinnyos Cereris templum, pag. 583
erinnyes, σεμναὶ deæ 258
& 458
erinnyes quinta natæ 858
auarinæ & periurij uindices 858
erinnyum ſimulacra 258
erinos 685
eripha equa 821
eriphyles monile 451
eriphyles ſegmenta dominis exitialia, prouerbiũ, pagina 451
èuripidis in Agathonẽ amor pag. 923
ἔρισμα 709
eriſmæ pilæ 601
ἐρῶ 1147
erodius auis quæ 521
erodij auis coitus ibidem
ἐρώμενοι 559
ἔρως pro amore cur 882
& eius etymon 1017
erotici hymni 229
erotidia 621
erotes αἰκίνω 622
errones, qui planetæ 26
eruditi quid ab indoctis differant 1121
erulorum coniugalis mos, pagina 1086
eryx, & ibidem Veneris cultus 238
erycinus Gracchi ſeruus, pagina 311
eryſteræ 972
eryon campus 533
ἐρυσίβη 194
eryſichthõ adephagus 568
& κλάδων ibidem
erythibius Apollo 194
erythrinus piſcis 449
erythromelanæ iſchades, pagina 685
ἐς γόνυ ἔβαλε 130
ἐσκαμμένα 505
eſchara, eſcharæ 1167
eſcharites panis 335.1006
eſcharulæ mulieres 1000
eſchatogeros 754
ἐσκοροδισμένος 605
eſculenta quæ quibus locis probarentur 1070
eſſei unde dicti 171.172
eſſeorum apud Iudæos factio & dogmata 171
eſſeni 172
eſtenſes 154
eſterinçæ canes 927
ἐσθίειν 852
eſtora 992

ἐσπο-

ἐσρεθισμία 1174
ethelontes qui 212
eteobutadæ 534
eteocles Orchomenius 1028
eteoclis & Polynicis monomachia 818
eteoclis filiæ in cupreſſos, pagina 952
eteoclem Gratijs primum ſacrificaſſe 845
ethanum 1056
ἦθη 1138
ἦθη, an rectè mores dicantur, aut ſenſus 914
ethice 962
ethicæ perſonæ, & picturæ, pag. 1138
ethicæ ſtatuæ quæ 1137
& 1138
ἠθικὸν fabulæ genus 681
ethicorũ Ariſtotelis finis præcipuus quis 420
ethnicæ ſaltationes 166
ethnicographus 228
ethnicorum legendi mos, pagina 653
ethologis quid 1014
ethopœia quid, & eius diſcrimina 1014
ἠθοποιοὶ παιδονόμοι, pag. 1014
ἦθος. ſiue ἠθικὸν in oratione, quid 913. 914
etridia fruſta 120
etrion ibidem
ἦτρον 572
ἦτρον, etron 120
etymologia 895
Eua mons unde 786
euæ allegoria ex Platonicis, pag. 808
euæ myſtica interpretatio, 63 808
euagoræ regis furor 636
euamerion 433
euandri paricidium 417
euangelia 505
euangelia immolare 951
εὐανθὴς 820
euaporationes humani corporis tres 434
euares Scythæ qui et cur, pagina 881
euboicus ſinus Cœla 795
euboici opiſthocomæ 258
εὔβοτον 348
eubules pro patria obitus, pagina 475
εὐβουλία 373. 403
eubuliæ fines quot 403
eubulus pro Platone 380
eubuleus ibidem
eucacis 435
euchetæ unde dicti & eorum impietas 52
euchetarum hæreſis qualis, pag. 53
euchetarum impia ſacra dæmonibus concipiendis, pagina 52
euchymia 684
εὐχωλιμαῖος 703
eucleus 536
eucliæ in foro ſtatua, & Euclia, quæ 1076
euclionis ſordes 1180
εὐκοσμία 922
eucterium 275
euctici hymni 229
εὐκτιμένας cur Athenæ, pag. 705
eudæmones qui 44
eudæmonis cognomen 921
eudæmonis in philoſophum ſcomma 871
eudami annuli 200
eudamidæ in muſicum uox, pag. 312
eudæus 479
εὐδιάπνευστοι 1043
εὐδίας φαλακρότερος, pag. 211
eudora 609
eudoxus 178
eudoxi de uoluptate ſententia 150
εὔδρομος 737
εὐθυωρία 309
εὔηλιοι 851
εὐελπίδης 902
euemeri impietas 848
eueni hiſtoria 1003
eueni de igne dictum 1049
εὐήνωρ 1113
euentorum cauſas magis mouere quàm euentus ipſos, pag. 1176
euergetæ Arimaſpi 618
euergetis cognomen 921
εὐεργέτης 439
εὐετηρίας ſigna ueteribus uſurpata 994
εὐεξία 394
euexippe 170
εὐγγυεῖς panes 335
eugion 148
eulacha pro uomere 991
εὐλαί 105
εὔλινος cur Ilithyia 861
eulogiæ quid 786
εὔλυτοι febres 855
eumarides 131
eumelus 826
eumenis genus 835
eumenides & Senæ deæ an eædem 258
eumenidũ appellatio 448
eumenidum feſtum, & ſacrificium 430
eumenidum templum 630
eumenidibus cur ſacer Narciſſus 1005
εὐμετάβολοι 423
eumolpia carmina 614
εὔμοιροι 255
eunacti 972
euni fortuna 337
εὐνομία 698. 708
εὐνομία duplex 708
eunomia iudiciorum præſes, pag. eadem
eunomius ab Hercule condylo interemptus 118
eunuchos lactuca 1060
eunuchi agoni 742
& oxyphoni 743
eunuchi calami, eunuchũ uinum 1093
eunuchi cur glabri 743
eunuchi cur imberbes 545
eunuchi cur barbaris preciosiores integris 742
eunuchi cur aliquando Venerei & amatores 743
& 744
eunuchi quo ſydere naſcuntur 558
eunuchorum natura 742
in eunuchos Alexandri Ceſaris dictum 742
eunuchos etiã podagra infeſtari 1097
eunuchas fœminas quis primus fecerit 775
eunuchos non lædi in ſpiracula deſpectantes, alijs omnibus præfocatis 744
eunucha terra à Domitiano facta, quid 771
euochiſtæ qui 330
εὐωχεῖσθαι ibidem
euochiæ 1051
εὐοῖ 786
εὔοινα 971
euophthalma 1069
εὐπάρυφοι 593
εὐφαντασίωτος 778
euphlaſtæ nauium partes, quæ 755
euphorbi cincinni 687
εὔφορον corpus 89
euphratis philoſophi hiſtoria 897
euphrone cur nox Græcis, pag. 404
euphroſyne 697. 846
εὔπωλας equos etiam ſomno internoſci 824
eupodia ibidem
eupolis in Athenienſes ſcomma 708
eupolis præconium de muſica 311
eupolus Theſſalus 448
εὐπορία 698
euripides Anaxagoræ ſectator 56
euripides Athenis præfectus pag. 789
euripides cur μισογύνης & miſogynes dictus, pagina 927
euripides cur poetarum omnium tragicíſsimus Ariſtoteli dictus 926
euripides cur στρεψίμελος & σκανδικοπώλης pag. 926
euripides maris aqua incolumitati reſtitutus 422
euripides quando tragœdias ſcribere adortus 927
euripides Sophocle ſapientior 467
euripides, ludi lactus 789
euripides unde dictus, deq; eo plura 927
euripidis natalis ibidem
euripidis Autolycus 240
euripidis autoritas quanta, pag. 927
euripidis cum Archelao familiaritas 923
euripidis Erechtheus 475
euripidis interitus 927
euripidis parentes 926
euripidis ſepulchrum de cœlo tactum 927
euripidem oris grauεolentia plurimum laboraſſe, pagina 926
euripidion metrum 537
εὔριππα Diana 588
euripus 816
euripi reciprocatio 1115
euripis obſepiendi mos, pagina 813
europæ raptor taurus quid, pag. 612
εὐρὼς 500

eurotæ fluuij ſimulacrum, pa gina 667
eurotæ nomen unde 674
eurotæ fluuij Spartanis uſus quis 673
eurybates pentathlus 401 & 505
eurybatæ uafricies 401
eurycles 295
euryclitæ 295
eurycada 797
eurydamantis pyctæ hiſtoria 839
eurydice Aeneæ uxor 740
eurydices & Orphei fabulæ allegoria 1122
eurylochus, Achilles iunior, pag. 614
euryptolemi tantum nuptijs interfuiſſe Periclem, nunquam aliàs conuiuatum, pag. 1071
euryſaces cur Aiax 818
euryſacion 818
euryſtheus Herculi adamatus 556
εὐρυκύλη 805
eurytionis hiſtoria 426
εὔσαρκος habitudo 93
euſebe ciuitas 668
εὔσταλμος nauis 833
euſtathius taxatus 422
euſtathius Theſſalonicenſis, pag. 826
euſtathij in Dionyſium commentarius 424
euſtathij Pamphili liber de Engaſtrimytho 296
εὔσπλαγχνος 139
εὐσοχία 373.403
euſtoma 108
euteles 423
euterpe Themiſtoclis mater pag. 533
euterpes allegoria 846
euterpæ inuētum tibia 226
euthydemus Pammachus, pagina 505
euthygramme quæ 309
euthymi pyctæ etiamnum uiui conſecratio 835
euthypnoi flatus qui 780
euthyporos extenſio 469
εὐτονίαν iuuari dictamo, pag. 1089
εὔτριπτον 1171
eutrophon 439
Exagoge bonorum 972
exagogica uectigalia 356
exagonia 676
exampæus locus 889
exangelus quis 284
ἐξάρθρημα 393
exarticulatio ibidem
excātatio magica quid 233
excantationum ratio 270
exceptitia cœna quæ 1065
exceptorij quales 1092
excetra 579
exchalciare quid 737
excludere catulos 210
excodicare 922
exconſul 963
excrementorum ratio 557
excudere catulos 210
excuneati qui 293
excuratum conuiuium 326
excuriati 963
exedrus 51
exercitationes peregrinæ, quæ apud Plinium 263
exercitium εὔτονον σφοδρόν 399
exercitij ſpecies ſiue modi quot 394
exercitij uſus, & cum natura ſocietas ibidem
exercitus à corio conflatus, qui 1036
exercitū ex diuerſis ac diſſonis conflare gentibus periculoſum 1108
exhalatio duplex 778
exhalationis ratio 778
exholcyſmus 791
exhydriæ 780
exiliū damnatis quando Romæ permiſſum 361
exiſtimandi uis 68
exiſtimatus 184
exodium 737
ἐξωμίς 482
exomphali 129.572
ἐξόδιον Didymi 737
ἐξονδρωγμοί 550
exophthalmus equus 824
ἐξώπροικα 1081
ἐξορχήσασθαι 160
ἐξορχησάμενος ibidem
exorciſtæ qui, & quomodo naſcantur 44
ἐξοσώσις 642
expatritius 963
expaueſcentes qui 189
expenſi & accepti codex, et tabulæ 462
expenſare 462
experientia 200
expergiſci, theologicè quid, pag. 221
expiratio ſenſum latēs, quæ, pag. 159
explantare 963
ἐκθέτοι, expoſititij 665
expromittere 963
expromiſſores 963
exqueſtor 963
exſaniare 963.1173
exſynceraſti qui 978
exta 136.146
exta cuiuſmodi animaliū uatibus inſpici ſolita 511
exterior comes apud Horatium quid 324
exterminati 963
exterricinei qui 861
extrà leucoparyphus, intus holoporphyrus, prouerbium 593
extraordinaria 404
extraordinarij milites, qui, pag. 1115
extra ordinem coercere, pagina 404
extricati uniones 689
extrema cur frigore nimio nigreſcant & decidant, 956 eademq́; igni admota doleant 957
Ezechielis principij & finis obſcuritas 423

F

FAba Aegyptia, pagina 328
fabæ Aegyptiæ ſerendæ ratio 600
fabæ Aegyptiæ thyrſus, pagina 601
fabarū lobi cur diuerſa producant 1147
fabas quis ſeminarit primus, pag. 686
fabatiæ calendæ 321
fabellæ orationi inſertæ gratia 488
fabellarum origo ab Heſiodo pag. 579
faber quas ſtruxit compedes ipſe ferat, prouerbium, pag. 635
faber Stapulenſis 623
fabila 681
fabiolus ibidem
M. Fabius Buteo 916
Q. Fabius Eburnus cur Iouis pullus dictus 187
fabula ætatis 753
fabula quid 681
fabulam ætatis peragere, quid 751
fabulam fieri, quid 761
fabulæ ad quid repertæ 341
fabulæ Aeſopeæ cur 681
fabularum actus 751
fabularum ad uitæ tempora comparatio 751
fabularum allegoria triplex 679 680
fabularum diuerſa genera, pag. 681
fabularum in oratione utilitas ibidem
fabularum poeticarum ratio & uſus 219
fabulandi peritia unde Aeſopo conceſſa 579
fabuloſa narratio quid à fabula differat 222
fabulus quid 681
facere uxorium eſt, mulierum dicere, prouerb. 535
ad faces et cereos uiuere, prouerbium 771
faces in nuptijs tenendi ritus pag. 1081
faces Vulcano primū feciſſe Athenienſes 425
facum certamina Athenis tria 425
item Corinthi ac Neapoli 426
facies cur maximè ſudori obnoxia 190
facies mentis ſpeculum 113
facies quid 112
faciei humanæ diuerſitas 85
facierum panes, quales 335
facta quæ dicantur 354
facta res ibidem
factum argentū aliud quàm ſignatum ibidem
fagi ramo ſiſti uiperā 577
falcata luna 764
falcati currus 831.832
falcidia lex 443
falcones 884
falernum uinum 1105
fama, ἀιδὸς ἄγγελος 572
famæ ara Athenis 913
famæ diſpendium quanti momenti 888
fames ex acetoſis 86
fames ex frigore 959
fames ignobile mortis genus pag. 494
fames Saguntina 988
fames uniuerſa & uaccina, bulimos 987
famis euentus plures 493
famis exemplum immane,

pagina 494
fam*us* patientia inſalubris, pag. 493
famem integram ad omnem aſferre, quid 1118
famem pati, cur minus moleſtum quàm ſitim 1100
fame bilem cieri, prouerbiũ, pag. 493
fame necare, impium 988
fame omnem affectum excludi 494
fameſcētibus cur pedes craſſeſcant 492.493
de famoſis libellis ab Auguſto cautum 579
famulatus circulares, ſiue encyclij 969
faneſci 105
far Campanum 329
far, chondros, zea 1082
farris alimentum uetus Romanis 1082
farctum fici 685
farracea matrimonia, quæ, pag. 1082
farragmaria 238.284
farre cur ignea ſacrificia ordiri ſolita 1082
farreatio quid ibidem
farriculi pro fermento faciendi ratio 334
faſces ſumēdi poteſtas cui ex conſulibus conceſſa, pagina 442
faſces ſubmittere, prouerbium 441.442
faſcium apud Romanos ratio quæ 900
faſcium uſus Romanis conſulibus abſq; ſecuribus 441
faſcia 120.600
faſciam ſolue, &c. prouerbium 922
faſcinandi oculis ratio 776
faſcinandi ratio 606
faſcinum 123
faſciolæ 358
faſianus mas 606
faſtidij propugnantium ratio pag. 776
faſtigium decernere, quid, pag. 835
faſtigia 960
fatigatio cur ſoporem inducat 1153
fatum 382.383.853
fatum, Διὸς νοῦς 255
fatum in mentem nihil poſſe pag. 383
fatum pro deo 848
fatum pro morte 802
fatum, quid à prouidētia differat 383
fati neceſsitas quatenus homini 575
fati potentia 255
fatalis generatio & mors, quæ 802
fatalia tempora 853
fatui, cur παχυδέρμοι Græcis 185
fatui cur præcipuè ſomniorũ motionibus excitentur, pag. 1033
fauces 114
fauentini agri uites 329
fauere linguis, cur in ſacris uſurpatum 472
faunus Saturnijs uerſibus fata canere ſolitus 983
fauni 41
faunorum cultus unde 428
fauſtinianæ puellæ 655
fauı inuētrix Meliſſa 1089
fine fauis ubi mella conficiant apes 910
Febrientium uiſiones & ſimulacra 1034
item ſomnia 1035
febris ἀμφημερινὸς 656
febris ex ira immoderatiore pag. 899
febris ἠπίαλος 656
febris τυφώδης 244
per febrem ſomniare, prouerbium 1150
febres aſtrictæ 144
febrium ſpecies 855
febrium ſudores frigidi, unde 189 190
februario præfectus Neptunus 983
fede liberta Iuliæ, quæ & Phœbe 380
feles odoramentorum olfactu furere 601
fel, cur dijs offerri ſolitum, pag. 1094
fel quid 141
fel, uitæ ſymbolum 1094
fellis expertia, quæ 141
fellis in animum effuſio 140
fellis priuatio, longioris uitæ argumentum 796
fellis ratio & ſitus, & unde pag. 141
felicitas quid 81
felicitas duplex 81.964
felicitas res diuiniſsima, pagina 690
felicitas uera ac ſolida, quæ, 81 338
felicitatis humanæ inconſtantia 336.337.338
felix cur quadratus & tetragonus 690.691
felix quis 81.1131
felicis cognomen Syllæ aſcitum 921
fellenus 142
fœmina uide Mulier
femina 130
fœminarum cadauera quare fluitent prona 84
in fœminas, Græcorum prouerbia 537
feminalia 131
femora 130
femoralia 703
feneſtellæ cognomen unde, pag. 920
feneſtrarum ſpecularia 562
feræ omnia ad minima cōſternari 602
fera pro leone 1004
ferales anguſtiæ, quæ Iuſtiniano 421
ferarum latibula 1021
ferculorum condimenta ſuauiſsima quæ 1180
ferentarij equites 832
feriæ uiduis magis quam uirginibus ad nubendum idoneæ 1083
ferijs foſſas nouas facere, lege cautum ibidem
fermentatio 83
fermentum quid in ſacris literis 187
ferraria bello à Venetis uexata 156.157
ferrati 407
ferratile genus 971
ferreus nummus Byzantij et Spartæ 353
ferritribaces 971
ferula Promethei quid 225
ferrum cur etiam chalcos, 738 739
ferrũ in Indiam inuehi, morte cautum 717
ferrum per Chalybes primũ erutum & domitũ 678
ferri fundēdi ratio à quo primum excogitata 678
ferri remolliendi aut obdurefaciendi ratio 191
ferri temperatura uaria, & pro eadem uariæ appellationes 677
ferruminatio à quo primum reperta 191
feſta epitheta quæ 429
feſti dies cur inſtituti 390
feſtorum certaminum uaria præmia 809
feudorum genera 971
fibræ iecoris 141
fibræ, ἶνες 92
fibræ ſanguinis 532
fibula in Peplis, Doricũ inuẽtum 543
fibulæ beniolia 160
Ficari 686
ficaria ibidem
ficarij culices 168
ficedula 686
ficeta ibidem
ficus agreſtis 685
ficus ἀνάνδιος 684
ficus bifera cur ibidem
ficus ſacra 684.685
ficus theriaca 209
fici arbor amara, cur tã dulces fructus gignat, & cur non iciatur fulmine, pagina 683
fici colari 107
fici contra fulmina uis 170 & 634
fici farctum 685
fici folia cur thria. 683
ficui arbori ineſſe euchymiam 684
fici hæmoniæ ibidem
fici ne decidãt, quomodo cauendum 685
fici primus Athenienſium cibus ibidem
ficorum animalia quæ 686
ficorum eſu pediculos gigni, pag. 685
ficorum genera & nomina diuerſa 684
ficorum inuentor Bacchus, pag. 246
ficuum ludus 684
ficos obeſſe uoci 745
ficulnum lignum cuiuſmodi, pag. 683
fidelitas 893
fides fruſtra pulſa, &c. prouerbium 323
fides, iuſtitiæ fundamentum, pag. 343
fides quid & eius commendatio ibidem
fides quot modis fiat 914
fidei ſedes in dextris 343

fides

fidei ſymbolum cur dextras iungere 862
fidei templum 343
fidiculæ tormentum 360
figlina ſubigi aromatibus ſolita 1056
figuli rotæ inuentio 706
figura orbicularis omnium optima 772
figura quadrata, perfecta, pagina 691
filiæ conditionem quærere, quid 663
filius hominis, quid in ſacris literis 58
filij iuſtè ne plectantur ex parentum delictis 206
& 207
filij, parentum anima & uincula 415. 1085
filiorum in parentes officium 416
filiorum occiſio quali pœna apud Aegyptios affici ſolita 420
ad finem omnes ferri 946
fingendi modus non unus, pagina 222
firmæ ætas quæ 1044
firmamentum octaua ſphæra 23
firmamentũ cur dictum 10
firmi tyranni hiſtoria 410
in Firmico, multum loquentiæ, ſapientiæ parum, pagina 407
fiſcalis curſus 823
fiſcarij 791
fiſcellæ decemmodiæ & trimodiæ 1092
fiſcellus 364
fiſcus 1113
& quid ab ærario differat 356. 1113
fiſcus pro nummorum conceptaculis 364
fiſcum quare lienem dixerit Traianus 143
fiſci linei 364
fiſſum iecoris quid ſit 140
fiſtula ſpiritalis & cibalis, pag. 133
fiſtulam ubi inuenerit Pan, pag. 848
fiſtulæ eluxatæ quæ 1019
fiſtularum diuerſa genera, pagina 314
fixæ ſtellæ quæ, & quare dictæ 28
Flagella 506
flagellis cædi, ſeruile 361
flamen defuncta uxore flamonio decedere ſolitus, pag. 1078
flamen & flaminica monogami, ad ſacerdotium admitti ſoliti, digami non item 1079 1086
flamines maiores qui 442
flaminia porticus tetraſtiche pag. 857
flamma, iræ typus 793
flamma cur aqua marina minus quàm dulci extinguibilis 995
flammea ueſtis 1135
flammearij ibidem
flatus ex ore calidus aut frigidus cur 964
flatus quid à uento differat, pag. 778
flatuum diuerſitas & ratio 778 780
flauæ comæ in Achille ratio pag. 500
& Menelao ibidem
flaui coloris homines Aegyptijs ridiculi 1169
flauius Vopiſcus mẽdacij notatus 643
flere quoſdam, quoties uolũt pag. 777
flora dea 983
florentini Georgica 209
flores quando & ubi odoratiores 266
florum copia circa Aethnam pag. 1005
& in Brutijs 1006
florum corollæ in conuiuium cur admiſſæ, & quales, pag. 1054
florũ gratis & uſus ibidem
florum in theatris & ſcenis uſus 1055
de Floriani & Taciti imperatorum ſtatuis Interamnæ dirictis 48
florus poeta 1010
fluctio, catarrhus 1166
fluctus maris oleo inſperſo ſedari 965
flumina agitatu frigeſcere, mare contrà 994
flumina queq; altiſsima minimo ſono labi, prouerbium 663
fluminũ prealtorũ ima cur nõ congelaſcant 966
fluminum quorum aqua melior aut deterior 1028
fluminũ ſimulacra quali ſpecie exprimi ſolita 667
fluuius quid 778
fluuij allegoria 793
fluuij perẽnis pedibus tranſeundi religio 1026
in fluuium eundem bis ingredi non poſſe, quid, pagina 1024
fluuij cur διπετεῖς Homero 999
fluuij perennes cur diuini ueteribus habiti 1026
fluuiorum tarditas per hyemem unde 994
fluuios omnes in mare ferri pag. 999
focale, focalia 688
focarij 972
fœcialium iurandi mos 810
fœcunditatem iuuari dictamo 1089
fœmina barbata eminus ſalutanda, prouerb. 545
fœmina decuplo concubitus appetẽtior quàm uir, præſertim granda 519
fœmina indomitum animal, pag. 508
fœmina omnium operum naturæ compos 672
fœminæ clariſsimæ quæ intelligantur 1078
fœminæ cur maribus annoſiores 797
fœminæ malæ deſcriptio, pagina 534
fœminæ quæ imperijs præfuerint 516
fœminæ ſacerdotibus quæ reſimiles 1079
fœminæ ubi uirorum munia obeant 722
fœminarum apud Germanos auctoritas 700
fœminarum conceptio 147
fœminarum damnatorũ ſupplicia 361
fœminarũ in coitu uoluptas maior q̃ uirorum 510
fœminarũ mala unde 1042
fœminarum nuditas 671
& 672
fœminas etiã regnaſſe apud Aegyptios 723
fœminas reddi fœcũdas Nili aqua 1027
fœminis impertitũ ius Quiritium, quid 1085
fœminis præcipuum ex ſilentio ornamentum 632
fœminis quantũ ſit cum ocymo diſsidium 1136
fœminati 559
fœmineæ naturæ proprium, quid 535. 536
fœmineum genus φιλοκόσμον 536
fœniculum & marathrum an idem 1017
fœniculum, ſymphylum potius quàm pharmacodes, pag. 201
fœniculus ſylueſtris & erraticus 819
fœnum Indis ignotum 756
fœtus in utero, uide Embryũ
fœtus in utero quomodo prægnantis affectibus ſimul afficiatur 776
fœtus forma ex generantis imaginatione ibidem
fœtus in utero nutricatio & ſitus, qualis 573
fœtus multiplicis exempla prodigioſa 147
foliata unguenta 1055
& 1172
folium foliatum unguentum, pag. 639
folles pro accubitis Heliogabalo in delitijs 1072
follium inuentio 706
fontes amari 816
foris canere, quid 324
forma illuſtres qui apud priſcos præcipue 347
formagines 352
formæ amor 622
formæ cultus in mulierculis nimius 926
formarum in hominibus diuerſitates & ſimilitudines unde 776
formicæ feriæ 529
formicæ natura 370
formicæ Indicæ quales 252
formicæ quomodo pellantur pag. 940
formicans pulſus qui 90
formiæ 238
formidinis ſimulacrũ 487
formoſi alij, quàm pulchri, pag. 347
formoſi occurſus, boni ominis habitus 925
fornicarius & fornicator, pag. 976
forniciam umbilici 571

forriarij 244
fortes etiam iracundia 902
fortitudo propria quæ ibidē
fortitudinis adulterinæ ſpecies quot 901
fortitudinis ratio duplex, pagina 902
fortuna 382
fortuna aurea in imperatorū cubiculis 692
fortuna equeſtris 830
fortuna bera 648
fortuna, mediæ poteſtatis, pagina 36
fortuna φερέπολις 691
fortuna quos ab infimo gradu ad ſummum faſtigium euexerit 838
fortuna regia 692
fortuna Syris culta impenſius 718
fortunæ appellationes diuerſæ 829
fortunæ aureæ trāſitus, prouerbium 692
fortunæ bonæ ſimulacrū Athenis 481
fortunæ ἱερεὺς τῆς ἀκαδημίας 581
fortunæ comitia 539
fortunæ equeſtris templum, 691 692
fortunæ Hyphali 656
fortunæ inconſtantia quatuor de cauſis 337.338
fortunæ ἰξευτηρίας, ſiue Viſcatæ ædes 692
fortunæ miſulia quæ 993
fortunæ poculum 1068
fortunæ ſimulacrū quis primus fecerit, & quale, pagina 691
contra fortunam aureis pugnandū armis, quid 383
fortunati Hyrcaniæ pagi, pagina 910
fortunatior cur quis alibi, pagina 47
fortunatorū impulſus 1031
forum argentarium 1075
forum, ingeniorū theatrum, 741 1077
forum maſculino etiam genere φόρος 1077
forum muricibus ſternēdum cur cenſuerit Cato, pagina 1073
forū Romæ à Marcello inumbratum ibidem
forum Romæ triplex 1074
forum quid à triuio differat, pag. 1075
forum Theſſalicum & Perſicum, quale 1074
forum Traiani admirabile, pag. ibidem
forum tranſitorium, & methodium ibidem
forum uenalium, eiusq; appellationes ibidem
fori forma Græca & Italica pag. 1075
fori Romani tectum æneum, pag. 737
fori ſtatuæ cuiuſmodi 1076
fori uituperatio 1072 & 1073
in foro ſepeliendi ius quibus conceſſum 650
Fracta coma 553
fracti qui 180
framea 814
franci qui 553
franci cur Salij 703
francorum perfidia ibidem
francorum tela ibidem
francis nefas comam tondere 553
franciſcus Mantuanus marchio 153
franciſcus Maria 157
franciſci Petrarchæ de Liuio iudicium 955
franciſcus Philelphus 467 & 642
franciſcus Venerius 1145
fratres cur adelphi 979
fraus quandoq; bona 401
fraudes quàm uarijs nominibus apud Græcos enunciententur 402
freni partes 455
fretum, aulon 816
friare 467
frictio 395
frictus ibidem
frigidum primo ex elementis quód nam 965.966
frigidæ conſperſio in animæ defectu 517
frigidam ſuffundere, prouerbium, quid 517
frigidi diuerſus in humidum & ſiccum effectus 1173
frigida lauandi mos 187 & 1168
frigida membra cur igni admota doleant 957
frigida membra in aquam frigidam immiſſa reficiuntur ibidem
frigus cur letiferum 933
frigus & nigror an eiuſdem ſubſtantiæ 965
frigus exercitatos amplius inexercitatis ſentire 958
frigus ſceleratum Virgilio cur ibidem
frigoris cognatæ poteſtates quæ 966
frigoris euentus plures 958
frigoris mira uis, ex hiſtoria 956
frigoris patientiæ exempla 955 956
frigoris ratio 959
frigore etiam nimio lapides gigni 1162
frigore cōcreſcentia quæ, & quæ non 1172
frigore morientium ratio, quæ 958
frigore muſtum diutius ſeruari dulce 1105
frigore nimio cur extrema nigreſcant & decidant, pag. 956
frigore odores contrahi, pagina 1006
frigore quæ potiſsimum infeſtentur 957
fringultire 467
fringilla 467
frondes cur datæ arboribus & plantis 1053
frons quare ſudet in primis, pag. 100
frons tetanos ibidem
frontis oſculum ibidem
frontis ratio 99.100
frontati lapides 1019
fructuaria, uillæ pars, quæ, pag. 1156
fructuarij ſerui qui 276
fructuum diſtinctio 1156
fructuum eſu orexim fieri, pag. 1170
frugalis uictus commendatio 582
frugalitatis commendatio, 233 239 1046
frugalitatis documenta per exempla 240.329 495 593
frugalitatis laus 495
frumenta ſerendi auctores, qui 708
frumentorū appellatio 685
frumentaria perceptio 402
Fuca 115
in fucatas mulieres 1114
fuga lata damnari quid 361
fugitiuarius 978
fulgentius gloſſematicus, pagina 470
fulgura trium generum 381
fulica 521.569
fulica, laros & φλῶν ibidem
fullo ſcarabeus 286
a fulmine quæ non tanguntur 684
fulmine tangendos hebetari prius 105.106
fulminum diuerſa nomina, pag. 301
fulminum genera 425
fuluia Antonij uxor 516
fuluiæ M. Antonini uxoris buccarum altera inflatior 113
fuluij in equam libido 824
fumarium 1007
fumicus 1139
fumus 548
fumus pro re nihili 1006
fumi olfactor, prouerbium, 1006 1007
fumum uenditare, qd 1007
fumos oſtentare 1006
fumarius cur cognomē Gratiano inditum 410
funda 202
funda annuli 198
funes è mulierum capillis nectendi neceſſitas 689 & 690
funeta 284
fungi deorum cibus cur Neroni dicti 328
fungi Græcis μύκητες γηγενεῖς 328
fungi Italici 328
fungorum ſpecies & nomina ibidem
furari quatenus honeſtum Spartanis 672 & alijs 672.673
furū diuerſa ſupplicia 362 & 363
furum ſpecies aliquot 363
in fures priuatos & publicos ſcomma 362
furca 366
à furca redemptus 975
furciferi appellatio 274
fur furaceus panis 334
furia quid priſcis theologis pag. 419
furiarum allegoria 367

furias harpyiarum nomine quandoq; indicari 1143
furianum notum 267
furij hiſtoria ibidem
de furno conducendo cogitare, prouerbium 1167
furor, unde inſania 626
furoris ſpecies 222
circa furorem non fieri magnum uirum ibidem
furtum manifeſtũ quód nam cenſeatur 363
furtum quid ibidem
furti concepti & oblati pœna ibidem
furti crimẽ apud Scythas, pagina 707
& apud Indos 715
furti faciendi finis 363
furta apud quas gentes licita 672 675
furta per lancem & licium concepta 363
fuſterna 168
fuſtuarium, fuſtuarius 361
futura noſcẽdi duo modi 51
futura pernoſcendi ſtudium homini inſitum 48
futurorum præſcientia dijs etiam ipſis incerta 49

G

GAdira, unde Cotinuſa dicta 457
gadium uates 1033
γαῖα, γαῖος 919
gæochus, cur Neptunus, pagina 1175
γαῖον, ſiue Gæus 485
georychiæ 356
geſa, geſi 814
geſatæ ibidem
gæus bos, qui 919
gæum, gæus, telum 813
γαιζῆται qui 919
gage 488
gagas fluuius 489
gagates lapis 488. 489
gagites lapis 488
gaioli panes 334
galanthis 642
galatæ, cur γαιζῆται 919
galatica immanitas 416
galaticum hordeum 284
galaxia unde 193
galbæ 168. 952
galbæ uermes, & cognomen 919
galbæ dictum 394
galbæ ſignatorius annulus qualis 203
galbana ueſtimenta 919
& 920
galbanatus, galbini mores, pag. 919
galbeus ibidem
galbeum remedium ibidem
galbuli 920. 952
galeagra 637
γαλεώτη 477. 998
galenus quid Græcis 1158
galeni febris ephemera, pagina 1158
galeni inſania 628
galeni ſomniũ 1032. 1158
galeni ualetudo & excellentia, prouerbium 1157
& 1158
galenum non fuiſſe ab omnibus morbis imunẽ 144
galeo rhodius, an idem acipenſer 1070
galeotes 511. 733
galericulum 259
galericuli uſus 687
galetis adoleſcentuli hiſtoria pag. 482
galeus rhodius 328
galeus unde optimus 1070
galieni imperatoris elegans impoſturæ ſupplicium, pag. 400
galieni dictum 702
galieno imperante terreſtre tonitruum aeditũ 1174
galilei latronis in filios impietas 416
galleruce 285
gallia tranſalpina ueneni miſcendi quondam artifex, pag. 889
galliarum ſtudia & ſermo, pag. 702
gallica ſapientia, prouerbium 1154
gallicæ ueſtes 344
gallicanæ mulieres in Sena inſula quales 509
gallicanus cothurnus 702
gallicarum mulierum laus, pag. 509
gallinaceorum Athenis concertantiũ in theatro ſpectaculum, & unde ortum 666
gallinaceorum criſtæ Heliogabali deliciæ 1071
gallinaceorum ſuper coitu pugna 1140
gallinarum pericarphiſmus pag. 1146
gallus cur Aeſculapio ſacrificari ſolitus 604
gallus cur Perſica auis, & Medica 605
gallus in ſuo ſterquilinio, prouerbium 606
gallus Mineruæ ſacra auis, pag. 606
gallus, orthouoas 919
gallus ſylueſter 606
galli aurei geſtamen 605
galli erga hominem amor, pag. 605
galli fabula ibidem
galli uenter, prouerb. 604
galli cur ante lucem canant, pag. 605
gallo uim omnia quæ deglutierit, conficiendi adeſſe, pag. 604
gallorum criſta unde 605
gallorum libidò ibidem
gallorum ſpectaculum 604
gallis cur allium obijci ſolitum 605
galli Vibij inſania 410
galli cur Cares apud Perſas pag. 605
galli à Dite patre prognati pag. 702
galli ferè ſtolidi, cur 694
& 907
galli frigoribus aſſueti 703
gallorum albedo 607. 707
gallorum braccæ 703
gallorum clades prope Rauẽnam ab Hiſpanis accepta pag. 157
gallorum cum Annibale fœdus quale 509
gallorum leuitas 702
gallorum mores 695. 702
gallorum corpora qualia, 702 704
gallorum nefaria de maſcula Venere lex 557
gallorum pueri cur initio ſapientiores 1154
item orbiculatiore capite pag. 1154
gallorum ſagittas helleboro oblinendi mos 889
galon 121
γέλως 1090
gamal 252
γαμηλία ἥρα 1085
γαμήλιον γάμημα 1090
γαμήλιος σπόρος 1087
gamelius Iupiter ibidem
gamelia Iuno ibidem
gamma interdum perſequũ beta, & contrà 205
gamelium, gamelius logos, pag. 1081
gamori 977
gamoi 1050
gamos pro ſeniatorio Pythagoræ 859
γάμος quinarius 858
γαμψώνυχα 487
gan 252
gange Lyciæ 488
γάγγλιον 131
gangamela 252
gangamon 121. 571
gangis fluuij apud Indos cultus 716
gangitis lapis 488. 489
gangrena 1160. 1161
ganymedes à Minoe raptus & Ioue 555
ganymedes Tantalo raptus pag. 1073
ganymedes unde raptus, pagina 1144
gaudentium lachrymæ unde pag. 435
gaudiũ & lætitia non idem, pag. 330
gaudium quid ibidem
gaugamela 252
gaus, laros 363
garamantum ſitus, & mores pag. 724
γαργαλισμός 825
gargara 822
γαργαρεών 115
gargaron Idæ promontorium 502
gargilius Martialis 717
gargittios catlis 661
garus quid 1173
gari natura 1172
garotes pro boue 919
γαρύειν 192
garus cur frigore non denſeſcat 1172
gaſter 120. 295. 303
gaſterium 295. 1069
gaſter, gaſtra, pro uaſe; pagina 1069
gaſter pro rapo & braſsica 1069 1070
gaſtrenſes apparitores 330
gaſtriſmus 238
gaſtrocnemion 130
gaſtrologi 1071
gaſtrologia ibidem
gaſtronomia 1053
gaſtronomi ibidem

gaſtroraphia 120
gatidis Syrorum reginæ hiſtoria 883
gatis pro piſce, Syris 883
gauanta Cyprijs Adonim dici 1131
Gedroſii, qui Cedroſii alijs, pag. 716
gehenna 492
gelaſinus Democritus 112
gelaſini dentes 111
γελοιοποιίζειν 100
γελοιασμα ibidem
γελοῖον ibidem
gellij annales 528
gellij laus 300
gelon Siciliæ tyrannus ἄμουσος 757
gelonis in Siciliam univerſam benignitas 759
gelonis tyranni in Græcorũ legatos ſcomma 594
geloni debellata Carthago, pag. 492
γέλως unde riſum ſignificet, & quare ἄσβεστον dixerit Homerus 86
gelotopœi 498
geminorũ generationis cauſa 147
gemma phryſius 623
gemonij gradus qui, & cur dicti 359
γένυς 302
genæ 101. 103
γενικὰ quid 754
genealogici hymni 220
generandi rationem præcipuè incumbere homini, pag. 502
generandi uis, Venus Platonicis 381
generantium imaginationis uis 776
generatio 63
generatio fatalis quæ 802
generationis præſides deæ, pag. 1089
geneſeos exordij obſcuritas, pag. 423
geneſia 654
genethlia 598. 654
genethliaci 529
genethliacis tria neceſſaria, pag. 446
γενετυλλίδες deæ 1089
geniati philippei 352
genitale duplex quandoq; in homine, & capris præcipue 558
genitalis in ſopore cur obtumeſcãt et arrigant 550
in genitalibus primus frigoris mortificantis ſenſus, pag. 122
genitura, eiusq; à cerebro defluxus 147
genitura quibus per ſedẽ ſecernatur 557
genitura quid 518. 608
genituræ cardines 351
genituræ, dũ excernitur, uoluptas unde 558
genituræ loca in cælo 45
genituræ præfecti dæmones qui 244
genij 37
per genium principis iurantes plecti ſolitos 96
geniorum cũ hominibus conuerſatio 47
γενναΐδες deæ 1089
gennaiius 330
gentium diuerſarum cibi cuiuſmodi 1065
gentium diuerſarum mores 694 695 755
gentium maiorum & minorum dij 846
gentium ſingularum ſui mores 587
genu 130
genua cur ſupplicatores tangant 568
genua elephantis non flecti, pag. 132
genuini dentes 112
genys 193
geographus, per exochen pro Strabone 826
geomantia 340
geometria Aegyptiorum inuentum 719
geometriæ inuentor 864
geometriæ partes 562
geometriæ ratio 272. 273
geometricum medium quod pag. 864
geophanium 639
georgius Purbachius 623
georgius Trapezuntius Platonis calumniator reprehenditur 845
georgij Trapezuntij in Platonem ſcripta 842
gephyriſmi qui 472
γεφυρίζειν 472
gerani, γεράματα 193
gerania 192. 193
γεράνδα ἄλφιτα 292
geranos ſaltatio 165
γέρρα 192
γέρρον ibidem
gereſia 809
gerium 192
germanæ Indorum philoſophi, eorumq; mores 716
germanici exitum à Clarij Apollinis uate prædictũ pag. 1027
germani cur cærulei dicti, pag. 701
germanorũ bibacitas 700
germanorum, capillum iungere 688
germanorum fœminæ uaticinatrices 700
germanorum mores 700 & 900
germanorum oculi charopi, pag. 477
germanorum rufa coma 555
gerocomice 1119
geron 754
geronthræ urbs 536
gerontocomia 678
gerotrophi 228
gerra, ſcuta, tela 292
γέρρα σκηνῶν 292
gerrhi qui, & eorum ſepeliendi mos 653
gerrones ſerui 972
geranos machina 292
gerion hyemis typus 192
geruli 589
geryon triplex cur 766
geryonis boues 193
geryonis canis 661
geryonis hiſtoria 192
γῆς βωμός, γῆς μαντεῖον 485
geſtus excellentia 162
in geſtu ſolœciſmus, quid, pag. 781
getæ ubi 706
an Daci 706. 707
getarum mores ibidem
getyllides quid, cur, curq; Latonæ ſacræ 186
Gibbus quid 1173
gigantis nomine coli Indis Herculem 715
gigantes ex angelis dei nati, pag. 41
gigantes Phlegræ incolæ, pagina 1177
gigantes terra prognati 81
gigantum contra deos bellũ, quid 81
gigantum prælia unde conficta 1177
γίγαρτον 327
gigleria 606
giluum uinum 1098. 1104
giluus color 480. 833 & 878
ginges rex medicus 1119
gingras ſaltatio 165
gingras 319
gingrinætioiæ 165
gingrire 319
gingiuæ πλαδῶσαι, pagina 112
ginni 114
girrini ibidem
giſsippus 100
giſsipodiſma ibidem
giſſa ibidem
giſſon, giſſoma ibidem
gitiadas 736
Glabreta 502
glabrentia loca ibidem
glabrionis Acilij hiſtoria, pagina 487
glachon 471
gladiator in harena conſilium, prouerb. 403
gladiatores cõſummati qui, 405 406
gladiatores etiam in cõuiuijs exhiberi ſoliti 405
gladiatores ordinarij qui, & poſtulatitij 404
gladiatorũ petitiones, commiſsiones & compoſitiones 406
gladiatorum ζεῦγη 405
gladiatorij ludi cur ad bellum ituris exhiberi ſoliti, pagina 405
gladiatorij ludi in foro Romano exhiberi ſoliti, pagina 1075
gladijs inter epulas cinctorũ mos 697
gladiolus herba 476
gladiolus loliginis quid, pagina 507
gladiolus piſcis 946 & gladius ibidem
glanæ 440
glanos ibidem
glamyros ibidem
glans 122
glandium cortices ueteribus ad ignis uſum & balneorum 1163
glandibus ueſci Arcadibus conſuetum 587. 685
glandula 1174

glaſti

glaſti uſus Britannorum mu lieribus, & ipſis Britan nis 701
glaucedo oculorum formido loſa 541
glaucoma 586
glaucoma ceſiis frequentius accidere 586
glaucopis cur dicta Pallas, 101 477 541
glaucopes dracones 541
glaucus Caryſtius pycta, pa gina 398
glaucus, marinus demon, deq́ eo plura 40
glaucus ſciamachus 505
glaucus taraxippus 821
glauci Epicydis hiſtoria, pa gina 397
glauci ſtatua 398
glaucum reuixiſſe 580
glauci ars, prouerbium 191
glauce cani, arieti, anſeri a damata 481
glaucum mare cur 477
glaucus pupillarum color, pa gina 101
glauci equi, qui 548
glauci oculi 477
γλαυκὸς 477.585
gliſcerum conuiuium 326
globi, globuli 336
γλοιὸς 127
glorie adipiſcende ratio, pa gina 960
glos 1090
gloſſemata 470
gloſſematica que 470
gloſſocomon 469
gloſſocomium ibidem
gloſſocomium mechanicum pag. 469
gloſſogaſteres ibidem
gloſſographi 470
γλῶσσαν ἔχειν ἀργυρᾶν, χεῖρας δὲ ἐργάτιν, prouerbium 110
gloſſularij, gloſſematarij, gloſſematici 470
γλωττίς 469
in tibijs ibidem
glotte, ſiue gloſſe ibidem & 470
γλωττοκόμιον 320.469
gluma 149.685.1003
glutia, glutos 127
γλυκὺ uinum 480
γλυκὺς ἀγὼν pro abro tono 723
γλυκὺς ἀγὼν 775
glycyſide pomum 693
γλυφάνου προσόζειν, pa gina 943
glyphice 1137
glyphion 791
glyphis, glyphon, glyphanō, glyphiō, et glyphie nym phe 888
gnaphalon 610
γναφαλώδης ibidem
γνάφαλα 795
gnathene meretricis hiſto ria lepida 841
gnathonis Siculi crapula, pa gina 497
γνησίαι coſte 120
gnidanum mores 724
γνώμων quid 1013
gnomici, gnomones, &c. pa gina 445
gnomon ibidem
gnomonice ibidem
gnomones dentes 112 & 445
gnomones magiſtratus, pa gina 445
gnoriſma 227
γνωστικὴ δυνάμεις 200
gnoſtici 445
gnoſtici heretici 241
gnoſtici unde dicti 53
gnoſticorum de legibus do gma 699.849
gnoſticorum impia ſacra 52
γῶ 117
gobij, cothones 920.1057
gobryes 889
goetes 271
goetia 345
goetia quid à magia differat pag. 346
goetie 402
γοήτ 820
gomphiaſis 112
gomphiaſmus ibidem
gomphoſis 501
gonati cognomē unde 920
gonation aratri quid 992
gone 147.148
gongyle unde optima, pagi na 1070
gonorrhoea 122.550
gonorrhoeis 550
gordiani palmata toga. pagi na 599
gorgia quid 725
gorgion ſchema ibidem
gorgias falſò ſapiens habi tus 424
gorgias ſophiſtice uelut pa rens 748
gorgias uerborum arte iun gendorum auctor 750
gorgie aurea in Delphis ſta tua 424.750
gorgie Leontij de mulierum fama dictum 516
de Platone dictum 821
de ſomno dictum 1155
gorgie orationes quanti A thenienſibus habite, pa gina 424
gorgie Leōtini ſenecta, deq́ eo plura 750
gorgie duo ibidem
gorgidas 345
gorgonis allegoria 925
gorgones animalia ī Libya, qualia 725
gorgones inter Amazonas pag. 327
gorgophone prima ſecundis matrimonijs uſa, pagi na 1086
gorgyra 837
gorphis 459
gortyn uicus 728
gortynius fluuius 728
goti, an ijdem cū Getis 706
gotici belli tempore Porphy rium cete circa Byzanti um 298
gotorum in Italiam irruptio pag. 1031
grabion 213
gracculus cur cognomina tus Agathocles rex 916 & 917
gracculi furacitas ibidem
gracculi in adoleſcentem a mor 481
cum gracculis quomodo de paciſci ſoliti Veneti 916
gracchus an ſine aſpiratio ne ſcribendum 917
gracchi appellatio unde 917
C. Graccho oratori fiſtula ac cini ſolitum 319
gracchorum oratio qualis, pag. 953
in gradum ac lineas regredi, pag. 182
gradus Gemonij, Aurelij, Ca ſtorei, &c. 359
grea 121.1003
grea pellis que 572
gree Phorci & Cetonis fi lie, cur 1003
grecia magna 236
grecia Grecie, pro Athenis pag. 709
grecie claues que Philippo dicte 826
grecie quatuor certaminum corone quales 484
greci cur diſciplinis aptio res 694
greci cur diſputatori uino indulgeant 1124
greci cur Helicopes dicti Homero 477
greci nouarum rerum auidi pag. 607
grecorum adulandi mos, 709 794
grecorum doctrina uelut bo norum mare 177
grecorum in bibendo leges 1067 1068
grecorum in maſculos libido 555 556
grecorum in terremotu ſu perſtitio 30
grecorum leuitas unde, & grauitas 694
grecorum luxus 456
grecorum mores 695
grecorum mos, duos pea nes canendi in prelijs, pa gina 321
grecorum quondam latro cinia 873
grecorum Veſta & Pryta neum, pro Athenis 709
grecorum ueterum parſimo nia 235
grecos etiam quedam Lati norū per circuitus transfe ferre 306
à Grecis doctrine exempla petenda 709
grecis literis cur ſibi Cartha ginienſes interdixerint, pag. 865
grecoſtaſeos gradus 359
greculi cognomētum Adria no inditum 1121
grecum uinum 1105
greco more potare, quid, pa gina 1067
granie 446
granioſi oculi ibidem
γραμμὴ ἐκ τῶν ἄλλων τείνει, pa gina 585
gramme 309
gramme, ludi ſpecies 789
γραμματεῖον pro ſorte, pag. 865
grammatia quid 718
grammatica pocula, que, pagi

pagina 276
grammaticus ibidem
grammatici analectæ, qui, pagina 506
grammatophorus 682 & 1165
grammatophylacium 275
γραμμίζειν 789
gramus 440
grandio pro ſenecione 402
Qu. Granius præco 954
γρᾶυ 936
graſos locus ibidem
graſus, et graſon quid ibidē
graſonia ibidem
graſoni ne ſucceſſeas, prouerbium 936
ne graſum quidē pertuliſſe, prouerbium 936
gratiæ captandæ ratio ex inopinato 1066
gratia in uerbis aut rebus, pag. 466
gratia quid priſcis theologis pag. 419
gratiæ cur Veneri apud ueteres coniungi ſolitæ, pagina 1083
gratiæ quot & quæ ibidem
gratiarum cæleſtium munera quomodo conſequenda pag. 32
gratiarum crater 1068
gratiarum ſimulacra qualia apud ueteres 846
gratiarū templa in urbibus, cur 895
gratijs quis primum ſacra fecerit 845
gratianus Funarius cur cognominatus 410
gratitudo omnium uirtutum mater 267
gratitudinis exempla 266 & 267
grauedinoſi 393
grauedo 393.1166
grauida non ante partū ſupplicio afficiēda, Aegyptiorum lex 206
grauidam quomodo interno ſcas 990
grauidæ cur concubitus appetentiores 519
grauidarum appetitus abſurditas & mollicies unde pag. 776
grauidarum faſtidij ratio, pagina 776
grauitate præditi cur hebetiores 907
γραῦς quid 1003
gregarij panes 336
gremia 126
greminalis 130
griphus quid 1066
griphi conuiuales ibidem
grone 213
gronia ibidem
grones 526
gronthus 118
gropon 822
groſphos 815
groſsi 401.684
groſſum 684
grumi ueſicæ 145
grunda 100
grunnius Corocotta 592
grunnij hiſtoria 891
grus ſaltatio 165
gruum ordo literatus 276
grylli in brutum deformati pro ira defenſio 899
grynos quid 282
grypus ibidem
grypi, regij 943
grypi plurimi apud Perſas pag. 629
grypos cur ament Perſæ, pag. 282
gryſmos 980
Guardia uicus 156
gubernator 620
gula 113.133
gulæ deteſtatio 494
gulæ inſectatio 240
gulæ taxatio 1046.1047
gulæ exempla 240
guloſi, dæmonū uaſa ibidem
in guloſos 328.329
gurges 1003
gurgulio 115.133
guſtus in corpore locus accōmodiſsimus 65
guſtus in homine excellens, pag. 184
guſtus in lingua cur tactu ſolertior 109
guſtus in protogeuſtæ præcipuus 858
guſtus ratio ibidem
guſtus uoluptas maximè belluina 523
gutta pro myrrhæ unguento 939
guttatum, placentæ genus, pagina 335
guttatus, color 833
guttur 113.114.133
gutturoſus 113
Gyala 1056
gyalas 117
gyalus ibidem
γύα ibidem
gyes 113.992
gygadas theſaurus 198
gygenij equi 114
gyges polychryſos 198
gyges quis ibidem
gygis annulus ibidem
gygis ſepulchrum ibidem
gygem mulieres εὐνουχίσαι 757
gyia 117
γυλιαύχενες 114
gylus ibidem
gymnaſij apud Elidem ambitus quot 813
gymnaſij exercitatio qualis obſeruanda 394.395
gymnaſia pro balneis 1167
gymnaſia quæ propriè, pagina 1167
gymnaſiorum auctores qui, pag. 263
gymnaſiorum inuentores Spartani 775
gymnaſtes 801
quid à pædotriba differat 801
gymnaſtis cur nudis in certamen prodeundum 536
gymnaſtices uſus 1116
gymnetæ 977
gymnis tyrannus 834
gymnoſophiſtarum apud Indos genera & frugalitas, pag. 496
gymnopædiæ 671
gymnopædica 164
gymnoſophiſtarū laus 390
gyne 245
gynecea pro mēſtruis 545
γυναικοκρατούμενοι, pag. 1079
gynæcomania 630
γυναικῶν ἀγὼν 775
γυναικῶν τάφος apud Argos 396
gynæconitis 1018
gynæconomi 264
γυναικόπολις 516
gynni equi 825
gypſi uſus ad defæcandum uinum 994
gypſochoi 1137
gyrgathum 630
gyrina rana, prouerb. 114
gyrini ibidem
gyris ibidem
gyritæ panes 114
gyzantes 597

H

H Aſpirationis apud latinos forma unde, pag. 449
habitus non facit monachū, prouerbium 176
ἅδης cur Pluto 492
ἅδου κύνη 661
hæmacuria 654
hæmaſium 1048
hæmatia 496.1048
hæmation ibidem
hæmatites lapis etiam carites 87
hæmodia 112.195
hæmoniæ fici 684
hæmophobi qui 856
hæmorrhagia quid 89
hæmorrhois thonios cur Nicandro 596
hæmorrhoidis ſpina cur confracta 596
αἵρεσις 27.355
hæret aqua, prouerb. 517
hæreticus planeta 27
hæſitans, iſchnophonus, pagina 465
hale cognomen unde 920
hale, halyce 395
halea certamina 656
haleus, halea Palladis delubrum 656
halia 186.396.621
halimenta 136
halica ciuitas 396
halica oratio 396
halicaccabi radicē cur diuinaculi manderent 630
halicarnaſſus Cariæ ciuitatū metropolis 566
halides, haliæ 186
ἁλιεύς 594
halicus ara, quæ 212
halipartum quid 1002
haliparti ibidem
halipedon quid, & cur dicatur ibidem
haliporphyros 593
halirrhotij cædes 458
halirrhotij fabella 460
ἁλίζειν 186
halma 505
halmades 458
ἁλμῶνες 1028
halmus Siſyphi filius 1028
ἁλμυρίζειν 943
ἅλω 459
ἁλῶα feſtum ibidem

ἁλῶα

ἀλυγτα ἀλλάξια 371
halosquid 459
halotia 656
halſius campus 328
halter pancratiaſtes 521
halteris figura qualis ibidē
ἁλτῆρες 521
hallucinator, hallucinari, pagina 395
halyattes cū tibijs inire prælium ſolitus 315
halyce unde contingat 395
ἁλύειν ibidem
hamadryades Oxyli filiæ, earumq; nomina 686
hamaxedonia 611
hamaxitos per Maniā Pharnabazo adiecta 509
hamaxobiorum appellatio, pag. 707
hacippi 830
hammata 725
hamotrahones 359
hamatrochia 830
hapala oua quæ 1041
hapalos panis qui 714
harenæ uitreæ mirum 850
harenarius teſtis 1008
harenarij 1018
harma 488.675
harmamaxa 675
harmata polemica 831
harma urbs 488.889
harmatrochia 666.830
harmatotrophōtes Athenis, qui 709
harmus 112
harmodium canere, prouerbium 1053
harmodij & Ariſtogitonis ſtatuæ 1136.1137
harmodij canes 660
harmodij melos in conuiuio pag. 1053
harmodij nomen ſeruis interdictum 648
harmonia Martis & Veneris filia, cur 680
harmonici 175
harmoſtæ qui 675
harmoſteres ibidem
harmoſyni ibidem
harpagare, harpyia, harpax 1143
harpage 1144
harpage ibidem
harpagia ibidem
harpagium locus 555
harpagones à quo primum inuenti 1144
harpæſa urbs 1144
harpaſti inuentor 755
harpaſus fluuius 1144
harpax 1064
harpe 1144
harpedophorus ibidem
harpeza ibidem
harpides ibidem
harpina, harpinates 821
harpocrates deus 846
harpos 236
harpyia canis 661
harpyia urbs 1144
harpyiæ à Zeto & Calai fugatæ 1143
harpyiæ malæ, prouerbium, pag. 1143
harpyiæ quæ, & cuiuſmodi fuerint, deq; iis plura, 1143 1144
harpyiæ quatuor 1143
harpys 1144
ex harundine corollæ 1055
harundines abſq; pluuijs non creſcere 1023 & 1024
harundinum alæ 117
haſta cælibaris quæ 811
haſta locationum & ſalutis, 812 813
haſta præconis inſectari, quid 813
haſta pura quæ 811
haſtam & caduceum mittere, prouerb. ibidem
haſtam refrixiſſe quid 812
per haſtam iurare 810
haſtam ſperare & uibrare, quid 812
ſub haſta uendendi mos qui & unde 811
haſtæ auctio quæ Romæ, pagina 812
haſtæ uocabula diuerſa, pagina 814
de haſtis uaria quàm plurima 810.811.812 813 814
haſtarium 812
haſtati equites 832
haſtici ludi 813.814
ἑβδομαῖος febris 855
hebdomatici anni 860
hebe 122
hebe cur poculis præpoſita pag. 1050
hebedon 581
hebeteria 1050
hebetium firmior memoria, pag. 374
hebræorum doctrina triplex pag. 350
hebræorum finiendi libros mos 569
hebræorum ſepeliendi religio 650
hebri nuptiæ 619
hecaergos 370
hecale, Hecaleſion ſacrum, Hecalus Iupiter 1157
hecale unde dicta ibidem
hecale nunquam fies, prouerbium ibidem
hecalene ibidem
hecate, Hecatæa 413
hecate aconiti inuentrix, pagina 421
hecate cur tergemina, et triſſocephalos 764
hecate κυνοσφαγὴς θεός pag. 706
hecate in Bœotia præcipuè coli ſolita 765
hecate, Proſerpina, Iuno, pagina 764
hecate ſemper facibus instructa 608
hecate unde dicta 765
hecatæ cenotaphium ab Vlyſſe extructum 765
hecates numen 179
hecates paricidium 421
hecates ſacra 765
hecatæ cur canes & mæniades immolantur 765
hecateis herba 421
hecaterides ſaltationes 165
hecateum 765
hecateus hiſtoricus 840
hecatombæa 809
hecatombæa Iunonis 511
hecatombæon menſis 765
hecatombe quo ritu celebrari ſolita ibidem
hecatompedon quid ibidem & 973
hecatomphonia 765
hecatonchir cur dictus Archimedes 930
hectica unde dicta 990
ἑκτικοὶ febres 855
hector Ptoi Apollinis filius, pag. 616
hectorea coma qualis 258
hectoris monumentum 818
hederæ corona cur potentibus uſurpata 1054
hederaria patera 1056
hedna 1081
hedea 128
hedræi qui 968
ἑδραῖα ἕλκη 128
hedyoſmos 385
hedyoſmos achreſimos 385
ἡγεμών qui 871
hegemon cognomento φακῆ 410
hegeſianax Alexandrinus, pag. 745
ἡγητορία 635
hegias 678
hel Phœnicum lingua, ſol, pagina 14
helanæ faſcis quæ 213
ἑλικώπιδες cur Troades Homero 542
ἑλκτικὴ δύναμις 63
helcos in carne, quod in oſſe catagma 91
ἕλκος ξυστὸν, ὑγρὸν, pag. 94
helcoſis 145.216
ἕλη 86.970
hellos muſcarum genus, pagina 970
ἑλεῖν 426
ἕλειος, aſparagus 970
helena inſula 1004
helena quomodo à Ioue & Leda prognata 418
helena Zeuxidis cur meretrix appellata 756
helenes apud Solymos ſepulchrum 651.655
helenæ crater, prouerbium, pag. 731
helenes epithalamium 1085
helenæ & Paridis connubia quare infelix 1085
helenæ lampades quæ 213
helenæ mactandæ, & ab aquila liberatæ hiſtoria, pagina 488
helenæ ouum 1042
helenæ raptus 260.750
helenes ſegmēta dominis exitialis, prouerb. 451
helenæ prouerbio quæ 756
helenæ uas 214
helenephoria ibidem
heliæ raptus 78
heliæum forum 1073
helichryſos 135.654
helice unde dicta 1004
helicias 425
helicoblepharos 477
helicon quid 855
helicon pro nigro 477
heliconiades unde dicantur Muſæ 855

helicopis 477
helicopes cur Græci Homero ibidem
ἑλιγμα 135
ἑλιοτὴρ ibidem
ἕλιξ ibidem
helij Cæſaris hiſtoria 920
helij muſcæ, quæ 970
heliodorus à Dionyſio ſophiſta reprehenſus 1010
heliogabalus cur Tyberinus & Tractitius dictus, pagina 361
heliogabalus cur Varius cognomento 921.1016
heliogabalus, qui & Alagabalus 1071
heliogabalus, qui & Varius Antoninus 1016
heliogabalus Sardanapalus, pag. 599
heliogabali cadauer in Tyberim præcipitatum 361
heliogabali guloſa inuenta, 1071 1072
heliogabali hiſtoria 408
heliogabali interitus 1072
heliogabali mollities 325 & 1016
heliogabali nomen unde, pagina 921
heliogabali in ueſtitu luxus, 599 600
heliogabali portẽtoſa libido 126 522
heliogabali ſchemata libidinis 522
heliogabali uaria cognomina 361.921.1016 & 1072
helios 14.931
heliofis 160
heliotropia 445
heliotropiæ motus 262
heliotropium cum ſole circũagi 1110
helis ſophiſta hydropotes, pag. 410
ἡλιτόμηνοι qui 861
ἡλιουτρέπιζα 1110
helium uinum 970
helix in purpurarum teſta, quid 477
helices 477.507
hellanodicæ 484
& cur duodecim ibidem
helleboro ſagittas oblinendi mos 889
helleniũ promõtorium 710
hellenius Iupiter ibidem
hellenotamiæ 1077
ἑλλὸς 426
hellotia panagyris 426
hellotia feſta ibidem
hellotidos puellæ hiſtoria, pagina 426
ἕλμινθες 735
helos urbs 970
helei ibidem
helotes ibidem
heleatæ ibidem
helotis ibidem
helotæ 977
helotæ ſatyri 970
helotæ Spartanis qui ibidem
helotica ſeruitus ibidem
heloticum bellum ibidem
helluo librorum 1121
helucus 395
heluolæ uuæ 298
heluus color ibidem
ἡμεράσια Diana 630
ἡμερινὰ σιτία 531
hemerodromus 682
hemerotrophis pro chœnice 919
hemicrera 95
hemicraniæ ſphacelodes, pagina 988
hemicranici 444
hemicricium 300
hemicyclij ex quadrato inuẽtor 929
hemicyclium 292
hemicypros 335.444
hemicyprus uas 1070
hemidarica 355
hemidiploidion 598
hemiectus 610
heminnæum 352
hemĩa 1098.1107.1108
hemiobolæa 352
hemiobolium ibidem
hemioliæ fibulæ 160
hemiolij ſymphonia 1105
ἡμιόνος 967
hemiopi tibia 319
hemiorion 444
ἡμιώριον ibidem
hemipherium ibidem
ἡμερόβιος Diogenes 496
hemitomus 1056
hemiſphærij inuẽtor Ariſtarchus 929
hemiſphæria duo 34
ἡμίθεοι 37
hemithoracium 444
hemitybium 160
hemitymbium 160
ἧνα 529.856
ἡνία 854
ἡνίαι ibidem
heniochus cæleſtis, Hippolytus 425.831
heniochus inter aſtra, qui, pagina 831
heniochi apud Athenienſes ditiſsimi 709
henium 455
henrici imperatoris in patrẽ impietas 421
heortaſtice 290
hepar humiditatis fons 191
ἧπαρ πολυαίματον, pag. 1135
hepar ſpiritus ſedes 87
hepatis appellatione fertilitatem innui 255
hepatis dipſas 985
hepatis ratio 684
hepatis ſcirrhus 534 & 1087
hepatis 141
hepatici unde, & qui 140 & 141
hepatus piſcis 142
hepheſtia feſta 425
hepheſtion φιλαλέξανδρος Alexandro dictus pag. 882
hepheſtionis funus 592 & 650
hepiala febris 855
ἑπτάκις, pro multoties, pagina 859
heptacometæ qui 714
heptacometarum mel 714
heptagona improbata 315
ἑπταμηνιαῖοι infantes uitales 860
heptaplevri Ligures 120
ἥρα, pro Iunone 648
hera pro Fortuna 648
ἔρα, pro terra 37
ἡραῖα 597.809
ἡραῖα agon 510 & panagyris 511
ἡραῖα ζώνη 648
ἡραῖον ibidem
heræum murus, ἡραῖον τεῖχος. ibidem
heraclea 809
heraclea Androcorinthus, pag. 734
heracleotæ 767
heracleoticus agon 683
heracleotici ſcyphi 1058
heracleum poculum 1056
heraclides πολύφαγος, pag. 828
heraclidis induſtria 828
& liber πόνου ἐγκώμιον ibidem
heraclidis pyctæ polyphagia & polypoſia 1112
heraclitus σκοτεινὸς 150
heracliti dictum 596.638 & 643
heracliti factum ſcitu dignũ pag. 478
heracliti lachrymæ 517 & 756
heraclito rerum principium ignis 654
heraclitum omnis in uita deflere ſolitum 756
ἥρας ἄνθεα 992
herba inſaniam uerſandi lapides inducens 627
herba ſcelerata, & herba riſus quæ 781
herbæ edules 1157
herbis litare ſoliti ueteres, cur 428
herbarij 1119
hercij Iouis cognomentũ unde 799
hercitæ 972
hercion pro domo 799
ἕρκος 378.435.1020
herculanea pro maximis, pagina 194
herculaneus nodus 1058
herculei agones 683
hercules à muliere domitus, pag. 534
hercules alter, prouerbiũ, pagina 837
hercules an Stymphalides peremerit 602
hercules Celtis Ogmius, pagina 195
hercules, Chones 921
hercules Gylius dictus 114
hercules hydræ felle ſagittas tingere ſolitus 991
hercules Idæus Olympij certaminis auctor 484
hercules in Olympijs cum Ioue congreſſus 484
hercules, monſtrorum malleus dictus 534
hercules Prodici 483
hercules pro ſolari poteſtate 192
hercules quare in immortalitatis participatũ admiſſus 193
hercules ξενολιθεύσας, pag. 819

hercules, Sandes Perſis, pagina 965
hercules triplici dentium ſerie 112
hercules uoluptarius ac furens 193.194
hercules plures 192
herculis claua ex oleaſtro, pagina 458
herculis Calydone exceſſus propter interemptũ con-dylo puerum 118
herculis columnæ 192
651 758
herculis contra gigantas pugna 1177
herculis cubilia 193
herculis furor à Minerua impacto lapide ſopitus, pagina 630
herculis in Elios expeditio pag. 582
herculis in Indiam expeditio 715
herculis in Linum præceptorem facinus 754
herculis olea 458
herculis polyphagia & polypoſia 240
herculis ſimulacrum 193
& 646
herculis ςῆλαι 651
herculis ſimia Themiſon Cyprius 413
herculis τὰ παιδικά. Euryſtheus 556
herculis uaria cognomina, pag. 194
herculi Timonem lac præbuiſſe 819
herculi primò & ſacellum erectum & immolata capra 679
herculem quandoq; luſui indulſiſſe 348
herculem Indis coli Gigantis nomine 715
per Herculem iuſiurandum pag. 193
herculem primum oleaſtri ramo coronaſſe 483
herculem reuixiſſe 580
herlinus 623
hermaces 250
hermaphroditus cur Mercurij filius 680
hermaphroditi 742
hermaphroditi quo ſydere naſcantur 558
hermaphroditarum appellatio & ſpecies 558
hermopolitarum ſtudium, pag. 587
ἑρμᾶται 250.302.814
hermæ 1076.1129
hermea 597.648
hermea feſta 492
ἑρμηνεῖς quare dicti planetæ 28
ἑρμῆς ἀγοραῖος 1076
hermes cur dictus Mercurius 312
hermes rex medicus 1119
ἑρμῆς potus 1068
ἑρμοῦ κλῆρος 1062
hermeus diæta 456
hermea cur omnes montes dicantur 432
hermias eunuchus 850
hermion urbs 294
hermione urbs, inibiq; breuiſsimus ad inferos deſcẽſus 653
hermionis triremis 294
hermionenſiũ Chthonia ſacra 1055
hermippus Smyrnæus 449
hermocopides 1076
hermocratis liberale dictum pag. 827
hermodice Midæ uxor, nummos cudendi apud Cumæos auctor 842
hermodori frugalitas exilio mulctata 150
hermogenis cor hirſutum, 139 803
hermogenis præcox ingenium, & eiuſdem rhetorica quãdo ab eo ſcripta 803
hermoglyphice 791
hermotybies 722
hermolai Barbari defenſio, pag. 456
hermolai Barbari in Plinio caſtigationes 295
hermolai Barbari laus 185
& 655
hermolaus Barbarus notatur 385 554
in heroas conuerſio 342
heroas prætereũtes ſilentium ſeruare ſoliti 37
heroes carnibus etiam elixis uſi 1064
heroes cur urbiũ curæ præfecti à Saturno 1019
heroes è curribus pugnare ſoliti 831
heroes iracundi & occurſantibus infeſti 37
heroes qui, & unde dicti 37
heroica affectio, melancholia 631
heroicum carmen cur Pythium dictum 613.614
heroici uerſus appellationes uariæ 651
heroici carminis origo 227
& 314
heroici uerſus, longi 651
heroum quid 648
heroum cantilenæ quot ſpecies 1053
heroum menſæ quales 1065
heroum terræ crater 1068
herodes cædis poſtulatus, ob uxoris necem 788
herodis Attici in Philagrum ſcommα 803
herodis Attici opes & magnanimitas 816
herodis dictum 637
herodis ſophiſtæ & Rhegillæ uxoris eius hiſtoria, pag. 788
herodis ſophiſtæ luctus notatus 787
herodis ſophiſtæ in perdocẽdo filio induſtria 769
herodis ſophiſtæ opulentia et liberalitas 784
herodice 926
herodotus Heracleotes, pagina 1042
herodoti cum Thucydide collatio 487
herodoti de Thucydide dictũ pag. 487
herodoti fabuloſa 681
herodoti phraſis qualis, pagina 954
herophile nympha 1062
herophile ſibylla 649
herpes eſthiomenos 1160
herpes quid à cancro & lupo differat 1160
herpis unum cur 1101
herſilia, quæ & Hora 444
herulorum in Italiam irruptio 1031
herus Pamphilius 372
heryngium 1146
ἑστιάδαι 565
heſiodus & Homerus coætanei 303
heſiodus primus fabularũ autor 579.681
heſiodus ubi necatus 419
heſiodi canes 661
heſiodi dierum obſeruatio, 528 529
heſiodi Theogonia, quæ & Phyſiogonia 535
heſiodo moriẽti teſtimonium per Muſas latum 560
heſione ab Hercule liberata, pag. 194
heſiones gratia repetẽdæ nauigaſſe Paridem in Græciam 750
heſperides λιγυφώνοι, pag. 29
heſperidũ mala aurea, quid 29 950
heſperiſma 1049.1064
ἑστία unde dicta Veſta 565
& 567
ἑστίας nomen, cur 567
heſtiæ hiſtiæ pro domibus pag. 565
heſtiarche 239
heſtiator 1052
heſtiuchus ibidem
heſtiatorium 485
heſtiei Pontici in ſtudio aſsiduitas 411
heſtiopammon 566
heſtor 300
heſychide 258
heſychus ibidem
hetæra Venus 520
hetæræ ibidem
hetæria 521
hetæridia 520
hetæridius Iupiter ibidem
hetærius Iupiter 567
heterognatos 1046
heteromalli 603
heteromaſchalos 117.598
heterophthalmos equos quibuſdã pulcherrimos uideri 825
hetron 335
hetruſci à Lydis oriundi, pagina 559
ἑξάκνημοι τροχοὶ 611
hexagonum in cælo, quid, pagina 26
hexametri uerſus 651
hexametri origo 614
hexaſtichon hordeum 284
ἕξις ἀθλητικὴ 989
ἑξόροφα tecta 299
hexaphori 791
hexites, tali iactus 789
Hibera excetra 579
biceſius Iupiter 567
hiceteria 459
hicterius, oliuæ ramus 459

hicte

hicterius theſaurus 459
hidrymeni qui 301
ἱερὰ κορυφὴ quid 935
ἱερὰ ὁδὸς quæ Athenis, pagina 450
hiera picra 648
ἱερὰ σύριγξ 113
hiera Telephi uxor 705
apud Hieropolim Phrigiæ hiatum mira uis 503
ἱερεύς 451
hieriæ ex Mercurio filius Iſthenus 485
hiericho quid ſignificet, pagina 767
hieroclis inſania Philoſtratum Euangeliſtis præponentis 643
hieroglyphicæ literæ 1141 & 1142
hierogrammates Aegyptiorum qui 1142
hieromenia Nemeorum menſis 983
hieromeniæ unde ibidem
hieronis de Syracuſanis uictoria 511
hieronis Syracuſani mores quomodo in melius mutati 757
hieronis os fœtens ab inimico proditum 306
hieronis Syracuſani tyrannis 163
hieronumeniæ quæ 985
D. Hieronymi lapſus 521
hierophantæ Athenis caſtrari ſoliti 473. 1079
hieros ichthys 448
hieros lochos 345
hieruſalem dei ciuitas 75
hieruſalem orbis umbilicus, & Iudææ media 571
hila, hira 135
hilum ibidem
hilares qui, & unde 86
hilaria feſta 249
hilaritas ex uino, quare, pagina 142
hilarodi 249
hiliſsiades Muſæ 767
hiliſſus fluuius 458. 767
himæum melos 175
himantelictæ ſermones qui, pag. 1011
himantes 658
himantopodes 901
himera urbs 789
ἱμωνιᾶν 176
hinni, hinnuli 93
hinnus 992
hippades 431
hippagogæ naues 821
hippagus à Salaminijs inuentus 821
hippagogi 294. 830
hippagretæ 753
hippalectryon 820
hippammonis canis & equus 661
hipparchi de cælo opinio, pagina 32
hipparchi exilium 618
hipparchia 832
hippardium 431
hippaſi ſors 626
ἱππεῖς 431
ἱππεῖς Athenis qui 969
ἱππεῖς Spartanis qui, pagina 753
hippis entea uel uaſa 542
hippia Iuno 485
hippia Minerua 542
hippiades 431
hippias Eleus 485
hippiæ ſomnium 1035
hippij Martis ara, & Hippiæ Palladis 485
hippiocharmes 833
hippion Argos 542
hippios Neptunus ibidem
hippios cur Neptunus 728 & 825
hippium philtrum 542
ἱππική 348. 825
ἱππικὸν χλῆδος 722
hippicum 832
hippicum menſura 820
hippo 170
hippo puella ex equa 824
hippo Scedaſi 674
hippobinus 819
hippobotæ 820
hippocampus quid 825
hippocentaurus 821
hippocentaurus canis 661
hippocētaurus Claudio Cæſari ex Aegypto in melle allatus 1093
hippocomi 389
cũ Hippocoonte pugna Herculis 679
hippocoryſtæ 820. 833
hippocorythæ 833
hippocratis error 1097
hippocratis filij, prouerbium 980
hippocratis imagines cur pileo contegi ſolitæ 773
hippocratis induſtria miranda 1121
hippocratis laus 773. 1121
hippocratis iuramentum, pagina 773
hippocratis uinculo alligandus, prouerbium 1150
hippodamia forum 1077
Hippodamia, quæ & Briſeis pag. 920
hippodamiæ chorus 510
hippodamiæ procus primus Mermax 821
hippodamus Mileſius, pagina 1077
hippodromia primum Azanis funere propoſita, pagina 654
hippodromij Neptunij templum 728
hippodromus ſophiſta 820
hippognomon 820
hippolytus Atteſtinus 155
hippolytus, cœleſtis heniochus 423
hippolytus ſacerdos apud Trœzenios 423
hippolyti lucus, templum ſacra 423
ἱππομανεῖν 662
hippomanes 819. 820
hippomarathron 819. 920
hippomenis poma 246
hippomiges 348
hippon apud Græcos, dictiones intendere 819 & 820
hippon ἄϑλος 848
hippone dea 824
hipponis philoſophi dictum pag. 928
hipponus, qui poſtea Bellerophon 478
hippopera 285
hippophorbion 524
hippophorbos tibia 318
hippopornos 819
hippopotamus quando primum uiſus Romæ 609
hippopotami dentes 486
hippopotami impietas & uiolentia 1141
hippopotami ſymbolum, pagina 1141
hippos 819
hipposelinum 819. 820
hippoſtaſium 820
hippotectonis cognomē unde Epeo 1139
hippotes 470
hippotes cur Aeoli pater, pag. 779
hippothoros nomos 312
hippotigris 821
hippotoxotæ 830
hippotrophia 820
hippotrophium ibidem
ἵππου ἔρως 823
ἵππου τροχός 275
hircenæ capræ, quæ 558
hirceſcere uites quid 553 & 906
hircinæ pelles cur bibli ueteribus 1037
hircini odoris ratio 558
hirciſſare 751
hircus 936
hircus odor 558
hirci in paſtorem facinus ex zelotypia 984
hirci urinæ uſus 724
hirci cur dicantur, quorum uxores inuulgant corpus pag. 905
hirci præpingues minus fœcundi 558
hircorum libido ibidem
hircorum pro fœminis pugna 909
hirculus in uitibus quid, pagina 906
hirpini cur Sorani 380
hirqui 558
hirquitalli, qui ibidem
hirundo alba in Samo uiſa, pag. 842
hirundines ſub idem tectum non admittendæ, quid, pagina 268
hirundinum feſtum 641
hirundinibus egere 597
hirundo una non facit uer, prouerbium 597
ἱστίαι, pro Veſta 707
ἱστίαι 565
hiſpaniæ felicitas & opulentia 703
hiſpaniæ ſubterranea cur inhabitare dicatur Plutos, pag. 703
hiſpani capillorum longitudine delectati 533
hiſpanorum arrogantia, 694 907
hiſpanorum commentum, ſolem in Oceanum mergi, pag. 929
hiſpanorum mores 703 & 704
hiſtoboæ 992
hiſtoboros ibidem

hiſtodoce 182
hiſtopeda ibidem
hiſtoria, Cliûs inuentũ 226
hiſtoriæ breuitas 954
hiſtorici officium 955
hiſtoris Tireſiæ filia 642
hiſtonoarion 992
hiſtrionia in Græcia non infamis 291
hiſtriones impudici 559
hiſtrionum exiſtimatio non turpis apud ueteres, pagina 540
hiſtrionum lura 291
Hodœporici equi 824
ὁλοῦροι 402
hœdi ex Melo deliciæ 328
ὁλάργυροι phyale 593
holcymos 141
holcos ibidem
holmeus lapis 302
holmiſci 112
holmos 119. 302. 303 952 1057
holoporphyros 593
holoſerica ueſtis ibidem
holoſteos herba 452
homœopathia 915
ὁμαυλίαι 438
homerica conuiuia 239
homericæ cœnæ quales, pagina 1047
homerici carminis ſuperſtitioſa exiſtimatio 636
homerici ſcyphi qui 276
homericorũ carminum cenſura qualis à Criticis facta 424
homeridæ 269
homerus à Daphne multa mutuatus 516
homerus Anacharſide antiquior 706
homerus Chiorum nummus pag. 353
homerus Λαμπονιάτατος 36
homerus & Heſiodus coætanei 303
homerus Heſiodo uictus, pagina 303
homerus doctrinarum fons, idem cæcus, & egenus, pag. 74
homerus literarum parens, 74 218
homerus ſophiſtarum pater dictus 820
homeri cæcitas 577. 681
homeri carminum cœliaca paſſiones 121
homeri in Palamedis poemata liuor 792
homeri Ireſione 459
homeri laus 840
homeri poeſis, à rhapſodis concinnata 269
homeri poeſis allegorica, pagina 223
homeri ſententia de diuitijs, pag. 786
homeri uomentis imago, pagina 840
homero ſubſtituendum Antimachum putaſſe Adrianum 1010
homerum quanti faciat Plato 229
homerocentrones 360
homeſtij 567
homicidium ſui an legibus admiſſum 897
homicidium pro paricidio, pag. 416
homo ad quæ natus 53 578 773
homo an felix 81
homo animantium prudentiſſimus cur 772
homo bicolor, prouerb. 251
homo bulla 761
homo cur erectæ ſtaturæ, 84 772
homo cur omnium animantium ſolus ciborum uarietatem requirat 241
homo cur φὼς Græcis 615
homo cur ſecundus deus Mercurio dictus 55
homo cur ſolus igne utatur, pag. 564
homo, deus mortalis 53
homo, dei imago 53. 54 & 149
hõ, difficilis poſſeſsio 974
homo es, Philippo regi occini ſolitum 759
homo etiam corpore omnibus brutis præſtantior 83
homo homini deus, potius quàm lupus 189
homo homini lupus 79 & 341
homo, infimus rationalis naturæ gradus 37
homo interior & exterior, pag. 808
homo, dei annulus 54
homo magnum miraculum, 53 78 150 253
homo, minor mũdus 58. 59
homo cur mundus minor, pagina 948
homo non aliud quàm ipſa anima 70. 1008
homo proteus 56
homo qua ratione ad imaginem dei creatus 808
homo qua ratione terra, & in terram abiturus 808
homo quare cauda careat, pagina 130
homo, quartus mundus 56
homo quatenus diuinum animal 79. 80
homo quid 54
homo quomodo rerum menſura pythagoræ dictus, pag. 55
homo Scylla 517
homo ſociale animal 947
hominem ſolum animantium nudum gigni 947 & 1124
homo Stoicorum ἀνεπμέρτοτος 903
homo uerus, quid 807
homo, unde dictus 58
hominis appellatione utrunq; ſexum contineri 58
hominis cauſa omnia à deo producta 6
hominis dignitas omnis ab anima 60
hominis imbecillitas atq; calamitas 45
hominis excellentiam cuiuſmodi aduerſa deprimere uideantur 79
hominis incrementa ſeptenario conſtare 860
hominis inter reliqua animalia principatus 947
hominis laus ab ingenio, memoria, uaticiniorum ac loquutionis poteſtate 74
hominis laus 59. 74
hominis miſeria 80
hominis ortus, ex priſcorum theologia 253
hominis præſtãtia 53. 576
hominis propriũ, conuiuere in pluribus 93
hominis ſalutem nullo beneficio penſari 592
hominis ſubſtãtia diuina 84
hominis ſummum bonũ eſſe in deo 149. 150
homini cur cõceſſa uita 615
hominẽ affectare etiã deum fieri 77
hominem cur Plato diuinum oraculum appellet 55
hominem duobus modis ab Hebræis dici 58
hominem cœlum dictum 14
hominem ex anima & corpore concinnatum 807 & 808
hominem non id eſſe quod uidetur 806
hominem ſacrum occidendi ius, quale 447
hominem ſolum ex omnibus animantibus caneſcere, pag. 499
hominem te eſſe cogita, Simonidæ dictum 479
hominem unum neſcire imperium pati 77
in homine quid optimũ 338
homines an è terra naſci poſſint 56
homines quare Homero ἀλφησταί 74
homines quare meropes Homero dicti 150
homines cur θεοειδεῖς Homero 150
hominum alios natura imperare, alios parêre 682
hominum corporibus nihil deeſſe ad perfectionẽ 82
hominum in beſtias trãſitus, allegorice 342
hominum prauitas 341
hominum quorundam natura mirabilis 408
hominum tria genera pro uitæ inſtitutis 81
homochœnices 610. 1047
homochetæ dij, qui ueteribus pag. 836
homodromia 830
homogenea mẽbra quæ 90
homognyos Iupiter 567
homocatalecton 1121
homorophij 1047
homoſiti 1047. 1050
homotes 158
homotoni febres 855
homotrapezi 1051
homululi 825
honeſti facies 806
honoraria 483
honoris ſpes, uirtutum elementum uel præcipuum pag. 366
hopla 146
hoplitæ 815

hoplites 831
hoplites certamen 848
& 505
hoplomachia inuentum 399
& 484
hoplomachici motus 398
hoploſinia Iuno 511
homoplaſmius Iupiter 97
hora æſtiua quæ & hyberna pag. 443
hora pro æſtate 483
hora duodecima ædificare, quid, prouerbium 443
hora duodecima quæ, item undecima & ſexta 443
hora Quirino iuncta 444
hora, quod tempus propriè Græcis 1156
horæ notatio, horoſcopus, pagina 1073
horæ καιρικαί, uel temporales 443
& uulgares, planetariæ aut naturales 444
ὧραι, Prodici liber 444
& 483
horæ, pro trimeſtri ſpatio, pag. 444
horæ ſolſtitiales & brumales, quæ 443
æquinoctiales 444
horæa 444. 483. 554
& 648
ὡραῖα θύειν 483
horæi fructus 1156
horæum 483. 1156
horæum tarichos, horatarichos 498
ὡραΐζεσθαι 1156
horapollo grammaticus 483
& 1141
horarum appellatio, unde, pagina 444
horarum crater 1068
horarũ diuerſa ratio 443
horarum mutatio ex ſole, pagina 446
horarum obſeruationis, auctor 445
Horatius, ὡράτιος Græcis pag. 483
horatij libido 520
horcanæ 1020
horcinus 379
horcinus Iupiter 567
ὥρη 294
hordeum Achilleum 923
hordeum hexaſtichon & cantherinum, item diſtichon, galaticum 234
hordeũ quare κριθὴ Græcis 429
hordeum ſale cõſperſum cur initio ſacrificij 429
hordeum uetuſtiſsimum frugum, & inde primitiæ, pag. 1082
hordei uis 335
hordeacei uini proprium, 264 265
hordeaceo pane ueſcẽtes male colorari 335
hordearius rhetor qui 887
hori qui 444
horis quid in cælo 1156
horiſmi 782
horius cur Apollo 615
ὁρμῆς ara Athenis 913
hormus ſaltatio 165
hormuſdatis dæmon 695
hornytus dux 946
horographice 444
horographi qui 444
horologica 283
horologij hora quæ 444
horologium diſſenſio maior quàm philoſophorum, pagina 444
ὁρομπίζαι 1144
horoſcopa 283. 445
horoſcopare 445
horoſcopantia ſigna ibidem
horoſcopus 445. 1073
horoſcopi incertitudo, pagina 446
horripilatio unde 395. 396
horror unde accidat 396
horroris ex frigore ratio, pagina 959
in Hortenſii ſphingem ſcomma Ciceronis 1136
hortenſio uituperata philoſophia 1117
horti, κῆποι, locus 1129
horti pẽſiles Babylonis 885
hortorum cura familiaris Aegypto 722
horus quid 444
horus, Aegyptijs pro ſole, & cur 444. 478
hori throno cur ſubiecti leones 478
hoſioter quid Delphos quis & Hoſii 430
hoſpitalis Lucanorum lex, pag. 756
hoſpitum exactio quibus familiaris 677. 678
hoſpitibus cur ſal ante cibos apponi ſolitus 430
hoſtis perimendi inſtitutum Romæ quale 417
hoſtem conſilio uincere, pagina 403
hoſtem donis corrũpere primi Spartani adorti 678
hoſtem ſtrenuum plerunq; prodeſſe 1023
hoſtiũ pro muliebri pudẽdo, pag. 125
hoſtij obſcœnitas 518
hoſtilina dea 983
hoſtire, hoſtimentum 983
hoſtorium 357
humana ſpecies quare tum ſolaris tum mercurialis prodita aſtrologis 77. 78
humanis carnibus ueſci Scotos 1065
humanitas uirtus quæ 411
humati propriè qui 652
humeri acetabulum et caput pag. 117
humerorum oſſa 113
humidum duplex 191
humidũ uitæ pabulũ 1100
humores corporis humani quatuor 89
humores æſtimationibus etiam moueri 602
humorum in corpore humano temperies, aut contrà, quid cauſetur 86
hungariæ ſeruatus 970
hunnorum cibus ſemicrudæ carnes 1065
Hyacinthus Amiclæ filius, pag. 674
hyacinthus pagus 475
hyacinthi uſus tingendis ueſtibus 1055
hyacinthi ſpecies ibidem
hyacinthides uirgines, quæ pag. 475
hiacinthinus color 1055
hyades unde dictæ 1113
hyades Atlantis filiæ, & earum nomina 609
hyæna à fulmine tuta 654
hyænæ fel 206
hyænæ pellis, prouerbiũ, pagina 1113
hyænæ pellet de cælo non tangi ibidem
hyænæ ſexus anceps 995
hyagnis tibicen 314
hyaloides phlegma 656
hyaloides, oculi tunica 585
& 586
hyamus 615
hyas Atlantis filius 609
hyberna hora quæ 443
ὕβος 251
ὕβρις χόρυ μητής 113
ὕβρεως lapis 458
ὕβωσις 113
hycca piſcis ſacer 449
hyccæ 175
hyccara oppidum 449
hychthya 1037
ὑδάτια 990
hydatis 991
hyderis ibidem
hydna geſtare, prouerbium, pag. 1113
hydna quid ibidem
hydnophylla ibidem
ὕδνον 990
hydnus ibidem
hydra 579
hydræ capita 991
hydragoga medicamina, quæ pag. 990
hydrargyrum 1017
hydraulica organa 312
hydreleon 538
hydria loca 658
hydria, pro urna oſsium, pagina 652
hydrobaphes indumentum pag. 599
hydrocele 991
hydrocephalæ affectiones, 730. 991
hydrognomes 445
hydrologia 726
hydrologijs cur inſculpi ſoleant cynocephali 982
hydromphali 572
hydrophobi qui 856
hydrophora uaſa 603
hydrophori 790
hydrophoria agon Apollini ſacer 288
hydrophoria feſtum 727
hydrophoron ſimulacrum, pag. 727
hydrophouici 662
ὑδροφοβικὸν πάθος, pag. 662
hydropiſcos ſpecies 990
hydropotæ 704
hydroſtaſium 991
hyemalis refectio, prouerbium 1149
hyems πατὴρ τῶν ὑακινθ... ῥῶν 911
hyemis initium 1149
hyemis periodus 193
hyemis tempore cur uates

tardius

tardius, itéq; clepſydræ, ferantur 994
hyemi aſsimilata nox 530
hyeme cur largiore & cibo & ſomno opus 1149
& 1153
hyenia 980
ὑέτιος Iupiter 1027
hyettus legis in adulteros primus auctor 787
ὑγεία Pythagoricum ſymbolum 260
ὑγείας ſimulacrum 845
ὑγίαινε, ſalue 603
ὑγιαίνειν, Antiochi ſignum pag. 260
hygiaſticus Apollo 616
ὑγίεια maza 335
ὑγίεια Minerua cur 542
ὑγιεινός 801
ὑγρὰ ſaltatio 164
hygrocephalos 991
ὑγροὶ Græcis cur pro laſciuis 520
ὑγρότης 520
hylacomori 978
hylæum numen 984.985
hylates Apollo 194
hyle urbs 194
ὕλη ἄξυλος 969
hyle, materia 13
hylophori 790
hymen 148
hymenæus 227
hymenæus Calliopes & Apollinis filius 1090
hymenæus Thamyræ adamatus 555
hymenes 1135
hymettij Iouis ſimulacrum, pag. 1027
hymnea Diana 588
hymnodici 228
hymnologi 228
hymnopoli 228
hymnus quid 228
hymni παιδικοὶ 556
hymnorum conditor Olen uates 614
hymnorum genera 160
hymnorum diuerſæ ſpecies, 228 229
hymnorũ in diuino cultu ratio 856
hymnos dici etiã ſoluta oratione 229
hyodeumos 91
ὑοσκύαμος 133
hyoeſſa fons 1028
hyomuſia 980
hypepa 516
hypepenæ mulieres 516
hypetra 355.437
hypæthrij 716
ὕπαιθρον 799.1167
hypagus 821
hypalitrum 562
hypanemia oua 1042
hyparchi magiſtratus, pagina 1132
hypaſpiſtes 683.830
hypate 312
hypeccaumata 430
hypecauſtria 430
hypeleuthron 386
hypembryum 574
hypene 99
hypenus Piſcis 484
ὑπήνοια 1051
ὑπὲρ, intenſiua particula, pag. 1135
hyperbius animalis occidendi auctor 429
hyperboli Athenienſis hiſtoria 618
hyperboli lapides qui 618
ὑπερβόρεοι 483.551
& 552
hyperborei qui, & de iiſdem prouerbium 618
hyperboreorũ ſacra Apollini que 1169
apud Hyperboreos luna terræ proxima 25
ὑπερεῷον Thucydidi, quid 1037
hyperide acumen 180
& 953
hyperion horarum obſeruationis auctor 445
hyperippe 767
ὑπερμαζᾶν 327
hypermneſtra Amphiarai mater 425
hypermneſtræ hiſtoria, pagina 411
hypermneſtræ ſtatua 425
hypermneſtræ ſeruatus Lynceus 425
ab Hypermneſtra ſacellum Dianæ extructum 425
hyperoche ulcerum 93
hyperoria 1156
hyperoum quid 474
& 1135
hyperphlœa cur poma dixerit Empedocles ibidem
hyperſarcomata 93
ὑπερσάρκωσις 93
hypertelia tibia 319
ὑπέρτερα λέπεα 1135
hyperthyron 100
hyperthyrion 1135
hyperthyra 714
hyphalon 656
hyphali fortuna 656
hyphingos hymnus 228
hyphoniæ pecunia 355
hypnoticus 657
hypobolus ager qui 618
ὑποβινητιῶντα βρώματα 819
ὑποβλαίζειν 430
hypocamiſon 538.597
hypocardion 120
ὑποχθόνιοι 489
hypochyma 463
hypochyſis 586
hypocœlium 449
hypochondrion 120.146
& 187
ὑποκρίνειν 324
hypocritæ 293
hypocyphonia 362
hypocirrhus color 733
hypodectica cœna que, pagina 1065
hypoderis 816
hypoderides 816
hypogæum 59
hypogaſtrium 120
hypogaſtria thynni 379
hypogloſsis 469
hypoglottides 133
hypoglutides 130
ὑπογραφαί 782
ὑπόληψις 70
hypoliſpæ 127
hypomelides 717
hypomochlion 791
hypomodion ibidem
hyponoma ἐλκῶν 322
ὑπονομεύειν 321
hyponomus 321
hypophoræ 589
ὑποφθάλμια 103
ὑπωπιάζειν 103
hypopodion 596
hypopolios 754
hypopſari equi 996
ὑπώπια 103
ὑπώπια 103
hypopyon 216
hypopyi oculi qui 216
ὑπορχήματα 160.228
hyporchematice 160.161
hyporchematici cãtus 164
hyporrhinion 99
hypoſarca 1160
ὑποσαρκίδιος, hydropis ſpecies 996
hypoſpadij 316
hypoſphagma 496
hypoſtathme 995
hypoſtrophe 402
ὑποσυμμιγὴς umbra, pagina 398
hypothecæ 1089
hypothenar 118
hypothymides corollæ, quæ pag. 1054
hypotreti tibiæ 319
hypotrimma 496
ὑποζύγιον 833
hyrcanum mare 1000
hyrcani hiſtoria 652
hyrcanorum ſepeliendi mos, pag. 650
hyriſcus 314
hyſca piſcis 449
hyſginus color 1055
hyſplax 182
ὑοσκυαμόν 386
hyſſus 814
ὑστέρα 148.288
ὑστέρα δυσχερής 147
hyſteria feſtum 980
hyſterica πνίξ 148
ὑστερικὰ ſymptomata, pagina 147
hyſtericæ mulieres ibidem
hyſteræ quæ 210
ὑστερικοῖς προσπίπτουσι, pagina 129
hyſtrix animal 997
hyſtrichis tormentum 360
hyſtrichides 977
hyſtrichula mens ibidem
hyuos 113

I

I Litera, unum tantum nomen terminari apud Græcos, τὸ μέλι, pagina 911
ia, ionis pro uiolarijs 237
& 238
iacchus pro porco 919
iacobæ Rhodiginæ hiſtoria, pag. 295
iactando ſæpius, Venerem quandoq; iaci, prouerbium 1033
iaculo in Olympijs uictor Phraſtor 484
iacus iacchus 247
ἰαίνω 580
ialemos quid 174.227
idyſſus ſeptem annis à Protogene uix tandem abſolutus 838

iambe, iambi metri appellatio unde 583
iambe pro combe 739
iambicum 613
iamblicus ſacerdos magnus, pag. 2
iamblichus cognomento diuinus 606
iamblichi laus 261
iamblichi patria 719
iamus Apollinis filius 511
iamus, iamidarum oraculum, pag. 485
iamidæ uates qui 511
ianiculi collis quare muro cinctus à ueteribus 336
ianales uerſus 983
in ianua loqui, cur ueteribus uefas habitum 575
ianuarum inſcriptiones illices 457
in ianuis meridiei & auſtri ſymbola, cur 575
ianuarius unde dictus 575
ianuarius unde 890
ianuarius cur λιμαιός, pagina 1092
ianuarij ſtatua 890
ianuario præfecta Iuno 983
ianus bifrons quid 62
ianus coronarũ auctor 215
ianus deus 847
ianus quare Semon 38
iani cum Carna concubitus, pag. 321
iani ſacellum prope Parcas tres 861
iani ſimulacrũ à Numa quale conſtitutum 890
iapetus unde dicatur 256
iapeti allegoria 256. 609
iarchæ annuli 200
iaſius 483
iaſon Theſſalus 343
iaſonis ſocij quot conſcenderint Argo 1126
iaſonis tripos 304
iaſſus, Iaſſæorum hiſtoria, pagina 741
iatrea 505
ibis auis Mercurij 287
ibis Ouidianus qui 467
ibis Theuth dæmoni dicata 588 864
ibidis imagine Aegyptios cor exprimere 139
iberis 1010
iberorum auaritia 1049
iberorum iacula, & mores, pag. 704
ibyci poetæ inuentum ſambix 316
icades, icadiſtæ cur Epicurei, pag. 794
icarus inſula prius ἰχθυοῦσσα 842
icari inſulæ mirabilis uenatio 908
icci mors 626
ices 730
ichneumon aquilæ ſpecies, pagina 489
ichnographia 290
ἰχώρ 94. 497
ichores dulces & amari qui & quando in hominibus augeſcant 87
ἰχθυηρός 449
ichthys 1037
ichthys Atergatidos filius, pag. 884
ichthyocentaurus 775
ichthycentrum 825
ichthyomantes 269
ἰχθύουσσα inſula quæ poſt Icarus 842
icmæus Iupiter 658
ἰκμοβῶλος 328
icones 447
icoſimum 352
icriopæi 362
icrium 362. 651
icria quæ 289. 651
icterus 1160
ictericus morbus unde 141
ictericis omnia citrina uideri 102
ictinus 562
ictinus architectus 1134
Ida cur μαλλότης 950
ida herba 1062
ida Memnonis mater 852
ida quid 1062
idas 438
ide 1021
ide ἀμφιλαφής 1015
ide montis phalacræ 502
ide promontoria quæ & quot 502
idæi dactyli, & unde dicti, 116 483 642
idea an rectè ſpecies Latinis an forma 1062
idea nympha quæ ibidem
idea Troia cur ibidem
ideæ carnium ibidem
ideæ rerum an gignantur, pag. 1062
ideæ rerum pro Saturni filijs pag. 680
idearum ratio 611. 612
ἰδιόμορφος cantharorum ſpecies 287
idiopathia 914. 915
idiopathes 915
idioſyncraſia 86
ἰδιότητις ἄῤῥητοι 602
idioxeni 405
idmon uates 1126
idmonis interitus 1125
ἰδνῦσθαι 93
idola 447
idolopœia 1014
idothea Protei filia allegoria 27
idolothyta 430
ἰὴ παιάν 614
iecur uide Hepar
iecur concupiſcentiæ ac nutritionis ſedes 62 66 1132
iecur magna ex parte carere felle 141
iecur præcipuum ſanguinis organum 140
iecur quare cerebro humectius 191
iecur ſine capite peſſimum auſpicium 140
iecoris fiſſum ibidem
iecoris ex libidine affectio, pag. 776
iecoris expers nullum animal 139
iecoris lobi, trapeza, pyle, pag. 105
iecoris officium præcipuum pag. 140
iecoris pinnulæ 141
iecoris ratio in homine 140
ieiunantibus præcipuè infeſta ſitis cur 1042
ieiunium, Cereri inſtitutum pag. 1045
ieiunij commendatio 50 & 1044
ieiuni cur iracundiores q̃ ſaturi 1131
ieiunij ratio, & quibus facilior 1044
ieiuniorum apud ueteres religio 178
ieiunum inteſtinum 135
ieiunum olet, prouerb. 941
ieſu nomen 857
ignis ἀγυιστικόν 654
ignis an coloratus 957
ignis an inter elementa recipi debeat 564
ignis, bellatorum omnium iucundiſsimum 1049
ignis cælo delapſus 562
ignis, in cælo & terra quomodo deprehendatur, pagina 931
ignis inferorum an etiam luceat 370
ignis inter honores auguſtales 564
ignis Marti ac ſoli attributus 9
ignis pro cælo 932
ignis quo animæ torquẽtur, qualis 368
ignis quò primum delatus, pag. 256
ignis rerum principium Heraclito 654
ignis ſacer 449
ignis ſacer apud Perſas 282
ignis ſacri extinguendi ritus apud Perſas 563
ignis Veſuuij montis 564
ignis à Prometheo ſurrepti allegoria 256
ignis color & ſapor 27
ignis cultus apud uarias gentes 563
ignis inextincti cuſtodes, cur uirgines 562
ignis inextincti Veſtæ ſacri ratio 562
ignis in profluentem immittendi uotum 966
ignis inuentio 564
ignis mors, aeris generatio, pag. 965
ignis natura, uitæ ratio, pagina 564
ignis omnia plena, inter primum mobile & aerem, pag. 564
ignis proprium 931
ignis ſacratio 423
ignis ſedes 562
ignis Veſtæ redaccendendi ritus 562. 563
ignis uis 966
igni accidere etiam non lucere 933
ignem terra reſtingui, cur, pag. 966
in igne an etiam uiuere animal ullum poſsit 564
igne ſolum hominem uti, pagina 564
igne ſuccenſo, domus lætior & honorabilior ibidem
in ignibus uiuere etiam animalia quædam 369

ignora-

ignorabiles litere quæ 1141
& 1142
Ignorãtiæ uituperatio 1121
ἰλαι 1050
ila quid ibidem
ilapmaſtes iupiter ibidem
ilapinæ quid 980.1050
ilapij philoſophi modeſtia,
pag. 517
ilarchæ 1050
ile 135
ἰλεός 136
ilex fœmina 251
ilicis proprium 345
ilici eſſe ſimile, quid ibidem
ili ac Tantali certamen, pagina 1073
ilia 121
ilica ſacra 451
εἰλέθυια 1089
pro luna ibidem
ilithyia cur εὔλινος 861
ilithyia ἐγγόνασις ibidem
ilithyiæ ara & templum,
581 861
ilithyiæ filius Amor 622
cur ilithyiæ ex dictamo corolle 1089
ilios cur ſacra 451
ilium 718
ilium ab ilo conditum 989
ilium à Græcis non captum
pag. 754
ilio ſemper mala, prouerbium 451
illades 103
illas 174
illegitimè nati, cur non in patria poteſtate 1085
ἰλλαίνω 472
illiteratus conſenſus qs 276
ἰλλός 103
ἰλλώπτειν ibidem
illuminatio diuina quibus gradibus ad nos profluat 963
illyricorum uinolentia 734
illyrij famelici 493
ilo palladium oblatum, quale
pag. 1073
imaginandi uis 88.628
imaginatio 65.70.72
& 777
imaginatio quomodo fiat, pagina 138
imaginationis corruptæ exẽpla 626
imaginationis uis in generãdo 776
& alioqui 777
imaginationis uitia 628
imaginationem cum opinione non ſemper coniungi,
pag. 778
imago quid ab umbra differat 646
imaginem principis inferre obſcœnis, quid 613
imaginem ſuam quoſdã cernere, quomodo 875
imaginum diſtinctio 1138
imaginoſum 628
imbres odorati qui 993
imbrium præſtantia & utilitas 1023
uide Pluuia
imitationis excellentia 162
imitationis neceſsitas ac ratio 108
imitatiõis ratio qualis in poeſi 225
imitationis ſtudium homini à teneris inſitum 227
imitatores, extremi hominũ,
pag. 108
immanitas 691
immanes qui ibidem
immiciere 144
immiſſa quæ 1074
immortales qui apud Perſas, 282 950
immortalitas abſq; uera ſcientia, non uita 177
immunitatẽ & ſphaceli pariunt, prouerbium 989
immuſulus 307
impari numero deum gaudere, quid 856
imparia cur ſemper ſuperis tribuat Homerus 854
impaſsibilitas, ἀπάθεια,
pag. 903
impaſsibilitas quid 914
impaſtare 1172
impedimenta 791
impenſarum urbanarum diſtinctio 1164
imperatorem ſolum fato non ſubijci 278.279
imperatores, cur paludati uulturij 307
imperatores pro dijs unde,
pag. 834
imperatorũ ſepulchra 650
imperatorum ſignandi mos,
pag. 203
impietatis humanæ taxatio, 150 151
impoſitiones, epithecæ 861
impoſsibile, an Latinum uerbum 303
impoſsibile uerbi uſus 954
impoſtorum complurium hiſtoria 400
impoſtura non utendum, pagina 397
impoſturæ elegans ſupplicium 400
impuberes qui 753
impudentia ex ingratitudine 267
Inane, extra mundum 15
inateres 1090
inaures 302
inaurita 108
incantationum uoces plerũq; barbaræ 606
incendium ex ſolaribus radijs & ſpeculo 561
incendijs reſtinguendis aceto uſi ueteres 1172
incentiua 319
inchoare an rectè ſcribatur,
pag. 917
incile 105
incitatus equus ἐγγίτατος
pag. 825
incontinẽs lingua quæ Hippocrati 469
incontinentes iniurij, nõ iniuſti 1069
incorruptibile quot modis dicatur 7
incubus 1035.1038
incubi dæmones 41.555
indago 635
index digitus 641
indices libri ibidem
indictio, tributi genus 175
indi an Philœni 715
indi, hominum primi 717
indi ſagittarij hiſtoria 888
indorum cibus calami 685
indorum magi & magia,
201 716
indorum magia 201.346
indorum mores 756
indorum nauigia 717
indorum necandi parentes, & comedendi mos 417
indorum philoſophi duum generum, & quales; eorumq; dogmata 716
indorum regi largius ſe inuitaſſe, nefas 695
indorum ſapientum moriendi ac ſepeliendi mos 653
indorum ſeptem ſpecies 715
indorum ueterum ac recentiorum mores ac ritus,
715 716
indos orientem ſolem uenerari cum ſaltatione 161
indis ſeruitutis prorſus expers 715
indiæ dracones 199
indiæ orichalcum 738
indici regis luxuria 281
indigitamenta 908
indignatio quid ab inuidia differat 419
induſtriæ dea quæ ueteribus
pag. 389
ineptus Græcis ἀπειρόκαλος 234
inertes qui & unde 86
ἶνες, uilis carnis 92
inexiſtimatus 184
infans biceps Rhodigino in agro natus 915
infans quando primum dicatur ut animal 1152
infantis monſtrum Conſtantio imperãte editum, quale 816
infanti cur nomen ante diem ſeptimum non imponi ſolitum 960
infanti quando uox concedi credita priſcis 1124
infantes cur quadrupedibus ſimiles 83.84
infantes cur ſeptimeſtres uitales, octimeſtres non item 860.861
infantes explorandi apud Spartanos mos 740
infantes faſcinandi ratio; pagina 776
infantes mactare Saturno ſolitum 491.492
infantes natos terram cõtingere, priſcorum mos; pagina 112
infantes ſale aut frigida abluendi mos 186.187
infantes tenui amiculo conueſtire, utile 187
infantes uino abluendi mos
pag. 673
infantum in uannos depoſitio 187
infantum luſtrici dies, qui, pagina 860
infantum prodigioſus ſermo
pag. 1123
in infantibus dum geſtantur utero, quæ planetarum ratio 752
inferi an ſint, deq; eo ueterũ

ſententiæ 370.371
inferorum ignis an etiam luceat 370
& qualis exiſtimandus, 371 372
inferorum pœnæ 372
inferorum regio ubi ſit, incertum adhuc 371
inferorum ſpectaculum à Domitiano exhibitum 371
inferorum ſupplicia 367
infibulari 300
infinitũ an extra mundi ambitum 15
ingeniculus 242
ingenioſos eſſe melancholicos, à quibus traditum, pagina 630
& cur 631
ingenioſorum qualis corporum conſtitutio 776
ingenium deſultorium, prouerbium 829
ingeniũ in numerato, quod, pag. 863
ingenij in homine uſus 74
ingenij laſsitudo non minor quam corporis 390
ingenij præſtantis cauſæ, 381 382
ingenio præſignes cur iracundi plerunque, &c. 906 907
ingenia acutiora, ubi 88
ingenia hominũ ex rebus geſtis facile dinoſci 759
ingeniorum diuerſitas unde 88 769
ingeniorum fames inueniendi deſiderium 1127
ingeniorum præcocitas 803
ingenijs nihil tam mortiferũ quam luxuria 383
ingenioſi qui, & unde 86
ἐγγίτατος equus 825
ingrati actio Athenis 267
ingratitudo, uitiorum omniũ maximum 417
ingratitudinis deteſtatio, pagina 267
ingratitudinis exemplum, pag. 268
inguinum fœtor, unde & in quibus 558
inhumani appellatio unde, pag. 411
ini equi 825
ἴνιος 93.97
inis pro infante 93
inyce, prouerbium, unde & quid 1108.1109
inimicus amico perſpicacior pag. 306
inimicus, gratuitus magiſter pag. 306
inimicus uulturi ſimilis, pagina 305
ex inimici conuitijs quomodo iuuari quis poſsit, pagina 106
inimici ex propinquo ferendi utilitas 307
ex inimico utilitas maxima que 305
iniquitatis comes ſupplicij grauitas 206
inirafcibilitas 901
initia quid, & unde 428
initia in literis quomodo dicantur 433
initiatorum ueſtimenta, prouerbium 595
iniuriæ crater 1068
iniuriã facere ſibi ipſi, quid, pag. 896
iniuriam facere uel pati, maximum apud Indos nefas pag. 756
iniuriam pati neminem, ſed omnes agere 896
iniuſtitia 894
iniuſtitia tota & particularis ibidem
iniuſtitiæ internæ ratio, pagina 896
ino, poſtea Leucothea 418
ino Leucothea cur 888
inoculatio 216.544
inoculationem quæ non admittant 1171
inodorare 942
inora 108
inquilini cur ſcaphæ interdum, & ſcaphephori, pagina 638
inſania mediocris quid Hippocrati 629
inſania quid 628
inſaniæ ex ebrietate exemplum 627
inſaniæ cauſa ex atræ bilis uitio 625
inſaniæ exempla maximè mira 626
inſanire etiam aliquando iucundum 390
inſcripti uultus 274
inſecta cur inciſa uiuant, ſed non diu 799
inſecta, entoma unde dicta pag. 633
inſecta quomodo etiam procul ſentiant 940
inſectis quatenus ſimiles plãtæ 799
inſectis ſonum eſſe, non uocem 632
inſertorium 357
inſertare ibidem
inſitionis ratio 1171
inſitionem quæ non admittant ibidem
inſolatio 160
inſolentia reprimenda elegans Archidami dictum pag. 1012
inſomnium quid propriè, pagina 1034
inſpirationis duplex opus, pag. 937
inſtans, de futuro 303
& præſenti 303
inſtitores primi qui 775
inſtituta 698
inſtructores 848
inſtrumenta uocalia, ſemiuocalia & muta 276
inſtrumentalium partium ſanitas quibus conſtet 800
inſtrumentorũ diuiſio 967
inſidiarij 276.971
inſidiaris pœna 362
integra ætas quæ 1044
intellectio in mente ſola 73
intellectiuæ potentiæ partes pag. 61
intellectus 62.65.73
intellectus agens 375
intellectus agens & poſsibilis, mẽs & ratio 71.72
intellectus aliud quàm ſenſus pag. 69
intellectus ipſius boni filius, mundi architectus 611
intellectus, mens puriſsima, pag. 489
uelut rex 490
intellectus primus 646
intellectus humani præſtantia 331
intellectum etiam dæmonem dici 44
intellectum paſsibilem ab agente formari 71.72
intellectũ paſsibilem quadrifariam dici 72
de intellectu agẽte, Auerrois ſententia, itemq́; Ariſtotelis 73
intelligendi uis, Venus Platonicis 881
intelligentia 62.73
intelligentia agens 45
intelligentia cur homini data 330
intemperantiæ deteſtatio, pagina 234
inter pueros ſenex & inter ſenex puer, prouerbium, pag. 803
intercalaris menſis ratio, pagina 721
intercalaris menſis uaria appellatio 458
intercilia 435
interfinia 435
interiectio 580
interiora pro ſiniſtris 324
interlunij tẽpore an aliquis lunæ in nos effectus, pagina 794
internuntij dæmones 49
interrogatio concinna qualis pag. 76
interſcalmium 435
intertignium ibidem
intertrigines 775
inteſtinum ieiunum 134
inteſtinum tenue 135
inteſtinum cæcum 135
inteſtinum rectum 135
inteſtini tenuis fines 135
inteſtina terræ, quæ 175
inteſtinorum ordo & uocabula 134
intinctus 1166
intus canere quid 324
inuidia cur coros quandoq; dicta 792
inuidia oculorum affectioni ſimilis 793
inuidia tantum hominis, & contra hominem 792
inuidia quid 791
inuidia quid ab indignatione differat 419
inuidiæ ad uiperam comparatio 204
inuidiæ amuleta, baſcania, pag. 793
inuidiæ deteſtatio 791
& 792
inuidiæ propriũ, quid 792
inuidiam felicitatis magnitudine aut ſplendore quandoq; extingui 792
inuidi tormenta unde grauiora 792
inuidos libenter commiſerari 792

inuidi

iouli 93
iouſtoria 275
iouſtoria ars 1137
Io eadem cum Iſide 179
ioanna Anglica põtificatum
occupare auſa 516
ioannis apoſtoli raptus 75
ioannis Ludouici Stellæ puer
ἄτεχνος 128
ioannis Seluani Mediolanen
ſis uicecancellarij laus pa
gina 1071
iobates rex 479
iobola quæ 209
iocinoroſi qui, & unde fiant
pag. 140.141
ioles uincentes cur myrto co
ronarentur 1055
iolaia 809
iolaus Herculis amaſius, pa
gina 345
iolai monumentum 345
ion pro uiola, unde dictum,
pag. 238
ionde quid 498
iones liberi mali, frugi ſerui,
pag. 968
iones μακρόλογοι 677
ionum mollities 708.1020
ionia flos 238
ionia callitrapezos & try
phera 237
ionia unde dicta 237
ioniæ quot urbes 237
ionica ſaltatio 165.166
ionicus modus 313
ionicos logos, Ionicum poe
ma 250
ionicus luxus 237.238
ionis Agamemnon 488
ionis Chij hymnus καιροῦ
pag. 485
ionium mare unde dictum,
pag. 238
ionius Apollinis filius 237
ionius ſinus, Cronius antea,
& Rheæ ſinus 440
ionthos quid 943
ionthi cur ψύδρακες 943
ioppes aqua ſanguinea, pagi
na 1000
iordanis è terra eruptio, pa
gina 1029
ioſeph cur iuſtus 892
ioſeph ſomniorum interpres
primus 1036
ioſephi continentia 1073
ioſephus, Græcus Liuius, pa
gina 171
iotaciſmus 465
iouij dæmones 38.39
iouij uerſus 983
ioxidarum ſuperſtitio 428
ipes 730.795
ἶπες ἀμπελοφάγοι, pa
gina 194
ipæ 166
iphiæ oues 166
iphiclus 132
iphicolus 132
iphicli curſoris agilitas, pagi
na 166
iphicrates 166
iphicratides calcei 166
ipoctonos Hercules 194
iphigenia Clitemneſtræ ado
ptata 260
iphigenia Dianæ ſacerdos,
pag. 260
iphigenia Parthenos, eiq;
Græci hoſpites mactari ſo
liti 475
iphigeniæ transformatio, &
natiuitas 260
iphitus agonis auctor 484
ab Iphito inſtaurata Olym
pia 484
ipopi 38
ipos 526
ἶπος 526
Ir 118
ira aduerſus meliores 840
ira cæca 913
ira cur ἐνδελεχής 541
ira deferueſcens quæ 900
ira immoderatiore etiam ſe
brem induci 899
ira in puniendo præcipuè re
primenda 898
ira, inſania 899
ira quid ab iracũdia differat
pag. 904
ira triplex 905
iræ coercendæ exemplum pa
gina 898
iræ cõmendatio 899.902
iræ cur non adeo nos, ut libi
dinis, pudeat 523.524
iræ definitio 899
iræ deteſtatio 899.900
ira cur dãnanda minus quàm
cupiditas 420
iræ medicamen aptiſſimum,
mora 900
iræ mediocritas, aut exceſſus
pag. 904.905
iræ nomina 905
iræ primordia unde 1132
iræ uis in corde 776
iram duobus modis perpen
di 902
iram etiam lachrymas excu
tere 436
ad iram proniores qui 1131
ex ira balbuties 958
iracundia habitus iræ 904
iracundia ieiuna, prouerbiũ,
pag. 1131
iracundiæ atrocioris exem
pla 898.899
iracundiæ moderandæ ratio
pag. 900
iracundiæ ſedes cor 66
iracundi etiam libidinoſi, pa
gina 1131
iracundi qui, & unde 86
iracundorum ſpecies tres, eo
rumq; cauſæ naturales,
pag. 905
iraſcibilis animæ pars 64
iraſcibilis uis in corde 575
& 776
irati cur minus uideãt 102
iratos de poteſtate exiſſe,
cur dicamus 899
irenes Spartanorũ qui 672
ireſione Homeri 459
iris, aquarius 878
iris an diuinæ clementiæ præ
ſagium 874
iris an etiam in meridie fiat
& quomodo fiat 876
iris an lunaribus radijs poſ
ſit fieri & noctu 875
iris an rectè dicatur caua nu
be concipi 876
iris colorũ trium, τρίχροος
pag. 875
iris cur πολυώνυμος ὑ
φ᾽ ἐκ Heſiodo ibidem
iris cur Thaumantis filia, pa
gina 873
iris harpyiarũ ſoror 1143
& 1144
iris oculi 585
iris quando appareat 873
iris quando pluuiæ præſa
gium 878
iridis colores 634.873
iridis colores an ueri 877
ad iridis effectum quæ requi
rantur 874
iridis lyci 1064
iridis notiones aliquot 878
iridis ratio, colorumq; eius
que 874.875
iridis rotunditatio unde 875
iridis uariæ appellationes, pa
gina 873
ex iride an odor accedat her
bæ uel arboribus 877
iris prognoſtica 634
873 876
irides duas, & tres etiã ap
parere ſimul poſſe 876
irus 449
irus unde dictus 1036
Is Hebraicè uir 58
iſaac philoſophus 18
iſagogica uectigalia 356
iſangelia 283.284
iſangelica lex 284
iſauria Seleuciæ 650
iſedones 618
iſion 176
iſelaſtica certamina 505
iſchas pro anchora 919
iſchas, iſchades 684
iſchades Atticæ ibidem
iſchadarũ uaria nomina &
diuerſitas 685
iſchadia 684
ἰσχαίμα medicamina quæ,
pag. 89
iſchenis tumulus 485
iſchia 127.130
iſchiadicus morbus 1160
iſchias 393
iſchion 127.130
iſchnophona 173
iſchnophonos 306.465
iſchnotetes 465
iſchuria 144
iſiacus uerus quis 176
iſiacorum ſacerdotum ritus,
177 178
iſicia ex piſcibus Heliogaba
li inuentum 1072
iſis dea quæ, & unde dicta,
176 179 722
iſis eadem cum luna 167
& 588
iſis pharmacum 1020
iſis prior Muſis 176
iſis pro terra 9
iſidis templum Romæ 179
per Iſim iurantes morbis con
flictari ſolitos ibidem
iſmenias tibicen Antiſthene
notatus 322
iſmeniæ Thebani ad Perſa
rum regem legatio 426
iſmeniæ Thebani diſciplina
qualis 557
iſmenium manteum 176
iſmenius cur Apollo 615
iſocratis apophthegma in cõ
uiuio 1011
iſocratis chria 1013
iſocratis dictum 382

iſocratis in oratione mediocritas 424
iſocratis iucunditas 953
iſocratis ſepulchrum 651
iſocratis ſuauitas 180.953
iſodomus ſtructura que, pagina 1019
iſomœria 519.1046
iſonomia 800
iſſa, Hebræis mulier 58
iſſa nympha 1139
isler 425
iſthmata 816
iſthmia ibidem
iſthmiaca corona ex apio, pag. 215
iſthmus colli 114
iſthmus metaphoricè quid, pag. 816
iſthmus Peloponneſi 815
iſthmus poculum 1056
iſthmus quid 815
iſthmi ambitus 816
iſthmum perfodere, prouerbium 815
iſthmum perfodere qui conati 815.816
in iſthmijs ſelino coronari ſolitum 484
ἰσθμοδρόμος 106
iſtriani qui 276
italia à quibus uaſtata 1031
italia Græcis occupata 236
italia, pomarium 329
italia unde dicta 533
italie ciuitates 348
italie limites exire interdictum ſenatoribus Romanis 588
italie primi incole Auſones pag. 348
italie ſitus & cõſtitutio atq; inde laus 699
italie ſiunen 153
italie uetus frugalitas 235
italiam plures gentes incoluiſſe, quàm regionẽ quãuis aliam 348
italie mulieres uino abſtinere ſolite 1069
italice mẽſe apud Platonem que 235.236
italici caupones 239
& 1047
italica philoſophia que, pagina 236
italicum philoſophandi genus quódnam 236
italus pro tauro 533
italus rex 1064
itali, Italiote, non idem, pagina 348
itali regales, cur 694
italorum ingenia 907
italorum mores 695
italorũ pueris diuerſa à Gallis conſtitutio 1154
ithacenſi antro applantatã oleã, cur ab Homero fictum 460
ἴθυμβον tinnum, quod, pagina 1092
ithomates Iupiter 726
& 765
ithome mons 726
ithomea feſta 726
ithyphalli 212.249
ithyphallica carmina 249
& 250
ἰθύτριχες qui 608
itinerarij equi 824
itis pro apſide 1074
itrion 335
itys 97
iube Theatrica 783
iudei à quibus legendis ante trigeſimum annum abſtineant 423
iudei cur ſuibus abſtineant, pag. 247
iudei ſuperſtitioſi 588
iudæorum cognomen 173
iudæis Bacchum coli, an uériſimile 246
iudæis tria philoſophorũ genera 171
iudaicæ immanitatis exemplum 173
iudaicum aurum quale 173
iudex Aegyptius, prouerbium 892
iudex, legum interpres 698
iudex ordinarius 404
iudex qualis eſſe debeat, pagina 892
iudiciale dicendi genus, pagina 478
iudicis ſimulacrum 892
iudicum ſortitio Athenis qualis 866
iudicium capitis in Areopago primum, quod 458
iugale os 104
iugarius ager 119
iugorum quatuor genera, pagina 284
iugulares uenæ 133.392
iugulum 113
iuguli 113
iugum pro libra 767
iulææ uoces in Lactantio, que 174
iulia baſilica 1075
iulianus imperator Aſianus Græculus à militibus dictus 968
iulianus imperator philoſophus 1117
iulianus Parabates 680
iuliani Cæſaris frugalitas, pagina 330
iuliani imperatoris hiſtoria, pag. 805
iuliani imperatoris uigilantia 233
iulis oppidum Simonidis patria 174
iulis piſcis 449
iulides 175
iulio Cæſari tẽpla ut deo ſtatuta 535
iulij Feſti polyhiſtor 319
iulio menſi præfectus Iupiter pag. 983
iulij pontificis in Venetos bellum 153
iulo pro Cerere 175
iulopezæ naues ibidem
iulos πολύωνος ibidem
iulos quid 174.175
iulus hymnus 229
iumenta peſte primum infici pag. 662
iumentis ſenio debilitatis benignè utendum 973
iuncatum lac 268
iuniæ calendæ, Fabatiæ 321
iunij Syllani deſidia 391
iunio præfectus Mercurius, pag. 983
cur iuniores percipiẽdis que traduntur aptiores pagina 768
iuniperi ſuffitu purgari aerẽ pag. 939
iuno à Temento educata, pagina 848
iuno αἰγοφάγος Spartæ, cur 679
iuno Ammonia 725
iuno bona, & χρυσῆ cognominata 1068
iuno Bunea 565
iuno cur hera 648
iuno cur τελεία 1078
iuno Curitis cur dicta 810
& 812
iuno eadem cum Hecate & Diana 764
iuno Gamelia 1078.1087
iuno Hippia 455
iuno Hoploſmia 511
iuno, Ianuario præfecta 983
iuno Parthenos τελεία, χήρα 848
iuno, pro aere 799
iuno Zeuxidia 992
iuno Zygia 1078
iunonis allegoria 846
iunonis flores 992
iunonis nomine materiã intelligi 13
iunonis panagyris, ἡραῖα, pag. 512
iunonis Hecatombea 511
iunonis peplum 510
iunonis regia ſub terra 371
iunonis ſacra apud Coos qualia 492
iunonis templum in Olympia 510
iunonis templa diuerſis locis pag. 649
iunoni Nuptiali cuiuſmodi ſacra fieri ſolita 1085
iunoni triplex ſacrum inſtitutum 848
iunoni Tropææ ſolita dicari trophæa 460
iunonem Herculi præbuiſſe lac 819
de Iunone & Ioue diſsidentibus fabule 583
iunonius agon in Elide 510
iupiter Aegyptijs Ammon, pag. 722
iupiter Agreus & Nomius unde 191
iupiter Altius 485
iupiter Ambuleius 818
iupiter Ammon 725
iupiter ἀπήμιος 1027
iupiter ἀπόμυιος 845
iupiter arbitrator 799
iupiter ἄρειος, ſiue Martius 541
iupiter Belus 14.695
iupiter καππώτας 630
iupiter caprino lacte nutritus 429
iupiter cur Apollinis pater, pag. 616
iupiter cur mas & fœmina, pag. 799
iupiter cur pater dictus Homero 416
iupiter cur principium, medium & finis uniuerſi dictus Orpheo 856
iupiter cur τέλειος 430

inpi

iupiter Cynæthens 588
iupiter, diuina prouidentia, pag. 698
iupiter Elicius 606
iupiter etiam Olympus & Olympius, & cur 774
iupiter, ex Apolline & Cretensis natus 475
iupiter forenſis 1076
iupiter Gamelius 1087
iupiter unde Herceus 799
iupiter Heteridius 521
iupiter ὕετιος 1027
iupiter Pluuius ibidem
iupiter Ichmæus 658
iupiter Ilapinaſtes 1050
iupiter infans per ſaltationẽ ſeruatus 163
iupiter Ithomatas 726 & 765
iupiter Liberator 847
iupiter Marnas 849
iupiter Meliſſæus 911
iupiter cognominatus Menecrates 413
iupiter menſi Iulio præfectus pag. 988
iupiter μοιραγέτας 485
iupiter Morius 450
iupiter, mundi anima 244 489 770 931
iupiter Nemæus 419
iupiter Nicephorius 542
iupiter Paleſtes cur 484
iupiter Panomphæus cur, pagina 572
iupiter Pappa & Pappæus, pag. 421
iupiter Patrous 475
iupiter Philius 431
iupiter Phyſicus qui 799
iupiter Polieus 440
iupiter, pro aere 680. 799
iupiter, pro Nilo 1027
iupiter, quare pater apud Homerum 280
iupiter ſaltans 161
iupiter σκοτιτὰς 678
iupiter ſplanchnotomos. pagina 1050
iupiter Stratius 541
iupiter, trium oculorum cur, pag. 799
iupiter trochiſcus 1118.
iupiter, uniuerſus mundus, pag. 1169
iouis ægidos allegoria 680
iouis Agoræ ſacellum 678
iouis allegoria 222 846 881
iouis antrum in Creta 935
iouis cerebrum inter lautitias 96
iouis cum Hercule certamen pag. 484
iouis color 27
iouis Corinthus, prouerbium 820 827
iouis Cteſii dedicatio 1092
iouis cultus apud Thebas Aegyptias 868
iouis diuerſa cognomina, pagina 567
iouis educatio 483
iouis & Promethei fabulæ allegoria 867
iouis & Saturni coniunctio quid ibidem
iouis filiæ, cur Muſæ 770
iouis filij qui ueteribus habiti 81
iouis filij qui dicantur prouerbio 790
iouis flamma 425
iouis ὑπάτου ara 428
iouis imago 430
iouis imperatoris ſimulacrũ, pag. 799
iouis in Creta prophetarum abſtinentia 496
iouis Hymetij ara 1027
iouis Labradei ſimulacrum, pag. 199
iouis lectiſternium 1052
iouis Lycæi lucus 935
iouis mens, fatum 255
iouis nomine formam intelligi 13
iouis nutrices nymphæ quæ 848 935
iouis Olympij crater 1068
iouis Olympij famulatus, pagina 974
iouis Olympici ſimulacrum, pag. 885
iouis Ombrij ara 1027
iouis planetæ ad ſextam hominis ætatem ratio 752
iouis regnum 489
iouis Seruatoris crater, pagina 1068
iouis ſimulacrum cuiuſmodi, eiuſdemq; ratio 356 & 1170
iouis ſimulacrum ex cupreſſo 952
iouis ſtellæ candor 29
iouis ſtellæ in Italiam uis, pagina 699
iouis ſtellæ ueteribus, quæ, pagina 30
iouis temperies 26
iouis templum & ſimulacrũ in Olympia 485
iouis triticum 425
ioui aſsidere iuſtitiam 280
ioui cur inſtitutum certamen Olympicum 484
ioui naſcenti ſuem ſubmiſiſſe mammam 980
ioui ſolita dicari trophæa, pagina 460
ioui τελείῳ libandi mos, pag. 1068
iouem arietina facie apud Aegyptios coli 722
iouem lapidem iurare, quid, pag. 809
iouẽ nil poſſe amplius quàm uirum bonum 691
iouem olea coronari 459
iouem ζῆνα aut δία uocari, quid 680
ioues trecenti ueteribus, pagina 849
iuramenti militaris mos, pagina 113
iurandi mos per inanimata, pag. 1059
iuriſiurandi apud ueteres Romanos formula 810
iureconſultus mercatore & medico præſtantior 698
iureconſulti laus præcipua, quæ 698
iureconſulti officium 297
iureconſulti, iuſtitiæ ſacerdotes 893
iureconſultorum arrogantia pag. 297
iureconſultorum memoria, pag. 744
ius carnium unde albeſcat, pag. 1065
ius emphyteoticarium, perpetuarium 276
ius nigrum apud Spartanos quid 495. 496
iuſſulenta de uſorum nominibus appellari ſolita, pagina 1070
iuſtinianus ἀναλφάβητος 963
iuſtinianus Conſtantini filius φυγόσμυγος ibidem
iuſtiniani genus ibidem
iuſtiniani hiſtoria 870
iuſtinus, iuſtiniani pater, bubulcus 963
iuſtitia quid 232. 383 & 862
iuſtitia, bonum alienum 279 & 893
iuſtitia cur minutum quippiam Ariſtoteli 894
iuſtitia interna, externa cauſa 896
iuſtitia, legis finis 279
iuſtitia, moralis uirtus 220
iuſtitia oculatiſsima 1142
iuſtitia particularis quæ, & eius partes 894
iuſtitia Pythagoricis trias, pag. 856
iuſtitia, uirgo 280
iuſtitia, cur uirgo credita, & Iouis filia 895
iuſtitiæ effigies 1142
iuſtitiæ & ſolis oculos fallere, prouerb. ibidem
iuſtitiæ, fundamentum fides, pag. 343
iuſtitiæ laus 892. 893
iuſtitiæ laudum epilogus, 897 898
iuſtitiæ legitimæ finitio, pagina 894
iuſtitiæ pro effectu aliud atq; aliud nomen 897 & 898
iuſtitiæ præmium ebrietas, quid 243
iuſtitiæ excellentia & difficultas 893
iuſtitiæ munus 640
iuſtitiam à temperantia non ſeparari 232
iuſtitiam aſsidere Ioui 280
iuſtitiam octonario ſignificari Pythagoricis 861
iuſtum cur δίκαιον 895
iuſtum duplex 864
iuſtum quid à lege differat, pag. 898
iuſti cognomen quibus adoptatum 897
iuſti dies 461
iuſtitium ibidem
iuſtorum quæ defunctis exhibentur ratio 654 & 655
iuuenales ludi, qui 752
iuuenalia cur dicta 752
iuuenes ad uoluptatem propenſiores 332
iuuenes unde dicti 751
iuuenilis ætas 756
iuuenilis ætatis ad ſolem ratio 752
de iuuencã & ſerpentum ſpectaculo

necſta, fabula 985
iuuenum corpora labore firmari 671
iuuenum temperatura, pagina 751
ἰξευτηρίας, Fortunæ ædes pag. 692
ixiæ 89
ixion, cur perfidus 1083
ἰξύς 144
iynx quid 316.385
deq; ea fabula 622
ἴυγγες magorum 346
iyngos puellæ fabula 316
& 662

L

Λ Notam in ſcutis geſtare, Lacedæmoniorum mos 673
λα, intenſiua particula, 527 637 819
& 1015
λᾶ, λᾶς, fluuius & ciuitas, pag. 638
labandria 727
labarum 199
λαβὴ 357.813
labeo piſcis 1025
labidium 199
labienus cur Rabienus cognominatus 410
labiorum ratio ac munus, pagina 107
labrum 356
labore nimio perire uigorem animi 390
laboribus innutriri, dignum principe 332
labradei Iouis ſimulacrum, pag. 199
labronia 1057
labronium 356
labris 199
labyrinthus carcer, & unde dictus 636.637
labyrinthi plures notiones, pag. 637
labyrinthodes quid ibidem
labyzus 695
lac annis reddi deterius, pagina 87
lac apud Tabias præſtantiſſimum 328
lac, ſanguinis ſpuma 87
lactis almonia cur naſcentibus prima 574
lactis naturam herbis immutari 1072
lactis thromboſis quid, pagina 532
lacte matris cur alantur præcipuè infantes 327
lactes 120.135
lacenæ calices 1057
lacenæ phenomerides, pagina 130
lacenarum tolerantia, pagina 670
λάκκος 719
& 1093
laccopluti cur Calliæ poſteri appellati 1093
lacedæmon Iouis filius, pagina 674
lacedæmon libidinis notata, pag. 672
lacedæmon terræmotibus obnoxia 675
lacedæmonis epitheta aliquot 674
lacedæmonius orbis tuuenali quid 672
lacedæmonij corporis nudandi in certaminibus auctores 485
lacedæmonij cur ὀφιόδηροι pag. 674
lacedæmonij unde dicti, pagina 674
lacedæmoniorum Λ in ſcutis notam geſtare mos, pag. 673
lacedæmoniorum libertas, pag. 715
lacedæmoniorum mores, pagina 670
& uide Spartani
lacedæmoniorum, ſapientiæ ſtudium 672
lacedæmonijs regibus aſſeſſores augures 708
lacernoſa cutis 92
lacerta uas 1056
lacertis ueſci Aphros, pagina 1065
λαχαίνειν 991
lachanizare 559
λαχανοπώλις 926
lacheſis 24
lachma Syris quid 714
lachryma aprorum cur dulcis, ceruorum ſalſa, pagina 438
lachrymæ cur à domeſtico angulo potiſſimum profluant 435
lachrymæ cur calidæ Homero dictæ 434
lachrymæ cur homini tantū propriè 434
& 776
lachrymæ cur in dolore uberiores 434
lachrymæ cur quibuſdam cieri nequeant 435
lachrymæ ex aeris occurſu, aut motu uehementiore, pag. 436
lachrymæ ex intentiore obtutu, & riſu ibidem
lachrymæ in propè morituris unde 435
& 436
lachrymæ quæ calidæ aut frigidæ 436
lachrymæ quid, & unde, pagina 434
lachrymæ triſtitiæ & gaudio communes 435
lachrymalia 434
lachrymarum ad oculos uia duplex 434.435
lachrymarum duo ſpiramenta 435
lachrymarum frenum, pagina 435
lachrymarum ratio 433
& 434
lachrymas ciendi uim quæ habeant 436
lacides ueſtes, quæ 600
laciſma ibidem
laciniæ 149
laciniatæ piſcinæ ibidem
laconicus ſermo qualis, pagina 471
laconici breuiloquij commendatio 676
& exemplum ibidem
& 677
laconicum ferrum 677
laconica frugalitas 495
laconica ſaltatio 165
166 677
laconica calciamenta, pagina 677
laconicæ magnanimitatis exemplum 674
laconicæ albæ 707
laconicæ claues 677
lacões, cur plagipatidæ Plauto 671
laconum hyporchematice, pag. 160
laconum luſus comici, pagina 250
laconum, prælium ineundi mos 321
laconum, ſaltandi ſtudium, 163 164
lactantius grammaticus, qui & Luctatius 541
lactantij lapſus 604
lactaria 1072
lactarij 1072.1156
à lacteo circulo Ditis imperium 574
lacticinia 1072
λακτισαί, lactiſſe equi, pag. 824
lactuca ſoporifera, cur, pagina 1059
lactuca tetracine 353
lactucæ uaria nomina, pagina 1060
lactucis cur in fine ueſcerentur ueteres 1058
lactucina dea 983
lacydis regis hiſtoria, pagina 256
ladæ celeritas, & ſtatua, pagina 411
λααί, leæ 748
lebaſium 1057
lecaſtriæ meretriculæ, pagina 527
λάζειν 1015.1017
lelaps quid 780
lelij leuitas 953
lemodesmorbus 521
lena 597.809
lena deuterurgos & epigraphos 597
leſtria quæ 358
leſcium ſcutum 358
leſpodias 520
leſtrygones, qui & Leontini 238
lætitia & gaudium quid differant 330
lætitiæ euentus uarij 777
lætitiæ fines 330
lagaros 121
& 988
lagetas unde dictus Pluto, pagina 378
λαγωβολεῖον 1018
lagon 121
lagophthalmus 586
λαγώς, cur pro lepore, 1015 1017
laguncudi panes 334
lagyni 603
laius maſculæ Veneris auctor 555
laij regis in cinædos decretū ſupplicium 557
lalangia 334
lalangiorum percoctio 334
lallare 422

lana

lamamaſtiche 1112
lambda Eetionis uxor unde dicta 468
lambdoides ſutura 501
lambda os, quale 91. 501
lambdaciſmus 465
lamech primum uxores accepiſſe duas 1086
lamedon 425
lamia Demetrij 1112
lamia nympha 649
lamiæ nomen unde 920
lamiæ Veneris templum, pagina 1112
lamiæ, deq; iis plura ibidem
laminarum ardentium ſupplicium 362
laniſco regi digitus in pede lupinus 842
lampadodromicus agon, 425 426
lampadophori 790
lampas Dianæ Perſiæ inſigne 276
lampadum feſta Athenis, pagina, 425
item Corinthi ac Neapoli 425. 426
lampias 426
lampon uates 1147
λαμπρέμων 426
lamprias Plutarchi filius, pagina 426
λαμπρόφων 1045
λαμπροφόροι 426
λαμπτῆρες 564
lampter Dionyſius 564
lampteria feſta 564
lampuris 426. 731
lampuros uulpes 661
lampurus canis 426. 661
lamyra 468
lamyrus quis 468. 921
lamyri cognomen unde, pagina 921
lana Laodicenſis & Mileſia pag. 438
lanæ medulla quæ 91
lanam facilè aſpergines combibere 1102
lanaria herba 1174
lancea donari ſoliti, qui, pagina 811
lancea Martis nomine inſignis 811
lanceæ ſeparatæ 1115
lance ac licio concepta furta quæ 363
λαγχάνειν δίκην 867
langor, μαλακία 186
lanificij inuentio 708
lanuuij 125
lanuuini ibidem
λάω 476
laocoontis hiſtoria 300
laodice, quæ & Electra, pagina 757
laodicenſia indumenta quæ, pag. 438
laodiceum 258
laomedontis equi 194
laomedontis filiæ 920
λαός cur pro populo, pagina 638
lapara 121
lapathi qui 263
lapathum unde dictum 263
λάπτειν 980
laperſæ cur Dioſcuri 638
laphria Minerua 542
laphrius 511
laphria Diana 511
λαφρία feſtum 511
laphyctæ 1057
laphygmus 980
laphyra 542
laphyſtiæ bacchæ 1057
laphyſtius cur Bacchus, pagina 1057
laphyſtius mons ibidem
lapicidina 637
lapicidæ 637
lapidarij 638
lapis à cane morſus, prouerbium 659
lapis in hepate repertus, pagina 140
lapis niger in comitio, quid pag. 788
lapis non lapis, quid 1066
lapis, pro foro 1074
lapis ſacer 823
lapis σωφρονιστὴρ, qui, pagina 630
lapis ſuper lapidem, prouerbium 1121
lapidem è ſepulchro uenerari pro deo, prouerbium, pag. 413
per lapidem iuriſiurãdi formula quæ 810
de lapide emptus, & de lapide noxium, quid 974
lapides in prædia inimicorum aggerendi mos, pagina 720
lapides per anum eiecti 128
lapides quomodo fiant, pagina 1162
lapides uerſandi inſania, pagina 627
lapidum generatio ex aquis calentibus, item ex frigore, &c. 1162
lapidum partes terræ inhærentes, cur teneriores, pagina 1147
lapidibus obruendi ſupplicium 360
lapilli gypſei in corporibus ex pituita 87
lapillorum poteſtas admiranda 199
λάπτω 980
λαπάζω 980
λαφύσσω 980
lappæ cognomen unde 920
λάψαι 1057
lapythæ qui 833
lar 562
ad larem ſedere ſoliti ſupplicantes 566. 567
lares 37. 642
lares poeta 227
larium primariorum ædes, pag: 37
larium ruralium uicus Romæ 37
laribus ſuſpendi ſolitæ pilæ, pag. 601
laros, larus auis 363
521 569
larcos uas 364
larga reſina 369
largi Licinij Ciceromaſtix, pag. 953
largitionis corruptio unde primum orta ſit, ignorari 893
larigna pix, quæ & larix, pag. 369
larignum oppidum 369
larinum 192. 369
larinus 192
larini boues 192
larini 980
lariſſa per Maniam Pharnabazo adiecta 509
larius lacus unde dictus 363
larix, pitys 953
laricis natura mirabilis, pagina 369
larnaſus mons 304
λάρναξ 304
larua 1114
laryngus 133
λαρυγγίζειν 133. 465
larynx 113. 133
λᾶς 637
λᾶας 637
las ab Achille peremptus, eiusq; monumentum 819
laſanophorus 835
laſanum 835
laſciui cur ὑγροὶ Græcis, pagina 520
laſia chiromactra 599
λασιόστερνος 819
laſſitudinem æſtiuam leniri balneo, hybernam unctione 1149
laſſus Hermioneus 229
à laſſo rixam quæri, prouerbium 493
laſtarni 819
laſtaurus ibidem
laſtaurocaccabus ibidem
laſthenia Mantinea 515
laſthenis proditoris hiſtoria pag. 283
lata culpa 361
lata fuga damnari quid 361
latagia 1066
latages 1057
latage quid 1067
latage à Siculis inuenta, pagina 1067
latere, non uiuere 391
in lateribus cur producta motus inſtrumenta 19
lathargi 1038
λάθε βιώσας 616
latiar quid 1088
latij apud Virgilium allegoria 220
latina loquendi figura qualis 908
latinæ linguæ corruptio unde 909
latinis non conceſſa Atticorum elegantia 211
latitudinis principium in animato corpore, dextrũ, pag. 19
latomia 637
latomion ibidem
latomus ibidem
latomiæ Spartanæ ibidem
latomiæ Syracuſanæ ibidem
λατόμιον μαρμάρινον, pag. 637
latonæ aduerſantis Mercurij allegoria 680
latonæ allegoria 616
latriæ qui 969
latris 971
latrocinandi mos olim Græcis & Barbaris 673
latronis Galilei in filios immanitas 416

latomie à Superbo Tarquinio excogitatæ 360
latype 637.966
latypi 637
lauacra uide Balnea & Thermæ
lauacra calida cur ſacra pagina 1161
lauacra è lotio 704
lauare pileum, prouerbium, pag. 517
lauare, pro eo quod eſt probra ingerere 517
laudatorium 316
laura 170.362
laura Lacinij filia & Crotonis urbs 723
laura locus deliciarum 723
& pro uia, ſeu uico, pagina 723
laurea, pro lora 723
λαύρεον 170
laureum baculum geſtare, quid 170
laurentiani Florentini interitus 909
laurentij Vallæ lapſus 248
& 649
laurus Apollini ſacra 169
& 170
laurus cur tacita poeſis dicta pag. 169
laurus diuinationis ſymbolum 169
laurus Pythiorum corona, pag. 484
laurus ubi primum comperta 170
lauri uis 170.199.1059
lauri folia cur magiſtratum inituris dari ſolita 170
lauri folijs ueritatem ſomniorum conciliari 169
lauri in luſtrationibus quæuis 201
lauro cur uaticini uti ſoliti, pag. 169
laurioticus prouentus 723
lauriuori quare dicti uates, 169 170
laurium Atticæ 723
lautitiæ, quæ quibus locis præſtantiores 1070
lautitiarum apud ueteres genera 328
lazi, qui olim Colchi 364
& 714
leænæ cibus & uenatio, pagina 1118
leænæ & uulpis fabula, pagina 1117
leænæ partus 1117.1118
leberis in Neronis pueri collo comperta quid 357
leberides 356
lebes 1063
lebetibus tinnire apud Laconas mos 739
lebia 142
lebetion 805
lecanion ibidem
lecane ibidem
leccæ nomen unde 920
lechææ anguſtiæ 815
lecithus quid 501.1042
lecithodes 1042
lecithopolis ibidem
lecti 1051
lectuli ibidem
lectum Idæ promontorium, pag. 502
lecticariorum caſtra 1156
lectio cur ἀνάγνωσις Græcis 376
lectiſternium Iouis 1052
ληκυθίζειν θεὸς 537
lecythus ibidem
lecythus quid metaphoricé, pag. 537
lecythos 1042
lecythum habere in malis, quid 537
lecythium metrum ibidem
λήκυθος muſa ibidem
lecythophorus ibidem
leda, poſt mortem Nemeſis, pag. 418
ledæ fabula 418
legatus ordinarius 404
legati à Perſarum rege muneribus affici omnes ſoliti, pag. 426
legati conſulares qui 443
legulatoris ad philoſophum collatio 698
legumlatores diuerſis gentibus qui 698
leguminum in cibo euentus, pag. 493
λειχῆν 641.1008
λειποστρατίας 124.301
λειποτάκτης 29
lelex 674
lelegum nomen 674
lema quid 440
lemæ cronicæ, quæ ibidem
λημᾶν ibidem
λήμματα 441
λήμματα, ſumptiones, pagina 441
lemmata ἐπιχειρητικά, quæ Galeno 441
lemni complures ærarij fabri pag. 739
lemno cur fingatur exceptus Vulcanus 739
& 907
lemnia terra quæ 907
lemniſci 1055
Λεναιών, menſis Ianuarius pag. 1092
lendenaria oppidum 153
lenitatem, quibuſdam lentitudinem dici 900
lenocinari 828
lenones qui 527
lens & ſal quare lugubria Romanis credita 187
lentis cibus an ſalubris 901
lentis cruribus qui ibidem
lentè ferre ibidem
lente ueſcentes, æqui animi fieri ibidem
lenti qui, & lentitudo 900
& 901
lenticula uas 537.929
lenticulæ non infundendum unguentum quid 265
lentulus cur Batiatus 406
lentuli interitus in Tulliano, pag. 636
lentulo unde cognomentum Suræ 920
leocoræ puellæ quæ 475
leocorium ſacellum 475
leocorium 648
leonardi Aretini ſuper mihi ſcriptione ſententia, pagina 917
leonardus Dreſanus 155
leonardus Lauretanus 155
λέων τρίσπιθος 194
leo ab Hercule & alius à Polydamante necatus 511
leo Bembinetes qui 478
leo bracteatus, prouerbium, pag. 478
leo, cholericum ſignum 121
leo cur pro muliebri pudendo apud Martialem, pagina 476
leo cur templorum clauſtris appingi ſolitus 478
leo cur θήρ, ſiue fera dici ſolitus 1004
leo etiam cenchrenas 476
leo ex oue prognatus 482
leo riſit, prouerbium 487.
leo, ſaltatio 165
leo, ſolare animal 487
& 490
leo, ſolis ſymbolum 478
leonis allegoria 793
leonis Byzantij ſcomma, pagina 419
ex leonis natura, deducta prouerbia 478
leonis ſophiſtæ in Philippum ſcomma 734
leonis uis 730
leoni ſœtere animam 476
leonem ex ungue, prouerbium 478
leonem metuere gallum, pagina 602
in leonem mutatio 342
leonem radis, prouer. 476
leonem ſubula non excipit, prouerbium 478
leones cauda ſe ad iram ſtimulare 477
leones in delicijs Heliogabalo 477
leones unde dicti 476
& 477
leonum epitheta 477
leonum frequentia in Meſopotamia 478
leonum ſomnus qualis 476
leonū uiſus acerrimus 476
leonicum oppidum 156
leonicus Thomæus 623
leonides quomodo in officio Byzantios retinuerit, pagina 734
leonidæ cor hirſutum 139
leonidæ in Phigaleos factum pag. 712
leontes, quæ & leonte, pagina 1037
leontica ſacra 1094
leontinorum luxus 238
leontiſcus Meſenius 226
leontius mechanicus 300
leontocomi qui 478
leontomiges canes 660
leontychide in Philippum Orpheotelestem ſcomma pag. 554
leopardus allium fugit 136
leopardi in delicijs Heliogabalo 477
λεωπετρία 951
leophoros quid 487
leos Orphei filius 475
λεωσφέτεροι 675
leoſthenes ſinus 516
leoſthenis de Demoſthene teſtimonium 179
lepaſte 1057

Λεπ

λεπιδωτόν 498
lepidoides futura 501
lepra abominatio qualis apud Perſas 171
lepræ ratio 996
lepreorum in adulteros pœna 842
λεπτὰ πρῶτα καὶ δεύτερα 26
leptos argenteus 353
leptychana 1135
leptynes pro Plutone, cur, pagina 378
λεπτυνθέντα 996
λεπτοκάρυον 168
lepus cur amoribus ſacer creditus 1017
lepus cur λαγὼς 1015
& daſypus 1016
lepus dormiens, prouerbium pag. 1018
leporis acies cur obtuſior, pagina 1018
leporis cauda ſpongię loco pag. 1176
leporis color 1015
leporis eſu Britannos abſtinere 1018
leporis marini uirulentia, pagina 1017
leporis occurſus in itinere ominoſus 1015
leporis ſydus, & quales qui ſub eo nati 1018
leporis timiditas 1015
leporis uitam agere, prouerbium 1018
leporem mœnibus indormire, quid 1015
leporem palpebris apertis dormire, clauſis uigilare pag. 1018
lepores galeati, prouerbium, 515 1018
lepores tenelli cur à uenatoribus dimitti ſoliti 1018
leporum luſtra 1015
leporũ plura genera 1017
leporum ſchelides 1015
leporina carne veſcentes cur formoſos fieri creditum, & ſomnioſos 1017
lepyria febris 855
leriorum mores 710
λέριον 710
lerna 991
lernes 992
leſbi oraculum Orphei 554
leſbi uariæ affectiones pro uentorũ diuerſitate 779
leſbia farina præſtantiſsima pag. 327
leſbia muſica, quæ 697
leſbia regula 257
λεσβιάζειν 519
leſbium uinum 480
leſbiorum libido 697
leſbiorum turpitudo 519
leſbius collis pro Veſuuio, pagina 328
leſbius lapis in funeſtas domos admiſſus cur 787
leſbonactus Mitylenæi de ſalutatione iudicium 162
λέσχαι quid 740
leſche κροτανῶν Spartæ, quid 740
leſchenorios Apollo cur, pagina 740
leſcheos Troiani belli ſcriptor 740
λευρίς 527
lethæus fluuius animarũ potus 243
lethargia 623
lethargus canis 661
lethargus unde naſcatur 86 391 392 1150
lethargus quid 1150
λήθη 680
lethe carcer 636
lethe fons ad Trophonij ſpecum 770
leuca 171
λεῦκαι duplex 171
leuca Gallorum quid 171
leuca pilos albeſcere 500
leuca urbs 1177
leucadij, putres Corinthij, pagina 734
λευκανίαι cur Samothracę dicta 842
leucana dea 1124
λευκανθίζω 996
λευκάκανθος 327
λευκανοί 842
leucippi cognomentum unde Proſerpinę & Cereri 1005
λευκὴ cur ἀχερωΐς Homero 485
leucerineos ficus 684
λευκερώδιος 521
leucippę furor 626
leucochrum uinum 995
leucomenides 765
leucoparyphus 593
leucophæus color 599
& 887
leucophlegmatia 990
leucophrys Diana 532
leucopygi 128
leucothea Ino 418
leucothea cur Ino 888
leucotheæ Nereides 888
leucotheus color 887
leuctra 170
unde dicta 171
leuctrica monumenta quæ, 170 171
leuctrica pugna 674
leuctricę puellę 170
leucus ager 888
leucus piſcis ſacer 449
leues annuli qui 202
leuini uictoria 1179
leuitę 247
leuitatis deteſtatio 829
λευρὸν ξίφος 171
λεύσσειν 477
leuternij 1177
leuternum littus ibidem
lex à iuſto quid differat, pagina 898
lex quid à pſephiſmate differat 699
lex centuſsis quę 1105
lex, ciuitatis anima 698
lex & regio, prouerbium, pag. 694
lex, mortalium & immortalium omnium regina, pagina 280
lex, mutus magiſtratus 279
& 892
lex quid 697. 698
lex uera, quę ibidem
legis agrarię pręcipua cauſa, quę 650
legis commendatio 279
legis finis, iuſtitia 279
leges canendi apud ueteres mos 320
leges cur ueteribus ad deos relatę 698
& quibus ad quos 698
leges ſacratę quę 447
legum antiquarum mulcta, pecore conſtans 896
legum breuitas 699
legum communis conditor, deus 698
in legum contemptores ſupplicium 362
legum laus & uſus 698
lexiarchicon 846
λήξεις 846
Libadium 441
libanius ſophiſta Baſilio cenſore uſus 729
libanotos 428
libanus in thuris frutice uerſus 428
libarij 1166
libatio quid 430
libelli pro re minima 355
libelli famoſi ab Auguſto prohibiti 579
liber magnus, magnum malum 1121
libri didaſcalici, qui & indices 641
libri improbatę lectionis, qui 345
librorũ combuſtio quale ſupplicium 410
liber pater, bonus dæmon dictus 1068
liber pater, diadematis inuẽtor 922
liberi patris crater 243
liberi patris in Indos expeditio 715
liberi ſacra Athenis pręcipua 243
circa Liberum patrem Delphini cur appingi ſoliti, pag. 995
liberalitatis in pauperes commendatio 784
liberales cauſę quę 860
liberatoris Iouis potio, pagina 1068
liberos eſſe omnes natura, pagina 967
in libertos ingratos ius, 664 665
libertas directa, quę 379
libertas in tutela Iouis 563
libertatis atrium 563
libertatis frater, ocium 839
libertatis incõparabile precium 274
libertatis reuocandę ius, 664 665
libethra 705
libethriorum exitium ὑπὸ συός 705
libidinis caſtigatę exemplũ, pag. 521
libidinis coercendę apud Romanos lex 521. 522
libido mulierum in umbilico pag. 535
libido uirorum in lumbis, pagina 535
cur libidinis operum magis quàm aliarum affectionũ nos pudeat 523. 524
libidinis efferatę exempla, 518

518 526
libidinis prodigioſæ in mulie
ribus exempla 526
libidinis uituperatio 1131
libidinem cieri ſatyrio herba
pag. 528
libidinem cieri ſcyllæ eſu, pa
gina 525
uide Coitus
libidine nil non domari, pa-
gina 534
libidinoſi etiam iracundi, pa
gina 1131
libitina dea 578
libitinæ qui ibidem
libitina non aliud quàm Ve-
nus 1130
libitina dea unde dicta, pa-
gina 1130
libitinæ ædis merx cuiuſmo-
di ibidem
libitinam non ſufficere, quid
pag. eadem
libitinam uitare ibidem
libitinarij qui ibidem
libitinorum uota ibidem
libitinenſis porta ibidem
libon templi Olympici au-
ctor 485
libra, uentorum ſignum cur,
pag. 779
libre pondus æris quãdo Ro
mæ imminutum 354
libratores 1026
libum punicum 335
libyæ harenas non curat Ae-
gypti ſulcus, prouerbium
pag. 1133
in Libyam mittere ægrotum,
quid 725
libycæ feræ cur æſtate non bi
bant 1100
libycum inſtitutum in ele-
phantorum ſepultura, pa
gina 724
libycorum moris ululatus in
templis 433
libys tibia 319
libyes è curribus pugnare ſo-
liti 831
lichanos 641
lichas 118
lichenes 824
λίχνος 990
licij uſus in ueneficijs 363
licio ac lance concepta fur-
ta, quæ 363
licinij Cæſaris in ſpadones di
ctum 544
item in literas 544
licinij imperatoris in literas
conuitium 1121
licinij in Alabandeos ſcom-
ma 1012
λικμητήριον 187
licnites bacchus 846
licnos quid & unde 187
lictorum uirgæ 269
liculmen 1048
licymnij filius Oenus primus
ſtadij in Olympijs uictor
pag. 484
lilieta 1136
lilij cum Venere certamen,
fabella 710
lilij flos unde 193
lilij purpurei copia in Syria
pag. 979
lienis duplicatio 915
lienis ſitus 143
lienis uſus 142
in homine & quadrupe-
dibus precipue 143
lienoſi unde 142
ligus qui 971
lignum non lignum, quid, pa
gina 1066
lignum uitæ quid 644
ligna amurcæ liquore mace-
rata, citra fumum ardere
pag. 969
ligna capſima & ergaſima,
pag. 968
ligna acapna ibidem
ligna cocta ibidem
ligna cremia 969
ligna erepſima ibidem
ligna Phrygia ibidem
ligna, pro nauibus lignife-
ris ibidem
lignarij ſerui 972
ligula 470
ligures heptapleuri 120
liguſtri floris uis 1054
λιγυφῶνοι quare dictæ
Heſperides 29
λιγυρός 638
ligyros prius, qui pòſt Achil
les 923
limanchia 493
limbus de zodiaco 934
limen 181
limenarche 441
limenophylaces ibidem
limitrophi fundi ibidem
limnæ Athenarũ arcis ibidẽ
limneus locus Dianæ ſacer,
pag. 671
limnatarum clades 671
limon 442
linacer Britannus 623
linaria 1017
lindum, aromatis ſpecies, pa-
gina 939
linea alba quid in ſpectacu-
lis 181
linea extrema amare 182
lineam poſcere quid 181
lineæ ueſtes 888
linearis pictura 308
lineares numeri qui 863
lineis longis quid fieri 182
lingua ad loquendum præ-
ſtantiſsima quæ 109
lingua cur ouali figura, pagi
gina 745
lingua incontinens Hippo-
crati quæ 469
lingua plectri ſimilis 109
lingua, ſtultorum theſaurus,
pag. 1175
lingua unde dicta 109
in lingua aliena obſurdeſce-
re, prouerbium 85
ex lingua & bona & mala
propagari 470
lingua heſitãtes cur melan-
cholici 1124
lingua hæſitare ſolius homi-
nis, & cur 1123.1124
lingua peccantium tres ſpe-
cies 465
lingua prurientes 579
linguæ abuſus 577.578
linguæ in homine uſus 108
109 1123
linguæ humanæ præſtantia,
pag. 108
linguæ duplex munus 107
& 744
linguæ partium uocabula, pa
gina 469
linguæ uirulentæ taxatio,
576 577
linguæ cur deorum honori
contributæ 472
linguæ deorum, aues apud Ba-
bylonem, quæ 299
linguarum diuerſitas 85
lingula 470.791
lingulati tubuli qui 470
linacum capitur 157
λινίς 182
linon 1017
λινοστολίαι 176
lintea melitea 911
linus 229
linus quomodo ab Hercule in
teremptus 754
linum carpaſinum ab igne tu-
tum 545
linum cur diuinæ rei maximè
idoneum 177
linum Indicum 887
λιοφυίς 213
liparia 855
lipognomones 445
λίπος 369
lipopſychia 1152
λιποξξινον 369
liquores duo humanis corpo
ribus gratiſsimi à natura
dati 191
lis pro Dyade Pythagoricis,
pag. 856
liſpa 127
liſpi 127
liſtri 638
liſtrotum 638
λιτανείαι 260
litera longa quid apud Plau-
tum 365
literæ hieroglyphicæ, quæ &
ignorabiles Latinis 1142
& 1142
literæ mutæ, prouerb. 1122
literæ ſeruiles 978
literarum diſcrimen 365
literarum inuentor 864
literarum uſus apud Indos
nullus 715
literas inurendi mos 275
per literas ſortiendi Athenis
mos qualis 866
literis imbui reges, Gotico in
ſtituto prohiberi 281
literis nihil mandandi mos,
pag. 350
literatus pro ſeruo 973
literati, pro notis inuſti,
274 276
literati Samij qui 275
lithaces 250
λιθίασις 145.256
lithologi 638
lithotomiæ 637
λίθος forum 1074
lithoſtrotos 638
lithoxoi 1137
lithurgice, lithotriuice, pa-
gina 638
litierſes 229
lityerſis uoracitas 265
litra 355
littore loquacior, prouerbiũ,
pag. 424
liturgion 638
liturgia, pro miſſa 638
liuiæ dolo peremptus Augu-
ſtus 535.536

T. Liuius

T. Liuius candidiſsimus, maximi cuiuſq; ingenij eſtimator 955
T. Liuius Saluſtio iniquior, pag. 955
liuij amplitudo 954
T. Liuij Decadum diuiſio an ab ipſo auctore facta, pagina 955
T. Liuij Dialogi & Philoſophica 954
T. Liuij obitus 465
T. Liuij Patauinitas 954
liuij Druſi inquieta perpetuò uita 390
liuij Epica 227
liuoris deteſtatio 791. 792
lixiuium quare rubet 27
lixiuium muſtum 1104
lixiuium uinum quod, & cur pag. 1101
lixiuius cinis qui 939
λοβὸς, lobus 105
lobos ibidem
lobia ibidem
lobi 105. 1135
locarium 149
locationum haſta 812
pro locato ſtare 235
lochei diphri 821
lochia 821
loci, pro utero 147
loco mutato an mutetur etiã dæmon, & rerum euentus 47
locorum muliebrium procidentia 128
locorum ſalubritas ex pecorum iecoribus obſeruari ſolita 140
locridarum uirginum continentia 880
locrorum bibendi lex 1069
locrorum ſupplicium mos, pagina 568
locrenſium ultio de Dionyſij libidine 521
locularis reſina 149
loculatæ areolæ & piſcinæ, pag. 149
locuſtã in menſam admitti, pag. 1065
locuſta mantis cuiuſmodi, pagina 1170
locuſtæ, bruchi, attaci, maſtaces 99
locuſtarum cibus quibus in delicijs 1065
locutionum genera 470
loetrochæ tripodes 303
λογοποιητικά 230. 580
logarium 231
logas 235. 585
λογεῖον 230. 231. 293
logeum 290
logi qui 230
logia 230
logice 962
logicæ diſtributio 272
λογικὸν, τὸ 68. 858
λογικὸν, fabulæ genus quale 681
logij 231
λόγιον pro magnifico 886
logiſtæ 231
logiſterium 231
logiſteria 231. 242
logiſterium ſtratioticũ 820
logiſtice 231
λογιστικὴ anima 62
logiſtoricus 231
logodædali 231
logodipnum 1053
λοιδορεῖν 517
λογοδαίδαλα 230. 580
logographi 231
λογοποίημα 230
logopæi 230
logos quid 580
λογοποιός 230. 580
λόγος ἔμμισθος 748
logotheta 231
lollij capillamenta 507
lolliginis capillamenta 507
loligines piſces 946
loligiuncula 946
loma 1168
longanon 135
longinus Caſsius 711
longitudo 309
longitudinis principium ac ratio in corpore animato 19
longus pes 651
longi uerſus, pro heroicis, pagina 651
longis lineis quid fieri 182
longurium 181
lopheum 99
lophion 99
lophia 99
lophnia 213
lophnis lampas 213
λόφος, apex 99
λόφοι 568
lopoditæ qui, & cur illeſi Dionyſio permiſsi 866
loquacitatis epodos 471
loquacitatis prouerbia 471
loquẽdi figura quadruplex, ueteribus obſeruata 908 & 909
loquendi intemperantia orationem reddi inanem, pagina 524
in loquendi temeritatem, 471 472
loquendi uarietas 85
lora aſtragolata quæ 789
lora pyctarum 504
lorarij 971
λορδῶσις 113
loreis cruribus qui 901
loricariæ fabrica 809
loricati equites 832
loricium 599
lotages 318
loth ebrius 1098
loti, tibiarum genus 318
lotinæ tibiæ 319
lotophagorum in defunctos barbaries 650
lous menſis 492
λουσοῦς regio 630
λοῦτρον 726
loxias Apollo & cur 471 & 991
loxon 107
Lucæ boues 486
lucani laus 228
lucanum, ſcarabeorum genus 286
lucani φιλόξενοι 842
lucanorum lex 756
lucar pecunia quæ 295
lucernæ indigentes oleum effundere, prouerbium, pagina 1172
lucernam minimè extinguere, Romani moris 684
lucernarum fungi 328
lucernarum canis 661
lucianus cognomẽto Blaſphemus 210. 835
luciani impietas 339
luciani interitus 339
lucidorum pleraq; frigida, pag. 966
lucifer, angelus 39
luciferi lapſum per Aten ab Homero ſignificari 42
lucij in Herodem ſophiſtam cauillum 787 & Marcum imperatorem 787
lucilia, mariti interfectrix, pag. 535
lucij in fucatum epigramma, pag. 1124
lucillus cur Cælo alteram dicitus 1021
lucinæ Iunoni quare attributa ſupercilia 100
à Lucina impeditus Alcmenæ partus 642
lucinorum cognomen 543
lucinij 104
lucos colendi ratio quæ ueteribus 428
lucretiæ pudicitia 473
T. Lucretij furor 626
lucretij uerſus à Cicerone recogniti 626
lucta 505
luctatius grammaticus 541
lucuci qui 428
luculli animoſum dictum, pagina 528
luculli bibliotheca 507
L. Luculli in lautioribus epulis ſeruo obtemperandi mos 1158
luculli ocium 389
lucullea menſa 240
lucullorum ſtatuæ 1136
ludere de corio alieno, prouerbium 525
ludens domi ſuæ, quid 961
ludus Sarmaticus 707
ludi genus, ficos aut uuas orè excipere 684
ludo cur comparata ſapientia 961
ludi, à Lydis dicti 775
ludi an moribus noxij 289
ludi haſtici, uel xyſtici, qui, pag. 813
ludorum ſcenicorum origo, pag. 289
ludij, ludij uolſi 559
ludouicus Gallorum rex, pagina 154
lugdunenſium mulierum ſeſe in puteos præcipitantium ueſania 909
lugendi in pellibus mos, pagina 1036
lugendi mos diuerſarũ gentium 77. 653. 654
lugentium habitus 654
lumbare dextrum 146
lumbi 126. 144
lumbi, uirorum libidinis ſedes 535
lumbricorum ſpecies 733
lumen bonum quando Græcis dici ſolitum 564
lumen cœleſtium uirtutum uehiculum 764
lumen ex ſeſe fundentium miracula

ruſula 550
lumen quid 547.764
luminis iucunditas 616
lumina occulta aut manifeſta,que 200
luminum in religione noſtra uſus quis 564
luna,etherea terra 9.25
luna,etheris pars ima 25
luna amphicyrtos 767
luna an à planetis etiam illuſtretur,ut à ſole 764
luna an inter errantes cenſenda 29
luna artitocos 767
luna auerſa & aduerſa que, pag. 763
luna,cancri domina 574
luna,celi regina apud Hieremiam 30
luna corniculans 766
luna cur ab amantibus aduocari ſolita 167
luna cur fœmineæ qualitatis credita 680
luna cur Meliſſa 848
luna cur Selene 764
luna dichotomos diuidua, 530 767
luna,eadem que Proſerpina pag. 37
luna Endymioni amata, pagina 767
luna humectior 22.26
luna,Iſis 588
luna,nocturnarum apparitionum præſes 196
luna panſelene 767
luna quarta nati,prouerbium 763
luna quibus præſit 29.196 574 996
luna ſilens 764.767.982
lunam ſilentem an credibile aliquid in nos agere, pagina 794
luna,ueritatis imago 529
lunæ à Pane deceptæ fabula, pag. 996
lunæ albor 27.996
lunæ alimentum 22
lunæ altitudo,Taurus 848
lunæ antrũ in Arcadia 935
lunæ appellatione cur mundus & mens noſtra ſignificetur 767
lunæ biga, cur & qualis, pagina 766
lunæ κατωυγασμῶν καὶ σελιῶς ratio 763
lunæ coitus 764
lunæ coitus quomodo à Cynocephalis obſeruetur, pagina 982
lunæ corpus quale 763
lunæ crebra mutatio,rerum inconſtantiæ ſymbolum, pag. 789
lunæ cur albus color attributus 998
lunæ defectus quando 875
in lunæ deliquijs cur adhibitum æs 739.1112
lunæ efficacia in ſubiecta corpora 29
lunæ imbecillis calor 1006
lunæ in maris reciprocatione uis 1003
lunæ lumen ex ſole 25 286 764
lunæ maculæ 22.25
lunæ natura terreſtri perſimilis 8
lunæ permutationes ſeptem, pag. 766
quæ & φάσεις 766
& 767
lunæ planetæ ad pueritiam ratio 752
lunæ ratio in plantationibus & cædenda materia, pagina 762
lunæ ſchematiſmus 764 766 767
lunæ uirtus qualis 762
& 931
lunam à ſole mutuari lucem 25 764
lunam aquis dominari 996
lunam,deum maſculum credi Græcis & Aegyptijs pag. 767
lunam humectare, non areſacere 762
lunam repercuſſu lucem non propagare 763
lunaris humor 575
lunaris influxus ratio in criticis diebus gemina 530
lunaris luminis ratio,quæ, pag. 763
lunaris ſphæra cur Antichthone 862
lunaribus radijs an fieri poſſit iris 875
lunaticus morbus pro comitiali 196
lunatici 50.196
lunatum 167
lunata conchylia 767
luntæ aues quæ 726
lunulas in calceis geſtandi mos apud Romanos et alias gentes 789
lunus deus 767
lupatum 822
lupercorũ ſacrificium 659
lupina pellis cur militũ caſsidi imponi ſolita 1037
lupinorum maceratio 118
lupinum cum ſole circumagi 1110
lupus Apollini ſacer 353
& 935
lupus ὀξυδερκής 935
lupus morbus 1160
lupi pro ſerrulis 823
luporum apud Crotonem frequentia 512
luporum dentes cuiuſmodi, 822 823
lupa raua cur Horatio 477
lura 727
lurcones unde 727
luſcinia φιλόμουσος καὶ φιλόδοξος 910
luſciniæ docilitas 1141
luſciniarum fœminarum ἀμελὲς 632
luſciniarum linguæ Heliogabali deliciæ 1071
luſcioſitas quibus oculis frequentior 586
luſcioſitas quid 586
luſcia, ſiue λουσία Ceres cur 727.728
luſiades nymphæ 236
luſitanorum mores 704
& 896
luſius fluuius 728
luſij interitus 556
luſtrãdi mos ueteribus quis, pag. 201
luſtrici infantium dies,qui, pag. 860
luſu uiros etiam præſtantes quandoq; non abſtinuiſſe pag. 348
lutæ 727
luter 727
luteridium 727
luterium 1057
luteus color 878
luthea emplaſtra 1020
lutra, lutrones, pro balneis, pag. 726
lutræ uariæ ſignificatio, pagina 726
lutræ à fibris diuerſæ 1016
lutrion 727
lutris os 1168
lutrophorus 727
luxata 274
luxurioſi miſeria 1138
luxus Aſiaticus & Ionicus, pag. 237
luxus peregrinus quando primum Romam inuectus, pag. 242
luxus deteſtatio 787
luxus exempla 479.480
lux,lumen,ſubſtantia an accidens 634
lux ſicca, anima ſapientior quid 631.643
lucis iucunditas 370
lucis triplex ſubſtantia 24
lucem facere, quid in Saturni ſacris 778
abſq; luce nil uideri 633
Lyeus 246
lycæa 587
lycæus Iupiter 587
lycæa ſacra 935
lycæus mons,qui & Olympus 935
lycæi fons miræ naturæ 935
lycæi miracula 935
lycæi Iouis lucus 935
λυκανθρωπία,& Lycanthropi,qui 1034
lycaon in lupum 988
lycaonis inſtituta 587
lycaones 1034
lycea 1037
lycea ueſtitus,prouerbiũ, pagina 1037
lyceæ Dianæ templum 823
lycegenetes Apollo 823
lychnados urbs 214
lychnaſia 214
lychnia 214
lychnitis palus 214
lychnobij 329
lychnocaia 214
lychnocautia 214
λυχνοφοροῦντες 426
lychnuchus 214
lychnus heliconius 214
lychni ante Mineruæ ſimulacrum, Athenis ſuſpẽſi uſurum 543
lycia coma, prouerbium unde 1132
lyciarcha 720
lycitas canis 661
lycium 256
lycium gymnaſium 1133
lycius Apollo 1133
lyciorũ mores 1132.1133

lycocto

lycoctonos Apollo 353
lycoctoni Apollinis templũ, pag. 256
lycophilios 823
lycophos 615
lycophus 823
lycophones 823
lycophrõ βαρβαρόγλωσσος 828
lycophron unde dictus 922
lycophronis reprehẽſio 130
lycopodes 829
lycopolitis cur immiſi aſini, & tubæ 1169
lycorus 615
lycoria urbs 615
lycos 935.1064.1144
lycos Apollo 823
lycos frenum 822
lycoſpadæ equi, qui 822
& 823
lycoſura 848
lycurgus unoculus 104
lycurgi de urbium mœnibus ſententia 1018
lycurgi dictum 394
lycurgi in nobilitatis oſtentatores dictum 790
lycurgi inſtitutũ come nutriende 552
lycurgi leges 393.394
lycurgi leges cur paucæ, pagina 676
lycurgi ſepulchrum de cælo tactum 927
lycurgo excuſſus oculus, pagina 541
lycurges phialæ 1057
lycus Rheginus 192
lydia pompa 671
lydiæ regum geſtamen ſecuris 199
lydiæ tibiæ 319
lydius modus 313
lydius ornatus 775
lydos primos ſignaſſe nummum 353
lydus uolſus quid Plauto, pagina 775
lydarum mulierum libido, itẽ licentia ante connubium, 713 756
lydorum improbitas & ſuperſtitio 775
lydorum inuenta 775
lydorũ mollities & turpitudo 723.775
lye Diana 511
è lygo corollæ 1055
λυγοδέσμα Diana, cur, pag. 671
λυγοι 671
lygyſmos quid 91
lymata 823
lymax 823
lymaces petræ 823
lymphati 991
lymphaticus morbus 824
lyncas per parietem uidere, pag. 587
lyncea regio 425
lynceus ab Hypermneſtra ſeruatus 411.425
lynceus collyrium 425
lynci monumentum 425
lyncei perſpicacitas 166
& 411
lyncurius lapis 321
lyra 318
lyrion 318
lyræ inter pocula uſus improbatus 315
lyrcus 425
lyrcea regio 425
lyrici poetæ 227
lyricorum cyclicus chorus, pag. 227
λυρωδοί 318
lyrodia 318
lyrophœnix ſambyx 316
lyrtos 1058
lyſandri aſtutia 400
lyſandri cor 139
lyſandri dictum 730
lyſandri in Dionyſiũ ſcomma 595
lyſandro Græcorum primo erecta templa 835
lyſiæ oratio pro Phrynichi filia, anceps 1004
lyſiæ ſubtilitas 180.935
lyſiæ tyrannis 177.871
lyſii allegoria 846
lyſii Bacchi ſacra 249
lyſii dæmones 47
lyſii dij 249
lyſimachus gazophylax, pagina 795
lyſimachi frugalitas 329
lyſimachi ſtatuæ cornua, quid 773
lyſimachi tyrannis 871
lyſimachi uulnus Alexandri diademate obligatum, pagina 922
lyſiodos Diogeni Epicureo adamata 250
lyſiodi 249
lyſippi Bacchæ 597
λυσιζώνη cur Diana 600
lyſizonos Ilithyia 1089
λυσωμαι 99
lytæ 126
lythirambus 228
lytierſas 174
λύτϊα 662
lytræ 726

M

M Literæ ſortitio quid, pag. 861
μ fortitudines, prouerb. 865
μ Meſſeniorũ quondam nota 673
μᾶ, pro matre 421
macariæ Herculis filiæ obitus & cultus 475
μακάρων θυσία 834
macarones pro rudibus, unde pag. 629
macarum mores 724
macedonum ſepeliendi religio 650
macedonibus munus maximè regium quod 773
macella 414
macellinus pro Macrino, pagina 362
machabæi in matrem pietas, pag. 421
machæra 155.406
machærati 406
machæræ cognomen Ocho inditum 1169
macheriones qui 476
macheronij paſtilli 476
macheronion herba 476
machetæ in Philippum ſcomma 892.893
machimos ciuitas 668
machinæ ſcenicæ 291
machli 401
machlyes, eorumq́; mores, pag. 724
maciei in corporibus ratio et cura 560
macrianorum Alexãdri imaginem geſtandi mos, pagina 837
macrini imperatoris auris perforata 106
macris 629
macrones 629
macrobius Plutarchi Sympoſiaca imitatus 1042
macrobij laus 205
macrobij patria 522
macrobij 801
macrocephali 629
macrocheræ tunicæ 599
macrochir Artaxerxes cur, pag. 868
& laus eius 869
mactra 335.1167
μαδάρωσις 439.730
madda 317
mea 609
μαῖα, pro amita, &c. 609
meandri Protagoræ patris hiſtoria 747
meandri opes 747.749
meatæ Britanni 702
mecenas, per æ an e ſcribẽdum 453
mecenatis thermæ 1164
in mœnia urbium, ſcomma, pag. 1018
menides piſcis Hecatæ cibus 765
menides liparæ 328
menides unde optimæ, pagina 1070
meotis cibus milium 685
μαῖρα 661
mera canis & capra 661
μαίρειν 477
mero poetria 515
meſon coquus 212
meſon hiſtrio 212
meſon perſona 212
meſonica ſcommata 212
magadis 315
μαγαδίζειν 315
magdalia 1063
μαγδαλιὰ 454
magi Perſarum 268
magi, pro prophetis 346
magi qui 345.346
magorum apud Perſas frugalitas 496
ad magorum carmina qui dij euocari ſoliti 766
magorum iynges 346
magorum ſacra 433
magorum ſepeliendi mos, pagina 653
magorum ſtatuæ uocales, pagina 1136
magis, magus 345.346
magia qui potiſsimum clarũerint 346
magiæ auctores præcipui qui pag. 345
magiæ clauis aſtrologia, pagina 340
magiæ finis 348
magiæ nomen unde 346
magiæ ratio 200.201
magiæ ſpecies, earũq́; diſcrimen 345.346
magica excãtatio quid 232

& 233
magicum dogma 748
magides 242.1070
magides menſæ 302
magides oſſæ 303
magis 335
magiſter armorum, officiorum, &c. 454
magiſter populi, magiſter equitum, magiſter peditum 454
magiſter, pro dictatore, pagina 454
magiſtri conuiuiorum 264
magiſtri qui 812
magiſtratus, lex loquens, 279 892
magiſtratus, legum miniſtri 893 698
magiſtratus qualis eſſe debeat 278.279
magiſtratus uirum oſtendit, prouerb. 279.893
magiſtratus uis 279
magiſtratus codicillares, pagina 152
magmata 315
magmedis, ſiue Mahumetis hiſtoria 196
magnæ matris ſacerdotes, cur Meliſſæ dictæ 848
magnanimitas quid 901
magnanimitatis exemplum, pag. 674
magneſia Græciæ clauis Philippo dicta 826
magnetem trahere ferrum, pag. 602
magnetum infortunia 842
magnificũ in oratione, quid pag. 886
magnitudinis ſignificationẽ quæ habeant apud Græcos 820.821.822
magodi 249
magodia 249
magorum apud Perſas frugalitas 496
maguſæi 346
μαγῳν 346
maia cometes 609
maiæ, ſiue meæ cancri 610
maieſtas ſine bonitate, nulla pag. 339
maior conſul, maior prætor, maiores flamines, qui, pagina 442
maiorum gentium dij 846
maius menſis, Artemiſium, pagina 1099
maius menſis, qui & Metagitnion 321.1169
maius menſis, qui metagitnion Atticis 1169
maio præfectus Apollo 983
malache 791
malachias propheta angelus dictus 41
μαλακία, malacia 186
& 816
malacia urbs unde dicta & condita 186
malacoderma quæ 1040
malacum 185
μαλακοῦ cognomen unde Ariſtodemo 325
in malaco ſanum, quid 185
malagmare 1172
malca 1070
malce quid 957
malcion 957
malee 455
male audire, in primis regiũ eſſe 828
maledicendi deteſtatio 577
& 578
maledicto nil magis uolucre pag. 577
malefica ulcera quæ 402
malefici 345
mali idea quæ 338
è malis boni prognati 206
malis ſæpe homines reſipiſcere 757
malitia in hominibus naturalis 43
mala canina quæ 657
mala Heſperidum quæ intelligenda 950
mala cur ὑπέρφλοιαι dicta 1135
malicorium 441
malum medicum 1135
malum punicum, pectoris os pag. 120
mala punica cur opſigona Empedocli 1135
malleus terræ, diabolus 46
malluuiæ 1063
mallophoros Ceres cur, pagina 950
μαλλός 481
μαλλωτής 950
μαλλωτοὶ tapetes 603
μαλθώ 622
maltho apud Elidem, quid, pag. 813
malua mitior 791
maluaſium uinum 1105
maluaticum uinum 480
malus punica à Venere primum in Cypro ſata, pagina 882
mamillas præcipuè infeſtari cancro 1160
mammacuthi, qui 629
& 865
mammaduchi 630
mammarum fungoſitas 688
mammarum uitia 532
mammea palatium 456
mammeæ dietæ 456
mammia 421
mammulæ cognomen unde, pag. 920
ioannes Manardus 623
mancipia ſale commutandi mos 971
mancipia trita & ueterana, pag. 977
mancipia uenalia & uſualia, pag. 969
mancipia unde dicta 707
& 967
mancipiola 977
mancipiorum nomina unde pag. 707
mancipijs ſenio debilitatis benignè utendum 973
mandæ 1081
mandragora cur anthropomorphos dicta Pythagoræ 657.860
mandragoræ fructus hypnoticus 607
mandragoræ grauitas 392
mandragoræ hauſtum quæ conſequantur 657.958
mandragoræ potu ſtratagema 657
mandragoræ uaria appellatio 657
mandragoræ uis 225
mandragoram bibiſſe, prouerbium 656.657
mandux 295
mandya 599
mane cur dictum 564
manum 564
manentis impium dogma, pagina 52
manes 24.37.978
μάνης, manes, ſeruile nomẽ pag. 978
manes 978.1057.1067
manetho Aegyptius ſacerdos 590
manethon 476
mangones 1166
maniacia 884
maniacorum curatio 501
maniæ exempla 626
μανίας dea 630
maniæ uirtus 509
manichæus, manichæi hæretici 24.978
manichæi unde dicti 978
manichæorum calumnia 24
manichæorum dogma 849
manichæorum hæreſis 340
& 695
manicula 992
manilius cur à Catone ſenatu motus 1085
μανιόποιος dea 630
manis rex 884
manica quæ 884
manna quid 801
manna, Syriacus ros 979
mannos 884
mannophori 884
manni 831
manni, mannuli equi 884
μάννοις 884
manotica alimenta 884
manſiones 714
manſuetarij 477
manſuetudo quid 904
manuales ſerui, χειρῶνες, pag. 968
manuarium æs 356
manus interior cutis quare mollior 116
& nudata pilis 117
manus dextræ & ſiniſtræ, ſymbolum 1142
manũ in Aetolis habere mentem in Clopidis, quid, pagina 782
manum inter preces exoſculandi ritus 161
manum in carpum mittere, pag. 118
manu altera aquam ferre, ignem altera, quid 966
manu ſolœciſmum facere, quid 781
manus cur perfricare ſoliti trepidantes 190
manus deorum quæ medicamenta Philoni dicta, pagina 1118
manus oſculandi mos 118
manus per ſingula fercula abluendi mos 1062
manus ac rationis ac ſapientiæ miniſtræ 116
manus uelatæ cur Plato, pagina 568
manuum cum pedibus proportio

portio 131
manuum duplex emolumentum 115.116
manuum ſermo 116
manuum uſus 82.85.115 & 116
manibus abluendis ſmegmata 1063
mantellum 599
mantelia 599
mantes Athenienſium 708
manteum quid 571
mantiniaca ſaltatio 166
mantinica ſtola & armatura quæ 399
mantis braſsica 1059
mantis myrica 269
mantis quid 1170
mantis te uidit, prouerbium, pag. 1170
maracus poeta 625
μαραςμώδεις febres 855
maraſſus cur dicta uipera, 208 210
marathonius taurus 288
marathron 819
maratrum & fœniculum an idem 1017
marca quid apud Gallos, pagina 951
marcellea feſta 690
marcelli ædilitate inumbratum forum 1073
marcellion medicamen 131
marculi 1114
marcus Euangeliſta cur pollicem ſibi præciderit, pagina 357
marci heremitæ hiſtoria, pagina 41
marci imperatoris apophthegma 787
marci principis dictum in Iudæos 173
marci paſtilli 327
marciatum unguentum 327
marci panes 327
mardonij interitus 746
mardus capitulum 1146
mare agitatum incaleſcere, flumina uerò frigeſcere, cur 994
mare an imaginem reddere queat 996
mare an manu productum, pag. 1000
mare animantibus ſimile, pagina 1002
mare cur dium 576
mare cur dulcibus aquis minus frigidum, item pinguius & pellucidius, pagina 995
mare cur glaucum 477
mare cur nauſeabundos faciat 998
mare cur per hyemem non craſſeſcat 994
mare cur ſalſum 1001
mare cur ſcintillare tractu calidiore uiſatur ibidem
mare cur ſtet 1002
mare in quo aquarum genere ſtatuendum 1000
mare mortuum quid 999
mare pelagium quod 995
mare pellucidius cur aquilone flante quàm auſtro, pagina 996
mare pro uaſe 1167
mare queuis aquarum cõgregatio Hebreis 999
mare quomodo fiat 1000
mare rubrum quanto altius quàm terra Aegypti, pagina 816
mare Saturni lachryma, pagina 999
mare ſeptentrionale cur cronium 440
mare ſuperius inferiore ſalſius 1002
mare terris propius cur dulcius ibidem
mare tranquillum quando dicatur 996
maris æternitatē unde ſuſpicati ſint quidam 1000
maris colores 1003
maris deteſtatio apud Aegyptios 179
maris epitheta 1003
maris Laodicenſis iuſtitia, pag. 517
maris locus, aquæ proprius, pag. 999
maris purgamina 1002
maris reciprocatio 1003
maris tumuli, pectora, pagina 1004
mari Dionyſium demergere, quid 994
de mari aliquando prorſum arido futuro, Democriti opinio 999
à mari habitandum procul, cur 619
mari, quæ uiolata ſunt, expiari 422
cur mari quieſcente nauigia quandoq; abſorbeantur, pag. 997
marina aqua cur hyeme amara minus ibidem
marina aqua cur uino miſceri ſolita 994
marina aqua cur non concreſcat 1172
marinæ aquæ qualitas 995 & 996
marini mores, prouerbium, pag. 619
maris in ueteri hiſtoria, quis pag. 348
maris & fœminæ generatio unde 146
maris & fœminæ ratio in plantis 797
mares fœminis calidiores, ſed uitæ breuioris, cur, pagina 797
mares quomodo concipiantur 147
mariæ Iudeæ filium deuorantis hiſtoria 494
ioannis Mariæ Mattarelli laus 760
mariandynorum doryphori 970 977
marica, quæ Circe antea, pagina 418
marica radix quæ 878
maridis menſura quæ 1002
marila ibidem
mariti boni laus 1085
maritorum numerus Medis mulieribus quis 712
marius tyrannus 206
marij præclarum facinus, pagina 556
C. Marij reliquiæ à Sylla diſſipatæ 652
μαρμάρινον λουτρόμιον pag. 637
marmarini Apollinis templum 637
μαρμαρυγὴ 439
marmax, & eius equæ 821
marmeſſus pro Marte 212
marmorata aurium 105
marnas Iupiter 849
maroſſerij 460
marphadatis reguli hiſtoria pag. 926
marrha 1002
marrhes Aegypti rex 981
marrubij qui 208
marſi θηριοτρόφοι, & ἀσπιδοτρόφοι 210
marſorum cantus 606
marſorum ortus & natura, 208 210
marſias fluuius unde dictus, pag. 1076
marſiæ cum Apollinis certamen ibidem
marſiæ interitus 870
marſiæ inuentum 314
marſiæ ſtatua 1076
marſiæ tibiæ 314.425
marſipi ueſtium 596
marſypium cur Mercurio attributum 616
mars albo corpore 1169
mars animal 731
mars arietis ſigni dominus, pag. 1156
mars cur corythaix Homero 825
mars cur Veneri coniũgatur pag. 556
martē & Venerē duabus cornicibus ab Aegyptijs intelligi 1131
mars in bello communis, pagina 412
mars Octobri præfectus, pagina 983
mars veix@ 679
mars ſaliſubſulus 269
martis cum Aerope congreſſus 787
martis cum Pallade diſsidij allegoria 680
martis equi cur chryſampyces 821
martis & Veneris adulterium à ſole deprehenſum pag. 605
martis & Veneris fabellæ allegoria 679
martis cum Venere adulterij allegoria 1132
martis feruor, ac unde 26 & 932
martis Hippij ara 485
martis magnanimitas quid in homine 382
martis planetæ ad uirilem ætatem ratio 752
martis ſtellæ rubor 25 & 27
martis uis in ſeptentrionales 699
marti cur aſini immolari ſoliti, & canes 308
martia Catonis uxor 712
martialis diſtichorum argumenta unde deſumpta, pagina 1072

S. Mare

S. Martialis morbus 1160
martialius Caracallæ occiſor 917
martij imperatoris in digitis nerui, ac robur, & eius dictum 119
C. Martij libri, Coqui & Salgamarij 1156
martius primus anni menſis 15.16
martis præfecta Minerua, pag. 983
martyrion 258
marulæ lemniæ uirtus 510
μᾶσαι 594
μασχάλαι 117
μασχαλισθῆναι 97.117
maſculæ Veneris institutor primus 554.555
maſculam Venerem nulli brutorum affectari 1140
maſculoſœmini 742
maſdos 884
maſſæ nomen unde 920
maſſagetarũ necãdi ac edendi parentes mos 417
maſſalia 594
maſſaliotes 594
maſſare 247
μάσσειν 1063
maſsilia Phocenſium colonia, & à Proto condita, pag. 594
maſsilia unde dicta 594
maſsiliæ conditor Peranus, pag. 1080
maſsilienſes mores Plauto, qui 593
maſsilienſium apud Romanos dignitas 594
maſsilienſiũ grauitas, & frugalitas 593
maſsilienſium mulieres hydropotæ 1069
maſtaces locuſtæ 99
maſthles 401
maſthle 401
μασθοὶ χονδριῶντες, pag. 532
μασθοὶ σπαργῶντες, pag. 532
maſtos 120.401
maſti ibidem
maſtigiæ 977
maſtiges 977
maſtigonomi 269
μασρoπεύειν 828
maſturbatio Lydorum 775
maſturbator 560
maſtus poculum 1057
maſtycati inuentio 1071
ματαιοτεχνία 665
mataiſmus 693
matellæ intercus 144
mater deûm 697
matèr magna pro Cybele, pagina 693
mater pia et dura, cerebri tuniculæ 586
matris cum filio congreſſum Perſis licere 696
à matribus ſe appellãdi mos Lycijs proprius 1133
materfamilias quæ 1082
materno lacte optumè ali pueros 327
materæ deæ 816
materiæ cædendæ ratio ad lunæ obſeruationem 762
materiæ proprietates 39
mathallides 1057
μαθήματα 445
mathematica 272.962
mathematica corpora 309
mathematica unde dicta, pagina 272
mathematici 529
mathematici pro genethliacis 446
mathematici Pythagorici, qui 736
mathematicis præcipuè addicti Aegyptij 591
mathematicarum diſcendarũ ſeries 272
mathematicarum diſciplinarum ad philoſophiam neceſsitas 272
matheſeos ſtudia apud ueteres puerorum rudimenta, & quatenus ijs incumbendum 591
mathonis Aphri hiſtoria, pagina 1109
matiocobæ cognomentum, pag. 1008
matiolichus ibidem
mation ibidem
matragyrtæ ſtatus 693
matralia 409
matreæ feræ ibidem
matreæ plani hiſtoria, ibidẽ
matriazin 693
matrix 147
matrix ciuitas 147
matrix arbor 147
matrices boues 147
matrimoniũ, uide Cõiugium
matrimoniũ an rectè ſacramentũ dicatur 1083
matrimonium ex naturæ inſtituto 1077
matrimonium, intemperantis libidinis argumentum pag. 1086
matrimonium quale corpus congenitum & unitum, pag. 1086
matrimonium quid faciat, pag. 1084
matrimonium ſacrum quod pag. 1087
matrimonij bonum triplex, pag. 1083
matrimonij commendatio, 1078 1087 1088
matrimonio unõ cõtentas apud Romanos pudicitiæ coronam mereri 1068
matrimonia farracea, quæ, pag. 1082
matrimonia ſecunda quando primum uſurpari cœpta, & inde digamia, pagina 1086
matro poeta 946
matroa 693
μητρῷα ſacra, quæ 693
matron Pitaneus 409
matrona Galliæ iugum unde dictum 703
matronæ in Iunonis tutela, pag. 811
matronis parodia 336
matronum 319.693
mattya 327.1053
matulariun inuentores Sybaritæ 236
matuta dea 418.983
matutina hora ueri aſsimulata 530
matutina memoria quæ, pagina 768
mauliæ 438
maumeth Arabum legislator pag. 698
maumethis præclara ſententia 578
maurica ſaltatio 166
maurorum mos aures perforandi 106
maurusij cur Aphricæ indigenæ dicti 724
maurusii, nunc Cingani, pagina 724
maurusii, unde oriundi, pagina 724
maurusiorum mores 724
mauſoleum 323.885
mauſolea ſepulchra quæ, pagina 651
mauſoli regis auaritia 1132 & 1133
maximi bibacitas & gula, pag. 1058
maximini imperatoris ſudores 189
maximino quomodo ſuccla-matum in theatro 870
maxyes, eorumq; mores, pagina 725
maza 327.1048
mazapanes 327.333
mazarum ſpecies diuerſæ, ac nomina 335
μάζωνες cœnæ, quæ 327
μηχανὴ tragica 298
μηχανικός 408
mechanicum gloſſocomum pag. 469
mechanicus ſolen 469
mecon polypi 508
mecone urbs 450
meconium 683
μάνδρα 1129
medeæ ἐπῳδαί 780
medeæ liberi, mixobarbari pag. 826
medeæ pharmacum 568
mediæ mel 910
mediæ parricidium 509
medianum 135
medianum uinum 1091
mediaſtina opera 972
mediaſtinus panniculus 136
mediaſtini 972.1166
mediaſtutius magiſtratus, pagina 972
medicæ aues pro Gallis, cur pag. 605
medica ſtola 426
medicæ ueſtis, quæ nunc ſerica 600
medicina, dei donum 1118 & 1119
medicina πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις 479
medicina uera cur dijs attributa 86
medicinæ contemptus & uituperatio 1119
medicinæ inuentio 590
medicinæ partes 1119
medicinæ uſus 1116
medicus, naturæ & Dei miniſter 1119
medicus pro procuratore, pagina 605
medico ignorante bibiſſe meracum, capitale apud Locros

Locros 1069
medici circuitores 1119
medici parabolani ibidem
medici diatritarij qui 856
medici diuinis honoribus culti 1119
medici reges, qui ibidem
medicorum gestandi annuli ius unde 202.203
medicorum honos apud Indorum philoſophos 716
medicorum tabernæ, ocioſorum locus 391
medicum potio, μηδικόν, pag. 590
medimnus 610
mediolani ducis ueredarij, pagina 682
medioximi dij, qui 37
medius, Alexandri aſſentator 578
medium, cur μέσον 895
medij locus, ubi 898
media duo, geometricum & arithmeticum, muſicũ etiam 864
mediſmus, μηδισμός quid pag. 713
meditrina dea 1092
medulla auium, quæ 91
medulla lanæ 91
medulla propriè quæ 91
medulla, ſenſus expers 135
medullæ diuerſitas 91
medullæ ratio 1120
meduſa, Amazonum regina, pag. 327
μήδομαι 605
medorum mores 712
medorum reges adorari ſoliti 835
megabyci qui 230
megabycij logi 230
megabyzi 403
megera 367
megalartia feſta 336
megalartus 240
megalarti Cereris ſtatua, pagina 336
μεγάλη ciuitas 630
μεγαλέμπορος 1006
megaleſia, primi ludi 289
μεγαλοκέφαλοι 772
megalographia 290
megalomazus 240
megalomazi Cereris ſtatua, pag. 336
μεγαλοπρέπεια in oratione, quid 885
meganiræ ſacellum 934
megara 1050
megara Herculi perempta, pag. 194
megarenſium intemperantia pag. 235
megaris oſculorum certamẽ pag. 555
megaridis fontes 706
megas digitus 641
meges chirurgus 1174
μεσόγεος Aſiæ pars, cur Straboni 526
μείουροι pulſus 526
μείρω 553
mel Corſicum 1094
mel cur dulce 1094
mel cur in imo optimum, pagina 1091
mel dijs & hominibus gratum 801
mel, multorum ſymbolũ theologis priſcis, & mortis, pag. 1094
mel, quid in ſacris literis, pagina 187
mel Siculum 1094
mel ſimblium, cur ibidem
mellis cellæ amphiſtomi, pagina 1070
mellis dulcedo 1103
mellis genera non citra admirationem 910.911
mellis inuentio 1094
mellis natura 1093
mellis præſtantia in producenda uita 801
melle caueri putredinem, pagina 1093
mellephebus 753
melle terreſtribus libari, cur pag. 1094
μῆλα 114.133.950
melænidis Veneris templum pag. 1129
melampides 229
melampodis auditus 166
melampus animalium ſermonis peritus 642
melampus uini aqua miſcendi auctor 248
melampygus lapis 128
melampygo occurrere, prouerbium 128
melan 822
melanchema 1015
melancholia 629.1160
melancholia duplex 631
melancholia frigida & ſicca pag. 905
melãcholia, heroica affectio, pag. 631
melancholiæ cauſa 656
melancholiæ uitio inſanire homines 625
melancholiæ obnoxij qui potiſsimum 626
melancholiæ ui quoſdam ſibi ipſis mortis auctores, pagina 909
μελαγχολίας in homine feces 86
melancholici, acerbi 905
melancholici, cur ad uoluptatem propenſiores 332
melancholici, cur comitiali obnoxij 195
melancholici, cur lingua hæſitent 1124
melancholici, cur non dormiant 1153
melancholici humores, qui, pag. 625
melancholici imaginationibus ſuis, uenatoribus ſimiles 1034
melancholici oligochronij, pag. 796
melancholici quales 630
631 656
melancholici, ſomnioſi & πολυφάνταστοι, pagina 1039
melancholici unde fiant, pagina 195.196
melancholicorum filijs quomodo medendum 207
melancholicorum metus, pagina 652
melancholicorum ſomnia, 1034 1035
& cur perturbatiora, pagina 1154
melancholicos eſſe ingenioſos, à quibus traditum, 630 & cur 631
melancholicis communia, quæ 626
melancholicis ineſſe diuinum quiddam 625
μελάγχρους 555
melandryon 266
μελανίαι, nigror 1173
melaniæ ſpecies 1003
melanippi & Comæthus inceſtus 511
μελανίζειν 943
melanogrammi 309
μελανόφθαλμος 477
melanthij de gruis collo uotum 497
melanthij de ira dictum, pagina 903
melanthij liber De myſterijs 595
melanthium regio cur Amanos dicta 630
melanthuſa nympha 615
melanthymus 1026
melanura quæ 935
melanuri ibidem
melea 1071
melce 957
meleagri lancea 425
meleagrides Syriæ præſtantiores 18
μέλη, mele uas 1057
μέλι 175.441
μελλείρενες apud Spartanos, qui 672
melete Muſa 855.1072
meletis Athenienſis hiſtoria, pag. 622
melia arbor 717
melia nympha 176
μήλεια 77.911
meliæ quæ 911
μηλιάδες nymphæ 717
meliceride 253
melicerites 418
melicertes idem cum Glauco 40
μελιχροὶ 943
melici poetæ 175.227
melicraton 911
melij homines cur 717
melonela 911
melinæ emplaſtri, quæ, pagina 480
meline quid 878
meline 717
milium 717
melinus color 707.878
melinophagi 878
μήλιος ἡρακλῆς 1024
μελίπηκτα nuptialibus cœnis inferre, cautum apud Naucratitas 1041
μελίπηκτον 329
meliſſa Iouis nutrix 429
& 848
meliſſa nympha mellis inuentrix 1094.1089
meliſſa pro luna 848
meliſſa quid 911
meliſſæ animæ 848
meliſſæ cum Neptuno congreſſus 414
meliſſæ nymphæ quæ 848
meliſſæ ſacerdotes 429
& 848

melissæus Iupiter 911
melissæus rex sacrificãdi dijs autor 429.848
melisſia 911
melissonius locus 424
melita locus Atticæ qualis, pag. 359
melitea lintea 911
melitei catelli 236
melitides 629
melitomata 911
meliti ſcolia 452
μελιττουργία 191
melittuta Trophonio inferri ſolita, & obijci Cerbero 334
melium 658
mellificium ſine fauis, ubi pagina 910
mellificij ratio à quo primũ inuenta 191
mellifluæ arbores ubi 610
mellina 126
μελλονικιᾶν 906
mellonymphius 1089
mellonympha ibidem
melocertæ 175
melolonthæ 285
melomachia 497
melomeli 1094
μῆλον 437
melon pro Nilo 358
μηλοπέπων 554
melophori qui apud Perſas 950 977
melopœi 175
meloproximus 441
melos quid 175.562
melos quibus conſtet 165
melorum diſtinctio phyſica, pag. 314
melorum genera 313
melota 1168
melotæ 1036
melothra 878
μηλωτίς 950
μελπῳδία, melpia locus unde 848
melpomenes allegoria 846
melpomenes inuentum cantus 226
μελπόμενος cur Dionyſius 616
membrum quid 94
mẽbri actus & utilitas, quid differant 94
membri cuiuſq; ratio triplex pag. 95
membra agnata, an irrita, pag. 642
membra dominantia, quæ, pag. 124
membra organica 90
membro cuilibet nouem inesse perpenſione digna, pag. 94
membrorum inferiorum cum ſuperioribus proportio, pag. 131
membrorum humani corporis ἀναλογίαι 93.94
meminiſſe quid 678.769
meminiſſe ſuipſius 374
meminiſſe unde homini 86
memnon ab Aurora raptus, pag. 292
memnon Auroræ filius, deq; eo plura 851
memnon an Aethiops 851
memnon pro aſino 852
memnoniæ carnes ibidem
memnon Rhodius 850
& eius apophthegma, pagina 852
memnon Troianus ibidem
memnonis ad Troiam interitus ibidem
memnonis ſepulchrũ & ſtatua 850.851.852
memnonis templum 851
memnonis uicus 850
memnones gens Aethiopum, pag. 852
memnonia uia 487
memnonides aues quæ 851
memnonium arx 851
memoria aliud quàm reminiſcentia 373.375
memoria, animus, & animi uenter 374
memoria brutorum quid ab hominum memoria differat 768
memoria cur in pueris & ſenibus imbecillior 768
memoria, diuinitatis argumentum 373
memoria duplex 384
memoria eruditionis ταμεῖον 376
memoria fluxa & hebeti, qui 768
& contrà 768.769
memoria hebetium firmior, pag. 374
memoria matutina, quæ, pagina 768
memoria uentrem contineri, pag. 176
memoria quid 373.374 375 768
memoria quomodo præteritorum tantum 374
memoria, rerum theſaurus, pag. 74
memoriæ dicatus locus in aure 105
memoriæ excellentia 373
memoriæ exercendæ ratio, pag. 376
memoriæ fomes quis 374
memoriæ ſitus 768
memoriæ uel intenſæ uel remiſſæ ratio 373
memoriæ uirtus duplex 373 &. 374
memoriæ uis, & eiuſdem uitia 628
de memoriæ ui ac ratione, pluſcula 768
ad memoriam pertinentia, quæ 768
apud Memphim coſſinæ aureæ inſcriptio 590
menandrus pro uirgine, pagina 919
menandri Chalcea 737
menandri uerſiculus D. Paulo uſurpatus 607
menas libertus 202
mendacium πολύχρυν καὶ πολυχιδὲς 1076
mendacium quãdoq; bonum pag. 401
mendacio conſecrata multiplicitas 519
mendacio nil fœdius apud Perſas 695
mendacij pœna grauis apud Indos 715
mendacis cur pſydracia appellari ſolita 943
mendæ 722
mendeſium uinum 722
mende, uel Mendis urbs, pagina 722
mendes cur Pan Aegyptijs, pag. 722
mendici cur Homero pandemij 520
μῆνις 72
menecrates pro columna, pagina 919
menecratis medici arrogantia 413
menelaides canes 660
menelaus flauus 500
menelaus Philippi auus, ſpurius 838
meneſtræ 969
meniana fori, quæ 1074
menia columna, quæ 1075
μήνιγγες 719
meninx 97
menippi lycij cum lania conſuetudo 1111.1112
μῆνις 905
menidis regis execratio propter inuectum luxum, pagina 178
menium atrium 563
C. Menius 1075
menœcei monumentum 808
menoides 766.767
menoides epiſphyrion quid, pag. 788
menos 905
menſa, amicorum parens, pagina 1071
menſa delphica 288
menſa neceſſaria quæ 495
menſa propoſitionis 335
menſa ſacra 240
menſa uinaria cylibantum, pag. 242
de menſa partem mittendi, mos 1062
menſæ coquinariæ, dorides, pag. 304
menſæ magides 302.305
menſæ primæ, ſecundæ, tertiæ 242
menſæ ſecundæ appellationes & apparatus 1041
menſæ ſecundæ unde 237
menſarum diuerſa nomina, pag. 303
menſarum genera 241
menſarum uariæ appellationes 237.238.239 & 240
menſis ſublatis ueteres dijs prolibare καὶ παλαί-ζειν ſoliti 1072
menſis, bos 529
menſis cur Orpheo μονόκερως μόσχος 529
menſis intercalaris ratio, pagina 721
menſis intercalaris uaria appellatio 458
menſium initia Apollini ſacra 983
menſium ſingulorũ dij 983
mens quid 70.72.200
mens, animæ oculus 70
mens in capite 773
mens, intellectus agens 78
mens noſtra cur lunæ appellatione ſignificetur 767

mens

mens Platonicis duplex 62
mens quatenus à fato libera, pag. 383
mens, rationalis ſpiritus 70
mens unde dicitur 72
mentis agitatio 373
mentis ara Anaxagoræ dicata 391
mentis bonitas tactus bonitati reſpondet 184 & 185
mentis caput & flos 62
mentis exempla numerus, 853 854
mentis expiatio efficax, quæ pag. 807
mentis imperium 968
mentis pœna gravior ne ſit, an ignis tormentum, apud inferos damnatis 372
mentis præſtantia 387
mentis ſedes in pectore 115
menti illabi, deo tantũ poſsibile, non etiam dæmoni, pag. 50
mentẽ eſſe vice luminis, inſtrumenti & uſus 61
mentem ſolam & uidere & audire 479
menſor 972
menſtrua in fœminis quid, pagina 129
menſtrua uiris quoq; ſua, pagina 102
menſes aromatum ſuffitu duci 941
menſtruorũ mulierium, ratio 129
menſtruatæ mulieris inſpectu nitorem ſpeculi hebeſcere 102
menſurarum nomina & rationes ex humano corpore mutuati ueteres 94
per menſuras quid Plato & Ariſtoteles intellexerint, pag. 853
mentigo 386
menta 385
menta cur ἡδυοσμον Botαύη dicta 385
menta quomodo conceptionem inhibeat 385
menta ſylueſtris, calaminthus 386
mentæ ſpecies & uires 385
mentæ uſus in magicis 386
mentum 112
mentum Gallorum 606
menyſtra 505
mephitis dea, & eius templum 943
mercatura Æginæa quæ, pagina 441
mercaturæ laus 991
mercaturæ utilitas 594
μερκηδόνι⊕ menſis, pagina 458
mercenarij θῆτες 969
mercurialis ſyderis ad adoleſcentiam ratio 753
mercuriales ſtatuæ quali forma 1076
mercurialis ſucci uis 1173
mercurius artium inuentor, 278 722
mercurius aſtronomiæ inuentor 719
mercurius, Cadmus & Cadmilus 922
mercurius Caſmilus 617
mercurius κερδῷ⊕ 616
mercurius cordis dominus, pag. 139
mercurius cur angelus, & fur 616
mercurius cur Argiphontes pag. 680
mercurius cur Diactores, & deorum nuntius 1124
mercurius cur negotijs & lucro præſit 752
mercurius cur Veneri ſolitus coniungi apud ueteres 1083
mercurius Enodius 659
mercurius forenſis 1076
mercurius grammaticæ ac Muſicæ repertor 176
mercurius harmoniæ uocum inuentor 312
mercurius quare Hermes dictus 312
mercurius Iunio præfectus, pag. 983
mercurius λόγιος 680
mercurius monocalami inuentor 314
mercurius quibus rebus præſit 680.752.1068
mercurius parammon 725
mercurius paſtoralis deus, et montanus 432
mercurius potio 1068
mercurius prophoricos logos 1124
mercurius tricephalus cur, pag. 680
mercurius uelocior mundi ſenſus 233
mercurij allegoria 698
mercurij ariditas atq; humiditas 26
mercurij colores uarij 27
mercurij Enagonij ara, pagina 485
mercurij & Aeſculapij amicitia 882
mercurij filius cur Hermaphroditus 680
mercurij induſtria quid in homine 382
mercurij Latonæ aduerſantis allegoria 680
mercurij πολυγύου ſtatus 458
mercurij ſyderis inconſtantia 752
mercurij ſors, quid 1062
mercurij ſtatua in foro erigi ſolita cur 1076
mercurij ſtrophæi ſtatua, pagina 636
mercurij uirga 811
mercurio cur attributũ marſupium 616
mercurio cur poſtremo libari ſolitum 472
mercurio cur quaternarius attributus 857
mercurio libãdi in cœna mos pag. 1068
mercurio ſacer quinarius, pagina 858
μέροψ 477
meretricum uaria cognomina 526.527
meretriculæ iuuentuti à quo primum comparatæ, pagina 520
mergi cur diuæ Arato, pagina 1056
μερίδης 446
meridianus ager 119
meridies æſtati aſsimilata, pag. 530
meridies an ſuperior mundi pars 20
meridiei ſymbola in ianuis, pag. 575
meridiei tempus dijs deſtinatum 575
ad meridiem uergentes cur timidi 699
meridie dormientes à cicadis rideri 633
meridionalia ſeptentrionalibus an altiora 816
meridionalium gentium forma qualis 701
meriones cur ὀρχηστὴς Homero dictus 163
merlini uatis generatio 41
meroe æquinoctiali ſubiecta pag. 934
apud Meroen cadere in contrarium umbras noſtras, pag. 34
merops 609
meropeis inſula 110
merops proprium 110
meropis auis pietas 910
meropes populi 668
meropes aues 110
meropes Coi 110
meropes cur dicti Homero homines 109
μέρ⊕, ſiue μόριον in homine, quid 90
merſites uitis 1105
merula taxatur, in Pliniũ inuectus 1028
merum cur in ſacrificijs adhiberi ſolitum 430
merus 130
merx gratuita patet 748
μέρυκώμενα 128
meſa, pro menſa 242
μέσαβα 1019
μεσάβῦν ibidem
meſanã circa maris reciprocatio 997
meſancylon 813
meſapiorum panes 336
meſarchori 135
meſareum 135
meſaraici 135
meſaulæ 1050
meſaulios 972
μεσημβρινός 59
μεσέντερον 135
μεσίται 37
meſites 895
meſobæumi 992
meſabæum ibidem
meſochorum 135
μεσόδικ⊕ 895
meſomerium 130
meſomphala mantea 571
meſomphali 571
meſomphalion 121.571
meſonautæ 972
μέσον unde dictum 895
meſonis aſsimulatus furor, pag. 840
meſopotamiæ leones & cidiaces 478
meſopyrgia 1019
μεσοῦρα 212
meſos digitus 641

μεσοσκέλος 126
meſpila etiam os dicta, pagina 1040
meſſalæ Coruini hiſtoria, pagina 409
meſſalæ Coruini obliuio & obitus 410
meſſalæ tabula 1137
meſſeniorum crebræ rebelliones 974
meſſeniorum nota M 673
meſſenijs pulſi Epicurei, pagina 871
meſues rex, medicus 1119
meſuranema 59
meta ſudans, Romæ locus, pagina 1076
metacarpium 118
metachera 980
metaciſmus 465
metæ 1076
metulæ ibidem
metadorpia 1041
methæchmium 1019
metagitnion menſis 321
& 1169
metaleptice 469
in metallum damnari, & in opus metalli, non idem, pag. 361
in metalla damnandi mos, pagina 971
de metallicis liber incerti autoris 1162
metalla à Semiramide primũ comperta 884
metalla ſingula ſingulis planetis dicata 29
metalla, tormenta à Superbo Tarquinio excogitata pag. 360
metamorphoſeon diuerſarũ allegoria 342
metaniptrum 1057
metanira 583
metaphraſis 1013
metaphrenon 115
metaphyſice 962
metaphyſica, prima philoſophia 272
metaphyſica cur prima philoſophia Ariſtoteli 433
metaphyſica circa quæ, pagina 272.
metapyrgia 1019
metata 972
metator 972
metaxa 603.
metaxarij 603
metaxylogia 580
metellus cur Vittatus 922
metellus pontifex oculis captus 433
metellus unde Celer dictus, pag. 922
Q. Metelli dictum 389
& 471
metelli de uxore ducenda dictum 535
L. Metelli felicitas 786
metelli Macedonici filij qui, pag. 655
L. Metelli ſenecta 750
μετεμψύχωσις Pythagorica qualis 341
& 342
meteorolęſchæ, cur phyſici, pag. 740
meteoroſcopice 445
μεθόριοι dies qui 430
methodos medicinæ pars, pagina 1119
methodium forum 1074
& 1076
methodij liber de Pythoniſſa pag. 296
methone Alcyon 531
μεθύειν unde 433
methymnæus Bacchus cur, pag. 433
methyſocottabi 1067
metichę ſcortũ, Clepſydra cognomento 726
metidis filius Porus 681
metœcium, drachmæ duodecim 638
μετοίκιον 633
metœcus 638
μέτοικοι dij, qui 846
μετοίκων ἀνάθημα Anterotos ara 622
metopa quid 435
metopoſcopi qui 99
metorchion 1019
metopoſcopi 185
μάτρα 148
μητραγύρται 142
μετρικὴ geometriæ pars, pag. 562
metriopathia 914
μετριότης 903
metretis cognomen unde, 921 1108
μητρῷος, Palladis ſacellum, pag. 546
μητρῷον, metroum 319
& 410
metropolis 147
metroxenus qui 921
metrum qui primi ſoluerint, pag. 218.
metus pœnæ, uirtutum elementum 366
mezentij ſupplicium 361
michine, an mihi ſcribendũ, pag. 917
μικροκέφαλοι 772
μικρόλογος 577. 1127
microlypus qui 898
microſphyxia qui 90. 317
micros digitus 641
μικρόσαμος 108
μικροτράπεζοι 235
& 303
μικρότριχος 83
midas talorum iactus 789
midæ ac Sileni congreſſus, pag. 668
midæ fons 532
midæ horti 668
midæ interitus 532
midæ opes 368
mihi, cum aſpiratione ſcribẽdum 917
mileſiarum uirginum continentia 515. 516
mileſiorum figmenta 238
& 681
in Mileſios Demodoci ſcomma 1069
mileſius ſermo 238
mileſiæ fabellæ 238
miletia 170. 674
miletus cur Anactoria 281
mileti mulieres hydropotæ, pag. 1069
milichius cur Bacchus 246
miles ordinarius 404
militi cur honoris deferatur, plus quàm doctori, pagina 903
milite peregrino uti quatenus periculoſum 1108
milites conſummati 406
milites extraordinarij, et numeri, qui 1115
milites pſili, hoplitæ 815
militum à quinquageſimo anno immunitas 390
militares panes mundi & caſtrenſes 334
militaris diſciplinæ apud Spartanos & Romanos diſſolutio 673
militaris diſciplinæ duo ſupplicia 361
militaris regradationis ordo pag. 640
militia pro multitudine quælibet 1105
miliariæ porticus 1104
miliarij apri ibidem
miliarij heretici 24
milicha 246
miliũ Mæotis cibus, & Sarmatis 685
milium, meline 717
millepes 1169
millus canum quid 658
milonis Crotoniatæ iam ſenis dictum 750
milonis Crotoniatæ interitus 512
milonis Crotoniatæ de Titormi robore teſtimonium 827
milonis Crotoniatæ uoracitas 240
milonis de Ciceronis habita pro ſe oratione dictum, pag. 887
milonis robur 166. 240
μίλφωσις 439
milti apud Armenios copia, pag. 712
miltiades tres 838
μιλτοπάρῃοι 569
in miluum conuerſus quis potandus 342
milyæ 1133
mimallones cur Bacchæ, pagina 1057
mimarcis 1048
mimetæ 212
mimi ab ethologo diſcrimen pag. 1014
mimum uitæ tranſigere, pagina 751
mimorum argumenta 593
mimorum ſtrophæ 293
mina, libræ & nummi nomen 352
minæ Siſſennios 1
minas Aegyptiorum legiſlator 698
minos & Rhadamantus, pagina 371
mineruа uide Pallas
minerua Chalcidica Romæ, pag. 737
minerua Chalciœcus, cur Spartanis 736
minerua cur Glaucopis, pagina 447
minerua ὑγίεια 542
minerua ἐργάνη 542
minerua Martio præfecta, pag. 983
minerua Neptuno & Tritonide palude progna-

ta 724
minerua Optiletis 104
minerua Phidiæ, prouerbiũ, pag. 1134
minerua Sciras 534
mineruæ allegoria 774
mineruæ antiſtitis barba, apud Pedaſenſes 545
mineruæ atrium 563
mineruæ circulus quid Aegyptijs 930
mineruæ & Neptuni de Athenarum nomine contentio 825
mineruæ equeſtris ara 818
mineruæ Hellotia quare inſtituta 426
mineruæ Iliados in Daulia tẽplum 908
mineruæ Ophthalmitidos tẽplum 541
mineruæ pepli 598
mineruæ Poliadis templum, pag. 562
mineruæ ſacrum catenoplion pag. 164
mineruæ ſimulacrũ cælo delapſum in acropoli Athenis 543
mineruæ uaria cognomina, pag. 542
mineruali um dies 546
mineruium 867
mineruij uerſus 983
minij apud Armenios copia pag. 712
μίνιγγες 730
miniſtrorum publicorum ſpecies 971
minos Cretenſium legiſlator 371 698
minois in Ganimedẽ & Theſea amor 555
minotaurus pancratio ſuperatus 505
mintha nympha 385
& eius fabula 385
mintha, pro thymo 386
minthes mons 386
minthos 385
minuta prima & ſecunda, pag. 26
minyas theſauri ſtruendi autor, deq; Minya plura pag. 787
minyæ filiarum furor 626
minyæ unde 787
miracion 753
mirax 753
miracula quædam animantium, ex ueteri ſuperſtitione 908
miracula ſeptem orbis celebrata, quæ 884
miracula ſtatuarum dæmonũ ui edita 48
mira unde dicta 108
mirandulæ obſidio 157
mirones 108
miſcella, loquendi figura qualis 909
miſcelli hiſtoria 437
miſceri, pro coire 125
miſericordia quid 418
miſericordiæ ara Athenis, 213 913
miſeris nemo inuidet 792
μισκτίαι 520
μίσγεδαι 125
miſna nauale 725
μισῶ σοφιςὴν, ὅς τις οὐκ αὐτῷ σοφός, pagina 748
μισογύνης cur dictus Euripides 927
miſogynes cur dictus Euripides 927
miſſa, quæ & liturgia 638
miſſilia expectare, quid, pagina 993
miſſiles quid, & miſſilia fortunæ 993
miſſilium captus enti ſolitus pag. 993
miſſus in ludis, quid 289
miſthophori 677
mithras, pro ſole Perſis, pagina 935
mithræ antrum 935.936
mithræ ortus 1078
mithræ ſacrum 695.935
mithridates adephagus, pagina 568
mithridates Dionyſius cognominatus, cur 1127
mithridates rex medicus, pagina 1119
mithridatios antidotus, pagina 409
mithridatis apophthegma, pag. 1128
mithridatis cũ Romanis bella, & eius apparatus bellicus 1127.1128
mithridatis infantis cunæ de cælo tactæ 1127
mithridatis magnanimitas, potẽtia, crudelitas & ſtatura 1128
mithridatis polyphagia & polypoſia 1127
mithridatis res 870
miton 600
mitra ibidem
mitrophori ibidem
mitra, Dianæ zona ibidem
mitra incorrupta quid, pagina eadem
mitra Venus 881
mitra unde 600
mitrã 237
mitris 264
mitrochitones 237
mitylenæi rebelles quomodo ab Athenienſibus puniti, pag. 581
mitylenæorum citharœdica, pag. 587
mitylenæorum nummus 353
mitylus 106
mixobarbari qui apud Corinthios 826
mixolydius modus 313
μιξόθριξ 500
mixtum fabulæ genus 681
mixti capillus 500
μνᾶ, libræ & nummi nomen 352
mneæ purpuræ 298
mnaſeas cur Salpa cognominatus 872
mnaſeus Patareus 848
mnaſeæ Pægnia 872
mneme muſa 855.1072
μνήμων Artaxerxes cur, pag. 868
mnemoniæ 1066
mnemonicus ibidem
τὸ μνημονικόν, μνήμη, pag. 770
mnemoſyne cur Muſarũ mater 376.770
μνημοσύνης fons ad Trophonij ſpecum 770
mneſarchus, ſiue Mneſarchides Euripidis pater, pagina 926
mneſarchi de ſomno dictum, pag. 1152
mneſimachus comicus 697
mneſithei de ebrietate abdicanda prorſus, ſententia pag. 1099
mneuis ſoli ſacer 722
mnœus cœtus 710.970
mnea 970
mnoitæ ſerui qui 972
inter mobile primum & aerem omnia ignis plena, pag. 564
mochlion 791
μόχλος 791
mochus Sidonius 719
μωλύαι 667
moderationis uirtus 441
modiperator 264.1068
modorum muſicorum uarietas & nomina 313
modulus 175.1137
mœcenatis dictum 650
mœcenatis hiſtoria lepidior, pag. 453
mœchus tonſura 259
mœnia ſtruendæ domus cauſa demoliri, ſacrilegium, pag. 450
mœnides cur immolarentur Hecatæ 765
mœniorum ſtruendorum ratio & religio 1018 & 1019
mœrentes cur lachrymentur pag. 435
mœrore tabeſcentibus trophæa non ſtatui 986
mœſtitia, uitæ uenenũ 1180
μοῖραι 26.582
μοιρῶν ſacellum 678
μοιραγέτας Iupiter unde pag. 485
mola in fœminis unde, pagina 1042
mole 130.274
mole ratio 430
mole quondam Romæ ad ianiculum 336
molares dentes 112
moleſta tunica quæ 360
molgus quid 364.407
μολιβδίδες 933
molles ex mollibus locis prouenire 694
mollicies carnis quatenus mẽtis bonitatem declaret, pag. 185
mollitiei taxatio 553
molliculorum appellationes, 553 554
mollioris uictus apud Thebanos deteſtatio 178
moloch dæmonis ſacra, pagina 492
moloche 791
molorticulum 528
moloſſi 164
molottidũ canũ origo 660
molpia Schedaſi filia 674
molpis Eleus, eiuſq; ſtatua, pag. 1028
moluri cædes 787

moly 1146
molyza ibidem
molynſis 158
in momento oculi, prouerbium 544
monicus Arabs 719
moniſcus 112
momus Aeſopi 112
momi in hominis fabricam ſcommata 341
monachi uirtus 177
monachum non perfici habitu, prouerbium 176
monachorum tria genera in Aegypto 358
μοναδικά 58
monadis obſeruatio 529
monadis ratio ex Pythagoræ placitis 854
monadis ratio diligētius perpenſa 856
monagus Circenſium inuentor 289
monampycia 484
monas 471.562
monas, cur referatur ad deū, pag. 856
monas Pythagoricis Apollo pag. 856
monator equus qui 832
monaulus 319
monedula 481
monedula unde dicta 917
monedulæ piſces 917
monetarij 298
monia 126
monippi 831
monius 126
monij ſues 126
monobaſia 1105
monobaſites uinum 1105
monobeles 123
monocori ueſtes 598
monocalamos, Mercurij inuētum 314
monoceros aries 1147
monoceros ſcarabeorum genus 287
μονόκοιλα 120
μονόκωλα οἰκήματα, pag. 94
monocondyli digiti 118
monocopia 1052
monocotylos 506
μονοχρώματος 782
monocroti 309
monodia quid 227
monodica quæ grammaticis, pag. 227
monodicum poema quod, pagina 227
monodium 319
monodi poetæ 227
monodorū proprium 227
monogamos 1089
monogrāmos pictura 309
monogrammi dij cur Epicuro 308.309
monolia 126
monolores ueſtes 597
monolycos appellatus Alexāder 126
monomachia à quibus inuenta 399
monophagi 1049
μονοφυεῖς qui 708
monopodia 242
monopodij 104
monopus menſa 241
monoſcelorum uana hiſtoria pag. 132
monoſiti 1049
μονοσιτία 704
monoſtropha 1049
monoſyri aues 666
monozoni 868
monozonium 868
mons pedis 131
mons regius 650
mons ſilicis 155
monſtrum Rhodiginis in agris natum, &c. 915
monſtrorum ratio ex celeſti diſciplina 916
monſtroſus ex paſtore & capella fœtus 984
mōtanus inter oratores Ouidius cur Scauro dictus, pagina 466
monteregius 623
montes omnes cur Iouis dicātur 432
& Hermea 432
monthyleutes 1048
monthyleuſes ibidem
montianum placentæ genus pagina 335
montium aliquot ignes perpetui 369
monumentum quid 652
monumenta, cur pro ſepulchris 650
mopſeates 1125
mopſi & Calchantis diuinādi contentio 1124
& 1125
mopſi templa 1126
mopſi uiculus 1125
mopſi tres 1124
mopſo certior, prouerbium unde 1124
mopſium 1125
μοψουεσία 1125
mopſopia 1125
mora cieri bilem, prouerbium 493
mora, iræ medicamen optimum 900
moralis philoſophia 962
morari, pro inſanire 865
morbus, aduentitia ſenectus, pag. 500
morbus quid 802
morbus ſacer pro lepra, pagina 448
& ſacro igni 449
morbo cuiq; ſuus medicus, apud Aegyptios 722
morb. grauiſsimus qui 1119
morborum cauſa 436
& 1118
morborum cauſæ quæ potiſsimum 800.801
morborum contagio 662
morborum periodi per ſeptenarium plerunq; 531
morborū ratio ex uictus intemperie 503
morbos non eſſe τῶν φύσιν, ſed τῶν παρέκοῦθεσιν contingere, pag. 80
morbis ex quibus cauſis appellationes inditæ 1160
moreos 686
morus 686
morum diuerſitas ex diuerſo cæli habitu 587
& 694
morum emendatio ex ægrotatione 757
moribus præcipuè ſeruari amorem coniugalē 1084
moriæ, ſacræ oleæ 458.619
moriæ oleæ Palladi ſacræ, & unde dictæ 460
moriæ in Academia ſatæ, pagina 460
morius Iupiter 460
mormolyciæ 1111
mormolycion 1114
mormones 1130
μορμύρειν 437
morologia 865
moron pro acuto 978
moros unde pro cæde 458
moroſycos 686
mordere 517
morphea morbus 1160
morphaſmus 165
morpho Venus 1130
mors an ulla naturalis 802
& 802
mors cur purpurea Homero 297
mors duplex 1116
mors fatalis 802
mors infamiſsima ueteribus quæ 655
mors, laborum uitæ meta, pagina 1094
mors quatenus naturalis dicēda 802
mors, ultima rerum linea, pagina 449
mortis meditatio, philoſophia 613.1116
mortis ſymbolū, mel 1094
mortem ſibi ipſis inferentibus, ſuppliciū apud Athenienſes quale 362
morticinium 828
mortuale 828
mortua parca 861
mortuum laceſſere, inglorīū pag. 834
mortuum ſe ſimulantis hiſtoria 777
mortui an aliquid corū quæ hic aguntur ſcire poſsint 385
mortuorum luctus & cura, 655 718
mortuis conſecratis cur nomina mutari ſolita 418
mortuis tradi ſolita, quæ 334 1108
mortuos cōdiendi Aegyptiorum mos 653
moruli 978
morus arbor 973
mori 865
morychus 246
moryxa 246
μόσχος 529.942.1156
moſchi ſophiſtæ hiſtoria, pagina 190
moſchia 942
moſchia medulla 91
moſchiæ lepores 1017
moſes Aegyptius 350
moſes cornutus 97
moſis uitæ ſpatium quouſque productum 751
moſaicæ doctrinæ allegorica interpretatio 808
moſſynes 714
moſſyni 214.714
moſſynœci ibidem
μοτέ 1019

μοτοὶ 1019
motaria ibidem
mothaces 972
μωθὼ 1019
mothon ſaltatio 165
mothon urbs 780
mothone urbs 1019
mothonis puteus quali aqua
pag. 1000
μόθωνες 1019
mothonica ibidem
motophagia 1019.1020
motus in omni animato corpore à dextra 29
motus omnis quo rectior, eo
fortior 561
motus ſegnitiei in homine ratio 86
motus actiui & paſsiui 94
motus eſſe duos in nobis, pagina 220
μουσηγέτης cur Apollo,
pag. 616
Mugil, ceſtreus cur dictus,
aut cephalus 1025
mugil ieiunus eſt, prouerbium ibidem
mugiles quomodo naſcantur ibidem
mugilum eſca, quæ ibidem
mugilum ſpecies ibidem
mulcati 433
mulæ ungula ſola contineri
Stygis aquam 966
& 967
muli angari 683
muli cur equis annoſiores,
pag. 797
muli cur ὀνῆαι 1042
muli cur peſte facilius inficiantur 662
muli Ionici 328
muli ubi optimi 1070
mulorum odoratus uis 662
mulorum ſterilitas 1042
mulier uide Fœmina
mulier an ſemen etiam conferat ad generationem, pagina 129
mulier aut amat aut odit, nihil eſt tertium, prouerbium 535
mulier eiecta, quæ 1081
mulier optima, quæ 516
mulier quando bona 535
mulieribus caluaties turpiſsima 687
mulieris decus quod 356
473 516
mulieris famam, nõ formam debere apud quàm plurimos uulgatam eſſe 516
muliebres illecebræ mũdo maiores, quomodo 534
mulieris ſemen quale 129
mulieri cur data coma 688
mulierem non tangere, bonum, cur dictum Apoſtolo 1078
mulieres à ciuilibus officijs
ſemotæ 509
mulieres æſtate Veneris appetentiores, cur 519
mulieres ambidextras non
reperiri 117
mulieres atreti, quæ 537
mulieres bene olere, quæ nihil oleant 942
mulieres cur eunuchas fecerit Gyges 757
mulieres cur frequentius capite doleant 501
mulieres cur frigus aeris tolerabilius ferant, quàm uiri 545
mulieres cur glabræ 96
545 743
mulierum cur quedam barbatæ 99.545
mulieres cur uiris leuiores
& minores 129
mulieres cur non caluefcant,
502 503
& barba careant 503
mulieres frigidiores uiris, pagina 545
mulieres in doctrinis celebres 515
mulieres Olympicis certaminibus excludi ſolitæ, pagina 535
mulieres quare minus uenoſæ quàm mares 129
mulieres quatenus podagra
immunes 1097
mulieres quis primus eunuchas fecerit 775
mulieres Tyrrhenis communes ex lege 527
mulieres ubi hydropotæ, pagina 1069
mulierum apud Indos pudicitia elephanto uenalis,
pag. 716
è mulierum capillis funes nexi 689
mulierum Chalcedoniarum
mos 473
mulierum citta 988
mulierum communitas in Libya 1080
mulierum epitheta à peplo,
pag. 538
mulierum ex modeſtia laus,
pag. 516
in mulierum funeribus epitaphij dicendi mos 510
mulierũ inferna quare craſſiora 132
mulierum in gymnaſio exercitia 672
mulierum libido in umbilico 535
mulierum operta facie prodeuntium mos 473
mulierum portus in Thracia
pag. 516
mulierum Romanarũ in munere Delphos mittendo liberalitas 510
mulierũ ſenatus Romæ 509
mulierum Spartanarum exercitia 671
mulierum teſticuli 129
mulierũ uaticinia apud Telmeſſum 516
mulieribus Aegyptijs cur nõ conceſſum uti calceis, pagina 356
mulieribus inuiſus ocimi eſus
pag. 577
mulieribus præſcriptæ à Numa leges 509
mulieribus Romanis in potu familiaria, quæ 723
mulieribus ſtigmata inurere,
Thracum mos 597
muliebre imperium 534
muliebris commercij deteſtatio 534
muliebris ingenij proprium
quid 535.536
muliebris libidinis prodigioſe exempla 526
muliebris natura cur chœros
pag. 980
muliebris pudendi partes & uocabula 125.1029
muliebris pulchritudinis certamina 926
muliebris ſexus commendatio 508.509
muliebris ſexus proprium,
pag. 508
muliebris temperantiæ exẽpla Chij 474
muliebris tẽperantiæ & oeconomiæ certamen 926
muliebris uox 742
mulomedici 1018
mulſa unde fiat 911
mulſeus ſapor 1094
mulſiprema 335
mulſum 911
mulſi tantum intinctu ſenectutem produci 1093
multa Syrorũ olera, prouerbium 979
multimorus pro polytropos,
pag. 401
multitiæ tunicæ 599
L. Mummius cur Achaicus, pagina 1137
L. Mummij hiſtoria 1136
L. Mummij tabulæ 1137
mundana muſica 317
mundini error 501
mundus an egeat alimento,
pag. 22
mundus an per uacuum agitetur 15
mundus corporis genitor, ut
animi Deus 382
mundus cur lunæ appellatione ſignificetur 767
mundus, decas Pythagoricis
cur 862
mundus, foſſa in Comitio, pagina 14
mundus, inenarrabile Dei opus 4
mundus inferorum nomine à ueteribus ſignificari ſolitus 220.221
mundus, magnus homo 56
mundus, malorum congeries
pag. 4
mundus, naturæ ſimulacrũ,
pag. 35
mundus, Platoni deus 3
mundus quare à Deo factus,
pag. 12
mundus quartus, homo 56
mundus quid 12
mundus, quo anni tempore
creatus 15
mundus tanquam reſpublica
& Dei templum 35
mundus unde dictus 13
mundi anima 24.199
611 930 931 770
mundi cardinum ſtella 59
mundi colores tres 31
mundi figura 21
mundi initia unde ducta, iuxta Pythagoreos 562
mundi innumerabiles Origeni 56
mundi motus 293
mundi pars ſupra lunam, mutatio

tationis expers 5
mundi partes & latera 17
mundi primordia an demonſtrari queant 16
mundi principia tria 12
mũdi pulchritudo unde colligatur 14
mundi ſuperior & inferior pars quæ 20
mundi ſymbolũ ſerpens caudam præmordens 1170
extra mundum an corpus eſſe poſsit 15
mundum conſtare mente & neceſsitate 12
mundum continens natura quibus nominibus cenſeatur 12
mundum eſſe finitum 30
mundum eſſe unum 15
mundum nec ſoles duos, nec duo regna pati 927 & 928
mundum ſentire 29
ſupra mundum tres principes theologis priſcis, pagina 244
in mundo pulchra fieri, non mirum 14
de mundo liber, Ariſtotelis an Theophraſti 355 415 571 682
mundi tres 55
munera conferre potius q̃ ab alijs accipere Perſarum, pag. 483
munerum contemptus exemplum Socratis 839
munifices dij 539.916
munuſcula non ſpernenda, pag. 482
de Munychia Epimenidis dictum 440
murci 702
murenæ cognomen unde, pagina 919
murena fluta, & Tarteſia, pag. 328
murenæ 1025
murenæ cum uipera coitus, 205 210
murenula 115
murenæ unde lautiores, pagina 1070
murenis obijci, quale ſupplicium 898
mures è terra gigni 57
mureus color 833.
murex cur ſacer 449
muri cur ſacri Homero, pagina 450
murileguli 298
murum conceptacula, myſteria 919
à muribus arroſi panes, optimi 234
murrinæ potus 723
murtiæ ſedes 690
mus peregrinus, pro muſco pag. 942
muſa 226.770
muſici 226
Ant. Muſa Braſauolus 623
muſæ rhetoris dictum 993
muſæ, Cæli & Terræ filiæ, pag. 770
muſæ cur Ardalides 1039
muſæ cur Iouis ac Memoriæ filiæ 76.376.770
muſæ cur nouem 855
muſæ Hiliſsiades 767
muſæ initiò tantum tres, & quæ 1072
muſæ Plautino ſermone uſuræ, ſi Latinè loquerentur 211
muſæ tres, earumq́; nomina 855 1072
muſæ unde Heliconiades, pagina 855
muſarum allegoria 222
muſarum choragus Apollo, pag. 222
muſarum chorea quæ 8
muſarum choreæ expers, ineruditus 161
muſarum corolla è roſis, pagina 1054
muſarum mater cur Mnemoſyne 367
muſarũ nomine cæleſtes ſphæras intelligi 770
muſarum ratio, & diuerſa inuenta 226
muſarum ſacellum Spartæ, pag. 736
muſarum ſcytala quid 345
muſis amicus præcipuè deus, ſomnus 1039
muſis qui primi ſacra fecerint 855
muſis ſcenica certamina ab Alexandro celebrata, pagina 770
muſis ſingulis Bacchus unus præfectus 846
muſæi & Orphei amicitia, pag. 882
muſca alba Tolleti 640
muſca, Lyrica cognomento, pag. 515
muſcæ audacia 659
muſcarum deus 845
muſcarum fuga in Olympiæ panagyri 908
muſcarum obliuio 768
muſcis bouem immolari in Actij Apollinis templo, pag. 908
muſcatula uua, quæ 911
muſcerdæ 1007
muſculus quid 145
muſculi χαλαϱοί 979
muſcularij aquæductus 401
muſcus quid 942
muſica 648
muſica cur data hominibus, 311 322
muſica, deorum donum 161
muſica in poculis improbata pag. 315
muſica inſtrumenta cur ouali figura pleraq; 745
muſica mundana qualis 317 item humana & organica 318
muſica probis moribus admittenda, quæ 314
muſica triplex 317
muſicæ commendatio 175 & 311
muſicæ contemptores 311
muſicæ duo genera 1127
muſicæ principia tria 312
muſicæ ſtudioſi, aut harmoniaci, aut canonici 175
muſicæ ſtudiũ omnibus inſitum 312
muſicæ utilitas 322
muſica inſtrumenta quæ improbata 315
muſicam docet amor, prouerbium 313
muſici officium 311
muſicorum artificum uituperatio 322
muſicorum modorum uarietas & nomina, item inuẽtores 313
muſicorum organorum uaria nomina 318
muſocopi tibiæ 319
muſonianus 770
muſonia ars 770
muſonius philoſophus 803
muſtacia 335
muſtelati pepli 542
muſtelinus color qui 542
muſtum cur minus inebriet quàm uinum 1103
muſtũ, frigoris ui diutius ſeruari dulce 1105
muſtum inebriare amplius, q̃ uinum 1104
muſtum lixiuium 1104
muſtum oleum ibidem
muſtum quali omine primum bibi apud Latinos ſolitũ, pag. 1092
muſtum tortiuum & circumcidaneum 1102.1104
muſti calor geminus 1104
muſti digeſtio quid 1105
muſti & uini interſtitium quod 1103
muſti feruor, ſeu ebullitio unde 1104
item ſpumoſum ibidem
muſti impetuoſius feruentis remedium 1104
M. Muſurus 630
M. Muſuri laus 514
mutæ ex literis cur dictæ atque 1122
mutationis iucunditas unde, pag. 332
muti qui Hippocrati 469
mutia feſta 690
mutiæ ara 690
mutica 107
mutilatos arceri à ſacris, pagina 439
mutina capta 157
Qu. Mutius. 690
muto. 122
My facere 947
myaces 526
myax 526
myca 328
mycematia 1175
mycenæ unde dictæ 328
myces 328
μύκητες γηγϱεῖς 328
myconij calui 502
myconus 502
in Mycono apes nullæ 910
μυκτὴϱ 99.107
mydeſicaſte 920
mydeſis 216
mydri 422
mydriaſis 216.438
mydrus 810
per mydrum, iurandi mos, pag. 810
μύδϱ 122
μῦϱ 1148
mygdale 526
μυγμὸς 107
μύγμ⊕ 107
myinos color 592

μυολ

μυρικέφυλον 437
myle, & ibidem ſolis boues ſtabulari cur ficte 1003
myles 674
myli dentes 112
mylite 977
mylitta Venus 881
mylli 335
mylli Syracuſani quales, pagina 336
mylon 234
mylones 977
mymata & mimata 1048
myocephalon 216
myodochus 1007
myodoci 526
myonia que 526
myopia 526
μύωψ 439
μυωτὸς ueſtis 599
myoxia 526
myra unde dicta Grecis, pagina 1050
myracopa unguenta que, pagina 581
μυρίαι, que & μυριάδαι, pag. 437
myrias 890
myrica, tamarix 369
myrice uſus ad uaticinia, pagina 769
myriceus Apollo cur 269
myridis palus 981
myrine 939
myrine pluuiam nocere, pagina 1025
myriopus 175
myrites uinum 480
μυρμηκίζων pulſus 526
myrmex 250
myrmeces 504. 600
myrmecia 1160
myrmecium 822
myro poetria, & alia 956
myrobrechi 480
myrotheca 1057
myrtea corolla ad mortuos pertinens 1055
myrrha Aegyptijs bal, pagina 939
myrrhe flos 939
myrrhe thymiamatis uſus, pag. 939
myrrhines 170
myrrhinus urbs 458
myrrhina 458
myrſine 939
myrta 170. 240
myrtilus, auriga celeſtis, 831 1004
myrtili herotum 821
myrtus ſtatua 1076
myrti folia arida infantibus inſpergi ſolita 186
myrtis 515
myrto 1004. 1076
myrto, Socratis uxor 956
myrton 125
myrtoum mare unde dictum, & ubi 1004
μῦς 526
myſe Amazonum more bellatrices 705
myſceledra 386
μύσκος 942
myſtacon 99
μύσταξ 99. 421
myſia Ceres 706
myſeum 706
myſia unde dicta 596
& 1064
myſie aſini quales, prouerbium 705
myſie Cereris templum, pagina 1064
μυσιακῶ 596
myſis 159
myſi à M. Craſſo domiti, pagina 706
myſorum mores 705
myſorum ultimus, prouerbium 775
myſonis dictum 389
myſſare 107
myſterici ſues, cur 980
myſterium à Dionyſio 222
myſteria apud Eleuſinē duorum generum 595
myſteria, murium conceptacula 919
myſteria ne peregrinis impartirentur, lex Athenis, pag. 595
myſteria quid 596
myſteria unde dicta 596
myſtes 596
myſtici præcones 811
myſtile 596. 334
μύστρον 596
myſtron 596
myſtropole 596
myſus 706
mytheci Syracuſani coqui hiſtoria 495
mythici hymni 229
mythos quid à logo aut eno differat 580
mytis 507
myttotos 107
myuntiorum cū Mileſiis bellum 880
myuri ἐκλείποντες καὶ παλινδρομοῦντες, pag. 526
myuri, & μυουρίζοντες pulſus 526
myuri uerſus 121
μύξα 107. 630
myxus 107
myxi qui 107
μύζειν 107
myzones 1025

N

NAbathei, eorumq́; mores 721
nabathei mercatores 588
nabates 721
nablas 316
nabliſte 316
nabuchodonoſor 297
nenia dea 847
neuij uerſus Saturnij 983
naiades que 41. 1089
& 1090
nanium meretrix, Proſcenium dicta 392. 592
nani 123. 825
nani unde dicti 825
nani præcipuè fluxa atq; hebeti memoria 768
nanorum pudenda pro magnis 825
νάπαι 985. 1021
nape 614
napeum numen 985
naphtha 561
naphthe mira uis 503
nar radix 878
narati Babylonij mollities, pagina 325
narbonenſis Gallie coniugalis ritus 1086
narceus 510
narcee Palladis templum, pagina 510
ναρκᾶν 1005
narce 957
narciſſus cur Eumenidibus ſacer 1005
narciſſi fabelle allegoria, 1007 1008
narciſsi liberti hiſtoria, pagina 492
narciſſo colligēdo rapta Proſerpina 1005
nardinum unguentū 1172
ναρδίζειν 943
nardus cur thylacitis 972
nares androgyni 268
nares an odorandi organa, pag. 943
nares cornuum inſtar 109
nares fornacis 107
nares puteorum 107
nares quare non clauduntur pag. 108
narium mucus unde 434
narium munia 106
narium ſitus ac ratio 65
& 106
narium uitia 106
è naribus profluuium ſanguinis unde 106
narratio qualis eſſe debeat, pag. 914
narthecophori multi, Bacchi pauci, quid apud Platonē, 242 243
ναρθηκοφοροῦντες, pagina 256
naryca 258
naſamonum mores 723
& 724
naſati 1058
de naſatorū peculio, prouerbium ibidem
naſice cognomen unde, pagina 920
naſus uigilans quid 453
naſi magnitudine mutonis quantitatem concipi, pagina 1058
naſi puſtule quid ſignent ueneribus 943
naſo aduūco homines, cur Perſis in precio 943
naſti panes 333
naſtocopi 333
naſtophagi 333
naſturtium, & eius uires, pagina 1010
nates, earumq́; ratio 127
nates cur cedantur potiſsimum in pueris 127
natium ſcarificatio phlebotomie uicaria 127
natrix 990
natura, cur iuſta Hippocrati dicta 94
natura cur ὀικόνομος ἀγαθὸς Ariſtoteli 94
natura δημιουργός 12
natura duplex 997
natura in formam & materiam diſtributa 802
natura non aliud quàm deus pag. 847
natura pro pudendis 123
nature rationalis gradus tres pag. 37

naturale quid, & quot modis accipiatur 802
naturalis uirtus quæ 64
nauale bellum uetuſtiſsimum quod 833
nauethi fluuij appellatio unde 920
nauclerus 566
naucratis urbs 828
naucratitarum nuptialibus cœnis quid cautum, pagina 1041
naufragi cur & quando fluitent 1040
nauigãdi artis Neptunus auctor 728
nauigandi peritia Phœnices clari 719
nauigatio quibus morbis ſalutifera 998
nauigia Indis compingi laqueis, cur 717
nauigia quandoq; abſorberi, mari quieto, cur, pagina 997
nauis εὔσελμος 833
naues aphractæ & cataphractæ 832
naues cur per hyemem tardi meant 994
naues ex cupreſsis 952
naues hippagogæ quæ, pagina 821
naues primum qui concinnarint 833
naues propli, quæ 833
nauiũ nomina ab inſulis, pagina 286
nauium roſtra protome, pagina 1114
naula 316
naulia 316
naulum 566
naumacha haſtilia quæ 533 & 814
naumachi cognomen unde Themiſtocli 533
naupegus 833
ναυφύλαξ 281
nauplius cur Echinus dictus pag. 456
naupræſtrides unde dictæ, pagina 920
nauſeæ rationes 998
nauſeabundos cur ſaciat mare 998
nauſithous Theſei gubernator 694
nautebatæ qui 972
nauticis qui dies ſuſpecti, pagina 528
naxiarum mulierum octime ſtris puerperia 861
naxios nummũ ſignaſſe primos 353
ναξιουργής cantharus, pagina 280
naxus à Dionyſio euerſa, pagina 246
naxus cur Dionyſia 861
Greg. Nazianzeni eruditio, pag. 729
Neanias 753
neaniſcus 753
neanthis lib. De rebus Græcorum 533
neapolis à Phalero condita, & Hercule 251
neapolitanorũ lampadicum certamen 425
nearchi Pythagorici apophthegma 331
neate 312.551
nebris 247
nebrus 247
nebrids ferre, prouerbium, pag. 1037
νεβριδόπεπλος Bacchus cur 543
nebulæ pro pane 1006
necepſo Aegyptius 916
neceſſarij cibi qui apud Plutarchum 237
neceſsitatis ſacellum 845
νεκροχοεῖνθιοι 828
necromantia Pythagorica, pag. 735
νεκρὸν quid 828
necropernas cur Achilles dictus 828
νέκρωσις 988.1160
νεκυομαντεῖον Aorni Theſprotidis 705
nectar quid 243
nectar, Olympi uinum, pagina 243
nectaris allegoria 330
nectendi mos quando exoleuerit 461
nectendi ratio, & lex 461
necti 460.463
nectrides 458
necyſia 654
neda fluuius 685
neda nympha 935
νήδυμος unde Homero dictus ſopor 188
nefandi dies 528
negocium ociq; præſtantius, pag. 389
neides Sami inſulæ feræ, pagina 842
neleis Diana 880
νηματώδης 305
nemeas 614
in Nemeis ſelino coronari ſolitum 484
nemeorum menſis hieromenia 983
νεμέσια 419
nemeſea 419
νεμεσητικός 419
nemeſis 273.405.417 418 419 829
nemeſis à Ioue compreſſæ fabula 418
nemeſis, diuini iudicij angelus 417.419
nemeſis, Oceani filia 418
nemeſis, ſuperbiæ uindex, pagina 419
nemeus Iupiter 419
neminem unum in multis excellere 226
neminem unum omnibus ſatisfacere poſſe 512
nennus 574
neocles Crotoniata 1042
neocles Themiſtoclis filius, pag. 533
neodamodes 972
neon, pro uere 911
neoptolemi Enniani dictum, pag. 647
nepenthes auſcultationes, pag. 732
nepenthes Homericum quid 1011 731 732
nepetá 675
nephalia ligna, quæ 250 & 882
nephalia ſacra 882
nephelion 216
νέφος quid 965
nephritis 120.144.1160
νεφριτικὰ pharmaca, pagina 144
nephthys 179
neptunus βασιλεύς 444
neptunus cur Gæechus & Enoſichthon 1175
neptunus Hippios & Dameus 542
neptunus cur Hippios 728 & 825
neptunus cur maris deus habitus 708
neptunus cur Mycetas 667
neptunus cur Petræus 824 & 825
neptunus equitãdi & equos domandi auctor 728 & 825
neptunus Februario præfectus 983
neptunus, prouidentiæ naturalis 541
neptunus etiam Triton dictus 775
neptuni Aſphalij ſacra, pagina 1175
neptuni cum Cerere congreſſus, equina ſpecie, 582 728
neptuni cum Pallade certamen de Athenarum urbe 619 825
neptuni cum Phœbo diſsidium, quid allegoricè, pagina 679
neptuni equeſtris ara & ſtatua 588.818
neptuni & Mineruæ de Athenarum nomine cõtentio 825
neptuni et Solis de Corintho certamen 826
neptuni filij qui ueteribus habiti 81
neptuni filij, prouerb. 790
neptuni Hippodromij templum 728
neptuni ſtellæ ueteribus, quæ pag. 30
neptuno & Terræ commune oraculum Delphicum, pag. 614
neptuno quæ immolari ſolita 667 1070
neptuno thynnus immolari ſolitus 107
neptuno, ut Palladi glaucos oculos tribui 542
nerantzion, malum medicũ, pag. 1135
nereides quæ 40.41
nereides, quæ & aquei dæmones 40
neronianus ager 119
nero altera humani generis fax 407
neronis Amazo 1136
neronis crudelitas in Chriſtianos 360
neronis dicterium 328
neronis in perfodiẽdo Iſthmo conatus 815
neronis paricidium 417
neronis prodigalitas 786
neronis quinquennium, prouerbi

uerbium 407
neroni necatus Thraſeas philoſophus & Seneca, pagina 847
neronem cur à philoſophiæ ſtudio Agrippina ſeuocarit 1117
neronem reſurrecturum, futurumq; Antichriſtum, quidam opinati 408
νέρτεροι 551
neruus, ſupplicium 362
neruæ cognomen unde 919
neruæ forum 1076
nerui optici qui, & eorũ coitus 544
nerui, ſenſuum ac motuum uebicula 62.66
nerui an ſentiant 43
neruorum in corpore ſitus ac uſus & ratio 90
91 1120
neruorum συζυγίας, ſiue paria ſeptem 65
neruis infeſtum frigus 957
neſæi equi 824
neſæus campus 824
νησαῖον πεδίον 824
νῆσις 135
neſtoris ætates quomodo intelligendæ 754
neſtoris poculum 1057
νησώ 516
neſo, Dardano nupta 516
νῆσος 598
neurobatæ 248
neuroſpaſta 248
neuroſpaſtice 249
nexilis laqueus 463
nexilis ueſtis 463
nexum æs 463
nexus pro obligatione 463
nexus quid 463
nexum dare 461
nexum inire 461
nexi qui 460
nexorum ſtatus Romæ 460
νέαιρα 135
Nice athletæ, qui 504
nicandri poeſis 221
nicanor cur Stigmatias dictus 274
nicanoris Seleuci hiſtoria, 256 816
νίκη ἐπίδικος 895
nice Minerua 542
νίκη unde dicta Græcis uictoria 167
nicephorius Iupiter 542
nicephorus 176
nicephororum gloria perpetua 167
niceteria 505
niciæ in capilli tinctorẽ epigramma 1118
niciæ ſcutum 358
niciæ imperatoris ceſſatio, pag. 906
niciæ pictoris uoluptas qualis 331
niciæ uenatoris hiſtoria, pagina 906
nicippi tyrannidis portentũ, pag. 482
nicolai balani, & unde dicti, pag. 166
nicolaus Bonaciolus 623
nicolai Genuẽſis medici laus, pag. 1106
nicolai Leoniceni laus 208
& 1016
nicolaus Leonicenus 567
& 623
nicolaus Peripateticus 166
nicocrates tyrannus 275
nicolaitæ hæretici 167
nicomachi Smyrnæi hiſtoria pag. 408
nicopheles Thebanus 319
νικοφόρος Venus 411
nicoſtratus medicus 921
nicoſtrati hiſtrionis præſtantia 540
nicoſtrati uenuſtas 834
nicoſtratis meretricula 309
nidarion 982
nidus, in platano cœna 950
nigidij Figuli de nominum ratione ſententia 918
niglaros 176
nigredo non aeris, ſed aquæ propria 965
nigredinis ſpecies 1003
nigri cognomentum unde Peſcennio 743
nigror & frigus an eiuſdem ſubſtantiæ 965
nigror, μελανίας 1173
nigroris cauſæ 1173
nihili rem ſignificantia uocabula plura 1006
1007 1008
nil dulcius quàm omnia ſcire, prouerbium 188
nil iucundius quàm capere, prouerbium 267
nilus chryſorrhoas 1028
nilus, Aquila dictus 255
nilus cur διιπετής 1000
nilus cur Iupiter & Saturnius, Aegyptijs 1027
nilus cur Triton dictus 775
& 1028
nilus Ioui antiſtrophos, pagina 1027
nilus Latinis Melon 358
nili appellatio unde 775
nili aqua quare abſtinere ſoliti Iſiaci 178
nili cataractæ 873
nili delta perfodere qui conati 816
nili fœcunditas 1027
nili nomina 775.1028
nili paludem ingreſſi eruptio pag. 1029
nilos obſepiendi mos 813
& 814
niloticæ aquæ laus 1027
ningere κριμνᾶσθαι quid, pag. 1064
ninus à Semiramide necatus, pag. 884
niobe in ſaxum 588
Aug. Niphus Sueſſanus, pagina 623
nitarion 181
nitarus 181
nix in Aegypto, in delicijs, pag. 328
nix mulſo perfuſa, quid Domitiano 498.499
niuem uetuſtate rubeſcere, pagina 712
ex niue animalia, apud Armenios 712
niues apud Armenios cur rubentes 712
niuiũ apud Armenios copia, pag. 712
No, priuatiua particula, pagina 921
nobilitatis argumentum, pilei uſus 773
nobilitatis inſigne lunata fibula 788
nobilitatis inſigne lunati calcei 789
nobilitatem abſque uirtutis meditatione nihil eſſe, pagina 790
nobilitatem in aſtragalis geſtare quid 788
νῶκαρ 133
noctua 641
noctua nummus Athenienſis 352
noctuæ an à ciconijs nido ſubmoueantur 951
nocturnæ lucubrationis commendatio 771
nodinus deus 953
noe ebrietas 1098
τὸ νοητικόν 770
nogaliſmata 1048
nola 741
nola in cubiculo, quid 741
noli me tangere, morbus, pagina 1160
νομαὶ 321
nomæ, ulcera quæ ſerpant, pag. 321
nomen cur infanti non ante diem ſeptimum imponi ſolitum 860
Athenis uerò decimũ 860
nomen idem & proprium eſſe & glottam, poſſe, pagina 470
nomen propriũ quod 470
nomen rei organum 918
nomen ſubſtantiam aut qualitatem ſignificare, quid pag. 918
nominis ſui amiſsi ſomnum, pag. 654
nomina ſacra quæ 1087
nominatores qui 2014
nominum cognitio, ſapientiæ pars una 977
nominum compoſitionis ratio 441
nominum formatio à uirtute, felicitate, moribus, eventibus, &c. 921
nominum non rei, inter ſcriptores præcipuos controuerſia 331
nominum ratio recta quæ, et quid 918
nominũ rectitudo quid 918
nominarij qui 1014
nomi conuiuales 1068
nomi polemici qui 671
nomios Iouis cognomentum unde 191
νόμοι 264.320
nomorum ſpecies 320
nomophylaces qui 698
nomophylacij ianua 639
νόμος 320
νόμος καὶ χώρα 694
nomos in muſica quid 320
νόμος ὄρθιος 320
nomos pro præfectura 321
& 589
nomos Pythicus qualis 613
non omnibus dormio, prouerbium 453
non ſi te ruperis, prouerbiũ unde

unde 1109
nona Parca 861
nonos 123
nonnæ 179
nomij montes 848
& unde dicti 849
nonni qui apud Aegyptios,
pag. 179
norios mandragora 657
normalis ager 119
normaliter 767
νώροψ 1113
nortia 829
nortia dea 847
nos quō proferatur 918
noſocomion 1119
noſocomi 228.1119
νῶτα 567
nota pro peregrinis 921
nothæ coſtæ 120
νοθεῖα χρήματα 355
& 921
nothis contribui ſolitæ pecu
niæ 355
nothrotes pro ueterno, pagi=
na 392
nothus qui 921
notiæa medulla 91
notio 375
notophorum 833
notus, pluuiæ conciliator, pa
gina 551
notus uētus unde dictus 551
uide Auſter
nouellus Torquatus 1108
nouembris Dius mēſis 576
nouembri præfecta Diana,
pag. 983
nouenarius numerus pro mul
titudine qualibet 854
nouenarij numeri perfectio,
854 & ratio 855
nouendialia ſacra 653
nouendialis cœna 653
nouitatis gratia 219
νοῦς 200
νοῦ, ſiue mentis ara Anaxa=
goræ dicata 391
noxa dea 1055
nox amori furtiuo congrua,
pag. 167
nox autumnalis cur uerna fri
gidior 1171
nox, cur euphrone Græcis,
pag. 404
nox, cur Latona 616
nox hyemi aſsimilata 530
nox è terra genita cur in fa=
bulis 966
in nocte conſilium, prouer=
bium 403
noctu cur omnia ſonantius
audiantur 173
Nubendi ritus apud uarios,
quis 716.717.718
nubentium caput cur haſta
comeretur 811
nubentium capita cur uelari
ſolita 1080
nubes pro re nihili 1006
nubes ſolis ſpeculum 876
nuca, cerebri uicaria 19
nudaſſe corpora in certami
nibus primos Lacedæmo=
nios 485
nudipedalis clinopale 550
nudipedalia ſacra 550.551
numa Pompilius canus natus
pag. 919
numæ cur extinctū Fidei tē=
plum 343
numæ Pompilij de ſilentio in
ſtitutum 841
numæ inſtituta cur credantur
Pythagorica 736
numæ Pompilij magia 347
numæ qualia ſacra inſtituta,
pag. 428
numæ regis ſepultura 652
numam primum ex ferro &
ære cudiſſe nummos,
353 354
numenia 529
numeniæ dies, Mercurio ſa=
cer, & Apollini 258
numenius philoſophus 219
& 621
numenij Halieuticon 920
numenij laus 1181
numerandi per digitos ratio
ueteribus quæ 891
numerare nouit, prouerbiū,
852 853
numerarij 231.863
in numerato 863
numeriani hiſtoria 498
numerus in anima 853
numerus perfectus, item mas
& fœmina quis 149
numerus potentia uel actu,
pag. 863
numerus, prouerbium 1115
numerus quadratus 691
numerus quid 853.863
eiusq; uſus & neceſsitas,
item præſtantia 853
numeri inuentor Theut, pa=
gina 863
numeri utilitas 1116
numeri à Thraſimacho pri=
mum orationi adiuncti,
pag. 424
numeri qui lineares, plani,
ſolidi 863
numeri qui uniuerſi 862
numeri milites qui 1115
numero aliquo habere, quid
pag. 863
numero dicere 863
numero nil prius, nil menti
ſimilius 855
numerorum fons, monas, pa=
gina 856
numerorum partes 859
numerorum ratio non cōtem
nenda 859
numerorum ſciētia maximē
diuina quibus habita 852
& qualis 855
numerorum ſcientia philoſo
phi propria 1115
numerorum uariæ appella=
tiones 863
numerorum uis Pythagoræ
quanta 854
per numeros quid Plato &
Ariſtoteles intellexerint
pag. 853
numeris indita deorum nomi
na, cur 423
numia numiſmata 353
numidarum equi 830
numidarum libido 725
numine afflatorum exempla
473 474
numiſmata ueteribus gemma
rum uicem implere, pa=
gina 353
numiſmatopolica res 355
nummus exigui pretij 355
nummus Græcum nomen, pa
gina 354
nummus Spartanus, prouer=
bium 353
nummus ſtanneus, ferreus,
æneus 353
nummi ænei 867
nummi aurei & argentei fe
riendi inuentum à Lydis,
pag. 775
nummi uſus & nota 896
nummū cudere primum ad=
orti Aeginetæ 348
nummi ſcortei 354
nummorum adulterinorum
uaria appellatio 354
nummorum ſculpturæ uariæ,
pag. 1004
nummorum ſpecies plures,
351 352
nummorum uaria apud diuer
ſos inſignia 353
nummos cudendi apud Cu=
mæos auctor Hermodice
pag. 848
nummos quis ſignauerit pri
mus 353
nummis cur pecudis nota im
preſſa 896
nummis indiſtinctè legatis,
exiguiores intelligi, pagi
na 354
nummulariorum menſæ in
templo quare à Chriſto
ſubuerſæ 54
nuntiū remittere uxori, quid
663 1081
nunquam Hecale fies, prouer
bium 1157
nupta noua cur in lanata pel
le conſidere ſolita, pa=
gina 1036
nuptarum operta facie pro=
deuntium mos 472
nuptarum regibus apparatus
qualis olim 1086
nuptialiorum inuentrix Era=
to 226
nuptialis cantio qualis, pagi=
na 1090
nuptialis impenſa 1089
nuptialis Iunonis ſacra, qua=
lia 1085
nuptiales coronæ, ſportulæ,
pag. 1090
nuptialibus cœnis inferre o=
uum aut μελίπηκτα,
apud Naucratitas cautū,
pag. 1041
nuptiæ cur τελέαι 1078
nuptiæ quæ ueteribus illegi=
timæ habitæ 1085
nuptiarum commendatio,
1078 1037
nuptiarum delectatio 1079
nuptiarum immaturarū in=
commodum 1084
nuptiarum ritus uarij apud
diuerſas gentes 1083
nuptiarum ſymbolum corni=
ces duæ 1131
nuptijs accommoda ætas,
quæ 1084
nuptiatores 1089
nupturire 1090
nutricatio 63
nutricibus cur deſtinatum à
Platone triuium 1075
nutricem eſſe adoleſcentem
debere 87

nutri

nutricibus non dandum uinum 1095
nux baſilica 168
nux pontica 168
nuces pini,cupreſsi,&c. pagina 952
Nycteris 1066
nycteris cur dictus Chaerephon 467
nycticorax 641
nycticorax quomodo capiatur 106
nyctoporia 233
nympha 107.125.245
nympha in uomere,quid, pagina 992
nympha muliebris pudendi, pag. 527
nympha ornatus puellaris, pag. 732
nymphae,cur pro nuptijs, pagina 1090
nymphae,cur ſponſae dictae, pag. 827
nymphae,cur Iouis filiae, pagina 999
nymphae,Iouis nutrices,quae, pag. 935
nymphae,in Libya mulierum appellatio communis, pagina 1094
nymphae quid 827
nympham in uirginibus praecidendi Aegyptiorũ mos pag. 527
nympharum in ſacris mentio honeſta 1089
nympharum in ſacris memoria unde inſtituta, pagina 1094
nymphis aequeum,ſiue ἰσήλιξ,qui 753
nymphis antra dicari ſolita, & cur 430.1094
nymphea 1094
nymphaeum urbs ibidem
nymphaeus lacus 314
nymphia 1089.1094
νυμφιαῖν 824
nymphicus lectus 1073
nymphica lutra 727
nymphica τέλη 1078
nymphides 1094
nymphij 753.1090
nymphodorus 714
nympholepti 133
νυμφῶναι mulieres tantum frequentare ſolitas, pag. 1071
nyſiae ſaltationes 165

O

Ω πίπτων 553
Ωa 1168
oa lutris 1168
oa pocula & ooſcyphia, pagina 1040
oa pro meſpilis 1040
oaria 1042
Oberati qui 460
obeliae panes 333
obeliae panes Dionyſio offerri ſoliti 334
obeliae unde dicti 334
obeliaphori 334
obeliſcus ex ſeptem miraculis orbis 884
obeliſci 334
obeliſci bupori,qui 820
obeliſcolychni 164.214 & 683
obelus 352
obiectũ ſimplex cur duplum quandoq; ſpectetur 545
oblatio apud deum eximia, quae 422.423
oblatio,tributi genus 175
obliuio ex peſtilentia 628
obliuio unde homini 86
oblongi numeri qui 863
obloquutio 452
obnuntiatio 271
oboliea 352.501
obolere 943
obolos ſex manum impleſſe, pag. 352
oboloſtates 213.352
obolus 352 & unde dictus 352
obolus Atticis quot chalcos contineat 739
obrimo cur Proſerpina,pagina 1005
obryzum 192
obſcaenus inferre principis imaginem quid 264
obſtetrix cur omphalotomos 571
obſtetricũ praeſagia ex umbilici nodis 121
Occari uites quando dicantur 922
occatio 274
occaſionis ara 485
occeps 830
occipitium cur non caluefcat pag. 501
occiput 97
occupatio ſeria in rebus nihili taxatur 666
oceanus in balneo, quid,pagina 1167
oceanus poſt omnia, poſt Oceanum nihil,quomodo dictum 999
oceanus pro Nilo 775 & 1028
oceanus quomodo terram circundet 999
oceani allegoria 246
oceani alueus uerior ſub peruſta zona 34
ochana 358
ochanos 358
ὀχεῖαι 820
ὀχέλευνθρ 820
ὀχοξανδον 820
ὀχον unum 480
ochus,Machaera cognominatus 1169
ochi regis auaritia 510
ochi Perſarum regis hiſtoria pag. 723
ochi ſanguinarium ingenium quomodo à Perſarum Magis deprehenſum 513
ochum regem cur aſinum appellare ſoliti Aegyptij,pagina 1169
ocium uide Otium
ocimum electro non permoueri 577
ocimum miſodulon 577
ocimum non ſerre foeminas, pag. 1136
ocimum ſerere,prouerbium, pag. 577
ocymi eſus noxius,& quibus inuiſus 577
oclaſma ſaltatio 164
ocnus 229
ocnos,erodiorũ genus 521
ὀκταβλωμος panis 335
octacnemi rotae 611
octaua, muſicum inſtrumentum 316
P. Octauij mollities 326
octauio oblati uultures, quale augurium 1031
octimeſtria Naxiorum mulierum puerperia 861
octimeſtris partus cur raro, & ubi uitalis 752.753 761 860 861
octobri praefectus Mars, pagina 983
octonarius numerus imperfectus, ac uitae ominoſus, pag. 860
octonarius, ſolidorum primus 861
octonarij uis ac ratio 861
octonario iuſtitiam ſignari Pythagoricis 861
oculatus 1058
oculus an natura ſuapte luminoſus 102
oculus cur globatae figurae,pagina 586
oculus humanus inſatiabilis pag. 103
oculus,naturae ſpeculũ 102
oculus regis,quid 544
oculi dextri palmus, boni ominis 944
oculi ictus,uel motus 544
oculi quadrati figura 587
oculi ſubſtantia 102
oculi ſymbolum 1142
oculi uitia 437.438
oculo celerius moto, fulgorẽ percipi:contrà,non item, cur 548
oculi compreſſo cur igneum quiddam promatur pagina 548
oculo nullum ineſſe propriũ colorem 102
oculi egopi 477
oculi animalium quorundam cur noctu quàm interdiu efficaciores 550
oculi animi indices 101 & 113
oculi apoſtrophi & diaſtrophi,qui 544
oculi charopi,glauci qui,pagina 477
oculi cur nigri, aut caeſii, & utriuſq; uidendi ratio, pagina 587
oculi cur non in occipitio cõſtituti 437
oculi cur uitientur ſpadonibus & re Venerea utentibus 502.544
oculi eruditi qui, prouerbium 1136
oculi faciles cur dicti 101
oculi,mentis indices 1113
oculi quare duo tantum 101
oculi raui,qui 47
oculi ſanguine ſuffuſi, impudentiae ſignum 104
oculi,unde dicti 101
oculorum abuſus 103
oculorum ad liuorem collatio 793
oculorum affectiones,earũq; nomina 215
oculorum anguli 434

oculorum thalamus 435
oculorum anguli ſylueſtres qui 435
oculorum celeritas 101
oculorum ex coitu imbecillitas 502
oculorum ex nimijs uigilijs tumor, item ex amore, pagina 1153
oculorum excrementum melancholicum 105
oculorum faſcinatio 776
oculorum humores 585
oculorum medicamina 216
oculorum mira conſtitutio, 101 102
oculorum partes 585
oculorum paſſiuæ cupiditates 104
oculorum ratio 96
oculorum ſitus 65
oculorum tunicæ quot 585
oculorum uitia 437.438 543 586
oculorũ uſus excellens 101 & 543
oculos conditos acutius cernere, prominentes hebetius 103
oculos, exploratoris uice fungi 96
oculos iuuari in aurifodinis pag. 1113
oculos, menſtruis ac genitali profluuio affici 102
oculos, ſoli animantium homini deprauari 543
oculos tingendi mos 103
oculis etiam ineſſe uenena, præcipuè inuidorum, pagina 792
oculis ineſſe ſplendorẽ igneũ pagi 547
in oculis pudor 622
oculis tumentibus inſpectare, quid 216
ocypete, harpyia cur dicta, pag. 1143
ocyptera 216
Odaxyſmus 112
ὤδ(?)ον 1076
odium theatrum ibidem
odenatus 510
odi memorem compotorem, prouerbium 457
odiũ πολυπραγμονεῖν, pag. 306
odontiaſis 112
odontiſmus 613
odontophyia 112
odoramenta agitata cur plenius efficiant 941
odoramenta uiro præcipuè congrua, quæ 1063
odoramentorum in theatris uſus 1055
odorandi ſenſoriũ cur in homine retuſius 937
odorandi ſenſorium quodnã & ubi 937.942
odorãdi ſenſus commoditas, quæ 67
odorandi uis in cane præcipua 858
odorati imbres, qui 993
odorati ſuffitus, utilitas mira pag. 939
odoratus uocabula 942
odor quid 265.266.938
odoris ex uino præſtantia, pag. 1101
odoris in aromatib. quæ cauſa 1129
odoris ratio 308.548 & 549
odoris ſenſorium ubi 942
odori percipiẽdo quæ neceſſaria 937
odorem malũ cur augeat calor 937
odores contrahi frigore, pagina 1006
odores florum & ſuffimentorum, è longinquo ſuauius olere, cur 940 & 941
odores ſanitati plurimũ conferre 938
odorum in ſenibus & gracilibus fomentum 938
odorum naturam caloris ui conſtare 941
in odorum ratione ambiguitates plures 940 & 941
odorum ſpecies duæ 265
odoribus an ſuffici alimẽtum queat 937.938
odoribus cur præcipuè capiantur homines 937
odoribus nutriri ſpiritum, pagina 938
odoribus quomodo obledatur quandoq; cerebrum, pag. 266
odryſes pro Thamyri, cur, pag. 681
Oecades ſici 684
οἶκος 1050
œcus ibidem
œdipodia fons 818
œdipus cur Coloneus 817
œdipodis heroum 818
œnuſpa 250
œnoſphonda 250
œno 248
œnochoi 1069
œnogala 1104
œnomaus hiſtoricus 412
œnomaus 821
œnone inſula 348.710
œnone nympha 710
œnopion uini colendi auctor pag. 1021
œnoptæ 1069
œnutta maza 335
οἰωνός, œonus primus ſtadij in Olympijs uictor, pagina 484
οἰσοφάγος 113.134
œſype 936
œſypus quid 936.1102
œſypum 386
œtes ἄτομον pratum, cur dictum Sophocli 451
Officioſi qui 559
Ogala 1041
ogmius Celtis Hercules, & eius imago 193
ogmos 302.991.1134
ogygium pro uetere 345
ogygium quid 985
ogys rex 985
ogygus rex 345
οἰκέτης 838
οἴκημα pro carcere & lupanari 637
οἰκέτης quid à δοῦλος differat 971
οἰκοδεσποτεῖν 28
οἶκοι σκηνοῦν 290
οἰκόσιτος 431
οἰκότριψ quid 838
οἰκτίση mors 136
οἰκουργία, τά 838
οἴδημα 215.408
οἴνα pro Aetolia 590
οἴνη cirrhæ 733
οἰνιστήρια 480
οἰνίζειν 943
οἶνος pro uino unde 590
οἰνοπίπας 481
οἰνοποιός 43
οἴνοπος quid 1003
οἶνος cur Græcis uinum, pagina 480
oiptoton 386
οἰσπώτη 386
οἰσυπηρόν 386
olacitas 943
ole 429.430
olcia aurea quæ 141
oldendorpius 613
olea à Pallade producta, pagina 825
olea cur Ithacenſi antro applantata fingatur Homero 460
olea diuinæ prouidentiæ ſymbolum 460
olea fons 167
olea Iouem coronari, cur, pagina 459
olea moria 458.460 & 619
olea, Palladi ſacra, & uictoriæ ſymbolum 460
olea uiti inſita 459
oleaſtri arbor ex Hyperboreis ad Græcos translata 483
oleaſtro coronãdi mos 484 485 825
oleaſtellum 460
oleatum 1172
oleæ caducæ 459
oleæ ſtrictinæ 459
oleæ calliſtephani quæ 458
oleæ puræ à puris præcerpende ritus 459
olearum fertilitas unde 459
olearum ptoma 460
olearum ſpecies 457.458
olearum genera 458
olecranon 245
ὠλεκρανίζειν 118
olecranon 118.245.649
olen Lycius, eiusq; hymni, pag. 622
olen primus poeta 226 227 614
olenus Calenus 666
olere bene, quæ nihil olent, prouerbium 942
in oleribus piper, prouerbium 265
oleros urbs 711
oleria Pallas 711
oleria feſta 711
oleoſas plantas inoculationẽ non admittere 1171
oletare 943
oleum acanthinũ, ſamicum, thurinum, cibarum 192
oleum album 191
oleum amarum 192
oleum dulce 192
oleum calidum 1149
oleum cur frigore den ſeſcat, pag. 1172

oleum cur inter cætera liquida non remiſcetur 1173
oleum cur minus pellucidum quàm aqua 996
oleum cur non concreſcat, pagina 932
oleum cur ſuperfluens optimum 1091
oleum, inſaniæ pharmacum, pag. 191
oleum lachrymas ciere 436
oleum maris fluctus inſperſum ſedare 965
oleum muſtum 1104
oleum omphacinum & ὠμοτριβὲς 191
oleum plantis infeſtum, item apibus 1171
oleum ſpicæ 1172
oleum ſurſum ſemper petere, pag. 1173
oleum Venafranum 329
oleum uetus recenti candidius 1173
oleũ uiride, & conditũ 191
oleo ferrum moliri 191
oleo perunctos aquam calidã minus ſentire 1173
oleo poto cieri uomitum, pagina 1172
oleo ſeruando loca ſubterranea cuiuſmodi apud Græcos 1093
olei fons Auguſti temporibus 191
olei diaphanum & leuitas unde 965
olei diuerſa uis in lenis & pilis 1173
olei euaporatio 1173
olei inuentio 708
olei natura 191.1172
olei nouitij uiror 1173
olei opificium quis primus excogitarit 191
ὀλιγοσιτία 1149
olfaciendi ſenſus minus alijs neceſſarius, & quæ eius utilitas 67
olfactus cur in homine quàm animantibus quibuſdam hebetior 937
olfactus ratio 858
uide Odoratus
olidus ueternus, cur apud Catullum 392
oligariſtia 233
oligophorum uinum quale, pag. 1101
ὀλιγοτριχ 83
oliuitates quatuor 191
olonthos 684
olophois quæ 615
olophyctides 470
olophygdones 470
olorus Thucydidis pater, pagina 487
olpe 1057
olpe 537
olpis piſcator 537
olta 397
olta ὀλίφου quid apud Ammianum 396
olus atrum 819
olympia 621
olympia ab Hercule nuncupata 454
olympia ab Iphito inſtaurata 484
olympia ad Cronium collem celebrari ſolita 485
olympia ἱερὸν οὐ λόφος, pagina 485
olympia cur quinto quoque anno celebrari ſolita, itẽ quando, & quot dies, pagina 484
in Olympiæ panegyri mira muſcarum fuga 908
olympiæ ſtatua 1136
olympiæ uictores olea, non cotino coronari ſoliti, pagina 458
olympiadis apophthegma, 592. 842 1084
olympius cur dictus Iupiter, pag. 774
olympij Iouis crater 1068
olympij Iouis famulatus, pagina 974
olympius cur cognominatus Pericles 953
olympij dij qui 774
olympium templum 774
olympici certaminis initia apud Græcos quæ 483
olympici Iouis ſimulacrũ pagina 885
olympicorum certaminũ ratio, & ſingulorum incrementa 484
olympiorum corona cotinos pag. 484
olympicorũ primi uictores, qui 484
olympicis certaminibus excluſæ mulieres 535
ex Olympionicis temporum ſupputatio 485
olympus mons, qui & Lycæus 935
olympus muſicus 313.314 320 840
olympus polydiras 115
olympus pro Ioue 774
olympus quid & unde, pagina 774
olympi allegoria 679
olympi uertex pluuijs intactus 34
olynthi 684.685
olynthophorus ficus 684
olynthos 401
olyra 722
Ombrij Iouis ara 1027
omentum 135
ὀμματοφιλλον 435
omnes de tribus primum dici 857
ὀμογίροντες 754
ὦμοι 148
omolimon 1063
omoplatæ 113
omotarichos 498
ὠμοτριβὲς 191
omphacinon indumentũ, pagina 599
omphacinum oleum 191
omphacium 1094
omphacomeli ibidem
omphale cur dicta 534 & 535
omphales hiſtoria 723 & 775
omphali uariæ notiones, 570 571
ὀμφαλοὶ ἀσπίδος 570
omphalion, ſiue Omphalus Theſſaliæ 572
omphaliſter 571
omphalites 572
ὀμφαλώδης ſtolos 573
ὀμφαλόεσσα ἄρκτος, cur Nicandro 572
omphales 535
omphalos Cretæ 572
omphalos Parnaſſi 571
omphalotomos 571.610
omphacites 755
omphax 1094
ὀμφὴ 571
omphe 572
ompnæ 572
ompnia Ceres 572
ompnij 572
ompnia manus 572
ompnia nubes 572
omuli in Antoninum pium ſcomma 472
Onagrius color 599
oncæ 583
ὀνείατα 480
ὄνειροι, quæ ſomnia propriè 1030
ὄνειροι, unde dicti 1036
ὀνειρογμοὶ 1035
ὀνειρώττειν 1035
onera cur ſiniſtræ non dextræ imponenda 20
oneuon quid 632
oneui quid 632
onias Hebræus 897
onidæ 285
onirocrites 1036
onirocritici libri 1036
oniropolos 1036
oniſcus piſcis 243.1169
onis 386
oniſcos millepes & centipes pag. 1169
onites 194
onobeli 123
onocephali ſymbolũ 1169
onochelos 824
onochelum cur & finxerint & appellarint Chriſtiani quidem 1170
onocolon 414
onomademi Chij dictum, pagina 1021
onomatothera qui 919
ὄνος 967
onos 123
onoſceli dæmones qui 41
onoſcelis ex aſina 824
ὀνθυλεύειν 943
onthos 386.943
onthyleuſes 1048
ὄνου γνάθος, promontorium 731
onyches xylini 642
onychiſmus 642
ὀνυχίζειν 642.1055
onyx 105.118.292 & 1057
Opæ 435
opaon 683
ὄπις 109
ophiaſis unde dicta 501 & 730
ophioctonos 686
ophioneus dæmon 42
ophionei uatis hiſtoria 408
ophis 301
ὄφιν θάλπεις καὶ σὲ ὄφις, prouerbium 1111
ὀφθαλμιᾶν 216
ophthalmi 544
ophthalmi in conuiuijs qui, pag. 1069

ophthalmicorum affectio, pag. 874
ophthalmitidos Mineruæ templum 541
opias 685
opilij Macrini crudelitas in ſupplicijs 361
ὀπίνιο 200
opinio quatenus imaginationi coniuncta 778
opinionis error 424
opion 683
opiones 683
opis tabulæ 370
ὄπις 103
opiſthenar 118
opiſthij 824
opiſthocomæ Euboici 258
opiſthonomi boues in Libya, pag. 725
opiſthuretica 144
opus à filio ſeruatus 415
opla 164
opora 685.1155.1156
oporæ 1155.1156.1170
opores qui 1156
oporophoræ arbores 1156
oporophylacium 1156
ὀπός quid 685
opportunitatis in actionibus neceſsitas 381
ops 472
opſartyci libri 330
opſartyſia 330
opſigamij iudicia 1089
opſigonos 1135
ὀψιμαθής 618
ὀψιόλγροι, cur Lacedæmonij 674
opſodædali 1071
opſophagus Apollo 380
opſophagi cognomentũ Apicio inditum 326
opſophagi qui 330
opſothecæ militaris 114
optanium quid 1064
ὀπτὴρ 676.683
ὀπτήρια 544
opteria 828
ὄπτησις 158
optice 549
optices uſus 561
ὀπτικοὶ nerui 102
optici nerui, qui, quá ue ratione coeant 544
optili 104
optiletis Minerua 104
optimum non naſci 79
optimi cognomen Traiano, ex ſenatus decreto 921
ὀπτός 1066
ὀπτὸν eſſe crudum piſcem, griphus 1066
opuntij cur pro monoculis aut cæcis 438
opuntiorum ſacra 430
Oracula à multis comprobata, itemq; damnata 47
oracula apud Græcos heroicis reddi ſolita 50
oracula, dæmonum inuentum pag. 43
oracula quo theologiæ genere contineantur 48
oraculorum origo 48
oraculorum uanitas 305
orarium 755
oraros 572
ὀράτιος Græcis qui Horatius 483
oratio breuis an præſtabilior & quatenus 953
oratio cur omnium animantium uni homini tradita, pag. 947
oratio hominis index 788
oratio Aſiatica, & duo eius genera 886
oratio, perſuaſionis ſacellum pag. 424
oratio quid ab actione differat 887
oratio ſine cõtrouerſia quæ, pag. 887
orationis ad ferrum collatio, pag. 953
orationis breuitas laudabilis pag. 677
orationis conciſæ uis 633
orationis diuerſitas 954
orationis genera 470
orationis gratia ex inopinato 1066
orationis magnificentia & ſplendor, quid 885
orationis ornatus 886
orationis rationisq; uim ineſſe cunctis animalibus, pag. 642
orationis ſpecies duæ 230
orationis τραχύτης, ſiue aſperitas 657
orationis uis 74.75
oratione quantum reliquis animantibus præcellat homo 75
orationes panegyricæ 1119
orator an fiat, poeta naſcatur 225
orator, non alius quàm philoſophus 1116 & quò ſeparati ſint 1117
orator quis 748
oratoris laus 885
oratoris finitimus poeta 221
in oratore quid præcipuum 885 & quæ potiſsimum requirantur 744
oratores multitudinis ſerui, pag. 839
oratores ubi non permittantur affectus mouere 913
oratorium 275
orbicularis figura qualis, pagina 14
orbis appellatio 22
orbis longitudo 20
orbis ſeptem miracula, quæ, pag. 884
orbis ſubſtantia à ſtellarum ſubſtantia diuerſa 25
orcana 278
orchematice cãtilena 1053
ὀρχησικοί 321
orcheſtra 290
ὀρχιστῶν ſpectacula encyclia 969
orchomenus 787
orchomenij 787
orchomeni ἀλμῶνες unde 1018
orchos 1016
orcini liberti 370
orciniana ſponda, quid Martiali 378
C. Orcinius 379
orcus pro Plutone 378
orcus unde dictus 379
orci galea 198
inter orci cancros adhæſit, prouerbium 182
orcius theſaurus 378
ordinaria quæ 404
ordinarius homo 404
ordinion 091
ordinis ſacramentum 1083
ordinis uis 312
in ordinem redactus, qui, pagina 969
orca 920
orcas 686
orectæ haſtæ 814
ὀρέγειν 31
ὀρείχαλκον 738
ὀρεῖν 426
oreſcoæ feræ cur 675
oreſcoi Homero quid 639
oreſta urbs ab Oreſte condita 627
oreſtes an in Pythijs perierit pag. 423
oreſtes ubi à furore liberatus pag. 630
oreſtis expiatio 823
oreſtis iudicium in Areopago 458
oreſtis ſcena 823
oreſtis tempora 423
ὀρέξεις 814
orexis uelut canina, quid ſignificet 493
organarij 747
organica membra quæ 90
organica muſica, quæ 318
organorum muſicorum uaria nomina 318
organum pſalterium 316
organũ quid in homine 90
orgas 451
orgades 431.1021
ὀργὴ 905
ὀργὴ πρὸς τοὺς κρείττονας 840
ὀργιλότης 904
orgeones 431
orgeonicum dipnon 1049
orgia à Thyia primum celebrata 615
ὀργιάζειν 432
orgyiæ 837
orica iuga 820
orichalcum an uſquam reperiatur, Ariſtoteli dubitatum 738
orichalcum factitium 738
orichalcum in India naſci, pagina 738
orichalcum metallis omnibus precioſius 738
orichalcum quid 738
orictites 1090
oricus 1019
oricius buxus 1019
oriens, dextra cœli pars, 18 293
orientis, ingenia acerrima, pag. 383
in Oriente cur proueniant aromata, gemmæ, elephãti, leones, &c. 18
cur in Oriente omnia proueniant odoratiora 877
origanum 498.1146
origenem male ſentire de filio & ſpiritu ſancto 52
origenis error 61
origenis excellentia 52
origenis ſententia de animis hominum improbata 55
originarij ſerui 276

orige

origenis eruditio 729
origenis frequens ſtudium, pagina 596
origenis opinio de dæmonibus, excuſſa 52
origenem ſibi genitalia reciſiſſe 52
orinda panis 333
orindum ſemen 333
orion unde dictus 145
orionis canis 661
orippus Megareus 485
oriſgontis reguli uxor 510
oritarum apud Indos mores pag. 716
orithios 320
orithyia Boreæ rapta 575
orithyiæ raptus 1005
ὀρμητίας 401
ὄρνις pro ſternutamento, pagina 945
ornithia 671
ornithomania 630
orobanche, cynomorium 126
orobanchi 755
oromaſis 244.698.857
oron 285.755
orontes fluuius 717
orontis hiſtoria 889
orontis proceritas 717
oroſangæ Perſis qui 282
orphani qui 554.555
orphaniſtæ 554
orpheus à mulieribus diſceptus 206
orpheus maſculæ Veneris author 554
orphei caput in Leſbo oracula dediſſe 554
ad Orphei conditorium luſciniæ 705
orphei & Eurydices fabulæ allegoria 1122
orphei & Muſæi amicitia, pag. 882
orphei fabula 821
orphei inuenta, & interitus pag. 705
in Orphei gratiam, mulieribus ſtigmata inuri ſolita apud Thracas 597
orphei per octo nomina iurantis inſtitutum 861
orphei quercus 706
orphei ſacris initiandi ritus 555
orpheotelestæ qui 554
orphica ſacra 554
orphneotelestes 554
orphos, bellua 554
ὀῤῥῶδοι humores qui 86
orrhodes 123
orropygium 120.123
& 127
ὀῤῥοπυγιστικός 123
orrhos 123
orſi pro deo Magis 857
orſinis elegans de Bagoa dictum 556
orta omnia occidere, quomodo intelligendum 376
orthi Bacchi ara 247
orthia Diana 320.671
orthia phalanx 320
ὀρθιάζειν 527
ὄρθιον 320
orthius nomus 320
orthium carmen 320
ὀρθόκερος φέλχυ 259
& 1143
ὀρθοέπεια 465
orthographia 290
orthoſia Diana 320
orthoſtade 114
orthoſtadia ueſtimēta 114
ὀρθοστάδην 548
orthoſtadios tunica 598
orthoſtates panis 333
ὀρθόθριξ 259
orthonoas pro gallo 919
orthria Diana 320
ὄρθρον 320
orthus Gerionis canis 527
orthuſios mons 320
ortus ab adorātibus ſpectandus, Pythagoræ ſymbolū, pag. 856
ortyges, qui, prouerbio, pagina 1007
ortygia apud Epheſios 168
ortygomania 630
oryx 136
orygis perpetua ſitis 1100
orygmata 636
Oſcedo 395
oſcedo unde prouenire ſoleat 395.396
oſcheon quid 991
oſchei affectiones 991
oſchia 249
oſchophoria 249
oſcitantes cur minus audiant pag. 105
oſcitatio in enixu letalis, pagina 945
oſcitatio quæ probetur 396
oſcitatio uagi ſecuriq́; animi indicium 396
oſcitationes, metaphoricè quid 396
oſculans pugna 1179
oſculum frontis 100
oſculo excipiendi mos 118
& 1154
oſculorū certamen apud Megarenſes 555
oſiris quis 179.244
oſiris à Typhone necatus, pagina 659
oſiris pro Baccho Aegyptijs pag. 722
oſiris pro deo cur 848
oſiris. ſol 588
oſiris ſubnigro corpore, pagina 1169
oſiris cultus 178
oſiridis interitus qua die, pagina 762
oſiridis uictima 659
oſiſmica littora 509
ὦς, ὠτὸς 1015
os, animi ueſtibulum 108
os, non eſſe ſpirandi organum 166
oris multiplex uitium, ex Quintiliano 465
os phalangis 572
os porci, Sergij cognomentum 980
os ſacrum 120.448
& 449
oſsis ſphacelos quid 989
ὀστέα 572
oſſa fracta per poron, non unitionem cohærere 91
oſſa in humano corpore, quot 91
oſſa omnia omento integi 91
oſſarij 460
oſsium albedo 608
oſsium compoſitio 501
oſsium generatio 159
oſsium diſtinctio & nomina 90
oſsium ratio 90.1120
oſsifragus φλῶος 364
oſsibus an inſit ſentiendi uis pag. 111
oſsibus præcipuè infeſtum frigus 957
ὀσφύς 144
oſtagra 97
oſtenſionales milites 832
oſtigo 386
L. Oſtij parricidium 416
oſtocopos 1052
oſtracina pecunia ante Numam 354
oſtracion 298
oſtraciſmus 897
oſtraciſmi author 840
oſtracoderma quæ 1040
oſtracon 298
oſtracophoria 618
oſtreon color 599
ὄστρεια 271
oſtrea ῥαβδωτά ibidem
ὄστρεα ibidem
oſtrogotæ qui 706
ὦτα 106
ὦτα σκωληκιῶντα, pagina 105
ὠτεγχύται 140
othon 590
otium apud quaſdam gentes laudabile 393.394
otium capite mulctatū, Draconis legibus 363
393 394
otium honeſtum, quale 390
& 391
otium ſine literis, mors 390
otium Thracibus honoratum 709
otij deteſtatio 389
otij iudicia 756
otij rationem extare debere, 393 394
otioſum eſſe ſatius, quàm nihil agere 394
otioſi uerè qui 390
ὠτώεντες tripodes 303
otto 738
otus 106
otus κέβαλος 42
otus, nycticorax 641
oti qui 106.401
otides 106
otum & Ephialten primos Muſis ſacra feciſſe 855
Ouum 14
ouum de arborum fructu, pagina 1118
ouum factus totus, quid, pagina ibidem
ad ouum ſamem integram aſferre, quid ibidem
ouum nuptialibus cœnis inferre, apud Naucratitas cautum 1041
oui chryſon, pro uitello, & chloron 1042
oui cum mundo ſimilitudo, pag. 1040
oui elementa quatuor ibidem
oui ſomno theſaurus indicatus 1035
οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ proverbium 399
oua corrupta cur fluitent,

integra non liten 1040
oua cuiuſmodi mares uel fœminas producant 1041
oua cur toſta diſsiliant facilius, quàm ſi coquantur aqua 1040
oua funda impoſita, rotatione percoqui 299
oua in expiationibus adhiberi ſolita 1040
oua in ſecundis menſis apponi ſolita 1118
oua inter animal & non animal uelut media 1040
oua menſæ ſecundæ etiam inferri ſolita, & cœnæ initio 1041
oua πνικτά 1058
oua pro teſticulis 125
οὔα, ſorba 878
oua τρομητά, ſeu tremula, quæ 1041
ouali figura cur aures & linguæ 745
ouorum diuerſa nomina, pagina 1041
ouorum lutea, ὠῶν τὰ χρυσᾶ 238
ouorum natura mirabilis, 1039 1040
ouum putamine duplici, pagina 1041
ouorum quæ præſtantiora, pag. 1042
ouorum ſimilitudo, prouerbium 1040
ouorum ſtolos ὀμφαλώδης 573
ouidij battologia 466
ouidij exilium & obitus, 466 467
ouidianæ poeſeos luxuria, pag. 466
ouis leonem pariens 482
ouis pella 1070
oues pyrrhicæ 194
oues Soli ſacræ, Apolloniæ, pag. 1003
ouium imaginationis in conceptu, hiſtoria 776
ouillæ pelles cur bibli ueteribus 1037
οὐλαί 1082
οὔλιον 616
οὐλοχύται 429
οὐλότατον τείχωμα, pag. 608
οὐρὰ phalangis 572
οὐραῖος δεσμός 883
οὐρανὰ 144
οὐρανοχάσματα Græcis, quæ 36
οὐρανός pro capite 774
οὐρανός quare dictum cælum 31
οὐρανός, quare πολύχαλκος Homero 10
οὐρεῖν 478
οὐρῆθρα 316
οὔρια oua 1042
οὖρος ibidem
οὐσία 785
Oxis 1057
oxoſma 202
ὀξύβαφα 507.1057
oxycratum 1172
ὀξυδερκοῦς Palladis ſacellum 546
oxylipes panes 335
oxylus Aetolus 484
oxylus Eleorum regulus, 484 510
oxyli filiæ Hamadryades, pagina 686
oxyngion 1172
ὀξύφωνοι 742.978
ὀξυωπία 544
oxyrhynchi 502
ὀξύτης quid 97.373
oxythymia 208
Ozæ 943
ozanica 943
ozena ulcus 106
ozima 1136

P

PAſchyales 593
παχύδερμοι, quare fatui Græcis 185
παχύτης 215
pactides 315
pacton 283
pactyes Siſyrophori, cur, pagina 720
pacuuij cum Ario colloquium 535
padus uide Eridanum
pæan, cur pro Apolline 228
pæanis clamandi mos unde congreſſuris in acie, 614
pæanes 228
pæanice cantilena 1053
pædagium 231
pædema 672
παιδαγωγία 224.231
pædagogiani pueri qui, pagina 224
pædagogium 224
pædagogia 231
pædarion 753
pæderaſtes cur dicta tragœdia 555
pæderos 224
pædes 231
τὰ παιδικά 556
pædicæ tibiæ 319
παιδικοὶ hymni 556
παιδίον 753
pædiſca 224
παιδισκεῖον 224
παιδίσκος 753
παιδοφθόρος 559
pædotriba quid à gymnaſte differat 801
pædotriba 1166
παιάν 228.1053
παίων 1053
pæonia manus ibidem
pæoniæ uis contra comitiales 199
pæon quid, item pæan 1053
pæon 767.1053
pæonis ſpecies, pæonica ſynthesis, magnifica 886
pæonum mores 695
πᾶς 753.764
πᾶς, Perſei & Aſteriæ filius 765
paſſa 335
παιπάλημα 1045
pepale ibidem
pagæ, πηγαί 434
pagi qui & unde 818.966
pagondas Thebanus 484
paguros, cur ſenilis cutis, pagina 754
paguri 754
pala 198.202
paleanche 114
palæmon Hercules 194
palæmon 418
palæphatia papyrus, prouerbium 1177
παλαίφατον σέβασμα pag. 1178
palæphatus grammaticus, pagina 1178
palæphatus τῶν ἀπίστων auctor, deq́; eo plura, pagina 1177
itẽ alius hiſtoricus 1178
palæphati nomen quid, pagina 1178
palæſticus 504
palæſtræ præmia quãdo pueris propoſita in Olympijs 484
palæſtræ primus in Olympijs uictor Echemus, pagina 484
palæſtræ reſtitutio 484
palæſtricæ inuentor Phorbas, aut Theſeus 505
palæurgi 402
palamedes cubici ludi inuentor 789
palamedes ypſilon literæ inuentor 276
palamedis poemata à quibus prodita 792
palamedis uafricies 401
palamnæi dæmones 47
palari 284
palatæ uites 284
palathæ fici 685
palatiar 1088
palatij nomen unde 281
palatonis pictoris hiſtoria, pag. 840
pale 505.649
paleæ æris 739
palearum natura 370
palilogiæ gratia 466
palimbachius, qui & Saturnius 983
παλιμβολία 543
παλίμβολος qui 343
palimboreæ uenti 780
palimpega 402
palindoria 402
palinthus 917
παλιντοκία quid 294 & 295
paliuros, quare arbachos dicatur 424
pallas uide Mineruã
pallas Agoræa 678
pallas Ambulia 818
pallas Anemotis 781
pallas auleticæ inuentrix, pagina 320
pallas Capanis 344
pallas, cur ἀθήνη Græcis, 541 543
pallas cur Glaucopis 101 & 541
pallas cur Trittogenia, ſeu Tritogenis 774
pallas cur uirgo credatur, pagina 541
pallas dea bellica 686
pallas dies quæ 774
pallas, diuina prouidentia, pag. 460
pallas eadem cum Iſide 178
pallas equeſtris in Libya genita 348
pallas ἐργάνη 606.736
pallas ex Iouis uertice 541
pallas Narcea 510
pallas Neptuno & Tritonide

de palude nata 542
pallas olea ſuperato Neptuno coronata 460
pallas olearia 711
pallas Parthenos 485
pallas Polias & Schenias, pagina 444
pallas, prouidentia intellectualis 541
pallas Sais & Singa 867
pallas Stratia 541
pallas ζωσήρια 868
palladis Aegidos allegoria, 680 867
pallados ἀρείας ara 458
palladis ἀσρατέας templum 867
pallados ἀξιοποίνε ſacellum 679
pallados cum Marte diſsidij allegoria 680
palladis & pepli eiuſdem allegoria 541
palladis galeæ cur gallus inſideat 606
palladis Haleæ delubrum, pagina 656
palladis Hippiæ ara 485
palladis μητρὸς ſacellum, pag. 546
palladis ὀξυδερκοῦς ſacellum 546
palladis polos 353
palladis Sciradis ſacellum, pag. 1087
palladis ſedentis ſtatua 541
palladis ſimulacrum æneum, cornicē tenens, cur 570
palladis ſimulacris cur draco apponi ſolitus 356
palladi Athenas ceſsiſſe, quid pag. 619
palladem tribus infeſtiſsimis feris oblectari 543
palladas poeta 227
palladæ elegans tetraſtichon pag. 761
pallades puellæ quæ 868
palladium à Conſtantino Byzantium tralatum 1073
palladiū cur à Diomede redditum Aeneæ ibidem
palladium forum ibidem
palladium quale ſimulacrum cælo delapſum ibidem
palladij celeritas 411
palladia ſimulacra quæ, pagina 1073
παλλάδιυ 269
pallene Alcyon 531
pallene locus unde dictus, pagina 1177
pallene urbs ibidem
pallene Sithonis filia, Cliti uxor ibidem
pallenicum aſpicere, prouerbium ibidem
pallenidis Mineruæ ſacerdos, Parthenos dicta 475
pallentes, μυλιγγοί 943
πάλλιξ 753
palma ἀείφυλλος 167
palma, anni ſymbolum Aegyptijs 168
palma fons 167
palma mas aut fœmina, quæ pag. 797
palmæ arboris balani 166
diuerſimodi 167
palmæ arboris decor 167
palmæ arboris multiplex uſus 167
palmæ arboris renitendi uis pag. 263
palmæ cerebrum 96. 168 & 169
palmæ epitheta 167
palmæ longæuitas 167
palmæ, maris & fœminæ fructus 168
palmæ, Carmanorum cibus, pag. 685
palmæ petale 980
palmea corona 167
palmare 174
palmaris ſcrobs 174
palmarium 269
palmata toga 269. 599
palmatiæ 1174
palmatus paries 174
palmicum augurium 269
palmones 972
παλμός 174. 250. 269
palpebra, βλέφαρον 101 & 435
palpebrarum foramina, cui uſui 435
palpebrarum ratio 101
palſamum 720
paludes 1000
palta 814
paltenus 850
paltum ibidem
παλτὸν πῦρ ibidem
paltus urbs ibidem
palys 249
παλυνεθαι ibidem
pammachi 505
pammachion ibidem
παμμιγὲς corpus 1120
pamphagi cognomen 241
pamphili Alexādrini De nominibus liber 641
παμφόρον 348
πάμφως 934
pamphus hymnographus, pag. 825
pampinata lancea 1056
pan, chororum proxenos, pagina 166
pan, cur è pino coronam geſtet 952
pan, cur Mendes Aegyptijs, pag. 722
pan Lyceus, eiusq; antrum in Arcadia 935
pan, Pindarici carminis amator 560
panos Nomij ſacellum 848
panos ſacellum, & quibus rebus præeſſe Pan creditus, pag. 848
panos ſacra Athenis qualia, pag. 426
panos ſimulacrū apud Mendeſios quale 722
panos templi miraculum in Arcadia 908
pani iuncta Erato 848
pani 213
panium locus 213
panum umbræ 1007
πάναβρος 325
panagyris 294. 1119
panaria area 335
panaria ebrietas 1099
432 621
panathenea à Themiſtocle inſtituta 431
panathenæa feſta 425
panathenæorū celebritas unde primum 426
panathenæorū ſaltatio 164
panathenaica pocula 1057
panathaneicæ nauis peplū, pag. 542
pancarpia 335
pancratiaſticus 504
pancratiaſtæ quando primū in puluerem prodierint, pag. 484
pancratiaſtæ qui propriè, & pancratiæ 504
pancratium 504
pancreon 141
pandæ 516
pandeſia 326. 1051
pandare 263
panpati ſarcina qui 263
pandemus feſtum 737
pandemus meretricula 520
pandemus Venus ibidem & eius templum 524
pandemus Venus 690
pandemij Homero qui 529
πάνδημοι morbi qui, pagina 521
pandia 648
pandicularis dies 429
pandiculatio 395
& unde fiat 395
pādora muliebris ſexus prima 536
pandoræ allegoria 255
pandoræ dolium ibidem
pandoræ pro patria interitus 475
pandura 316
panduriſtæ 316
pandurizare 316
panegyrica prouerbio quæ, pag. 1119
panegyricæ nugæ 1120
panegyricæ orationes, paginæ 1119
panegyricum corpus 1119
panegyricum dicendi genus, pag. 478
panhellinon templum 243
panis angelorum 801
panis ciuilis qui 334
panis eſcharites 1006
panis percoctu difficilis 336
panis, genus nebulæ 1006
panis genera & inſtrumenta 333
panis prægustatio in nuptijs, pag. 1080
panes facierum 335
panes frigidi albiores calidis pag. 1173
panes gyritæ, autopyri, pagina 114
panes optimi, quos mures aroſerint 334
panes primitiarum & propoſitionis 335
panum calentiū odore propagari uitam poſſe 801
panicum 717
paniſcus 288
paniſci caput in Chiroum lapicidinis extitiſſe 1021
pannarij 202
pannicularia quæ 202
pannoniæ ſeruitus 970
pannoniæ uinum à Probo imperatore 701
extra Pannoniam non eſt uita, prouerbium 701

pannoniorum mores 701
pannoniaci augures 701
pannutia poma quæ 1135
παννυχίς 511
panomphæus Iupiter cur, pagina 572
panoplia 809
panoptes Argus 680
panſæ cognomen unde 919
panſagia 809
panſelme 630.767
πανσυδί 859
panſyrus 534
pantaleon impoſtor 401
pantheæ uirtus 508
panthœdæ Spartani in urbiū mœnia cauillum 1018
pantheram omnium animaliū ſolam bene olere 936
pantomimi 162
pantopolæ 821
panyaſis 478
papauer 238
papaueris folijs ludere ſoliti amantes 733
papaueris ſuccus caroticus, pag. 1102
papauerculum 238
paphiæ Veneris templum, pag. 525
paphiæ Veneris cultores, pagina 881.1129
papia lex 1000
papia lex à Gratiano ſublata ibidem
papilla 120
papillæ 120.1164
papillæ pro fontium tubulis, pag. 120
pappa 115
pappa Iupiter, & Pappæus, pag. 421
pappare 422
πάππας 99.421
παππάζειν 421
παππίζειν 421
pappiſſare 421
pappus 421.422
παρὰ μέλος, prouerbium, pag. 883
parabacchus Demoſthenes, cur 755
parabates 831
parabia 265
parabolani 1119
parabyſton forum 1073
parabyſton quid ibidem
parabyſtus lectus ibidem
paracenteſis 991
paracenterium 991
paracerides 130
paracharacta 354
paracharagmata 354
paracnemidia 833
paracnemium 130
paracope 929
paracynanche 114
παράδειγμα quid 34
paradigmata pro pœnis, pagina 207
paradigmatice 1137
paradiſus pro hominis mente 75
paradiſus quid 644
paradiſus ſub æquinoctiali, pag. 33
paradiſi quatuor fluminū interpretatio 644
paradiſo terreſtri ſimilis quædam apud Platonem regio 33
paradoxologi 249
paradoxopœi qui 249
paradromides 813
parabaſium 654
parabaſius campus 654
parœmiacum carmen 250
paragaudes 597
παραγναθίδες 249
paragoge 402
paragramma 570
παραγραφὴ figura quæ, pagina 570
paragraphi in dramate uſus & eius forma 570
paralogiſmi 402
paralos triremis 450
paralurges 593
paralurgides ueſtes 599
paralus nauis Athenis quæ, pag. 294
parali qui 294
paralyſis ex frigore 958
paralyſis quid 194.195
paralyſis ſpontaneæ exemplum 777
paralyticum 194
paralyticus, blæſus 468
parameria 130
parameridia 833
parameſeos digitus 641
paramnon Mercurius 725
paramythia 580
paramythicæ orationes, pagina 580
paranchoniſtes 795
paranguriæ 682
parangeliarchus qui 47
parapegma 292
parapechyon 118
parapetaſma 292,1089
paraphaſis 766
paraphore 402
paraphraſis 1013
paraphyades 135
παραφυόμενοι digiti, et dentes 642
παραφύσεις 642
parapleuridia 833
pararij 37.404.405
pararbenchon 453
pararium æs 830
paraſcenia 292
παρασκευαστικὴ quæ, pagina 146
paraſemus rhetor 354
paraſemi nummi 354
παρασιτεῖν 431
paraſitica, Philij Iouis inuentum 431
paraſition 430.1052
paraſitus 1052
paraſiti appellatio unde, pagina 430
paraſiti κόλακες 430
paraſiti ſacrorum qui 430
paraſitorum genera 431
paraſphagis 113
paraſtades 714
paraſtata 130.146
paraſtatæ 482
paraſtates os 133
paraſynanche 114.660
paraſyra 469
paraſyri equi 831
παρατίλλεσθαι 362
paratilmos pœna 362
paratitla quæ 324
paratura 978
paratypa numiſmata quæ, pag. 354
parauaſis 293
paraueredi 683
paranauſticæ febres 855
paraxiphis 469
parazonium 868
parcæ, maris puellæ cur, pagina 861
& Noctis filiæ 861
parcæ tres, locus Romæ, pagina 861
parcarum maxima natu Venus Vrania 1129
parcarum nomina 861
parcarum ſacellum 678
de Parcis recondita quædam pag. 24
pardalea 1037
pardalea ueſtitus, prouerbium 1037
pardalis mariana 909
παρεμβολή (?) 430
parectatus 753
paredrios magiſtratus 51
πάρεδροι 51
& συνάρχοντες πάρεδροι 51
paredrus dæmon, qui 52
παρεγχειρήματα 293
pareia 833
parembolis 287
paremplaſtica 910
paremptoſis 216
παρεγκεφαλίς 96
παρεγχύματα 93
παρεγγεγραμμένοι dij, qui 846
parentandi ritus 528
parentationes 654
parētes alicubi ex more cædi & comedi 417
parentes à quibus uiolati, 416 417
parentes filiorum occiſores quomodo puniri apud Aegyptios ſoliti 420
parentes, Iouis ſimulacra, pagina 420
in parentes, quarūdam gentium immanitas 420
parentum anima, filij 415
parentum cultus 415
416 421
parentum maieſtas ſacra, pagina 415
parentum nomine maiores, cognatosq; & affines intelligi 422
parentum uincula filij, pagina 1085
parentibus qualis habenda gratia, & quibus potiſsimum 273
parentheſis 580
pareori 831
pareoriæ 831
parepigraphe quid 570
pares equi, pro duobus 830
πάρεσις 145.269
πάρεργα 145
παρίσιοι 567
parhelia quæ, & ubi frequentia 931
paria inferis, ut imparia ſuperis ſemper tribui 854
parianis cultus Amor 622
paris ac imparis ratio ex Pythagoræ placitis, pagina 854
paridis & Helenæ connubium

um quare infelix 1085
paridis hiſtoria, & inter deas iudicium 749
& 750
paridis in Graeciam profectio Heſiones gratia, pagina 750
parientium ſellae 821
parietarij 747
parij ſophiſtae qui 748
parilia, Romana dicta 165
πάριος 748
parios locus 750
parippi canes 661
pariſatidos & Artaxerxis hiſtoria 697
pariſtmia 114.133
& 816
pariſtia 565
parmenidis στεφάνη 24
& 836
parmeno Byzantius poeta, pag. 1027
παρρασία νέπτη 614
parnaſius pro magno 822
parnaſus Cleodorae filius, & mons 304.614
parnaſus, terrarum umbilicus 571
πάρνοπες 194
παροχέτευσις 89.746
parochus 1080
παρῳδός 409
parodia 409.410
parolene 117
paron nauis 286
& gubernator 286
paropia 435
paropſimation 1048
paropſis 1048.1070
parotia 833
parotiae 435
parotides arteriae 133
paroxyſmus 801
parrhaſius lucus 935
parricidarũ ſuppliciũ 204
parricidarũ ſupplicij ratio, 420 421
parricidium quando Romae primum 416
parricidij deteſtatio 416
& exempla 416.417
parſimoniae ueterum cõmendatio 235
parthenia equa, & fluuius, pag. 821
partheniae tibiae 319
parthenius qui 1088
parthenij modi 160
parthenij montis teſtudines.
Panisacrae 849
παρθενοκτονία 488
parthenon 795.973.1134
παρθενοπίπας 481
parthenos 245
parthenos inſula 842
parthenos Iphigenia 475
parthenos Iuno 848
parthenos numiſma 353
parthenos Pallas 485
parthenon amare, prouerbium 353
παρθένοι cupreſsi 952
partheni per exochen quae dicantur 475
parthi, pro Perſis 696
parthorum, capillum effundere 688
parthorum duplex concilium 346
parthorũ polygamia 1080
parthorum regũ otium quale 394
parthorum ſarabalium 597
partiarij qui 276
partiliter 734
partium primarum aut ſecũdarum actores, qui, pagina 291
partus octimeſtris 752
uide Octimeſtris
partus ſeptimeſtris & octimeſtris ratio 860
parulides 112
paryphe 593
paryphes 593
paryphi 593
paryſatidos apophthegma, pag. 885
πᾶς pro patre 421
paſceoli 747
paſiphae eadem cũ Daphne, pag. 170
paſiphaes templum 656
paſiphaes ueſtis 873
paſithea, pro Cybele 697
paſpale 1007
paſſali 1074
πασσάλῳ ἀνακρεμάσας, prouerbium, ibidem
paſſer de auitio quandoq;, pagina 524
paſſerculi cur cilege nunc, pag. 524
paſſeres albi 641
paſſeres τιτίζειν 324
paſſerum eſu procliuiores ad Venerem reddi 524
paſſerum libido 524
paſſienus an rectè apud Senecam 411
paſſum uinum 480
paſtas 1050
paſtinaca, trygon 457
paſtinum 1089
paſtoris cũ capella initus mirabilis 984
paſtores Aegyptiorum reges 590
πάσσος 852.1089
paſtus 1089
paſtus pro cõuiuio, unde uulgò 852
patauinae urbis laus 474
patauinorũ ex pudicitia & grauitate laus 473
patauium à Venetis occupatum 155
patelena 983
patella 130
patellae 37
patellarij dij 37
patellia pocula 1069
patellocharon ibidem
patera 130
paterna dignitas 416
paterniani haeretici 122
pater ſolus generis auctor, non mater, apud Aegyptios 129
patris dictum ad filium ſe rapientem 420
patris percuſſor quàm ridicule ſe excuſarit 420
patrem qui filij non ſequantur 1085.1086
patrẽ quis laudabit, niſi improbi filij, prouerb. 788
de patria ueneratione Platonis locus 417
patri dij 983
πατῆσαι 480
πάθη 602.874.606
πάθη ἀστεῖα quae Plutarcho 419
παθαίνεσθαι 913
πάθος, ſiue patheticum in oratione quid 913.914
patibulati 366
patientiae, in ferendis aequo animo calumnijs, exempla 829
patopiae 435
patos quid 263
patrimoniorum aequabilitatis ratio 1081
patroi cognomentum 475
patruchi 1081
pattaici dij 616.617
pattali 1074
paulinae conſtupratio 172
paulus Catena 921
D. Pauli raptus 78
pauonis apud ueteres deliciae pag. 328
pauonis carnes nũquã putreſcere 370
pauonis cognomen, quibus adhaereat 594
pauonis in uirginem amor, pag. 606
pauonis pennae & rotatio, pag. 594
pauones albi quomodo generentur 776
pauones Babylonij 18
pauonum linguae Heliogabali deliciae 1071
pauonum oua 1042
pauſanias Cappadox 726
pauſaniae in Chalcioeco interitus 736
pauſaniae Lacedemonij tumor, & eius continentia pag. 479
pauſaniae Spartani hiſtoria, pag. 1178
pauſia 192
pauſicape 975
pauus, qui & pauo 328
pax quomodo eadem cum iuſtitia 897
pacis ſignum caduceus, &c. pag. 811
paxami iura 240
payni menſis 1169
Peccare neminem ſcienter, cur à Socrate dictum, pagina 1122
peccatum non omne ex daemonum inſtinctu 58
πῆχυς 117.118
peciolus 1156
pecten 125
pectines unde optimi 1070
pectus paruum, malum cur, pag. 772
pectus pedis 151
pectoris latitudo, roboris indicium 263
pectoris os 126
pectoris ratio, ac partium uocabula 119.120
pectora hominum debuiſſe feneſtrata fieri 341
pectora in mari quid, pagina 1004
pecoris uſus, pro pecunia, pagina 896
pecudis nota cur nummis impreſ-

preſſa 896
peculium caſtrenſe 1088
peculium profectitiũ ibidem
peculium aduentitiũ ibidem
pecunia dea 836
pecunia, nil non expugnari pag. 355
pecunia ſcortea & oſtracina ante Numam 354
de pecunis, uide plura in dictione Nummus
pecuniæ ad echitum collatio pag. 757
pecuniæ mutatitiæ exigendæ ratio ueteribus Romanis quæ 460
pecuniæ, bellorũ nerui 988
pecuniæ hyphoniæ 355
pecuniæ nothiæ, quæ 355
pecunias ab inuitis extorquẽdi mirus æſtus 1132 & 1133
pecunias cumulare arduum, cuſtodire difficilius multo pag. 757
peda 399
pedalij Indi, eorumq́; in ſacris uotum 897
pedamentum 284
pedaſenſes 545
pedatæ uites 284
pedeſtris oratio 218
pedicinus 131
pediculos gigni ficorum eſu, pag. 685
πηγαί, pagæ 434
πήγανον unde 413
pegaſarij 682
pegaſus à Minerua freno domitus 426
pegaſi allegoria 1178
pegaſo equo uſus Bellerophon 479
pegma 203
peierantes luna quinta, totidem diebus cõmori 858
πεῖραι 402
πειθοῦς ſacellum apud Sicyonios 424
πελαγία θάλαττα 995
πελάγιοι piſces 995
pelagium mare, quod 995
pelagus quid, & unde dictum pag. 1002
pelani panes 334
pelani plures notiones 334
pelanos mola 334
pelargus ſophiſta 781
pelaſgi regis inuenta 587
pelatæ 969
peleus, pentathli auctor, pagina 505
pelei cum Tethide congreſſus 923
pelias ab equis educatus 838
peliæ uates 649
πελίδνωμα, pelidnoma, pag. 1070
pelinius, Buzygium 1087
pella ouis 1070
pella phiala ibidem
pelle 1057
pellana 1070
pellarij 1037
pellene 597
pellenem euolare, prouerbium 597
pellenicæ lenæ 597
ſub pellibus eſſe, quid 1037
pellica 1057
pelliculare, quid 1037
pellides 1057
pellis Babylonica 1037
pellis hominis ἄνθρωπου & epidermis 92
pellis pro pelle, prouerbium, quid 525
pellis ſiſyrna 597
pellis inſcenſio iuriſiurandi uice 1036
pelles hircinæ & ouillæ cur bibli ueteribus 1037
pelle pro tentorijs 1037
pellium appellationes 1037
pellium incubatus 1036
pellium uſus pro papyro, pagina 597
è pellibus indumenta Pelaſgum excogitaſſe primũ, pag. 587
pelluuiæ 1063
pelmata 131
pelophori 790
peloplathos 253
pelopidæ apophthegma, pagina 786
pelopidarum eburneus humerus 1116
pelopis medici iactantia, 410 411
peloponnenſium nũmus, chelone 351
peloponneſi iſthmus 815
peloponneſus platani folio ſimilis 526
peloria ſacra quæ 492
pelorides conchæ 328 & 1070
pelta Amazonica 358
pelta piſcis 358
peltaſtæ 358.815
peluſiotæ, cur cepis abſtineant 915
πέμματα 428
πεμπάζειν quid 858
πέμπε, pro πέντε, pagina 858
πεμπώβολοι 754
pempobolum quid 858
πεμπταῖος febris 858
penatium deorum nomina, pag. 983
pendens uinum 1105
penelopes & Vlyſsis connubium quare felix, pagina 1085
penelopes proci, prouerbiũ, pag. 1115
peneſtæ 969
penetæ 710
peneus fluuius 825
penis 229
penice coma quæ 259
penis 122.922
peniculus 922
pennatis pedibus ſalutare, quid 783
pentaclina habitatio, quid Perſis 695
pentaclinon 1050
pentacori ueſtes 598
pentacoſiomedimni 431 & 969
pentadactylos 858
pentades 858
pentadimnum 352
pentannum 352
pentapharmaci inuentio, pagina 1072
πεντακρωτία 363
pentapylon Iouis arbitratoris 799
pentaſtaterion 352
pentaſtiche 857
pentaſublon 858
pentathlus 504.505
pentathli dromica 484
pentathli epoptæ 484
pentathli reſtitutio 484
pentelores ueſtes 597
penteſyringon 636
pentherium 259
πενθητήριος capillus, pagina 259
πεντώροφα tecta 299
penulam amiſit, prouerbium 597
penularum uſus 597
peole 524
peoneus 483
peos 123.524
pepde 334
πέπανσις 158
πέπερι 911
πεπρίζειν 943
peplaſmeni hymni 229
peplus, Ariſtotelis commentarium 543
peplus inter tunicas 508
peplus quid 538.598
peplis 543
peplion 543
pepli notio multiplex 541 542 543
pepli, quid ab eanis differant pag. 598
pepographia 543
pepones cacochymi 554
pepones fructus qui 553
peponum appellatio 553 & 554
πέπον 134
peræquatores 975
per annulũ trahi poſſe, prouerbium 203
πήρα 613
pera 613
pereas 1025
peranus, Maſsiliæ conditor pag. 594
perani Phœnicum ducis hiſtoria 1080
percne 1015
percnon 1015
percnopteron 1015
percolatum uinum 1092
pedicca 1143
perdix uenator 1139
perdix alba 641
perdix an etiã humana uerba proferat 1141
perdicis libido, prouerbium, pag. 1139
perdicis ſymbolum 1141
perdicis uafricia, prouerbium 1140
perdice magis mutus, prouerbium 1141
perdices τιτυβίζειν 324
perdices uocales ubi maximè pag. 1141
perdicum conceptio miranda 605.1139
perdicum natura 1140
peregrinus philoſophus, cognomento Proteus 198
peregrinorũ conuerſationes mores quoq; peregrinos inuehere 677
peregrinis nõ ſemper Spartam

tum adire licitum, & cur pag. 677
peremptalia fulgura, quæ, pagina 381
perfectihabia, quæ entelechia Ariſtoteli 60
perfidiæ deteſtatio 343
perfrictio 395
pergamum, Idæ promontorium 502
pergulæ cognomen unde, pagina 920
περὶ πόδας 525
periacti 291
περιάγειν 291
periandri ſtulta arrogantia, pag. 1012
periandri dicto 838
περιαυτολογεῖν 536
periautologia 230
περίβολον 582
perioeci Cretenſium qui, pagina 709
περικάρφεα 145
pericarphiſmus 1146
pericarpion 118.685
pericarpis 302.456 & 795
pericephalea 687
pericles cur κεφαληγερέτης dictus 773
pericles cur Olympius dictus pag. 953
pericles cynocephalos & ſchinocephalos cognominatus 659.773
pericles nunquam foris conuiuatus 1071
pericles quomodo popularem gratiam aucupatus, pag. 294
pericles raro populum adire ſolitus 294
periclis aries monoceros, pagina 1147
periclis caput 97
periclis in Bœotios ſcommata, pag. 345
periclis de conuictu ſententia 1071
periclis eloquentia qualis, 108 162 953
periclis in Megarẽſes decretum 452
periclis in Samios pugna, pagina 529
periclis lex, in quam ipſemet incurrit 759
periclis ortus 206
periclis ſtatuæ cur galeata, pag. 773
periclis urbana uafricia, pagina 402
pericletus Leſbius 229
pericranos 730
perictone Platõis mater, Apollinis phantaſmate cõpreſſa 516
perictonij allegoria 846
perideras 816
perideræum 658
perideris 658
περιγράψαι 569
perilaos tyrannus 737
perina Aegyptia 541
perinæon 123
perinæos 558
perinei 676
perineſa indumenta quæ, pagina 598
perinthi uacca ἄτεκνος pag. 128
περίνεφρα 143
periodicæ febres 855
periodus quid in morbis, pagina 855
peripateticæ rationes, ſolem non eſſe igneum 932 & 933 nec ſtellas 933
peripateticorum placita pro ira 900
periphallia 248
periphimoſis 126
periphora 1062
periphoreti cognomen 325
periphracta 288
peripneumonia 137.1160
peripoli qui 201
peripolia 524
peripſyxis 959.1006
peripteros ædes 783
peripyſmata 459
perirrhacides 169
περιρραντήριον 727
περισκελῆ 131
periſcelides 130
periſcylaciſmi 659
periſphyria 131
periſſochoregia 334
periſtiarchi 201.1040
περιστιβὲς 1051
periſtomion 1168
περιθεῖν 508
peritonæum 120.129 & 135
peritrachelion 816.1168
περιττώματα 94
Perittomatica corpora 94
periurij uindices Erinnyes, pag. 858
periuſia quid 785
περίζωμα 145
permutationis uſus ante nummum 896
πέρναις 828
πέρνημα 828
perodoria, dioſmos 937
perolatia 549
περονητρίς 542
περονᾶσθαι 543
peronæ 130.598
perones 130
peroriga 825
perpennæ nomen unde 922
M. Perpennæ triumphus, pagina 442
perperinum uinum 480
perpetuarium ius 276
perpetuum & æternum differre 21
perſa ab Hecate filia necatus pag. 421
perſa, cuborum iactus 697
perſæ Cephenes prius & Artei 696
perſæ cur plurimum ueſcantur cardamo 1010
perſæ diſputatũri cur uino indulgeant 1124
perſæ, in moribus Medos imitati 712
perſæ zelotypi 696
perſarum bibendi ritus, pagina 1069
perſarum cadauera nõ computreſcere ut noſtra, cur pag. 1010
perſarum cibus cardamũ & terminthus 685
perſarum condiendi cadauera mos 653
perſarum continentia 1010
perſarum forma 697
perſarum fuga à mulieribus repreſſa 510
perſarum furandi licentia, pag. 673
perſarum ignis ſacri extinguendi ritus 563
perſarum in luctu mos 653
perſarum, munera conferre potius quàm accipere, pagina 483
perſarum legati quo pacto ab Alexandro dimiſsi, pagina 927
perſarum magi 268.496 513 747
perſarum Magis non temerè quenquam admitti in diſciplinam 747
perſarum mores ac ritus, 695.696. 697. 756
perſarum picturæ 697
perſarum plurimi grypi, pagina 629
perſarum polygamia, pagina 1080
perſarum regni à Græcorum quodam ſubuertendi, uaticinium 697
perſarum rex adorari ſolitus pag. 426
perſarum reges adorari ſoliti 426.835
perſarum rex quõ mane commoneri ſolitus 280
perſarum rex quomodo munuſculis excipitur 483
perſarum regis deſignati ex more uotum 427
perſarũ regis in legatos munificentia 426
perſarum regis luxus 282 & 695
perſarũ regis mollities 325
perſarum regis ſigillum quale 282
perſarum regis ſtationarij, et ſtationes 682
perſarum reges magiæ periti 345
perſarum regum in uxores mos 1083
perſarum regum ſepeliendi mos 650
perſarum regibus tributi nomine dati, execti pueri, pag. 127
perſarum ritus in conuiuijs, pag. 1011
perſarum ſupplicationis genus efficaciſsimum quale 966
perſarum ſupplicium mos; pag. 568
perſarum ueſtes 599 696 712
perſarum uoracitas 218
perſas pædicare didiciſſe à Græcis 556
περσί, pro eo quod eſt πρὸς σε 697
perſeus rex, unde cognominati Perſæ 696
perſei regis interitus ex fame 494
perſei filius ferrariam diſcere coactus 337
perſei

perſei ignobile genus 838
perſei uitreus clypeus & galea 198
perſephone 245
perſepolis ad meretriculæ nutum ſuccenſa 536
perſicũ ſorum quale 1074
perſicum numiſma ſagittarius 355
perſicus conuiuij mos 1062
perſicus ſinus 696
perſica auis pro gallo, cur, pag. 605
perſica poma ex Perſide aduecta 697
perſicis initio menſæ ueſcendum 697
perſica ſeruitus 968
perſica ſtola 712
perſicæ, calciamenti genus, pag. 707
perſicarum mulierum forma pag. 697
perſinos 697
perſithea, Venus 697
perſona primarum aut ſecundarum partium quæ, pagina 291
perſonatæ fabulæ 291
perſonati 291.400
perſonia 549
perſpectiuæ uſus 561
perſpicuitas 162
perſus piſcis 697
pertica triſtis quæ 812
pertinax imperator cur Chreſtologus dictus 922
pertinax imperator negotiator materiarius 968
pertinacis cognomen unde, pag. 920
pertinacis imperatoris hiſtoria 920
perturbationum uictor Deus pag. 900
pes, à pedo 131
pes, eiusq; partes, et alia multa de pede 131.132
pes dexter quare prius proferatur à quouis perfecto animali 19
pedem poſuiſſe 131
pede affecto cur etiam inguina afficiantur 15
pede uno continuè moueri nullum animalium poſſe, pag. 132
pedes cur extumeſcant fameſcentibus 492.493
pedes cur ſudent in trepidationibus 190
pedes nulli animantium ultra uiginti 132
pedum digiti monocampti omnes 118
pedum digiti non iiſdem nominibus quibus manuum, pag. 641
pedum foetor unde 936
pedum nuditatem concubituris officere 550
pedum rupturæ 132
pedibus quoſdam mira efficere 132
pedum 181
peſcennij Nigri uocalitas, pagina 743
peſinuntis nomẽ unde 1073
peſſi 125.788.789
peſſorum luſus à Palamede pag. 775
peſte facilius infici canes, mulos & iumenta 662
peſtifera fulgura, quæ 381
peſtilentia Conſtantinopoli à dæmonum incurſu orta, pag. 41
peſtilentiæ aeris occurri odoratis ignibus 939
peſtilentiæ prognoſtica & cauſæ ex lunæ poſitu, pagina 767
peſtilentiæ ſpecies & cauſæ, pag. 521
peſtilentiæ uiolẽtia quoſdam ſeipſos perdere 909
petala 1069
petalæ palmæ 980
petali 980
petalides 980
petalium unguentum 1172
petaſus 980
peti qui 543
petiolus 131
petitiones gladiatorũ 406
petræus Neptunus cur 824 & 825
petreſſa 614
petrobolus organum 414
petroboli 414
petronianus Valerius 738
petrus Antoninus Sylueſter Rhodiginus 912
petrus Aponenſis 529
πεττεία 775.788
petteutice 788
πεύκη, teda, uel pinus 953
perſinij miniſtri 971
πέζα 130.1168
φακῆ 334
φακός 334
φακῆ Hegemon 410
phaceli 748
phacinus panis 334
φακιόλιον διάχροστον, 160 982
phacoides, oculi tunica 585
phacoides 97
phacota 97
phacoſſus dæmon 334
phæa 609
phæax Theſei proreta 694
phædra Minois filia 555
φαιδρόν 521
phænna cur Pindaro Albæ inſula 521
φαεννὰ Gratiarum una, pagina 846
phænnis uates 649
phæole 609
phære Theſſaliæ 590
phaeton cur dictus ſol 928
phaeton Eridanus antea, pagina 928
phaetontis incendium quod, pagina 928
phaetontis interitum quomodo lugere ſoliti Circumpadani 206
phæus color 599
phagedena 1160
phago 989
phagonis exemplum 1108
phalacra, Idæ promontoriũ, pag. 502
phalacræ quid 502
φαλακραῖοι κόρυς 502
phalacroma 502
φαλακρός 502
phalacri 249
phalacroſis 501
φαλακρότης 101
phalæna 249
phalange 790
phalangarij 791
phalangia 250
phalangium 250
phalangium rhox 822
phalanx antiſtomos, qualis, pag. 830
phalanx Macedonica 814
phalangis fabella 250
phalangis os & umbilicus, pag. 572
phalangis partes, & uocabula 572
phalanges 118.814
phalanges, digitorum articuli 641
phalangia 814
phalangitæ 814.815
φαλάγγωσις 216
phalanthus 502
phalanthi 249
phalaris tyrannus 206
phalaridis dictum 79
phalarus 249.251
phalcis 257
φάλαρα 249
phalere 249.250
φαληριόωντα κύματα, pag. 249
phalerides Veneri cõiunctæ pag. 250
phalicum Dionyſii 164
phalios, phalion, phalij equi, 249 250
phallagogia ſacra 248
phalli qui 248.249
phallica carmina 249
phallophori 212.249 & 250
phallonitrobuli 123
phalon 249
φαλός 502
phala 502
phane 213
phaneus cur Apollo 615
phanetas 846
phanias & phanio qui eruditis 213
phania teſtis comicus 111 & 212
phanus 213
phani 164
phani tragicis qui 113
phantaſia 70.73.1030
phãtaſia in ſeparatis animis quid 368
phantaſia quot modis dicatur 628
phantaſia ſiue imaginatio, quid 777.778
phantaſia unde dicta 778
phantaſia an arbitrij noſtri pag. 904
phantaſiæ uaria notio 628
phantaſiam cõſequentes affectus qui & quot 776
phantaſtici 628
phaon occultatus à Venere, pag. 1650
phaonis forma, deq; eodem plura 347
phaophi menſis 1169
phaos 249
phare Arcadicæ 590
pharaonis ſomnium 1030
pharaones Aegyptiorum reges. 590

ph res

Phares 172
Pharetra 809
Phariacum pharmacũ 590
Phari turres 835
Pharicus 590
Pharicum potio 590
pharis Laconica 590
pharisæi unde dicti 172
pharisæorũ dogmata, ac uiuendi ratio, quæ 172
pharmaca mala quæ apud Homerum 201
pharmaci qui 201
φαρμακεία 346
pharmacides icones 642
pharmacitæ annuli 201
pharmacites uenter 201
pharmacites uinum 201
φαρμακώδεις herbæ quæ 394 1119
pharmacopolis ocioſis accõmoda 391
pharmacorum appellatione quæ ueniant 201
pharmacorum tres ideæ Homero celebratæ 732
pharnabazi in Maniam liberalitas 509
pharos 440. 564
pharſala, quæ Phthia 923
pharſalorũ uoracitas 344
pharſos 213
pharus 564
φάρυγξ 113. 133. 393
φασκωλοι 596
phaſelitarum ſacra 430
in Phaſelitas Stratonici ſcomma 411
phaſetes magus 346
phaſiani equi 823
phaſioli 105
phaſis quid 766
phaſes 766
φάσεις 766
phaſithea pro patria interitus 475
phatnæ 112
phauliæ 459
phauonij in Põpeium cauillum 922
phauorinus Plutarcho inſenſus 742
phauorini elegans dictum, pag. 54
phauorini hiſtoria 742
phauſterius cur Bacchus, pagina 426
phecla 1092
phedoliæ 684
phedaliæ de Strabo uictoria pag. 516
phedona Argiuum, primum ſignaſſe nummum 353
phegor 492
φήλικες fici, ſiue phelaces, quæ 684
φήλαξ 401
phelex 684
phelidij 251
phelidis inſula 251
phellas 251
phelleæ 251
phelleus 251
phellei loci 251
phelleſſei 251
phelletæ 251
phelli, qui 250. 251
phellodrys 251
phellopodes 251
phellos 251
phellum 251
phellus mons & urbs 251
phelomata 401. 684
phelon 251
φηλοῦν 684
φῆλος 401
phemone 227. 614
phemius 227
phenace 687
phenaciſmi 402
φενακίζειν 687
φέννος 363. 364
phennis unde 775
φεννίδες 733
phereus cur tragicus tyrannus dictus 558
phereclus 275. 502. 694
phereclus Theſei gubernator 694
pherecydes cur Syrius 533
pherecydes phthiriaſi conſumptus 533. 758
pherena 1081
pherecyclon 969
pherenices ob uiolata Olympiaca ſupplicium 536
pherephatis feſta 1005
φερέπολος fortuna cur, pagina 691
pheres 528
pherne 1081
phernion ibidem
φέρσεια 27
φεύξιμος βωμός 213
phthiriaſi ſpecies 1057 & 1058
phialium Philippi aureũ, pagina 1058
phicion 527
phicteris 128
phidiæ Iupiter in Olympijs, 487 885
phidiæ Minerua, prouerbium 1134
phidiæ ſolers prudentia 356
phidiæ Venus 356
phiditia 709 & 1064
qualia Spartanis 710
phidon, argenti ſignandi auctor 441
phidon 542
phidonia uaſa 542
phigalei qui, eorumq́; mores 712 1069
phigalenſes 1069
phigalia 582
phigalenſium Ceres cur nigra 582
philadelphi cognomen 921
philarchus in quo reprehenſus à Polybio 955
philetor apud Cretenſes, qui, 555 710
philagri ſepulchrum à Metello extructum 651
philagri ſophiſtæ hiſtoria, pagina 804
philamonis filius Thamyrus pag. 681
philateria 172
phylacteria 172
philateria facere 172
philemonis in Zenonẽ ſcomma 1046
phileſia templa 148
phileſius Apollo 148
philetæ macies 309. 411
philetæris 172
philetærus 344
philetician dipnon 1049
philichthys dictus Philoxenus 497
Φιλία 407
philij Iouis inuentum paraſitica 431
philini hiſtoria 410
philippei Gallici, geniati, ſceptrati, ſoliati, Valeriani pag. 352
philippei ſtateres, & à quo primum cuſi 352
philippus phalangis Macedonicæ primus auctor, pag. 814
philippus philomelos cur, pag. 497
philippus rex ſynaſpiſmi auctor 984
Φιλιππεύειν 309
philippi Cæſaris ſeueritas, pag. 756
philippi, Crenidæ prius, pagina 352
philippi etymon 1129
de Philippo rege Macedonum uaria 268. 279 280. 283. 355. 413. 622. 689. 734. 741. 759. 829. 838. 869. 883. 893. 1012. 1058
philippi nummi 352
philippi oratoris dictũ 119
philippides hemerodromus, pag. 682
philippidis poetæ macies, pagina 309
Φιλιππίζειν 305
philides hippotrophos, pagina 1139
philiſcus Epicureus 871
philiſtina foſſa 153
philius Iupiter 567
phila, Antipatri filia 1084
phillis Delius 315
phillylij phreorychi 377
philobotrys 497
philoctetis hiſtoria 186 & 907
philadelphi certius Græcè loquentes intelligens 910
φιλοδικώτατα ἀνδράποδα 997
philodipnos dictus Philoxenus 497
φιλογέλως 410
philænus 246
Φίλοινοι cur Aegyptij, pagina 590
philolutron 820
φιλομαθεῖς 208
philomedea Venus cur, pagina 1129
Φιλομείρακος, Dianæ ſacellum 813
philomela in hirundinem, et eius docilitas 1141
philomela ſcribendum, non philomena 918
philomeli qui 497
φιλομήτωρ unde dictus Ptolemeus 417
philonis in Sophoclem oratio 871
philonis pharmacum 133
philonis θεῶν χεῖρες, quæ pag. 1118
philonoe Bellerophonti nupta 479
philopatris cognomen unde Ptole-

Ptolemeo 417
philopentabli cur Aegmeta pag. 505
philopœmen Græcorum poſtremus cur dictus 636 & 989
philopœmenis interitus, pagina 636
in Philopœmenem Quintij ſcomma 988
philoplæcus 335
philoſophandi ratio multiplex 1122
philoſophari quatenus conueniat 647
philoſophema 749
philoſophia, mortis meditatio 613.1116
philoſophia prima 962
philoſophia quid præſtet, pagina 482
philoſophia τιτρώωτος pag. 647
à philoſophia qui uxores ſecluſerint 716
in philoſophiæ calumniatores 1117
philoſophiæ finis 272
philoſophiæ in partes diſtributio 962
philoſophiæ laus 273.648 1115 1116
philoſophiæ naturalis emolumenta 1117
philoſophiæ præcipuum munus quod 272.1115
philoſophici libri à tyranno quodam combuſti 1117
philoſophia in conuiuiũ non adhibenda 1011
philoſophus uerus, Dei amator 220.272
philoſophi ad legislatorẽ collatio 698
philoſophi officium 220 647 1115
philoſophi ortus qualis eſſe debeat 1116
philoſophi ſpectaculum 273
philoſophi ueri meditatio qualis 242
philoſopho neceſſariæ artes quæ 272.1115.1116
philoſophum non facit barba, puerbiũ 176.1117
philoſophi à Domitiano Italia pulſi, cur 1117
philoſophi cur à Lyſimacho pulſi & alijs 871
philoſophi in quo ſtulti facti 962
philoſophi qui 748.793
philoſophorũ bibacitas 716
philoſophorum in balneis loca 1167
philoſophorum inſigne præcipuum quod 1116
philoſophorũ ſentẽtiæ 744
philoſophos imperijs potitos crudelius illiteratis ea adminiſtraſſe 870.871
philoſophos quoq; inſanire 222 871
philoſtratus Lemnius 834
philoſtratus mẽdaciſs. 643
philoſtrati de Iulio Polluce iudicium 734
philoſycos Plato 497.685
philotarichos 498
philothytæ 431
philotropha 405
de Philoxeno multa 150 224.238.335.470. 497 794 865
φίλτρον 107
philydron 820
φῖμος 126.148
φίμωσις 126
phineæ dapes Harpyis direptæ 1143
phix, phicion 527
φλεδονώδη 494
phlegma quid 494
phlegma album 1160
phlegma, alimẽti uicem agere 494
phlegma hyalodes 656
phlegmatici humores qui, pagina 625
φλεγμονή 215.494 & 1160
phlegra 1177
phlea 245
phleon 755.1135
phleos 1135
φλίαι 14
phlogis ueſtis 1135
phlogoleucus color 599
phlogomata 494
φλοιὸν 1135
phloinæ ueſtes 1135
phloinis capi in Arabia Stymphalides 1135
φλοιὸν pro cortice 1135
phloos 1135
phlox 97
phlyacographos 246
phlyax 245.246
phlyaces 212.250
φλύειν 755.1135
φῶ 615.755
φόβος locus 424
φόβου ſimulacrum 487
phocæ cognomen 922
phocarum coagulum 206
phocarum pelles de cælo non tangi 1113
phocenſe bellum 450.594
de Phocione plura 838 951.953.955.960
phocylidæ dictum 710
φοῖβαι capilli, qui 689
φοιβάζειν 379
phœbe, aqua 379
phœbe liberta, quæ & Fede pag. 380
phœbeum 659.765
φοιβόλαμπτος 379
φοιβονομεῖσθαι 379
phœbus unde dictus 379
phœnices pecuniæ cumulandæ ſtudioſi unde 694
phœnices qui, & eorum mores 719
phœnices Veneris cultores, 881 1129
phœnicum mos in ſtatuendis cadaueribus 539
phœnicum nauigandi peritia 598
phœnicides ueſtes 598
phœnicium dicaſteriũ 598
phœnicobalani præſtantiſſimi qui 166
phœnomerides Lacænæ, pagina 130
phœnides anemoniæ 733
phœnicoſtola iacula quæ, pagina 719
φοινιγμὸν pharmacum, pagina 719
φοῖνιξ fons 167
phœnix Homericus 1117
phœnola 599
phœnus color 887
φωλάδες ἄρκτοι 981
φωλάδες 981
pholateria, φωλητήρια, pag. 1050
φωλκίς 103
φωλεοί 981.1021
φωλεόν 981
φωλίαι, pholia urſarũ quid pag. 981
φωλίς 981
pholides 352.981
pholidotum 352
pholle obolus 352
φόλλεις 981
phollis 364
φόλυες 981
φοναί 981
φωνή 746
φωνῆς ἀποκοπαί 317
φωνήεντα animalia 1141
phoni 553
φονικά 866
φονικόν 869
φοράς 165
phorbas palæſtricæ author, pag. 505
φορβάδες equi 824
phorbion 318.319
phorci allegoria 1003
phoretrum 791
phorine 980
phorion 791
phormio 1077
phormio paraſitus unde dictus 1077
phormionis ſtibades, prouerbium 1051
phormiſium 1077
φορμοκοιτεῖν 1077
phormophorus 748 & 1077
phormus 1077
phorologi 1077
phoroneus, ignis inuentor, pag. 564
φόρος 1077
φορός 1077
φορτηγός 732
φορτοβασίλειος 748
φῶδες 619
φῶς, & cur pro homine Græcis 120.619
φῶς ἀγαθὸν quãdo Græcis dici ſolitum 564
φώσωνες 755
phoſſonium 759
φωτοῦν 615
photinx 319
photingia 319
photion 615
photius patriarcha 352
phoxi qui 97
phoxa 97
phoxichili qui 97
phraates Parthorum rex, pagina 169
phractici ſatellites qui 791
phragis hiſtoria 757
phragma 791
phragmus 112
phraſtor ſtadio in Olympijs uictor 484
phratricum dipnon 1049
phreata pocula 377
phrenes 145.146

phrenetios ſigna 795
phrenetis 629
φρωρύχοι 377
φρωρυκτας 377
phreorychia 1026
φρίκη 959
φρενοκοίλιον 121
phrontiſtæ 405
phryrion 537
phryčti 682
phryčtoria 682
phryganophori 790
phryges quaſi Bryges, pagina 1129
phryges uernibus ueſci, pagina 1065
phrygij in Pieriam amore conſtituta inter Mileſios & Myuntios pax 880
phrygia Atticæ 441
phrygia ligna 969
phrygia ſaltatio 165
phrygiæ tibiæ 319
phrygius modus 313
phrygium indumentū 597
phryne Clauſigelos, Saperdion, Sečtos 537
phrynes pulchritudo etiam Apelli imitata 537
phrynes ſcorti hiſtoria, eiuſdemq́; ſtatua in Delphis, pag. 537
phrynes ſcorti opulentia & exinde arrogantia 787
phrynæ duæ 537
phrynides muſicus 267 & 312
phrynis Leſbius 697
phrymondæ uafricies 401
phryſiis coriorum tributum à Druſo induŭctum 1037
phryxi aries 612. 1177 & 1178
phryxij dæmones 47
phtha 848
phthas Vulcanus 617
phthia Achillis patria, unde dicta 923
phthia in columbam conuerſa 923
phthiriaſi conſumptus Pherecydes 533
phthiſis in oculo, quid 438
phthiſis pulmonis & thoracis, &c. 439
phthius Neptuni filius 923
phthonia Alcyon 531
phthoria medicamina 149
phthoria 805
phyala ὀλάργυροι 593
φυὰ Græcis quid 94
φυλακὴ ἄσιτος μ 638
phylace Athenienſibus qui, pag. 675
phylacti qui 639
phyllas 766. 1052
phyllis quid 639
phyllon unguentum 639
phyma quid 256. 306
phymoſis 122
phyſa 411
phyſca 919
phyſcoa Dionyſio adamata 510
phyſcoæ chorus 510
phyſconis cognomen unde, 919 921
phyſica 962
phyſica facultas 62
phyſice cur Ptolemæo ſpreta 999
phyſici annuli 200. 201
phyſici cur meteorolеſchæ, pag. 740
phyſici hymni 229
qui & phyſiologici 229
phyſicilli panes 1052
phyſignathos 780
phyſiognomia quid 185
phyſiognomones 185
phyſiologia 273
φύσις 123
phyſtenus 411
phyſte 240
phytalus Cereris hoſpes, pagina 686
φυτοῦργ 276
φυτικὴ δύναμις 68
φυτῶρια 459. 683
Pica, mulierum morbus, 186 988
pica Dionyſio cur ſacra, pagina 228
picea, pitys 953
picea cur inoculationem non admittat 1171
piceæ fructus ibidem
piceæ ſuffitu purgari aerem, pag. 939
piceam reciſam non amplius ſuccreſcere 952
πιλεοί 905
pičtæ 289
pičtorem, quum loquitur, male loqui: at cum pičtura, bene quid 1138
pičtorū χειρουργίαι 117
pičtura etiam claſsibus familiaris facta 1138
pičtura linearis 308
monogrammos 309
pičtura poeſis tacens 225
pičturæ diuerſos colores intexere, Babyloniorū inſtitutum 296
pičturæ laus 1138
pičturæ operum luxus apud ueteres 1137, 1138
pičturæ uis ad conceptus imaginationem 777
pieri filiæ nomen iiſdem quibus Muſæ nominibus, pagina 855
pieriæ à Phrygio adamatæ hiſtoria 880
pietas, uirtutum fundamentum 416
pietatis in parentes exempla 415
pietatis cultrix, ciconia cur dicta 910
pigmentarij 166
pila etiam mulierum luſus, pag. 775
pilæ inuentio 515
pilæ inuentores diuerſi 775
pilæ luſus, ſphæriſterium, pagina 952
pilæ in ædificijs 601
pilæ laribus ſuſpendi ſolitæ quales 601
pilæ pro pannoſis 601
pilæ pyčtarum 504
pilæ ſtantes 651
pilæ uſtes 601
pilares uſtes 601
pilaris morbus 688
pilarij 292
pileati ſerui 276, 974
pileus 599
pileos in theatra ferre quando conceſſum 292
pilei uſus nobilitatis argumētum 773
pilicrepus 1165
pilidion 252. 259
pilos Theophraſto quid pagina 601
pilulæ 952
pilularij ſcarabei 285
pilum ruidum 811
pilum telum quale 601
pilus quatenus cum cute afficiatur 500
pili facere 354
pilo denſiore homines ad Venerem promptiores, pagina 522
pili cur ſurrigantur frigore, 958 959
pili quare iuuenta floreſcentē uberiores 98
pili qui celerius caneſcant, pag. 499
ad pilorum colorem an aliquid faciat cutis. 499
pilorum generatio 159 545 1147
pilorum in animantibus decíduorum ratio 499
pilorum materia 98. 752
pilorum procreatio ex calore 159. 545
pilorum ſubita canities 98
pilos in mortuorum corporibus quandoq́; ſuccreſcere pag. 98
pimpinella 298
pinax 242
pinacides ſaltationes 165
pindarus Corinnæ ſuperatus pag. 515
pindari & Corinnæ hiſtoria 840 841
pindari in adulatores dičtum pag. 794
pindari mos & præſtantia, pag. 560
pindaricæ cœnæ quales, pagina 1047
pinguedinis inueteratæ rubor 1173
pinguedinem omnē quomodo deponant urſæ 981
pinguedinis propriū 796
pinguis uenter nō gignit ſenſum tenuem 178
pingues cur plerunq́; ἄτεκνοι 1171
pinguia cur longioris uitæ, pag. 796
pinnulæ iecoris 141
πῖνον 265
pinus, πεύκη 953
pinus cur inoculationē non admittat 1171
pinus iſthmia 952
pinus Syluano ſacra, & deorum matri 952
pinus modo exteri, prouerbium 952
pinum Borea afflante, flere, & cur 952
pinum reciſam nō ſuccreſcere amplius 952
pipare 123
πίπρας 481
piper in oleribus, prouerbium 265
pipillare 124

pipinna 123
πιπίζειν 481
piræum ab Hippodamo ſtructum 1077
piræi lena Aegina, cur, 439 441
piratæ unde dicti 402
pirithoi heroum 818
piſa Endymionis filia 485
piſa urbs unde dicta 485
& 1070
πίσος ibidem
τὰ πίσα ibidem
piſe, ποτίσραι ibidem
piſeæ muſcæ 908
piſander adephagus 568
piſander Camireus 602
& 199
piſum, chloron 1042
piſandrea uęſania 627
piſcarius 449
piſcatio med:cata qualis, pagina 1085
piſcatores onerati, qui 632
piſcatorum corpora cur uideantur cornea 184
piſcatorũ instrumenta 250
piſcis ſacer qui 448
& 449
piſci cõmuni non ineſſe ſpinã quid, prouerb. 1045
piſcem apud Aegyptios ſignificare odium 179
piſcem olere aut florem, pro uerbium 1070
piſcem primum à capite putreſcere, quid 948
piſces citharœdi, qui 909
piſces cur canaſenæ 1047
piſces cur in plenilunio ad aquarum ſuperficiem commeent 933
piſces frigidi & humidi, pagina 1041
piſces πελάγιοι & πρόσγειοι qui 995
piſces planetæ ac cymatophleges dicti 28
piſces pluuia aqua plurimum iuuari 1023
& quibus noceat 1025
piſces pro dijs apud Syros, pag. 718
piſces quare in aqua perdurent 58
piſces quomodo audiant & olfaciant 940
piſces quoſdam inclamatos uenire 940
piſces ſacrificandi mos, ubi, pag. 1070
piſcium conditura Veneta, pag. 1072
piſcium eſus quando cœptus, pag. 496
piſcium inter aſtra translatio 883
piſciũ oua cuiuſmodi, & eorundem ratio 1041
piſcium pluuia 915
piſcium ſilentium 472
piſcibus branchias eſſe pro pulmone 137
piſcibus cur abſtinuerint Pythagorici 472
ex piſcibus uaticinia 269
piſcina quid 940
piſcitij abſtinẽtia unde apud Syros 883
piſirrhodus Pherenices filius 536
piſiſtrati amor 621
piſiſtrati hiſtoria 1122
in Piſiſtratum elegans agricolæ ſcomma 989
piſonianum uitium 471
piſſatæ primi præſides templi 484
piſta medicamenta quæ 732
piſtius 38
piſtrinarius ſeruus 976
pitana 740
pitanates 740
πιτανάτης ἄγων 740
pithaule 438
πιθηκόμορφος 83
pitho cur Veneri apud ueteres cõiungi ſolita 1083
πιθοίγια 1091.1092
& 2108
pithos 255
πίτλα 567
pittacus ſarapos dictus 131
pittaci de ebrijs ſententia, pagina 1099
pittaci prudẽs factum 470
pittoſis 560
pituita è cerebro 86
pituita ſalſa, & eius in homine conſtitutio qualis, pagina 86
pituitæ admixta bilis atra, quid 631
pituitæ lacuna pro ſtomacho pag. 234
pituitoſi humores qui 625
pityinon phyſema 780
πιτυλίζειν 399
pityreus adephagus 568
pityriæ panes 833
πιτυοκάμπης 145
πίτυος 145
pitys in arborem ſui nominis pag. 952
pitys pro picea ſeu larice, pagina 953
placenta 327
placenta Samia 328
placentarum ſpecies 335
pladara 112.199
pladaromata' 199
plados ſtomachi 134.199
pladuſa gingiua 112
plagialos tibia 318
plagiarij 343
plagion 107
plagipatidæ cur Lacones, pagina 671
plagium ſchema 725
plagis in Venerem magis ruentis exemplum 412
πλάνη quid 29
planeta hæreticus 27
planetæ an colores habeant, pag. 27
planetæ an terræ uaporibus afficiantur 26
planetæ aphæretes & proſthetes 803
planetæ, cæleſtium ſignorum animæ 856
planetæ coſmocratores 28
planetæ, errones 26
planetæ etiam ἑρμηνεῖς dicti 28
planetæ in re militari, qui, pagina 29
planetæ piſces 28
planetæ rhabdophori 28
planetæ ſeptem 859
planetæ unde dicti 28
planetarum domus 28
planetarum in hominum ætatibus ratio 752
planetarũ in infantibus utero adhuc contentis, ratio pag. 752
planetarum motus 24.28
& 856
planetarum poteſtas maiorne, an fixarum 28
planetarũ quare diuerſi colores 25
planetarum quis uitæ naſcentium dominus cenſeatur, pag. 829
planetarum ſingulis ſingula metalla dicata 29
planetarũ ſitus & ordo incertus Moſi 934
planetarum uirtutem ſtellas omnes ſequi 20
planetas falſò errantes dici, pag. 28
planetes febres 855
planetes pro hoſpite 29
planetariæ horæ quæ 444
planetarij 529
plangon 732
planicies 309
planta 131
plãta, cur aliæ perpetuò frondent, aliæ defrondeſcunt, pag. 503
plantæ cur contrario nobis modo habeant 84
plantæ quatenus infectis ſimiles 799
plantarum mas & fœmina, earumq́; ratio 797
plantarum radices eſſe oris uice 18
plantas ἰλλαιώδεις inoculationes non admittere, pagina 1178
in plantis cur minus diſtinguatur ſexus 799
plantis infeſtum oleũ 1172
plantandi ratio ad lunæ obſeruationem 762
plantaria 683
plantatio, Thaliæ inuentum pagina 226
planula 284
planus ſcurra 401
plani, impoſtores, ſcurræ, pagina 401
plani numeri, qui 863
plaſion 780
plaſtes 253
plaſtice 1137
plaſtides apes 910
plaſtinx 2067
platage 732
platage, pueritiæ dicata, pagina 733
platagonion 733
platamon quid 258.951
platanos uas 951
platanus, & plataniſtus, unde dicta 951
platanus aurea Xerxi effictã pag. 951
platani frondes & fructus, pag. 951
platani radicibus prodeſſe uinum 1102
platani uſus 950
in platano cœna, nidus 950
platano ſimilis, prou. 950

πλατάσσειν 733
platæ 113.120
platæa Aſopi filia, unde Platææ urbs 583
plateaſmus 465
plataenſe prelium 1178
plataenſium feſtum Dædala pag. 583
platani 335
platice 733.734
plato à calumnia defenſus, 620 621
plato allegoricè intelligẽdus, pag. 604
plato, alter Moyſes 1181
plato contra Lactantiũ defenſus 604
plato cum Euripide in Aegyptum 422
plato cur Timæum à ſe nunquam dimiſerit 555
plato δαιμόνιος 36
plato Magneſiorum & Siculorum legiſlator 698
plato philoſycos cognominatus 497
plato quare diuinus nuncupetur 36
plato uirgine natus 516
platonis annuli, qui 200
platonis apophthegma 306 331 762
platonis ebria 1013
platonis conuiuæ octo & uiginti 1072
platonis cõuiualis ſermo qualis 1011
platonis copia 180.953
platonis de Ariſtotele dictum pag. 1115
platonis de communione rerum inter ciues præclara ſententia 1085
platonis de deo patre & filio ſententia 611
platonis de Deo ſententia, pagina 836
platonis De legibus libri, pagina 670
platonis de loquendi ratione præceptum 472
platonis de matrimonio ſententia 1077.1078
platonis de ſpe apophthegma 762
platonis de uiſus ratione ſententia 547.548.549
platonis dictum de uerè diuite 785
platonis dogmata proximè ad Chriſtianorum religionem accedere 849
platonis elegans in Anniceris ſcomma 666
platonis eloquentia 621
platonis & Ariſtotelis collatio 36
platonis & Ariſtotelis diſcordiæ ratio 667
platonis & Dionis amicitia, item Xenocratis 882
platonis excellentia 1180
platonis frugalitas 329 & 582
platonis temperantia 1155
platonis gibbus 225
platonis grauitas & ſapientia 667
platonis in Diogenem ſcomma 482
platonis ingenij præſtantia unde 381.382
platonis in Italiam peregrinatio qualis 235.236
platonis laus 197.620 & 621
platonis non uerba attẽdenda, ſed ſenſum 644
platonis præclara ſententia, pag. 383
platonis reminiſcentia 769
platonis ſcripta ad ſacrã ſcripturam per Numeniũ collata 621
platonis theologia in tribus triadibus 857
platonis uitia à Georg. Trapezuntio notata 842
platoni aſſerta animæ immortalitas 716
platoni cur delecta Academiæ inſalubritas 806
platoni etiam præſignatus Chriſtus 339
platoni quatenus poetæ damnentur 222.223
platoni unus tantũ deus creditus 849
platonem paucis demutatis Chriſtianum fore 33
platonica philoſophia qualis pag. 1116
platonicæ ſapientiæ cũ Chriſtiana doctrina ſimilitudo 1181
platonicarũ legum frigus unde 699
platonici cur in templorum lucis uerſari ſoliti 983
platonicorũ in portubus conuerſatio 495.983
platonicorum laus 925
πλατυγίζειν 733
platygloſſa 1141
platyporphyra indumenta, pag. 593
platyſtomi Dores, cur 465
plauſtrarij 703
plautus altera Aphrica 491
plauti defenſio 817
plautini ſermonis excellentia 211
plautinæ familiæ, prouerbium 578
πλειστοδοτε 520
plectanæ 148
plecticos 504
plectrum coxæ 130
plectra auium 99
plectra pro calcaribus, paginis 1147
phlegmatiâ 203
pleiades Atlãtis filiæ, earũq; nomina 609
pleiades cur nymphæ 194
pleiadibus orientibus natos, cincinnatulos fieri 553
plemæ 610
plemyra ibidem
plemmyra 1003
plemnæ 610
plemochoe 610
plenilunium droſobolum, pagina 1006
plenilunij tempus cur uenationi minus aptũ ibidem
in plenilunio cur noctes calidiores 933
πλωίειν 517
πλωΐζειν 517
plenna 630
pleon, pro anno 610
pleſiſtios uentus qui 280
pleſignatos panis, qui 780
pletaniſta locus 820
plethora quid à cacochymia differat 87
plethorica corpora 94
plethorici quare motu ſegniore 86
plethos, ſiue plethora unde, pag. 86
plethrum 399
pleura 449
pleuritis 120.1160
plicæ 130
plicium, placentæ genus, pagina 335
plinius ab Hermolao Barbaro reſtitutus 456
plinij laus 412.433
plinij patris 522
plinthion 780
plinthion, quid geometris, pagina 691
plinthophori 589.790
plinthus 456.788
plix 130
plixis ibidem
plocia 816
plotæ anguillæ ubi optimæ, pag. 1070
plotæ Siculæ 328
plotes 1026
plotinus quali ægritudine mortuus 806.807
plotini cum Aegyptio ſacerdote hiſtoria 179
plotini demon 46
plotini iam morituri uox, pagina 806
plotini Platonici impia opinio 343
plotini philoſophi de corporis imagine non exprimẽda dictum 806
plotinum imaginem ſui nullam effingi noluiſſe cur, 612 613
plotinus Gallus hordearius rhetor 887
plumæ cur uolucribus datæ, pag. 601
plumbo reprimi Venerem, pagina 550
plumbum liquefactum quomodo ferri manu poſsit, pag. 1173
plutarchus hiſtoricus et philoſophus 196
plutarchi apophthegma, pagina 524
plutarchi laus 305.1039
plutarchi Sympoſiaca imitatus Macrobius 1042
plutarcho inſenſior Phauorinus 742
pluto cur Ageſilaus, & Lagetas 378
pluto cur ἄδης 492
pluto cur Clymenos 795
pluto cur defunctis præſidere creditus 655
pluto quare Summanus 37
pluto, qui Aegyptijs Serapis pag. 49
plutonis allegoria 380 & 846
plutonis canis 661
plutonis cognomina 378

plutonis cũ Proſerpina congreſſus quid 562
plutonis & Apollinis diuerſitas 379.380
plutonis imperium ac regio, pag. 37
plutonis regia 371
plutonis nomine quid intelli uoluerit Plato 380
plutonis templum apud Eleos 582
plutoni aerem ceſsiſſe, ut tonitius diuiſione 699
plutonia 305
plutos cur Hiſpaniæ ſubterranea inhabitare dictus, pagina 703
plutus aplutus & adiexodos quibus putetur 787
plutus cæcus 622.787
plutus diuitiarum deus, cur cæcus 784
pluti carceres, theſauri, pagina 784
in Plutum, ſcolion 452
pluuia aqua cur celerius computreſcat 1023.1024
pluuia aqua quibus nocumento ſit 1025
pluuiæ aquæ bonitatis ratio, pag. 1024
pluuiæ aquæ cur aſtrapæ, & ceraunie, item brontiæ ibidem
pluuiæ aquæ potus inſalubris ibidem
pluuiæ aquæ præſtantia & utilitas 1023
& quæ optima 1023
& 1024
pluuiæ præſagium ex iride, 876 878
pluuiæ ratio 778
pluuiæ ſubitò exercitui ſitienti demiſſæ ratio 815
pluuiæ tropeæ, quæ 781
pluuiam cur ranæ præſagiant 1024
pluuiarum aliquæ cur ſalſæ 1001
plyntheria feſta quæ 528
pneumatica organa 318
pneumatomphali 572
pneumon 137
pneumonia ibidem
pneumonici ibidem
pnicta oua, quæ 1041
& 1058
pnicton 1041
pnigalion 1035
pnigamon 1035
pnix hyſterica 148
pnyce 259
pnyce regio 259
pnycites 260
πῶ 852
pocillator 1052
poculi iudicem propinatio, ſi dei ſanctio apud Naſamonas 724
pocula grãmatica quæ 276
poculorum dicatio in conuiuijs apud ueteres 1068
poculorum diuerſæ ſpecies et nomina 1056
1057 1068
poculorum modus 480
poculorum nomina plura, pagina 1068
poculis æneis uſi diuites, pagina 741
podagra canum 662
podagra cur non laborẽt ſpadones 503
podagra, ex cognatiõe 501
podagra quatenus immunes mulieres, item ſpadones, pag. 1097
podagra quibuſdam frugalitate curata 495
podagræ mederi Cydnũ fluuium 1036
podagræ pſelliſmus 469
podagræ remedium 184
podagrica affectio, ſiue podagra 393
podalirij hiſtoria 533
podalirij ſepulchro incubare Dauny cur ſoliti, pagina 1036
podarges Iphicli filius, pagina 166
podargus equus 661
podex 128
podia 131
podium 131
podiſmalis ager 119
podiſmus ſaltatio 164
podonipter 1056
podoſtrabe 833
ποιῶ 123
pœcile porticus 485
pœcilidis auicula 632
pœcilliæ piſces 630
pœciltæ 603
pœmanor 278
pœmanorium quid 278
in pœmate philoſophandum pag. 225
pœmata pro filijs 228
pœmata quibus bene potis ſcripta 1069
pœmen, ouium propriè, pagina 278
pœna deus Democrito 846
pœnæ metus, uirtutum elemẽtum 366
pœnas Græcis paradigmata, nobis exempla dici 207
pœnæ ſerui, qui 975.976
pœnarum genera 366
pœnas iuſtène alius pendat pro alio 207
pœnitentia cur uoluptatum comes 332
ποιολογεῖν 123
ποιός 123
pœnorum perfidia, moresq; alij 725
poeſis à Muſis 222
poeſis Calliopes inuentum, pag. 226
poeſis, diuina inſania 222
poeſis ex imitatione nata, pagina 227
poeſis, pictura loquens 225
poeſin non contingere citra furorem 226
poeta an naſcatur, orator fiat 225
poeta etiã malus præmio dignus 219
poeta oratori finitimus 221
poeta unde dicatur 228
poetam non dici niſi ſummũ, pag. 231
poeta, deorũ interpres 223
poetæ dijs amati, qui 560
poetæ iritabiles 926
poetæ quo pacto citra noxã legi poſsint 224
poetæ ſancti, diuinum genus pag. 218
poetarum exiſtimatio, quanta apud Gallos 224
poetarum genera diuerſa, pagina 227
poetarum multiplex eruditio 189
poetarũ uictoriæ tripus præmium 303
poetas quatenus damnandos cenſuerit Plato 222
& 223
in poetis quid præcipuè requiratur 231
poetis uinũ, equi uice 1102
poetica in oratione quatenus magnificentiam reſpiciãt pag. 886
poetica licentia 222
poetica qualis ſit imitatio, pagina 225
poetices laus 218
poeticæ origo 226
poeticæ fabulæ diligenter excutiendæ 934
poeticas fores fruſtra abſque furore pulſari 630
poeticus furor 222
pogon 99
pola urbs 54
polæ 524
polea 386
polemarchi 128
polemon ſophiſta, deq; eodẽ plura 781.782
polemonis liber De ſacra uia pag. 450
polemonis ſophiſtæ iocus, pagina 637
polenoris centauri ab Hercule uulnerati fabula, pagina 1001
polentati inuentio 1078
πωλευτήριον 1074
poli duo 609
polia 524
polias Pallas 236.444
poliadis Mineruæ templum 236 562
polica ars, quæ 355
policinum 153
policus Iupiter 440
policion 236
poliocrotaphi 754
poliocrotaphi cur ſenes Homero 500
polion 386.480
polion locus 648
πώλιον 821
polis olim, quæ inde acropolis, Athenis 543
πόλις, per exochen Alexãdria 588
poliſtæ 705
politica uirtus 220
politura 561
πολιοῦχος 736
polium uiuum 480
pollex monocondylus 118
pollicis ratio 641
pollionis Aſinij de T. Liuio cenſura 954
pollionis Romuli ætas mellis & olei uſu producta, 1093 1094
de Iulio Polluce Athenodori & Philoſtrati cenſura, pag. 734

polos nummus 353
poltarium 335.1064
polton ibidem
polus antarcticus ſuperior mundi pars, ut arcticus inferior 20
polyandrion 492
polycalamus Sileni inuentum, pag. 314
polycarpe 1139
πολυκαρπεῖν 755
polycaſte 1139
πολύχνον 173
polycephalos nomos 320
polycephalos tibiarum lex, pag. 314
polychroniæ ratio 141
polychronij 801
polycleti regula 257.258
polycrates, rhetoricus canis, pag. 840
polydamas Pharſalius 344
polydamantis robur & interitus 511.512
polydiras Olympus 115
πολυδίψιον 1100
πολυέλικτος 478
polygamia quibus gentibus recepta 1080
polygloſſos, cur Dodonea quercus 469
πολυγράμματοι 275
polygrammi melanuri 309
polyhiſtoris lapſus 737
polylopa 99
πολυμήχανος cur Archimedes 930
polymita 600
πολυμνήμονες 770
polymneſtus Colophonius, pag. 314
polymneſtus Orthiorũ poeta 321
polymnia, agricolationis inuentrix 226
polymniæ allegoria 846
πολύμυσον 163
polynicis & Eteoclis certamen 818
polyperchon latro 838
πολυφαγίας 1117
polyphemus Cyclops 945
polyphus filia Mineruæ, pagina 542
polyphoron uinum quale, pagina 1101
polyphronis cædes 810
polyphthongon pſalterium cur 316
polyphthongos tibia 319
polypia 298
polypodij uis 199
polypoſia 921.1127
polypus an brachia ſua rodat 506
polypus pro adulatore 507
polypus morbus 106.1160
polypi deſcriptio 506 & 507
polypi tholus 508
polypi uoracitas 506.909
polypi colouopodes cur, pagina 506
polypodium capitibus unum ineſſe bonum & malum, pag. 224
polypodorum nullum uicenũ munerũ excedere 132
πολυπραγμονεῖν 1088
πολυπράγμων 680
polyſigma 465
πολύσπορος 478
πολύσιλτος 1037
polyteles 433
polytropi cognomen 401
polyxenæ à ſeipſa ad Achillis tumulum iugulatæ hiſtoria 481
pomarius Hercules 1024
pomarij 1072.1156
pomatum uinum 1097
pomiliones cur mente deficiant 772
pometa 1072.1136
pomum cur ἀγλαόκαρπον Homero 1134
pomum cur ὑπέρφλοιον Empedocli dictum 1135
pomi odore prorogata aliquandiu Ariſtoteli uita, pag. 938
de pomo, liber incerti auctoris 716
poma aurea in fabulis quid, pag. 950
poma congelata in frigidam proiecta regelari 958
poma Dionyſii, quæ 246
poma uicta 1135 & pannutia, quæ ibidem
pomorum umbilicus 571
pompeius diuinaculorũ mancipium 530
pompeius Leneus 819
pompeij in Marcellinũ ſcomma 804
pompeij magnanimum factum 78
pompeij artus 206
pompeio inuidiæ cauſa, crus faſcia obligatum 922
pompici equi 824
pompilus piſcis 448.449
pontani iocus 477
pontica nux 168
ponticũ arboris genus 502
pontici braccati 703
ponticus ſapor 490
ponticos uermibus ueſci, pagina 1065
pontificis nomen mutandi mos unde primum 980
pontificatus à muliere occupatus 516
pontina palus 755
popa 989
popa Antonius ibidem
popi, Dryopum lingua demones 38
poples 130
ὢ ποποι παπαί, commiſerationis uox, & Varronis lucubratio 38
poppeæ Sabinæ progreſſus in publicum qualis 473
populneis tantũ lignis in Olympici Iouis ſacris Eleos uti 485
populus cur ἀχερωΐς Homero 485
populus cur λαός 638
populi quemus conuentum purgandi apud Athenienſes mos 1040
populorum diuerſi mores, pagina 755
popyſmus 468
porce 300
porcos ibidem
porcelli in Tiberium ſcomma 796
porcia lex 360
porcinæ carnis commendatio 979
uide Suilla caro
porcis draco 300
porculatio 981
porculator 981
porculus piſcis 449
porcũ uẽdere, prouerb. 980
porcus, Iacchus 919
porcus Troianus 1139
πυρεῖν 1163
πῶρος 132.1087
poros quid 91.168.229
porus Metidis filius 681
porus uteri 148
πῶρος quid 1163
porinos lapis 1163
πῶροι, pori 393.1103
porocele 991
πώρωσις 1163
porpax 358
porphyrei 250
porphyrides ueſtes 598
porphyriones, Syriæ præſtãtiores 18
porphyriones, telamões 358
porphyrion 298
porphyrium cete ibidem
porphyrij de ieiunio ſententia 1044
porphyrij liber contra eſum carnium 496
eiuſdemq; præcepta alia 496 497
porta, pro muliebri pudendo pag. 125
porta ſuperna et inferna qd apud aſtrologos 392
portã ingredi, nefas, qua exieris 125
portæ 435
porthmos 816
portiæ pudicitia 473
porticus centenariæ & miliariæ, quæ 1105
portij Latronis hiſt. 409
portio Latroni quantũ profuerit remiſſio 390
portonarium 134
portulacam Venerijs conferre 550
portulacæ ſucci uis 1173
portumnus 418
πωροῦδες 1163
poſca 1172
poſcinummia ſcortilla 353
poſtæ 682
poſteri cur plectãtur ex maiorum commiſſis 203
poſthia 216
poſtillatores 470
poſtriduani dies ominoſi, pagina 528
poſtuerſa Carmenta 573
poſtuerta dea 983
poſtularia fulgura quæ 381
poſtulatio, ſacrũ piaculare, 280. et unde dicatur 381
poſtulatitij 404
poſtulio, quid apud Varronem 380
potamia Diana 511
potandi certamine, ne philoſophos quidem abſtinuiſſe 716
potentia duplex 381
poteſtas omnis conſortis impatiens 928

poteſtatis & ſapientiæ coniunctio 870
de poteſtate exiſſe cur dicamus iratos 899
pothos 654
ποτισμα 1070
potniades deæ 630
potniarum puteus ibidem
potus an deruetur in pulmonem 1043
potus duplex 243
πούς, unde Græcis pro pede 132
practicæ finis 964
practores 1077
præceptores deorum, qui, pagina 834
præcia ſcortum 1120
præciſum inteſtinum 559
præciſi qui 559
præconis haſta inſectari, quid 813
præconis lapis 974
præcones ἄσυλοι 812
præconũ diuerſa genera, pagina 811
præcordia 134
præcordia cur dicta 145 & 146
præcordia, iraſcendi fons, pagina 1132
præcordia traiecta riſum attuliſſe 145
præcordiorum ratio ac nomina 145
præcordiorum uſus 146
prædes 664
prædicamentorum decem apud Ariſtotelẽ ratio, quæ pag. 918
prædiorum epithecæ 361
prehendo, an ſine aſpiratione ſcribendum 917
præfocatio omnis ex anguſtia 114
præfocationis cauſa 434
prehenſiculatio, catalepſis, pag. 1150
preligančtum uinum 1102
præmeſſum 191
præmiorum diuerſa nomina pag. 505
præmiſſa olei ac uini apud Plinium, quæ 191
prœneſtina ueſta 566
præparatoria uaſa quæ 146
præpilatum 811
præputium 122
præſidiaria toga 598
præſter 425.780
præſter terreſtris 780
præſtigiatorum acceptabula quæ 507
præſtigiorum ratio 270
prætenturæ 534
prætor maior qui 442
prætor peregrinus ibidem
prætor prouinciarũ ibidem
prætor tutelaris à quo primũ inſtitutus 984
prætores ærarij 1114
prætoriæ uiæ 1075
prætorianorum præfectus, pag. 304
prætorum dimitti 1082
pragmatica ſanctio quæ, pagina 975
pragmaticarij ibidem
pragmaticus ſtatus ibidem
pramnia uitis 746
pramnium uinum 208 1068 1102
pramnium uinum Cereri ſacrum 480
pramnios petra 201
prandere ueteris moris, item prandium unde dictum, & prandij uocabula uſuris 1049
prandinum oppidum 154
πράκτης quid 904
πράπις 145
praſinon color 599
prater lapis 977
πρατὰς 1074
praxagoræ naturalis 507
praxiergidæ 528
praxilla Sicyonia 555
praxillæ ſcolion 453
πραξιλλειον metrum 580
praxionis Megarica 534
praxis ſimulacrum 1129
praxitelis Venus 54.537
praxitheæ pro patris interitus 475
preſbeum 414
preſbytes 754
πρεσβεῖς 985
prexaſpis filius à Cambyſe necatus 616
priami ſorores 920
πριαπισκωτόν 1019
priapiſmus 122.1160
priapus ithyphallus 249
primicerius 441
primitiarum panes 335
prima cathedra quid 260
primum lignum quid 260
princeps, dei imago 279 & 697
princeps ebrius, morte mulctandus, Solonis legibus, pag. 1099
princeps qualis eſſe debeat. 278 279 974
principis imaginem obſcœnis inferre, quid 264
principis mores imitari ſubditos 1133
principem eſſe neceſſarium, rationibus aliquot colligitur 946
de principe, Septem ſapientum dicta 279
principes, deos appellandos 834
principes, ſapientũ cõgreſſu ſapere 867
principum amici computatorum digitis ſimiles 889
principum bonorum paucitas, quorundamq́; catalogus 199
principũ cognomina cuiuſmodi 897
principum mollitiei exempla 325
principũ ſparſiones & miſſilia, quæ 993
principatus in rerum natura duplex 942.968
principatus parandi & cuſtodiendi augendiq́; duæ cauſæ 786
principium omne, dimidium, 3 529
prinus arbor 650
πρίσαι 659
priſca loquendi figura quæ, pag. 908
priſcianus quando floruerit, pag. 870
priſtis 1057
priui lapides 810
priua uerbena 810
προαίσθησις 924
προάγνωσις 595
proagogia 231.527
προαγωνιστάς 163
proangeli 914
proaſma 324
proaſtias 984
proaulion 319.1089
probation 141
probaton 141
προβεβηκότες 754
πρόβλαστος 246
problemata quæ diſcuti nequeunt 1146
problematũ diuerſitas 602
proboli 119.458
probolium 115
proboſcis 106
probuli, qui 281
probum libum 335
probi dictum 701
probi imperatoris equus miræ celeritatis 817
probi imperatoris hiſtoria, pag. 701
procæ 247
procardion 120
procarpion 118
προκατάρχοντα αἴτια pag. 801
procatarcticus pæon 886
procatarcticæ cauſa 915
προκάθαρσις 595
procella 780
proceſtria 156
πρόχλον 107
prochoon 1063
prochyma 1104
prochytis 1057
procidentia 148.437
proclites 1052
proclus poeta 227
προκνήμιον 130
procelij qui 989
procœlion pathos 121
προοίμιον hymnus 259
proconium 259
procõneſus unde dicta 247
procopij imperatoris triſtitia 104
procotta 258
procratici 515
procridis canis 662
προωλετός 150
proculus grammaticus 590
proculi libido 819
procuratores 664
prodicus Spartæ quis 483
prodici Hercules 483
prodici ὧραι 444.483
προδίκου σοφώτερος, pag. 444
prodigalitatis deteſtatio, pagina 787
proditorum deteſtatio 283
proditorum exempla 283
prodomus 435
prodromi 830.914
prodromi fici 684
productio 527
productores, qui 527
in productores & productrices lex 527
προχεόμενον αἴτιον, pagina 915

προηγούμενα in morbis, quid 801
prœti filiarum inſania 630
prœti filiarum furor ubi deſierit 425
profectitia dos, quid 1088
profectitiũ peculium ibidem
profunditas corporum 19
profunditatis principiũ 19
προγάμια 1089
progloſsis 469
progne in luſciniam 1141
progoni 1086
programma 699
proictæ 271
προῖξ 1081
proiecta, quæ 1074
proiecturæ 274
prolepſis quid 359.375
πρόληψις Epicuro quid, pag. 844
προλόβιον 105
πρόλοβον 115
prologus 319
prolytæ 126
promachus 718
promantis 305.991
promercale quid 1075
prometheus artium inuentor, quid 698
prometheus Cabirus 583
prometheus Caucaſo affixus pag. 254
prometheus cur è luto finxiſſe homines dicatur 253
prometheus occidendi bouis auctor 429
prometheus quis 176
promethei allegoria 254 255 867
promethei appellatio prouerbialis 253
promethei ara 425
promethei portiuncula, prouerbium 254
promethei Theſſali hiſtoria, pag. 256
promethei qui 253
prometheo an debeatur ignis inuentio 564
prometheũ pharmacũ, quale 256
promethea feſta 425
prometopidia 833
promneſtria 1090
promptitudo, εὐβουλία, pag. 403
promuſcis 106
προμύθιον 681.914
pronatos 432
pronæa 649
pronomus tibicen 319
pronubare 1090
pronulus annulus 202
procœmium quid 319.804
procœmio male uti quid 803
προσχυτῆρες 163
propathe quæ 914
propathia 914
propechyon 118
propheres 821
propheta qs Platonicis 339
prophetarum Iouis in Creta frugalitas 496
prophetarũ reſponſa ex ſomnijs 1030
prophetia quid propriè, 1030 1031
prophetiæ donum bonis & malis commune 838
prophetiarũ gradus 1031
προφορικὸς λόγος 1124
prophoros 821
prophylace 172
prophylactica 172
prophylaces 445
προπίνειν 1069
propis Rhodius à Stratanico taxatus 322.323
proplaſtice 1137
propli naues quæ 833
propogonion 99
propolæ qui 524.1166
propolos ancilla quæ 972
propomata 265.804
propoſitionis menſa & panes 335
πρόπτωσις 148.216 & 437
propylea 984
proreta 620
proreus 620
proſa dea 573.983
προσαγωγαί 1119
proſagogidæ qui 866
proſagogium 866
proſcenia, prouerbiũ 292
proſcenium 292.592
proſcindere 517
proſcomia 1132
πρόσκοποι qui 676
proſcriptio 565
proſedanum 1160
προστελεῖν 588
proſeleni qui ibidem
proſelytus quis 173
proſerpina, κόρα 245
proſerpina cur μελιτώδης 848
proſerpina cur Leucippus dicta 1005
proſerpina dea 983
proſerpina δέσποινα, pagina 935
proſerpina, Hecate 764
proſerpina malorum dæmonum princeps 49
proſerpina pro luna 37 & 766
proſerpinæ aliquot cognomina 1005
proſerpinæ allegoria 864
proſerpinæ celebritas uiris tantum frequẽtata 1071
proſerpinæ cultus apud Cyzicum 1005
proſerpinæ feſta & raptus, 818 1005
proſerpinæ cur catuli ſolerẽt offerri 659
proſerpinæ ſacra, Sicilia & Agrigentum 827
proſoda organa 318
proſodia 160.228.318
proſodia, ſacrificia, et poemata 430
proſodiaci modi 160
proſodion ibidem
προσωπεῖον 1114
proſopion habere, non proſopon, prouerbium quid, pagina 1114
proſopis 1114
proſopon quid 112.114
proſopon unde 1114
proſopopœia 1014
proſoputta 1114
πρόσωπον ibidem
proſphelatæ 972
proſpheromena quæ 333
proſphthenctæria 828
προηροσίας Cereris ſacellum 1071
προστάται 163.405
proſtaterius Apollo cur, pagina 1092
proſtaterius dies 1091
proſternidia 833
proſthetes planetæ 803
proſthetis 131
proſthij 824
προσκλῆναι 237
προτιμήματα 1089
proſtituti corporis pœna ueteribus, flagitij profeſsio, pag. 622
προοίμιον 107
προοιμία 107
προστρέπειν 568
proſtropæus quis 47
proſtropæi 47.568
proſtropæi dæmones 47
πρῶτα λῆψα 26
protagoras cur λόγος ἔμμισθος 748
protagoras falſò ſapiens habitus 424
protagoras φορτοβαστάκτης 748
protagoras philoſophus, phormophorus 748 & 1077
protagoræ de dijs ſententia, pag. 844
protagoræ hiſtoria 747 & 748
protecta quæ 1074.1075
protegere 1075
πρωτεῖα 414
προτέλεια 1083
proteli ibidem
protemeniſmata 984
proterica fici 684
proteſilaus Iphicli filius 166
proteus Aegyptius ſophiſta, pag. 793
proteus collyrium 423
proteus ſaltator 161
protei allegoria 27.793 & 799
protei mutatio 161.793
προθύρα 654
protbymata 429
prothyris 117
πρωτοβολεῖν 869
protogenia pro patria obitus 475
protogenis Ialyſſus 838
protogenis perdix, item Satyrus & Ialyſus 1142
protogeuſtæ 978
protegeuſtis animalis guſtus pag. 858
προτομαὶ βασιλικαί, pag. 1114
protome 1114
protopathia 914
protoploos 249
protopraxia 1114
protoſpatharius 863
Io. Protoſpatharius 856
prototenthæ 978
πρωτοθοινία 1046
protreptica ſententia 1013
protropon uinum 1101
protrygis cognomen 755
protus Maſsiliæ conditor, pagina 594
protypus 1137
prouidẽtia diuina 382.383

prouidentia, diuinitatis cõmes 983
prouidentia quid à fato differat 383
prouidentia quomodo eadem cum iuſtitia 898
prouidentia triplex 38
prouinciæ maiores & minores, itemq́; cõſulares, quæ pag. 993
prouiſores 281
prouocatio 664
proxenetæ 405
proxenetica 405
proxenetria 1090
proxenia 405
prudentia, hominis propria uirtus 6
prudẽtiæ imago Pallas 541
prudentiæ uis 383
pruina quid, & unde 500
pruinam pro canicie eleganter dici 500
prurigo quid 518
pruſias 1057
prylis 164. 1139
prytaneum quid 507
prytanei alimentis digna, quæ 635
prytanei apud Eleos beſtiatorium 485
prytanei frugalitas 240
prytanei Veſta 566
πρυτανεῖα 281. 463
prytanicæ ueſtes 598
prytanitis Veſta 598
Pſacala 574
Pſacaluchi 574
pſæſta 1053
pſalliani hæretici, qui Euchetæ 52
pſallion 301
pſalmus quid 316
pſalterium, nabla 316
pſalterium, organum 316
pſalterium quis primus chordis impleuerit 316
pſalteria improbata 315
pſamathe 822
pſamathos 822
pſammiſmus quid 160
pſammos 160. 822
pſammocoſium 822
pſaphonis arrogantia 77
pſar, qui ſturnus 521
pſari equi 996
pſaron ibidem
pſathyra oua 1042
pſathyrion 1007
pſecas quid, & pſecadis cognomentum 946
pſellis 301. 423. 477
pſelliophori 423
pſelliſmus 467
pſelliſmus podagræ 469
pſellum quid 455
ψελλίζεσθαι 468
pſellus quis 465
ψιλῶ 168
pſenes 168. 686
ψήφισμα quid à lege differat 699
pſettæ Eleuſiniæ 328
pſettæ unde optimæ 1070
pſeudantoninus Heliogabalus 1072
pſeudaula 438
pſeudenedra 402
pſeudenedri qui 402
pſeudiſodomum 1019
ψευδόμενος ſyllogiſmus pag. 710
pſeudoperipteron 783
pſeudophilippi fortuna 337
ψευδόπλουτος 1006
pſeudoportus 438
pſeudoporticus 438
ψύσαι cur pro ionthis, pagina 943
ψιάς 746
pſiathi 1077
pſiathia 260
pſiathoploci 1077
ψίτον 746
pſile, accentus 301
pſili 815
pſiloticum pathos 730
pſimmithion 1052
pſinas 232
ψινάζειν 232
pſithia uitis 746
ψιθυρίζειν 746
pſitta 1143
pſittace ἀνθρωπόγλωττος 744
pſittaci Syriæ præſtantiores pag. 18
pſoæ 680
ψολόεις 301
pſoloentes ibidem
pſolon ibidem
ψωλός ibidem
pſomocolaphus 795
pſomocolax 795
pſomos 333. 795
ψοφητικά 1141
ψοφοδεεῖς equi qui 823
ψόφος ibidem
pſora 249
pſora occupatis cur pilus ſe promere nequeat 499
ψωροφθαλμία 439
pſothion 1007
pſyæ 731
pſyche Catonis filio amata, atq; inde iocus 926
ψυχῆς appellatio quomodo animæ competat 55
pſychia 234
ψυχραγωγοῦντες 958
pſychrobaphes, ueſtis genus pag. 599
pſychrologi 1168
pſychrologia ibidem
ψυχρολουσία ibidem
pſychrolutra ibidem
pſychrolutes ibidem
ψυχρολουτεῖν ibidem
pſychrophobi qui 856
pſycter 234
pſycteridion 234
pſycteria 234
pſydracia 943
pſygeus 234
pſygmos 385
pſyllei qui 149
pſyllici omnes uiri 149
pſylli canes 660
pſyttaci ſymbolum fidei pronuntiantis mirum 109
pſyttalia 440
Ptarmica quæ 945
πταρμός 46
ptea 616
pteleas 686
πτερά, pteromata 783
πτερά Babylonis arx 783
ptera Delphici templi conditor 783
ptera in templis, quid 483
pteris 783
pterion urbs 783
pterna 130
pternocopis Philoxenus, pagina 497
pterophoron 783
pterophoros regio ibidem
pterophori qui 783. 981
pterygophorum pro ſuccino cur 783
ptila 783
ptili 783. 215
πτίλωσις 216
ptochotrophia 678
ptolemais 850
ptolemæus à calumnia defenſus 26
ptolemæus cognomento Phyſco cur 919
ptolem. cur Lamyrus 468
ptolemæus nauarchus 795
ptolemæus φιλομήτωρ unde dictus 417
ptolemæus ſecundus φιλάδελφος 910
ptolemæus Soter Alexandrẽ eleater 978
ptolemæi apoteleſma 445
ptolemæi & Galeus hiſtoria pag. 482
ptolemæi inceſtus 279
ptolemæi in Heraclidem iocus 828
ptolemæi mollicies 693
ptolemæi paricidium 417
ptolemæi regis dictum 785
ptolemæi ſecundi Aegypti regis laus 870
ptolemæi ſecundi mores in melius mutati 757
ptolemæi conatus in perfodiendo Nili delta 816
ptolemæo cur ſpreta phyſice & theologia 999
ptolemæorũ diuerſa cognomina unde 921
πτῶμα olearium quid 460
πτύον 167
ptous cur Apollo 616
πτώσσειν 1015
ptox ibidem
ptychia 324
Puberes qui 753
pubertatis ætas 860
pubertatis ratio 751. 752
pubes 122
publici equi 823
publici curſus 823
pudendi muliebris nomina, 125 1029
pudendorũ muliebrium partes 125
pudendi uirilis ratio 122
pudendorũ ſubſultatio 269
pudicitia mulieris, formæ præferenda 516
pudicitiæ cõmendatio 473
pudicitiæ in fœminis teneritas 474
pudicitiæ quantus honor tribui Romæ ſolitus 474
pudor in oculis 622
pudoris ara Athenis 913
puellæ πολυπλάνητοι, pagina 774
puellæ quandoq; arcti, id eſt urſæ dici ſolitæ 1004
puellæ uenenoſæ hiſto. 409
puellarum apud Spartanos ſtudia, quæ 671

puellæ

puellas nubiles Dianæ prius conſecrandi mos 2004
puerarius 559
pueritia, comitiali morbo cur obnoxia 195
pueritiæ ad lunæ uires ratio, pag. 752
pueritiæ ætas 751
pueris cur deſtinatum à Platone triuium 1075
pueris non dandum uinum, 1095 1096
pueri bomonicæ, qui 671
pueri cur nõ caluesčãt 503
pueri cur oxyphoni 742
pueri præmaturè loquentes unde 1123
pueri cur ſomno utantur longiore 1151
pueri, cur uini minus appetẽtes 1100
pueri, cur uiris hebetiores, pagina 772
pueri unde dicti 751
puerorũ amor quatenus conceſſus 556
puerorũ apud quoſdam inſtitutio quæ 671. 708
puerorũ educatio apud Cretenſes qualis 711
puerorum in Olympijs certamina quando admiſſa, pagina 484
puerorum qualis memoria, 374 768
puerorũ uaticinia apud Telmeſſum 516
puerperarum mos uiris miniſtrare apud Tibarenos pag. 714
puerperis interdũ infeſti dæmones quidam impuri, pagina 41
puerperij in Liguria, Hiſpania & Illyrico, mores, pagina 704
pugilatus 505
pugiles, qui & pyctæ 504
pugilicè ualere 989
pugio herba 476
pulcer, an pulcher ſcribendũ pag. 917
pulchri alij quàm formoſi, pagina 347
pulchrorum etiam autumnus pulcher, prouerb. 923
pulchrum omne, etiam bonũ pag. 924
pulchrũ, quare καλὸν Græcis ibidem
pulchra uerè foris, intus quoque bona 591
pulchritudo corporum diuerſa 85
pulchritudo cur ita afficiat unumquenq; 924
pulchritudo, dei radius 2
pulchritudo duplex 924
pulchritudo triplex 620
pulchritudo in circulo 1
pulchritudo non niſi in magno corpore 347
pulchritudo perfecta, quæ, pag. 591
pulchritudo uera, quæ 85
pulchritudinis apud Indos ueneratio 716
pulchritudinis commendatio 926 1180
pulchritudinis ſchema clumax 795
pulchritudini muliebri propoſita certamina 926
à pulchritudine corporea, quo pacto fugiendũ 925
pullaria 286
pullarij, qui 287
pullatio 981
pullinus deus 445
pullini dentes 112
pullus 287
pulmonarij 137
pulmonea 137
pulmo, an ſanguinis expers pag. 137
pulmo cordis culcitra, & uẽtilabrum 137. 138
pulmo quare ſpunoſus 137
pulmonis expertia non ſitire pag. 1043
pulmonis functio, quæ, pagina eadem
pulmonis ratio 136
in pulmonem an deriuetur potus 1043
pulmones cur dicantur rudes homines & inſulſi, pagina 137
pulmones, cur potius quàm pulmonem dicere ſolitum pag. 137
pulpa 685
pulpa pro neruo 92
puls 335. 1064
pulticula 1064
pulſus ἀνισοταχὺς δίκροτος 317
δορκαδίζων ibidem
pulſus κυματώδης, & σκωληκίζοντες, & μυρμηκίζοντες 526
pulſus formicans, & uermiculans 90
pulſus myuri et μυουρίζοντες 526
pulſus ne aliquis eroticus, pagina 776
pulſus quare in brachijs potiſsimum obſeruari ſoleat 89
pulſus quid 89
pulſuum mira ratio ac diuerſitas 89
pultarij forma 335
puluratio 274
puluinar regium quid Perſis pag. 695
puluinorum balthei 274
puluis cur athletarum corporibus inijci ſolitus, 966
puluus eruditus quid 273
pumili, qui 84
pumiliones etiam de arboribus dicì 84
pumiliones ſomniculoſi 188
pumilionum paruitas unde, pag. 84
punica malus à Venere primum in Cypro ſata 882
punica mala cur opſigona Empedocli 1135
punica puls 335
punicum libum 335
punicæ arboris natura peculiaris 1135
puniceum forum 1073
puniceus color 875
puncta, redditus 727
à punctis 727
pupilla 585
pupillarum ſcintillæ 103
puppis in capite, quid 501
puppium imagines 755
puræ haſtæ, quæ 851
purificandi, qui mos ueteribus 201
ad purificationem quæ adhiberi ſolita 422
purgatoria uirtus 220
purpura Indica 298
purpura ſtlataria quæ 593
purpuræ diuerſa genera & nomina 297
purpuræ Tyriæ præſtantia, pag. 719
purpuræ pelagiæ 995
purpurarum piſcatio 719
purpurare undas 298
purpurarij 298
purpuratores 298
purpurula 298
purpurea mors Homero, cur pag. 297
purpurea plaga 298
purpuriſſus, andricelos 860
purrhicharij 164
puſillanimes qui & unde 86
puſtula non idem cum puſula pag. 943
puſula, puſuloſæ oues 943
puteal quid 376
putearia aquæ cur fontanis deteriores 1028
putearij 377
puteus Romæ locus 376
putei ſupplicium 362
puteum fodere, aperire 377
puteorum aquæ cur frigidæ, pag. 967
puteorum fodiẽdorum ars unde 1026
puteorum inuentio 377
in puteos ſe præcipitãdi ueſania 909
puteolanus puluis aqua contactus, ſaxum 1162
puticoli locus Romæ 377
putredinis cautio 1093
Pyanepſia 334
pyanion 335
pyauon 1167
pychon menſura quæ 118
πυκνὸν 323
πύκνωσιν 834
pycnotica ibidem
pyctæ 484. 504
pyctarum arma 504
pyctaciola 345
pyctes lac 268
pyctides 315
pyctomacharij 1018
pyelis 202
pyelos 202. 1167
pyge 127
pygargus 127. 128
pygmæi terra æditi 790
pygmæi unde dicti 117
pygmæorum contra Herculem eruptio 790
pygmalionis imperium, paginá 1064
pygme 505
πυγὼν 117
pygoſtolus 127
pygusion 117
pylades comicus 226
pylæ iecoris 105. 140
pyle, quæ & thermopylæ, pag. 1008
πυλαίας ibidem

pyle=

pylaſtati qui 1008
pyletus Mineruæ 542
pyleis 1008
pylaica ibidem
pylori 1020
pylurum 134
πυλωρός 134
πυνθάνεσθαι 614.615
πύωσις 163
πῦρ 282
πυρετός 282
πυρὸς fulmen 425
pyreæ nemus 1071
pyrams 1057
pyrania 286
pyramis quid 56.335
pyramis geometrica 885
pyramides Aegypti 885
pyramidum appellatio unde pag. 885
pyramuntes 1066.1071
pyramus placenta 335
pyranon 282
pyraſtumuros 249
πύρειον 614
πυρὴν 234
pyrenes 459.450
pyrenia urbs unde 256
pyrethi magi 268
pyrethia ſcepta 268
pyrgion 524
pyrgiſcus 951
pyrgitæ 524
πυργῖτις herba 524
pyriathes lac 268
pyriathos 263
pyriephtha 1042
pyrimachos 164
pyrini panes 333
pyriſoos Achillis nomen antea 923
πυρωλόφοι 425
πυρός 507.885.1071
pyroſtates 835
pyrphorus 282
pyrrha coma 500
pyrrhæ unũ os dentiũ 112
pyrrhichus 164.500
pyrrhichus Cretenſis 164
pyrrhichus Lacon 164
pyrrhicha chlamys, ſiue pelta 164
pyrrhica ſaltatio 164
710 165
pyrrhicha uſus in Patrocli pyra Achilles 164
pyrrhiadæ 164
pyrrhicæ boues 192
pyrrhicæ oues 194
πυῤῥιχίζειν 164
pyrrhichium, ſaltationis genus unde 163
pyrrhichius uerſus 651
pyrrhus cur Aquila cognominatus 920
pyrrhus unde dictus 163
pyrrhi canis 661
pyrrhi galea 558
pyrrhi regis geſtarum rerũ præſtantia 869.870
pyrrhi ſaltationis ſtudium, pag. 163
pyrrhi uotum 260
pyrrho cur nupta Andromache 1080
πυῤῥότης 499
pyrſa 500
pyrſantides nymphæ 425
pyrſophorum uas 425
πυρσός Argiuorum feſtum pag. 425
pyrſurides 164
pyrſus 425
pythagoras cur meritò ſapientiſsimus 610
pythagoras Numa poſterior 736
pythagoras quid cyami nomine intellexerit 1041
pythagoras uiuus exuſtus, pagina 736
pythagoræ apud ſuos auctoritas 735
pythagoræ chria practica, pag. 1013
pythagoræ cubica ratio in præceptis obſeruata 693
pythagoræ de deo opinio, pagina 836
pythagoræ de homine ſententia 55
pythagoræ de perturbationibus animi ſententia 903
pythagoræ de terra opinio, pag. 9
pythagoræ echemythia, pagina 841
pythagoræ emptus à piſcatorib. uerriculi iactus 735
pythagoræ & Aglaophemi amicitia 882
pythagoræ in imperio immanitas 871
pythagoræ in mactandis pecoribus religio 735
pythagoræ in uoluptarios dictum 805.806
pythagoræ inſtitutum 260
pythagoræ magia 347
& 735
pythagoræ nomẽ unde 735
pythagoræ placita de monade, dyade, pari & impari 854.857
pythagoræ præceptũ, in ſpeculo ſe contemplari ad ſolem 1122
pythagoræ præclara uox, pagina 339
pythagoræ ſapientia 734
pythagoræ ſtatua Romæ, pagina 1076
pythagoræ ſymbola 268
610. 611. 612. 613.
736 985 1041
pythagoram fuiſſe augurem pag. 735
pythagoram geniorum adminiculis enituiſſe 47
pythagoreæ menſa 275
pythagoreorum phyſiognomia 186
pythagoreorũ ſolitudo 983
pythagorica cœna 1180
pythagorica doctrina de anima & angelis 42
pythagorica inſtituta quæ, pag. 736
pythagorica menſa qualis, pagina 808
pythagorica metempſychoſis 286
pythagorica necromantia, pag. 735
pythagorici 736
pythagorij 736
pythagoriſtæ 736
pythagorici cõuiuæ quot, pagina 1072
pythagorici cur piſcibus abſtinuerint 472
pythagorici ſebaſtici, polytici & mathematici 736
pythagorici numeri, eorũq; nomina à dijs 423
pythagorici per quaternarium numerum iurare ſoliti 857
pythagoricum philoſophandi genus 272
pythagoricum repaſſum deſtruitur 895
pythagoricũ ſilentium 555
pythagoricus tripus 735
pytheæ de Athenienſium legatis dictum 708
in Pytheã Demoſthenis ſcõma 181
pythes Myuntius 880
πυθιάδες 614
pytheum 615
pythiani ibidem
pythiana pocula ibidem
pythicus agon 614
pythicus nomos auleticus, eiusq; partes 613
pythici cognomen Camerino Sulpitio & eius filio exitioſum 920
pythias 614.613
pythius cur Apollo 615
pythius Apollo heroici carminis auctor 227
pythij Apollinis ſimulachrũ apud Samios 1137
pythij hominis ditiſsimi hiſtoria 749
pythij uafricia 400
pythij Spartæ qui 613
pythium carmen 613.614
& 652
pythium quàm multis habeatur locis 613
pythia 613.614
pythia certamina à Diomede primũ inſtituta 423
pythia promantis 305
pythiã φιλιππίζειν quare dictum à Demoſthene, pag. 48
pythiorum laurus corona, pagina 484
πυθμὴν 572
pytiræ 1069
pythodori principatus 128
pytho Delphorum ciuitas, pagina 613
python cognomento Draco, pag. 614
pythonis à Diana & Apolline perẽpti fabula 424
pythones 295
pythonicus dæmon 296
pythonici 296
pyulca 1020
pyulcus 1168
pyxines cur dictus Chærephon 467

Q

QVadorum bellum 815
quadrãguli numeri, qui pag. 863
quadrans 693.739
quadrantaria Clytemneſtra quæ 693
quadrantaria res quæ 1165
quadrante lauari ſolitum, 693 1165
quadrantes proſtitutarũ precium 693

quadratus cur uir bonus & felix 690,691
quadratus lapis in mœnium ratione probatus 1019
quadratus numerus qui 863
quadrati panes 334
quadrata area 693
quadrata compoſitio 692
quadrata ſtructura 692
quadratum agmen 692
quadratum corpus 692
quadratū de quibus proprie dicatur 691
quadratum in cælo quid 26
quadratum ſchema in corpore humano 94
quadrati pedes, & uerſus, qui 692
quadratoria ars 1165
quadratarij 692
quadraturarum ratio apud Pythagoricos 862
quadrupedes ſtare facilius q̄ homines poſſe 127
quadrigæ inuentor Erichthonius 475.831
quadrigæ falcatæ 832
quadrigarū mos unde in Græciam 724
quadrigis primus in Olympijs uictor Samius 424
quæ de inferis, prouerb. 371
quæſtiones Cyliciæ 1066
quæſtor, tamias 963
quæſtum à prudente facilè negligi 756
quali exceptorij 1092
qualitas 918
quantitas 918
quarta luna nati, infelices, pagina 763
quartæ relationis ius 858
quartanam interdum etiam timore diſcuti 777
quartanæ æſtiuæ breues, pagina 1144
quartarij qui 692
quaternarij dignitas 529
quaternarij harmonia 857
quaternarij ratio ac uis 857
quaternarij ſcrobes 857
quaternarius omnis ſacer & ſolidus 857
quaternitas, perfectus numerus 691
per quaternitatem iuſiurandum Pythagoricis 857
quatriurbem cur Athenas dixerit Accius 258
quatuor uiri, qui apud Græcos 532.533
quercuū radicibus quale inſit animal 266
querquetulanus mons 795
quid nō efficient manus? prouerbium 116
quid opus, longis tibijs incinere? prouerbium 318
quies nimia quantum etiam ualetudini obſit 390
quietis certa tēpora magnis uiris 390
quiete pingueſcere aliquos, pag. 390
quinarias γάμος & δίκη pag. 858
quinarij numeri uis & ratio pag. 853
quiniones, pentades 858
quinq; pedum præſcriptio, quid 962
quinquertium 505
quinquertiones 505
quinta uectigal 859
quintæ fugiendæ quid apud Heſiodum 858
quintæ relationis ius 858
quinti apophthegm. 1172
T. Quintij de Antiochi exercitu oratio 978
quintij in Philopœmenē ſcōma 988
quintum corpus & grauitatis & leuitatis omnis expers 21
quirinus pro Romulo 418
quiritium ius fœminis impertitum, quid 1058
quiſquilium 603
quiſquiliata 603
quod commercium cani & balneo, prouerbiū 1161

R

R Eretrienſibus familiare 467
Rabienus Labieni cognomē, pag. 410
rabilus Arabum rex 1019
rabirius poeta 785
radiciſecæ 1119
radius 118.130
ſine radio, uel hoſtorio cumulare 357
radix conſecratrix & marica quæ 878
radices ſtirpibus eſſe pro ſumma parte 18
ramices 181
rana gyrina, prouerb. 114
ranæ ac tauri fabella 1109
ranæ 470
ranæ cur imminentem pluuiam præſagiant 1024
ranarum pluuia 915
ranas, urſarum more parere 114
rancor 266
ranunculus 1137
rapa unde optima 328 & 1070
raphael angelus medici munere functus 1119
raphanis 1059
raphanus pro crambe, ſiue braſsica 1059
raphani uis contra ebrietatē pag. 1059
raphanides Thaſiæ 328 & 1071
rapinæ 284
rapto uiuere quibus licitum 672 673
rapto uiuentium uiſus qualis 1100
raſilis caſeus 813
raſuræ in clericis ratio 177
ratiocinatio 60
ratiocinator 462
rationalis philoſophia 962
rationarium 462
rationarius apparitor 462
ratio quid 60.62.65.72
ratio, aurigæ inſtar 644
ratio, cur homini data 330
ratio in homine, ut Deus in mundo 948
ratio, intellectus poſsibilis, pag. 72
rationis in homine præſtantia 338
rationis orationisq; uim ineſſe cunctis animalibus, pag. 642
rationis organum, caput 66
rationibus inferre 462
raui oculi 477
rauus color 477
in rebelles Athenienſium decreta 581
rechamus 1015
rectum inteſtinum 135
rectis ne an proclinatis hactis uenio, prouerb. 814
recuratoria frictio 395
recrementatio 607
regilliani nomen unde 923 & quomodo imperator factus 923
regimen in natura rerum duplex 948
regio pro lege, prouerbium pag. 694
regia facultas qualis 280
regia maieſtas in quo ſita olim 278
regia, quando palatium appellari cœpta 281
regius morbus, unde 141 & 878
regium eſſe, ne tenuia quidē aſpernari 872
regium in primis male audire 828
règium lepidi captum 157
règnum & odiū ſimul à deo poſita 151
regnum, glorioſa ſeruitus, pagina 837
regnum non patitur duos, pagina 928
regnum, res inter deos homineſq; pulcherrima 151
regnorū ſucceſsio quibus delata antiquitus 278
rei uis, non uocabula conſideranda 644
rerum cognitio quatuor modis apprehenditur 65
rerum nomina per rationis motum 3
rei comperendinati qui 638
reorum argentei in Areopago lapides 458
relationis tertiæ, quartæ aut quintæ ius 858
relegati qui 1039
relegatio 361
religio falſa ex aſtrologia et ſyderibus 340
in religione tantū ſalutis ratio 340
relicina frons 259
reliquamenta 977
reliquatores 1015
reliquari ibidem
reliquatio ibidem
remigum ſpecies 596
remigibus cani ſolitum 323
in reminiſcendo, ſolœciſmus qui 769
reminiſcentia quid à memoria differat 373.375
reminiſcentiā quibus rationib. induxerit Plato 375
reminiſci, quid 769
remiſſarij uectes 791
remiſsio animi. uelut amiſsio pag. 390
remoboth 359
remus cur in aqua uideatur fra-

fractus 874
repandiroſtrum 263
repandus 263
repaſſum Pythagoricū 895
replaudere frontem, quid, pa
gina 259
reprehenſare 978
repudiandi uxores ritus &
formula 1081
repudij uerba ſolennia, quæ,
pag. 663
requieta oua, quæ 1041
reſecrare 448
reſinæ ſuffitus 939
reſolui in terram & aquam
quid 607
reſpirationi deſtinata mem-
bra 745
reſpublica optima quæ 661
rempublicā capeſſenti quæ
moleſtiæ ſubeundæ 301
reſtituti preſbyteri hiſtoria,
pag. 777
reticulata ſtructura 1019
retina oculi tunica 586
retrimenta quot modis excer
nantur ab hominibus, pa
gina 94
retuſa uox, quæ 317
reuelationes per ſomnia, pa
gina 1031
rex conuiuij 264.1052
& 1068
rex qualis eſſe debeat 278
& 279
regis officium 948.1013
regis cognati apud Perſas,
pag. 282
regis oculus quid, item aures
pag. 544
regi honeſta dona in primis
quæ 281
regem prodeſſe ſolum opor-
tere 948
reges à Romanis imperato-
ribus ſoliti diademata ac-
cipere 709
reges cur ἀκλείους appel-
lare ſoliti 280
reges Homerici αὐτοδιδά-
κτοι 721
reges literis imbui, Gotico in
ſtituto prohiberi 281
reges medici, qui 1119
reges olim auguriorū etiam
periti 281
reges, paſtores dicti 278
regum in oriente cultus 285
regum præſtantiſsimorū epi
logus 868
regum priſcorū arcanus iu-
cundi ſocietatē mos 642.
regibus nuptiarum appara-
tus annuus qualis 1086.
regibus olim urbes obnoxie,
pag. 278
rha barbarum 619
rha fluuius ibidem
rha ponticum ibidem
rhabdi 269
rhabdoides ſutura 501
rhabdota oſtrea 271
rhabduchi 269
rhacha 425
rhachia 423.600
ῥαχίας λαλίστερος 424
rhachis 113,449
rhachitæ qui & unde dicti,
pag. 424
rhachos 423.424
rhacodes cutis 92
rhadamanthus 371.555
rhadamanthyos iuſtum 895
rhadica 619
rhadix 619
rhæo Staphyli filia 248
rhagadeos 148
rhagades ibidem
ῥαγίζειν 795
rhagopodes 132
rhagoides oculi tunica 585
rhagoidis oculi uitium 437
rhamnius ager 1087
rhamnus 172,877
rhamnus oppidū unde 458
rhamphos 1114
rhanteres 434
rhaphanides 787
ῥαφὶς 269.501
ῥαφαὶ 97.501
rhaphides piſces 502
rhapaules 319
ῥάπισμα 1144
rhapſodos 527
rhapſodi 222.269
rharia 1087
rharias Ceres ibidem
rharium ibidem
ῥαρός ibidem
rharus Triptolemi pater, pa
gina 1087
rhathagos quid 994
rhathapygizo 994
rhathymi 489
rhea, ſaltationis princeps, pa
gina 163
rheæ & Saturni allegoria,
pag. 680
rheæ ſinus 440
ῥῆχος 424
rhegillæ uxoris Herodis hi-
ſtoria 788
rheginorum nummus 353
rheginorum numiſma cum le
pore 1018
ῥῆγμα 91
rhemi 703
rhemenſis tela 703
rhemnius Fannius 1107
rhenes quare duo 143
rhenon etymon, uſus & ra-
tio 143
rheuma morbi 144
rheon Ponticum 619
rhetor 748
in rhetores Cappadocas Am
miani ſcomma 640
rhetoricæ initia ex Corace
propagata 479
rhetoricæ partes per Chime
ram allegoricè intelligi,
pag. 478
rheumatiſmi unde 266
ῥῖγος 958.959
rhigoſibij qui 958
in Rhimotalcem regem Au-
guſti dictum 283
ῥὶν 609
rhina 1037
rhine 609
rhineæ ibidem
rhinoboli ibidem
rhinoceros quando primum
uiſus Romæ ibidem
rhinocerotes cur Aethiopici
tauri ibidem
rhinocolura 106
rhinocurura ibidem
rhinocorura ibidem
rhinon 369
rhinos 609
rhinthonis Iphigenia 599
rhinuchi 107
rhipæi montes 551.552
& 618
rhipæos montes nullos eſſe,
618 619
rhipe 544.822
rhipſaſpides 357
rhiſcus 596
riſus Sardonius 454
rhiti 596
rhiza 599
rhizotomi 739.1119
rhoa 1135
ῥῶαι 119
rhœa 1135
rhochmi 639
& 1015
rhodia 733
rhodiacæ thyrides 1056
rhodiaci ſcyphi 1058
rhodides 1055
rhodigij direptio 157
rhodigij illuſtratio per Celi-
um facta 760
rhodigium 153
rhodi ſtatuæ 1136
rhodium talentum 353
rhodium uinum 480
rhodius coloſſus 885
rhodij, cur albi Cyrenæi Stra
tonico dicti 734
ῥοδίζειν 943
rhodon, roſa unde dicta, pagi
na 1055
rhodoides ibidem
rhodonia 237.238
rhodopis meretriculæ obeli-
ſci 820
ῥοδοδάκτυλα λουτρὰ 237
rhœas 683
rhœbus quis 468
rhœbi 130
rhœcus Samius 588
rhogoides, oculi tunica 585
rhoicæ mulieres 149
rhoidion 1135
rhomboides quid 344
rhombus quid 344
rhombi lautitiæ 328
rhopalon 977
rhope 544.822
rhopes 822
rhopheta oua, quæ 1041
rhopographi 821.822
rhopon 822
rhopos 441
rhoptra 822
rhoptron 299
è roſis corolla Muſarum, pa
gina 1054
ῥουστικῶς 215
rhox 822
rhoxane Alexandro nupta,
pag. 1080
rhus 1087
rhuta herba ibidem
rhyas 216.435.439
rhyades 232
ῥῦμα 380
rhymmata 1063
rhymos 992
rhyntacis auiculæ mira natu
ra 938
rhyncos 1114
ῥῦμα 992
rhyos nympha 502
rhype 822
rhypas ibidem

rhy-

rhypæ pro Achais 822
rhypæon 822
ῥυπαρὸν ἔλαιον 94
rhypoi 94.822
ῥύπτοντα medicamina, pagina 1063
rhyta 1056
ῥυταὶ aquæ 999
ῥυτὴ herba 1087
rhyteres 977
rhythmus 562
rhythmus ſolutæ orationi & carmini communis, pagina 580
Ridentes latius cur lachrymantur 435
ridentium lachrymæ 436
ridica 284
ridica pro rhadica 619
rigentes cur minus dormiant pag. 959
rigoribus pereuntes genitalia conſouere deprehendi pag. 122
riſit Charon, prouerbium, pagina 487
riſit leo, prouerbium 487
riſus comicus 211
riſus quare aſbeſtos Homero dictus 86
riſus ſoli homini peculiaris, & cur 145.776
riſus unde 86
riſus cauſa ex ſanguine, pagina 142
riſus immoderatio ex liene, pag. 142
riuolta ſicca 154
rixam à laſſo quæri, prouerbium 493
Robur in carcere quid, pagina 634
robore digna, quæ 635
rochetum 598
rogatiani frugalitas 240
roma Babylonis nomine indicata 718
roma Babylonis nomine ſignificata 296.299
roma noua pro Byzantio, pagina 734
roma, orbis epitome 709
roma puella 920
romæ forum triplex olim, pagina 1074
romæ natiuitas 767
romæ laus 709
romæa, quæ & Parilia, pagina 165
romana dicendi ratio qualis, pag. 909
romana dignitas Byzantium translata 1031
romanæ grauitatis commendatio 556.709
romanæ mulieres uino abſtinere ſolitæ 1069
romanarum mulierum laus, pag. 609
romanarum mulierum libidini coercendæ lex 521
romani imperij inclinatio et finis quando 1031
romani imperij à Barbaris uaſtati ruina 409
romanum ciuem uerberaſſe aut necaſſe, nefas 361
romani ciues, qui 709
romani fori tectum æneum, pag. 737
romani Syrorum uenalium ſimiles, cur 718
romanorũ in muneribus mos pag. 483
romanorum ſepeliendi mos qui 653
romanorum ſupplicia, pagina 360
romanorum ueterum continentia 236
à Romanis uirtutis petenda exempla 709
romulus Quirinus 418
romuli de diuortio lex, pagina 1081
romuli & Remi naſcentium tempore loquutus agnus, pag. 590
romuli laus 870
romuli monumentum 788
romulo cur nulla in parricidas lex conſtituta, pagina 416
romulo oblati uultures, quale augurium 1031
ros cur Iouis & lunæ filia dicta 1006
roris cruenti ratio 713
roſa cur Græcis ῥόδον, pagina 1055
roſa prius alba unde ruborẽ contraxerit ibidem
roſæ fragrantia unde, ibidem
roſæ ungues ibidem
roſam in calathum fundi, quid ibidem
roſaceæ coronæ uocabula, pagina eadem
roſarum corymbi & alabaſtri 105
roſcius in ſcena, prouerbium pag. 540
roſcij histrionis excellentia, pag. 540
roſcæ campi 153
roſtrum 344
roſtrorum generatio 1147
rota tormentum 360
rota hexacnemi & octacnemi 611
rotundum ſchema in corpore humano 94
Rubeus color, ſiue rubens, pagina 634
rudiarij 406
rudicula 192
ruellius 295
rufulorum tribunorũ functio quæ 975
rufus Perinthius 784
ruffi Aegyptijs ridiculi, pagina 1169
ruffos celerius caneſcere, quàm nigros 449
ruffitas pili quaſi imbecillitas pag. 499
rutidum pilum 811
ruminalis arbor Nerone imperante emortua 408
rumpi 284
runcina 284
runcini 284
runcinæ tormenta 360
ruſſeus color 833
ruſticiana Boethij uxor, pagina 1047
ruta ficui adnata, dulcior, pagina 684
ruta quare πήγανον dicta 412 413
rutam Venerijs aduerſari, pagina 412
rutela 250
rutili coloris uictimæ 659
rutra 274

S

Σ Literam Dorienſes appellare σάν, pagina 275
σ, numeri nota 505
σ in ξ tranſitus 703
ſabaci regis hiſtoria 278
ſabæorum in defunctos inhumanitas 650.
ſabaia 246
ſabaiarius 246
σαβάζειν 246
ſabazios cur Bacchus, pagina 246
ſabba uates 649
ſabbath pro Saturno Hebræis 489
ſabbatum 246
& 654
ſabbatum triplex 490
ſabbati loco cur dominicũ diem colamus 490
ſabbati otium 490
ſabi 246
ſabiel rex, medicus 1119
ſabini iocus 637
ſabini Vrbis præfecti hiſtoria 1178
ſabinorum diſciplina 236
ſabinorum ſacerdotes æneo cultro attonderi ſoliti, pagina 739
ſabor rex, medicus 1119
ſabuli ius 1059
ſaburratio 568
ſaca dies 713
ſacandrus 125
ſacarum feſta 713
ſaccaria nauis 973
ſaccariam facere 973
ſaccharum, ſal Indicus 187
ſacciperium 408
ſacciperio 408
ſaccophori hæretici 973
ſaccularij 364.972
ſaceas feſtum 492
ſacellarij 355
ſacellum 355
ſacellum primum ab Hercule erectum 679
ſacer conſeſſus 451
ſacer dies, quid 450
ſacer ignis 943
ſacer morbus 448
& 449
ſacer piſcis qui 448
& 449
ſacer uertex, qui 935
ſacerdos indoctus cæcum animal 177
ſacerdos non integro corpore, mali ominis res, pagina 433
ſacerdos olim rex & pontifex 278
ſacerdotes acephali qui, pagina 179
ſacerdotes cur angeli dicti, pag. 177
ſacerdotes quales Romulo, pag. 433

ſacerdotum Aegyptiorũ munus 312
ſacerdotum coróna capitis quid ſignet 724
ſacerdotum munia 177
ſacerdotibus modò permiſſum uerſicolore ueſte uti, pag. 598
à ſacerdotibus tempora ſupputari ſolita 179
ſacerdotales Hebræorum ueſtes 595
ſaci 458
σάκος 809
ſacra anchora 449
ſacra cohors Thebis, quæ, pagina 345
ſacra fiſtula 113
& 120
ſacra porta 546
ſacra terra 450
ſacra uia 449
& 450
ſacra dijs qui fecerit primus, pag. 848
ſacri epitheton uariè rebus adijci 448.449
450 1161
ſacrum hominem occidendi ius quale 447
ſacrum matrimonium, pagina 1087
ſacra matrimonia 1087
ſacrum os 120.127
448 449
ſacrorum uarij ritus 431
ſacrorum uoces cur plerunq; barbaræ 606
ſacrorum uis 432
ſacris an afficiatur etiam deus 432
à ſacris arceri mutilatos, pagina 433
ſacris eiſdẽ initiati, qui, prouerbium 451
ſacramentum quid 1083
ſacramento contendere quid, pag. 451
ſacramẽta religionis noſtræ quot 1083
ſacramentorũ formæ, & materiæ 1084
ſacramentis omnibus commune, quid 1083
ſacrare caput cũ bonis, quid pag. 447
ſacrarium 976
ſacratæ leges quæ 447
ſacrificandi mos 17
ſacrificium Deo gratiſſimum quod 422
& 423
ſacrificium perfectum quibus conſtet 430
ſacrificia cur farre ordiri ſolita 1082
ſacrificia pura quæ Thucydidi 430
ſacrificia, uelut medicamenta 432
ſacrificia ueterum cuiuſmodi fuerint 428.429
& 430
ſacrificiorũ diuerſitas & uariæ appellationes 429
& 433
ſacrilegorum peſsimus interitus 583
ſacrima 191
ſacta 1029
ſacti panes 333
ſaducæorum nomen & dogmata 172.173
ſagda 554
σάγη 809
ſagitta, ſutura capitis 501
ſagittæ in bellum profectorũ cur ſignarentur apud Perſas 696
ſagittæ Indorum quales & quantæ 888
ſagittas capiti radiorum inſtar circũponere, Aethiopum mos 161
ſagittas inficiendi mos 888
& 889
ſagittandi mos apud Scythas qui 889
ſagittarius numiſma Perſicũ pag. 355
ſagittarij equites 832
ſagma quid 809
ſagmaria ibidem
ſagmariæ mulæ ibidem
ſagmarius equus ibidem
ſaguntina fames 988
in Sai Pallados templum, pagina 178
ſais pro Pallade 867
ſal, amicitiæ ſymbolum, pagina 430
ſal, cur initiò apponatur, pagina 422
ſal, diuinum Homero cur, & χάρις 1049
ſal & lens, quare lugubria Romanis credita 187
ſal indicus, pro ſaccharo, pagina 187
ſal luſtralis 422
ſal, quare ſacrificijs adhibeatur 430
ſal, quid in ſacris literis, pagina 187
ſal, terræ combuſtæ ſpecies, pag. 1001
ſal Tragaſæus 328.1071
ſalis loco carbonibus quoſdã uti 186
ſalis natura 994
ſalis portorium 186
ſalis uires 184
& 186
ſale abluendi infantes mos, pag. 186
ſale ac ſole nihil utilius totis corporibus 184
ſale commutata mancipia, pagina 971
ſale condiri cadauera Aegyptijs 184
ſale quare Iſiaci abſtinere ſoliti 178
ſalem 569
ſalacon 454
ſalaconiæ 454
σαλακωνίζειν 454
ſalamandræ natura 369
ſalamandræ nutrimẽta 939
ſalambo Venus 525
ſalaminia nauis 294
& 450
ſalarij 498.639
ſalauscha meretrix 527
ſales comici 211
ſalgama 1156
ſalgamarij ibidem
ſalgamariorũ caſtra, ibidem
de ſalgamo hoſpitib. nõ præſtando lex ibidem
ſaliare conuiuium 336
ſaliaria carmina 908
ſaliatores 269
ſaligariorum caſtra 1156
ſalij, cur Franci 703
ſalmæ fontes 109
in ſalinas damnari 391
& 971
ſalinarius prouentus 356
ſaliſubſulus Mars 269
ſalitum 101
ſaliuoſum os quibus eſſe ſoleat 109
ſalluſtij breuitas 954
eiuſdem laus 955
ſaloniani trientes 352
ſalpæ cognomen cur Mnaſeæ inditum 872
ſalpiſtica crumata 613
ſalpuga 453
ſalſum dulci calidius 995
& 1002
ſalſa quæ 535
à ſalſamento prouerbia, pagina 498
ſalſamentorum genera, pagina 483
ſalſedo unde mari, & urinæ &c. 1001
ſalſicopoles 919
ſalſilago Thaſia 1071
ſaltantis ſpectatorẽ quid deceat 162
ſaltares inſulæ 314
ſaltatio à Theſeo primum inſtituta. 165
ſaltatio armata Dioſcuris prĩmum inuenta 321
ſaltatio, imitatrix 162
ſaltatio quare ἀμύμων dicta Homero 161
ſaltationis inuentrix Erato, pag. 226
ſaltatiõis laus & origo. 160
161 226
ſaltationis partes 165
ſaltationis ſumma & caput, pag. 162
ſaltationis uſus 695
ſaltationes enopliæ 164
ſaltationum ſpecies 163
ſaltatoris epitheta 163
in ſaltatore memoria in primis neceſſaria 162
ſaltatores χειρισόφοι, pagina 162
ſaltatorum genera duo, pagina 165
ſaltus certamen & uocabula 505
ſaltu ſulcum trãſmittere, prouerbium 505
ſaluator, σωτήρ 1068
ſalue, ὑγίαινε 608
ſalutigeri dij 972
ſalutigeruli 972
ſalutis haſta 813
& 813
ſalutis ratio in religione tantum 340
per ſalutem, iurandi mos, pag. 96
ſamea 649
ſamenæ nota quid 275
ſamagorium uinum 1098
ſamagorium uinum 1069

ſama-

ſamnei 496
ſamræ 105
ſambicus 676
ſambico grauiora pati, prouerbium 676
ſambycæ improbatæ 315
ſambyton 1029
ſambytos ibidem
ſambyx lyrophœnix 316
ſambyx unde dicta 316
ſami inſulæ Neides feræ, pagina 842
ſamiæ placentæ 335
ſamica regio 1001
ſamius 406
ſamij qui 406
ſamij literati qui 275
ſamiorum rebellium pœna, pag. 581
ſamijs nemo literatior, prouerbium 275
ſamnis 406
ſamothrace cur Leucania & Thracia 842
ſamothraces, qui Spartæ, pagina 483
ſamphoræ 275
ſapphoræ 275
ſamus Delius 175
ſamus prius Parthenos, & Dryuſa 842
ſamus quadrigis uictor primus 484
σὰν literæ & nomen Doricum 275
ſanctitas 383
ſanctitatis commendatio, pagina 1009
ſanctus, omnis ſacerdos, pagina 242
ſandes, Hercules Perſis, pagina 695
è ſandice fieri purpuram Indicam 298
ſangi ſacellum 38
ſanguinei uiuaces cur, pagina 796
ſanguis ceruinus quare non coeat 532
ſanguis deterior annis 87
ſanguis guſtu dulcis 86
ſanguis quare αἷμα Nicandro 87
ſanguis unde in uulneris auctorem proſiliat 87
ſanguinis caprini & taurini potus 532
ſanguinis è naribus profluuium unde 106
ſanguinis fila 532
ſeu fibræ 532
ſanguinis fons, cor 86
ſanguinis humani & ſuilli ſimilitudo 979
ſanguinis miſsio inter militares animaduerſiones olim 154
ſanguinis thrombi 532
ſanguini ſiſtendo adhibenda qualia 87
ſanguinem agitari rubētum rerum intuitu 602
ſanguinem iugulatorum contra comitialem bibi, pagina 196
ſanguinem mutuum guſtaſſe, amicitiæ ſymbolum quibus 717
ſanguiculus 496
ſangus 38
ſanies 94
ſanitas quibus conſtet 800
ſanitas quid 1159
ſanitatis auctor, deus 1119
ſanitatis crater, qui 1068
ſanitatis diſtinctio 1159
de ſanitatis moderatione liber, incerti auctoris, pagina 1158
ſanitatis præſtantia 260
de ſanitatis ratione pluſcula ex medicorum ſcholis, 1158 1159
ſanitatis ſimulacrum 845
ſannas 574
ſanna unde 574
ſannyrion poeta 309
ſanſæ 118
460 685
ſanſarij 460
ſaperda 498
ſaperdion dictam phrynen, pag. 537
ſapere ex commentario, turpe 1013
ſapere unde homini 86
σαφῶς 162
& 487
ſaphyrinus color, an cæli proprius 32
ſaphyrus Ioui conſecratus, pagina 32
ſapiens uno minor Ioue, pagina 691
ſapientis officium 220
ſapienti quid maximè fugiendum 793
ſapientes imperijs potitos crudelius illiteratis ea administraſſe 871
ſapientes mundi in quo ſtulti facti 962
ſapientium congreſſu principes ſapere 867
ſapientia cur ludo comparata 961
ſapientia, deus 272
ſapientia hominis, pietas, pagina 72
ſapientia partim in animo, partim uoce ſita 213
ſapientia πρόσθεσις καὶ ἀφαίρεσις 479
ſapientia quid 387. 882
ſapientia quomodo eadē cum iuſtitia 898
ſapientiæ commendatio 151 1180 1181
ſapientiæ & poteſtatis coniunctio 870
ſapientiæ cum potentia coniunctio 867
ſapientiæ ſimulatio deteſtanda 151
ſapientiæ ſtudium quid præſtet 482
ſapientiæ ueræ commendatio pag. 151
ſapientiam ſummam in religionis aſſertione uerſari, pag. 590
ſapinus 168
ſapmea ibidem
ſaponion 1065
ſapor quid 265
ſaporis ſenſus in palatóne an lingua 109
ſaporis Perſarum regis epiſtola 283
ſaporis Perſarum regis hiſtoria 695
ſappho poetria, alia quàm meretrix 347
ſapphus amica Erinna 515
ſapphus imago nūmis inſculpi ſolita 353
ſapphus ſcolion 453
ſappinia tribus 168
ſaprotis 574
ſarabadena oraria 1029
ſarabaitæ qui ibidem
ſaraballum 597
ſarabara 1029
ſarabos ibidem
ſarambus ibidem
ſarapos 131
ſarcocele 991
ſarcophagia 848
ſardæ 688
ſardinæ 688
ſardanapalus Heliogabalus, pag. 1072
ſardanapali epitaphium pagina 325
ſardanapali mollities 325
& 368
ſardiniæ peſtilens aer 453
& 781
ſardoa herba 781
ſardoa lex 756
ſardonia herba 453
ſardinia ranunculi ſpecies, pagina 781
ſardonius riſus 781
ſardonica tunica 597
ſariſſæ 814
ſariſſophori 814
& 832
ſarmatæ braccati 703
ſarmatarum cibus 1065
ſarmatarum mores 707
ſarmaticus ludus 707
ſarmentarij cur per calumniam quibuſdam dicti Chriſtiani 1170
ſarmentitij cur dicti Chriſtiani 366
ſaronicus ſinus 815
& 1087
ſarpedonis ad Troiam interitus 852
ſarraceni, Scenitæ Arabes, pag. 721
ſarracenorum inſtituta, ſiue mores 721
ſarus 484
σαῦρος 484
ſarx 93
ſarcotica pharmatica 93
ſarxiphagos herba 1026
ſarzanus uicus 915
ſata, menſura 621
ſatanas quomodo implere alicuius cor dicatur 51
ſatanas, terræ malleus 46
ſatellius Quadratus 505
ſatis quod ſit, in re qualibet nouiſſe præſtantiſsimum, pag. 1105
ſatmali 105
ſatrapæ 544. 878
ſatrapiæ 322
ſatrapica menſa 240
σάτῳ 621
ſattonem pro Platone cur dixerit Antiſthenes 621

ſatura palus 755
ſaturnalium ratio Romæ, pagina 575
ſaturnalium ritus 492
ſaturnia uita 489
ſaturnij uerſus 983
ſaturnus à Ioue exectus, pagina 490
ſaturnus capricorni dominus 574
ſaturnus Cronij maris preſes 440
ſaturnus cur ærarij præſes habitus 353
ſaturnus cur ἀγκυλομήτης, & δεινότατος pag. 489
ſaturnus frigidior & ſiccior 22 26 577 932
ſaturnus Hebræis Sabbath, pag. 489
ſaturnus idem qui & Beel & Beelphegor 492
ſaturnus pro mente 575
ſaturnus quare laneo uinculo alligari ſolitus, pagina 205
ſaturni allegoria 489 680 881
ſaturni dies ocio deſtinatus cur 490
ſaturni & Iouis coniunctio, pag. 867
ſaturni filios uorantis allegoria 489
ſaturno fuſcedo 27
ſaturni grauitas quid in homine 382
ſaturni hoſtia 491
ſaturni lachryma, mare, pagina 999
ſaturni mancipia 86
ſaturni planetæ ad ſeptimam hominis ætatem ratio, pagina 752
ſaturni prius fuiſſe oraculum Delphicum 615
ſaturni ſtella quare frigida, pag. 9
ſaturni regnum 489 & 490
ſaturni ſapor quid 490
ſaturni ſiccitas 575
ſaturni tempore quibus ueſci ſoliti 1064
ſaturni uis in meridionalibus pag. 699
ſaturni uis in octimeſtri partu quatenus efficax, pagina 860
ſaturno capita retegi in ſacris 773
ſaturno infantes mactare ſolitum 491
ſaturno nigricans barba, apud Orpheum 490
ſaturnum inhabitaſſe Italiam pag. 440
ſaturnum nūmos ſignaſſe primum 353
ſatyrus ad Apolloniam captus 755
ſatyri unde dicti 755
ſatyri belotæ 970
ſatyra auis cur coruus, pagina 755
ſatyra, uel Satyrion locus, pagina 755
ſatyriaſis quid 174 269 1160
ſatyrica ſaltatio 163
ſatyri ſicinniſtæ 163
ſatyrica ſcena 290
ſatyrides inſulæ 579
ſatyrion 1160
ſatyrion herba ad coitum efficax. 528
ſatyrion inda, uel Indica, pagina 528
ſatyriſcus 288 & 951
ſatyriſmus 528 & 1160
ſauzare 246
σαυλοπρωκτιᾶν 454
σαῦλος 454
ſaura 1056
σαῦραι 327
ſauromatæ, Amazonum connubio inſignes 327
ſauromatis cibus, milium, pagina 685
ſauromatides 327
ſauroter 814
ſauſes 358
ſaxifraga herba 298
ſaxis adobruere, Macedonū ſupplicium 360
Scabellum regium quid Perſis 695
ſcæa 18
σκαιὰ 568
ſcææ portæ unde dictæ 18
ſcæuolæ aræ 690
ſcacherium 303
ſcala mons 850
ſcalæ annulariæ 203
ſcalæ inſula 155
ſcalptura 1137
ſcamandri fluuij ſimulacrum pag. 667
ſcamilli 274
ſcandalethra 828
ſcandalum unde 730
σκάνδιξ 927
ſcandia quid 926 & 927
σκανδικοπώλης cur dictus Euripides 927
ſcanſoria machina 292
ſcanthariſſare quid 994
σκανθαρίζειν ibidem
ſcapane 344
ſcaphalos 283
ſcapharij 283
ſcaphe 929
ſcaphæ, pro inquilinis, pagina 638
σκαφευθῆναι 360
ſcaphephori 638
ſcaphia 283 & 563
ſcaphides 283
ſcaphitæ 283
ſcaphiſterium 283
ſcaphium 259 344 835
σκαφῶρυ 283
ſcaphos quid 1070
ſcaphus 104
ſcapus in uuis quid 452
ſcapi cardinales qui 351
ſcapi, uariæ notiones, pagina eadem
ſcapulares ſerui 978
σκάπτον 271
ſcarabeum Aegyptijs coli. pagina 286
ſcarabeus uide Cantharus
ſcarabeorum ſpecies plures, pag. 285
ſcarabeorum genitura, pagina 286 & 287
σκαρδαμυκτικοὶ qui, pagina 100
σκαριφεύειν 399
ſcariphiſmos 399
σκαρθμός 132
σκατοφάγος 1121
ſcauri in Montanum ſcomma 466
σκάζω 730
ſcedaſus 170
ſcedaſi puellarum ultio, pagina 674
σκελιαί 1029
σκελετύρβη 195
ſceletum in conuiuium inferendi mos 1066
Σκέλη 126
ſcelibria 303
ſcelis 130
ſcelos 130
ſcena 290.292
ſcena hiſtrionum propria, pagina 290
ſcenæ flores 1055
ſcenarum genera 290
σκηνῶν γέῤῥα 292
ſcenefactoria 290
ſcenicæ machinæ 291
ſcenici 290
ſcenici cultus unde 713
ſcenici ut ſerui alendi 793
ſcenitæ Arabes 721
σκηνῶν οἶκοι 290
σκηνογραφία 290 & 399
ſcenopegia 347.290
ſcenophegia ibidem
ſcenophegiorum celebritas, pag. 1029
σκηνοποιοί 212.290
σκηνοῤῥάφος 512
σκῆπτον 271
ſceptici philoſophi 5
ſceptrati philippei 352
ſceptrum, eiuſq; uſus & ratio 271
ſceptri cultus apud Cheroneos 811
σκῆπτρα 810
ſceptris ciconiam ſuperne, hippopotamum inferne affingendi ratio, que 1141 1142
ſceptuchus 214
ſceptus 425
ſceuophora quæ 791
ſceuophori 830
ſceuophori aſini 251
ſceuophoris 791
ſceuoriæ 402
ſchedia 1015
ſchedia, Aegypti urbs, pagina 1105
ſchedium nimom 1105
ſchelides leporum 1015
σχῆμα 165
ſchematothetes 795
ſchenias Pallas 444
ſcheria inſula 348
σχετικοὶ febres 855
ſchetlius 401
ſchidia 534

ſcima

ſchinalis 944
ſchinalis piſcis 113
ſchinocephalus cur dictus Pericles 773
ſchinis 1015
ſchinos 773
ſchinum arbor 650
χίονε 659
ſchiſma 125
ſchœnia 1077
ſchœnicolæ 525
ſchœnis Venus 525
χοινισμὸς 360
ſchœnos 525
ſchœnotroges 525
ſchola capulatorum 1168
ſchola in balneo quid ibidem
ſchola in porticibus ibidem
ſchola pro celebritate, pagina eadem
ſchola quæſtorum ibidem
ſchola ſcutariorum ibidem
ſcholarum capita ibidem
ſcholaſtica lex ibidem
ſcholia 470
ſcholiaſtæ 470
ſciadæ 678
ſciadephori 790
ſciades 321
ſciadion 399
σκιάδειον 678
σκιαί 1008
ſciagraphia 399
ſciagraphus 399
ſciamachi, qui 398
σκιαμαχεῖν, prouerbium, pag. 398
ſciamachia 398.504 & 1167
σκιὰς Spartæ quid 678
ſciathera 445
ſciatherici inuentor Anaximenes 445
ſciatrophiæ qui 523
ſciotrophia 523
ſcientia 200
ſcientiæ commendatio 616
ſcientiæ laus 1121
ſcientiæ non eſſe directionem pag. 403
ſcientiæ ſummũ genus quod, pag. 844
ſcientiarum ueluti ſeminarium ineſſe hominum animis 75
ſcieria, Dionyſii feſtum, pagina 671
ſcillæ eſt, libidinem cieri, pagina 525
ſcilluntij 510
σκιμαλίζειν 641.642
σκιμβάζειν 1051
ſcimpodes ibidem
ſcimpodia ibidem
ſcindapſus 323
ſciopodum uana hiſtoria, pagina 132
σκιοθηρεῖν 377
ſcipio Aemylianus, ſomniculoſus dictus 968
ſcipionis Africani balneum, pag. 1164
ſcipionis Africani grauitas, pag. 953
ſcipionis Africani frugalitas pag. 329
ſcipionis Africani dictum, pagina 403
ſcipionis dictum 357 394 809
ſcipionis exacta militaris diſciplina 234
ſcipionis forma 347
ſcipionis in Appium Claudium apophthegma 769 & 770
ſcipionis in Appium Claudium ſcomma 1009
ſcipionis in legendo Platone ſtudium 279
ſcipionis quædam memorabilia 1008
ſcipio Naſica, Optimus cognominatus 921
ſcipionis Naſicæ apophthegma 306
ſcipionis Naſicæ de Carthagine non euertenda, dictum 1023
ſcira feſtum 534
ſcira terra 534
ſcirados, Palladis ſacellum, pag. 1087
ſciraphion 534
ſciraphoros ibidem
ſciras Minerua ibidem
ſciri ibidem
ſciritæ ibidem
ſciroma ibidem
ſciron ibidem
ſcironides petræ ibidem
ſcirophorion menſis ibidem
ſciros regio unde dicta, pagina 1087
ſcirus uates 534
ſcirpus 890
ſcirrhodes tumores 1087
σκιῤῥὸν 408
ſcirrhon quid 1087
ſcirrhos 508.1087
ſcirrhos an curam recipiat, pag. 1087
ſcirrhus 148
ſcirrhus hepatis 1087
ſcirrhi 1161
ſcirrus 141
ſcirus 534
σκλήρωμα 148
σκληρόφθαλμα 940
ſclerophthalmia 439
ſclerotica oculi tunica 586
ſclerus 821
ſcoleces, eorumq́; ſpecies, pagina 730
ſcolecidata ueſtis 603
σκωληκίζοντες pulſus, pag. 526
ſcoli panes 336
ſcolia quid Græcis 452 & 453
ſcolij qui 730
ſcolon 164.730
ſcolopendra 452
ſcolopendræ iuli 175
ſcolopes 730
ſcolopomacherion 730
ſcolum Bœotiæ 240
ſcomia 100
ſcommata Mæſonica 212
ſcopa 361
ſcopæ 361
ſcopadum opulentiæ 1111
ſcopæi 236
ſcopare 361
ſcopeliani ſophiſtæ hiſtoria, 770 771
ſcopeliano more libris inuigilare, prouerbium, pagina 771
σκοπελίζειν 720
ſcopes aues 452
ſcopos & epiſcopos pro eodem 676
ſcopi 452
ſcopias ſaltatio 165
ſcops ſaltatio unde 452
ſcoptula operta 113
ſcopulæ 452
ſcorionis Dacorum ducis hiſtoria 658
ſcorodon 605
ſcorpius 1067
ſcorpij ζυγόν 767
ſcorpionis chelæ cur Boreæ Nicandro 552
ſcorta, libidinum uictimæ, pagina 904
ſcortea pecunia ante Numã pag. 354
ſcotia 788
ſcotios Pluto 379
σκοτίτας Iupiter qui, pagina 678
ſcotus qui 1088
ſcotomatica affectio 1100
ſcotos Britannos humana carne uesci 1065
σκότωσις 392
σκοτώδεις 439
ſcribæ Iudæorum qui 172
ſcribendi bonum 116
ſcribendi, diuina ratio 75
ſcrinia 398
ſcripti & uoluntatis quæſtio triplex 257
ſcriptorum omne genus excutiendum 647
ſcriptura quid 747
ſcripturarij 747
ſcrobs 565
ſcrobes quaternarij aut ternarij qui 857
ſcrophulæ 1174
ſcrotum 127.747
ſcroti affectiones 991
ſcrupularis ratio 1147
ſcrupuli ibidem
ſcrupus 890
ſcruta quid 747
ſcrutarius 747
ſcrutaria 747
ſcrutariam facere 747
ſcrutes 747
ſculptura 1137
ſcuta genibus alliſa, quid ſignificarent 809
ſcuta haſtis percuſſa 809
ſcuta peruerſa, defectionis ſignum 809
ſcuta, pro uaſe ruſtico, pagina 747
ſcuta umbilicata quæ 570
ſcutale 525
ſcutariæ fabricæ 809
ſcutarij 747
ſcutariorum ſchola 1168
ſcutariorum tribuni 747
ſcutati equites 832
ſcuticam aſpicere, quid, pagina 1109
ſcutum cur σάκος 809
ſcutum hoſtibus oſtendiſſe, quid 809
ſcutum Leſcium 358
ſcutum ſacrum quod, pagina 809

ſcutum ſiniſtra geſtari ſolitum 357
ſcutorum gemmæ 673
ſcutorum literæ 673
ſcutorum umbilicos inuenisſe Cares 589
ſcutriſcum 747
ſcutulatus color 833
σκύλαξ 659
ſcylla 1177
ſcyllæ deſcriptio 518
quomodo in hominē competat 518
ſcynis 1135
ſcyphium 1058
ſcyphi Bœotij & Heracleotici 1058
ſcyphios equus primum, pagina 824
ſcyphos maſculinum & fœmininum 1057
& unde dicatur 1058
ſcyphi Homerici, qui pagina 276
ſcyphorum ſpecies & nomina 1058
ſcypphus ibidem
ſcyros 638
ſcyrotes 638
ſcyros inſula 638
σκυρωτὰς ὁδὸς 638
ſcyrus inſula 533
ſcytala Muſarum quid, pagina 345
ſcytale 335
ſcytalæ tibiæ 319
ſcytalides 118.641
σκυταλίδες 283
ſcytaria 525
τὰ σκύτη βλέπειν, pagina 1109
ſcytha Herculis filius 706
ſcytham agere, quid 333
ſcythæ ſoli, à nemine unquam domiti 707
ſcythæ ἄοικοι 89
ſcythæ cur albi & animoſi, pag. 607
ſcythæ equites 832
ſcythæ, Enares cur dicti, & qui 881
ſcythæ, quare ὑδατοπόται pag. 93
ſcythæ, frugum pauperes, pagina 588
ſcythæ galactopotæ 393
ſcythæ hydropotæ 1069
ſcythæ iracundi 900
ſcythæ miniſtri publici qui, pag. 971
ſcythæ ruffi 707
ſcythæ unde dicti 706
ſcytharion lignum quod, pagina 707
ſcytharum acies 344
ſcytharum bibacitas 1053
& 1069
ſcytharum bibendi ritus, pagina 1069
ſcytharum capillus cur promiſſus 608
ſcytharum, capillum ſpargere 688
ſcytharum conſtitutio qualis 1100
ſcytharum feritas 650
694 900 907
ſcytharum furandi licentia, pag. 673
ſcytharum immanitas unde, pag. 694
ſcytharū in defunctos immanitas 650
ſcytharum inſtituta 706
ſcytharum mores 707
ſcytharum iuriſiurandi ratio pellis inſcenſione, pagina 1036
ſcytharū munera Dario miſſa 889
ſcytharum palimbolia, pagina 343
ſcytharum regum ſepeliendi mos 653
ſcytharum ſagittas inficiendi mos 888
item ſagittandi 888
& 889
ſcytharum ſupplicandi modus 1036
ſcytharum tibiæ 319
ſcytharum uinolentia 1058
& unde 1100
ſcythia pocula 1056
ſcythica calciamenta 706
ſcythica oracula quæ 619
ſcythica ſupellex 889
ſcythicus mons 714
ſcythiſſare 1058
ſcythiſſato 1100
ſcythos 1058
σκυθρωποὶ 927
σκυτοτόμος 512
& 1037
σκυζᾶν 662
σκύζειν 478
σκύζεσθαι 706
Sebaſij allegoria 846
σεβάσμιοι Pythagorici, qui 736
σέβινος 819
ſecel 352
ſecluſa, pro myſterijs 596
ſecluſorum 596
σηκὸς 458
ſecretarium 976
ſecundæ quæ 210
ſecundaria 397
ſecundarius panis 334
ſecundicerius 441
ſecundus, gallo amatus, pagina 605
ſecuris in iudicium uocandæ ritus 440
ſecuri cædere 115
ſecuris Lydiæ regum geſtamen 199
ſecuritas infirmis animis hoſtis 1023
ſecuritas quibus noxia 389
ſecretionum ſpecies 158
ſecundina, oculi tunica 586
ſedentarij 968
ſedes conuerſa 128
ſedes pro podice 128
ſedis procidentia 128
ſedigitus qui 316
ſedulitatis exempla 390
& 391
ſedulitatem prodeſſe plurimum in re qualibet, pagina 828
ſegetis dea 830.836
ſegnes qui, & unde 86
ſegnities motus in homine, unde 86
ſegoregij 1080
ſeia dea 830
ſeianus equus, prouerbium, pag. 451
ſeiani pro caluis cur 503
σειὰ 461
ſeipſum debere unumquenque cognoſcere 79
σειρὴ quid 911
σειρῆνες apes 910
σεισάχθεια 461
σεισματίαι 1174
ſela quid 569
σελάχη, chartilaginata, pagina 91
ſelecti dij 846.983
ſelemnus fluuius, & eiuſdem uis mira 622
ſelene pro luna cur 764
ſelenæ panes 334
σεληνιαζόμενοι 765
ſelenetides mulieres 1048
σέλινον 1029
ſeleucus elephantarches, pagina 795
ſeleuci dictum 286
ſeleuci Soteris poculum, pagina 1068
apud Seleuciam direpti templi hiſtoria 298
ſeleucides 1057
ſeleucidarum ancora 1116
ſeleucides auiculæ 987
ſelga, Lacedæmoniorum colonia 814
ſelino coronari in Nemeis ſolitum, & in Iſthmijs, pagina 484
ſelinotropiæ motus 262
ſella familiaris 386
ſellarij 527
ſellæ familiares quæ 1006
ſellæ periacti 291
ſelli qui 1006
σελλίζειν ibidem
ſellium 833
ſelma 833
ſelmides 833
ſemaſij cur dicti Chriſtiani, pag. 366
ſemen uide Sperma
ſemen ex cerebro defluere, 502 146 544
ſemen à toto uiri corpore defluere 574
ſeminis in ſopore profuſio unde 550
ſemen intemperantium ad coitum, infœcundum, pagina 524
ſemen omnium hominum album 608
ſemen quid, tam maſculum quàm fœmineum 129
ſemeth 1010
ſemina uino conſpergenda, pag. 480
ſeminum, quæ cerasbola uocantur, ratio 1146
& 1147
ſeminaria uaſa quinque, pagina 146
ſemiamira Heliogabali mater 509
ſemidei 37
ſemimares in mare deportati 558
ſemiramis à filio necata cur pag. 697
ſemiramis Dercetus filia, & una

unde dicta 883
ſemiramidis effigies mire ma
gnitudinis 1137
ſemiramidis in Ninum faci-
nus 884
ſemiramidis libido & interi
tus 884
ſemiramidis ſepulchrum, pa
gina 883
ſemiramidem primam om-
nium caſtraſſe maſculos,
pag. 503
ſemiſonarij 319
ſemiſſes aurei 355
ſemiſſes homines qui 1170
ſemiſsij cur per calumniam di
cti Chriſtiani 1170
ſemna loca 258
σεμναὶ deæ, earumq; tem-
plum 258,430.458
ſemneum 258
ſemnoparaſiti qui 431
ſemo pro Iano 38
ſemones dij 37
ſemperaſiones 452
P. Sempronij diuortium, pa-
gina 1081
ſenæ inſulæ oraculum 509
ſenanus rex 1080
ſenarij numeri uis ac ratio,
pag. 859
ſenatoria profeſsio quæ, pa-
gina 786
ſenatoria ueſtis pro cœnato-
ria 603
ſenatorum à ſexageſimo an-
no immunitas 390
ſenatulus in Quirinali colle
conſtitutus 509
ſenatus, ingenij theatrum, pa
gina 741
ſenatus Cumæorum noctur-
nus qualis 639
ſenecæ dictum 922
ſenecæ hiſtoria 302
ſenecæ in Neronem adulatio
pag. 408
ſenecæ memoria 373
ſenecæ nomen unde 919
ſenecionis hiſtoria 408
ſenectæ familiaris apoplexia
pag. 195
ſenectæ felicis ac ualidæ ex-
empla 750
ſenectus, animæ propria æ-
tas 1148
ſenectus frigida & ſicca, pa-
gina 796
ſenectus imbecillis ex adole-
ſcentiæ intemperantia, pa
gina 750
ſenectus, naturalis morbus,
pag. 500
ſenectus triplex 754
ſenectutis ætas 751
ſenectutis anguium fabella,
pag. 985
ſenectutis honos apud Alba-
nos 711
ſenectutis laus 80
ſenes callipædas fieri; quid
Luciano 414
ſenes cur diphtheriæ 1037
ſenes cur liuidi præcipuè, pa
gina 957
ſenes cur μακρόλογοι, pa-
gina 677
ſenes cur memoria imbecil-
liore 734
ſenes facilè iciunium ferre,
pag. 1044
ſenes qui 751
ſenes necare, humanitatis of-
ficium apud Erulos, pa-
gina 1086
ſenum appellatio, χονόλυ-
ροι, & Sorodæmones, pa
gina 42
ſenum memoria cur imbecil-
lior 768
ſenum temperatura 751
ſeniorum uox 742
ſenibus cur uinum conue-
niat, pueris non item, pa
gina 1096
ſenio, tali iactus 789
ſenium animalis quid 800
& unde 801
ſenium prematurum unde,
pag. 608
ſenium, ſecundum naturam,
pag. 802
ſenium, ſiue ſenectus draco-
num, uel anguium 356
ſenij ad Saturnum planetam
ratio 252
ſenilis cutis cur paguros, pa
gina 754
ſenilis ualetudo, prouerbium
pag. 1148
ſenilem ætatem præcipuè a-
reſcere 753
ſenſati qui 68
ſenſus quid 65. 72. 375
ſenſus an cum animo & in-
tellectu idem 69
ſenſus an in neruis 43
ſenſus communis 68. 73
ſenſus cur homini datus, pa-
gina 330
ſenſus quibus inſit 65
ſenſus organum; cerebrum,
64 65
ſenſus principium, cor 66
ſenſu carentia non dormire,
pag. 1151
ſenſus ætherei corpuſculi, pa
gina 646
ſenſus corporum, equi ſine
freno currentes 69
ſenſus cur quinque tantum,
67 858
ſenſus duplices 68
ſenſus interiores quatuor, pa
gina 68
ſenſus, nuntij 490
ſenſus quomodo è corde effin
gantur 138
ſenſuum abuſus in ſolo homi
ne 68. 69
ſenſuum commoditas & ne-
ceſsitas 65
ſenſuum feneſtræ ad animam
pag. 69
ſenſuum modus elementis at
tributus 548
ſenſuum origo 66
ſenſuum ſatellitium 331
ſenſibus cur tantopere affi-
ciamur 543
ſenſibus præſtantioribus præ
ditum habere etiam infe-
riores, contrà non item,
pag. 68
ſenſibus quæ animalia præ-
cellant 858
ſenſus alios naturales, alios
animales 19
ſenſiuæ potentiæ actus du-
plex 384
ſenſiuum animal rectè dici,
ſenſitiuum non item 68
ſenſoriorum in animantibus
diuerſitas 30
ſententia quid 1013
ſententia, quid à chria diffe-
rat 1013
ſententiarum genera, ibidem
ſenticetum 181
ad ſentiendum, quatuor ne-
ceſſaria 67
ſentimus deum 983
σεπτάδιον 215
ſepedones 507
ſepeliendi diuerſarum gen-
tium ritus 650
& 653
ſepiadis promontorium, pa
gina 923
ſepiæ 946
ſepiæ capillamenta 507
ſepedia 298
ſepicum quid 507
à ſepijs præſagium de hye-
me proxima 946
ſepta 507. 1119
ſeptem, conuiuium: nouem,
conuitium, prouerbium.
pag. 1072
ſeptembri præfectus Vulca-
nus 983
ſeptenarius Apollini ſacer,
pag. 861
ſeptenarius cur ζωογόνος
pag. 860
ſeptenarius numerus pro uni
uerſo 859
ſeptenarius, rerum omnium
modus 149
ſeptenarij dignitas 529
ſeptenarij in hominis gene-
ratione uis, item in alijs,
pag. 860
ſeptenarij ratio in corpore
humano 149
ſeptenarij ratio in luctu, pa-
gina 654
ſeptenarij uis 531
ſeptenarij uis ac ratio 859
& 860
ſeptenario in primis oblecta
ri deum 589
ſeptenario quietem ſignifica
ri 654
ſeptentrio, an ſuperior mun-
di pars 20
ſeptentrionis uenti proprie-
tas 779
ſeptentrionales cur audaces
& feri 699
ſeptentrionales populi quali
forma 701
ſeptentrionalia tantum ſigna
ueteribus obſeruari ſoli-
ta 609
ſeptica 1119
ſepties cadere iuſtum, quo-
modo intelligendum, pa-
gina 859
ſeptimani tragœdi qui, pro-
uerbium 1150
ſeptimeſtres infantes uitales
pag. 850
poſt ſeptimum quenque an-
num in homine naturam
noui aliquid oſtendere,

pagina 751
ſeptizonium 868
& 1094
ſeptum 435
ſeptum pro præcordijs 145
& 146
ſepta 288
de ſeptuagenarijs quid fieri ſolitum 712
ſepulchrales canes 650
ſepulchrales leges 650
ſepulchrales canes qui apud Bactrianos 712
ſepulchrum 651
ſepulchrum, corporis portus pag. 653
ſepulchrum quid à monumento differat 652
ſepulchri appellatio 652
ſepulchri locus qualis eſſe debeat 651
ſepulchri uiolati actio, pagina 650
ſepulchra, cur ἠρία Græcis pag. 652
ſepulchra cur monumenta, pag. 650
ſepulchro eorundem diuerſis locis plura 536
ſepulchra in urbibus quibus conceſſa 950
ſepulchra legiſſe, prouerbium 373
ſepulchra ueterum in agris, pag. 650
ſepulchrorum columnæ, & luxus reliquus 651
ſepulchrorum coronæ, pagina 654
ſepulchrorum ianitores, pagina 655
ſepulchrorum ius 650
ſepulchrorum ornatus apud ueteres 651
ſepulchrorum religio 649
& 651
ſepultura, pro cadauere, pagina 823
ſera 791
σηραγγώδεις teſtes 146
ſerapeum 885
ſerapiæ Alexandrinæ fœcunditas 147
ſerapis Aegyptijs qui Græcis Pluto 49
ſerapis malorum dæmonum princeps 49
ſerapis, pro cælo 9
ſerapis oraculum Thuli regi datum 48
ſerapidis pectori crux inſculpi ſolita 366
ſereniæ ſacellum 450
ſerenitas unde proueniat, pagina 873
ſerenitate magis caluus, prouerbium 211
σὴρ, animal quale 600
σήρ, fluuius ibidem
σῆρες ibidem
ſergius, Os porci dictus, pagina 980
ſergium pontificem, primum mutaſſe proprium nomẽ pag. 980
σηρίαι, inſula 600
ſerica ueſtis, olim medica, pagina 600
ſermo, an homini naturalis, pag. 1122
ſermo ὁ ἐνδιάθετος, & prophoricus 1124
ſermo infantis prodigioſus, pag. 1123
ſermonis præparci laus, pagina 471
ſermonis uſus 1123
σῆρος 484
ſerpens caudam præmordens mundi ſymbolum, pagina 1170
ſerpens cur ſenectutem abijciat, ex fabella 985
ſerpẽtem foues, & te ſerpẽs, prouerbium 1111
ſerpentem ſemel calamo percuſſum, mori, iterum, confirmari 577
ſerpens è mulierum capillis pag. 57
ſerpentes in odoriferis ſyluis frequentes 720
ſerpentes pollere tactu, pagina 858
ſerpentes quomodo à ſoricibus ſibi caueant 577
contra ſerpentum ictus, Vulcani ſacerdotum uis, pagina 907
ſerpentum latibula 1021
ſerpentum ſenectus quid, pagina 356
ſerperaſtra 944
ſerpulæ 720
ſerra 791
ſerra, nummi nota 355
ſerræ inuentio 1139
ſerram ducere 791
ſerrati nummi 355
ſerratura 791
ſertor 357
ſertorius corporis uitio cur lætari ſolitus 522
& 523
ſeruatos ſeruatorem coronare, ueteri more 267
ſeruij Claudij podagra, pagina 1119
ſeruilius Glaucia 618
ſerum ueſtis 600
ſeruus fortunatus, intolerabilis, prouerbium 973
ſeruum amare ne liceat, Solonis lex 621
ſeruum formoſum amaſſe, ueteribus non turpe iudicatum 556
ſerui ad militiam non admiſſi 976
ſerui apud Albanos ſacri, qui pag. 711
ſeruos apud Romanos uino abſtinuiſſe 1069
ſerui aſcriptitij, originarij, & fructuarij 276
ſerui colendis agris adhibiti, liberorum loco 276
ſerui fugitiui, cur cerui, pagina 978
ſerui mali conditio ultima, quæ 674
ſerui literati, qui 275
& 276
ſerui natura 968
ſerui pileati 276. 974
ſerui pœnæ, qui 956. 976
ſerui propriè qui 969
ſerui quibus argento primum comparati 971
ſerui ſale commutati 971
ſerui Spartanis execrabiles, 970 971
ſerui unde dicti 967
ſeruorum diuerſa cognomina 972
ſeruorum educatio qualis eſſe debeat 974
ad ſeruorum rationem ſpectantia uocabula plura, pag. 977
ſeruorum ſpecies plures 968
& 969
ſeruorum tria genera 970
ſeruos aut naſci, aut fieri, pagina 967
ſeruos cædendi mos 361
ſeruos nõ habere caput, quid pag. 965
ſeruos pro nullis haberi, ciuili iure 663
ſeruis comam nutrire nefas, pag. 276
in ſeruis habendis quæ obſeruanda 974
ſeruis nouitijs capita perfundendi mos 994
ſeruis nullum ocium, prouerbium 974
ſeruis uino quatenus abſtinendum 974
ſeruilis procacitas 976
ſeruilem ſcientiam profeſſus quidam Syracuſis, pagina 967
de ſeruili genere quid ſentiendum 973
ſeruiles literæ 978
ſeruiles pilos habere in animo, prouerbium 139
ſeruitis Agrigentina 713
ſeruitia Cappadocia 713
& 714
ſeruitia quando primum armata 976
ſeruitus an præter naturam pag. 967
ſeruitus ex ebrietate 967
ſeruitus miſerrima, ſeruire ſibi 968
ſeruitus quid 967
ſeruitutis malum 274
ſeſame, quæ & ſeſamis, pagina 1071
ſeſamina oſſa quæ 90
ſeſaminum oleum 1071
ſeſamus & ſeſamis quid differant ibidem
ſeſamus placenta 335
ſeſamuntes 1071
ſeſoſtris conatus Nili Delta perfodere 816
ſeſoſtris regis tropea mulieribus pudendis inſculpta pag. 535
ſeſoſtris ſtatua 851
ſeſquialtera proportio, pagina 864
ſeſtarius uide Sextarius
σηςέρτιον locus 359
ſeſtos cur dicta Phryne, pagina 537
σῆτες 730
σήθειν 537
ſeueri ducis interitus 106
ſeueri imperatoris apotheoſis 835

ſeueri

ſeueri imperatoris hiſtoria, pag. 410
ſeueri ſepulchrū, hydria, pagina 652
ſeuero datum à Belo reſponſum 14
ſeueriani hæretici, qui & σεβηριανισαὶ 1045
ſeuinus quis 560
ſeuir 832
ſeuirales ludi 832
ſeuthas 619
ſexagenariorum cicutam hauriendi mos 711 & 1099
ſextantario pondere feriri aſſes, quando iuſsi Romæ, pag. 354
ſextantarij aſſes, & quando cuſi primum 354
ſextarius 1098. 1107 & 1108
ſextius Chæronenſis philoſophus, eiusq; De philoſophia Platoni. libri pagina 788
ſextij dictum 691
ſextinus denarius 354
ſextritium lucus 359
ſexus diſparilitas unde, pagina 147
ſialos 980
ſialochi ibidem
ſibda pro ſida 430
σιβλυ 320
ſibylla Cumæa, quæ & Italicenſis 838
ſibylla Herophile 649
ſibylla quibus modis deū concipiebat uaticinatura, pagina 302
ſibyllæ carmina apud Aenam combuſta 838
ſibyllæ decem 838
ſibyllæ quatuor 838
ſibyllarum nomen unde, pagina 516
ſibyllarum præſagia 271
ſica 559. 560
ſica Aphricæ 1086
ſicanus Briarei filius 1006
ſiccya Indica 425
ſiceliotæ 348
σικελίζειν 166
ſicera quid, eiusq; pro uino uſus 1098
de Sicilia certamen Vulcani & Cereris 1006
ſicilia cur Drepanum, pagina 490
ſicilia, Proſerpinæ ſacra, pagina 827
ſicilis uicus 702
ſicilienſes 348
ſicinnus ſaltatio 163
ſicinnus Cretenſis 167
ſicinniſtæ ſatyri 163
ſiclus æris 352
ſicula 559. 560
ſiculi 348
ſiculi, acuti & controuerſi, pag. 239
ſiculi, trilingues cur 110
ſiculabeta 559
ſicula ſaltatio 165
ſicula tunica 597
ſiculorum acumen 694 & 907
ſiculorum adulandi mos, pagina 794
ſiculorum lex in pretioſe ueſtitos 239
ſiculorum luxus 238
ſiculorum nummus 353
ſiculorum pinguis Minerua pag. 238
ſicydion 429
ſicyon cur ſacra 450
ſicyon unde, quæ prius Aegiale 425
ſicyonia cucurbita 425
ſicyos 425 unde dictus Græcis cucumer 520
ſida locus 1135
ſide, cur Opſigonæ dictæ Empedocli 1135
ſidalx 164
ſidas, qui Scynis ab alijs, pagina 1135
ſiderati, qui 196
ſideratio 26 988 1110
ſidera uide Stellæ
ſidera an alantur 22
ſidera priſcis pro dijs 25
ſiderum caſus quid 396 & quid portendant, pagina 397
ſiderum chorea harmonica, pag. 162
ſiderum corpora an ſint quæ uiſuntur 35
ſiderum obſeruatio 529
ſiderum radijs in terræ centro excitari incendium, pag. 565
in Sidetas Stratonici ſcomma pagina 411
ſidion 1135
ſidonis pocula 1056
ſidoniorum inuenta 719
ſigalion Aegyptius 248
ſigeum urbs, ſilentij argumētum 841
ſigillaritius annulus 203
ſigillata terra cur, quæ & Lemnia 907
ſiglus nummus 352
ſigma litera unde dicta Græcis 457
ſigma, pro dieta 456 & 457
ſigmata 809
ſigni appellatio in ſacris literis 874
ſigna, quæ ſigilla 646
ſigna ſummittere, quid, pagina 442
ſignorum quanta Romæ æſtimatio, & ex quo tempore 1136
ſignorum zodiaci inæqualitas 929
ſignatum argentum, aliud q̃ factum 354
ſigymnum iaculum 813
ſiginæ pro iaculis 814
ſigynnum 813
ſiu, pro geminis 900
ſiu, Spartanis dij 1050
ſilenus, polycalami inuentor pag. 314
ſileni ac Midæ congreſſus, pagina 668
ſileni Bacchi allegoria, pagina 846
ſileni captiuitas 668
ſileni imagunculæ quales, pagina 592
ſileni nomen unde 411
ſileni 578. 579 755
ſilenorum indumenta 755
ſilenis ſimilis Socrates, pagina 592
ſilenos eſſe mortales 579
ſilens luna 982
ſilentiarius Paulus 841
ſilentiariorum familia, pagina 841
ſilentium in cauſis aut iudicio, quid 898
ſilentium, præcipuum ſermonis ornamentum 632
ſilenty bonum 841
ſilentij commendatio 471
ſilentij ſymbolum, teſtitudo, pag. 356
ſilentio colendum deum, Pythagoreorum dogma, pagina 575
ſilete, Domitiani uerbum, pagina 842
ſilicea arbor 553
ſilices aſarotici 1019
ſiliquæ 105
ſilla unde dictus 919
σιλλαίνειν 578. 755
ſillani 755
M. Sillanus 482
ſillicypriorum fructus 722
ſilli 578
ſillorum Timonis opus, pagina 1117
ſillographi 578. 737 & 986
ſillos quid 755
ſilodoni 703
σιλοῦν 579
ſilphium à Cyreneis offerri Batto ſolitum 200
ſilphij pretium apud Ampeliotas ibidem
σιμίς 140
ſimæ cur apes 1094
ſimbla ibidem
ſimblium ibidem
ſimblides ibidem
ſimblum ibidem
ſimbri 239
ſimenia oſſa quæ 90
ſimi, gratioſi 943
ſimia purpurata, Iuliani dictus 968
ſimia, ridicula hominis imitatio 83
ſimia, ſemper ſimia, prouerbium 211. 1168
ſimiæ tragicæ 594
ſimichis ſerua, Archelai mater 838
ſimila 336
ſimalis Ceres ibidem
ſimilares partes, homœomeræ, quæ 90
ſimilarium partium ſanitas quibus conſtet 800
ſimilis, uiri fortiſsimi, epitaphium 398
ſimilitudo cur in beſtijs maior, quàm in hominibus, pag. 776
ſimobolum 1094
ſimocatus hiſtoricus 440
ſimodi 249

ſimo-

ſimomata 458
ſimon magus pro deo habitus 982
ſimonis Magi paredrus, pagina 51
ſimon pontifex cognomento iuſtus 897
ſimonides poeta 227
ſimonides Melicus 174
ſimonidis de deo reſponſum Hieroni quale 836
ſimonidis dictum 472
ſimonidis in conuiuam tacitũ ſcomma 1072
ſimonidis in Theſſalos dictũ pag. 224
ſimonidæ prudens commonitio 479
ſimos 107
ſimplicij error 933
ſimulacra deo nulla ſurrigenda 844
ſimulacra deorum ab Aegyptijs primum ſculpta, pagina 721
ſimulacrorum ſymbolica additamenta 356
ſimulacrorum diſtinctio, pagina 447
ſimus 249
ſinus auium 115
ſinamoros 411
σιναμωρουμένη 411
σιναμωρεῖν 411
ſinapis conſperſio ad quæ utilis 560
ſinapiſmus 560
ſinciput 97
ſincipitia 95
ſindon 599
ſindon Aegyptia 358
ſindonites telamon 358
ſindonium 600
ſinga pro Pallade 867
ſingultus ratio 945
ſingultum quæ diſcutiant, 777 945
ſiniſtra, pro fatuis 117
ſiniſtra, pro improſperis, pagina 568
ſiniſtræ uſus pro dextra, unde 117
ſiniſtram tetigiſſe in ſupplicando, ominoſum 568
ſiniſtrum pro exteriori, pagina 324
ſiniſtratum, agri genus, pagina 119
ſinonis hiſtoria 300
ſinos 411
ſinties unde dicti Lemnij, pagina 739
ſinus muliebris 148
in ſinum noſtrum uertere, prouerbium 932
σιωπὴ apud Elidẽ quid, pagina 813
ſiphon, chabete 559
ſippij uoracitas 241
ſipuntini lapſus 1065
ſipya 335
ſir urbs 719
ſiræ 831
ſiræi equi 831
ſirenæ quid 911
ſiræum 719
ſiraphori equi 831
ſirenes 1177
ſirenum cantus 534
ſiriaſis, ſolſtitialis morbus, pag. 1110
ſiris 236.237
ſiritarum felicitas 237
ſirites, auletica inuentor, pagina 319
ſirmienſe uinum 701
ſirrus 719
ſirrum 719
ſiſachthea 461
ſiſachthea ſacrificium 462
ſiſmetia, pro ſepulchro, 1174 1175
ſiſymbria 1090
ſiſyphus, qui & Theoſophos pag. 920
ſiſyphi cognomentum Dercyllidæ inditum 400
ſiſyphi regis hiſtoria 275
ſiſyphi nomen & fabula, pagina 920
ſiſyphi uafricies 401 & 404
ſiſyra 233.720
ſiſyricа pellis 597
ſiſyrophori Pactyes, cur, pagina 720
ſiſys 597
ſiſyra 597
ſitea quæ 920
ſitanij panes 333
ſitarcia 336
σῖτος 336
σίτησις 507
σιτία ἡμερινά 531
ſitis cur balnea ingreſſis uel ſedatur, uel excitatur, pagina 1163
ſitis cur ieiunantibus præcipuè infeſta 1042
ſitis ex ſalſis 86
ſitis ratio duplex 1100
ſitis ratio naturalis 137
ſitim non ſentientia quæ, pagina 1100
ſitim pati cur moleſtius, quam famem 1100
ad Sitium montem primum enata uites 246
σιτὼ Ceres 336
ſitocuros 431
ſitometrion 1156
ſitoſtaſius 334
ſitia 1143
ſitus quid 500
ſitum ſentire, quæ dicantur, pag. 942
ſius in Peloponneſo deos dici 920
Slapare 980
Smaltum 1137
σμήχω 1063
ſmegma quid ibidem
ſmegmata abluendis manibus ibidem
ſmerdaleon unde 477
σμήριγγες 553
ſmicrologos 677
ſmicynthes 256
ſmila 730
ſmindiridæ luxus 411
ſminthe urbs 194
ſmintheus Apollo ibidem
ſminthi ibidem
ſminthiacæ orationes, pagina 194
ſmyrna, pro myrrha Acoles 939
ſmyrneorum ſacra triremis, pag. 450
σιβαρός 1120
ſocietas cur hominibus maxime neceſſaria 947
ſocietatem ineundi mos arcanus 642
ſocrates cur Aeſculapio ſe gallum debere, moriturus dicat 604
ſocrates, amoris famulus, pagina 620
ſocrates cicuta ſublatus, pagina 117
ſocrates iam ſenex lyra inſtitutus 311
ſocrates obſtetricis filius, pagina 76
ſocrates omnium ſapientiſſimus etiam oraculo dictus & cur 467 & 1122
ſocrates quare maximè mirabilis 1085
ſocrates quo die natus, pagina 665
ſocrates Silenis ſimilis, pagina 592
ſocrates ſpeculo ad diſciplinam morum uſus 560
ſocratis apophthegmata, 788 839 1181
ſocratis chria 1013
ſocratis dæmonium 45 46 382
ſocratis in amorem inuectiua, eiuſdemq; expiatio, pag. 577
ſocratis in Antiſthenẽ ſcomma 482
ſocratis in laſciuientes noctu adoleſcentes conſtantia, pag. 839
ſocratis laus 604
ſocratis magnanimitas in reſpuendis muneribus, pagina 839
ſocratis moderatio 899
ſocratis patri quale editum oraculum 46
ſocratis ſapientia unde, pagina 382
ſocratis tolerantia admirabilis 955.956
ſocratis uotum 260
ſocratis uxores 956
ſocratem primum dicendi rationem à philoſophia ſeparaſſe 1117
ſocratem luſui indulſiſſe aliquando 348
ſocratica inſtituta Chriſtianæ integritatis idolum, pag. 242
ſogdiana regio 717
ſogdij 717
ſogdiorum iuuenum magnanimitas admiranda, pagina 717
ſogdiorum mores 717
ſolaris lucis uarietas unde, pagina 634
ad ſolarium uerſari quid, pagina 1074
ſolaria 1074.1075
ſolearis cella 1164
ſolechys 660
ſolenarium 470
ſolenes ibidem

ſolenè

ſoleniſtæ 470
ſolenotheræ ibidem
ſolertia 403
ſol an inter errantes cenſendus 29
ſol, aurea glêba, Euripidi cur dictus 927
ſol, Chriſti typus 490
ſol, cæleſte cor 9
ſol, cæli cor 56
ſol cur geminus quãdoq; exiſtimetur 934
ſol, cur longius à nobis abeat pag. 764
ſol, cur maſculus fingatur, pagina 680
ſol, cur oriens & occidẽs maior uideatur & remotior pag. 928
ſol, cur Theæ filius 547
ſol, ex aquis cæleſtibus ſubinde madidus 10
ſol, fons luminis, cæli oculus, pag. 752
ſol, Horus cur 478
ſol, idem cum Apolline pagina 983
ſol inuiſibilis apud Platonem quid 611
ſol, mithras Perſis 935
ſol, mundi mens 270
& 752
ſol, mundi oculus 547
ſol, Oſiris 588
ſol, Phœnicum lingua bel, pagina 14
ſol, temporum dominus 29
οἰκοδεσπότης 29
ſol, trinitatis imago 930
ſolis abſceſſus per hyemem utilitas 928
ſolis ad iuuenilem ætatem ratio 752
ſolis alimentum 22
ſolis boues ab Vlyſsis ſocijs uiolati 429
ſolis boues cur circa Meſanã & Mylas ſtabulari fingantur 1003
ſolis calore quomodo albeſcant alia, alia inficiantur pag. 680
ſolis cum felicitate aduerſus inuidiam collatio, pagina 792
ſolis curſus per zodiacum, pag. 929
ſolis defectus quando 875
ſolis deliquio colorata omnia minus uenuſta 633
ſolis deſcriptio, & cur dicatur Phaeton 928
ſolis dies, cur dominicus, pagina 490
ſolis equus 282
ſolis equi 928
ſolis & iuſtitiæ oculos fallere, prouerbium 1142
ſolis & Neptuni de Corintho certamen 826
ſolis frater cur Titan 934
& 935
ſolis granum 425
ſolis in Oceanum quum occidit deſcendentis fabula unde orta 929
ſolis inter planetas locus, pagina 934
ſolis lumen primarium, ſecũdarium, &c. 633
ſolis magnitudinem non rectè oculorum argumentis metiri 928
ſolis menſa, quid 1109
& 1110
ſolis ortus & occaſus non idem apud omnes 928
ſolis portæ 574
ſolis præcipuæ laudes, & uariæ ex diuerſis appellationes 930
ſolis ſimulacrum æluromorphon 287
ſolis ſimulacrum apud Perſas quale 935
ſolis ſymbolum leo, cur, pagina 478
ſolis ſymbolum nigredo, pagina 286
ſolis templum apud Indos, pagina 1110
ſolis umbilicus 445
ſolis uis 928
ſoli, animalia dicandi mos, pagina 1003
ſoli, cur dicati boues 429
ſoli, cur uota cõcipiant amantes 167
ſolem calere, an fatendum, pagina 931
ſolem & lunam cur θεοὺς dixerint Aegyptij, pagina 588
ſolem non eſſe igneum, ex rationibus Peripateticis, 932 933
contra ſolem non mingere, Pythagoræ ſymbolum, quid 611
nec ſoles duos, nec duo regna mundum pati 927
& 928
σωλὴν 120
ſolen 469
ſolen mechanicus 469
ſoliſti philippei 352
ſoliditas 309
ſolidus argenteus 355
ſolidi aurei 355
ſolidi numeri, qui 863
ſolitarius ager 119
ſolitaurilia 430
ſolœciſmus in reminiſcendo qui 769
ſolœciſmũ facere manu, quid pag. 781
ſolomonis carminum uis, pagina 299
ſolomonis templi peripetaſma quàle 595
ſolon Athenienſis legiſlator pag. 698
ſolon cur Crœſo pulſus è regno 794
ſolonis apophthegma 893
ſolonis chreocopidæ 461
ſolonis de diuitijs ſententia, pag. 786
ſolonis dictum 621
ſolonis in Aegyptum profectio 591
ſolonis in ebrietatem lex, pagina 1099
ſolonis in productores et productrices lex 527
ſolonis lex coniugalis abſurda 1080
ſolonis lex de parẽtibus educandis 416
ſolonis lex, ſeruum nõ amandum 621
ſolonis leges 363
ſolonis ſententia quomodo à Deianira uſurpata, pagina 425
ſolonis ſepulchralis lex, pagina 651
ſolonis τὸ παρασιτεῖν, quid 431
ſolonem meretriculas primum emiſſe iuuentuti, pagina 520
ſolos quid 929
ſolymi 1133
ſolſtitiale 1111
ſolſtitialis annus ibidem
ſolſtitialis herba & morbus, pag. 1110
ſolſtitium unius tantum diei pag. 1110
σῶμα 806
σῶμα, quare dictum Græcis corpus 55.70
ſomatophylaces 1062
ad ſomniandi rationem quæ requirantur 1032
ſomniandi rationes aliquot, pag. 1154
ſomniãtium motiones cuiuſmodi, præcipuè uerò in ſtatuis 1033
ſomniare per febrem, prouerbium 1150
ſomniaſſe quoſdam nunquã, pag. 1039
ſomniator 1036
ſomniculoſa cur dicta, aſpis, pag. 1036
ſomniculoſi 1036
ſomniculi cur quibus anguſtæ ſunt uenæ 188
ſomniculoſi qui potiſsimum & qui non 188
ſomnifera omnia grauedinem afferre capiti, pagina 1153
ſomnoſi 1036
ſomnium θεῖος ἄγγελος Homero cur 1030
ſomnium propriè quid, pagina 1034
ſomnio quæ careant 1035
ſomnia an à deo mittantur, pag. 1033
ſomnia bonã aut malam conſtitutionem indicantia, cuiuſmodi ſint 1038
ſomnia cur animantibus data pag. 1029
ſomnia matutina cur ueriora pag. 1032
ſomnia meticuloſa unde proueniant 1035
ſomnia meticuloſa ablutione auerruncandi mos, pagina 1039
ſomnia nulla uideri apud Atlanteos 1039
ſomnia quæ cõiectare liceat, quæ non 1030
ſomnia quæ διόπεμπτα, & ὄνειροι ibidem
item θεῖαι ὀμφαί, pagina eadem
ſomniorum cauſæ duæ, pagina eadem

ſomnio-

ſomniorum diuinatio an ſit, ex Ariſtotele 1033
ſomniorum exquiſitus coniector quis 1038
ſomniorum fides quatenus rata 271 & 1030
ſomniorum in quibuſdam certitudo, unde 1030 & 1034
ſomniorũ primus interpres quis 1036
ſomniorum ratio 1030 & 1033
ſomniorum ſpecies aliquot, 1035 1038
deiq; eorum interpretibus 1035 1036
à ſomnijs immunes Atlantes, pag. 1155
ſomnus quære Sopor
ſomnus an ſenſuum omnium impotentia 1151
ſomnus attonitus qui, itẽ diutinus 1150
ſomnus, cordis affectio, pagina 1152
ſomnus cur contemplantibus ferè obrepat 188 & 1154
ſomnus cur maximè à cibus, 1152 1153
ſomnus deus Muſis præcipuè amicus 1039
ſomnus ex frigiditate 657
ſomnus ex pituita dulci, pagina 86
ſomnus nimius uiſui noxius, pag. 1018
ſomnus paruæ mortis myſteria 1152
ſomnus qualis dæmon 39
ſomni cauſæ, ex Ariſtotele et Galeno, item materia & forma 1152
ſomni crater 1068
ſomni expertes qui, & cur, pag. 1153
ſomni immodici nocumenta, pag. 1155
ſomni longioris aut breuioris ratio 1151
ſomni præſes, Mercurius, pagina 1068
ſomni proprium 530
ſomni ratio 188.771 1151 1153
è ſomno quando expergiſcatur animal 1154
ſomnum ueluti publicanum, uitæ dimidium auferre, pag. 1155
ſonalij 738
ſonchos 144
ſonitus intrò delatus cur facilius audiatur quàm contrà 174
ſonus & uox, quid differant pag. 744
ſonus quid, & quibus conſtet 744
ſonus quomodo auribus illabatur 745
ſoni ratio 549
ſonum conſtare tribus, pagina 744
ſonorum differentiæ 744
ſophiſma 402.749
ſophiſmata pro edulijs, pagina 749
ſophiſta, quid à rhetore & oratore differat 748
ſophiſtæ cognomen primò Protagoræ inditum, pagina 748
ſophiſtæ 250.748
ſophiſtæ Romanis inuiſi, pagina 871
ſophiſtarum ars à Gorgia, pag. 748
ſophiſtica quid à dialectica differat 272
ſophiſtica unde proueniat, pag. 925
ſophiſtices ſecundæ princeps Aeſchines 748
ſophocles in quo taxetur, pagina 817
ſophocles primus tribus hiſtrionibus uſus 1045
ſophoclis dictum 805
ſophoclis grauitas 927
ſophoclis hiſtoria 817
ſophoclis Oedipus cur Coloneus 817
ſophoclis Rhizotomi 739
ſophoclis ſenis continentia, pag. 520
ſophocli hoſpitio acceptus Aeſculapius 560
ſophocli prælatus Euripides, pag. 467
à Sophocle pulſi ex Attica philoſophi 871
ſophocleus equus, prouerbium 818
ſophocleo equo ſimilis, prouerbium 817
ſophos 920
ſophron poeta quanti habitus Platoni 218
σωφρονιστὴρ lapis qui, pagina 630
ſophroniſteres dentes 112
σωφρονισταί 218
ſophroniſtice cantilena, pagina 1053
σωφροσύνη 232 & 233
ſopor 392
unde etiam Somnus
ſopor, ex quibus cauſetur, & cur 1153
ſopor. quare νήδυμος Homero 188
ſopor, quomodo uaporum ſcanſili motu inducatur, pag. 1152
ſopor ſtupidus, cur 959
ſoranus Pluto, cur 380
ſorani, Hirpini cur ibidem
ſorba, οὖα 878
ſordes 94
ſordes in corpore unde, pagina 434
ſorices ſerpentibus infeſti, pagina 577
ſoroadios dæmon 42
ſorodæmones, qui 42
ſororis ducendæ mos, pagina 1081
ſororem in coniugem ducere, alicubi licere 696
ſors 829
ſors, cur ψυχῆς filia, pagina 1046
ſortiendi per literas Athenis mos qualis 866
ſoſias ἄνθρ. 848
ſoſigenes 550
ſoſipater Cariſtius 620
ſoſipolis deus qua ratione coli ab Eleis cœptus, pagina 581
σῶστρα 163 & 505
ſoſtratus pancratiaſtes, acrocherſites dictus 504
ſotades Maronites 250
ſoter Bacchus cur 243
ſoteris Iouis & Seleuci poculum 1068
ſoteres 482
ſoteria 505
ſoteria ſyndipna 1049
ſothis 179.575
ſotiani Galli, eorumq; mores 702 703
ſotion 696
Spadicarij 315
ſpadix quid, & unde dictus, 167 315
ſpadices improbati 315
ſpadones cerebro abundare, pag. 502
ſpadonum crura intumeſcere pag. 544
ſpadones cur non caluefcant pag. 502
& barba careant 503
ſpadones cur podagra non laborent 503
ſpadones, palatij ſorices, pagina 544
ſpadones quatenus podagra immunes 1097
ſpadones furculi, qui 503
ſpadonum uox 742
ſpadonibus cur oblectetur uiſus 543 & 544
ſpadonibus genituram per ſedem excerni 557
unde etiam Caſtratos
σπαργάνωσις 733
σπαργῶντες μασθοί, pag. 532
ſparſi inſania 626
ſparta Eurotæ filia, item funes 674
ſpartæ deus 673
ſpartæ laus 674
ſpartæ liber maximè liber, & ſeruus maximè ſeruus pag. 970
ſpartæ ſacella, & monumenta alia 678
ſpartæ tributa iniuncta ab Agide 970
ſpartaci fortuna 337
σπαρτήριον 652
ſpartiatarum de Venere dictum 689
ſpartium 674
ſpartiaria cera 674
ſpartorum appellatio, pagina 674
ſpartorum fabulæ allegoria, pag. 1178
ſpartani amatores qui, pagina 622
ſpartani bellaces 164
ſpartana ciuitate donati, duo tantum 678
ſpartana reſpublica Cretenſis imitatio 709.710

ſpartæ

ſpartani Dorica lingua uſi, pag. 991
ſpartanus nummus, prouerbium 353
ſpartanarum mulierum laus pag. 509
ſpartanorum uirginum continentia 880
ſpartanarum comendi capitis mos 687
ſpartanorum de urbium mœnibus ſententia 1018
ſpartanorum diſciplina militaris 673
ſpartanorum Helotæ qui, pagina 970
ſpartanorum honeſtus amor pag. 556
ſpartanorum in Alexandri arrogantiam ſcommata, pagina 837
ſpartanorum ineundi prælium mos 736
ſpartanorum in Leuctris clades 674
religio, & ſepeliendi ritus 650
ſpartanorum inuenta 775
ſpartanorum luſus comicus qualis 212
ſpartanorum mores 670 671 672 709
ſpartanorum mos Amori ſacra facere ante congreſſum cum hoſte 621
ſpartanorũ nigrũ ius 495
ſpartanorum ſacrificia pertenuia 872
ſpartanorum uitia 677 & 678
ſpartanorum proprium, pagina 670
ſpartanis quatenus honeſtum furari 672
ſpaſinum 160
ſpaſma 91
ſpaſmus 1160
ſpatalones 734
ſpathe 120
σπάθη 169
ſpathici qui 503
ſpathinæ ceruſ 247
ſpatile 386
ſpax 660
σπαλάω 660
ſpecierum & ſpeciebus Ciceronem non dixiſſe, pagina 1062
ſpecillata patina 562
ſpecillum 562
ſpecloma 520
σπεκλώμα 520
ſpectacula 289 & uide Ludi
ſpectacula orbis ſeptem quæ pag. 884
ſpectatio pecuniæ 491
ſpectatores qui 491
ſpectra unde 342
ſpecularia feneſtrarum, pagina 562
ſpecularij qui 268. 562
ſpeculatiuæ finis 964
ſpeculum artis oculus 102
in ſpeculo ſe contemplari ad ſolem, Pythagoræ præceptum 1122
ſpecula cur inuenta 560
ſpeculorum materia & forma, quæ 561
ſpeculorum nitorem hebeſcere mulieris menſtruatæ inſpectu 102
ſpeculorum ratio & uſus ab Archimede obſeruatus, 561 562
ſpeculis quare retrorſum allinatur plumbum 102
in ſpeculis cur omnia aduerſa ſeſe oſtentent 102
σπειρατά 600
σπάδιξ 600
ſpelta 567
ſpeluncæ nomine mundũ intelligi in theologia ueteri 221
ſpendij Campani hiſtoria, pagina 1109
ſperma quid 147. 477
ſperma cur album 1129
ſperma é cerebro 502
ſperma, ſanguis concoctus, pag. 477
ſpermatis defluxus unde, 502 528
ſpermatica uaſa quinque, pagina 146
ſpermaticæ uenæ 99
ſpermo 243
ſpermologon 524
ſpermologos qui 581 & 1019
ſpermologia nautica 581
ſpes, uigilantium ſomnia, pagina 762
ſpeuſippus Ariſtoteli prælatus á Platone 667
ſpeuſippi liber De Platonis definitionibus 748
ſphacelismus 26. 988
ſphacelodes hemicrania, pagina 988
ſphacelos quid 988. 989
καὶ σφάκελοι ποιοῦσιν ἀτελέσαν, prouerbium pag. 989
ſphæra cur Platanus Nicandro 951
ſphæra cricote 300
ſphæra maxima, mundi oculus 29
ſphæra nona ueteribus ignorata, ſicut & decima, pagina 24
ſphæra octaua, firmamẽtum, pag. 23
ſphæræ auctoris lapſus, pagina 609
ſphæram habere bona ſua, quid 241
ſphære 23. 504
ſphærarum cæleſtium harmonia 30. 317
ſphærarum ſeptem uires, per Pleiadum nomina intelligi 609
ſphæras cæleſtes etiam habere animas 846
ſphæras cæleſtes ſentire 29. & 846
ſphæria 951
ſphæria cupreſſi 952
ſphæria in theatris quæ 952
ſphærica 775
ſphæricus 952
ſphæriſis 788
ſphæriſtæ 165
ſphæriſtica 165
ſphæriſterium 952
σφαιρομαχεῖν 504
ſphæromachia 504
ſphærus 12
ſphærus, auriga Pelopis, pagina 989
ſphærus philoſophus 989
ſphage 113. 220
ſphagides 283
ſphalon 636
ſphaltes 243
ſpharagus 134
ſpheces 988. 1147
ſphecia 1147
ſphecifcus 988
ſphecium 822
ſphecodes qui 121. 688
ſphecoides pathos 121
ſphecones 988
ſphela 952
ſphendone 585
σφενδόνη 198
ſphettiorum nota 709
ſphinctæ 527
σφίγγειν 128
σφιγκτήρ 128
ſphinges ſcortilla 527
ſphinx, cur Aegyptiorũ templis affingi ſolita 178
ſphinx, quale monſtrum, & unde prognata 527
ſphingis imago, Auguſti ſigillum 203
ſphondyle 113
ſphondylion 91. 113. 120
ſphondylum 113
ſphondylus 113. 1026
ſphondyli 113
ſphragidion antrum 989
ſphragidonycargocometæ, qui 203
ſphragidophylacium 202
ſphragis 282. 989
ſphragis, terra ſigillata cur, pag. 907
ſphragitides nymphæ, earumq; antrum & oraculum 133
ſphragitides uenæ 133 & 392
σφυγμός 89
ſphyrena piſcis 1025
σφυρόν 130
ſpicæ oleum 1172
ſpicata unguenta 1054 & 1055
ſpilos 600
ſpina quid 1164
ſpinæ in corporibus ratio, pagina 90
ſpinalis medulla, longum cerebrum dicta 66
ſpinter 527
ſpintriæ 527
ſpinturnices 527
ſpira 334. 335
ſpira, circulorum genus quale 600. 601
ſpira farinacea 334
ſpira militaris 600
ſpirachthea cnodala ibidem
ſpirandi organum nares, non os 106
ſpirantes uehemẽtius cur minus audiant 105
ſpiritus animalis, uitalis, naturalis 87. 88
ſpiritus & anima idem in ho-

mine 70
ſpiritus ex ſanguine, & qua cordis parte manet 86
ſpiritus ore emiſſus lente, cur calidus: contrà, frigidus, pag. 964
ſpiritus, pro mente 70
ſpiritus animalis tria fomenta 939
ſpiritus in homine reciproci duplex ratio 744
ſpiritum eſſe qui ſenſum efficiat 43
ſpiritum odoribus nutriri, et acre 938
ſpiritum pluribus modis dici 87
ſpiritus immundi 35
ſpiritus ſuperiores noſtris ſpiritibus influere 382
ſpirituum uelocitas 49
ſpirobolos 600
ſpiron indumentum ibidem
ſpiropoles ibidem
ſpirulatim ibidem
ſpithama 601
ſpithame 118
ſplanchna 136
ſplanchnica medicamenta, pag. 136
σπλαγχνίς 139
ſplanchnotomos Iupiter, pagina 1050
ſplendida uerba que 886
σπλῆνες 143
ſplenia emplaſtra 143
σπληνιαῖν 143
ſplenici qui, et unde fiant, pagina 142
ſplenis expertia pecora ubi, pag. 143
ſplenium 143
ſpodius Apollo 845
σποδοειδὴς color 363
ſpoliarium 359.636
ſpondalia 318
ſponde 1052
σπονδὴ quid 430
ſpondeum 613
ſpondeum uas 1057
ſpongie Achillee que 923
ſpongie pro bibulis 481
ſpongiatores 298
ſpongothere 448
ſpongotheri cur oleo utantur in mari 965
ſponſalitie arrhe 1082
ſponſalium diſcutiendorum ſolennia 663
ſponſi caput perfundēdi mos mos 994
ſporades 675
σποραδικὰ 58
ſporadici morbi 244
ſpori ſpadonis hiſtoria, pagina 556
ſportula 463
à ſportula conuiuiū, ſiue ſportularum quodnam, pagina 1050
ſportule nuptiales 1090
ſpu, pro oculo 618
ſpudarche qui 78
ſpume generatio 195
ſpurcus ager 502
ſpyras 382
ἀπὸ σπυρίδος conuiuiū pag. 1050
Squammoſe ſuture 501
ſquatina 1037
ſquille apud Minturnas maxime 326
St ſyllaba 457
ſtabie, pro Thabie 328
& 329
ſtabuli dea Hippone 824
ſtabuli tribuni 747
ſtachane quid 892
ſtachyologi 1008
ſtachys 121.680
ſtacte quid 939
στακτὴ κονία quid ibidem
ſtactica uaſa ibidem
ſtactus ibidem
ſtadium 505
ſtadium in Olympijs quis primus uicerit 484
ſtadium, pro theatro 293
ſtadia pugna 814
ſtadiodromi 505
ſtagiritarum lex 755
ſtagna 1000
ſtagonion meretricula 309
ſtammata 714
ſtamnium uas 1069
ſtaphe 833
ſtapherij 843
σταφυλὴ 115
ſtaphyle 135
ſtaphylites 755
σταφύλωμα 437
ſtaphylophoros 133
ſtaphylus Dionyſii filius, pagina 248
ſtarde 106
ſtaſima ibidem
στάσιμα, aque 999
ſtater aureus 352
ſtater nummus 532
ſtater pondus 353
ſtatera 352
ſtaterij paries, prouerbium, pag. 1178
ſtateres Darici 352
ſtathenia 120
σταθμίδης 175
ſtātmitas uinum 714
ſtathmodotes 714
ſtatmos 714
ſtathmi 682
ſtathmia 682
ſtatma ibidem
ſtaticulum 1137
ſtator Iupiter unde 847
στατός 414.820
ſtatua ex auro ſolida ubi primum poſita 713
ſtatue demonice 48
ſtatue in foro quibus locari ſolite 1076
ſtatue magorum uocales, pagina 1136
ſtatue unde dicte 1137
ſtatuarum miracula per demones 48
ſtatuarum multitudo Rome quanta 1137
ſtatuarum ordines 645
ſtatuarum ratio ac tituli, pagina 163
ſtatuarum Rome luxus & primordia 1136
& 1137
ſtatuarum ſermo unde, pagina 1123
ſtatuarum uſus in ſacris & prophanis 1136
ſtatuas deorum quis primus conſecrarit ibidem
ſtatuas ex aere conflandi auctor quis 588
ſtatuarie ſpecies quinq;, pagina 1137
ſtatuariorum Aegyptiorum preſtantia ibidem
ſtatunculus ibidem
ſtatus negotialis 975
ſtatuum diuerſitas 1137
ſtauarion 992
σταυρός uox unde deducta, pag. 365
ſteatocele 991
ſteganomus 566
στεγνά 144
στέγνωσις 159
στεῖρα 274
στῆλαι 651.693
ſtele que 693
ſtele ex orichalco 738
ſtele 535
ſtelides 651
ſtelle uide Sydera
ſtelle à peccati labe non immunes 30
ſtellarum lumen, an ſuo luceant lumine 25
ſtelle ſecunde que 150
ſtellam plerunq; ſignare claritatem 26
ſtellarum anime 30
ſtellarū diſcurſus quid portendant 397
ſtellarum fines 1156
ſtellarum fixarū ortu uel occaſu temporum uarietas pag. 530
ſtellarum luce noctu rareſcere aeris craſsitiem 25
ſtellarum quarundam in animantium generatione uis, pag. 57
ſtellas è caelo labi, an probabile 396
ſtellas non eſſe igneas 932
& 935
ſtellas omnes ſolem & planetas ſequi 20
ſtellas ſentire, & preces exaudire 29
ſtellas ſuapte ui moueri 30
ſtellatura 402
στελμονίαι 658
ſtemmata 274
ſtemphyla 459
στενὰ 795
στενόμαλκον 438
ſtenoparchi 38
ſtenopos 38
στεφάνη Parmenidis 24
& 836
ſtephani ſynthematici qui, pag. 1055
στεφανιαῖα ſutura 508
ſtephanites agon 614
ſtephanophoros, Herculis ſacerdos 177
ſtephanophorus magiſtratus 432
ſtephanophorus 177
432 871
ſtephanus 128
ſtephanus, coronarū auctor pag. 215
στίψαι 1052
ſtercorum diuerſorum nomina 386

ſtercο

ſtereobata 274
ſtereometria 1116
στερεὸν 274
& 309
στέρνοις 27.903
ſterilitas quomodo inducenda 502
ſterilitatis in muliere experimentum 941
ſteringes 130
ſterna loca quæ 567
ſternendi ante gloriari Perſas 603
ſternomantis 119.295
ſternon 119
ſternuchos, terra cur Sophocli 567
ſternuiſſe à coitu, abortiuum pag. 945
ſternutamentum etiam ὄρνις dictum 945
ſternutamentum quandoq; ominoſum 943
944 945
ſternutamentum ſimpliciter pro ſenſu 945
ſternutamenti ratio & uſus pag. 944
item noxa 945
ſternutamento cur bene augurari ſolitum 644
ſternutamenta ſacrum augurium 95
in ſternutamentis caput adorari ſolitum 97
ſternutatoria 945
ſternutatio quomodo medeatur ſingultui 945
ſterope 609
ſteſichorus per palinodiam à cæcitate liberatus, pagina 577
ſteſichorius, tali iactus, pagina 789
ſteſichori poetæ conditorium 789
στήσιος deus 847
στῆθος 119
ſtiba 1051
ſtibadium 456
ſtibadia 1051
ſtibium 1052
ſtibys 1051
ſtica uua 911
στιχῳδὸς 269
στιγμὴ 274
ſtigma 130
& 581
ſtigmatici 274
ſtigmatiæ ibidem
& 977
ſtigmaticus ſeruus 978
ſtigones 977
ſtillicidiorum uitium unde, pag. 144
ſtilpones 236
ſtilponis dictum 136
ſtilponis in Theodori arrogantiam ſcomma 523
ſtilponis Megarenſis obitus, pag. 1102
ſtilus dicendi opifex 455
ſtilus hemiſphærij 445
ſtilum uertere quid 942
ſtimula dea 389
ſtion 977
ſtipa herba 428
ſtips collatitia 356
ſtira 287
ſtius 992
στίζειν τὶ τοῦ προσώπου pag. 581
ſtlataria purpura quæ, pagina 593
ſtlengis 688
& 813
ſtœbe herba, tobion aliis, pagina 428
ſtœbes cultus apud Ioxidas, pag. 428
στοιχεῖα 27
στοιχεῖα οὐράνια 26
στοιχειωματικοὶ qui 26
ſtoici cur in templorum porticibus uerſari ſoliti, pagina 983
ſtoicorum breuitas acuta, pagina 677
ſtoicorum de animi perturbationibus ſententia, pagina 903
ſtoicorum in porticibus conuerſatio 495
ſtolos caudæ 573
ſtolos ὀμφαλώδης 573
ſtoma 108
ſtomachus 113
133 134
ſtomachi cum capite ſympathia 626
ſtomachi hoſtium, καρδία pag. 987
ſtomachi morbus 1119
ſtomachi ratio 134
ſtomachi θύμεθλα, aſa, plados, præcordia 134
ſtomachici 134
ſtomatica 108.617
ſtomia 816
στραβισμὸς 439
ſtrabones 439
ſtrabo 103
ſtrabus 653
ſtrabus theologus 874
ſtrabonis laus 826
ſtrabonum appellatio unde, pag. 543
ſtrabonum uiſus qualis 545
& 1101
ſtragis futuræ præſagium, pagina 308
ſtragula cõuoluta ſeruari debere, Pythagoræ ſymbolum 612
ſtrangalides 689
ſtrangulatio omnis ex anguſtia 114
ſtranguria 144
ſtrãguria quid à dyſuria differat 145
ſtratagema mandragoræ potu 657
ſtratia Pallas 541
ſtratius Iupiter 541
ſtratiotæ 597
ſtratiotica pecunia 293
ſtratiotici equi 824
ſtratioticum logiſterion, pagina 294
ſtratiotides naues quæ, pagina 293
ſtratonici citharœdi dictum 132 734
ſtratonici citharœdi ſcomma 143.322
233 411
ſtratonici ingenium quale, pag. 323
ſtrator 847
ſtrenua dea 389
στρεψίμυλος cur dictus Euripides 927
ſtrepte 424
ſtreptophori 423
στρεπτοὶ 423.426
ſtreptos rhachos 424
ſtrictiuæ olea 459
ſtrictores 459
ſtrobiline 780
ſtrobilus quid 780
ſtrobilus ſaltatio 165
ſtrœbus à Phedalia fuſus, pagina 516
στρομβυλὸν 344
ſtrombus ibidem
ſtrongyloproſopa 113
ſtropha 293.402
ſtrophei Mercurij ſtatua, pagina 636
ſtrophalinx 293
ſtrophalis 293
ſtropheum 292
ſtrophei 113
ſtrophinges 113
ſtrophi 121
στρῶται 603
ſtructurarum ſpecies, pagina 1019
ſtruma quid 1173
& 1174
ſtrumam dibapho ueſtire, quid 1173
ſtrumaticus 1174
ſtrumba 344
ſtrumoſus 1174
ſtrutheum 123
ſtruthion 123
& 1124
ſtruthij oua aſpectu confoueri 764
στρουθίζειν 324
ſtruthi 324
ſtruthocamelus quomodo ferrum concoquat, pagina 602
στρουθὸς, de auitio quãdoq; Græcis 524
ſtrychna uox quæ 317
ſtrychnos herba 317
ſtudio neminem non conſequi aliquid 828
ſtudioſos tribus modis effici, pag. 879
ſtultitia 628
ſtultorum theſaurus, prouerbium 1175
ſtupidum 194
ſtupor 628
ſtupor attonitus, eiuſq; ſpecies 194
ſtupor unde 628.959
& quid 959
ſturio piſcis 449
ſturio unde dictus 1091
ſturnus 521
ſturnis alimentum cicuta, pagina 1099
per Stygiam paludem iurandi, eiusq; ratio, pagina 1026
ſtygis aquæ frigiditas 966
ſtygis aquam ſola aſini ungula contineri, aut mulæ, pag. 966
ſtygis aquam ſola equi ungula contineri 835

ſtylobatæ qui 274
ſtylos 919.1060
ſtymphaliæ Dianæ templũ, pag. 603
ſtymphalides aues ab Hercule confectæ 602
ſtymphalides in Arabia phloinis capi 1135
ſtypos 977
ſtypticus ſapor 490
ſtyracina iacula 814
ſtyracinon chriſma 814
ſtyrax 814
ſtyracion 814
Suadela, Pitho, cur Veneri ſolita adiungi 1083
ſuadelæ ſacellũ apud Sicyonios 424
ſuam ipſius umbram metuere 1007
ſuauitatis proprietas in uino pag. 1103
ſub manu, prouerbium, pagina 1176
ſubarmalis 598
ſubchartilagia 146
ſubciſiuus ager 119
ſubdorius modus 313
ſubiices 14
ſuble 352
ſublecta fides 343
ſublices 106
ſubphrygius modus 313
ſubſellares 833
ſubſtantiæ apud Ariſtotelem ratio in Prædicamentis, & diuiſio 918
ſubſtillum lotium 144
ſubſulum augurium 269
ſubtilitas animi quibus conſtet 184
ſubtranſuerſum 107
ſubuentanea oua 1042
ſubuculum libum 336
ſubulcorũ contemptus apud Aegyptios 722
ſuccentius 319
ſuccidaum 976
ſuccinctoria 703
ſuccinum cur pterygophorũ pag. 783
ſuccollare 115
ſuccubi dæmones 555
ſuccubi oppidum 297
ſuccubitans purpura 297
ſudæ error 168
ſudare quidam ſolitus, quoties uellet 777
ſudarium 160
ſudatio aſſa quæ 160
ſudatores qui 189
ſudis piſcis 1025
ſudor aridus qui 160
ſudor aut ſpontaneus, aut prouocatus 160
ſudor diphoreticus qui, pagina 189
ſudor frigidus qualis 189
in febribus potiſsimum, 189 190
ſudor frigidus, & calidus, pagina 436
ſudor non perpetuò eiuſdem ſaporis 159
ſudor pedum in trepidationibus unde 190
ſudor quare abſtergendo magis eliciatur 159
ſudor quid 190
& 1001
ſudor unde 159
ſudor ſanguineus unde, pagina 160
ſudoris expertia quæ 1100
ſudoris frigidi ratio 190
& 191
ſudoris ſalſedo unde 159
& 1001
ſudoris ſpecies, ac ratio, pagina 189
ſudori cur facies & ſuperna maximè obnoxia 190
ſudores an præter naturam, pag. 159
ſudores calidi, frigidis cur meliores 189
ſudores qui febricitãtibus boni, aut contrà 190
ſufferta nubes quæ 323
ſuffertum quid 323
ſufflamen 324
ſufflaminare 324
ſufflaminari 1047
ſuffocatio 143
ſuffrago 285
ſuffragines 130
ſuffriare 467
ſuffumatio 1007
ſuffuſci, uiriles 943
ſuffuſio 586
ſuggrundia 100
ſuilla caro eſt, prouerbium, pag. 978
ſuilla caro grandinoſa, pagina 979
ſuillæ carnis præſtantia, & ſapores 979
ſuillis carnibus cur abſtineãt Arabes 1065
ſuipaſsio 915
ſuipaſſum 915
ſulcus pro aratione 1134
ſulcorum ordo ibidem
ſulphur expurgandi ui præditum 201
ſulphur purificationi adhiberi 422
ſulphuris odore multa inſectorum genera interire, pag. 940
in ſulphurariam damnari, pag. 361
in ſulphurarias damnandi mos 971
ſulphuratæ aquæ induratio, pag. 1162
ſulpitij Galli diuortium, pagina 1081
ſulpitij Camerini cædes, pagina 920
ſulpitiæ genti unde inditum Galbæ cognomen 919
ſumenalia 335
ſumenis lætitia 328
ſumanus cur dictus Pluto, 37 379
ſummani mons 329
ſummiſſæ mammæ 441
ſummittere arma 442
ſummittere faſces 441
ſummittere ſigna 442
ſummum bonum 81
ſummum ius, ſumma crux, pagina 258
ſumptiones, λήμματα, pagina 441
ſunium 379
ſunij, qui & Colij 1130
ſuper omnem irim, prouerbium quod 873
ſuperbiæ indicia ex ueſtitu, pag. 482
ſuperbiæ malum, eiuſq; uindex Nemeſis 419
ſupercilium 788
ſupercilia hoſtiorum 101
ſupercilia Iunoni Lucinæ attributa 100
ſupercilia penitus abraſa malitiam olere ibidem
ſupercilia quare in ſenibus & cogitabundis auctiora pag. eadem
ſuperciliorum motus & ratio ibidem
ſuperficies non corpus 309
ſupernumerarium 863
& 1176
ſupernumerarius 865
ſuperpondium 126
ſuperſtitioni addictos ſtupidiſsimos quoſq; 591
ſuperſtitiones ex aſtrologia & ſyderibus 340
ſupellex unde 1037
ſupplicandi modus, uel ſupplicium 566.567
568 1036
ſupplicatio apud Perſas efficaciſsima qualis 966
ſupplicationum uis 432
ſupplicium more maiorum, quod apud Ciceronẽ 360
ſuppliciũ ſummũ quod 366
ſupplicium ſummum de damnatis ſumendi mos unde pag. 360
ſupplicium ultimũ pro morte 361
ſupplicij diuini tarditatis, quæ ratio 205
ſuppliciorum genera plura, 360 359 361
in ſupplicijs cur denario numero utatur Plato 862
ſupplicium mos 568.1036
ſuper mazam, prouerbium, pag. 327
ſura 130
ſuræ cognomen unde 920
ſurculi frugiferi & ſpadones pag. 503
ſurrentinum uinum 480
ſus primò immolata in ſacris pag. 980
ſus quibus dijs ſacrificetur, pag. 722
ſus Veneri mactabatur 980
ſuis allegoria 795
ſuis exta inſpicere etiam Cyprios 511
ſuis teſtamentum 681
ſui pro ſale data anima, pagina 979
ſuem reſipere, prouerbium, pag. 980
ſues chalari qui 979
ſuescæno lauari 981
ſues cur ſacri in Creta 980
ſues cur thytæ olim dictæ, pagina 980
ſues deteſtari Aegyptios, pagina 722
ſuum dentes 486
ſuum dum capiuntur, lachrymæ 1146

ſuſa à Tithono condita 851
ſuſa unde dicta 851
ſuſannæ hiſtoria 659
ſuſii etiam Cyſii 851
ſuſinum unguentum 979
ſuſpendio arbor eligẽda, prouerbium 364.365
ſuſpendioſorum os ſpumoſum unde 195
ſuſpenſi uel ſublimes dolores qui 990
ſuſq; deq; ferre 901
ſuſurna 233
ſuturæ caluariæ 97
ſuturæ capitis quot 501
ſuturæ in mulierum capitibus pauciores 501
ſuturæ ſquamoſæ 501
ſuturarũ capitis ratio, & nomina 500.501
ſuturarum utilitas 501
ſuturis carentia capita qualis, & quibus 501
Syagros 661
ſyagria ibidem
ſyagrus canis ibidem
ſybarica quæ 236
ſybaris 236
ſybaritarum luxus qualis, 236 237
ſybaritica menſa 236
ſybaritica ridicula 580
ſybaritis etiam equos ſaltationem doceri 163
ſybates uinum 480
ſyca, & unde dicta 686
ſycades 685
συκαλίς 686
ſycamina mora 686
ſycaminea arbor, quæ & Cyces 686
συκάζειν 685.686
ſyce Aegyptia 686
συκῆ ἱερά 685
ſyceæ Titanis fabula 686
συκίδαι 686
ſycion 719
ſycites Dionyſius 246
ſycomora unde dicta 686
ſycomoros 686
ſycomorea 868
ſycon 684
ſycon et ſycaminon, pro morbo dici 686
ſycophantæ qui 686
συκοφαντεῖν 476
συκωρεῖ 685
ſycoſis 216
ſyinon oleum 1071
ſyllabarij qui 1014
ſylla cognomento Felix, pagina 921
ſylla cur defunctus cremari uoluerit 652
ſylla φιλογέλως 410
ſylla per y ſcribi 919
ſylla, quanquam cinædus, Felix appellatus 557
ſylla trium uitiorum magiſter 454
ſylla uno tantum teſticulo inſignis 126
ſyllæ crudelitas 361
ſyllæ imago equeſtris ex auro 921
ſyllæ in ciuium bona tyrannis 812
ſyllæ νεφρίτιδος, pedum dolor 469
in Syllam, Athenienſiũ ſcommа 686
ſyllanus ager 119
ſyllogineæ aquæ 1000
ſyllogiſmus ψευδόμενος pag. 710
ſyllones 819
ſylua barbarica quæ 993
ſyluarum & collium curacõſulibus iniuncta 993
ſyluani 41
ſyluanorum cubitus unde, pagina 428
ſylueſtres oculorum anguli, qui 435
ſymbolæ pro auxilijs militaribus 973
ſymbolæ pro plagis 973
ſymbole 1050
ſymbolica ſimulacrorum additamenta 356
ſymbolum quid 944
ſymbolum Chriſtianæ fidei à quibus concinnatum, pagina 973
ſymboli uaria notio 973
ſymbola, commeſſalia 973
ſymbolorum efficacia 633
ſymbuleuticum dicendi genus 478
ſymmachi interitus 1047
ſymmachia 399
σύμμετρος 347
ſymmetria 800
ſymmoriæ 458
ſymmoritæ 458
συμπάθεια 201.346 & 915
συμφάσεις 334.874
ſymphyla quæ 201
ſymphyſis, conſolidatio 89
σύμφυσις 501
ſymphytica medicamenta, quæ 89
ſympoſiarchus 1052
ſympoſium 1050
ſympoſii appellatio 1179
ſympotæ 1050
ſympotica 1066
ſymptoſis 216
ſynæclię 1052
συνάγειν 1050
ſynagogimon ibidem
ſynagogium ibidem
ſynanche 114.660
συνάψαι 767
συναποθανούμενοι, pagina 1052
συναποθνησκόντων conuiuium 1052
συνάρθρωσις 91.501
ſynaſpiſmus, & eius auctor quis 984
ſynaulia nomos 314
ſyncatatheſis 904
ſynceraſtion 978
σύγκλητος λέσχη 740
ſynclides ibidem
συγκλύδων πόλις, ibi.
ſyncomiſteria 459
ſyncomiſtus panis 334
ſyncramatica ſomnia 1038
ſyndicos 231.895
ſyndipnia 1052
συνεχὲς 845
συνεχὴς uox quæ 317
ſynectica cauſa 915
ſynephebi 753
ſyneſtij 567
συγγενεῖς 346
συγγραφεὺς pro Thucydide 487
ſynymphi 1090
ſynoche 572
ſynochos febris 855
συνεχής 855
ſynodica luna 767
ſynodicæ ſtellæ quæ 803
ſynoditæ 179
συνωδός 895
ſynoris quid 832
ſynoris quando in Olympijs admiſſa 484
ſynoridis auctor primus Caſtor 484
ſynorides equi 832
ſyntereſis quid 64
ſyntexis 236
σύνθημα 516
ſynthematici ſtephani 1055
ſyntheſis 1058
ſyntheſis magnifica, quæ, pagina 886
ſyntrophi 483
σύντροπος 895
ſynuletica medicamẽta, pagina 175
ſynuſiaſtæ 1050
ſyphar 356
ſyphos, ſapiens 920
ſyracuſanæ menſæ & opes, 235 238
ſyracuſarum Iouis Olympij famulatus quid 974
ſyracuſanarũ puellarum donatium pulchritudine certamen 128
ſyracuſanorum ſortiendi per literas mos 866.864
ſyracuſii ſcyphi 1058
ſyracuſis orta ſaltatio 163
ſyrbe 980
σύρφ 1087
σύρματα ibidem
ſyre pro deo Perſis 857
ſyrembola 1029
ſyros inſula, Syrius unde Pherecydes 533
ſyri contra Phœnices, prouerbium 719
ſyri cur piſcibus abſtineant, pag. 883
ſyri omnes ſunt, prouerbium pag. 979
ſyri, qui & Aſſyrij 718
ſyri uenales 718
ſyrorum auaritia 694 & 907
ſyrorum mores 718 719 979
ſyrorum multa olera, prouerbium 719.979
ſyrorum polygamia 1030
ſyrorum quale ingeniũ 979
ſyrorum tributum 718
ſyria ueſtis 314.600 & 1087
ſyriacus ros quid 979
ſyriarches 720
ſyrigmus 320
σῦριγξ 215.610 814 1029
σῦριγξ ἱερά 120
ſyringes, & ſyringos uaria ſignificatio 314
ſyringes locus 851
ſyringes Pythici nomi 615

ſyringotoma 120
ſyriſcus 314.719
ſyriſtes 314
ſyrium, ſuccus & unguentum pag. 979
σύρμα ἀντιγόνης 818
ſyrmea 819
ſyrmea, certamen & premium 314
ſyrmes 1048
ſyrmia ibidem
συρμαΐζειν 819
ſyrna urbs 533
ſyrnius ibidem
συρτά 114
ſyrupa 979
ſyruporum appellatio unde pag. 979
ſys torrens 705
συσκήνια 290
σύσκηνοι 290
ſyſsiti 1050
ſyſsitia andria 709
ſyſsition 1050
συστάδην pugnare quid, pag. 814
ſytha fluuius 425
συζυγίαι 65
συζυγάδης οἱ 104

T

T Litera longa, & ſuſpendioſorum imago 365
tau litera pro cruce 365
τ, numeri nota 890
τὰ ἐν ἄστει, prouerbium, pagina 371
tabaitæ 1058
tabellariorum caſtra 1156
tabe laborantium letale prognoſticon 690
tabidis præcipuè infeſtus autumnus 1155
tabie 328
tabianum lac ibidem
tabulæ ab haſta quid 814
tabulæ accepti & expenſi, pag. 462
tabulæ nouæ 461
tabulæ, quid ab aduerſarijs differant 462
tabularum apud ueteres precium 1137
tabularum publicarum cura uariè habita 462
tabularum Romæ in foro uſus pag. 1138
tabularius 231
tabularium 303
tabulinus ager 462
tacendi magiſter Deus, ut dicendi, homines 472
in tacentem conuiuam Simonidis ſcomma 1072
tacere diſcendū, prius quàm loqui 471
tacere, non minus oratorium quandoq; quàm dicere, pagina 471
tacitæ cultus quare à Numa inſtitutus 841
de Taciti & Floriani imperatorum ſtatuis Interamnæ dirie ctis 48
corn. Taciti mendacium, pagina 824
tactica contemnere 833
tactice ibidem
tactici 599.833
tactus, aliorum ſenſuū fundamentum 185
tactus bonitati reſpondere bonitatem mentis 185
tactus ratio 858
tactus ſenſus per totum corpus 65
tactus uoluptas maximè beluina 523
tactu hominem cæteris animalibus excellere 184
tactu pollere ſerpentes 858
tænari, canis Plutonis 661
tænari Τιτυοῦ ſepulchrum 412
tænia 600.816
ταινίαι 733
ταινιόπωλις 600.733
ταγηνισταὶ oua quæ 1041
tagenion 1071
tageniæ ibidem
tagis Thuſci libri 105
τάγμα 815
tala arbor quæ 715
talarus 498.579
talari ueſte uti, Barbarorum proprium 520
talarum cur appellarit Timon philoſophorum muſeum 579
talea 175
talentum Atticum 821
& 969
talentum omne pondo ſexaginta 300
talentum Rhodium 353
talio, τὸ ἀντιπεπονθός, pag. 895
talmutica hæreſis 350
talpa loquax, Iulianus dictus, pag. 968
talus 131.758
talus an in homine 130.131
ſupra talum dicis, prouerbium 132
tali 130
tali, cur ulturij Pluto, pagina 307
talorum ludus, aſtragaliſis, pag. 788
talorum ludus, numeri, & nomenclatura iactuum, pagina 789
talorum luſus inuentor 864
talis conuiuij regem ſortiendi mos 1068
tamarix 269
& uide Myrica
tamias, quæſtor 963
tanaquil pudicitia 473
tanſanæ templum 700
tangari 682
tantali fabulæ allegoria 680
tantali heroum 648
tantali horti, prouerbium, pagina 1111
tantali luxus 368
tantali qui 681
tantalo raptus Ganymedes, pag. 1073
tapetes 603
tapyrorum mores 712
tarantæ cognomen 599
tarantinidiū amiculum 597
tarantula 250
taras Neptuni filius 353
taraxippus 485.825
tarcon Tyrrhenus 500
tarentini equites 832
tarentinæ deliciæ 236
tarentinorum luxus 479
& 480
tarentinorum numiſma 353
tarichempori 639
tarichos, et eiuſdem uaria cognomina 497
τάριχος, tam neutri quàm maſculini generis 498
à taricho prouerbia 498
tarichopolæ 498
tarichopoleum 497
tarpe 231
tarpeia rupes 359
è Tarpeia rupe deturbari nocentes ſoliti 974
tarphos 435
tarquinij Priſci Oſtentarium arborarium 365
tarquinij Superbi tormenta pag. 360
tarſus pedis 131
tarſus urbs unde dicta 131
tarſi 498
tartarus fluuius 153
tartarus 965
ταρταρίζειν ibidem
tartari nomine animorū ſuper intellectus Platoni, pagina 367
tartaro æneum ſeptum eſſe circumiectum, quare dicatur 10
ταρταρόπαις Hecate, pagina 764
tarteſſus à Tyrijs condita, pagina 192
τάσις 657
tatianus orator ſimia cognominatus 85
tatiani hæretici 336
tatij, Mercurij filij hiſtoria, pag. 646
tatyras quid 971
ταυλίζοντες 789
taurea 1037
taurea tormentum 360
tauria aqua 819
ταύρειον 662
tauricæ Dianæ ſimulacrum pag. 672
taurini ſanguinis potus cur letalis 532
tauromenium 246
taurominitanū littus cur Copria dictum 1002
taurophagus cur Dionyſius, pag. 241
tauropolia 246
tauropolos Diana cur, pagina 246
& tauropus 246
taurus 123
taurus Europæ raptor quid, pag. 612
taurus ferus quomodo placetur 577
taurus fluuius 1028
taurea aqua ibidem
taurus, lunæ altitudo 848
taurus mons 246
taurus mons aquilis abūdans pag. 841
taurus pro muliebri pudendo pag. 1029
taurus quid 819
tauri & uaccæ fabella 1109
taurumq; dici Italum 533

taurì

tauri Aethiopici 486
tauri Aethiopici rhinocerotes 609
tauri in Neptuni feſto qui, pagina 1069
tauri pro pincernis 123
tauri ſcarabei 286
taurorum apud Scythas furandi licentia 673
tauros ad uictimam explorandi mos 429
tauros cur Græci dicant omnia uiolenta 246
tauros in ſpectaculo irritandi mos 601.602
taxiarcha 1050
taxile urbs 717
taxilitarum mores 717
taygeta 609
τέχνη 200
τεχνικοί 535
τεχνοποιΐα 214
tectoria 1114
teda 953
teganites 335
tegyra ubi 167
τείνεσμός 1160
teipſum laudas, ut Aſtydamas, prouerbium 536
teipſum reuerere, Pythagoræ oraculum 80
tela ænea qui primi fabricarint 739
telarum ſpecies & nomina, pag. 814
telamon 357.358
telamon pro Atlante 358
telamon ſindonites 358
telamones 241
telamones aues 358
telamonia 358
telamoniæ 658
τελαμονίζειν 358
telchines Rhodij ſtatuarum auctores 1136
τέλη, magiſtratus apud Spartanos 433
telegono nupta Io 179
telegoni parricidium 417
τελέαι cœna 695
τελέαι Iuno 848.1078
τελέαι ſacra 430
τελειαι nuptiæ 1078
τέλειος 1068.1089
τέλειος Iupiter, cur dictus 430 1068
τέλειος οἶκος quæ 1078
τέλειοι equi 484
telenones 358
telephion 733
telephia 1160
telephus 402
telephia ulcera 402
telephus à ceruа educatus, pagina 838
telephus ab hoſte curatus, pagina 306
telephi natiuitas, & nutricatio à ceruа 838.861
telephi uulnus, prouerbium, pag. 740
telephyllon quid 733
teleſilla poetria 515
teleſphorus 433
teleſterium 433
teleſtica ſacra 1090
teletæ 345.433
τελεῖν 433
teletæ Caberorum 617
teletæ deorũ ab Orpheo primum excogitatæ 705
τελευταῖα 433
telis 203.335
teliæ tibiæ 319
apud Telmeſſum mulierum & puerorum uaticinia, pag. 516
telmiſsi ſimulacrum 667
τῆλος inſula 515
telos pro ſacrificio 433
temenos 432
temenus Pelaſgi filius Iunonis educator 848
τέμνω 108
temnici dentes 111
τέμπη 239
tempe Theſſaliæ 825
temperantia, cur σωφροσύνη Græcis 232.233
temperantia prudentiæ conſeruatio 233
temperantiæ nomen quàm late pateat 232
temperatura 83.258
temperatio 83
temperatus quis 232
tẽpeſtatis ædes Romæ 751
tempeſtates 781
τέμενις 170
templa ab Aegyptijs primũ conſtructa 721
templa cur non adiri ſolita meridie 575
templa cur orientem omnia ſpectant 21.232
templorum dijs extruendorũ thematiſmus 355
in templorum ianuis loqui nefas 575
templarij heretici, & à quo ſublati 983
tempus conſiliorum dator optimus 403
tempus egregiè per Saturnũ ſignificari 489
tempus πάντων πατὴρ pag. 760
temporis iactura 771
temporũ dimenſiones 446
temporum diſtinctio ex aſtronomis & medicis, pagina 1149
temporum domini ſol & luna 29
temporum ex Olympionicis ſupputatio 485
temporum obſeruatio quatenus licita nobis 529
temporum ſupputatio à ſacerdotibus 179
temporum uarietas è ſtellarum fixarum ortu uel occaſu 530
temporum uenæ inuſtæ quid præſtent 724
temulentorum ſomnia 1035
tenaſmus 1160
tenax 195
tenax pomorum 131
tenax pro peciolo 1156
tendines 116
tenebræ exteriores quid 370
in tenebris cur collucere uideantur quædam 550
in tenebris ſaltare 648
tenebras conuenire turpiter agenti 282
tenedia lex 355
tenedi mulieres pulcherrimæ pag. 926
tenedius nummus 355
τενέλλα 176
tenericus campus 176
tenerus uates 176
τένων 93
tenontes 130.133
tenta 1019
tentiginis ratio in libidinoſis pag. 557
tentum pro uirili membro, pag. 123
teredon quid 91
teredines montanæ 712
τερετίσματα 755
tereus Thraciæ rex & ubi regnarit 705 706
eiuſdem mos, & ſacra, pagina 708
terenſis quid 377
tergum quare ſudori magis quàm pectus obnoxiũ, pagina 159
à tergo uarij qui 517
terminales lapides 1019
terminthus, Perſis cibus, pagina 685
ternarius pro multitudine qualibet etiam 856
ternarij in ſacrificijs uſus, pagina 857
ternarij præſtantia & ratio 853 856
ternarij perfectio 1068
ternarij nummi 355
terniones, ſiue triades, Hecatæ ſacri 765
terniſtratores diaboli, ſiue angeli, qui 51
terpander, citharæ inuentor, pag. 314
terpandri nomi 320
terpſichores allegoria 846
terpſichoræ inuentum chorea 226
terpſionis gaſtrologia 241
terra ἀόριστος quæ Thucydidi 450
terra ἀφέρωτος quæ 27
terra continens extra orbem noſtrum 668
terra cur ἑστία 567
terra, cur nigra poetis dicta pag. 966
terra cur ſacra poetis, & quæ Thucydidi 450
terra dea 30
terra & cœlum pro dijs 9
terra, improbitatis prouincia 4
terra in aere ſuſpenſa 10.11
terra, Iouis turris & cuſtodia cur 567
terra iuſta cur dicta 897
terra lemnia, quæ & ſigillata 907
terra mater 790
terra, mater an nouerca nobis exiſtimanda 79
terra, mundi mediũ 8.371
terra, quare ἰσόῤῥοπος dicta 8
terra, mũdi pars ima, & cur 25 679
terra, totius mundi templum, pag. 590
terra, mundi uterus 9

terra neq; immobilis,neq; in globi medio 562
terra, Platoni cur dea antiquiſsima 9
terra, quare ζείδωρος poetis dicta 11.567
terra, punctus 9
terra ſenſu prædita 30
terra, ſolis orbi eccentros, pagina 34
terra σφενδονοειδής, ἐκπέταλος, τραπεζοειδής, &c. 11.567
terræ anima 30.485 562 799
terræ oraculum 485
terræ cauitas 997.998
terræ color ac ſapor 27
terræ coria quæ 377
terræ epitheta aliquot 567 & 568
terræ filia cur Nox fingatur pag. 966
terræ filij qui 81.790
terræ forma quæ 11
terræ forma qualis 567
terræ frigus propriũ, & obſcuritas 960
terræ, heroum crater 1068
terræ iniectu reſtingui ignẽ cur 966
terræ interaneã, prouerbium pag. 463
terræ inteſtina quæ 175
in terræ motu ſuperſtitio Græcorum 30
terræ nomẽ eſſe haud uile 9
terræ oraculum Delphicum, pag. 614
terræ orbem quem incolimus eſſe inſulam 34 & 668
terræ pluuiam à Ioue precantis ſimulacrum 1027
terræ præconia plura 16
terræ progenies, prouerbium 1174
terræ ſacellum 678
terræ ſiccitas qualis 995
terram aut nũquam aut uix periri 967
in terram & aquam reſolui, quid 607
terram nil noxium ante hominis peccatum produxiſſe 6
terrã Pythagoræ, unam eſſe è ſtellis 9
terram quàm crocum olens, magis laudari 886
terrarum habitus ex cæli cuĩ ſubijciuntur parte 382
terrarum mutationes 305
pro terræ motuum ceſſatione Neptuno ſacrificari ſolitum 1175
terræ motuum ſpecies 1174
terreſtre tonitru quid, ibidem
τερσαινόμενα 131
terſos 131
tertiata membra quæ 745
teſſelatus ager 119
teſſelatus calix 1056
teſſenarij 683
teſſera quid, & teſſerarum ludus 789
teſſera in re militari quid, pagina 1045
teſſerarum luſus à Lydis inuentus 775
teſſeracoſton in grauidis tempus quodnam, item eo nomine feſtum 1045
teſſerulæ 952
teſti uni, nec Catoni credendum, prouerbium 257
teſticulum unum qui habet, ſanum uideri 126
teſtes, bene uiuendi principium 124
teſticuli muliebres 148
teſticuli muliebres quam rationem habeant 129
teſtes tres Franciſco Philelpho 642
teſticuli ſenſus expertes 126
teſtium ratio præſtantiſsima 124 125 126
teſtibus ſubtractis quanta in animante mutatio 124
teſtuacium 409
teſtudo nummus 351
teſtudo, ſecreti & ſilentij ſymbolum 356
teſtudinis eſus ibidem
teſtudine ueſcendum, aut non omnino ueſcendum, prouerbium ibidem 357
teſtudines an inter piſces numerandæ 357
teſtudinare, prouerbiũ 357
τέτανος frons 100
tetano interdum mederi frigidæ aquæ affuſione, pagina 958
τετανόθριξ 115
τεταρταῖος febris 855
tethalaſſomenon uinum, pagina 995
tethidis Achillis matris fabula 923
τηθυόμενοι 581
tethyos allegoria 846
tetra, pro tetradrachma, pagina 353
tetracine 1060
tetracina Attica 353
tetracine lactuca ibidem
tetracnemos rota 611
tetracomus ſaltatio 164
tetracori ueſtes 598
τετραέτυς 857
tetradiſtæ qui 762
tetradrachma 353
tetragonus ager 119
tetragoni appellatio 690 & 691
tetragrammaton dei nomen 3 857
tetrametron 610
tetrametri quadrati 692
tetrametrorum pedes octo, pag. 692
tetraœdus nomos 320
tetraoti 303
τετράωτος qui 647
tetrapharmaci inuentio, pagina 1072
tetraphori 791
tetrapus menſa 241
tetrapus ſella 303
τετρὰς omnis ſacer 857
tetraſtiche 857
tetrobolus 858
tetrobolus nummus 352
tettigophori cur Athenienſes 440 475
tettigoniæ cicadæ 632
tettix coquus 212
τέττιγος ſepulchrum Tænari 412
τέττιγες 440
teumeſia uulpes 661
teuthis piſcis qui 946
teuthis urbs ibidem
teuthis dux ibidem
teuthidi ſimilis, prouerbium ibidem
teuthos ibidem
teutlon ex Aſcra 328
teutlon unde optimum, pagina 1070
textrices plerunq; Veneriæ & impudicæ 520
in textrices prouerbium, pagina eadem
Thaidis ad nutum Perſarum regis exuſta 557
θαλαμιαί 106
thalamæ urbs 656
thalamata ibidem
thalamus 435.656
thalami 139
thalamij 596
thalamus æneus 737
thalamus δίστεγος & hyperous 474
thalamus oculi 435
thalami domeſtici ordo, pagina 435
thalaſsites uinum 993
θαλασσουργοί 216
θάλαττα παλαγία, pagina 993
θάλαττα pro quauis ſalſa aqua ibidem
thalon Cretenſis 555
thales, animalium ſermonis peritus 642
thales cur nuptias recuſarit, pag. 1083
thaletis hyporchemata, pagina 164
thaletis in Aegyptum profectio 591
thaletis in ducenda uxore cauſio 520
thaletis opinio de deo 836
thaletis præſagium, & ſepultura 440
thaleti rerum principium aqua 654
thalia caſeus 1043
thalia muſa, & eius allegoria 846
thaliæ inuentum plantatio, pag. 226
thaliæ 1046.1051
θάλλος 459
thalli 292
thalophori 459
thalos ibidem
thalyſia ibidem
thalyſius panis ibidem
thama 1092
θάμνοι συνηρεφεῖς, pagina 1015
thamni 1021
thamus rex 588
thamus pro Adonide 681
thamus pro Iulio menſe, pagina ibidem
thamus, qui & Ammon, Aegypti rex 864
thamyras præpoſteræ Veneris auctor 553

thamy

thamyris cur à Muſis excæcatus fingatur 681
thanaſima 590
thapſinæ tunicæ 888
thapſinus color 888
thapſus inſula & herba, pagina 683
thapſus, ſcytharion 707
thapſi ſuccus 683
thapſo capillos & lanas inficiendi mos 888
thardema 392
thargelion menſis qui, & unde dictus 665
thargelia 515
thargelia regina 665
thargelia feſta 665
θάργηλος olla quæ 665
thargelionis ſextum diem fuiſſe Græcis auſpicatiſsimum 665
thaſiorum deliciæ 329
thaſiorum nummus 353
thaſium uinum 480
θέα 770.293
θεᾶν 770
theæ filius ſol cur 547
theagenis ἐκπνοὸς 1006
theagenis hiſtoria 283
theagenis ſuperſtitio 765
theagenis uoracitas 240
theamata 1063
theano 170
theano lyrica 515
thearion 294
theatrum odium 1076
theatri ſtudium Athenienſibus quantum 293
theatra purgandi mos, pagina 1040
theatrorum flores 1055
thebaides cur palmarum fructus 168
thebana ſus 708
thebani, cur Sparti 674
thebani guloſi & micropſychi 320
thebani tibicines 587
& 694
thebanorum epigoni 831
thebanorum laſciuia 556
thebanorum ſacra cohors, pagina 621
thebanis tibiarum ſtudium, pag. 694
thebanarum uirginum præſtantia 516
thebe à Cadmo conditæ, pagina 345
thebe cur palmiferæ dictæ, pag. 168
thebæ unde dictæ 345
& 348
thebarum artificium in tibiarum muſica 319
& 694
thebarum decus 673
thebarum frigus 959
thebe Aſopi filia 348
thebe Æginæ ſoror 710
thebe bos apud Syros 345
thebe cur ſacra Homero, pagina 450
thebit philoſophus 199
theca, pyelos 1167
θεῖον 921
θεῖνα 118
θεῖος 574
θηλάζειν 541
thele 120
theleſias ſaltatio 164
theleſicliæ pueri manes placare iuſſus Corax 412
thelpuſæi 582
thema 303
thema trapezitarum 355
thematiſmus 355
thematium 303
θεμέθλα ſtomachi 134
themis uaticinijs præfecta, pag. 270
themidis oraculum Delphicum 614
themiſonis Cyprij arrogantia 413
themiſonis epiſtolæ 1035
themiſtocles Abrotoni meretriculæ filius, aut Euterpes 533
themiſtocles cur Naumachi cognomen ſortitus 533
themiſtocles matre Thracia natus 838
themiſtocles muſicæ imperitus 311
themiſtoclis ad fortitudinem exhortatio, gallorum conſpecto certamine 666
themiſtoclis apophthegma, pag. 792
themiſtoclis dictum 950
themiſtoclis dictum de memoriæ arte 770
themiſtoclis de muliebri arrogantia dictum 534
themiſtoclis in Eretrienſes ſcomma 946
themiſtoclis in Philidem dictum 1139
themiſtoclis interitus 532
themiſtoclis liberi qui 533
themiſtoclis ſenio iam confectis dictum 1148
themiſtocli eleganter ab Andrijs reſponſum 786
θυμοειδοῦς facultas 22
thenar 118
θέω 683
theocles Naxius 314
theocles 685
theocriti bucolica 511
in Theocritum ſcholia 943
theodati Gothorum regis hiſtoria 511
theodectes ſophiſta 1066
theodorici patris ſcintillas toto corpore profundentis hiſtoria 550
theodorus ἄθεος 844
theodori Gazæ lapſus 425
& 558
theodorus paſtor 1062
theodorus philoſophus cur deus dictus 523
theodori philoſophi abſurdiſsima placita 523
theodori philoſophi magnanima uox 652
theodorus Samius 588
& 695
theodori Samij inuentũ, ferri fundendi ratio 678
theodori tragœdi ſcomma, pag. 211
θεοειδεῖς homines cur Homero 150.253
theogamia feſta 1005
theognidis liber De ſacrificijs 641
theogonia 1116
theologia, philoſophiæ pars pag. 962
theologia uetus, cur fabulas admiſerit 219
theologiæ mundanæ & diuinæ diſcrimen quale, pagina 962
theologiæ tria apud priſcos genera 48
theologiã cur ſpreuerit Ptolemæus 999
theologium in ſcena 292
θεόπτας 235
theopes pro patria obitus, pag. 475
theophania 1005
theophilus muſicus 311
theophili medici imaginationis obleſio 628
theophraſtus de legibus 638
theophraſtus iacturam temporis lachrymis conqueſtus 771
theophraſtus libri De mundo auctor, qui Ariſtoteli inſcribitur 305
theophraſti ætas 771
theophraſti eloquentia 954
theophylaces 294
theopneuſta ſomnia 1038
theopompi Batyle 181
theopropi 294
theoretice philoſophia, eiusq; partes 962
θεωρητικοὶ dies 531
theoretra 827
θεωροί 294
theoria ibidem
θεωρίαν ἄγειν ibidem
theorica pecunia quæ 293
theorica uis 294
theoris 638
theoris Lacedæmoniorum, quid 991
theoris menſa 212
θεωρὶς nauis 212.294
theoris ſacerdos 294
theoris uatidica 212
θεός 857
θεὸς unde dictus 849
θεοί, cur appellati dij 844
& 846
θεῶν χεῖρες 1118
θεοὺς, cur ſolem & lunam dixerint Ægyptij 588
theoſophos, qui & Siſyphus pag. 920
theothyta 430
theoxenia 809.429
theoxenia agon 678
theoxenios Apollo 678
θήρ pro leone 1004
thera inſula cur ſacra Pindaro 450
theræum aniculum 597
θεραπεία 977
therapeutice 172
therapnæ ara 380
therapuſia 977
θήρατρα 506
θερσιτέχνης 941
θέρειν 56
teremachus 194
theres 528
θυεία 209.597
theria tibia 319

theria-

theriaca uitis que 209
theriaca ficus ibidem
theriaca Antiochi ibidem
theriacam intelligi bifariam pag. eadem
theriaci paſtilli ibidem
theriaci tractatus ibidem
thericlei crateres 1056
thericles Corinthius 1056
thericlis ibidem
θηριοδήκτοι 209
θηρίον 209
θηριοτρόφοι 250
theriſtrum quid 474.600
theriſtrion 600
theriſtra, cocco tingi ſolita, pag. 600
therme cur plereq; ſalſe, pagina 1162
therme cur ſacre 1161
therme in Vrbe prime à quo ſtructe 1164
thermarum es 741
thermarum cognomenta ab heroibus 1164
thermarũ rationes aliquot, 1161 1162
thermarum Rome magnitudo 1168
thermarum ui etiam lapides gigni 1162
thermaſtrides ſaltationes, pagina 165
thermopote 734
thermopyle Perſis occupate pag. 128
thermopyle, que & pyle, pag. 1008
thermopylarũ χύτροι γυναικεῖοι, et aqua illic mira 1000
therſippi ſaltatio 163
therſites condylis ab Achille interemptus 118
therſite caput 97
therſitis deformitas 83
therſitis maledicentia 578
θῆτες 431.969
thetica que 963
theticus ordo Athenis qui, pagina 969
thetis cur Argyropeza Homero 130
thetis pro mari cur, & unde dicta 923
θετταλότμητος caro, pagina 344
theurgia 345
theurgia, quid à magia differat 346
theut pro deo Aegyptijs, pagina 857
theut, qui & Theutates, numeri inuentor 864
theut demonis inuenta que, pag. 588
theut demoni dicata ibis, pagina 588
theutamus Aſie rex 852
theutonum uxoribus morte redempta pudicitia, pagina 1079
θὴς 969
θῆσσα 969
theſaurus quid 633.636
theſauri, Pluti carceres, pagina 784
theſauro dignus, prouerbium quid 635
theſaurum pecuniarum quis primus ſtruxerit 787
theſca feſta 258
theſes, cur iuris dicendi ſtationes 463
theſeus Athenarũ urbis conſtitutor 258
theſeus curruum bellicorum auctor 831
theſeus Minoi adamatus, pagina 555
theſeus paleſtice auctor, pagina 505
theſeus Pancratij auctor, pagina 505
theſeus flos, ſiue theſeum, pagina 1055
theſei heroum 818
theſei honores Athenis, pagina 258
theſei natium partes petre affixe 127
theſei petra, & cur ſic dicta pag. 127
theſei ſaltatio 160.161 & 165
theſei ſpadix 167
theſeo rapta Helena ſeptennis 260
theſeo ſacer octauus menſis dies 258
theſeum templum 258
theſeis quid 258
theſis quid 355.962 & theſes 963
θεσσαλικὰ λυκυθίζειν 537
theſmophoria 335
theſpienſium paupertas, pagina 842
theſpieñſibus cultus amor, pagina 622
theſſe mulieres que apud Athenienſes 969
theſſala fides, prouerbium, pag. 343
theſſalie Omphalus, ſiue Omphalion 572
theſſalie Tempe & Peneus pag. 825
theſſalica enthesis 344
theſſalica portio 344
theſſalica ueſtis 713
theſſalice ale 344
theſſalicum forum 1074
theſſalici moris ueneficia, pagina 592
theſſalonice ab Antipatro filio necata 417
theſſalorum acies qualis, pagina 344
theſſalorum equitandi ſtudium 344.694
theſſalorum peneſte qui, pagina 969
theſſalorum perfidia 343
theſſalorum uoracitas 344
theſſmeni qui 683
theſſenarij 683
θέσσα 683
theſtor Idmon cur dictus, pagina 1126
thiagones 335
thiaſus 1049 & 1050
thiaſote 1050
thibe 174
thiri trochiſci qui 209
thiſbe 508
thiſite 1050
θισωᾶ nymphe 935
thlaſte 459
thoa animal, homini eſſe precipuè amicum 906
θοῖναι unde dicte 433
tholia 508.596
tholoides 596.
tholus quid 507 & unde 508
thoni 590
thonios hemorrhois cur Nicandro 596
thonis ciuitas 590
thonus rex 590.596
thoon menſis 590
thoon, ſiue Thonit, medicine apud Aegyptios repertor pag. 590
thopica que 796
thopes 796
thorax 119
thorax, clibanus Alberto, pagina 94
thorax Lariſſeus 344
thorax pro tunica 538
thorax unde dicatur 960
thoracis nimiũ conſtringendi uitium 119
thoracis ratio 145
θωράσσειν 960
thorexis quid 960
θωρήσσεσθαι ibidem
thori 1051
thoricus locus 294
thornax nympha 989
θόρω 960
thraces acrocome qui, pagina 258
thraces quare εὐθύτριχες pag. 98
thraces dij, qui 576
thracum bibacitas 1069
thracum bibendi mos 1069
thracum ctiſte qui 705
thracum feminarum ſuper uirorum cadauere interfici, unaq; ſepeliri, mos, pagina 510
thracum ingenia qualia, pagina 907
thracum mos in muneribus, pag. 483
thracum more bibere, quid, pag. 1069
thracum mores 393 597 745
thracum pelte 694
thracum polygamia 1080
thracia cur dicta Samothrace 842
thracie Byzantij porte quales 745
thracie mel arboreum, pagina 910
thracie note, prouerbium, pag. 274
thranites turba 596
thranita ibidem
thranos ibidem
thrania ibidem
thranidia ibidem
thraſee dictum 378
thraſee Patauini grauitas, pagina 473
thraſee philoſophi iamiam morituri uox 847
thraſimedes ſomniorum compers 1039

thraſibulus uates 511
thraſylai furor 629
thraſymachum primum uerba iunxiſſe arte 750
thraſymachi numeri 424
threnetice cantilena 1053
threnodes qui 655
threnos 651
threpterius capillus 259
threptica uis 62
threptice facultas 858
threptra 259.505
θρήσαθαι 596
thris 96.1048
θρῖαι cerebri 96
thria, cur fici folia 683
thriambus unde dictus 229
θριάζειν 686
thridacia mandragora, pagina 657
thridacine maza 335
thridacinæ 1060
thridax ibidem
thrinacia 683
thrinacria pro Sicilia 683
thrinax 389
θρῖον 683
thriſſæ 688
thrix ferulis 139
θρόμβοι 145
thrombi 532.818
θρόμβωσις lactis quid, pagina 532
throna 596
thronos 596
θρόνοι 1020
θρυαλλίς 543
thryallides 1069
thrymmatides 335
& 1048
thrypes 730
thucydides octies deſcriptus Demoſtheni 487
thucydides συγγραφεύς, per excellentiam dictus pag. 487
thucydidis de Cylonio ſcelere narratio 487
thucydidis eloquentia qualis 954 955
thucydidis laus 487
thucydidis ſepulchrum, pagina 651
thucydidi proprius in hiſtoria character 470
thule inſula unde dicta 48
thulis rex, deq; eius oraculo & interitu 48
thunnarij 504
thunnoſcopi ibidem
thunnia ſalſamenta quæ, pagina 483
thurarij 747
thurianum & thurſianũ obſonium 1091
thurianus tomos ibidem
thurij à Borea ſeruati 841
thurios 236
thuris origo 428
thuris in diuino cultu ratio, pag. 856
in thure etiam manna 979
thuſci æneo uomere uſi, pagina 739
thuſci uici appellatio unde, pag. 795
thuſcorum condendi urbes mos 1112
thyamis 649
thyella quid 780
& 1143
thyella harpyia 1143
thyellæ quid ibidem
thyeſtis inceſtus 243
thyeſtis ſepulchrum κριοί, pag. 1064
thyia 615
thyiades ibidem
thyia feſtum 581
thylacitis nardus 972
thylacophori ibidem
thylaci ibidem
thylacia ibidem
θύματα ἁγνά, quæ Thucydidi 430
thymele 290
thymelica acroamata ibidẽ
thymelici ibidem
thymiama 430
thymiaſis 428
thymoides uis 858
thymos 113.905
θυμός 905
θύμος, cepa ſylueſtris, pagina 386
θυμὸς πρὸς τοὺς κρείττονας 840
thymus è Thyna 581
thymus quid 436
thymus unde dictus 882
thyna 581
thynneum ſacrum 1070
thynnus quid 367.1026
thynnus horcinus, et cete, pagina 379
thynnus Neptuno immolari ſolitus 1070
thynni Tyrij deliciæ 328
& 1070
thynni hypogaſtria 379
thynnotheras 920
thyomata unguenta 581
thyoris menſa 212
thyos 430
thyra 318
θυρεοφόροι equites 832
thyrion 318
θύρσος καὶ θυρσός quid differant 1090
thyrſi, coronæ nuptiales, pagina eadem
thyrſophoriæ 247
thyſani 203
thyſanoeſſa ægis ibidem
thyſia propriè quid 428
thyſthla 1090
thytæ, cur ſues 980
thytici libri 1036
τιάραν ὀρθὴν 1105
tibareni, eorumq; mores, pagina 714
tiberiadis mare, quæ λίμνη propriè, cur dictum, pagina 999
tiberij Cæſaris uiſus mirabilis 548.1154
tiberij caluitium 503
tiberij equus flammigans, pagina 550
tiberij hiſtoria 796
tiberij inuidia 792
tiberinus Heliogabalus, pagina 1072
tibia 130
tibia ab Ardalo inuenta, pagina 1039
tibia dextra & ſiniſtra quid pag. 319
tibia, Euterpæ inuentum, pagina 226
tibia ὀργανοστήν 315
tibiæ, à Pallade & Alcibiade reiectæ 315
tibiæ Lydiæ & Phrygiæ quales 319
tibiæ pares uel impares, 319
tibiarum conſuetudo quando cœperit 315
tibiarum glotta 469
tibiarum inuentores 226 318 319 1039
tibiarum longiorum inter ſacrificandum uſus 320
tibiarum ſpecies 313
tibiarum tres modi 319
tibiarum uſus à quo inuentus pag. 314
tibiarum uſus improbatur, 314 315
tibicines boni quibus iucundiores 557
in tibicines epigrãma 320
tichobates 1020
ticta cœna 695
tichophylaces 1020
tigridis allegoria 793
tilphæ 730
tiltitarichos 497.498
timæa Agidis uxor Alcibiadi uitiata 520
timæum cur à ſe nunquã Plato dimiſerit 555
timæus hiſtoricus, cur Obtrectator cognomine 378
timagenis mordacitas in Auguſtum 829
timagoræ & Meletis hiſtoria 622
timallus piſcis ubi optimus, pag. 1070
timanthis Cleonæi inſania, pag. 626
timaui ora quot 854
timentibus cur memoria excutiatur 374
timidi qui, & unde 86
timidorum parua gratia, pagina 453
τίμιοι milites qui 868
timoclia 508
timocreon adephagus 568
timocreõtis Rhodij edacitas, & eiuſdem epitaphium, pag. 240
timocreontis ſcolion 452
timoleontis hiſtoria 255
timonia uita 456
timonion ibidem
timon Sillographus 579
timonis Phliaſii in Pythagoram cauillum 735
timonis Sillorum opus 1117
timonis turris 817
timoris effectus 777.998
timore etiam morbos interdum diſcuti 777
in timore nõ fieri lachrymas pag. 436
timotheus muſicus 267
& 321
timothei citharœdi hiſtoria, pag. 786
timothei Athenienſis fortuna 337
timothei Cononis frugalitas, 329 581

timo-

timothei Mileſii cithara, pagina 678
timothei turris 337
tinca Placentinus 954
tineæ capitis 980
τίνιδαι 1055
ad Tingem oppidum columnæ lapideæ, earúq; inſcriptio 724
timuchi 593.594
tireſias animalium ſermonis peritus 542
tireſiæ inter Iouem & Iunonem arbitrium 535
tireſiæ oraculum 305
tiridatis aſſentatio 936
tirynthi mœnia 787
tirynthij philogeli 410
tirynthiorum cibus acbrades 685
tirynthiorum uinolentia, pagina 734
tiſamenus uates 678
tiſias Siculus 239
tiſiphone 367
titan cur ſolis frater 934
& 935
titane regio 934
titanes dij apud Tartarum, pag. 935
titanes qui 244
titania aſtra cur Maroni dicta 935
titanicis malis ſimile, prouerbium 946
tithæ aues quæ 324
tithonus Perſarum ſatrapa, pag. 852
tithorcum oleum 1052
tithraſiæ iſchades 685
titi imperatoris bonitas, pagina 397
titi imperatoris mors, pagina 1017
titigonion 324.632
titij ſodales 324
titiæ aues 324
titij ſupplicium 368
titillati cur rideant 601
titillationis ratio, in ſolo homine 145
titis quid 324
titi pro columbis, ſiue palumbis 324
titium atrium 563
τιτίζειν 324.632
titlaria 324
titli ibidem
titormi Buſſequæ robur, pagina 837
tithæ 1052
titthenidia ibidem
titthia 120
τιτυβίζειν 324
titybiſſare quid 324
tityi fabula 575
τιτυρῖνος tibia 755
tityrinon 319
tityrus quid 755.971
tius 1105
tianum uinum ibidem
Tobion herba 423
toga anchiton 538
toga candida tyronum 539
toga præſidiaria 598
toga pura 539
τοιχοβάται 973
tomacellorum gentis quendam bibiſſe nunquam, pagina 494
tomei dentes 111
tomentitia 610
tomentum ibidem
tomice, ſtatuariæ ſpecies, pagina 1137
tolerantia malorum ex philoſophia 482
tolleti in macello alba muſca, pag. 640
toloſanum aurum, prouerbium 451
tonarion fiſtula 319
tondendi ſpecies 258.259
tonitru terreſtre quid 1174
tonitrui ratio 1023
tonitrua Claudiana 291
tonos 1019
toni 116
toninerui 134
tonſillæ 115.816
tophet 492
topica remedia 1059
toreutice 1137
τόργος 418
torma 610
tormarches 610
tormenta à Superbo Tarquinio inuenta 360
tormentorum uaria genera 359 360
tormina quæ 990
torminum ratio ibidem
torquatus Nouellus 1108
torquatus tricongius 700
torrhebia nympha & palus 313 314
torridam per zonam an uentus etiam ſpiret 951
tortellus 1090
tortiuum & muſtum 1102
& 1104
tortus 285
torus 788
τοξεύματα 889
toxicum non idem cum cicuta ibidem
toxicũ unde dictum ibidem
toxotæ miniſtri 971
τράχηλος 114.148
trachomatica medicamina, pag. 1063
trachyſmata 1056
trachytes 215
tractatoria facultas 823
tradux quid 284
trageus 1071
τραγᾶν de uitibus cur dicatur 558
tragaſe 328.1071
tragaſus 328
tragaſæi ſalis mirum 328
& 1071
tragaſeus 936
tragea 1037
tragelaphus poculum 1058
tragemata 1041
tregi nauigia 612
tragica cornua 558
tragica machina 291
tragica ſcena 290
tragicæ facies 558
tragicus cothurnus 817
tragicus tyrannus 558
tragici dij 291.292
tragicorum propria calamitas 227
τραγικώτερον 558
τραγίζειν 743.943
tragœdia cur Gorgiæ deceptio dicta 224
tragœdia cur pæderaſtes dicta 555
tragœdia λυκώδιος μοῦσα 537
tragœdiæ proprium 926
tragœdi ſeptimani qui, prouerbium 1150
tragœdorum uox 744
tragœnæ capræ quæ 558
tragomaſchalos 936
tragopogon 99
tragos in uitibus quid 906
τράγος neruus 106
tragus 936
tragus odor 558
tragus, pro olyntho 685
traianus cognominatus Optimus 921
traiani de fiſco dictum 143
traiani forum 1074
traiani mollities 326
traiani ſepulchrum 650
de Traiani ſpiculo icti miro caſu 610
traiani uita ex Dione per Merulam tranſlata 868
traiectiones 397
trambeli cotinades 459
tramis 123
trampis quid 275
tranſitorium forum 1074
& 1076
tranſodoria, dioſmos 937
tranſuaſare 727
tranſuerſum 107
tranſuerſum unguem, prouerbium 455
ex tranſuerſo ſubnotãdi mos pag. 462
τραπεῖν 480
trapeza dentium 112
trapeza iecoris 105
trapeza uenalitiorum, pagina 1074
trapezæ 303
τραπεζεῦσαι 902
trapezeæ canes 927
τραπεζίζειν 344.394
trapezitarum thema 355
trapezocomos 977
& 1046
trapezophorus 241
trapezontis mel 910
trapezuntius Platonis zoilus pag. 621
traphax 336
traſia 616
trauerſiæ 130
τραυλίζειν 468
traulos 465.468
τραῦμα 91
trauſorum mores 705
trebonij hiſtoria 556
trechedipni 1051
τρεῖν 774
trema 91
tremiſſes aurei 355
tremoris rationes diuerſæ, 956 958
tremula oua quæ 1041
trepidantes cur pallent 190
trepidatio quid ibidem
triatatai 753
τριακοντάκλινοι domus pag. 1072
τριακοντάδες parentantes

tiones 654
triades 854
triangulator 27
triangulus, triplicitas recentioribus 26
triangulorum uis & nomenclatura in zodiaco, pagina 779
trias Iuſtitia Pythagoricis, pag. 856
τριβακαί 92
triblia 1070
tribon 316
triboniani hiſtoria 870
tribuni rufuli qui 975
tribuni ſcutariorum, armaturarum, ſtabuli Ceſaris, pagina 747
tribunorum functiones quæ, pag. 975
tribunitiæ domus fores ſemper apertæ 279
tributum cur coordinatio ciuitatis ab Athenienſibus uocari ſolitum 636
tricæ 689
tricenalia 654
tricennalia 863
trichaices qui 638
trichalca 352
τρίχες, & inde deriuata, pag. 68
trichia unde ibidem
trichiæ ibidem
trichides piſces ibidem
trichile ibidem
trichina ibidem
τρίχωμα οὐλότατον, pagina 608
trichoria 689
trichorum ibidem
τριχωτόν 97
trichypha 688
tricinus 689
triclaria Diana 511
triclinon 1050
tricones 346
tricongij cognomen 1108
tricori ueſtes 598
tricranon 649
triembolum quid 856
trientius ager 462
trierarchus 620
τριήρης domus 627
trieris ager 458
trieris, ſiue triremis poculũ, pag. 1058
trieſperus quare dictus Hercules 194
trieterici allegoria 846
trigeſimi diei obſeruatio, pagina 529
triginta millium diabolorum nomine, blaſphemia unde orta 849
trigla quid, & unde dicta, pagina 765
trigla piſce Hecatæ ſacra fieri ibidem
triglæ Ionicæ 328
triglæ unde optimæ 1070
τρίγλινα 477
trigonis ædificium 457
trigonocrator 26.27
trigonum apud Elidem quid, pag. 813
trigonum dicaſterium 457
trigonum forum 1073
trigonum in cælo quid 26
dextrum, ſiniſtrum 26
trigona improbata 315
trigona pharmaca 133
trigonalis pila 457
trimacreſia Gallorum quid, pag. 951
trinimata 1046
trinacria, quæ & trinacia, pag. 683
trinitas Pythagoricis rerum omnium menſura 856
trinitates 854
trinitatis diuinæ unitas 1
trinitatis imago in homine pag. 54
trinitatis imago in ſole, pagina 930
trinitatis ueſtigium extare in omnibus creatis 31
triobola 858
triobolum ibidem
triobolus nummus 352
trioboli 455
triopæ regis crudelitas, pagina 416
triorches 916
tripater quare dictus à Lycophrone Orion 145
tripos Delphicus quid 302
tripus Dionyſii quid 248
tripus empyros 303
tripus poetarum præmium, pag. 303
tripodis nomen unde 304
tripodis uaria ſignificatio, 302 303
ad tripodem ire, quid Perſis, pag. 696
ex tripode dicere 248
tripodes 242
tripodes ſacri 448
tripodia 303
tripodum diſtinctio ibidem
tripolos terra quæ 1087
τρίψις 395.775
triptolemus à Cerere ad ſpargenda ſemina emiſſus, pagina 683
triptolemi præcepta 1063
triptolemi præcepta in Eleuſine templo 496
triptolemi tempora 423
triquetrum 457
triremes à Corinthijs primũ concinnatæ 833
triremes ſacræ 450
triſimachus 448
triſippion 275
triſmegiſtus Aegyptiorum legislator 698
τριοσολέκφαλος Hecate cur 764
triſtega 689
triſtes qui, & unde 86
triſtitia cur lachrymas excutiat 435
triſtitiæ fluuius 668
trita mancipia quæ 977
τριταῖος febris 855
tritagoniſtes quid, & cur ita uocatus Demoſtheni Aeſchines 1045
tritagoniſtæ conuiuium Aeſchini inuſtum, quid, pagina 1045
tritani nerui prodigioſi, pagina 226
triticum Appulum 329
tritogenes filius 774
tritogeniæ allegoria, & cur ſic dicta 774
triton, eiusq; forma 773
triton pro Nilo 1028
tritonis palus 724
τρίτος aer 774
τριττώ, & hinc Trittogenis Pallas 774
trittys 430
triuia cur Diana, uel luna, pagina 766
triuilij defectio 154
triuium quid à foro differat, pag. 1075
de triuio Platonis decretum, pag. 1075
triumphantium commonitio pag. 79
triumphus, nõ triumpus ſcribendum 917
triumuiralis ager 119
triuonaria ueſtimenta quæ, pag. 595
τρίζειν 324.1140
troades cur ἑλκεσίπεπλοι 542
trochali 572
trochilus 788
trochilus, cæleſtis Erichthonius 831
trochiſcus Iupiter 1118
trochlea 600
trochopeda 919
trochus piſcis 742
τρόχοι ἑξάκνημοι 611
τρωκτὰ ὡραῖα 483
trœzenij uini proprietas, pagina 1105
trœzeniorum nummus 353
trœzenij agri oleaſter 423
trœzenica ſaltatio 166
trœzeniorum χρυσοῤῥόας fons 1000
trœzeniorum Hippolytus, et ſacra 423
troges 730
trogletæ 132
troglodytarum in defunctos barbaries 650
troglodytarum mores, pagina 724
trois 718
trois cur Idæa 1062
trois cur ſacra Homero, pagina 450
troiæ allegoria apud Virgilium 221
troianum bellum an decennale fuerit 673
troianus equus, prouerbium, pag. 1138
troianus porcus 1139
troianorum menſæ 242
troilus cur ab Achille peremptus 555
τρομικτὰ oua quæ 1041
τρόμοι ὑπὸ πάθος 956
τροπαί 890
tropeæ pluuiæ quæ 781
trophea ex olea conſtitui ſolita 460
trophæi excitandi mos apud Græcos, & Macedonum regibus illicitus 869
trophea Ioui ſolita dicari, et Iunoni 460
trophalides oboli 352
τροφίαι equi 824
ad Trophonij ſpecu lethe & μνημοσύνης fons, pagina 770
ὀτρύσας καὶ ἰάσιτας,

§ prouer

prouerbium 740
troximi 483
trulla 835
trulla retrimentitia 1037
truphatores 402
trychata 600
trychna uox 317
tryga cur uocent uinum Græci 1092
τρύγη ibidem
τρῦγες 42
trygodæmones qui 42 & 110
trygon 324
trygon beſtia quæ 457
trygon unde dictus 110
trygonis ictu mortuus Vlyſſes 1017
trypana 97
trypanatum os 97
trypheri 454
tryphodes febris 855
tryphon De ſtirpibus 686
trypus 835
tryſſare 110
τρύζειν 110.324
Tubarum genera 738
tubis cur non utantur Buſiritæ & Lycopolitæ, pagina 1169
tubera geſtare, prouerbium, pag. 1113
L. Tubulus 948
tuguria à Pelaſgo excogitata primum 587
tullianum in carcere quid, pagina 636
tullianum unde dictum, pagina 637
tulliolæ Ciceronis cadauer Romæ repertum 98
tullus Cimber 889
tulli regis res 870
tullij riui 637
tulli Hoſtilij interitus 606
tunes oppidum 1108
tunica Aetolica, Armeniaca, Theſſalica 713
tunica apiros quæ 202
tunica moleſta quæ 360
tunica Romani primum non uſi 725
tunicæ oculorum 585
tunicarum diuerſæ appellationes 598.599
tunica iuuentus Carthaginienſis cur dicta 725
turanij laborioſum ingenium pag. 390
turbines 780
turbonis ſedulitas 391
turcarum faſcias geſtandi mos 922
turcas impexos incedere, pagina 553
turci, qui & Vnni 440
ture quando libari cœptum, pag. 428
turiones 170
turis origo quæ 428
turris octogonos Andronici qualis 779
turrium in urbibus ratio, pagina 1020
turtur æria cur Virgilio, pagina 993
turtur, trygon 457
turundæ 1019
tuſſici unde 142
tuſsis naturalis ratio 944
tutanus deus 983
tutelaris prætor à quo primũ inſtitutus 984
tutelarium deorum euocatio, pag. 1019
tutilina dea 830.983
tutulum 568
tutulus 984
Tyche 829
tychi 638
tychon haſta 810
tygres quando primum Romæ uiſæ 132
tygres tympanis in furorem agi 601
τύλαι 174.795
tylas 174
tyli 824
tyli ferrei 811
tyloma 131
τυλωτὰ 811
τύλον 811
tymbades 838
tymbalus 838
tympanum 636.960
tympana aſtrolabij 445
tympana, ſupplicium 362
tympanias 990
τυμπανίτης 990
τυπανίζειν 771
tyndarium reuixiſſe 580
τύπαι feſtum 782
τύπης 782
τυφώδης febris 244
typhon quis 177.179 & 244
typhon ruffus, Oſiridis hoſtis, ſiue flauo corpore, pag. 1169
typhonis è cruore procreata animalia uenenata 57
typhoni ſpuma 179
τυφῶνες uenti qui 780
typias 782
typoeus mons 536
τύπος 107
typos, & typas intentare, quid 782
τύποι, demonſtrationis genus 782
τυραννεῖν 258
τυραννικὰ φρονεῖν, pagina 487
tyranni appellatio unde 872
tyranni deſcriptio 871
tyrãni nomen recentius 872
tyrannos raro conſeneſcere, cur 871
tyrannionis commentarium de ſcolio metro 452
tyrannoctoniæ præmia dari ſolita 416
tyrbe feſtum 782
tyria purpura 719
tyrobolia 498
tyrocoſcinon 335
tyrocinij dies 539
tyrocinia indicere quid, pagina 539
tyrocneſtis 498
tyronum candida toga 539
tyrotarichus quid 498
tyrrhenia à Tyrrheno 919
tyrrhenicæ tubæ 738
tyrrhenus à pueritia canus, pag. 919
tyrrheni φιλοτέχναι, pagina 214
tyrrheni unde dicti 214
tyrrhenorum luxus 235
tyrrhenorum mulieres communes 527
tyrſis pro muro 214
tyrtæus cur ciuitate à Spartanis donatus 678
tyrtæi poemata Spartanis in prælio celebrata 164
tytthos 1052
tytthon ibidem
Tzapion 344

V

VAcchæ, pro ſcortis, pagina 527
uaccina fames 987
uacerræ 181
uacinium 1055
uacinia cur nigra Maroni, pag. 1055
uacuum quid 15
uacuum non eſſe in mundo, nec extra mundum 14
uafricis quorundam urbanæ pag. 402
Laur. Vallæ lapſus 542 & 714
ualentiniani religio in obſeruando biſexto 528
ualentis imperatoris de uitulina nõ eſitãda lex 1065
ualere athleticè & pugillicè quid 989
ualeria Diocletiani filia 701
ualeria, Pannoniæ pars 701
ualeriæ Lupercæ hiſtoria, pagina 488
ualerianus imperator 199
ualerianus à Sapore captus, pag. 807
ualeriani imperatoris hiſtoria 695
ualeriani imperatoris uirtutes 807
ualeriani philippei 352
ualerij Publicolæ liberale factum 441
ualetudo corporis ſumma, periculoſa 338.806
ualetudo Galeni, prouerbium pag. 1157
ualetudo proſpera quomodo eadem cum uſtitia, pagina 897
ualetudo ſenilis, prouerbium pag. 1148
ualona 438
ualuoli 681
uandalorum cibus 1065
uandalorum in Italiam irruptio 1031
uapor 548
uaporum duo genera 1008
uari 130
uari, qui & ionthi 943
uariæ uuæ, quæ 298
uaricæ fœminæ 130
uarices 89.149
uarius Antoninus, qui Heliogabalus 1016
uarius, unde Cotylon dictus pag. 1057
uarij à tergo, qui 517
uarij Gemini dictum 1079
uariorum appellatio unde, pag. 921
uarro cur Logiſtoricus dictus pag. 231
uarro doctiſſimus & πολυγραφώτατος 751
uarus Pergæus ſophiſta, pagina 781

uas

uas corporis dupliciter dici pag. 14
uaſa conclamare quid 1175
uaſaria 1057
uaſati 1058
uaſorum diuerſa nomina, pagina 1056
uaſorum uinariorum nomina 1069
uates, Iouis nuntij 572
uatum præſtigia 48
uatiæ Seruilij otium 391
uaticinandi ars unde dæmonibus conceſſa 48.49
uaticiniũ ab Apolline 222
uaticinia ex piſcibus 269
uaticinia quibus rebus concipi ſolita 269
uaticiniorũ ratio & exempla 270.473
Cn. Vatieni hiſtoria 357
uatinianum odium 1174
uatinius ludis gladiatorijs lapidatus 1174
uatinij mores ibidem
Vberis appellatione fertilitatem innui 255
ubera apum 120
ubera pro fontium tubulis, pagina 120
uberum fungoſitas 688
uberum ratio, ac partium nomina 120
ubertatis facile remediũ 74
ubolima 459
Vcalcon Virgilianus 151
Vecordia propriè quid 631
uectabula 831
uectes remiſſarij 791
uectiarius 791
uectigales aſſes qui 355
uectigalia apud Romanos trium generum 356
uectigaliarij 791
uectij uaticinium de Romano imperio, ex uulturum ratione 1031
uectiones 1057
uectis ferreus 791
uedij Pollionis indignatio ſæuior ab Auguſto repreſſa pag. 898
uegetalis ratio 1151
uegetatrix uis, quæ & natura 62
uegetes 1057
uegetatricis animæ triplex munus 63
uelatæ manus Plauto cur, pagina 568
ueledæ cultus 700
uelites 815
uellus aureum cur 950
uelleris aurei allegoria 222
uelorum ſumma cur hiene pellibus communiri ſolita pag. 1113
uelut umbras uagari, prouerbium 1008.1009
uena aborta 88
uena cœle ſiue caua 89
uena an dicatur de arteris, pag. 88
uena quid, eiusq; origo 88
uenæ ſanguinis riui 88
uenarum principium, cor, pagina 138
uenarum pulſus uino interdum excitari 938
uenarum uerticis aut temporum inuſtio 724
uenis poſt aures inciſis, ſterilitatem induci 502
uenis poſt aurem inciſis, coitum tolli 544
uenales nouitij 971
uenaliũ fori nomina 1074
uenalitij qui 971
uenalitiorum menſa, ſeu trapeza 1074
uenationis auctor Iupiter, pagina 191
uenationis in Icaro miraratio 908
uenationi ineptius tempus quod, & cur 1005 & 1006
uenator iners qui 1122
in uenatorium ludum damnari 361
uenatorum ſuperſtitio 1018
ueneficia Theſſalici moris, pag. 592
ueneficorum apud Perſas ſupplicium 360
uenenatorũ ex Titanum ſanguine generatio 57
ueneni miſcẽdi quondam artifex Gallia 889
ueneni ratio ex uictu 720
uenenoſæ puellæ & uiri quẽ uenenata omnia fugerẽt, hiſtoria 409
uenerìa plumbo reprimi, pagina 550
uenerea uoluptas incenſa cur Platonis dicta 1131
uenerei cuiuſdam, qui plagis incitaretur magis, exemplum 412
uenerij ſyderis ad pubertatis ætatem ratio 752
uenerei, bellaces etiam 1131
ueneraeorũ affectio cur adeo cenſeatur pudenda 523 & 524
uenereorum fœtor 558
uenerijs aduerſantia 412 & 550
uenerijs cõferre portulacam pag. 550
uenetus color 878
ueneti belli hiſtoria 153
ueneti Italiæ principatu exuti 154
uenetorum cum gracculis pactum 916
uenocis cognomen unde C. Fabio 923
uenter 134
uenter, βοσκὰς Nicandro cur 552
uenter collatiuus, pharmacites 201
uenter imus 120
uenter ſuperior 120
uenter inferior 135
uenter pinguis, ſenſum non gignit tenuem 1097
uenter triplex 121
uentris mancipia eſſe ueluti antipodas 329
uentris nomina 989
uentris os 187
uentris os magnum 134
uentris partes & uocabula, pag. 120
uentri concœnes qui 989
uentri uerba facere, 329
uentri loqui, difficile 989
uentrem cuſtodire, quid 989
uentrem exhæredare, quid, pag. 989
uentrem in poſſeſsionẽ mittere, quid 989
uentrem non habere, prouerbium, quid 988
uentres mortuorum eximendi apud Aegyptios mos, pag. 497
uentidij Baſsi triumphus, pagina 443
uentilatores 292
uentriculus 133
uentriculi os 134
uentriloqui 295
uentus quid, & quid à flatu differat 778
uentus unde 778
uenti cauſa materialis quæ, pag. 778
uentorum ara 780
uentorũ ex nubibus prognoſticon 931
uentorum finalis ratio, quæ, pag. 778
uentorũ in utre occluſorum ratio 288
uentorũ proprietas in Leſbo obſeruata 779
uentorum quandoq; reciprocus flatus 780
uentorum ratio ex ſtellarum ui, & ſignis 779
uentorũ ratio octogono Andronici turri indicata, pagina 779
uentorum rex cur Aeolus, pagina 779
uẽtorum ſpecies uulgò minus notæ 779
uenturos ad nos præſentiri, pag. 15
uenus os 131
uenus à quibus præcipuè culta 1129
uenus anadyomene, & Cnidia, ad Phrynes formam facta 537
uenus Aphrogenia cur, pagina 1129
uenus ἀποστροφία 524
uenus, Aprili præfecta 983
uenus armata, eiusq; ratio, pag. 689
uenus Colias 132.1130
uenus cur Aphrodite 608 & 1129
uenus cur ex mari genita fingatur 520.1129
uenus cur fœmineæ qualitatis credita 680
uenus Dexicreontis cur, pagina 1130
uenus duplex quæ apud Platonicos 881
uenus eadem cum Libitina, pag. 1130
uenus ἐν κήποις quæ, pagina 1129
uenus ἐφιππος ibidem
uenus Epitragia 1130
uenus epitymbia 578
uenus Erycæis culta 238
uenus genituræ domina qualia corpora producat, pagina 608
uenus hetæra 520
uenus informe numen cur, pagina 1033

uenus μορφώ 1130
uenus natalium & mortis præſes ueteribus culta. pagina 1130
uenus νικοφόρος 411
uenus πάνδημος 520
& 690
eiuſq; templum 524
uenus Perſithea 697
uenus Phidiæ qualis 356
uenus φιλίας 679
uenus Philomedea 1129
uenus quarta Adonidi nupta pag. 884
uenus Salambo Babylonijs, pag. 525
uenus ſatietatis comes 495
uenus Schœnis 525
uenus, talorum iactus 789
uenus Vrania 520.524
uenus Vrania, Parcarum maxima natu 1129
uenus Vrania quibus primũ culta 881
ueneris allegoria 881
ueneris appellatione qualis mulier indicetur Aegyptijs 1131
ueneris Amathuſiæ templũ, pag. 525
ueneris armatæ cultus 1130
ueneris caluæ ratio 689
ueneris color 27
ueneris crater 1068
ueneris cruore ruborem contraxiſſe roſam 1055
ueneris cultus ab Aſſyrijs primum inductus 1129
ueneris cum Marte adulterium ſaltatione expreſſum, pag. 162
ueneris cum Marte adulterij allegoria 679.1131
ueneris Epitymbiæ ſtatua, pagina 1130
ueneris humiditas 26
ueneris imago apud Aegyptios accipiter, & cornix pag. 1131
ueneris Lamiæ templũ 1112
ueneris laudes oratione à Paride celebratæ 750
ueneris maſculæ inſtitutor primus 554.555
ueneris μελαινίδος templum 582.1129
ueneris monile 451
ueneris nocumentum 1102
ueneris Paphiæ templũ 525
ueneris phanum in Sica, pagina 1086
ueneris ſimulacrum 690
ueneris ſimulacra apud Thebanos 524
ueneris ſtatua cum pectine, & barbitio 1129
ueneris ſtatua mobilis 967
ueneris ſtella cur iecori præfecta 140
ueneris ſtellæ pallor 25
ueneris uaria apud diuerſos nomina 881
ueneris uis in homine 382
ueneris Vraniæ ſacra nephalia 882
ueneris Vraniæ templum, 690 1129
ueneri Callipygo templum Syracuſis 127
ueneri cur cõiungatur Mars pagina 556
cur Veneri coniunctus apud ueteres Mercurius, item Pitho & Gratiæ 1083
ueneri cur peti oculi 543
ueneri ſus mactari ſolitus, pagina 980
uenerem paſſeribus uehi, pagina 524
uenere quibus utẽdum 394
de Venere, dictum Spartiatarum 639
uenuſti cognomen Syllæ aſcitum 921
uepenis 123
uerbum, orationis pars 580
uerbum, pro dei filio Chriſto 580
& ſpiritu ſancto 581
uerbum tribus modis dici, 580 581
uerbo dei omnia facta, ex Platone etiam aſtrui 611
uerba arte qui primi iunxerint 750
uerba cur alata Homero, pagina 471
uerba metuente nil ſtultius, pag. 578
uerba tertiata quæ 745
uerborum leuium quoq; & uolatilum grauem imminere pœnam 417
uerbis an uis aliqua inſit, certa formula enuntiatis, pagina 606
ueredi 823
ueredarij 823
ueredariorum ducis Mediolani hiſtoria 682
ueredum 683
ueretrum 524
uergilius unde dictus 228
ueri imperatoris conuiuium pag. 1072
ueri imperatoris de uxore dictum 1078
ueri imperatoris luxus, pagina 1056
ueri imperatoris tetrapharmacum 1072
ueris cognomen in quos competat 594
ueris initium 1149
ueris ſalubritas 1155
ueri aſsimilata matutina hora 530
uere cur & cibo & ſomno ampliore opus 1149
ueriloquium 895
uerorum omnium lumina animis hominũ inſita 233
ueritas ſumma, una 849
ueritas, temporis filia 469
ueritas undecunq; ſibi ſimilis 1076
ueritatis ara Anaxagoræ dicata 391
ueritatis campus 371
ueritatis diuinæ cognitiõe nihil maius 176
ueritatis imago, luna 529
ueritatis neglectus 343
ueritatis percipiendæ impedimenta præcipua, quæ, pag. 116
ad ueritatis ſpeculationẽ duo ſimulachra propoſita, pagina 962
ueritati conſecrata unitas, pagina 529
uermes quibus in delicijs, pagina 1065
uermiculans pulſus qui 90
uermiculata 603, 1037
uermiculati arithmetices digiti 890
uermiculum uinum 1098
uermiculum far 1098
uermis cõſcientiæ quid 372
uermium obliuio 768
uermium ſpecies 730
uerna nox cur autumnali tepidior 1171
uernaculi 274
uernum tempus cur uenationi minus aptum 1005
ueronenſes, quos ſibi ex doctis uendicent 522
uerpa 123
uerpi 123
uerri Flacci iocus 1083
uerris ſphinx 1136
uerſicolore ueſte uti ſacerdotibus modò permiſſum, pagina 598
uerſiculus pro uerbo 364
uerſus heroici uariæ appellationes 651
uerſus quadrati qui 692
uerſuũ ex dijs nomina 983
uertagi canes 661
uertebræ dorſales 990
uertex 97
uertex ſacer quid 935
uerticillus 113
uerticis uenarum inuſtio, pagina 724
uertiginis è ſublimi loco deſpicientium ratio 777
uertiginis ratio in ebrijs, pagina 1100
uertiginoſi 439
uertillans rota 21
uertumnus 831
ueſicæ affectiones quæ 145
ueſicæ grumi 145
ueſicæ ratio ac ſitus 144
ueſuuij ignis 328
ueſpæ, ſpheces 988
ueſpaſiani in cometam iocus pag. 502
ueſpaſiani præclarum dictũ pag. 390
ueſper autumno aſsimilatus, pag. 530
ueſperna 1049
ueſpertiliones τρίζειν, pagina 334
ueſpeta 988
ueſta cur dicta 567
ueſta dea quæ, eiuſq; cultus, pag. 562
ueſta Decembri præfecta, pagina 983
ueſtæ ſacrificia 562.563
ueſta prima & poſtrema genita cur 563
ueſta prytanitis 598
ueſta quid 707
ueſta, terra 32
ueſta, terræ anima 799
ueſta unde dicta 564
ueſtæ atrium 563
ueſtæ cur ante alios deos ſacrificare ſoliti priſci, pagina 562
& poſt alios 563
ueſtæ cur ignis inextinctus apponetur 562

ueſtæ

ueſte imago 562
ueſte multiplex ſignificatio, 565 566
ueſte riſus quid, & mine, pagina 566
ueſte ſimulacra ſedentis habitu 565
ueſte templum cur rotūdum pag. 562
ueſtalium extincto igni ſacro ſupplicium quale 563
ueſtalium morbo laborantiū cura 563
ueſtalium ſepultura 650
ueſtalium uirginum ratio, pagina 562
ueſtibula 566
ueſtimenta initiatorum, prouerbium 595
ueſtis aſtragalios que 789
in ueſte eadem perpetuò utētes, prouerbium 595
ueſtes nexiles ante textilium inuentionem 463
ueſtes talares quarū ſint gentium 713
ueſtium genera plura, earumq; uaria nomina, 596 597
ueſtium luxus in quibus ſitus pag. 595
in ueſtium luxum ſcomma, pag. 594
ueſtium pictura 1138
ueſtium repoſitoria 596
ueſtitiſſima animalia que, pagina 603
ueſtitus pro omento 135
ueſtitus, ſuperbie index, 481 482
ueſtitus ratio que eſſe debeat pag. 594
ueſtitu parari auctoritatem, pag. 595
ueſuium pro Leſbio 329
ueſuuij ignis 564
ueteramenta 402
ueteramentarij 402
ueteranus ſeruus ibidem
ueteranus ſeruus 977
ueterator ibidem
ueteratores unde dicti 402
ueternus 391
uetularum præfocatio apud Derbices 712
Via ſacra Athenis que, & Rome 450
uie baſilicæ, cōſulares, pretorie 1075.1133
uibenna Celes 795
uibij Criſpi in Vitelliū ſcomma 495
uibratus crinis 608
uicarij qui 976
uicennalis 863.654
uiceſima hæreditas que, pagina 1000
uiceſimarum collectores inter probroſos 862
uiciſſitudo rerum omnium, 203 204
uictima deo gratiſsima, que 422 423
uictimariorum caſtra 1156
uictimarum diuerſe appellationes 429
uictimarum ſuperſtitio unde enata, item earundē probatio, & comburendi ritus 429.
uictoria nobiliſsima que, pagina 1009
uictoria quare Græcis νίκη pag. 167
uictorie ſymbolum olea, pagina 460
uictus frugi ex Platone 239
uictus frugalis laus 233 & 582
uictui inſeruientium alia neceſſaria, alia introducta, pag. 498
uida urbs, & Vidi liquores apud Statium qui 654
uidendi facultatis ratio 100 102 103 1100
uidendi ratio per lineas, pagina 874
ad uidendi rationem quot exigantur 547
uidendi ſenſus in capite 66
uidere & cernere an differant 549
nil uideri abſq; luce 633
uidonum familia 843
uidularia, Plauti fabula 126
uidulus 126
uidus grammaticus quot annis febri laborarit 855
uieta poma 1135
uietus 1135
uigeſimare 361
uigilantibus nimium cur tumeſcant oculi 1153
uigilia, cordis affectio 1152
uigilijs perpetua nulli animali 476
uigiliam eſſe uitam 771 & 1155
uigiliarum commendatio, pagina 771
uigiliarum modus & ratio, pag. 1151
uigiliarum proprium 530
uigilias etiam uino meracio re induci 1096.1105
uigor corporis quando minui incipiat 1148
uilli carnis, ἴνες 92.93
uillorum diuerſitas 93
uinaceorum pes 131
uinalis duplicis 1092
uinariorum corpora 1105
uinariorum uaſorum nomina pag. 1069
uindemialis Letitiæ licentia, pag. 1098
uindex 664
uindicie que 663.664
uindicie ſecundum libertatē, & ſecundum ſeruitutem pag. 664
uindiciarum lis ibidem
uindicias dare ibidem
uinolentiæ comites qui, pagina 1095
uinolentiæ malum, eiuſdemq; exempla 1097
uinolentiæ turpitudo 1098 & 1099
in uinolentiam dictum Hieronymi 1154
uinolenti uide Ebrij
uinolentorum ſemen dilutius pag. 869
uinolentos non dormire, cur pag. 1153
uinoſum uinum cuiuſmodi, pagina 1101
uinoſus color 875
uinum an rectè eunuchum & caſtratum dicatur, pag. 1093
uinum ἀφροδίτης γάλα pag. 1095
uinum apyron, 202
uinum aquoſum cuiuſmodi, pag. 1101
uinum παραβαρβαρόν, pagina 590
uinum caroticum 1102
uinum, cicutæ antidotum, pagina 1101
uinum cirrhum ſeu giluum, pag. 1104
uinum Corcyræum 1105
uinum Creticum ibidem
uinum cuilibet ætati periculoſum 1095
uinum cur εὐθεῖα οἴνου dixerit Homerus 1172
uinum cur frigore non denſeſcat 1172
uinum cur Græcis οἶν⊖-, pag. 480
uinum cur herpis 1101
uinum cur in libationibus, pagina 430
uinum cur per frigus redoleat minus 1006
uinum cur pueris non dandū, ſenibus contrà 1096
uinum cur tryga uocāt Græcè 1092
uinum dendrogalenō 1105
uinum doliare ibidem
uinum dulce cuiuſmodi, pagina 1103
uinum ἀθυμβύου quod, itē percolatum 1092
uinum & cum pueritia & ſine pueritia ueridicū; prouerbium 208
uinum Falernū 329.1105
uinum Græcum quod 1105
uinum helium 970
uinum iumētis dari ſolitum, & arboribus 1102
uinum lene cuiuſmodi 1161
uinum lixiuium quod, & cur pag. 1101
uinum, malorum omniū metropolis 1095
uinum medianum 1091
uinum medium cur optimū, pag. 1091
uinum medium pro aqua, pagina 1104
uinum meracius ex uuis minutioribus 1103
uinum Monobaſites, quod et malueſium 1105
uinum muſto calidius, pagina 1104
uinum nigrum albo uetuſtius pag. 1003
uinum nigrum Chijs primò inuentum 1021
uinum non omne, maris miſtionem admittere 995
uinum τοῦ κατοπῆρου, pagina 1095
uinum οἰνῶδες, uinoſum quale 1101
uinum oligophorum & polyphorum quale 1101
uinum omne, aut muſtum aut uetus 1104
uinum omne ſpiritoſum, pagina 1095

uinum pendens 1105
uinum pharmacites, Pramnium 201
uinum poetis equi uice, pagina 1102
uinum pomatium 1097
uinum præliganeum 1102
uinum Pramnium ibidem
uinum protropon 1101
uinum qua ratione cuilibet ætati dandum 1096
uinum quare hilares reddat, pag. 142
uinum ſanagonium 1098
uinum ſapores ſibi ex terra adoptare 1102
uinum ſchedium 1105
uinum tenerum ἁπαλόν, pag. 1101
item durum & aſperum, cuiuſmodi 1101.1102
uinum Tianum 1105
uinum τριγλυκόν ibidem
uinum ubi od ignem appenſum exſiccetur 1103
uinum unguento mixtũ 480
uini à cibo nocumẽtũ 1096
uini abſtinentia commendatur 178
uini Achaici & Trœzenij proprietas 1105
uini ad uxorem collatio, pagina 1085
uini aliquot proprietates, pagina 1095
uini aliquot ſpecies & nomina diuerſa 995
uini caliditas 1098
uini colãdi improbatio, 192 & 193
uini defecatio 994.1092
uini dilutioris aut meracioris potus, quid ad crapulam 1100
uini ἔκστασις 1091
uini fex, eiuſdẽ robur & conſolidatio 1092
uini fons in Naxo 861
uini genera apud Græcos quæ 480
uini hominibus à deo contributi ratio 1096
uini hordeacei proprium, 264 265
uini laus 1180
uini natura 1172
uini nocumenta 1095 1098 1102
uini nocumenta in ieiunio, 959 960
uini odor, & eius præſtantia pag. 1101
uini odorati in recreando ſpiritu uis 938
uini potus ad quæ utilis, 1096 1097
uini rubri appellationes, pagina 1092
uini ſuauitas 1102.1103
uini tres ſymphoniæ ad aquã pag. 1105
uini genera 480.1104
uini uires 1104
uini uſus 1095
uini uſus Athenis iuuentus, pag. 708
uini uſus liberalior non improbatus 1099
uini utilitas 480
uino abſtinendi mos quibus, & ubi receptus olim, pagina 1069
uino an corpus incaleſcat, ut calido medicamento, pagina 1096
uino aquam quis primus miſcuerit 247.248
uino attributa ueritas 208 & 264
uino Carthaginenſes in militia abſtinere 974
uino conſpergenda ſemina, pag. 480
uino copioſius hauſto, mori etiam quoſdam 1098
uino ebrij quid à crithino ebrijs differant 590
uino famem ſolui, quomodo dictum ab Hippocrate, pag. 959
uino infantes abluendi mos, pag. 673
uino inſita & cibi & potus uis 1100
uino loquaces reddi, unde, pagina 1124
uino madidi qui poemata ſcripſerint 1069
uino marina aqua cur immiſceri ſolita 994
uino meraciore etiam uigilias induci 1096
uino repleri facilius, quàm cibo 1096
uino ſalem indere, ad quid utile 184
ex uino ſeruitus 967
in uino ueritas 208.248 264 457
uino ueſtes perfundendi mos pag. 1089
uinis cõtinẽdis loca ſubterranea cuiuſmodi apud Græcos 1093
uiola unde dicta 238
uiolæ cur nigræ poetis 1055
uiolarum in corollis uſus, pagina 1054
uiolentiæ ſacellum 846
uirgo, menandrus. 919
uitæ plenioris ſpatia 751
uipera, quódnam ſerpẽtis genus 208
uipera cur maraſſus dicta, pagina 208
uipera quare per hyemẽ innoxia 204
uiperæ caput, uenenoſum tantum 209
uiperarum habitus in Phœnicia letalis cur 720
uiperæ iecoris antidotum, pagina 208
uiperæ partus & coitus qualis 204.205.209
à uipera morſos uenenata reliqua nõ attingere 208
uiperam cur thiron Arabes uocent 209
uiperam ſiſti ramo fagi 577
uiperarum ad inuidiam collatio 791
uiperarum morſus Arabibus cur non letales 720
uiperarum morſibus tibicine adhibito mederi 204
uiperas, balſami arborem & ſyluas odoriferas amare pag. 720
uiperini ueneni cum ſanguine humano permixtio, pagina 889
uir bonus, dei ſimilis 691
uir bonus & felix cur quadratus dicatur, & tetragonus 690.691
uiri boni appellatio 691
uir diuinus & ſacratiſsimus Platoni quis ibidem
uir fugiens & denuo pugnabit 180
uir μῖσος 753
uir νέος ibidem
uir non uir, quid 1066
uiri βαρύφωνοι 742
uiri calidiores mulieribus, pagina 545
uiri cur hyeme Veneris appetentiores 519
uirorum cadauera quare ſupina fluitent 84
uirorum eſt facere, ut dicere mulierũ, prouerb. 535
uirorum libido in lumbis, pagina 535
uirorũ ſuperiora cur craſsiora, fœminarum autem cõtrà 190
uirorum ſuperna quare infernis craſsiora 132
uiros fœminarũ munia obire apud Aegyptios 722
uirago 58
uiragines quo ſydere naſcantur 558
uireta ficus quæ 686
uirgæ in dracones uerti per dæmones an poſsint 270
uirgæ lictorum 269
uirgarum apud ueteres in ſacris uſus 268
& uaticinijs 269
uirgarum uſus etiam ad alia pag. 271
uirgas & comitium pati, quid 361
uirgatæ ueſtes 593
uirgator 361
uirgilianæ Aeneidos ſenſus allegoricus 226
uirgilius unde dicatur, & eius laus 228
uirginitas quanti ueteribus aliquot puellis habita, 515 516
uirginitatis læſæ uindicta, eiusq; exempla 516
uirginitatis laus 1078
uirgo cæleſte ſignum, quænã credita 719
uirginis appellatione, Minerua intelligi ſolita, pagina 1134
uirginis partum, Aegyptiorum quoq; doctrina comprobari 339
uirgines, Dianæ conſecrandi mos 1004
uirgines per exochen quæ dicantur 475
uirginum agon in Elide, pagina 510
uirginum certamen Mineruæ inſtitutum apud Auſos pag. 724
uirginum cuſtodia 356
uirginum decem appellatione, quid in Euangelio ſignificetur 862

uirgin

uirginum operta & aperta facie prodeuntium mos, pag. 473
uirginum Spartanarum & Locridarum continentia pag. 880
uirginum Veſtalium ratio, pag. 562
uiriati fortuna 337
uiriculum 1025
uiridarij ſerui qui 972
uiridaria 972
uiridianus deus 847
uirilis habitus qualis 1100
uirilis ætatis temperatura, pag. 751
uirilem ætatem præcipuè araſcere 753
uirilem animæ uim in corde eſſe 575
uirilitatis ad Martium ſydus ratio 752
uirtus quid 903
uirtus, δυνάμεις ἐνεργητικὴ 894
uirtus felicitate deſtituta, non deſpicienda 1128
uirtus heroica et diuina, quæ pag. 691
uirtus moralis, politica, purgatoria, animi purgati, quæ 220
uirtus nunquam adiuuanda uitio 901
uirtus perfecta quæ 893
uirtus, pro eo quod δυνάμις Græcè 64.894
uirtus, ſapientia 882
uirtus uirorum & mulierum eadem 516
uirtutis antipharmacum contra uitia 208
uirtutis commendatio 151
uirtutis ramos ſudore produci 1013
uirtutes, animo non ſexu æſtimandæ 508
uirtutes quæ cenſeantur maximæ 903
uirtutũ apud medicos tria genera 64
uirtutum diſtributio 220
uirtutum elementa duo 366
uis maior quæ 781
uiribus nimis ſeſe efferentiũ interitus 512
uiſcata fortuna 692
uiſibile & uiſum primum, idem 547
uiſiones 1031
uiſores 103
uiſus aquilæ acerrimus 858
uiſus cur ex ſole in opacum uenientibus hebetior, pagina 587
uiſus, deus Stoicis appellatus pag. 102
uiſus, forma Theophraſto cur 102
uiſus optimus quis 587
uiſus quanto ſe ſpacio extendat 549
uiſus quomodo fiat 587
uiſus, ſenſuum præſtantiſsimus 773
uiſus ſine aere intermedio an perfici poſsit 14
uiſus ratio 547.548 549 766 858
uiſus utilitas ac præſtantia, pag. 101
uiſui noxius ſomnus nimius, pag. 1018
uiſum conſtipari obſcuritate pag. 585
uiſum & uiſio cur pro imaginatione 778
uiſum habere agendi quoq; uim inſitam 102
uiſu præſtãtia animalia, quæ pag. 544
uiſis quæ dicantur animalia & quatenus 778
uiſtiliæ hiſtoria 521.522
uita candida aliquid efficere, quid 1176
uita cur conceſſa homini, pagina 615
uita, fabula 761
uita λογικὴ 771
uita longiore fruituros, qui in parentes pietatem exercuerint 416
uita quorum propria 771
uita uigilia, ut ſomnus mors 771 1155
uitæ fabulam, aut mimũ peragere, quid 751
uitæ humanæ duplex uia, pag. 1009
uitæ longioris aut breuioris rationes 141.796 & 797
uitæ meta quæ ſtatuatur à pleriſq; 751
uitæ ſymbolum, ſcl 1094
uitæ tempora fabulis comparata 751
uitam eſſe uigiliam 771
uitam prorogari parentum cultoribus 421
uitalis ratio 1151
uitalis uirtus quæ 64
uitellij gula 495
uitellij patina 325
uitellus oui, lecitbus 1042
uiticulæ 285
uitilitigator 341
uitiligo 500
uitiliginibus alpheum mederi 1036
uitioſitas 894
uitis apud Aegyptios primũ comperta 590
uitis centurialis 1021
uitis in Aetolia primum inuenta 590
uitis merſites, & Bithynia, pagina 1105
uitis theriaca quæ, & cathartice 209
uiti inſita olea 459
uitem lauro & raphano lædi, quomodo intelligendum 1059
uites agri Fauentini tricenariæ 329
uites ἀσπροπλίγοι, quæ, pagina 989
uites compluuiatæ & pedatæ, palatæ, characatæ, pagina 284
uites cur τραγῶν dicantur pag. 558
uites hirceſcere quid 906
uites in Aſia prohibitæ à Domitiano 771
uites pro rumpis 284
uitibus uerberandi ciues Romanos mos 1021
uitium primi cultores Chij, pag. 1021.
uitia an extrinſecus inuehantur 197.198
uitia qui odit, homines odit, pag. 378
uitrarij 703
uitrea oculi tunica 586
uitreæ harenæ mirum 850
uitrei humores 1158
uitro Sidonio lucidius, prouerb. 257
uitruuij patria 522
uittati cognomen unde, pagina 922
uitulus marinus à fulmine tutus 684
uituli cur petali 980
uitulina ueſci, nefas in Oriente 1065
uitumnus deus 983
uiuarium 992
uiuendi genera tria 1009
uiuendum hodie 152
uiuentium quinq; genera, pagina 858
uiuere qui uerè uideantur, pagina 340
uiuere, τὸ ζῆν 1095
uiuerra, muſtelarũ genus, pagina 1016
Vla 112
ule 175
αὐλὴ ibidem
ulæ 429.430.431
ulochytæ 431
uli 175
ulcera cacoethe, quæ & mala dicuntur, & maleſica, pag. 402
ulcera chironia, & telephia, pag. 402
ulcerum ſuperfluitas duplex, pag. 94
ulceroſi à ſacris & augurijs excluſi 429
ulios cur Apollo 616
ulna 118
ulpia bibliotheca 820
ulpium forum 1076
ultratus ager 119
ulula 106
ululatus in templis 433
ulyſſes apud Circen hærens, quid ſignificet 1085
ulyſſes Caberis initiatus, pagina 617
ulyſſes cur Corax, uel coruus dictus 797
ulyſſes cur Lampuris 426
ulyſſes cur πολύμητις & πολυμήχανος 541
ulyſſes δόλιος 401
ulyſſes nanus 123
ulyſſes polytropos 401
ulyſſes Siſyphi & Laertis filius quomodo 404
ulyſsis clypei inſigne 288
ulyſsis & Penelopæ connubium quare felix 1085
ulyſsis heroum 648
ulyſsis longæuitas & interitus 797
ulyſsis luxus 240
ulyſsis mors 417.457 & 1017
ulyſsis ſimulata inſania, pagina 840
ulyſſeum 867
Vmbilicus 121

umbilicus 570
& uariæ eius notiones, 571 572
umbilicus Delphicus 571
umbilicus phalangis 572
umbilicus pro genitali 126 & 127
umbilicus pro libidine 535
umbilicus ſolis 445
umbilici, cochliæ 570
umbilici ſornicum, & pomorum 571
per umbilicum nutriri infantes 572
ad umbilicũ perducere 570
ad umbilicos ueniſſe 570
umbo 539
umbra animæ quid 645
& quid ab imagine differat 646
umbram ſuam metuere quid pag. 1007
umbrã ſuã metiri, quid 1012
umbræ 1008
umbris, quare terreamur quãdoq; 342
umbraticus 1007
umbri qui, & umbriæ animalium, fœminarum & fructuum fertilitas 239
umbriæ tribus Sappinia 168
Vncia, obolus 354
unctionis uſus cur per hyemem 1149
unctuarium 1167
unguenta cur minus oleant per frigus 1006
unguenta in menſis ſecundis adhiberi ſolita 1049
unguentorum luxus 1054 1163 1164
unguentorum uſus & ratio, pag. 1054
unguentis è floribus perungẽdi mos 1054
unguis oculorum 103
ex ungue leonem, prou. 478
ungues cuti concolores 608
ungues ferrei 1092
ungues in roſa quid 1555
ungues inter ſacrificandũ nõ reſecandi quid 611
ungula equina Stygis aquam contineri 833
ungula tormentum 360
unimanus 119
unionum abſorbendorum luxus 1065
unitas, ueritati conſecrata, pag. 529
unum quidem, ſed leonẽ, prouerbium 1117
uinorum in Italiam irruptio pag. 1031
uocalia proprietatũ animata 744
uolaticus homo, & ſermo, pag. 829
uolones unde dicti 976
uolſus Lydus quid Plauto, pagina 775
uolſi ludij qui 559
uoluntatis & ſcripti quæſtio triplex 257
ex uoluntate affectionũ qualitates præcipuè pendere pag. 903
uoluolus 136
uoluptas guſtus et tactus, maximè cum beluis communis 523
uoluptas monochronos 241
uoluta 477
uolutabra 1000
uolutatio in cœno, quid apud Plinium 262
uolutina dea 983
uomentes qui 804
uomeris ænei in condendis urbibus mos 1112
uomere æneo uſi Thuſci, pagina 739
uomere argenteo araturos, cur Spartanis reſponderit Pythia 991
uomitores qui 1064
uoracitatis deteſtatio 1064
uoracitatis exempla 240 344 1108
in Voranum ſcomma 737
uos, quõ proferatur 918
uotum Achilleum, Furianum, quale 267
uox, aeris ictus 380
uox aſſa 323
uox & ſonus quid differant pag. 744
uox grauior ualde dormentium cur 1153
uox præ formidine intercepta quibuſdam 744
uox quid 174. 744
uox tantũ in animatis 744
uocem habentia, quæ 632
uocem tribus conſtare 744
uoces reddi canoras Zame fonte 746
uocum auium aut pecorũ imitatio 777
Vra pro cauda 477. 478
uræus pro baſiliſco Aegyptijs 1170
urania, aſtrologiæ inuentrix pag. 226
urania Venus 520. 524
uraniæ allegoria 846
urbana oratio quæ 954
uranopolis ab Alexarcho cõdita 919
uranoſcopus piſcis 85
urbani dij 983
in urbis euerſæ inſtauratores, execrationes 993
urbium curæ cur præfecti à Saturno heroes & ſemidei 1019
ureteres uenæ 144
urethra 122
uretica pharmaca 145
uretici qui 144
ureus pro mulo cur 1042
uriachus 815
urina, potu retrimẽtũ 1043
urinæ capillamẽta unde 690
urinæ colorum uariatio in ſole 634
urinæ κριμνώδης quæ, pagina 1064
urinæ profluuiũ unde in uetu 190
urinæ ſalſedo unde 150
urinam comprimi cardamo, pag. 1010
urinã mouentia, calida 998
uritides meatus 434
urna 1104
urnarium, mẽſæ genus 246
urropygium 127
urſa à Pythagora cicurata, pag. 735
urſa alba 641
urſæ dici ſolitæ puellæ 1004
urſi Perſici 697
Vſuræ malum 461
uſuræ centeſimæ 1105
Vterus auium 115
uteri affectiones 148
uterini fratres 147
utriculi 149. 334
Vua 133
uuæ 120
uuæ acinos ore excipiendi ludus 684
uuarum peripyſmata 459
ex uuis minutioribus uinum meracius exprimi 1103
uuea oculi tunica 585
uuigera 133
uulcanus cur in Lemnum excuſſus tradatur 976
uulcanus Lemno exceptus, cur fingatur 739
uulcanus phthas 617
uulcani & Cereris de Sicilia certamen 1006
uulcani templum apud Aetnam Siciliæ 907
uulcani tripodes 967
uulcatij Audaus 272
in uulneris auctorẽ cur profiliat ſanguis 87
uulpes, baſſarus 731
uulpes cur æthon 731
uulpes Theumeſia 661
uulpium carnibus ueſci qui ſoleant 1065
uulpis cauda correptus, prouerb. 1176
uulpis et leænæ fabula 1117
uulpis fraus 730
uulpis urina ibidem
uulpio ibidem
uulturij omnes fœminæ 307
uulturij, pro talis 307
uulturij togati pro candidatis, & paludati 307
uulturis apologus 308
uulturis imago quid hieroglyphicè 307
uultures cur Marti ſacri 308
uultures Euro grauidas fieri, pag. 307
uulturum augurium 1031
uulturum nidi 308
uulturum odoratus, & eiuſdẽ ratio 307. 303. 937
uulua bifida 147
uuluæ appetendi uis 519
uuluæ ſinus pro numero papillarum 147
Vxor, dignitatis, nõ uoluptatis nomen 1078
uxor, arcanorum mariti parum ſit curioſa 1088
uxor, non digitis aut oculis ducenda 592
uxor qualis ducenda 1080 1084 1085
uxoris ad defuncti mariti tumulum quoq; morientis, mos barbaricus 1080
uxoris etiam alij communicandæ mos 712. 1082
uxori nuntiũ remittere, quid, 663 1081
uxori uirum repudiare, non licitum 1081
uxorem dimittere, an Latinẽ dicatur 1082
uxorẽ trib. modis haberi, ité

dixere

ab uxore divertere 1081
uxorum multitudo apud quas gentes conceſſa 712
uxorũ reverentia apud Perſarum reges 1083
uxoris bibere 1088

X

Ξ Numeri nota 300
Ξ ξανϑ 119
xanaos ibidem
xanion 448
xantha coma 500
xanthus color 599
xanthus poeta melicus, & hiſtoricus 757
xanthi libri Rerum Lydiarũ pag. 775
xanthocholi 500
xanthice 448
Xenagi qui 677
xenagogus 451
xenarches Rhodius cur Metretes dictus 921.1108
ξενηλασία 677
quibus familiaris 677
xeni, pro barbaris apud Laconas 677
ξενία 405
xeniæ menſæ 710
xeniſmos 678
xenius Iupiter 567
xenocrates Ariſtoteli prælatus à Platone 667
xenocratis & Platonis amicitia 882
xenones 678.1050
xenophanis in Aegyptiorum ſacra dictum 492
xenophontis aureum flumen pag. 75
xenophontis puer cani adamatus 481
xeralœphia 160
xerolophos 303
xerophthalmia 216
ξηρὸς caſeus 313
xerxes voluptarius 150
xerxis immanitas 749
xeſtæ 603
Xiphiæ piſces 946
xiphion herba 476
xiphiſmus ſaltatio 164
xipholdes os 120
ziphos lolliginis quid 507
ξόανα 447
Xuſtici 813
Xyla, pro navibus ligniferis pag. 969
xylocymba 98
xylocimbara 98
xylolychnuchi 214
xylon didymon Græcis quid pag. 366
xylon primum quid 260
xylophagia quibus in delicijs pag. 1065
xylos menſa 242
xyria 677
xyſmata 1038
xyſtarchus 813
xyſteres 97.638.677
xyſticus chymus 813
xyſtici ibidem
xyſtici ludi ibidem
xyſtis 414.702.813
ξυσὸν 813
ξυσὸς caſeus ibidem
xyſtos dromos ibidem
xyſtus ibidem

Y

Y Pſilon literæ inventio unde 276

Z

Zæ, 477
zabulon tribus 46
ζάβυλος 46.345
zacharias Rhodiginus 760
zaeles 846
zaleucus Locrorum legiſlator 698
zaleuci lex in meracius bibẽtes 1069
zame fons canoras efficiens voces 746
zamolxis magiæ auctor, pagina 345
zamolxidis dogma de medela animæ 232
ζᾶν 448
ζᾶνος 448
zapetion 942
zarades, qui & Zoroaſter, pag. 697
zaratas 856
Zea, fabila 681
zebub quid Hebræis 939
ζείδωρος quare dicta poetis terra 11.567
ζειραὶ 720
zelia à quo condita 416
zelotypia Perſarum 696
ζῆνα Iovem dici quid 680
zenis ſatrapæ hiſtoria 509
zenobij agri 510
zenonis de animi perturbationibus ſententia 903
zenonis ingenium, deq; eo plura 410.1180
zeretbra 637
zerynthium antrum 706
zeta 456
ζητηταὶ 456
ζητρεῖα 977
ζεῦγη gladiatorum 405
zeuglæ 992
zeuxippe 425
Zieta 457
zibettum 942
ζεῖραι 603
zizanion 448
zodiaci ſignorum inæqualitas 929
de zodiaco, Chaldæorum & Aegyptiorũ opinio 28
zodion 447
ζωὴ 845
zoganes 492
ζωγόνοι dij 1026
zogros 992
zoilus θρακικὸν ἀνδράποδον 840
zoili dicacitas 839.840
zomotarichos 498
zona 120
zona Dianæ quæ 600
zona urbs 706
zona torrida, verſatilis gladius ante paradiſum collocatus 33
zonæ appellatione quid intellectum veteribus 868
zonarij ſectores 364
zonion 868
zontea 977
zoogonia 1116
ζῶον an rectè animal tranſlatum ex Ariſtotele 345
zoophyta 1147
zooſtaſia 714
zophori 960
zophorodorpides 1051
zopiſſa 463
zopyrion Alexandri dux, pag. 707
zoroaſter, Bactrianorum, & Perſarum legiſlator 698
zoroaſter, magiæ auctor, pagina 345
zoroaſter, qui & Zarades, pag. 697
zoroaſter, veterum theologorum fons 82
zoroaſtris aſſertio, de alis animæ 613.643
zoroaſtris corpus quomodo ab anima illuſtratum 78
zoroaſtris & Arimaſpis amicitia 882
zoroaſtris magia 8.342
zoroaſtris interitus 530
ζωρὸν vinum quod 444
ζωστῆρες 868
ζωστηρία Pallas ibidem
zothalmia poemata 459
ζωτικὴ facultas 62
Zygaſtra 596
zygantes, eorumq; mores, pagina 725
zygia Iuno 1078
zygia reſina 939
zygij equi 831
zygitæ 596
zygnis piſcis 739
zygodeſma 300
ζυγώματα 104
ζυγὸν 767
zymitæ panes 333
zymoma 1063

FINIS.

LOCI EX AVCTORIBVS IN HISCE ANTIQVARVM Lectionum libris à Lodouico Cælio uel expoſiti melius, uel à mendis repurgati, atque in integrum reſtituti.

A

Aeliani 951.1016
Aelij Dionyſii 158.304.317
Aeſchyli 278.301.553.682.966
Aeſchinis 820
Actij 144
D. Ambroſii 456.457
Ammiani Marcellini 252.334 356. 396. 397. 401. 448. 454.462.678
Apollonij 117.133.166.271.300 304.344. 392. 447. 448. 553.566.600.614.658.714 989. 1081. 1125. 1126. 1143
Appiani 675
Apulei 46.108. 126. 193. 259. 269.285.307.401.453.463 635.747.752.753.781.824 1142.1148.1157.1176
Arati.26.30.114.175. 298. 302. 324.855.878.957
Ariſtophanis. 42.96.116.117.123. 133.144.160.164.167.182. 184.203.210.211.213. 229. 251.258.275.286.294.295 302.304.226.327.333.334. 335.343.344.352.355.360. 361.362.385.386.392.399. 401. 407. 414. 422. 426. 436. 440. 449.450. 452. 454.459.468.527.532.559 560.589.604.605.629.630 661.678.730.782.809.819. 822.906.932.945.946.980 994.1006.1010.1039.1051 1066. 1068. 1090. 1095. 1107.1108.1115.1119.1140 1164
Ariſtotelis.16. 17.85.36. 45. 60. 61.62.66.74.83.84.92.114 133.135.137. 142.158. 164. 168.184.187.196.202.203. 239.263.264.285.300.309. 313.319.345. 352.363. 373. 374.375.376.384.392.403 415. 416. 418. 420. 434. 436.454. 465. 477. 504. 507.527.548.552.555.558. 572.612.614.617.634.662 674.726.732.789.845.857 864.875.894.896.901. 933.973.996.1016. 1017. 1041.1103.1141
Arriani 33.192.245.452. 454 459
Athenæi.112.141.174.234.236. 291.326.328.336.353.465. 593.594.794.837.1007
Auerrois 73.92.129.186
D. Auguſtini 40.60.321.371
Auſonij.285.286. 391. 418. 539. 602.764.1005

B

D. Bernardi 40

C

Callimachi 107.176. 229.271. 304.356.378.439.448.450 452.477.675. 784
Catulli 21.123.124.167.195. 307.354.391.419.422.467 517.559.628.696.818.944 1090 1174
Ciceronis.95.125.126.140. 141. 173.179. 182. 191. 201. 211. 212.230.241.263. 267. 271. 279.291.303.307.308. 309. 318.323. 329. 330. 337. 341. 353.354.359.360.361. 364. 378. 401. 406. 412. 415. 422. 431. 441. 442. 443. 451. 453. 454. 455. 462. 463.467. 474. 475. 497. 533.535.539. 543.576. 578. 594. 610. 634. 640. 648. 652.656.663.675.676.692 693.703.713.720.727.747 751.767.790.802.810.812. 814.818.819. 822. 901. 913. 922. 540. 942. 963. 972. 974.975.1036.1037.1067. 1074.1075.1081.1087.1088 1108.1118. 1128.1136. 1173. 1175.1176.1178
Claudiani 169.379.1110
Cleomedis 17
Codicis Iuſtiniani 274.276.678 682 976
Columellæ 126.131.149.174. 181.193.250.284.460.462 470.671.978.979.1156
Cornelij Celſi 133.189.334.628 692.990.1174
Cornelij Taciti 173
Q. Curtij 283.950

D

Damaſceni 44.50
Danielis prophetæ 659
Dauidis pſalmiſtæ 5.39
Decreti Canonici 296
Demetrij Phalerei 466.677.1066
Demoſthenis 48.105.160.179. 283.292.343.354.419.450. 637 656
Digeſtorum 114. 125. 126. 164. 202.231.252.276.286. 290. 303. 353.354. 361. 363. 376. 617.861. 1028. 1037. 1090. & 1165
Diodori Siculi 251. 487.827
Diomedis grammatici 303.470
Dionis 318.380.603.637.640 815.902.1076
Dionyſii Aphri 131.181.246 413.614.615.951
Dionyſii Halicarnaſſei 230.566
Dionyſii theologi 50
Dioſcoridis 238. 295. 328. 386. 528.689.750.888.907.980. 1094 1102

E

Eccleſiaſtici 654.961
Epigrammatum Græcorum 318 320.413.449.570.661.676 761. 796. 908. 1020. 1079. 1102.1114.1118. 1126. 1130. & 1131
Eſaiæ 10.789
Euripidis 240. 281. 343. 348. 353.396.402.403.404.422 538.588.698.761.774.1081
Euſebij 1076
Euſtathij 469.109.358
Ezechielis 24.207

F

Feſti Pompeij 191
L. Flori 323. 755

G

Galeni 17.85.102. 120.134. 144.146.175.186.187.329. 335.386.393. 468. 551. 725. & 1103

A.Gellij

A.Gellij 38.88.176.231.248.265.276.300.303.320.395.401.423.444.445.449.455.504.522.553.617.692.723.747.802.809.861.890 & 1051
Geneſeos 5.13.33.41.58.63.278
Gregorij Theologi 40.44.372

H

Hermogenis 307.656.657.681 975
Hermolai Barbari 357.385.456.632.815.816
Herodoti 94.130.131.158.160.171.186.202.203.214.234.248.250.268.281.282.294.297.300.315.320.321.328.358.401.405.411.423.505.524.527.564.599.608.618.637.638.649.656.676.696.707.714.814.820.878.881.959.1050.1069.1110
Heſiodi 10.11.39.107.161.166.177.192.206.227.233.255.280.294.335.418.441.450.463.492.506.519.528.529.564.567.622.632.688.717.730.739.740.762.774.839.855.858.875.895.988.992.1026.1050.1084.1091
Hieremiæ 297
D.Hieronymi 47.116.127.131.177.178.182.266.276.293.296.297.299.307.321.323.324.346.356.401.434.438.440.455.475.481.525.536.579.602.603.652.659.711.714.737.747.783.881.884.956.1067.1090
Hilarij 46
Hippocratis 94.114.126.147.148.158.202.332.469.944.959.990.1097.1144
Homeri 10.11.14.36.42.47.69.70.74.86.94.96.97.104.106.107.109.112.113.115.117.121.127.130.133.134.135.139.143.150.161.162.163.165.167.177.188.201.202.206.214.218.221.222.223.230.235.237.243.249.259.262.263.271.274.278.280.282.293.297.298.306.302.303.306.317.321.343.347.351.352.358.392.395.401.403.411.416.422.430.432.434.437.448.450.451.452.458.460.472.477.480.481.484.485.499.500.517.521.538.541.542.552.564.567.569.570.572.595.596.598.603.607.615.618.636.639.646.656.659.662.668.674.679.703.705.713.714.721.728.738.742.744.750.770.774.786.788.789.812.820.826.831.854.859.868.886.901.905.910.911.920.926.927.928.966.972.973.999.1007.1008.1009.1030.1046.1053.1063.1066.1068.1088.1102.1133.1134.1138.1143.1147.1163.1178
Horatij 108.123.131.151.169.205.218.225.231.237.264.288.291.214.324.328.329.352.359.376.401.477.570.578.598.616.652.670.688.701.703.740.747.453.761.786.817.855.914.941.945.951.972.976.992.995.1026.1032.1037.1041.1055.1065.1068.1069.1071.1072.1079.1115.1118.1130.1143 & 1167
Hygini 166

I

Iamblichi 346
Iob 23.30.525
Iulij Cæſaris 186
Iulij Capitolini 194.402.598.663.832.968
Iulij Firmici 26.27.126.315.393.634.692.747.766.791.887.888 907
Iulij Pollucis 97.125.130.135.138.160.165.202.247.249.250.287.358.745.836.1004
Iuuenalis 103.123.125.185.201.242.263.288.324.360.453.462.477.539.576.635.672.720.783.790.824.836.852.891.919.926.929.998.1040.1102.1145.1165.1167

L

Lactantij 58.133.134.174.253.377 604
Laertij 1077
Lampridij 316.1007.1076.1105
Leuitici 107.187.809
Libanij 180.484.485
T.Liuij 18.38.119.175.202.353.355.356.364.441.443.442.460.461.525.539.663.664.690.736.755.773 & 978
Lucani 17.131.140.488.602.609.694.696.952.1142
Luciani 61.194.210.248.251.254.263.327.339.365.414.423.444.445.517.560.561.605.657.1040
Lucretij 296.340.341.360.370.463.633.646.746.900.1094 1138
Lycophronis, & interpretis eius 85.96.123.130.143.169.175.194.213.243.246.258.260.282.300.323.333.363.418.422.440.456.460.525.527.570.615.616.765.797.828.861.989
Lyſiæ 460.568.1004

M

Macrobij 522.531.574.853.859 1088
Manilij 16.22.23.25.32.101.382.757.762.784
Martialis 112.123.149.181.202.259.262.263.292.301.327.329.347.354.378.379.594.404.405.431.443.453.456.473.476.553.554.559.560.569.570.601.664.672.686.687.688.701.702.723.731.741.752.755.789.842.854.891.919.941.942.976.977.1017.1056.1058.1074.1076.1114.1115.1137.1150 & 1166
Martiani Capellæ 829.830.932.935 1090
Matthæi Euangeliſtæ 186.196.396

N

Nicandri 57.87.105.108.133.169.170.192.193.204.213.263.269.275.452.457.488.489.552.554.572.615.854.951.996.1119
Nonij Marcelli 141.309.406.481 819

O

Oppiani 385.437.438
Origenis 10.30.40.54.55.61
149

149 204
Orphei 13.37.76.167.312
342 367
Ouidij 17.37.130.167.181.212
223.252.316.321. 328.370
379.386.421.431.444.
445.466.467.506.516
554.563.571.601.602.634
659.660.679.687.696.703
739.785.790.812.851.877
928.938.1005.1040.1112
1114.1125.1134.1141.1162

P

Palladij 174.266.285
D.Pauli 7.52.70.172.275.350
607.710.805.845.1078
Pauli Aeginetæ 160.328.393.463
Pauſaniæ 158.418.486.603
614.630.681.817
Perſii 135.144.273.324.376
445.498.578.686.761.789
1039.1135.1136
Petronij Arbitri 910.942
Philoſtrati 168.486.731.827
Pindari 113.118.161.171.205
218.228.229.251.259.271
320.344.345.348.378.430
450.458.459.521.542.638
654.674.676.680.719.
784.792.827.848.1005
1026.1027.1087.1092
Platonis 5.9.33.36.37.44.45
55.60.62.76.85.92.114.139
197.198.208.220.222.233
235.242.273.278.313.334
339.342.375.383.384.417
419.450.548.556.557
604.611.619.620.644.645
678.698.853.862.896.1043
1116.1120.1131.1180
Plauti 37.115.126.184.189
202.211.214.275.284.285
290.291.295.307.319.326
343.352.357.361.364.365
366.408.429.443.448
453.455.491.493.517.525
527.552.568.578.593.635
671.683.723.738.747.775
817.876.898.971.972.1006
1007.1039.1104.1110.1143
1157.1165.1175.1179
Plinij 63.68.79.82.83.84..86
90.92.101.103.114.117.134
137.139.140.142.144.145
148.149.166.189.191.202
204.209.210.236.252.262
263.264.276.285.286.292
295.321.328.346.351.352.
354.357.364.365.377.379.
386.397.405.412.431.433.
434.442.443.444.445.
452.458.472.480.481.
486.487.499.506.507.521
536.539.654.562.567.599
604.605.619.632.649.655
659.663.690.703.751.752
792.797.811.816.821.825
829.830.834.850.875.906.
932.967.973.995.1001.
1002.1015.1016.1017.1025
1028.1039.1059.1066.1075
1091.1093.1111.1113.1124.
1137.1141.1176
Plinij Cecilij 231.328.355.460.
473 1105
Plotini 14.46.220.254
Plutarchi 46.82.83.105.117
118.126.167.171.176.180
181.182.187.211.213.215
237.239.247.248.249.256
259.281.283.284.287.290
291.293.294.295.302.313
316.320.322.325.326.327
332.353.355.359.360.374
376.395.397.398.406.414
426.430.433.439.441
448.458.459.468.476
477.494.504.507.524
529.538.554.565.566.567
569.594.595.603.610.619
642.652.656.671.675.678
683.693.723.726.727.732
736.737.739.765.783.796
805.809.810.820.821.822
824.835.858.864.866.867
869.906.916.923.926.946
967.978.989.1004.1008
1024.1042.1047.1055
1058.1063.1066.1067.1069
1082.1119.1120.1165.1168
Politiani 227 407
Pollionis Trebellij 707.945.1029
Pomponij Melæ 148.521.901
Pontani 60.632
Porphyrij 24.43
Priapeij carminis 354.971
Priſciani 525
Procopij 823
Propertij 125.169.189.237
256.516.537.589.635.672
789 897 944 989
Ptolemæi 22 26 100

Q

Quintiliani 58.142.164.174
181.185.227.257.271.292
313.315.316.317.373.374
465.466.467.470.504
554.579.580.613.664.672
681.692.693.696.697.741
748.768.781.790.812.828
898.913.919.920.924.973
974.975.976.1029.1038
1064.1076.1077.1087.
1088.1107.1108.1123.1130

S

Saluſtij 461 522
Senecæ philoſophi 125.186.264
284.323.324.365.404
405.408.411.415.478
507.505.525.539.553.559
560.602.634.692.753.811
829.875.878.922.976.992
1076.1130.1164.1165.1166
1168 1176
Senecæ tragici 377 1125 1126
Septimij Florentis 202 275
Seruij grammatici 324
Sidonij Apollinaris 747
927 1143
Silij Italici 150 329 343
415 454 552 563
Solini 717
Sophoclis 96.97.117.119.137
139.169.193.246.269.282
302.303.314.316.326.395
402.403.404.405.414
423.432.438.450.451.459
469.554.567.568.603.610
617.632.667.738.809.819
838.850.1007.1052.1068.
& 1078
Spartiani 110 175 598
689 692
Sphæræ autoris 17
Statij Papinij, eiusq; interpretis Lactantij 18.148.168.213.269
302.319.379.396.451.459
526.563.571.654.671.689
700.701.719.808.809.815
935.976.993.1028.1093
1140 1165
Stephani 167 824
Strabonis 114.168.346.356
358.445.494.526.532.545
555.619.655.695.741.820
821

821.826.850.859.946.951.
1000.1009.1051.1066
Sude 168.252.320. 404.407
408 537
Suetonij Tranquilli 115.147.214
216.323.380.404.488.522
566.640.694.751.752.771
825.835.868.919.993.1115.
& 1153

T

Terentij 119.120.125.212.269
291.396.457.596
Tertulliani 360.812
Theocriti 45.269.315.324.327
344. 426.452. 465. 472.
596.603.622.661.733.943.
1029.1070.1109.1153.1170
Theophrasti 72.106.134.251
259.266.291.300.351.355
430 601 654
Thucydidis 106.137.141.179
201.259.263.287.293.294.
321.362.399.430.450.487
649.713.814.886.952.1077
Tibulli 169 701 1027
Timæi 12 555

V

Valerij Flacci 1138 1148
Valerij Maximi 441 451
536 919 963
Varronis 38 116 147
181 330 380 409
Virgilij 16.20.43.44.101
125.127.160.164.169.181
187.190.192.198. 208.219
220.230.236.242.244.245
253. 289. 315.321. 322. 324
329.347.354.357.367. 368
374. 396. 423. 437. 442
444. 447. 448. 518. 551
552.555.558.560.575.593
601. 602. 644. 645. 646.
652.653.673.725.739.741
755.762.764.765.767.770
774.782.802.811.822.826.
836.853.854.856.859.862.
876.878.886.889.915.919.
929.935.958.976.984.995
996.997.1029.1036.1042
1052.1053.1055.1068.1082
1086.1112.1134.1138.1139.
1143.1144.1177
Vitruuij 251.290.291.292. 300
309.358.377.443.116
Vlpiani rhetoris 165.337.345

X

Xenophontis 117.164.259.263.
290.301.303.309.330. 402.
414.435.483.537.613.749
809.824.1130.1135

FINIS

AVCTORVM CATALOGVS
QVORVM TESTIMONIIS IN HISCE
Antiquarũ Lectionũ libris utitur Cælius.

A

Abacuc
abraham aſtronomus
adamantius Sardianus
ægidius
ælianus
ælius Dionyſius
æmilius Probus
æſchines
æſculapius
æſchylus
aetius
agathius
agenius Vrbicus
agraetas
albertus Magnus
albinus
albumaſar
alchindus
alcinous
alcimus
alcman
alexander Aphrodiſeus
alexander Polyhiſtor
alexandrinus commentator
alexis
algazeles
ambroſius
amelius
amerias
ammonius
amphicrates
amphitheus
amyntianus
anacharſis
anatolius
anaxandrides
andocides
andreas philoſophus
androtion
antiphanes
antiphilus Byzantius
antiphon
aphricanus
aphthonius
appianus
apicius
apollinarius
apollodorus
apollonius Acharneus
apollonius, eiusq́; interpres
apoſtolius
appion
apſinus rhetor
apuleius
aratus
archæus
archelaus
archigenes
ariſtarchus
ariſteas
ariſtides
ariſtocles
ariſtodemus
ariſtophanes Byzantius
Ariſtophanes, eiusq́; interpretes
ariſtophanes grammaticus
ariſtoteles
ariſtoxenus
arrianus
arrianus iureconſultus
artemidorus
aſconius Pædianus
athenæus
auenazra
auenzoar
auerrois
auguſtinus
D. Auguſtinus
auicebron
auicenna
auſonius

B

Beton
bardeſanes Syrus
baſilius
beda
bernardus
beroſus
beſſarion
boethius

C

Cænotimon
cæſarcaius iureconſultus
callimachus
calliſtratus
carminius
caryſtius Pergamenus
caſsiodorus
caſsius Hemina
cato
catullus
celſus iureconſultus
cenſorinus
chalcidius
chreſtodorus
chryſoſtomus
cicero
claudianus
claudius philoſophus
clearchus
clemens
cleomedes
cleonides
clitarchus
clitophon
columella
conciliator
conſtantinus De agricultura
cordus
cornelius Celſus
cornelius Nepos
crates
cremutius
critheus
cyprianus
cypriorum carminum auctor
cyprius poeta
cyrillus

D

Daimachus
damaſcenus
damaſcius
damaſtes
damis
damocritus
damon
daniel propheta
dantes
dauid propheta
demetrius Caletianus
demetrius Phalereus
demoſthenes
didymus
dinon
diodorus Siculus
diodorus Sinopæus
diogenes tragicus
diogenianus
diomedes grammaticus
dion
dionyſius Apher
dionyſius Areopagita
dionyſius Halicarnaſſeus
dionyſius Thrax
dionyſodorus
dioſcorides
diotimus
domitius Calderinus
donatus
dorion
duris

E

Eccleſiaſtes
echemenes
egeſippus
eliezer Hebræus
ennius
epænetus
epaphroditus
ephippus
epicharmus
epicurus
epiphanius
ethnicographus
eſaias
eudoxus
eunapius
euphorion
eupolis
euripides
euſebius
euſtathius
ezechiel

F

Feneſtella
feſtus Pompeius
Iul. Firmicus
flauius Vopiſcus
florens Septimius
florentinus
L. florus
franciſcus Philephus
Iul. frontinus
fulgentius

G

Gabrias
galenus
gellius
gennadius
gentilis
gregorius theologus

H

Hali Abaragel
haliabas
harpocratio
heliodorus
hellanicus

hephæſtion
heracleotes
heraclides Ponticus
heraclides Soranus
hermippus Smyrnæus
hermogenes
hermolaus Barbarus
hermon
herodianus
herodorus
herodotus
heſiodus
heſychius
hieremias
D. Hieronymus
hilarius
hippocrates
horatius
homerus
horus
hyginus
hyperides

I

Iamblichus
ioannes de ſacro buſto
ioannes grammaticus
ioannes Monachus
iob
ioſephus
ioſue Hebræus
iſter
iſaac philoſophus
iubas
iulianus iureconſultus
iulianus philoſophus
iulius Capitolinus
iulius Feſtus
iulius Pollux
iuuenalis

L

Lactantius
lactantius grammaticus
laertius
lampridius
leander
leontius
leuiticus
libanius
T. Liuius
longinus
lucanus
lucianus
lucilius
lucretius
lycophron, & eius interpres
lynceus
lyſias

M

Macrobius
malachias
manethon
manilius
marcellinus
martialis
martianus
maſurius
matthæus Euangeliſta
maximus Tyrius
meges
melanthius
menander
menander rhetor
mercurius
meſue
metrodorus
minar Siſennius
minutianus Apuleius
mnaſeas
mneſimachus comicus
moyſes
moyſes Cordubenſis
mundinus
muſæus

N

Neanthes
neocles Crotoniata
nicander
nicanor
nicarchus
nicephorus
nicolaus Damaſcenus
nicolaus theologus
nonius
numenius
nymphodorus

O

Oenomaus
oppianus
origenes
orion
orpheus
ouidius

P

Pacatus
palephatus
palladius
pamphilus Alexandrinus
panætius
panyaſis
parmenides
parrhaſius
parthenius
D. Paulus
paulus Aegineta
paulus Diaconus
paulus iureconſultus
pauſanias
petrichus
petronius Arbiter
petrus Aponenſis
perſius
phanodemus
pherecydes
pherenicus
philemon
philaretus
philæterus
philetas
philippides comicus
philius Delius
philo
philochorus
philoſtratus
phocion
pherecrates
photius patriarcha
phrynichus
phurnutus
picus Mirandula
pindarus
piſander
placiades
planudes
plato
plautus
plethon
plinius uterque
plotinus
plutarchus
politianus
pollio Treuellius
polybius
pomponius Mela
pontanus
porphyrius philoſophus
porphyrius grammaticus
poſidippus
poſidonius
praxagoras
praxilla Sicyonia
praxion
priſcianus
priſcianus Lydus
proclus
procopius
propertius
pſellus
ptolemæus
pythagoras

Q

Quintilianus
quintus Calaber
quintus Curtius

R

Rhaſis
rhemnius Palæmon
rhinthon
ruellius
rufus

S

Samus Delius
ſappho
ſeneca
ſerapion
ſerenus
ſeruius
ſextus Aurelius
ſextus Pyrrhonius
ſidonius Apollinaris
ſilius Italicus
ſimonides
ſolomon
ſolinus
ſopater
ſophocles, & eius interpres
ſophron
ſophronius
ſoſibius
ſoſicrates
ſoſigenes
ſoſipater Caryſtius
ſotion
ſpartianus
ſpeuſippus
ſtaſeas
ſtatius
ſtephanus
ſteſichorus
ſtobæus
ſtrabus
ſtrabo
ſudas
ſuetonius
ſyneſius
ſyrus

T

Tacitus
tarquinius Priſcus
tarræus
terentius
tertullianus
thales
thebit philoſophus
themiſtius
theocritus
theodorus Gaza
theon
theophraſtus
theopompus
D. thomas
thomas Magiſter

INDEX

thucydides	*tyrannion*	*P. Victor*	*xenophon*
tibullus	V	*uirgilius*	Z
timeus Locrus	*Valerius Flaccus*	*uitruuius*	*Zaeles*
timocreon	*ualerius Maximus*	*ulpianus iureconſultus*	*zenobius*
titinnius	*L. Valla*	*ulpianus rhetor*	*zenodotus*
trebatius iureconſultus	*uarro*	*uulcatius*	*zoroaſter*
trogus	*uegetius*	X	*Finis.*
tryphon	*ueranius*	*Xanthus*	

ERRATA

Pagina 2. uerſu 36. φιλαληθεῖς. 11. 49. *inſignitur.* 27. 45. *Heraclides.* 113. 16. *Pompeius Feſtus. atq; ita etiam dibi ſcribendum.* 125. 4. *Didymos.* 139. 33. *Parallelis.* 464. 5. *frugalitatis.* 522. 25. *Cærulij patrem.* 635. 14. *Satyricus.* 636. 31. *De cauis.* 766. 27. *Lunæ motus.* 801. 34. *inorientes.* 849. 9. *millium.* 860. 29. *anthropomorphon.* 895. 5. μεσόδμικον. 921. 49. *quòd cum mentis.* 1006. 18. *olfactu.* 1023. 35. *annuis.* 1035. 26. *tentoriæ.* 1046. 43. πρίνειν. 1076. 26. *Cochlidæ.* 1080. 48. ἰλλα. 1082. 35. *cedebant.* 1160. 48. *proſedamum.*

LVDOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBRI XXX

LODOVICI CAELII RHODIGINI IN ANTIQVARVM LECTIONVM LIBROS AD CLARISSIMVM DOMINVM IOANnem Grolicrium Lugdunenſem, Chriſtianiſsimi Gallorum regis à ſecretis, necnon Inſubriæ primarium quæſtorem, Præfatio.

QVAE SPLENDOR VITAE IS EST, EAQVE illuſtris famæ celebritas, uir clariſſime, non inter Gallos modo, in quibus natus es & educatus, ſed & Italia tantummodo non uniuerſa, qua ſuperum interpatet inferumq́ mare, ab Alpium radicibus ad Siculum fretum: quod doctiſſimus ut quiſque eſt, ita in primis amicitiæ tuæ obſeruanter inſinuare ſe approperat. Quippe à ſummis comprobatum autoribus noſti, beneuolentiam à uirtute duci in primis, confouerió, ac inde coortam gratiam haud ferè conſeneſcere unquam, nec areſcere, ut quæ à uirenti promanarit initio: quod & menti ſuum adſciſcit nitorem, & lætitiam comparat præſignem. Id quod & uates nobilis ſub poetico (uti aſſolet) inuolucro, amplius perſpicienti ſignificat, ſic canens propemodum,

Solis intonſa eſt Phœbo, Bacchoq́ iuuentus.

Quo ſanè factum, ut ipſe quoq́ idem mihi petendum decus, conſtituerim, ſed reuerenter tamen: & quod Parthorum regibus patrij moris eſt, non citra munus, quod eſt non abſq́ literario commercio. Sic enim concipio, Virtutem inenarrabili morum integritate conſtipatam, quæ te omnibus ingerit admirandum, & amabilem præcipue, uiciſſim me tibi parte ſaltem aliqua conciliaturam, quoniam hæc ſemper animo tuo, capaci omnium, numinis cuiuſdam loco fuerit. Nec ſanè fruſtratum iri me, aut uoto prorſus excaſurum, opiner, quando etiam ſi in illuſtri humanarũ rerum faſtigio conſtitutus, & (quod omnia exuperat) maximi regis intimus, ac Inſubrum quæſtor, cuncto paulominus terrarum orbi conſpicuum te præſtas, eniteſcuntq́ mentis altiſſimæ germina præclara, nihilominus præmiti eſſe ingenio diceris, ac inter Gallorum ſplendidæ nobilitatis uiros clementia & affabilitate tanta, ut nunquam non uel ſortis poſtremæ hominibus pareas, renidens perpetuò: nec ferè hilarior, quàm ubi te adeat quiſpiam tua uſurus munificentia, & naturæ diuinioris largitate incõparabili. Nec aquulam (quod dicitur) uino unquam ſic infundas, ut alicui ingratitudinem regeras, uel collatam gratiam commemoratione præſtes dilutiorem. Quippe imbibiſſe altius uideris, eſſe hominem homini deum, uel (ut Græcè dicam) ἄνθρωπον τῷ ἀνθρώπῳ δαιμόνιον, haberiq́ hanc ad felicitatem uiam cæteris omnibus munitiorem: quippe non aliam tenuere tot Galliarum uiri principes, ſed in primis tot, tantiq́ tuæ gentis proceres longe clariſſimi: quo argumento illis gloriæ cognomen adoptatum, haud ambigam. Quod ſi reluere conatur aliquis, in aliena laude, quàm par eſt, ingenioſior, ſuppetit tamen ex eminentiſſimis animi tui, omnia ſuperemimentis dotibus, nitidiſſimo quodam ſplendore perfuſis, coniectatio euidens. Illud, quicquid eſt, in humanis rebus uideri auguſtiſſimum, unde tam omnibus abſoluta numeris propagata uirtus ſit. Qua nunc & ipſe compulſus, imò (ut ſyncerius agam) blandiſſimè allectus, tibi me non quidem amicum exhibeo (neq́ enim tua hoc patitur amplitudo) ſed clientulum planè, & hunc quoq́ humilem. Quod uero in rerum fieri commercijs à negociantibus ſolet, parario utimur, & eo utiq́ iuſto, qui tibi me & doctiſſimo, & omnium ferè nobiliſſimo conciliatum pergat. Nec alius eſt omnino hic futurus, quàm uti præſtruximus, Muſarum initiatus ſacris, & ex ſciẽtiæ theſauris profluens. Etenim quum

nuper Antiquarum Lectionum libellos, quod maturuiſſe iam uiderētur ſatis, unguium incurſus diu perpeſſi, necubi impolitiæ obreperet labecula, ſtilo digna cenſorio, formis cuſos publicam facere materiam ſtatuiſſem, tu mihi Vir præcellens, unus ex omnibus ſelectus maximè es, cui noui operis, arida modò (ut ait ille) pumice expoliti, munus oblatum uellem. Quod ea res in primis tibi nobilium ſciētiſſimo, & ſcientum nobiliſſimo animi mei ardorem in tui nominis propagationem, quod mihi infularum loco eſt, abunde uidebatur explicatura. Equidem in ſanctarijs humanis animorum fœtura maius, ac indicaturæ grauioris cenſuerim comprimi nihil, aut ſeruari. Simul & nuncupatione iſtiuſmodi prorſum animaduertebam fore: tum ut ex amplitudinis tuæ quadam maieſtate noſtris libellis quippiam accederet autoritatis & gratiæ, ac omnino eximerentur numero, ſiquidem pleraq; ideo credi pretioſa, quoniam ſint templis dicata: tum etiam, ut tanquam deo quodam præſide ac ſenatus literarij principe, gloria inſigni, & in literatos meritis, communiti aduerſus omnem uirulentiæ reflatum, præſentia plurimum ijdem geſtirent tua, ſibiq; in eo placerent inſignitius: quando, uti à Peripateticorum principe traditum nouimus, in humanis rebus nil ferè cogitari gratius queat excellentioris amici ac patroni fide præſenti. Quæ quidem ratio hanc mihi nuncupationē, uelut neceſſariam, planè uidetur expreſſiſſe. Quanquam à Platonicis forſan hic decretis aberrarim, quod neceſſitas nulla magis cenſeatur uoluntaria, nec uoluntas neceſſaria magis, quàm amatoria. Primus hic, & idem ſummus, ac perpetuus uoluntatis affectus perficit omnino, ut nō amare nolimus, & nil ſit prorſus amore magis neceſſarium. Te autē uir clariſſime, quis nō amarit impenſius? quando non inde modò agnoſceris felix, quòd tota ſe ui ingeſſerit tibi fortuna in hac opum & potentiæ, ac honorum amplitudine: quibus & decentior quidam accedit corporis habitus, cui adeſſe planè aduertitur maieſtas quædam tacita, ut interim Secuſianorum, ſeu Lugdunenſium tuorum præſignem non attingā nobilitatem: quando eminentiſſimis autoribus Lugdunum dici prouinciarum ornamentū, ab Planco deductum, noſſe uidemur. Sed hinc grauius multo, quòd ſapientia præditus ſingulari, ſic uitam attemperas, ut quicquid animo concipis, quicquid re obeundum proponis, ab optato haudquaquam excidas fine, quæ demum hinc inde abſoluta, plenaq; & eſt, & cenſetur felicitas. Quippe illos deniq; beatos arbitramur, quibus plurima adſint quidem bona, ſed ita, ut inde manifeſta profluant emolumenta, quod utique citra uſum haudquaquam contigerit: hoc enim exuta poſſeſſio, felicitatem quánam iuuerit parte? At hunc ex formula, utq; dictat ratio, præter ſapientiam, quod ualeat præſtare, non ferè compereris. Hac porrò rationali naturæ cū Deo eminens paratur ſimilitudo, qui eſſe ſapientia ipſa creditur. In aſſimulatione autem eiuſmodi ſummum beatitudinis gradum uideri dubio procul conſtitutum, ſemper diuinus & ſenſit & docuit Plato. Sed & ſcientiſſimi ex noſtris animi uirtutem cenſuere longè clariſſimam & hominis peculiarē, de principe rerum deo bene coniectare, indeq; inter compares de illius agere præſcripto. Qua ex re illud colligunt uerìſsime, Niſi à ſeipſo, lædi poſſe neminem: quando in id bonum ius nulli ſuperſit extimo. Cæterum nec in tam ſuperba tuæ uirtutis cenſura, ſubblandiri me, uelim ſuſpicetur aliquis, aut ad tumulum nouercæ (quod dicitur) flere, uel eſſe Logodædalum aliquem, ac mutantem Protea formas: neq; enim apud ingenij uirum perſpicaciſſimi ſupereſt mendacio locus, ut qui uerborū phaleras, & pictæ tectoria linguæ callide internoſcat: quòd ſi ſuperſit maximè, ſeruiliter adeo tibi illuſiſſe, haud facile concoquat animus. Sed uera ſciunt omnes, qui tantæ indolis admiratione attoniti ſubinde inſuſurrant ſibi Græcanicum illud, οὗτός ἐστιν ὁ κλεινὸς ἐκεῖνος ὁ πάνσοφος. In tantum ab ijs reuulſus agnoſceris, qui & Sophocles uerbo Græco, Latinè autem dici ſolent laodicœni, uelut cœna oblata, laudibus efferri ſe paciſcentes. Conductis apud te, ac redemptis mancipibus eſſe locus poteſt nullus, in cuius mēte altioris præfloreſcunt uirtutis propagines, nil niſi heroicum, nil niſi diuinum redolentes. Quamobrem ſalue clariſſimum Lugduni tui decus, ſalue Galliarum ſpecimen auguſtiſſimū, ſalue inquam uirtutis aſſertor unice, ac hominum in omni uſu ſumme. Quodq; inſigniter facis, patriæ uirtutis, eminentiſſimo cuique celebratæ, pomœria profer latius, iam hinc ut perdiſcāt omnes, nō ſcientia belli modò, quod creditum quandoq; ſcimus, Gallos prꝫcelluiſſe: uerum, uti nunc

eſt

eſt,in omnem bene inſtituti animi decuriam uenire, deterſo prorſus uetuſtatis ſordidæ omni ſqualore. Illud ſingulare ac nitidiſſimum fuerit eminentioris naturæ argumẽtum, nullius te in diſceptãdo elogium, nullius te faciem inſpectare: ſed Areopagitarum quodam ueluti more noctu, ac in tenebris aduerſum ea, quæ tui ſunt fori, ſententiam ferre, tanquam afflatu non quidem Delphico, quod Gentilicium eſt, ſed diuino inſtinctum. Senſit hanc animi tui capaciſſimam fertilitatem longè clariſſimus Gallorum rex Franciſcus, ſenſere Galliarum eminentiſſimi proceres: nam ſi quid ingerat ſe ambagioſum in ijs, quæ functionis ſunt tuæ, ac tu quid in ea re cenſeas, prompſeris, quod inſita præcelſi tamen animi moderatione rarenter obtingit, omnium mox approbatur calculis, uel citra ſententiæ rationem, quando in uniuerſorum mentibus irroboraſſe amplius animaduertitur, ſummum eſſe integritatis examen, ſi inſuſurraſſe contingat, αὐτὸς ἔφα, ipſe dixit. Quare & ſi eminentiſſima ſemper conſectaris, nunquam non cœleſtia cœleſtis ipſe
ſuſpectans: nihilominus noſtra hæc minutula ne reieceris, ac prædiuites imitare,
nam πολὺ τοῦ πιπέρεως ἔχων τίθησι κἂν λαχάνοις. Verum nos præfari de-
ſinamus, teq; iterum ſuppliciter apprecemur, qua ſoles, frontis
erugatione, hoc quicquid eſt libellorum excipias
lætus: ut te præſide, adeant & cæ-
teri, liuore poſito.

Vale.

NATVRAE PRINCIPI AC INTELLECTVALI SAPIENTIAE NECNON AMORI SACRVM SPIRITALI AFflatu quorum trino & uno aſpirante uberius, hæc publico ſtudioſorum bono condita nobis ſunt: nam ſicuti materiæ actum exhibet forma, corpori uitam anima & motum, itidem animæ uirtutem intellectus, principium intellectui actum uitalem intellectualemq́;, ac lumen inenarrabile.

LODOVICI CAELII RHODIGINI

IN LIBROS ANTIQVARVM LECTIONVM AD bonarum literarum ſtudioſos omneis, Præfatio.

EPICVRVM philoſophum uno uoluptatis nomine plerisq; infamem, ſæpe uero etiam grauiſſimum, dicere ſolitum accepimus, Collatum beneficium accepto non pulchrius modo & ſpecioſius uideri, ſed iucundius quoq;, ac mira quadam ratione ſuauius: quando χαρᾶς οὐδὲν οὕτως γόνιμόν ἐστιν, ὡς χάρις. gaudij nil æque ferax eſt, ac gratia. Proinde prudentiæ multæ ac ingenij perſpicacis cenſeri poteſt & debet, qui omnium princeps eam Gratiarum excogitaſſe nomenclaturam uidetur, ut unam diceret Aglaiam, Euphroſynem alteram, poſtremam denique Thaliam, uelut in benefica natura purius ampliusq; fœcunditate præſigni progerminet gaudium, exuberetq;. Nam & in Oedipode tyranno Sophocles, ἄνδρα δ' ὠφελεῖν ἀφ' ὧν ἔχοι τε καὶ δύναιτο, κάλλιστος πόνων. Quibus de cauſis quum uitæ pro innato captu ſolertiæ curriculum totum (nam, quod dicitur, nec puero quidem feriæ, nedum Saturnalia) ad procinctum remis uelisq; dum tendimus, in literarum, & interiorum utiq;, ſtudijs tranſmiſerimus, nulla ſubijt pridem grauior cura, nullum eminentius ingeſſit ſe propoſitum, quàm ut maturius, quantum hoc nomine principi naturæ primum (hoc eſt, diuinæ) debeamus, teſtatiſſimum toto terrarum orbe faceremus: quippe ab inenarrabili, ac infinita ſemoti abiunctiq; clementia unum modo, & uix id quoq; ſcimus, Nihil nos ſcire prorſum, aut poſſe: mox uero ut quicquid tot noctium euigilati emenſiq; labores, & hauſtæ lucernarum fuligines, dierumq; ſudor nobis peperiſſent, in album publico captantium ingenij cultum bono promere pergeremus: eo quidem procliuius, quod elegans eſt M. Catonis oraculum, Nihil agendo, homines male agere diſcunt. In hunc etenim uſum duriſſima ſumus perpeſſi: ut, quod diuino ex fonte in nos eſt perductum, benigne in alios itidem corriuaremus, reiectis omnino inauſpicatis neſcio quibus, in arcana protinus, quicquid eſt illis paulo acriore ſtudio comparatum, intrudentibus, imò etiam contumulantibus. Quod in ſenatuſconſultis, quæ tacita uocãt, quandoq; factitatum nouimus. Mihi ſanctarium exquiſitius nullum fuerit, quàm artium bonarum ingenia candidata: quibus ſumma hilaritate, uelut in Platonis diuini rempublicam tranſcriptus, quod mihi eſt, impertior. Argumentum huius ſtomachi mei habebunt eruditi omnes, quòd eos, quibus exploratius comperta hæc meditataq; ſunt, pecularius appellare operis initio, non ab re eſt uiſum: non ut fluentis largiſſimis aridus ipſe aquas ingeram, ſed indidem potius ut deriuem, quo retorrida rigentur inuenta, imò uero, ne ſi fortè (ut aſſolet) præſidibus nullis in aciem prodierint, tanquam αὐτοκάβδαλα, ut Ariſtotelico utamur dicendi more, id eſt, rudia impolitaq;, nec unguibus impetita diu, protinus impreſſionem faciente male feriatorum ſciola manu, alliſa uel diſpalata pereant. Quamobrem parte hac Euripidion illud facile reiecero, quo is Archelaum fertur alloquutus, οὐ βούλομαι πλουτοῦντι δωρεῖσθαι πένης, μή μ' ἄφρονα κρίνῃς, ἢ διδοὺς αἰτεῖν δοκῶ. Siquidem uobis doctiſſimi uiri, quibus & rerũ innumerabiliũ, & luculentiſſimæ orationis ſuppetunt diuitiæ, noſtrum hoc qualecunq;, forteq; etiam ſimplarium offero munuſculum, non auri uim à quoquam, non id genus alia uiciſſim repetiturus: ſci-

tum

tum enim eſt Græcanicum illud, πεπράσκα δ' ὁ λακὼς πάντα πρὸς ἀργύριον: ſed animum præcipuè in legendo mitem, benignũq;: qui eſſe doctis omnibus germanus debet, nullo liuoris fuco, nulla feſtinantius lacerandi labecula maculoſum obſcuratumq;: mox uero & aduerſum noctuinos oculos & frontes obduratas, ac neſcio quos ἐκ τῶν τριόδων edentulos, ſemper ueſcentibus uirulenti quippiam allinentes, ingenuam propugnationem: nec precarium, ſed iuſtum auxilium: ut toto ſtandum putetis pede, ne quid tetræ prorſum rubiginis affricent inauſpicatiſſimi tritagoniſtæ: ut Demoſthenis in Aeſchinē protinus uerbo utar. Quos ſat ſcio, ſi ualeant, nulla non hora Philoxenum nobis, & Gnathonē Siculum gulæ proceres, ac cupediuoras infames exhibituros: quibus id fuit perfamiliare genuinumq;, ut uocati in pultaria narium mucoſam excuterent ſuperfluitatem, ut rei fœditate auerſantibus cæteris, ſoli uel ultra uota ſaburrati epulis abunde diſtenderentur. Quanquam in male conceptas uoculas, apalæſtrorum (ut ſic dicam) ad uenena natas, nec conatu ita multo uideo eſſe opus, toto præſertim organo inſtructis. Nunquam (mihi credite) intra teli iactum progredi, permittent ſibi: ſatis illis ſuperq; eſt terroris ac tumultus omnia implere, oſtentare magis quàm bellum gerere: ut quibus amatoria Bucolicorum uerſuum uerba modo recinere, ſit frequentiſſimum. Sed nec clauum rectum tenentibus, regiaq; incedentibus uia, magnopere Theoninus dens uidetur reformidandus. ἐάδην ξυνέρισι, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι Diras aues, ac uelut Scironis prærupta letalia, nil moror, doctiſſimo cuique controuerſa ſemper, ſilentio demum prudentibus eluctanda. Nam ut protinus de me iam ordiar dicere, id eſt in opere hoc condendo adhibitum temperamentum, ut temporis ſpatium longius ab exorſo eo decurſum, uice iudicũ planè perfunctum uideatur: quibus noua fœtura prodituros mox in publicam materiam libros ſubijci, uirgula Ariſtarchi perpendendos, in præclara legum illa concinnatione diuinus ſanxit Plato: ut commoniti hinc decoris huius ſtudioſi conformatos acrius; iterumq; ac ſæpius recoctos proferrent. Pictorum certe inſtitutum memorabile narratur, ut per interualla ſubinde tabulas peruiſerent: credo, ut partus amore quadamtenus refrigerato, perinde ac ſpectatores, perpenſione acti uel minuta diſpicerent, in quibus perpeti aſſiduitate hebeſcit plerunq; generantis acies. Id nos in hiſce libellis, non tam in noſtrum euigilatis nomen, ac ut famæ publicæ tympana pulſaremus, quàm ut ad procinctum tendentibus præſidio forent, omnino pro uirili ſequuti ſumus: ut recognitione interuallata identidem penſitati concoctiq;, ac uelut caneſcentē ſuamq; indepti maturitatem, in manus hominum citra inſcitiæ labem prodirent. Nam & Agatharcho ſibi nimium placente, quòd tabulas depingeret celerius: ἐγὼ δὲ πολλῷ χρόνῳ, Zeuxis inquit. Et Cinnæ Smyrnam nouem annis ſcriptam, proditum eſt: Iſocratis Panegyricum, etiam decem. Qua tamen in re, ut obiter Catoniano caueam ſupercilio tumentes, & hiſtriculos neſcio quos, ac liuidos, quorum ſemper in obelo mens, & Feſcenninum uirus: non ita ijs quæ promuntur nobis omnium requirimus aut paciſcimur aſſenſum, perinde ac loquatur quercus: ſicq; dicamus, tanquam ambroſia nos ali deceat. Noſtra non adeo amamus, ut ſi uſus ferat, uel cum famæ diſpendio non alliſuri uideamur. Maius eſt in publico bono momentum, cui à diuini cultus obſeruantia mancipati obſtrictiq;, interdiu noctuq; allaborauimus. Me autore primum in ſpongiam incumbet, ac una circumducetur litura, quicquid parum integra fide, aut ſcitè minus docteq; in literas promptum, fuerit animaduerſum: etiamſi eum paſſim adhibuimus modum, ut quæ traduntur, omnia ferè claſſicis ac maiorum gentium obfirmata ſuffultaq; autoribus, ueluti ſtatuminibus quibuſdam rigidioribus, citra uitij aut ruinæ metum ſtent ualidius, reflatum paulo etiam uehementiorem facilè contemptura. Et ſciant philologi omnes, mancipio nos permittere, ac euictionem præſtaturos, ſi quis litem intendat. Proinde ſiquid exierit, quod geniũ habeat, nec ſit quarta natum luna, ſeligat id lector accuratus, quo auctior fiat, & cultior literaria ſupellex: ſiquid tamen excitatam opinionem, quæ aduerſaria ingens plerunque proponitur nobis, implere potuerit minus, ac πτερυγίζειν uidebimur quandoq;, & ſentietur alicubi Lacratidæ frigus, aut (quod Galenus inquit) δοξοσοφίαν magis, quàm ueritatem animaduertemur captantes, meminerit unuſquiſq;, homines eſſe nos, quibus conniuere in pluribus, inſitum eſt: nam & ueterũ ſapientiſſimi multa quidem ſciſſe dicuntur, omnia uero haudquaquã. Alius alio plura inuenire poteſt, nemo unus omnia. Quã-

obrem deſinant acutis naribus,ſubductiſꝗ; ſupercilijs, & caperata fronte, ſtriataꝗ; ſcioli,quibus putet ſæpe unguenti plena alabaſtrus, noſtra quocunꝗ; concepta ſydere ſint, immitius conuellere:memores,nemini unquam uitio datum, diuinam bonitatem, quo melius ualeat,coluiſſe.Bene ſentiẽti non erit partus hic Hypenemios omnino,aut quod Plato inquit, γόνιμος ἀνεμιαῖος, uel ὁριςαον ὄναρον: quando ad quingenta plus minus ex autoribus electiſſimis opinatiſſimiſꝗ;, perpenſione accurata, repaſtinantur loca parum alijs animaduerſa: ne quis claudi more nos pilæ arbitretur inhærere, alieniſꝗ; cernere oculis,nec ex ingenio quicquam promere. Verum in hoc eum ſeruamus modum, ut omnium ferè parcamus famæ,neꝗ; enim infectam cruore gloriolam captamus, aut ſatyram condimus. Quod ſi quis proſciſſum ſe traductumꝗ; ac digito monſtratum ſuſpicabitur,uelim expendat acrius iniunctam promendi ueri neceſſitatem: neꝗ; enim parietem linere propoſitum eſt, aut puluillum cubito iacentium ſubdere. Porrò & animi candorem ab omni prorſus æmulatione,& figurati præconis morſu,ac uirulentia ſecretũ. Ego magnis nominibus,quando proferunt ſe (ut nunc eſt) mira fertilitate diſciplinarum omnium ſtudia,libenter aſſurgo,inuenta,& in ſcribendo curam approbo, exoſculorꝗ;:ſic enim exoleſcet quàm primum barbaries, cuius (ut ſic dicam) uitiliginibus ſordeſcẽs Latinæ linguæ claritas diu,uelut mucore, iacuit adobruta. Quod ſi ueſtra inſequutus ueſtigia doctiſſimi uiri,ceu in eandem harenam uocatus pugnatum,dolium ipſè quoꝗ;,ſicuti ille fecit apud Lucianum,uerſare ſum adortus,nil eſt quod iſto nomine cuiquam frontem contraham:quippe notiſſimum eſt,delicatam eſſe doctrinam,ictus pugnanti dictare de muro.Obſcurior quidem mea forſan fama eſt,fictilibus tamen prolibatum ſimpulis commeminimus:ac inter uina & epulas, non ſpretum ſæpe aquæ potum. Notum & illud eſt, ſumma perſequentes, honeſte uel in ſecundo conſpici faſtigio. Quæ immenſis laboribus ſunt comparata mihi,quanquam ſumme diſtricto uarijs curis,ea nec ferè prætrita,uel oblita pridem in album promuntur, & ſcientiſſimorũ decuriæ adnumerantur, ne uelut ἐν κωφῷ θεάτρῳ diutius adblandiamur nobis. Quod ſi fallimur, nec plauſum expectare noſtra ualent,ſuccinam illud ipſe mihi, κεκύλισται ὁ πίθος ἐν κεραμείᾳ. Cæterum quo certiore cubito hoſce libellos metiri,etiam in ueſtibulo,ualeat unuſquiſꝗ;, uelut per teſſeram edicto itinere,iam operis rationem exequi pergam. In quo ſanè commonitos harum Lectionum ſtudioſos uelim omnes,non intra grammatices pomœria contineri, quæ bonorum iuuenum emolumentis elucubrauimus:neꝗ; ἀτρέμας,quod aiunt,ἐν ἰδίοις μένειν ὁρίοις:ſiquidem omne ſtudiorum ferè attentatur genus,præcipue uero Platonis, ac Platonicorum rimamur arcana: ut quum ab illis amentatas haſtas acceperimus, eas noſtris euibremus lacertis:quod ad illorum aliquandiu lucernam peruigilauimus, propter rerum nobilium eminentiſſimam in philoſophia ſublimitatem:quæ uetus illud Pythagoreorum ſymbolum,ex diuinitate profluens recipit fertiliſſime. Ex quo inter legendum, ſi modo aſſequare quæ dicantur: nec tranſeunter, ut Nilum canis, quod ait Galenus, delibes: mire animos afficit, ac in ſummum à terrena ſequeſtratos humilitate prouehit,inenarrabilem diuinorũ amorem ingenerans. Et ab Ariſtotele traditum ſcimus, præſtare paucula ex nobiliore ſcientia prægustaſſe, quàm de ignobiliore multa. Nec tamen negliguntur interim Peripateticorum placita, ſubtilitate immenſa naturalium arcana extra omnem aleam perſcrutantia.Quin,ut noſtris nil ceſſatum horis, ſciant omnes, nec uelle nos, quod dicitur, ἑνὶ καλόποδι πάντας ὑποδεῖν, Medicorum ingreſſi ſcholas, & uireta præcipue iucunda, quæ interuiſimus accurate, ut Chriſtianæ ueritatis theologos taceamus: quos utiꝗ; uigilare ſolos recte dixeris, ſomniantibus cæteris, ac profunde omnino: uerſuram inde facimus, & excellens præfloramus argumentum, quoniam ſortem uſus pariat, etiam ſi raptim, & uelut per tranſennam prætereuntes. Quo factum eſt, ut à naturæ principe initia ducentes, quo ab intelligibilium profunditate inenarrabili ad ſenſibilium mox declinaremus certitudinem, ſiquid tamen certi ſcire licet, aut habere,quum uera hic haudquaquam ſint,ſed uerorum imagines & umbræ, in mundi contemplationem,nullo unquam ſatis eloquio explicitam,uela fecerimus propanſa,conſequente dæmonum natura,in qua multiplex retegitur ſubtilitas rerum, alioqui poeticis adumbrata figmentis. Statimꝗ; ingerente ſe nobis humanæ excellentia poteſtatis, quam eſſe miraculum ingens,& diuinum quoꝗ;,uetus comprobat Theologia, multum

parte

parte hac ſtilo indulſimus, lateq; animalium principi, & in uniuerſi meditullio planè regnanti proprias & animi & corporis dotes extra omnem admirationis captum, regeſſimus: ut rationale animal infinitæ bonitatis eſſe delicias ſe, animaduertens, illi rebellem minus agere, tandem condiſcat: ſi Tyanei aures nõ ſpreuerit, quibus ille ab ſenſu interim ſecretus, inenarrabili concentu Apollinem diuinum mire uniuerſa contemperantem audiebat: quando eam nobis peccati peſtifera uis inuſſit labem, ut homine nil ferè comproberur fragilius: quod atrociſſimi belli interſita hiſtoria, manifeſtum facimus. Ab hac uero argumenti altitudine, multis fortè caliginoſa, in uarios digredimur linguæ utriusq; flores: ſubinde tamen, quæ philoſophiam reſipiant, interſerimus. Qua in parte ab Academicorum ueſtigijs non reuellimur, & Socraticorum: quibus frequentiſſimi fuit moris, quæſtione digeſta, diuerſas ad id quod agitaretur, ſententias afferre ac rationes: ut pluribus propoſitis, inuicemq; collatis, inde ſecerni facilius poſſet, quod rationi conſonum magis uideretur. In alijs uero Græcos plurimum autores ſequimur, non quidem ut interpretes, ſed ex eorum perenni uelut fonte iudicio noſtro, utcunq; eſt uiſum, haurientes: ſæpius etiam uel in luto quærentes aurum, ut dicitur, quod eſſe prudentiæ multæ creditur. Nec noſtros tamen retundimus inſigniter cultos, ac luminibus multis niteſcentes: ueluteq; emblematis quibuſdam mire gratos: aut ſpatioſa, eruditaq; Iureconſultorum uolumina, quando & hi aduocantur ad partes: quorum eſt anima Dei cultus, at ſpiritus patriæ legis cura, cor uoluntas recta, manus rectæ uoluntatis effectus, totum æquitas & grauitas. Atque, ut paucis rem complectar, quicquid lectione collectum eſt, ſtilus in unum rediget corpus, & inde ANTIQVARVM LECTIONVM titulus hiſce libellis eſt adoptatus: nam & Pomponium libros Variarum lectionum, concinnaſſe legimus: ſed & Commentaria Lectionum Antiquarum, à Cæſelio Vindice compoſita, Gellius aduocat. Siquidem adhibita ingenij noſtri aura, quæcunque ea eſt, in ſaporem unum, imagine quadam apum, mire diuerſa confudimus libamenta, uti ex ſuccis odoraminum uarijs, reliquum tamen fiat ſpiramentum unum: adſeruato, quantum ualuimus, breuitatis modulo, ne prorſum nimio plus excreſcens fieret ἑκατοντάβιβλος πραγματεία. Indicem porrò præpoſuimus, ſed triplicem, primo quid ſingulis opere toto capitibus contineatur, paucis explicamus: mox, quæ in diuerſis autoribus exactiore lima perpendantur, expoliantutúe: poſtremò, uocabula, & ſcitu digna complectimur ferè omnia: ut indulgenter, ac beneuole cum poſteris actum à nobis, iam hinc perdiſcant omnes. Id quod, uelut principem addecet, commonuiſſe obſcurius Cæſarem accepimus, qui peregrinos quoſdam, & fortuna opulentiore contemplatus canum, ſimiarumq; catulos ſinu circumferentes, ac mire confouentes, amanterq;, quærere perrexit, ἆ παιδία παρ' αὐτοῖς οὐ τίκτουσιν αἱ γυναῖκες.

ELENCHVS SIVE INDEX BREVIS EORVM QVAE CAPITIBVS SINGVLIS TOTO CONTINENTVR VOLVMINE.

CAPITA LIBRI PRIMI.

AN deo congruat nomen aliquod, obſeruata ex Theologumenon libris. Cap.I
Quo pacto mundus ſit congeries malorum, & terra improbitatis prouincia, quum multi deum eſſe mundum dicant, & Moyſes quoq; ac ſanctæ literæ miris efferāt laudibus. Cap.II
Humana natura aſtruitur non uilis, nec contemnenda. Hominis cauſa omnia eſſe à deo quodammodo producta. Hominem futurum fuiſſe immortalem, ſi non peccaſſet. Ante peccatum, an noxium quippiam produxerit terra. Incorruptibile quot dicatur modis. Cap.III
Terram eſſe mundi chorum medium, quæ ſit Muſarum chorea, quid Apollo. Terram eſſe ſtellam unam ex Pythagora. Cur dea à Platone dicta. Terræ nomen non eſſe uile. Cur firmamentum dicatur. Item cœlum quomodo unitas omnium. Aquarūm cœleſtiū ratio. Terræ præconia plura, & quæ ſit eiuſdem forma. Cherſos quid, item cherſæa. Zedoros terra cur. Cap.IIII
Mundus quid ſit. Natura continens mundum quibus cenſeatur nominibus. Inibi de ſphæro breuiter. Quid ſit illud Timæi, Mundum conſtare ex mente ac neceſſitate. Mundi principia tria. De Anaxagora, cur diceretur νοῦς. Cap.V
Mundus, ſiue coſmos unde dicatur. Quid coſmius & coſmetor. Cur pulchra fiant in mundo. Vnde colligatur mundi pulchritudo. Cœlum eſſe picturatum, & cur dictum ſit ouum. Belus quid. Interim animam eſſe organum dei. Foſſa quæ dicebatur mundus. Seueri hiſtoria. Cap.VI
Vacuum in mundo eſſe nequit. Vtrum uiſus ſine aere intermedio poſſit perfici. An extra mundum eſſe poſſit uacuum. Mundus an ſit unus. Cap.VII
Vtrum eſſe poſſit corpus extra mundum. Quòd ſi concedatur, utrum poſſit à nobis uideri. Cur pede affecto afficiantur inguina. Cap.VIII
Quo tempore anni creatus ſit mundus. Cur Aries ſignorum primus. An demonſtrari queant mundi primordia. Cap.IX
Quæ ſint in mundo antica & poſtica, dextra & ſiniſtra, ſurſum & deorſum, declaratur Lucani locus, & Ouidij alter. Sacrificandi mos. Cur in Oriente naſcantur gemmæ, & aromata, leones, elephanti. Papinij locus illuſtratur. Cryſtalli ratio. Item pauonum, pſittacorum, meleagridum. Cap.X
Quam rationem in animalibus dextra, uel ſiniſtra pars, necnon antica & poſtica: item ſuperna, infernaq; habeant. Plantarum radices eſſe oris uice. Senſuum alios dici naturales, animales alios. Cur uirorum ſuperiora craſſiora ſint, in fœminis contraria eueniant. Cur in lateribus ſint crura, alæ, pedes. Ambulandi ratio. Cap.XI
Cœlum an ſit animatum, ex Peripateticorum doctrina. Rurſum quæ ſint in eo dextra & ſiniſtra, antica, poſtica, ſuperna, inferna. Item quæ orbis longitudo. Expenduntur Virgilij loca duo. Cur cœlum moueatur ab Oriente in Occaſum. Templa cur Orientem ſpectent. Quintum corpus nec grauitatem habere, nec leuitatem. Cœlum eſſe abſq; materia. Cyttarus quid. Cap.XII
Mundi figura. An cœleſtia nutriantur. Cardinum cœli diſtinctio ac poteſtas. C.XIII
Quot ſint omnino ſphæræ. De Manichæis obiter & Gnoſticis, ac Agnoitis & Chiliaſtis. Recondita de Parcis tribus. Cap.XIIII
An quæ uiſuntur, ſint planè ſyderum corpora. Item an ſtellę ſuo luceant lumine. Quid ætheris nomine intelligendum. Cur in planetis uarij cernantur colores. Cur luna maculoſa.

loſa. Aſteriſcus quid, diacodion, aſteriace, ſyderatio. Stichiomatici qui ſint. Cap. XV

An planetæ afficiantur uaporibus terræ. Prius, qualis cenſeatur in literis Ptolemæus. ἀποχὴ quid. De trigono, quadrato, hexagono, diametro. Hæreticus planeta. Caput XVI

Elementorum colores, ſaporesq́. Item an planetæ colores habeant: unde colligi eorum poſſit natura. Elementa cur dicantur στοιχεῖα. De Proteo ſcitu digna: item Idothea: Terra aphoratos quæ. Cap. XVII

Planetarum poteſtas maior ſit, an fixarum ſtellarum. Quæ in utriſq; nominum, & in motu diuerſitatis ratio. Chaldæorum placita de planetis, item dijs conſiliarijs. Heſperides quæ ſint. Planetæ piſces, item in re militari. Sol & luna an inter planetas. De planetis quoq; plura. An cælum initialis ſit generationis cauſa. Cap. XVIII

Mundum, ſphæras, ſtellas ſentire, ac preces exaudire. Sphæram maximam eſſe mundi oculum, terram item anima & ſenſu præditam, ex Platonicorum doctrina. Origenis placita de ſtellarum animis. Quas intelligi oporteat Neptuni ſtellas, uel Iouis. Cælorum concentus. Mundus an finitus. Græcorum in motu terræ ſuperſtitio. Cap. XIX

Dignitas cæli ex hiſtoria, item ex phyſicis rationibus. In cælo eſſe trinitatis myſterium. Cur dicatur οὐρανός. Si ſtaret cælum, nihil moueretur. Si calor cæleſtis deficiat, nullibi erit calor, uel frigus. Creatis omnibus ineſſe trinitatis ueſtigium. Cap. XX

Mundi colores tres. An ſint in cælo colores, ex Peripatetica ſchola, an item calor. In quota ſignorum parte cõtingant dierum mutationes. Aſtra unde dicantur. Cælum quot modis dicatur. Cap. XXI

Regio apud Platonem terreſtri paradiſo aſſimilis. Item ubi ſit paradiſus is. Paradiſus quid. Arriani hiſtoria ad id mirabiliter faciens. De habitatione ſub æquinoctiali. Item an ibi ſit mare. Antiſcij qui. De hemiſphærijs duobus, non ingrata. Item de Olympi uertice. Cap. XXII

CAPITA LIBRI SECVNDI

Simulacra duo nobis eſſe propoſita, mundum & Chriſtum: mundum eſſe tanquam rempublicam, & dei templum. Angelos à deo præfectos humanis rebus, qui mox euaſerint dæmones, & immundi ſpiritus. Angelorum numerus, Platonis & Ariſtotelis ad id ſententia. Caput I

Dæmonis nomen fuiſſe ueteribus honeſtum, nobis non ita. Cur Ariſtoteles dicatur dæmonios, & Plato diuinus. Qui à ueteribus dæmonij dicantur. Cap. II

Rationalis naturæ gradus eſſe tres, deorum, dæmonum, hominum. Dæmones cur. Item eoſdem dici lares, ac genios. Dæmonum deſcriptio. Qui medioxumi, patellarij, ſemones, heroes, manes, Pluto ſumanus, ſangus, popi, diopi, ſtenopos, ſtenoparchæ. An angeli omnes ſint ſpeciei unius. De Dionyſio Ariopagita carptim. Caput III

Eſſe item in ſphæris quorundam ſententia dæmonum ordines. Prouidentia triplex. Quomodo à dæmonibus afficiamur. Qui dæmones naturales, quiq; aduentitij. Dæmonum præfecturæ. Item dæmones eſſe tanquam paſtores. Cap. IIII

Dæmones an habeant corpus, item angeli. Corporum genera quinq;. Nereides quæ ſint. Qui, & ubi uiſibiles dæmones. De Glauco interim. Cap. V

Dæmones eſſe ſemine fœcundos, & coire, angelos bonos minime. An angelus dicatur de homine. De gigantibus interim. Dæmones qua ratione uarias exhibeant figuras. Quæ ſint Naiades, dryades, onoſceli. Cur quidam dæmones ingerant ſe puerperis. Mirum peſtilentiæ genus Conſtantinopoli. Cap. VI

Dæmones mali, dæmonum è cælo lapſus. Quem Ates nomine intelligat Homerus. Trygodæmones qui ſint, & ſorodæmones. Couali. Soroadios dæmon. An dæmones ſint naturaliter mali. Cap. VII

Dæmones an ſentire doloris uim poſſint. Spiritum eſſe, qui ſenſum efficiat. Cur enſes offerantur dæmonibus. Virgilij locus explicatur. Theologica ſententia de ſupplicio dæmonum. An corruptioni ſubijciantur angeli. Exorciſtæ qui ſint. Caput VIII

Dæmonem

Dæmonem pluribus modis dici. Animum noſtrum etiam dæmonem nuncupari. Locus Virgilij declaratur. Genituræ loca in cœlo. Cap. IX

Dæmonem eſſe unicuiq; proprium, cuſtodem, teſtemq;. Quæ ſint ab eo emolumenta. Quando fiat dæmonis ab anima electio. Dæmonium Socratis quale foret, & cur diceretur deus. Dęmonius uir. Item de Auguſti & M. Antonij dæmonio. Zabulus. Malleus terræ. Dæmonum bonorum & malorum nomina. Cap. X

An mutato loco mutetur & dæmon. Cur quis alibi fortunatior. Dæmone illuſtrante, mira ſæpe à nobis fieri. Theologorum de angelis bonis placita. Parangeliarchus. Ca. XI

Oracula fuiſſe à multis comprobata, à multis item damnata. Oraculorũ origo. Theologiæ genera tria. De Taciti & Floriani ſtatuis. Annum milleſimum expectare quid ſit. Thulis rex. Thule unde. Statuæ dæmonicæ. Vnde habeant uaticiniũ dæmones. Ca. XII

Dæmonum bonorum malorumq; diſtinctio ex Porphyrio. Dæmonum deſcriptio ex Auguſtino. An dæmones ſint hominibus præſtantiores. An illis fomenta ſuggerentibus ſemper peccatis obretiamur. ἐγγαστρίμυθοι qui dicantur. De Serapi. Quos facile arripiãt dæmones. Cerberus qui. Dæmonas non poſſe diuitias dare. Animas defunctorum à dæmonibus effingi. De Arreptitijs plura An humanis animis illabi poſſit immundior ſpiritus. Terniſtratores qui ſint. Item paredrus, exhedrus Cap. XIII

Afferuntur ex Auguſtino rationes aliæ, quibus poſſint dæmones futura prænoſcere. Crœſi hiſtoria. Futura noſcendi modos eſſe duos. Cordis arcana modis cognoſci duobus. Cap. XIIII

Origenis opinio de corpuſculis ęthereis atq; aereis: Item de reſtituendis dæmonibus. Origenis excellentia. Cap. XV

Euchetarum & Gnoſticorum impia ſacra dæmonibus concipiendis, curq; Euchetæ dicantur, & Gnoſtici. Cap. XVI

Anacephalæoſis ſuperiorum. Hominem eſſe miraculum magnum: ac quodammodo omnia, & dei ſimulacrum æmulum, Item quid ſit homo, quomodo miraculum. Trinitatis ueſtigium animæ impreſſum. Homo cur rerum mẽſura, & ſecundus deus. Anima cur dicatur ψυχὴ ex Origene. Cap. XVII

Mundos eſſe tres, Hominem dici quartum mundum, in quo ſimulacra ſint reliquorũ trium: item eſſe ueluti Proteum. Pyramis, Aether quid: & æthra. mundos eſſe innumerabiles ex Origene. Cap. XVIII

An ex terra fortuito generari homo queat. Mira de animalium quorundã ſpontali generatione, Venenatorum, & morſu oblædentium origo. An eſſe poſſit uniuerſale diluuium ex Auerroe. Cap. XIX

Homo duobus modis ab Hebræis dicitur, Enos & Adam: ſed Adam, idem eſt ſimpliciter quod homo. Vnde ſit coniectatio, hominem rectè ab humo dici. Animantium interſtitia compoſitionis ratione. Cap. XX

Quibus item probetur, homo ſimilis mundo. Apocataſtaſis quid. De ſtellis in quatuor mundi cardinibus. Hominis laus ex Cicerone. Cap. XXI

Omnis noſtra dignitas ab anima eſt, quæ uehiculum eſt ad deum, & imago mẽtis. Spiritus corpora præparat ad animę ſuſceptionem. Auguſtini, Pythagoræ, Platonis, Ariſtotelis opinio de anima. De entelechia quæpiam. An per accidens corpori inſinuetur anima. Item an fuerit ante corpus. Cap. XXII

Animæ diſtributio ſecundum potentias. Mentem eſſe uice luminis, & inſtrumenti, & uiſus. Qui ſit Ianus bifrons. De mentis capite, ſiue flore. Animæ officia tria. Quid ſit animam è corpore ſegregare. Animus & anima quo diſcernantur. Plinij locus declaratur. Cap. XXIII

Quod ſit animæ idolum. Item quæ imago, & umbra. Ex quibus fiat animal. Adam & Euæ myſtica interpretatio. Cap. XXIIII

Vegetatricis animæ munus triplex. Altricis facultatis organa duo, item munia quatuor. Epeleuſtice motio quid. Cap. XXV

De animali uirtute, item naturali & uitali, ex Auicenna. De ſyntereſi, ac conſcientia. Virtus in ijs quid. Cap. XXVI

Senſuum commoditas, & neceſſitas. Quatuor eſſe, quibus rerum apprehenditur cognitio

gnitio. Quibus inſit ſenſus. Origo eiuſdem. Neruorum paria ſeptem. Spinalis medulla. Cur anima uires ſuas magis in parte iſta promat, quàm illa. Cap.xxvii

Ariſtotelis ſententia de ſenſuum origine. De medio duplici, quo ſenſus producitur in actum. Olfactum eſſe minus alijs neceſſarium, & quæ utilitas eius. Cap.xxviii

Senſus cur tantum quinque. Quatuor neceſſaria ut ſentiamus. Animæ progreſſus nouem ad ſcientiæ plenitudinem. Cap.xxix

Senſus interiores quatuor. De ſenſu cõmuni præcipue. Inibi locus Plinij declaratur. Senſati qui intelligantur. Senſitiuum dici non Latine. Cap.xxx

Qui præſtantioribus ſit ſenſibus præditus, habere item inferiores, ſed non ediuerſo. Senſibus abuti omnibus hominem tantum. Cap.xxxi

Senſum non eſſe idem cum intellectu. An Homerus animã putarit corpoream. Item an ſcierit eſſe præditam ratione. Spiritus & anima an differant. Cap.xxxii

CAPITA LIBRI TERTII.

Intellectus agens, & poſſibilis. Illum dici à Platonicis mentem, hunc uero rationem. Mens cur dicitur. Scanſilis ad deum ratio ex Theologumenon libris. Caput i

Auerrois de intellectu agente ſententia. Quid Auerroem, quandoque in Ariſtotele interpretando fefellerit. Quam eſſe opinent eruditiores Ariſtotelis in ea re ſententiã. Ca.ii

Humanæ ſpeciei laus exquiſita ab ingenij, memoriæ, uaticiniorum, loquutionis poteſtate. Animam eſſe dei ciuitatem, Chriſti ſponſam, ſpiritus ſancti templum. Interim cur homines dicantur alpheſtæ. Cap.iii

Ineſſe animis humanis ſcientiarũ theſauros latẽtes, iuxta Platonem. Cur Muſæ Iouis & Memoriæ dicant filiæ. Quomodo ab quibuſdam reluatur Platonis opinio. Cap.iiii

Hominem unum neſcire imperium pati. Item affectare, ut ſit deus. Qui cõquiſiuerint honores diuinos. Quid ita humana ſpecies credatur, tum ſolaris, tũ Mercurialis. M. Antonij hiſtoria, item Caligulæ, ac Pompeij Magni. Spudarchæ qui. Cap.v

Animæ humanæ potentia mira. Corpus noſtrum poſſe ab anima fieri luminoſum. Animam eſſe ad totius ſapientiæ imaginem factam Cap.vi

Connumerantur, quibus excellentia rationalis naturæ poſſe deprimi uidetur. Mox refelluntur. Plinij locus reſtitutus illuſtratur. Debere unumquenque ipſum ſe cognoſcere. Animam à deo pingi. Morborum cauſæ. Senectutis laus. Cap.vii

Hominum genera tria pro uitæ inſtitutis. Terræ filij qui dicantur, item cœli, aut dei. Actiuos & uoluptarios haberi tanquam exules, quia contemplantes iam ſint in patria. De uoluptate. Cap.viii

Felicitatem eſſe duplicem, naturalem, ſupernaturalemque. Quo calle hanc conſequamur. Corporis deſcriptio grata. Cap.ix

Humanis corporibus nil deeſſe ad perfectionem. An corpora noſtra ſint cœleſtibus nobiliora. De ſimia iucundum ſcitu. Corporis humani nuditatem non eſſe probroſam, contra Plinij ſententiam. Quid reſponderi poſſit præponentibus homini bruta. Cur infantia quadrupedibus nos ſimiles faciat. Curque uirorum cadauera fluitent ſupina, fœminarum prona. Pumilionum ratio. Cap.x

Cur ſit erectæ ſtaturæ homo. Cur plantæ contrario nobis modo ſe habeant. Piſcis qui dicitur cœli inſpector. Cap.xi

Quàm multa ſint in corpore humano admiratione digna. Quæ ſit in corporibus pulchritudo. De humoribus quatuor humani corporis. Quid ita functos fato dicamus Alibantas. Segniciei in motu ratio, item animoſitatis & contentioſæ naturæ. Idioſyncraſia quid. Medicina uera cur dijs attributa. Cur ingenioſi aliqui, aut obliuioſi. Cur triſtes, aut hilares. Item de ſanguine, ac bile atra. Plinij locus reſtituitur libro ſecundo. Cacochymia & Plethora quo differant. Ichores quid, & Enhæmum. Cur ſanguis dicatur ἔαρ. Lac quid. Cap.xii

Spiritum plura ſignificare. Branchus quid. De animali ſpiritu, uitali, naturali. Ingeniorum diuerſitas unde ſit. Cap.xiii

Quid arteria, & quid uena, origo utriuſque. Vena an dicatur de arteria, cõtra Gellium.

Hæmorrhagia quid. Anaſtomoſis. Diapedeſis. Parocheteuſis. Antiſpaſis. Iſchæmon. Arteriæ tunica an coeat ſoluta. Colletica. Epuletica. Cirſos. Varices. Cap. XIIII

Pulſus quid. Item de ratione pulſuum digna ſcitu. Qui ſit formiculans percuſſus, et uermiculans. Plinius declaratur. Microſphycti qui intelligantur. Cap. XV

Quæ ſunt partes in animalibus ſimilares & diſſimilares: item de neruis. Quæ membra organica. Quoq; ab ijs differant, quæ animalium dicuntur partes. Cap. XVI

Oſſium ratio. Cornei cur dicantur, quibus ſunt oſſa concreta. Quot in humano corpore. Interim quæ oſſa dicuntur ſimenia, uel cynolopha: item ſeſamina, lambda, hyodea, catagma, helcos, rhegma, ſpaſma, apoſpaſma, teredon, lygyſmos. Poros quid. Cap. XVII

Carthilaginis natura quo ab oſſibus differat. Chondros, chondracantha, medulla notiæa, ſpondylion, moſchion, medulla lanæ, medulla auium. Cap. XVIII

Neruorũ ratio, & unde oriantur nerui. An ſentiendi organũ ſit caro. Anthrope quid: item epidermis, rhacodes, lacernoſa cutis. Cap. XIX

Carnis ratio ex Platonis doctrina. Carnis ſpecies duæ. Qui ſint ines, & qui uilli apud medicinæ peritos. Pulpa, in Plinio quid. Parenchymata, adenes, inion, inis, inulus, hinni. Sarcotica pharmaca, cephalica, catharetica, hyperſarcoſis, euſarcon. Cap. XX

Humanum corpus ſumma partium proportione conſtructum. Phyam quid uocent Græci. Rotundum & quadratum ſchema reperiri in corporibus noſtris. Menſurarũ indidem eſſe deprompta nomina: item denarium numerum. Quibus conſtet corpus. Retrimenta quot excernantur modis. Vlcerum ſuperfluitates haberi generum duorũ, ichora, & rhypos. Corpora perittomatica & plethorica. Cap. XXI

Humani corporis partes. Membrum quid. Monocola quæ. Nouem haberi perpenſione digna in quolibet membro. Motus actiui & paſſiui. Cur naturam dixerit iuſtam Hippocrates. Membri cuiuſq; ratio triplex. Cap. XXII

Capitis ratio: cur ibi ſedes animę. Codia quid, & unde. Crępra, hemicrępra, ſincipita. Cur magnis uiris caput aperire, inſtitutũ. Cerebri item ratio. Encar quid ſit. An cerebro abſtinuerint ueteres. Obiter iurandi mos per caput, ſalutem, genium. Adriani hiſtoria, engiſſomata, camaromata, oſtagra, encopei, auliſci, phacota, xyſteres, trypana, abaptiſta. Cædis expiatio. Cauere capite. Epidij hiſtoria. Diploa quid. An capite præciſo poſſit quis progredi aut loqui. De craneo, & ſuturis: item de capillis. Interim adnotabis quæ dicantur Thria. Qui dicantur Phoxi: & quid phoxa, & phoxichili. Itẽ cymbe, cymbachus, cymbæum, xylocymba, corymba. Capitis reſectio honorifica ueteribus. Cap. XXIII

Capillorum ratio. Cur defunctorum capilli durent, aut etiam augeſcant. De Tulliola Ciceronis. Lophos quid, & lopheum, lophiumq;. Lyſoma. Polylopa quæ. Interim cur aquatica inobſepta pilis. Cur collum minime piloſum. Cap. XXIIII

Barbitij ratio. Myſtax. Hyporrhinion, propogonion quid. Pogon, tragopogon. Cur mulier barba ſit exuta: curq; in nonnullis uiſatur. Pappos, hypene, aruncus, eryngus. Adrianus Cæſarum primus barbam nutrire eſt exorſus: cur quibuſdam barba nunq; ſubnaſcatur. Maſtaces locuſtæ. Cap. XXV

Frontis ratio. Metopoſcopi qui ſint. Itẽ quæ ſtellæ ſecundę. Cur quandoq; nequeat aperiri oculus. Sudoris in fronte ratio. Scardamytici. Atenes. Oſculum frontis. Tetanos frons. Cap. XXVI

Supercilia quam habeant rationem: item Cilia. Giſſa quid, & giſſomata, giſſipus, giſſipodiſma, ſuggrundia, uel ſuggrundæ. Supercilia hoſtiorum. Anaphalantiaſis, ſiue ſalitium: Palpebra quid, & gena. Cap. XXVII

Oculorum conſtitutio mira. Cæcitatis malum. Oculi faciles, à Virgilio cur dicantur. Glaucopis Minerua unde appellata. Videndi ratio breuis. De ſpeculis erudita nonnulla: curq; ab menſtruis inficiantur. Plinianus ſoluitur nodus. Quæ dicantur ὑπώπια, & ὑπώπια: item ὑποφθάλμια. φολκὸς qui, & βλεπεδαίμων: item ἰλλὸς, & inde corriuata uerba. Viſores, Paſſiuæ oculorum cupiditates. Hypopyon. Vnguis oculi. Procopij hiſtoria. Optili, monopodij, lucinij. Cap. XXVIII

Aurium, & audiendi ratio. Scaphus quid. Amara, & ſamara. Aerem ictum moueri in orbem. Adriani hiſtoria. Cochliæ. De aurium humoribus. Item de ſordibus. Cypſelides. Lobus quid. De Faneſiis. Amphotides quæ ſint. Epotides, & Anterides. De auribus ex

hiſtorij

hiſtorijs nonnihil. Qui dicantur Oti. Auribus an ſpirent capræ. Aurium uermes, eulæ. Caput XXIX

De naribus,& earundem munijs. Sanguinis è natibus profluuium unde ſit. Mitum de elephanti nare, quæ dicatur promuſcis. Rhinocolura. De coluris, ac mitylo, & colo, & ficis coluris, ac colyridibus, colurijsq́: item colophuris, & colobotis. Quid cothuri, mutica. Quid collyriſſare: item myſſare, myxa, myxus. Itẽ quid nares in architectura: & quid æſtuaria, & mygme, myttotos, ſimon, plagion, loxon. Cap.XXX

Labiorum & linguæ, munus duplex. Philtron. Typos, uel nympha. Prochilon. Proſtomion. Item de ore. Microſtomus, chelyne, chelynide, chelya, chelyſma. Stoma unde. Aſtoma quæ: item euſtoma, ſtomatica. Mirones, miracula. Cap.XXXI

Linguæ, & orationis laus præcipua. De imitatione nonnihil. Saporum ſenſus ubi percipiatur. Saliuæ fontes. De guſtu, & pſittaco mirũ. Meropes qui, & unde dicantur. Tryſſare quid. Trygon cur. Ancylogloſſum, ancylotomon. Siculi cur trilingues. Cap.XXXII

CAPITA LIBRI QVARTI.

Dentes cur attributi animantibus. Dentibus an inſit ſentiendi uis, atq; item oſſibus. Dentium diſtributio, & uocabula. Quid gelaſinus. Gingiuarum nomina. De Pyrrho, & Hercule, ſuis Calidoniæ dentibus, & Zenobiæ. Odontiaſis quid, & odaxyſmus. Gomphiaſis, gomphiaſmus, pladara, epulides, parulides, chauliodonta, carcharodonta. Cap.I

Proſopon, id eſt facies, quid. Coros quid. Commodi hiſtoria, & Fuluię. Colli ratio. De ſphondylis. Ancteres quid: item anthereon. Corræ, corſæ, corſoterium, corſoteus, dire, byſſauchen. De oſſibus humerorum. De iugulis. Clides, clidia, guttur, gula, pharinx, larinx, aſparagus, & aſpharagus. Gylius, & gyliaucben quid. Gyrini, ginni, gygenij. Iſthmus, unde pariſthmia. Orthoſtade. Orthoſtadia ueſtimenta. Strangulationum ratio. Cynanche, paracynanche, paraſynanche, angina, ſynanche, metaphrenum. Antiades quæ, & cur. Tonſillæ, cion, decollare, murenula, fuca, capitium, ſtruma, pappa, prolobum, proboli. Cap.II

Manuum laus præcipua. Scribendi bonum. Dextra cur in fide porrigatur. Tendines, toni, dactyli idæi unde. Ambidextri, & ambilæui ratio: gyia, gyalas, cyllos. Pygmæi unde: ancon: maſchalæ, ſeu alæ in harundinibus: carpus, carpæa: Carpiæ ciuitates. Brachij partes, & uocabula. Manuum, digitorũ partes, ac partium nomina. Chirurgia. Oſculandi mos. Spithame, lichas, ulna, thenar, cotyle, condylus, condylion, gronthus, ſcytalides, phalanges. Brachium calefacere. De Martio, & Claudio. Agrorum nomina diuerſa. Xanaon. Cap.III

Pectoris ratio, & uocabula partium. De coſtarum numero. De uberibus, & partium nominibus. Rhoæ. Thorax. De oſſe ſacro, & ſphondylorum meatu. Item coſtarum uocabula. Quid pleuritis, arthritis, nephritis. Pectus uinciendi mos. Terentij locus explicatur. Cardia, cyamos, chondros, ſpathæ, plateæ, copia, orrhopygium, coccyx, ſolen, fiſtula ſacra. Cap.IIII

Ventris partes, & uocabula. Cœliacus morbus. De umbilico, & partium circumiectarum uocabulis. Etron, abdomen, peritonæum, ſyringotoma, echinus, cecryphalus, apocriticus. Strophi dolores. Gangamon, græa. Pręſagium ex umbilici nodis. Cholera quid. Ilia, ceneon, lagon, lapara. Qui ſint uerſus Procœlij, ſphecodes, lagari, myuri, acephali, phrycocælium. Cap.V

Pubes, epiſium, ephebæum, hebe, phallouitroboli, àcylos, orrhon, taurus, pipinna, lipodermi: peos, ac pòëos. Item penis, eius uocabula plura. Faſcinum cur. Pudendorum Liberi patris cultus. Taurus, & dactylios. Cõgylia. Capros, capreæ. De nanis. Nonos quid: & uepene. Onos, onobelus, monobeles. Tentum quid. Cap.VI

Teſtium ratio præſtantiſſima. Membra dominantia quæ ſint. Didymus panniculus. Muliebrium pudendorum partes, ac uocabula. Sacandrus, lanuuini, clitorini. Peſſus, & peſſulus. Porta, & hoſtium, pro genitali. Dupondius. Locus ex procemio Digeſtorum reſtituitur. Item Propertius explicatur. Cremaſteres. Lytæ qui dicantur, & prolytæ. Dipondium. Chluniem entomiam quid uocent Græci. Monij ſues qui: item mellina, ui-

dulus,uidularia,meſoſcelos,apocopi,cochone,deteſtatio,cremor,cremium,ſuperamenta,crimnon. Crimnodes urinæ. Monolia. Heliogabali hiſtoria. Phimoſis, periphimoſis. Lumbi,& umbilici,pro genitalibus. Cap.VII

Nates,apogluti,glutos,ephedrana,pyga. Hypoliſpæ quid: item liſpa, liſpi. Cur Athenienſes Depyges. Theſei petra. Virgilij locus. Cur cædantur nates potiſſimum. Callipygos,catapygon,pygoſtolus,anorrhopygia,urrhopygium. Syracuſanarum puellarum hiſtoria. Venus callipygos cur. Pygargi notiones aliquot. Melampygus, leucopygus. Caput VIII

Ani ratio & uocabula. Sphincter,phicteris,ſtephanus, dactylios, archus, archoliparos,aniſchia,liſpi,hedra,ſedes,coryphe,chiliarchus,archontes,cimeliarchus,cimelia,arceuthus. Anarchias annus. Sedis procidentia. Exomphali. Hedrica uitia. Peritonæum, polemarchus. Cap.IX

Teſticuli muliebres quam habeant rationem. An conferat mulier ſemen ad generationem. Semen quid. De menſtruis. Cur fœmina minor uiro. Cap.X

Crurum ratio. Item uocabula plurima ad imum uſq;. Plixis,plix, pligmata, acetabula, cotyla,cotyledon,iſchion,bubon. Lycophronis taxatio. Coxendix, callimerus, patella, coxa,molæ,ſphyros,rhæbi,uari,uarica. Tarſus ciuitas cur dicatur. Cotyla item chimetla. Marcellion,ganglion,ſarapus,chœtapus,eumarides,aſceræ,artaria,periſphyria. Pes magnus. Pedem poſuiſſe. Podia,pedicinus,petiolus. Tenax quid. Periſcelides quæ ſint. De Pittaco. Cap.XI

Inferiorum proportio cum ſuperioribus. Quoſdam pedibus mira efficere. Pedum ratio. Cur inferna mulierũ craſſiora. Apodes,cypſeli, trogletes. Elephantos genua non flectere. Adoleſcens ſine humeris ex India Romam miſſus. Colon. Iphiclus unde: item Colias Venus. Scarthmus. Chiræ quid,& Chiropodes. Chirodota. Cap.XII

Hypoglottides,antiades,pariſthmia. μῆλα, id eſt mala. Columella. Staphyle, id eſt uua. Carotica pharmaca,uel anodyna: item trigona. Nocar. Larynx,pharynx,laryngus,aſpharagus,ſpharaga,corruda, epiglottis. Toni nerui. Stomachici qui ſint. Aſa ſtomachi quid. Carotæ nerui. Caroticæ uenæ,& ſphragitides. Celſi locus reſtituitur. Sphragitides nymphæ. Hyoides os,ſiue paraſtates. Fiſtula colli duplex. Stomachi ratio. Cardia,cardiogmos. Plados ſtomachi. Stomachi præcordia. Cap.XIII

Inteſtinorum ordo, & uocabula. De lactibus choladibus & meſenterio. Meſarchus, meſochorus. Omentum quid: item enterione, & enterionis: ecphyades, paraphyades. Allium cur ruſticorum theriace. Haliamenta. Peritonæum. Syntexis inteſtinorum. Ileos morbus,ſeu uoluolus,aut chordapſos. Splanchna. Chordæ. Orya. Cap.XIIII

Pulmo,qua naturæ prouidentia factus. Cur Latini & Græci pulmones quandoq; dicere malint,quàm pulmonem. Sitis ratio naturalis. De branchijs piſcium. Qui pneumonici,ſeu pulmonarij. Brachea,id eſt breuia. Pulmonea. Pulmones cur dicantur rudes,& inſulſi. Aer peſtilens cur cibis inficiat grauius. Brucorum feſtum. Cap.XV

Cordis ratio. Item de uentriculis cordis diſceptatio non inelegans. De ignea ui promente ſe ex corde,unde effingantur ſenſus. Thalami. Diribitoria. Plinij loca expenduntur nonnulla de ratione cordis. Accipiter ab Aegyptijs cur dicatur Βαιὴθ. Cor paruum cur audaciæ ſignum. Cap.XVI

De iecore,pancreo,holcymo, olco, holco, ac felle. Plinij locus explicatur. Item ratio longioris breuioriſq; uitæ. Auguſtini Barbadici hiſtoria. Fiſſum iecoris quod ſit. Cicero explicatur. Hepatici qui,& unde fiant. Fellenus deus. Hepatus piſcis. Hepation. Lucilij locus perpenditur. Cap.XVII

De liene, & riſus immoderatiõe. Plinius,Cicero,Quintilianus declarant. De Caunijs lienoſis. Aſplenon medicamentum quid. Cur Traianus fiſcum appellarit lienem. Splenici,tuſſici. Canum furor unde ſit. Splenia emplaſtra. Interim quomodo mortuus Zeuxis. Cap.XVIII

De rhenibus. Perinephra. Grammaticorum defenſio in rhenum etymo aduerſus philoſophos. Rhenum uitia,& uocabula. Nephritis,nephritica. Matulæ intercus. Diabetes. Dipſacos. Stegna uitia. Aſtrictæ febres. Oſphys. Ixys. Cap.XIX

Vreteres uenæ,ſiue uranæ. De ueſica,& ueſicæ affectionibus. Opiſthuretica, emproſthuretica

ſthuretica,uretici. Galeni hiſtoria. Iſchuria, dyſuria, ſtranguria, immeiere: urinam facere: incontinentes urinæ. Orionis hiſtoria fabuloſa. Thrombus, grumus, pareſis, pityriaſis, lithiaſis, uretica, chalaſtica, catoterica, anoterica, emetica. Cap.XX

Præcordiorũ, ſiue diaphragmatis ratio, & nomina plura. Phrenes. Prapides. Plinij obſcuritas illuſtratur. Hypocondria. Chartilago quid. Cap.XXI

Spermatis uaſa eſſe quinq; numero. Varices. Quæ dicantur præparatoria. Maris, & fœminæ ratio. Seminis à cerebro defluxus. Gone, id eſt genitura quid. Cap.XXII

De utero mulíebri. Item an matrix barbare dicatur parte iſta. Hyſtericæ mulieres. Geminorum ratio. Didymi, & didymaones quo differant. Didymæus Apollo cur. Item obiter de Branchidarum oraculo, & Phileſio Apolline. Gone quid. Vnde ſit ſexus diſparilitas. Fœtus multiplicis exempla prodigioſa. Vteri uocabula, & partes. Item de mulierum teſticulis. De Eugio, & Hymene. Pſyllis, & pſylleis. Metrenchytæ quid. Cathereres, clyſteres, otenchytæ, chorion. Ecbolia medicamina, & phthoria: atocia, ecryſis, ectroſmos, utriculi. Rhoicæ mulieres. Locarium quid. Loculatæ piſcinæ, ac Laciniatæ. Locularis reſina. Cap.XXIII

Septenarij ratione, intima corporis conſtare: item extima. De ſeptenario paucula. Caput XXIIII

Summum hominis bonum eſſe in deo, non in uoluptate aut potentia uel uirtute. Impietatis humanæ taxatio. Cap.XXV

CAPITA LIBRI QVINTI.

Hiſtoria iucunda belli in Venetos geſti, qua tempeſtate nobis iſta elucubrabantur. Caput I

Digeſtionum ſpecies, & ſecretionum. Obſeruata multa de ſudore. Virgilij locus explicatur. Pilorum origo. Cutis ſordidæ ratio. Stegnoſis quid. Pſammiſmus. Aſſa ſudatio. Helioſis. Xeralœphia. Interibi adnotatur quid chylus, chymus, chilus, chloe, chelæ, hemitymbium, ardalia, ardanium, hemitybium. Hemioliæ fibulæ quæ dicantur. Cap.II

Saltationis laus, & origo de Græco penu. Hymnorum genera. Proſodion, hyporchema, ſtaſimon, proſodiacum, apoſtolicum, parthenion, ſpalinum. Aethiopum mos. Metionæ, Pyrrhi, Syracuſanorum hiſtoria. Pyrrhichium. Elephantes ſaltationis periti. Virgilij locus enarratur. De Proteo pauca. Cap.III

Saltationũ ſpecies: podiſmus, comus, pyrrhica. Quintiliani obſcuritas illuſtratur. Pyrſurides, pyrimachos. Virgilij locus explicatur ex Georgicis. Saltationis partes. Siciliſſare quid. Pan chororum proxenus. Cap.IIII

Iphicli in currendo agilitas mira. Hyginus uindicatur à uitio. Iphicratides quid. Iphiæ oues cur. De Melampode relatu non indigna. Perpenditur etiam Plinij locus. Cap.V

De Palma ſcitu digna. Nicolai cur dicantur. Nicolaitæ hæretici. Spadix unde. Lunam amatoribus præeſſe. De palmæ cerebro, & Tegyra ciuitate. Item palma, & oliua fontibus. Sudæ error, & interpretis Philoſtrati ac Plutarchi. Pſen quo diſtinguatur à Balano. Iouis balani. De Phraote pauca, cum enarratione Horatiani loci. Encephalos, encardios, elate, fuſterna, ſapinus. Palmam Aegyptijs annum indicare. Bais quid. Perirrhacides. Cap.VI

Laurus tacita cur: item cur lauro uterentur uaticini. Tibullus explicatur. De puella Daphne, quæ Paſiphae. Lauri contra uenenum uis. Corydus auis. Laureum baculum geſtare quid. Vbi comperta primum laurus: & cur dicta tempis, daphnides, myrta. Turiones quid. Daphnatum. Cap.VII

Leuctrica monumenta quæ ſint, & Leuctricæ puellæ. Vindicatur à uitio Plutarchi codex. Leuctra unde. Leuca quid. Alphi quid. Leuron. Leuca Gallorum quid. Cap.VIII

De Eſſæis, ſiue Eſſenis: item de Phariſæis, ac Saducæis. Aurum Iudaicum quod ſit. De phylacterijs, & proſelytis. Prophylace. Prophylactica medicina. Philetæris. Iudaicæ immanitatis exemplum. Marci principis dictum in eoſdem. Cap.IX

Cur noctu ſonantius audiantur omnia. Quid palmus. Tylæ, thibe, tylas, illas, ſigmos, clytos. Cur uox intro delata melius audiatur, quàm è diuerſo. Aradus quid. Satyriaſis.

Palmare quid. Cap.X

Iulææ uoces in Lactantio quæ ſint. Iulos quid, & ulos, ule: epuletica, & iulides. Hycca quid, & melos. Melici poetæ. Item qui harmonici, & qui canonici: canon, ac canonium. Stathmides. Concentuum ſpecies aliquot. Antletæ qui: item himonia, himæum, tenellus, niglaros. Tributorum genera, collecta, talea, indictio, oblatio. Tenerus. Tenericus campus. Iſmenium manteum. Cap.XI

Prouerbij origo quod eſt, Habitus monachũ non perficit. Hieronymi locus. De Iſide multa. Quæ linoſtoliæ. Sacerdotum munia. Item pauca de Oſiride, Tiphone, Anubi. Acephali ſacerdotes qui. Lini ratio, item ſalis. De apide pauca. Vitis unde nata. Ebrietatis deteſtatio. Sphinx cur apponeretur templis. Piſcē apud Aegyptios ſignare odium: Maris deteſtatio apud Aegyptios. Nepthys, ſothis, aſtromyos. Nonnus quid. Albarum ueſtium luxuria. Archimandritæ, archigerontes, ſynoditæ. Cap.XII

Super Demoſthene adnotata quæpiam non ingrata. Quid ad aquam ſcribere. Quid batalus. Corrigitur error interpretis Plutarchi. De Calauria inſula. Item Ouidij locus. Batus piſcis. Bation, nitarion, batyle, batylos, bater, batia, apobatos. Fracti qui intelligantur. Embates, embata. Cap.XIII

Lineam poſcere, quid: & quid in ſpectaculis linea. Item de longurijs, ac ramicibus, & uacerris, & cancris, ſeu cancellis. Cinclides. Cinclidarij qui. Longis lineis facere quid ſit. Linida quid uocent Græci. Hiſtopedon. Hiſtodoce. Concædes quid. Cap.XIIII

CAPITA LIBRI SEXTI.

Salis poteſtas mira. Piſcatorum corpora cur cornea uideantur. Cutis craſſitudo cur hebetudinis indicium. Enarratur locus difficillimus Fabij, In malaco ſanum. Citta, cittoſis, picatio: item quid malacia. Tollitur mendum ex Seneca, & Cæſare. Quæ apud Herodotum ſit Perſarum Halia. Interim qui dicantur inexiſtimati, uel exiſtimati, Gethyllides, Portorium ſalis. Cap.I

Mos abluendi infantes ſale, aut frigida aqua. Enarratur Virgilij locus. Salis, fermenti, ac mellis nomine quid intelligendum in ſanctis literis. Chondros, chondritis, hypocondria. Licnos quid, & unde. Infantum in uannos depoſitio. Sal Indicus. Cap.II

Cur ſomniculoſi quibus anguſtę ſunt uenæ. Item pumiliones. Cur in cogitatione profundiore obrepat ſopor. Cap.III

Sudoris ſpecies. Diphoreticus ſudor. Diphorumeni. Sudatores. Expaueſcentes. De ſudore frigido. Qui ſudores bono ſint. Cap.IIII

Cur facies & ſuperna deſudent maxime. Cur item in trepidationibus idem patiantur pedes. Sudoris item frigidi ratio. Cerebrum'ne, an iecur ſit humectationis fons. Caput V.

De oleo ſcitu digna. Quæ dicantur præmiſſa uini & olei in Plinio. Emendatur locus Ciceronis ex Epiſtolis familiaribus. Olei officinam quis excogitarit primus. Oleum uiride, ac conditum. Oliuitates quatuor. Rudicula quid. Cap.VI

Super Hercule ac Geryone pleraq; non extrita admodum. Larini boues, & Ceſtrini, ac Epirotici. Larimnus odor. Geren quid. Geria. Carduus. Cinara. Geranium lignum. Celonium, celon, genys. Ceuæ uaccæ. Item Herculis cognomina. Liliorum origo. Herculis ſtragula quæ ſint. Balneæ calentes cur Herculi ſacræ, deq; Smintheo Apolline. Atabyriæ boues. Cornopion, cornopes, ipoctonos. Leo trieſperus. Erythibios. Pyrrhicæ boues, ac oues. Herculis filiorum interemptorum nomina. Ceramynteę. Caput VII.

Stuporis attoniti ſpecies, quem apoplexiam Græci uocant. Item quibus ex cauſis contingat. Quid paralyſis. Catulli uerſus declaratur. Sceletyrbe quid. Hæmodia quid. Caput VIII

Super comitiali morbo, quid ſentiant eruditi. Spumæ generatio. Suſpendioſorum os ſpumoſum unde ſit. Melancholicorum ratio. Coturnicum, & caprarum natura. An homo tantum huiuſmodi affectione infeſtetur. Magmed hiſtoria. Lunaticus morbus. Caput IX.

Animæ

Animæ natura qualis ſit per ſe. Vitia an extrinſecus inuehantur. Cur anima eadem parum introſpicienti mortalis uideatur. Curq́ minus ueritatis lumen percipiat. Cap.x

Annulus Gygis: quiq́ hic fuerit Gyges. Perſei uitreus clypeus, aut galea mira. Labidium. Tenax. Labradeus Iupiter unde dicatur. Quid labrys, & labarum. Pladara, plados. De annulorum ui, & lapillorum poteſtate mirabili adnotata compluſcula, quæ ſuggeſſit lectio uaria. Principum bonorum paucitas. Cap.xi

Super annulis item non improſpere conquiſita quæpiam, & prompta in literas, non ſemotis omnino quæſtionum ſalebris. In primis qui Platonis annuli, & Iarchæ. Batti annulus, & ſilphium. Eudami annuli. Cur annulorum quidam dicantur phyſici. De magia relatu non ingrata. Iuuenalis locus explicatur. Qui ſint Pharmacitæ. Pharmaci. Apſicori. Pharmacum quid. Virgilij locus expenditur. Entomata. Symphyla. Catharmata. Catharſia. Periſtiarchi. Item quid Telia: necnon cur dicantur annulariæ ſcalæ. Qui dicantur item annuli leues Iureconſultis. Obiter pannicularia, & pannarij, quid apud eoſdem intelligantur. Pronubus annulus. Oxythymia quæ ſint. Peripoli, hidrymeni, oxoſma. acares, corianos. Aeſtiui annuli. Hora æſtiua. Annulorum ius. Antonij Muſæ hiſtoria. Coclium. Coclides. Annuli ſigillaritij, uel ſignatorij. Annulariæ ſcalæ. Cap.xii

Quo ſenſu accipiendum illud ex Aegyptiorum doctrina, Omnium rerum eſſe uiciſſitudinem. Prius cur plectantur poſteri ex maiorum delictis, ratione Platonica. De animarum tranſitu in corpora diuerſa. Adraſtia quid. Super uipera ſcitu digna enotantur aliqua. Et illud, Eam cum murena coire. Cap.xiii

Quæ ſit ratio tarditatis ſupplicij ex diuina prouidẽtia. Ariſtotechnam deum cur dicat Pindarus. Item iuſte ne plectantur filij ex eo quod parentes deliquiſſe comperiantur. Interibi cur Cecrops Diphyes. Circumpadanorum lugubres ueſtes. Cap.xiiii

Sententia diui Thomæ ad idem, ex prima ſecundæ, quæſtione octogeſima ſeptima, articulo ultimo. Pœnarum genus duplex. Cap.xv

Obſeruata quæpiam de uipera legentibus futura non iniucunda. Maraſſus cur dicat: itemq́ de theriaca. Cuiuſmodi animal ſit, uulgò quod dictitãt thirum. Theria quæ dicantur proprie medicinam profeſſis. De Marſis duobus locis. An uipera coeat cum murænа. Penſitatus Plinij locus de uipera. Cap.xvi

Comica facies apud Lucianum quæ ſit. Comicus item riſus. Didaſcali. Enarratur interim locus Ciceronis ex Epiſtolis familiaribus. Perſarum uoracitas. Item de Phania, & Comœdiæ ara, necnon Miſericordiæ. Perſonæ inuentor. Mæſon quid, & ſcommata Mæſonica. Marmeſſus. Meſora. Tettix. De Anaxandride comico. Comicus apud Spartanos luſus. Dicelictæ. Phallophori. Autocabdali. Aram parare quid. Cap.xvii

Qui ſint apud eruditos Phanias, & Phanio: necnon quid Phanion, ac Panium, & Phanæ: item Phanos, ſiue Panos, Helana, lophnia, grauium, pharſos, grone, gronia, lophnis. De lychnuchis pluſcula. Suetonij locus in Cæſare perpenditur. Lychnados ciuitas cur. Lychnitis. Murorum, ſeu mœnium ſuſtructio, à quibus excogitata primum. Tyrſis quid. Tyrrheni cur dicantur. Moſſyni quid. Candelabrum Tarentinum. Xylolychnuchi. Lychnocautia. Lychnocaia. Embaphia. Tyrrhenorum in artibus præſtantia. Helenæ uas. Cap.xviii

Coronarum duplex origo. Annulorũ initia prima. Decertare drama ad corollas. Declaratur Plutarchi locus perperã tralatus. Apio indigere quid ſit. Timoleontis hiſtoria. Stephane cur dicatur corona. Choronos. Cap.xix

Quibus uitijs infeſtentur oculi, ex medicæ ſcientiæ hortulis floridioribus. Ptila. Ptili. Pennarum diſtinctio. Inſitionum genera. Tranquilli locus. Oculis tumentibus ſpectare, quid. Cap.xx

CAPITA LIBRI SEPTIMI.

Poetices laus. Poetarum apologia aduerſus Eratoſthenem. Fabularũ ratio. Cur etiam theologia uetus fabulas admiſerit. Virgilianæ Aeneidos ſenſus allegoricus explicatur, ratione ab alijs diuerſa. Duos eſſe in nobis motus. Virtutũ diſtributio. Cur Ariſtarchus dictus ſit mantis, id eſt uates. Oratori poetam eſſe finitimum. Poeſin eſſe inſaniam quandam. Furoris ſpecies. Cap.i.

Fingendi modum non eſſe unum. Velleris aurei allegoria. Chemia ars, quæ alchimia. In quo damnandos cenſuerit poetas Plato, Qui ne Homero quidem pepercerit. Poetarum laus exquiſita. Refutatio negantium in Marone allegorias. Artem plerunq; placere, artificem minime. Cap.II

Poetas quo pacto citra noxam legas. Interim quæ dicantur amethyſta: & quid pædagogia. Pædagogiani pueri. Pædiſca: pædiſcium: pæderos. Item de polypo, deq; mandragora ſcitu digna. Porrò cuiuſmodi ſit poetica imitatio: necnon de crepidis Demonidæ claudi. Cap.III

An poeta naſcatur, orator fiat, ſicuti receptum uulgo eſt. Neminẽ unũm poſſe in multis excellere. Poetices origo. Fabij lectio reſtituitur. Poetarum genera. Quid monodia. Monodica grammaticis quæ ſint. Poemata pro filijs. Noſocomi. Gerotrophi. De Lucano obiter. Maronis laus. Poeta unde dicatur. Vergilius dicatur, an Virgilius. Cap.IIII

Quæ hymnorum ſint traditæ ſpecies. Hyporchema. Proſodia. Cur Bacchus Dithyrambus. Dithyrambici poetæ. Cyclicus. Encyclia. Hymnos dici etiam ſoluta oratione. Epæni, & encomij diſcrimina. Periautologia quid. Picam eſſe Baccho ſacram. Thriambus unde. Cap.V

Cuiuſmodi ſit in poemate uitium quod dicatur logoidia, id eſt λογοειδίαν. Item qui ſint etiam in Latinis literis logi. Interibi orationis genera duo. Necnon quid logopœus, logion, uel logia, logiſterium, logiſtoricus. Oraculorum uocabula. Gellij locus expenditur. Megabyzi. Logographi bis. Numerarij. Alogia. Alogiſtia. Logiſteria menſa. Logodædali Logarium. Tabularij. Diribitorium. Diribitores. Pædagogia. Pædagium. Logades. Logij. Item obiter quid abacus, & abaculus. Poetam non dici niſi ſummum. Epiphyllides quid. Epiphyllocarpi. Rhyades quid. Cap.VI

Temperantiæ nomẽ quàm late pateat. Zamolxidis doctrina de animæ medela. Quid magica excantatio. Cur temperantia dicatur Græcis ſophroſyne. Cap.VII

Frugi uictus laus ex poeta Heſiodo. Alimos. Adipſos. De Aſphodelo pauca. Exempla ad id Alexandri, Iuliani imperatoris, & Scipionis. Item Antagora. Quæ ſint opſonia apyra. Apyrenon quid. Item quid pſycter, pſycteridion, pſygeus, pſychia. Apirocalos. Ineptus an Græce ualeat exprimi. Interim de ſiſyra carptim. Cap.VIII

Intemperantiæ deteſtatio. Corpus humanum eſſe tartarum quendam & piſtrinum, ac mortuorum conceptaculum. Microtrapezi. Centenariæ cœnæ. Italicæ menſæ quæ intelligantur apud Platonem. Item Italica philoſophia. Græcia magna quæ fuerit. Porrò de Tarentinis & Sybaritis paucula & uellicatim. Item Siritis, & Polieum ubi. Mitrochitones qui. Neceſſarij cibi in Plutarcho cuius ſint modi. Cap.IX

Voluptatis genera tria. Luxus Aſiaticus, & Ionicus. Enarratur locus Propertij, & Horatij alter. Ionia, pro uiolarijs. Rhodonia. Crinonia. Anthos porphyrion. Papauerculum. Papauer. Cionia. Cion uas. Farraginaria. Olla rhoduntia. Ion, id eſt uiola, cur dicat̃. Violam cur uocẽt Latini. Ionium mare. Mileſius ſermo, & fabellæ Mileſiæ. Læſtrigonas eſſe Leontinos. Attica bellaria. Siculorum mollis uictus, & Leontinorum. Vmbricæ cœnæ, & Hometicæ. Anagogæ, & catagogia. Mirum de Syracuſanis. Caupones Italici. Caput X

Victus frugi ex Platone. Menſa ſacra. Gulæ inſectatio breuis ex Porphyrio. Dioſcurorum prandium Athenis. Menſa Aegyptia, Democratica, ſatrapica, Rogatiani hiſtoria minus uulgata. Athletarũ ſuggillatio fœda. Edacium catalogus. Adephagiæ templum, & Cereris ἀνῆς. Megalartus. Megalomazus. Sphæram habere bona ſua, quid. Terpſion gaſtrologiæ autor primus. Voluptatem eſſe monochronon. Cur unus tantum homo ciborum appetat diuerſitatem Cap.XI

Qui ſit in Familiaribus epiſtolis, trapezophorus, contra omnium hactenus enarrationes. De trapezophoro item intellexiſſe Iuuenalem. Menſarum genera. Atlantes, telamones, magides, xylon. Troianorum menſæ. Monopodia. Meſa, quæ & menſa. Abacus. Cap.XII

Quid ſit apud Platonẽ, Narthecophoros eſſe multos, Bacchos uero paucos. Bacchus quid. Ebrietas animæ duplex. Nectar quid. Bacchus cur Soter. Sphaltes. Enorches dæmon. Enorchus. Bacchus cur iuuenis & ſenex. Cap.XIII

Tres

Tres eſſe principes ſupra mundum. Iouem eſſe mundi animam. Quid Dionyſius. Item qui Titanes. Qui Typhon. Cacoethes. Sporadici morbi. Endemi. Epidemi. Cur homines dicātur Dionyſiaci. Catacecaumene. Catacecaumenites uinum. Ceraunobolia. Virgilij locus quarto Georgicorum. Cap.XIIII

Quæ, & quot ſignificet Cora. Quo differat ab partheno, nympha, & gyne. Coronomus. Cybolum. Cybitus, ſiue cubitus. Phlœa, Phlyax. Arrianus explicatur, & emēdatur. Item de Dionyſio plura ſcitu digna. Cur dicatur taurus. Taurophagus. Tauropolos Diana, & tauropus. Dionyſius. Sabazius. Vnde ſabbata. An Iudæi Bacchum coluerint. Ficorum inuentor, & fructuum. Ceruorum nomina plura. Vino aquam quis miſcuerit primus. Tripus Dionyſii. Item quid baſſara. Scenophegia. De Anio pluſcula. Interim unde tauromenium. Tauros cur dicant Græci omnia uiolenta. Problaſtus. Sabaia. Scenophegia. Ceruæ an habeant cornua. Baſſus, cur pro humili. Cap.XV

Dionyſiorum ritus. Qui ſint phalli. Phallagogia ſacra. Neurobatæ. Paradoxopœi. Paradoxologi. Quid neuroſpaſta. Lucianus declaratur. Gellij locus emaculatur. Automata. Autocrarores. Automatia. De Phalacris, & phalantho. Phalæna quid. Item qui ſint Phalari, & Phallophori Ithyphalli. Autocabdali. Phallica carmina, uel Ithyphallica. Item Oſchophorica. Enarratur Columella in Hortis. Hermata, & phalangia quid. Item hilarodia, hilaria, ſimodia, magodia. Lylodi. Cinædologus. Ionicos logos. Sotades. Dicelictæ. Sophiſtæ. Tarantula. Rutela. Phalangis fabella. Hermaces. Lithaces. Lyſiodi. Plutarchi locus perpenditur. Nephalia ligna, œnoſpoda, œniſpa. Cap.XVI

De phellis, item phelleis, & phelletis. Qui phellopodes. Phelon, phellodrys, Phalerus. Neapolis conditor. Cap.XVII

Quam habeat rationem adagio, Camelus bactriana. Hybus quid. Pluſcula de camelis. Perpenſus Plinij locus, & Diodori. Camelus pro fune. Quid camelaucium. Camelaria, uel camelaſia. Dromedæ, uel dromedarij. Anchoralia. Caballariæ. Cap.XVIII

Hominis & animalium ortus ex priſcorum theologia. Prometheus cur dicatur homines finxiſſe ex luto. Quo ſenſu dicatur, Prometheus es. Coroplathi qui. Quid Prometheus ex Plotino. Cap.XIX

Omniū quæ de Prometheo traduntur, enarratio allegorica. Delius natator, qui. Quid hepar, ſiue iecur Promethei. Quid aquila. Pandora. Obiter de Briareo pauca. Epimetheus, Iapetus, ferula, ignis. Lycium forum ubi. Cap.XX.

Enarratur locus Propertij. Quale ſit pharmacū prometheum. Item Promethei Theſſali hiſtoria: necnon de Argiuo rege Lacyde. Ephippon. Cap.XXI

Scripti & uoluntatis quęſtio triplex. Quid æquum & bonum. Quintilianus enarratur. Lesbia regula. Item Polycleti regula. Cap.XXII

Theſei honores Athenis. Semnæ deæ quæ ſint. Item quid Semneum. Tyranneū, Laodiceum, Martyrion. Procotta. Cottis quid. Cepus. Comana ciuitas unde. Oreſtis hiſtoria. Procomion multa ſignificare. Epicomia quæ ſint. Proconion. Plutarchi codex emaculatur. Theſeis quid. Comæ, barbæq; primitias offerre cur inſtitutum. Curotrophos Apollo. Tondendi ſpecies. Penice coma: galericulus. Relicinus. Replaudere frontē. Threpterius, pentherium, & pentherius capillus qui dicatur. Pnyx quid. Pnycite. Ceroplaſtæ. Ceras pro coma. Ceram cur dicant Armoraciam. Xylon primum quid. Pſiathia. Helenæ hiſtoria, & Iphigeniæ. Cap.XXIII

Pyrrhi uotum. Sanitatis præſtantia. Antiochi ſomnium ad id. Pythagoricum item inſtitutum. Socratis comprecatio inſignis. Aurum eſſe ſapientiam: argentum uero naturalium notitiam. Cap.XXIIII

Adorationis præſtantia, & neceſſitas. An beſtiæ cæleſtia uenerentur. Votum quinque rebus perfici Cap.XXV

Volutatio in cœno, apud Plinium quid ſit. Cæroma. Patos bis. Coniſalos. Alapatha quid. Lapathi. Conila. Pyriarhos. Vnguentorum genera. Chriſtæ. Coniatæ. Alima. Chrima. Coniſtra. Pandare. Canthelij qui ſint. Catheton. Catheter. Item locus Plinij expenſus. Bibendi leges. Conuiuiorum præfecti. Gynæconomi. Horatij locus declaratur. Amyſtiſſare. Commodi hiſtoria. Item tertij loci perpenſio in Plinio. Pauli prætorij hiſtoria. Quid admouere obſcœnis imaginem principis. Vini hordeacei proprium.

Pinon

Pinon uinum. Propomata, & bryton, ac parabia. Brutij unde. Cap. XXVI

Quam habeat ratione͂ id frequens in libris, Non eſſe infundendum lenticulæ unguentum. De odoribus aliqua non ingrata. Item quid ſit odor. Dryinos animal. Melandryon. Adranus deus. Rancor quid. Cap. XXVII

Grati animi exempla Alexandri, Socratis, Furnij. Interim Archelai hiſtoria. Ingratitudinis fœda ſugillatio. Actio ingrati Athenis contra Senecam. Hirundinem ſignificare ingratum. Militis Macedonici hiſtoria. Cap. XXVIII

Virgarum apud ueteres uſus eximius in ſacris & uaticinijs. Pyrethi magi, & pyrethia ſepta. Pyriathes. Pyctes. Iuncatum. Palmarij conflictus. Palmarium. Palmata toga unde, Dinos locus. Diuinaculorum ſpecies. Qui ſpecularij. Capnomantes. Saliatores. Palmicum augurij. Subſulus. Saliſubſulus. Vaticinia ex piſcibus. De myrica ſcitu digna. Item de rhabduchis. Poemata uirgæ apta. Brabeutæ, brabei, rhapſodi, arnodi, rhabdi, ſtichodi. An uirgas in dracones potuerint dæmones mutare. Diuinatio à quibus contribuatur. Quæ ſit acæna, & areſcon uirga, item ſceptrum, oſtrea rhabdota, & arhabdota. Oſtrea, penultima correpta, uel producta. Ciceronis locus ad Lentulum, Ne quid ſaluis legibus aut auſpicijs cum populo agi poſſit. Obnunciatio augurum. Auguratorium. Proictæ qui. Cap. XXIX

Philoſophum uerum eſſe dei amatorem. Philoſophiam non contingere abſq; matheſi, ſed huius item finem eſſe intelligibilium contemplationem. Mathematicæ unde dicantur. Quid dialectica apud Platonem. Logices diſtributio. Dialogiſta quid. Inſuper de geometria ſcitu digna. Philoſophiæ laus. Quid puluis eruditus. Quid abacus. Locus Perſii declaratur. Capitulorum in columnis partes. Stereobatæ quid. Alueolatus. Alueati ſulci. Abax. Abacion. Catheti. Cymatium. Stylobatæ. Capitularij qui. Pulueratio. Caput XXX

Seruitutis malum. Vernaculi. Stremmata. Qui dicerentur ſtigmatiæ, ac literati. Iſtriani. Nicanor cur dictus Stigmatias. Stremmata. Stira. Equi coppatiæ, & ſamphoræ. Triſippion. Trampis. Samij literati. Samæna quid. Cauterium. Encauſtum. Eucterium. Grammatica pocula. Grammaticus. Serui pileati, coronati, apolides, inſularij, originarij, aſcriptitij. Dulocratia. Partiarij. Fructuarij. Vocalia inſtrumenta, ſemiuocalia, muta. Emphyteotæ. Emphyteoſis. Dianæ Peſiæ boues. Cap. XXXI

CAPITA LIBRI OCTAVI.

Regibus olim urbes fuiſſe obnoxias. Pœmanor & Pœmanorium quid. Rex cuiuſmodi eſſe debeat, uel princeps, aut magiſtratus. Ciceronis nodus explicatur. Imperatorem fato non ſubijci. Dionyſij, Ptolemæi, Antigoni hiſtoria. Anax cur dicatur rex. Anactoria Miletus cur. Diopos quid, & adiopos, Palatium pro regia cur. Adnotatur lapſus interpretis Plutarchi de Diopo. Prytania. Cap. I

Regum reuerens in oriente cultus, De Indicorum regum luxu, ac tumore: item Perſarum. Grypos cur ament Perſæ. Item quem intelligamus Pyrphorum. Pyranon. Grynos quid. Saporis Perſarum regis hiſtoria. De Cyro paucula. Oroſangæ. Cap. II

Proditorum fœda taxatio per exempla decurrens hiſtorica. Cilicum prauitas. Copis Quid cilicismus, canabiſmus. Iſangelia. Plutarchi locus reſtituitur. Epangelia. Scapha, σκαφώρη, ſcaphalos. Scaphia uaſa. Agraphij crimen, & alogij. Angelus, exangelus, autangelus. Cap. III

Canterij notio multiplex. Runcina quid. Compluuiatæ uites. Pedatæ, ſeu characatæ. Quid charax, & ridica, & quid tradux. Senecæ locus illuſtratur. Canterino ritu ſomniare, quid. Viticulæ quid: item ſuffrago. Cap. IIII

Canthari etymon unde ducatur. Item notiones plures. Scarabeorum ſpecies. Chryſomelolonthion quid. Plinij locus declaratur, item Auſonij. Onides. Copriones. Cantharorum item ſpecies ex Horo. Canathra quid. Pullaria. Pullus. Cap. V

Quæ ſit prouerbij ratio. Delphini uis in terra. Delphin inſtrumentum. Delphinis, delphax, delphacium. Adelphi fratres unde. Delphys. Hyſtera. Delphinius Apollo. Item de delphine plura. Plinius explicatur. Ventorum in utre occluſorum ratio. Delphi-

nius

nius menſis. Delphicum locus. Cap.VI

Ludorum origo. Spectacula an noxia moribus. Miſſus in ludis quid. Icrium. Circenſium inuentor. Cap.VII

De ſcena, & ſcenophegijs, ſcenographia, ichnographia, orthographia, megalographia, & ſcenicis locis. Syſcenia quid, & ſyſceni, ac ſcenopœi. Quid thymele, & qui thymelici. Declaratur Plautus & Vitruuius. Qui Actores primarum, aut ſecundarum partium. Hiſtrionum iura. Cuneus. Perſonati. Machinæ ſcenicæ. Martialis locus illuſtratur. Gerra. De proſcenio & ſtropha, antiſtropho, epirrhemate, paregoremate. Charoniæ ſcalæ. Pilarij, & uentilatores. Plinius & Martialis amplius declarantur. Epodos, antiſtropha, ſtrophalis. Cap.VIII

Theoricæ pecuniæ quæ ſint, & ſtratioticæ. Error interpretis Plutarchi duplex. Stratis & craſte quid. Deliaſtæ. Item qui Theori, & quid theoris, De Salaminia & Paralo nauibus. Item quid achana, artaba. Qui colacretæ. Thearion. Theoricum locus. Plutarchi locus explicatur. Inibi quid palintocia. Lucar. Atocia. De manduce. Interim & locus alius reſtituitur in Plutarcho ex Alcibiade de Salaminia. Cap.IX

Engaſtrimythi qui ſint, & pythones, aut engaſtritæ, & engaſtromantes, extra quàm opinatus Hermoleos ſit. Iacobæ Rhodiginæ hiſtoria. Emaculatur locus in canonicis Decretis. Cap.X

Purpurata meretrix Babylon, cur dicatur à Hieronymo. De Babyloniorum moribus pluſcula. Lucretij locus explicatur. Aureus Babylonis calix, qui ſit apud eundem. Cur mors purpurea. Blatta purpura, & ſuccubitana. Purpurator. Murilegulus. Carmes uermis. Carmeſinus color. Porphyrion cete. Onyx quid. Buccinum. De purpurario infectore digna ſcitu. Polypia. Sepidia. Heluus color. Cap.XI

De aurea apud Babylonem arcula. Item de miræ naturæ loco apud Seleuciam. De auibus, quas uocant deorum linguas. Item de Babylonijs aliqua. Babyloniæ flammæ quæ ſint. Cap.XII

Demoſthenis excellentia, & mors. De crico multa. Rhoptrũ coruus. Decuſſare. Quæ ſit annularis ratio. Quid heſtor. Cricote ſphæra: item circite, porcos, & porce. Dextrocheria, ſiue dextrariola. Pſellia, pſolois, pſile, pſallium. Puellæ Epheſiæ hiſtoria. Sinonis hiſtoria, & Lacoontis. Pericarpia, echini, ophis, bubalia, chlidones. Fulminum genera. Pſolus, acropſolus. Cap.XIII

Demoſthenis ſententia de moleſtijs quas ſubire neceſſe eſt, ſi rempublicam capeſſas. Item de Demoſthene pauca. Cap.XIIII

Tripos Delphicus fuerit ne uas, an quid aliud. Holmos quid, & ogmos. Enholmides Hermata. Tripodis notiones plures. Magides menſæ. Senecæ hiſtoria. Epidorpiæ. Microtrapezi. Tetrapus quid. Tetraori. Inſtans tempus an dicatur futurum. Impoſſibile, an dicatur non Latine. Cillibantes quid ſint. Dorides item quid: item dory, & unde. Xerolophos, thema, thematium, ecdoria. Doryphoros dici prætorianos. Cap.XV

Delphici oraculi quæ tradantur initia. Eiuſdem deficientis rationes. De Tireſiæ item oraculo. Parnaſus mons unde dicatur. Coretas paſtor. Mantea, anactora, anacea. Caput XVI

Quam eſſe ex inimicis utilitatem maximam cenſuerit Plutarchus. Inimicum eſſe uulturi aſſimilem. Hieronis os fœtens. Duellij hiſtoria, & Biliæ uxoris. Cap.XVII

De uulturibus adnotata quæpiam. Cur cauſidici dicantur togati uulturij. Item imperatores paludati uulturij. De uulturum odoratu, & odoris ratione. Cap.XVIII

Quid ſit quod monogrammos deos dixit Epicurus. Quod ſolidum corpus: & quę mathematica corpora. Monocroti, dicroti. Apuæ. Aphyæ meretrices cur. Euthygrammæ quid, & euthyoriæ. Polygrammi. Canabi qui dicantur, & clematides Aegyptiæ. Philetæ ac Philippidæ macilentia. Cap.XIX

CAPITA LIBRI NONI.

Muſices laus: cur data hominibus: rurſum à quibus ſtudium eius ſit deriſum. Cleon cantor. Ateas Scytha. Apollo medicinæ inuentor, & muſicæ rex. Mercurij inuenta. Caput I

Muſicæ ſtudium eſſe omnibus inſitum. Hippothoros nomos. Eius initia uideri tria. Gigni tamen præcipue amoris potentia. Amoris poteſtas mira. Cap.II

Melorum genera tria. Modos eſſe uarios pro morũ diſſimilitudine. De Dorio, Phrygio, Lydio, Ionico. Quæ quis in ratione muſicæ excogitarit primus. De Calaminis inſulis, ſeu ſaltaribus: item Torrhebia palude, ſiue nymphæo. Polycephalos. Synaulia. Tibiæ inuentor. Syrinx. Horatij locus explicatur. De elegorum inuentore. Fiſtularum genera. Syriſtes, ſyriſcus, ſyria, ſyrmæa, hyriſcus. Cap.III

Quæ muſica probis admittenda moribus: item quæ inſtrumenta cenſeri improba debeant. Magadis, magma, ecmagma, crocomagma, ſpadicarij. Quintilianus declaratur de ſpadicibus. Hypoſpadij, tibiæ, pactides. Baia. Baius color. Balius. Baliæ equi. Barbitos, brabyla, pſalterium, naula, nablas, nabliſtæ, panduriſtæ, crembalum, ſambyce. De iynge plura paulo, & uulgata minus. Quintiliani locus de plaſmate, ubi pſalmate forſan reponendum, quod quibuſdam placet. Cap.IIII

Fabij locus ex primo libro explicatur. Vocis figura triplex. Dicrotos pulſus. Vocem quandam dici dendryazuſan. Dorcadiſſans pulſus qui. De cycno nõnihil ſcitu haud indignum prorſus. Vocis abſciſſiones quæ intelligantur. Cap.V

Muſica triplex. Organorum item muſicorum diſtinctio. Cruomena, enchorda, proſoda, pneumatica, hydraulica, citharodia, aulodia, lyrodia, proſodia. Citharis, cithara differunt. De lyrio, & loto. Lotages. Spondalia. Ciceronis locus explicatur. Cap.VI

Tibiarum ſpecies. Prouerbium, Quid opus erat longis me tibijs incinere? Plagialos. Hippophorbus. Tibiarũ inuentores. Sirites. Phorbion quid. Photingia. Papinij ex Thebaide locus explicatur. Proaulion quid. Proœmium. Prologus. Item diaulion. Thebanorum in tibijs præſtantia. Item Pronomi tibicinis. calamiaules, rhapaules, matroa, diopi, gingras. Tibia dextra, & ſiniſtra. Athena tibia. Tibiæ pares, uel impares. Cantica. Diuerbia. Thebanorum uituperatio. Glottocomion. Sibene. Crupezia. Tibiarum longarum in ſacris uſus. Cap.VII

Nomos in muſica quid. Nomorum ſpecies. De polycephalo & orthio nomo pluſcula. Caſtorium melos. Caſtoreum. Laconici regis mos. Pæanes duo in bello. Carnij moduli. Carnia feſta. Carna dea. Auguſtini locus penſitatur de Iano. Sciades loca. Carneonica. Fabatiæ Calendæ. Caranus quid Perſarum lingua. Nomæ, hyponomus, nomus. Hyponoma ulcera. Cap.VIII

Arcadum ſtudia in muſicis. Virgilij locus enarratur ex Bucolicis. Artificum muſicorum uituperatio, ex Plutarcho. Ariſtotelis ſententia ad idipſum. De Stratonico citharœdo iucũda lectu. Fides fruſtra pulſare. Bos lyricus. Blytirion. Blytiri. Scindapſus. Cap.IX

Cani remigibus ſolitum. De Chryſogono modulatore. Tranquilli locus explicatur. Quid ſuffertum, & differtum. Sufflamen quid. Hieronymi locus reſtituitur. Intus canere, ac foris quid. Catieni qui ſint. Item quid ſtruthiſſare. Seruius explicatur de titis columbis. Greca quid uocent, ac quid ὑποκρέκειν. Titiſſare. Titis auicula. Trygon unde. Titigonion. Tithæ aues. Titybiſſare. Titij ſodales. Paratilla. Titli. Tidaria. Cap.X

Principum priuatorumq; mollius ſibi indulgentium exempla. Cyrię quid. Plutarchus reſtituitur. Qui ſint blacæ: item blacẽnomion. De Apicio ſcitu digna. Prius de Chabria, Vitellio, Sardanapalo, Domitio Aphro, Ariſtodemo, Perſarum rege. Coroniſtæ qui. Alexandri uinolentia. Blautæ, blautia, blitomama. Cap.XI

De pandæſia, & maza. Mattya. Mazones. Martialis locus. Madda. Item de Amazonibus ſcitu dignum. Mazapanis. Marcipanes. Marciatum unguentum. Marci paſtilli. Cardamyle. Quæ & quibus in locis edulia haberentur præſtantiſſima. Lesbia farina. Gigartum. Fungorum nomina. Mycenæ unde. Ciboria. Colocaſium. Lac tabianum. De Veſuuio monte. Galeni mendum tollitur ex Theraupetices quinto. Lacte cur alantur præcipue infantes. Cap.XII

Documenta frugalitatis per exempla hiſtorica. Lyſimachi, Catonis, Scipionis Aphricani, Ageſilai, Timothei. Ventri mancipatos eſſe, uelut antipodas, diciq; lychnobios. De Acilio Buta, & deorum cœnis. Opſartyci libri qui ſint, & opſartyſia. Cyri hiſtoria, & Iuliani Cæſaris. Gaſtrenſes apparitores. Gennauium. Opſophagi qui. Euochiſtæ. Cap.XIII

De uoluptate, lætitia, gaudio, quibusq; diſtinguantur finibus. Voluptatem non eſſe

bonum

bonum. Qui maxime uoluptates amplexentur. Alexandri dictum de uoluptate, ac laboribus. Cap.XIIII

Crates quo pacto repercuſſerit uoluptarij cuiuſdam dictum. Cur cibus deterior, ſi gratus ſit, plus proſit quàm probus, ſed ingratus. Anatreptice, ac analeptice dicta, quę intelligatur. Item quæ uocent proſpheromena. Cap.XV

De operis huius uarietate ex diuerſiſſimis concinnata. Scytham agere, quid ſit. Enthe ſis. Panis genera & inſtrumẽta. Sitoſtaſius, periſſochoregia, farriculum, megalartus, megalomazus. Molæ ubi Romæ. Edulitas. Cap.XVI

Panem ex omnibus difficilis eſſe percoctionis, carnem non ita. Encratici qui. Caro fumoſa. Creocaccabum quid. Sitarcia. Cap.XVII

Felicitatis humanæ inconſtantia, rationibus præmonſtrata quatuor. Timothei hiſtoria ad id. Ciceronis obſcuritas illuſtratur ex Epiſtola ad Atticũ. Interim, quæ agimus eſſe ſomnia. Artabazis hiſtoria. Item Perſei filij. Cap.XVIII

Felicitatem ueram ex deo eſſe. Opinionẽ de deo eſſe omnibus inſitam. Prolepſis quid. Triplici calle conſcendi ad dei cognitionem. De prophetis, item de CHRISTO ſcitu digna. Virginis partum Aegyptiorum comprobari doctrina. Cap.XIX

Salutis rationem eſſe in religione tantum. Cecropis inuenta. Religiones falſas, & ſuperſtitiones omnes ex aſtrologia & ſyderibus profluxiſſe. Lucretij locus declaratur. Caput XX

Hominum pectora debuiſſe feneſtrata fieri ex apologo. Vitilitigator. Hominum prauitas. Et cur traditum, animas tranſire in beſtias. De Plotino nonnihil. Cap.XXI

Fidei cõmendatio præcipua. Qui dicantur palimboli. Theſſala perfidia. Theſſalæ alæ. Theſſalus equitatus. Rhombus quid. Trapezia. Theſſalica portio quid. Capanica, capane, ſcapane, ſcaphiũ, ama. Capus, & cape quid. Capania Pallas. Ogygia, cur pro antiquis. Thebe, cur dicantur. Ilici eſſe ſimile, quid ſit. Cohors ſacra Thebis quæ: inibi adnotatur interpretis Plutarchi lapſus fœdiſſimus. Iolai hiſtoria. Pharſalorum & Bœotiorum uoracitas. Scytala Muſarum quid. Cap.XXII

Magiæ ſpecies eſſe plures, quo'ue diſparentur diſcerniculo. Libri improbatæ lectionis qui. Teletæ. Pyctaciola. Prophetæ pro Magis. Item pharmacia quæ intelligatur. Magorum iynges. Goetia. Epode. Magiæ nomen unde fluxerit. Virgilij locus explicatur. Caput Cap.XXIII

Qui ſint habiti prioribus forma præſignes. De Phaone pluſcula. Item de Sappho pauca. Belli qui dicantur Martialis declaratur. Cap.XXIIII

Aeginetica potentia, primumq́ in ea inſula nummos uideri cuſos. Thebæ unde. Caput Cap.XXV

Quinam fuerit in ueteri hiſtoria Maris, quiq́ equum inſcẽderit primus. Italiæ frequentia. Itali & Italiotæ, quo differant. Cap.XXVI

Luſu nec abſtinuiſſe uiros quandoq́ laude multa præſignes. Cap.XXVII

CAPITA LIBRI DECIMI.

Hebræorum doctrinam triplici calle incedere, talmutico, philoſophico, cabaliſtico. De cabala ſcitu digna. Catecheſtæ qui, & catechumeni. Mos nil mandandi literis. Cardinalium in noſtra religione ratio. Scapi cardinales qui. Scapi notiones. Geniture cardines Cap.I

Species nummorũ plures, ex Græcis Latinisq́ congeſtæ auctoribus. Chelonia quid. Cheliæ, chelonium, cichelæ, epicichlides. De obolis, ſeu obelis. Quid oboloſtates. Trophalides. Capitha quid. ἀρπάζειν. Stathera. Thematiſmus. Cibdela, cibdelia. Sacellium quid. Epithema quid. Theſis. Trapezitarum thema. Paratypa, paraſemi, paracharactæ. Argentum factum & ſignatum, quo differant. Argenti nomine an contineatur pecunia. Aſſæ quid. Nothiæ pecuniæ, ac hyphoniæ. Aera quid. Fiſcus & ærarium quo differant. Vectigalium genera. Idios logos quid. Adeſpota. Collectarij. Attribuere. Cap.II

Symbolica ſimulacrorum additamenta enarrantur. Palladi cur apponatur draco. Iouis ſimulacrum cur ſine auribus. Labronium. Labarum. Senectus anguium, ſiue leberis,

aut ſyphar, quid ſit. De teſtudinis carne, & more abluendi domos Cæſarum. Epicrotos quid. Laba. Cap.III

De Marco euangeliſta, & Antonio anachorita. Vatieni hiſtoria, qui ſiniſtræ manus digitos abſciderat. Scuti geſtatio. Inſertorium quid: & quid telenon, telamon, & Atlas. De auibus porphyrionibus. Item hoſtorium. Pliniana lectio aſſeritur. Item de porpace, & ochano. Niciæ ſcutum. Pelta Amazonica. Monachorum in Aegypto genera. Cœnobitæ, Anachoritæ, Remboth. Cap.IIII

De Gemonijs gradibus, & cur ſic dicantur. Item de gradibus Caſtorijs & Aurelijs. Locus Ciceronis explicatur. Suppliciorum genera plura. Sextritium locus, ſeu ſeſtertium. Spoliarium. Melita in Attica locus. Diana Ariſtobule. Camus, ſeu Cadmus. Taurea. Iuuenalis illuſtratur. Centrones. Centrotypi. Lata fuga, lata culpa. Fuſtuarium. Tintinnaculi. Laura pro uinculis cur. Cyphon, cyllobantes, cyphalei, cyphelli, hypocyphonia, aulæ, Archiuum. Cap.V

Furum ſupplicia diuerſa. De Dracone legumlatore. Furum ſpecies aliquot. De lance, ac licio: item de laro, larco, bomolochis, & ſaccularijs, & balantiotomis, zonarijs ſectoribus. Caues, cauecæ. An phenes ſit fulica, ut uoluit Ambroſius. Depeculatores, molgi, amolgi, phollis, donus: fiſcus, fiſcellus. Cap.VI

T. Liuij locus emendatur ex primo, ubi legitur, Lex horrendi criminis erat. Item locus Plinij enarratur, de arbore ſuſpendio eligenda. Acheruſion quid, & ulmorum acheruntem in Plauto qua interpretemur ratione. Cap.VII

Plautini loci expoſitio de litera longa, quam ſuſpendioſi faciant. Cruciarij qui, & cruciantes, item crucium. De cruce ſcitu digna. Sarmentitij, & Semaſſii cur dicerentur Chriſtiani. Cap.VIII

Elementa uirtutum eſſe duo, ſpem honoris, pœnæ metum. De inferorum ſupplicijs digna ſcitu. Quomodo patiatur anima, ex Platonicorum doctrina. Maronis loca explicantur duo. Cap.IX

An poſſit anima ignibus torqueri. An corpus amburi perpetuo, nec tamen interire. Laricis natura mirabilis. Larignũ oppidum. Larigna pix, quæ uulgo larga dicitur. Item ſalamandræ, & carbonum, palearum, ac formicæ natura. Cap.X

An ignis damnatorum ſupplicijs deſtinatus habeat aliquid intermicantis luminis. Caput XI

Inferi an ſint. Veterum in eo diſceptantes ſententiæ. Auguſtini mox decreta. Ab Domitiano exhibitum inferorum ſpectaculum, ex Dionis hiſtoria. Cap.XII

Platonis ſententia mirabilis, euangelicæ conſona ueritati, de inferorum pœnis. Item Origenis opinio, an ibi ſit uerus ignis, & tormenta uera. Cap.XIII

Mentis æſtuatio grauior ne ſit, quàm afflictio ex igneo proueniens tormẽto. Vermis apud theologos quid, & clibanus apud Gregorium. Doloris ratio. Cap.XIIII

Memoriæ excellentia. Item de reminiſcentia. Sepulchra legiſſe, quid ſit. Memoriæ uel intenſæ uel remiſſæ ratio. Quintilianus & Maro declarantur. Plutarchi locus reſtituitur ex uita Iunioris Catonis. Cap.XV

Reminiſcentiam quibus rationibus induxerit Plato. Item de memoria quæpiam. Notio quid, ſeu prolepſis. Animos fuiſſe ante corpus, an ſentiat Ariſtoteles. Omnia orta occidere, quomodo intelligendum. Mnemoſyne cur Muſarum mater. Cap.XVI

Puteal quid ſit apud Perſium & Horatium. Statio dicta ἐν φρέατι. De puticulis, putearijs, terræ corijs. Perpenditur locus Senecæ in Thyeſte. Interim quid tereuſis, celonium, ciconia, puteos aperire. Cap.XVII

Ageſilaum recte legi apud Lactantium inter Plutonis cognomenta. Lagetas Pluto cur, & leptynis. De orco, & orcinianis, & thynno paucula, & hypogaſtrijs. Horcinus quid. Cur Summanus. Sunium quid. Item de Apolline & Plutone plura. Agyieus columna. Agyiatides aræ, uel Therapnæ. Interim φοιβάζειν quid. Pheben poni pro aqua. Agyia quid. Opſophagus Apollo. Sorani Hirpini cur. Tranquilli locus in Auguſto de Fœde liberta. Cap.XVIII

Quid ſit apud Varronem poſtulio. Cap.XIX

Opportunitatis in actionibus neceſſitas. Item de cauſa agente, ac ſuſcipiente. Ingeniorum

niorum diuerſitas unde ſit. De fortuna, et fato. Itemq́ de Cleanthe, ac Xenocrate. Aureis armis aduerſus fortunam pugnare, quid ſit. Cap.XX

An in abiuncta anima ſuperſit memoria uel ſenſus. Cap.XXI

De menta. Mintha nympha. Mintho. Quæpiam aduerſus Hermolaum. Mentigo, oſtigo quid. Retrimentitiæ feculentiæ nomina plura. Oeſypum, diachorema, diachoreſis. Dyſcœlij qui ſint. Dyſphorici, ſpatile, bolitos, onis, polion, polea, crocodilea, caprinæ baccæ, ſpyras, myſceledra, ceſale, ſella familiaris. Editus pro ſtercore. Cap.XXII

CAPITA LIBRI VNDECIMI.

Otij, ut pernitioſi deteſtatio. Remiſſionem tamen aliquam uideri neceſſariam. Quibus otium ſit utilius, quàm negotium. De Auguſto, L. Druſo, Turanio, Seruilio Vatia. Quod ſit honeſtum otium. Iunij Syllani hiſtoria, & Turbonis, ac Similis. Anaxagoræ item excellentia. Cap.I

Cur olidum ueternum Catullus dixerit. De ueterno inibi, necnon de cataphora, & comate, catalepſi, ac caro. Codion quid, & comi, ac comæ, & epicataphora, anaphora, poros, grauedo, coryza, catarrhus, branchus, arterica affectio. Item qui arthritici. Elephantiaſis quid. Exarticulatio, bronchion, bronchos, elephantici. Cap.II

Item de ratione otij pluſcula. Domus optima quæ nam ſit. Exercitij cum natura ſocietas: itemq́ eius ſpecies. De frictionis ſpecie non una. Apotherapia, apotherapeutice, preparatoria. Cap.III

De halyce, ſiue hale, quam pandiculationem Latine dicamus, uel anxitudinem, aut etiam anxietatem. Plutarchi loca duo ſuæ redduntur luci. Gelliana reſtituitur lectio. Elucus. Item de oſcitandi ratione. Quæ dicantur oſcitationes apud Papinium. Haliæ mulieres. Halica oratio. Cap.IIII

An probabile ſit, labi è cœlo ſtellas. Olta ὄψον apud Ammianum Marcellinum. Antinoi ſtella. Traiectiones quid, & ſecundaria. Cap.V

Impoſtura non utendum. Titi imperatoris bonitas. Glauci hiſtoria. Item de Glauco Caryſtio, deq́ ſciamachia & chironomia & ſciagraphia, acrochiriſmo & acrochiri, coryco & ſcariphiſmo. Exercitatiõis diſtinctio. Ecplethriſſare, pityliſſare, tactici, chiropedæ. Apollodorus pictor. Symmachia, epimachia, ſciadion. De hoplomachicis motibus, & monomachia. Mantinica armatura. Cap.VI

Impoſtorum hiſtoria complurium. De Dionyſio tyranno, Pythio, Galeno imperatore, Dercyllida, qui dictus eſt Siſyphus, Cleomene, Lyſandro. Perſonati qui ſint, & plani. Polytropi. Catenati. Pythagoras. De phelo, & maſthle. Locus Apulei reſtituitur. Phelax ficus. Maſti. Machli. Muſcularij. Schetlios qui. Oti qui dicantur. Hoduri. Cacoethes. Cacoethe ulcera. Pſeudenedri. Cap.VII

Vrbana quorundam uafricia. Exemplum ignoti patris. De aſinario, & Pericle. Fraudum ſynonyma. De Ceretanis. Stellatura quid. Frumentaria perceptio. Piræ, piratæ, catcymata, ueteramenta, ueteratores. Cap.VIII

Conſilij rationem eſſe præſtantiſſimam. Eubulia, id eſt bona conſultatio, quid ſit. Euſtochia. Collimatio, uel collineatio. Siſyphi & Autolyci hiſtoria. Cap.IX

Qui ſint apud Senecam ordinarij gladiatores, & poſtulatitij. Reſtituitur in integrum Senecæ lectio. Item de proxenis, proxenetis, philotrophis, & pararijs, aſtoxenis, doryxenis. Item de gladiatoribus non extrita quæpiam. Cap.X

Conſummati gladiatores qui dicantur. Aperitur Plinij difficultas. Item qui Samius gladiator apud Ciceronem, contra aliorum ſententiam. Item gladiatorũ petitiones, compoſitiones, cõmiſſiones. Batualia, batuatores. Senecam cur diceret Caligula cõmiſſiones meras. Crupellarij, & ferrati qui. Cap.XI

Quinquennium Neronis, unde duci in adagium ualeat. De Nerone pluſcula. Molgus apud Dionem quid ſit. Aſcopera. Sacciperum. Britannici ueneno ſublati hiſtoria. De ruminali arbore nonnihil. Cap.XII

Hominũ quorundam natura mirabilis. Senecæ locus perobſcurus illuſtratur de Paſſieno. Senecionis hiſtoria. Ophionei uatis, Nicomachi, Heliogabali, Portij Latronis,

Auditores pro diſcipulis cur. Puellæ uenenoſæ, & quę araneis aleretur, hiſtoria. Matreæ item, Adriani, Firmi. Parodia. Philini, medici biboſi, Galli Vibij, Labieni, Seueri, Zenonis, Syllæ, Meſſalæ Coruini hiſtoria. Druſiani enſes cur. Bithonis hiſtoria, Aſconij Pediani, Hypermeſtræ, Veneris Nicophori, Palladij, Smyndiridæ, Phaſelitarum, Sidetarum, Lyncei. Crudelium ratio. Humanitas quid, & cur. Sinamorumene. Sinamoros. Caput XIII

An Cato ſolus quater & quadragies cauſam dixerit ſemper abſolutus. De Archilochi poetæ interfectoribus. Plinij locus declaratur. Calondæ hiſtoria, qui Corax eſt cognominatus. Cicadæ ſepulchrum. Archilochia edicta. Cap. XIIII

Exemplum ignotum cuiuſdam, qui plagis feruentior cooriebatur in concubitum. Rutam Venerijs aduerſari, & cur dicatur πήγανον. Cap. XV

Arcem facere ex cloaca, lapidem è ſepulchro uenerari pro deo, quid ſit. De Menecrate medico, Themiſone, & Callipide. Plutarchi locus reſtituitur ex Alcibiade. Dicelictas quid, & dicelon: item Empuſa, & Hecatæa, onocolos. Quid item bolitos. Bolus. Boleti unde. Petrobolus. Macella. Dicella. Epebolus. Boline uitis, & droſallis, asbolomeni. Calopodes qui. Callipædas cur dicant ſenes. Calliſtea. Ariſtea. Item uocabula plura, calidia, calidya, calij, calion, callæi, callæ. De Callia ſcitu non indigna. Cap. XVI

Parentum cultus. Ciconiæ pictas. De Amphinomo, & Anapia. Tollitur ex Seneca obſcuritas. A quibus uiolati parentes. Interim de Opij filio, & Antigono. Latronis Galilæi in filios immanitas. Paricidium quid. Vlyſſis mors. Cap. XVII

Apud gentes aliquas cædi ex more parentes quoq;, ac mox uerti in cibum. Platonis ſcita de parentum cultu. Prius de hoſtis perimendi inſtituto Romano. Chryſantæ hiſtoria. Verborum uolatilium grauem imminere pœnam, ex Platone. Cap. XVIII

Nemeſis & Leda diuerſę ſint, an una eademq;. Quid Nemeſis apud Ariſtotelem, quid item apud Platonem. Torgos quid. Nemeſea feſta. Gratiarum ratio, & furiarū. Nemeus Iupiter. Heſiodus ubi necatus. Adraſtia. Interim & de miſericordia. Cap. XIX

Iræ incontinentia cur damnanda minus, quàm cupiditatum. De quibuſdam patrem euerberantibus raptantibus'ue. Cap. XX

Parentes eſſe Iouis ſimulacra. Gentium quarundam truculentia in parentes. Paricidarum ſupplicij ratio. Ferales anguſtiæ quæ. Hecate quæ. Hecateis herba quæ ſit apud Ouidium. Aconiti inuentio. Cete abſorbentia fœtus, diſcrimine illis ingruente. Pas, pappas, ma, mammia. Pappæus Iupiter. Pappus quid. Myſtax. Papiſſare, pappare, lallare. Parentum nomine quid intelligendum. Cap. XXI

Ciceronis nodus explicatur, tradentis, Mari quæ uiolata ſunt, expiari. Enarratur & Catullianum carmen Cap. XXII

Deus ſummus qua colendus ratione: item Dei filij, ac cæleſtes dij, dæmones quoq;. Cur numeris indita deorum nomina. Pythagoræ ſcita de adorationis ratione. Caput XXIII

De Hippolyto quædam haud ingrata. Quis Pythia inſtituerit primus. Apollo Epibaterius. ῥάχος στρεπτὸς quid: item rhachia. Dyrrhachium unde. Dyſrhachia regio. Arrhachos paliurus cur. Streptos rhachos. Strepte. Rhachitæ qui. Cap. XXIIII

Super Gorgia & Protagora paucis adnotata quæpiam. De opinione dignum relatu. Caput XXV

De Suadelæ ſacello apud Sicyonios, deq; Apollinis templo ibidem. Phouus loci nomen. Delta Argiuorum. Sicyonia, Sicyos, Sicydion. Aegiale, quæ & Sicyon, unde nominis indepta rationem. Aegialos. Acte. Diana πειθώ. de Lynceo, & Hypermneſtra. Pyrſos, & deriuata. Lyncea regio, & Lyrcea. Lynceus & Proteus, collyria. Fulminum genera. Pyrſanides, pyrſophorus, pyros, ſceptus, catabates. Dioſpyros quid. Cap. XXVI

Lampadum feſta Athenis & Corinthi ac Neapoli. Hellotia Minerua, & feſta Hellotia. Phauſterius Bacchus. Qui ſint Lamprophori & Lampimones. Lampias. De Lampria, & Panathenæis, quæ & Athenæa. Lampuris quid. Cap. XXVII

Quo pacto Thebanus Iſmenias Perſarū regem adierit legatus, nec adorauerit tamen. Quibus muneribus affici aſſuerint ab eodem legati. Dorophoria quid. Cap. XXVIII

Capita

CAPITA LIBRI DVODECIMI.

Veterum ſacrificia cuiuſmodi fuerint. Initia quid, & unde. Quid proprie Thyſia. Ture quando libari cœptum, & quæ origo turis. Lucos colendi, & arbores quæ ſit ratio. Lucucus. Quis immolarit animalia primus. Soli cur dicentur boues. Epitheta ſacrificia, & epithetæ epiſtolæ. Canchrydia, canchrys, cachrys, cachryophoræ arbores. Iupiter cur Telius. Epibdæ quid. Crabus deus. Semnæ deæ. Victimarum probatio. Molæ ratio, ſeu prothymatis. Theoxenia. Paraſiti qui. Epiſition. Epiſion. Chernips. Callimachi ætia. Vocabula plura ad rem diuinam pertinentia. Ritus ſacrorum uarij. Hippades quid, & Appiades. Plinij locus diſcutitur. Templorum ſtatuæ in quam ſpectarent partem. Adoniorum ritus. Stephanephorus magiſtratus. Choopotes Dionyſius. Montes omnes cur dicantur Iouis, necnon Hermæa. Cap. I

Sacrificia eſſe uelut medicamenta. An deo contingat affectio aliqua, nobis adorantibus. An neceſſaria ſit eius quem colas, cognitio. Quam partem ſpectare adorantes debeant. Mutilatos à ſacris arceri. Plinius illuſtratur. Telos quid, & teletæ. Teleſtrium. Plutarchi codex emaculatur. Ebrietas in ſacris permiſſa, unde dicatur μεθύειν. Teleſphorus. Engaſtrimythus. Cap. II

Lachrymarum ratio. Plinij locus declaratur. De oculorum canthis, & thalamo eorundem. Item metopa quid. Cap. III

Quæſita non illepida ſuper lachrymarum item ratione. Cepas ſylueſtres non reperiri. Thymus quid. Ceparum natura, & allij. Crommyon unde. Miſcelli hiſtoria. Myria quæ dicantur. Cap. IIII

Oculi uitia. Cur in occipitio non ſint oculi conſtituti, nec collum nobis datum uerſatile. Aulopi qui ſint: aula item. Camptaulæ, pithaulæ, auliſci, ualona, mauliæ, aulici & curiales, aulones, pſeudaula, pſeudoportus. Coracina ſacra. Opuntij qui. Phthiſis in oculo quid, & atrophia: atrophon, & mydriaſis, amauroſis, amblyopia, & alia id genus. Bulbus oculi. Diſtichiaſis. Coracinus unde. Coraxis color. Laodicẽſis lana. Hieronymi locus explicatur. Eutrophon. Euernes. De aprorum ceruorumq́; lachrymis interim. Vertiginoſi. Cap. V

Adnotatur error interpretis Plutarchi ſuper Piræi lema. Munychia. Thaletis præſagium. Inibi quid lema, quid gramiæ. Glamon. Cronica lema cur præter Græcorum ſententiam. Cur Athenienſes Tettigophori. Dijpolia. Buphonia. Bucolia. Bupharus. Bubones. Cronium mare cur. Libadium quid. Limnæ. Phrygia Atticæ. Limenarchæ. Limitrophi. Primicerij. Secundicerij. Meloproximus. Lemmata apud Galenum quæ ſint. Caput VI

Faſcibus, iunctis ſecuribus, uſos conſules extra Vrbẽ modo. Summittere faſces quid. Summittere ſigna, & ſummittere arma. Cap. VII

Maiorem conſulem apud Plinium quem intelligamus: item qui prætor maior, & maiores Flamines. Balbum ſolum ex peregrinis non triumphaſſe. De lege falcidia obiter, & qui conſulares legati. Cap. VIII

Duodecima hora ædificare quid. Horarum ratio. Plinij locus emaculatur ex libro ſecundo. Hori annales. Lucianus declaratur. Tollitur difficultas ex Seruij Sulpitij epiſtola. Horoſcopa. Zoros unde. Heliotropia. Gnomõ, uel umbilicus. Diopi, diopteres. Gnomonice apud Gellium quid. Aſtrologiæ partes. Dioptræ quid. Aſtrolabij inuentio, & partes eiuſdem. Apoteleſmata. Cap. IX

Tria uideri neceſſaria genethliacis. Horoſcopi enotationem penè haberi impoſſibilem. Cap. X

Sacrare caput cum bonis quid. Enarratur T. Liuius. Zoanas quid uocemus, aut xoana. Item quid zanes. Simulacrorum diſtinctio. Zizanion, xanion, xantice, reſecrare. Caput XI

Sacri epitheton uarie adijci rebus. De ſacro piſce. Hycea piſcis. Sturio. Aoriſtos & atomos terra. Sacramento contendere. Aſpirationis natura. Gellij codex emaculatur & explicatur. Cap. XII

Helenes & Eriphyles ſegmenta dominis fuiſſe exitialia, perinde ac equus fuerit Seianus. Cap. XIII

De auibus quæ dicantur ſcopes, obſeruata quæpiam ex Græcorum monumentis. Σκώπτειν uerbum unde inflectatur. Scolopendra. Scopulæ. Scapus in uuis quid. Cap. XIIII

Quid ſint apud Græcos ſcolia. Inibi adnotatur lapſus interpretis Ariſtophanis. Scolius pes. Scolios cithara. Cap. XV

Emaculatur exponiturq́; Ciceronis locus in Epiſtola ad Fabium Gallum de Cepio. Mœcenatis hiſtoria lepidior. Item cur ibidem Sardinia peſtilens dicatur. Aquarioli qui ſint. De Salacone plura. Saulum quid. Cap. XVI

Inſequentis ad Gallum epiſtolæ obſcuritatum nonnullarum enarratio. Magiſtrū pro dictatore inibi poſitum. Archimagirus. Locus item ex epiſtola Seruij Sulpitij libro Familiarium quarto, Supra Maias: quum Maleas, legendum ſit. Cap. XVII

Diætæ notio multiplex. Diarium, diætetæ, dicaſtæ. Freni partes. Pſellium. Diætarij. Echinus quid. Diætarum cognomina uaria. Item quid zeta, & zetetæ. Defenditur à calumnia Hermolaus. Sigma quid & unde. St ſyllaba, ſilentij nota. Trigon. Trygon, ſeu paſtinaca. Cap. XVIII

Olearum ſpecies aliquot. Emblemata quid. Embolum, probolus, embolimus, embadon. Iudicium in Areopago primum. Tollitur ex Plinio obſcuritas. Reorum & accuſatorum argentei lapides. Symmoriæ, ſymmoritæ, ſaci, cythrini. Oleæ ſtrictiuæ, ac caducæ. Thalyſia, ſyncomiſteria, haloa, halos. Thalos quid, & thalophori. Zothalmia. Lactantij grammatici locus reſtituitur. Hiceteria. Ereſione. Trophæa prima ex olea. Agrippeum quid. Proma olearum. Halirrhothij fabella. Olea cur antro Ithacenſi applantata fingatur ab Homero. Sanſæ, Sanſarij, maroſſerij, æſacus, drupa, oleaſtellum. Cap. XIX

Nexorum ſtatus. Qui dicerentur nexi, & qui obærati. Nectendi ratio. Inter ibi iuſti dies qui ſint. De Athenienſium ſiſachthea, & nouis tabulis. Chreocopia, chreocopidæ. Cap. XX

Tabulæ & codices accepti & expenſi. Aduerſaria quæ ſint. Iuuenalis locus declaratur. Tabulius ager, & Trientius. Apocha quid, & antapocha. Anocha. Item de nexis. Ciceronis locus explicatur. Prytanea, ſiue ſportulæ quid. Theſes cur iuris dicundi ſtationes. Cap. XXI

CAPITA LIBRI DECIMITERTII.

Explicatur Quintilianus de oris multiplici uitio. Anaſtomoſis quid. Anaſtomoticæ cibaria. Iotaciſmus, lambdaciſmus, metaciſmus, Atticiſmus. Coccygis cognomentum. De batto, & battologia. De Ouidio ſcitu digna. Titi Liuij mors. Ibis Ouidianus qui ſit. Nycteridis cognomentum. Item de Chærephonte, & Eretrienſibus, ac Alcibiade. Fringultire quid. Cap. I

Bambalio qui dicatur, necnon balliones. Balia cerua. Balius iuentus. Item quid catapeplaſmenon. Quid apodos. Alcibiadis balbuties. Doſonis cognomentum. Lamyri notiones. Blæſi qui dicantur & arguti. Lamda cur diceretur Eetionis uxor. Cap. II

Balbutiei ratio ex Galeni doctrina. Incontinens lingua apud Hippocratem quæ ſit. Item qui dicantur ab eo muti. Podagræ pſelliſmus. Cap. III

Vocabula plura ad linguam pertinentia. Aglottos, pataxiphis, glottocomion, euthyporos. Solen bis. Gloſſematicum quid. Gloſſographi, & gloſſematarij. Diomedes explicatur. Quintilianus ſuo reſtituitur nitori. Scholia, ſcholiaſtæ, ſoleniſtæ. Lingulati tubuli. Lingula, olophyctides, ranæ. Cap. IIII

Ex lingua propagari plerunq; bona, ſæpe etiam mala. Silentij & ſermonis præparci laus præcipua. Loquacitatis epodos. Heracliti factum ſcitu dignum. Item de Zenone. Antonini Pij hiſtoria. Piſcitio cur abſtinuerint Pythagorei. Ellopes unde. Linguas cur offerrent deorum honori. Plinij locus ex libro ſeptimo illuſtratur de arcanorum proditione. Gephyriſmi qui dicantur. Cap. V

Pudicitiæ commendatio. Patauinorum laus. De Cornelio ſacerdote Patauino. Hyperoum quid. Theriſtrum. Diſtegon. Cap. VI

Chiorum caſtitas eximia. De filiabus Erechthei. Hyacinthides puellæ. Athenienſes cur Tettigophori. Ciceronis locus illuſtratur. Leocoræ puellæ quæ ſint. Hieronymi locus

cus. Item Macaria. Machæronij paſtilli. Partheni, id eſt uirgines, quæ per exochen dicantur. Cap. VII

De leonibus non indigna relatu adnotata quæpiam. Leoni mortuo barbam uellere, quid. Martialis locus exponitur. Diomedis filiæ cur dicerentur equæ. Smerdaleon unde. Glaucopis cur, & mare glaucum. γλήνη unde, & triglena. Galene. Ephelcis quid. σκύζαν, id eſt ſcyſſare, quid. Charopi oculi, & raui, qui ſint: atq; item helicopes. Voluta. Alcæa quid. Vra pro cauda, cur. Prouerbia ex leonibus conformata. Baſiliſcus in leone cæleſti quid. Leontocomi. Leo, ſolis ſymbolum, & cur templorum cuſtos. Cap. VIII

Chimæram allegoricè tres indicare rhetoricæ partes, uel item uitiorum multiformem uim. Echidna item quid. Chimarus. Eudiæus. Cap. IX

Prudens Simonidæ commonitio. Pauſaniæ Lacedæmonij tumor. Sapientiam & medicinam eſſe proſtheſin & aphæreſin. Cap. X

Agrigentinorum luxus, & Tarentinorum: necnon de Cyreneis paucula. Vini apud Græcos ſpecies. De myrite, myrobrechis, ac Polio in primis. Atrapon, uel apotropon uinum, item Surrentinum, aparachytum, aminæum, cirrhum. Cirrhota medicamenta. Dichromi. Melinæ. Ochron uinum, & Sybates. Vinum cur Græcis dicatur οἶνος. Vini utilitas. Oeniſteria quæ intelligantur. Oenopipas quid, & Parthenopipas. Hieronymi locus reſtituitur. Cap. XI

Abſurdus quorundam amor aduerſum inanimata. Quos amauerint bruta. Fortunæ bonæ ſimulachrum Athenis. Polyxenæ hiſtoria. Cap. XII

Veſtium delicias & ſimulatum contemptum uideri ſuperbiæ indicia. Diogenis ad id & Socratis auctoritas. Quid præſtet philoſophia. Cap. XIII

Ouis monſtrificus partus, quo leo eſt natus. Cap. XIIII

De Galete formoſo quidem, ſed moribus apprime probis. Cap. XV

Munuſcula haud ſpernenda. Perſarũ regis mos in ijs. Honoraria, uel aduentitia. Horæa. Troximi. Horæ. Salſamentorum genera. Thunnia. Hora, pro æſtate. Prodici liber. Horapollo. Horatius. Perſarum & Thracum mos in muneribus. Cap. XVI

Olympici certaminis in Græcia, quæ tradantur initia. Item ad id ſpectantia pluſcula. Hellanodicæ qui. Monampycia, ampyx, altis. Altius Iupiter. Deorum incognitorum ara. Occaſionis ara. Gæus. Terræ oraculum. Iamidarum oraculum. Embolus. Echus porticus. Cronius collis. Piſa unde. Taraxippus. Temporum ex Olympionicis ſupputatio. Cap. XVII

Dentes ne an cornua dici in elephantis debeant. De Alce fera & Aethiopicis tauris. Elephanti quando primũ in triumpho ducti. Plinij locus de flumine annulo in elephantorum hiſtoria libro octauo. Cap. XVIII

Quæ ſit ratio prouerbij, leo riſit. De Thucydide non ingrata quæpiam. Item de leonibus paucula, & de Annone. Acilij Glabrionis hiſtoria. Leophoros quid apud Diodorum. Ecphraſis quid à diegemate differat. Cap. XIX

De aquila excerpta pleraq; ex ueteribus memorijs. Inibi de Amphiarao & Helena, necnon de Valeria Luperca. Quid item aetos, & aetoma, & pteron. De aetite lapide, ſeu gagate plura, & de ichneumone. Cap. XX

Allegoria ſcitiſſima de Saturno filios uorante. Cur dicatur Cronos. De ſabbato paucula. Drepanum cur dicatur Corcyra, & Sicilia. Saturni ſapor, ſtypticus, ponticus. Cap. XXI

Cur ſabbati loco dominicum ipſi colamus diem. Solem eſſe inuiſibilis filij dei uiſibilem imaginem. Sabbatum uideri ab initio diſſolutum. Cap. XXII

Plauti locus ex Amphitryone declaratur. De Saturni hoſtia. Saturni ſacrificiorũ impietas Moloch. Gehenna. Beelphegor. Interim ſpectatio pecuniæ. Spectatores qui. De Xenophane, Cineſia. & Gelone, item Saturnalium ritu. Coi cur dicerentur ſoli liberè ſacrificare. Zoganes ſtola. Peloria quid. Narciſſi liberti hiſtoria. Cap. XXIII

Cur fameſcentibus craſſeſcant pedes. Item famis euentus alij ſcitu periucundi. Leguminum in cibo euentus. Iracundiæ maioris ratio in ſenibus & fameſcentibus. Plauti loca duo explicantur. Quæ ſint alima & ad ipſa pharmaca. Alimentarij. Qui diu uixerint citra ullũ omnino cibũ. De phlegmate plura. Illyrij famelici. Phlogomata, phlegmone.

Mariæ Iudææ hiſtoria, quæ filium uertit in alimenta. Apocarteresis quid. Plutarchi ſenſus reſtituitur. Vocationes quærere. Cap.XXIIII

Gulæ deteſtatio. Epaminondæ hiſtoria, & Vitellij, ac Mytheci. Frugalitatis laus. Hæmatia, ſeu ſanguiculus. Hypotrimma, hypoſphagma. Carnibus qui primum uesci cœperint. De Spartanis, & iure nigro: item de Aegyptijs, Magis, Gymnoſophiſtis. De prophetis item in Creta, Diogene, Triptolemi præceptis, & Porphyrij, Philoxeno, & Gnathone: necnon de Philoſycis, Philobotryis, Philomelis, ac melomachia. Callimedon carabus. Cap.XXV

De tyrotaricho apud Ciceronem quid ſentiendum. Quid tarichopoleum, & tarichopola. Quid cremathra, item talarus, & epiſodia, ſaperda, tarſus, tyrobolium. Victui inſeruientium alia dici neceſſaria, alia introducta. Iondæ. Salſamentorum prouerbia. Origanum. Numeriani hiſtoria. Cap.XXVI

Niuem perfuſam mulſo quid appellarit Domitianus. Capillorum colores unde ſint. Caniciei ratio. xanthocholi, mixothrix uel mixticapillus. Cap.XXVII

Cur ab Homero ſenes dicantur poliocrotaphi. Crotaphos quid. Suturarum capitis ratio. De caluicie præterea & canicie. Rhaphides quid. Veſpaſiani hiſtoria. Cap.XXVIII

De phalacro, & phalo, ac anaphalantia, & phalantho. Quid phalacræ, ſiue caluera. Caluari, calueſcere. Phalacrææ puellæ. Idæ promontoria. Spurcus ager. De caluitio plura. Item de ſpadonibus. Ponticum arbor. Semen à cerebro defluere. Caſtrare quis adortus ſit primus. Apocopi, ſpathici, naphtha. Tiberij caluitium. Seiani pro caluis cur. A caluo ad caluum. Cap.XXIX

Pancratiaſtæ, qui proprie dicantur. Quintiliani locus explicatur. Athletę quos uocant Nicas. Item plura de certaminum generibus, & ad ea pertinentibus uocabulis. Pyctæ, ſphæromachia, acrocherſites. Glaucus ſciamachus, Pammachi. Pentathli. Palęſtræ inuentor. Aeginetæ Philopentathli cur. Saltus uocabula. Canon, dolichus, diaulus. Præmiorum nomina diuerſa. Soſtra, ſoteria, Iſelaſtica certamina. Cap.XXX

Caluiſii Sabini memoria propè nulla. Grammatici analectæ qui ſint. Item analectides quid, & analecta, & apodectæ, uel apodectæi. Antiquarij. Apocleti. Cap.XXXI

A quibus traditum, Polypos ſua ſibi brachia erodere. Eledone, monocotylos, cotyle. Cotila animalia. Helices. Quid cotyledones, & unde. Item acceptabula. Sepieum quid. Oxybapha, acetarium. Sepedonæ, ſeptæ. Adulatorem eſſe polypo ſimilem. Quid tholus, & prytaneum. Plutarchi loca duo reſtituuntur ex Demoſthenis uita. Cap.XXXII

Pantheæ ſingularis uirtus, atq; item Manię. Muliebris ſexus commendatio. De Arteniſia, & Abato. Rhodiorum, Spartanarum, Romanarumq; laus. De Semiamira Heliogabali, & Gallicænis in Sena inſula, ac Zenobia. Gonche locus. Item Gallicarum ac Perſicarum laus, necnon de Thracum fœminis, & funebribus mulierum orationibus. Caput XXXIII

Iunonis templum in Olympia. Agon quem uocabant heræa, ſiue ἡρᾶια. Phyſcoæ chorus, & Hippodamiæ. Pallas Narcæa. Diana Laphria, Triclaria, Potamia, Alphea, Lye, Hoploſmia, Hecatombæa. Iuno. Cap.XXXIIII

De Iamidis & Thraſybulo uate, qui ex cane primus uaticinia conceperit, quæ de ſue quoq; eliciant Cyprij. Theodati Gotorum regis hiſtoria. Cap.XXXV

Polydamantis robur prodigioſum, atq; eiuſdem interitus. De Milone paucula. Luporum apud Crotonem frequentia. Cap.XXXVI

Quo pacto Alcibiadem concionari metuentem Socrates excitarit. Alcibiadem eſſe Laconicum nomen. Cap.XXXVII

Neminem unum poſſe in omnibus paria unicuiq; facere. Alexandri, & equi ab Apelle expicti exemplum. Cap.XXXVIII

Quibus indicijs Perſarum magi ſanguinarium Ochi regis ingenium deprehenderint. De Bagoa eunucho. Cap.XXXIX

CAPITA LIBRI DECIMIQVARTI.

Mulieres in doctrinis celebres. De Corinna, item Erinna, necnon de al[illegible]alio genere præſtantibus. Pilæ inuentio. Sibyllarum nomen unde propagatũ. Virginũ partus. Cap.I

Frigidam

Frigidam ſuffundere, apud Plautum quid ſit. Lauare, poſitum pro eo quod eſt, probra ingerere. A tergo uarij, qui dicantur. Scribere, pro lacerare. Cap. II

Tres modo inuenros ex rationis præſcripto uiuentes. Hominem eſſe Scyllam. Quorundam efferata libido. De concubitus ratione. Fœminarum in coitu uoluptatem eſſe maiorem, quàm uirorum. Lesbiorum turpitudo. Lesbiazin. Herbis iuuari concubitum. Capur III

Cur uiri hyeme, mulieres æſtate Veneris ſint auidiores. Item de cõcubitu plura, & uocabulis ad eum ſpectantibus: necnon de Horatio. Cucumeris ad coitũ uis. Hygri qui intelligantur. Miſetia. Specloma. Meretrices publicitus quis inſtituerit primus. Pandemus cur dicatur Venus. Pandemij mendici. Pandemi morbi. Epidemi. Peſtilentiæ ſpecies & cauſæ. Hetæræ meretrices cur. Hetæridia quæ dicantur. Halteres qua componerentur figura. De aue erodio, & Alba inſula. Meretricia profeſſio apud ædiles. Viſtiliæ hiſtoria, & Dionyſii prius. Tranquilli locus ex Tiberio reſtituitur. Hetæriæ Chriſtianorum quid. Caput IIII

Cur claudi ſalaciores. De eorundem uirtutibus. Item de Androclide, Coclite, Alexandro. Gellij locus excutitur. Interim Macrobij patria, & Vitruuij, necnon Celſi. Cap. V

Apollonij caſtiras. Theodori placita abſurdiſſima, & cur deus ſit dictus. De uoluptate guſtus & tactus. Chimæræ allegoria. Sciatrophiæ qui. Cur Venereorum affectio adeo cenſeatur pudenda. Poliæ. Epipolæ. Peolæ qui ſint. Pola ciuitas unde. Propolæ. Cur fictum, paſſeribus ſubuectari Venerem. Epicataphori. Veneris ſimulacrum triplex Thebis, Vraniæ, Pandemi, Apoſtrophiæ. Diritæ. Dirij. Pyrgitæ. Pyrgion. Struthos, & paſſeres pro auibus dici. Paſſerem cur cilegam dicamus uulgo. Spermologi qui. Schœnis Venus cur. Schœnotroges. Schœniculæ. Venus Paphia, & Amathuſia. Salambo. Caput VI

Corium pro corio, quid ſit. Item ludere de alieno corio, unde ortum ducat: necnon, ſatisfacere de corio. Cæſtij hiſtoria. Plauti locus explicatur. Coriago quid: decoriata amygdala. Scytaria. ſcutale in funda, quid apud Liuium. Cap. VII

Prodigioſæ libidinis mulierum exempla. De Cyrene meretricula. Dodecamechani cognomen. Myonia quæ dicatur, & Myoxia, uel Myopia: Myax, ac Ipos. Myuri pulſus. Grones. Myodoci. Mygale. Myaces. Item de ſphingibus, ſpintrijs, & ſphinctis. De caſaluadibus, & ſalauaccha, & caſaluio. Caſſinum. Caſcum. Celoſta quid, & caſorides. Celetium. Cellarius. Celonium. De Tyrrhenorum mulieribus. Nympha in genitalibus quid ſit. Satyrion. Satyriſmus. De lenonibus, & productoribus, & proagogia. Ariſtotelis refellitur interpres in Ethicis. Cap. VIII

Dierum obſeruatio apud Romanos. Qui dies poſtriduani. Plynteria feſta. Heſiodica ratio de diebus felicibus. Item aſtrologorum placita, & Chriſtianorum. Interibi cur menſis dicatur bos, aut uitulus. Cæleſtia obſeruantes maxime fuiſſe infelices. Albi dies qui, & cur. Planetarij, & mathematici, ac diuini. Aſtrologiæ irriſio. Cur ueteres largius cœnarent, quàm pranderent. Cap. IX

Cur temporum uarietas ex emerſu uel occaſu fixarum ſtellarum aſſignetur à rei ruſticæ uel nauticæ doctoribus. Cap. X

Dierum criticorum ratio, ex medicorum doctrina, & Galeni in primis. Cyriæ dies. De alcyonibus paucula. Cap. XI

Midam & Themiſtoclem ſanguine taurino hauſto interiſſe, atque eius rei quæ afferri poſſit ratio. Midæ fons. Thrombi quid: & thromboſis in lacte, necnon chondri. Strabonis interpres coarguitur ex libro primo. Ciceronis locus explicatur de Themiſtoclis liberis. Themiſtoclis mater Abroronum. Naumachi cognomentum. Naumacha haſtilia. Italum dici taurum. Italia unde. Cap. XII

Super Pherecyde adnotata paucula. Itemque de patria Syro, & locis alijs uoce cognatis, ac uocabulis ſcitu non indignis. Syrna. Podalirij hiſtoria. Scirus, ſciritæ, ſcironides, ſciraphion, ſcyras, ſciron, eteobutadæ. Sciri ſordes. Sciroma, aſſulæ, ſchidia, epiſchidia, panſyrtum. Cap. XIII

Muliebris commercij deteſtatio. Omphale cur. Epinephridia. Dennus quid. Ciceronis locus ex ſecundo De oratore, ſuæ reſtituitur luci. Mulieres ab Olympicis excludi

ſolitas. Plinius illuſtratur de Liuia. Criſpantes ſocci. Cap. XIIII
Ad meretriculæ nutum ſuccenſam ab Alexandro Perſepolin. De Phryne nonnulla. Et cur dicta in maxillis lecythum ferre, contra Sudæ ſententiam. Item cur diceretur Seſtus. De lecytho pluſcula, & lecythio, & lecythophoro. Saperdion, & Clauſigelon nuncupatas Phrynes duas. Repetita & fœminarum ſugillatio. Atreti mulieres, quæ. Caput XV
Quid ſit, more candidatorum Cæſaris quippiam attingere. De candidatorum habitu. Expurgatur à uitio Plutarchi tralatum problema. Quid chiton, & quid peplus. Candida tum uatie accipi apud eruditos. De candida item Tyronum toga. Et quid coitio. T. Liuij locus emaculatur. Tyrocinia indicere quid ſit. Cap. XVI
De Roſcij hiſtrionis excellentia, & prouerbio inde nato. Cap. XVII
Pepli norio multiplex. Muſtelinus color. Item de Pallade allegorice, curq; Stratia dicatur & Glaucopis, bis: item Athena & Hippia & Nica. Hippiæ menſuræ ac Phidoniæ cur. Damæus Neptunus. Hippium philtrum. Cratæpus taurus. Laphria Minerua cur, & Agelia, ac Pylætis: item Budea, & Boarmia. Hygia. Nicephorius Iupiter. Peplographia in epiſtolis ad Atticum, quę intelligi debeat. Nebridopeplus Bacchus. Doris ueſtis quę. Plynteria feſta. Athenogeron. Cap. XVIII
Cur tantopere ſenſibus afficiamur, atq; oculis præcipue. De oculorum uitijs. Qui dicantur Peti. Cur ſpadonibus oblædatur uiſus, & frequenter coeuntibus. Inoculare. Enophthalmiſmus. Regis oculus uel aures. Opteria. Ictus oculi. Atomus. Apoſtrophi oculi, & diaſtrophi. Cap. XIX
De neruis opticis: qui ſint, quaue coeant ratione. Cur ſimplex obiectum quandoq; duplum uideatur. Cap. XX
De antiſtitis Mineruæ barba apud Pedaſenſes, quæ ingruens malum præſagiret. Cur fœminis non adnaſcatur barba. Cretenſium mos. Berberi quid. Apotropæi dei. Pallas Oxyderces, & mater. Bady regio, & fluuius. Mineruali um dies. Cap. XXI

CAPITA LIBRI DECIMIQVINTI.

Quot exigantur ad uidendi rationem. De diaphano & lumine. Cur ſol mundi oculus, curq; Theæ dicatur filius. Cap. I
Igneum ſplendorem ineſſe oculis, quo modo probent Platonici. Item qua ratione fiat uiſus ex Platonis doctrina. Cap. II
Ariſtotelis rationes aduerſus Platonis de uiſu placita. Cap. III
Ariſtotelis ſententia de uiſus ratione. Item quid dieche, & quid dioſmos, ac diagonios linea. Optice, anoptice, catoptice. Videre, ac cernere, an diſtinguantur. Cap. IIII
Cur quædam collucere in tenebris uideantur. Miracula quorundam ex ſe lumen fundentium. Cur quædam noctu oculis utantur, interdiu minus. Cap. V
Cur ſeminis contingat in ſopore profuſio & arrectio. Cõcubituris officere nuditatem pedum. Gonorrhœa, gonorrhœas. Plumbo reprimi Veneria. Clinopale nudipedalis quæ ſit. Item de nudipedalibus ſacris. Cap. VI
Auſtri & Aquilonis proprietates non indignæ relatu. Neate quid. Cur Boreas dicatur Alpinus à Virgilio. Plauti locus expenditur ex Epidico. Boreæ ſcorpionis chelę cur. Boſcas uenter cur. Vnde dicatur Boreas. Cap. VII
Capillorum in homine ratio. Gentium ritus in ijs, & Francorum præcipue, ubiq; habeantur Franci. Fracta coma. Annuli in coma quid. Smeringes pro capillis, cur. Silica arbor apud Gellium. Sagda quid. Molliciei taxatio. Pepones qui ſint. Plionos quid. Cathedralitij. Quintiliani locus de Bacchida. Cap. VIII
Maſculæ Veneris inſtitutor primus. De Orpheo & Orpheoteleſtis. Orphos. Orphaniſtæ. Plutarchi locus aſſeritur, necnon Ariſtotelis. Cretenſium in marium concubitu, & gentium aliarum mores. Interim Troili ab Achille amati hiſtoria. Celtæ emaſculatores. Mars cur Veneri coniungatur. De Sporo paucula. Cap. IX
Item nonnulla ad idem ſpectantia. Syllæ cinædica turpitudo, & Gallorum, ac Cęſaris. Laij in cinædos decretum. Vnde ſit cinædorum in coitu uoluptas. Hircini quoque odoris

odoris ratio. Qui hirquitalli, & hirqui: & tragica facies apud Ariſtotelem, præter Theodori ſententiam. Hermaphroditorum ſpecies. Tragænæ capræ, ſeu hircęnæ. Genitalium duplicatio. Cap. x

Qui dicant̃ officioſi. Item betæ, necnon uolſi ludij, & præciſi. Loca Martialis duo explicata uberius. Quid ſicula, & ſica. Chabete. Item badas, ſeuinus, & anaphlyſtius: item catadactylicus. De Pindari obitu. Dropax quid. Dactylios. Quos poetas amauerint dij. Caput XI

Specula cur inuenta. Maronis locus explicatur ex Bucolico ludicro. Cap. XII

Item de ſpeculis nonnulla ex mathematicis rationibus: necnon de naphtha, & ſpecillo. Atq; inibi locus Plinij perpenditur. Medeæ pharmacũ. Optice. Geometriæ partes. Canonice. Metrice. Specularij. Specularia feneſtrarum. Specillata patina. Conſpicilia. Caput XIII

De Veſta, & ignis inextincti ratione: itẽq; de uirginibus. Ouidij & Papinij loca amplius explicantur. Ignis ſacri extinguendi ritus apud Perſas. Ignis è cælo lapſus. Item de Veſta, ex Phurnuto. Atrium Veſtæ quid. Cap. XIIII

Ignis cultus apud uarias gentes. De uſu luminum in noſtra religione. Cur homo tantum utatur igne. Dionyſius cognomento Lampter. Lampteria feſta. Ignis inuentio. Ignis è Veſuuio miraculum. An in ignibus uiuere animal queat. An ignis ſit elementum. Caput XV

Syderum radijs in terræ centro incendium excitari. Item qui dicatur Veſtalis ignis, & quid Veſta. Cap. XVI

Veſta unde inflectatur, quæq; ſint eius uerbi notiones. Heſtia, ſeu hiſtia. Pariſtia quid, & baunus, necnon banauſus. Bunus. Bunæa Iuno. Bandum, bannum, bandophorus. Vnde dicatur clibanus. Inibi Dionyſius & Suetonius declarant̃. Aneſtios. Heſtiopammon. Steganomus. Nauclerus. Naulum. Cap. XVII

Supplicantes ſolitos, in ueſta, id eſt lare ſedere. Adnotantur inibi interpretum Plutarchi errores. Epheſtius qui ſit. Iupirer Epheſtius, & Philius. Item. cur dicatur ueſta. Terræ epitheta aliquot explicantur. Plutarchi codex emaculatur: & cur terra dicatur clitta. Perſarum ſupplicum mos: itemq; plura ad idem ſpectantia. Proſtropæi qui. Velatæ manus Plauto cur. Cap. XVIII

Super Aglaidis uoracitate, de Græco penu paucula. Adephagia. Adephagi qui. De Anacreonte. Cap. XIX

Coronidem appingere, quid ſit. Coronidis notiones aliquot. Item quid corone. Coracium. Martialis locus declaratur. Quid aſcriberent Hebræi in fine. Diapſalma. Coronius bos. Coronus taurus. De aſteriſco, & paragrapho & dipla. Parepigraphe. Paragramma. Ad umbilicum perducere quid. Bullæ. De umbilico terrarum pluſcula. Caput XX

Vocabula plura ad umbilicum ſpectantia. Vmbilicus pomorum quid. Cochlos, cochlia. Ompnia, & ompnæ quid. Omphaloeſſa unde dicatur. Ambones qui. Infantem per umbilicum nutriri. Vmbilici notiones aliquot. Phalangis partes obiter. Quid croca. Crocodilus marinus unde appellationem ducat: item terreſtris. Stolos omphalodes in ouis quid. Caulis pennarum. Cap. XXI

Item de embryi nutricatione in utero. Embryũ cohærere utero, ſicuti plantis fructus. Carmentes duæ: Poſtuerſa, Proſa. An embryum ſit animal. Embryum unde dicatur. Hypembryum. Embryi pileus. Diadumenus Antoninus cur. Clodij Albini hiſtoria. Choria. Cytaria. Pſacala. Pſacaluchi. Nennus. Sannas. Sanna unde. Cap. XXII

Embryo quando infundatur anima. Cur per cancrum anima deſcendere, per capricornum aſcendere dicatur. In quam primum corporis partem inſinuetur anima. Saturnalium ratio Romę. Ianuarius unde. Sothis. Boream eſſe generationis, Auſtrum uero deorum. Deos meridie ingredi. Templa cur non adirent meridie. De templorum ianuis nota. Silentio colendum deum. Virgilij locus ex Georgico quarto. Cap. XXIII

De prouerbio quod eſt, Diphilo Diphilus tardior. Quot diphili, & qui, ac unde: quiue dicatur dius. Dij Thraces. Dioſpoliticon. Diatrion. Cap. XXIIII

Linguæ uirulentæ taxatio. Homeri & Steſichori cæcitas unde fuerit. Socratis in

amorem

amorem allatratio. Balatrones qui. Ocimum ſerere, aut cuminum quid. Cimbices qui. Antipathia quarundam rerum mira. Libitinæ. Plautinæ familiæ, Mahumeth ſententia præclara. Quid brutum faciat. De Sillis pulchra. Cur philoſophorum Muſeum Timon appellarit Talarum. Sileni unde, Interim Anacreontis, & Cleoboli hiſtoria. Libelli famoſi. Hibera excetra. Cap.XXV

Super Aeſopo fabulatore excerpta paucula non illepida. Quid ænos. Quintiliani locus explicat. Cur dictus æſopus. Logopœus qui dicatur, & quid logos. Logaœdica metra. Item mythos. Metaxylogia quid. Spermologi. Verbum cur pars orationis, & cur pro dei filio. Cap.XXVI

Athenienſium aduerſus rebelles ſanguinaria decreta. Cap.XXVII

Qua ratione Soſipolis deus coli ab Eleis ſit cœptus. Ilithyiæ templum. Bacchi miracula, & feſtum Thyia. Thyomata unguenta, & myracopa. Thyna. Cap.XXVIII

De Plutonis templo apud Eleos, quod annis ſingulis ſemel tantum recluderetur. Caput XXIX

Timothei ſententia de frugi uictus commoditate, Platonis in re eadem commendatio. Cap.XXX

Quæ ſit ratio Cereris nigræ apud Phigalenſes. Deſpœna. Simulacri eiuſdem abſurditas. De Cabiris. Ceres Erinnys. Oncæ. Iambici metri origo. Iambe. Cap.XXXI

Feſti ratio, quod Platæenſes Dædala uocent. Statuas antiquitus ſolitas dici Dædalas. Plateæ ciuitas unde. Aſopus rex. Cap.XXXII

CAPITA LIBRI SEXTIDECIMI.

Vocabula, quibus oculorum explicantur partes. Item plura de oculorum tunicis, & humoribus, & uitijs: glaucomate, ſuffuſione, lagophthalmo, ectropio: item quid cenchros. Cap.I

Cur ſit oculus globatæ figuræ. Nullum eſſe corpus omnino perſpicuitatis expers. Inde poſſe Lyncas uidere per parietem. Cur oculus niger, uel cæſius, uidendi ratio in utroque. Viſus qui dicatur optimus. Cap.II

Gentibus ſingulis ſuos eſſe mores. Arcadum ritus. Tuguria quis excogitarit primus, & indumenta ex pellibus. Diana Hymnea, Cedreatis, Euríppa. Aeris fundendi repertores. Lycæus Iupiter. De Aegyptijs adnotantur paulo plura. Propertius declaratur. Hypophoræ. Anaphorum, & allactū quid. Anaphorici. De Caribus paucula, & Phœnicibus. Baiuli. Baſtarne. Pharao apud Aegyptios quid ſit. Ebrietatis diſtinctio ex uino & hordeo. Vitis inuentio. Vinum unde. Pharicum & medicum potio. Thoon, ſiue thonis. Medicinæ inuentio. Thomi. Alexandrini cæli lætitia. Colūnæ aureæ inſcriptio apud Memphim. Carinæ mulieres. Cap.III

Cuiuſmodi fuerit Aegyptiorum ſapientia, Et cur uiri præſtantes illuc potiſſimum enauigarint. De matheſi paucula. Cap.IIII

Cuius ſit rationis prouerbium ab Aegyptiorū templis productum. Pulchritudo perfecta. De Silenorū imagunculis. Obiter de Hepheſtionis funere, & Grunnio Corocotta, & Nannio Proſcenio. Cap.V

Olympiadis apophthegma ſcitum de pellice. Itemq́; alterum, in eum qui formoſam quidem duxerat, ſed non illibati nominis. Interim quid oculis uel digitis uxorem ducere. Alexandri in Olympiadem dictum graue. Cap.VI

Prouerbium, Extra leucoparyphus, intus holoporphyrus. Vocabuli utriuſq́; cum pleriſq́; alijs explicatio. Paryphe. Paralurges. Paryphi. Virgatæ ueſtes, Virgæ pro purpura. Candys. Platyporphyra. Sdatarfa purpura. Holargyros. Cap.VII

An Mores Maſſilienſes in Plauto recte pro euiratis dicantur. De Maſſilia paulo plura. Item quæ ſit nominis ratio. Inibi mercaturæ laus. Plutarchi ſententia reſtituta, quam peruertit interpres. Cap.VIII

Veſtitus quam eſſe addeceat rationem. Veris, aut pauonis cognomina quibus adhæreant. Pauonis rotatio quæ ſit. Dimitros. Veſtimenta initiatorum quę dicantur per parœmiam. Item de Athenienſium myſterijs. Sacerdotales Hebræorum ueſtes. Quid myſteria

ria, & quid myſtæ: item myſtile, & thronon. Veſtium repoſitoria. Rhiſcus quid. Rhiti. Myſtron. Myſtropolæ. Thranos, ſeu thranion. Thranitæ. Remigum ſpecies. Hæmorrhois cur thonios. Cap.IX

Veſtium genera plura, quæ uarijs de cauſis ſortita appellationem ſunt. Perone. Combia. Combymata. Batrachium color. Horatius illuſtratur. Caianus locus. Cillium color. Cillos pro aſino. Phæus color. Leucophæus. Plinij locus ex libro ſeptimo perpenditur de mantellis. Mitra. Tænia. Tæniopolis. Cap.X

Lacides ueſtes quæ ſint, ac item pilares & ſpira, ac ſpirobolus. Spiropoles. Spilos. Spirachthea. Spirulatim. Anterides. Antes. Antæ. Pilos Theophraſto quid. Cerui pennas timent rubras. Pilum telum. Quæ dicerentur pilæ. Cur tauri Phœniceis irritentur, contra Domitium. Problematum genera. Auſonius, Virgilius, Ouidius & Hieronymus declarantur. Thyſani. Broſſi. Arethyſani. Amphimalti. Croſſi. Tapetes. Strotæ. Stymphalidum hiſtoria. Stymphalia Diana. Senatorum habitus. Vermiculata ueſtis. Scolecidata. Quiſquiliata. Seres uermiculi. Ziræ. Ephaptides. Metaxarij. Cœnatoria, uel dipnitis. Chære ſalutatio matutina. Cap.XI

Cur Aeſculapio gallum debere ſe apud Platonem, Socrates dicat. Aduerſus Lactantium adnotantur paucula. Cap.XII

De gallinaceis excerpta pleraq; non incurioſe. Halij uis. Cur ante lucem canant: curq́; aues dicantur Perſicæ. Medica auis. Medicus pro procuratore. Minerua Ergane. Coccyſſare. Coccyx, ſeu cucus. Gallum in ſuo ſterquilinio plurimum poſſe. Coccygis cantus, prouerbium. Gigleria quid. Cap.XIII

An ſit in uerbis omnino uis ulla: curq́; in ſacris plerunq; barbaris uterentur uocibus: Interim de Epheſiis literis. Cap.XIIII

Aethiopum nigredinis & uibrati capilli ratio. Interibi quid ſit, reſolui in terram & aquam. Boſtrychi crines qui. Item de pedibus, unguibus, dentibus, ſemine Aethiopum. Refellitur Herodoti opinio. Tauri Aethiopici, qui dicuntur rhinocerotes. Aphrodite cur. Aethiopion regio. Diana Aethiopia unde. Rhinoceros quando primũ Romæ. Lucani locus declaratur, Aethiopũq; ſolũ quod non premeretur ab ulla, & cætera. Cap.XV

Allegoricè quæpiam de Atlante, ac filiabus, ex Græco penu percepta. Hyades. Pleiades. Maia, ſeu Mæa, id eſt μαῖα, q̃ uariè uſurpet à Grĉcis auctoribus. Atla quid. Cap.XVI

Qui dicantur ſuper chœnice ſedere, ex Pythagoræ ſymbolo. Quid chœnix, chœnicides. Chenicometræ. Tetrametrum. Hemihectus. Tomentum. Gnaphalode. Plemnæ. Chnoæ. Plemæ. Syringes. Pleon. Tormata. Enalata. Hamaxedonia. Declarantur item Pythagorica quæpiam. Interibi de ſole inuiſibili ex Platone, necnon de patre ac filio, & mundi anima. Idearum ratio. Cheniſcus. Aries Phryxi. Taurus Europæ. Crij ac Tragi nauigia. Cap.XVII

Quo ſenſu accipiendum illud Pythagoricum, Stragula obuoluta ſeruari debere. De Plotino obiter. Itemq; imaginem dei annulo non inſcalpendam. Quomodo philoſophia ſit mortis meditatio. Imaginem principis obſcœnis inferre, quid ſit. Cap.XVIII

Delphorum ciuitatem dici Pytho. Pythium quàm multis habeatur locis. Pytheum quid, & qui Pythij. Xenophon reſtituit, & declaratur Quintilianus. Salpiſtica crumata. Odontiſmus. Epinicia. De pythico nomo & agone, plura. Item de Pythone, quẽ uocant Delphinem. Delphicum oraculum fuiſſe prius Terræ, ac Neptuni. Hexametrum qui cecinerit primus. Item pluſcula ad oraculum Delphicum pertinentia. Apollinis cognomina aliquot. Cur homo dicatur phos. Phodes quid. Cognitionis eſſe innatam nobis cupiditatem. Melanthuſa. Thyia, unde thyiades. Caſtalia cur. Delphi cur. Cerdous. Ptea. Ptous. Cap.XIX

De Cambyſis ueſania, & morbo ſacro. Qui dicerentur Caberi dij & Pattaici. Anactes pueri. Anaces. Cabareni. Cabus. Cabæſi. Item de Vulcano delibata paucula. Aphthæ quid. Vlpiani codex perpenditur. Pthas. Aphthas. Athyrophonus. Athyrotus. Atypus. Stomatica quæ. Cap.XX

Quinam fuerit Hyperbolus Athenis. De ſaxo, quod hyperbolum uocant. Hypobolus ager qui, & aſtictos item. Argyrocopeum quid. Oſtracophoria, quid. Cap.XXI

De Hyperboreis, Arimaſpis, Abari, Arimphæis, necnon de medicamento, quod di-

catur rha ponticum. Rhadix. Rhadica, uel ridica. Plinij locus reſtituitur in Hyperboreorum mentione. Cap.xxII
A mari habitandum procul. Maritimos mores dici de impuris ſordidisq;. Neptuni & Mineruæ certamen unde natum. Celeuſtæ qui ſint. Plutarchi interpres refellitur. Erotidia. Halia. Eleutheria. Cap.xxIII
Coniugalis amor quatenus progredi debeat. Coniunx dicatur, an coiux. Pulchritudo triplex. Amor item triplex. Concubitum ab ijs excludi. Platonis apologia. Laus amoris. In quibus uituperetur Plato: curq; eum Satonem, non Platonem nuncuparit quidam. Sata, pro menſuræ ſpecie: item cabus, & batus. Cap.xxIIII
Amor apud Heſiodum quid. Amoris parentes diuerſi. Spartani amatores. Vulgaris amoris uituperatio. Qui ſit anteros, Selemni aquam ab amore abſoluere. De Iynge paucula. Amor, an rectè uulgò dicatur cæcus. Cap.xxv

CAPITA LIBRI DECIMISEPTIMI.

Inſaniæ cauſa ex atræ bilis uitio. Phlegmatici humoris, & melancholici deſcriptio. Enthuſiaſmus. Effectus porrò uarij humoris bilioſi, quo ad mores. Phyſodes melancholia. I
Exempla inſaniæ maxime mira. Alienatio in morbis unde ſit. Lucretij furor, & Accus delirium inopinabile: item Piſandri. Interim ſtomachi cum capite ſympathia. Lucretij delirium. Minyæ filiarum admirandus appetitus. Item de Timanthe ac Cleomede. Ebrietatis exemplum inauditum. Adriani furor. Herba inſaniam concinnans lapides uerſandi. Cap.II
De ratione item delirij, ex medicorum doctrina. De imaginoſo, & nocumentis imaginandi potentiæ, necnon cogitatiuæ, & memorialis. Quot modis dicatur phantaſia. Phantaſtici cur dicantur. Catulli locus explicatur. Cornelio item Celſo lux infertur. Interim Theophili delirium, & Galeni, ac Thraſylai, Bizari qui, & unde, necnon Macarones. Cap.III
Delyrium quandoq; ex imbecillitate contingere. Triplex delyrij ſpecies, cum riſu, ſtudio, & agreſti mentis ardore. Ecſtaſis. Iupiter Cappotas. Alieni qui intelligantur, & coalemi. De catacopis, & paracope, & enthuſiaſmo, Mammacuthis, & diuinaculorum fraude. Gyrgathū quid. Blennus, blenna. Diana Hemereſia. Luſus regio. Pœciliæ piſces. Maniæ deæ. Digiti monumentum. Ace locus. Potniades deæ. Acmanos regio. Sophroniſter lapis. Cap.IIII
A quibus traditum ſit, Ingenioſos melancholicos eſſe: ac quæ ſit eius rei ratio. Bilis atræ ſpecies. Lux ſicca, anima ſapientior, quid ſignificet. Cholera quid. Cap.v
De cicadis acanthijs, & achetis. Tettigonijs, cercope, ac calamæa. Mulieribus ornamentum eſſe ſilentium, A catiōn quid, & oneuon, ac oneui piſcatores. Cur cicadarum aliæ canant, aliæ minus. Enceladus quid, bombycia. Entomia. Aethaliones cicadæ cur. Alia item de cicadis non ingrata, & ex Platone fabella repetita. Cap.vI
Nil uideri abſq; luce. Colores uariari pro lucis diuerſitate. De columbarum collo. Lucretij locus declaratur. De iridis coloribus, & apparentijs quas uocant ſymphaſis. De luce nonnulla. Entelechia colorum. Cap.vII
Quid foret robur in carcere, & quæ dicantur digna robore: ac de Prytanei alimentis, & theſauro. Dechas locus carceris. De Philopœmene paucula. Iuuenalis locus & Propertij alter explicatur. Item uocabula nonnulla ad carceris loca pertinentia. Tullianum. Cæadas locus. Aureis catenis nocentes uincire, Aethiopū fuit. Orygmata. Anancæum. Sphalos. Strophæus Mercurius. Lethe Perſarum carcer. Spoliarium. Cap.vIII
Carceris genera. Quid ceramus, & ceramicum flagellum, & domus. De Labyrintho, barathro, cæcema, chamætypia. galeagra. Latomus, latomis, latypis, lithurgice, Tullij, lithotriuice, cauea. De canis cubitalibus, Tulliano, libera cuſtodia, comperendinatis reis, Charonia ianua: item de Metœcio pluſcula. Scaphephori. Xenocratis hiſtoria. Scyros, Scyrotes lapidarij. Lithologi. Cotoriæ. Las. Laperſæ. Laos populus cur. Liſtrotum. Liſtri. Liturgia. Cæeti. Coi. Oreſcoi. Ariſtomenis hiſtoria. Ancones. Tarichempori. Cap.Ix

Qui

Qui commentarienſes, & phylacti. Phyllis. Phyllon. Foliatum unguentum. Obiter de cornicularijs paucula. Cornuti milites. Clauicularij. Regradationis militaris ordo. Entelos, pro corniculario. Cap. x

Cornicem albam prope Rhodigij mœnia uiſam. Item de albis coruis. Cornicis feſtum. Coroniſtæ. Coroniſmata, Hirundinum feſtum. Nycticorax. Cicuma. Cyas, ſeu bubo. Cap. xi

Digitorum ratio ex Auicenna. Eorundem quoq; nomina ex Polluce. Scytalides, ſeu phalanges. Inibi quid ſcimaliſſare. Dactyli idæi. Curetes. Corybantes. Indices libri, & didaſcalici. Societatis ineundæ mos arcanus. Digitorum nomina quibuſdam eſſe amuleti uice. Magica eorundem implexio. Alcmenæ hiſtoria. Pharmacides icones. Paraphyſis quid. Agnata membra, an irrita. Exoſtoſes. Franciſcus Philelphus. Quomodo fit habentibus gemina genitalia. Item de quodam habente in utraque manu & etiam in utroq; pede digitos ſex. Onychiſmus quid. ονυχίζειν. Onyches xylini. Cap. xii

Animalibus cunctis ineſſe rationis orationisq; uim, ex Porphyrio. Item de Apollonio Tyaneo quæpiam. Cap. xiii

Qua ratione animam exui alis, traditum ſit, aut eaſdem reparare. De quatuor paradiſi fluminibus. Cap. xiiii

Non uerba Platonis attendenda, ſed ſenſum. Quæ ſint animarum alæ. Quid in eiſdem, auriga & equus geminus. Columbæ geminæ apud Virgilium quid ſint. Cap. xv

Vehicula animæ tria. Item quid animæ idolum, & quid umbra. Maronis locus exponitur. Animas uiolenter pereuntium poſſe hoſtes inſectari. Statuarum ordines. Coloſſi unde. Signa quæ dicantur proprie. De ſenſibus ætherei corpuſculi mira. Cap. xvi

An ſit philoſophandum. Omne genus ſcriptorum excutiendum. Ariſtoteles cur diceretur anagnoſtes. Ariſtotelicorum librorum ratio docta. Tetraotos qui. Philoſophiæ laus. Cap. xvii

Heroum quid ſit. Expenduntur apud Thucydidem loca duo. Heræũ quid. Hermæa. Muſea Diaſia. Pandia. Demetria. Hiera picra. Peliæ uaticinatrices. De Cranijs, & Cranone. Epicrano, & de Herophile, ac Sibyllis. Cionocranion. Epicraſis quid. Cranion ſophotaton. Cap. xviii

Sepulchrorum religio. Plinij locus explicatur. Quibus datum in urbe ſepeliri. Perſarum regum ſepulchra. Gentium in ſepeliendo ritus. Thucydidis ſepulchrum. Icrium quid. Hepheſtionis funus. Cinerarij. Monumenta cur. Cap. xix

Item de ſepulchris pluſcula & ſepeliendi ritu. Columnæ in ſepulchris. Stelæ. Pilæ ſtantes. Iſocratis ſepulchrum. De Philagri ſepulchro, à Metello extructo. Verſus longi, qui. Epicedium. Threnus. Calpis. Iniectio glebæ quid. Virgilij locus explicatur. Eria quid, & ſparteria. Hieronymi locus reſtituitur. Hyrcani hiſtoria. Xenodochia quis ſtruxerit primus. Hydria quid. Seueri hiſtoria. Cap. xx

Ritus item Gentium ad idem ſpectantes. Nouendialia ſacra, Vicennalia, Tricennalia. Ratio iuſtorum, quæ defunctis exhibentur. Hemacuria. Sepulchrorum coronæ. Pothos corolla. Amaranthus. Vidi liquores, apud Papium qui ſint. & cur comburerentur cadauera. Paræbaſium. Pluto cur defunctis præſidere creditus. Sepulchrorũ ianitores. Mors infamiſſima quæ ſit. Threnodes. Byblij. Cap. xxi

Qui fuerint Metelli Macedonici filij apud Plinium. Item apud eundem diadematis legendum ſit, an Dalmaticis. Cap. xxii

De Aleijs campis, an recte uacui transferantur. Obiter περὶ περιχύσεως. Alea quid, & epialos febris, quam habeat rationem. Aleſius mons. Halea Pallas. Halea certamina, & Halotia. Thalamæ urbs. Plutarchi locus reſtituitur ex Agidis & Cleomenis uita. Caput xxiii

Qui dicantur mandragoram bibiſſe. De mandragora paulo plura. Obiter de orationis aſperitate, Et quid cataphora. Cap. xxiiii

Externo bello inteſtinum ſæpe reſtingui. Scorionis Dacorum ducis hiſtoria ad id appoſitiſſima. Columnà, belli index. Cap. xxv

Canum millus, atq; inde prouerbium. Item canum ornamenta alia, ſeu munimenta. Armillati canes. Deræambus. Peridéræum. Stelmoniæ. Telamoniæ. Cap. xxvi

Augurium canarium: deq; ſacro quod caniculæ fieret. Iupiter Icmæus, ſeu pluuius. Periſcylaciſmi. Cynophontis. Enodios. Enodia quæ dicātur. Lapis à cane morſus. Cynicus annus qui. Canis habere oculum quid. Item de cynomyia, cynocephalo. Ariſtogiton canis. Cynæpodes. Cynæ arbores. Cinus. De ſchino, & lentiſco, & Suſannæ hiſtoria. Cynura. Cymæ. Cymata. Cynanches & ſynanches interſtitiū, ac paraſynanches. Cyro inter paſtores quod fuerit nomen. Cyrus unde dicatur. Cyre cur dicta Ceres. Apocynon quid uocent Græci. Cytinus. Balauſtium. Cap. XXVII

De canum generibus adnotantur plura, deq; eorundem rabie, diui Bellini templo in Rhodiginis paludibus. Cypſele, cypſelides, cypſeli. Parippi. Muli & canes cur facilius peſte inficiantur, uniuerſimq; bruta omnia. Prouerbium de cane imbelli. Cynea quid. Cynulchus. Canum panagyris. Cinopeta. Cap. XXVIII

Conditionem filiæ quærere, quid ſit apud T. Liuium. Itemq; de uindicijs plura. Epheſis quid, & Eccletus. Martialis explicatur, necnon Quintilianus de aſſertione ſecunda. Caput XXIX

Thargelion, id eſt θαργηλιών, menſis qui ſit. Thargelia feſta. Thargelus olla. Sextum Thargelionis diem fuiſſe Græcis auſpicatiſſimum. Thargelia regina. Cap. XXX

Solere interdum homines pleroſq; nimis quàm leuiculis rebus ſtulte operam impendere ſeriam. Atq; inibi Platonis decretum. Prius de atechnia, catotechnia, matæotechnia. Cap. XXXI

Gallinaceorum Athenis compugnantium in theatro ſpectaculum: quæq; tradantur eius rei initia. Monoſiri aues. Cap. XXXII

Fluminum ſimulacra uarie nunc humana, nunc bubula exprimi ſpecie conſueuiſſe. Neptuno tauros immolari omnino nigros. Cap. XXXIII

Diſcordiarum primordia inter Platonem Ariſtotelemq; ſummates philoſophos, non ex æmulatione inorta, uerum ex uitæ potius ratione diſſimili. Cap. XXXIIII

Sileni, ac Midæ congreſſus. Terram haberi continentem extra orbem noſtrum: deq; in ea ciuitatibus, & hominum moribus. Cap. XXXV

CAPITA LIBRI DECIMIOCTAVI.

Spartanorum mores explicantur. Nomi polemici qui. Gymnopædiæ. De Ornithia, & Diana Orthia, ac Dionyſii feſto Scieria. Iuuenalis locus de orbe Lacedæmonio, & pædemate. Item de pueris Bomonicis. Lactantij grammatici locus reſtituitur. De fœminarum nuditate. Inibi Martialis locus explicatur de libidinoſa Lacedæmone. Quibus furari honeſtum. Cardaces qui. Quintilianus illuſtratur. Scutorum literæ. Græcorum latrocinia. Cap. I

Laconicæ magnanimitatis exemplum ex Xenophonte. Cur Spartani dicti quandoque Ophiodiri. Item Spartam fuiſſe alterum Græciæ oculum. Eurotas, Sparta, Lacedæmon, unde appellationem traxerint. Sparti qui. Scedaſi filiæ. Cetoeſſa Lacedæmon cur. Cæeti. Coi. Oreſcoi. Cap. II

Qui ſint apud Appiani interpretem aptatores. De Harmoſtis pluſcula. Plutarchi locus reſtituitur ex Alcibiade. Harmoſteres. Harmoſyni. Itemq; qui dicerentur epiſcopi. Agonij dei. Agonia. Agones. Exagonta. Angones, & phylacæ. Ciceronis ſoluitur nodus ex Epiſtolis ad Atticum. Proſcopi. Perinei. Cap. III

Laconici breuiloquij commendatio. Item de orationis breuitate excerpta ex Phalereo pleraq;. Argiuorum in dicendo breuitas. Ionum nimia longitudo. De clauibus, & Laconico ferro. Cap. IIII

In quibus fœde ſugillarentur Spartani. Dijronoxeni qui. Item xeni. Epixenum. Theoxenia. Xeniſmus. Hoſpitum expulſio è Sparta, Roma, & è ciuitate Platonica. Scias, quid. Agnites. Iuno Aegophagos. Capræ immolatio. Xeniam capere, quid. Quæ apud Spartanos comperiantur ſcitu digna. Ferri fundendi ratio à quo excogitata primum. Cap. V

Triplici ſemita incedere, qui fabulas allegorice interpretentur. Quo pacto intelligenda deorum certamina. Item nomina tum maſculina tum fœminina. Dioſcuri qui, & Pſoæ quid

quid, ac Stachys, necnon Aegides. De Mercurio nonnihil. Argas. Argus quid ſint. Saturni ratio, & Idearum, & Tantali. Cap.VI

Quid fabula: & fabularum genera. Cur dicantur Aeſopeæ fabulæ. Quintilianus illuſtratur. De epimythio & promythio. Fabulus quid, & fabiolus. Fabularum in oratione utilitas. Inſuper cur fingatur Thamyris à Muſis excæcatus. Thamus. Theut. Mileſiorum figmenta. Suis teſtamentum. Cap.VII

Eſſe inter homines quoſdam uelut natura principes, atq; item ſeruos. Delphicus gladius. Qui ſint angari. Aſtandæ. Veredarij ducis Mediolani. Pegaſarij. Stathmi. Poſtæ. Stathmia Phryctoria. Item de agarico, & angonibus. Item qui opiones, & teſſenarij. Opion quid, & meconium. Agonice. Herculei agones. Agari Scythæ. Cereales. Anabaſii. Parangariæ. Parauerediꝰ. Veredum. Cap.VIII

Ficulnum lignum cuiuſmodi ſit. Fici folia cur dicantur thria. Thrinacia. Thapſus. Atharathrion. Curq; ficus arbor amara ipſa, fructus tamē prædulces gignat, & cur non iciatur fulmine. Iſchas. Phelomata. Olynthi. De caprificatione. Ficorum interim genera plura, & in ijs de puerorum ludo. Cenchramides. Farctum fici. Carpi. Gluma. Erineos an ſit agreſtis ficus. Opos. Opora unde. Opias caſeus. Sycomorus. Morus. Phytalus. Cymalitus. Syca unde dicantur. Hamadryadum hiſtoria. Ficedula. Martialis locus. Sycophantę. Vireta ficus. Ficari. Cap.IX

Quos dicamus inaffectatos capillos, affectatosue. Galericulus. Capillamentum. Phenace. Capillare. Capilliana ruta. Euphorbi cincinni. Pericephalea. Epaphæreſis. Stlengis, ſeu ſtrigil. Item de capillorum ornatu pluſcula. Quæ dicantur focalia. Cap.X

Capillos dici à Græcis τρίχας, inde deriuata pluſcula. Trichaices qui. Trichilæ. Trichorum. Spartiani locus, & Papinij. Diſtega, & triſtega. Trichina. Trichides. Trichię. Tricæ. Tricinus quęſtus. Strangalides quid. Philippi dictum, in eum qui inficiebat capillos. Extricati uniones. Phœbæ capilli qui. Cap.XI

Veneris caluæ atq; item armatæ ratio. Qui nam ex mulierū capillis funes nexuerint. De Venere item pluſcula, ac teſtudine, & hirco. Aræ Mutiæ apud Plinium quæ ſint. Mutia feſta, & Marcellea. Cap.XII

De affectione quam medici capillitium dicunt. Item defluuij capillorum ratio. Capilli & ungues cur in defunctis augeſcant. Cap.XIII

Felicitatem eſſe rem diuiniſſimam. Virum bonum felicemq;, cur quadratū dicamus, & tetragonum. Quadratum dici de numero, figura, corpore. Plinthion. De fortuna quippiam. Equeſtris fortuna, & in imperatorum poni cubiculis ſolita aurea. Cap.XIIII

Quadratum corpus quod ſit. Quadrata compoſitio. Quadrati uerſus. Quadratum agmen. Quartarij. Quadratarij. Albarij. Albini. Quintiliani locus ex libro primo, capite De geometria. Cap.XV

Quadrantaria Clytemneſtra apud Cæcilium, quæ intelligenda. Cap.XVI

Cybelen uideri à cubo nuncupatam. Cubus unde, & quid. Item quid Cybe, ac Cybelis, & Cybele. Matroa. Matragyrtes. Mataiſmus. Cyberneſia feſta. Cybus. Cybiotates. Suetonij locus explicatur. Cap.XVII

Ex diuerſis cæli habitibus diuerſos euadere hominum mores. Perſarum ritus. Ticta cœna, ſeu Telia. Saporis & Valeriani hiſtoria. Quintiliani locus emaculatus declaratur. Lucanus item illuſtrius enarratur. Perſes quid. Perſithea. Paſithea. Perſus piſcis. Perſinus. Perſica unde. πφί, in ueteribus libris quid ſit. Cap.XVIII

Non eſſe legem ueram, quæ ad optimum non perducat. Lex quid. Cur in numina referantur leges à ueteribus. De Minoe, Dracone, Zaleuco. Legum nullam eſſe bonam ex Gnoſticorum ſententia. Legum laus: & cur Platonis leges frigeant pleriſq;. Nomophylaces. Cap.XIX

Ad meridiem uergentes cur timidi. Ad ſeptentrionalia audaces. Italiæ ſitus laus exquiſita. Diagramma quid, aut programma. Diagraphe, diagrapharius, diagrapheus. Germanorum mores. Cap.XX

Pannoniorum mores, Britannorum, Gallorum. Martialis explicatur. De Braccis, & Anaxyride, ac Campeſtribus, & Rhemenſi tela. De Angonibus Francis. Matrona iugo. Campago. Cap.XXI

Cur Hiſpaniæ ſubterranea incolere dicatur Plutos. Curq́ in ea campos finxerit Elyſios Homerus. Hiſpanorum mores. Cap.XXII

Myſorum mores, item Thracum. Ctiſtæ. Ctitæ. Bendidia. Qui dicantur Abij: & aliorum quoq; populorum ratio. De Getis nonnulla. Itemq́ de Orpheo non indigna ſcitu, ac Libethrijs, & Tereo. De antro Zerinthio, ac Hecate, Cynoſphago, Oſtrogotis, Vuiſigotis, M. Craſſo, Myſia Cerere, & Myſeo. Cap.XXIII

Scytharum inſtituta. Apoſcythiſmus quid. Vnde dicantur Scythæ. Anacharſidis inuenta. Carrago quid. De Scythicis calciamentis, & Perſicis. Dauorũ ſeruile nomen unde propagatum. Hiſtia quid ſit apud Herodotum. Daulus quid. Daulis unde. Sarmaticus ludus. Scytharion. Thapſus. Melinus color. Chryſoxylon. Cap.XXIIII

Athenienſium mores, ac inuenta præclara: & cur ijdem Autochthones dicti. Cur Cecrops duplicis naturæ. Romanorum grauitas. Monophyes. Diphyes. Eunomia duplex. In arcem referri quid. Heniochos Athenienſibus dici pro ditiſſimis. Aexonum dicacitas. Sphettorum ſugillatio. Romanorum laus. Romanos fuiſſe ciues Romanó ſubiectos imperio. Cap.XXV

Cretenſium mores. Nonnulla de Spartanis. Periœci. Agelæ. Andrion. Cœmeterium. Calophori. Xylophori. Xenicæ menſæ. Ephori. Coſmi. Epharmiotæ. Clarotæ. Lerium quid. Oleria feſta unde. Cretomartis. Dictyna. Aphæa. Carme. Itẽ de Aegina, Lero, Ceo, De Caſſio Longino critico. Hieronymi locus reſtituitur. Cap.XXVI

Albanorum qui ad Caucaſum ſunt, mores: deq́ ſeruis qui apud eos Sacri nuncupantur. Cap.XXVII

Maſſagetarum mores: item Tapyrorum, Bactrianorũ. De Phigaleis pulchra, Caſpiorumq́, ac Derbicum item ritus. Cap.XXVIII

Medorum, & Armeniorum ritus. Vermes niuium. Niuis rubentis ratio. Veſtes talares quarũ ſint gentium. De Anaitide Perſarum dea pleraq; non ingrata. Ciceronis locus explicatur pro lege Manſlia. Sacarum feſta. Saca dies. Mediſmus quid. Cap.XXIX

Cappadocum mores. Cappa triplex peſſimum, quid. Cur præſignia tam uitio, quàm probitate, dicantur Cappadoca. Cappadocius panis. Heptacometarum ritus, & Moſynœcorum. Inibi quid Moſynos. Stathmi. Paraſtades. Allagæ. Manſiones. Vares, hoc eſt βάρις. Item de Tibarenis. Stammata quid. Mel, quod ſtupidos facit. Colchorum mores. Cap.XXX

Indorum ueterum ac recentiorum ritus. Arbor tala. Herculem coli ab Indis, gigantis nomine. Acratopoſiæ certamen. Bibaces philoſophi. Xenocrates. Philoſophorum genera duo. Brachmanæ. Germanæ. Linum Indicum. Animam qui primi immortalem aſſeruerint. De columbis melinis, & nymphis Meliadibus. Hypomelides. Meliæ aſtragali. Orontis cadauer mirum. Milium. Meline. Melij homines cur. Cap.XXXI

Taxilitarum mores perabſurdi in filiarum nuptijs. Carmanorum ritus. Cap.XXXII

Sogdiorum iuuenum admirabilis animi magnitudo. Cap.XXXIII

Aſſyriorum ritus. Diſtinguãtur ne à Syris Aſſyrij. Ilium, Troia, Dardania, ciuitas una. Grammatia quid. Piſces deorum loco. Syrorum item mores, & Phœnicum. A quibus inuenta primum aſtronomia, arithmetica, geometria. De Aſtreo pauca. Phœnicoſtola iacula. Iamblichus. Adad, & Adargatis. Virgo cæleſte ſignum. Chalcidia pocula. Siriaſis quid. Sirrum. Sirrus. Sir ciuitas. Phœnigmum quid, & ſiræum, aut ſycion. Syriſcus. Caput XXXIIII

Arabum ritus maxime miri. Zira. Siſyra. De ratione ueneni ſcitu non indigna pleraq;. Item de uiperis pulchra, & palſamo, ſeu balſamo. Scopeliſſare quid. Arabarchiæ uectigal. Arabarches. Lyciarches. Syriarches. Cap.XXXV

Nabatæorum mores. Nabaten uocari ex adulterio conceptum. Reges apud Homerum ſolitos ſibijpſis ſubſeruire. Saracenorum inſtituta. Erembi qui, & unde. Cap.XXXVI

Aegyptiorum inuentá, & eorundem ritus. Artophagi Aegyptij cur. Cylleſtia. Ammonij unde. Pan, ſeu Mendes. De ſuibus. Hermotybies. Cici. Calaſiris quid. Laura locus deliciarum. Dulcis cubitus apud Sardis. Ochi regis hiſtoria. Omphale. Lydorum libido. Abrotonum. Laurea in potu quid. Laura ciuitas, & Croton unde. Lauria locus. Plutarchi locus in Themiſtocle de Lauriotico prouentu. Cap.XXXVII

Aphro-

Aphrorum ritus diuerſiſſimi. De Maurufiis pluſcula, & Cinganis. Aegidis origo, & quadrigarum. Hammata quid. Necnon de Carthaginienſibus. Ammon Iupiter unde. Parammon Mercurius. Gorgia quid. Gorgones animalia. Boues retro paſcentes. Plagion ſchema. In Libyam remittere ægrotum quid. Cap.XXXVIII

Clepſydræ notiones plures. Hydrologium quid. De clepſydrio item. Iupiter Ithomatas. Ephydor. Ithomea feſta. Diametri notio recōdita. Plutarchi locus explicatur in Demetrio. Quid ſit per diametrum moueri. Ariſtotelis obſcuritas illuſtratur. Cap.XXXIX

Vocabulum lutra quàm uarias recipiat notiones. Elytron. Anelytra. Luntæ aues, ac coniſtæ. Elutriare. Labandria. Luter. Lura. De lutrophoris, & corriuatis à lutra dictionibus. Hydrophoros puella. Hydrophoria feſtum. Erinnys unde. De aquiminarijs: aquarijs item, ac Cerere Luſia, & Erinnye, Arione equo. Neptuni & Cereris eiuſdem fabella. Puncta. A punctis. Neptunus cur Hippius, & deus maris. Neptunus itē Hippodromius. Luſius fluuius, & Gortynius. Aquatio, aquatus, adaquare. Cap.XL

CAPITA LIBRI DECIMINONI.

Alopeciæ morbo unde factum nomen. Hydrocephalæ affectiones. Pericranos. Quid alopecium. Alopecades. Vulpio. Vulpis fraus. Scolios. Scolopes. Scolopoma chærion. Cerdo. Cynalopex. Cinados. Smila. Baſſarus. Baſſæ. Scolecum, id eſt uermium ſpecies. Alopeconeſus. Apollo Epicurius. Scandalum unde. Baſſiadæ. Aethon uulpes cur. Alopeces. Pſyæ. Cap.I

Aſciam cruribus illidere, quid. De Antiphonte, ac Dionyſio. Dolabella ne dicatur, an dolobella. Dolabra quid. Cap.II

Craterem Helenæ, habere prouerbij formam. Nepenthes Homericum quod nam ſit. Piſta medicamina. Epipaſta. Chriſta. Item nepenthes auſcultationes. Antiphon cognomento Neſtor. Alypiæ ars. Cap.III

De Archytæ tabella, ſeu Platage. Plangon. Nympha. Dagys. Itē quid crotalū, & crotalus. Crocala. Cocalia. Aſcari. Lumbricorum ſpecies. Aſcarophori. Aſcarides. Ciriæ. Cirrhas. Tæniæ. Aſcalabus, & galeotes. Cirrhus color. De Platagonio quæpiam non inſcita, & Telephyllo, ac Anemone. Phennis quid. Parŭliter. Platice. Cap.IIII

Athenodori & Philoſtrati iudicium de Iulio Polluce. Cap.V

Byzantij laus præcipua. Byzantios fuiſſe οἰνόφλυγας, id eſt uinolentos. Macedonis Philippi dictum præclarum. Cap.VI

De Pythagora enotantur pluſcula: item quibus argumentis comprobetur fuiſſe magus. De boue Empedoclis. Numæ inſtituta cur credantur Pythagorica. De Pythagoricis plura, & qui Pythagorij uel Pythagoriſtæ. Cap.VII

Mineruam cur Lacedæmonij Chalciœcum uocent. T. Liuij & Plutarchi codices emaculantur. Chalcopus. Chalcotypus. Thalamus æneus. Delphicum templum æneū. Item fori Romani tectum. Chalcidicum. Cap.VIII

Chalceum quàm multa ſignet apud Græcos. Chalcea feſta, ſeu Athenæa, uel Pandemus. Exchalciare uerbum. Chalceati dentes. Orichalcū. Chalcenterus cur diceretur Didymus & Bibliolathas. Exodion Didymi. Diexodica. Eudromi qui dicantur. Petronianus Valerius. Codones quid ſint. Tubarum ſpecies. Codion. Cap.IX

Aes cur à Græcis χαλκὸς dicatur. De chalco nummulo, & dichalco. Aeris inuentio & auctoritas. De Combe puella. Chalcas unde dicatur. Chalcis piſcis. Palea æris. Apothetæ. Synclides. Aeneæ uxor. Creuſæ raptus. Corœbus. Meteoroleſchæ. Chalcothece. Leſche quid. Aeneum uinculum cur pro perpetuo. De adamante paucula. Telephia uulnera, & chironia. Cyſoleſches. Leſchenorios Apollo. Aenea pocula ueterum. Cap.X

In cubiculo nola, quid ſit in Oratorijs Quintiliani inſtitutionibus. De tintinnabulis. Iaſſæorum hiſtoria. Cap.XI

Super Phauorino adnotata quæpiam minus extrita. Arſenothelyes. Eunuchorum deteſtatio. Vocis acutæ ratio in eunuchis, item nuditatis barbitij, curue amaſii ſint. Vocis magnitudo uel paruitas unde ſit, ex Galeno. Lææ quid. Interim imperatoris laudem eſſe præcipuam, indignationem comprimere. Dyſtrapeli. Atrapeli. Peſcennij Nigri

hiſtoria. Eunuchos non lædi in ſpiracula deſpectãtes, alijs omnibus præfocatis. Cap. XII

Super uocis ratione adnotata pluſcula, deq; ſoni ac uocis interſtitio. Pollucis obſcuritas illuſtratur. Tertiata uerba quæ intelligantur. Thraciæ portæ admirabilis naturæ. Caput XIII

Sonus quomodo illabatur auribus. Cur ouali figura aures & lingua. Item pleraq; muſicæ conſonantiæ organa. Ficos obeſſe uoci. Cap. XIIII

Zame fons canoras reddens uoces. Calaſtri pueri, qui ſint. De Carneade & Antipatro. Calamouoas qui dicatur. Calamophori. Quid arteria, & unde. Pſithyriſſare. Pſias. Pſithia uitis, quæ & pramnia. Antiphona quæ dicantur. Anniſpaſis. Parocheteuſis. Cap. XV

Scruta quid ſint, & quid ſcrutaria, item ſcrutarius, ſcuta, ſcutriſcum, ſcrutea, ſcrutariam facere. Enarratur Horatius. Scutarij qui ſint, organarij, bractearij, tribuni armaturarum, & ſtabuli, parietarij, thurarij, ſcripturarij, ſcriptura. Cap. XVI

Super Mæandro & Protagora relatu non indigna quæpiam. Magorum ſententia de diuinis rebus. Item non temerè ab eiſdem admitti aliquos in diſciplinam. Item de ſophiſtis pluſcula. Parij ſophiſtæ. Ancalidophori. Ancalides. Phaceli. Sophiſma. Philoſophema. Aporema. Cap. XVII

Pythij hominum ditiſſimi hiſtoria, deq; uxoris eiuſdem non uulgari prudentia. XVIII

Hiſtoria Paridis paulo remotior, deq; inter deas iudicio, & Dardano eiuſdem filio. Interim & de Amandro loco, qui & Parius. Ceſtos hymnus qui. Item agonos. Paridem ab urſa educatum. Cap. XIX

Senectutem imbecillem euadere ob adoleſcentiæ intemperantiam. De Gorgiæ ſenio præuiridi. Cap. XX

Aetatum humanæ uitæ diſtributio. Ex catalogo eſſe quid ſit, uel extra catalogum. Fabulam ætatis peragere, apud Ciceronem quid. Vitæ metam quam ſtatuant pleriq;. Tranquilli locus explicatur in Auguſto de Mimo uitæ. De Moſe iucundum ſcitu. Plinij loca duo ex undecimo Hiſtoriæ naturalis, de pubertatis ratione amplius explicantur. XXI

Aetates humanas planetarum conſequi rationem. Mercurius cur negocijs preeſſe dicatur & lucro. Vnde ſit quòd præmaturo coitu barba promitur celerius. Tranquilli in Nerone locus de iuuenalibus ludis. Nymphis coæuus qui dicat. Martialis & Apuleius declarantur, necnon Horatius. Iuuenalia cur. Philoſophorum placita & Auicennę de ætatibus: item de fabula ætatis. Vocabula plura quibus ætates à Græcis diſtinguuntur: parectatus, triacatus, apodromi, apobomia ſacra, baliciotæ, baliotæ, balari, ballæ, pempeli, genea. Neſtoris ætas quomodo intelligenda. Cap. XXII

Aeneam pietate in deos ac parentem inſita, clementer à uictoribus tractatum Gręcis, ac liberum abire cum domeſticis permiſſum bonis. Cap. XXIII

Citharœdi prudens reſponſum apud Alexandrum fidibus utentem ruſticius. Quo pacto Linum peremerit Hercules, à quo muſica imbuebatur. Cap. XXIIII

De tityris, ſilenis, ſatyris, quæ ſit nominũ ratio. Sillus quid. Bacchus cur dicat Phleon: item cognomina alia. Aphlaſtus quid, & phoſſones, & phoſſonium. Orarium, oron, orobachi. Coruus cur ſatyra dicatur auis. L. Florus illuſtratur egregie. Cap. XXV

Diuerſi populorum mores, breuibus, ac miſcella enotati opera. Qui nunquã riſerint. De Ceo ſene caniciem coloribus obſcurante. Cap. XXVI

Zeuxin ſpectatum Helenam à ſe pictam neminem admiſiſſe, ni erogata prius ſtipe, quo nomine appellata eſt meretrix. Epicuri dictum nobile, Videri felicem, cui uitæ ſuppetant neceſſaria. De pecuniæ cura difficili. Cap. XXVII

Animos hallucinantes malis edoctos ſæpius reſipiſcere. De Hierone, Ptolemęo ſecundo. Phrage, & Damocrate palæſtrita. Cap. XXVIII

Super Electra adnotantur paucula, quæ dicta prius Laodice ſit. De Gyge, qui mulieres primus ἐυνούχισεν. Necnon de Alcimi Lydorum regis felicitate. Interim & Xanthi memorantur duo, poeta, & hiſtoricus. Cap. XXIX

Qua ex cauſa prædicent Delij, philoſophum non incelebrem Syrium Pherecydem tam tetro tamq; exitiabili peremptum fato. Cap. XXX

Herculeas columnas prius Briarei nuncupatas. Epaminondæ paupertas & magnanimitas, Perſarum regis munera ſpernentis. Cap. XXXI

Homi-

Hominum ingenia tyrannica uel mitia, ex geſtis rebus facile plerunq; coniectari. De Pericle, ac Gelone: item de Dionyſio poſteriore. Catapultæ inuentio. Cap.XXXII

Philippum uictoria elatum, ne unquam fieret rationis impos, iniunxiſſe puero, mane ingreſſus diceret, Homo es Philippe. Cap.XXXIII

CAPITA LIBRI VICESIMI.

Octimeſtris partus cur raro uitalis. Cap.I

Fabulã fieri quid ſit. Vitã noſtrã eſſe itẽ fabulã. Platonis de ſpe apophthegma. Cap.II

Maronis locus ex primo Georgico, Septima poſt decimam felix. Lunam humectare, non arefacere. Tetradiſtæ qui ſint. Cap.III

Sententia triplex de lunari lumine. Quibus probetur rationibus, lunam repercuſſu lucem non propagare. Cap.IIII

Lumen eſſe cæleſtium uirtutum uehiculum. Cur à nobis longius abeat ſol, nec luna eundem præferat ſchematiſmum. An item à planetis illuſtretur, uti à ſole. Rurſum quid lumen, ex Plotino & Proculo. Cap.V

Item de lunari lumine. Cur ſelene. Cur in Dianæ ſacris faces, & cur tergemina Diana, & Hecate. De Geryone paucula. Hecatompedon. Plutarchi codex emaculatur. Hecatombæum. Hecatombe quo ritu celebraretur. Mænides. Canes cur immolentur Hecatæ. Virgilij locus ex Bucolicis. Dictina. Triuia unde, & Diana. Cap.VI

Septem ab alijs dici lunæ permutationes. Quid phaſis. Iugum dici de Libra. Cicero inibi explicatur. De Diana, quam uocant Agroteram & Endymione. Cur Lunæ appellatione mundus ſignificetur, necnon mens noſtra. Lunæ domus, qui cenodromos dicitur. Synaphia in eadem quid, aut aporrhœa. Lunus deus. Virgilij locus ex libro tertio, Qua ſe plena per inſertas fundebat luna feneſtras. Cap.VII

Memoria matutina, quæ intelligi debeat. Quintiliani locus explicatur. Rurſum de memoriæ ui pluſcula. Cap.VIII

Reminiſci quid ſit. Aliud eſſe, iterum diſcere, aliud reminiſci, ex placitis Ariſtotelicis. Et qui in reminiſcendo ſolœciſmus. Pauca de Platonis reminiſcentia ex Procli doctrina. Animam non eſſe tabellam literis uacuam. Cap.IX

De Attico Herodis filio memoriæ nullius. Scipionis apophthegma in Appium, item Themiſtoclis. Cur Muſæ, Iouis & Mnemoſynes filiæ. Qui Amnemones in Cnido. Muſa quid ſit, ac unde dicatur. Themiſtoclis dictum de memoriæ arte. Muſonia ars. Lethe fons ad Trophonij ſpecu. Item alter Mnemoſynes dictus. Cap.X

De Scopeliano ſophiſte pleraq; non indigna relatu. Vitam eſſe uigiliam. Tranquilli hiſtoria illuſtratur. Vites in Aſia haberi prohibitas ab imperatore Domitiano. Cap.XI

Hominem cenſeri prudentiſſimum, quia ſit capitis non magni modi. Inibi quæ ſit congrua capitis uel magnitudo uel figura. Cur magnis uiris caput aperire, moribus receptũ ſit. T. Liuij ex primo ab Vrbe condita locus aduerſum uitiligatores diligenter explicatur, ex more in ſacris caput uelandi. Hippocratis imago pileata, & laus eiuſdem. Bruti ſtatuæ cum pileolo & pugiunculis. Lyſimachi cornua. Periclis caput magnitudine uiſenda. Schinocephalus. Cephalegereta. Carides cur dicantur. Cap.XII

Cur capite deminuti fere impetuoſi ſint. Cephale unde corriuetur. Cepus quid, & unde. Aram potentiarum animæ eſſe in capite, quod & Olympus dicitur, & Trito. De Tritogenia pluſcula. Virgilij locus de Olympo omnipotente. Vranos pro capite. Tripſis. Diatrimma. Triton. Nili nomina. Cap.XIII

Super Lydorum inuentis & mollicie adnotata paucula. De Lydio ornatu, & maſturbatione. Aleæ & teſſerarum ac pilæ luſus inuentores, necnon aurei argenteiq; nummi. De Caryce & Candaulo cibis. Eunuchas fœminas quis fecerit primus. Agneon locus, ſeu dulce certamen. Omphale. Item pilæ inuentores. Phennis unde. Cap.XIIII

Quàm late pateat animæ rationalis imperium in corpus. Vnde ſit grauidarum mollicies, & appetitus abſurditas. Imaginationis potentia in generando. Ouium hiſtoria fœtus producentium albos inſpectis coloris eius uirgis. Cap.XV

Exempla hiſtorica ad idipſum. Cap.XVI

Quid ſit imaginatio,ſiue phantaſia.An cum opinione coniungatur. Prius,cur imaginatio uiſum dicatˉ,uel uiſio aut phantaſia.Catalepticus qui,& euphantaſiotos. Cap.XVII

Ventorum finalis ratio quæ ſit,deq; eorundem materiali cauſa. Flatum à uento diſtare.Aeolipilæ quid ſint.Aera,pro pila.Empedoclem dictum fuiſſe Colyſanemam.Aſininæ pellis proprium. Aeolus cur uentorum rex. Cap.XVIII

Ventorum ſpecies aliquot,uulgo haud ita notæ.Apogęa retinacula,ſeu epigæa,Amuſium organum. Strobilus quid. Coccalus. Strobiline reſina. Conos. Pallas Anemotis. Sardinia cur peſtilens.Sardoa herba. Sardonius riſus.Pleſiſtius uentus.Pleſignathus panis.Phyſignathos.Aerophyſium. Plæſion. Plinthion. Plutarchi in Solone locus. Phyſema pityinon. Ventorum aræ.Tempeſtas quid,& uis maior. Tropeæ pluuiæ.Boreæ templum,& feſta.Boreaſmi.Tempeſtatis ædes. Cap.XIX

Super Polemone enotata quæpiam. Manu ſolœciſmum facere quid. Quintilianus illuſtratˉ. Varus Pergæus.Pelargi cognomen.Itē quid typos bis,& tyrbe.Type. Cap.XX

Manum in Aetolis habere,ac mentem in Clopidis, quid ſit. Aetolorum furta. Aetoli epitheton quid ſit, & unde, Aetoli bellaces, ac monocrepides. Legati Carthaginienſis hiſtoria.Clopia.κλωπάδια. Cap.XXI

Pterophori apud Plutarchum in Othone quinam intelligendi.Item quid ptera, aut pteromata.Plutarchi locus reſtituitur.Peripteron.Pſeudoperipteron. Cylarabis. Pterophori ſacerdotes.Ptila quid, ac unde. Pennatis pedibus ſalutare. Pterygophorum pro ſuccino cur. Cap.XXII

Plutus diuitiarum deus,cur cæcus effingatur.Herodis ſophiſtæ munifica,& proinde mirabilis natura. Chalcidiſſare.Auaritiæ improbatio.Aloadæ qui dicantur. Auri laus ex Pindaro.Liberalitatis commendatio. Deum quoq; eſſe uænalem. Cap.XXIII

Diuitiarum uſum quem eſſe deceat. Vſia & periuſia, quo differant. De Marco Antonio,Ptolemæo,Bione. Diuitiarum genera duo. Ariſtodemi, Caij principis & Neronis hiſtoria.Profeſſio ſenatoria quæ dicatur. Cap.XXIIII

Carthaginienſium & Homeri ſententia de diuitijs,item M.Craſſi ac Cęſaris.Eulogiæ quid. εὐοῖ. Eua mons.De Solone,Themiſtocle,Timotheo,Pelopida:item de Pluto cæco, & Phryne. Aphnij ſacellum. Theſaurum recondendis pecunijs ſtructum à Minya primum. Tirynthi mœnia. In adulteros lex prima. Domitiani in ædificando prodigentia. Cap.XXV

Lapidem Lesbium in funeſtas admitti domos ſolitū.De Herode ac Lucio, item Marco imperatore.Lapis niger in comitio.Romuli monumentum. Cap.XXVI

Nobilitatem in aſtragalis geſtare,quid. De Herode item,ac Rhegilla uxore. Aſtragalus quid,ac epiſphyrion,& aſtragaliſis. De talorū figuris, aut numeris. Diagrammiſmus quid:grammæ item,ſeu lineæ.Cuborum inuentor.Peſſorum luſus. Petteutice. Coleps. Midas iactus.Aſtragali in ſacris menſis.Aſtragalion. Cap.XXVII

Cur lunulas geſtarint in calceis Romani ueteres.Nobilitatem nil prodeſſe,ni adſit uirtutis meditatio. Terræ filij,qui dicantur. Cap.XXVIII

Vocabula plura de rebus conformata quæ geſtantur. Item ad id pertinentia alia. De hypomochlio,uecte ferreo,& lingula.Sera.Moloche, ſeu malache. Serra. Serram ducere. Serratura quid. Vectiarius quid,& mochlos. Mochlia. Exholcyſmus. Phragma. Vectigaliarij. Fiſcarij. Sceuophora. Comiſtrum.Phoretrum. Phorion. Phractici ſatellites. Caput XXIX

Inuidiæ deteſtatio. Quid inuidia. Prouerbium, Aegyptio Scytha non inuidet. βασκανία ridicula. Coros pro inuidia cur. Palemedis poemata. Tiberij liuens ingenium. Caput XXX

Quem Aegyptiū ſophiſten intelligamus.Deq; Proteo allegorice pluſcula.Cap.XXXI

An credibile ſit,ſilentem lunam aliquid in nos agere.Qui dicantur Icadiſtæ. Athenæi locus declaratur. Cap.XXXII

Adulationis malum. Quid cercopiſſare. Quæ climacides. Adulatorum appellationes diuerſæ. Crocidiſſare,quid. Carphologia. Carpi, carpiſculi, carpæ, pericarpia. Capreolus. Tylæ. Crocylia. De Dionyſii adulatoribus, & Antigoni. Adulatorum cognomina plura.Colax unde,& item Cœlia, & Bucolos. Cœla. Stena. Clymenus pro Plutone.

Cælius

Cælius mons, qui & Querquetulanus unde. Thopica. Thopes. Tiberij & Porcelli hiſtoria. Climax quid. Cap. XXXIII

Vitæ diuturnioris breuioriſq; rationes ex philoſophorum ſcholis: item de ratione maris & fœminæ in plantis: atq; inibi Plinius illuſtratur. Vlyſſes cur dicatur corax, ſeu coruus. Cap. XXXIIII

CAPITA LIBRI VICESIMIPRIMI.

Cur ſexus uterq; minus in plātis diſtinguatur. Cur Iupiter dicatur mas & fœmina. De Proteo nonnihil. Iupiter phyſicus qui. Cur Herceus Iupiter oculorum trium. Iupiter imperator. Pentapylon Iouis. Arbores in quo ſimiles habeantur inſectis, & quo differant. Inſecta cur ſi diſſecentur uiuant, ſed non diu. Cingere arborem quid ſit. Cap. I

Climactericos annos à Ptolemæo haudquaquam probari. Cap. II

Quibus conſtet ſanitas, quibuſue conſurgant morbi. Cur tam longæui ante diluuium. Cur Cyrnij macrobij. Mellis præſtantia in producenda uita. Democriti hiſtoria. Manna quid. Proegumena in morbis quid, & catarchonta: item acceſſio, & paroxyſmus. Hygienus qui. Item gymnaſtes, ac pædotriba. Cap. III

An mors ulla dici naturalis poſſit. Naturale, non uno intelligi modo. Fatum capi pro natura. Virgilij locus explicatur. Cap. IIII

Aphetica in cælo quæ dicantur ab aſtrorum peritis, & qui aphetæ: item apheteria quæ ſint. Aphanetæ ſtellæ, ac ſynodicæ, & acronyctæ. Proſthetes planeta, ac aphæretes. V

Super Hermogene ex Græcis deprompta quædam periucunda. Cap. VI

Procemio male uti, quid ſit: itē de Philagro ſophiſta: itē dici prooemiū pro hymno. VII

De Ariſtide Adriano. Qui dicantur uomentes. Scomma in Philippum. Cap. VIII

Vomentes item qui dicantur. Pompeij ſcomma in Marcellinum. Vomitus ratio. Drimyphagia quid. Cotabiſſare. Lecanion. Lecane. Lebetion. Scapha. Ecbolia, & phthoria, item emetica. Cap. IX

Nil prorſum corpori indulgendum uoluptatis nomine. Iuliani imperatoris hiſtoria. Sophoclis dictum. Carcerem inſtruere, quid ſit. De Platone, Pythagoreis, & Plotino, & Ageſilao. Cap. X

Homo uerus quid ſit, ex Platonicorum ſententia. Duas eſſe quodammodo in nobis animas. Valeriani imperatoris uirtutes eminentiſſimæ. Cap. XI

Hominem ab alijs finiri ex anima corporeq; concinnatum. Homo interior & exterior qui ſit. Cap. XII

Adam & Euæ allegorica ex Platonicis ſignificatio. Cap. XIII

Argiuo ſcuto dignus, prouerbium, quam rationē habeat præter Zenobij ſententiam. Certaminum feſtorum præmia uaria. Sagma quid. Plutarchi locus explicatur ex Arato. Defenditur lectio in Lactantio grammatico. Scutum ſacrum. Sigmata in ſcutis. Sagmaria. Solenoides. Scutariæ fabricæ, & id genus aliæ. Cunicularij. Sacos cur dicatur. Scuta gentibus illiſa quid indicarent, ac quid peruerſa. Cap. XIIII

Iouem lapidem iurare, apud Gellium quid ſit. Ciceronis locus explicatur ex Epiſtolis. Priui ſilices. Priuæ uerbenæ. Cap. XV

Haſtarum auctoritatem fuiſſe ueteribus religioſam. Materæ deæ. Haſta pura, & præpilata quæ ſit. Sceptrum Agamemnonis pro deo. Tyli ferrei. Haſtam & caduceum mittere. Caducei ratio. Quid cerycium, & quid cerices. Seneca declaratur. Præconū ſpecies. Plutarchi locus reſtituitur ex Pelopidæ uita de Alexandri Pherei haſta. Cap. XVI

De auctionum haſta & magiſtris. Cicero & Fabius explicantur. Item locationum & ſalutis haſta. Cap. XVII

Haſtici ludi, ſiue xyſtici. De xyſto, & deriuatis inde. Trigonum apud Elidem, & maltho. Caſei ſpecies. De Aeganea & Ancyle bis, ac Gæo, & Sigymno. Item plura ad haſtas pertinentia. Cloſtra quid. Necnon quid rectis aut infeſtis haſtis uenire. Phalanx quid, & ceraunobolos legio cur dicatur. Pſili. Hoplitæ. Peltaſtæ. Currus bellici. Quadorum bellum. Cap. XVIII

De Iſthmo. Prouerbium quod eſt, Iſthmum perfodere, quam rationem habeat. Papinij locus ex quarto Syluarum explicatur. Qui adorti ſint rerum naturæ faciem hic aut

aut alibi mutare. Chalcidicum fretum ponte iunctum adaggeratumq́. Iſthmi notiones, & deriuata. Aula. Aulon. Euripus. Tænia, Cap. XIX.

Equo Sophocleo ſimilis, prouerbium quid inferat. Item Damiani & Sophoclis hiſtoria. In quo taxetur Sophocles. Plauti defenſio. De equo Probi Imperatoris. Cap. XX

Coloneus Oedipus cur dicatur. Colonos fuiſſe in Attica duos. Euryſacion quid. Colonarij. Colonitę. Colonæ. Colonarium quid. Columbarium. Columba unde. Interim & de equo Sophocleo, & de Antigones ſyrmate. Domitius coarguitur. Rhinocoluſtes Hercules. Apoſyrmata. Syrmæa. Cap. XXI

Hippon apud Græcos dictiones intendere. Hippobinus. Laſtaurus. Proculi hiſtoria. Taurus quid. Elephantini libri. Orica iuga. Cillones qui ſint. Plura ab hippos deriuata. Hippomanes. Hippobotæ. Hippotrophium. Hippotrophia. Polion. Prophoros, & acoſte quid: item Iochia. Hippodromus ſophiſta. Bupori obeliſci apud Herodotum qui ſint. Hippoſtaſium. Statos equus. Hippocoryſtæ. Corys. Coryna quid. Hippotigris. Taraxippus. Amphion & Orpheus magi. Marmax procorum Hippodamiæ primus. Hippocentaurus qui. Ampyx. Scelerus. Hippagus. Hypagus. Plinij locus perpenditur. Cap. XXII

Quæ dictiones item Græcis amplitudinis ſignificantiam habent. Aeginæa mercatura. Quid rhopon. Rhopes. Rhopographi. Strabo illuſtratur, item Virgilius. Aeginæum pro magno. Rhoptron. Aetnæum item pro magno, ſic & Parnaſium. Pſammocoſium. Pſamathos. Amathos. Gargara. Carcinus unde. Rhypæa. Rhox. Melan. Aſterium. Cyaneum. Agroſtes. Rhypos. Cap. XXIII

Quos dicamus equos Lycoſpadas. Lycos frenum, ſeu lupatum. Lycophiſios. Lycophós. Lycophones. Lycea Diana. Lapis ſacer. Oreſtis expiatio. Oreſtis ſcena. Lupus. Lycopodes qui. Lymax. Lymata. Item Phaſiani equi, & Neſæi. Chelidon. Veredi. Veredarij. Chamelæ. Curſus publicus, uel fiſcalis. Tractatoria facultas. Phoruades. Trophiæ. Empyi. Atrophi equi, & anagogi. Lactiſtæ. Cacopodes. Caballatio quid. Exophthalmus. Cœlophthalmus. Chamelæ. Cæſaris equus, & Caligulæ. Cirſi. Lichenes. Ephippiū. Fuluius, qui equam inibat. Onochelos. Aſini caput à Iudæis coli. Hippona, & onoſcelis, & hippo. Equus primus. Neptunus Hippius cur. Centrineces. Encentrides qui. Peroriga. Plinij locus perpenditur. Equus ligneus apud Troiam. Caianus locus. Aeolopolus quid. Cap. XXIIII

Prouerbium de Corintho ſuperciliosa, quam habeat rationem. Corinthi felicitas. Aes Corinthiū cur pretioſum adeo. Mixobarbari qui ſint apud Corinthios. Aetes. Cap. XXV

Iouis Corinthus prouerbium, quem habeat ſenſum apud Philoſtratum. Quæ dicantur anacalypteria, & encalypteria. Nymphæ quid, & unde. Encalymmata. Epicalymmata. Edna. Opteria. Diaparthenia. Necrocorinthij qui ſint, & quid defunctus. Mortuale, morticinum. Sepultura. Necropernas. Lycophronis ſuggillatio. Cap. XXVI

Super Heraclide ſcitu digna quæpiam de Græco excerpta penu. Lepidum Ptolemæi factum. Cap. XXVII

Qui maledicta leniter tulerint, Antigonus, Philippus, Auguſtus. De Demochare, qui dicebatur Therſites. Cap. XXVIII

Conſtantiæ bonum. Leuitatis fœda ſuggillatio. De animi mobilitate. Deſultorium ingenium. Fortunæ appellationes diuerſæ. Volaticus qui. De Tutilina dea. Plinij locus explicatur ex libro octauodecimo. Cap. XXIX

Deſultorij equi unde, & qui dicantur. Iulij Pollucis codex uindicatur à uitio. Hamatrochia. Harmatrochia. Amphigyi. Amphippi qui ſint: item hamippi, & prodromi. Caballi. Manni. Cap. XXX

Equitum ſpecies plures. Dimachæ. Epigoni. Monippi. Zygij. Pareori. Paraſyri. Siræi. Siræ. Parabates. Anabates. De curribus bellicis, & certaminum ſacrorum ratione. Erichthonius quadrigarum inuentor. Nomina armorum quibus equi muniuntur. Clibanarij. Cataphractarij. Baſtalus. Subſellares quid. Catalogi libri, & tactici. Selma. Sellium. Selmides. Nauium ſtructores primi. Nauale bellum item omnium primum. Cataſtromata. Propli naues. Aminocles naupegus. Bucellarij. Seuir. Oſtenſionales. Campion. Agema. Sariſſophori. Amici equites. Laphytæ. Centauri. Hippocoryſtæ. Aſtrabe. Vngula equina. Coryphæa quid. Cucuma. Borchiæ equorum. Boryſthenes equus. Cap. XXXI

De

De Aeliano ſophiſta quædã inuulgata minus. De Socrate & Aglao Pſophidio. XXXII

Antipatri præſtantia in ſcribendis epiſtolis. Epiſtolam quid illuſtret præcipue. Deorum præceptores qui dicanť. Mos referendi in deos. Faſtigiũ decernere quid. Plutarchi locus de Acroterio domus Cæſaris. Antigoni hiſtoria. Laſanophorus quid ſit. XXXIII

Cur multis rebus ſit contributum dei nomen. Iuuenalis locus perpenditur de Pecunia dea. Veterum de d[...]placita. Deum inuenire eſſe impoſſibile. Homochetæ dij. Dei deſcriptio perdocta. Diuina quomodo indipiſcamur. Deus cur dicatur. Cap.XXXIIII

Alexandrum appetiuiſſe dici ſe deum. Lacedæmoniorum prudens in eo decretum, Antigoni commonitio ad filium. Cap.XXXV

De Titormi buſſequę incredibili robore: itemq́; de Milone paucula. Vnde natus adagio, Alter hic Hercules. Cap.XXXVI

Periandros fuiſſe duos, Miltiades tres, Sibyllas quatuor aut decem, Bacchides tres. Quos educauerint bruta. Apellis dictum de Protogonis Ialyſſo. Cap.XXXVII

Quos ab infimo gradu ad maximum dignitatis faſtigium euexerit proſperior fortuna. Interibi quid tymbalus & tymbades, necnõ catapontiſtes Oecotrips qui ſit. XXXVIII

Diogenis apophthegmata duo, in Demoſthenem unum, in Spartiatam alterum. Scita quoq; Ariſtotelis commonitio ad medicum, à quo inuiſebatur æger. Cap.XXXIX

Socratis in laſciuientes noctu adoleſcentes conſtantia. Eiuſdem apophthegma de Alcibiadę muneribus: item in eum qui diceretur magnum quippiam expetere, arduumq́; factu: necnon de otio. Cap.XL

Super Eurydamante pycta, & notæ dicacitatis homine Zoilo adnotata de Gręco penu quæpiam. Cap.XLI

Scitum Dionyſii reſponſum, quòd relictum à parente imperiũ nequiſſet ſeruare. XLII

Meſonis aſſimulatus furor, ne cum Athenienſium reliquis Siculam iniret expeditionem, quòd aſtrorum peritia futuram prænouiſſet afflictionem. Cap.XLIII

Dicta uel facta quorundam ſcitu digna, quæ ex diuerſo, miſcella uelut opera ſunt in unum congeſta. Homeri laus. Oſtraciſmi inſtitutor primus. Pindari & Corinnæ hiſtoria. Boreæ honores apud Thurios. Cap.XLIIII

Zaleucum filio iuſſiſſe alterum ex oculis erui, alterum ſibi, ut lata à ſe de adulterio ſeruaretur lex. Adulterij pœna apud Gortynam. Cap.XLV

Silentij bonum ex Græco diſticho. Animantia ſilentio quandoq; ſalutem tueri. Numæ inſtitutum. Tacita Muſa. Gnathænæ meretricis hiſtoria lepidiuſcula. Silentiarij qui dicantur. Comes, magiſtratus multiplex. Domitiani uerbum, ſilete. Cap.XLVI

Prudens Olympiadis apophthegma, quo Alexandri tumorem repercuſſit, diuina ſibi quærentis in uita. Cap.XLVII

De inſula Samo, & in ea feris quæ dicantur Neides, & hirundine alba, Aeſopo, Hermodice item Midæ uxore, Cumæis prima quæ nummos cudit. Adulterij ſupplicium apud Lepreos quod fuerit. De Lucania, ſeu Samothracia, & Lamiſco, & Theſpienſibus, & Magnetum malis, ac inſula Icaro, & piſcium excellentia, ac Georgio Trapezuntio. Artem didiciſſe, uel aruo ſtuduiſſe, ubi ignominioſum. Cap.XLVIII

CAPITA LIBRI VICESIMISECVNDI.

Prolepſin, id eſt de dijs anticipationem omnium eſſe mentibus inſitam. Cur deo ſummo ſolem perſimilem dicat Plato. Cap.I

Quàm abſurda prioribus deorum uarietas. Deus ignotus Athenis. Dei ſummi deſcriptio. An recte in dei mentione apud Ariſtotelem ζῷον transferatur animal. Sanitas dea, cui dicarentur capilli. Cæleſtia qui primum adorarint. Vnde dicatur theos. Cæleſtia an iuuant. Apomyius Iupiter. Spodius Apollo. Gratiarum ſacra. Dij maiorum gentium & minorum. Lexiarchicum quid. Thraſeæ hiſtoria. Iupiter liberator. Cap.II

Diuinorum inſcitia ubi exorta primum. Deorum multitudo ex Varrone. Item deum eſſe unum, nomina plura. Stator unde dicatur. Strator qui. Quid Amum. Quid Phtha, & Oſiris. De Meliſſeo itẽ, & Meliſſa, ac Iunone, & Nymphis, ac Boni templo. Nomij montes. Pannomius. Melpia locus. Marnas Iupiter. Cap.III

Platonem & Platonicos nonnullos ſentire, unũ modo eſſe deum. Deus unde. Cap.IIII

Super Memnonis ſepulchro & ſtatua ex Græcis adnotata pluſcula, unde Iuuenalis illuſtrat̃. De Rhodio Memnone, ac Palto, Dipalto, Euhelio, & Memnonidibus. Suſa cur dicantur. Item quid Apaſtia, & Paſtus. Cap.V

Prouerbium quod eſt, numerare nouit, quam uim habeat. Deq; arithmetice occultiore. Cuiuſmodi ſit illud, Deum omnia in numero, menſura, pondere perfeciſſe. Cap.VI

Pythagoræ placita de monade, ac dyade: item de pari, impariq;. Cap.VII

De nouenario numero. Virgilij locus explicatur ex Aeneidos primo. Heliconides Muſæ. De Helicone muſico organo. De Muſis pulchra. Febrium ſpecies. Cap.VIII

De monade. Curq; ea ad deum referatur. De ternario item ac quaternario. Triembolum quid, & decembolum. Medici diatritarij, hæmophoui, pſychrophoui. Tetraſtiche, pentaſtiche. Quaternarij ſcrobes. Quaternaria tabula. Cap.IX

Quinarij numeri potentia. Cur ſenſus tantum quinque, & quæ præcellant ſenſibus. Pempazin quid. Pempobolum pentadactylus. Pentaſublon. Triobolum. Ius quintæ relationis. Quinta, uectigal. Cap.X

De ſenario numero, & quæ numerorum partes dici iure poſſint. Numerorum rationem haud eſſe contemnendam. Cap.XI

Multiplex ſeptenarij poteſtas. Cur ante diem ſeptimum infanti non imponeretur nomen. Amphidromia. Liberales cauſæ. Androcles annus, & climactericus. Andracos. Andricelos. De partu ſeptimeſtri, item octimeſtri, & de Saturno paucula. Cap.XII

De octonario. Vbi octimeſtris partus uitalis. Exterricinei qui ſint. Epitoca. Epitheca. Reſtituuntur dictiones in Digeſtis duæ inſigniter labefactatæ. Epithetos epiſtola quæ. Gellius illuſtratur. Parcarum nomina. De Ilithyia, & Telepho. Octonario ſignari iuſtitiam. Cap.XIII

Denarij numeri poteſtas. Thracum in numerando mos. Dextræ porrigendæ ratio. Vnde dicatur decas: & quid ita eo nomine dicatur mundus. Cur in ſupplicijs denario numero utatur Plato. Virgilius explicatur. Decatones, decateutæ, decatelogi, icoſtologi, decaduchi, decaproti, pentaprotia, decennia, decennalia, encænia, protoſpatharij. XIIII

Ex numeris qui dicantur lineares, plani, ſolidi. Numerus quid. Qui numerus dicatur potentia, & qui actu. Digitus in numero quid, Item articulus. Supernumerarij. Super numerũ. Numerarij. Numero dicere. Numerorũ & computationis inuentor Theut. XV

De medijs duobus arithmetico & geometrico. Plutarchi illuſtratur obſcuritas. XVI

Cauillum ſuper litera μ, qua Dionyſio concionis habendæ facta poteſtas eſt. Quid morologia. Quo ſenſu dicatur, ſortitus es τὸ μ, præter Græcorum interpretamenta. De Dionyſio ſeniore pluſcula. Item de iuniore pauca. Dionyſocolaces qui, & Alexandrocolaces. Proſagogidæ. Proſagogion. Grammation à Græcis dici ſortem. Cap.XVII

Cuiuſmodi foret mos ſortiendi per literas Athenis: item inter athletas. Qui dicatur ephedrus, aphedrus, & ephormus. Ephemerum. Cap.XVIII

Potentiam ui quadam inſita ſapientiam cooptare. De Ioue, Saturno, Pallade. Athenæum quid. Vlyſſeum. Sais. Singa. Zoſteria Pallas. Zonæ appellatione quid intelligatur ueteribus. Monozoni. Monazonium. Septizonium. Conſtillati balthei. Parazonium. Cap.XIX

Epilogus præſtantiſſimorum regum ex ueteribus memorijs. Plutarchi codex emaculatur. Macedonibus fuiſſe cautum legibus, ne trophæa conſtituerent. Elephantes quis habuerit in Europa primus. Cap.XX

Philoſophos qui imperia arripuerint, crudelius illiteratis rem adminiſtraſſe. Stephanophorus qui. Baſileus, Cœranus, Hegemon quo diſtinguantur. Cap.XXI

Tyrannos raro conſeneſcere, amicorum inopia potius quàm auri. Cap.XXII

Regium eſſe, ne tenuia quidem aſpernari. Apologia aduerſus ſupercilioſos uitilitigatores. Mnaſeam cur ueteres Salpam cognominandum cenſuerint. Spartanorum ſacrificia prætenuia. Cap.XXIII

Super omnem irin, adagio quid ſit. Iridis rationem eſſe admirabilem, & cur Thaumantis credita filia: item appellationes eiuſdem uariæ: ac cur dicta arcus dæmonis. An in ea ſint clementiæ diuinæ præſagia. Item de cataclyſmo, ſiue abluuio, & cõflagratione,

ſiue ecpyroſi. Cataractæ cæli ruptæ quæ intelligantur. Demum de columba indice ſubſidentium aquarum. ex Plutarcho. Cap.XXIIII
Affectionũ quę in aere fiant, ratio duplex. Item uidendi per lineas. Remus cur in aqua uideatur fractus. Iris quomodo fiat, & eiuſdem colorum diſtinctio. De ophthalmicis nonnihil. Cap.XXV
Item quę requirantur ad iridis effectum. De quodam, qui imaginem ante ſe propriam uidebat. Cap.XXVI
An lunaribus radijs effici poſſit iris. Plinius emaculatur. Cap.XXVII
Rotundationis in iride ratio: itẽ colorũ. Cur Heſiodus irin dixerit πολυώνυμον ὕδωρ. Senecæ locus reſtituitur. Cap.XXVIII
Obſeruationes item ſuper iride plures. Maronis locus explicatur, necnon Plauti, ac Propertij. Cap.XXIX
An recte dicatur, iris caua nube concipi. An iridis colores ſint ueri. Cap.XXX
An ex iride odor accedat uel terræ uel arboribus. In oriente cur odoratiora conſurgant. De aſpalatho, & rhamno. Cap.XXXI
Iridis notiones aliquot. Radix marica. De melino colore, & giluo. Quid meline, melinophagos, melothra. Κυανίζειν quid. Iris pro arcu, unde dicatur. Aquarium dici de iride. De arquato morbo nonnihil. Cap.XXXII

CAPITA LIBRI VICESIMITERTII.

Super Phrygij ac Pieriæ amore adnotata paucula, deq; indidem nata parœmia. Cataphryges hæretici. Cap.I
Amor, cur apud Platonicos dicatur dæmon: & cur admirandus. Amoris principium quale ſit. Cap.II
Venus duplex quæ ſit: deq; amore gemino. Vraniam Venerem qui adorti colere primi ſint. Malum punicũ in Cypro à Venere ſatam primo. Mitra Venus. Quibus dijs non prolibaretur uino. Nephalia ſacra. Nephalia ligna. Thymum unde. Cap.III
Cur amor heros dicatur, item eros: necnon amoris commendatio. De amicitia quæpiam haud exculcata: item Cratero, & Hepheſtione. Cap.IIII
Semiramidis ſepulchrum. Auaritiæ ſuggillatio, cum Philippi apophthegmate. Item plura de Semiramide. Quæ ſit Derceto, ſeu Atergatis: item Aſtarte. Piſcium cæleſtium hiſtoria. Chelidonia. Aſtures aues, & falcones. Quæ dicantur manica, mannos, mannophoros, manni, burdi, burdones, maniacia. Gatis regina. Hieronymi ad Pammachium locus reſtituitur. Agron Nini filius. Cap.V
Quæ ſint ſeptem orbis terræ celebrata ſpectacula: quamq; in ijs euariet hiſtoria. Capitolinus Iupiter, qui Coryphæus. Diana Coryphæa. Interim de Serapeo Alexandriæ. Pyramides cur dicantur. Cap.VI
Byſſina uerba, quæ intelligantur. Quid in oratore præcipuum: deq; in oratione magnificentia, & ſplendore. Aſiatica oratio. Quid epiphonema. Virgilius illuſtratur bis. Cyriologia. Altercatio ab oratione quo differat. Sine controuerſia quid ſit. Actio & oratio quo differant. Hordearius rhetor. Cap.VII
Byſſina ueſtimenta quæ ſint. De phæo paucula obiter: deq; lineis, ſeu camiſiis. Amorgina ueſtimenta. Leucophæus, leucotheus, leucothea. Thapſinus color. Cap.VIII
Indi ſagittarij exemplo commoneri nos, quàm ſit famæ parcendum. Indorum ſagittæ quantæ, quales ue habeantur ex hiſtoria. Chele. Glyphis. Glyphon. Glyphanon. Glyphium antrum. Glyphiæ Nymphæ. Crenæ. Cap.IX
Qua ratione inficerent ſagittas Scythæ: deq; eorundem more in ſagittando. Tollitur ex Plinio obſcuritas. Arabas item, ac Indorum nonnullos tingere ſagittas ueneno. Cur Galli ſagittas helleboro collinant. Toxicum unde. Conion. Coniazomenos. Brachmanum mos inficiendis ſagittis. Cap.X
Qui dicantur computatorum digitis ſimiles. Orontis hiſtoria. Scirpum dici uitioſe, at ſcrupum recte. Digitorum geſtu ſupputaſſe ueteres. De Iano paucula. Ianuarius unde. Cap.XI

Quo digitorum geſtu ueteres ſupputarint. Grūnij hiſtoria. Digitorum crepitus apud priores quid innueret. Cap. XII

Quintiliani & M. Tullij auctoritates prædictis accommodantur, & Iuuenalis quoq;. In digitos mittere, quid: item in digito mori. Cap. XIII

Aegyptium iudicem ſanctum intelligi. Iuſtitiæ laus. Stachane quid. Acriſia quid, & acritos. Ageſilai, Philippi, Antigoni exempla. Adecaſtos iudex qui, & unde. Alexandri in iudicando mos. Cap. XIIII

Iuſtitiæ aſtruitur excellentia & difficultas. Cur iuſtitia bonum dicatur alienum. Et cur alicubi dicat Ariſtoteles, iuſtitiam eſſe quiddam exiguum. Cap. XV

Iuſtitiæ legitimæ finitio. De iuſtitia particulari, deq; eius partibus, diſtributiua, & commutatiua, ſiue correctiua. Vnde dicatur dicæum, & dicaſtes: necnon medium, ſiue μέσον. Syndicos quid. Dice, ideſt iuſtitia, cur Iouis filia. Qui dicantur chirodicæ. Epidicos quid. Cap. XVI

Repaſſum Pythagoricum deſtruitur. Gratiatum in urbibus templa quam habeant rationem. De nummi uſu, & nota. Permutandi conſuetudo apud ueteres. Epiſemum argentum, uel aſemum. Apephthon aurum. Cap. XVII

De iuſtitia interna, & iniuſtitia. An ſibi quis iniuriam facit: ac, ſit'ne ad ſeipſum iniuſtitia. Plato Ariſtotelesq; pugnare uidētur. Homicidiū ſui an admittatur legibus. Ca. XVIII

Quibus iuſti cognomen ſit adopratum. Inibi Ariſtidis hiſtoria. Apollo Dicæus. Terra iuſta. Agyrtica quę ſint, & quid ad Agyrticas tabellas recidere. Propertius explicatur. De Eleis & Pedalijs Indis. Laudum iuſtitiæ epilogus. Silentium in iudicio quid. Plauti locus explicatur ex Amphitryone. Iuſtum à lege, quo ſecernatur interſtitio. Quintiliani ex libro tertio illuſtratur obſcuritas. Cap. XIX

Iram in puniendo præcipuè reprimendam. Cotys Thracum regis exemplum, necnō Auguſti. Druſi iracundia. Iræ fœda ſugillatio. Microlypus qui ſit, & crypſicholus. Crypſinus. Cap XX

Quæ pro ira dicantur apud Plutarchum à Gryllo in Brutum deformato. Quæ rurſum aduerſum ea excogitari rectè ualeant. Iræ medicamen optimum eſſe moram. Perturbationum uictorem poſſe deum dici. Cap. XXI

Peripateticorum placita pro ira. Lentitudo quid, & lenti qui dicantur. Fortitudinis adulterinæ ſpecies. Autolecythi qui ſint. Fortitudo ſyneerior quæ dicatur. Cap. XXII

Diluuntur obiecta, quæ in Peripateticos concinnantur. Iram duobus perpendi modis. Fortitudinis rationem bifariam diſtribui. Affectiones ex homine tolli non poſſe. Militi cur honoris deferatur plus, quàm doctori. Apyrina. Cap. XXIII

Ex uoluntate affectionum qualitates præcipuè pendere. Apathiam item non eſſe huius uitæ. M. Antonini trāquillitas. Aegritudines ſępe ſublatas, animo ſedato. Arietes perturbationum. Cap. XXIIII

De mediocritate, deq; exceſſibus iræ. Iracundorum ſpecies tres, & naturalis eorundē cauſa. Iræ uocabula: Cap. XXV

An uerum ſit, hircos pati facilè, ipſis intuentibus fœminas iniri. De hyæna inſuper ſcitu digna. Confirmatur Plinij hiſtoria de uiperæ partu. Athenienſium uotum de hircorum immolatione. Tragos quid, aut hirculus in uitibus. Cap. XXVI

Animal thoa eſſe homini amicum præcipue. Canum fides anxia in Niciam uenatorem. Super Nicia imperatore paucula, & uerbo μελλονικιᾶν. Cap. XXVII

Ingenio præſignes eſſe plurimum iracundos imbellesq;, at grauitate fortes ſed indociles obliuioſosq;: undeq; horum promi effectuum ratio ualeat. Cap. XXVIII

De Vulcani templo apud Aetnam Siciliæ, deq; canibus ingenij mirandi diſcernendis, qui caſtè pieq; accedant, aut ſcelere imbuti ſalutatum tamen eant deum. Cur Vulcanus in inſulam Lemnum excuſſus tradatur. Lemnia terra, quæ & ſigillata. Philoctetę hiſtoria. Cap. XXIX

Cereris templum, & feſtum Chthonium, apud Hermionenſes celebre uel miraculo; quòd præferocem taurum ducat ad aram uetula ſacerdos obedientiſſimum. Item de canibus in Palladis templo, quod in Daulia eſt. De Panos templo in Arcadia, ubi Aula locus uiſitur, & muſcis auolantibus ex Olympia & Leucade, ubi Actius Apollo: necnon

de

de Diana in Icaro inſula, Cap.XXX

Quadruplex loquendi figura, ueteribus obſeruata grammaticis; priſca, Latina, Romana, demumq; miſcella, ſiue mixta. Cap.XXXI

Morbo atrocius graſſante, uel etiam citra oblæſionem manifeſtariam, nõnullos ſe in puteos deiectaſſe. Lugdunenſes mulieres. Laurentianus Florentinus. Cap.XXXII

Qui dicantur citharœdi piſces, quæq; nominis habeatur ratio. De polypo item, qui ſua ſibi uoret brachia, cirrhosq;: quod negant alij. Cap.XXXIII

Ceruum à Philadelpho ita educatum, ut Græcæ linguæ ſono inſueſceret, intelligeretq;. Meropis auis pietas ſingularis. Luſciniæ ambitio. Ciconiarum pietas. Cur eaſdem pietaticultrices dixerit Arbiter Petronius. Cap.XXXIIII

Apum nomina plura. Emplaſtica, & paremplaſtica, quæ dicantur. Anthredon. Mellis genera, non citra admirationem. In Mycono apes non haberi. Vocabula plura ad idem: plaſtides, cephenes, ſira, ſirenæ, meliſſa, meliſſia. Meliſſæus Iuppiter. Melitea lintea. Neon accipi pro uere. Hyemem eſſe patrem temporum. Apomeli. Mulſa. Apiana uua, & muſcatula. Melitomata. Cap.XXXV

CAPITA LIBRI VICESIMIQVARTI.

Vbi affectus mouere non permittantur oratores. Quintiliani ſententia perpenditur. Quid propriè πάθος, quid'ue ἦθος. Item narratio morata. Horatij locus de morata fabula. Cap.I

De apathia, dyſpathia, metriopathia, propathia, ſympathia, antipathia, & id genus pleriſq; alijs. Procatarctica & ſynectica cauſa quæ ſit. Item aipathia, homœopathia, proegumenon. Antipathiam promiſcere. Idiopathia. Cap.II

De monſtro mirabili ædito in Rhodiginis agris. De piſcium & ranarum pluuia. Item de infante Conſtantij temporibus nato. Monſtrorum ratio ex cæleſti diſciplina. Decani. Munifices dij. Cap.III

Super Agathocle adnotata quæpiam. Curq; is gracculus ſit cognominatus: item triorches. Plutarchi labecula colluitur. De buteone aue. Gracchus, & Pulcher an flatilem admittant. Mihi cum flatili ſcribendum. Martialius Caracallæ occiſor. Philomelam dici non philomenam. Cap.IIII

Nominum ratio recta quæ ſit. Quid ſit, quòd ſubſtantiam nomen dicitur ſignificare uel qualitatem. Item nominum interpretatio plurium. Onomarotheræ qui dicãtur. Menandrus. Menecrates. Myſteria. Quintiliani locus ex libro de Pythijs. Galbana. Allantes. Allãtopolæ. Salſicopolæ. De Bryſeide, ac Chryſeide. Caius unde dicatur. Gæus bos qui ſit. De Nauætho, & nauium incendio ab Troianis mulieribus. Cothones, uel Cothi. Sios dici deos. Cap.V

Nomina item à uirtute, felicitate, moribus, ac uarijs producta euentibus. Varius, qui: item nothus. Nothiæ pecuniæ. Ciceronis locus ex Epiſtolis de Pene. Lamyrus quid, & diadema. De Caſandra & Achille pluſcula, & patria eiuſdem Phthia. Venox unde. Caudex, & codex. Excodicare. Ablaqueare. Regilliani hiſtoria. De Thetide nonnulla, bis. Caput VI

Super Euripide, & Archelao paucula, & Cylone. Plutarchi locus malè tralatus reſtituitur. Pulchritudo cur mirè afficiat unumquenq;. Omne pulchrum eſſe item bonum. καλὸν unde dicatur. Diotimæ præceptum. Quintiliani locus illuſtratur. Pulchritudinis ſpecies. Cap.VII

Quo pacto à corporea fugiendum pulchritudine. Qui plurimum terrena mirentur & ament. Cap.VIII

Platonicorum laus. Pulchritudinis commendatio, cum muliercularum ſugillatione. Iuuenalis illuſtratur, & reſtituitur Plutarchi locus ex uita Catonis Vticenſis. Certamina de pulchritudine. Tenediarum uenuſtas præſignis. Chryſophori mulieres quæ intelligantur. Item certamina muliebris temperantiæ & œconomiæ. Cap.IX

De Euripide quæpiam haud inuenuſta. De Græco penu præcerpta potiſſimum. Scãdia quid. Eſterincæ canes, uel trapezei. Palinthus. Cap.X

Perſarum legati quo pacto ab Alexandro dimiſſi. Soles duos, neq; item regna duo patitur mundus. Cælum quis furnum dixerit, homines autem carbones. • Cap. XI

Solis deſcriptio, & cur dicatur Phaethon. De Eridano. Ouidij locus reſtituitur. Solis magnitudinem non recte metiri Epicurum argumẽto oculorum. Sol cur oriens aut occidens maior uiſatur, & remotior. Virgilius illuſtratur. Diſcus & ſolos quid, & abacus. Solis curſus per zodiac'um. Anni ratio, & biſexti. Signorum zodiaci inæqualitas. Dodecatemorion. Cap. XII

Falſo Epicurum opinari, aſtra quum oriantur, accendi, quum occîdant, extingui. Caput XIII

Solis præcipuæ laudes. Briarei allegoria. Archimedis laus. An fatendum ſit, ſolem calere. An cælum ſit igneum. Parhelia, & anthelia qua contingant ratione. Cap. XIIII

Cælum item eſſe ignem in quo tria ſint, calor, lumen, uitalis humor. Tollitur ex Plinio obſcuritas, item Martiano & Ariſtophane. Obiter de argento, quod uiuum dicunt. Caput XV

Peripateticæ rationes, ſolem ſtellasq; non eſſe igneas. Cap. XVI

Beſſarionis ad idem ſententia. Qui ſint antiſii gradus. Anthion quid. Anthele. Anthelion. Solis inter planetas locus. Cur ſolis frater Tiran. Meganira. Deſpœna, id eſt [illegible] quæ ſit. Virgilij locus declaratur. Limbum pro zodiaco accipi. De Lyceo monte pulchra. Iuppiter ubi & à quibus ſit educatus. Agno fons, mirandæ naturæ. Lycæus Iupiter. Lycæa ſacra. Antra cur dicata dijs. Mithra. Mithriaca ſacra. Cap. XVII

Graſum ne pertuliſſe quidem quid ſit, & quid graſus & graſon. Tragaſæus & tragomaſchalos. Cur ſub alis odor malus. Cur pedes fœtent. Cap. XVIII

Cur odorem malum augeat calor. Item cur præcipue odoribus capiantur homines. Inſpirationis opus duplex. Odori percipiendo quid neceſſarium. Cap. XIX

Cur odorandi ſenſorium in homine retuſius hebetiusq; ſit. Cap. XX

An odoribus ſuffici alimentum queat. Rhyntaces auis. Ouidij locus explicatur ex primo De Ponto. Chamæleon. Salamandra. Cap. XXI

Odoratæ ſuffitionis utilitas mira. Ignes odoratos peſtilentiæ occurrere. De Agrone medico, & Iindo ſpecie aromatis. Myrrha cur Aegyptiace dicat̃ bal. Beelzebub. Baion. Zygia reſina. Myrine. Stacte. Gutta. Cap. XXII

Qua ratione audiant odorenturue, quæ ſenſorijs eiuſmodi non ſunt prædita. De piſcibus qui inclamati ueniunt. Piſcina quid. Cap. XXIII

Ambiguitates in odorum ratione pluſculæ. Interibi enarratur Martialis. Stilum uertere quid ſit apud Horatium primo Sermonum. Cap. XXIIII

Vbinam ſit odoris ſenſorium. Martialis illuſtratur. Quid muſcus, & moſchos. Zibettum. Zapetion. Moſchion. Alabaſtrum, & alabaſtrites unde. Bryodes. Bryon. Vocabula plura ad odorem ſpectantia. Oletare quid. Situm ſentire. Ozanica, Ozæ. Obolere. Mephitis. • Cap. XXV

Puſtulas in naſo, & ionthos quid ſignare coniectarint ueteres. Pſydraciũ quid, & ionthos, & unde. Vari in naſo. Amantium blandimenta aduerſum amatos. Grypi qui. Puſula. Puſuloſæ oues. Ignis ſacer. Cap. XXVI

Sternutamentum cenſeri quandoq; ominoſum & inauſpicatum. Catullus & Propertius explicantur. Interim quę dicantur ſerperaſtra. De ſternutamento plura ex literis interioribus. Symbolum quid. Singultus unde fiat. Ptarmica. Ornis quid. Cap. XXVII

Cyclops excæcatus qui ſit. Cyclopei ludi, qui intelligantur: item Teuthidi ſimilis, & quid teuthis. Interibi cur Antimachus diceretur Pſecas. De ſepia & loligine. Titanicis malis quæ intelligantur conſimilia. Cap. XXVIII

Principem eſſe neceſſarium, rationibus aliquot colligitur. Nullum eſſe homine ſocialius animal. Cap. XXIX

Cuius deceat eſſe modi principem. Duplex eſſe in natura regimen. Cur homo, minor mundus. Cap. XXX

CAPITA LIBRI VICESIMIQVINTI.

Prouerbij ratio, Platano ſimilis. De platano pluſcula, & plataniſto. Obiter qui dicantur

tur à Perſis immortales. Herodotus & Curtius declarantur. Melophori qui ſint. Item mellotides. Mala Heſperidum quæ intelligenda. Mallophoros. Trimacreſia, & macra apud Gallos quid. Sphæria. Platamon. Platanos uas. Cap. I

Adagia duo à cupreſſo producta. Horatij locus illuſtratur. Euãgelia immolare, quid. De cupreſſo nonnulla. De pinu, Herodoti perpenditur ſententia. Sphæria quid. Sphela. Sphæricus qui. Sphæriſterium. Sphæria quæ in theatro ſpargerentur. Teſſerulæ. Echepeuces quid. Galbuli. Galbæ nuces. Cap. II

Oratio conciſa breuisq́; an præſtabilior ſit. De Phocione, Catone, Demoſthene, Pericle, M. Tullio, T. Liuio, & alijs. Cap. III

Admirabilis in Phocione natura: item Cynico Diogene, Antiocho Cilice, Ariſtodemo, Socrate. Vxores Socratis. Hieronymi locus reſtituitur. Cap. IIII

Quæ in corporibus calorem præcipuè cuſtodiant. Tremoris ratio. Cur frigore nimio nigreſcant extrema, & decidant. Obiter, an ignis ſit coloratus. Malce quid. Cap. V

Cur extrema frigefacta uehementer, ſi admoueantur igni, dolent. Quæ præcipuè infeſtentur frigore. Cap. VI

Frigida membra in aquam itidem immiſſa frigidam refici. Quæ conſequantur ſymptomata pereuntes frigore. Rhigoſibij & dyſrhigi, qui dicantur. Et quid rhigos. Virgilij locus ex ſecundo Georgico. Sceleratum frigus appellantis. Cap. VII

Frigoris euentus plures. Exercitatos inexercitatis amplius ſentire frigus. Balbutiei ratio ex frigore, ebrietate, ira. Pili cur ſurrigantur frigore. Stupor quid. Sopor ſtupidus. Peripſyxis. Catapſyxis. Phrice. Thebanum frigus. Chalcidicus cantor. Cap. VIII

De bulimia, ſeu canina fame. Vini nocumenta in ieiunio. Quid thorexis & acrothoraces. Thorax pro pectore unde dicatur. Acroteria. Acroſtichis. De canino prandio uel licatim. Canina fames cur dicatur. Canum in excernendo difficultas unde ſit Caput IX

Cuiuſmodi ſit prouerbium, Ariſtogiton claudicat. Gloriæ adipiſcendæ ratio. Quæ reſpublica optima. Cap. X

Ludere domi ſuræ, quid ſit. Cur ludo comparetur ſapientia. Obiter de quinq; pedum præſcriptione. Cap. XI

Philoſophiæ in partes quaſi membra diſtributio. Simulacra duo propoſita nobis ad ueritatis diuinæ ſpeculationem. Theſis quid, & thetica in Paradoxis, reſtituta lectione uera. Exconſules. Exquæſtores qui ſint, ac expatritij. Excuriati. Explãtare. Exaniare. De Iuſtiniano nonnihil. Cap. XII

Quibus gradibus diuina ad nos profluat illuminatio: rurſumq́; quibus ad deum noſtra refluat mens. Cap. XIII

De felicitate duplici, ſpeculatiua & actiua, & utra excellentior uita. Cap. XIIII

Cur ore emiſſus lente ſpiritus calidus ſit, aliter uerò frigidus. Cap. XV

Quid ſit primò frigidum, aer'ne, an aqua, an etiam terra. Cnephas, & nephos unde. Oleum cur diaphanum, & in primis leue. An chaos legi rectè poſſit in Euangelio Lucæ. Chaon quid. De Stygis aqua. Item quid Latype. Chaos. Ades. Herebus. Cap. XVI

An ſeruitus ſit præter naturam. Quot modis ſerui fiant. Vulcani & Dædali tripodes. Veneris ſtatua mobilis. De duplici in nobis principatu, deq́; Aſiaticorum ſeruilibus ingenijs, & Perſica ſeruitute, ac Iuliano imperatore. Cap. XVII

Seruorum ſpecies eſſe plures. Banauſi qui dicantur. Ergaſterium. Ligna ergaſima, cauſima, cocta, acapna, erepſima. Coctilia taberna, coactiliaria, coactilia, cathedraria. Axylon quid. Amurca. Amorgæ. Amorginæ ueſtes. Amorgis. Erepſimon. Xyloſis. Diaxyla. Dialectica. Diaporphyra. Xyla. Thetes. Theſſæ. Peneſte. Cillycirij. Arotræ. Encyclij qui ſint, & in ordinem redacti. Athenarum ordines quatuor. Cap. XVIII

De Cretenſium ſeruis, & Spartanorum Helotis. Inibi quid cryptia. De ſeruis item ſale commutatis. Qui dicatur propriè δῦλος, & qui œcetes. Quid tityrus, tatyras. Miniſtri publici. De epharmiotis, ſeu amphamiotis. Mnœa ſeruitus quę ſit. Mariandyni, chryſoneti, chryſendeta. Muſcæ quas dicunt helios. ἴλλ quid uocent Græci. Aſparagus helius cur. Latris. Atmenus. Scythæ miniſtri, ſiue toxotæ. Cap. XIX

Qui dicãtur apolides, & inſularij. Expẽditur locus in carmine obſcœno. Salutigeruli.

Meſaulij. Mediaſtini. Meſonautæ. Symbolæ. Literati ſerui. Eorundem nomina plura. Saccularij. Directarij. Saccaria nauis. Saccariam facere. Admiſſionales. Cenſuales. Metata. Epimetatica. Metator. Menſor. Nautebatæ. Mediaſtuticus. Cap.XX

De ſeruili genere quid ſentiendum. Non ſeruis modo, ſed & iumentis benigne impertiendum. Hecatompedon quid. Plinius illuſtratur cum Ariſtotele. Seruorum tractandorum ratio. Magiſtratus, quem uocant Iouis Olympij famulatum. Cap.XXI

Serui mali conditio ultima quæ ſit. Item de pileatis ſeruis. De lapide emptus apud Columellam qui ſit. Pauſicape quid. Tribunos capitalia uindicaſſe, ſontium ſeruaſſe uincula, pecuniam ſignaſſe. Pragmaticus ſtatus qui. Tribuni Rufuli in re militari. Pragmatica ſanctio. Pragmaticarij. Cap.XXII

Seruos nō habere caput, quid ſit. De capitis diminutione. Capita deminuta quæ intelligantur. Capitatio. Peræquatores. Quintiliani locus ex libro tertio. Seruos non admitti in militiam ſolitos. Qui dicantur uicarij. Martialis illuſtratur. Et qui ſerui pœnæ. Fornacarius, & fornicator. De ſeruili procacitate. Alter Martialis locus aperitur. Diaconus. Diaconium. Conturbatores ſerui. Reliquamenta. Cap.XXIII

Vocabula plura ad ſeruorum rationem ſpectantia, nec ferè obuia. Therapia. Prater. Mylites. Mylon. Stigmatiæ. Stigones. Hyſtrichides. Hyſtrichula mens. Stion. Stypos. Helotæ. Zetrea. Chondrocopia. Gymnetæ. Corynephori. Moruli. Moron. Enchesimoros. Morus arbor. Apparitores. Coryna. Rhopalon. Melophori. Gamori. Callicyrij. Eleatri. Synceraſtum. Attagen uarius. Cliſion. Manes. Manichæi. Actis. Vocatores. Cerium apud Martialem pro ſeruo poſitum fugitiuo. Paratura. Fugitiuarij. Cap.XXIIII

Cœna dubia ex ſue tantum manſueto, & inde parœmia. Item quam habeat rationem id Plinianum, Multa Syrorum holera. De rore Syriaco & manna. Syrium quid. Syrupa, in medendi arte cur dicantur. Cap.XXV

Medicorum decreta de ſuillæ carnis præſtantia. Chalari ſues qui ſint. Chalaſtice medicina. Item uocabula id genus plura: delphax, adelphi, phorine, thytæ. Myſterici ſues. Chœrus, χοιροπωλίψ, ſyrbe, petalides, petali, petaſus, laphygmus, hyomuſia, hyenia. Hippocratis filij. Hyſteria feſtum. Sues cur ſacri in Creta. Metachœra. Necnon de pontifice Sergio. Diocletiani hiſtoria. Achores. Siali, ſialochi. Cap.XXVI

Pholiam urſarū, quid intelligant Græci auctores. Vrſæ uafricia. Pholeus quid ſit: item pholis, pholaides, pholades, pholyes, pholides, phonæ, pholles. Cap.XXVII

Cornicis admirabile obſequium in Aegypto, quæ tabellarij uice fungeretur: inde moriens honeſtata eſt ſepulchro. Cynocephalorum docilitas. Phaciolium, cordyle, crobylus, nidarium. Cornicum oculos configere quid ſit, uel cur dicatur. Cap.XXVIII

De Simone Mago paucula, qui eſt habitus deus. Draconis in puellam amor admirabilis. Cap.XXIX

Deorum apud priſcos nomina uaria. Hieromenia quid. Penates dij. Menſium ſingulos ſuum habuiſſe numen. De Vitunno, Sentino, ac ſelectis dijs. Saturnij uerſus, Iouij, Ianales. Proſa dea. Poſtuerta. Anteuerta. Templarij qui intelligantur. Tutilina, tutanus, tutulus. Platonicorum obſeruatio in lucis. Pythagoreorum ſolitudo. Capitis conuelatio in ſacris. Protemeniſmata. Cap.XXX

Super aſpide paucula. Aegyptiorum reges cur aſpida in diademate geſtarent. Aſpidis notiones. Aſpidion quid, & aſpidiſcus. Cap.XXXI

Paſtoris cum capella initus admirabilis: deq; inde nato mōſtroſo fœtu. Crathis fluuius unde ſit appellationem nactus. Interim hircorum zelotypia. Cap.XXXII

Super dipſade adnotata paucula. Preſter, cauſon, melanurus, ammobates, centris quid. Melanura quæ dicātur. Senectutis anguium fabella. Ogygium quid. Cap.XXXIII

CAPITA LIBRI VICESIMISEXTI.

Quo diſtinguatur bulimos, ab eo quem caninum dicunt appetitum. Vnde dicatur bulimos, & quid cenangia. Bucæus qui. Fames uniuerſa, & uaccina. Citta, cytinus, anorexia, cittales, anancophagia. Saguntina fames. Cap.I

Ventrem non habere quid ſit. Qui dicātur ſphecodes, lagari, ſphacelodes, ſphacelus,

cangræna, buphagus, buplanoſticti. Bucolici milites. Sphragidion, ſphærus, cyllas, procœlij, popæ, butypi. Ventri concœnes. De Philopœmene pauca. Athletica habitudo. Cap.II

Torminum ratio. Hydropiſeos ſpecies. Suſpenſi dolores & ſublimes. Hydragoga medicamina quę ſint. Hydrus, ſiue natrix. Grauidam quo pacto internoſcas. Hydroſtaſium. Hydrocephala affectio. Hygrocephali. Lymphati. Hydatis. Hydrocele. Oſcheon. Hydra. Lerna. Lernæa. Cherſidros. Hydata, id eſt aquæ, quid indicent. Hyderis. Diabete. Paracenteſis. Paracenterium. Cap.III

Argenteo uomere araturos, cur Delphica pronuntiarit uates, ſcitantibus Lacedæmonijs. Necnon oraculo eodem, quid ſit eulacha: item aulax, ogmos, ordinion. Cap.IIII

Aratri partes. Mercaturæ laus. Echetlion. Zogros. Corone. Nympha. Embryon. Zeuxidia Iuno. Iunonis flores qui. Vrbibus aratrum circumducere quid ſit. Propertij locus explicatur. Sed & Seneca reſtiruitur. Syluarum præfecturam cōſulibus iniungi ſolitam. Prouincię maiores minoresq́ quę ſint. Virgilij locus enarratur. Item alter, cur turtur aeria. Barbarica ſylua quæ. Cap.V

Miſſilia Fortunæ quæ intelligi debeant, & quid miſſilia. Odorati imbres qui. Catachyſmata eſſe item miſſilia. Cap.VI

Clepſydræ cur tardius fluant hyeme, & naues item lentius commeent per flumina, ſed plus geſtitent oneris. Cur mare undabundum incaleſcat, reliquis aquis agitatu frigeſcentibus. Rhathagos. Rhathapygizo. Scanthariſſare. Cap.VII

Mari Dionyſium demergere, quid ſit. Cur uino immiſceatur maris aqua. Plinius illuſtratur, Thalatta pelagia quæ, & cur. Aparachyton uinum. Cur delphini circa Liberum patrem. Cap.VIII

Cur mare dulcibus aquis minus frigidum. Item cur pellucidius. An aqua ſit coloris expers. Colorum diſtinctio. De lepra nonnihil. Hypopſari equi, aut pſari. Cur albus color lunæ contribuatur. Et cur lanitio albo decepta fingatur à Virgilio. Cap.IX

An mare ſpeculi uice imaginem reddere queat. Virgilij uerſus expenditur. Eiuſdem loca duo reſtituuntur, ex Georgicis unus, ex Aeneidos ſexto alter. Cap.X

Cur maris aqua hyeme ſit amara minus, & dulces item æſtate fiant deteriores. Cap.XI

Cur mari quieſcente, nauigia abſorbeantur quandoq́. De terræ cauitatibus. Naturam eſſe duplicem. Cap.XII

Nauſeabundos cur faciat mare. Iuuenalis illuſtratur. Cap.XIII

Cur theologiam & phyſicen ſpreuerit Ptolemæus. Maris regionem, eſſe aquarum locum proprium, non maris. Mare, quid uocent Hebræi. Quid mare Tiberiadis. Aquarum diſtinctiones, & in quo genere conſtituendum mare. Dijpetes quid ſit. Nymphæ, cur lotis filiæ. Caducæ aquæ, quæ intelligantur. Caducum. Viceſima, quid. Viceſimarium aurum. Chryſorrhoas fons. Aquarum item miranda natura. Anigrides nymphæ. Cap.XIIII

Mare, cur ſalſum, & curnam calidiore tractu ſcintillare uiſatur. Cap.XV

Cur pluuijs quibuſdam incoquatur ſalis ſapor. An uera ſit Plinij ſententia, æquorum ſuperficiem eſſe dulciorem. Aquarum dulcium ratio. Cur ſtet mare. Aquarum colores. Halipedon quid ſit, & cur dicatur. Halipartum. De maride menſura, & marila. Marrha. Pelagus maris quid ſit in ſanctis literis. Cap.XVI

Mare eſſe animantibus ſimile, deq́ eiuſdem purgamine. Item de ſolis bobus, & copria littore. Cap.XVII

De Amphitrite & Phorco. Grææ quæ ſint. Quid ampotis in mari: item ampron: item de maris coloribus, ac epithetis uarijs, œnopo in primis & Myrtoo. Vinum modo nigrum fuiſſe ueteribus. Dium mare, cur. Pectora in mari, quid. Cap.XVIII

Vrſi manus, cur partibus cęteris ſuauior. De uerbo ἀρκτεύειν. Enarratur Iulius Pollux. Puellas dici conſueſſe quandoq́ arctos, id eſt urſas. Arctos unde, & Cynoſura, & Helice. Cap.XIX

Aetneæus uenator, quinam prouerbio intelligendus. De florida Aetneæ regionis natura. Ouidius explicatur. De Proſerpina quædam, & Aetna. Theogamia feſta. Theophania, & Antheſphoria. Leucippus Ceres, cur: item Brimo. Corollarum è floribus inuentio, Item de rore. De Narciſſo nonnihil. Cap.XX

Fumum,umbram,nubes capi pro re momenti nullius. Nebulæ, pro pane. Eſcharites. Eſcharulæ mulieres. Capnoſphrantes. Capniſtæ carnes. Fumarium. Qui dicantur Selli. Anopæa auis. Fumum uenditare. Sellæ familiares. Narciſſi fabella. Vmbram ſuam metuere,quid. De paſpale,& achne. Item atheres quid. Atherina,& abydena, abydocome, mation,matiolichus,attaragus,epſethia,athara,ecta, pſothion, pſathyrion, ſtachyalogi. Harenarius teſtis. Pylaica,quæ dicantur. Plutarchi locus explicatur. Myodochus. XXI

Super Aphricano Scipione paucula. Qui dicantur uelut umbræ uagari. Plutarchi interpres refellitur. Cap.XXII

Multos uagari uelut umbras. Duás eſſe conuerſationis uías. Vitæ genera tría. Aquarum nomine mortales intelligi. Quæ uictoria nobiliſſima. Scipionis dictum. De Adriano imperatore,ac poeta Floro. Adriani in eminentiſſimum quenq; inuidia. Dionyſii Sophiſtæ dictum. Perſarum cadauera non computreſcere,ut noſtra. Cap.XXIII

Cardamo ſimiles qui dicant̃:cur eo ueſcant̃ Perſę:eiuſdẽ nomina plura,& uires. XXIIII

Cuiuſmodi eſſe deceat conuiuales confabulationes, quæ epicyliciæ dicuntur. Iſocratis dictum ad idem. Perſarum ritus. Decori neceſſitas. De Alabandeis pulchra. Abderitarum ſugillatio. Cap.XXV

Vmbram ſuam metiri quid ſit,ex hiſtoria nato adagio. Archidami monita ad inſolentiam humanam retundendam. Cap.XXVI

De chriarũ ratione,& quid chria. Item quid ſententia,eiuſq; diſcrimina. Et quid chriodes. Interim regis boni munus quodnam ſit. Paraphraſis,metaphraſis, ecphraſis. XXVII

Ethologia quid,item ethopœia,idolopœia,proſopopœia. Abecedarij, ſyllabarij, nominarij qui ſint,ex Hieronymo & Auguſtino. Cacoethe ulcera. Cap.XXVIII

Leporem mœnibus indormire,quid ſit. Leporum luſtra. Rechamus quid. Reliquatores quo ſenſu dicantur ab Iureconſultis,& uerbũ reliquari. Item quæ ſint ſchelides. Schedia. De leporibus multa. Melanchema. Schinis. Epipercnon. Percne. Percnopteron. Daſypus. Accubitæ. Accubitalia. Cap.XXIX

An daſypus,ſimpliciter ſit lepus. Plinius defenditur. Leporum genera. Linum. Linaria. Titi imperatoris mors,& Vlyſſis. Lepus marinus. Cap.XXX

Rheginorum numiſma cum lepore. Inſuper de leporibus uarie obſeruata. Et prouerbij enarratio plenior. Lepores galeati qui ſint. Lagobolium. Leporis uitam agere, quid. Velocitatis ratio. Pyctomacarij. Arenarij. Dulciarij. Equitiarij. Mulomedici. Cap.XXXI

De urbium mœnibus Spartanorum ſententia. Inſuper ad eam rem pluſcula. Structurarum ſpecies. Qui diatoni,ſeu frontati lapides. Qui pylori,& qui tichophylaces. Horcanæ,iſodomum,pſeudiſodomum,meſopyrgia,metapyrgia,metorchion,melaba,oricum, orchos. Mothon lapis. Mothone ciuitas unde. Mothones qui. Spermologi. Turrium ratio. Mothonica,motho,mota,priapiſcoton. Terminales lapides. Tranquilli locus de urbe lutea,uel lapidea. Tichobates, directarius, turunda, motaria, motophagia, emmota, pyulca. Emplaſtra barbara,cirrhota,luthea. Emplaſtra bicolora,& bifacia. Cap.XXXII

De Chiorum turpitudine,obiter & Cappadocum. Ephorium quid. Cur dicat̃ Chios. Dictum Chij Onomademi. Vini nigri inuentio. Vitium honor in Romanorum ſupplicio. Lucillius cognomento Cædo alteram. Amphisbæna. Chiæ. Idæ. Cap.XXXIII

CAPITA LIBRI VICESIMISEPTIMI.

Hoſtem minime ſegnem,ſæpius emolumento eſſe. Cotem noſtrã quid dicamus, adagij ſpecie. Carthaginis euerſio. Cap.I

Cæleſtis aquæ præſtantia, curq; eadem computreſcat celerius. Cap.II

Cæleſtium item aquarum bonitatis ratio. Quid ſit illud,in eundem fluuium non poſſe quem bis ingredi. Cur ranæ imminentem pręſagiant pluuiam. Aſtrapææ quæ dicantur, & ceraunìæ aquæ. Cap.III

Quibus nocumento ſit cæleſtis aqua. De ceſtreo, ſeu mugile, & cephalo plura. Ceſtrum quid. Ceſtra,uiriculum,ceſtus. Blennodes quid. Repetita Plinij defenſio. Cephalinus,ſphondylos,blæpſia,plotes,ceſtros. Cap.IIII

Aquarum laus præcipua. Horatij locus explicatur. Chaos quid,& unde. Iuriſiurandi

per

per Stygiam paludem ratio. Amymoniæ aquæ. Aquariæ libræ, item dioptræ, & chorobatæ. Libratores qui. Aquæ hauſtu concipi apud Clarium Apollinem uaticinia. Cap. V

Niloticæ aquæ laus præcipua. Cur Nilus dicatur Iupiter, & Saturnius. Molpis Eleus. Chomata Nili, & diacopi. Commatica. Comæ. Halmones qui ſint. Quæ ſit fluminum & aquarum probatio. Decocta quid. Plinij defenſio aduerſus Merulam. Dera. Apollo Diradiotes. Syrembolum. Sarabaitæ ſacerdotes. Sarabara. Sarabadena oraria. Aquai legendum apud Quintilianū & Virgilium Aeneidos ſeptimo. Interim de Ioue pluuio, & terræ ſimulacro. Cochos. Limbatæ chlamides. Singiliones. Alphei tranſitus ad Arethuſam. Sarambus. Deductoria. Cap. VI

Cur animantibus ſomnia ſint data: item ſomniandi cauſæ: quæ ſomnia liceat coniectare. Cap. VII

Quid prophetia proprie, necnon prophetiarum gradus. Vectij uaticinium de Romani imperij perſeuerātia, ex uulturū duodecim ratione, Romulo qui ſunt oblati. Cap. VIII

Afflationum ſpecies. Qui afflatorum ſtatus. Quæ ad ſomniandi rationem requirantur. Somnij laus etiam per exempla. Cur ſomnia matutina ueriora. Cap. IX

Somniorum diuinatio an ſit, ex Ariſtotele: itemq́, an à deo mittantur ſomnia. Brizo dea uaticiniorum per ſomnia. Cap. X

Quam dixerit ſomniorum rationem Democritus. De motionibus ſomniantium, ex Ariſtotele eodem. Item cur fatui præcipue motionibus excitentur. Noſtra hæc quæ concinnamus, nunc urbanæ uillæ imaginem exhibere quandam, nunc fructuariæ, uel etiam ruſticæ. Cap. XI

Somniorum in quibuſdam certitudo unde ſit. Item de melancholicis. Lycanthropi. Lycanthropia. Lycaones qui intelligantur. Cap. XII

Quicquid occurſat per quietem, non dici inſomnium. Item qui non ſomnient. Cur quandoq; meticuloſa obueniant ſomnia. Cap. XIII

Somniorum ſpecies aliquot: item de eorum interpretibus. Ephialtes qui ſit, ac pnigamon, ſeu pnigalion. Qui ſomniator. Somnioſus. Somniculoſa aſpis. Oniropolos. Oniros unde, & item Irus. Ciceronis locus explicatur. Onirocritici libri, & thytici. Althæni amnis proprium. Supellex unde. Hypereſiū quid. Pelles tectoriæ. Hychthyis, hychthyia, byblos, pellarij, arbeli, lathargi, xyſmata, arbele. Diphtheriæ ſenes, cur. Pellium incubatus. Scytharum mos. Pluſcula porrò de pellibus. Pardalea ueſtitus qui dicatur, uel lycea aut nebride. Cap. XIIII

De coniectoribus aliqua. Quintilianus illuſtratur. Somniorum item ſpecies multæ: theopneuſta, phyſica, ſyncramatica, addiuinantia. Item bonam uel ſequiorem indicantia conſtitutionem. Inſuper de incubo. Dormitio reſupina. Relegati, ac deportati, quo differant. Achillem Ariſtarchi, eſſe ab Ennio tragœdiam, titulo eiuſmodi cōcinnatā. Cap. XV

Qui nunquam ſomniarint. Plinius declaratur. Abluere ſomnia, quid. Perſii locus aperitur. Ardali ara, in qua ſomno fieret, & Muſis res diuina. Ardalides Muſæ unde dicantur. Tibiæ inuentor. Cap. XVI

Ouorum natura mirabilis. Item de naufragis mirum, qui ſidant prius, mox fluitent. Lucianus explicatū. Ariſtotelis defenſio à calumnia. Oua luſtralia & pnicta, quæ ſint. Oſtracoderma, & malacoderma. Cyami nomine, ouum ab Pythagora intelligi. τρομητὰ, ῥοφητὰ, πηγλωιστὲ, ὤεια, pnicton, oogala. Requieta oua. Helenæ ouum. Oaria. Pſathyra. Item quid lecithus, & lecithopolis. Item de ouis plura. Epidorpiſmata. Metadorpia. Epiphoremata quæ intelligantur, item epiphoræ. Thalia caſeus. Pyriephthas, epidipnides, celyphanon. Vreus pro mulo, cur. Molæ in fœminis ratio. Selenetides mulieres. Vitellum dici chryſon, & chloron. Cap. XVII

Cur ieiunantes præcipue infeſtet ſitis. Virgilius illuſtratur. Cap. XVIII

An in pulmonem corriuetur potus, diuerſæ in eo ſententiæ. Pulmonis functionē duo habere munia. ἀσπνοοὶ quid. Eudiapneuſti. Aræoſyncriti qui dicantur. Cap. XIX

Ieiunij ratio ex medicorum ſcitis. Firma ætas quæ intelligenda. Item quid Hieronymus de ieiunio, & Porphyrius. Encratitæ hæretici, qui & Seueriani. Cap. XX

Tritagoniſtæ conuitium Aeſchini inuſtum, quid ſibi uelit. Teſſaracoſton in grauidis tempus, quod ſit: necnon teſſaracoſton feſtum. Teſſera in re militari, quid. Cap. XXI

In piſce communi ſpinam non eſſe, quid ſignificet. Ataſthalia quid, & unde. Heterognatos. Arithmetica ne proportio in conuiuio probabilior, an geometrica. Cur cœnam dicant δαῖτα. Dætis quid, uel molyza. Protothœnia. Trimmata. Homochœnices. Homoſiti. Camaſenæ apud Empedoclem quid. De Boethio plura. Cap. XXII

Candyli quid ſint: item abyrtace, abyrtacopœi, candys. Plutarchi codex emaculatur. Caryceumata. καρυκοποιεῖν. Carycopœi Delphi. Caryca. Paropſis. Paropſimation. Onthyleuſes. Carica. Carya. Conchyliorum lautitia. Syrmæa, ſyrmia, mimarcis, nogaliſmata, mimata, hæmatia. Buli pro inteſtinis. Liculmen, alix, enhæmata. Cap. XXIII

Prandij & cœnæ uocabula, tam Græce, quàm Latine unde inflectantur. Acratiſma. Ariſton. Dipnon. Monophagi. Monoſiti. An ueteribus in uſu fuerint prandia. Ignis laus & ſalis. Quæ ſint bellaria pergrata. Vnguentorum mos. Myron unde. Triclyniorum, & conuiuarum appellationes pluſculæ. De Androne, ac Thiaſo. Andera quid. Symbolum quid, & ſymbole. Collecta. Conuiuiorum ſpecies. Ilapine. Gamos. Eranos. Sportularum conuiuium. Ilæ quid. Ilarche. Brumalia quæ, & unde. Cap. XXIIII

De ſcimpodio, & ſtibadijs: itẽ anaclinterijs, ſeu accubitis. Stibys, ſtiba, buni. Sederent ne, an accubarent priores. Item uocabula plura ad conuiuij dominum & ſeruos ſpectantia. Copides cœnæ. Phyſicilli panes. Titthenidia. Corydalus auis. Corythalia Diana. Corithale. Tytthos. Aeclon cœna. Copiſſare. Copelus. Synæcliæ. Epæcla bellaria. Cammatides. Cammata. Pſæſta. Logodipnum. Dipnologia. Gaſtronomia. Gaſtronomi. Tithoreum oleum. Copos. Oſtocopos. Epibatæ. Empori. Canna. Camella. Coptaria. Cap. XXV

Harmodij melos in cõuiuijs. Cantilenarum genera. Pæon quid, & Pæonia manus. Pręſtent ne ex floribus corollæ, an arborum ramis. De unguentis paucula. Cur dicatur roſa Græce rhodon. Corymbi papillati. Alabaſtri. In calathum fundi, quid. Roſa prius alba unde ruborem contraxerit. Vacinia. Hyacinthinus color, qui. Roſaceæ coronæ uocabula. Cyliſti. Eccyliſti. Stephani. Synthematici. Chydeæ. Cyanus flos, qui Baptiſecula. Theſeum flos. Corona myrtea, & ex lygo, ac harundine. Hypothymides corollæ, quæ intelligantur: anetinæ item. Coronarum in ſacris conſuetudo. Chthonia dea. Chthonia ſacra. Comoſandalos flos, ſiue hyacinthus. Atta, comicus poeta. Ata dea. Perambulare crocũ & flores, quid apud Horatium. Cyanus flos. Cap. XXVI

Vaſorum nomenclaturæ diuerſæ. Figlina ſubigi aromatibus ſolita. Coptica uaſa. Dinos. Dinæ mergi, cur. Diatretus. Diatheca. Volucris calix. Corymbiatus diſcus. Lacerta uas. Saura. Patera hederaria. Thericlia cur dicantur. Cantharus quid. Cantharia. Cornibus uſos in potu priores. κεράσαι, cur dicatur. Ciboria. Cotyle. Encotyle luſus. Diploma, bis: & Plutarchi locus perpẽditur. Cothon. Cothõniſmus. Acratocothones. Laphyctæ qui dicantur. Laphyſtius Bacchus. Laphyſtiæ Bacchæ. Alabaſtrus unde. Calicis notiones. Latax quid. Scytharum uinolentia. Scythiſſare. Herculanus nodus. Alabaſtothecæ. Scythos cognomen. Amphitetos phiala. Ama. Amula. Phialarum ſpecies. Vaſaria. Vectiones. Vaſati qui dicantur, & naſati. Cymbum. Cymbium. Arion. Amphora capitolina. Tabaitæ. Congiarium. Donatiuum. Syntheſis. Cap. XXVII

Cur lactucis ueſcerentur priores in fine. Quæ dicantur acrepala, adipſa, dipſetica, diaphoretica. Topica remedia. Plinij locus perpenditur de raphano: item de braſſica: necnon, dulcia ebrietatem diſcutere. Bacanon quid. Mantis braſſica. Iurandi mos per inanimata. Thridacine. Brenthis. Tetracinæ. Adonis. Phaon. Eunuchos. Aſtys. Cap. XXVIII

CAPITA LIBRI VICESIMIOCTAVI.

Mos mittendi partem de menſa. Ideæ carnium quæ ſint, & periphora. Idea an dicatur Latine ſpecies. Ida quid. Idæũ pro montano capi: ac Troiam item dici Idæam. Herophiles parentes. Mercurij ſors. Abluendarum manuum ritus. Apomagdalia quid apud Plutarchum. Aponiptrum. Aponimma. Cheroniptrum. Cheromactrum. Smegmata manibus abluendis. Tracomatica. Rhymmata. Lebes. Chernibos. Vnguentorum improbatio. Odor uiro præcipue congruus. Cap. I

Carnibus tantum ueſci ſolitos priores mane. Quadrifaria epularũ diſtributio. De uomitu, & qui uomitores. Item quid comeſſatio, necnon de andrijs. Crion quid, & creagra.

Harpax

Harpax, lycos, crateuta, aryſanæ, aryſteres, aryſtichi, ephebus. Cyathus fluuius. Aconita uaſa. Crios pro Thyeſtis ſepulchro. Crios, ideſt aries in cælo, cur. Crimnon, poltarium. Crimnodes urina, & nix. Corycus. Ceres Myſia. Cymbia, carcheſia. Macrobij lapſus. Optanium. An elixis uterentur carnibus ueteres. Elixæ an aſſæ magis nutriant. Carnis eſitandæ mores gentium uarij. Locuſta ueteres uſos in cibis. Cap. II

Aduentitia cœna, quæ ſit: item aduentoria epiſtola, & aduentores. Caligulæ luxuria, & Clodij. Cap. III

De griphis conuiualibus. Quæ dicantur quæſtiones cyliciæ, aut mnemoniæ. Aenos quid. Cyliceum. Sceletus Aegyptiorum. Plutarchi locus explicatur. Cap. IIII

Cottabiſis quid, & quid cottabus. Plutarchus explicatur. Item de latage, & catacto. Coſymbus quid. Coſymbotæ tunicæ apud Hieronymum. Crobylus. Scorpius. Cap. V

Græcorum in bibendo leges. De Iouis Olympij cratere: item heroum, & Soteris Iouis, ac Mercurij. Interim quid modiperator. Bonus deus, qui. Virgilius illuſtratur. De Thracibus & Scythis. Horatius declaratur. Poculorum nomina plura. Bibendi lex apud Locros. Qui bene poti ad ſcribendum acceſſerint. Maſſilienſium mulieres eſſe hydropotas: ſicuti Mileti factitatum, & Romæ. Samagorium uinum. Italicas mulieres uinum neſciſſe. Ecpetala pocula. Petala. Patellia. Callopatira. capridij. Oenochoi. Tauri. Epenchytes. Ceryx. Oenoptæ. Ophthalmi. Euophthalma. Acratophorus Dionyſius. Vinaria uaſa nomen ſeruantia: bicus, bicarium, croſſus, gaſter, gaſterium, ceraphium, baucalium, cypellum, amphicypellum, cyphela, dicypellon, pella phiala, cyprus, hemicyprus, ſcaphos. Piſæ quid. Piſa ciuitas, unde. Paropſis. Cap. VI

Quæ eſculenta quibus probarentur locis. Acipenſer. Timallus piſcis. Heliogabali gulosa inuenta. Epelane piſcis. Tageniæ quid. Pyramuntes, & ſeſamũtes, & ſeſamis. Sal tragaſæus. Cœna γιτλάς. Enchrides. Encryphias panis. Copaides anguillę. Sacrificia ex piſcibus. Thynnæum ſacrum. Cylabræ heroi in ſacris ſalſamenta offerri ſolita. Strymoniæ anguillæ. Cœnas deorum quas intelligamus. Melca. Aphrogala. Decocta. Cap. VII

Catonis, Periclis, Heliogabali qui Alagabalus uel Eleagabalus de conuictu ſententia. Lactaria quæ. Agalacta. Pometa. Pomarij. Pentapharmacum conuiuium. Conuictorum numerus. Muſæ olim tres. Charmum Syracuſium in ſingula quæ apponerentur, uerſiculos primum concinnaſſe. Martialis diſticha quam habeant argumenti originem. Caput VIII

Fori uituperatio. Super multiplici Athenienſium foro aliqua. Parabyſto, & trigono. Batrachium unde, ac puniceum. Batrachis quid. Batrachos morbus. Heliæum. Palladiũ forum cur diceretur. De Palladio plura. Peſinus ciuitas unde. Cap. IX

De foro Theſſalico & Perſico: item uenalium. Quid cyclos, & cinclides, & cancelli. Interim quid apſis. Epiſotron. Itys. Apſimachia. Trapeza. Cindalus, cindaliſmus, paſſalus. Clauo deſtinare, & à clauo demere quid ſit. Triplex Romæ forum. De Menianis, & Menia columna, & ſolarijs. Protecta. Protegere quid. Proiecta. Immiſſa. Promercale. Caput X

Forma fori Græca & Italica. De triuio & baſilica, & quid ſit baſilicam habere. Ciceronis locus aperitur. Viæ baſilicæ, prætoriæ, conſulares. Cap. XI

Statuæ in foro Eucliæ, Mercurij, Marſiæ, Iouis, Hermæ, Hermocopidæ. Cochlides. Forum clarium, albanum, tranſitorium, methodium. Meta ſudans in Vrbe. Hippodamia forum. Quid odeum, phoros, phorologi, practores, phormus. Cur Protagoras dictus ſit Phormophorus. Pſiathi. Phormiſium. Phormio unde. Interim de Pythagoræ ac Alcibiadis ſtatuis Romæ. Quintiliani locus ex libro primo enarratur, emendaturq́. Caput XII

Matrimonium de naturæ profluere inſtituto. Clariſſimæ fœminæ quæ intelligantur. An in CHRISTI fide matrimonium omnino probabile ſit. Virginitatis laus: interim de Mithra, & Erichthonio. Cap. XIII

Quàm incommodum uxorem ducere. Cap. XIIII

In re uxoria gentium ritus uarij. Peranus Maſſiliæ conditor. Rhoxane Alexandri. Panis prægustatio in nuptijs. Parochus. Nubentes cur capita obtegerent. Cuiuſmodi uxor ducẽda. Cuius eſſet nuptiales faces geſtare. thalamiorum ſpecies, ac ritus. Epiclerus puella, &

la,& epiprœcus.Item manda,pherne,phernion,hedna. Cap.XV

Diuortij ritus:quiq; uxorem dimiſerint.Dimittere uxorẽ,an dicatur Latinè. Ca.XVI

Quid farreatio,diſfarreatio'ue.Abſurdus Romanorum mos in cõcedenda uxore filijs indigenti. Confarreaturus. Cap.XVII

Cur Thales nuptias recuſaret.Curq; Veneri iungeretur Mercurius. Item in re uxoria mores diuerſi.Epaulia quid.Epactra.Epacteres. Cap.XVIII

Matrimonij bonum triplex.Item de ſacramentis. Cap.XIX

Aetas nuptijs accommoda in ſexu utroq;.Demetrij Poliorcetæ hiſtoria.Plutarchi locus reſtituitur perperam Latinitate donatus. Cap.XX

Motibus effici in primis,ut coniugalis ſeruetur amor. Catonis dictum, Ioue tonante, ſe beatum eſſe. Cap.XXI

Illegitimas nuptias quas crederent priores. Aphrotum mos impudens. Super digamia nonnulla.Gorgophone.Matrimonia ſecunda quãdo primum uſurpari cœpta.Erulorum mos. Camilli poſteritas.Epigoni,progoni,apogoni. Cap.XXII

Connubium amore conſtãs eſſe ueluti corpus unitum congenitumq;.Corporum genera.Species tres arationum.Cicero explicatur ad Quintum fratrem. Dipolos terra,& tripolos.Rharium.Rhus.Rharus.Syra.Sciros regio. Rhuta, unde appellata. Scirrhon. Scirrhodes.Arias potos apud Pindarum.Rhanius ager. Item matrimonij commendatio. Cap.XXIII

Vocabula plura ad idem ſpectãtia.Scotius qui dicatur,& parthenius.Quid latiar.Cicero declaratur,emaculatur Macrobius,adiuuatur Catullus.De Hymenæo paucula prę ter rationem multorum.Cõditionem quærere,quid ſit.Profectitia dos,& aduentitia.Paſtos.Paſtinum.Calyptra.Protelia.Progamia.Protelij.Proaulia.Epaulia.Apaulia.Mellonymphus.Agamij iudiciũ,& opſigamij,ac cacogamij.Cyamiſſare.Cyamus quid,& unde.Chamæpus ſponſa.Chamætypion.Chamæuniæ.Apotimemata.Apotimetæ.Proſtimemata.Genetyllides deæ.Ilithyia.Ex dictamo corollæ, cur dentur Ilithyiæ. Nympharum in ſacris mentio honeſta.Nymphia.Inateres.Aelij.Aelmon.Synnymphi.Daer.Galos.Glos.Promneſtria.Proxenetria.Nuptiatores.Nupturire.Sportulæ nuptiales.Siſymbria. ἐκτιλοῦϑαι. Ctilos quid.Thyrſus.Thyſthla.Interim de Inateribus reſtituitur Digeſtorum locus.Thurianum obſonium.Sturio piſcis unde. Cap.XXIIII

Pithœgia quid.Ectropias.Ectropæ.Vinum medium cur optimum,mel imum,oleum ſuperfluens.Vinalia duplicia. Λῃναιὸς Bacchus.Ambroſia,ſiue Brumalia feſtum. Brumus Bacchus.Meditrina dea.Proſtaterius Apollo.Bochernus pro Pado. Ambra quid. Ambroſia item.Quali exceptorij.Caſtellatæ.Vngues ferrei. Cap.XXV

Vini fecem eſſe illius robur & cõſolidationem: unde & uinum tryga uocent Græci. Phecla.Colandi uini improbatio.An rectè uinum dicamus eunuchum, caſtratum ue. Laccus quid,& laccopluti.Daduchus. Cap.XXVI

Melle putredinem caueri.Papinij locus explicatur.Cur mel dulce ex Lucretio. Mellis uſus unde propagatus.Mel eſſe multorum ſymbolum,& mortis, ſicut fel uitæ.Nympharum in ſacris mentio unde inſtituta. Nymphia pro matrimonijs cur. Septizonium. Simblium mel.Simblides.Simblæ.Simbli.Nymphæa.Omphacomeli.Melomeli. Caput XXVII

Quæ ſit barbararum gentium ſententia ſuper cibo & potu. Vini uſus, & nocumenta eiuſdem inſignia.Abſtemiorum ratio. Cap.XXVIII

Qua item ratione ætati cuilibet impertiendum uinum.A cibo an bibendum.Facilius uini perfici nimietatem,quàm cibi. Vinum meracius uigilias concinnare, memorabili exemplo pueri cuiuſdam.Pomatium uinum. Cap.XXIX

Ebrietatis malum.Alexandri uinolentia,& M.Antonij.An uera ſit Hippocratis ſententia,mulieres & eunuchos podagra non infeſtari.Ennij mors. Vindemialis lætitia.Samagonium uinum.Hemina.Cirrhum uinum,& uermiculum. Cap.XXX

Ebrietatis item mala. Cur uinum hauſtum copioſius,perimendi uim obtineat. Interim de cicuta paucula,bis.Crepala quid ſit. Vinolentiæ turpitudo. Sicera quid. Artemiſſium.Ephemeron pro cicuta,cur dicamus. Cap.XXXI

A quibus medicis aut philoſophis admittatur quandoq; ebrietas. Panaria ebrietas.

Catonis dictum in Cæſarem. Cothoniſmus quid. Cap.xxxii

Scythæ cur in primis uinolenti. Libycæ feræ cur æſtate non bibant. Sitis ratio duplex. Vinolentorum accidentia ad uidendi ſpectantia rationē. Sitis cur amplius uexet, quàm fames. Cap.xxxiii

Cur uinolentis dupla ſeſe oſtentent obiecta: curq; ſtrabis natura id minus uſu uenire, compertum ſit. Lixiuium uinum. Chaliphron, chalis, chalamides, chalamiſſare. Herpis uinum cur, & protropon. Cap.xxxiiii

Odoris ex uino præſtantia. Cuiuſmodi ſit uinum à medicis, aquoſi nuncupatione ſignatum: item oligophorum & polyphorum uinoſumq;, necnon caroticum. Item uinum tenerum, ſeu lene, necnon durum aſperumq; ac uinoſum. Præliganeum. Tortiuum circumcidaneum. Iumentis arboribusq; dari ſolitum uinum. Quòd ſit poetæ uice equi. Lanam facile aſpergines combibere. Aſpergines quid. Embregmata. Embroche. Iuuenalis locus, Vinum quod ſuccida nollet lana pati. Cap.xxxv

Vinum ſapores ſibi ex terra adoptare. De Arcadico uino mira. Explicatur Galenus. Ariſtotelis locus in integrum reſtituitur. Cur ex minutulis uuis meracius exprimatur uinum. Cap.xxxvi

Quod ſit muſti ac uini interſtitium. Cur minus inebriemur muſto. Dulcedinem eſſe uelut ebrietatis antidotum. Vinum medium quod ſit. Oenogala. Cap.xxxvii

Quibus rationibus probet Albertus cōtra prædicta, Muſtum amplius inebriare quā uinum. Muſti impetuoſius feruentis remedium. Cap.xxxviii

Frigoris ui muſtum diutius ſeruari dulce. Vino quandoq; uigilias induci. Trœzenij uini proprietas & Achaici. Monobaſites uinum, quod & maluaſium. Falernum uinum dici modò Græcum. Vini ſymphoniæ tres. Centenariæ cœnæ. Centuſſis lex. Centenariæ porticus aut miliariæ. Centenaria uaſa. Centeſimæ uſuræ cur dicantur. Vinum ſchedium. Vinum pendens, & doliare. Vinariorum corpora quæ intelligantur. Militiam capi pro multitudine. Cap.xxxix

CAPITA LIBRI VICESIMINONI.

Cuiuſmodi cenſeatur illud à Quintiliano repetitum, In triclinio choa. Inibi quid choeus & choa ac choes. De cotyla item paucula. Choicum quid. Heminæ modulus. Phægonis exemplum mirum. Bonoſi bibuli hiſtoria. Cap.i

Exercitum ex diuerſis ac diſſonis conflare gentibus quam periculoſum: itemq; de prouerbio, Inijce. Cap.ii

Quæ ſit prouerbij origo, Non ſi te ruperis. Theocritus explicatur. Cap.iii

Diuitum liberalium domos dici, ſolis menſam. Quæ ſit eius rei ratio. De ſolis ortu. Apollo unde dicatur. Item de ſolſtitiali herba & morbo. Plautus declaratur. Siriaſis quid Ardores capitis in Plinio qui intelligendi. Cap.iiii

Quæ ſit adagij ratio, Serpentem foues, & te ſerpens. Inibi de lamijs mirū. Cap.v

De ære obſeruata pluſcula. Clauus æneus quo modo in prouerbium ueniat. Item de hydnis, hoc eſt tuberibus, ac hyenæ, & phocarum pellibus. Aerarij qui ſint in Latina hiſtoria. Clauarium. Marculi. Plinij locus ex ſeptimo libro reſtituitur. Hyades unde. Caput vi

Proſopion habere, non proſopon, per adagium quid ſit. Inibi utriuſq; uocis notio. Et quid proſoputta, & protome. Protopraxia. Cap.vii

Ariſtotelis & philoſophiæ laus exquiſita. Qui proci Penelopes. Philoſophia à quibus laceſſita. Numerorum & arithmetices ratio. Stereometria. Cap.viii

Leænæ partus. Parœmia item, Vnum quidem, ſed leonem. Cap.ix

Quid ſit in Græco epigrammate, Ouum factus totus. De ouis paucula. Tollitur ex Cicerone obſcuritas. Ouum pronuntiari & de arborum fructu. Cap.x

Quæ medicamenta, deorum manus nuncuparet Philon. Qui morbi graues præcipue. De Seruio Clodio. Medicinam eſſe dei donum. Medici reges. Medicinæ uituperatio. Alteria quid. Analeptice. Gerocomice. Noſocomion. Noſocomi. Parabolani. Septica. Septæ. Medicinæ partes. Pharmacode quæ dicantur. Rhizotomi. Cap.xi

Compoſitum corpus cur panegyricum dicatur. Panegyris quid. Anarion. Encephalos cur. Librum magnum eſſe malum magnum. Cap.XII

Ignorantiæ ſugillatio. Lapis ſuper lapidem quid. De Hippocrate & Catone, ac puero barbaro, & Dati, unde datiſmus. Doctrinæ laus. Diſcendum ſemper. Cap.XIII

Literæ mutæ, ex adagio quæ dicantur. Sermo an ſit homini naturalis. Prodigioſus infantis ſermo. Quintiliani locus explicatur. An bruta ſermone polleant ullo modo. Cur uni tãtum homini hæſitet lingua. Sermo ἐνδιάθετος. Item prophoricus. Quando infantidetur uox. Plinius explicatur, item Papinius locis duobus. Cap.XIIII

Quæ ſit ratio prouerbij, Mopſo certior. Mopſos fuiſſe tres. Ouidij locus explicatur ex Metamorphoſeon libris: item Senecæ ex Medea, necnõ eiuſdem alter de Argo fatidica. Cap.XV

Cur prouerbio uſurpemus, Amantium marſupia porri folio uinciri. Amoris potentia & laus. Cap.XVI

De Mithridatis polyphagia, & polypoſia. Item de Heraclide pycta, & Druſi Tiberij medico. Dicrota nauigia. De Mithridatis potentia, ac de Alexandri poculo, & odore corpori eiuſdem inſito. Cap.XVII

Aphrodiſium iuſiurandum. Aphrodite cur. Aphroditarium. Aloidarium. De Venere plura. Venus Vrania, ſeu cæleſtis. Venus en cepis. Cepurica. Praxis ſimulacrum. Venus armata, item equeſtris. Libitina quid. Libitinarij. Epitymbia. Venus dicta Morpho. Mormones. Adonides duo. Venerem dici de uxore obedientiſſima. Cornices duas indicare Martem ac Venerem. Epitragia Venus. Veneris cum Marte coniunctio unde inducta. Platonis placita de re Venerea. Cap. XVIII

Iracundia ieiuna, ex adagio quæ ſit. Iræ primordia unde ſint, ex Plotino. Cap.XIX

Quæ ſit prouerbij origo, Lycia coma. De Condalo, & Mauſolo. Hyparchus qui. Proſcomia quid. Lyciorum mores. Solymi. Lycium gymnaſium. Cap.XX

Prouerbium, Sulcus Aegypti Libyæ harenas nõ curat, quo enuntietur ſenſu. Aegypti commoditas, Agri parãdi ratio. Ogmos quid, & unde, Sulcus pro aratione. Cap. XXI

Mineruam Phidiæ, uice prouerbij ab eruditis quandoq; uſurpari. Parthenon quid. Virginem propriè dici Mineruam. XXII

Cur pomum Homerus dixerit ἀγλαόκαρπον, & Empedocles ὑπέρφλοιον. Sida quid. Rhoa. Rhœa. Rhoidion. Phloinæ ueſtes. Phlœus. Phlogis ueſtis. Phleos. Leptychana. Calyphe. Hymenes. Lobi. Calyx. Calche. Malum medicum. Nerantzion. Vieta poma. Pannutia. De ocimo erudita. Ozima. Pometa quid. Cap.XXIII

Oculi eruditi qui intelligãtur. Statuarum luxus & primordia. Statuariȩ partes quinq;. Imaginum diſtributio. Statuæ unde. Ethicȩ imagines. Statunculus. Staticulum. De pictura. Cap.XXIIII

Cuiuſmodi ſit prouerbium, Equus Troianus: deq; ea re pluſcula. Item de Epeo, ac Pryli uate. Porcus Troianus qui. Cap.XXV

Perdicis libido in prouerbium producta, quam habeat rationem. Perdix uenator. Perdicum uerſutia. ἐκπερδικίσαι quid. Perdix, an ſit uocalis. Papinius declaratur. Progne, an in hirundinem deformata. Luſciniæ, ſeu philomelæ docilitas. Atticoperdix, Hippopotami impietas. Ciconiæ in ſceptris imago. Iuſtitiæ imago. Ciceris grano Ciceronem indicatum. Vocum differentiæ in auibus. Aegyptiorum literæ, id eſt hieroglypha grammata. De perdice à Protogene picto. Perdica. Agrippa. Sitta. Pſitta. Cap. XXVI

De Harpyis quàm diuerſa comperiantur apud Græcos certatim & Latinos. Harpe quid, harpides, harpys, harpaſus, harpaſa, harpagia, harpage. Creagra. Lycos. Corax. Turres nauales. Cap.XXVII

Aeſtiuam ægritudinem, intelligi breuem, & quæ ſit eius rei ratio. Iuuenalis locus explicatur. Cap.XXVIII

CAPITA LIBRI TRICESIMI.

Seminum, quæ cerasbola dicuntur, ratio. Ateramna quæ dicantur. Problemata quæ diſcuti nequeunt. Lapidum partes eſſe teneriores, quæ terræ inhæreant. Ceratia. Carati

aurificum

aurificum cur dicātur.Scrupularis ratio quæ ſit. Ceraſtia, cur dicta Cyprus.Sphecia. Aries Periclis monoceros.Gallinarum pericarphiſmus.Engæa & zoophyta. Veterū pocula fuiſſe cornea. Amaltheæ cornu.Ceratis notiones.Ceraxoi.Ceratoglyphi.Comotæ, Comotriæ.Ceroplaſtæ.Myes. Cornua increſcere quid. Epiſporia quid. Epiſpota. Cerasbola item quæ dicantur.Ceruchi qui.Valerius Flaccus declaratur. Cap.I

Quæ ſit prouerbij ratio,Senilis ualetudo. Senectutem eſſe animæ propriam ætatem. Themiſtoclis dictum ad id. Cap.II

Laſſitudinem æſtiuam leniri balneo,hybernā uerò unctione. Cothoniſmus quid. De cibi potuſq; ratione per æſtatem ac hyemem. Temporum diſtinctio ex aſtronomis & medicis. Cap.III

Septimani tragœdi qui,facie prouerbij intelligantur. Martialis locus illuſtratur. Abderitarum hiſtoria.Somniare per febrem,quid. Cap.IIII

Somnus attonitus ex medicorum placitis qui ſit.Lethargus, & quid catalepſis, item cataſtaſis. Cap.V

Somni ratio ex Peripatetica doctrina.Quæ dormiant,etiam uigilare.Quę ſenſu careant,non dormire. An ſomnus ſit impotentia ſenſuum omnium. Cap.VI

Somni cauſæ,quas recenſet Ariſtoteles. Galeni ſententia aduerſus eundem. Quando primū infans alatur,ut animal. Cibi demutatio in ſanguinē quomodo abſoluatur. Quo pacto uaporum ſcanſili motu inducatur ſopor. Cap.VII

Cur uinolenti non dormiant,neq; item melancholici,aut uehementer æſtuātes. Tranquilli locus explicatur in Tiberio de oculis ex amore tumentibus. Fatigatio cur inducat ſoporem:item morborum aliqui,& hyemale tempus. Cur ualde dormientium uox grauior,ac hyeme quoq;:& qui ſuauiſſimè dormiunt, nil ſomnient. Cur deniq; in pueritia Galli uideantur ſapientiores. Cap.VIII

Somniandi rationes aliquot.Cur melancholici per quietem turbentur præcipuè. Cur quidam dormientes ambulent.Item paucula ad ſoporem pertinentia. De Platone nonnulla.Viui potiſſimum uigilia. Apud Aegas inſulam neminē dormire.Atlantes nil ſomniare. Cap.IX

Autumnalis ægritudo qualis cenſeatur. Fructuum diſtinctio. Demetrij.Horæi.Oporæ.Salgama.Fructuaria.Salgamarij.Acrodrya.Sitometrion. Horia in cælo quid. Hyperoria.Oporophylacium.Pomarij.Oporones.Moſchos. Tenax.Oporophoræ. Cap.X

Nunquam Hecale fies,prouerbium quo proferatur ſenſu. Cap.XI

De Galeni ualetudine ac excellētia. Vitrei humores.Ephemera Galeni febris. Ca.XII

De ſanitatis ratione adnotantur pluſcula ex medicorum ſcholis. Quæ cenſeantur corruptionis cauſæ.Sanitatis diſtinctio. Cap.XIII

Morbis ex quibus cauſis appellationes ſint inditæ. Herpes eſthiomenos, id eſt morbus ſancti Antonij,aut ſancti Martialis.Item morbus,Noli me tangere.Tenaſmon.Cancer.Lupus.Hypoſarca.Morphæa.Satyriaſis. Satyriſmus. Satyrium. Proſedanum. Cenchrias.Rhagedæna.Gangræna.Melancholia.Choleræ. Cap.XIIII

Quod commercium balneo & cani: prouerbium quem uſum habeat. Cap.XV

Calentium aquarum rationes aliquot. Cur earundem ui lapides item progignantur. Poros quàm multa ſignificet apud eruditos. Cap.XVI

Balneorum diſtinctio & uſus.Problemata duo ad id ſpectantia.Balnei etymon quod ſit.Item eiuſdem rei deliciæ. Thermarum cognomenta ab heroibus ducta. Thermæ in Vrbe primæ. Cap.XVII

Balnea ueterum frugi.Senecæ locus emaculatur.Epiſtomiū quid,& papillæ,ac epitonium.Collabi,& collopes.Calloſus.Collubia,Coluthra.Epiſtoleus.Epitimium quid iureconſultis. Cap.XVIII

Balneariū apud ueteres luxurioſus apparatus.Emendantur Senecæ loca aliquot fœde uitiata.Res quadrantaria quæ ſit. Pilicrepus apud eundem Senecam quid. Item alipili, libarij,& botularij,& botulus,ac diſtillarius.Quid diſtillatio,coryza,brāchus,catarrhus. Artericū uitium.Loca ædilē metuentia apud eundē,quæ ſint. Balnea cur item dicantur gymnaſia.De balneo cogitare conducendo quid.Gymnaſia quid. Cap.XIX

Vocabula plura ad balneorum uſum ſpectantia:eſchara,alipterium, aryballus,arytæ-

na,cammus,pyelos,pyanon,mare.Scholaſtica lex.Oceanus. Schola. Emaculatur Senecæ locus ad Lucilium de pſychrolute. Pſychrologi qui dicantur: & pſychrologia quid. Pyulcus. Aſaminthus. Oa lutris. Balneorum nomina per irriſionem medicorum, quæ dicantur. Chytri. Chytrini. Culinæ fuſoria. Cap.XX

Aſinus Aegyptius,quo ſenſu uenire in prouerbium poſſit. Oniſcus. Cynocephalus. Plinij locus illuſtratur de dijs atri coloris. Inibi plura de figuris deorum,& rationibus ex Porphyrio. Qua ue figura CHRISTVM deformarint priores,quem Onochelum, id eſt ὀνόχηλον dicebant. Semiſſij, & Sarmentarij, qui intelligantur. Vræus, & baſiliſcus. Caput XXI

Prouerbium quod eſt,Mantis te uidit,quem habeat ſenſum. Mantis quid. Cap.XXII

Autumnalis appetentia,in prouerbium uſq; producta, quam habeat rationem. Cur autumno ſcaturiãt ægritudines. Apoſiti qui. Autumni inæqualitas unde ſit. Ca.XXIII

Prouerbium, Amicus ut oleum plantis,quo enuntietur ſenſu. Quæ inoculationẽ aut inſitionem minus admittant. Oleo perunctas arbores interire. Præpingues cur generationi minus apti. Quinti apophthegmata duo. Anaxagoræ dictum parœmiodes. Oleũ ſpicæ. Vnguentum nardinum ac petalium. Oleatum;. Calcinatum. Cretare, Impaſtare. Caput XXIIII

Super olei, uini, aceti, gari natura adnotantur pluſcula, nõ omiſſa quæſtionum iucunditate. Oxyngion. Oxycratum. Vinum cur dicat Homerus αἴθοπα. Garus quid. Ca.XXV

Strumam dibapho ueſtire,quid ſit. De ſtruma,& Vatinio paucula. Strumaticum. Eſtruthiſmena quæ ſint Græcis. Struthium. Adenes. Cap.XXVI

Terreſtre tonitru. Terræ motuum ſpecies. Palmatiæ, ſiſmatiæ. chaſmatiæ, mycematiæ. Caput XXVII

Stultorum theſaurus. Cap.XXVIII

Conclamare uaſa, quid. Conuaſare. Cap.XXIX

Sine corollario non recedere, quid. Corollarij notiones. Cap.XXX

Verbi quod eſt ἄσηκος, notio non una. Ciceroni ad Atticum lux infertur. Item quid ſit illud eiuſdem, Allienſis pugnæ funeſtior dies, quàm Vrbis captæ. Vita candida efficere, quid. Cap.XXXI

Sub manu. Cap.XXXII

Prouerbium quod eſt, Pallenicum aſpicere, qua prodierit origine. Phlegra. Gigantũ prælia. Cap.XXXIII

Palæphatiam papyrum, produci in prouerbium poſſe. Quo ſenſu fabuloſa pleraq; interpretetur Palæphatus: quid ue palæphatus uocabulum indicet. De Phryxo interim, & Bellerophonte. Velleris aurei ratio. Pegaſus. Sparti. Dædala quæ dicãtur, item Aeola. Cur dicatur Dædalus ſimulacra feciſſe mouentia. Cap.XXXIIII

Cuiuſmodi prouerbium ſit, Staterij paries. De Pauſania breuiter. Cicero illuſtratur. Sabini Vrbis præfecti hiſtoria. Cap.XXXV

Conuiualis hilaritas omnibus præponitur alijs, ut qua reficiatur cum ſpiritu corpus: Titilletur ſenſus, ac expergefiat ratio. Conuiuæ cuiuſmodi requirantur. Vini laus. De ferculis nonnihil. Cap.XXXVI

Apologia breuis, quid ita crebriter in Platonis uireta hoc opere diuertamus. Philoſophi eiuſdem explicatur excellentia: quamq; ſit à CHRISTI placitis haud ferè diſſitus. Cap.XXXVII

FINIS.

INDEX EORVM QVAE SCITIVS ENARRATIVSQVE EXPLICANTVR IN DIVERſis obſeruata auctoribus.

EX LIBRO PRIMO

Lucani locus explicatur in primo, extra quàm ſenſerit auctor ſphæræ
Ignotum uobis Arabes ueniſtis in orbem,
Vmbras mirati nemorum non ire ſiniſtras. Ouidius item ex Metamorphoſeos primo,
Vtq; duæ dextra cœlum, totidemq; ſiniſtra
Parte ſecant zonæ, quinta eſt ardentior illis.
Papinius cur Thebaidos primo Orientales domos dixerit primas. Cap.IX
Virgilij ex primo Aeneidos carmen expenditur:
Et iam finis erat, quum Iuppiter æthere ſummo
Deſpiciens mare ueliuolum, terraſq; iacentes. Item ex Georgico primo:
Hic uertex nobis ſemper ſublimis, at illum
Sub pedibus Styx atra uidet, maneſq; profundi. Cap.X

EX LIBRO SECVNDO

Item Aeneidos ſexto: Tuq; inuade uiam, uaginaq; eripe ferrum. Cap.VIII
Item: Dij ne hunc ardorem mentibus addunt
Euryale, an ſua cuique deus fit dira cupido? Cap.IX
Expenditur Quintiliani locus ſuper hominis etymo. Cap.XX
Item Plinij locus libro ſecundo de deo, Totus animi, totus animæ. Cap.XXIII
Item Plinij ex undecimo Naturalis hiſtoriæ, in oculorum ratione, ubi ait, Sic magna cogitatio obcæcat, abducto intus uiſu. Cap.XXX

EX LIBRO TERTIO

Plinius in uiceſimooctauo illuſtratur & emendatur, ubi ſic ſcriptum circumfertur, Et currus triumphantium ſub his pendens defendit medicus inuidiæ, iubetq; eoſdem recipere: adnotatur & doctiſſimi uiri incuria. Cap.VII
Plinij refellitur querela de hominis inſcitia & nuditate. Cap.IX
Plinij locus libro ſecundo capite octogeſimo, Has & illas mobilitates habentes: aſſeritur lectio uera cum ſenſu & perſpicuo & erudito. Cap.XI
Gellij ſententia refellitur de uenarum & arteriarum interſtitio. Cap.XIII
Quem intelligamus apud Plinium Naturalis hiſtoriæ ſeptimo, Formicantem pulſum. Cap.XIIII
Græcorum quorundam ſententia diluitur ſuper cerebri nomine, & cibo. Cap.XXII
Plutarchi locus explicatur de alobis ſacris, ex uita Pyrrhi, in mentione lobi. XXVIII

EX LIBRO QVARTO

Porphyrio refellitur ſuper faſcini etymo. Cap.VI
Quid apud Martialem uepene. Cap.VI
Cliterinos legi oportere apud Ciceronem in epiſtola ad Pætum, contra omnium hactenus ſententiam. Cap.VII
Locus Cornelij Celſi reſtituitur de carotis neruis, præter ſententiam Barbari Hermolai. Cap.XIII
Expenditur Theodori ſententia de meſenterio aduerſus Hermolaum. Cap.XIIII
Pulmones cur multitudinis numero ſummis dicantur auctoribus, quod non peruiderunt grammatici. Cap.XV
An inſint piſcibus uiſcera pulmonis analoga contra Plinij hæreſin. Cap.XV
Penſitatio Plinianæ ſententiæ de uentriculis cordis. Cap.XVI
An uera cenſeantur eruditis, quæ de piloſo corde prodit Plinius: itemq; de uiſceris eiuſdem duplicatione uel defectu. Cap.XVI
Explicatur pluribus Plinij ſententia de lienis magnitudine, & riſus intemperantia. Capite XVIII
Grammaticorum defenſio aduerſus medicinæ peritos ſuper renum etymo. Cap.XIX

Plinij obſcuritas illuſtratur in diaphragmatis ratione. Cap.XXI
Oculi faciles, qui intelligendi apud Virgilium, præter quorundam ſententiam. XXVII
Cur dictum à Plinio, ſpecula menſtruis infici. Cap.XXVII
Terentij locus amplius explicatur de uirginibus, quarum pectus nutrices arctius uinciebant. Cap.XXXV
Locus ex proœmio Digeſtorum reſtituitur de dupondijs auditoribus. Cap.XXXVIII
Propertij locus perpenditur, Lanuuij ad portas, hei mihi ſolus eram. Cap.XXXVIII
Plinij loca nonnulla expenduntur de cordis ratione. Cap.XLVII
Plinij locus explicatur in fellis ratione. Cap.XLVIII
Ciceronis nodus exoluitur de fiſſo iecoris, adiuuatur & Lucanus. Cap.eodem
Plinius, Cicero, Quintilianus declarantur in riſus ratione. Cap.XLIX

EX LIBRO QVINTO

Maronis locus explicatur de ratione ſudoris ſalſi. Cap.II
Maronis item locus Aeneidos quarto perpenditur, Mixtiq; altaria circum Creteſq;, Dryopeſq; fremunt, pictiq; Agathyrſi. Cap.III
Exponitur Maronis locus eiuſdem ex ſecundo Georgico, Mollibus in pratis unctos ſaliere per utres. Cap.III
Quintiliani obſcuritas illuſtratur de Laconica ſaltatione, Oratoriarum inſtitutionum primo. Cap.IIII
Plinij locus perpenditur de Melampodis auditu. Cap.V
Hygini locus uindicatur à uitio de Iphiclo. Cap.V
Super Tegyreio Apolline refellitur quorundam ſententia cum Catulliani carminis enarratione. Cap.VI
Cur à Plinio palmæ celebrentur Thebaicæ: atq; item à Papinio in Syluis, extra quàm animaduerterit interpres. Cap.VI
Sudæ adnotatur incuria in Philoſtrati hiſtoria de Phraote, quam is Poro contribuit, chronica ratione neglecta. Cap.VI
Item errores duo interpretis Plutarchi, ex Pelopidæ uita. Cap.VI
Error interpretis Philoſtrati ſuper palmæ cerebro. Cap.VI
Tibulli nodus explicatũ, & præterea poetarũ nonnullorũ de lauro uaticinantium. VII
Plutarchi codex emaculatur de Leuctricis puellis. Cap.VIII
Horatij nodus perpenditur de Phraote, Carminum ſecundo. Cap.XI
Lactantij locus de Iulæis uocibus præter doctorum ſententiam explicatur. Cap.XI
Plutarchi interpretis error de Batalo in Demoſthenis uita. Cap.XIII
Plutarchi codex emaculatur de Calauria inſula, ex eodem libro: inſimul ex Metamorphoſi Ouidij locus reſtituitur. Cap.XIII
Quid ſit apud Quintilianum, lineam poſcere: inſimul aperitur Ouidius primo De arte, & in Amoribus: illuſtratur & Martialis. Cap.XIIII
Virgilij nodus ſoluitur ex quarto Georgico, Cape Mæonij pocula Bacchi. Cap.XIIII
Plutarchi locus perpenditur non incurioſe de Lyſiodis in uita Syllæ. Cap.XVI

EX LIBRO SEXTO

Quintiliani eiuſdem obſcuriſſimus aperitur locus, etiam doctiſſimis per inſcitiã præteritus, In malaco ſanum. Cap.I
Senecæ locus, atq; item Cæſaris repurgatur à uitio. Cap.I
Quo ſenſu accipiendum illud Virgilij, Natos ad flumina primum deferimus. Cap.II
Plauti, & Propertij, præterq; poetarum aliorum explicatio in frigidi ſudoris mentione. Cap.IIII
Quæ intelligi debeant apud Plinium, olei ac uini præmiſſa, præter Hermolai ſententiam. Cap.VI
Emaculatur Ciceronis codex ex epiſtola ad Plancum, ubi promiſſa literarum modo leguntur. Cap.VI
Catulli carmen explicatur de ſtupore. Cap.IX
Virgilij locus docte enarratur ex ſecundo Aeneidos, Qualis ubi in lucem coluber mala gramina paſtus. Cap.XII

Iuuenali lux infertur eo uerſiculo, Cuperent luſtrari,ſi qua darentur Sulphura cum tedis, Cap.XVI
Plinij locus de uipera penſitatur exquiſite. Cap.X item XVI
Ciceronis nodus ex epiſtolis explicatur de Phania comico teſte. Cap.XVII
Interim illuſtrantur loca item duo ex Epiſtolis octauo & nono libro. Cap.XVII
Plutarchi locus reſtituitur de Aretaphila,perperam (ne dicam inſcitè) iure Latij donatus. Cap.XIX

EX LIBRO SEPTIMO

Quod fuerit Maronis propoſitum in Aenea ſuo, extra quàm ſint opinati cæteri. I
Maronis Aeneida uideri abſolutam,quamuis pleriſq; ſecus uideatur. Cap.I
Quo argumento aſtrui ualeat,Lucanum non uideri poetam. Cap.IIII
A. Gellij locus expenditur ex ultimo Noctium Atticarum, ubi In hiſtorico legitur, pro In logiſtorico. Cap.VI
Italicæ menſæ apud Platonē quæ intelligi debeant,extra quàm opinentur multi. IX
Cur mollem Ioniam dixerit Propertius, & Horatius Ionicos motus. Cap.X
Trapezophorus qui nam intelligi apud Ciceronē debeat in epiſtolis familiaribus XII
De trapezophoro intellexiſſe Iuuenalem illo uerſiculo, Et recubans ſub eodem marmore Chiron. Cap.XII
Quid ſit illud Platonicum,Narthecophori multi,Bacchi uero pauci. Cap.XIII
Arrianus à uitio defendit̃,ſubnotata interpretis incuria ſuper Dionyſij matre Corax XV
Neuroſpaſta quæ ſunt apud Lucianum,Athenæum,Ariſtotelem. Cap.XVI
Gellij codex emaculat̃ ſuper uerbo neuroſpaſta,quod modo ſcribit̃ neurobapha. XVI
Qui ſit apud Columellam ithyhpallus. Cap.XVI
Phelli qui intelligantur apud Plutarchum in Moralibus. Cap.XVI
Legendum uideri apud Virgilium Georgicon ſecundo, Terrea progenies duris caput extulit aruis. Cap.XIX
Propertij locus explicat̃ ex libro ſecundo,Lecta Prometheis diuidit herba iugis. XXI
Quæ nam, aut qualis ſit apud Quintilianum libro ſeptimo, æquitas, item apud alios æquum & bonum. Cap.XXII
Plutarchi codex emaculatur in Themiſtocle, ac alibi de pnyce. Cap.XXIII
Quid ſibi uelit Plinianum illud ex quartodecimo libro, Ad hæc pertinent peregrinæ exercitationes,& uolutatio in cœno,ac pectoroſa ceruicis repandæ oſtentatio. XXVI
Expenditur & capite eodem illud quoq;, Alius quantū alea quæſierit, tantum bibit. Item illud, Vulgoq; ueritas attributa uino eſt. Horatij locus explicatur ab interpretum pleriſq; præteritus, Et mero tinget pauimentum ſuperbo. Cap.XXVI
Quo ſenſu, qua'ue ratione dictum antiquis bracteatum illud, In lente unguentum, extra quàm peruiderint literatores. Cap.XXVII
An Seneca omnino uera ſcripſerit, eſſe in Macedonia tantū actionem ingrati. XXVIII
Explicatur locus Ciceronis in epiſtola ad Lentulum, Ne quid ſaluis legibus & auſpicijs agi cum populo poſſit. Cap.XXIX
Cur M. Tullius in Deorum natura,eruditum dixerit geometrię puluerem. Cap.XXX
Enarratur illuſtrius Perſianum illud, Nec qui abaco numeros,& ſecto in puluere metas Scit riſiſſe uafer. Cap.XXX

EX LIBRO OCTAVO

Adnotatur lapſus interpretis Plutarchi ſuper Diopo. Cap.I
Ciceronis ſententia obſcurior ad Q. fratrem illuſtratur, unus ex annalium memoria. I
Plutarchi locus in Alcibiade reſtituitur de Iſangelia. Cap.III
Senecæ locus explicatur de canterio, præter quorundam opinionem : inibi refellitur Apuleiani interpretis enarratio,quid canterino ritu ſomniare. Cap.IIII
Cuiuſmodi ſit illud Plinianum ex libro octauo,cantharus ſub bouis lingua,quem uocant Apin. Tollitur ex Auſonio obſcuritas, ubi Marcum pullariam emigraturum mox in ſcarabeum fingit. Cap.V
Cur Plinius laſciuientes delphinos tempeſtatis ſtatuat præſagium. Cap.VI
Vitruuij locus aperitur de thymelicis. Quo ſenſu dixerit Plautus in Amphitryone,

Siue ambiſſent qui palmam hiſtrionibus,ſiue cuiquam artifici.
Item cur poeta idem inferat mox, Quiue quo placeret alter, feciſſent minus.
Quid ſignificarit illis uerſibus Martialis:
Raptus abit media,quod ad æthera taurus harena,
Non fuit hoc artis,ſed pietatis opus. Cap.VIII
Proſcenium meretrix, quam habuerit nominis rationem, præter quàm opinentur alij. Cap.VIII
Plutarchi ex cauſis,locus explicatur de theoria,interpretis inſcitia adnotata. Palintocia uerbum libro eodem prætermiſſum negligenter,reponitur. Cap.IX
Plutarchi tralatio in Pericle locis duobus emendatur de theoricis, & nauibus, quæ ſtratiotides uocantur. Cap.IX
Item Plutarchi locus reſtituitur ex Alcibiade de Salaminia naue. Cap.IX
Engaſtromantes uel engaſtrimythi qui ſint,extra quàm opinatus ſit Hermoleos.Tollitur mendum ex Canonicis decretis,de pythonibus:& qui Pytbones. Cap.X
Babylon,cur purpurata meretrix apud Hieronymum. Cap.XI
Quo intellectu de rerum natura,libro quarto Lucretius dixerit,Babylonia fiunt. Aureus Babylonis calix apud eundem Hieronymum qui intelligi debeat. Cap.XI
Græcus Theophraſti codex emaculatur,crocum habens pro crico:in cuius expoſitione uocabuli pleraq; aperiuntur in noſtris, & Græcis auctoribus. Cap.XIII
Cuiuſmodi fuerit Delphicus tripos,præter quorundam recentiorum ſententiam. XV
Cur monogrammos deos dixerit Epicurus apud Ciceronem de natura deorum ſecundo. Cap.XIX

EX LIBRO NONO

Quintiliani locus de tibicine incinente Phrygium ſacrificanti, in materia declamantium,copioſius explicatur.Quo intellectu pronuntiatum ab Horatio ſit:
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor:grammatici certant. Cap.III
Qui ſint apud Quintilianum ſpadices. Cap.IIII
Quid ſignificarit Quintilianus libro primo in ratione legendorum Carminum, ubi Cæſarem dixiſſe refert,Si cantas,male cantas,ſi legis, cantas. Cap.V
Ciceronis locus ex ſecundo De oratore,de ſpondalijs,quæ ſint ea,& cur dicantur. VI
Papinij locus ex Thebaidos ſexto explicatur apte:
Quum ſignum luctus cornu graue mugit adunco
Tibia,cui teneros ſuetum producere manes, Lege Phrygum mœſta. Cap.VII
Penſitatur Auguſtini ſententia,qua is ſuper Iani caſtitate falli uidetur. Cap.VIII
Quid ita in Bucolico ludicro Virgilius, Arcadum in muſicis peritiam ſubinde laudibus efferat. Cap.IX
Male percipi Tranquilli ſenſum in Nerone, ſe aliquid ſufferti cantaturum, & quæ ſit eius uerbi notio remotior. Seruius in Bucolici ludicri enarratione explicatur de Titis columbis. Cap.X
Plutarchi locus reſtituitur in Alcibiade de cirijs. Cap.XI
Græcorum error ſuper Apicio refellitur. Cap.XI
Quo ſenſu enuntiatum ueteribus ſit, Amazonum ἄσμα, id eſt cantilena: quod ex doctis aliqui ingenue fatentur,à ſe minus percipi. Cap.XII
Ciceronis obſcuritas illuſtratur ex epiſtolis ad Atticum de Cononis patre. Cap.XVII
Lucretij locus ex primo libro explicatur in Religionis mentione,quæ (ut ipſe ait) caput à cæli regionibus oſtendebat. Cap.XIX
An ex uero dictum Maroni ſit Aeneidos quarto:
Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes,
Quas uelit,aſt alijs duras immittere curas. Cap.XXII
Martialis dictio reſtituitur ex ueteri lectione,
Inter quadrupedes mattya prima lepus. Cap.XXXI
Galeni uerbum interpellatione reponitur de monte Veſuuio,Therapeutices quinto. Capite XXXI
Lapſus interpretis Plutarchi fœdior ex Pelopidæ uita ſuper Iolai hiſtoria. Cap.XLI

Martialis nodus explicatur: Bellus homo & magnus uis idem Cotta uideri: Sed qui bellus homo eſt, Cotta, puſillus homo eſt. Cap.XXIII

EX LIBRO DECIMO.

Cuiuſmodi ſit Ciceronis illud ad Q. fratrem, Operas à Græcoſtaſi, & gradibus clamo rem ſuſtuliſſe. Cap.V

Quæ furta in ueteribus monumentis conciliari dicantur per lancem & licium. Cap.VI

Reſtituitur dictio apud Vlpianum Digeſtis de furtis, ubi qui ſit fur manifeſtarius, explicatur. Cap.VI

Legendum apud T. Liuium ab Vrbe condita primo libro, Lex erat horrendi carminis: non criminis, uti mendoſiores præferunt codices. Cap.VII

Tollitur ex Plinio nodoſa difficultas in Præfatione, Suſpendio arborē eligendam. VII

Quæ ſit apud Plautum litera longa, quam ſuſpendioſi faciant. Cap.VIII

Cur Aeneidos ſexto Virgilius, in inferorum ueſtibulo ſomnia ſtatuerit uana. Cap.IX

Cur ab eodem dictum: Quę gratia currum, Armorumq́; fuit uiuis, quę cura nitētes Paſcere equos, eadem ſequitur tellure repoſtos. Cap.IX

Explicatur copioſe Quintiliani illud, Et natura tenaciores eorum ſumus, quæ à teneris annis imbibimus. Cap.IX

Plutarchi locus reſtituitē ex uita iunioris Catonis, de memoria & reminiſcentia. XIIII

Maronianum perpenditur carmen ſcitiſſime: Oblitus' ue ſui eſt Ithacus diſcrimine tanto. Cap.XV

Puteal quid ſit apud Perſium, & Horatium. Cap.XVII

Declaratur Senecæ uerſiculus ex Thyeſte: Timentq́; ueterem nobiles Argi ſitim. Cap.XVII

Ageſilaum recte legi apud Lactantium inter Plutonis cognomenta. Cap.XVIII

Quid ſit apud Varronem poſtulio, ſeu poſtulatio. Cap.XIX

EX LIBRO XI

Olidum ueternum cur dixerit Catullus. Cap.III

Gellianus emaculatur codex libro decimoſexto, capite duodecimo, ubi lucum ſcribunt, pro eo quod eſt elucus: item mutata g in c, quum reponendum ſit a in e. Cap.IIII

Plutarchi loca duo ſuæ reſtituuntur luci, qua parte hallucinantur interpretes in uerbo ἀλύειν, & quid halys. Cap.IIII

Apuleij locus perpenditur in magia, ubi pro maſthlis, machi leguntur modo. Cap.VII

Qui ſint apud Senecam ordinarij & poſtulatitij gladiatores, præter doctorum quoq; ſententiam. Pararios non dici gladiatores apud Senecam, ſed gladiatorum paria. Cap.X

Conſumatos gladiatores quos intelligat Naturalis hiſtoriæ libro octauo Plinius. XI

Samius gladiator qui ſit apud Ciceronem Thuſculana ſecunda. Cap.XI

Quid à Seneca ſignificatum ſexto Controuerſiarum, ubi Paſſieno, prima ſyllaba in Græcum mutata, obſcœnum nomen impoſitum ſcribit. Cap.XIII

An ex hiſtorica fide Plinius Catonem prodiderit ſolum quater & quadragies cauſam dixiſſe, abſolutum ſemper. Cap.XIIII

Plinij locus illuſtratur de Archilochi interfectoribus. Cap.XIIII

Enarratur prouerbiū à Callipide productū, in quo doctos hæſitaſſe, animaduertiē. XV

Plutarchi locus ex Alcibiade male tralatus reſtituitur ſuper eodem Callipide. Ca.XVI

Senecæ obſcuritas illuſtratur ex tertio ac ſexto De beneficijs, ſuper Amphinomo & Anapia. Cap.XVII

Nemeſis quo ſenſu accipienda apud poetas tum Græcos, tum Latinos. Cap.XIX

Perpenditur Ciceronis locus de paricidarum ſupplicio. Cap.XXI

Cur dictum à Cicerone, mari, quę uiolata ſunt, expiari. Cap.XXII

Enarratur Catullianum carmen, Nec genitor nympharum abluit oceanus. Cap.XXII

EX LIBRO XII

Appiades apud Plinium quæ ſint. Item an hippades potius legendum. Cap.I

Arborum drjs dicatarū quę afferri ratio poſſit: unde illuſtrantur auctores multi. Cap.I

Quare dictum à Plinio, Sergium ut debilem, à ſacris arceri ſolitum. Cap.II

Plutarchi codex Latinus emaculatur de Teleſtrio. Cap.II

Plinius explicatur in lachrymarum ratione Cap.III
Hieronymi locus explicatur, de Laodicenſi indumento. Cap.V
Interpretis Plutarchi adnotatur error pudendus ſuper pyræi lema. Cap.VI
Cronicæ lemæ cur dicantur, etiam extra quàm opinentur Græci. Cap.VI
Quid faſces ſubmittere apud T.Liuium. Cap.VII
Maior conſul apud Plinium qui nam intelligi debeat: & qui prætor primus in Marci Tullij oratione. Cap.VIII
An ex uero Plinius Balbum Gaditanum ſcripſerit ſolum externorum conſulari uſum dignitate. Cap.VIII
Dies ſenis horis non fuiſſe ueteribus contentos, quod quidam nihilominus prodere ſunt auſi. Cap.IX
Tollitur difficultas ex Epiſtola Seruij Sulpitij, de hora decima. Cap.IX
Plinij locus reſtituitur ex libro ſecundo, de horis æſtus marini. Cap.IX
Quæ, aut qualis ſit Noctium Atticarum primo gnomonica, quam matheſi aſcribit Gellius. Cap.IX
Quos intelligere oporteat apud Lucianum hotos. Cap.X
Quid ſit apud T.Liuium, ſacrare cum bonis caput. Cap.XI
Penſitatur Gellianus codex libro Noctium Atticarum ſecundo, *ἰχθῦ ἱερὸν*: ubi aſtruitur lectio genuina, ueraq; Cap.XII
Ariſtophanis interpretem fœde lapſum ſuper ſcholij etymo. Cap.XV
Vitioſe legi in epiſtola M. Tullij ad Fabium Gallum, Citius, opinor, non omnibus dormio. Cap.XVI
Sardiniam peſtilentẽ cur dixerit, epiſtola eadem Cicero, extra quàm opinentur enarratores. Inſuper & de ſalacone pluſcula. Cap.XVI
Sequentis epiſtolæ enarratio integra ferè, ubi præter multorũ ſententiam magiſtrum dici de dictatore pluribus aſtruitur. Cap.XVII
Emendatur locus ex epiſtola Seruij Sulpitij, ſupra Maias. Cap.XVII
Defenditur à calumnia Hermolaus Barbarus ſuper Zetæ uocabulo, quod inter recepta quidam non habent. Cap.XVIII
Plinij ſenſus obſcurior illuſtratur de capitis iudicio primo apud Areopagum. XIX
Lactantij grammatici locus ex Thebaidos duodecimo, à uitio uindicatur ſuper Ereſione, ac hicteria. Cap.XIX
An oleaſtro in Olympia coronarentur uictores, quod Latini ſentiunt ferè. Cap. XIX
Tollitur ex T.Liuio difficultas de nexorum ratione. Cap.XX
Exploditur error interpretum Saluſtij in tabularum nouarum mentione, quas inſcite nimis & hebeti iudicatu pro picturis accepere. Cap.XXI
Quid ſit illud Iuuenalis præter interpretum ſententiam,
Et longi relegit tranſuerſa diurni. Cap.XXI
Quæ intelligantur nexorum iura in primo De oratore, apud Ciceronem. Cap.XXI

EX LIBRO XIII

Quintiliani placita de oris multiplici uitio, explicantur copioſius. Cap.I
Quid ita laſciuire in heroicis ſuis Ouidium, ſtatuerit Fabius. Cap.I
Aſtruitur lectio uera in Quintiliano, de gloſſematis. Cap.III
Quod ſit apud Diomedem gloſſematicum dicendi genus. Cap.III
Plinij locus illuſtratur ex libro ſeptimo, de arcanorum proditione in Auguſti hiſtoria. Cap.V
Quæ fuerint Erechthei filiæ, quidq; de ijs traditum ueteribus: unde Ciceronis explicatur nodus ex Thuſculanarum primo. Cap.VII
Leocoræ puellæ quæ intelligi apud Demoſthenem debeant in funebri quadam oratione. Illuſtratur & in deorum natura Cicero. Cap.VII
Quo ſenſu à Valerio Martiale dictum: Quid barbam uellis mortuo leoni? in quo pleriq; omnes toto (uti aiunt) cælo aberrarunt. Cap.VIII
Hieronymi locus reſtituitur de geranopipa. Cap.XI
Plinij locus de Annulo fluuio in elephantorum hiſtoria. Cap.XVIII

Plautinus exoluitur nodus in Amphitryone ex literis plane literatis, de Saturni hoſtia Cap.XXIII

Cur in fabula eadem dictum à poeta eodem, Fames & mora bile naſum cōciunt. Item in Curculione, Os amarum habeo, dentes plenos, lippiūt fauces fame. Ca. XXIIII

De tyrotaricho quid ſentiendum apud Ciceronem. Cap.XXVI

Cur dictum à Perſio: Saperdam aduehe ponto. Cap. XXVI

Quum à naturalibus ferè traditum ſciamus, hominem unum ex omnibus caneſcere, an recte Plinius in equis idipſum agnouerit. Cap.XXVIII

Qui intelligi apud Quintilianum Pancratiaſtæ debeant, præter omnium hactenus ſententiam. Cap. XXX

Quos eſſe analectas grammaticos, ſtatuendum ſit, apud Senecam. Cap.XXXI

Plutarchi ſenſus item ad ſaniorem reuocatur intellectum ex uita Aemylij Pauli de apocartereſi. Cap.XXXIII

Plutarchi loca duo reſtituuntur ex Demoſthenis uita, de Prytaneo, & Demoſthenis ſtatua. Cap.XL

EX LIBRO XIIII

Frigidam ſuffundere apud Plautum in Ciſtellaria, eſſe omnino aliud, quàm opinentur multi. Cap.II

Cur ex ſententia Heſiodi uiros hyeme auidiores Veneris prodiderit Plinius, fœminas æſtate. Reſtituitur Tranquilli locus ex Tiberio de imperato ſchemate. Cap. IIII

Saluſtium parum integra fide à Gellio inceſſi, ſuper Sertorio, quem corporis dehoneſtamento lætari ſolitum, ſcribit. Cap.V

Ludere de alieno corio, in Apuleij fabula Mileſia prouerbium unde profluxerit, extra quàm uel doctioribus uideatur. Quo intellectu dixerit in Amphitryone Plautus, Eius ornamenta, & corium uti conciderent. Cap.VII

Ariſtotelis interpres refellitur Ethicorum quinto, ſuper proagogia. Cap.VIII

Tollitur ex Cicerone nodus in epiſtola ad Brutum de liberis Themiſtoclis. Strabonis interpretem fœde lapſum libro primo ſuper Midæ hiſtoria. Cap.XII

Pherecydem nō fuiſſe ex prouincia Syria, ſicuti male interpretantur pleriq;. XIII

Quis fuerit Siculus, quem Cicero in ſecundo De oratore, dixiſſe ſcribit: Da mihi ex iſta arbore, quos ſeram ſurculos: inſimul & Quintiliani tollitur obſcuritas, eadem referentis. Illuſtratur amplius Plinij locus ex ſeptimo Naturalis hiſtoriæ de Liuia. XIIII

Phrynen cur dictum ſit, lecythum in maxillis ferre, præter Græcorū ſentētiam. XV

Reſtituitur in integrum Plutarchi problema uel perperam tralatum, uel incuria corruptum, mendumq;. T. Liuij codex ex libro ab Vrbe cōdita tertio, emaculatur, ubi modo ſcribitur, Deiectis honore per concionem duobus Quintijs. Cap.XVI

Peplographia Varronis in epiſtolis ad Atticum quæ nam intelligi debeat. XVIII

EX LIBRO XV

Quid ita Aeneidos quarto, optimus maximus poeta Boream dixerit Alpinū. Plautinus nodus in Epidico enodatur egregie, ubi ait, Auſtrum pertuli. Cap.VII

Quintiliani locus ex libro quinto, reſtituitur, ac enarratur. Cap.VIII

Error Plutarchi apophthegmatum interpretis ſuper orpheotelcſtis. Ariſtotelis tralatio ex Politicis mutila interpellataq; reſtituitur in integrum. Cap.IX

Tragica proſopa quæ intelligi debeant apud Ariſtotelem, præter Theodori ſententiam. Cap.X

Præcidere quid ſit, & unde loquendi figura credi poſſit corriuata: enarratur Martialis illud: Os tibi præciſum, quanto non ipſe Latinus
Vilia panniculi percutit ora ſono. Explicatur item doctius carmē Martialis illud:
Inuaſit medicus ſica phreneticus Eucli,
Et præcidit Hylam: hic, puto, ſanus erat. Cap.XI

Non recte à grammaticis enucleari Maronianum illud ex Bucolico ludicro:
Nuper me in littore uidi, Quum placidum uentis ſtaret mare. Cap.XII

Ouidij interpretem fœde lapſum in Faſtis in eius carminis enarratione:
Adde, quod arcana fieri nouus ignis in æde, Dicitur. Papinij carmen ex

quarto Syluarum, explicatur illuſtrius per interpretis ſilentium. Cap.XIIII

Quid intellexerit Halicarnaſeus Dionyſius Antiquitatum ſecundo, ubi ait, Vnicuique triginta curiarum Veſta collocata, ubi ſacrificarent. Apud Tranquillum in Tiberio legendum, Coactis qui ea tenebantur ſuperſtitione, religioſas Veſtas cum ueſtimẽto omni comburere: non autem Veſtes, ſicuti doctiſſimo interpreti eſt uiſum. XVII

Supplices Veſtæ, qui intelligendi apud Plutarchum in Commentatione de mulierum uirtutibus, magno interpretis errore. Epheſtij qui ſint apud Plutarchum eundem in cauſis Græcanicis, adnotato interpretis lapſu. Emaculatur Plutarchi codex ex libro qui eſt περὶ πρώτου ψυχροῦ, ubi terram à ueteribus dici clitta ſcribit. Cap. XVIII

Martialis illuſtratur epigramma ex libro decimo:

Si nimius uideor, ſeraꝗ; coronide longus
    Eſſe liber, legito pauca, libellus ero. Cap.XIX

Sanna frequens Latinis, uerbum de Græco ueteri deflexum, præter grammaticorum placita. Cap.XXI

Macrobij de aſcenſu deſcenſuꝗ; animarum doctrina, perpenſione acri explicatur, tenebroſa alioqui, & à uanitate non procul. Cap.XXII

Cur Virgilius animas plures in Anchiſe intelligere ſit uiſus Aeneidos quinto. Maronis locus exponitur ex Georgico quarto:

Ipſe ego te, medios quum ſol accenderit æſtus,
Quum ſitiunt herbæ, & pecori iam gratior umbra eſt,
In ſecreta ſenis ducam. Cap.XXIII

Aenos, id eſt αἶνος, quid ſit apud Quintilianum libro quinto. Cap.XXIIII

EX LIBRO XVI

Cur à Propertio dictum: Cum Tyberi Nilo gratia nulla fuit.
Ex hiſtoria comprobatur, eum locum hactenus eſſe minus perceptum. Cap.III

Maſſilienſes mores in Plauto, an pro euiratis & molliculis capi recte poſſint, quod ex doctioribus prodidere nõnulli. Inibi diluitur Athenæi quoꝗ; auctoritas. Cap.VIII

Plutarchi locus ſuo reſtituitur candori ex Pelopidæ uita, de ſeruis, qui dicãtur Serotæ. Cap.IX

Quid ſit ab Horatio ſignificatum, ubi in Arte poetica ſcribit,
Quæ facerent, agerentꝗ; perumcti fecibus ora. Cap.X

Erudita in Domitium diſertatio, cur tauris phœniceæ obijcerentur ueſtes. Cur dictum ab Ouidio: Rubræ pauidos formidine pennæ. de ceruis. qui locus in ſcitiſſime ſolet explicari. Simul & illuſtratur Auſonius ſuper eadem re. Cap.XI

Platonis apologia aduerſus Lactantium de gallo, quem Aeſculapio moriturus Socrates immolari iuſſit. Cap.XII

Lucani locus ex libro tertio explicatur:

Aethiopumꝗ; ſolum, quod non premeretur ab ulla
Signiferi regione poli. Cap.XV

Pythagoræ ſymbolum, Super chœnice ſedet: quo pacto uideatur explicandum præter multorum ſententiam. Cap.XVII

Aliud Pythagoræ ſymbolum, Stragula obuoluta ſeruari debere. Item aliud, Imaginem dei annulo non inſcalpendam. Xenophon reſtituitur, & declaratur. Quintilianus de Pythijs. Cap.XVIII

An apud Vlpianum Digeſtis de ædilitio edicto, legendum ſit aphthiphus, ſicuti eruditorum nonnullis placet. Cap.XX

EX LIBRO XVII

Catulli ſenſus explicatur erudite illis uerſiculis:

Non eſt ſana puella, nec rogate, Qualis ſit, ſolet hæc imaginoſum.
Cornelio Celſo lux infertur plurima, ubi ait, Quidã imaginibus, nõ mẽte fallunť. III

Lucretij locus ex libro ſecundo, de luce recta uel obliqua declaratur amplius ex matheſi. Cap. VII

An Iuuenalis ille uerſus, Horrida quale facit reſidens in codice pellex:
ad robur carcerarium referri ullo modo poſſit. Item illud Propertianum,

Codicis

Codicis immundi uincula ſentit anus. Cap. VIII
Columbæ geminæ,ſexto Aeneidos ex Platonicis rationibus quid ſignificent. XV
Quid ſibi uelit Virgilianum illud ex quarto Aeneidos:
Et nunc magna mei ſub terras ibit imago. Quo ſenſu Homerus Herculis animã in cælo ſtatuerit,ſimulacrum apud inferos. Cap.XVI
Expenduntur Thucydidis loca duo, in quibus uideri poteſt labi interpres. XVIII
Plinij locus perobſcurus explicatur libro ſecundo, Terra nos à reliqua natura abdicatos,tum maxime,ut mater,operit,nullo magis ſacramento, quàm quo nos quoq; ſacros facit. Cap. XIX
Declaratur Virgilij carmen Aeneidos ſexto: Aut tu mihi terram Inijce. Inſimul & Horatius illuſtratur: Licebit,iniecto ter puluere,curras. Qui fuerint Metelli liberi,apud Plinium libro ſeptimo.Hieronymi locus expenditur ad Pammachium,de anteria. Cap.XX
Diadematis legendum ſit apud Plinium,an Dalmaticis. Cap.XXII
Aleij campi,an recte uacui Latine dicantur.Plutarchi locus reſtituitur ex Agidis & Cleomenis uita,de Thalamarum ciuitate. Cap.XXIII
Quid ſit apud Liuium,conditionem filiæ quærere.Item apud eundem quæ ſit uindiciarum ratio.Martialis epigramma feſtiuiſſimum explicatur, quod eſt in Fidentinum: Aſſertor uenias,ſatiſq; præſtes. Aſſertiones ſecundæ apud Quintilianum quæ'nam intelligi debeant. Cap.XXIX

EX LIBRO XVIII

Martialis locus explicatur de Lacedæmone libidinoſa.Lactātij grammatici ex octaua in Papinij Thebaida enarratione codex emaculatur,de Bomonicis.Quintilianus illuſtratur libro tertio,ubi ait,Minus Lacedæmone ſtudia literarum, quàm Athenis merebuntur:quibuſdam rapto uiuere honeſtum.Iuuenalis locus:
Qui Lacedæmonium pædemate lubricat orbem. Cap.I
Qui ſint apud Appiani interpretem Ciuilium bellorum quarto, aptatores. Epiſcopus qui nam intelligatur apud Ciceronem ſeptimo epiſtolarum ad Atticum. Plutarchi locus reſtituitur ex Alcibiade,de harmoſtis. Cap.III
Quintiliani uerbis lux infertur aliqua de Aeſopeis fabulis. Cap.VII
Groſſos non dici tantum multitudinis numero,ſicuti arbitrantur Grammaticorum nonnulli. An pro caprificatione in Plinio reponenda ſcarificatio ſit, ut doctis quibuſdam eſt uiſum.Martialis locus de ficedula. Cap.IX
Perperam arbitrari quoſdam,focalia dici uibrandis capillis deſtinata inſtrumẽta. X
Spartiani & Papinij locus de trichoris. Cap.XI
Quintiliani locus reſtituitur ex libro primo,de geometria. Cap.XV
Quadrātaria Clytēneſtra apud Quintilianũ ex Cęcilio, quæ demũ ſtatuẽda ſit. XVI
Reſtituitur candori ſuo Quintilianus libro tertio,ubi legitur modo, Quale libidinis exemplũ,ut Perſes in muliere Samia inſtituere auſus dicitur primus. Cur inſtituta Perſarum Parthis aſcribat Lucanus. Cap.XVIII
Martialis carmen libro undecimo explicatur,ubi ait:
Claudia ceruleis quum ſit Rufina Britannis
Aedita:cur Latiæ pectora plebis habet? Cap.XXI
Hieronymi locus de Caſſio Longino critico. Cap.XXVI
Quod ſit fanum locupletiſſimũ à Cicerone pro lege Manilia ſignificatum. XXIX
Plutarchus explicatur in Themiſtocle de Lauriotico prouentu. Cap.XXXVII
Item Plutarchi locus alius explicatur ex Demetrij uita, quid ſit diametrum debere. Ariſtotelis obſcuritas illuſtratur ex primo De animalium hiſtorijs, quid ſit per diametrum moueri. Cap.XXXIX
Enarratur locus ad hanc diem nõ intellectus ex epiſtola Cælij, de aquarijs. Ca. XL

EX LIBRO XIX

T.Liuij,& Plutarchi codices emaculantur ſuper Pallade Chalciœco. Cap.VIII
Leſche quid ſit apud Plutarchum in Lycurgo.Quid ſentiendum ſuper eo Quintiliani loco,in cubiculo nola. Cap.X

Quo pacto intelligenda Pollucis uerba, ubi ait, epiglottis eſt ſimplicis organum uocis, lingua uero articulatæ. Cap.XII
An recte Albertus dici arteriam putarit, quaſi artam uiam. Cap.XIIII
Antiphona in Plutarchi Moralibus, quæ intelligenda ſint, quæq́ ſit uocabuli eius ratio. Cap.XIIII
Scruta in carmine Horatiano quæ'nam ſint. Cap.XV
Aegypti regem cur Cybiotatem cognominatum in Veſpaſiano ſcribat Tranquillus. Cap.XVII
Fabulam ætatis peragere quid ſit apud Ciceronem. Cap.XXI
Martialis epigramma explicatur ex libro duodecimo: Inde tragus, celeresq́ pili.
Plinij loca duo ex undecimo Naturalis hiſtoriæ de pubertatis ratione. Cap.XXI
Tranquilli locus reſtituitur & explicatur ex Auguſto de Mimo uitæ. Cap.XXI
Enarratur ſimul & Apuleianum illud ex Magia: Inueſtem puerum accepiſti, ueſticipem ilico reddidiſti. Cap.XXII
Horatij locus explicatur ratione phyſica: Nigros anguſta fronte capillos. Cap.XXII
L. Florus explicatur de ſatyra aue. Cap.XXV

EX LIBRO XX

Cæleſtium rerum ſtudioſi quo pacto explicandum cenſeant illud Maronianum ex Georgico primo: Septima poſt decimam felix. Cap.III
Multiplex affertur enarratio carminis Virgiliani, ex Aeneidos quarto:
Tergeminamq́ Hecaten tria uirginis ora Dianæ. Cap.VI
Virgilij ex Bucolicis locus: Neſcio quid certe eſt, & Hylas in limine latrat. Cap.VI
Ciceronis locus explicatur Diuinationum ſecundo, quum ex L. Tarutij ſententia dicit: Romam, in iugo quum eſſet luna, uideri natam. Cap.VII
Virgilij locus alius ex tertio Aeneidos perpenditur diligenter:
Qua ſe plena per inſertas fundebat luna feneſtras. Cap.VIII
Tranquilli hiſtoria de Domitiani edicto, ut in prouincijs uineta ſucciderentur, uberius illuſtratur. Cap.XI
T. Liuij ex primo ab Vrbe cõdita, locus diligẽter explicatur in Numæ hiſtoria. XII
Plutarchi ex Solone locus explicatur, præter interpretis fidem de plæſio. Cap.XIX
An manu geſtu ue ſolœciſmus fiat, de quo addubitaſſe Quintilianus uidetur. XXI
Pterophori qui ſint, apud Plutarchum in Othonis uita, quòd multi nõ tam neſciunt, quàm negligunt. Cap.XXII
Plutarchi locus reſtituitur ex Pyrrhi uita, de apteræo. Cap.XXII
Terræ filij qui dicantur, contra omnium hactenus opinionem. Ouidij locus explicatur Metamorphoſeos primo: Iuppiter è terra genitam mentitur, ut auctor Deſinat inquiri. Cap.XXVIII
Hypomochlion quid ſit apud Vitruuium, & unde ducatur dictio eiuſmodi, quanquam in codicibus nonnullis legitur uitioſe hypomodion. Cap.XXIX
Icadiſtæ qui intelligi debeant apud Athenæũ Dipnoſophiſtarũ ſeptimo. XXXII
Plinij locus illuſtratur ex tertiodecimo Naturalis hiſtoriæ libro de plantarum ſexu utroque. Cap.XXXIIII

EX LIBRO XXI

Maronis locus explicatur ex quarto Aeneidos:
Nam quia nec fato, debita nec morte peribat. Scuti Argiui ratio quæ ſit, extra quàm animaduerterit Zenobius, ſeu quiſquis libri auctor fuerit. Sagma legi oportere apud Lactantium grammaticum, nõ ſacconiam, quod ex doctis reponunt aliqui. Sagma iumentorum quid ſit apud Pollucem libro decimo, & Philippicorum quinto. Plutarchi locus explicatur de ſagmate, in Arati uita. Cap.XIIII
Iouem lapidem iurare, quid ſit apud Gellium Noctium Atticarum primo. Explicatur Ciceronis locus libro epiſtolarum familiariũ ſeptimo: Is quum iurare cœpiſſet, uox eum defecit in eo loco, Si fallo ſciens. Cap.XV
Ceryx apud Senecam quid ſit, pluribus explicatur. Plutarchi eiuſdem locus item reſtituitur ex Pelopidæ uita, de Alexandri Pheræi haſta. Cap.XVI

Magiſter

Magiſter in locationibus & uenditionibus qui ſit. Ciceronis obſcuritas illuſtratur in epiſtolis ad Atticum, duobus locis. Adiuuatur in eadem re Quintilianus quoq;. XVII
Colonarij qui ſint, in epiſtola Cælij: item colonarium in epiſtolis ad Atticum. XXI
Oedipus cur dictus coloneus: inibi Apuleij codex emaculatur in magia. Cap. XXII
Pliniani loci perpenſio de hippagis nauibus. Cap. XXIII
Strabo illuſtratur, ubi de rhopo mentionẽ habet, ac de Aegina. Aetnæi fratres apud Virgilium quam rationem habeant. Cap. XXIIII
Neſæi equi an dicantur inſulares, quod quidam male ſunt ſuſpicati. Cap. XXV
Plutarchi locus de Neſæis equis expurgatur à uitio, ſimul & interpretis arguitur inſcitia. Cap. XXV
Corinthus ſuperciliosa, prouerbium quam habeat rationem. Cap. XXVI
Iouis Corinthus, quo ſenſu in prouerbium ueniat, præter Græcorum quorundam ſententiam. Cap. XXVII
Plinij locus explicatur de Tutilina dea, libro decimooctauo. Cap. XXIX
Emaculatur Iulij Pollucis codex onomaſtici primo, ubi anhippos, pro amphippis poſitos inuenias. Cap. XXX
Plutarchi locus perpenditur de acroterio domus Cæſaris. Cap. XXXIII

EX LIBRO XXII

Statoris etymon unde ducatur, præter ꝙ opinentur uel grammatici uel hiſtorici. III
Iuuenalis locus de Memnonis ſtatua crepante copioſius enarratur, & latius quàm ſit ab interpretibus proditum. Cap. V
Maronis locus Aeneidos primo: Vnde per ora nouem uaſto cum murmure montis It mare proruptum. Cap. VIII
Item cuiuſmodi ſit ex Bucolico ludicro Maronianum illud: Numero deus impare gaudet. Cap. IX
Perpenditur exactius quoq; Maronis illud ex primo Aeneidos, O terq; quaterq; beati. Cap. XII
Epitheca quid cenſeatur apud Iuriſprudentes. Inibi uitiatus duobus locis Digeſtorum codex reſtituitur. Cap. XIII
Gellius uindicatur à uitio ſuper nominibus Parcarum. Cap. XIII
Virgilius cur in ſuppliciorũ ratione centenario utatur, & millenario numero. XIIII
Analogia geometrica & arithmetica in Plutarcho quæ nam intelligenda. Cap. XVI
Sortitus es literã m, in prouerbio, quẽ habeat ſenſum extra ꝙ opinenť Græci. XVII
Mendoſe legi apud Plutarchũ & Latinos pleroſq; Artaxerxem Memnona: quum is non Memnon, ſed Mnemon, id eſt memor, ſit cognominatus. Cap. XX
An lunaribus radijs effici poſſit Iris: refellitur Plinius. Emaculatur Plinij eiuſdem codex, aſtruentis ex Ariſtotele luna tricesima Irin uiſitari. Cap. XXVII
Senecæ locus reſtituitur ex Naturalium primo. Cap. XXVIII
Qua ratione dixerit Virgilius Georgico primo, Et bibit ingens arcus. Inibi cum Plauto Propertius illuſtratur. Cap. XXIX
Plinij locus perpenditur ex decimoſeptimo Naturalis hiſtoriæ, an ex iride producatur in terra odor, uel in plantis omnino. Cap. XXXI

EX LIBRO XXIII

Aſtarte, an ſit Venus, qua in re addubitarit uir doctiſſimus Hermolaus. Cap. V
Hieronymi locus reſtituitur ad Pammachium, de mammis. Cap. V
Virgilianum carmen ex primo Aeneidos, qua ratione affectatam habeat aſperitatem: Fremet horridus ore cruento. Item quo artificio prolatum id: Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Cap. VII
Quo pacto inficerentur Scytharum ſagittæ, illuſtratur Plinij conciſa breuitas. Ca. X
Iuſtam tellurem cur appellauerit Propertius eo uerſiculo, Et tellus hoc ita iuſta ſinat. Cap. XIX
Plauti locus ex Amphitryone explicatur: Iacent rationes, ſilet iudicium. Cap. XIX
Quintiliani ex libro tertio illuſtratur obſcuritas, de iuſti & legis interſtitio. Plinij locus de uipera diſcutitur. Cap. XXVI

EX LIBRO XXIIII

An mouere affectus Athenis liceret:Quintiliani ad id ſententia perpenditur. Cap.I
Quæ familia Buteonis fuerit cognomento inſignis.Plinij locus declarat.Plutarchus item reſtituitur. Gracchũ & Pulchrum flatilem admittere,quod pernegant aliqui. IIII
Chryſeis quo nomine ſit appellata proprie,quod eſt à multis prætermiſſum. Cap.V
Quintiliani locus ex libro primo,de pythijs. Cap.V
Venocis uocabulum unde ſit corriuatum:quod pauciſſimi admodum nouere. VI
Ciceronis locus ex epiſtolis ad Pætum de pene. Cap.VI
Quintiliani locus ex primo altius illuſtratur,ubi ait:Ne ſtudia qui amare non poteſt, oderit. Cap.VII
Quo ſenſu à Iuuenale pronuntiatum,Et cui per mediam nolis occurrere noctem. IX
Cur dictum à Virgilio, Iamq; iugis ſummæ ſurgebat lucifer Idæ. Cap.XII
Ouidij locus de Eridano. Cap.XII
Virgilij locus de omnipotente Olympo. Cap.XIII
Plinij,& Felicis Capellæ nubilum diſcutitur de lubrico,ac tenero cœli corpore. Cur Ariſtophanes in Nebulis, humorem, id eſt ἰκμάδα, pro intellectuali animæ potentia poſuerit,quod ab interpretibus deſyderabatur præcipue. Cap.XV
Ouidij carmen ex primo De ponto,amplius perpenditur:
Vt ſolet infuſo uena redire mero. Cap.XXI
Tollitur ex Plinio difficultas,quo pacto quæ non reſpirant, odorentur. Cap.XXIII
Cur à Martiale dictum,ieiunia Sabbatariorum male olere. Cap.XXIIII
Expenditur item quadantenus poetæ eiuſdem illud:
Poſthume non bene olet,qui bene ſemper olet. Cap.XXV
Catullianum carmen acrius excutitur,quod eſt de amore,
Dextra ſternuit approbatione. Propertius item illuſtratur amplius,quum ait:
Aridus argutum ſternuit omen amor. Cap.XXVII

EX LIBRO XXV

Qui ſit immortalis uir,cui platani curam à Xerxe delegatam, ſcribit Herodotus. I
Quid ab Horatio ſignificatum,ubi ait in Arte poetica,
Et fortaſſe cupreſſum ſcis ſimulare. An ex uero dictum ab Herodoto, pinum ſolam arborum reciſam non ſuccreſcere. Cap.II
Hieronymi locus reſtituitur de Socratis uxore Myrtone. Cap.IIII
Virgilij carmen illuſtratur ex ſecundo Georgico,de frigore ſcelerato. Cap.VII
Expenditur locus ex obſcœno carmine: Ductor ferreus inſularis æque
Laternæ uideor fricare cornu. Cap.XIX
Plinij feliciſſima breuitas ſuper muli hiſtoria libro octauo amplius illuſtratur. XX
Pragmaticus ſtatus qui.Perpenditur Quintiliani ſententia. Cap.XXI
Illud Columellæ,de lapide noxium,quo ſenſu accipiendum, extra quàm opinentur pletiq;. Cap.XXI
Item Quintiliani obſcuritas illuſtratur ex libro tertio, Adoptato in familiam redire liceat. Cap.XXII
Vicarium ſeruum quem intellexerit Martialis Epigrammatum ſecundo. Enarratur item ex Seneca illud poetæ eiuſdem: Vrbanus tibi Cæcili uideris:
Non es,crede mihi:quid ergo?uerna es. Cap.XXII
Plinianum prouerbium,Multa Syrorum olera,quo ſenſu accipiendum. Cap.XXIIII

EX LIBRO XXVI

An caninus appetitus idem cenſeri debeat,qui & bulimos,uelut ex noſtris ſunt opinati quidam. Cap.I
Cornelius Celſus illuſtratur in hydropiſeos generibus,ex Hippocrate ac Galeno. III
Senecæ locus ex primo De clementia,in integrum reſtituitur: ubi apatrum legitur, quum aratrum,debeat. Propertij locus explicatur:
Mœnia cum Graio Neptunia preſſit aratro, Victor Palladiæ ligneus artis equus. V
Maronis locus explicatur ex Bucolico ludicro,
Si canimus ſyluas, ſyluæ ſint conſule dignæ. Plinio lux infertur multa libro uiceſimo-tertio

tertio, in ratione biæi uini, cui marina permiſceretur aqua. Cur à Varrone proditum, Libero patri Delphinas aſſiſtere. Cap.VIII
Plutarchi locus reſtituitur ex Catonis Vticenſis uita, de pſyche. Cap.IX
Virgilij carmen ex Bucolico ludicro expenditur exactiſſime:
Nuper me in littore uidi, Quum placidum uentis ſtaret mare. Cap.X
Cur nauſeabundos fieri iter mari agentes, & Iuuenalis ſignificarit, & experimentis docti ſciant omnes. Cap.XIII
An uera prorſum cenſenda ſit Plinij ſententia, mari ſalis incoqui ſaporem, ſole quod potabile ſit, inde hauriente. Cap.XV
An item ab eodem ſcienter ſatis prolatum ſit, ſummam æquorum aquam dulciorem profunda. Cap.XVI
Illuſtratur Plinij eiuſdem locus de ſolis bobus propè Meſanam & Mylas. Cap.XVII
Explicatur inſigniter Maronis carmen ex Aeneidos ſexto:
Hi dominam ditis thalamo deducere adorti. Cap.XVIII
Iulij Pollucis nodus ſuper uerbo ἀρκτεύεσθαι, explicatur. Cap.XIX
Ouidius Faſtorum quarto explicatius enarratur, ubi canit:
Tot fuerant illic, quot habet natura colores,
Pictaq; diſſimili flore nitebat humus. Cap.XX
Plutarchi locus enarratur de pylaicis, ex uita Pyrrhi. Cap.XXI
Plutarchi interpres coarguitur in Catonis apophthegmate ex Homero, de Scipione. Cap.XXII
Plinij ſententiam de naſturtio eſſe medicorum ſcholis diuerſam. Cap.XXIIII
EX LIBRO XXVII
Quæ ſit ratio prouerbij, Lepus dormiens. Cur ueſcentes carne leporina dicantur formoſiores fieri: cuius rei mentio eſt apud Plinium, nec præterijt Martialis. Cap.I
Tranquilli locus de urbe lutea & lapidea, in Auguſto. Cap.III
Quid ita dictum ab Horatio ſit Carminum primo:
Nunc ad aquæ lene caput ſacræ. ſimul & lux plurima infertur Senecæ. Cap.V
Comata perperam ſcribi, Digeſtis de extraordinarijs criminibus: item qui ſint ibi diacopi. Cap.VI
Cur ab eodem Sermonum primo, ſomnia poſt mediam noctem oblata pronuntientur ueriora. Cap.IX
Qui nam ſint apud Plinium libro decimo, qui ſomniarint nunquam. Cap.XVI
Ariſtotelis defenſio à calumnia de ouis oblongis, rotundis'ue aduerſus Albertum. Capite XVII
Perſii carmen illuſtratur, Et noctem flumine purgas. Cap.XVI
Oua ex catharſio quæ dicantur in Luciano. Cap.XVI
Maronis carmen acrius perpenditur Aeneidos ſecundo:
Catuliq; relicti Faucibus expectant ſiccis. Cap.XVII
Plutarchi perpenditur locus ex Pyrrhi uita, de cothone. Cap.XXVII
Cur lactucis ueſcerentur in fine cœnæ antiqui: abſoluitur Martialis quæſtio. Plinij locus perpenditur de raphano. Cap.XXVIII
EX LIBRO XXVIII
Apomagdalia quid ſit apud Plutarchum in Lycurgo, quam uocem Latinam facere ſuperſedit interpres. Cap.II
Seruij grammatici opinio perpenditur, an elixis carnibus uſi ſint priores heroum temporibus. Cap.III
Plutarchi locus declaratur in Sympoſiacis: quid cottabiſin redolere. Cap.V
In ratione bibendi aperitur Horatij locus in Carminibus. Cap.VI
Virgilij ex primo Aeneidos locus illuſtratur,
Adſis lætitiæ Bacchus dator, & bona Iuno. Cap.VI
Baſilicam habere quid ſit. Ciceronis locus ibi explicatur. Cap.XI
Quintiliani locus ex libro primo de roſtrata columna Duillio in foro poſita. Cap.XII
Plutarchi locus male tralatus in Demetrij uita ſuæ reſtituitur luci, ac integritati. XX

Ciceronis locus exponitur ex libro ſecundo ad Q. fratrem: ſimul & indidem mendum tollitur, ubi legitur modo, ab Arria Syra. Cap.XXIII

Quid ſit latiar apud Ciceronem in epiſtola quadam ad Q. fratrem. Latiarum corrupte, inſciteq́; legi apud Macrobium in pleriſq; codicibus, pro latiar. Vnde ſit tractum illud Catullianum, O hymen hymenæe ó Hymen ó hymenæe. Cap.XXIIII

Reſtituitur uox Iureconſultorum Digeſtis de gradibus affinitatis, de ianeribus, ubi ianitrices ſcribitur modo. Cap.XXIIII

Cur dictum in Syluula quadam tertij libri à Papinio,
Duc & ad Aemathios manes, ubi belliger urbis
Conditor, hybleo perfuſus nectare durat. Cap.XXVII

Iuuenalis locus explicatur, Vinum quod ſuccida nollet lana pati. Cap.XXXV

Quod ſit apud Galenum in libro de anhelitus iuuamento, uinum quod ad ignem utribus appenſum obdureſcit. Ariſtotelis ex Meteororum quarto ſententia illuſtratur, excuſſa interpretum uanitate, etiamq́; Alberti. Cap.XXXVI

EX LIBRO XXIX

Theocriti locus explicatur in Bucoliaſtis, οὔποκα νικασεῖς, οὐδ' αἰ διαῤῥαγείης. Cap.III

Plinij locus ex ſeptimo in integrum reſtituitur, fiſco æris X. Cap.V

Plutarchi locus ex Demetrij uita, quæ dicantur pharmacode. Cap.X

Plauti obſcuritas illuſtratur ex Pſeudolo, Quaſi ſolſtitialis herba, pauliſper fui, Repente exorſus ſum, repentino occidi. Qua ratione dictũ à Quintiliano libro Oratoriarum inſtitutionum tertio, ſermonem ab ipſa natura genitos protinus homines accepiſſe. Cur Plinius ſeptimo Naturalis hiſtoriæ, nudum dixerit hominem in nuda humo natali die abijci. Quo ſenſu à Papinio dictum Syluarum primo, in Stellæ epithalamio, & Violantillæ: Tellure cadentem Excepi, fouiq́; ſinu. Sed & libro quinto: Tellure cadentem Aſpexi, atq; unctum genitali carmine foui. Cap.XIII

Ciceronis locus illuſtratur pro Flacco, de Mithridate. Cap.XVI

Cur Ouidius Metamorphoſeos duodecimo, Mopſum dixerit Ampycidem.
Quo ſenſu dictum à Seneca in Medea: Idmonem, quamuis bene fata noſſet,
Condidit ſerpens Libycis harenis, Omnibus uerax, ſibi falſus uni,
Concidit Mopſus. Excutitur & Senecæ locus alter, ex Tragœdia eadem:
Orpheus tacuit torpente lyra, Ipſaq́; uocem perdidit Argo. Cap.XIIII

Papinij locus expenditur ex Syluarum ſecundo de perdice:
Quiq́; refert iungens iterata uocabula perdix. Cap.XXV

Illuſtratur medicorum doctrina Iuuenalis illud: Iam letifero cedente pruinis
Autumno, iam quartanam ſperantibus ægris. Cap.XXVII

EX LIBRO XXX

Ceruchi qui ſint omnino apud Valerium Flaccum. Cap.I

Occultam uideri hiſtoriam illo epigrammate ſignificari à Martiale:
Si patiens, fortisq́; tibi, duruſq́; uidetur, Abderitanæ pectora plebis habes. Cap.IIII

Tranquilli locus explicatur in Tiberio de oculis amore tumentibus. Cap.VIII

Emaculatur Senecæ locus ad Lucilium, apud quem in balneorum mentione epitoma mendoſe legitur, uel epitonica, pro eo quod eſt, epiſtomia. Cap.XVIII

Reſtituuntur in integrum apud eundem dictiones aliæ fœdius corruptæ: nam quadratoria res dicitur, quum quadrantaria debeat: pellicrepus quoq;, pro pilicrepo: alipedum, pro alipilo: deniq; librarij, pro libarijs. Cap.XIX

Senecæ item lectio reſtituitur de pſychrolute, ubi modo ſicholutra in quibuſdam legitur codicibus. Cap.XX

Quid ſignificarit Naturalis hiſtoriæ ſecundo Plinius, ubi ait, ex dijs alios dici atri coloris. Cap.XXI

Quo ſenſu à Cicerone dictum octauo epiſtolarum ad Atticum, Domitius, ut audio, in Coſano eſt, paratus ad nauigandum: ſi in Hiſpaniam, non probo, ſi ad Cneum, laudo, quouis potius certe, quàm ut Cercum uideat. Cap.XXXII

FINIS

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI PRIMVS.

EXORDIENDI RATIO

Ex deo eſſe omnia, de trinitate carptim, religioſa mox, & reuerens apprecatio.

PLATO philoſophiæ pater, & diuinioris ſcientiæ auctor longe clariſſimus, in libro De mundi conſtitutione, ſcriptum reliquit, Omnes, qui modo mente conſtent, in rei cuiuslibet exordio ad numinis opem decurrere conſueuiſſe. Necnon & alibi epiſtola quadam, In omnibus inquit, quæ uel dicimus, uel cogitamus, à deo ducenda initia ſunt. Et rectiſſime id quidem, quoniam ut tragici cothurni princeps Sophocles prodit, Principium rectum compar item conſequitur finis. Propterea felicius auſpicaturis argumentum, mox futurum publico bono, inuocandus eſt omnium pater: quo prætermiſſo, ſicuti comprobat in Philoſophica conſolatione etiam Boethius, nullum rite fundatur exordium. Siquidem eſt uita quædam una, regina unius mundani corporis, potentia, ſapientia, bonitate præcellens, mundi magnitudinem ſingulari prouidentiæ munere ab initio, & ſerie nuſquam interpellata perducens ad optimum. Hanc eſſe ſummum, & principem deum, conſtanter aſſerimus, de quo diuine cecinit Orpheus, πάντων γενέθλη, ἀρχὴ πάντων, πάντων τε τελευτή, hunc eſſe uniuerſorum patrem confeſſus originemq́, ac deniq́ finem. Ad hunc in arcto conſtituti, tanquam in hatenam defugimus: huic inuiſum nihil, nihil inauditum. Omnia ſumma ſapientia, & inenarrabili conſilio diſtributa librantur, reguntur q́. Quod ipſum nec Orpheus idem ignoraſſe uidetur eo uerſiculo, qui auguſtiſſimam naturam omnia introſpicere, atq́ audire, ac diſpenſare profatur, πάντ' ἐσορᾷς, καὶ πάντ' ἐπακούεις, καὶ πάντα βραβεύεις. Nec me fallit, uideri eundem tribus illis nominibus, conſilio, luce, uita, trinitatem etiam præmonſtraſſe quodammodo. Nam quod in libris Antiquitatum Minar Siſſennios ſcribit, unitatem adoraſſe in primis, uir ſua ætate auctoritatis inconcuſſæ Pythagoras, unitatem illam eſſe trinam aſtruebat, adorandam, colendamq́ præcipue. Eſt ſiquidem unitas omnium prima, mox æqualitas, inde connexio. Hæc uero Chriſtianæ ueritatis doctores ex imagine quadam ad hæc noſtra patrem dixerunt, ac filium, & ſanctum ſpiritum, ſiue amorem. Nam in patre & filio quædam agnoſcitur naturæ communio, quæ una eſt, ita quod natura ipſa æqualis patri demonſtratur filius, & inter eos certa concipitur connexio: quippe naturalis amor alteri alterũ conciliat, connectitq́: ut uero ad ſimpliciſſimam hanc, & abſtractiſſimam conſcendamus intelligentiam, quæ ſenſu, uel imaginatione, aut ratione cum naturalibus pertinguntur appendicibus, neceſſario ſeiungenda abijciendaq́. Propterea docte Martianus philoſophiam refert, ad trinitatis cognitionem ſcandere affectãtem circulos euomuiſſe, ac ſphæras. Equidem ita ſentio, ut ſe habet uiſus ad ſolis lumen, ita prorſum habere hominis ingenium, ac rationem ad diuinæ bonitatis radium. Proinde abſque illius illuſtriore lumine nil facile à nobis animaduerti, aut cognoſci. Ipſa uero gratia diuina illuminatio eſt, & dona gratiæ lumina ſunt, eos illuminantia qui in eius uocantur participatum. Quin gratia omnis ab uno profluit fonte, & illuminatio omnis ab lumine uno. Multi utiq́ radij ſunt, ſed lumen unum. Spargit ſe quoque lumen unum, ut multos illuminet. Lucent illuminati multi, nec tamen uidetur, niſi lumen unum, & fiunt lumen unum in lumine uno. Ita unum ſe bonum multis præbet participandum: ut cum illo coaleſcentes unum ſint, qui unam ducunt ex illo ſimilitudinem. Propterea theologorum ueterum pleroſq́ ſcimus ingenio perſpicaciſſimo, bonitatem in centro, pulchritudinem in circulo collocatam tradidiſſe. Nam centri nomine deum eſſe intelligendum, prudentioribus inſinuarunt. Circulos uero in ambitu aſſidue circumactos, mentem ſignificare, animã item,

ac naturam & materiã. Id quod Plotino placuit in primis. Siquidem deus potenter omnibus ineſt unus penitus ſimplex, ac immobilis. Omnia uero indidem emanantia aliquo modo cõpoſita, ac motus non inſcia. Immo uero ſicuti profluunt ab eo, ita refluunt in eundem, ut in circulo lineæ. Deus itaq; centrum omnium, unitas ſimpliciſſima, actus puriſſimus ſeſe inſerit uniuerſis, nec præſens modo eſt, uerũ & omnibus à ſe creatis potentiam intimam, ſimpliciſſimam, præſtantiſſimam indidit, quam rerum uocant unitatem, à qua propendent omnia, & ad eandem redeunt, caligantq; prius, quàm ſuo inhæſerint creatori. Igitur bonitas quidem rerum omnium ipſe deus, per quem cuncta ſunt bona: pulchritudo autem eſt dei radius, à quo rerum omnium ſpecies effinguntur, rurſumq; ab eo, ut luminum patre, deſcendit datum omne optimum, & omne donum perfectũ: proinde qua poſſumus mentis puritate, immo uero illa ipſa unitate, quam uocant mentis caput, & florem quoq;, ſicuti Zoroaſter, qua ſola ſuper animæ, mentiſq; proprietatem extante, putat Iamblichus inter Academicos cognomento diuinus & ſacerdos magnus, unitatem poſſe attingi, integre, ſynceriter, ſancte, ſuppliciter ipſum hunc omnia ſupereminentem, infinitum, inenarrabilem, maieſtate auguſtiſſimnm, ſplendore micantiſsimum, uirtute incomprehenſibilem, tantæ rei exordio, cui ſumus genuina impares debilitate, ſic apprecemur uenerabundi: quando & clariſſimus medicæ ſcientiæ ſcriptor Auicenna, etiam ſi falſis obancillatus ſacris, maximi operis, & conquiſiti exordio diuinitati gratias agendo, auſpicatius ſe tantarum rerum initia ducturum eſt opinatus. Qui cuncta inenarrabili bonitate producis, totius rerum naturæ cauſa, & origo initialis, qui ſapientia infinita, & prouidentia perſpicaciſſima regis, roboras, uiuificas, lenis, mulces, excitaſq;, Summe animorum pater, animantum ſoſpitator, iuſtitiæ fons perennis, ſuper omnem conſtitutæ mentis captum, tibi ſoli cognitæ, & cui ſe largius uaſtiſſima tuæ clementiæ flumina infudere: uita totum, quod eſt in me, ſalua lux totum illumina: uerbum tuum me regat: ſapientia emendet: ſpiritus creator repleat, accendat amoris ignem, ſenſus collustret, infirma noſtri corporis uirtute firmans perpeti. Tu qui ſolus trinus, unus es Deus, benedictionem à me non ſeuocaris, adiuua benigne, miſerere ampliter: da tuæ maieſtatis idolo, quoniam in nullo falli diuinum eſt, primum quidem in uoluntate acquieſcat tua: deinde, ut quæ mox dicentur, tibi placeant omnia, ſintq; (quod dicitur) ſarcta tectaq;, laudes tuas recinant: quando es auctor omnium, & ſine te Cimmerijs offuſi tenebris caligamus altius. Studioſorum deſeruiant emolumentis: qui & facile aſſequantur, quæ uaria nobis, te illuſtrante, lectio ſuggeſſerit. Ipſe uero, qui diu iam hoc uoluto ſaxum, & incudem eandem interdiu noctuq; tundo, ex mentis propoſito totũ opus tranſigam, mihiq; ipſi conſtem perpetuo, ex umbratili nunc primum meditatione in puluerem inſtructu meo, & ornatu prodiens, & forenſem (ut ſic dixerim) aciem, noſtris iuuenibus modo ſint φιλαληθεῖς, Latinæ rei uelut ſeminarium comparaturus. In quo diuerſiſſimorum generum depactis ſeminibus, inde ſibi in agellos ſuos ſuccretas uiuiradices transferat, qui hiſce legendis otium, ac ſubſecundarias impartiri horas non cenſuerit inane, ac citra operæpretium. Quando in ijs, quod olim in templo Pacis factitatum Herodianus ſcribit, quicquid eſt nobis opulentiæ ad hanc horam, reconditum uoluimus, ut theſauri fierent, non libri, ac ne intus modo caneremus, quod factitabat cithariſtes Aſpendius, ſed & foris, quoniam in ſudata ueſte duraſſe abunde uidemur. Cęterum legentes uniuerſim hic commonuero, quod in Moralibus eſt ab Ariſtotele traditum, eſſe quidem eruditi, exactum ipſum eatenus in uno quoq; genere flagitare, quatenus ferat ipſius natura rei. ſimile nanq; cenſetur, mathematicum ſuadentem probare, & ab oratore demonſtrationes exigere.

An deo congruat nomen aliquod, obſeruata ex Theologumenon libris. Cap. I

SI uero parte hac ſtudioſius quærat aliquis, ecquid de principis, ac rerũ parentis dei nomine monumentis prodẽdum ſe ingerat ex ueteribus memorijs, reſpondere breuiter, apteq; ambiguitati propoſitæ ſic propemodum poſſe uideor, Maximum illud, & maximum quidem ſimpliciter, cui opponatur nihil: ſic demum noſtræ mentis captum ſupergredi, ut nomenclaturæ rationem exſuperet prorſus omnem: quippe ab humani ingenij ſolertia rationis quadam ſingulari ui indita ſunt nomina, ut unius ab alio euidens fiat diſcretio, ubi uero

unum

unum ſunt omnia, obſecro te, quodnam inibi nomen excogitaris proprium. Mercurij utiq; profundior nos ſententia latere haud poteſt: Quia, inquit, rerum uniuerſitas eſt deus, proprium eius eſſe nomen haud ullum poteſt, quoniam aut omni nomine deum, aut omnia eius nuncupari nomine, foret neceſſarium: quando is ſimplicitate ſua rerum omnium complicat uniuerſitatem: at quod ineffabile nos dicimus, tetragrãmaton Græci, ideſt literarum quatuor, ioth, he, uau, he: proprietatis tamen ſubire uim creditur, quia Deo nõ coaptetur creatorum ratione aliqua, uerum eſſentiæ ui propriæ. Id uero tralatũ dici unus ualet, ac omnia, ſeu omnia uniter (ſic enim mihi nunc dicere permittant Latinæ rei ſtudioſi) uel proprie adhuc magis unitas. Nec tamẽ ſic unitatem hic inaudias uelim, ut loqui homines aſſueuere: nã ſicuti intellectum omnẽ ſupereminet Deus, ita & nomen omne. Siquidem per rationis motum, qui intellectu longe inferior eſt, rebus induntur diſcernendis nomina. Verum quia contradictoria reclinare nequit ratio, hinc nullum dare nomẽ colligas, cui non opponatur aliud eiuſdem rationis motu: quippe unitati pluralitas opponitur, ac multitudo. Hæc autem deo haudquaquam cõgruat, ſed ea uerius, cui pluralitas ſeſe nulla obiectet, uel (ut ſic dicam) alteritas. Hoc utiq; intellectus menſum excedit: quis enim infinitam intelligat unitatem, per infinitum oppoſitionem quæ omnem excedat? Inibi omnia citra compoſitionẽ ſunt in unitatis complicata ſimplicitate: nec aliud ibi agnoſcitur, uel diuerſum. Quod ſi quis eam cõcipere unitatem queat, quæ etiam ſi unitas eſt, nihiloſecius omnia eſt, dei nomẽ is attingat plane. Et ipſa tamẽ unitas, quamuis propinquius cenſeatur nomẽ maximi, ab uero tamen maximi nomine, quod eſt ipſum maximũ, per infinitum diſparatur, reuelliturq;. Liquet igitur hinc, deo haud quadrare, niſi diminutiſſime, particularia, diſcreta, oppoſitum habentia. Quare Areopagita Dionyſius affirmationes eſſe incompactas pronunciat, quippe ſi Deum eſſe autumas Veritatem, obiectat ſeſe falſitas: ſi uirtutẽ, occurrit uitium: ſi ſubſtantiam, obijcitur accidens: quod & in reliquis fit. Attribuũtur deo tamen iſta per tralationem ab creatis quandã ex perfectione, quam præferunt nomina ipſa. Quod ipſum & in trinitatis auguſtiſsimæ nũcupationibus dilucet: nam quia unitas eſt Deus, gignẽs dicitur, ac pater. Ex eo autẽ quod unitatis æqualitas eſt, genitus, ſiue filius: ex eo quod utriuſq; cõnexio eſt, ſanctus ſpiritus. Quod ſi perpendis exactius, à patre filium gigni, hoc fuit omnia in uerbo creare: quo argumẽto uerbum & artem, ac ideam, creatorũ reſpectu, affirmat Aurelius Auguſtinus. Nam creatura, quia deus pater eſt, eſſe incipit: ex eo quod filius, perficitur: quod uerò ſanctus eſt ſpiritus, uniuerſali cõgruit ordini, coaptaturq;. Quæ ſunt in re qualibet trinitatis ueſtigia, quod Aurelius idem comprobat ſanè, Geneſeos caput enarrans primum. Illud porro nec omiſero, cuius mihi auctor eſt magnus Baſilius in Hexaemero, ſanctum ſpiritum ab Moſaica dici ſapientia, Dei ſpiritum: ut quum ſcribitur, Et ſpiritus domini ferebatur ſuper aquas. Quod ſi amplius quæſieris, quonam hic pacto ſuper aquas ferebatur: reſpondebimus ex ſapientis Syri doctrina, quando Hebraicæ ueritati propior ſit gentium illarum lingua, Ferebatur, exponendum pro fouebat, uitalem aquis fœcunditatem exhibens. Ex quibus dilucet illud quoque, de quo indagine nõ incurioſa quæſitum à multis eſt, nec ab creandi actu ſanctum abiungi ſpiritum.

Quo pacto mundus ſit congeries malorum, & terra improbitatis prouincia, quum multi Deum eſſe mundum dicant, & Moyſes quoq;, ac ſanctæ literæ miris efferant laudibus. Cap. II

QVoniam uerò ab dei maieſtate immenſa, & inenarrabili recte, ſicuti decuit, auſpicati ſumus, quãdo & initijs omnibus ueteres præfari ſolitos, Pauſanias ſcribit, captandi gratia ominis boni, θεός, θεός, quod Aelius quoque comprobat Dionyſius, & principium omne Plato ſcribit, ac repetit Proclus, eſſe diuinum: non inſcite opinor, nec improſpere, aut, quod ille, ait, inſubide ſecundum operis inſtituti caput mundo dicabitur. Quem in libro de uniuerſi natura Plato deum beatum appellare nõ dubitauit: animam quoq;, ut Plotinus interpretatur, ab opifice bono ideo eſſe traditam, prodens, ut mundus poſſet intellectualis euadere, quod quidem neceſſarium fuerat: ſed citra animam, inquit, id uerò effici non poterat. Verum ante hos longe in ſermone, qui Pimander inſcribitur, Mercurius nil, inquit, eorum quæ in mundo ſunt,

interit:ſi enim ſecundus eſt Deus ipſe mundus, necnon immortale uiuens:impoſſibile eſt,immortalis animantis partem aliquã interire. Quæcunq; mundo inſunt, mundi ſunt membra:homo præſertim,animal rationale.Primus omnium uere ſempiternus,immortalis,ingenitus eſt Deus,omnium auctor.Secundus uero deinde ad illius imaginẽ mundus,ſemperuiuens,non ſempiternus: nam quod ſempiternum eſt, ab altero factum non eſt.Quinimmo in Naturalis hiſtoriæ initio Plinius, Mundum credi numen,par eſſe putat,ſed æternum,immenſum,ingenitum,nec interiturum unquã. Cæterum quod fatendum ſit,ego quidem non utiq; mundum,ut deum contenderim eſſe uenerãdum: at uerò tanquã inenarrabile ſummi dei opus ſuſpiciẽdum, facile cenſuerim, etiam ſi ſomniantis hoc putat Epicurus,non philoſophãtis, quiq; ne primoribus quidem labijs phyſiologiã guſtarit,ideſt naturæ rationem. Quãdo & Aſtronomicon primo M.Manilius ſic ſcribit.

At manet incolumis mundus,ſuaq; omnia ſeruat:
Idem ſemper erit,quoniam ſemper fuit idem.

Bonum item,multiformi imaginum uarietate diſtinctum, concinnatumq;, necnon circumflexu complectentem,quicquid uenerationem,laudem,amorem,pulchritudinis excellentia,aut dignitatis amplitudine cumulatum parere poteſt.Nec enim fruſtra in libro ueritatis & uitæ Moyſes ait,nunc ſingula in mundo bona,nunc cuncta ualde bona ex artifice ſummo propagata.Nam nec aliorſum pronuntiatum & illud,Cæli enarrant gloriã Dei,& opera manuum eius annuntiat firmamentum. Deprehenſum certe ab peritioribus eſt, in mundi creatione principem deum arithmetica eſſe uſum, geometria item ac muſica:ſiquidem arithmetica ratione compacta,cõnexaq; creduntur elementa:geometria uero figuras effinxit,ut inde firmitatem conſequerentur,ſtabilitatem, ac pro naturæ uimobilitatem. Proportiones adnexuit muſica,ne terræ plus in terreno ſentiretur elemento,quàm aquæ in aqueo,& in aereo aeris, & ignis in ignea natura: nec elementorũ ullum omnino in aliud reſolui ulla quiret ratione. Vnde colligi poſſe,mundi molẽ haud perire. Proinde quum audis, à deo eſſe uniuerſa in numero creata, & pondere ac menſura: intellige, ad arithmeticam numerum referri, pondus ad muſicam,ad geometriam uerò menſuræ adiectum nomen:quippe aſtringente grauitatem leuitate, confouentur omnia,fulciunturq;: in meditullio nanq; ignea poteſtate cohibetur terra, ſed & huic ignis innititur.Ita profecto eſt,magnitudo exquiſitiſſimi, nec laudati unquam pro dignitate operis,necnon late patens uis,& motus mirabilem opificis præ ſe fert potẽtiam.Diſpoſitio uerò excultiſſima mirificã oſtentat ſapientiam. Vſus uerò ad optimum ubique conducens latius exuberantem nobis ingerit bonitatem.Proinde ſummi Platonici uniuerſum hoc,ceu auguſtiſſimam dei ſtatuam eximie uenerati ſunt:& quę in eo cæteris maieſtate naturæ præſtare uidentur, tanquam idearum (ut ipſi uolunt) certiora ſimulacra. Cæterum in tanta rerum gloria,quonam pacto id diſſimulauerim,quod in ueteris Theologiæ libris uideor legiſſe? Ipſum hunc, quem tantopere admiramur, mundum, malorum appellari congeriem: terram uerò, eadem inſectatione, improbitatis prouinciam dici.Quod & uulgo ita ſubinde iactatur,ut planè adagij uicem obtineat. Nam ab Platone quoq; dictum eſt in libro de ſcientia,Mala omnino deleri non poſſe, uerum ea neceſſario euenire,nec tamẽ apud deos eſſe, ſed apud mortalem naturam, inferioremq; hunc locum aſſidue circumuolui. Hiſce quin item Ambroſij ſententia concinit bracteata, Mala ineſſe mundo, quis omnino ſapiens audeat inficiari, frequenti adeo ad mortem in hoc ſeculo lapſu? Hoc tam diſſentaneum, tamq; pugnans, ſic tamen antiquorum rationibus confouere, atq; tueri poſſumus. Bonum,inquit Mercurius,in uno tantum deo eſt, immo ipſum bonum deus ipſe ſemper:nam & in Euangelio Matthæi CHRISTVS, οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰμὴ ὁ θεός. Quum bonum dicimus,bonum id, quod omnia continet bona, & quod bonum ſemper,intellige. Hoc uero uni adeſt deo, nullius unquam inopi, iniuriæ non obnoxio,qua in iram præcipitetur, numen eius late dominatur, nil eo ſapientius.Sicuti uerò malorum nullum ineſt illi, ita nuſquam alibi reperias bonum, ne in ipſo quidem mundo, qui utiq; paſſionibus genita replet, ut pertrito ſcholis uerbo interim citra ſciolorum morſum utamur: nam & generatio ab paſſione non ſequeſtratur: ubi autem paſſio,nullo modo bonum: ubi bonum,nõ habet ibi locum paſſio. Sicuti uerò materiæ omnium conceſſa eſt participatio, ita & boni participatione mundus bonus: bo-

nus

nus,inquam,quatenus & ipſe omnium effector:at minime in alijs bonus, paſſibilitatis,
& motus ratione.Nuſquam in eo pulchrum compereris, nuſquam bonum. Siquidem,
quæ modo titillant ſenſus,ſimulacra ſunt,& miraculorum uanitas. Ipſa quippe natura,ui
taq; mundi,ut placuit Plotino,quaſi maga,imagines ipſius boni, ueri, pulchri ubiq; fin-
git,uelut eſcas,quibus animas huic mundo per auaritiam, uoluptatem,inanem gloriam
mancipatas fallit.Deum cogita,circa pulchritudinem demum uerſaberis. Certe libro o-
ctauo Enneadis quartæ de animę deſcenſu in corpora, Plotinus idem conſtanter aſſeru-
it, ſenſibile totum à Platone contemni, & commercium animæ cum corpore damnari,
qui & arcanum illud ueneratur oraculum,quo traditur, Animam hic in cuſtodia quadã,
& carcere diſtineri.Quin,inquit,ſpelunca apud Platonem, ſicut & antrum in Empedo-
cle,apud quem ψυχόπομποι poteſtates inquiunt,ἠλύθομεν τόδ' ὑπ' ἄντρον ὑπόστεγον,uniuer
ſum hoc nobis ſignificat.Solutionem è uinculis, & ex ſpelunca aſcenſum, ipſam accipi
puto animę ad intelligibile progreſſionem. Vanitas uanitatum,& omnia uanitas,inquit
Eccleſiaſtes. Sed ait Hieronymus,ſi creatura omnis bona eſt, ut quæ ex boni creatoris
fontibus profluxerit,quo nam pacto uniuerſa uanitas? Si terra uanitas,nunquid & cœli,
& angeli,throni,dominationes,poteſtates,cæteræq; uirtutes? Sed quæ per ſe bona ſunt,
melioribus collata uanitatis aſciſcunt nomen. Stellam lunæ confer, cæca eſt:lunam ſoli
iunge,non rutilat:ſolem CHRISTO ſi componas, tenebræ ſunt. Adde quod ubi Pla-
to ait, Mala in mortali natura uerſari:id exponens Plotinus, eſſe inquit neceſſario ali-
quid ſubcontrarium bono,ideſt ſub boni imperio collocari aliquid, ab eo maxime di-
ſtans,ac penitus diſſimillimum, ideſt infimam mundi materiam. Hoc autem loco mo-
nendi ſumus,contrarietatem ab hoc philoſopho, ut eius doctrinæ ſtudioſis placere ani-
maduerto,accipi,non repugnantiã duarum in eodem genere qualitatum,ſed diſtantiam
rerum undiq; maximam,oppoſita facientem, ferentemq;,quomodo eſt materia ſubcon-
traria deo:hæc namq; eſſentia non eſt,ille uero eſſentiæ principium: hæc malorum ori-
go,ille bonorum. Salus una,uia item una,pietas cognitioni adnexa. Tunc humana mẽs
recta concipit,& meditatur:ubi ab principe natura infuſum exceperit radium. Quòd ſi
immundorum ſpirituum afflata prauitate ſubdiderit colla iugo,ſuccreſcunt inde,proger
minantq; adulteria,ſtupra,homicidia,id genus alia cõplura. Quo forſan argumento Lu-
ciferiani uniuerſum mundum eſſe diaboli aſtruebant, & factum de eccleſia lupanar. Il-
lud neutiq; ſilentio inuoluendum,ubi ex ſacra pagina hoc aduocauimus, Cæli enarrant
gloriam dei: ſic ab eruditis intelligi,ut cælorum appellatione,ſpiritalia ſignificentur en-
tia:quia Hebraice articulus adijciatur,ha: uelut in Geneſi,In principio creauit Deus ha-
ſamaim:quod ſi dematur,tunc cœlos accipi uiſibiles.

Humana natura aſtruitur non uilis,nec contemnenda. Hominis cauſa om-
nia eſſe à deo quodammodo producta. Hominem futurum fuiſſe immorta-
lem,ſi non peccaſſet. Ante peccatum,an noxium quippiam produxerit ter-
ra. Incorruptibile quot dicatur modis. Cap. III

CAeterum poſteaquàm huc prouecti ſumus,ut rationalis naturæ gradum o-
ſtendere aliquo modo uideri poſſimus humilẽ, infauſtum, & nullo ferè cũ
cæleſtibus communicatu, quum illic uiuacitas ſit æterna, & indefecta, hic
caduca,& ſubciſiua ingenia,pręſtò ſit & mira ſublimitas, tanta faſtigij inter
capedine interuallata ab infimis:Putemur interim oratorio more,hominis
patrocinium ſuſcepiſſe,aut certe Academicorum ſcholas ingreſſi opinationes illorum
interdum amplexari,qui ueriſimilitudinem captantes, & inde Sceptici nũcupati,nil om
nino aſtruebant.Enitamur ergo iam hinc promere,quæ hominem, & illius terrenum lo
cum faciant anguſtiorem,ſuo metientes omnia modulo:&, ut Pindarus inquit, καθ' αὐ-
τὸν,ut ſimul Plinio occurramus,tradenti,Hominem nõ ideo eſſe proximum deo genitũ,
ut uilitate iuxta belluas eſſet,uelut ſuillæ nari aureum plane inſertarit annulum deus. Si-
mul etiam Platonicis ſatisfaciamus,ſalamandra quandoq; frigidioribus,à quibus prodi-
tum ſcimus,Mundi partem,quæ ſupra lunam ſit conſtituta,eſſe mutationis neſciam,ge-
nuina luce perſpicuã,perpetua tranquillitate beatam,diciq; agentem: quoniam quę hic
ſunt,cæli uultibus (ut ſic dicã) ſint obnoxia. At infra lunã diuerſa omnia,ubi ſit uitę mor
tisq; collimitiũ,tumultuentur elementa,cooriantur procellæ,omnia quodãmodo præci

pitentur in interitum: ideoq; recte patiens mundi portio cenſeatur, immo uerò inferorum locus: quoniam animæ malum ſit, ad materiam ſe deflectere, quam in Theæteto nominat Plato diſſimilitudinis regionem, hoc eſt diuinitati undiq; diſſimillimam: dicatur & Lethæus, ſed profundus: & terræ tartara, in quę anima deiecta, in cœnum creditur cor fuiſſe tenebroſum. Mors, inquiunt, animæ eſt, dum corpore mergitur, in materiam labi, ipſaq; repleri. quod ſi ſuſpectet nuſquam, ſed in cœnum identidem reuoluatur, etiam inde fieri, ut apud inferos dicatur dormitare. At ſi ueritatem, reiecta omni ueſica, & ambitionis tumore paulum compreſſo, amplius libeat perpendere, comperiemus primum, quicquid eſt naturæ corporeæ, hominis cauſa eſſe productū. Nam quis neſciat, elementorum illuc rationem ſpectare, ut inde compoſita confingantur? Compoſita uerò inanima nónne propter animata, ut imperfecta propter perfecta? Plantæ utiq; animalibus deſeruiunt: at hæc, immo uerò omnia ſimul, humanis uſibus ſunt deſtinata. Sed quid in humili uerſamur? cur non ſurrigimur? & quæ tam miranda uidentur, nobis item obſequium præſtare comprobamus? Expende radiantis deos, ut inquit Apuleius, quibus cæli chorum comptum, & coronatum ſuda tempeſtate uiſimus, pictis noctibus, ſeuera gratia, toruo decore. Suſpice, inquam, in hoc perfectiſſimo mundi, ut ait Ennius, clypeo mitis fulgoribus, uariata cælamina: quorum ex aſſuetudine ſpeciem quandoq; mirari deſinimus, nónne noſtris emolumentis iſta deſtinantur? Mihi certe ita compertum, quantumuis illa inenarrabili ſint ordine diſtincta, quantumuis dignitate humanum captum excedenda, tamen quodammodo propter hominem uideri creata. Nam & in Phyſicis pronuntiat Ariſtoteles, hominem eſſe aliquo modo finem: etenim ſecundo De generatione & corruptione idem ſcribit, à deo uniuerſum eſſe repletum, quia generationem fecerit continuam. Hæc uero non eſt, niſi ex cælorum motu: unde conſequutione quadam colligi, motus eſſe generationis cauſa factos, quin & mobilia, & motores quoq; modo quodam: quippe motuum finalis cauſa generatio eſt, & cæleſtium quoq; corporum, ut mobilium, non ut corporum, & ſubſtantiarum. Porrò generatione ceſſante, ceſſabit motus quoq;. Quæ ſi ceruicoſior aliquis etiamnum putat irridenda, apio (quod dicitur) uix ſatis inſpecto, uelut Palladi felem coaptare connitamur, audiat (quæſo) patienter, quæ in ſanctis literis obſeruata, ſubnotanda cenſuimus, ſic uerò Deuteronomij capite quarto, legimus: Ne forte oculis eleuatis in cælum, ſolem uideas, & lunam, & omnia aſtra cæli, & errore deceptus adores ea, & colas: quæ creauit deus tuus in miniſterium cunctis gentibus. Homo itaq; in mundi meditullio conſtitutus, ueluti rex planè, dominusq; cunctorum, huc illuc porrectis, expanſisq; poteſtatis ſuæ uiribus, fruitur omnibus, omnibus imperat. Id non ſacris modo literis celeberrimum eſt, ſed dictat ratio, & rerum ordo mirus. Id uero imperium ac regimen ex prudentia eſt, quæ propria cenſetur hominis, in quo uirtus ea generalis eſt, quum in brutis per partes uideatur, ſicuti in aranea ad contexendam telam, quamobrem iure homini ſubijciuntur. Confirmat hæc, ut de Plinio interim ſileam, Mercurij auctoritas, qui diuiniſſime multa quidem, ſed & illud peruidit, Pater, inquit, omnium intellectus, hominem ſibi ſimilem procreauit, atq; ei, tanquā filio ſuo, congratulatus eſt, propterea forma delectatus propria, opera ſua omnia uſui conceſſit humano. Amplius & in literis noſtris M. Tullius aptiſſime colligit, Mundum uideri effectum eorum animantium cauſa, quæ ratione utantur, qui ſunt dij & homines, quibus, inquit, profecto nihil eſt melius, ratio namq; omnibus excellentior. Iam, ut alia miſſa faciam, quis non uidet tum magni ſacerdotis ſentētia, tum ſummi oratoris propheticum illud confirmari ferè: Dixi, Dij eſtis, & filij excelſi omnes. Quod ſi inferat aliquis, male à me ita colligi: & inanes flari gloriolas, quoniam nuſquam non imperium hominis pernoſcatur proſciſſum, conuulſum, extritumq;: ac rem omnino ad manticam, quod dicitur, & incitas relapſam: Reſpondebunt Chriſtiani patres, ſupplicium eſſe ex admiſſa noxa, non rerum ordinem, quippe quo ſibi iure poteſtatem uendicet, qui uix dum in uitalem productus lucem, protinus ſe Deo rebellem præſtitit: ut penè cum nutricis lacte, ut ſic dicam, flagitiorum ac ſuperbiæ ſeminā hauſiſſe uideri poſſit. Quod adeo uerum eſt ut auctor nobis ſit Beda, Ante hominis peccatum nil noxium ab terra progerminaſſe, non herbam ueneno peſtilētem, nō arborem ſterilitatis inutilem uitio, ſequeſtrata item natricum uirulentia, & uiperarum. Quanquam quod ad hoc pertinet, etiam ſi uel antea pullu-

pullulatu ſuccreuiſſe iſta, non inficiemur, minime tamen ſuperſit querelis locus. Nam tum perinde ſit, ac ſi terram inſimules, quod non omnes homines boni. Amplius, quod uel in cælo non omnes angeli boni. Equidē ſolis ardor præualidus ſpicas torrendo concoquit: idem tamen gignentium exordia perurit. Ita profecto eſt, eorum quæ de terra ſeſe promunt, ſpecificam ſingula rationem præferunt, ac pro uirili creaturæ complent uniuerſæ pulchritudinem: alia ſiquidem eſui adnaſcuntur, uſibus alijs alia. Quod tibi inutile cenſes, quibuſdam cōfert inſigniter. Quod gulam minus prolectat, hec in menſam admiſeris, medendi ſalutarem ſuggerit uim: conio libidinū furores compreſſi emarcuerunt plerunq;: helleboro affectiones corporum inueteratæ interdum ſolutæ comperiuntur. Quare ex ijs ſuggillatio creantis dei nulla, ſed gratiæ incrementum potius. Quod cum magno Baſilio in Hexaemeri libellis comprobat Ambroſius. Verum, ut uideo, moriendi neceſſitate urgemur præcipue. hæc nobis infeſtos maxime facit, qui hominis ſtatum hoſtiliter inſectantur: aſtruentes id etiamnum uſu uenire, uti optimum quenq; & ſtatim & præcipue pigneretur deus: nam & Caſſius Hemina, Quæ nata ſunt, ea omnia denaſci aiunt. Nec uident primum illum noſtri generis patrem, tanquam Cæciam quendam, ipſum ſibi calamitatū adſciuiſſe nubila: etenim ſi non peccaſſet is, quodnam foret nobis cum morte commercium? An Apoſtolum non audimus dicentem, Corpus eſſe mortuum propter peccatum? non dixit, Mortale corpus ex peccato: ſed mortuum. Id quippe ante peccatum mortale fuerat, & immortale, quia poterat mori, & non mori. Aliud eſt autem non poſſe mori, aliud poſſe non mori. Mortalis erat homo conditione corporis animalis: at conditoris beneficio immortalis. Confirmat doctrinam hanc Nicolaus theologus, comprobat in Ciuitate diuina Aurelius Auguſtinus, docens propter peccatum naturæ principem intonuiſſe: Terra es, in terram ibis. Sed & Gregorius ampliſſime aſtipulatur, quum aſſerit, Ita fuiſſe conditum hominem, ut manente illo, decederent tempora, nec cum temporibus tranſiret. ſtabat enim in momentis decurrētibus: nec ad uitæ terminum per dierum incrementa tendebat. Poſteaquam uero conditor eſt offenſus, ire cœpit cum tempore, & tabernaculum mortis eſſe humanum corpus. Ac uti ſcienter prodidit Pindarus, ἐπάμεροι, τί δέ τις, τί δ᾽ οὔ τις, σκιᾶς ὄναρ ἄνθρωποι. Et apoſtolus Paulus ad Romanos: Per peccatū intrauit mors in mundum. Beatus item Thomas incorruptibile modis dici tribus aſtruit: Primo materiæ abſentis ratione, ut in angelis: uel quia non ſit materia in potentia, niſi ad formam unam, ut in cœleſti corpore. Altero modo ex parte formę, ubi rebus ex ſe corruptibilibus adnexa diſpoſitio eſt, qua prorſum ab corruptione uendicētur, quod quidem ſecundum gloriam incorruptibile aſſeritur: nam in epiſtola ad Dioſcurum Auguſtinus ait, Tam potenti natura animam à deo factam, ut ex eius habitudine redūdet in corpus ſanitatis plenitudo, & uigor corruptionis neſcius. Tertio dicitur modo incorruptibile cauſæ efficientis ratione, ſicq; in innocentiæ ſtatu incorruptibilis fuiſſet homo, & immortalis. Quod in libro quæſtionum Noui & Veteris teſtamenti aſſeruit Auguſtinus. Nam quia naturæ corporeæ proportionem rationalis anima ſupereminet, congruenter uirtus ei eſt initio contributa, per quam ab interitu corporea aſſeri poſſet materia. At huius theologiæ ignarus Plotinus, etiam ſi eſt inter Platonicos tanquam maiorum gentium, de humanis agens animis: Pater, inquit, miſericors mortalia illis uincula impegit, ne ſemper huius uitæ miſerijs teneantur. Quod ſi auctoribus noſtris non præſtandam fidem, contendant Platonici: ueluti ad paruulam Cynoſuram, qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto, uti eſt ab Arato proditum, non ad Helicen, & Septentrionum claritatem aciem intenderimus: reſpondeo, ex ipſorum doctrina, eſſe in primis credendum, Quoniam mentes diuinas illa præ cæteris præſagia indicant, ut in Phædro ſcribit Plato, quæ arte nulla, & conſilio fiant: qualia ſunt, quæ de Diotima uate, & Socrate, & Epimenide, idem Plato refert: quæ de Sibyllis Varro unà cum Platone: quæ de diuinis philoſophis Hebræi tradunt. Horum omnium mentes tum orbis remotiſſima obibant, ſecretiora pandebant, quum à corpore ſeiunctæ, in unitatemq; ſuam collectæ deo maxime inhęrebant: quod Mercurius non negabit: ſed Auguſtinum, Gregorium, & antea multo apoſtolum Paulum, quem, & Barnabam mirati adeo Lycaones ſunt, ut Iouem putarent, ac Mercurium: quis in eo ſtatu conſtituendos audeat inficiari, qui diuinum ſentirent afflatum, & præter doctrinæ profunditatē, quæ illis affulſit

ampliſſime,etiam ſtupenda præcinerent myſteria? Vitæ ſanctitas, miraculorum numeroſa ſeries efficacius me in fidem pertraxerint,quam Platonem Socrates, aut Epimenides,quos ueluti quintæ claſſis, in hac præſertim cenſura ne dignos quidem arbitror qui nominentur,ne quis hoſce adeo Coryphæos ducat, ut iuſto cum eis ſacramento contendere non ſit,ac interdicto certare. Addamus hoc amplius,ut peruicacium impudentiam reuincamus,Hominem primum,ſi non peccaſſet, fuiſſe immortalem futurum, non Chriſtiana modo aſtruit ueritas,ſed & Magi unà cum Platone carminibus ſuis parari immortalitatem poſſe aſſeuerabant. Zoroaſtris magiam nil aliud in Alcibiade putat Plato, quàm dei cultum. Et alibi idem Plato,non carminibus modo ſancit, uerum philoſophicis item rationibus & temperari animum, & corpus uel ſemper, uel diu iaſrem à morte procul poſſe ſeruari. Hoc nec Auicenna negauerit, qui animo in ſeipſum reſtituto in corpora quæuis mirandam conceſſit poteſtatem. Zoroaſtris porrò, & Hoſtanis ſectatores non inficiantur, ob ueterem quandam humanæ mentis infirmitatem omnia nobis infirma,difficiliaq́ contigiſſe. Quòd ſi quis animæ temperamentum reſtituerit, compoſitiora mox futura omnia. Ex Pythagoreorum arcanis & illud eſt,animam idcirco in ſenſibili mundo tot occurſantem malis conflictari, quia ſenſibilium bonorum auiditate illecta intelligibilis mundi bonis fuerit exuta. Sed in re confeſſa nimis multa. Quòd ſi laborioſa item obijciatur uita, refelli id ratione poteſt eadem. Nam ut ait Nicolaus theologus, Ante peccatum,& ſuperbam hominis deſignationem, terra ſponte alimenta ſuggerebat accommoda: propterea poſt offenſam apud Moyſem deus, In ſudore uultus tui ueſceris pane.

Terram eſſe mundi chorum medium. Quæ ſit Muſarum chorea, Quid Apollo. Terram eſſe ſtellam unam,ex Pythagora. Cur dea ab Platone dicta. Terræ nomen non eſſe uile. Cur firmamentum dicatur, Item cælum quomodo unitas omnium. Aquarum cœleſtium ratio. Terræ pręconia plura,& quę ſit eiuſdem forma. Cherſos quid,item cherſæa. Zedoros terra cur. Cap. IIII

POrrò num tibi uilior homo eſt, quod ſit quaſi in imum, hoc eſt in mundi cardinem,centrumq́ relegatus,abiectusq́? Ego quidem fateor, quod ex Ariſtotelis ſententia Auerrois primo cæli confirmat, Terram inter elementa ignobiliorem haberi, ignem uero nobilitate præſtare. Quæ rerum ſeries non modo,inquit,in ijs uiſitur inferioribus,ſed in corporibus item cæleſtibus: nam in libro de animalibus dixit Ariſtoteles,Lunæ naturam per ſimilem uideri terreſtri naturæ. Scribit in libro de ueritate Thomas etiam,cæli corpus eſſe humano corpore nobilius, quia cæleſtia quidem agant, noſtra uero corpora patiantur: nam & ignis ut actu calidus in noſtrum agit corpus,potentia modo calidum. Cæterum ſicuti ignis naturæ ſuæ mobilitate, raritate,luciditate in mundi ratione,qui ambiret,maxime contulit: ita & terra ſoliditate inſita ad media mundi compingenda perutilis ac neceſſaria fuiſſe uidetur: unde & *ἰσόῤῥοπον*, id eſt æquinutantem,appellant Græci. Eam uero optimum maximum deum,tanquam chorum aliquem diuini templi medium conſtituiſſe, amplius animaduertenti patet: ut prætereamus quod Aſtronomicon primo Manilius ſcribit:

Quod niſi librato penderet pondere tellus,
Non ageret curſus mundi ſubeuntibus aſtris
Phœbus ad occaſum,& nunquam remearet ad ortus,
Luna'ue ſubmerſos ageret per inania curſus.

Nam quum mundum,ut Platonici uolunt,ubiq́ conſtrueret rationis pleniſſimum, quo clarius ſuum referret auctorem: in ſphæra qualibet uiuentia pleraq́ collocauit, quæ non templum modo redderent excultiſſimū: ſed ſummi opificis laudes aſſidue concinerent: quod ipſum humanas itidē mentes in meditullio poſitas facere uoluit. Hæc uero eſt illa ueteribus celebrata Muſarum chorea, quæ ad Apollinis ipſius imperium recinit perpetuò,ſaltatq́. Ipſe uero, ut ait Orpheus, *πάντα πόλον κιθάρῃ πολυκρέκτῳ ἁρμόζει*. id eſt cælum uniuerſum cithara temperat canora. Apollo uero hic non alius eſt, q̄ deus, quē uniuerſalem uocat Pythagoras, dictumq́ uult quaſi *ἁπλὸν*, id eſt ſimplicem, ac unum, uel *ἀπὸ ἄλλων*, id eſt ab alijs ſequeſtratum,& multitudinis neſcium: quo argumento in Palatini Apollinis templo pependiſſe lychnos inſtar arboris mala ferentis, planè contenderim

rim. Et quoniam Pythagoræ incidit mentio, quem Plato eximie ueneratur, in quoqꝫ ingenium effulſiſſe diuinum, grauiſſimi auctores prodidere: ſuccurrit, quod ex doctrina promitur eiuſdem, pertinetqꝫ ad noſtri huius elementi præconium. Hic enim, ſicuti accepimus, & meminit in libris de cælo & mundo Ariſtoteles, Terram è ſtellis unam eſſe prædicabat: quod in cõmentatione de Platonis doctrina comprobat Alcinous, & fortè ſignificauit Plotinus, ubi ait, Terram, ſi uniuerſo comparetur, eſſe ueluti punctum, uel quaſi ſtellam quandam, minimam reliquarum. Propterea ſi concipias, eſſe te in ſublimi quopiam mundi loco, unde oculis ſubijciatur terræ moles, aquis circumfuſa, & ſolis, ſyderumqꝫ radijs illuſtrata, non aliam profecto uiſum iri probabile eſt, quàm qualis modo uiſatur lunaris globi ſpecies. Verum hoc quæſo, cuiuſmodi putas, quod in ſpatij medio æquilibrata, per ambitum tanta cælorum maieſtate obuallatur, quorum rotata uertigo motu, ut Varro dixit, orbito, immenſam illi confert ſalubritatem, dum noctis dieiqꝫ cuſtos ita annum attemperat, ut alimentorum omnis generis nec copia deſit, nec bonitas? Illa uero cæleſtium radiorum in unam eam coniectio, ac ueluti diſiectorum aggregatio qualem non modo ſplendoris excitat micantiſſimam claritatem, ſed comparat inde uirtutem? quanquam non me fallit, Plotinum ſcribere, eam radijs contemperationem non poſſe obuenire, ut coalitu, cumuloqꝫ nouam ſibi cõcilient uirtutem, aut mirabilis aliqua inde forma diſſultet. Illud inficiari poteſt nemo, cæleſtia maris functionem quodammodo ſubire, infima uero hæc fœminæ. Nam ſicuti & caloris, & uitæ fons, ac propago eſt cor, ita & cæleſte cor, ipſe ſol, noſtra hæc pro caloris poteſtate mouet, afficit, adqꝫ uitam prolicit, adnuente ſtellarum item errantium ui: adeo ut mundi uterus uideri terra queat, in quem coeant in generationem prodeuntia, cæleſti fermentata uirtute. Principes dei, inquit Varro, cælum & terra: hos Aegyptus Serapin dicit, & Iſin. Terra & cælum, ut Samothracũ initia docent, dei ſunt magni. Quid uero ibi aſſerendum, quum Plato rerram uocat deam antiquiſſimam deorum omnium, qui cæli ambitu cludãtur? Putat Plotinus hoc loco, terræ ab Platone animam eſſe contributam: quæ quum animantia progignat innumera, ſitqꝫ animalis maximi, id eſt mundi membrũ, tum in primis non abſqꝫ neceſſitate, tum nec aſpernabile, Cenſendum eſt, inquit, animal eſſe, ſed intellectuale atqꝫ diuinum, & ſenſu quoqꝫ pollens: nam quum anima uim iudiciariam habeat, habet & facultatem, per quã dum ſpectat in corpus, de paſſionibus illius ualeat iudicare. Sed hæc ille uiderit. Chalcidius in Platonis Timæum, antiquiſsimam deorum opinatur dici, uel quia eſt animaliũ capax locus, qui præcogitetur ijs quæ in loco ſunt, neceſſe eſt: uel quia puncti rationem habet terra, quod ſanè omni eſt magnitudine antiquius, atqꝫ omni quantitate, naturali quadam mentis conceptione: uel etiam quod quæ ſtant, ijs quæ mouentur, mente præeunt, quando motus omnis poſt ſtatũ ſumit initia. Nobis certe ex ijs quæ hactenus deprompta ſunt, iamiam minus uidetur mirum, cæleſtem patrem rationales animas conditoris lumine obſignatas, ubi late dominentur, hic occludere, rurſumqꝫ præſcripto ambitu peracto, canere receptui. Quod ſi quem peruicacius terræ nomen, ut uile offendit, is mihi haud ita multa uidetur lectitaſſe, quum & ſcientiſſimi philoſophi lunam æthereum terram appellare non dubitarint, nam & Mercurio aquam attribuerunt, aerem Veneri, ignem ſoli. Sed amplius ordine ſubmutato, ignem item aſcripſerunt Marti, aerem Ioui, Saturno aquam: ſphæram uero quæ procul ab errore conſtituta, aplanes dicitur, dixerunt eſſe terram, in qua celeberrimi apud poetas Elyſii cogitentur campi. Quod ne quis riſu explodere pergat, nõ abſimile eſt quod in ſanctis habetur literis: Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram. & in theſauris eiſdem, nónne terram legimus uiuentium? Nónne Moyſes & Dauid aquas per cæleſtia fundunt? Et Nicolaus theologus, Aquæ dicuntur, inquit, æquiuocè: nam quæ ſunt ſuper firmamentum, cæleſtis ſunt naturæ, quæ ſub firmamento, elementaris. Auguſtinus in Geneſeos enarratione, Saturni ſtellam eſſe frigidam contendit, ex aquarum ſupercæleſtium uicinia. Quod quia mirum accidit, audi ex libro Hexaemeri ſecundo doctiſſimi Ambroſii ſentẽtiam: Nónne, inquit, diuina prouidentia proſpexit neceſſariò, ut intra orbem cæli & ſupra orbem redundaret aqua, quæ illa feruentis axis incendia temperaret? Quin & mox paulò, Quis igitur ambigat, quin æther ignitus, & magno feruens uapore, omnia fuerit exuſturus, ni lege quadam ſui prohiberetur auctoris, ut nec flumina, nec lacus, uel ipſa maria uim eius

ualeant

ualeant reſtinguere? Proinde deſuper impetu quodam deſcendens aqua in tantos plerunq; imbres exundat, ut flumina & lacus repente oppleantur, & redundent maria. Quo nomine ſolem ſubinde madidum uidemus, ac rorantem: ex quo euidens promitur indicium, ex aquis illum ſibi alimentum ad ſui temperiem haurire. Verum quibuſdam tantum ineſt ueritatis impugnandæ ſtudium, ut ſolem ipſum naturæ eſſe calidioris inficientur, quod albus ſit, nõ rubicundus, aut rutilans ignis ſpecie. Ridenda uerò parte hac Origenis doctrina tradentis, Aquas ſuper firmamẽtum nõ eſſe aquas, ſed fortitudines quaſdam poteſtatis angelicæ: rurſumq́;, ſub firmamento, ideſt quæ ſuper terram ſunt, eſſe uirtutes cõtrarias, ideſt dęmones. Soliditatem uerò quaſi terrenam adeſſe cœlo, ratione cõiectari, Plotinus putat: nam terræ naturam opacam, proindeq́; luci aduerſam, & denſitate immobilem, brutamq́; ab cœlo abeſſe lõge arbitratur, micantiſſimo, & ad motum maxime pernici. Rurſus & aquam, quæ inſita frigiditate in primis cælo aduerſetur, quod eſſe cõſtat calidum primum. Noſtri, ut Solomon Hebræus interpres innuit, Firmamẽtum ab firmitare dictum autumant: quoniã ut in Iob legimus, Cæli quaſi ære, ſolidiſſimi fundati ſunt. Hinc & apud Homerũ, οὐρανὸς πολύχαλκος dicitur, ideſt æris multi cælum: quod ad ſoliditatem refert Euſtathius: proinde, inquit, alicubi σιδήρεον, ideſt ferreum nuncupatur: aut quia mythicorum eſt, eſſe inibi χαλκοβατῆ δώματα, ideſt æneas domos, ab artifice ſubſtructas Vulcano. Et Seneca ſcribit, In quæſtione eſſe, ſolidumne ſit cælum, ac firmæ concretæq́; naturæ, an ſubtili tenuiq́; nexu, agatur, an agat. Cæterum ſcribit in Phyſiogonia Heſiodus, Tartaro circuniectum eſſe æneum ſeptum, ideſt χάλκεον ἕρκος: quo nomine putãt eruditiores, aerem intelligendum διὰ τὸ διηχὲς, καὶ εὔηχον, quod per ipſum feruntur ſonitus, beneq; ſonet. Scribir tamẽ Heſaias, firmatum eſſe à Deo cælum, ſicut fumum: quod, inquit cum Baſilio Ambroſius, extulit propheta, ſubtilem cæli naturam, nec ſolidã, cupiens declarare. Sciendum & illud, Cælorum nomenclaturã communem cenſeri, quando cælos plures ſanctior comprobat ſcriptura, ſpeciei uero appellationem eſſe firmamentum: quippe ita legimus, Et uocauit Deus firmamentum cælum. Illud enim ex genere profertur, ubi in principio cælum enuntiat factum, omnis namq; cæleſtis creaturæ fabrica comprehenditur. Addamus hoc amplius, quo noſtri loci nobilitas inſignitior fiat & plauſibilior, Cælum eminentiſſimi auctores unitatem eſſe dicunt omnium corporum: id ita intelligi uolunt, tanquã cæli pars quælibet totus ſit mundus inferior, quia ſit in ſtellæ cuiuslibet uirtute omnis caducorum corporum uirtus. Id quod ſymbolicè Pythagoras ille ſapientiſſimus ſignificaſſe uidetur, ubi in luna, reliquiſq; ſyderibus elementa quatuor, montium ſupercilia, uallium cõſtituit humilitatem, quinimmo ſtirpes quoq;, & quæ apud nos uiſuntur omnia: neq; enim ſtellarum in cælo ulla eſt, quæ non ambiat totum, quod ſublunaris complectitur mundus. Ex ijs opinor, conſtare iam bene ſentientibus poſſe, terræ elementum haudquaquam uideri contemnendum. Sed audi Platonis Timæum: Diuini, inquit, decoris ratio poſtulabat, talem fieri mundum, qui & uiſum pateretur & tactum. Conſtabat autem, neq; uideri aliquid poſſe abſque ignis beneficio, neq; tangi ſine ſolido, & ſolidum nihil eſſe ſine terra: unde mundi omne corpus, igni & terra inſtruere fabricator incipiens uidit, duo conuenire ſine medio colligante non poſſe: inde aerem & aquam inter ignem terramq́; contexuit. Qualem igitur eſſe mundi cardinem remur hunc, tanta prouidentiæ maieſtate conſtitutum? nónne regium uere? nónne animalium principe dignum? Vtinam tam grate beneficam in nos, ac propenſiſſimam conditoris bonitatem recognoſcamus omnes, quàm non pigebit æqua modo lance expendentes, in ſede media tam auguſti, tam diuini templi, ueluti ſacerdotes locatos, qui iugiter tanti artificis laudibus perſonemus. An non & illud miraculum auget inſigniter, quod propheticum eſt? Terram fundauit ſuper firmamentum eius, non inclinabitur in ſeculum ſeculi. Qua ſanè in parte, non tanquam artifex efferri animaduertitur Deus, ſed omnipotens uerius: qui non centro quodam terram, ſed pręcepti ſui firmamento ſuſpenderit: neq; enim hic artis menſura eſt, ſed poteſtatis. Propterea quum ex nube alloqueretur Iob inenarrabilis maieſtas, Vbi eras, inquit, quum terrã fundarem? Indica mihi, ſi ſciẽtiam tenes? Quis poſuit menſuram eius, ſi noſti? Aur quis eſt, qui ſuperinduxit menſuras ſuper eam? Aut ſuper quid confixi ſunt circuli eius? Quibus oſtenditur liquido, diuinæ amplitudinis potentia ineffabili in numero, põdere, atq;

menſura

menſura, ut diximus, conſiſtere omnia: nec quod in medio ſit terra, quaſi æqua lance ſuſpendi, ſed quia dei maieſtas ſuæ uoluntatis lege ampliter illam cōſtringit arctatq́; robuſtius, ut quamuis inani obſepta, ſtabilis tamen perſeueret. Hanc Heſiodium carmē ἕδος appellat ἀσφαλὲς cæleſtium deorum & ſubterraneorū, quoniam cæli eſt firmamentum, & partium eiuſdem, hoc eſt ſyderum, quæ ſuperna tenent, quæq́; inferna, καὶ πᾶν κινούμενον περὶ τὸ ἀκίνητον ἐδράζεται, id eſt omne quod mouetur, circa immobile obfirmatur. Iam eram coronidem huic parti impacturus, quum illa ipſa ueluti munificentiſſima parens, terra lacinia retractum commonuiſſe eſt uiſa, ac ornamenta ſua ingerere perrexiſſe: Satis, inquit, me in mundi ſede media conſtitutam, ſolidam, & undiq; in me nutibus meis, aut diuinis uerius, conglobatam contemplatus es. Cæterum quæ ſpecies rerum eſt, quæ uarietatis maieſtas, ſic me inenarrabili herbarum, florum, fruticum, arborum, frugum copia conueſtitam, & ut Apuleius tuus inquit, cæſariatam cōſpici? Quid Arabum odoramenta recenſeam? quid nata deo thura? quid Orientis aromata, & medicamina numeroſa, ſine quibus (ut nunc eſt) uix uita conſtiterit? quid tot, tantorumq́; animalium & mitium, & ferorum, ac cicurum agmina ſubijciam? quid tantorum marium uaſtitatem, quid gelidorum fluminum ac fontium perennem iucunditatem, lauacris abundis & collucentibus mire gratam? quid piſcium portentoſam molem, temperatam, modicam, puſillam, ac penè magnitudinem nullam memorem? An non cernis hic me ſpeluncis uſq; ad delicias excauatam? illic accliuem, ac ſuperba montium proceritate ſurrectam, & quodammodo ſcanſili ſupercilio cælum affectantem, ac humano generi dictantem uitæ leges? Alibi ſum depreſſa uallibus & campeſtri planicie ſpacioſa, culta, incultaq́; dulciſſima uobis ſuggero alimenta. In uiſceribus nec homini quidem ſterilis: ibi uero recondita ſeruantur, auri, argenti, æris, ferri, aliorumq́; metalla. Nec ſatis, marmora produco omnifaria, molibus fulciendis, conueſtiendis, incruſtandisq́; parietibus excidenda, & in ſtatuas tantum non ſpirantes conformanda. Nec gemmarū defuerit ſuppellex pretioſa, quibus ueſtri niteant articuli. Sed & maris conchylia margaritas fœminis ſuggerunt. Nec lanificæ Serum ſyluæ luxui ueſtro molliſſimam abnegarint ueſtem: Taceo auricularum muſicos cantus, Quid ſubſtructiones magnifico impendio nobiles repetam? quid urbium tantarum ſplendidiſſimam claritatem? Sed quod omnem excelſerit admirationis captum, Ego te animal prouidum, ſagax, memor, plenum rationis & conſilij natum ſuſtineo: uagientis fletum excipio prima, adultū educo etiam delicioſe, opibus te contego meis: quicquid mihi eſt, ſumma hilaritate condonatur tibi, quia magni conditoris lumen in animorum claritate ſignatum animaduerto. Vnde à poetis tuis Homero, Heſiodoq́;, ζείδωρος nuncupor, uti Ioannes grammaticus ſuſpicatur, quoniam ὅτ' ὑφ' ἡλίου ζέεται καὶ θερμαίνεται, id eſt dum ſole inferueſco ac incaleſco, uobis omnia condonantur: nec zea tantum, quod multi opinantur, & non præterijt Plinius. Iamiam ab reliquis naturæ partibus abdicatos in ſinus uos admitto meos, plura etiamnum, & largius impertitura, ni principem naturæ deum rebelli animo atq; inteſtabili nulla non hora conuelleretis: ut in uos poeticum illud de Helena regeri queat, uel in matris funere nimis quàm delicate comis ſuis parcente, ἐστιν ἡ πάλαι γυνή, hoc eſt, mulier eſt quæ ſemper fuit. Illud uero hic ſubijciendū protinus, terram ab Homero dici apirona, ſiue ἀπείρονα, id eſt infinitam, quia ſit σφαιροειδής, ac στρογγύλη, id eſt orbicularis: quanquam nec latet, philoſophum Poſidonium ac Dionyſium, terram dicere σφενδονοειδῆ, id eſt fundæ ſimilem, id eſt concauam, quando deſcendere imbrem dixere telluris in gremium: quod aſtruunt & Chaldæi, ut ſcribit Diodorus. At Democritus oblongam ſtatuit, τραπεζοειδῆ uero Hipparchus, & diſci diffuſioris poſitioni aſſimilem. Ariſtoteles Meteororum ſecundo, tympani forma terram eſſe prodit, quando habitabilis portio in latum definita extēdatur, nec ſit in orbem globata. Illud grauius multo, ad ignem ita ſe habere terram, uti mundus ad deum: quippe multis inſigniter ignis ſimilitudinibus ad deum in terræ reſpectu: nam potentiæ illius finis non ferè eſt, omnia operantis in terra, penetrantis, illuſtrantis, diſtinguentis, formantisq́; per aeris & aquæ media, ut quicquid ex terra ſuccreſcit, progigniturq́;, nō magnopere aliud ſit, quàm alia & alia ignis operatio, ut rerum forma multiplex ex ignei ſplendoris conſurgat uarietate multiplici. Immergitur tamen rebus ipſis ignea potentia, deum uero abſolutum intelligimus, & claritatem quoq; abſolutam

solutam

ſolutam: in cuius participatum nitantur cuncta, quod in aſtris perſpicuum fit. Hoc uero nec prætereamus, quod aliud agentibus ſe ingeſsit, incultiorem terram Græcis uocari cherſon ferè, quo argumento quæ illi cherſæa, nos ſylueſtria dicimus.

Mundus quid ſit. Natura continens mundum, quibus cenſeatur nominibus. Inibi de ſphæro breuiter. Quid ſit illud Timæi, Mundum conſtare ex mente, ac neceſſitate. Mundi principia tria. De Anaxagora, cur dicetur νοῦς. Cap. V

VErum quia multa diu iam de mundo uerba facimus, perſequamur & flores rerum ex ſummis auctoribus: illud præfati, nos ipſum hoc toto opere præſtaturos, ut ſi nil aliud, uarietatis iucunditas, & inde genius aliquis non abſit. Id igitur huic potiſſimum inſeratur loco, quænam ab doctiſſimis mundi definitio afferri ſoleat, quod initio ſtatim fuerat efficiendum. Igitur in libro de orbium cæleſtium contemplatione Cleomedes ita finit: Mundus eſt conſtitutio cœli & terræ, & naturæ rerum, quæ intra cluduntur: hic omnia continet corpora, nullo penitus relicto extra, haud infinitus quidem, ſed terminatus, argumẽto, quod à natura gubernatur: nullius enim infiniti natura eſſe poteſt, quum id continere, & ei dominari naturã oporteat, cuius ſit natura. Quod uero adminiſtrantem habeat naturam, liquet: primo quidem ex ordine partium: deinde earum rerum, quę oriuntur inde: tertio ex partium inter ſeſe conſenſu, mox & ex miro, quod hinc profluit, emolumento. Naturã eſſe Ariſtoteles cenſet, principium motus, & quietis, in quo primo eſt, & non per accidens. At naturam efficientem, gubernantem, continentemq́ Plato δημιουργὸν uocauit, hoc eſt opificem. Sunt tamen Achæorum magiſtratus, item Demiurgi. Empedocles Sphærum, ut primo Phyſicorũ Themiſtius ſcribit, & meminit de generatione & interitu priore libro Ariſtoteles: quanquam & Sphærus quidam de Lacedæmoniorum republica libros condidit, quorum utatur teſtimonio Athenæus. Ariſtoteles uero εἶδος etiam, id eſt ſpeciem: qui & in libro de mundo, poſtea quàm eum finem quem poſuimus eſt complexus, infert, λέγεται δὲ καὶ ἑτέρως κόσμος, ἡ τῶν ὅλων τάξις τε καὶ διακόσμησις, ὑπὸ θεῶν τε, καὶ διὰ θεὸν φυλαττομένη. hoc eſt, dicitur & aliter mundus uniuerſitatis ordo ac exornatio, à deo & per deum cuſtodita. Chriſtiana ueritas à deo mundum dependere ſancit, nec id natura, ſed uoluntate. à quo dogmate haud aberrare Ariſtotelem, ex eruditis ſunt qui probare adnitantur. Finis uero ipſa eſt bonitas: etenim quia bonus eſt deus, imò uero ipſum bonũ, creata producit ac conſeruat. Quem autem latet, quæcunq; agat quis, quoniam ſit bonus, ea, uoluntate fieri, non natura? Bonum ſiquidem uoluntatem mouet, ut uiſum color. Publica ferè philoſophorum omnium ſententia eſt, uti ab Algazele proditũ ſcimus, ſummo etiam Auerrois aſtipulatu philoſopho, Mundum ab æterno deo tempore nouum eſſe productum, abſolute cenſeri impoſſibile: ſiquidem cur non prius? an quia inclinante carebat ad eſſe productum? An affuit liuor aliquis? an non potuit? Quæ ſi abſurde aſcribuntur deo, liquet ab æterno fuiſſe mundum. Sed, inquit, hic nec in agente poſſibilitatem cõperias, neq; item in patiente: quanquam in naturalibus & artificialibus effectum agens præcedat, & patiens: mundi productio eſt omnino alia. Nanq; patientis excogitari nequit poſſibilitas, quando ſubiectum eſt nullum: minus etiam multo in agente, quod enim hic ſit agens præter deum? Quum uero poſſibilitas, potentia ſit quædam: deus autem eſſentia omnino actualis & ſimpliciſſima, locum in eo non habet poſſibilitas. Proinde aſtruendum, mundi productionem non præferre in deo mutationem ullam, neq; exitum de potentia in actum, ſed diuinæ potentiæ potius incognitum nobis modum: propterea haudquaq; diuinis naturalia uideri conferenda. Putat Origenes in libris περὶ ἀρχῶν, non ideo factum mundum, ut producerentur bona, ſed ut reprimerentur mala: nam initio creatas à deo animas peccati labe ab eius præſcripto receſſiſſe: quo nomine ad inferiora detruſas, diuerſis pro delictorum ratione corporibus inſinuatas, tanquam uinculis: hunc uero eſſe mundum, & mundi cauſam. Mundum duobus conſtare dixit in libro de uniuerſitatis natura Timæus Locrus, mente, & neceſſitate. Tu intellige, ex actu formali: qui ſanè eſt in diuinæ mẽtis uoto præcipuus, mentiſq; imago. Itèm ex neceſſitate, id eſt materia: quæ non tam intentione propria, quàm neceſſaria quadam conditione ad hoc opus accipitur. Mundi principia tria ab Platonicis colliguntur: ipſum ſcilicet τὸ ἀγαθὸν, id eſt bonum, ſiue deus: intellectus, eiuſdem filius, ex paterna luce luminis more manans: atq;

inſuper

inſuper mundi anima, ex intellectu diuino, uelut ſpiritus per omnia profluens. Sed ea cōditione inferioribus prouidens, ut interim ab diuinis nulla ex parte declinet. Quod de intellectu diximus, quia admirationem habet, ſentētia Plotini eſt & Ammonij eiuſdē præceptoris. Sed & Iamblichus inter Aegyptiorum dogmata cōtineri ſcribit. In Academicis quæſtionibus Cicero ſentientem naturam, qua cōtineantur omnia, nunc mundi animum appellari ſcribit, nunc mentem ſapientiamq́ perfectam, quem deum uocant: ſed & neceſſitatem quandoq́, quia nil ſecus effici poſſit, quàm ab ea ſit conſtitutum: nōnunquam etiam fortunā, quod multa efficit improuiſa nobis, nec opinata, cauſarum obſcuritate atq́ ignoratione. At noſtræ religionis auctor ſummè grauis Ambroſius illuc prouectam quorundam hominum audaciam miratur, ut aſſertione parum perſpicaci aſtruere ueriti haud ſint, eſſe tria omnino principia, deum, exemplar, materiam, & hanc utiq́ incorruptibilem, & increatam, initijq́ prorſus neſciam: ut intelligatur deus nō creator, ſed artifex planè: qui in exemplar, hoc eſt ideam, intendens ex materia mundum compegerit, quam dicunt hylem, quæ uniuerſis gignendi cauſas contribuerit. Quod, inquit, cum aſſectatoribus ſenſiſſe animaduertitur Plato. Quod quum præuidiſſet diuiniore afflatus ſpiritu Moyſes, ut retunderet, in ſacri operis exordio ſibi ita præfandum cenſuit, In principio fecit deus cælum & terram: rerum initia, mundi auctorem, creationem materiæ mira breuitate complexus. Quæ omnia Propheta nobilis approbās, quum de cælo, terra, mariq́ loqueretur: Omnia, inquit, in ſapientia feciſti. Pythagoras ſymbolicè tria indicauit rerum principia, infinitum, unum, & duo: ideſt deum, formam, & materiam: quæ alterationis (ut ſic dicam) creditur mater, ſicuti deo congruit infinitas, formæ uerò unitas. At Orpheus Iouis nomine formam uoluit intelligi, unde dicitur ἀρχὴ πάντων: Iunonis autem materiam, quam nuncupat Διὸς σύλλεκτρον, παντογένεθλον, id eſt Iouis cōtoralem, omniparentem. Tertium porrò principium adijcit, legem naturæ, id eſt φύσεως βέβαιον, in Hymnis ab eodem nuncupatam, οὐράνιον νόμον, σφραγῖδα δικαίαν, id eſt cæleſtem legē, ſigillum iuſtum. Dignum uerò quod parte hac non prætereatur, Anaxagoram philoſophum nobilem fuiſſe appellatum νοῦν, id eſt mentem, uel ob prudentiæ in ijs quæ ad phyſiologiam ſpectant, magnitudinem, quam inſigniter ſint admirati priores: uel quod rerū exordijs non fortunam appoſuerit, non neceſſitatem, ſed mentem omnium princeps adiecerit, καθαρὸν καὶ ἄκρατον, ideſt ſynceram impromixtamq́ miſcellaneis omnibus homœomerias diſpertientem.

Mundus, ſiue coſmos, unde dicatur. Quid coſmius, & coſmetor: diacoſmus. Cur pulchra fiant in mundo. Vnde colligatur mundi pulchritudo. Cęlum eſſe picturatum: & cur dictum ſit ouum. Belus quid. Interim animam eſſe organum dei. Foſſa quæ dicebatur mundus. Seueri hiſtoria. Cap. VI

QVem uero Latinè ex abſoluta perfectaq́ elegantia, ut ait Plinius, mundum nuncupamus, ratione Græci eadem κόσμον uidētur appellaſſe: nam & Mercurius, quod omnia uarietate generationis exornet, ita quoq́ dictū refert, aut quod in diuinæ maieſtatis ornamentum initio ſit expreſſus, uti Florens Septimius inquit. At in Gorgia Plato: Tradunt, inquit, ſapiētes cælū & terram, deos & homines ſocietate quadam & amicitia, modeſtoq́ ornatu & temperātia & iuſtitia cōtineri. Atq́ id uniuerſum propterea mundū ornatumq́ nominant, nō immunditiam atq́ intemperātiam. Ab ordinis uerò præſtantia dici mauult Euſtathius: quem illi cōtribuerit prouidentia. Omnino ineſſe dictioni laudis multum apparet, quando uirū rationis tum honeſtæ, tum moderatæ κόσμιον appellare Græci ſolent: comem dici Latinè, arbitrantur eruditi. Duces autem Homerus etiam κοσμήτορας, uelut multitudini ordinem præfigentes. Auctor in libro de philoſophi hiſtoria Galenus eſt, & Plutarchus non omiſit, Pythagoram primum ὀνομάσαι τὴν τῶν ὅλων περιοχὴν κόσμον, ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ τάξεως, quod Latinè ſic eſt, Ob abſolutiſſimam quæ in ipſo eſt ſeriem, uniuerſi continentiam κόσμον, id eſt mundum appellaſſe. Nam & mundi ordinatam conſtitutionem διακόσμησιν uocant. Diacoſmum, Strabo accipit pro inſtructione, aut etiam catalogo: ut quum Homerum prodit, meminiſſe in Paphlagonico diacoſmo: & Demetrij Troicus diacoſmus, ab Athenæo aduocatur. Coſmophthora, Varronis lucubratio intercidit, argumento (ut uidetur) περὶ φθορᾶς κόσμου. Nec ſanè mirandum magnopere, inquit Ana-

charſis in ſeptem ſapientum conuiuio, ex diuina uoluntate decentiſſimã & pulcherrima
perfici in mundo, ſi in maximis quibuſq; partibus eius, ut Thaleti placuiſſe animaduerti
tur, & præcipuis anima ineſt: ſiquidem animæ organum corpus eſt, dei autem anima ip-
ſa. Et ſicuti ex ſe motus pleroſq; corpus habet, plurimos uerò & pulcherrimos ex animæ
ui: itidem anima partim quidem ex ſe agit, partim uerò uerſandam dirigendamq́;, ut col-
libuerit, ſe deo exhibet, quum ſit omnium inſtrumẽtorum aptiſſima. Mundum uerò eſſe
pulcherrimum, ex quatuor maxime colligimus, ut putant ex ueteribus nõnulli: ex orbi-
culari figura, quæ omnium prima eſt ac maximè capax: ex colore item, qui cyaneus eſt:
ex magnitudine: poſtremò, ex tot tantorumq́; ſyderum uarietate. Quippe argumentis fa
cilè comprobatur, cælum nõ eſſe (ut multis ferè placuit) leue, nulliſq; picturatum ima-
ginibus, atq; diſtinctum, ut in uolucrum cernimus ouis: quo nomine etiam inoffenſum,
lubricum, & tenerum uocabant. Democritus & Pythagoras primi uidentur oui nomi-
ne cælum appellaſſe. Sed & Plato ex Ciceronis interpretamento: Deus, inquit, cælũ ita
tornauit, ut uel nihil uel parũ aſperitatis haberet, nihil offenſionis. Quin hominẽ quoq;
cælum eſſe dictum, comperimus: quia ſit cæli ſimulacrum quoddam, etſi paruum. Sunt
ex prioribus, qui Belum, id eſt Βηλὸν, eſſe aſtrorum, ac ætheris ambitum prodant: alij
ſupremum, omniaq́; circumplectentem aera: nõnulli ſecundum Dryopas etiam olym-
pum: Chaldæi, cælum prorſus eo nomine intelligunt. Signat & Belus pauimentum, πα-
ρὰ τὸ βαίνειν, ideſt ab inceſſu, ſicuti placuit Euſtathio. Inueni & pro ianuæ limine dici Be
lum, quem etiam φλιὰν uocant. Sunt qui Phœnicum lingua ſolem dici opinentur Hel,
unde ducatur helios: qui mox & Belus. Colebatur, inquit Dion, apud Syriæ Apameam
Iupiter cognomento Belus, qui Seuero adhuc intra priuatum ſe habitum cõtinenti Ho
mericè ita reſponderit, ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διῒ τερπικεραύνῳ,
ἄρεϊ δὲ ζώνην, στέρνα δὲ ποσειδάωνι. Mox uerò iam imperium adepto, ita:
Σὸς δ' οἶκος πᾶς βήσεται δι' αἵματος. Auctor & libro tertio Diodorus, Iouem à Babylo
nijs Belum dici. Ardorem deniq; cæleſtem alicubi legiſſe uidemur, qui æther nomine-
tur, uel cælum: ſed & Subijces, pro aere alto, qui cælo ſubiectus eſt. Fuit & in Comitio
foſſa, quam mundum uocant, in quam orbicularem, Vrbe condita, omnium primitias,
quibus lege ut honeſtis, natura ut neceſſarijs utebantur, conijci iuſſit Romulus. Mox i-
tem terræ portiunculam, unde quis eſſet profectus, conferri: credo ut ſic in ciuitatis u-
nius, ac patriæ populum facilius coaleſcerent animi.

Vacuum in mundo eſſe nequit. Vtrum uiſus ſine aere intermedio perfici poſ-
ſit. An extra mundum eſſe poſſit uacuum. Mundus an ſit unus. Cap. VII

ILlud uero ſcitu dignum eſt, in mũdo ratione nulla eſſe poſſe uacuum, quod
ferè cõprobatur ex ijs, quæ ſenſibus manifeſta ſunt: etenim niſi nexibus mu-
tuis colligaretur uniuerſitas, nec mundum natura contineret, nec regeret,
nec partium inuicem ulla foret ſocietas. Porrò ni uno loco ſit mundus, ac
nuſquã interpellatus profluat ſpiritus, probabile Cleomedes habet, tũc nec
uiſui, nec auditui locum omnino fore. Qua in parte operæpretium arbitror Plotini inſe-
rere placita, aſtruentis, corpus per ſe neceſſarium minime eſſe ad emicantem ex oculo ra
dium ſuſtinendum, atq; perferẽdum: qui nullo fultus tibicine, aut ſubſtrato in rectũ ſua-
pte natura fertur, nec metuẽdum, ne radius ipſe decidat, qui naturam habet luminis. In-
ter uiſum, & uiſibile medium per ſe neceſſarium eſt lumẽ, uel externum, uel propriũ ocu
li, ſeu obiecti ualde lucentis. Ariſtoteles uero, & eum ſecuti omnes, ne extra mundũ qui
dem uacuum relinquũt. Neq; locus, inquit, primo cæli, neq; uacuũ, neq; tempus eſt extra
cælum, quo argumẽto nec cõſeneſcunt ibi exiſtentia. Plato item, ut inquit Plutarchus, ne
que intra mundum, neq; extra, uacuum cõceſſit. Pythagorici extra mundum eſſe uacuũ
autumant, in quod inquiunt, & ex quo reſpirat mundus. Hos ſecutus Cleomedes in con
templatione orbium cæleſtium, ita eſſe, argumentis nititur peruincere: putatq́;, negare
uacuum perinde abſurdum uideri, ac ſi quis ita colligat, quia in humore carentibus lo-
cis aqua eſſe non poſſit, nec uas, quod eam ſuſcipiat, eſſe poſſe. Sciẽdum uero eſt, uas cor
poris dupliciter dici: alterum, quod corpus tenet, ab eoq; impletur: alterum, quod cape-
re poteſt corpus. Quod autem dicunt, ſi uacuum extra mundum foret, per ipſum mun-
dus ferretur, nihil habens ubi conſiſtere atq; inniti poſſet: Scire oportet, inquit, impoſſi-
bile

bile id uideri: uergit enim ad medium, & id ſibi tenet imum quo nuit. Nam niſi ſui medium, atq; idem imum mundus teneret, profecto per uacuum agitaretur mundus. Dicitur hoc quoq; ab illis, ſi extra mundum uacuum eſſet, profuſa per ipſum ſubſtantia in infinitum iam diſſipata foret: ſed hoc fieri nequit, habitum enim quendam habet, ipſam tenentem, & conſeruantem. Inepte quoq; afferunt, ſi extra mundum uacuum eſſet, id infinitum eſſe oporteret: quod ſi infinitum eſſet uacuum, corpus quoq; infinitum eſſe oporteret: non enim ſequitur, ut ſi infinitas ſit uacui, ſit etiam corpus infinitum: nam infiniti notio nullibi deſinit, at corpus continuo terminis includitur: quare qui extra mundum nihil eſſe contendunt, nugantur. Id enim ipſum, quod nihil uocant, haud quidem profuſæ ſubſtantiæ obſiſtere poteſt, quo minus rapiat aliqua expanſa, & quod ſubinde naturaliter ab ea apprehendetur, ab eadem implebitur, locusq; fiet ipſius, quare oportet eſſe ſubſtantiam aliquam uacui. Eſt enim ſimpliciſſima ipſius uacui notio, quippe incorporei, & tactum negantis, nec figuram habentis, nec recipientis, nec quicquam agentis, aut patientis, ſed abſolute ad corpus ſuſcipiendum idonei, & apti: ſiquidem quod impleri, deſeriqúe à corpore poteſt, uacuum eſt. Stoici, Plutarcho referente, & Galeno, extra mundi ambitum conſtituebant infinitum: in quod, conflagratione, quam uocant ἐκπύρωσιν, obueniente, poſſet reſolui, Poſidonius non infinitum, ſed quantum reſolutioni ſufficeret. Ariſtotelem Plutarchus idem & doctiſſimus uir & prudentiſſimus, prodit, quod mirum eſt, extra mundum conſtituiſſe inane, ut cælum reſpiret. Sed ubi hoc aſtruat philoſophus is, parum comperi. Etenim in omni uita pretioſiſſimum eſt, intelligere, & neſcire quod neſcias. Mundum uero eſſe unum, euidens dictat ratio: nanq; ordine uno, & ad unum inſtrui debent omnia. Proinde ſecundo Metaphyſices ait Ariſtoteles, ex ordinis unitate in rebus exiſtentis unitatem colligi gubernantis dei. Sed & exemplaris unitate mundi unitatem probat Plato, uelut ad exemplum producti. Porrò ex ſua conſtat, & tota materia mundus. Neq; enim fieri queat, uti terra ſit alia ab hac: quia quæcunq; cogitetur ea, naturæ ſuæ nutu ad hoc delabetur medium: quæ ratio & de alijs pronuntiari itidem ualet.

Vtrum eſſe poſsit corpus extra mundum. Quod ſi concedatur, utrum poſsit à nobis uideri. Cur pede affecto afficiantur inguina. Cap. VIII

SI corpus ſit extra cælum, & mundo huic ad illud oculus dirigatur, nihilo prohibente diſcernere, dubium eſt, inquit Plotinus libro quinto Enneadis quartæ de dubijs animæ, utrum illud uidere poſſit. Et re uera quum mundi ambitu omne, quod ſub ſenſum cadere poteſt, apprehendatur, concipere nequit animus, ſenſibile quippiam aſtitui extra mundum. Si tamen eminiſcaris eſſe ibi corpus aliquod, ſed quod nihil habeat cum noſtris corporibus commune, non ſentietur utiq; mundano ſenſu. Si uerò corpus id noſtris ἀνάλογον effingas, iam ut internũ cenſebitur, haud quaquam externum. Si cauſatio ſeſe oſtenderit in pede, confeſtim afficiuntur & inguina: cur non genua potius, tanto præſertim propiora? Nempe quia illa inter ſe ſympathiam habent maiorem, & naturæ in animali eodem ſimilitudinem. Conſimiliter ſenſibilia longe ſequeſtrata, etiam ſi leuiſſime moueantur, nec patiatur medium: præſentiuntur tamen, id efficiente mundi continuata natura inter hæc, ſicuti ſi ſummam partem intenti funis agitare perrexeris, mox & infima ſentit motum: hinc etiam fieri putant, ut uenturos ad nos ſenſu occulto, ſed non ſine admiratione præſentiamus.

Quo tempore anni creatus ſit mundus. Cur aries ſignorum primus. An demonſtrari queant mundi primordia. Cap. IX

FOrte uerò uacantis operæ non fuerit, breuibus hac parte explicuiſſe, quo anni tempore prima effulſerit genitalis mundi hora, ac (ut Lucretius inquit) primigena: quando certum temporis principatum non diffitemur habere hunc, qui cernitur & tangitur, & eſt corporatus undiq;. In quo mire diſceptant Hebræorũ interpretes: nam Ioſue cum pleriſq; ſectatoribus, mundum Martio factum menſe nititur probare, tum quia ſuccreſcant è terra tunc pubentes herbæ: tũ quia Exodi duodecimo, menſis hic dicatur anni primus. Eliezer autem, ac nonnulli, malunt Septembri mundi initia contribuere, quoniam tunc matureſcentibus fructibus cum incluſis ſeminibus, abſolutius fuiſſe uideatur dei opus. Quæ ſententia maxime præſtitiſſe uidetur,

ut probabilior: quia & in Deuteronomij capite triceſimo ſecundo, ſcriptũ legimus: Dei opera perfecta ſunt. Proinde in eam item ſententiam pedibus eunt omnes, Hominem primum in ſtatu ætatis perfecto productum, quo poſſet generationem perficere: tunc enim unumquodq; uideri perfectum, quum ſimile ſibi ualet progignere. Quod ipſum & in fructuum ratione aſtruendum eſt, qui ſuis ſunt ſeminibus grauidi. Quod uerò Martius dicatur menſium primus, non ad mundi primordia referendum arbitrantur: ſed ratione ſolennitatum celebrandarum dici uolunt, ſimul propter ſingulare dei beneficium, quo de Aegypto ſeuocati Hebræi fuerant. Quod & innuere ſcriptura uidetur, quum ait, primus erit in menſibus anni, tanquam inſinuet, antea non fuiſſe primum. Priorem tamẽ opinionem etiam tueri uidetur Strabus. Sed & Ambroſius: Inde, inquit, mundi oportebat exordium capi, ubi erat opportuna omnibus uerna temperies: unde & naſcẽtis mundi imaginem annus exprimit, ut poſt hybernas glacies, & caligines hyemales ſerenior ſolito uerni temporis ſplẽdor eluceat. Sed & illud affertur commode, calorem genitalem requiri omnino temperatum, quo argumento reijcitur cum capricorno cancer: quin & libra, quod in frigidum ab ſicco deuergens, mortis eſſe uidetur præſagium potius, quam generationis aptum exordium. Propterea poeta nobilis,

Non alios prima creſcentis origine mundi
Illuxiſſe dies, aliumúe habuiſſe tenorem
Crediderim: uer illud erat, uer magnus agebat Orbis.

Aiunt porrò quum primum in ordinem hunc, & nitidiſſimam claritatem facta, expurgata, compoſitaq; elementa ſunt: quem diem mundi eſſe natalem prædicãt, arietis ſignum media cæli tenuiſſe: qui locus ceu quidam mundi uertex intelligitur. Proindeq; factum ut principem in ſignorum duodecim limbo locum aries habere credatur: quippe in genituris omnibus cælum medium, principem habet locum: nam & ex hoc totius genituræ fundamenta colligunt. Inde concinne admodum ex hoc ſigno reliquis omnibus initium factum, præſertim quum ſtellarum pars maxima, ſed & lumina utraq; ſol ac luna radios ſuos in hoc collimarint. Aſtipulatur & Manilius Aſtronomicon primo,

Vt ſit idem mundi primum, quod continet arcem. Et mox,
Aurato princeps aries in uellere fulgens.

Auctor tamen eſt Theon, ab ariete ordiri Aegyptios, quod ſigna omnia cum membris reſponſum habeant, ac analogon: quippe eſſe caput arietem, coniectant, quoniam in capite ſit animæ principatus, & ouium dux ſit aries. Porrò, quia in eo ſigno æquinoctium contingat. Quo argumento mundanæ originis coniectant pleriq;, aſtrologos ab ſolis in arietem introitu de totius anni fato pronuntiare. Mundum deniq; eſſe natum factumq;, de Platonis ſacrario promi, auctor in Apologetico Septimius Florens. Quamobrem Aeſculapium ſequuti in libro qui μυριογένεσις appellatur, mundi thema ſic concipiunt, ut eo exoriente, ſolem leonis pars geſtarii decima & quinta: cancri uero eadem lunam: capricorni Saturnum, Iouem ſagittarij, Martem uirginis, Venerem libræ, Mercurium uirginis: Horoſcopum cancri item decimaquinta: tunc quoq; Saturnum lunæ coniunctum intelligunt, quia ſit lunæ ſecutus naturam, quando in ſigno conſtitutus fœminino, lunæ in fœminino item poſitæ per diametrum radios exceperit. Verum præſto ſunt qui nullam eſſe mundi genituram tradant, qui nec certum habuerit ortus ſui diem. Quin mundi originem facili haud poſſe concipi ratione, præſertim quum trecentorum millium annorum maior apocataſtaſis, hoc eſt redintegratio per ecpyroſin, aut per cataclyſmũ, ſpatio perficiatur. Commentos uerò eſſe hæc præcelſi ingenij uiros, ut eſſet quod in hominum genituris exemplum mathematici ſequerentur. Lunam itaque Saturno iunxerunt primum, quæ & temporum traderet principatum, quod prima origo mundi inculta fuerit, & horrida: cuius habitum demutarit Iupiter, qui poſt temporum acceperit principatum, nam huic ſecundo loco coniungi lunam. Aduertenda uerò parte hac doctoris eminentiſſimi Thomæ ſententia. Non neceſſe, inquit, eſt, deum uelle mundum ſemper fuiſſe: neq; enim neceſſario quippiam uult deus, ni ſeipſum, abſolute ſi loquimur. Eatenus uero eſt mundus, quatenus illum eſſe, inter dei placita eſt, quando inde ſuſpenſus eſt, ut ex cauſa. Quamobrem per demonſtrationẽ probari nequit: nec quas ad hoc promit Ariſtoteles, ſunt ſimpliciter demonſtratiuæ rationes: uerum ſecundum quid, ut ueterum re-

tundantur argumenta, quibus inefficacius mundi exordia nitebātur comprobare. Quid quod liquido Topicorū primo traditur, Quædam eſſe problemata dialectica, quorum rationes minus teneamus, ſicuti æternus ne ſit mundus. Adde quod Homilia Ezechielis prima Gregorius: Prophetauit Moyſes, inquit, de præterito, dum ait, In principio creauit deus cælum & terram. in quo mundi traditur nouitas, quam reuelatione tantum con diſcimus, proindeq́ demonſtrari nequit, nec ſciri. Quod quidē perpendiſſe, perutile fuerit, ne quiſpiam forte fidei propria demonſtrare adortus, rationes inducat non neceſſarias, unde irridendi nos infidelioribus anſa porrigatur.

Quæ ſint in mundo antica & poſtica, dextra & ſiniſtra, ſurſum & deorſum. Declaratur Lucani locus, & Ouidij alter. Sacrificandi mos. Cur in Oriente naſcātur gemmæ, & atomata, leones, elephanti. Papinij locus illuſtratur. Cryſtalli ratio. Item pauonum, pſittacorum, meleagridum. Cap. x

QVæſtio autem de mundi partibus ac declinationibus aliquid & ipſa contemplationis habet, præſertim in tanta opinionum diuerſitate, mire diſſidentibus etiam primæ notæ auctoribus. Aduocabitur ergo ad partes, cuius etiam ſupra commeminimus, Cleomedes, quo ueluti anteſignano, poeticæ tortuoſitates rectitudini ſuæ reſtituentur, ac nitori. Igitur quia, inquit, mundum eſſe corporeū liquet, in eo ſuperna cōcedamus, propemodum neceſſe eſt, atq; item inferna: ſed antica quoq;, & poſtica, necnon dextra & ſiniſtra. In globoſo mundo locus imus intelligitur, qui medius, in quem nutu ſuo uergant omnia. Supernus uero, qui undiq; medio incumbit. Antica mundi dicimus, quæ ad occiduas orbis partes proclinantur: quoniam illuc adnuit motus. Poſteriora Orienti relinquuntur, quia inde feratur ad Occaſum. Ex ijs porrò conſequitur liquido, ut dextras habeat Septentrio, ſiniſtras meridies. Ex hac Cleomedis diſtributione, quam ab Aegyptijs uidetur accepiſſe, ſicuti in libro de Iſide diſcimus ex Plutarcho, tollitur plane ex Lucani carminibus nubilum, quod etiam ſi auctor Sphæræ illuſtrare conatus eſt, nihilominus auribus acri lotis aceto parū ſatisfecit, mihi certe ad hanc diem hæſit interpretatio. Agitur ergo de felici Arabia, cuius pleraq; portio inter æquinoctialem circulum, & tropicum cancri ſtatuitur ab coſmographis. In quibus regionibus ſolem geſtante cancro, umbra plane in meridiem, hoc eſt in ſiniſtras mundi partes nutat. Poetæ uerſus hi ſunt:

Ignotum uobis Arabesueniſtis in orbem,
Vmbras mirati nemorum non ire ſiniſtras.

Cæterum ex hac obſeruatione expendant eruditi locum item Ouidij ex Metamorphoſeon primo,

Vtq; duæ dextra cælum, totidemq; ſiniſtra
Parte ſecant zonæ, quinta eſt ardentior illis.

Quod eo impenſius commonuiſſe uolumus, ut ſciant iam nunc bonarum literarum ſtudioſi, interpretum fiducia nunquam eſſe in utrāq; aurem dormiendum. Sed redeo unde ſum digreſſus. M. Varro ſexto linguæ Latinæ fragmento diuerſimode orbis haſce conſtituit partes: Quocirca, inquit, cælum qua tuimur, dictum templum, eius templi partes quatuor dicuntur, ſiniſtra ab oriente, dextra ab occaſu, antica ad meridiem, poſtica ad ſeptentrionem. Eandem ſententiā amplexatur & Plinius, quum ait, Errantia ſydera contrarium mundo agere curſum, id eſt læuum, ſemper illo in dextram præcipiti. Hæc uero obſeruatio ab diſciplina profluxit Thuſcorum: ſed quam etiam comprobat Alcinous in libro de Platonis doctrina, quod mirum eſt. In Græcorum monumentis adnotatum nobis eſt, morem ſacrificandi ſeruatum diu, ut circumcurrerent aras, curſum auſpicati ab læuo dextrorſum, zodiaci quadam imagine, cuius motio ſit mundo diuerſa ad exortū uergens: mox uero ab dextris læuorſum procurrerent, quo motu cęlum rotari, manifeſtum. Hanc autē ſcientiſſimorū eſſe hæreſim, aſtipulatur magnus auctor Galenus, apud quem ita legimus, πυθαγόρας, καὶ πλάτων, καὶ ἀριστοτέλης δεξιὰ τοῦ κόσμου ἔφασαν εἶναι τὰ ἑῶα, ἀφ᾽ ὧν ἀρχὴ εἶναι τῆς κινήσεως, ἀριστερὰ δὲ τὰ ἑσπέρια. ἐμπεδοκλῆς δὲ δεξιὰ εἶναι τὰ κατὰ τῶν θερινῶν τροπικῶν, ἀριστερὰ δὲ τὰ κατὰ τῶν χειμερινῶν. quæ ut Latine potius loquamur, pleriſq; fortaſſe Græce neſcientibus: Pythagoras, inquit, & Plato, necnon Ariſtoteles mundi dextras ad ortum partes eſſe dixerunt, à quibus ſit principiū motus, ſiniſtras uero occiduas: Empedocles autem dextras quidem in æſtiuū tropicum, ſiniſtras in hybernū reiecit. Et T. Liuius

 ab Vrbe

ab Vrbe cōdita primo: Augurum ſcientia dextras ad meridiem partes ſtatuit, ad ſeptentrionem ſiniſtras. Quòd ſi dextra cæli pars Oriens eſt, ſignificat uero ipſum hoc grammaticorum ratio, Scæas portas aſtruentium dici, quod occidentales forent, id eſt δυτικὰς: nam ſcæa intelligi ſiniſtra, occidentaliaq́, patet (opinor) inde efficaciorem quoq; eſſe ibi ſolis uirtutem, quam in occidente. propterea multa quoq; inibi prouenire, quæ in alijs orbis partibus nuſquam comperiantur: cuiuſmodi ſunt gemmę, aromata, & id genus plura, quæ ampliorem expetunt caloris copiam, ut ſunt leones, tigrides, elephanti, quæ omnia in ijs locis, quæq́ ad Auſtrum innuunt, affatim ſuccreſcunt. Quin & cryſtallum eſſe quidem lapidem Diodorus ſcribit, ex aqua concretum pura, non tamen frigore, ſed diuini caloris ui. Cuius item poteſtate rerum euarient colores, ſaporesq́, conſtipat ſiquidem calor, comprimit ſiccitas, ſplendor illuminat. Hinc pauonum in Babylonia diſtinctior picturatis pennis grata diuerſitas. In Syriæ parte pſittaci, porphyriones, meleagrides. Ex ijs uero quæ aſtruximus, liquere arbitror boui etiam ſeptimo, cur Papinius Thebaidos primo, orientales domos dixerit primas:

Primæq́, occiduæq́ domus, effuſa ſub omni
Terra, atq; unda die.

Quam rationem in animalibus dextra uel ſiniſtra pars, necnon antica & poſtica, item ſuperna, infernaq́ habeant. Plantarum radices eſſe oris uice. Senſuum alios dici naturales, animales alios. Cur uirorū ſuperiora craſſiora ſint, in fœminis contraria eueniant. Cur in lateribus ſint crura, alæ, pedes. Ambulandi ratio. Cap. XI

QVoniam paulo ante Ariſtotelis facta mentio eſt in ratione mundi partium explicanda, nunc operæpretium facturum me ſum ratus, ſi Alberti cognomento Magni, placita ex eadem ſchola huc tranſpoſuero, ſed comptiora multo, & magis Latina, quando auctor is, quod fatendum ſit, in dicendo Goticum ſapit, & Barbarum: oratione ſquaroſa prorſum, & illepida, inter peripateticos tamen nominis celeberrimi. Igitur in ſecundo librorum, quos de cælo ad Ariſtotelis lucernā concinnauit: Omnino, inquit, Pythagorici uidentur omnium primi cælum ſcrutando tradidiſſe in eo dextrum & ſiniſtrum: quod eſſe animatum putarint, corpusq́ animatū, & ad locum mobile, hæc habere partium diſcrimina, animaduerterent. Equidem in contemplando animalium motu, dextrum utiq; perpendimus & ſiniſtrū: ſed illa prius ſummum & infimum, ante, ponè, quippe in pluribus iſta comperiuntur: nam in quibuſcunq; dextrum fuerit & ſiniſtrum, in eiſdem neceſſario ſummū erit ac infimum, nec tamen ediuerſo. Igitur illa, dictante natura, prima erunt: ſecundo loco, ante, ac ponè: poſtmodum quæ dextra dicimus, & ſiniſtra. Probantur uero iſta, inductione ac ſenſu: nec enim animantibus cunctis omnia hæc inſunt diſcrimina, ſed ijs tantū quæ perfecta uiſuntur, quæq́ ſenſibus prædita ſunt omnibus, præterq; locali motu. Pluribus uero ineſt ante ac ponè, ſurſum & deorſum, nec tamen dextrum aut ſiniſtrum, ut quæ guſtum modo habent & tactum, & motu priuantur locali, quoniam non moueantur, niſi cōſtrictionis motu & ampliationis, ſicut oſtrea, ſpongiæ, id genus alia pleraq;: in quibus, quod ſæpe iam repetimus, ſummū eſt ac infimum, aut (quod quidam ſibi dicere permittunt) ſurſius & dehorſius, quæ mihi tamen exauctorata ſolent uideri uerba, propter nutrimenti motum. Ante uero & retro ex ſenſuum item motione: qui tamē in illis non fiunt ualde perſpicui, quod nulla ſint ſentiendi organa expreſſa. Quo argumento traditum fortè ab Ariſtotele eſt, in eiuſmodi eſſe, quod retro dicitur: de eo autem, quod ante, tacuit. Nullo autē pacto in ijs dextrum eſt aut ſiniſtrum, quando nec localis motus: & natura non inducit uana, redundantiaq́. In plantis id modo eſt, quod uocāt ſummū & infimū: eſt enim ibi crementi motus. In tractatu de communi animalium greſſu Ariſtoteles inquit: Summa pars omnibus uita præditis eſt, per quam cibus recipit̄: infima, ad quam poſtremò accedit. In ſtirpibus tamen modo contrario habere ſe res uidetur: ſed quanquam ſimilitudine uniuerſi idem minime reſpondeat, munere tamen quo fungunt̄, idem omnino reſpondet: radices enim ſtirpibus pro ſumma parte ſunt, quia ſuccus ijs, quæ è terra oriuntur, inde diſpenſetur, & illum ipſum radicibus perinde trahant, ut animalia ipſius hiatu oris. Scribit porrò philoſophus Iſaac in libro de elementis, Plantas duobus eſſe præditas ſenſibus, guſtu, & ta-

ctu. Sed

ctu. Sed tunc dicẽdum, alios eſſe ſenſus qui dicantur animales, alios qui naturales. Senſus naturales uocauit uirtutes congruas ad alimentum ſuſcipiendum: animales autem eos, qui cum alimento etiam ſenſibilium intentiones percipiũt, iuxta animæ quodcunq; iudicium. Cæterum ex ijs quę hactenus aſtruximus, & illud cõſecutione quadam noſſe debemus. Summum eſſe principium lõgitudinis in corpore animato, per hoc quod eſt crementi exordium. Id uerò eſt ab calore cordis intimo: proinde tamdiu lõgitudinis durat extenſio, quouſq; calor is poteſt pertingere, radicale humidum extendendo. In quo illud obiter commonendi ſumus, Nutrimentum animatorum omnium eſſe commixtũ, propterea grauiores partes, magiſq; terreſtres ad inferiorum delabuntur alimentum: tenuiſſima uero quæq; intimi caloris uirtute ad ſuperna confouenda ſurriguntur. Argumento eſt, uirorum portiones ſupernas caloris redundantia cõnutriri amplius, & craſſeſcere magis: quod in mulieribus cõtrà fit. Ideoq; mares feruntur in caput ex alto, at fœmina inferioribus excipitur. Dextrum uerò latitudinis eſt principium, nõ quidem mathematicæ ſed informatæ potius latitudinis uirtute mouente per locum. Motus nanq; is, licet oriatur à corde prius, mox uerò à poſteriore parte cerebri, uel ab eius uicario, quam modò uocant nucam, per ſphondylia dorſi deſcendẽs: tamẽ nõ effunditur, nec explicatur per motuum organa, niſi in latere, quod eſt latitudinis initiũ, quod dextrum eſt: propterea in lateribus inſtrumenta motus producta ab natura ſunr, crura, alæ, pedes. Et ad eum quidem motum per ſe refertur caloris copia dextrum latus, tum etiam ob cordis ad eam partem uentriculi reuertentiam maioris. Proinde omne perfectum animal dextrũ prius profert pedem inter ambulandum. Siniſtrum uerò latus nõ refertur ad motum, niſi per accidens: trahitur enim pes ſiniſter ad corpus ſuſtinendum, ne decidat, Ante uerò eſſe dicitur profunditatis principium. Nam motus ſenſilium uirtutum ab anterioribus orditur: ubi ſunt ſenſuum organa, pertingitq; uſq; ad primum tangendi organum, quod eſt cor. Atq; ita fiet motus, ab eo quod ante, in profundum. Siquidem hæc in corporibus profunditas intelligitur, ab anterioribus in poſteriora. At in ijs, quæ inanima ſunt, haſce differentias nõ comperimus, ut in elementis & lapidibus. Dicimus tamen dextrum terræ latus, quod ſit nobis à dextris, quod idem in captãdis dicimus augurijs, auſpicijſue. Conſimiliter & ſtatuas, imagine quadam rerum, hæc habere diſcrimina pronuntiamus. In libro de communi animalium greſſu Ariſtoteles animalium uocat dimenſiones, quibus diſtinguantur, quæ ſex quidem numerentur, ſed tria conficiant paria.

Cælum an ſit animatum ex Peripateticorũ doctrina. Rutſum quæ ſint in eo dextra & ſiniſtra, antica, poſtica, ſuperna, inferna: item quæ orbis longitudo. Expenduntur Virgilij loca duo. Cur cælum moueatur ab oriente in occaſum. Templa cur oriẽtem ſpectent. Quintum corpus nec grauitatem habere, nec leuitatẽ. Cælum eſſe abſq; materia. Cyttarus quid. Cap. XII.

SEd quorſum hæc tam multa, tamq; conquiſite de animalium partibus ex Peripatetica ſchola? nempe ut latius exſequamur ſuſceptã quæſtionẽ ex eiuſdem decretis. Neq; enim tibijs minutioribus hic ſaltem inſpirabimus. Si ſit animatũ cælum, cuius materiã Dionyſius Areopagita primã uocat, ideſt optimã, puriſſimamq;: tunc dubio procul principia motuũ animæ in eo concedenda, ea uerò ſunt, ſummum, infimum, dextrum, ſiniſtrum. Quum uerò cælum habere animam dicimus, & terreſtre animal item habere animã, ſumetur æquiuocè anima: nã quæ dicitur in cælo anima, ſubſtantia intelligitur ſeparata, quę nõ ſit alicuius actus corporis, nec actũ habeat in corpus aliquẽ, niſi localis motus, quẽ infundit. Proinde ab eminentiſſimis traditum ſcimus, cælum nullatenus habere animã: quando ſubſtantia ſeparata rationẽ animæ nullã habeat: neq; enim eſt obligata corpori ſic, ut actio eius ſit nõ libera. Sed nec Plato, quantum ex decimo legum colligimus, globis ita animas includit, perinde ac corporibus humanis alligantur animæ: ſed tanta inſigniri poteſtate ſcribit, ut diuina contemplatione perfrui ualeant, interim iniunctum ſibi cæleſtium orbium mouendorum obeuntes munus. Quam ob rem Plato, Dionyſiuſq; non tam ſententia diſcrepant, quàm uerbis: quando hic angelos uocat, animas ille. Ptolemæi uerò ſentẽtia eſt, & mathematicorum aliorum, Cæleſte corpus non moueri, niſi uoluntate ac nutu cauſæ primæ. Verumtamen nec ideo dextrum, ſiniſtrumq; negare in cælo debe-

mus, quod orbiculare, globoſumq́ ſit, ac uniforme: neq; enim illa figuris modo diſtinguuntur, ſed & uirtutibus. Igitur dextrum erit in cælo, unde eſt motus eius: quia ſit in omni animato motus ab dextra. Quod approbat in Timæum Platonis Chalcidius, & in libro de communi animalium greſſu Ariſtoteles: Argumento, inquit, ſunt omnes qui ſiniſtra ſolent onera baiulare: ita enim gerulus ſoluto motore, ac diſiuncto facile moueri poteſt: quare ſiniſtra ſe ſuſtinentes facilius unctos ſuperſiliunt utres, quoniam dextra mouere, ſiniſtra moueri apta eſt: hinc onera non parti mouenti, ſed mobili imponi debent. Sed ad cælum redeo. Etenim quum motus reuolutionis unius non ſit tempore infinitus: nam nec circumferentia eſt ambitus infiniti: neceſſarium eſt, inter cæli partes eſſe aliquam, unde fiat uertiginis exordium: omne enim, cuius una reuolutio incipit poſt aliam moueri, habet proculdubio initij locum. Omnis uero motus ordiens à parte, & conſtitutis locis: habeat oportet principium aliquod naturale, quod cauſa ſit, cur initium ſumatur à parte illa. Hoc uero eſſe non poteſt, niſi dextrum. Proinde cludamus, dextrum ſiniſtrumq́ in cælo concedi neceſſario. Longitudo autem orbis, cuius principia ſunt ſummum & infimum, eſt ſpatium in quo diſponuntur orbes ſecundum motum diurnum ab polo in polum ſuper axem æquinoctialis circuli. Quo modo colligendum relinquitur, antarcticum polum eſſe mundi partem ſuperiorem, arcticum uero inferiorem. Hæc autem ita diſtinguimus, quo ad habitabilem noſtram, quæ quarta eſt ſeptentrionalis hemiſphærij ſuperioris. Qua ratione caloris fons eſt dubio procul ab meridie, & meridianis ſtellis, immoq́ ea portio ſuperior recte ſtatuitur: ſicut eſſe in animalibus iam dictum eſt. Nec tamen diſſimulandum parte hac, Pythagoram philoſophum nobilem putaſſe, ſeptentrionalia, ſiue aquilentana (ut neotericorum uerbo utamur) eſſe mundi partem ſuperiorem: forte, quia inibi ſtellæ uiſuntur plures, & ſtellarum imagines, & proinde uirtus quoq; eodem loco maior concipi debeat. Id uero refelli hoc modo poteſt. Sunt certe planetæ ſeptem, quorum uirtutem ſtellæ omnes conſequuntur: quoniam ita demum ſe illi habeant ad ſtellas alias, ut ſe habet ad corpus anima, ceu comprobant mathematici: at planetæ ſolem ſequuntur maxime, ad cuius interualla nunc directi ſunt, nunc ſtationarij, aut retrocedentes: quandoq; etiam radijs eiuſdem occulti, rurſumq́ emergentes. Igitur & ſtellas omnes ſolem ſequi, aſtruendum eſt. At ſol meridianæ propior terræ ſine dubio eſt, ergo & portio illa merito iudicari ſuperior debet. Sed nec illud ignorandum, dici quandoq; alio item modo ſupremum, uel infimum in cælo ex ſtellarum curſu: nam cæli medium in meridie uocatur ſupremum, & medium in hemiſphærio inferiori uocatur infimum. Atq; ita ab metaphyſicis capi, ſciunt eruditiores. Hæc ſcrupuloſius paulò conſectari collibuit, tum quia mira hominum naturæ capacium ſubtilitas arriſit plurimũ, tum ut interioris doctrinæ candidatos amplius cõmonerem, quid aſtrui poſſit ſuper illis doctiſſimi poetæ carminibus ex libro Aeneidos primo:

Et iam finis erat, quum Iuppiter æthere ſummo
Deſpiciens mare ueliuolum, terraſq́ iacentes,
Littoraq́, & latos populos, ſic uertice cæli
Conſtitit, & Libyæ defixit lumina regnis.

Sed quis non uidet illud quoq;, quid ad ea quæ attulit Aurelius Macrobius, auctor excellentiſſimus, addi poſſit in carminũ illorũ expoſitione, quæ primo Georgico legũtur,

Hic uertex nobis ſemper ſublimis: at illum
Sub pedibus Styx atra uidet, maneſq́ profundi.

Platonis tamen ſententia fuiſſe uidetur, in mundo ex ſe non dici ſupernum, orbicularitatis ratione, quoniam ſit hæc undiq; uniformis: dici tamen in eo ſurſum deorſumq́, quo ad nos qui ſuperna nuncupamus ſupra caput ſurrecta: ediuerſo autem inferna, quæ pedibus ſubijciuntur. Quin & ex communi formula loquẽdi hiſce utitur appellationibus Ariſtoteles, ſicuti multis placet. Nam ut ſecundo Topicorum ipſe ait, Vtendum nominibus ſecundum plures: proinde cõſenſu uniuerſo, mundi ſuperna dicit, ac inferna. Quæ tamen non ſolũ quo ad nos diſtingui, palàm eſt, ſed (uti diximus) & naturæ ui. Vt enim in nobis dextrum diſtinguitur & ſiniſtrum, ex habitudine ad animalem motum, qui localis eſt: conſimiliter ſuperna, infernaq́, ex habitudine in mundo conſtituuntur ad ſimplicium item corporũ motus, quæ mundi ſunt uelut præcipua membra: proinde ſupernum

num ſancitur, quò feruntur leuia: Infernum, quò nutu ſuo tendunt grauia. Et leuia utiq; nobiliora, quia formaliora. Non tempero mihi parte hac, quin multo riſu excipiam tyrunculi cuiuſdam uanitatē, qui patris emendationes, ac (ut ſubolet) annotamēta in ſuos in Catullum commentarios, ut ipſe ineptus uideri uult, regerens, omnium ſe principem de cæli partibus hiſce in literas aliquid prompſiſſe, leuiſſime gloriatur: quum tamen noſtra æditio prior multis annis illius præcurrat nugas. argumento eſſe poſſunt Catulli à nobis explicatæ difficultates, quas impudentiſſime, autore diſſimulato, plagiarius ſibi uendicat: nil aliud, quàm aliena laſciuiens plumula. Sed hic quærat fortè aliquis, cur cælum uertillabundum (nam & uertillantem rotam legimus apud priores) ab oriente moueatur in occaſum, nec ediuerſo. Hic uero ſciendum, naturā, quatenus fieri poteſt quod agat, nobiliſſime ſemper ac præſtantiſſime agere. Quæ quum ita ſint, nouimus equidem in animalium ratione ſuperiora inferioribus nobiliora cenſeri: ſic antica poſticis, & ſiniſtris dextra. Ergo cæli motus debuit uertiginis inde initia ducere, ubi portio eſt excellentior: & motoris primi uirtus, templorum etiam argumento, quæ omnia ferè exortum ſpectant. Cælo item motus congruit præcipue ſimplex, perpetuus, id eſt circularis & uniformis. Hic uero, ut diximus, ab loco qui in eo præſtantiſſimus eſt, incipere debuit: non alius uero eſt is, quàm dexter. Hic obiter commonuero perpetuum rebus accommodari fluentibus, cuius eſt modi tempus & motus, æternum uero ſtantibus: Græci aidion, pro ratione utriſq; apponunt. Quintum uero corpus nec grauitatem habet ullam, aut leuitatem, quando nec à medio mouetur, nec ad medium: quod inde ſi abſcindatur quippiam, nec ſuperna omnino peret, uel inferna, quoniam eadem ſit partiū ratio quæ totius. Proinde colligendum, corpori huic, & partibus uel ex natura, uel præter naturam motum non congruere alium, quàm orbicularem. Poſtremo id quoq; norint ſtudioſi, neceſſarium uideri duplex concedere dextrum. Alterum ſphæræ ſuperioris, & inferiorum alterum. Illud uero Ariſtotelicum hic attendendum magnopere, materia omni carere cælum, quoniam ex Auerrois calculo, Materia quum ſit natura ſua informis, & proinde æque ſe ad quamlibet habeat, & uniuerſas queat capere, à formis iugiter in formas fluit: unde cooritur id, ut quod materia conſtat, formam quandoq; amittere ſuam ualeat. Cælum autem non amittere, quod illi nuſquam contraria comperiatur qualitas, ueluti motui orbiculari diuerſus non reperitur, ſed & quia motu potitur citra digreſſionē perpetuo æquali, infatigabiliq;. Propterea colligi ex ijs, cælum eſſe formam per ſe à materia ſeiunctam, exiſtentem. Hinc Platonicis quoq; ſpiritale quiddam eſſe uidetur cęlum. Quid erit ergo? circularis lux, orbisq; lucidus ſine materia: ſicuti eius oppoſitum terra ima dicitur ſine luce materia. Quod ſi inferatur, cæli partes denſiores lucis amplius profundere, præſtò erunt Platonici, portiones raras aſtruentes lucere quidem uberius, ſed tenuitate nimia & luce uideri minus. Reſpondebunt & Peripatetici, Aliud eſſe ex ſe, aliud ex alio coruſcare. Quippe elementa, quia aliunde fulgorem aſciſcunt, quo rariora ſunt, eo concipere facilius, Cæleſtia uero ex ſe ſplendicare: proinde quo denſiora ſunt, eo micare largius. Sed de hoc plura mox: nam parte hac uix ſibi auctores conſtant. Interim nos ad alia non iniucundiora hinc iam digrediamur: ſi leuiculum illud ex grammatica ſupellectile inſeruerimus, ſublimem cæli partem dici Cyttarum, quanquam & eo uerbo cauitates ſignentur in fauis, & quibus inſident glandes. Sed & in piceis pani, ſeu paniculæ, aut nucamenta, callo ſquammatim compactili eodem cenſentur nomine. Nam in pinu ſtrobilia primum florentia, Theophraſtus cyttara nuncupat proprie.

Mundi figura. An cæleſtia nutriantur. Cardinum cæli diſtinctio, & poteſtas. Cap. XIII

EXpetit fortè aliquis, afferam hoc potiſſimum loco, quid de mundi figura ſentiendum: quando Stoici, ut auctor eſt Galenus, globoſum eſſe mundum prodidere. Quia ut ab ſcientiſſimis proditur:

Hæc æterna manet, diuisq; ſimillima forma,
Cui neq; principium eſt uſquam, nec finis in ipſa,
Sed ſimilis toto remanet, perq; omnia par eſt.

Alij conicæ figuræ: alij etiam oui. Epicurus uero, qui dum palato quid ſit optimum, iudicat, cæli palatium (ut Ennius ait) non ſuſpexit ſatis: nil prorſum affirmat, contingere nanq; omnia, Etenim globoſum eſſe, & alijs contineri figuris. Nos uero conſenſum in

eo mortalium ſequamur, orbem appellantium: credamus & argumentis rerum, quibus reuincitur abunde inſcitia parum perſpecte, parumq; explorate ſacris philoſophiæ initiatorum: quibus rectiſſime illud extritum inſuſurraris, quandoquidem ab Syris longe diſſitus es, μὴ σύριζε, ne Syrum agas: ne planè fias, ὄνος ἐν μύρῳ, ideſt in ungento aſellus. Sed & ſcitè admodum in Adrianum, necdum imperatorem, architectus Apollodorus, quum is per imperitiam de operibus diſſereret: Abi, obſecro te, ac cucurbitas depinge: nihil enim horum recte noſti. Nam is tunc ex maxime placebat artificio. Id fortè hac parte expendiſſe præſtiterit, An ullo modo cœleſtia nutrianrur: quod magnos auctores ſenſiſſe, uel hinc liquebit. Sed ut pugnam tutius indipiſcamur conſpiratu magno nitibundi, ab Peripateticorum coryphęo inſtruere aciem ordiemur: quo procliuius hoſtiũ procinctæ claſſes moueantur gradu, & mox territæ ac diſpalatæ proterantur, ueluti effuſe immiſſo equitatu. Ergo Ariſtoteles inquit, ſi paſcitur mundus, etiam corrumpetur: uerum nullo eget alimento, propterea æternus eſt. Plinius uerò Naturalis hiſtoriæ libro ſecundo: Sydera, inquit, haud dubie humore terreno paſcuntur, quia orbe dimidio nõnunquam maculoſa cernatur luna, nondum ſupperente ad hauriendum ultra iuſta ui: maculas enim non aliud eſſe, quàm raptas terræ cũ humore ſordes. Et alibi, in dulcibus aquis eſſe alimentum lunæ prodit: ſicut in marinis ſolis. Ab hac ſententiæ uanitate non ita ferè abeſt Ptolemæus in ἀποτελεσματικῶν libris, quos nunc quadripartitos uocant: ubi lunã ideo humectiorem credit, quia humidus uapor à terra ad eam, ſyderibus alijs terræ propinquiorem, affatim conſcendat. Quæ ratio Saturnum efficiat ſicciorem, quod ab hiſce uaporibus longius abierit, de qua re mox plura. Manilius Aſtronomicon primo:

Ignem flatus alit uicinis ſubditus aſtris.

Ambroſii ſententiam iam antè paulo memorauimus. Cæterum cui non ſit uenia poſt M. Tullium De deorum natura libro ſecundo, quanquam ſub aliena perſona inſtrui diſſertationem, non me fallit, ideſt opinor Stoica. Sunt, inquit, ſtellæ natura flammeę, quo circa terræ, maris, aquarum uaporibus aluntur his, qui à ſole ex agris tepefactis, & ex aquis excitantur, quibus altæ, renouatæq; ſtellæ, atq; omnis æther refundat eadem, & rurſum trahat in idem, nihil ut ferè intereat, aut paululum. Ex quo euenturum putant, ut ad extremum totus mundus igneſcat. Idem porrò & Naturalium ſexto Seneca tradidit. Sed & Stoici reliqui, ut comprobat in libro de Iſide Plutarchus. Verum diſtincte agunt, ſiquidem ex Porphyrij theſauris ſolem maris euaporationibus ali: fontium autem ac fluminum, lunam: aſtra uerò ex terræ anathymiaſi alimentum ſibi adſciſcere. Iam poetæ omnes ferè in eam ſententiam pedibus eunt. Sed quantum ex mutis (quod dicitur) magiſtris, compertum nobis eſt, ab Aegyptijs ſacerdotibus opinio hæc orta primũ, mox propagata in multos eſt. Ab illis enim traditum, Oceani humore cælum ali, ſtellasq;, ubi humorem conceperint, deſcendere, ac retrogradas fieri, donec humore iterum percocto, digeſtoq;, aſcendant, exaltenturq;, ac dirigantur. Quæ ſententia ne profluat longius, & ſerpat in plures, circumſcripta reprimatur tum rationibus, tum magni nominis auctoritatum obijcibus: atq; Auicennæ in primis, apud quem in libris De cælo & mundo legimus, nullo id pacto phyſicam pati rationem, ſiue nutrientis proprium expẽdas, ſiue cõnutriti: necnon crementi notionem, quod ex alimento recipit corpus dimenſionibus tribus, ita ut æqualitas inſit portioni cuilibet diametrorum trium: quibus corpus metimur, nec amplius ſit parte una, quàm reliqua, ſiue intima ſit ea, ſeu extima, citra ullam corporis permutationem ab propria diſpoſitione, ac figura. Si enim dicamus augeſcere digitum, & incidantur diametri eius, factum reperietur augmentum parte qualibet ex æquilibrio inter duo puncta. Proinde ſi ratione hac cælum augeri contenderimus, fieri nequit id, niſi omnino cõcipiatur, adijci quippiam. Id uero aut intimum erit, aut extimum: ſi extra, tunc moueatur, neceſſe eſt: ac motus is uel proprius erit, uel peregrinus: ſi proprio motu agitatio fiet, ad cælum, uti ad locum ſibi cognatum feretur: & inde colliges, eſſe leue: ſi ima petierit, graue. Quo modo neceſſe erit, cælum quoq; uel eſſe graue, uel leue: quod ipſum peripatetica non admiſerit ſchola. Si uero attrahatur ab alio, ut ab igni, aut eiuſmodi quopiam, tunc profecto hæc fiet attractio, ut cælo infundatur: ſicuti ingeritur animalibus cibus, ut quod perierat, reſtituatur. id quod ſi dederis, conſequens erit, cælum eſſe corporale, quod eruditorum ſchola plurimo riſu excipiet. Quod ſi inti-

mum

mum dicatur, ueluti eſt in animali ſanguis: tunc neceſſario ſequitur, ut digeratur nutrimentum, muteturq́ ex eo quod cælo diſſimile eſt, in id quod ſimile ſit: quo poſito, cælo uidebitur aliquid eſſe cõtrarium, quod eſſe abſurdum liquet. Adijciamus aliquid ex Platonicis item ſcholis. Plotinus in libro de cælo, ſic ferè ſcribit, Alimoniam cæleſtia nõ requirunt, neq; enim ex inopiæ noſtræ affectione ad eandem libram ſublimia ſeuocare debemus: neq; animæ ratio ibi compar, nec regio, nec ibi cauſa ulla, ex qua infima hæc profluentia continue nutrimentum appetunt neceſſario. Abſit ergo permutatio ab illis, quę noſtris corporibus dominans ex habitu naturæ deturbat. Adde gentium cõſenſum, quãdo cæleſtem locum deo, & ſubſtantijs diuinis attribuunt omnes, ueluti immortalem locum immortalibus, & diuinis rebus coaptantes, ut dei habitatio ſic intelligatur in cælo ex ſimilitudine ac coaptatione: quoniam inter corpora reliqua cæleſte corpus ad ſimilitudinem amplius accedit ſpiritualium ſubſtãtiarum: neq; enim fieri queat, ut alia ratione cæli habitaculum deo contribuatur. nanq; corporalis loci haudquaquam indigus eſt. proinde colligi debet, mundi partem illam nil prorſum pati. quippe in tam numeroſa annorum ſerie quippiam in ea cõmutatum, non eſt qui obſeruarit. Suffragatur & ipſum ætheris nomen, quod ſupremo congruit loco, ab rotatæ uertiginis perpetuitate. Sunt porrò in cælo cardines quattuor ab mathematicis inſigniter enotati: eos uerò Manilij uerbis exponemus potiſſimum, Si commonuerimus, hoſce à nõnullis angulos dici, ac cuſpides cæli: nam & Græci, centra uocant; loca uerò his ſuccedentia, epanaphoras. Igitur ſic Manilius:

Vnus ab exortu cæli naſcentis in orbem,
Qua primum terras æquali limite cernit,
Alter ab aduerſa reſpondens ætheris ora.
Tertius excelſi ſignat ueſtigia cæli,
Quo defeſſus equis Phœbus ſubſiſtit habenis,
Declinatq́ diem, mediasq́ examinat undas.
Ima tenet quartus fundato nobilis orbe,
In quo principium eſt reditus, finisq́ cadendi
Syderibus.

Ex ijs autem primum ſtatuunt, qui ſummum cæli culmen tenet, à quo gloria & honores profluunt, ac rerum faſtigia. Proximus eſt qui imam tenet ſtationem, ab eo rerum fundamenta ſunt, ac cenſus ratio. Tertio cõcinnatur loco cardinis poteſtas orientalis, è quo manat horoſcopi adnotatio, uitæ arbitrium, morum moderamenta. Occidentali quartum contribuunt calculum: hic autem, uti ferunt, pertinet ad rerum ſummas & finem laborum.

Quot ſint omnino ſphæræ. De Manichæis obiter, & Gnoſticis, ac Agnoitis, & Chiliaſtis. Recondita de Parcis tribus. Cap. XIIII

Conſentaneum fortè ſtudioſi cenſuerint, ut hic uellicatim attingamus globorum cæleſtium, ſiue orbium hiſtoriam aliquam, ut ne omnino uideatur aſymboli noſtro beneficio. Iſta quidem diutius conſectari, non eſt omnino noſtri inſtituti: quo tamẽ pleniori obſequio demereamur bonarum literarum candidatos, quæ uaria nobis lectione comperta ſunt, non grauabimur figura quadam & typo, ac breuiſſime ſuperioribus aſſuere. In primis uerò Peripatetica obſeruanda eſt ſententia: Sunt, inquit, corpora circularia plura, quia generationem eſſe, neceſſe eſt. Si eſt cælum corpus diuinum, motum eſſe illius perpetuũ, & circularem oportet: ſi eius talis eſt motus, neceſſe eſt terram eſſe: ſi terra eſt, ergo & ignis. ſi duo hæc conceduntur, oportebit aliqua item eſſe intermedia. quod ſi eſt, generationem eſſe, neceſſarium eſt: ſi generatio eſt, motus in cælo haberi diſſimiles oportet, ac quod conſequens eſt, mobilia plura. Proinde ſciendum, ſuper octauam ſphæram, quæ uerius firmamentum dicatur, locari cęlorum globos duos ab Chriſtianis doctoribus, Strabo & Beda: & unum quidem empyreum uocant, id eſt igneum, uel intellectualem, gloriæ contemplationi aptum, & quietum. Nominis uerò rationem duci non ab ardore, ſed ab ſplendoris exuberantia potius. Quod ipſum ſyderibus ſuis, hoc eſt angelis, ſit inſigne. proinde in Iob legimus, Vbi tu eras, quum me laudarent aſtra matutina? Et hunc immobilem intelligũt, quoniam ſi moueretur, eius motus per motum apparentis corporis deprehenderetur. Quum uerò Por-

phyrius

phyrius diſcerneret ab dæmonibus angelos, ſtatuens in aere dæmonas, per loca empyrea angelos, non utiq; cælum hoc intellexit, ut auctor eſt Thomas, ſed ſydereum potius globum, quem more Platonis igneum arbitrabatur, & ideo empyreum nuncupabat. Quod ideo dictum uelim, ne quis Porphyrij ſententiam legens apud Auguſtinum decimo Ciuitatis diuinæ, incidat in errorem. Baſilius, quod ſcitu dignum eſt, induxit empyrei cæli cõſtiturionem, ne uideatur ſimpliciter deua opus ſuum à tenebris inchoaſſe, quod Manichæi calumniantes, deum Veteris teſtamenti, deum tenebrarum nominant. Sunt uero inter hæreticos Manichæi, ab Perſa quodam appellatione ducta, cui nomen Manes, uel Manichæus, ut habent alij, qui duaa introduxit naturas & ſubſtantias duas, bonam, & malam. At Gnoſtici itidem hæretici ab ſcientiæ magnitudine ita uidenť nuncupati, ſicut Agnoitæ ab ignorannia, quod eſſe nouiſſimam horam Chriſto ignotam, opinentur. Chiliaſtas appellarunt ſe nonnulli, propter illud ex ſacra pagina, Vna dies apud dominum, ut mille anni, & mille anni, ut una dies: hoſce miliarios interpretatur Auguſtinus. Sed ad rem. Orbem uero alterum cryſtallinum cenſent appellandum, atq; item aqueum, ex ſimilitudine quam cum elemento habeat in diaphani ratione, nomen aucupati. Poſt quem ſubſequatur firmamentum. Hinc eſt illud Hieronymi ad Oceanum: Inter cœlum & terram medium extruitur firmamentum: & iuxta Hebraici ſermonis etymologiam, cælum, id eſt ſamaim, ex aquis ſortitur uocabulum: & aquæ, quæ ſuper cælos ſunt, in laudes dei ſeparantur: unde & in Ezechiele propheta, Cryſtallum ſuper Cherubim uidetur extenſum: id eſt compactæ, & denſiores aquæ. Illud uero ſingulari dignum obſeruatione, ab ſanctiſſimis proditum uiria: Triplicem uideri lucis ſubſtantiam, & eſſe primam utiq; cæli, quod firmamentũ diximus, cuius beneficio & ſingulari uirtute plantis inſeratur uegetatrix poteutia. Sequentẽ uero cryſtallini eſſe cœli, præſtantioris etiam poteſtatis, unde ſit anima brutorum ſenſilis. Tertiam porrò haberi eminentiſſimam empyrei cæli, à qua non ſit quidẽ rationalis anima, cuius artificẽ ſolum agnoſcimus deum, uerum animales uitalesq; ſpiritus, quibus uelut præcurrentibus, intellectualis anima tanquam proprio congruoq; domicilio excipitur. Aegyptiorum ſchola & Chaldæorum ſuper octauum globum nihil agnoſcit. Quorum ſcita Plato item, necnon Ariſtoteles, & Hipparchus amplexi ſunt. Et, quod mirum uideri poteſt, Ptolemæus quoq;. Apud eum quippe ne uerbum quidem ullum fieri comperies de ſphæra nona, quam Iuniores cæleſtium rerum ſtudioſi, aut deprehenderint, aut effinxerint: ſicuti item alij, occaſione hinc ſumpta, decimam commenni ſint. Hæc uero orbis noni ſententia inde potiſſimum agnoſcitur profluxiſſe, quod eius auctores opinati ſunt, omnes qui octauam ſphæram ad orientem ab occaſu moueri non inficientur, etiam nonam ſphæram neceſſariò admittere. Quod quum profiteatur Ptolemæus, dubioſum non ſit illis, quin hic quoq; orbem eundem concedat. Parmenides cõmenticium quiddam coronæ ſimilitudine effeciſſe creditur, στεφάνην appellans: continentem ardore lucis orbem, qui cingit cælum, quem deum dicit. Sed non prætereamus reconditum illud parte hac: Motũ, per quem eſt formæ connexio & materiæ, ſpiritum quendam inter formam medium ferè ac materiam dici à quibuſdam. Quem in aplane intelligunt profuſum, & planetis ac terrenis rebus. Primũ quidem Atropon nuncupant, uelut citra conuerſionem: quoniam aplanem motu ſimplici ab ortu ad occaſum moueri, coniectarunt. Secundum Clotho, id eſt conuerſionem: quoniam planetæ aduerſus aplanem ab occaſu in orientem ferantur. Tertium Lacheſin, id eſt ſortem: quia terrenis rebus dominetur caſus. Et motus quidem planetarum euolutio, eſt motus primi: at temporalium motus, & terrenorũ euolutio, eſt planetarij motus. Porrò in terrenis rebus latere quaſdam euentuum cauſas produnt, uti in ſemine lateat ſeges. Propterea colliguntur item, quæ in mundi anima, uelut in glomo agnoſcuntur complicata, eiuſmodi explicari motu, atq; extendi. Etenim ſunt arbitrati, mentem, ſiue mundi animam, rerũ in ſe exemplaria geſtare, perq; motum eadem in materia explicare. Hunc autem motum eſſe in aplane, ac planetis, & terrenis rebus, quaſi fatum deſcendens, & in ſubſtantia fati explicationem. Spiritum porrò huiuſmodi per omnia propanſum, & diffuſum, eſſe naturam interpretantur: quæ dicatur omnium complicatio, quæ per motum fiunt: uerum motus hic, ſiue ſpiritus, à ſpiritu profluit diuino, à quo per motum ipſum mouentur cuncta.

An quæ

An quæ uiſuntur, ſint planè ſyderum corpora. Item an ſtellæ ſuo luceant lumine. Quid ætheris nomine intelligendum. Cur in planetis uarij cernantur colores. Cur luna maculoſa. Aſteriſcus quid: diacodion: aſteria: ſyderatio. Stichiomatici qui ſint. Cap. XV

SVpereſt de ſtellis aliquid carptim quoq; cōſcribere, ut mox ad alia transeamus. Occurrebat autem hac parte in Phædone Platonis opinio: Non eſſe quæ uideamus, ſyderum corpora, ſed radiorum quaſdam reflexiones in aere, ſimilem ſyderi ſpeciem referentes: ſicut in profundo agentes piſces uideant in aquæ ſuprema facie non ſydera, ſed imagines ſyderum, & (ut ſic dicam) radioſas umbras. Verum illud grauioris operæ ingerit ſeſe amplius, luceant ſuo ac genuino ſtellæ lumine, an ſicuti luna, id ab ſole mutuentur. Mira ſiquidem inter auctores diſceptatio eſt. Macrobius uir reconditiſſimæ ſcientiæ primo Rerum naturalium ſtellas omnes ſuo propterea lucere lumine prodidit, quod ſupra ſolem locatæ in puriſſimo ſint ęthere, in quo quicquid eſt, lux naturalis ſit, & ſua. Lunā uerò, quia infra ſolem ſola ſit, & caducorum iam regioni luce ſua carenti proxima, lucem, niſi deſuper poſito ſole, non habere. Deniq; quia mundi pars ima, terra eſt: ætheri autem ima pars, luna eſt: lunam quoq; terrā, ſed ætherea dixerunt. Idem ferè Cleomedes approbaſſe uidetur, quum lunā ſcribat, corpus eſſe nactā cum aere permixtum, atq; tenebricoſum, quia in puro æthere non uerſatur, ut aſtra cætera. Aetheris autem appellatione, inquit ex Ariſtotele Apuleius, cælum ipſum, ſtellæq;, omniſq; ſyderea compago intelligitur, non (ut quidam putant) quod igneus ſit, & incenſus: ſed quod curſibus rapidis ſemper rotetur. In Platonis Timæum Chalcidius: Summatem, inquit, locum ignis habet ſerenus, proximum ætherius, cuius corpus æque ignis eſt, ſed craſſior. Nicolaus uerò theologus, ab ſolis luce illuſtrari ſtellas ſcribit: & propterea ſecundo De anima, ſolem dici patrem uirorum ac deorum, quoniā ab eo ſydera, quæ antiqui deos putabant, ſapientiaq;, & æterna cæli inquilina animalia, lucem mutuentur. Idem & Metrodorus ſenſit apud Plutarchum. Succinere uidetur & Plinius, quum in laudibus ſolis, inquit, Hic ſuum lumen cæteris quoq; ſyderibus fœnerat. Sed alibi ait, Supra lunā pura omnia, ac diuturnæ lucis plena. Albertus ſecundo cæli, Ariſtotelis ſententiā ſecutus, ſtellā quālibet eiuſdem eſſe naturę ſcribit, cuius ſit corpus, in quo eſt. Ea uerò eſt, inquit, eſſentia quinta, ab quatuor ſimplicibus corporibus, hoc eſt ab quatuor diſtincta elementis. At primo Aſtronomicon Manilius:

Ignis in æthereas uolucer ſe ſuſtulit auras,
Summaq; complexus ſtellantis culmina cæli
Flammarum uallo naturæ mœnia fecit.

Ariſtoteles ipſe (ſi tamen Ariſtoteles eſt) de proprietatibus elementorum & planetarū, apertius perdocet, ſtellas omnes ab ſole illuminari, ſicuti lunā. Cui aſtipulatur in libris compoſitionis magnæ Ptolemæus: quin & eiuſdem interpres: ſed & Auicenna. Albertus quoq; ſecundo Cæli: Cum illuſtribus, inquit, uiris ſtellam quamlibet aſtruimus ab ſole illuminari: ſed aliam plenius, aliā minus pro naturę nobilitate: ſiquidem puriſſimas eſſe quaſdam, manifeſtum eſt: proinde lumine excepto, perfunduntur protinus ab ſuperficie ſoli aduerſa uſq; ad auerſam, ut ſtellæ corpus integrum illuſtret omnino claritas, nihil ab cādore degenerās intimo. Quod in Ioue uiſimus, & pleriſq; alijs. Ille uerò ipſe candor in ruborem uergere incipit, ſicuti in Marte, ſi ab corporis nobilitate quippiam fuerit declinatum. In quibuſdam etiam palleſcit, ut in Venere. In Saturno obſcurior eſt. At in lactei circuli ſtellis albeſcit. Luna uerò, quæ terreſtris eſt naturæ, ut docuit Ariſtoteles, non eſt adeo pura. quamobrem mutuatum ab ſole lumen non quit admodum intima penetrare, quæ ratio illius reddit maculoſam faciem. At fabuloſus ſcriptor Diodorus, in Hyperboreorum inſula lunam haud ita à terra diſtantem uideri, palàm tradit, terreſtribus uelut tumulis ſupercilioſam. Orbis ſubſtantiam, ut nonnullis placet, eſſe à ſtellarum & ſolis ſubſtantia diuerſam, illud eſſe argumento uidetur, quoniā ſplendore ſolis non illuſtratur, ut ſtellæ. Triplex igitur ibi ſubſtantia, orbis, ſtellarum, ſolis. Verum parte hac prorſum abſurde fecero, ſi nobilem Hippocratis ſententiam præteriero, cuius in libro De iudicijs, auctor mihi Albumaſar eſt, Niſi noctu ſtellarum luce aeris craſſitudo ac denſitas rareſceret, diſiecta animantia cuncta fuiſſe peritura. Illud ex grammatica

fuerit ratione, ſtellam ſignare plerunq; claritatem, congruentiamq;, quod aſteriſci comprobat appellatio. Id uerò eſt ſtellæ ſignum, in angulis quatuor interpunctum, hoc modo ※ Apponi ijs conſueuit, quæ optime ſe habent in carmine, quæq; cuiuſdã ſtellæ imagine colluceant, quoniam apposite omnia & opportune promãtur. Aſteriſcos item Græcis, ſicut codia, eſt papaueris caput: unde inſigne medicamentum uocari diacodion cœpit, ac aſteriace. Sydcrationem Firmicus appellat ſydcrum in genitura coaptationẽ, quippiam innuentem euenturum. Hæc tamen (inquit) omnia, licet à malo ſignata fuerint talis ſyderationis influxu, beneuolarum ſtellarum ut plurimum teſtimonijs minuuntur. At quinto De cauſis, Theophraſtus ſyderationem ſphaceliſmum dicit. Verum de hoc alibi plura. Cæleſtes imagines, ſiue ſigna uocant aſtrologi, οὐράνια στοιχεῖα, unde στοιχειωματικοί, qui cæleſti ratione imagunculas concinnant, euentu ſæpe mirabili.

An planetę afficiantur uaporibus terræ. Priùs, qualis cenſeatur in literis Ptolemæus. ἐποχὴ quid. De trigono, quadrato, hexagono, diametro. Hæreticus planeta. Cap. XVI

PTolemæum aſtrologorum principem, & in mathematicis ingenij eminẽtiſſimi, inceſſere pleriq; non deſinunt, tanquàm parum philoſophiæ peritum, ut qui ſæpe tot admittat errata, quot ſuper re aliqua enunciet uerba. Sed nos huius rei cenſuram ad alios reijcimus: & tanquam parum liqueat controuerſia, amplius pronuntiamus. Interim placita eius uiri de planetis, ſiue dici errones debent, uti Nigidio placuit, apponã. De quibus is, ueluti ex elementis conſtent, aut elementorum paſſionibus, ac inuicẽ calore, uel frigore ſe permutent, quin terræ quoq; uaporibus afficiantur, ita ſcriptum reliquit: luna, inquit, humectior eſt: quoniã quum ſit extima cælo, citima terris, illarum uicinia aſcendentis humoris concipit copiam. Saturni ſydus frigidum eſt in primis, ſiccum uero modice: frigoris ratio eſt, quia ſit ab ſole remotius, ariditatem parit longius ab terra interuallum. Martem ſolis propinquitas torret, ac areſcere facit. Iouem temperatum reddit hinc Saturni frigus, illinc Martis incendium, præcipue tamẽ calefacere, quia Martis & ſolis incũbat globis. Venus, ut luna, humecta eſt, quod & ipſa luminis copia terræ aſciſcat uapores, recipit tamen ex propinquo caloris uim. Mercurius ſemper ſoli adnexus areſaciendi poteſtatem inde comparat, humoris autem copiam, tum ab luna, tum ab terrà. Hactenus ex primo ἀποτελεσμάτων Ptolemæi. Quæ omnia, ut parum penſitate, immò per inſcitiam maximam ab homine ex mandragora (quod dicitur) conſopito pronuntiata, Peripatetici exibilabunt: inter quorum decreta illud eſt, Cælum ab hiſce affectionibus eſſe penitus abiunctum. Sed nec ultra menſum ſtadiorum ſexdecim, uapores ſurrigi, phyſica docet ratio: quo nomine altior deprehenditur luna, ut de Venere ac Mercurio taceam, tanto ſublimioribus, quàm ut illuc ex terra uapores poſſe pertingere, concipiamus. Adde, quòd potentius multo in Venerem ſolaris aget propinquitas, quàm terreſtris humectatio, tanto ſequeſtrata interuallo, ut hac ratione nullo pacto intelligi poſſit humida. Illud uerò nec relatu indignum, ἐποχάς, dici gradus, in quibus deprehendantur planetæ in zodiaco, cuius unaquæq; pars in triginta diſtribuitur gradus, μοίρας uocant Græci: mox & mœra in ſexaginta dirimitur portiones, quas πρῶτα dicunt λεπτά, ideſt prima minuta: deinde & minutum primum in ſexaginta δεύτερα λεπτά, id eſt ſecunda minuta. Mœram quoq; Aratus zodiaci partem accipit duodecimam. ἐποχον tamen inter equi inſtrumenta legiſſe uideor alicubi. Quin & cæli ſtatum in thematibus, poſitumq; ſyderum epochas dicunt eruditiores. Quia uerò in planetarum ratione trigonum, & quadratum nuncupat Plinius: Sciendum, Diametrum in cælo nuncupari ſignum, ad aliud quod fuerit ſeptimum, quæ maligna ſemper radiatio eſt, ac minax. Trigonum eſt à ſigno, à quo initiamus ſignum quintum. Nam ab ariete uſq; ad leonem trigonum eſt. Scire autem conuenit, dextrum appellari trigonium, quod ab eo ſigno à quo incipimus retro eſt: ſiniſtrum uerò, quod ante: utputa arietis dextrum eſt trigonum ſagittarius, ſiniſtrum uerò leo. Quadratum eſt, ab eo ſigno à quo inchoamus, quod quartum fuerit ſignum: & in hoc dextrum intelligimus, & ſiniſtrum, uti in trigono. Hexagona, idem ſunt quod trigona, ſed minoris poteſtatis: eſt autem ab eo ſigno, à quo ſumptum initium eſt, tertium. Sed & in hoc dextrum cõcipe, ac ſiniſtrum: uti ſuprà. Triangulum recentiores triplicitatem uocant. Trigonocrator belle

à non-

à nõnullis triangulator pronunciatur. Hęreticum planetam conditionarium intelligunt: ſiquidem quam Græci cœleſtium indagatores, hæreſim dicunt, conditionem appellat Iulius Maternus.

Elementorum colores, ſaporesq́. Item an planetæ colores habeãt, unde colligi eorum poſſit natura. Elementa cur dicantur στοιχεῖα. De Proteo ſcitu digna: item Idothea. Terra aphoratos quæ. Cap. XVII.

ET quia cum aſtrorum peritis negotiari cœpimus, pergamus porrò breuibus quædam illorum ſcita contexere: qui in philoſophos aciem dirigentes, coarguęre illos enituntur, qui ſanciant, Elementa nec coloris, neque item ſaporis partem habere ullam. Aquæ uerò ipſi colorem attribuunt album, ſaporem dulcem, terræ fuſcum eſſe colorem, amarum ſaporem. Quod tamen elidunt alij, dulcem intelligendum potius aſtruentes: quoniam ſi amarum contendas, ex terra nil admodum egerminaturum ſit. Ignis utiq; nullum confitentur eſſe ſaporem, cæterum rubro infici colore. Aeris apud eos nullus eſt color, nullus item ſapor, multos tamen peregrinos aduentitiosq́ colores excipere. In commentatione tamen de coloribus ſcriptum comperias, aeris & aquæ naturam per ſe albam cenſeri: at ignem cum ſole rubrum: terram quoq; natura eſſe albam, cineris argumento, qui albet, humido exuſto. Lixiuium tamen rubere flammæ ui ac fumi, qui & aliquo modo cinerem inficit. At in planetis, etiam ſi exactiſſimi ſint palati, nullos etiamnum ſapores prægustando animaduertere ualuerunt. Varios tamen ineſſe colorum modos, non diffitentur, unde etiam natura queat indicari. In Saturno, inquiunt, præmonſtrat fuſcedo terreſtrem proprietatem, & bili atræ congruam. Mars rubens igneæ qualitatis argumentum eſt, & rubræ bilis teſtimonium dictat. Venerem croceo & albo radiantem, tum calidam intelligunt tum humectam, & naturæ indicare temperamentum. In Ioue coniectant modo ferè eodem. Lunam albicantem, eſſe humiditatis indicium: quod uerò inſit nigricantis quippiã, frigoris ſignum habent. Mercurij non unam eſſe faciem, ut qui uirorem quandoq; præ ferat, nunc fuſcedinem, nunc aliud quid, ſæpius tamen nigroris oſtentare quiddam: proinde cum terrena ſiccitate analogum habere. Hæc dici quidem, ſed præter omnem prorſus rationem, nõ neſciunt, paulum modo philoſophia imbuti. Nam prout elementa inuicem promixta fuerint, ita colorum enaſcitur uarietas: ſed ea in cælo eſſe permixtio nulla poteſt, propterea ibi eſſe colorem, planè inficiabitur Ariſtoteles: niſi quia lumen, color quidam eſt, quod tamen luminoſi corporis naturam haudquaquam indicarit. Quin, ſi maximè ibi ueros conceſſeris colores, ad examen ſyncerum in tanta ſpatij uaſtitate, non uſquequaque ſibi conſimili, reuocari, excutiq́ haudquaquam poterunt. Elementa uerò prima fuiſſe in libro De philoſophi hiſtoria Galenus ſcribit, ut à cælo digrediamur parum, obſcuram informemq́ ſubſtantiam, quam dicant nonnulli, ἄποιον ὕλην, Entelechiam alij nuncupẽt, ac στέρησιν, ideſt priuationem. Vocantur autem à Græcis στοιχεῖα, uti interpretatur in noſtris literis Ambroſius, quod inuicem conueniant, & concinant ambitu quodam, & cõcordiæ ſocietatisq́ choro. Nam quum ſit aridæ terra & frigentis naturæ, aquæ connectitur frigoris qualitate: aeri congruit aqua humoris ratione: ſic, ut brachijs uelut duobus, frigentis ac humectæ uis, altero terram, aerem altero ſibi cõſciſcat. Ruſum aer inter duo compugnantia medius, aquam, ignemq́, mire utrunq; conciliat, aquis humore connexus, igni autem calore. Porrò ignis calens, areſcensq́, hinc aeri, illinc terræ ſeſe adoptat, inq́ naturæ illius participatum uenit. Non prætereundum uerò quod Ponticus ſcribit Heraclitus, informem rerum materiam dici poetis Proteum ſymbolice, operteq́. Nam πρώτιστα λέων γένετ' ἠϋγένειος, αὐτὰρ ἔπειτα δράκων καὶ πάρδαλις, ἠδὲ μέγας σῦς. γίνετο δ' ὑγρὸν ὕδωρ καὶ δένδρεον ὑψιπέτηλον. Et leo quidem ἔμπυρον ζῶον ætherem indicat planè: terram draco, quia ſit αὐτόχθων, καὶ γηγενής: arbor omnia quæ ex terra augeſcunt. Idotheam uerò Protei filiam dici, prouidentiam arbitratur εἰδωλοπλαστοῦσαν ἕκαστα. In inſula Pharo traditur fuiſſe Proteus, quia φάρσαι ſignat τὸ γυμνῶσαι: nam & terram ἀφάρωτον, ſterilem accipit Callimachus.

Planetarum poteſtas maior ſit, an fixarum ſtellarum, Quæ in utriſq; nominum, & in motu diuerſitatis ratio. Chaldæorũ placita de planetis. Item dijs cõſiliarijs. Heſperides quæ ſint. Planetæ piſces: item in re militari. Sol & lu-

na an inter planetas. De planetis quoq; pluta. An cælum initialis ſit generationis cauſa. Caput XVIII

STudioſi porrò cæleſtium rerum, pręſcientiam futurorum ex natura poſituq; ſyderum pro uiribus conſarcinantes, dum in diſquiſitionē uocant quodammodo fixas ſtellas & planetas, non ſatis ſibi conſtare animaduertuntur, nunc enim ſtellis non errantibus uim aſcribunt cæteris eminentiorem, nūc autem ediuerſo. Et plurimū quidē cōmunē felicitatē pro naſcentis modo mēſuraq; ab proſperiore planetarum ſtatu contribui ſanciunt: ab fixis uero παράδοξον quandam εὐτυχίαν, hoc eſt incomparabilem, & extra quàm opinetur aliquis, fortunæ benignitatem. Quæ ſententia uel Ptolemæo auctore comprobatur. Alij omnino planetas ui effectuq; præpotentiores oſtendere conantur, tum Procli ſententia, tum rationibus id euidenter monſtrantibus, accedente item ueterum teſtimonio, qui planetas κοσμοκράτορας dicebant, uelut quoſdam mundi principes intelligerent. Quo autem diſcerniculo certiore iſta teneant bonarum literarum ſtudioſi: Aſtra, inquit ſecundo Cæli Ariſtoteles, nequeunt per ſe & proprijs moueri motibus, aut locum mutare: ſed orbi infiguntur, uelut in tabula nodus. Itaq; orbis motu feruntur, cui inhærent. Hæc ſcribit Algazeles diſertationis tertiæ ambiguitate uiceſima ſexta, ni erratum in numeris eſt, duodecies mille, ducenta uigintiduo ferè cenſeri. Cæterum planetas deprehenſum eſt, diuerſo ferri inceſſu, ac tum uelocitate, tum tarditate plurimum diſcrepante, atq; ſitu etiam. Quoſdam nanq; exortum petere, in occaſum alios remeare: porrò in auſtrū deijci hos, in ſeptentrionem protolli aliquos: ideoq; ex motus inæqualitate nomen quoq; indeptos. Ex qua item certius coniectatum, orbibus eos diſtinctis ferri. Fixas uero globi octaui ſtellas dicimus, non quod non moueantur, nam duplici ſaltem circumagi motu, animaduerſum iunioribus eſt: quibus & globus in quo ſunt, motibus rotatur: altero ab ortu in occaſum, reliquo ab occaſu in exortum ſuper zodiaci polis: tantæ tamen tarditatis, uix ut percipi uel annis centum queat. Nec item fixas dixeris, quod orbis modò circumferantur ambitu, nam eſt hoc illis commune cum planetis, quod ſecundo cæli (ut dixi) aſtruitur: ſed ita dicuntur, quia eandem perpetuo ſeruant figuram, ſitum, propinquitatē, diſtantiam. Diuerſitas planetarum in motu, dum uel propiores nobis fiunt, uel remotiores, cauſa eſt (ſicuti Philoſopho complacitum eſt) præpotens, ut uarij producantur effectus. Vniformis autē & conſtans motus mobilis primi id agit, ut diuerſitas hoc genus perpetua ſit, ac uniformi pergat periodo. Ego porrò in literis inuenio, Chaldęos cæli ſcrutatores eximios cenſuiſſe, Planetas quandoq; dici ἑρμηνεῖς, hoc eſt interpretes, quoniam ex alijs aſtris quæ tum minime errant, tum certum ſeruant & ſtatutum meatum: ſola hæc inceſſu proprio ſuoq; nitentia res futuras inſignitius oſtendant, ac ueluti deorum mentem interpretentur. Eſſe autem hoſce, Saturnū, Martem, Venerem, Mercurium, Iouem. Mox ſub horum curſum eadem Chaldæorum obſeruatio ſydera conſtituit triginta, quos eſſe dicit conſiliarios deos: quorum quindecim ea tueantur loca, quæ noſtro continentur hemiſphærio: reliqui, res ſimul humanas, & quæ in cælo ſunt. Deos autem quibus uis principatusq; ſit, duodecim numero eſſe dicunt, quorum ſingulis ſingulos attribuant menſes: per hos autem, quorum ex animalibus nomenclatura eſt, meare ſolem ac lunam, & quinq; errantia ſydera. Poſt zodiacum, ſtellas quatuor & uiginti numerant: ex quibus duodecim ad meridiem locatas tradunt. Et harum quæ apparent, duodecim uiuis aſcribunt: reliquas quæ non uiſantur, mortuis. Has præterea rerum uniuerſarum iudices appellant. Obſeruatū id quoq; in Græcorum monumentis, Aegyptios appellaſſe quidem zodiaci ſigna, θεοὺς βουλαίους, id eſt conſiliarios deos: planetas uero ῥαβδοφόρους, ueluti ſceptrigeros quoſdam intelligi uoluerint. Vbi uero poetarum princeps, deorum cuiq; ab Vulcano ſubſtructam domum canit, intelligendas planetarum domos interpretantur eruditi, quas induxerint recētiores, in quibusq; illos οἰκοδεσποτεῖν, id eſt dominari aſtruant, ueluti nouitio inuento anſam uetuſtiſſimus poetarum præbuerit. Illud ex doctorum calculo, præter quæ diximus, adijciendum: falſo uideri errantes dici, quando errare poteſt nihil, quod in omni perpetuitate progreſſus conſeruat & regreſſus, reliquosq; motus conſtantes & ratos. Etiam ſi apud Hippocratem planetæ uocantur piſces, & cymatopleges ſaxatilibus diuerſi, tanquam errones ac fluctiuagi. Dignum relatu, quod

Græci

Græci explicant interpretes, Heſperidas λιγυφώνους, id eſt canoras, aſtra ſignare, uelut ἐφ᾽ ἑσπέρας φαινόμενα, καὶ οἷον γινόμενα, id eſt ueſperi uiſitationē facientia, ac uelut naſcentia. Sunt qui nocturnas horas Heſpèridum nomine malint intelligere, mala uero aurea ſtellas ipſas. Dici uero λιγυφώνους, quia enharmonius ſeſe inde promat ſonus, quoniam probabile non fiat, dum agitentur, minima quidem inſonare corpora, maxima uero & præſtātiſſima, cuius prorſum modi cæleſtia ſunt, tacita omnino rapi uertigine. Muſicam uero indidem ſuauiſſimam edi ſimile ueri habet ἁρμονικῶν tertio Ptolemæus. Sed & alij, de quîs mox paulo. Nos autem præterit ea, quod auditus noſter eius non uideatur capax. Illud porrò non habendum inſuper, Solem lunamq́; in errantium albo non cenſeri Ptolemæo, ac Theoni, ut Chaldæis: quam hæreſin ſequatur Plinius quandoq;. Sed nec inter cælo hærentes recenſueris, quod inuicem interualla non ſeruent, neq; item figuras. Inter errantes uero non ſunt, inquit Theon, quia ſtationes non faciant, nec recurrant quidem. In planetaria quoq; poteſtate ab eminentiſſimis proditū auctoribus eſt, ubi ſe mortalium corporibus diuinæ mentis ſpiritus infudit, eorundem formam pro curſus ratione ab luna confoueri. Quando ad eius luminis aucta, uel damna corporibus afficimur, increſcentibus præſertim medullis augeſcente luna, rurſumq́; lumine deſtituta, tenuati corporis fatigatione elangueſcentibus. Singulis porrò planetarum ab priſcis ingenijs metallorum dicantur ſingula, uelut ſoli quidem aurum, lunæ argentum, Marti ferrum, Saturno plumbum, Ioui electrum, Mercurio ſtannum, Veneri æs. Chronocratorem dicunt Græci temporum dominum: eorum autem initium in diurnis geniturís ſol accipit, ac cæteris diuidit: in nocturnis luna. Quum itaq; ſol temporum dominus fuerit, annos decem, principatum obtinet, menſes nouem. Modo eodem & luna quum temporis domina fuerit, annos tenebit decem, menſes nouem. Vitæ datorem intelligunt οἰκοδεσπότην, & genituræ dominum, cuius & paulo ante commeminimus. Hunc uero eſſe tradunt eruditiores, cuiuſcunq; ſignum poſt natum hominem luna, relicto ſigno, in quo eſt, fuerit ingreſſa: etenim ſi quis prima natalis hora lunam in ariete habuerit, quia poſt arietem ad taurum ſecundo loco tranſitum facit, Venus genituræ dominium poſſidebit, eo quod taurus Veneris ſignum eſt. Id quod in cæteris conſimiliter intelligendum. Ex grammatica penu id nec prætereundū: planetas item dici Græcis in re militari hac illac temere abeuntes: quos quandoq; λειποταξίῳ, id eſt deſertoris affectos pœna inter legendum ſubnotauimus. Nam Heraclius imperator λειποταξίῳ ποινῇ τοὺς πλανήτας τῶν ῥωμαϊκῶν δυνάμεων ἀνεκρούσατο, καὶ ὅσοι τῶν πόνων χαίρειν εἰπόντες, πλανῶνται ὡς δοῦλοι κάκιστοι πολυχρόνιοι, βασάνοις ἐπὶ σωφροσύνην μετήγαγε. Planeten porrò ἀντὶ ξένου, id eſt pro hoſpite poſitum quandoq; inuenias. Planen uero, id eſt πλάνην, dicunt τοῦ σκοποῦ ἀπότευξιν, id eſt ab propoſito, & ſcopo fruſtrationem.

Mundum, ſphæras, ſtellas ſentire, ac preces exaudire. Sphæram maximam eſſe mundi oculum. Terram item anima, & ſenſu præditam, ex Platonicorum doctrina. Origenis placita de ſtellarū animis. Quas intelligi oporteat Neptuni ſtellas, uel Iouis. Cælorum concentus. Mundus an finitus. Gręcorum in motu terræ ſuperſtitio. Cap. XIX

Libet parte hac cum Platonicis confabulari: in quorum ſacrarijs quum alia pleraq; non abſque admiratione ſæpius lectitamus, tum id quod ſubnotabo ſtatim, Mundum quum ſit animatus, ſentire, ac per ampliſſimam ſphæram præcipue, ueluti per oculum intus omnia cōtueri: nam ſi nos per oculū noſtrum, quoniam ſit animatus, & diaphanus, & lucidus, multa perſpicimus, & radio etiamnum in ſublime ſurrecto, cæleſtia apprehendimus: Cur non, inquiunt, mundi cæleſtis oculus, uiuus, perſpicuus, lucidus, radioſq́; ſuos in omnia propagans, itidem ſenſibilium concipiat modum? Amplius mundi globos, ſtellas ſenſu item non carere, aſſerunt conſtantiſſime: quoniā, ut Plotinus aſtruit, uota cognoſcant noſtra, exaudiant quoq;. Cæleſtibus ineſt quidem uiſus, ſpecie tamen ab noſtro diuerſus, uerum in eo non diuerſus, quia uiuit, perſpicuus item eſt atq; lucidus. Auditu item prædita ſunt, ſed noſtro diſſimili. Inter omnia, quæ ambitu cæli cluſa cōtinentur, uiget communio quædam, & ueluti nexus: cuius quinq; uidentur rationes. Prima eſt, omnium materia una: inde, qualitatum concordia: mox, ſpiritus ubiq; unus: nam ſicuti cælum unus eſt ſpiritus in excelſis, pariter intra cæ-

lum unus itidem ſpiritus,uel cæleſtis omnino,uel cælo ſimillimus, omnibus eſt infuſus, noſtro conſimilis.Quartum habet locum natura genitalis una, fouens omnia per ſpiritum mutuo copulata.Quintum poſtremò mundi anima, omnibus connexa. Sed cur nõ & terram,inquit Plotinus, ſentire dicamus? Obſtat uerò nihil, terram eſſe ſenſu præditam,ut humana commodius rectiusq; diſpenſet,quæ eius ſunt muneris. Cerre nil admodum impedimento eſſe poteſt, quin preces audiat adnuatq;, nec tamen ea qua ſolemus ipſi,ratione.Neq; enim cuncta animantia ſenſorijs ſunt eiſdem communita,nam & quędam aures habere non nouimus, nouimus autem ſonos ab ijs concipi. Omnino ſciendum,Terræ animam non cenſeri abiecti cuiuſpiam eſſe corporis animã,proindeq; intelligere,atq; inſuper eſſe deam. Cæterum in hoc eminenriſſimarum rerum tractatu, quonam pacto doctiſſimi Origenis placita prætereamus? Putare nanq; ſe primo τῷ περὶ ἀρχῶν ſcribit,Cæleſtia prorſum corpora eſſe animata, quoniam ab deo mandata dicuntur accipere,quod rationali tantum naturæ contingere,conſentaneum eſt. Scriptum enim legimus,Mandatum ego ſtellis iniunxi omnibus. At quænam ſunt, inquit, mandata hæc? nempe ut aſtrorum ſingula ſuo ordine, ſuiſq; meatibus indultæ ſibi quantitatis mundo ſplendorem præbeãt. Qua in re id omnino colligi uidetur liquidò, Corporum illorum motum abſq; animæ functione poſſe haudquaquam effici. Nec rurſum citra motum futura unquam, quæ animantia ſint.In tanta uerò ordinis ac motus ratione atque conſtantia,nónne ſtolidiſſimum fuerit,rationis auferre poteſtatem? Apud Hieremiam ſanè,regina item cæli luna memoratur.Quinimmo ab peccati labe non ſeiungi ſtellas omnino, conſenſiſſe aduertitur Iob.Ita enim ſcribitur, Stellæ quoq; in conſpectu eius,mundæ nõ ſunt.Id quod ad corporis fulgorem nõ utique referri poteſt. Verum hæc ille uiderit. Ex theologorum muſeo ſunt qui aſtruant,etiam ſi cunctanter,Stellas,ſicuti cælorum quoq; globos, ſuapte ui, hoc eſt ſubſtantiæ ſuæ natura moueri,uelut elementa. Non ignorandum & illud,ueteribus Neptuni ſtellas dici conſueſſe,quibus hyems indicaretur,uel ſerenitas: Iouis autem,quę agricolationi cõferentia pręmonſtrarẽt:ex quo elegãter Aratus,

οἵ τε ποσειδάωνος ἐρώμενοι, ἢ διὸς αὐτοῦ
ἀστέρες, ἀνθρώποισι τετυγμένα σημαίνουσι.

At multo id grauius,mundum neceſſario eſſe finitum: nam omne quod duabus clauditur extremitatibus,finitum eſt:rurſum, cui extremitas una eſt, neceſſariò adeſt item ſecunda. Cæleſte autem corpus medio non carere, in cuius ambitu uertigine rapiatur aſſidua ſuper polis duobus,palàm eſt: quod propter Plinij caput primum libens attexui. Sphærarum autem rotatam uertiginem, quum ambiens ac circumiectus æther motibus ſcindatur diuerſis,iucundum, qualemq; exactior perficit muſica, inenarrabili ſuauitate ſonum ædere,interuallis iunctum imparibus, ſed pro rata partium ratione diſtinctum, Pythagoricis & Platoni præcipuè proditum eſt,approbauit Boethius quoq;:irriſit cum Ariſtotele in Hexaemero magnus Baſilius.Quod uerò de terra multum,ac diu,facta nobis uerba ſunt, ad rem forſan & illud ſpectarit, ubi terram mouiſſe foret nunciatũ, Græcis fuiſſe antiquiſſimi moris,conclamare uaſa,ceu ingruens malum inde cõiectantibus.

Dignitas cæli ex hiſtoria,item ex phyſicis rationibus. In cælo eſſe Trinitatis myſterium. Cur dicatur οὐρανός. Si ſtaret cælum,nihil moueretur. Si calor cæleſtis deficiat,nullibi erit calor uel frigus. Creatis omnibus ineſſe Trinitatis ueſtigium. Cap. XX

CAeli dignitatem eximiam,uel inenarrabilem potius, cõtemplanti mihi ſubit quandoque: quod de Arabibus ſcriptum reliquit Arrianus,coli ab illis duos modò deos,cælum, & Liberum patrem:ac cælum quidem, quia cernatur, & ſyderum collucentibus oculis præcellenter contextum, ſolem præferat utilitatis immenſæ auctorem incomparabilem. Neq; item excidit quod de Anaxagora philoſopho proditum ſcimus, qui interrogatus, Curnam ſe natum arbitraretur: reſpondit, Cæli ac ſolis uidendi cauſa. Quam quidem uocem ab philoſophis ſumma exceptam admiratione, riſu proſequitur Lactantius,putans,neſcientem quid reſpõderet,in hæc prorupiſſe. Ego uerò,ni me quid ſecretius fallit,facile contenderim, non temere id omnino effuſum: ſed ut ab ſapientiæ ſtudioſo, penſiculatè admodum & excuſſe. Nam qui exactius penſitarit rem totam, comperiet liquidò, cæleſtem claritatem adeo præcellere naturę

turæ quadam præſigni maieſtate, ut in perenni ac uitali luce illa auguſtiſſimum diuinitatis myſterium ſit facile deprehenſurus. Siquidem uertiginoſus ille motus ampliorem nobis indicat poteſtatem, lux nitidiſſima ſapientiam, calor ſuauiſſimus amorem. Quibus ab principe rerum deo mouentur, illuſtrantur, perficiuntur omnia atq; ſeruãtur, primo, inquã, inter ſeparatas atq; ſpiritales formas, ſicut inter corpora longe clariſſimo cælum principatu cenſetur. Extra hæc, qui plura in clariſſimo putat globo requirenda, is planè quæ ſit corporeæ naturæ perfectio, parum perſpexiſſe deprehenditur. Quicquid alia partiario ac diuiſim poſſident, in unum id eſt ampliſſime congeſtum. Sine hoc nec inferius generabitur quippiam, nec genitum ſuas exercebit operationes. Et quidem ſicuti intimus, & uitalis noſter calor corpora confouet ac ſeruat, eiusq; fomẽto quæ agunt in nos, non fruſtra agunt: ita ſi non adſit cæleſtis ille calor, corporum uirtus omnis, præſertimq; ille ipſe tam uitalis tamq; familiaris nobis calor, profligatus depereat neceſſe eſt. Cælum utiq; naturale corpus eſt, omnium corporum naturalium perfectiſſimum. Corpus naturale tam motus, quàm ſenſilis qualitas conſequuntur: perfectiſſimo igitur corporum naturalium perfectiſſimus quoq; motus, & ſenſilium perfectiſſima congruunt. Nullus motus perfectior orbiculari, nulla qualitas ſenſu perceptibilis luce perfectior: quare hæc cęleſtis corporis propria ſint, neceſſe eſt. Quoniam uerò perfectiſſimum corpus eſt, comparem quoq; locum, ideſt ſupremum habere, ex rerum dignitate conſequens fuit. Propterea Apuleius cum Chalcidio dici οὐρανὸν Græcè interpretatur, quia ſit altitudinis finis: & uti in Deorum natura ſcribit Phurnutus, ὅρος ὢν ἄνω πάντων, καὶ ὁρίζων τὴν φύσιν: aut ab ὁρίγαν, quod eſt φυλάττειν τὰ πάντα, quia cuncta ſeruet cuſtodiatq;. In libro De mundo ſcribit Ariſtoteles, ſiue is fuerit Theophraſtus, Vranon dici, quoniam ſupra ὄρη, ideſt montes, exiſtat. Etiam ſi in Hexaemero Ambroſius ſic appellatum opinet, quia ſit uiſui peruius. Scitũ illud Ariſtotelis eſt ex libro octauo auſcultationis phyſicæ, Motum primi cæli uitam eſſe omnibus, quandoquidem euidentiſſima eſt & communis operatio uitæ intimus motus. Ceſſante autem cælo, nec cætera mouebuntur. Sicut in minore item mundo, ſi ceſſet motus cordis, omnes animalis motus perire neceſſe eſt. Nec lapis itaq; deorſum moueretur, neq; aſcenderet ignis, quod mirum utiq; eſt, ſed uerum rationibus oſtenditur, ſi motus quieſceret primus. Eſt autem quod primum in unoquoq; genere, cauſa reliquorum quæ ſub ea continentur ſerie, licet non omnia eandẽ cauſæ habeant rationem. Porrò quod de motu aſtruimus, patet in caloris item ratione. Nam ſi cæleſtis intereat calor, nec ab frigore profluet frigiditas nec ab caliditate calor. Siquidem non eſt frigori contrarius calor ille ſydereus, ſicuti calor igneus: ſed omnes continet elementares qualitates eminentia ſimplici, ſicut lux omnes colores. Quæ uniuerſa diſertiſſimè colligit Picus Mirãdula, uir omnifariam doctiſſimus. Verum quia de Trinitatis ueſtigio in cæleſtibus facta mentio eſt, amplius ſciendum, quod equidem memoratu non indignum eſt: In omnibus creatis extare trinitatis ueſtigium, quod ſexto De trinitate comprobat Auguſtinus. Quippe in unoquoq; eſt, quod ad diuinas referri perſonas, ceu ad cauſam, neceſſe eſt. Ineſt ſiquidem ſubſtantia, necnon forma ſpeciesq;, item ordo. Et patrem utiq; indicat ſubſtantia: uerbum autem forma, ut quæ ex artificis conceptione proueniat: ſpiritum item ſanctum nobis ordo præfert, quoniam amor eſt, ac ordo effectus ad aliud quippiam ex creantis profluit uoluntate. Ad hæc porrò tria reuocantur illa, numerus, menſura, & pondus: de quis mentio fit Sapientiæ undecimo. Nanq; ſubſtantiam indicat menſura, ſpeciem numerus, ordinem denique pondus. Hæc item ab Auguſtino ſignificantur in libro Quæſtionum octogintatrium, ubi ait: Quod conſtat, quod diſcernitur, quod congruit: conſtat enim aliquid per ſubſtantiam, per formam diſcernitur, congruit per ordinem.

Mundi colores tres. An ſint in cœlo colores ex Peripatetica ſchola. An itẽ calor. In quota ſignorum parte contingant dierum mutationes. Aſtra unde dicantur. Cælum quot modis dicatur. Cap. XXI

SVnt ex Platonicis non ignobiles, qui tres eſſe uniuerſales præcipuosq; mundi colores arbitrentur, uiridem, aureum, ſaphyrinum, tribus cæli Gratijs dedicatos. Et uiridem utiq; Veneris eſſe uolunt, atq; item lunæ: aureum ſolis, ab Ioue tamen, Venereq; non alienum: ſaphyrinum uerò Ioui maximè accom-

modatum prædicant,cui & ſaphyrus dicatur conſecratus. Hinc formulam mundi compingentibus præcipiunt, expedire ad Gratiarum cæleſtium munera capeſſenda tris potiſſimum hos contueri colores frequentiſſime. Atq; ſaphyrinum quidem mundi ſphæris inſerere:aurea uerò ſphæris ad ipſam cæli ſimilitudinem addere ſydera. Ipſam porrò Veſtam ſiue Cererem,id eſt terram uiridi prorſum excolere indumento. Quanquam in planetarū mētione paulo antè,nō eſſe in cæleſtibus colorem ullum aſtruere,uiſi abunde ſumus, nec grauabimur Peripateticorum fuſius hic argumēta explicare, ne quis ipſum hunc,cuius modo commeminimus, oculis deceptus ſaphyrinum eſſe cæli putet colorē, quamuis οὐρανοχρώματα Græcis uocare mos ſit, quæ cæleſti colore tincta cōuiſimus. Cælum igitur,inquiunt,coloratum nō eſt, quia cōſurgat ex elementorum qualitatibus color. Cælum autem nec elemētum eſt, neq; item ex elemētis compactum:nō elementum quidem,quoniam ſit elemēti proprium, habere in ſe cōtrarietatem,agereq; in contrariū; ſi ei cōiungatur,id ipſum corrumpendo:ſi peruincat,ſpeciem quoq; ſuam in materia generando. Proinde,ſi cælum eſſet elementum:quū elemēta omnia ſe ad cælum habeāt,ſicuti ad uniuerſam terrę molē pūctus:diu iam deperijſſent uniuerſa, eſſentq; omnia cælū, quod nō fit.Itidē nō eſſe ex elementis cōcinnatum,aſſeueramus, inquiunt. Nā quod huiuſmodi eſt,minus eſt ſuis elementis,ex quibus conſurgit,connectiturq;. At maius eſt elementis omnibus cælum:igitur non ex elementis. Argumentantur item ratione motus qui in elementis rectus eſt.Nam uel ad imum feruntur,uel euolant hinc ad ſuperna, Sed cælum eiuſmodi motum neſcit:uerum conuertitur aſſidue in ambitum: igitur conſecutio manifeſta. Addunt porrò illud quoq;, non eſſe ibi elementarias qualitates,caliditatem, frigiditatem, ſiccitatem, humectandi uim, & propterea non conſeneſcere. Quod ſi dicat aliquis, ſolem dici utiq; calidum, & lunam humectam, Saturnum frigidum, reſpondent,ex effectibus prodijſſe nomenclaturam hanc. Quamobrem Ariſtotelem ſcribere in libro De elementorum proprietatibus: ubi planetæ coierint in piſcium ſignum, contingere mox, ut aquis diluantur omnia.Quod ſi in geminis fiat coitus is: futuram uniuerſi conflagrationem.Sed ijs addunt patrum noſtrorum ſcita diuinæ uoluntatis iudicium: quod tam fallere, quàm falli neſcit. Quod uerò ad calorem attinet, ut de alijs interim taceam, non omnes idem ſentiunt. Platonici cælum eſſe igneum fatentur omnes, & lucere quidem propriè, ſed & conſecutione quadam calere, ſed non urere. Calor certe lucis proprietas quædam uidetur, ſicuti eſt lux cæli qualitas propria. Cæterum ſuper hac re fuſius alibi. At prius quàm inde digrediamur, illa uelut corollaria adiecero, Miram fuiſſe ueteribus uarietatem,in quibus ſignorum partibus contingant dierum mutationes. Hanc uerò M. Manilij carminibus exprimemus, potiſſimum ex Aſtronomicon tertio:

Has quidam uires octaua in parte reponunt:
Sunt quibus eſſe placet decimas:nec defuit auctor
Qui primæ momenta daret,frenosq; dierum.

Cælum ex poetis nonnulli Acmonis, id eſt ἄκμονος, filium tradidere: circumlatæ uertiginis τὸ ἄκμητον innuentes, uel quia ſit corruptionis neſcium. Nam functos fato κεκμηκότας pronunciamus. Aſtra uero ex lationis, ac motus aſſiduitate dici coniectant, uelut ἄστρα, οὐδέποτε ἱστάμενα, ἀλλ' ἀεὶ κινούμενα. Proditum quoq; à memorabilibus eſt auctoribus, Multos perſuaſum habere, longo æui ſitu cæli qualitatem mutari & ſtatum. Quin credidit Hipparchus quoq; futurum quandoq;, ut mundi cardines emouerentur loco. Quod inter noſtros approbauerat agricolationis auctor Saſerna, & ab Columella relatum ſcio: Cælum deniq; uno modo ſubſtantiam dicimus extremæ circulationis, aut naturale corpus, quod in extrema eſt totius circumferentia, & in quo diuina omnia locata credimus. Alio modo dicitur cælum extremæ circumferentiæ cōtinuum corpus,in quo ſol & luna, hæc nāq; in cælo eſſe prædicamus. Tertio modo uocatur cælum, ab circumferentia extrema contentum corpus: propterea ubi unum eſſe cælum, pronunciatur, de mundo intelligendum.

Regio apud Platonem terreſtri paradiſo aſſimilis. Item ubi ſit paradiſus is. Paradiſus quid. Arriani hiſtoria ad id mirabiliter faciēs. De habitatione ſub æquinoctiali. Item an ibi ſit mare. Antiſcij qui. De hemiſphærijs duobus nō

ingrata. Item de Olympi uertice. Cap. XXII

MVndi rationes quidem omnes, quas lectione uaria auſpicati ſumus, in unum hunc locum, ueluti in molem unam corporis cōgerere, non fuit conſilij, neq; item operis inſtituti, in quo congeſtitiam quandā rerum dignarum cura ſyluam pollicemur, potius quàm naturæ ordinem. Ita ſubnotantur omnia ferè, ueluti inter legendum ſeſe obtulere, niſi quatenus libro hoc, qui omnium prodibit primus, & deinceps aliquamdiu, delectum quendā habuimus, ut ſic auſpicio proſperiore reliqua impetu quodā miſcello conſequetentur. In quibus pleraq; recognoſcentur hunc ipſum reſpectantia locum. Interim ingerit ſeſe mihi Plato ſua illa philoſophi, aut theologi potius maieſtate uenerabili, atque aurem peruellens: in Phædone ſuo ait ſe quiddam mandaſſe literis, quod huic loco congruat uel maxime. Eſſe uidelicet terrarum regionem quandam prominentem, adeo ut imbres neſciat, neq; item flaminum ullos perſentiat impetus. Summa, præſigniſq; ſit aeris temperies, proindeq; inibi perfectiſſima quæq; uberius enaſcautur, nec deſit exactiſſimum genus hominum, quorum æuum ſit longe noſtro diuturnius. Eorum corpora ſunt qui opinentur, ex æthere plurimum compacta, & aere, aquæ, & terræ utiq; habere minimum, necnon compari fructuum modo ueſci, atq; ali: adeo uti more Peliæ uelut recocti, iuuenili gaudeant flore perpetuo. Hæc eo exſcripſi libentius, quod non ita magnam cum deliciarum horto in ſanctis literis celebrato diuerſitatem habent, ut intelligamus uere dici, ac prædicari, Platonem demutatis paucis fore Chriſtianum. Sed occurrit hac parte aliud, nec minus admiratione dignum. Legimus Geneſeos caput tertium, in quo excuſſo Adam ab delicijs ob peccati atrocitatem ſcribit Moyſes, collocatum à deo ante paradiſum uolupratis Cherubin, & flammeum gladium atq; uerſatilem ad cuſtodiendā uiam ligni uitæ. Vbi aſtruit interpres, eſſe qui opinentur, paradiſum hunc uideri ſub æquinoctiali circulo ſitum: abs quo decuſſari cælum, ac terram nouimus: proindeq; flammei gladij nomine zonam reddi torridam, quæ propter ſolis conuerſiones uerſatilis nuncupetur. Quæ uerò ad hoc maximè pertinentia, aut certe mira, & relatu digna in primis, obſeruauimus, ab nullo (quod equidem ſciam) antehac animaduerſa, pergam in literas promere: ut ſi nil aliud, utique ſint poſt difficultates auocamenta, quibus laſſeſcens forſan lectoris animus relaxetur molliatur q;. Arrianus inter Græcos hiſtoricos tantæ eſt in ſcribendo integritatis, ut φιλαλήθης, ideſt ueritatis conſectator, ſtudioſuſq; ſit uulgò cognominatus, atque ita etiamnum honeſtetur in libris. Hic in parte poſtrema Indici commentarij, ueluti ipſe quoque Moyſi ſuccineret, ita ſcribit: Hanno Carthaginienſis prouectus claſſe ab columnis Herculeis in Oceanum, relicta ad læuam Libya, diebus triginta enauigauit occidua petens, mox ubi in meridiem diuertiſſet, plurima ſeſe illi obiecere impedimenta. nam præter ardores feruidi ſyderis, ut in peruſta regione mundi, aqua potabili deficiebatur: audiebatur porrò creber de cælo fragor, interim late promicantia in ſublimi fulgura oculos perſtringebant. Viſebanturq; ueluti flammarum riui è cælo præcipitantes, quanquam Cyrene ad extrema Libyæ in ranta camporum uaſtitate herbis nuda non ſit, neq; item aquarum inops. Quid, quod Auicenna tanquam Platonem, Moyſemq; interpretaretur, primo canonis in craſeon, ideſt temperaturarum ratione, temperatiorem ſub æquinoctiali, commodioremq; eſſe ſcribit habitationem, quàm ſit uſquam terrarum. Quod Eratoſthenem quoq;, & Polybium ſenſiſſe, Straboni credimus. Nec ignoro tamen quæ ſit in ea re inter doctiſſimos diſceptatio. Et Damaſcenus ſcribit in paradiſo fuiſſe regionem diuinā, & prorſus eo dignam, qui dei opificis geſtaret imaginem. Illud animaduertendū quod & Thomas adnotauit, & Conciliator non omiſit differentia ſexageſimaſeptima. Quoſdam tradidiſſe, Paradiſum hunc uideri ſitum in oriente, quæ portio mundi nobilior eſt, quia dextra ſicuti ſecundo Cæli comprobat Ariſtoteles. Sed eum tamen locum itidem ſub æquinoctiali Conciliator intelligit. Et rei ambiguitatem retegit in primis idem beatus Thomas articuli ſecundi in fine, quæſtionis eiuſdem. Quicquid autem ſit, credendum (inquit) paradiſum in loco conſtitutum temperatiſſimo, ſiue is ſub æquinoctiali ſit, ſeu alibi. Quid, quod in libro Hebraicarum traditionum in Geneſim, ſcribit Hieronymus, Prius quàm cælum & terram faceret deus, paradiſum ante condidiſſe. Nam in Hebræo legitur, Plantauerat autem deus paradiſum in Eden à principio: ſignat uerò

Eden

Eden delicias. Pro quo Symmachus tranſtulit paradiſum florentem. παράδεισον Græc hortum intelligunt: ſed primo ἀναβάσεως Xenophon, prope Celænas Cyri fuiſſe regiã ſcribit, & agreſtibus feris diſſertum paradiſum. Obiter illud hac in parte ſubnotarim, ab erudito (quod aiunt) puluere nõ ita diſparatum, Macrobium ſecundo Naturalium, Oceani legitimum, uerioreḿq; alueum ſub peruſta collocaſſe, abs quo profluentes ſinus, qui ambitu ſuæ flexionis orizontem imitentur, omnem ait terrã quadrifidã diuidere, & habitationes ſingulas efficere inſulas: ac propterea Ciceronem ſcripſiſſe, Omnem quæ incolatur à nobis terram, eſſe paruam quandã inſulã. Quod ipſum Eratoſthenes, Polybius, & Strabo quoq; approbaſſe uidẽtur. Sed hos Ptolemæi ratio refellit, & meminit Cõciliator. Quod de ſublimi terrarum parte pluuijs inconcuſſa ſcribit Plato, id ipſum & de Olympi uertice antiquioribus proditum, & repetit Euſtathius. Sed liquidius in Odyſſea Homerus quoq;, etiam ſi recẽtiorum obſeruatio ſecus deprehendiſſe uidetur, eluſa ueterum ingeniorum ſedulitate in penſitandis naturæ arcanis, & (quod dicitur) cornicum oculis confoſſis. Apud Meroen Aethiopiæ partem, æquinoctiali proximam circulo illud dicitur euenire, ut per nonaginta dies umbræ noſtræ in contrarium cadant, unde Antiſcios eius incolas tractus nuncupant. Nec illud ignorandum, ab rerum peritis duo ſtatui hemiſphæria, ab æquinoctiali unum ad Septentrionẽ, ab eodem æquinoctiali alterum in meridiem. Quorum permeet quidem utrunq; ſol, uerum diſpari ratione, etiã ſi ſectionis utriuſq; ſignorum haud diſſultet numerus: nam ſolſtitiale obit diebus centũ octogintaquinq;, adnexo diei noctiſq; quadrante: quod uerò brumale eſt, centum modò & octoginta diebus abſoluitur. Quod eo fieri argumento peruincitur, quoniam orbi ſolis eccentron ſtatuunt terram cæleſtium non incurioſi.

CAMILLI RHIDERII RHODIGINI IN ANTIQVARVM lectionum libros Lodouici Cælij patrui ad reuerendiſſimum epiſcopum Phil. Rouerellam Præfatio ſecunda.

SOlebant qui apud antiquiſſimos Parthorum reges, gratiorem gratiam aucupabãtur, nõ niſi aliquo ſuffulti munere, eorũ atria ſpatiari, rem quidem etſi Barbaricæ initiaturæ, ad noſtrorũ tamẽ temporum præſentiã nõ illaudabiliter delapſam: ut quæ de ſelectiori benignioris frontis animo, ſubmiſſa interioris ſuæ mentis deiectione, uadimonium aucuparetur: quo ductus impulſu, ad te reuerendiſſime præſul acceſſurus, diu multuḿq; dubitaui, quo præuio munuſculo te ueneratus obſeruarem: qua defatigatus mentis ambitione uaria peragratus, in Lodouici Cælij mihi olim patrui meritiſſimi laborioſiſſimas Antiquarum lectionum lucubrationes incidi, opus etſi ab ipſo antea æditum, nouiſſimè tamen ab ipſo tanta caſtigatione elimatum, tantiſq; additionibus ſuffultum, ut non quidem doctius elaboratum, aut elimatius expolitum, ſed altius reformatũ noui operis nomenclaturã adipiſci meritò cenſeatur. Quod cum pluribus ipſe iam impartiendum deſtinaſſet, mortiſq; ſæuæ præuentus ſæuitie, ſua fruſtratus opinione, aliquas eius partiunculas gratioris patroni tutelæ fruſtratas reliquerit: earum unicuiq; patrocinium deſtinandum mihi iniunctum cognoſcens, tibi eiuſdem operis libellum hunc ordine quidem, expolitione autem primum dicandum decreui. Quod iure quidem, nõ minus quàm debito, faciẽdum mihi uiſum fuit, ut qui ampliſſimam Rouerellam familiã, tot, tantiſq; magni culminis decoratam inſignibus tanto affectus uinculo obſeruatã habuerim, ut in ipſius famulitium aſcriptione mirè oblectatus cõgaudeam, eoq; maxime quod nobiliſſimi tui fratris, uiri nõ minus ingenij ſolertia, quàm doctiſſimæ eruditionis cultura expolitiſſimi, magnis in me collatis meritis, talis euaſerim, ut de tãta familia præconia promulgare pro uirili ſemper tenear. Eoq; magis, quo mutuæ inter nos dilectionis talem nouerim obſeruantiã, ut mei in te ſolo affectus nutu gratiorem eius intuitus benignitatem mihi ſatis uidear uendicare. Hoc igitur ad te deſtinatum munuſculum, hilariori quam eius tenuior exigat genitura, alacri illa tua ingenij promptitudine, mentis perſpicacia, animi magnitudine, eo gratius accipies, quo libentius ad te id deſtinatum adſcribo, meq; magnificæ tuæ familiæ perpetuò affectum æquis reſpicere oculis non dedignaberis. Vale.

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI SECVNDVS.

Simulacra duo nobis eſſe propoſitá, mundum, & Chriſtum. Mundum eſſe tanquam rempublicam & dei templum. Angelos à deo præfectos humanis rebus. Qui mox euaſerint dæmones, & immundi ſpiritus. Angelorum numerus. Platonis & Ariſtotelis ad id ſententia. Cap. I

CAETERVM ne quis noſtra hæc putet, ueluti hirundinum muſea, & Archytæ crepitaculum, ſi diutius ijs immoremur, re in immenſum quodammodo recaſura, palæſtra utemur ea, quã nobis præſcripſimus in hoc uelut præfloramẽto, ac mox huic parti coronidem impingemus, ſi prius in hac mundi hiſtoria, quæ Chriſtiana ueritas obſeruarit, contexuerimus. Duo ſcilicet fuiſſe propoſita mortalibus ſimulacra, quibus ad inuiſibilia mire prorſum ſurrigeremur, attolleremurq́; unum quidem naturæ, alterum uerò gratiæ. Et naturæ quidem ſimulacrum, eſſe mundi huius ſpeciem: at gratiæ, humanitatẽ uerbi. In utroque præmonſtrari utiq; deum, ſed nõ intelligi in utroq;. Siquidem natura ſpecie utiq; ſua, uelut digito præferebat artificem, ſed contemplantium oculos illuminare non poterat. At præpotentis & inenarrabilis ſaluatoris humanitas, lux unica, uera, bona, de unico, uero, bono manans lumine, medicina fuit, ut cæci lumen reciperent, & doctrina quoq;, ut uidentes agnoſcerent ueritatem. Hæc ſingularis profecto eſt mundi excellentia, hoc præconium eximium: quod & ueterum ſcientiſſimi nõ omnino uidentur ignoraſſe, quãdo etiam Senecam ſcimus nono epiſtolarum ad Lucilium dixiſſe, Mundum ſapiẽtis eſſe rempublicam. Quamobrem nõ uideri illum extra rempublicam, etiam ſi receſſerit, immo fortaſſe, unum ſi reliquerit angulum, in maiora atq; ampliora trãſiturum, ac cælo impoſitum tunc demum intellecturum, quum ſellam aut tribunal aſcenderet, quã humili ſederit loco. Nunquam, inquit, plus agit ſapiens, quàm ubi in conſpectum eius diuina humanaq́; uenerunt. Idem alibi, ingens dei templum mũdum uocat. Idipſum & M. Tullius facit: quod interpretatus uir doctiſſimus, Bene, inquit, uniuerſus mundus dei templũ uocatur, propter illos qui exiſtimant nil aliud eſſe deum, niſi cælũ ipſum & cæleſtia iſta quæ cernimus. Ideo ut ſummi omnipotentiã dei oſtenderet, poſſe uix intelligi, nunquã uideri: quicquid humano ſubijcitur aſpectui, templũ eius uocauit, qui ſola mente concipitur, ut qui hæc ueneratur ut templa, cultũ tamen maximum debeat cõditori: ſciatq; quiſquis in uſum templi huius inducitur, ritu ſibi uiuendũ ſacerdotis. Scribunt porrò theologorũ nõnulli, Ab initio deum quum feciſſet mundum præpoſuiſſe illi quaſdam cæleſtium uirtutum poteſtates, quibus regeretur ac diſpenſaretur mortaliũ genus. Quod etiã indicare uidetur Moyſes in Deuteronomij cantico, ubi legimus: Quum diuideret excelſus gentes, ſtatuit earum terminos ſecundũ numerũ angelorum dei. Sed horum nõnulli, ſicut & ipſe, qui princeps appellatus eſt mundi, datam ſibi à deo poteſtatem, non ijs quibus acceperant legibus temperarunt: nec humanũ genus diuinis obedire, ſed ſuis parere præuaricationibus docuerunt, unde aduerſum nos peccatorum chirographa compoſita: nam, ut Propheta teſtatur, peccatis noſtris uænundati ſumus, ſiquidem animæ ſuæ pretiũ capit unuſquiſq;, ubi uoluptatum titillationes expleuerit. Hoſce uerò tum immundos ſpiritus, tum Chriſtianis deteſtando nomine, dæmonas nuncupamus. De quibus lucubratione ſequenti in medium promere pergemus, quæ de ijs ueterum ingenia prodidere, additis & noſtrorum placitis, ut ſeſe oſtentarit occaſio. Sed interim illud minus hic prætereundum, Angelorum numeroſam uideri à deo ſeriem productam: quia Danielis ſeptimo ita dicatur, Milia miliũ miniſtrabant ei, & decies cẽtena milia aſſiſtebãt ei. Verũ hic amplius attendendũ, In angelis non dici numerum, ut eſt diſcreta quantitas, ex continui

diuiſione

diuiſione producta, ſed ex formarum diſtinctione potius, quando inter tranſcendentia cenſetur multitudo. Sed enim & parte hac cum antiquioribus aliquandiu confabulari, haud operæ fuerit uacantis. Subſtantias quidem ſeparatas cenſuit Plato, eſſe rerum ſenſibilium ſpecies, ueluti ſi naturam concipias humanam eſſe diſparatam. Quo poſito, conſequens eſt, ſubſtantias uticꝫ ſeparatas rerum ſenſibilium aſſequi numerum. Id quod Ariſtoteli improbabile fit, quoniam ſit materia de ſenſibilium ſpecierum, ut ſic interim loquar, ratione. Proinde non poſſe ſubſtantias ſeparatas cenſeri ſenſibilium exemplares ſpecies, uerum eſſe eminentioris cuiuſdam naturæ. Idem tamen Ariſtoteles, naturas haſce perfectiores ordinem ſtatuit ſenſibilium reſpicere, mouentis ratione, ac finis. Propterea ex numero motuum primorum ſubſtantias coaptat ſeparatas. Quod noſtrorum patrum decretis, & ueritati inconcuſſæ fidei diſſentaneum ſancimus omnino.

Dæmonis nomen fuiſſe ueteribus honeſtum, nobis non ita. Cur Ariſtoteles dicatur dæmonios, & Plato diuinus. Qui à ueteribus dæmonij dicantur. Caput II

DAemonis nomen in Chriſtiana religione odioſum ſanè, infeſtumcꝫ eſt, non ita ueteribus: quippe quod poſtea patebit amplius, eiuſmodi nomenclatura deus quandocꝫ ſignificatur, & pro admirabili & immenſo dæmonium uſurpat Græcorum natio: ſed quibuſdam quoque, ut Ariſtoteli, adhæſit dæmonij cognomentum: nam quod non inſuper habendum uticꝫ eſt, Platonem ſingulari ſapientia philoſophum omnibus ferè calculis ab ueterum ſcientiſſimis ita approbatum, ſummiſcꝫ elatum præconijs legimus, ut diuinum uirum appellare non deſinant, præſertim in ea philoſophiæ parte, quæ diuinorum rationes cōplectitur. In qua & operæ multum, nec olei minus ab eo impenſum, compertius eſt quàm ut demonſtrari res debeat. Quin in ijs quæ ad naturæ modum ſpectant, plures quocꝫ in eius ſententiam procliuius feruntur, quàm Ariſtotelis. Et ut arbitri honorarij, quanquam noſtrum non ſit onus, uice fungamur, Omnino in philoſophia prima, & in ijs quæ mathematicas requirunt demonſtrationes: in oratoria item facultate, ac in morum diſciplina plericꝫ omnes ueluti omnium principem ſuſpiciunt Platonem, uenerantucꝫ, etiam ſi flumen orationis aureum fundi ab Ariſtotele, auctor M. Tullius eſt. Proinde inſtitutum, ut ab utriuſcꝫ conſectatoribus diuini ſymbolū Platoni, dæmonij uero Ariſtoteli affigeretur: ceu innuerent operte, tanto Platonem uideri Ariſtotele præſtantiorem, quanto naturalibus diuina cenſentur auguſtiora, ampliora cꝫ. Vt prætercam quod Græci ſcribunt, & repetit Seneca, Athenis raptim Ariſtotelem profugiſſe, ueritum ne impietatis nomine in uincula cōiectus ultimo afficeretur ſupplicio. Appellationis autem ratio profluxiſſe uidetur inde, quod naturalium ſcientiam in primis complexus Ariſtoteles eſt, quorum ratio ſublunari ferè continetur mundo, qua in parte (ſicuti mox liquebit) dæmonibus præſcripta putabant loca. Plato uero altius ſeſe ſurrigens intelligibilium contemplationi addictus comparem uitæ, morumcꝫ normam eximia integritate conſecutus eſt: ſpretiſcꝫ, quæ cæteri uſcꝫ ad inſaniam demirantur, quod in nobis diuinum eſt, ad id diuinum, quod ſolum uerecꝫ eſt, redigere omnibus (ut dicitur) remis ueliſcꝫ adnitebatur. Hinc diuini cognomentum longe clariſſimum, uulgò celebratum illuxit. Auctor allegoriarum Heſiodi Ariſtotelē [illegible] cupat δαιμόνιον. Plutarchus tamen in libro De liberorum inſtitutione, Platonem [illegible] dixit δαιμόνιον: ſed in artibus item Dionyſius Homerum δαιμονιότατον appellare [illegible] permiſit. Adnotatum ab rhetore ſcientiſſimo, dæmonium à diuino apud oratores differre nihil, ſed dici ἐκ παραλλήλου, ſicut Olynthiaca ſecunda apud Demoſthenē. Sciendum uero, dæmonij appellationem ἐπαμφοτερίζειν, id eſt capi nunc in bonū, nunc in malum, præcipue apud Homerum, abs quo reges dici dæmonios nouimus, uelut eudæmonas. Plebeios item, priuatoſcꝫ: ſed ut δυσδαίμονας, infeliceſcꝫ, quoniam mediæ poteſtatis ſint dæmon, & fortuna. Sed iam de dæmonibus plura.

Rationalis naturæ gradus eſſe tres, deorum, dæmonum, hominum. Dæmones cur. Item eoſdem dici Lares, ac Genios. Dæmonum deſcriptio. Qui Medioxumi, Patellarij, Semones, Heroes, Manes, Pluto Sumanus, Sangus, Popi, Diopi, Stenopos, Stenoparchæ. An angeli omnes ſint ſpeciei unius. De Dionyſio Areopagita carptim. Cap. III

Illud

ILlud uerò in primis teſtatum uolumus, in negotiatione (ut ſic dicā) iſta Platonem ipſum Platonicosq; plures nos eſſe amplexuros, quoniam inter cæteros hi maxima curæ indagine dæmonum rationem ſcrutati ſunt, non diſcluſis tamen, aut reiectis, quæ apud alios comperta legendi appetentiam conciliare, aut laſſeſcentem ſtomachum excitare ac reficere poterūt. Igitur Platonem animaduerto rationalis naturæ gradus feciſſe tres, non dignitatis tantum maieſtate interpunctos abiunctosq;, ſed etiam locorum intercapedine. Ergo immortalibus dijs ſummatem attribuit ſedem, ideſt cæleſtem. Sed horum alios dici, & eſſe intelligibiles, ab omni materiæ contubernio ſemotos: quorum parens princepsq; is ſit, quem rerum conditorem opificemq; ueneramur, maieſtatis amplitudine ultramundana, ſanctum & humano ſermone inenarrabilem, ac ne mente quidem facile apprehenſibilem. Quiſquis eſt is, aut quantuſcunque, unus eſt: uerus, bonus: ueritas una, bona: bonitas una, uera. Cæteri non tam dij, quàm miniſtri. Viſibiles deos intelligit cæleſtia corpora. Atq; hic gradus utique unus, qui & primus. Imum uerò tenet, numiſma præcelſæ diuinitatis eximium, homo: Cuius eminentiſſimam naturam, cælitibus ferè comparem paulo poſt latius explicare ingrediemur. Medium uerò inter hoſce extremos gradum, ab lunæ collimitio ad nos uſque expanſum iam habent quos ab ſcientiæ magnitudine priſci dæmonas uocarunt. Sed M. Tullius Lares, etiam ſi in eo ſatisfacere uix ſibi uidetur. Apuleius nunc Lares, nunc Genios nuncupat. Hos tanquam interpretes quoſdam, & ſalutigerulos arbitrati ſunt priores: qui concepta à nobis uota ad deos deferrent, & illinc ad nos diuina munera, ueluti μισῖται quidam, & pararij. Ad hos item magica excantatio, & præſagiorum ſpecies referebantur: quod in Sympoſio docuit Plato. Romæ uicus ſuit larium ruraliū, quod docuit P. Victor. Verum & L. Aemylius Regillus Antiochi claſſe profligata, laribus permarinis ædem uouit, quæ annis quadraginta poſt dedicata eſt. Plutarchus in libro De philoſophorum decretis, nimis præciſe, cuiuſmodi ſorent dæmones, deſcripſit, quum ait: Thales, Pythagoras, Plato, Stoici dæmonas eſſe ſanxerunt ſubſtantias animales: ſicuti heroas, ab corporibus amotas animas. Floridius multo Apuleius: Dæmones, inquit, animalia ſunt ingenio rationabilia, animo paſſiua, corpore aeria, tempore æterna. Mox adijcit, Paſſiuos dici, quoniam ijſdem quibus nos, perturbationibus ſint obnoxij. Hoſce Romani ueteres Medioxumos item nuncuparunt, quod interſiti ex ſui ratione, ac loco, & poteſtate dijs ſummis ſint minores, hominum natura, uelut complacitum antiquis eſt, utiq; maiores. Propterea Plautus in Ciſtellaria:

Ita me dij, deæq; ſuperi atq; inferi & medioxumi.

Apud eundem quin etiam Patellarios dici comperias deos, qui patellis, ſacrificio uaſis accommodis, placarentur. Propterea in Faſtis Ouidius:

Fert miſſos Veſtæ pura patella cibos. Plautus:

Dij me omnes magni, minutiq; & patellarij.

Vt ſalinum, inquit Liuius, & patellam deorum cauſa habere poſſint. Semones dici putant, eos qui ab aeris meditullio quicquid interpatet ad terram uſq;, habent. Quos credit Martianus, ἡμιθέους dici, hoc eſt ſemideos: heroas quoque, ſicut Iamblichus item ſigni[illegible] quoniam, inquit, ἥραν ueteres dicebant terram. Ibiq; manes, ideſt corpori humano [illegible]les attribuit, qui parentum ſeminibus manarunt. Heroas fuiſſe iracundos, & oc[illegible]rantibus infeſtos, cuiuſmodi κακοτύχεις uocant Græci, Menander ſignat, proinde prætereuntes heroa ſilentium mire ſeruabant. Hoſce tamen κρείττονας dicebant, ideſt meliores: fortè diritatem ſic molliturі. Scribit Ioannes grammaticus, heroas illos credi patre deo natos, mortali uerò matre, qui theoretica & rationali ſint uirtute præditi. At qui opifice actiuaq; pollent uita, hoſce dea prognatos uolunt. Porrò nuncupari item heroas, ἐκ τῆς ἀρετῆς, quando ita canit Orpheus: μετόρα δ' ἡρώων ἀρετῶν κλύοντες. Porrò quicquid ab luna ad terram interſtitij eſt, Plutonis imperio aſcribitur: qui inde Sumanus dicitur, quaſi ſummus deorum manium. Sed lunam in uicinia conſtitutam, Proſerpinam appellarunt. Semones Fulgentius non omnino malus auctor, eſſe deos opinatur, qui cælo digni non cenſerentur ob meriti paupertatem: cuiuſmodi eſſet Priapus, Hippo, Vertunnus. Nec terrenos tamen putarent per gratiæ uenerationem: ſicuti in Myſtagora ſcribit Varro, Semoneq; inferius derelicto, deum depinnato attollam eloquio.

Lares ac Genij in ... quoq; in plat: Mar: ... in nono dialog ... legibus

In ciuitate diuina Auguſtinus Semonem dici Ianum ſentit, quod ſeminio præſit, dum concipitur infans. Semonis Iani meminit ab Vrbe condita libro octauo Liuius, quanquam alij expuncta lectione iſta, ſubſtituant Sabino Sangi, ex Dionyſio, qui Antiquitarum ſecundo, Sabinorum genti inditum nomen ſcribit ex Sabino Sangi diui gentilis, quem Sangum quidam Piſtium uocent. Sangi ſacellum Vrbis regione ſeptima ſtatuit P. Victor. Sunt qui Dryopum lingua Popos dici dæmonas arbitrentur. Omnino qui Homero poſteriores ſunt, etiam deos ea uoce ſignificari putant, ut ſint Popi quaſi Ipopi, ex ueterum doctrina, ὡς τὰ πάντα διοπτεύοντες, id eſt omnia diſpicientes. Sicuti indidem corriuatur & Diopos, quæ dictio apud Aeſchylum ducis eſt peculiaris, id eſt ἡγεμονική. Stenopos autem angiportum ſignat, unde Stenoparchos dici, auctor eſt Dion, qui aduerſus incendia conſtituebantur ex plebe, quibus ueſte uti permiſſum eſt principali, & duos habere lictores in locis ſui iuris, factum hoc imperij ſtationem tenente Auguſto. Apud Græcos πόποι παπαί, commiſerationis cenſetur uox. Sed Appion dæmonas intelligit. Hinc ſanè admoneor Varronis lucubrationē titulo æditam πόποι παπαί. Etiam ſi in Nonij codicibus paſſim legitur, papia papæ. Nec obſtrepat hic argutior aliquis, rideatq́ ineptius ueterem hanc dæmonum diuerſitatem, quando & in angelis peruincere eandem poſſumus. Siquidem in ijs quę ſpeciei cenſentur unius, haud prius inuenias & poſterius: quod ex Metaphyſices tertio amplius dilucet. In angelis autē uel decuriæ unius, & primos comperias & medios & poſtremos: quod ex Areopagita Dionyſio eſt, Angelicæ hierarchiæ capite decimo. Proinde colligendum, non eſſe ſpeciei unius omnes angelos. Quod Dionyſium aduocauimus, ſciendum amplius, doctis ambagioſum fieri, ecquid ex Areopagitæ officina prodierit lucubratio ea, quando tres leguntur Dionyſij.

Eſſe item in ſphæris quorundam ſententia dæmonum ordines. Prouidentia triplex. Quomodo ab dæmonibus afficiamur. Qui dæmones naturales, quiq́ aduentitij. Dæmonum præfecturæ. Item dæmones eſſe tanquā paſtores. Ca. IIII

SEd in hac dæmonum diſtinctione id utiq́ minus ignorandum, Ex ueteribus pleroſq́, præter quæ hactenus collecta nobis ſunt, etiam ſingulis planetarum globis peculiares aſcripſiſſe dæmones, ueluti ſtellas, ita planetæ illi famulantes, in cuius orbe ſunt, ut in firmamento ſtellæ minores ab illuſtrioribus gubernantur. Inde Saturnij leguntur dæmones, aut Iouij, & deinceps. Immo uerò inter Saturnios eſſe, qui præſtent alijs in globo eodem. Quod & in cæteris intelligunt, quemadmodum inter homines nō omnium eadem ratio agnoſcitur fortunæ. Orphici terreſtres etiam dederunt dæmones: ſicuti etiam aquei dicuntur, & ignei. Tradunt porrò qui hæc curioſius perueſtigant, eſſe ab ſummis ad infima ueluti catenas quaſdam extenſas. Nam ſtellarum quælibet dæmones ſuos tanquā aſſeclas certis afficit modis. Sed eadem item ratione ab dæmonibus animæ afficiuntur, ab ſuis utiq́ ſuæ. Id ut facilius percipiatur, prouidentiam Platonica ſchola in tria diſtribuit, Vniuerſalem, minus uniuerſalem, & demum particularem. Et uniuerſalem quidem ad tria refert principia, quorum & ſuperius facta nobis mentio eſt, Bonum, intellectum, animā mundi: qua omnibus, & omnia prouideant. Minus uniuerſalem, ad ſphærarum, ſtellarumq́ animas: quando harum t[illegible] quæq́ omnium quidem rationem habet, ſed non in omnibus tamen. Particularem u[illegible] dæmonum eſſe uolunt, qui quædam non omnibus, ſed quibuſdam gratificentur. Quan[illegible] quam & in humanis animis prouidentia particularis eſt ad inferiora. Igitur pro loci ratione nobis non uno modo fomenta adijciunt: ſiquidem ignei dæmones contemplandi excitant potentiam, aerei uitæ fauent actiuæ, aquei uoluptuoſæ. Hos Plato ſcribit à primordio, malorum plurimis uoluptatem immiſcuiſſe. Porrò dæmones quidem omnes eſſe affectu paſſiuos: ſuperiores uerò, medioſq́ etiam immortales: infimos duntaxat longæuos, qui ex terræ uicinia terrena etiam titillentur libidine, nimiamq́ habeāt cum ſylua communionem, quam ſanè malignā animam ueteres dictitabant. Aſſeritur & illud, Dæmonum alios eſſe (ut ſic dixerim) indigenas, aduentitios alios: & indigenas quidē uolunt, qui ſint initio ſic producti: aduentitios autem, qui ex humana ratione mox inter dæmonas ſint centuriati, ac nihilominus humana curent. Quod uerò ad dæmonicas attinet præfecturas, alij latiſſima procurant terrarum ſpatia, alios detinent anguſtiora: qui

dam

dam urbibus modò præponuntur, aut ex hominibus ſingulos tantum amplexãtur. Atq; hinc Saturnium alius, ille Iouium, hic quemuis alium dicitur dæmonem ſortitus: ſicuti etiam unumquenq; noſtrum credunt ſuo (ut ſic dixerim) ſyderi mancipari: quæ utiq; dæmonica ratio atq; cæleſtis, non in homine tantum efficax putatur, ſed & in cæteris naturæ partibus. Nam ſæpe animal hoc uel illud ſolare dicimus, aut Iouium: ſic & in plantis, lapidibusq;. Certe Plato dæmonicam poteſtatem, ut conciliatricem in Sympoſio, & Legibus admiratur. Propterea in Protagora & Politico, dæmonas ut paſtores recognoſcit: in Critia, etiam gubernatores. Quibus nos diuina prouidentia commendandos cenſuerit, ueluti moderatoribus, qui nos tum diuinationibus plurifariam, tum oraculis adiuuarent.

Dæmones an habeant corpus: item angeli. Corporum genera quinq;. Nereides quæ ſint. Qui, & ubi uiſibiles dæmones. De Glauco interim. Ca. V

AN uerò dæmones huiuſmodi, ſiue bonos intelligas, ſiue malos, habeant corpus, poteſt uideri quæſtione nõ indignum: ac ſi Apuleium audimus, non omnes habent, ſiquidem in Socratis dæmonio ita ſcribit, Genus aliud auguſtius animo dæmonum, qui ſemper à corporeis compedibus, & nexibus liberi procurantur certis precatibus: quorum è numero Somnus atq; Amor. Vbi uerò ſtatuit Heſiodus dæmonas, hominum cuſtodes, ἠέρα ἑσσάμενοι, ideſt aere conueſtitos: inquit Proclus ideo dictum, quia nos lateant, ſintq; inuiſibiles, ſicuti aer: uel quoniam aerea ſint eorum corpora, ſicut deorum ἐμπύρια, ideſt ignea, hominum autem terrena. Pſellus dæmonum naturam non putat eſſe ſine corpore, quando (inquit) ſunt qui fateantur, dæmones ab ſe cum corporibus uiſos. Quin & magnus Baſilius non dæmonibus modo, ſed puris etiam angelis corpora tribuit, ueluti ſpiritus quoſdam tenues & aereos atq; puros. Cui Dauid aſtipulari uidetur, quum ait, Qui facit angelos ſuos ſpiritus, ac miniſtros ſuos flammeos. Sed in Ciuitate dei Auguſtinus ait, Qui facit angelos ſuos ſpiritus: ideſt eos qui ſpiritus ſunt natura, facit eſſe angelos. Eandem quoque aſſerit Pſellus idem apoſtoli Pauli fuiſſe ſententiã, quoniam ſic commodius locum permutent, quieſcant, item ſine fallacia ſenſibus ſe offerant. Sicubi uerò in ſcriptura legantur incorporei, reſpondendũ, eſſe moris, corpora quidẽ craſſiora corporea nominare: quæ uerò prætenuia ſunt, quæq; aſpectum tactumq; effugiunt, incorporea dicere. Non idem tamen uidetur angelicum, & dæmonicum corpus. Illud enim radiat, & nequit oculis ſuſtineri: dæmonicum uidetur aliquando fuiſſe eiuſmodi, quoniam Eſaias angelum nominat Luciferum, qui lapſus eſt. Nunc certe obſcurum tenebricoſumq; eſt. Angelicum quidẽ corpus, omnis expers eſt materiæ. Etiam ſi in libro Fontis uitæ Auicebron angelos prodit ex materia concinnatos & forma: quoniam ubicunq; proprietates inueniantur materiæ, ibi inſit & materia Proprietates autem materiæ ſunt, recipere, ac ſubſtare. Propterea in libro De trinitate Boethius, Forma ſimplex, ſubiectum eſſe nequit. Sed in angelo compertum hoc eſt, quare conſecutio manifeſta. Niſi quod modus idem non eſt, quo recipit intellectus, & quo materia. Formam ſiquidem recipit materia, ut ex ea in ſpecie conſtituatur aliqua uel aeris, uel ignis, uel rei alterius. Verum ratione alia formam intellectus recipit: alias uerum probaretur quod prodit Empedocles, Terram terra cognoſci, ac igne ignem. Intelligibilis forma in intellectu eſt ſecundum ipſam rationem formæ. Ita enim ab intellectu cognoſcitur, proinde receptio eiuſmodi, materiæ haudquaquam receptio eſt, ſed immaterialis ſubſtantiæ. Verum ad rem. Dæmonica corpora quodammodo materialia cenſentur, & ſubiecta paſſioni, præſertim quæ ſub terram intruſa ſunt. Itaq; pulſata dolent, & igne admoto exuruntur, cinere item conſpicuo, quod in Thuſcia quandoq; factum, proditur memoriæ. Sed, ut hæc expendantur exactiore libra, Corporum (quod ad hanc ſpectat rationem) inuenio ſpecies quinq;. Eſt quidem corpus unum, & id primũ, quod igne tãtum conflatur. At ſi ignis ille uiſui ſubijciatur, ſydereum corpus dicitur: ſi uiſum non patiatur, dæmones ſunt: quos igneos dicit Orpheus, aut cæleſtes. Altera ſpecies corporum eſt, quæ ignis aeriſq; nexu attemperata ſunt: & hi ætherei uel aerei nuncupantur dæmones, eodem Orpheo docente. Quod ſi aqueum quiddam, ueluti tenuius fermen acceſſerit, tertium conſurget genus dæmonum, qui nominantur aquei: qui quandoq; etiam percipi poſſunt uiſu, ſi denſius paulò ſubactum corpus ſit. Vbi autem terræ

aliquid addatur,ſed non adeo craſſum,terreni iam efficiuntur dæmones. Poſtrema ſunt iam humana corpora,ſpiſſitudine craſſiora obeſioraq;. Aqueos dæmonas in Perſide atque Aphrica uiſitari præcipue, Zoroaſter exiſtimat: eos Nereidas uocauit Orpheus. adijcit tamen Porphyrius, illos dæmonas ſolum uideri, in quorum corporibus præter aquæ uaporem,ignis abundet. Idq; in Oriente contingere,atq; meridie. Glaucum quoq; eſſe marinum dæmona Græci ſcribunt,hunc eſſe Melicerten interpretatur Nicanor. in primo Aetolicorum ſcribit Nicander, Apollinem ab Glauco diuinandi ſcientiam eſſe conſecutum. Porrò,quod obſeruatione dignum eſt, Auguſtinus aſtruere uidetur, Angelos omnes ante confirmationem,uel lapſum corpora habuiſſe aerea, ex puriore ſuperioreq; aeris parte conformata. Cæterum ad faciendum idonea,non item ad patiendum. Taliaq; etiamnum bonis angelis conſeruata, quæ uiſum tamen non patiantur, ni craſſamenti quippiam fuerit inductum. Malis uerò angelis in lapſu demutata fuiſſe corpora in aeris ſpiſſioris qualitatem,ut igne poſſent torqueri. Super Geneſin Auguſtinus idem ſic fermè prodit, Dæmones aerea dicuntur animalia, quia corporum aereorum natura uigent,nec per mortem diſſoluuntur, quoniam præualet in eis elementum ad faciendum aptius,quàm ad patiendum. Patientiæ quidem, humor terraq; congruunt maximè: ad faciendum uerò,aer ignisq;. Verum ne quid diſſimulem: in ſecundo Sententiarum adnotatum animaduerti,hæc de aliorum ſententia fuiſſe Auguſtino conſcripta: quoniã Chriſtianæ ueritatis ſectatores complures conſpiratu cõſono prodiderint, Angelos eſſe incorporeos, aſſumere tamen quandoq; corpora, ut exequantur ab optimo maximo deo iniuncta,quibus mox exuantur. Beatus item Thomas quæſtionis propriæ articulo primo, Auguſtinum ſcribit Platonicorum opinionem explicuiſſe. Origenem quoq;, ut in alijs item,eſſe deceptum,ubi in libro περὶ ἀρχῶν Deum patrem modò tradit,& filium, ac ſanctum ſpiritum,nullum habere cum materia commercium. Quòd ſi Gregorius ange[illegible] cat rationale animal,id per metaphorã dictum exponit,ex rationis ſimilitudine. At Damaſcenus angelum ſcribit ſubſtantiam eſſe intellectualem, ſemper mobilem, Nihil autem mouetur,niſi corpus: ſicuti Auſcultationis phyſicæ libro ſexto probat Ariſtoteles. Verum ita prorſus aſtruendum, In angelo motum ita accipi, ut intelligere, ac uelle,motus quidam ſunt. Ex quo angelus ſubſtantia finitur ſemper mobilis: quia ſemper actu intelligit,non quandoq; actu,quandoq; potentia,ut nos. Porrò circumſcribi terminis localibus,eſt corporis quidem proprium,ſed terminis circũſcribi eſſentialibus,creatis promiſcuum eſt omnibus. Propterea in libro De ſpirituſancto Ambroſius, Licet quędam locis non contineantur corporalibus, circumſcriptione tamen ſubſtantiæ non carent. Vbi uerò Bernardus ait,ſpiritus creatos indigere inſtrumẽto corporeo: intelligendum,non naturaliter adglutinato,ſed ad aliquid aſſumpto. Denique in diuinis nominibus Dionyſius,incorporeos eſſe angelos,conſtanter affirmat. Amplius adnotanda nihilominus ex ſecundo Moralium Gregorij uerba: In hoc, inquit, eſt nunc natura angelica ab noſtræ conditionis naturæ proprietate diſtincta, quod & nos loco circumſcribimur,& cæcitatis ignorãtia coartamur. Angelorum uerò ſpiritus loco circumſcribuntur quidem,uerum eorum ſcientia longè ſuper nos propagata differtur: interius quippe, exteriusq; ſciendo diffuſi ſunt,quia ipſum ſcientiæ fontem cõtemplãtur. Quid enim de his quæ ſcienda ſunt neſciant,qui ſcientem omnia ſciunt? Eorum itaq; ſcientia noſtræ quidem cõparatione exuberãtius excreuit. Quæ tamen ſi diuinæ componatur, arctius euadet anguſta. Sicuti & ipſi illorum ſpiritus corporum utiq; noſtrorum cõparatione ſpiritus ſunt: at ſummi cõparatione,ac incircumſcripti ſpiritus,ſunt corpus. Mittuntur igitur, & aſſiſtunt: quia per hoc quod circumſcripti ſunt,exeunt: & per hoc quod inter quoque præſentes ſunt nũquam recedunt. Faciem ergo patris ſemper uident, & ueniunt ad nos tamen,quia & ad nos ſpiritali præſentia foras exeunt: & tamen ibi ſe, unde receſſerunt, per internam contemplationem ſeruant.

Dæmones eſſe ſemine fœcundos,& coire: angelos bonos minime. An angelus dicatur de homine. De gigantibus interim. Dæmones qua ratione uarias exhibeant figuras. Quæ ſint Naiades, Dryades, Onoſceli. Cur quidam dæmones ingerant ſe puerperis. Mirum peſtilentiæ genus Conſtantinopoli. Cap. VI

MArcum quendam in Cheroneſo, Græciæ contermina fuiſſe legimus, qui genus ſuum in Meſin fluuium referebat, homo ſolitudinis præcipue amator, & dæmonũ cultor eximius, quo nomine de illorum natura pleraq; perſecutus, alijs etiã eſt impertitus, ſicuti illud, Dæmonas non pati ſolum, ſed ualde utiq; pati. Quin eſſe item ſemine fœcundos, idq; generandi ſtudio effundere, ſuccreſcereq; inde animalia quædam modi non magni: habere enim genitalia, ſed neutique noſtris ſimilia. Porrò quia excrementitium quiddam effundant, connutriri quoq;: alios quidem inſpiratione, alios etiam humore: uerum non ore, ſicuti nos, immo uero ut ſpongiæ atq; oſtrea. Nec tamen dæmones hoc omnes pati, ſed qui materiæ coniunctiores ſint, quiq; lucifugæ intelligantur, aquatici atq; ſubterranei. Hinc Auguſtinus multos tradit, experientia magiſtra didiciſſe, Syluanos & Faunos, quos uulgò Incubos uocent, improbos ſæpe extitiſſe mulieribus, earumq; appetiſſe, ac peregiſſe concubitus, & quoſdam dæmones, quos Galli Duſios nuncupent, hanc aſſidue fœditatem tentare. Adijcit tamẽ, ſe hic nil admodum temere auſum affirmare, Angelos uero dei ſanctos ea turpitudine inquinatos, non credere. Sunt qui affirment (de Chriſtianis loquor) genitalem humorem à dæmone profuſum, haudquaquam ipſius percoqui natura, quod animantibus obtingit, ſed excipi à uiro, cui ſe ut fœmina ſubiecerit: qua ratione uatem Merlinũ eſſe genitum, Britannorum hiſtoriæ memorant. Quum uero legimus Geneſeos ſexto, Angelos dei uidentes filias hominum quòd eſſent pulchræ, accepiſſe uxores ſibi: non accipiendum (inquit) eſt, ita illos eſſe angelos dei, ut homines non eſſent, ſicut putant quidã: nam homines fuiſſe, ſcriptura ſine ambiguitate declarat, quando dixit deus, Non permanebit ſpiritus meus in hominibus his in æternum, propterea quod caro eſt. Sed & homines dei angelos fuiſſe nuncupatos, ex eiſdem literis teſtatiſſimum eſt: nam de Ioanne legimus, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam. Et Malachias propheta angelus item dictus eſt. Fallit autem quoſdam, quod ex illis qui dicebantur angeli dei, nati, ac propagati feruntur gigantes, ueluti hoc humanum non ſit. Quum tamen paulo ante Goticam uaſtitatem Romæ uiſa ſit fœmina, quæ corpore quodammodo giganteo longe cæteris præeminebat, quod eo mirabilius eſt uiſum, quoniam uterq; parens nec ſtaturoſorum quidem hominum proceritatem aſſequebatur. Sed redeo unde ſum digreſſus. Nullus, inquit Marcus idem, dæmon mas cenſendus eſt, uel fœmina: hæc enim interſtitia, & ſexuum diſcernicula ad compoſita pertinent: dæmonum uero corpora ſimplicia ſunt, ductu, flexuq; facilia, ad omnemq; configurationem apta naturaliter. Etenim ſicuti nubes nunc hominum, nunc cuiuſcunq; uiſitationem faciunt, conſimiliter & dæmonum corpora, ut collibuerit, uarias concipiunt figuras, qua ratione uirum modo præferunt, modo etiam fœminam. Infremunt quandoq; ut leones, ſaltant ut pardalis, latrant ut canes. Nec tamen tot ac tam uaria, unumquodq; dæmonum genus perfecerit. Nam igneis aereisq; facile huiuſmodi ſuppetit facultas: ſiquidem in id ſe nullo negotio conformant, quod imaginatio conceperit. Tenebricoſi uero dæmonis phantaſticum anguſtijs fluctuans eam neſcit diuerſitatem: corpore item inagili, minimeq; actuoſo. Aquei, necnon terreſtres in horum meditullio cõſtituuntur. Sed qui in aquis agunt plurimum, ex elementi mollicie aues ferè ac mulieres aſſimulant. Ex quo genere ſunt celebratę poetis Naiades, Nereides, necnon Dryades. Qui uero inaquoſa & arida frequentant, corporibus areſcentibus: cuiuſmodi onoſceli pernoſcuntur, qui ſunt aſininis cruribus, hi ſe ſe mares plurimũ exhibent, interdum quoq; leonem ac canem induere uidentur. Quare non ita mirum, ſi quandoq; puerperis fœminea ſpecie ingeratur dæmoniũ, quod adulterum ſit, & impuris humectationibus afficiatur plurimum. Cæterum id hac parte haud prætereundum utiq;, debacchari amplius quandoq; Conſtantinopoli cœpiſſe nouum inopinatumq; peſtilentiæ genus. Quod apud Peluſiotas Aegyptios inortũ primo, craſſari mox latius adortum eſt. Eius mali hæc ferè habebantur initia: Dæmonum terriculamenta ſpecie humana miſeris ingerebant ſeſe ita, uti ab hominibus incuti ſibi plagas opinarentur, quibus occurſaculi id genus obijciebatur: erantq; ea orientis mali uelut procœmia. Quibus aueruncandis nullis prorſum amuletis opus erat, uel (ut aſſolet) myſticis, ſacriſq; uerbis: ſed uelut lymphati, ac arreptitij, uocantes nec audiebant, etiam ſi in arcto aſſeruarentur. Per quietem obtingebant hæc quandoq;, inhorreſcebat febris, ſed

ta,uti nec colot demutaretur,neq; inſitus item calor:nam nec inflãmatio, ut fit, perſen-
tiebatur,uerum tuſſis infeſta erat, nulla diſcriminis ſpecie. Tubercula ſeſe oſtentabant,
ſed non eodem tempore omnibus,nec eodem loco. Quibuſdam profundior obrepebat
ſomnus:alijs dementia cum rerum omnium obliuione, ut in cibi neglectu conficerẽtur,
ac furentes è lecto ſeſe proriperent,ut ſe daturi in præceps, aut ſitis ardore flumina peti-
turi. Morbus tamen hic contagioſus haud fuit.

Dæmones mali. Dæmonũ è cælo lapſus. Quem Ates nomine intelligat Ho
merus. Trygodæmones qui ſint,& Sorodæmones. Couali. Soroadios dæ-
mon. An dæmones ſint naturaliter mali. Cap. VII

DAemones quidem omnes, CHRISTI cultus, tanquam malos (ut diximus)
abdicat:illorum commercio nullatenus utendum cenſet: quando,ut in Apo-
logetico teſtatum reliquit Florens Septimius, Dæmonum operatio,eſt ho-
minis euerſio. Græcia non ita multos dæmones damnandos putat. Addit,nec
hos quidem eſſe ex propoſito tales. Sed quod ab condito æuo rerum diſpenſatio ea ſit
ratione inſtituta, ut animæ impuræ carnificina (ut ſic dixerim) iniungeretur. Cuiuſmo
di dæmonum opera magica uanitas impendio uti aſſueuerit, aduocans in aſpectũ imagi
narium,& multa itidem imaginaria ſpectantibus obijciens. Verum de boni maliq; dæ-
monis diſcerniculo plura mox. Nos in literis interim antiquioribus ab Pherecyde tradi-
tum obſeruauimus, Dæmonas olim cælo lapſos,quod noſtra continet doctrina, Ophio-
neumq; nuncupatum,hoc eſt dæmonicum ſerpentem, qui anteſignanus fuerit agminis,
ab diuinæ mentis placito deficientis. In myſterijs exploratum illud quoq;:Iouem quan-
doq; dæmones inferiores ad inferna deturbaſſe. Adde, quod & Pythagorica doctrina
hoc ipſum ferè opertius referre animaduertitur,dum fractis alis animam labi è cælo fin-
gunt:inq; nouem diſtribuunt gradus,tanquam nouenarium angelorũ chorũ. Quin & in
ſermone,qui eſt de fœnore, Plutarchus, Empedoclem eiuſmodi dæmonũ lapſum nouiſ-
ſe,ſignificat,ubi ait, Semel fœnore illaqueatum euadere nõ poſſe,uerum oberrare, perin
de ac dæmones à deo fugati, eq; cælo dati in præceps apud Empedoclem. Quos æther
ad maris ima deturbarat,illo ad terram reiectante,hacq; rurſus extimulante in altum,qui
illinc mox aliò contruderentur. Verum & illud ſingulari dignum admiratione, poetarũ
principem Homerum, Beſſarionis calculo,dignitate cardinalis,doctrina uerò & claſſici
& eminẽtiſſimi: Ates,ideſt ἄτης,nomine, quam interpretamur noxam uel detrimẽtum,
Luciferi de cælo lapſum,uel naturæ eminentioris ſublimitate, uel quod Moſaica intro-
ſpexiſſet modo aliquo ſacraria,neſcientibus pręmonſtraſſe,quum Iliados undeuiceſimo
ita canit de ipſa hac Ate,

ὣς εἰπὼν ἔῤῥιψεν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος
χειρὶ περιστρέψας, τάχα δ' ἵκετ' ἔργ' ἀνθρώπων.

Platonici arbitrantur, ſeptentrionales dæmones eſſe malos:idipſum & Hebræorũ aſtro-
nomi comprobant,qui Martios,noxioſq; in Septentrione locatos tradunt:propitios au
rem,& Iouios in meridie. Iamblichus porrò ſcribit, Imaginum fictores à dæmonibus ma
lis occupari ſæpius,atq; falli. Ex quo,ut feſtiuius aliquid interim appingamus: Trygo-
dæmones, apud comicum Ariſtophanem in Nebulis, dicuntur poetæ, quod fecibus
quas Græci τρύγας uocant,faciem collinere conſueti in uijs curribus inſidentes, ne co-
gnobiles fierent, poemata concinebant, cauillis probriſúe laceſſentes qui præterirent:
quod erat ſuum Comicorum. Proinde (inquit interpres) inſtitutum, ut quiſquis impu-
denter nimis cõuitiando iniurius eſt,de curru loqui dicatur. Plutarchus in ratione libe-
rorum inſtitutionis, Senes hiſce cõuitijs proſciſſos tradit, ut κρονόληροι uocarentur, ideſt
ætate deſipientes:& Sorodæmones, hoc eſt ſepulchrales laruæ. Erant & dæmones qui
dam Dionyſiaci,quos nuncuparunt κοβάλους, aſperi & immites:quanquam & Coualos
dicebant,qui luſu aſſimulato fallerẽt:ut ſcribit Harpocratio, meminit Philochorus: ſed
& Ariſtoteles octauo De animalium hiſtorijs, Otum eſſe ſcribit Coualum, etiam ſi lu-
xatis (qui modò circumferuntur) Græcis codicibus,& imitandi ſtudio teneri,atq; ita ſal-
tantem capi. Plinius paraſiticum tranſtulit, Theodorus blateronem hallucinatoremq;:
ſed & eo uerbo ſignant Græci prædonem aut ſicarium, ab genere gladij quem κοπίδα
uocant. Apud Indos colebatur dæmon Soroadios, quod in linguam Græcam tralatum
uerbum

uerbum,œnopœum ſignat, ſeu οἰνοποιὸν, ideſt uini factorem. Cæterum id forſan quæſtione uideatur dignius:Sint ne dæmonum aliqui naturaliter ac ſuapte ui omnino mali, quando ſcribit Porphyrius,Eſſe genus dæmonum fallax natura, quod deos effingat, & defunctorum animas.Porrò ſicuti à deo creati ſunt angeli, ita & homines: uerum ex ijs quoſdam naturæ ui eſſe malos, palàm fit. Nam hinc eſt ex Sapientia illud: Erat eorum malitia naturalis.Proinde angelis poſſe ipſum hoc obtingere, probabile fit. Sed Areopagita Dionyſius in nominibus diuinis, Non eſſe dæmones naturaliter malos, aſtruit conſtantiſſime. Auguſtinus præterea Porphyrium refellit, quia uoluntatis propriæ ui dæmones probentur mali. Porphyrius autem inde falli aduertitur, quoniam dæmones animalia credidit ſenſilia: quæ quidem bonum reſpectant particulare, cui adnecti ualet per accidens malum, uelut igni accidit, uti reliqua exurat. Sed uniuerſali bono malum coaptari quit nullum.Manifeſtò autem dilucet, intellectualem naturam in bonum tendere uniuerſum,quod ualet apprehendere,ac uolũtatis eſt obiectum.In hominibus malitia & prauitas creditur naturalis,uel conſuetudinis poteſtate, quam eſſe alteram uelut naturam,exploratum eſt:uel ex naturali inclinatione, ſenſilis naturæ ui. Sic enim quoſdam uidemus iracundos, aut in cupiditates ac lubentias proniores: uerum intellectualis potentiæ ratione haud fit.

Dæmones an ſentire doloris uim poſſint.Spiritum eſſe,qui ſenſum efficiat. Cur enſes offerantur dæmonibus. Virgilij locus explicatur. Theologica ſententia de ſupplicio dæmonum.An corruptioni ſubijciantur angeli.Exorciſtæ qui ſint. Cap. VIII

NEc paruæ illud quoq; diſceptationis cenſeri ſolet, Doleantne dæmones, ac excarnificari pulſariúe ullo pacto poſſint: & multi adnuunt quidem, & nos paulo antè commeminimus:ſed qua id effici ratione poſſit, non eſt obtritum ualde:eo utique amplius,ſi nec ſolido,nec cõpoſito præditi ſunt corpore. Nã ad compacta ex pluribus uidetur ſenſus pertinere. Cæterum quonam modo infligatur dolor,exactius perpendendum. Aſtruunt quidem multi, eſſe neruos qui ſentiant:ſed nõ id efficit neruus,uerum ſpiritus potius neruo inſitus. Nam quod ſpiritus expers eſt, ſenſus item expers ſit,neceſſarium eſt. Ergo ſpiritale dæmonum corpus magna parte, ubique ſenſile eſt natura,& abſque medio tangit,uidet,audit: ſed & tactum patitur, & perinde ac ſolida, diuiſum dolet:eo tamen interſtitio, quod ſolida interciſa ac reuulſa, aut perſanantur nunquam, aut uix contingere id poteſt. Reſectum uerò dæmonicum corpus coit rurſum,recreaturq; aeris modo aut aquæ.Et id quidem celeritate incredibili.Interim tamen dolet inſigniter, dum peragitur diſſectio,quo fit,ut ferri aciem reformident reclinentq;,quantum poſſint maxime.Propterea qui exagitare dæmones moliuntur,enſes,ac tela ſtudioſe prætendunt.Ex qua ueterum,& quidem Platonicorum doctrina Platonicus ipſe poeta Aeneidos ſexto ita ſcribit:

Procul ó procul eſte prophani,
Conclamat uates,totoq; abſiſtite luco,
Tuq; inuade uiam,uaginaq; eripe ferrum.

Eum uerò locum quàm apte excuſſerint interpretes, iudicabũt uolentes.Nam ſatis habuit Seruius dicere,uoluiſſe Aeneam habere cõtra umbras enſem conſecratum. Spiritum uerò primò uiuere atque ſentire,argumento eſt (ut dixi) quod eo ab membris reuocato,mox illa & ſenſu & motu defecta commoriũtur. Animas uerò eiuſmodi item prætenuia corpuſcula habere præter ſolidum hoc & craſſum, in quibus pariter ſint,in quibusq; potiſſimum ſentiant, & perſeuerent longe diutius, quàm in ſolido, alibi ex ueterum ſententia docebimus, unde lux multa Maroni inferetur. Sed poſtea quàm antiquorum placita in his recenſuimus, adnectamus & theologici doctoris ſententiam. ſcribit beatus Thomas,timorem,dolorem,gaudium in dæmonibus eſſe non poſſe, ut ſunt paſſiones,uel (ut Latinius loquar) perturbationes,quoniam ſint hæ appetitus ſenſiui propriæ,qui uirtus eſt in organo corporeo. Vt uerò intelligũtur ſimplices uolũtatis actus, ſic in dæmonibus eſſe poſſe: etenim hoc modo dolor eſt obluctatio uoluntatis, ex eo quod eſt,uel non eſt. Multa enim ſunt, quæ non eſſe dæmones mallent, & econuerſo. Ideoq; dolorem cooriri,neceſſe eſt, Sed quum dicat CHRISTVS, ignem æternum ſup-

plicijs hominum eſſe attributum, & dæmonum, quonam modo eſſe queat in eo ſpirituum immundorum diſcruciatio? Diſcedite à me (inquit Veritas) maledicti in ignem æternum, qui præparatus eſt diabolo & angelis eius. Sed ſunt, inquit iterum Auguſtinus, ſua etiam dæmonibus corpora, ſicut doctis hominibus uiſum eſt, ex hoc aere craſſo & humecto: quod genus elementi, ſi nil poſſet perpeti, non ureret feruefactum in balneis. Si autem quiſquam nulla habere corpora dæmones aſſeuerat, non eſt de hac re aut laborandum inquiſitione operoſa, aut contentioſa diſputatione certandum. Adhærebunt igni corporeo ſpiritus, quamuis incorporei, ut crucientur modo utiq; miro, & homini nequaquam explicabili, ſed tamen uero. Cur enim hoc cenſeatur impoſſibile, ſi fieri potuit, ut ſpiritalis anima corpori alligaretur. Adnexa uerò huic loco quæſtiuncula eſt, Corruptioni ſubijcianturne angeli. Et certe non corrumpi, probabile fit, immo & neceſſarium: neque enim corrumpitur quippiam, niſi quia ab materia diſparatur forma. Quum uerò angelus ſubſiſtens dicatur forma, fieri nequit, ut admittatur ibi corruptio: quod enim alicui conuenit ſecundum ſe, ab eo reuelli nunquam poteſt. Propterea in diuinis nominibus Areopagita Dionyſius, Intellectuales ait ſubſtantias uniuerſæ corruptionis expertes, mortis, ac materiæ. Quòd ſi de angelo pronunciat Damaſcenus, eſſe intellectualem ſubſtantiam, gratia non natura immortalem: intellige immortalitatis nuncupatione mutationem ſignari, quæ Auguſtini aſtipulatu mors quædam eſt: ubi uerò in Timæo ait Plato: O dij deorum, quibus ego opifex & idem ſum pater, hæc attendite, Quæ à me facta ſunt, me ita uolente, indiſſolubilia ſunt: ad cæleſtia corpora referendum, putant eruditiores, quæ ex elementis concinnata, uidetur adcredidiſſe philoſophus is, ac perinde ſuapte ui ſolubilia. Denique id corruptibile dicitur, quod in ſeipſo corruptionis initia continet: propterea illud Gregorij contrarium non eſt, In nihilum omnia recaſura, ni à deo ſeruentur. Notandum illud porrò, exorciſtas uulgo nuncupari, qui ſint dæmonibus formidabiles, quiq; aduentu ſuo illis plurimum incutiant terroris, quo nomine confeſtim mandant fugæ præſidium, & conſpectum reclinant: eoq; uel ſolo citra ullam uerborum uim obſeſſa deſtituunt corpora, Siquidem quantumlibet uiolentus fuerit dæmon, eorum præceptis & cum ueneratione terretur. Eiuſmodi uerò naſci uirum prodidere cæleſtium ſtudioſi, qui loco nono Martem habuerit uel in domo propria, aut Iouis, aut in altitudine peculiari, nec in horoſcopo fuerit Iupiter.

Dæmonem pluribus modis dici. Animum noſtrum etiam dæmonem nuncupari. Locus Virgilij declaratur. Geniture loca in cælo. Cap. IX

SCribit autem Proclus, Dæmonem non uno modo dici: alius enim ipſa eſſentia dæmon eſt, comparatione alius, alius item habitu. Vbiq; enim quod proximè præeſt ac prouidet, appellare dæmonem conſueuerunt: ſicuti apud Orpheum, Iupiter Saturnum dæmonem uocat. Sed & Plato, deos qui generationem è propinquo diſponunt, dæmonas nuncupauit. Comparatione utiq; dæmon eſt, qui proximè unicuiq; prouidet, etiam ſi deus ſit. Habitu uerò dæmon dicitur animus, qui ſimilitudine quapiam ad genus dæmonicum mirabiliores, quàm ſecundum hominem actiones ædit, totamq; uitam ſuam ſuſpendit ex dæmone. Qua ratione in Republica Socrates dæmones animos appellauit, qui uitam benè tranſegerint. Dæmon uerò eſſentia hanc per ſeipſum proprietatem eſt ſortitus, uiribus proprijs, modiſq; differentibus actionum diſtinctus. Anima rationalis omnino in Timæo dæmon animalis eſt appellata. Dignum ſcitu quod cum Proclo Apuleius inquit, Quodam ſignificatu animum humanum etiam in corpore conſtitutum nuncupari dæmonem: unde & apud Virgiliũ,

Dij ne hunc ardorem mentibus addunt
Euryale? an ſua cuiq; deus fit dira cupido?

Ergo & bona cupido animi, Deus eſt: unde eudæmonas dici beatos putant, quorum dęmon bonus, ideſt animus uirtute perfectus eſt. Intellectũ item noſtrum poſſumus recte dæmonem nuncupare: nam Timæus inquit, Deum nobis ſupremam animi partem tanquam dæmonem contribuiſſe. In Sympoſio uerò, ipſe mentis amor ad diuinam pulchritudinem contemplandam dæmon cognominatur. Porphyrius etiam, ut ſcribit Iamblichus, Dæmonem proprium non eſſe alium, quàm intellectum putabat, & inde eum eſſe eudæmona, qui ſapienti ſit intellectu præditus. Sed Iulius item Pollux, Homero aucto-

re, dæmo-

re, dæmonas ſcribit deos uocari: quando etiam Plato omnium moderatorem magnum dæmona nuncupare ſibi permiſerit. Demum in cælo dicuntur ſecundæ poteſtatis loca in geniture ratione ijs ferè nominibus illuſtria, deus, dea, bona fortuna, bonus dæmon, id eſt (ut Grçce dicam) θεός, θεά, ἀγαθὴ τύχη, ἀγαθοδαίμων. Deam intelligunt ab horoſcopo ſignum tertium, cui per diametrum obiectum uocant deum, id eſt ab horoſcopo nonum ſignum. Bona fortuna, quintum ab eodem habet ſignum. Bonus uero dæmon in diametro ſigni huius conſtituitur, id eſt in undecimo ab horoſcopo loco.

Dæmonem eſſe unicuiq; proprium, cuſtodem, teſtemq;. Quæ ſint ab eo emolumenta. Quando fiat dæmonis ab anima electio. Dæmonium Socratis quale foret, & cur diceretur deus. Dæmonius uir. Item de Auguſti, & M. Antonij dæmonio. Zabulus. Malleus terræ. Dæmonum bonorum, & malorum nomina. Caput X

Ex ſublimiore autem dæmonum genere Platonis ſententia eſt, animis in uitalem hanc prodeuntibus lucem contribui dęmonem, qui ſit actionum inſpector omnium, & cogitationũ quoq; diligens explorator: quiq; corporeo exolutis nexu aſſiſtat ſemper, raptetq; ad iudicem protinus, ſingula teſtimonio approbans ſuo, uel diluens, quod in Phædone confirmat Socrates, & repetit Proclus. Poſtea ipſe hic dæmon, ſi religioſe colatur à nobis probitate ac ſanctitudine, quod Socratẽ feciſſe ſcimus, putant Platonici, mire ab eo nos iuuari tum ſomnijs tum ſignis, mala auertendo, bona auctius ſoſpitando: poſſe nanq; humilia, iacentiaq; ſurrigere, nutantia tibicinibus offulcire, obſcura illuſtrare, demumq; improſperum ſydus reſtituere. Hoc non è philoſophorum modo ſcholis eſt, ſed & Menander approbaſſe uidetur, ubi ait, Δαίμων ἀνδρὶ συμπαρίσταται εὐθὺς γινομένῳ. adeſt, inquit, ſtatim naſcẽti unicuiq; dæmon. Inde in φαρμακευτρίαις Theocritus, σὺν δαίμονι τέχνῃ, ex Interpretis aſtipulatu intellige, cum ſuo ipſius dæmone. Nec mirum eſt, additum nobis auguſtiorem ſanctioremq; præſidem, quando non ferè ſit aliud homine imbecillius: qui ab cæleſti tranquillitate ſemotior, diuerſiſq; fortunę telis obiectus, uoluptatũ pernicioſiſſimis circumfuſus delinimentis, quæ aſſidue aduerſus animam ſtipendia facere ſentiuntur, ut inſcitiæ malum prætercam, quo ab ineunte ætate, tanquam teterrimo cœno obuolutus, & demum ab hoſte uigilantiſſimo aggeribus, foſſa, ualloq; circumſeſſus, & nulla non hora pulſatus ariete, & paulo minus ſolo æquatus, clariſſimæ illius prouidentiæ, ab benefico munere nuſquam ceſſantis, opem ſumma ui ad extrema redactus implorabat, quo adminiculatior plenioriq; ſpei deſtinatam gentibus metam poſſet contingere. Proinde appoſiti nobis hi, quos dixi iam more ueterum dæmones dicimus, tanquam paſtores, ut placet Platoni. Ea uero ſi diſplicita eſt nomenclatura, nuncupemus iam, ſicuti patribus Chriſtianis appellare moris eſt, angelos bonos, quod Areopagita Dionyſius comprobat, nec ab Platonis mente diſſentaneum eſt. Qui preces noſtras etiam optimo maximo deo exhibere, ab Platonicis creduntur, & confirmat Caſſiodorus in Pſalmorum enarratione. Et in tertio De trinitate Auguſtinus, Corpora omnia per uitæ ſpiritum rationalem regi pronunciat. Libro quoq; Dialogorum quarto Gregorius, in mundo uiſibili nil, niſi per inuiſibilem creaturam diſponi aſſeruit. Cæterum Ariſtoteles quanquam cæleſtibus corporibus ſubſtantias aſſignarit ſpiritales, quarum rationem ex motuum cõcipiebat numero: nullas tamen inferioribus præſidere corporibus tradit, ni forſan humanas animas. Et id quia non alias in inferioribus excogitabat operationes præter naturales, quibus cæleſtium corporum ſufficeret motus. At Chriſtianæ ueritatis aſſectatores, quum hic multa fieri aſtruant, quæ naturæ menſum excedunt: ideo neceſſarium arbitrantur, immediate nobis præſidere angelos. Nam uelut angeli inferiores, quibus adſunt minus uniuerſales formæ, à ſuperioribus diriguntur, quibus uniuerſalior ineſt ſcientia, ſic & ab angelis corpora regi inferiora, compar fuit. Quod & philoſophorum aſſerunt pleriq;. Nam humanis in rebus, quin & naturalibus quoq;, ab uniuerſali poteſtate particularis gubernatur, & regitur perpetuo. Auicenna unam modo immaterialem ſubſtantiam uniuerſis præſidere inferiorum corporibus probauit, quam agentem nuncupabat intelligentiam. At ſancti doctores ab Platonicis haud diſſentanei, diuerſis corporeis rebus ſpiritales præſidere ſubſtantias diuerſas, prodidere, docente in libro octogintatrium quæſtionum

Auguſtino

Auguſtino, Rem unamquanque uiſibilem in mundo præpoſitam ſibi habere angelicam
poteſtatem. Damaſceni quoque proditur monumentis, Diabolum ex ijs unum fuiſſe, qui
terreſtri præeſſent decuriæ. Origenes Numerorum capite uiceſimoſecundo, Mundo eſ-
ſe opus angelis ſcribit, qui beſtijs præſint & animantium generationi, item uirgultorum
ac plantarum, & id genus cæterorum incrementis. Quidam præterea, ſicuti in Matthæ-
um tradit Origenes idem, ab tempore baptiſmatis humanæ aſſignari cuſtodiæ ange-
lum ſanxere, ſed ab natali luce maluerunt alij: quod arriſit Hieronymo uehementer, &
diuinæ bonitati amplius congruit, ut quæ homini conferuntur beneficia, ſtatim in uita-
lem adſint lucem producto. Zabulum obiter pro diabolo poſitum apud Hilarium ob-
ſeruauimus, ni forſan mendum exemplarium eſt. Aliàs tribus Zabulon eſt in ſanctis li-
teris. Sed apud Sudam Zabulos dicitur, qui uehementer uult, ὁ πάνυ βυλόμενος. Sata-
nam item malleum terræ uocat capite quinquageſimo Hieremias, & ad Lætam Hiero-
nymus. Sed redeo ad inſtitutum. Sunt qui opinentur, animam non tunc creari primum,
ubi corpori adnectitur, ſed uixiſſe diu ante. Horum item ſententia eſt, animas iamiam de
ſcenſuras ex dæmonum numeroſa ſerie cuſtodem naturaliter ſecernere. Putant alij iſta
perfici, quando iam electione uti cœperit anima, ſiquidẽ dum ſibi mores induit hos aut
illos, optare item uitæ ducem latenter. Nec abſurdum rentur, dæmonem eundem ab plu
ribus ſecerni. Adijciunt illud quoque, morum ratione eadem non manente, non manere
item dæmonem. Item ſicuti dæmonis optio nobis datur, ita nos ab dæmonibus uiciſſim
optari. Hi uerò non alij ſunt, quàm malefici quidam, prauitas quorum ab diuinis nos ſe
iungendo in materiam penitus adobruat. Aegyptiorum doctrina traditum eſt, ab dæmo
num præſide deo pro ratione propoſitæ uitæ dæmonem aſſignari, non ab aſtro, nec ab
planeta: quod ſenſiſſe Porphyrius exiſtimatur, ut auctor eſt Iamblichus. Quare conci-
nentes Pythagorici, ita Iouem apprecari conſueuerant: ut uel ipſe à malis abduceret, uel
à quo dæmonum id poſſet præſtari, monſtraret. Iamblichus refert, eatenus ab dæmone
nos dirigi, donec ſacris expiati deum ſubeamus ducem pro dæmone, cui poſthac dæ-
mon ita cedit, ut uel uacet eo præſente, uel ad idem conducat. Hinc Plotinus nos exhor-
tatur ad deum pro dæmone conſequendum, quamuis ad excellentiorem dæmonem id
retulerit qui Plotino multum intulit claritatis: quoniam excellentior dæmon quandoque
dicatur deus, qualem Plotinus habuiſſe creditur, atque item Socrates. Nam & inferiores
dij, ſicuti præſignificatum nobis eſt, quandoque dæmones dicuntur. Qua ratione Apu-
leius librum De deo Socratis attitulauit potius, quàm De dæmonio Socratis, etiam ſi ru
bore quodam uerius id ab Apuleio factum, octauo Ciuitatis diuinæ interpretatur Au-
guſtinus. Dæmonem Socratis deum quoque appellatum ratione quam dixi, auctor eſt
Proclus, idipſum Platonis auctoritate in Apologia, & in Alcibiade primo, quem inter-
pretabatur, corroborans. Erat uerò dæmon hic Socraticus tum igneus, quia ad cõtem-
plationem cæleſtium rerum Socratem inflammabat, tum etiam Saturnius, quoniam ab-
ductum à ſenſibilium cura, intellectu plurimum uiuere hortabatur. Hunc ſenſu percipie
bat, ſed nõ corporis huius: uerum, ut Platonici perſuaſiſſimum habẽt, ſenſu ætherei cor-
poris intra hoc deliteſcentis. Qua item ratione ab prophetis uideri ſolitos, audirique an-
gelos, credit Auicenna. Feruntur quidem paſſim dæmonum uerba, inquit in libro De
Socratis dæmonio Plutarchus: ſed illis modo inſonant, qui tranquillam ſeruant animã,
nec tumultuantem perturbationibus: quos ſacros nuncupamus, & dæmonios uiros. Re
fert idem, redditum patri Socratis oraculum, Ne quam illi omnino uim adhibere tenta-
ret, aut porrò inducere ſuaſionibus pergeret, ſed ſuo ipſius arbitrio permitteret, fuſis Io-
ui Agoræo precibus, atque item Muſis: habere enim præceptoribus uniuerſis, aut etiam
pædagogis ducem auguſtiorem. Dignum ſcitu & illud, Putaſſe quoſdam Socratis dæ-
monium fuiſſe πταρμὸν, hoc eſt ſternutamẽtum, quo dextra in parte obueniente, ad agen
dum concitaretur, in ſiniſtra uerò auerteretur. Sed quoniã uolentes in Plutarchum inci-
dimus, ſuccurrit ex libro eiuſdẽ de Romanorum fortuna exemplum illuſtre, quod quia
arriſit plurimum, etiam apponendum curaui. Tradunt, inquit, M. Antonium & Augu-
ſtum ſingulari amicitia & beneuolentia iunctos, quum ſuppeteret otium, ſæpe luſibus
inter ſe diuerſis tranſmittere tempus ſolitos. Verum in ijs, quum ſemper uictus abiret
Antonius: quidam apud eum, diuinãdi peritia clarus, audacter ita ſubmonere perrexit,

O Antoni

O Antoni, quidnam tibi cum adoleſcente iſto? Refuge ipſum, & uita. Tu quidem illuſtrior es, natu item grandior: ſed plurium quoq; imperator. Bella multa exanclaſti, peritia rerum præſtantior es. At neſcio quo pacto huius ipſius dæmonem dæmon reformidat tuus. Quin tua quidem fortuna ex ſe ampla eſt, ſed fortunæ adoleſcentis ſubblanditur. Quod ni abieris procul, ad illum defecturam apparet. Hinc uero traditum eruditioribus eſt, non deos cæleſtes, uti apud Homerum eſt, cum fortibus uiris collocutos: nec affuiſſe pugnantibus, uel iuuiſſe, ſed cum illis familiares genios eſſe obuerſatos: quorum adminiculis præcipuè Pythagoras enituerit. Nam de Socrate dictum iam eſt. Dæmones nocumenta auertentes, ἀλεξίκακοι dicebantur à ueteribus, & Apopompæi, Apotropæi, Lyſii, Phyxij. Approbantes uero, ac rata firmaq; ſancientes, Aliterij, Proſtropæi, Palamnæi. Nam & apud Aeſchinem in oratione περὶ τῆς παραπρεσβείας, Proſtropæum dici pro ſcelere nefario obſeruauimus.

An mutato loco, mutetur & dæmon. Cur quis alibi fortunatior. Dæmone illuſtrante, mira ſæpe à nobis fieri. Theologorum de angelis bonis placita. Parangeliarchus. Caput XI

AN uero, ſi locum, regionem'ue mutes, ſimul mutetur & dæmon, non ferè inter eruditos conſtat, abſurdum ratis quibuſdam, dæmonem unum ueluti in mancipium uenerit, à nobis ne latum quidem unguem aut culmum (ut dicitur) reuelli, quantumuis longinqua terrarum ſpatia obierimus. alijs uero unicum eſſe dæmonem, & eſſe ubiq; ſancientibus, quod Iamblicho placet: propterea non cogi demigrare. Quod ſi non eſt ubiq; ſimul, non dæmon tantū unus, id eſt unus numero, ſed etiam ſpecie unus in ſingulos accipit præfecturam. Qua ratione ſolares homines ſolaribus ſubijciuntur dæmonibus. Qui ſi commigrarint, nihilominus in ordinis eiuſdem dæmonum incidunt ducatum. Quod de ſolaribus dico, de cæteris item intelligendum. Quoniam uero in qualibet dæmonum decuria plura ſunt dignitatis & uirtutum diſcernicula, ſicuti etiam Venerij homines aut Saturnij fortuna inter ſe diſparantur, hinc efficitur ut uariantibus locis, uarij ſint etiam rerum noſtrarum euentus. Nam cōmodiores ſæpe nanciſcimur duces, aut ediuerſo. Accommodatiſſimos uero, qui unici ſunt in regione certa. Ex ijs autem cōſequitur, ut idem alibi fortunatior pernoſcatur, quàm ubi erat prius, adeptus uidelicet potentiorem dæmonem. Quin huius illuſtratione præſtanti fieri quoq; putant: ut ſæpe doctore nullo res excogitentur miræ, perducanturq; ad exitum feliciter præter opinionem, quæ noſtrarum uirium excedere uidebantur menſum. Porrò ut noſtrorum quoq;, id eſt Chriſtianorum patrum ſcita non prætereantur, quæ ex parte quoq; attigimus: colligit beatus Thomas (quod & ſuperius eſt comprobatum) diuinæ prouidentiæ congruentiſſimum fuiſſe, angelos bonos noſtræ addixiſſe cuſtodiæ, quibus ad bonū perduceremur, à quo ſæpius inſita imbecillitate declinemus, noſtrumq; ſit proprie, conniuere in pluribus. Recte enim Sapientiæ nono legitur: Cogitationes mortalium timidæ, & incerta prouidentia noſtra. Hieronymo humana arriſit dignitas parte iſta plurimum illud exponenti, Angeli eorum in cælis: Magna, inquit, eſt animarum dignitas, ut unaquæq; habeat ab ortu in cuſtodiam ſui angelum delegatum. Vni homini unus debetur cuſtos, ſed interdum deſtinantur plures. Quæ curæ ratio ſpectare uidetur ad infimum angelorum ordinem, quorum munus eſt, Gregorio docente, minima nuntiare. Minutum uero uidetur, uni tantum homini ad ſalutem neceſſaria procurare. At humanæ reipublicæ protectio altiorem exigit decuriam, cuiuſmodi principatus ſunt uel archangeli. Nam parangeliarchum uidentur appellaſſe Græci, quem noſtrorum aliquot officiorum dicunt magiſtrum.

Oracula fuiſſe ab multis cōprobata, ab multis item damnata. Oraculorum origo. Theologiæ genera tria. De Taciti, & Floriani ſtatuis. Annum milleſimum expectare, quid ſit. Thulis rex. Thule unde. Statuæ dæmonicæ. Vnde habeant uaticinium dæmones. Caput XII

DE oraculis fortè curioſior aliquis à nobis expetat, compertius quippiam in literâs promi: quæ tametſi uaniſſima ſunt deprehenſa ſæpius, nihilo minus theologos ueteres, & Platonicos ſumme illa uenerari ſolitos, exploratiſſimum eſt; conatosq; etiamnum rationibus corroborare. Teſtatur in Phædro

hoc ipſum

hoc ipſum Plato, teſtatur & in Timæo, ubi ea demum de diuinis aſtruit aſſerenda, quæ oracula comprobarint. Immo uero etiam ab oraculis & uaticinijs Socratis orditur apologiam, quin & Socraticos mores ex Apollinis reſponſo concinnatos ait. Verum quum tria haberentur priſcis theologiæ genera, unum fabuloſum, quod & hiſtoricum nuncupabant, poetis maxime attributum: naturale, quod myſticum eſt, & ab philoſophis ſuſceptum: ciuile, quod in ſingulis ciuitatibus conſuetudine inoleuit, ac mox legibus eſt ſancitum, Hoc genere poſtremo continebantur oracula atq; item reſponſa. Quod ſi unde irrepſerint oracula primum, indagine curioſa ſit ſcrutandum, uideor lectione iugi cõperiſſe, non ab dijs, non ab dęmonibus inſtituta, uel propagata: ſed ab uafris quibuſdam, & quæſtuarijs initio inchoata. In quam ſententiam celeberrimi è Græcorũ ſapientibus iere pedibus, Peripatetici, Cynici, atq; Epicurei. A quibus non ſolum ſcriptis oraculorum uanitas eſt palàm facta, ſed cõmonſtratum quoq;, quæ malorum ſoboles inde pullularit. Argumento ſunt reſponſa improborum hominum, & ad impoſturam & carnificinam auaritiæ fomitibus exercitatorum nimio plus, ad utrumlibet euentum ſolertiſſime coaptata, quæ ita demum conſarcinabantur, uel (ut ille ait) conſutis dolis attexebantur: ubi ſolicite ciuitates oberraſſent emiſſarij, ac uelut Corycæi quidam, quos haud parum multos, ſcelerum adminiſtros ac partiarios habebant. Hi ſiquidem intentiſſime, quid cuiq; opus foret, perſequebantur, renuntiabantq;. Mox ad hoc deſtinati in adytis obſcurioribus, aut ſpeluncis illatebrati, uenientibus reſponſa dabant. Quos multum adiuuabat inſita homini futura pernoſcendi auiditas, inſcitiæ ſæpenumero combinata. Eſt & hinc euidens indicium: quippe expreſſum per quæſtiones aruſpicum & uatum pleriſque, ut totum diuinandi pontificium ſuis ipſorum necti fraudibus faterentur. Quid, quod Demoſthenes, uti accepimus, Pythiam tum φιλιππίζειν dicebat, id eſt quaſi cum Philippo facere. Quod nimirum illuc ſpectabat, ut ab Philippo corruptam diceret. Quo ſanè commonemur, ut eſt Diuinationum ſecundo ſcriptum, in id genus oraculis, etiam num Delphicis alijs quippiam fuiſſe non ſynceri. meminit hiſtoriæ contra Cteſiphontem Aeſchines. Exemplum uanitatis inſigne nequeo præteriſſe, quando & ipſum oraculis eſt affine. Nam Taciti & Floriani imperatorum ſtatuis Interamnæ diſiectis fulmine, ab aruſpicibus reſponſum, ex eorum familia prodi turum imperatorem poſt annos mille: qui terram omnem, quæ Oceano ambitur, ſuam faceret, moxq; ſenatui reſignaret imperium, antiquis legibus uicturus, ac poſt centum & uiginti annos moriturus hærede nullo. Diuq; ſic à poſteris expectatum hoc, ut in prouerbij faciem uerti res poſſit, annum milleſimum expectat. Qui felicitatem concipit nunquam futuram. Illud admiratione non caret: Fuit Aegypti totius rex Thulis, à quo propagatis ad Oceanum imperij limitibus, Thule inſula habere nomen creditur. Hic ſecundioris fortunæ afflatu extumeſcens, Serapin ita cõſuluit: φράσον ἐμὶν πυρισθενὲς, ἀψευδὲς μάκαρ ὁ τὸν αἰθέριον μεταπλίνων δρόμον), τίς πρὸ τῆς ἐμῆς βασιλείας ἐδυνήθη ὑποτάξαι, ἢ τίς ἔσται μετ᾽ ἐμέ. Reſpõdit deus: πρῶτα θεὸς, μετ᾽ ἔπειτα λόγος, καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς. σύμφυτα δὲ πάντα, καὶ εἰς ἓν ἰόντα. οὗ κράτος αἰώνιον, ὠκέσι ποσὶ βάδιζε θνητὲ, ἄδηλον διανύων βίον. Quibus pronũciatis, quum è templo exiſſet, à ſuis mox eſt iugulatus. Nec me tamen fugit, Lactantium ſcribere, & Apuleius confirmare uidetur, & nos ſuprà attigimus, aſtrologiam, auſpicia, auguria, & oracula eſſe dæmonum inuenta, quorum ſit, tenebras offundere, & ueritatẽ caligine obducere. Quòd ſi quis miracula obiecerit, ſcire licet, herbarum potentia, & lapidum uirtutibus, nobis non perinde manifeſtis, multa item perfici poſſe, quæ nos per inſcitiam dæmonibus, aut cælo accepta referimus. Omnino non abſque dæmonum participatu hæc tractabatur negotiatio, ut quicquid ſenſero, promam ingenue. Nam Mercurius ſcribit, ex proprijs certiſq; rebus certo cuidam dæmoni congruentibus compoſitam rite ſtatuam confeſtim per dæmonem congruum animari. Id quum Auguſtinus legiſſet, repetendum apponendumq; cenſuit Ciuitatis diuinæ octauo libro. Quòd ſi quá nam ratione dæmones futura prænoſcere ualeant, putet quis amplius eſſe quærendũ, reſpondebit Porphyrius in libro quem de oraculis ædendũ putauit, Quæcunq; à dijs futura prædicentur per oracula, ea ex cæleſti obſeruatione prædici omnia. Sed aduertant obſecro Chriſtianæ ueritatis cultores, quæ ab eodem ſubijciantur Porphyrio: Sciendum, inquit, deos quoq; ſæpe mentiri: nam explorata, certaq; futurorum perſpicientia non hominibus tortuoſa modo, ſed & dijs

ipſis

ipſis incertiſſima, plurimiſq; referta ambagibus eſt. Quin ſi cui deo contingit, non tamen omnibus contingit horis. Adijci uero & illud poteſt, Velocitatem ſæpe in illis diuinitatis loco cenſeri, quoniam omnis ſpiritus ales eſt. proinde momēto ubiq; ſunt, nam totus orbis locus illis unus eſt, quid ubiq; geratur, tam facile ſciunt, quàm enunciant. Cæterum obſeruatione dignum, quibus interſtitijs, quibus'ue diſcerniculis diuinatio hæc de mundo ex mundi concinnata ſignis, ablataq; hominibus, conceſſa dæmonibus ab Origene, atq; Porphyrio, tandem diſpenſaretur. Dæmones qui ætherei nuncupentur, quiq; aeris colant ſuperna, cæleſtibus futurorum indicijs, uti uetus tenet opinio, addicuntur amplius, quàm terrenis. Qui uero infima hæc frequentant, dicunturq; aquei dæmones, non tam cæleſtia ad hunc uſum ſuſpiciunt, quàm noſtra obſeruantes præſcientiam ſibi aucupantur aliquam. Medios uero putabant certius ex ijs, quæ utrobiq; eueniant, prædictionum argumenta captare, proindeq; iſtorum operam in diuinationibus experi conſueſſe in primis, & fuiſſe præcipuam, ut qui hominibus quandoq; præſagijs præſto fuerint, ut prodit Origenes. Quæ tamen ſiue ab ijs accepta, ſiue acri obſeruatione deprehenſa, confuſanea fuerint, & multa rerum caligine hallucinantia.

Dæmonum bonorum malorumq; diſtinctio ex Porphyrio. Dæmonum deſcriptio ex Auguſtino. An dæmones ſint hominibus præſtantiores. An illis fomenta ſuggerentibus, ſemper peccatis obretiamur. ἐνεργούμενοι qui dicantur. De Serapi. Quos facile arripiant dæmones. Cerberus qui. Dæmonas non poſſe diuitias dare. Animas defunctorum à dæmonibus effingi. De arreptitijs plura. An humanis animis illabi poſſit immundior ſpiritus. Terniſtratores qui ſint. Item Paredrus, exedrus. Caput XIII

PORphyrius in libro De cauſis ad intelligibilia nos ducentibus, dæmones bonos à malis ſic fermè diſtinguendos putat. Animæ, inquit, quæ ſub luna plagas gubernant latiores, quæq; ſpiritali innituntur corpori: ſi rationis uſu id exuperant, boni dicuntur dæmones, à quibus ampliter eorum quibus præficiuntur, emolumenta procurantur. Fieri uero nequit, ut detrimenta ab his inferantur: ijs autem connumerandi, quos Plato Internuntios dicit. Cæterum animæ, quæ coniuncto ſpiritui minus dominantur, ſed ſuccumbunt ſæpius increſcentibus perturbationum incentiuis, & uoluptatum titillationibus: hæ uero iam malefici dicuntur dæmones. Sunt autem ram boni, quàm mali dæmones ferè inuiſibiles, quod corporis indumentum minus ſolidum, minusq; ſit compactum. Dæmones mali libaminibus, & carnium nidore oblectantur plurimū, ſiquidem ſpiritale corpus ijs craſſeſcit, obeſiusq; euadit. Etenim uaporibus uiuit, & fumigationibus. Aurelius Auguſtinus hos illosq; malos arbitratur, atque etiamnum ita ſcitiſſime deſcribit, deformatq;, Eſſe uidelicet ſpiritus nocendi cupidiſſimos, à iuſtitia penitus alienos, ſuperbia tumidos, inuidentia liuidos, fallacia callidos, qui in hoc quidē aere habitent, quia de cæli ſuperioris ſublimitate deiecti merito irregreſſibilis tranſgreſſionis in hoc ſibi congruo uelut carcere prædamnati ſint. Nec tamen, quod ſupra terram, & aquas aeris locus ſit, ideo meritis ſuperiores nobis cenſendi. Nec quia corporibus ſint præditi melioribus, alioqui etiam beſtias multas nobis uidemur prælaturi, quæ nos & acrimonia ſenſuum, & motu facillimo, atq; celerrimo, necnon uiribus, & firmitate corporum animoſiſſima exuperant. Sed ut omnibus ratiocinando intelligendoq; meliores ſumus, ita etiam dæmonibus bene & honeſte uiuendo præſtantiores eſſe debemus. Qui nec loci ſublimitate antecellunt, alias etiam uolatilia notæ melioris arbitrabimur. Verum illis uel ex hoc longe præponendi homines ſumus: quod ſpei piorum nequaquam illorum comparanda deſperatio. Adde, quod quamuis aquas Plato terris præponat, nemo tamen neſcit, eſſe aquatilibus hominem præſtantiorem: ut intelligamus, non eundem ordinem tenendum, quum de meritis agitur animarum, qui uidetur eſſe in gradibus corporum: fieri enim poteſt, ut inferius corpus anima inhabitet melior, deteriorq; ſuperius. Non negligendum porro, quod Porphyrij eſt, malignorum dæmonum principes Serapin dici & Proſerpinam: quum ſacræ literæ Beelzebub prauitatis primarium ſoleant nuncupare: & Δαιμονιάρχην Lactantius. Eſt autem apud Aegyptios Serapis, qui apud Græcos Pluto. Hic ſymbola hominibus dedit, quibus exagitentur dæmones. hic ſupplices docuit, quo modo brutorum aſſumpta figura, dæmones ho-

minibus inſiliant: quibus maxime obnoxij fiant, qui cibis ſubinde lautioribus diſtendantur Idcirco inquit Porphyrius, ieiunium & caſtitas laudantur maxime, non quia ijs placatior in primis efficiatur deus, ſed ut retro agantur, qui ſanguine ac immunditia gaudentes, ut perfrui poſſint his, utentium corpora inuadunt. Horum ſymbolum triceps eſt canis: ille ſcilicet qui in aqua, terra, & aere uerſatur pernicioſiſſimus dæmon. Nam & exitiales dæmones operte canes uocantur atri. Hominem uero ab impuris infeſtari dæmonibus, etiam apoſtolica Pauli comprobat ſententia: Non eſt, inquit, nobis aduerſus carnem ac ſanguinem colluctatio, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores ac tenebrarum. Aut enim ad peccatum, diuina permittente iuſtitia, nos proliciunt: aut ſupplicia irrogant, ab deo immiſſi, etiam ſi diuerſa puniant intentione, quàm mittantur. Nec ſanciendum tamen, horum prolectatione peccare nos ſemper: quoniam ut eſt in libro Eccleſiaſticorum dogmatum. Non omnes noſtræ cogitationes malæ à diabolo excitantur, ſed ex arbitrij motu ingeniti emergunt quandoq;. Quod ſi Diuinorum nominum capite quarto Dionyſius ait, Dæmonum multitudinē eſſe malorum omnium cauſam, tum ſibi, tum alijs: & Damaſcenus, malitiam omnem pronunciat & immunditiam ex diabolo excogitatam: quo ad primi hominis lapſum, id planè intelligendū. ſcribit namq; Origenes, etiam ſi non ſint dæmones, nihilo ſecius ituros homines quandoq; præcipites in Veneris & gulæ prolubia. Scribit porrò Pſellus, quod adnotatu digniſſimum cenſui equidem, dæmonia ſępe diuitias nobis, uel addictis ſibi potius polliceri, nec non gloriam quandoq; oſtentare: quum tamen nil prorſus tradere ex ſe poſſint, quippe qui imperium nullum habeant. Cæterum uiſu inania quædam ſuis mōſtrare cultoribus: quæ tamen impij diuina opinentur ſpectacula. Tradit etiam Auguſtinus, ab hiſce dæmonijs deos effingi, & animas defunctorum. Vnde irrepſiſſe uulgò cōtenderim, ab quorundam flagitioſorum animis corpora obſideri: quæ etiam beatus Thomas, cuius erudita uolumina, uelut per tranſennam prætereuntes ſtrictim quandoq; proſpectamus, in Compendio theologiæ uocat arreptitia. Et mentio eſt in Canonicis decretis diſtinctione trigeſimaquarta. Verum & ἐνεργούμενοι dici quandoq; uidentur ab dæmonibus obſeſſi, puto ab εἴργω, quod detineri ſignat ac impediri, quanquam & lunatici eo intelliguntur nomine, uelut in eos agat luna, id eſt μήνη. In quo illud egregie mirandum, ruſticos Latine ac Græce plerunq; loqui. Quum tamen lingua dæmonum propria, nulla queat inueniri: nil enim ipſis uoce opus eſt Sed quum ueluti etiam angeli, alij alijs gentibus aſſiſtant, ſinguli ſingularum gentium idiomata exprimunt: quamobrē apud Græcos ratione heroica profari oracula conſueuerant. Sed qui nam maxime extra iam dictos dæmonum patent incurſibus? Nempe ubi per atram bilem, uel alio quopiam eiuſmodi, imaginationi prorſum mancipatur animus, facile tunc immundorū ſpirituum fit conceptaculum, à quibus inſigniter uexatus debacchari non deſinat. Quòd ſi philoſophicis expiatus myſterijs totus euadat rationalis, à media dæmonum corripi decuria, Platonici putant, tuncq; illi miras rerum humanarum naturaliumue explicari rationes. Quòd ſi altius iam ſurrigatur humanus animus, ſola mente uiuens, tunc fieri arbitrantur ſpiraculum quoddam dæmonum ſublimiorum, uel angelorum uerius, quibus illuſtrantibus, admirandis diuinorum inſinuetur arcanis. Quoniam uero etiam theologorum pomœria ingredimur quandoq; numeroſis lita ſententiarum luminibus, ſcientiæ profunditate micantibus, indeq; nobis ſpicilegium facimus, ne tranſeamus quidem locū hunc ſine illorum aduocatione: eſt enim apud eos conſideratione digniſſimum, an dæmones ſeu corporei ſint, ſiue etiā incorporei, ſubſtātialiter (ut interim ſic nobis permittamus loqui) humanis ſeſe inſerant corporibus, animiſq; illabant̃: an uerius, non ingredi, aſtruendum ſit: etiam ſi malitiæ ſuæ ibi effectum exerceant, deo permittente, opprimendo atq; uexando eas, ac ſubinde in peccatum præcipitando. Et ueritas quidem euangelica comprobat quandoq; dæmonia quibuſdam inſinuata, atq; inde per CHRISTVM excuſſa. An uero per ſubſtantiam dicantur ingreſſa, an propter mali effectum, non adeo perſpicuum eſt. Gennadij quidem ſententia eſt in Definitionibus eccleſiaſticorū dogmatum, Dæmonas per operationem non credendum ſubſtantialiter illabi animæ. Cæterum applicatione, ac oppreſſione uniri. Illabi autem menti, deo tantum eſſe poſſibile. Sed & Beda illud exponens ex Actibus apoſtolorum, Cur tentauit Satanas cor tuum? ſic ferè ſcri-

bit

bit: Notandum, inquit, mentem hominis per ſubſtantiam nihil implere poſſe, pręter creatricem trinitatem. Implet uerò Satanas cor alicuius, nõ quidem illud ingreſſus, ſed callida & fraudulenta deceptione in malitiæ affectum animã trahens per cogitationes uitiorumq; incentiua: quibus ille per diem, perq; noctem ſcatet. Igitur Ananiæ cor Satanas impleſſe narratur, quia malitiæ ſuæ uirus infudit. In libro De ſpiritu & anima, ſic item ſcriptum inuenias, ſiue auctor ſit Auguſtinus, ſiue alius: Non enim naturæ participatione uel ſubſtantiæ, ut rentur nonnulli, animum implet diabolus, aut eius efficitur habitator: ſed per fraudulentam deceptionem atq; malitiam in eo creditur habitare, quem implet. Solius enim Trinitatis eſt, intrare ac naturam implere, ſiue ſubſtantiam quam creauit. Scitu dignum, & huic loco maximè accommodum, quod tradit Origenes: Per figuram omnes qui in carne ſint nati, dici equos, & habere aſcenſores ſuos: ſunt quos dominus aſcendit, & circumeunt omnem terram: propterea Abacuc tertio, Equitatus tuus ſalus: alios aſcendit diabolus & angeli eius, qui terniſtratores dicuntur, quoniam triplici calle ad animæ properant interitum, uerbo, cogitatione, opere. Adnotauit Euſebius, dæmonicam uirtutem dici Paredrum, cuiuſmodi fuerit in Simone mago. Dicitur & paredrus aſſeſſor. Ariſtoteles in Politia: Capiunt, inquit, paredros binos Archon & Polemarchus, quos uoluerint. ad quod reſpexiſſe M. Tullius uidetur ad Tironem libro decimoſexto: Paredrum excita, ut hortum ipſe conducat. Sunt qui regi aſſidentes, ac uelut cuſtodes, paredros interpretentur. Quod in Pericle Plutarchus ſignificat perſpicue. At in Lycurgo, quicunq; cuſtodiæ cauſa aſſideant. Quin erant Athenis quoq; *συνεχόντες πάρεδροι*. Ab Procopio Perſici belli primo, Proclus celebratur imperatoris Paredrio magiſtratu inſignis, quem Romani quæſtorem nuncupant, Iureconſultum interpretantur hunc Latini. Exedrum intelligimus conſternatum, ac mente excuſſum: item auſpicium non bonum.

Afferũtur ex Auguſtino rationes aliæ, quibus poſſint dæmones futura pręnoſcere. Crœſi hiſtoria. Futura noſcendi modos eſſe duos. Cordis arcana modis cognoſci duobus. Cap. XIIII

VErum quod ad dæmonum attinet uaticinia, uideo præter quæ nobis paulo antè ſunt prodita, rectè quoq; adijci illa poſſe quæ ab Auguſtino in libello De dæmonum natura ſcitè admodum & acutè appoſita ſunt, quorumq; uel in Canonicis decretis mentio fit. Nam ſumma pleriſq; dignum uidetur admiratione, Illos prædamnatos ſpiritus, omniq; circumfuſos impietate, tam appoſitè interdum futuri perſpicientiam uendicare. An ergo æternas temporum cauſas, & quodammodo cardinales in dei ſapientia cõtemplantur? Minime. Quid ergo? An uerum illud eſt, eos corporis aerei ſenſu terrenorum corporum longe ſentiendi præcedere poteſtatẽ? Certe eiuſdem incomparabili quoq; pernicitate nõ hominũ modo celeritatem & ferarum, uerum etiam uolatus auium mire exſuperãt. Quibus duobus multo antè cogitata nuntiãt, quæ nos pro ſenſus terreni tarditate mirari nõ deſinamus. Vnde eſt redditum Crœſo reſponſum de teſtudinis carne, quam cum agnina is in æneo uaſe periclitandi gratia percoqui iuſſerat. Quo argumento in ſermone de deo Maximus Tyrius illum deformat, ut regum ſtultiſſimum, & coquorum infeliciſſimum. Accedit & diuturnioris uitæ beneficio comparata inſignis rerum experientia, cuius nos momentanea uita, ut quæ bulla propemodum ſit, compotes eſſe nequimus. Aduertendum item, dæmones nonnunquam quæ facturi ſunt ipſi, nuntiare. Nam ſæpe poteſtatem accipiunt, incognito nobis modo, graſſandi in homines & bruta peſtilentiæ ui, aut aliud quiduis id genus perpetrandi. Sæpe quin etiam cõtingit illud; ut exactius peritiusq; naturali ſignorum obſeruata ratione, quam ipſi nequimus aſſequi, præcinant mox paulò uentura. Quid, quod cõceptus animorum, promentibus ſe inde quibuſdam in corpus notis, ualent aſtutè deprehendere? Quanquã in Retractationum libro idem Auguſtinus, audaciori aſſertione rem occultiſſimam eſſe prolatam, ingenuę queritur. Nam prænoſcere iſta dæmones, ferè compertum eſt. Sed an ædantur in corpore ſigna, illis ſenſibilia, nos uerò latentia: an alia quauis ſpiritali diligentia iſta diſpiciant, aut difficillimè, aut nulla prorſum ratione diſcuti humano ingenio poteſt. Quo autem iſta colligãtur certius, ſciendum modis duobus futura pręnoſci. Alter ex cauſa eſt, qua ſolem cras oriturum neceſſariò prænoſcimus.

Cauſæ uero quæ ſunt ut in pluribus, per coniecturam præmonſtrant, quo modo ægri ſalutem præſagit medicus. Quæ uero ut in paucioribus, ignorantur omnino, cuius ſunt modi caſu euenientia & fortuito. Angelis autem ratio hæc futura præcinendi adeſt prorſum. At quum in ſeipſis præcognoſci uentura pronunciamus, iam alter hic modus uni tantum deo congruit: qui in æternitate ſpeculatur uniuerſa, qui omnibus adeſt temporibus, quia ſimplex eſt, eaq; amplexatur. Proinde per omnia, ceu præſentia, unus fertur dei intuitus. Quod ad cordis attinet arcana, aduertendum duobus ea perſpici modis, aut ab effectu, ſignis in corpore comparentibus, aut prout cogitationes in intellectu ſunt, & in uoluntate affectiones. Qui poſterior modus dei tantum eſt, quoniam rationalis creaturæ uoluntas uni ſubiacet deo. Propterea apoſtolus Paulus ad Corinthios: Quæ ſunt (inquit) hominis, nemo nouit, niſi ſpiritus hominis qui in ipſo eſt. Quod autem dei proprium eſt, angelis haud congruit. Vnde propheticum illud Hieremiæ: Prauum eſt cor hominis & inſcrutabile, quis cognoſcet illud? ego dominus ſcrutans: & quæ ſequuntur.

Origenis opinio de corpuſculis æthereis atq; aereis. Item de reſtituendis dæmonibus. Origenis excellentia. Cap. XV

CAeterum tranſituri mox ad mundi minoris modum, appingamus & Origenis placita breuiſſime de dæmonibus: Rationalis, inquit, creatura incorporea & inuiſibilis, ſi negligentior fuerit, ad inferiora labitur, & pro locorũ qualitate, ad quæ defluxerit, corpora ſibi aſſumit, uerbi gratia, ætherea primum, deinde aerea: quumq; ad terræ uiciniã peruenerit, craſſioribus circumdatur corporibus, nouiſſime uero hominem induit. Ipſi quoq; dæmones, qui proprio arbitrio cum principe ſuo diabolo ab dei miniſterio receſſerunt, ſi paululum reſipiſcere cœperint, humana carne circumdari incipient: ut hac deinceps pœnitentia poſt reſurrectionem eodem circulo, quo in carnem uenerant, ad dei uiſionem poſtliminio redeant, liberati etiam num æthereis aereisq; corporibus. Tuncq; genua deo curuentur omnia cæleſtiũ, terreſtrium & infernorum, & ſit deus omnia in omnibus. Sed & illud ex Origene eſt tertio περὶ ἀρχῶν, Huius mundi peccatores homines in alio mundo poſſe diabolum & dęmones fieri: & rurſum, nunc dæmones in alio mundo poſſe uel angelos uel homines procreari. Additur & id impium præcipue libro quarto: Pro dæmonum ſalute Chriſtum etiam in aere ac ſupernis locis eſſe paſſurum, ut conſecutione quadam fiat neceſſum, ſicut pro hominibus hominem induit, ſic & pro ſalute dæmonum deum futurum, quod ſunt hi. Omnia uero hæc citra admirationem, ac ſummam utiq; legi non queunt, quando hic eſt Origenes ex infantia magnus, martyris filius, uoluptates adeo auerſatus, ut dei zelo uel genitalia ferro demeteret, auaritiæ prorſum uictor, ſacrarum literarum ita ſtudioſus, uti perinde ac ungues, omnes noſſet, æderetq; ad eam rem tractatus mille, necnon commentarios qui inſcribuntur Tomi. Hic tamen tantus, talisq; male de filio concipit, de ſancto ſpiritu peius multo. Quod non inficiabuntur, quibus exacte librorum eius ſaliua identidem reguſtata innotuit.

Euchetarum & Gnoſticorum impia ſacra dæmonibus concipiendis. Curq; Euchetæ dicantur, ac Gnoſtici. Cap. XVI

FVisse præterea quoſdam, inuenio in libris, qui cõmuni nomine dicantur Euchetæ, quorum dogma nefarium ab Manente quodam ſit in Syria propagatum. ij ſimul cum Gnoſticis cõpari præſignibus impietate, ſceleſtiſſima quædam obire ſacrificia conſueuerant, non alia magis ratione, q̃ cum dæmonijs commercij amplioris. Coibant inſimul occiduo tempore eius diei, quo CHRISTVS cruci eſt ſuffixus: aderant puellæ, cum quibus peractis ſacris, luminibusq; extinctis, congrediebantur, nec ſororum ibi, nec filiarũ ulla omnino ratione habita. Moris uero erat, ut locum repeterent eundem nono menſe pòſt, natosq; ex nefando concubitu infantes à matribus conuellerent: eorum mox corporibus diſſectis crudeliſſime, profluentẽ inde cruorem phialis excipientes. Illis autem concrematis, cineres cruori promiſcebant, quo poſtmodum epulas condirent, & pocula. Faciebant uero iſta, opinati ſic maxime diuinum, qui nobis ineſt, characterem, quoq; in primis retro agantur dæmonia, oblini, expungiq;: atq; inde dæmonibus aditum pateſcere prorſus liberum & impauidum. Euchetis, qui & Pſalliani dicuntur, nomen tradunt inditum de orationis aſſiduitate, quod incredibiliter

credibiliter (ut inquit Auguſtinus) perpetuo faciebant, adeo ut monachos fouēdæ uitæ gratia quippiam facere, impium ducerent, quia interpellaretur orandi facultas. Horum fuit hæreſis, poſſe humanam uirtutem ac ſcientiam, non ad dei modo ſimilitudinem peruenire, ſed perfectionem quoque ac æqualitatem, adeo uti ſit mox ἀναμάρτητος, id eſt (ut ſic dicam) impeccabilis, quoniam ne cogitatione quidem, aut inſcitia ubi perfectionis faſtigium contigerit, queat delinquere. Gnoſticis uero conciliatū nomen de arcana myſteriorum ſcientia, quam ſibi uendicabant: ſed à turpitudine uerius dici Borboritæ debent, hoc eſt βορβορῖται, id eſt lutulenti.

Anacephalæoſis ſuperiorum. Hominem eſſe miraculum magnum, ac quodammodo omnia, & dei ſimulacrum æmulum. Itèm quid ſit homo, quo modo miraculum. Trinitatis ueſtigium animæ impreſſum. Homo cur rerū menſura, & ſecundus deus. Anima cur dicatur ψυχὴ, ex Origene. Cap. XVII

LIbros Antiquarum lectionum auſpicaturi, quo felicius rerum difficultates omnes emenſi, demum exoptatam contingeremus metam, ab ſummo rerum opifice, ſicuti decuit & cōmonuit Plato, initia duximus, mox ueluti quibuſdam ſcientiæ gradibus in mundum declinauimus, inenarrabilis illius agentis templum auguſtiſſimum, ut celeberrimi auctores dixere. Inde dæmonum rationem excuſſimus, quantum noſtra paruitas tulit, Platonicos parte plurima ſecuti: ſed ab noſtris quoque, hoc eſt Chriſtianis, flores modo rerum præcerpentes: ut quadam apum imitatione, ex diuerſiſſimis (ut ſic dicam) ſuccis non incomparabilis quidem conſurgeret ſapor, ſed qui faſtidientem modo ſtomachum reficere ac prouocare appetentiam poſſet. Nunc peraccommodum ſanè uiſum eſt, quæpiam de homine non exculcata quidem, & triuialium quoque ludis recantata ſæpius, uerum ex ſecretioribus monumentis ueterum ingeniorum, quæ nobis ſuis acuminibus ac uigilijs lucem peperere, uellicatim quodam modo excerpta tendentibus ad procinctū, qua poſſumus perſpicuitate proferre. Quando propoſitum non eſt, quæ nobis laborioſiſſima ſuggerunt ſtudia, intrudere in arcana quædam, ubi ſitu adobruta pereant, ſed uolentibus benigne impartiri: quoniā ea quoque lege, non iſta modo, ſed cætera quoque omnia optimus maximus deus contribuiſſe uidetur, ut quod munificè ex illius immenſa bonitate percepimus, munificè elargiamur, ac reddamus quodammodo mutuum. Igitur, ut præfari deſinamus, uoluenti mihi nuper Mercurij libellum, qui eſt De uoluntate dei mirabiliter cōcinnatus, occurrit grauior illa ſententia, & toto perpendenda examine, qua hominē miraculum magnum, animal adorandum & honorandū diuiniore quodam ſpiritu concitus, & interiore inſtructus ſcientia nuncupauit, quod in legibus item Plato confirmat. Cæterum eundem hunc hominem idem quoque Mercurius in naturam dei tranſire ſcribit, tanquam ipſe ſit deus. Quin in libro De ſapientia & poteſtate dei, humanæ naturæ potentiam admiratus eximiam, audendum eſſe ait dicere, hominem quidem terrenum, deum eſſe mortalem, deum uero cæleſtem eſſe immortalem hominē. Hic profecto tam eſt eximius, ut quum ad duas res, quod Ariſtotelicum eſt, natus ſit, ad intelligendum, & agendum, tam auguſtis, tamque felicibus pernoſcatur productus auſpicijs, ut non elementis modo uelocitate miſceatur, et acumine mentis deſcendat in maris profunda: ſed omnia planè illi colluceſcant, nec cælum uideatur altiſſimum, non quidem ſtultitia (ut ille ait) ſed uelut è proximo mentis ſagacitate id ſuæ ſubijciat contemplationi, intueatur, miretur. Vt, ni forſan uidemur modeſtiæ tranſgredi menſum, ſit homo uerus uel cælicolis præſtantior, uel ſaltem pari ſorte potiatur, ſicuti uetus theologus prodere non dubitauit. Nam quicunque cælitum deſcendit ad terram, cæli deſerit limitem. Homo autē ubique ſimul eſſe uidetur: nec uidetur tantum, ſed eſſe affectat omnia, & eſt quodammodo ratione mirabili, ſicuti deus eſt omnia. An non in eo plantarum agnoſcimus uitam, quatenus nobis item uegetalis ineſt potentia, qua alimur & augeſcimus? Nónne & brutorum: quando ſenſuum, ueluti ſatellitum, perfruimur miniſterio? Secundum hominem uero tunc agimus potiſſimum, quando de humanis rebus rationis adminiculo fulti diſquirimus perpendimusque. Quòd ſi naturalia rimari indagine ſolerti cœperimus, heroicam præferimus amplitudinem. Si mathematicam certitudinem ſpeculemur, dæmonicam ſubtilitatem conſectamur, quantum more ueterum interim loqui licet. Vt uero mentis altitudine cælorum clauſtra ſupergreſſi di-

uinæ maieſtatis arcana penetramus, angelicam nobis induimus claritatem. Deum uerò
ipſum rerum principem atq; patrem effingimus, dum immenſæ illius bonitatis contem
platione omnia operamur. Proinde ueritas euangelica, omnis creaturæ nomenclatura
hominem intelligi uoluit, ubi prædicandum omni creaturæ præcipitur Euangelium.
Tāta deniq;, inquit Ambroſius, eſt in hominibus dignitas, ut dicatur homo ad dextram
dei ſedere, non angelus: qui & ab angelis honoratur unigenitus, imago dei. Et quid mi-
rum? Propheticum illud omnes nouimus: Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerūt me.
Id uerò quanti demum cenſendum eſt, quod theologi ueteres præcipiunt, duo eſſe prin-
cipis rerum dei ſimulacra, mundum, & hominem? Dicitur & hic propterea in Cano-
nicis decretis charagma dei, ſiue ſignum, aut ſcalptura. Vbi pecuniæ nomine ſpirituali-
ter ſignificari hominem prædicant: nam ſicuti in nummo charagma Cæſaris, ita in ho-
mine conuiſitur charagma dei & obſignatio. Et, ut nummus abſque Cæſaris reproba-
tur imagine, conſimiliter & homo, in quo non pernoſcamus lumen impreſſum domini-
ci uultus. Quod, ut inquit Auguſtinus, totum eſt, & uerum hominis bonū, quo obſigna-
tur, uelut nummus regis imagine. Proinde in templo nummulariorum ſubuertuntur
menſæ, dum ſignificatur, in Dei templo ſpiritales tantum nummos eſſe debere: qui de-
um præferant, non diabolum. Quid, quod Plato rationales animos tanquam ſpecula
putat quædam nitidiſſima, in quibus diuinitatis ſummæ explendeſcat diuinior imago?
Quare deum in ſingulis acrius ſcrutando in animi ſpeciem ſubinde mentis aciem diri-
git, oraculo monitus ueteri, quo ſignificatur debere, quiſquis deum apprehendere cu-
piat, ſeipſum noſſe prius. Inde Phauorinum rectè laudari animaduerto, ubi ait, Nil in
terris magnum præter hominem, nil magnum in homine præter mentem & animum.
Sed audi myſterium: Refulget in homine interiore præcellens Trinitatis imago: nam
ſicut ex patre generatur filius, tum ex patre ac filio procedit ſanctus ſpiritus, ita ex intel-
lectu generatur uoluntas, & ex his item duobus procedit memoria. Neq; enim citra hæc
perfecta dici anima, aut concipi ualet. Porrò ſicut deus pater, deus filius, deus ſpiritus
ſanctus eſt, nec tamē tres dij ſunt, ſed deus unus perſonis excellens tribus: ſic & anima
intellectus, anima uoluntas, anima eſt memoria, nec proinde animæ tres in corpore u-
no, ſed anima prorſum una, dignitate inſignis triplici. Propterea quum dicitur: Diliges
dominum deum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, ſic accipi-
endum, ex toto intellectu, ex tota uoluntate, ex tota memoria. Porrò nónne in plurimis
ſeſe dei æmulum fateri uidetur homo? Quis neſcit ex Plinio, & alijs tum Græcis, tum La
tinis, Zeuxin pictura nobilem tam artifici ingenio uuas pingendo repræſentaſſe, ut de-
ceptæ aues ad eas, tanquā planè ueras aduolarent. Iam uerò Apelles quó nam ſileri mo-
do poſſit? cui tātum ſuperfuit excellentis peritiæ, ut equam ſic ad uerum expreſſerit, &
canem, ut prætereuntes equi adhinnirent, adlatrarent canes. Proditū memorię eſt, mar
moream Venerem arte tam mira ab Praxitele elaboratam, ut ſpectantes ſubinde libidi-
nis titillarentur incentiuis. Quis Archytam neſcit Tarentinum ultra hominis captum a-
deo mathematicis rationibus progreſſum, ut è ligno columbam ſic affabre compinge-
ret, libraret, inflaret, ut uerarum inſtar in uolatum ſurrigi uideretur? Id quod Phauori-
ni, ueterum memoriarum exſequentiſſimi, monumentis proditum, & in Noctibus Atti
cis repetitum, ſcio. Aegyptios ſcribit Mercurius uirtute quadam inenarrabili deorum
confinxiſſe ſimulacra, ut articulatam promerent uocem, necnon (ut nil admirationi de-
ſit) progrederentur. Iam & Archimedis ingenium ſupra quàm ullo poſſit eloquio ex-
plicari, docile, perſpicax, & (ut uno omnia complectar uerbo) diuinum, in mundi opifi-
cio deum ferè ipſum laceſſere uiſum eſt, quando tam concinne cælum conflaſſe æneum
memoratur, ut inibi ſeptem uiſerentur planetæ, & ratione incomparabili etiam motus
ueriſſime deprehenderentur, quando nec cæleſtis deerat uertiginis ſimulacrum. Nō igi-
tur miraculorum omnium maximum miraculum homo eſt? Sed audi quæ non inſcite,
opinor, addi his etiamnum poſſunt. Homo quidem, ut Peripatetici aſtruunt, atque item
Stoici, eſt quod anima conſtat & corpore. Pythagorici ac Platonici hominem eſſe pu-
tant diuinam quandam mentem terrenis uinculis alligatam. Apud illos itaque hominis
pars animus eſt, apud hos totus homo animus eſt. Sed nil obſtat, quum dicatur corpore
utens. Hoc ſignificaſſe uidetur ænigma magicum, quo dicitur, Eſt res undiq; lucida, eſt

res undiq; obſcura, eſt media quoq; tum lucis compos, tum caſſa. Mens ſiquidem eſt lumine plena, irrationalis anima prorſus uacua. In meditullio eſt, ac ueluti collimitio rationalis natura: quæ partem habet luminis intellectualis, parte caret. Anima immortalis, corpus morti addictum, quo quid admirabilius? Quod diuinum eſt, quod architecti obſignatum imagine eſt, uinctum (ut ſic dicam) catenis ab terreno, craſſo, obeſoq;, & re uera nugali pertrahitur corpore. Sed adeſt admiratio altera, quonam pacto in carcerem tenebricoſum intruſus animus afficitur ad diuina? Aut curnam Plato hominem nõ contentus miraculum appellaſſe, adiecit diuinum miraculum? An quia ex intimo prouidentiæ ſinu id ita profluxit? docuit certe Timæus, ab opifice mundi deo rationalis animæ ſubſtantiam emanaſſe. Hominem deniq; ne quid prætaream ſciens, pronunciat Pythagoras, eſſe rerum menſuram. Id ænigmaticè prolatum ſic fermè intelligendum: ſenſu eũ utiq; ſenſibilia metiri, intellectu intelligibilia: quæ ultra intelligibilia ſunt, exceſſu attingi. Nam dum cognitiuam animam eſſe cognobilium ſcit finem, ex ſenſili potentia ſic ſe habere ſenſibilia ſcit: ut ſentiri ualeant. Idem & de intelligibilibus, ut intelligi poſſint. Excedentia autem ita, ut excedant. Quo fit, ut in ſe comperiat homo uelut dimetiente ratione, creata omnia. Hominem Mercurius etiam ſecundum eſſe deum uaticinatur, quãdo ſicut deus entium creator realium eſt, ac naturalium formarum, ſic & homo rationalium entium, ac artificialium formarum, quæ ſunt humani intellectus ſimilitudines, uelut creata diuini cenſentur intellectus imagines. Non prætereundæ parte hac Origenis præſtigiæ auſi prodere, quod & antè paulo attigimus, Animas fuiſſe in cælo angelos, ex peccati autem labe ad inferna deuolutas, & uelut in ſepulchra proturbatas. Siquidẽ corporibus coercitas ueterum delictorũ ſupplicia luere. Nanq; corpus haud cenſendum CHRISTI templum, ſed planè damnatorum carcerem. Quo argumento animas Græcè ψυχὰς nuncupari, ἐκ τῶ ψύχεσθαι, quoniam priſtina exutæ caloris ui ad terrena ſint dilapſæ. Sicut uinculi ratione corpus eiuſdem linguę proprietate uocetur δέμας, aut etiam ſepulchri, σῶμα.

Mundos eſſe tres. Hominem dici quartum mundum, in quo ſimulacra ſint reliquorum trium. Item eſſe ueluti Proteum. Pyramis. Aether quid, & æthra. Mundos eſſe innumerabiles, ex Origene. Cap. XVIII.

VErum eſſe ne putamus alia, quibus præcellens hæc, ueriſſimaq; miraculi ueritas poſſit amplius latiusq; comprobari? Audi, modo ne ſit faſtidio ſtudioſe lector rationalis naturæ peculiare ſymbolum noſſe, fateberis nil à me confictum, nil conquiſitum uiolenter, omnia ad uerũ appoſitiſſime cõgeſta: quæ artificis dei inenarrabile prædicent artificium. Cuius incomparabilis bonitas tam innumeris, tamq; immenſis inſtruxerat hominem ſuum dotibus, ut parentis ueriſſimã ſe inde imaginem recognoſceret, ni ita obbruteſceret quandoq;, ut cœno prouolutus teterrimo non iumentis modo, quod nec ipſum ferẽdum eſt, ſed planè reptilibus propinquior omnino fiat, quã luminum & claritatis patri. Sed nos interim querelis dilatis, agamus quod præſtat. Sunt auctores celeberrimi, qui ab maioribus mundos tres eſſe poſteris traditos, prodant. Eſſe enim primum, & quidem ſummum, in cuius contemplatione caliget mẽs, rerum adobruta magnitudine, hebeſcant ſenſus: nec ullo modo par ſit concipiendæ excellentiæ qualiſcunq; & quantuſcunq; ſit humanus animus. Vltramundanum hunc intelligimus, eximium, auguſtiſſimũ, incomprehenſibilem: quem ſcientiſſimis angelicũ, philoſophis uerò etiam Intellectualem mos eſt appellare. Cuius commeminerit Plato etiam in Phædro, illum aſtruens non poſſe pro dignitate uerborum copia ulla, uel ingenij præſtantia efferri, decantariq;. Proximum deinde locum habere, quem cæleſtem dicamus. Infimum uerò, poſtremumq;, quem ſublunarem nuncupemus mundum: qui ſit hominis maieſtati contributus, ſed quem etiam tenebrarum uocent conceptaculum, ſicuti claritatis incomprehenſibilis illum. Nam cælum mediæ cuiuſdam naturæ ex luce contemperatur, & tenebris. Nec me fallit doctiſſimos opinari, hoſce tres mundos eſſe mundum unum, quando ab eadem profluunt origine, & in eundem corriuantur fontẽ, & debitis numeris, harmonicaq; naturæ cognatione, & graduum ſerie colligantur. Adde, quod ſinguli ferè habent, quod in omnibus ſimul deprehendas: illo tamen diſcriminiculo, quòd quæ in mundo uiſuntur infimo, in ſuperioribus item pernoſcuntur, ſed am-

pliora auguſtioraq; Siquidem noſtra hæc ab ſublimium excellentia abire longius & degenerare. Eſt apud nos elementaris ignis urens: eſt in cælo igneus ſol fouens uiuificansq;. Poſtremò ſeraphicus intellectus eſt ultramundanus ignis, amore ardens. Elementaris aqua calorem perimit adobruitq; uitalem, alit cæleſtis. Supercæleſtis mens cherubica intelligẽtia ſupereminet. Sunt uerò qui quartum aſtruant mundum, in quo item recognoſcamus quæ in reliquis. Hic nõ eſt alius, quàm homo. De quo id extritum paſſiuumq; circumfertur, eſſe utiq; hominem mundum, ſed minorem: ſicuti cõmeminit etiam in Phyſica auſcultatione Ariſtoteles: cuius ſit corpus elementare, ſpiritus cæleſtis, uegetalis potentia, cuiuſmodi in plantis, ſenſus, perinde ac in brutis: adſit demum ratio, & mens angelica, & dei charagma inſignitius. Sed & mundus ipſe, magnus dicitur homo. Verum audi præſignem rerum excellentiã, audi quod admirari nõ deſinas. Tres eſſe mũdos, liquet. Sed eſſe in homine ſimulacra omnium, necdum fortè liquet. Atqui ſunt quidem argumento, quod nequaquam refelli aut dilui poſſit. Sic autem manifeſtò deprehendas, ſi hominem trifariam diſtribuas: ut ſit caput portio prima, quæ & ſumma: mox ſecunda, quæ media, ab collo ad umbilicum ſpatietur: reliquam habeant ima corporis. Hæc examuſſim ratione exactiſſima tribus mundis analogicè reſponſant. Caput rationis mentisq; ſedes eſt. In pectore cor, motus, caloris, uitæ continet principia. Genitalis portio, ſeminarium productionis eſt. Mũdus itidem angelicus, ſiue intellectualem mauis nuncupare, intelligentiam habet, ut ſcopum. In mundo mediano, uita, calor, motus fontem habent: ubi cordis uice fungitur ſol, immoq; cæli cor ſæpe appellatur. Noſter uerò mundus (ut palàm eſt) tum generationis, tum etiam corruptionis cõceptaculum. Iam arbitror, liquidò patet, eam eſſe hominis præſtantiam, immo uerò naturæ maieſtatem, ut meritò dici miraculum ualeat. Quod Barbarus quidam uerum nõ barbarè pronuntiaſſe, ſed ſcienter fertur: qui quum interrogaretur, Quid in hac quaſi mundana ſcena maximè putaret admirabile? Hominem, reſpondit, omnem planè admirationis captum excedere: ut qui non animalium modo princeps, & rationis ac mentis ſplendore diuino ſit, ueluti naturæ totius interpres: ſed tanquam Proteus aut chamæleon deſultoria quadam poteſtate ſeſe in quiduis ſubinde transformet. Cæterum illa omnium exactiſſima demutatio, qua mente ac intelligentia uiuens in animæ florem reuocatus tranſit in deum, quæ ſolida demum ac uera eſt humanæ excellentiæ admiratio. Inter placita Origenis eſt ex ſecundo τῶν ἀρχῶν, innumerabiles eſſe mundos: nec, ut eſt ab Epicuro proditum, uno tempore plurimos, & ſui ſimiles: ſed poſt mundi unius finem, alterius eſſe principium: nam & ante hunc mundum fuiſſe item alium. Scitu uerò nõ indignum, Pyramidem dici lucem igneam incorporei ac immaterialis mundi, qui uocetur Græcis αἰὼν, à noſtris æternitas, & æther: quando æthra quoq; æternitatis indicet fulgorem, ubi non corpus uiſitur, non locus habetur, non uacuum, non tempus, ſed entia optimam uitam ducentia: ut ſcribit Peripateticorum Coryphæus. Aetherem hoc ſenſu accipit Pythagoras, quum ait: Si relicto corpore in ætherem liberum perueneris, eris immortalis deus. Liberum dicit, ut qui ſit à materiæ potentia ſegregatus, caleſcat autem dei ardore, ac inſenſibili motu inferiora calefaciat: unde ſit æther nuncupatus, ἐκ τοῦ ἀεὶ θέειν, ἤγουν θερμαίνειν.

An ex terra fortuito generari homo queat. Mira de animalium quorũdam ſpontali generatione. Venenatorum, & morſu oblędentium origo. An eſſe poſſit uniuerſale diluuium, ex Auerroe. Cap. XI

SEd in hac rerum auguſtiore excellentia mirari ſuccurrit, quorundã parte hac parum perſpicacem, parumq; excuſſam prudentiam, immo uerius oſcitantẽ planè, ac dormitantem ſapientiam: qui eximiam, ultraq; quàm pro dignitate poſſit quis expendere, hominis amplitudinem nil prorſum ſuſpicientes, nec artificis ſtatera ſed trutina examinantes populari, eius productionem, & initialem originem incertis fortunæ flatibus mandare, nil ſunt ueriti. Phœnicum ſiquidem & Aegyptiorum theologia caſu homines, ac reliqua animantium genera prorepſiſſe è terra aſſeuerabat, nullum inter rationalem animam & irrationalem ſubſtantiam interſtitium opinata. Scribit enim Porphyrius, uiſibilis ſolis agente ui, animantes cunctas ex terræ profuſas uiſceribus, inter Aegyptiorum placita cenſeri. Quod ipſum nec Euripidi Anaxa-

goræ

goræ conſectatori diſplicuiſſe uidetur, aſſeruit & Archelaus cognomento Phyſicus. Verum inter alios mirari me plurimum ingenuè fateor, ſingulari ſcientia uirum & ingenio exactiſſimo, ac ſubacto in primis, ideſt uſu, auditione, lectione ac literis perpolito cultoq; Auicennam, qui opere eo quod De diluuijs eſt, aſtruere eſt auſus: Poſt immenſas terrarum inundationes, humano ſemine nullo, tabidis tantum cadaueribus ſeminij ubertatē præſtante cæleſtium corporum affluentia, hominem & ſolere & poſſe reparari. Proinde colligit, nō uideri ad generationis neceſſitatem uuluam requiri, aut locos, niſi ut melius formetur infans. Alias perrarò admodum regionem inueniri generationi accommodā ob repentinas elementorum mutationes: Aſſertioni uerò ſuæ argumētum inde profert, nō modo alicubi è terra mures progigni, qui mox per coitum mirè excreſcant: uerum ſerpentes quoq; ex mulierum præcipuè capillis concipi, quod productiores ſint, humectioresq; natura. Quin De animalibus item libro quintodecimo, ſibi amicum aſtruit fuiſſe, qui ſcorpionum generationem mirabili procurarit modo, à quibus mox alij plures propagati. Porrò, inquit, uideri quandoq; animalia produci capitibus longe à ſuo genere diuerſis, cuiuſmodi eſſet homo elephantino capite, aut aſinus canino. Id uerò fieri nō poſſe, niſi cæleſtis cooperetur uirtus. Vnde coniectatio manifeſta, ineſſe illi formandi potentiam. Obſeruatum rurſus, ſtellarum quaſdam hominis generationem prępediſſe, quanquam cæteris ad generandum mire concurrentibus. Eſſe uero ſtellas haſce in arietis ſigno, quarum uirtute, monſtrifica ſuccreſcat ſoboles: diuerſa uerò ab ijs effici, quæ generationi ſint deſtinatæ, quod lapides probent natura producti ad membri uirilis muliebrisúe imaginem. Vt uerò poetica item non omittamus, arbitratur in Theriacis Nicander, Venenata & morſu oblædenda ex Titanum ſanguine, hoc eſt Typhoei, eſſe cōcepta. Quin Heſiodum habere ſe auctorem fatetur. Sed apud illum hoc nuſquam compereris. Verum id genus animalia ex Typhonis cruore propagata, ſcribit Acuſilaus. Apollonius uero Rhodius in Alexandriæ conſtitutione, ex Gorgonis guttis ſanguine ſtillantibus. Sed ad rem. Huius deniq; ſententiæ, quæ Auicennā pręfert auctorem, Auerrois item commeminit octauo Phyſicæ auſcultationis, ubi ait: Hominem ex terra generari, poſſibile arbitratur Auicenna. Cæterum aſtructio hæc infauſta, & ueritatis neſcia; cenſeri debet, niſi Moſaico intellecta ſenſu: auctor enim Auerrois eſt, ſufficere quidem ſtellas animalium generationi nō perinde diſſimilium, quo in genere mures ſint, ueſpertiliones, talpæ Ad perfectiorum uerò productionem, ut hominis & leonis, imparem eſſe cæleſtium corporum uim. Et de homine quidem cōſtare creditur, quoniam eius anima nō educitur de potentia materiæ, ſed contribuitur ab datore primo, uel ex philoſophicis ſcholis: proptereaq; ad eius productionem præexiſtere hominem, neceſſe eſt. Sed & in cæteris item perfectis aſtrui ferè hoc ipſum poteſt. Eorum quippe generatio nō par ui eſt operis, ſicuti auctor Ariſtoteles eſt: ad eamq; plura concurrant, oportet. Aſſerit quoque tertio De anima Auerrois idem, diluuium ita nunquam inundaſſe terras pernicioſe, quin aliqua euaſerint animalia: nam quum ſtellarum diuerſa ſit poteſtas, ſi quarundam ui alicubi ſcaturiat inundatio, alias diuerſæ, ac interim contrariæ uirtutis aliud poſſe alibi efficere. Sed non inutile forſan uideatur Auerroica protuliſſe argumenta, quibus ſubuertitur Auicenna: Si fieri poſſet, inquit, hominem è terra generari, ut concipiuntur uermes, tunc aut foret id neceſſarium, aut maiori ex parte, aut minori. Quòd ſi neceſſarium, tunc ab homine non omnino generaretur homo. At ſi maiori ex parte, tunc ab homine generaretur homo minori ex parte. Si & caſu hoc contingeret, minori utiq; eſſet ex parte, ideſt caſu: eademq; inueniretur ſpecies, natura & caſu. Quum tamen quod caſu fit, ei ſemper opponatur quod naturæ prouenit ui. Si uerò ſic detur, perierit comparatio cauſarū, & reſpectus ad ea quæ ex cauſa profluunt, & inde neceſſarij tolletur natura; Et mox idem Auerrois: Nulla, inquit, ſpecies inuenitur caſu: at quæ huiuſmodi comperiuntur, monſtroſa intelligi utiq; debent, non naturalia. Et hoc totum per ſe manifeſtum fit. Illud omnino mirum, quibuſdam ex philoſophis traditum, quia reſpuat natura infinitum, uideri forſan non impoſſibile admodum, aliquem unum aſſignare hominem nullo æditum humano ſeminio: quod duodecimo Metaphyſices Ariſtoteles innuit, eumq; τέλειον uocat, ideſt perfectum.

Serpentes ex mu[lierum] capillis

Homo

Homo duobus modis ab Hebręis dicitur, Enos, & Adam: ſed Adam, idem eſt ſimpliciter quod homo. Vnde ſit coniectatio, hominem recte ab humo dici. Animantium interſtitia compoſitionis ratione. Cap. XX

QVoniam uerò de homine nobis indago eſt propoſita, nõ ineptè opinor, hic illud inſeruerimus, Eum in Hebraica ueritate duplici inſignitum uideri nomenclatura: aut enim dicitur Enos, aut Adam. Sed Enos Latino interpretamento nõ ferè ſignat aliud, quàm hominem uerum: & hunc nõ alium intelligunt, niſi qui deum uerum ſcienter cognoſcat & pie colat. Reliquos ab pecoribus nil admodum diuerſos opinantur, quoniam uelut beſtiæ ad terram proni, uentri obediãt & Veneri: quorum alios lupos, alios canes, alios porcos, uaria quadam uitiorum ſimilitudine appellant. Adam uerò eſt humani generis appellatio communis, quo nomine terra natus ſignificatur. Eademq́ue uoce utrunq́ue includi, marem, fœminamq́ue, probat Geneſeos quinto ſcriptura: Maſculum & fœminam creauit eos, & benedixit illis, & uocauit nomẽ eorum Adam. Quo in loco teſtantur interpretes, & eſt cõtra Iouinianum ab Hieronymo cõfirmatum, ſed & in libro Hebraicarum traditionum in Geneſim, dictionem Hebraicam id ſonare quod apud nos homo. Nam & Caius ait, hominis appellatione, tam maſculum quàm fœminam contineri. Quamobrem Lactantium arbitror ad credidiſſe, uideri appellatum hominem, quòd ſit factus ex humo. Sed etymon id Fabio nõ admodum arriſit, Quaſi uerò nõ omnibus, inquit, animalibus eadem ſit origo: aut illi primi mortales antè nomen impoſuerint terræ, quàm ſibi. Cæterum quàm procedat Quintiliani ratio, perſpicuum arbitror ex ijs quæ propoſuimus. Hinc quum in ſanctis literis dicitur filius hominis CHRISTVS, Adæ filium intelligunt eruditiores. Quum uerò ex animalibus dicantur quædam ἀγελαῖα, ideſt gregalia: quædam μοναδικά, id eſt ſolitaria: nõnulla σποραδικά, quæ inciuilia dixeris, & ſparſim habitantia: hominis naturam ἐπαμφοτερίζειν apertum eſt, quod ancipitem ſignat ſocietatis & ſolitudinis. Putauit fortè Fabius, ex ſociali coitione nuncupari hominem, ex Græcis rationem aucupatus, apud quos ὁμοῦ inſimul ſignare manifeſtum eſt. Verum Hexaemeri ſexto Ambroſius, ab humanitate inflecti nomen eſt opinatus, ſicuti ab intuendi uiuacitate ἄνθρωπον à Grecis nuncupari. Vbi uerò in literis ſanctis legitur: Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea: hæc uocabitur mulier, quoniam ex uiro ſumpta eſt, Non uidetur, inquit Hieronymus in libro Hebraicarum quæſtionum in Geneſim, in Græco uel Latino aptè reſpondere. Id uerò Hebraicè ſeruatur ratione etymologica integrum, nam uir appellatur is, & mulier iſſa. Propterea Græcè Symmachus: αὕτη κληθήσεται ἀνδρὶς, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ἐλήφθη αὕτη. quod Latinè haud exprimas aliter, quàm Vocabitur hæc uirago, quia ſumpta ex uiro eſt. Illud uerò huic potiſſimum loco impingam, ab inſtituto nil prorſus diſſentaneum, Ex animantibus quæ plus habeant aeris, ea eſſe prætenera: quæ uerò aquæ, lenta humoris ui: quæ terroſa, duritiem præferre. At quæ ignis exuberent copia, uideri utique fragiliora. Ex ijs porrò liquere poteſt, unde ſit, quod ſi recipiat aquam & harenam calx, confirmatur ſtructura. Non diſſidet ab ijs illud quoque, uolucres in aere ſuſpenſas ideo perſeuerare, quod de leuioribus conſurgant principijs, quippe minus habent terreni atq́ue humoris, item aeris multum cum caloris temperatura. Aquatiles autẽ piſcium naturæ, quod à calido cõtemperentur, ex aere terreniſq́ue compoſitæ plurimum, humecti minimum habentes: proinde, quo minus è principijs habent humoris, facilius in humore perdurãt. Terreſtria uerò, quod è principijs ab aere caloreq́ue temperata ſunt, minusq́ue habent terreni, humoris plurimum, haud ita diu in aqua perſeuerare quiuerint. Empedocles nõ ſatis peritè animalia cenſet calidiſſima, & ſummam ignis uim habentia, eſſe aquatilis generis, quo caloris exuperantiam, quam in ſeipſis incluſam ſentiunt, euitent. At ſumma ratio eſt, inquit in libro De ſpiratione Ariſtoteles, ut quæ ex humore ac frigore conflentur, in humore locentur: quæ ex ſiccitate, in re omnino ſicca: unde fit, uti arbores non aquarum, ſed terræ, quaſi uernaculæ ſint. Porrò quæ calida in aere, ſi humor & ſiccitas, ut materia, omnibus ſubſternuntur corporibus.

Quibus item probetur homo ſimilis mundo. Apocataſtaſis quid. De ſtellis in quatuor mundi cardinibus. Hominis laus ex Cicerone. Cap. XXI

Quod uerò

QVod uerò attinet ad hominis cum mũdo aſſimulationem, id item adijci poſſe, animaduerto: nam inquit in Polyhiſtore Iulius Solinus, Quãtus manibus expanſis inter digitos longiſſimos modus eſt, tantum cõſtat eſſe ferè inter calcem uerticemq; ſummum: ideoq; ab phyſicis coniectatum, hominem eſſe planè mundum quendam minorem. Comme minit horum & affluentius quoque primo De animalibus magnus Albertus, aſtruens hominis membra ſitu ac poſitione cælo eſſe cõſimilia proportione ac mundo, ideoq; eſſe perfectiſſima. nam ueluti ſuperna mundi mouet intelligentia, & regit: ita humanum caput, in quo intellectuales ſunt uirtutes & animales, ſupernam obtinet ſedem. Verum ex quo cœpimus, ne prætereamus id quoque quod afferri ſcitiſſime poteſt: ſiquidem apocataſtaſis illa ueteribus obſeruata & prodita, imaginem hanc adiuuat eximie. Ea uerò nil eſt aliud, quàm reſtitutio ſiue redintegratio rerum, quæ certis temporum curriculis redeat ad metam. Fit autem uel per ἐκπύρωσιν, hoc eſt cõflagrationem: aut per κατακλυσμόν, id eſt inundationem. Id ipſum uerò quod in homine magno uſu uenir, nec à paruo item abeſſe, cõpertius eſt animaduerſum à peritiſſimis rerum, ubi tranſmiſſis uitæ ſpatijs, interuenit reſolutionis neceſſitas. Quãdoq; enim intimo calore auctius graſſante, incenduntur uitalia. Quandoq; uerò corpus nimis laxatum humorum inundationibus euaporat. Ita ſemper aut ignito ardore decoquimur, aut nimia deſudatione diſſoluimur. Nec aliter artis medicæ prudentiſſimi interpretes, ſubſtantiam humani generis naturali pronuntiant ratione compleri, niſi aut humore igneus contabeſcat calor: aut hoc amplius inualeſcente, humectatio exareſcat omnis. Sic omnifariam ad mundi imitationem artifex natura, ſiue deus potius hominem compegit: ut quicquid mundum ſeneſcentem perimit, uel inſtaurat nouum, id ipſum hominem quoq; aut natum foueat, aut adultum perducat ad interitum. Sed animaduerte quæſo, quæ ab peritioribus ſunt uſibus noſtris prodita: eſſe uidelicet per ſingulos mundi cardines à conditore ac principe deo ſtellas ratione mira cõſtitutas: quarum prima ſit, & orientalis ἀνατολή nũcupata: occidua uerò δύσις, quo nomine ſignificatur occaſus: nam & δυτικὰ ζῶα uocat Ariſtoteles, quæ demergi in aquam ſolent. at quæ ab Aquilone refulget, Arctos: in diuerſa uerò parte, quæ medij eſt diei, μεσημβρινός. Ex quibus, demptis modò elementis primis, coaleſcere ac conſurgere parentis primi nomen, nõ ingenioſius, quàm admirabilius excellentis doctrinæ uiri deprehendere. Nec fallimur parte hac, cæleſtium peritos, cardinalia intelligere loca, ortum, occaſum, meſuranema, ſeu apogæum, id eſt cæli medium, & hypogæum, id eſt cælum imum. Hęc ſi quis omnia intentius in digitos mittenda curarit, fateatur neceſſe eſt, auguſtiſſima quadam & prorſum inenarrabili ratione in uitalem hanc lucem hominis ſpeciem eſſe productam. In quo ſi quis etiamnum tam inſcitè pertinax eſt, ut ambigendum putet, Age perpenſione nõ ſopita conſyderemus amplius, quãtum ſingularis eminentiæ præpotens illud agens huic animalium principi benigniſſimè ſit elargitum, ut rerum inuolucris exſolutis, & ſacrarijs illuſtrius reſeratis, deſinat homo imprudenter, & proinde ingratè ſummi opificis fœcundiſſimam æſtimare bonitatem, quando paterno affectu ornauit præcelſe, & fouit ampliſſime, libeat modo munerum rectè magnitudinem metiri. Ab ſummo quippe deo, ut M. Tullius inquit appoſitiſſime, ex tot animantium generibus atque naturis homo tantum factus eſt rationis particeps & cogitationis. Quid eſt autem, nõ dicam in homine, ſed in omni cælo atq; terra diuinius ratione? quæ quum adoleuit atque perfecta eſt, nominatur rite ſapientia. Eſt itaque, quoniam nil eſt ratione melius, eaq; in homine eſt & in deo, prima homini cum deo ſocietas, mox & hominum inter ſe eiuſdẽ lege cõciliatio, & ciuitatis communio ſub cæleſtis diſcretionis, ac diuinæ mentis & dei præpotentis imperio. Ciuitas uerò ea non alia, quàm mundus, ſpiritibus auguſtioribus, & homini communis.

Omnis noſtra dignitas ab anima eſt, quæ uehiculum eſt ad deum, & imago mentis. Spiritus corpora præparat ad animæ ſuſceptionem. Auguſtini, Pythagoræ, Platonis, Ariſtotelis opinio de anima. De Entelechia quæpiam. An per accidens corpori inſinuetur anima. Et an fuerit ante corpus. Caput XXII

Quo uerò

QVo uerò exploratius pernoſcantur quæ dicimus, iam hinc præcerpere quæpiam, futura (ut reor) ſtudioſis non ingrata de animæ ratione, non diſerentis philoſophi modo, ſed narrantis potius, quæ uaria nec incurioſa ſuggeſſerit lectio, ingrediemur. Siquidem omnis noſtra dignitas ab anima eſt. Orbati nanque anima, ſterquilinio abiectiores eſſe uidentur. Iam uerò, inquit Plotinus, propter ipſam hic mundus eſt deus. Sol quoq; deus eſt, quoniam animatus: ſtellęq; ſimiliter omnes. Quòd ſi animam ipſam admiraris in alio, admirare te ipſum. Quumq; ſit anima res tam ueneranda, tamq; diuina, confiſus iam tali quodam uehiculo ad deum te acceſſurũ, hoc ipſo ad illum aſcende. Nec tamen longius es uagaturus, ſi ſumpſeris quod eſt in hoc diuino diuinius, id eſt uicinitatem animæ ad ſupernum, poſt quod uicinum, & à quo eſt anima. Quando eſt anima imago quædam intellectus ipſius, quemadmodum uerbum in prolatione, uerbi exiſtentis in animo, ſic & anima mentis eſt uerbum, & tota eſt actus atq; uita, quam producit in alterius exiſtentiam. Sunt ex Platonicis qui aſſerant, præter uitas animantium proprias, ſubeſſe cunctis communem uim uegetalem, totam ubiq; uigentem, quæ & præparet materias proprijs animis, & tempore certo cõſeruet, & in unum uiuentia cuncta cõciliet, Hunc Pythagorici referente Sexto Pyrrhonio, eſſe dicunt ſpiritum in modum animæ rebus cunctis interfuſum. Animum eſſe finiuit Auguſtinus, ſi modo ſubdititius liber hic nõ eſt, cui De ſpiritu & anima titulum indidere, ſubſtãtiam quandam rationis participem, corpori accommodam regendo. Animus, inquit, ſapientia illuſtratus, principia reſpectat ſua, ſeq; ipſum agnoſcit: quamq; indecorum ſit, haud ignorat, ſi extra quæritet, quod in ipſo ſe continet. At ſi affectionibus cõſopiatur corporeis, & ſenſibilium illectatione formarum extra ſe feratur: quid ſit, aut fuerit, uolens obliuiſcitur, nilq; eſſe opinatur, præter quod uidetur. Quòd ſi per intelligentiam ab hiſce reuocetur, ſeſe ſurrigens ac colligens diſparatum, rationalis iam euadit. Eſt ſiquidem ratio animi aſpectus, quo per ſe ipſum uera cõcipit ac ſpeculatur. Nam dicitur ratiocinatio, rationis inquiſitio. Quo fit, ut ad uidendum, illa ſit opus: hac uerò, ad inquirendum. Anima porrò credi nõ debet dei pars, ſed creatura: nec de ſubſtantia dei producta, uel de qualibet elementorum materia, uerum ex nihilo creata. Nam ſi de ſe ipſo ab deo foret effuſa, nõ utique ſceleribus inficeretur. Quòd ſi ex elementis, tunc planè eſſet corporea. Pythagoram nõnulli ſcribunt, Animæ ſubſtantiam in animas diſtribuiſſe plures, quæ diuerſis contribuuntur membris, ita quod eorum ſingula animalia ſint: ut cor animal unum, item cerebrum animal, & deinceps: ut animal unum ex pluribus uideatur animalibus compactum. Putant & Platonem credidiſſe, Animam ex diuerſis conſtare ſubſtantijs iuxta eſſentiam & ſitum. Quia uerò congruant animando, unam dixiſſe animam unumq; animal conſtituere. Id & Ariſtotelem eſſe opinatum, ubi De animalibus libro decimoſexto ait, Ineſſe infanti primum uegetatiuam animam, mox auctiorem habere & ſenſilem, per quam dicitur animal. Ad quod ferè uidetur reſpexiſſe poeta diſertiſſimus Pontanus, ubi in laudibus diuinis de hominis fabrica, ſic ait:

Mox auram ætherio de fomite fundit in illum.
 Viue ait, & proprio membra labore foue.
Arcanæ mox partem animæ de mente profunda
 Libat, & erecti ſpirat in ora uiri.

Sed reuera cuiuſq; animati una eſt anima iuxta ſubſtantiam, ex poteſtatibus uerò plures. Quod uidetur ſenſiſſe Ariſtoteles primo De anima: Dicunt, inquit, diuiſibilem eſſe animam, & alio quidem intelligere, alio autem cõcupiſcere. Cæterum ſcire amplius cõuenit, apud Philoſophum hunc aliud eſſe mentem, aliud entelechiam. Quippe illã νοῦν uocat, & immortalem opinatur: hanc uerò animam intelligit, & mortalem planè. Proinde ſecũdo De anima, eſſe animam ait entelechiam corporis primam naturalis, potentia uitam habentis, cuiuſmodi ſit organicum quodcunq;. Entelechiam ſunt qui Latinè perfectihabiam ſint auſi interpretari: quando, ut Themiſtius inquit ex Ariſtotelis doctrina, eo nomine nõ aliud ſignificetur, quàm perfectionis habitus: etiam ſi M. Tullius Thuſculanarum primo, Motionem indicari perennem ſit arbitratus. Quum tamẽ ἀκίνητον τὴν ψυχήν, id eſt animam immobilem, Ariſtoteles pronuntiet, omnis uerò auctorem motus. Subolet tamẽ eruditioribus interpretamentum illud de perenni motione

ſubdititium

ſubdititium eſſe, nec de ſummi auctoris officina propagatum, ſed ab ſciolis & male feriatis inſertum, quod genus multa tum Græce agnoſcimus, tum Latine. Entelechiam porrò etiam in brutis accipi uolunt, nec in ijs modo, uerum & in plantis. Dici autem entelechiam, ueluti ἐντελοῦς συνοχὴν, id eſt corporis perfecti coaptationem, comprehenſionemue. Sunt qui entelechiam intelligant duplicem: aut enim, inquiunt, anima eſt irrationalis, uel etiam phyſica, quæ à corpore diſparari prorſum nequit: aut rationalis eſt anima, quæ ſeiungi ualet à corpore. Scitu dignum quod Lucianus ſcribit in ſermone, cui titulus eſt δίκη φωνηέντων, Endelechiam prius dictam, mox in Entelechiam declinaſſe: accuſatur enim ibi T, ubi ait, ἀκούετε φωνήεντα δικασταί, τοῦ μὲν Δ λέγοντος, ἀφείλετό μου τὴν ἐνδελέχειαν, ἐντελέχειαν ἀξιοῦν λέγεσθαι παρὰ πάντας τοὺς νόμους. Animas porrò humanas ſunt qui per accidens corporibus autument inſinuari, ac eſſe modi eiuſdem cum ſpiritalibus ſubſtantijs, corporibus quæ non iunguntur. Proinde cum angelis ſimul omnes creatas produnt. Id quod Chriſtiana reſpuit ueritas. Si enim per accidens infundatur corpori anima, eſſet utique homo ens accidentale, uel animam eſſe hominem, daremus. Quod ab ueritate agnoſcitur diſſentaneum. Animam uero noſtram non eſſe cum angelis naturæ eiuſdem, liquet ex intelligendi ratione diuerſa. Neque enim percipit angelus ab ſenſu mutuando, & ad phantaſmata ſe conuertendo. Proinde corporibus indigent animæ, ut ſenſilis perficiatur poteſtas. Adde, ſi animæ eſt naturalis corporeus nexus, nimirum corporis abiunctio præter naturam eſt, nec tunc perfectionis eſt compos anima. Quamobrem ab imperfectis deum eſſe exorſum, haud fieri probabile: ab ijsque, præter naturam quæ ſunt, neque enim manuum aut pedum exortem feci hominem. Propterea citra corpus animam multo minus. Quòd ſi coniunctionem eſſe naturalem inficiaris, unde fiat amplius quærendum. An ex animæ ipſius uoluntate? Sed quo modo non abſurdum? Cur enim ſi corpore non indiget? Nam ſi indiget, naturale iam fit: neque enim in neceſſarijs deeſt natura. Porrò cur poſt tantum ſpatij decurſum cõiunctionem expectant? Deinde caſu ita fieret, ut huic corpori inſinuaretur anima hæc: exigitur quippe aduentantis animæ uoluntas, & hominis generantis. Quòd ſi uiolenter adigitur, ſupplicium erit, ac euidens calamitas. Quod & Origenem magno errore opinatum, aduertimus, qui ob peccati pœnam in corpora intrudi animas, prodit. Quare ante corpus fuiſſe animam, haud ſentiendum. Auguſtini ſententia eſt, Dei nutu ad corpus animam uenire: ut ſi ex præſcripto uixerit, æterna conſequatur præmia: ſin aberrarit, dolore torqueatur perpetì, ſeu igne æterno.

Animæ diſtributio ſecundum potentias. Mentem eſſe uice luminis, & inſtrumenti, & uiſus. Qui ſit Ianus bifrons. De mentis capite, ſiue flore. Animæ officia tria. Quid ſit animam à corpore ſegregare. Animus & anima quo diſcernantur. Plinij locus declaratur. Cap. XXIII.

TRaditur ergo ab eodem philoſopho Ariſtotele, Poteſtates animæ eſſe duas, alteram quidem rationis impotem, alteram uero compotẽ. Prior pars in duo diſſecatur: in nutritiuam, quæ rationem audit nunquam: ſenſilem appetitum, qui obtemperet quandoque: & hic duplex intelligitur, concupiſcibilis & iraſcibilis. Poteſtas rationalis diſtribuitur item in duo, in rationem actiuam, & ſpeculatricem. Virtutes morales in uoluntate conſtituit, & appetitu, qui rationi obtemperet. Cæterum earundem principia uirtutũ in actiua ratione, uirtutes ſpeculatiuas in ratione ſpeculatrice. In ſexto Moralium Ariſtoteles item, rationem eſſe aſſerit humanæ animæ partem: duoque agere, cognoſcere ſcilicet, & humana gubernare per prudentiam atque artem. Naturalia uero, diuinaque per ſapientiam contemplari, quæ intelligentia & ſcientia continetur. In libro item Encyclicarum quæſtionum, Ab natura, inquit, quæ omnium parens & auctor eſt, duo nobis inſtrumenta eſſe contributa, quorum maxime opera extrarijs uti ualeamus inſtrumentis: manum ſiquidem corpori eſſe inſertam, animo autẽ mentem: nam & hæc, inquit, inter ea quæ elargita nobis natura eſt, recenſeri debet, uice utique fungens inſtrumenti. In primo De moribus, Mentem eſſe inquit, in anima, ſicuti eſt in oculo uiſus: & Rhetoricorum tertio, Mentem inquit, ut lumen, accendit in anima deus. Vt uero Ariſtotelicum dogma exequamur plenius, Intellectiuæ potentiæ partes eſſentiales duas aſtruit philoſophus is, intellectum potentia, & intellectum actu. Sunt enim

inferiora ſuperiorum imagines: proinde à corporum compoſitione ſeparatarum item ſubſtantiarum animaduertitur compoſitio: quippe præter primum omnia pernoſcũtur compoſita. Illud autem in Metaphyſicis entelechiã eſſe ſolum, & actum pronuntiat purum. Reliqua uero quum à primo eſſentialiter diſparentur, neceſſario compoſitionem reſipiunt. Sicut autem ex materia & forma conſurgunt corpora ratione haud diſſita, intelligentiarũ coaptatio deprehenditur. Quæ eſt intellectus potentia, & actu intellectus. Neq; enim in ijs materiam agnoſcit, & formam: ſed his proportionales partes, intellectualibus accommodas ſubſtantijs. Et quando potentiam in corporea conſpicimus materia, & in forma actum: itidem ſubſtantiarum ſeparatarum eſſentiales portiones intellectum potentia, & actu intellectum conſtituit. Cæterũ ſuper re hac plura paulo ſequenti uolumine. Sed ne quem nominũ diuerſitas implicet, ſcire licet, apud Platonicos mentem intelligi duplicem: alteram inferiorem, quam rationem appellant: diuiniorem alteram, ſuperioremq;, quam intellectum nuncupant. Illa humana temperat, & moderatur; hæc diuina ſuſpicit, & contemplatur. Quæ ſanè mens ita diſtributa bifrontis Iani rationem complectitur. Auguſtini illud planè diuinum: Diſtribuitur, inquit, ratio in id quod ſuperius & quod inferius, in ſapientiam ſcilicet ac prudentiam: ceu dicas, in uirum ac mulierem: ut ſit ſuperior, uir, & regat: inferior, mulier, ac regatur. Vnde eſt illud: Melior eſt iniquitas uiri, quàm benefaciens mulier. Melior quippe eſt, qui cæleſtium deſiderio ſufflammatus carnem neceſſaria ſubtrahendo afflictat, quàm qui uoluptatibus delinitus ex aſſe illi ſatisfactum uult. Huius porrò ſpeculatricis mentis intimam uim Plato, mentis caput nuncupauit. Sed dicitur animæ item unitas, centrumq; totius animæ. Zoroaſter ille ſcientiſſimus, & ueterum theologorum fons, uocat ψυχῆς βάθος ἄμβροτον, id eſt animæ immortalem profunditatem: propterea inquit, Quoniam anima per potentiam patris fit ignis ſplendidus, dominetur in te animæ profunditas immortalis, & oculos omnes una tolle in altum, tunc neq; item materiale corpus in præcipitio relinques. Ignem uocat, ut obiter hoc à me tuleris ſtudioſe lector, luminoſam claritatem, quam impertitur animæ deus: cui per unitatem ſibi impreſſam, quæ eſt unitatis diuinæ character, coniungitur: abs qua unitate animæ, tanquam à centro, profluunt uires aliæ. Oculos uero ubi ſurrigendos omnes ait, quæ in cognitione uerſentur, potentias intelligi uoluit. Præcipitij uero nomine mundi uocat partem infimam, magica loquendi conſuetudine. Porrò mentis caput hoc aliubi idem magnus auctor florem mentis appellat, ἐστί τι νοητὸν, ὃ χρή σε νοεῖν νόου ἄνθει: eſt intelligibile aliquid, quod mentis flore apprehendendum eſt. Ex ijs uero quæ hic prodita nobis ſunt, tria potiſſimum animæ humanæ collige munia: unum, quo agit in corpore: aliud, per corpus: tertium, per ſeipſam: & agit quidem in corpore per eam uim, quam uegetatricem Peripatetici, Platonici uocant naturam. Per corpus agit, ſenſibus utens, tum interioribus, tum exterioribus. Per ſeipſam uero, quum animæ uis mera, incorporea incorporeis intendit: quam quidem actionem intelligentiam nuncupant. Ad quam Plato reſpiciens, Plotino interprete, de anima noſtra ait, eam tum condere caput intra cælum, tum extra cælum caput attollere. Quum uero in Phædone, & Theæteto ſeparare animam à corpore iubet, non loco præcipit ſegregare. Sed monet; ne corpori animus adnuat, neq; imaginationi conſentiat, neq; ob corporis cõmercium alienetur à mente, coneturq;, quatenus effici poteſt, ſubditam ſibi animæ ſpeciem ſecum ad ſuperiora perducere. Porrò ſicuti traditum ſcimus in libro de Platonis dogmate, ac Hippocratis, Animæ potentias Plato animas nuncupat, propria cuiuſq; ſubſtantia excogitata. Et eſt una quidem animantium deſtinata nutricationi, plantis etiamnum promiſcua: cui uelut fons, iecur eſt attributum, unde tanquam fiſtulæ in corpus totum propagentur uenæ. Facultatem hanc nunc epithymeticen nuncupant, phyſicam quandoq;, nonnunquam & threpticen. Aliam uero animam in corde conſtituit, quod & ipſum eſt caloris innati cõceptaculum, ex quo ſeſe promant arteriæ. Huius item euariat nomenclatura, dicitur nanq; ζωτικὴ facultas, & θυμοειδὴς. At quæ λογιστικὴ appellatur anima, capitis ſibi arcem uendicat, actionum ex propoſito, ac ſenſuum dux, cui ſubſeruiant nerui, uelut ſenſuum uehicula, & motuum, qui corpori affunduntur uniuerſim. Animum & animã, inquit Auguſtinus, pro eodem capimus: anima tamen uitæ eſt: animus autẽ, conſilij. Proinde ab philoſophis aſtruitur, ſine animo uitam perſeuerare; citra mentem, ani-

mam

mam quoq;,ut in amentibus.Et Plinius ipſum hoc innuit,quum deum ſic deſcribit:Totus eſt,inquit,animi,totus animæ.

Quod ſit animæ idolum:item quę imago,& umbra.Ex quibus fiat animal. Adam & Euæ myſtica interpretatio. Cap.XXIIII.

ANima,Platonici inquiunt (nam eorum præcipuè uerbis rem collibuit explicare,quod ſæpe facimus,ut dictis auctoritas accedat maior: comparet, contendatq; qui uolet) ſubſtantia eſt,& uita. Actus hic eius inſeparabilis,ſubſtantiale quiddam eſt,ac uiuificum: qualitas hinc tributa corpori accidens eſt, & quaſi uitale.Actum illum appellamus animæ idolum, in quo ſenſus eſt uegetalisq; natura.Qualitatem uerò illam animæ dicimus imaginem & umbram, ex qua & corpore fiat compoſitum,in quo uoluptates doloresq; ſint corporales:quarum perturbationum ſenſus ad idolum animamq; perueniant, perturbationes nequaquam . In ijs uerò aduertendum eximie,quo ſenſu Plotinus, Origenes & Ammonius Moſaica myſteria ſint interpretati.Siquidem hominem ipſum, ideſt animam intelligunt,quaſi Adam . Humanum uerò animal inde tractum,atq; degenerans, quaſi Euam:tractum,inquam,ex anima dormiente:hæc enim tunc animal ex ſe propagat, quando ex priſtina apud deum uigilia ad naturalia labens,diuinorum oblita iam dormit & ſomniat. Itaq; tum uitam corpoream generat,quaſi Euam.Animaduerte hanc primò peccantem,illum deinde conſentiētem. Sed intellectum illi quaſi angelum præſidentem, & mox increpantē, & angelo deum. Deniq; duo in carne una,ideſt duas quaſi in eodem corpore animas.Sed & magnus noſtræ religionis auctor Auguſtinus ſuper Pſalmum quadrageſimum octauum:Singulis, inquit,noſtrum ineſt mulier hæc:quippe caro noſtra, Eua eſt,quæ ſeducit uirum,ideſt rationem,per quam carnem labitur homo, quem lapſum calcanei nomine prophetica indicat ſententia.

Vegetatricis animæ munus triplex. Altricis facultatis organa duo:item munia quatuor.Epeleuſtice motio quid. Cap.XXV

SEd age poſtea quàm in animæ officia uolentes procurrimus, adijciantur ijs ex Peripatetica ſchola:quæ tum ſint uſui legiſſe, tum uerò noſtrā hanc ſciendorum congeriem inſtruant, & exuberantius congerminare quodammodo faciant.Sciendum eſt, inquit Thomas in ſecundum Ariſtotelis De anima librum,& ex philoſophi eiuſdem ſentētia Themiſtius ferè, inter uegetatricis animę operationes tres ordinem haberi quēdam.Nam munus primum nutricatio eſt,qua ſeruatur aliquid,ut eſt,ſequens eſt perfectius,diciturq; augumētatio.Ea proficiūt enutrita in perfectionem ampliorem,tum quātitate,tum uirtute. Tertium uerò perfectiſſimū eſt, ac finale. Hæc generatio eſt,qua aliquid iam quaſi in ſeipſo perfectum exiſtēs alteri præſtat, ut ſit. Tunc enim unumquodq; maximè perfectum eſt,ut quarto Metaphyſicæ comprobatur,quum producere quippiam eiuſmodi poteſt, quale ipſum eſt.Proinde quia à fine nuncupari omnia,conſentaneum eſt, & itidem definiri, finis uerò operum uegetatricis poteſtatis eſt,alterum generare quale ipſum, conſequitur, eſſe illam primæ animæ congruam definitionem:Vegetatrix eſt,quæ alterum eiuſmodi queat generare. Sciendum quoq; illud, quod Ariſtotelicum item eſt ex ſecundo De anima, eſſe organum duplex, quo altrix facultas perficitur,ſeparatum,& coniunctum. Et alimentum quidem ſeparatum intelligitur organum & inanimum:coniunctum uerò, calor intimus, quo ipſum id unde alimur, excoqui poſſit.Ex quo colligitur,Animatum omne quod connutritur,calorem neceſſariò requirere,qui ſit concoctionis exordium. Cæterum altrix hæc facultas quadrifariam munus implet proprium:attrahit enim, aduocatq; primò cibum: mox aduocatum perficit,digeritq;:inde ſecernit, quod nutricationi ſit accommodum,retinetq;: poſtremò retrimenticia,feculentaq; excernit, aut ſeceſſu,aut urina, aut ſudore, aut alio quouis modo. Poteſtates uerò hæ in Græcis auctoribus Græcè ita nominantur,ἑλκτικὴ, ἀλλοιωτικὴ, καθεκτικὴ, ἐκκριτικὴ uel ἀποκριτικὴ: at dicta eiſdem Græcis ἐπελευστικὴ, nil ad propoſitum ſpectat negocium.Eſt enim Plutarcho tradente, motio in præcipua facultate animæ,qua propoſitis duobus eodem ſe modo habentibus, eiuſdemq; poteſtatis, neceſſitate iniuncta alterutrum eligendi, quamuis euidens cauſa nulla ſeſe promat, alterū tamen adnuente malumus animo. Dicitur uerò epeleuſtice, quaſi aduentitia, uel ſuper-

ueniens, quod non uernacula rei ratione fiat electio, ſed extrinſeca noſtri animi proclinatione. Dicerem plura, ſed alieno loco ſatis multa: ne fiat planè quod ille ait, ἀκρόασις ἐπιδεικτική, hoc eſt ſeſe oſtentans auſcultatio.

De animali uirtute, item naturali & uitali, ex Auicēna. De ſyntereſi, & conſcientia. Virtus in ijs quid. Cap. XXVI

Cæterum quia medicorum ſcholæ ſuas habēt in hac re diſtinctiones, ſua item uocabula, non erit moleſtum diuertiſſe paululum in Auicēnæ hortulos, multis ſæpe doctrinæ floribus peramœnos, arridēteſq́. Ergo doctrina ſexta Fen primæ primi: Omnium, inquit, operationum uirtus initium eſt: hac enim abiuncta, abſciſſaúe, nulla erit operatio. Virtutum uerò apud medicos genera tria ſunt, uitalis, animalis, naturalis. Sicuti uerò deus unus, trinus, uerus ac perfectus omnia complectitur, implet, fouet, ſuperexcedit, ambit: ita & anima tribus hiſce uiribus per totum inſinuatur corpus, non quidem locali extenſione, ſed intenſione uitali. Virtutem uerò hic dynamin intelligo, quam Latinè poteſtatem dicimus, ac uim, aut potentiam. Virtus, ad animum refertur potius: ſed nos conſuetudini indulſimus: uerum & arborum ac aquarum uirtutem Vitruuius dicit. Vnaquæq; porrò uirtus (ſicut philoſophorum pleriſq;, & medicis omnibus uideo placuiſſe, ſed Galeno in primis) membrum habet præcipuum in quo ſubſiſtat, abs quóque profluant operationes: quippe animalis in cerebro ſedem habet. Præterea naturalem eſſe aiunt uirtutem, cuius duo ſint munia: unum fouere animal nutriendo, cui rei hepar aſcribatur: alterum, generationi ſemen ſufficere, atq; informare ex ſummi patris inſtituto. Eius uerò facultatis fontem eſſe teſticulos uolunt. Virtus, quæ uitalis dicitur, ſpiritus conſeruat eſſentiam, qui ſenſus & motus uehiculum eſt: eius domicilium, cor eſt. Placet tamen, inquit Auicenna, ſummo philoſopho Ariſtoteli, Omnium iſtarum uirtutum principium in corde conſtitui: ita tamen quod operationum euidens argumentum in prædictis primum ſe principijs promat: ſicuti apud medicos ſentiendi fons ex cerebro profluit, nihilominus organum peculiare habet ſenſuum unuſquiſq;. Mox item paulò probabilior Auicennæ Ariſtotelis fit ſententia, quàm medicorum. Auicennæ interpres hæc latius aperiens: Vitalis, inquit, uirtutis operatio eſt, laxare, & comprimere cor & arterias, ac uniuerſo corpori uitam præbere, ac uitalem ſpiritum cum ſanguine arteriali. Naturalis uirtutis opus eſt, generare, nutrire, augere cum cæteris quæ his ſubſeruiunt: hoc eſt, ut inquit Auguſtinus, appetendi potentia, retinendi, expellendi ac diſtribuendi. Animalis uirtus ſenſum producit, tum interiorem, tum exteriorem, atq; item uoluntarium motum. Huic quoque uirtuti cōcupiſcibilis pars, atque iraſcibilis attribuitur ab beato Thoma, quæ portiones ſunt ſenſitiui appetitus. Concupiſcibilis admoueri ſuadet, quæ neceſſaria uidentur, aut utilia, & id uoluptatis ratione. Iraſcibilis noxia repellit, ferturq; ad ultionem præceps. Forſan uerò ſcrutetur quiſpiam, ſit ne ſynteresis animæ potentia peculiaris, ab cæterarum ratione ſeiuncta. Sed quum rationales potentiæ ad oppoſita ſe habeant, ex Ariſtotelica hæreſi, Syntereſis autem eiuſmodi non ſit, uerum ad bona proliciat tantum, non uidetur omnino eſſe potentia. Quoniam ſi potentia foret, nō abſq; ratione utiq; foret: neq; enim in brutis comperitur. Proinde eſſe uidetur habitus potius, etiam ſi potentiam ratione prominētiorem, ſtatuerint quidam. Nō nulli uerò rationem ipſam, nō ut ratio eſt, ſed ut eſt natura. Verum ſicuti ſpeculabilium principia inſunt nobis naturæ ui neceſſariò, ita & operabilium: ac ut illa ad peculiarem animæ potentiam haud ſpectant, ſed ad habitum, qui principiorum dicitur intellectus, quod Moralium ſexto palàm fit: Sic & hæc peculiarem indicāt habitum, ſyntereſeos nomine celebratum. Ab ſyntereſi theologiæ periti conſciētiam diſpararunt, de qua idem omnino quæri poteſt. Nanq; Origenis illud notiſſimum eſt. Conſcientia ſpiritus eſt corrector, ac animæ pædagogus, abs quo reuellitur à malo, & bono aſſociatur. At in anima ſpiritus potentiam indicat, uel mentem utiq; ipſam. Vnde illud Apoſtolicum, Renouamini ſpiritu mentis ueſtræ. Vel imaginationem quoque: nam imaginaria uiſio dicitur ſpiritalis, quod ex Auguſtino eſt, Geneſeos decimotertio. Proinde uideri potentiam, colligi poteſt. Cæterum quia ſeponi conſcientia poteſt, potentia non poteſt, conſecutio eſt manifeſta. Quare loquendi proprietate aſſeruata, erit actus, non potentia. Nam conſcientiæ uocabulum, ſcientiæ ordinem præmonſtrat ad aliquid. Eſt enim con-

ſcientia

ſcientia, cum aliquo ſcientia. Verum ad aliquid ſcientię applicatio per actum fit aliquē, proinde eſt actus conſcientia. Porrò quoniam actus principium habitui contribuitur, conſcientiæ nomen habitui primo naturali, ideſt ſyntereſi aſcribitur. Quod in Ezechielem comprobat Hieronymus.

Senſuum commoditas, & neceſſitas. Quatuor eſſe quibus rerum apprehēditur cognitio. Quibus inſit ſenſus. Origo eiuſdem. Neruorum paria ſeptē. Spinalis medulla. Cur anima uires ſuas magis in parte iſta promat, quàm illa. Cap. XXVII

QVod uerò ad ſentiendi poteſtatem pertinet, equidem non uacat ſatis inenarrabilem artificis ſapiētiam admirari: Qui non contentus mentis nos ornaſſe celeritate: cuius eminentia paulominus cælitum dignitatem aſſecuti ſumus, ſenſuum quoq; claritatem munificè eſt impertitus: qui tāquam ſatellites quidam & interpretes, ac nuntij in capitis regia, & rationis conſpectu ſunt circumiecti, ut aptius multo intelligendi, ac perſentiendi ueritas mutuo nexu confoueretur. Quatuor enim ſunt, quibus rerum apprehenditur cognitio: ſenſus, imaginatio, ratio, intellectus. At ſenſus, figuram non citra corpus, ideſt ipſam concipit corpulentiam. Imaginatio, ab corpore figuram ſeiungens effingit. Ratio, figura item abiuncta, non formam ipſam, uerum uniuerſale, quod ex ſingulari figura materiaq; reundauit, altius ſpeculatur. Intellectus uerò etiam uniuerſale ſupergreſſus, ſimplicem formam momento uno formaliter diſpicit. Sunt qui cognitionum opifices quinq; ſtatuant, quod ſcribit Ammonius, νοῦν, διάνοιαν, δόξαν, φαντασίαν, αἴσθησιν, ideſt mentem, diſcurſum, opinionem, ſenſum. Verū ad ſenſus redeo, inter quos quid de oculis dicemus? quos tanquam ſpeculatores altiſſima conſcendiſſe, nō decorum modo, ſed ex uſu uitæ maximè fuit: ut longius proſpectū petentes, atq; plurima ſubiecta intuentes proprio fungerentur munere. Porrò quum ſonus omnis naturæ ui promicet in ſublime, eundem altitudinis ſitum auribus attribui, compar maximè fuerat. Quæ ratio & in naribus obſeruata eſt ad odorem percipiendū, qui ſuapte ui ſcandit: demum ut in cibis potibusq; facilior quaſi foret indicatura, proinde ori eas fuiſſe admotas, peraccommodum cenſeri debet. Guſtus uerò non alium ſibi iure uendicare locum potuit, quàm in oris regione, qua eſculentis & poculentis ſemitam aperuit natura. Tactus dum certi habet nihil, totum facile occupauit, ac ſeſe æquabiliter per uniuerſum fundens corpus, quicquid præduri mollis'ue ſe oſtētarit, tota percipit facilitate, necnon caloris frigoris'ue appulſus. Vt hiſce uelut militaribus obſtipati præſidijs, non decore modo, ſed & tranquillitate maxima datum uitæ curriculum perficere ualeamus. Cæterum quia de ſenſibus futura nobis hiſtoria eſt, eorum primordia & fontem, ut par eſt, rimabimur primum, ſecuti Platonicorum dogmata, ſed mox & Peripateticorum principis ſententia non dilata. Ante omnia, inquiūt, mortali tantum corpori ſenſus ineſt: nam diuina prorſum eo uidentur uacua, quanquam quid ſenſerit Plotinus, non excidit: indeq; multo magis anima, quæ ſit quocunq; corpore longe præſtantior. Huius tamen efficit poteſtas, ut conſtet homo, uiuat, ſentiat: hoc eſt, animal ſit. hæc enim mortale corpus alit, uiuificat, illuminat, dum adeſt utiq;, non ineſt. Sedes ejus cerebro potiſſimum aſcribitur, propterea eſſe orbiculari figura inſignitū caput, quoniam eiuſmodi ferè ſint cæleſtia omnia. Quamuis autem tam anima, quàm cerebrum omnino ſenſus ſint expertia: quia tamen abſq; eo animal eſſe nequit, ex animæ potentia fœcundiore, ſiue de effectibus in cerebri cauernas effuſum ſpiramentum eſt, quod ſenſus prouehit, dirigitq;. Cauernas eas inueni qui uentriculos uocent cerebri. Ex illis deprehenſum ab anatomicis eſt, necnon approbat Auicenna, doctrina quinta, Fen primæ primi, neruorum ſeptem produci συζυγίαν, ueluti Latinè dicas coniugia aut cōiugationes, ſiue paria. Sicuti iambicæ, ac trochaicæ dicūtur Grammaticis ſyzygiæ apud Pindarum. Eſt enim ſyzygia neruorum, quum nerui bini pariter emergūt in conſtitutum corriuati locum. Quos fiſtularum uice fungi tradunt, & ipſum illud quod diximus, ſpiramentum ſenſificum ad deſtinatam ab natura metam, ueluti curricula deuehere, ut uicinis remotioribusq; paulò membris ſentiendi uis infundatur. Ex ijs ergo neruorum combinatio prima ad oculos profertur, unde illis comparatur ſpeciei cuiuſq; internotio, ac colorum diſtinctio. Secunda aures petit, quæ ſonos inde ualeant concipere. Tertia naribus inſe-

ritur,ut adſit poteſtas odorandi. Quarta in palatum deriuatur, unde ſit ſaporum diſcre-
tio cum primore lingua. Quinta per totum effuſa corpus, illud ui ſua complexatur. Hoc
expreſſit tangendi neceſſitas, ut oblæſura facilè declinarentur. Quæ uerò lenitate ſua
confouerent, blandius permulcētia, admoueri poſſent. Sextam ſentit ſtomachus ob ali-
menti indigētiam, ut uitæ neceſſaria expeteret, redundantia reiectaret. Septima ad ſpi-
nalem delabitur medullam. Quæ in animali id planè eſſe deprehenditur, quod in naui-
gio carina. Eius inde internoſcitur præſtantia, quod medicæ artis periti longioris cere-
bri nomine cenſuerunt nuncupandam. Nec uerò me fallit, Auicēnam aliquo modo ab
ijs diuerſa prodidiſſe, ſed ipſe nihilominus auctorem certum ſecutus ſum. Scribit Aure-
lius Auguſtinus, ratione hac ſenſus produci potiſſimum, Quod eſt, inquit, in corpore
ſubtiliſſimum, & ob hoc animæ ſimilius ac uicinius quàm cætera, ideſt lux, primum per
oculos ipſos effuſum promicat ad obiectorum perceptionem uiſibilium: mox cum ae-
re puro permixtione quadam primò, atque iterum cum caliginoſo ac nubium craſſitudi-
ne, tertiò cum humore qui iam ſit corpulentior, quartò cum terreſtri craſſamēto ſenſus
perficit quinque. Qui quoniam prælocati in facie ſunt, ideo ſcriptum eſt, Dominum in fa-
ciem inſufflaſſe homini uitæ ſpiraculum, ut fieret in animam uiuentem. Quòd ſi quis nō
inſcius naturalium ſeſe obijciat, male à nobis iſta diſtingui, quum quælibet animæ uis ſit
in qualibet corporis parte tota, ſicut anima, Reſpondeo, ita ferè adnuendo rem habere,
ſed tamen dici animam ibi agere, ubi ei ſubſeruit organum, & ibi in primis unde initia
ducant inſtrumenta. Hac itaque ratione ſentiēdi mouendique actus capiti aſcribitur, unde
uidelicet corriuari neruos, liquet, organa ſenſus & motus. Sic iracundia, cordis ſedem
ſibi uendicat, ubi ſanguis reſidet igneus. In iecore, concupiſcentia & nutritio dominari
creditur, quia ibi aereus ſanguis eius eſt ueluti ſubſtratum. Ratio, etiam ſi nil habeat cor-
pori commune, nihilominus capitis arcem inſediſſe, traditur à Platone: propterea quod
imaginationis actus rationi eſt propinquus, eiusque ſibi portionem aſſerit. Cæterum ne
qua omnino ſubſit hæſitatio, corroborantur quæ diximus, magni nominis auctoritati-
bus. Nam Galenus De iuuamentis nono: Caput, inquit, eſt fons ſenſus, & ex eo motus
eſt uoluntarius: origò item neruorum mollium & durorum. Sed & in libro De uirtuti-
bus, mortale hominis corpus diſtribuentibus: ſciendum, inquit, haſce de tribus proflue-
re particulis. Et eam quidem qua ratiocinamur, reminiſcimur, ſentimus, mouemur, ab
cerebro: at ex corde, qua iraſcimur caleſcimusque: etiam num prædicti pulſu cognoſcimur
in corde ac arterijs: ex hepate uerò, qua nutrimur, augemur, cibumque appetimus, exce-
ptumque digeſtione perficimus. Et mox paulò: A cerebro, inquit, corporis particulæ om-
nes ſenſum habent ac motum, neruis ad organa ſenſuum prodeuntibus ad ſenſibilium
conceptionem: alijs uerò ea mouentibus, quæ motui deſeruiunt. Cerebrum quidem in-
ſenſile ipſum naturà eſt, at ſenſuum tamen organum. Sed & libro quarto De accidenti
& morbo: Palàm, inquit, eſt cerebrum ad omnia corporis membra uirtutem emittere,
quoniam neruo præciſo, membrum ad quod is producebatur, ſenſus fit expers. Auicen-
na principium motus & ſenſus, eſſe quidem fatetur ſpiritum qui ſit in cerebro, ut in ar-
ca uirtutis quæ defluat ad membra continuata cum medulla: ſed uirtutem putat illuc à
corde conſcendere cum ſpiritu.

Ariſtotelis ſententia de ſenſuum origine. De medio duplici, quo ſenſus pro
ducitur in actum. Olfactum eſſe minus alijs neceſſarium: & quæ utilitas e-
ius. Cap. XXVIII

ARiſtoteles Peripateticorum doctor eminentiſſimus, & naturæ rerum inda-
gator, ſi quis alius, ſolertiſſimus, & ferè primi nominis De partibus libro ſe-
cundo: Nec ſenſus, inquit, ullius cauſam cerebrum obtinet, quod quidē ex-
pers omnino ſenſus, nō aliter quam quoduis excremētum eſt. Verum quū
intelligere, quamobrem ſenſus nōnulli in capite habētur, nequeant, quod eam partem
cæteris eſſe peculiariorem animaduerterint: ideo ſenſum cum cerebro coniungendum
cenſuerunt. Sed enim principium ſenſus eſſe cordis locum, definitum iam eſt, quum de
ſenſu ageremus, & quam ob cauſam duo, ideſt tangendi & guſtandi ſenſus ex corde a-
perte dependent. Vnus ex reliquis tribus, ideſt olfaciēdi, medium tenet. Duo, ideſt au-
diendi & uidēdi, maxime in capite poſiti ſunt propter ſenſoriorū naturam. Viſum autē

omnibus

omnibus quibus eſt datus,apud cerebrũ eſſe,optima ratio eſt: cerebrum enim frigidum & humidum eſt,uiſus aquæ naturam obtinet: hæc enim omnium perlucidorũ facillime conſeruari poteſt. Senſus etiam exquiſitiores per partes, quæ ſanguinem habent ſynceriorem, abſolui neceſſe eſt: ſanguinis enim calidioris agitatio ſentiendi officium intercipit, atq; refringit. Sed & Hieronymus ad Fabiolam de ueſte ſacerdotali: Senſus, inquit, in corde eſt, habitaculum cordis in pectore. Thomas item de philoſophi ſententia, in librum de ſenſu & ſenſili: Sentiendi principium, inquit, primò eſt in corde, ubi eſt caloris fons: nihil enim ſine calore ſentire poteſt, ut traditum eſt in libro De anima. Cæterum à corde uirtus ſentiendi in cerebrum ſcandit, & inde ad trium ſenſuum pergit organa, uiſus, auditus, odoratus. Tactus autem & guſtus referuntur ad cor per medium coniunctum, quod eſt caro. Nam ſenſus alij per mediũ fiunt extimum: tactus, & guſtus per intimum, quod eſſe carnem, iam aſtruximus. Confirmat porrò hæc idem auctor in expoſitione libelli De iuuentute & ſenectute. Sed curnam ita ab principe deo conſtitutum? an quia tactus guſtusq; ex ſenſibus neceſſarij amplius manifeſto deprehẽduntur? ſiquidem ciborum diuerſitatem inde pernoſcimus, quibus ad fouendam uitam maxime indigemus: & quæ corpus oblædunt forinſecus, tangendi uirtute refugimus. Ideoq; in duobus ijs medium habetur intimum, ne uitio eius unquam ab hiſce deficiamur ſenſibus. Nam reliqui ad bonitatem proficiunt. Quippe uiſus & auditus ad ſcientiam iuuant comparandam in primis, modo duplici, quo adſciſcitur doctrina: quod enim ſcimus, aut didicimus, aut inuenimus. Inter ſenſus uero omnes olfaciendi poteſtas minus longe uidetur neceſſaria. Sanitati tamen animalis conferre uidetur plurimum, quod alibi opere iſto copioſius explicabitur à me, ubi per partes ſenſuum ſeſe ingeret tractatus. In eo uero odorandi ſenſus non negligendus, quod odoribus conſouetur cerebrum: id uero ita affectum ratiocinari præſtantius poteſt.

Senſus cur tantum quinque. Quatuor neceſſaria, ut ſentiamus. Animæ progreſſus nouem ad ſcientiæ plenitudinem. Cap. XXIX

SEd curnam ſenſus quinque tantum? Nempe quòd quinq; item ſunt, quibus mundus conſurgit: elementa quatuor, & ætherea ſubſtantia. Primum uero tactus terræ babet rationem: guſtus autem aquæ, quippe humectatione guſtabilium percipit qualitatem: aeris uero appulſus ex ictu; unde ſonus naſcitur aut uox, auditum perficit: olfactus ignem reſipit, nam & ex qualitate calida odores proueniunt: uidendi ratio ex æthere contemperatur, & lumine: ut in Moralibus docuit Plutarchus pleroſq; ſenſiſſe. Quid opinentur alij, oſtentante ſe latius occaſione, non negligetur, & paulo ante attigimus tamen. Non dilata ratione Ariſtotelica ex libro De ſenſu & ſenſili: Conſtat, inquit, quoduis ſenſorium ſuo elemento reddendum & aptandum eſſe, ut obtutrix oculi facultas aquæ aptetur; ſenſiua ſonorum aeri, odoratus igni, facultas tangendi terræ eſt: at deguſtandi uis, tactus quædam ſpecies eſt. Verum ut ſentiamus, hoc eſt ut ſenſus producantur in actum, quatuor omnino requiri uidentur: duo quidem ex parte ſenſus, organum uidelicet, ac ſpiritus: duo uero extrinſecus, obiectus, & medium. Proinde in abſtractione forma obiecti primò eſt in medio, deinde in organo, mox in ſpiritu, poſtremo animam attingit: quamobrem in medio primum fit immutatio, inde in particulari ſenſu. Iudicium uero conſequitur in ſenſu communi. Rurſum ſicuti uiſibilis mundus quinquepartita ordinatur diſtinctione: terra, aqua, aere, æthere cum firmamento, item cælo ſupremo quod empyreum uocant: ſic animæ in ſui corporis mundó peregrinanti, quinq; ſunt ad ſapientiam progreſſus, ſenſus, imaginatio, ratio, intellectus, intelligentia: ſed ita & ad charitatẽ quatuor inſignita affectibus eſt, ut inde nouem conſurgant progreſſus, quibus ſpiritu uiuens anima ad Cherubin & Seraphin, id eſt ad ſcientiæ uſq; plenitudinem ſcandat & charitatis regnum. Concipe ſiquidem lector pijſſime, ſenſum qui animæ nuncius eſt primus, angelis quibus eſt ab nuntiandi functione aſcitum nomen, cõparari: archangelis imaginationem, odium mundi uirtutibus, odium ſui poteſtatibus, rationem principatibus, dominationibus amorẽ proximi, intellectum thronis, intelligẽtiam Cherubin, dei amorem Seraphin. Suppliciorum timor, & ex peccatis cooriens dolor, contemptum ſui conciliat, & mundi: ut cum uirtutibus peragantur miracula, & cum poteſtatibus exigantur dæmonia: proximi amorem, ac dei, promiſſorum ingenerat ſpes, & præmij gaudium.

Senſus interiores quatuor. De ſenſu communi præcipue. Inibi locus Plinij declaratur. Senſati qui intelligantur. Senſitiuũ dici nõ Latine. Cap. XXX

QVoniam uerò ſuprà duplices eſſe ſenſus ſignificauimus: interiores, exterioresq;: & iam hos qui manifeſti ſunt, breuiter expoſuimus, non inepte opinor fecerimus, ſi & alteros item occultiores exequamur. Ergo Auerrois inter eos qui Ariſtotelis interpretationes aggreſſi ſunt, longè ingenio eminẽtiſſimus, hoſce in quatuor diſtribuit ſpecies: primumq; eum cõſtituit, qui omnes quæ ab extimis quinq; ſenſibus hauſtæ fuerint, imagines colligat atq; percipiat. Quare communem nũcupat ſenſum: altera deinde uis imaginandi dicta eſt, cuius officium ſit, quum ipſa nihil perſentiat, imagines quæ à prioribus ſenſibus acceptæ ſunt, retinere, easq; tertiæ ſentiendi naturæ, quam exiſtimandi ac cogitandi uim dicunt, proferre: cuius eſſe opus arbitrantur, ut ijs acceptis imaginibus, quid, aut quale ſit id cuius illæ imagines ſunt, iudicet atque percipiat: eaq; ipſa quæ diſcreuerit, ſiue coniunxerit, ſeu conceperit iudicando, poſtremæ cerebri ipſius ſenſusq; particulæ, quam memoriam dicunt, ſeruanda commendet. Senſuum uterque, Auguſtinus inquit, bonum ſuum habet, in quo reficitur, ſenſus interior diuinitatis uegetatur contemplatione, ſenſus exterior humanitatis perpenſione aſſurgit. Propterea hominem induit deus, ut hominem totum redderet beatum, & eius integra fieret ad ipſum conuerſio. Quod uerò ad communem attinet ſenſum, ſcitu digna ſunt, quæ ab eruditis mandata memoriæ ſunt: hunc eſſe uidelicet, qui obiecta quinq; ſenſuum ſentiat, & actiones eorum, atq; uacationes. Ad quem etiam propriè ſpectet animaduerſio, quando ſcilicet animaduertimus nos uidere aliquid uel audire. Vnde fit ut ſæpe & uideamus & audiamus aliqua, nec tamẽ percipiamus nos ea ſentire, quoniam ſenſus communis imaginatioq; interea uertitur aliorſum. Oportet, inquit Plotinus, hoc eſſe quaſi centrum: ſenſus uerò ſingulos undiq; non aliter ad hoc ipſum, quàm lineas à circunferentia ad centrum uſque protendi. Atq; uim eiuſmodi cuncta comprehẽdentem, re uera unum aliquid eſſe, neq; eſſe humidum, aliàs ceſſaret memoria, neq; durum, periret nanq; docilitas. Et omnino ſi ſit corporeum, formæ ibi rerum ſe inuicem impedient atq; confundent. In hoc præterea ſenſu intimo eſt uiſus & auditus & cæteri deniq; ſenſus: ſed hic una forma ſunt, poteſtasq;. Hæc de communi ſenſu latius excerpſimus, non quidem oſtentandi cauſa, ſed lucem ut inferremus nobiliſſimo auctori, qui undecimo Naturalis hiſtoriæ, ubi de oculis agitur: Animo, inquit, uidemus, animo cernimus. Oculi ceu uaſa quædam uiſibilem eius partem accipiunt atq; tranſmittunt: ſic magna cogitatio obcæcat, abducto intus uiſu: ſic in morbo comitiali, aperti nihil cernunt, animo caligante. Senſatos animaduerto prudentes dici, ac ſenſu ualidos, quod & uulgò uſurpamus ferè. Firmicus Matheſeos tertio: Mercurius, inquit, quum luna in parte horoſcopi partiliter conſtitutus faciet, qui per regum aut principum ſeruitia quotidiana ſibi ſubſidia quæritent, ſenſatos quidem & intelligentes, & quorum dicta & rationes ab omnibus comprobentur. Porrò ſenſiuum animal rectè dicimus, ſenſitiuum autem inſcitè ac barbarè, ſiquidem unde corriuetur, haud reperias. Illud ex epiſtolis Cæcilij elegans eſt: Sed contra, inquit, ſenſum quẽdam uoluptatemq; percipio, ſi ea quæ mihi denegantur, amicis uideo ſupereſſe.

Qui præſtantioribus ſit ſenſibus præditus, habere item inferiores, ſed non ediuerſo. Senſibus abuti omnibus hominem tantum. XXXI.

ITa uerò in ratione facultatum animæ natura comparatum eſt, ſicuti obſeruate curioſeq; perpendimus, ut qui eius quod nobiliſſimum eſt, & habetur, fuerit compos, etiam quæ infima ſunt, teneat. Quibuſcunq; enim adeſt, quod λογικὸν dicitur, ideſt ratiocinandi uis: inſit & ſenſilis poteſtas, ac uegetatrix, neceſſe eſt, quam φυτικὴν uocant: cuius plantæ ſint maximè participes. Verum ediuerſo non fit, ſiquidem ſenſilia multa uiſimus, quæ tamen rationalia non dixeris. Id ipſum & in ſenſuum ſerie contingere, deprehenſum eſt, quando uiſu prædita, nec reliquorũ ſunt expertia. Quæ uerò tactum habeant & guſtum, non ſtatim etiam uidendi poteſtate cernimus inſignia, cuiuſmodi conuiſitur talpa. Spongiæ tactum quidem habere credũtur, reliquorum tamen expertes. Sed enim prius quàm ab ſenſuum ratione abiungamur: illud perpenſione nõ indignum: inter animantes cunctas hominem unum ſenſibus abuti:

quosq;

quosq; optimus atq; indulgentiſſimus parens elargitus fuerat, tum ut neceſſitatibus natura duce pullulantibus paria facere poſſemus, tum ut comptiorem uitam & dignam prorſus dei numiſmate, tranſmittendi non abeſſet poteſtas, eos ingenij prauitate, & (ut planè dicam) in naturæ contemptum, ad ſcelerum fomenta uertimus. Nam bruta unam modo tactus uoluptatem ſentiunt, dum furore libidinis agitata feruntur in coitũ. In alijs ferè intra naturæ præſcriptum compeſcuntur. Nos uero diuini muneris exculcata lege, deliciarum ſeminaria ſenſus facimus, ueluti ad hoc nati, & ad unum hoc cum materno lacte feramur. Nec ſaltem ſuccurrit, quòd ſcientiſſime M. Tullius pronuntiauit, Quum homini deus nil mente præſtabilius dediſſet, huic diuino muneri ac dono nihil eſſe uoluptate inimicitius, quando in uoluptatis regno nequeat uirtus conſiſtere. Adde quòd cæteris animalibus, ſicuti doctiſſime Plinius inquit, Stati ſunt per tempora anni concubitus: homini, omnibus horis dierum noctiumq;. reliquis, ſatietas in coitu: homini, propè nulla. In hominũ genere maribus diuerticula Veneris, excogitata omnia ſcelere naturæ, fœminis uero abortus. Quanto in hac parte multo nocentiores quàm feræ, ſumus? Hiſce uoluptatum delinimentis, quæ ſenſuum germina ſunt, ut carerent, quoſdam ſibi oculos eruiſſe, exploratiſſimum eſt. Alios in uaſtas ſolitudines conieciſſe ſeſe, ceu præſtabilius foret cum feris immanitate inſignibus conuiuere, quàm inter homines qui ferantur ratione præditi. Certe per quinq; ſenſus, ueluti per feneſtras, ad animam uſq; penetratur. Hæc defigunt humi (ut inquit Horatius) diuinæ particulam auræ. Nec enim capi mentis arx poteſt, niſi per hæc portarum obijcibus perfractis, & prorſum ſublatis cataractis, hoſtiles copiæ fuerint admiſſæ, agminatimq; irruerint ſcelerum incentiua, quibus cæleſtis animæ fulgor retuſus ſordeſcat collutileturq;. Si Circenſibus, inquit Hieronymus, quiſpiam delectetur, ſi athletarum certamine, ſi hiſtrionum mobilitate, ſi formis mulierum, ſplendore gemmarum, & id genus alijs, per oculorum feneſtras animæ capta libertas eſt: & impletur illud propheticum, Mors intrauit per feneſtras ueſtras. Equidem ſenſus corporum recte quis dixerit, equos ſine freno currẽtes. Animam uerò aurigæ modo currentium fræna retinere obnixius. Eximia eſt animæ exultatio, ubi multorum cura non anxie implicitus, paruo acquieſcendum fueris arbitratus: mundum, potentiamq; eius omnem pedibus ſubieceris. Tolle epularum & libidinum luxuriam, nemo diuitias quæret: quarum uſus aut in uentre eſt, aut ſub uentre.

Senſum non eſſe idem cum intellectu. An Homerus animam putarit corpoream. Item an ſcierit eſſe præditam ratione. Spiritus & anima an differant. Caput XXXII

PRius uero quàm ſubtexantur reliqua operis inſtituti, non fuerit (opinor) uacantis operæ perpendiſſe, quæ ſint de hac re ueterum conſulta, qui de natura conſcribere aliquid ſint adorti. Siquidem magna pars ſtatuiſſe uidentur, ſenſum eſſe cum animo & intellectu idem: nam ita cecinit Empedocles, Conſilium ad pręſens homini, & ſapientia conſtat. Vbi, Themiſtio exponente, libro De anima tertio, ex Ariſtotelis ſententia, nihil uidetur tribuiſſe ſupra ſenſum animo: quem prout quæq; res ſenſibus accidiſſet, uarie atq; incõſtãter impelleret. Sed & Homerus quum dicat, mentem omnibus mutationes uarietatesq; ambeuntis nos corporis ſequi, uidetur naturam animi habuiſſe corpoream, eumq; quaſi idem cum ſenſu putaſſe,

Talem animum planè mortalibus eſſe, neceſſe eſt,
In lucem primo qualem deus extulit ortu.

Nam ſi ſol & luna, ſpiritus ac corporis imperium habent, non item ipſos neceſſe eſt, qui ſpiritu conſurgimus ac corpore, perinde affici, ut afficiuntur luminaria: quod uel ab Ariſtotele comprobatum ſcimus, uti à cæleſtium rerum peritis aſtruitur: uerum ſpiritus rationẽ forſan Homerus non habuit, Plutarcho enarrante. Sed non eſſe idem intellectum & ſenſum, efficaciſſimum id promptiſſimumq; monſtrarit argumentũ, quod quum animalia omnia ſint ſenſibus prædita, ſolus homo præter eos & mentem obtinet, ac intelligentiam. Porrò quis non uidet alias eſſe differentias rationalis potentiæ, alias ſenſuum? Item affectus & opera quis poſſit negare alia ſenſibus iuncta, alia intellectui, & rationi tributa? Nam uirtutes animi uidentur hæ, recta opinio, ſcientia, prudentia: quæ certe ad ſenſum pertinere non poſſunt. Item uitia animi ſunt, falſa opinio, inſcitia, imprudentia:

quæ

quæ profecto ſenſibus nemo unquam tribuerit. Quòd ſi uſquã dictum reperias, animalia nonnulla quæ ratione careant, animum tamẽ & intellectum habere, ſcito abuſionem nominis in eo factam: nullum enim præter hominem animal compos & particeps animi eſt. Cæterum nonnulla ſpectris & uiſionibus ualent, quod genus phantaſiam & imaginationem appellant. Imaginatio autem quamuis ſit præſtantior & nobilior ſenſu, longe tamen inferior animo intellectuq; eſt: utpote quæ tanquam in confinio utriuſque ſit poſita. Ita fit, ut ea uis ſenſum quidem ſequatur, ſed actionem animi antecedat. Proinde uiſa, ſenſaq; ſimul illata animo ſunt, excitant adiunguntq; ſibi cõmotionem illam quam ὑπόληψιν dicunt. Sed enim qui uberius noſſe iſta cupit, adeat eum cenſeo, unde hæc paucula mutuati ſumus. Adnotandum uero parte hac, ſpiritum & animam eſſe in homine idem, etiam ſi aliud indicet ſpiritus, aliud anima. Nam ſubſtantiæ ratione ſpiritus inditur nomen, anima uero uiuificationis uim complectitur. Eſt utiq; eſſentia eadem, cæterum diuerſa fit proprietas. Spiritus eſt, quia rationalis ſubſtantia: uerum ut eſt uita corporis, anima. In quem ſanè ſenſum illud uenit euangelicum, Qui perdiderit animã ſuam, ſaluam faciet eam. Dicitur tamen mens item rationalis ſpiritus, ubi ineſt ſcintilla quædam ceu animæ oculus, ad quem imaginatio pertinet, ac dei cognitio. Animæ oculus mens eſt. Mentem certe Apoſtolus ſpiritum uocauit, quum inquit, Renouamini ſpiritu mentis ueſtræ: id eſt mente. Spiritus quin etiam animæ uis intelligitur mente inferior, ubi rerum corporalium exprimuntur ſimilitudines: nec ſpiritus ipſe corpus eſt, ſed corpori ſimilis. Quæ enim ſpiritu uidentur, corporalia non ſunt, ſed corporibus ſimilia. Facies nanq; hominis & nobis forinſecus nota eſt, & in memoria noſtra imaginem habet, incorporalem utiq;, ſed corpori aſſimilem. Ille ſpiritus, inquit Auguſtinus, ad imaginem dei ac ſimilitudinem dicitur factus, cui ueritatis cognitio ineſt, & uirtutis amor. Siquidem in cognitione imago eſt, at in dilectione ſimilitudo: imago, quia rationalis: ſimilitudo, quia ſpiritalis. Sed illud amplius animaduerſione dignũ, ab Plutarcho probari, primum ab Homero animam credi immortalem: ſicuti ubi ait,

ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων πταμένη, ἄϊδος δὲ βεβήκει.

Euolans autem è membris anima inferos petijt. Porrò non aliud eſſe hominem, quàm ipſam animam, quod & à Platonicis exceptum eſt. Corpus item eſſe animæ carcerem, quod philoſophi ſtatuunt: proindeq; corpus uiuens ab eo ſemper dici δέμας, quia ſit animæ uinculum, quod δεσμὸν uocant: mortuum uero, ab anima ſequeſtratũ, σῶμα, quod ueluti ſepulchrum relinquitur. Nuſquam uero in poemate Homerico animam dici corpus. Quin & diſtributionem Platonicam, qua is philoſophus rationem capiti attribuit, iram cordi, concupiſcentiam iecori, ex uerſibus Homeri comprobat: nam ubi ſecum Achilles diſceptat, ulciſci ne præſtet, an iram ſedare: oſtentans ſeſe illi Minerua non aliud innuerit, quàm prudentiæ lumen. Sed nos iam animæ apicem contingamus. Quia tamen liber hic iam extumuiſſe ac ingranduiſſe uidetur ſatis, quæ ſuperſunt haud parum multa, ut lector, ceu interiuncto refectus itinere, hilarius reliqua perſequatur, in ſequens regerentur uolumen.

LODOVICI CAELII RHODIGINI IN LIBRVM ANTIQVARVM lectionum tertium Præfatio ad reuerendum in CHRISTO patrem D. Ioannem Mariam Mattarellum Rhodiginum ac epiſcopum Caſenſem religioſiſſimum.

ETiam ſi uniuerſim prodeuntibus hiſce noſtris libellis artium bonarum ſtudioſos cõpellare, non ab inſtituti operis genio, quicunq; ſit is, diſſentaneũ cenſui: nihilo ſecius ſi in partibus laboris mei intima nobis iunctos beneuolentia conſalutauero, & quantum ualemus uindicias ſecundum immortalitatem pronunciauerimus, abſonum (opinor) uel quod Græci dicũt ἀπροσδιόνυσον, fecero nihil: quando in turbam coniectos ſe, queri non poterunt, & niſi à me repenſum amicitiæ, uel inimicus iudex ne ſuſpicionis quidem indicium eſt habiturus ullum. Et ipſe porrò pleniore obſequio noſtris rebus fauentes uidebor

bot prometitus. Quoniam uerò ſequens libellus quod & prius eſt factum, optimi maximi dei opus admiratur inenarrabile: tu uerò Ioannes Maria reuerende antiſtes tum loco, tum moribus principi illi naturæ propior es factus, duce (quod aiunt) uirtute, comite autem, non fortuna, quæ prophanis modo utranq; paginam facit, ſed ipſa illa ſacerdotali luce, qua fulgurant uibratius ſanctorum mentes, dum labia eorum cuſtodiunt ſcientiam, & in ſupercilio montium excitatam ciuitatem ſciunt non poſſe latere: inde occurris mihi ſecundus: quē ad ſudoris noſtri partes aduocem, in quibus eminentiſſimi agentis immenſa in nos exequimur munera: nec id, quia teretes aures tuas, excuſſumq; iudicium fugiant hæc, qui multiplici ſapientia præcellis, Canonum quoq; decretis cumulatiſſime imbutus: ſed ut inſtitutis tuis, & integritati clariſſimæ munuſcula proferremus peraccommoda, ne fieret illud ex triuio, ᾧ φανῆ μύζον. Expreſſit hoc præterea nobis, ut ſanguinis coniunctionem prætercam, & communes lares, communis item patriæ ratio: quæ bene ſentientes, honeſtisq; præcipue initiatos literarum ſacris ita peruincit, quodamq; uelut ferrumine coaptat componitq;, ut non magnopere nexum cōperias arctiorem. Tuis ergo auſpicijs publicum indipiſcetur ſequens liber, cui tu ſanctis precibus progreſſus concipias fauſtos, uelim. Rimabimur autem philoſophorum ſacraria, uerum ſic, ut Latinè loquamur, ne theſauros à me quiſquilijs intelligi putes: quando, ut nunc eſt, ſapientiæ ſtudium Silenis ſimillimum dixeris, quorum imagunculæ hiſpido ferè uiſuntur ore, ac ingrato prorſum, intus contecta diuiniore forma, ſuo, ideſt incomparabili ornatu ſplendida: nobis uerò in tam læto eruditorum prouentu fuerit turpiſſimum iſta reticere. Nam Philoctetes turpè ſibi duxit, tacere cum barbaris. Et hunc Ariſtoteles imitatus, Iſocratem pati dicere.

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI TERTIVS.

Intellectus agens & poſſibilis: illum dici à Platonicis mentē: hunc uerò rationem. Mens cur dicitur. Scanſilis ad deum ratio, ex Theologumenon libris. Cap. I



V AE D A M ſunt, inquit Auguſtinus in libro De ſpiritu & anima, ſupra intellectum humanum, quædam iuxta, quædam infra: ſiquidem cognoſcit deum anima ſupra ſe, angelos iuxta ſe, at uerò ſe in ſe: quicquid cæli continetur ambitu, infra ſe. Igitur ad ea percipienda quæ ſunt ſupra ipſam, indigere uidetur omnino anima irradiatione ab ipſa luce ueritatis primæ, quæ dicitur mens uel intelligentia, quam prodit Auguſtinus idem, nulla interpoſita natura, formari ab ipſa ueritate. Proinde reſpectu ueritatis ſummæ, & eorum reſpectu intelligibilium quæ humanum excedunt intellectum, eſt intellectus agens Deus, & huiuſmodi illuminatio eſt gratiæ infuſio ad diuina contemplandà. Ad ea uerò pernoſcenda quæ prope nos ſunt, ut ſunt angelicæ eſſentiæ, indiget item anima reuelatione angelica, ſiue inſtructione: qua in re dicitur item angelus, intellectus agēs. Ad eorum uerò perceptionem quæ intra animam ſunt, ut eſt ipſa anima, & potentiæ ipſius, habitus, ſcientiæ ac uirtutes, non indiget anima lumine extimo, ſed innato: & propterea Auguſtinus ait, animā cognoſci ab ſe in ſe, quia cognoſcit ſe eſſe, ſentire, ſcire aliquid. Idem aſtruitur de perceptione eorum quæ infra nos conſtituta deprehēduntur, ad hoc enim lumē intimum ſufficere, hoc eſt intellectum agentem, uim animæ ſupremam, cuius operatio eſt (ut inquit Auicenna) illuminare, ſiue intelligētiæ lumē diffundere ſuper formas ſenſibiles in imaginatione exiſtētes: rurſumq; illuminando abſtrahere à materia, & abſtractas copulare ſeu ordinare in intellectu poſſibili. Proinde quando dicimus, intellectum poſſibilem ab agente formari, non intelligimus quod doctiſſimis placere uideo, accipere formas, ſed illo præſente, formis ſuis efficacius uti & copula-

tius

tius. Id exemplo patere quadamtenus poteſt. Sunt qui chartæ inſcribant literas ſuccò cæpæ, ſed hæ non percipiuntur, niſi calefiat charta. Eiuſmodi habet rerum formas, qui dicitur poſſibilis intellectus, quæ in cõſpectum ueniunt, ignis diuini pręſentia, ſicut & colores lumine ſolis. Intellectus noſter non eſt in potentia ad hoc, ut fiat intellectus atq; intelligibilia, ſed ad ultimam intelligentiæ intelligibiliumq; perfectionem. Sciendum uerò obiter, quam in anima Platonici rationem dicunt, Peripateticos uocare intellectum poſſibilem: quam uerò illi mentem dicunt, hos intellectum agentem nominare. Scribit Auicẽna, quadrifariam dici poſſibilem intellectum. Nam dicitur primò, ut habens poſſibilitatem tantum, ut ſit ueluti potentia materialis ad ſimilitudinẽ materiæ primæ, quæ ex ſe formam habet nullã, ſed eſt omnium formarum ſubiectum. Deinde eſt intellectus diſpoſitus, qui eſt, ubi quis iam in intellectu principia continet, hoc eſt propoſitiones, quas credere contingit, quæ non aliunde, ſed per ſe notæ ſunt, ut quum proponitur eſſe totum ſua parte maius. Poſtea eſt intellectus perfectus, qui iam concluſiones tenet eorum, quæ ſequuntur ad principia, actu tamen ad eorum non cõuertitur ſpeculationem. Poſtremò dicitur in actu intellectus, quum iam actu ſpeculatur. Primus uocatur materialis intellectus, ſecundus in habitu, tertius adeptus, quartus accommodatus. Eſſe uerò intellectum agentem eiſdem fermè rationibus Auicenna probat, ac diuus Thomas in Theologiæ compendio. In potentijs, inquit Thomas, ſenſitiuis formæ rerum ſunt particulares, uerum non ſunt actu intelligibiles, ſed potentia tantum. Intellectus enim non niſi uniuerſalia intelligit. Quod uerò in potentia eſt, non reducitur in actum, niſi ab aliquo agente. Eſſe igitur aliquod oportet agens, à quo ſpecies in potentijs ſenſitiuis exiſtentes fiant intelligibiles actu. Hoc autem intellectus poſſibilis facere nequit, ideo neceſſarius eſt intellectus agens, qui ſpecies intelligibiles in potentia, faciat intelligibiles actu: ſicuti lumen facit colores potentia uiſibiles, eſſe actu uiſibiles. Sunt qui apud Theophraſtum, Iamblicho & Plutarcho auctoribus, intellectum poſſibilem eſſe nobis duplicem interpretentur: quorum alter, & idem primus ſemper in actu, dum ſemetipſum intelligit, ſequentia ſub ſe cuncta cognoſcit. Alter ſecundus tranſiens de potentia in actũ, eſt rarò. Quum dicitur tabula nuda ab pictura omni & literis uacua, intelligendum ſecundum quãdam proportionem putant: nõ enim ita dicitur, quaſi intellectus nullo modo ſpecies habeat, ſed quia intelligibilia quæ in eo collocantur, intelligibilia quidem ſunt, ſed ita, ut ſint à ſeparatis intelligibilibus illuſtranda, ut ſyncere prorſus intelligibilia ſint, propterea coloribus comparantur. Theophraſtus abſurdum putat, materialem intellectui naturam huic dare, atq; arbitrari materiæ modo nihil eſſe in actu, ſed potentia omnia. De intellectu agente ſic item reperio, eſſe intelligibile lumen ueritatis primæ nobis per naturam impreſſum, ſemper agens, ſicuti lux ſemper irradiat: proinde eſt illud in Pſalmo propheticum: Signatum eſt ſuper nos lumen uultus tui domine. Cæterũ parte hac commonitos legentes uelim, ſicubi pugnantia uideor prodere, mirandum haud ita eſſe, quando ex diuerſis racematio fit, & Platonicos conſectamur parte plurima, ſed & in alijs diuerſitas ad ſuos regerenda auctores eſt, ne quis agręſtis, ac indomitus certator protinus calumniam intendat. Illud quidem ex Chriſtianis promitur fontibus, dici ab Mene mentem. Eſt autem Græco ſermone luna, mene. Quam creſcere modo perſpicuum fit, modo deficere, ac uaria commutari uiſitationis uiciſſitudine. In id tamen deniq;, quod fuit, nouitate quadam perfecta, uelut poſtliminio redire. Ratione conſimili humana mens nunc ſummis caput inſerit, nunc ad ima relabitur, quandoq; in ſeſe collecta ueris falſa reluit, & corporeis interim intendit adminiſtrandis, ſæpe æternas perpendit rationes ac ſpeculatur. Sunt qui dici mentem coniectent, quod in anima præcellat & emineat, quia ſit animæ uis præſtantior, à qua exoritur intelligentia. Certè rationale lumen ac intellectuale, quo ratiocinamur, intelligimus, ſapimus, mentem nuncupamus. Quòd ſi ſcanſili motu ſumma petere connitaris, primum ingerit ſe ſenſus, imaginatio mox, inde ratio, intellectusq; ac intelligentia. In apice uerò ſurrecta ſtat ſapientia. Siquidem ſumma eſt ſapientia Deus. Hominis ſapientia pietas eſt, qui dei cultus intelligitur. Senſum autem dicimus, animæ uim corporearum rerum corporeas excipiẽtem formas præſentes. Sicut imaginatio abſentes uerſat, ex ſenſu propagata, proq; eius uarietate, diuerſa ipſa quoq;. Ratio uis animæ dicitur, rerum naturas corporearũ, formas item, diffe-

rentias

ſentias,propria perpendens accidentia,incorporea quidem omnia,nõ extra corpora tamen,ni ratione ſubſiſtentia.Intellectus inuiſibilia percipit,uelut angelos,dæmones,animas.Intelligentia deo ſubijcitur immediate,potẽtia animæ & ipſa,ſummum uerum & incommutabile expendens ſpeculatione eminentiſſima.Quicquid percipit ſenſus,repræſentat imaginatio,cogitatio format,ingenium inueſtigat, iudicat ratio, memoria ſeruat, ſeparat intellectus, intelligentia comprehendit,ad contemplationem prouocans.

Auerrois de intellectu agente ſentẽtia.Quid Auerroem quandoq; in Ariſtotele interpretando fefellerit.Quam eſſe opinentur eruditiores Ariſtotelis in ea re ſententiam. Cap.11

AVerrois eximius Ariſtotelis interpres mentem hanc humanam, ſiue Ariſtotelico more agentem collibeat intellectum nũcupare, æternam putat tam ex parte anteriore,quàm poſteriore.Eſſe quoq; mentium infimam omnium, & unicam.Nam ſicuti cæleſtes globi ſinguli ſingulas habere mentes uidentur, ita & orbis hic inferior unam, ut ipſe uult, habet, quæ non huius hominis ſit, uel illius: ſed humanæ ſpeciei mens ſit,& dicatur, ut ſpeciei unicæ unicus ſit intellectus in hoc orbe inferiori, ut pleriq; intelligunt, ubiq; totus. Compingi ſiquidem putat hominem ex corpore & ſenſiua anima,nam intellectiuam excludit prorſum. Arbitratur tamen inter ſenſiuas animas quiddam habere excellentius,diſtanſq; à brutis plurimum hominis animam.Porrò hominum quenq; propria pollere anima, ſed mortali. Cuius præſtantior facultas uis nuncupetur cogitatrix, ſiue (ut dicitur Græcis) phantaſia. Ineſſe item concipit brutinis animis exiſtimatricem potẽtiam quãdam,qua duce utilia ſibi, & diuerſa cõfeſtim naturæ inſtinctu diſpiciant & appetant uel auerſentur. Differre ab humana, quia non naturæ ſequamur ductum,ſed ratione indagemus,cõſultemus, exſequamur.Ita tamen,ut uniuerſalibus ſequeſtratis, partibus tantum affigamur inhæreamuſq;. Proinde rationem nuncupat particularem:intellectum uerò rationem uniuerſalem. Et in cerebri meditullio particularis eiuſmodi rationis ſedem ſtruit, imaginatione conſtituta proxime,& poſtmodum memoria.Nam ſenſum arbitratur communem, qui ſenſuum quinq; operationes aduocet in ſeſe,principem locum ſibi uendicare, mox ut ſubſequatur imaginatio,earum cuſtos imaginum,quæ in communem ſenſum coierant,Tertius facultati deſtinatur cogitatrici locus,quæ dijudicet in imaginatione compoſita. Poſtremò eſt memoria theſaurus,quæ proferuntur,iudiciorum.Cogitatrix igitur uis menti in primis proxima eſt ,adeo ut mens illi adſit ubiq;, & intelligẽtiam ſuam per eius expleat adminiculum,dum ſimulacra rerum in cogitatrice uirtute lucentia mẽtem ad intelligendum mouent. Occaſionem præbet homo intellectui ad ſpeculãdum, ut coloratum lumen oculo ad uidẽdum.Intellectio nullatenus in homine eſt,ſed in mente ſola, quam cogitatio noſtra pulſet. Cogitatrix anima unitur puero ſtatim, at multo poſt mens, quum ſimulacra in cogitatione adeo ſunt pura,ut intellectum moueant. Hæc magni interpretis placita, quæ ſuis nituntur rationibus, apud philoſophos latius expoſitis. Mihi illas apponere, & acrius cõſectari, non eſt uiſum. Illud modo dixiſſe, ſatis ſuperq; fuerit: omnia quæ de mente ſenſit Auerrois explodi,ut falſa,ab ſcientiſſimis uiris, longè ab CHRISTO ſeiunctis, nedum ab Chriſtianis patribus poſſe probari putes. Cur autem Commentator tam ſæpè ab Ariſtotelis ſui ſentẽtia uideatur deuius,inde factum uolunt, quod is in Hiſpania natus,& Arabum idiomate imbutus, quum Græcæ literaturæ ne apices quidem imbibiſſet,Ariſtotelis libros in barbarum ſonum nõ tralatos quidem, ſed mutilatos,decurtatos peruerſoſq; quum lectitaret, in ijs quæ altioris ſunt ſcientiæ, & interioris ſenſus,auctorem eminẽtiſſimum ſtudio breuitatis ita ſæpe conciſum, ut ſenſuum acumina ſudantes philoſophos diſtineant diu multumq;, minus minuſq; conſequi ualuit. Quod ita eſſe,comprobat Plethon,& inde argumẽtum euidens, quod Græca Ariſtotelis uerba interpretem quandoq; confodiunt. Auctor uerò eſt idem Plethon, apud Ariſtotelem animos humanos eſſe multos, & quidem ſempiternos, quanquam Alexãder ſcribat,mortales eſſe animos,ab Ariſtotele iudicatum.Sed ipſe in Naturalium quæſtionum libro,ſi tamen in familiam recipitur, animam eſſe fatetur immortalem,in corpus tamen mortale cõtruſam mortalis ſpeciem præbere. Sed & alibi cæleſtes, diuinoſq; hominum animos uocat.Themiſtius item putat,mentem quidem agẽtem unicam; capacem uerò

m, g multi

multiplicem ab eò credi,& perpetuam utranq;. Sunt ex eruditis, qui ab Ariſtotele animorum immortalitatem in libris De anima, non poni quidem, quod facere Platonem, cauillantur,ſed uelut per accidens demonſtrari.Nanq; immortalem eſſe animam,ſi à corpore ualet ſeiungi.Separati comprobat planè, ſi operatio ineſt, à corpore diſparata. Intelligendi actum organum haud exigere, opinatur. Quoniam organicæ uirtutis ſuum eſt tum rerum magnitudine,tum etiam numero laſſeſcere.Quod in intellectu contrà omnino fit:nam eminentiſſimum quodq; ut intentiſſime ſpeculatur,ita roboratur maxime, uegetiusq; cooritur ac erectius.Vegetatricem ſanè animam,& ſenſilem mortalem ab eodem tradi,confirmant,utpote quæ de potentia materiæ prodeant. Addunt illud quoq;, intellectiuam animam eſſe,ſenſilis formam, uegetatricis uerò hanc. Vbi autem ait Ariſtoteles,intellectum forinſecus aduenire,exponunt,ideſt non de potentia materiæ.

Humanæ ſpeciei laus exquiſita ab ingenij, memoriæ, uaticiniorum, locutionis poteſtate. Animam eſſe Dei ciuitatem, CHRISTI ſponſam, Spiritus ſancti templum.Interim cur homines dicantur Alpheſtæ. Cap.III

SEd nos deniq; ab hiſce rerum difficultatibus, forſan obſcurioribus quàm ut facile percipi ab mediocriter eruditis ualeant,quibus nos iſta euigilamus, reuulſi in ea diuertamus uireta,ubi inenarrabili uarietate floribus paſſim niteſcentibus,coronamenta nobis compingamus, quæ non ornent modo, ſed halitu fragrãtius,& ſucculentia quodammodo alant, impleantq; ratione mira:& ſentiatur tamen in ijs auſterior quædam ſuauitas, nõ dulcis, neq; decocta. Scitum eſt illud M. Tullij, Voluptatibus maximis faſtidium eſſe finitimum. Porrò unguentis minus diu nos duci,ſumma & acerrima ſuauitate conditis,quàm his moderatis: & magis laudari quod cætam,quàm quod crocum olere uideatur. Sed enim quid hic primum mirer? quidue poſtremum? Ingẽs hic inuitat locus,libeat modo uagari, uerum cum delectu rerum modum ſeruabimus,ne inopia ieiuni aridiuſe ſimus, aut ubertate nimia luxuriantes oneroſi ad moleſtiam uſq; legentibus noſtra hæc qualiacunq;, protinus euadamus. Quanquam non me latet,Fabio aſtipulante, eſſe facile ubertatis remedium. Igitur in hominis contemplatione occurrit admiratio prima bonitatis diuinæ, quæ munera præcipue quatuor tanta eſt benignitate dilargita,ut nil ei magnopere carius, nil fuiſſe penſius uideatur. Primum eſt,ingenij aptitudo mira,cuius ui primo quoq; tempore numeroſiſſimam rerum ſeriem percipere ualeamus.Mox & memoria,quam ueriſſimè auctores celeberrimi theſaurum quendam rerum arbitrantur. Non deeſt in pleriſq; item fatidicus ſpiritus, & quæ deum modo deceat,futurorum perſpicax inſpectio. Addita poſtremò loquẽdi poteſtas inter cuncta ſummè mirabilis,& flexanima,ut Enniano interim uerbo utamur,atque omniũ regina rerum oratio, quæ nõ currẽtem modo ſuccẽdere, ſed & languentem poſſit commouere.Equidem ita ſtatuo, eſſe in humanis rebus amplum abunde, ſi quis ſuppetente omnium quibus cõtingit indigere plurimis,copia,doctrinarum ſibi uẽdicet gradum aliquem.id quod ueteres ſapientes feciſſe, ut comparatis neceſſarijs cœperint philoſophari,tradẽti Ariſtoteli credimus.Quòd ſi externis deſtitutus omnibus, nihilominus quis ad procinctum tendat:quo tandem ingenio eſſe uirum eiuſmodi cenſueris? Quid ſi mancus corpore? quid ſi cæcus? Mirum forte uideatur hoc, aut impoſſibile potius.Atqui eſſe uerius uero,non coniectura ducimur, ſed impellimur exemplis. Homerum uatem clariſſimum eò prouectum auctoritatis nouimus,ut etiam literarum parens & doctrinarum fons à celeberrimis pronũtietur auctoribus. Oculis tamẽ captum Græca tradit hiſtoria,uel nominis argumento. Quin & ſumma omnium inopia preſſum,luſtraſſe inſulas & urbes, corrogantem hinc inde fomenta uitæ. Quis obſecro in mendicabulo id genus eam ſcientiæ magnitudinem expectaſſet, quam in carminibus eius expendimus? Eam porrò dicẽdi facilitatem & inaffectatam Venerem: ſed quam uix ulla conſequi ualeat affectatio? Nónne Alexandrinum Didymum ſcribit Hieronymus, ab ineunte ætate excæcatum,ſcientiarum adyta ſecretiora tentaſſe præcelſo animo,& conſecutum feliciſſime? Sed quod mirari ſatis non eſt, geometrica theoremata excellenter etiam tenuiſſe? Mortalis naturæ germina non ſunt hæc, cæleſtem redolent maieſtatem, unde ſeſe propagatam rationalis natura plurimis oſtentat indicijs:nam & idem eminentiſſimus uates Homerus homines ſignificanter ἀλφηστὰς nuncupat, ideſt indaginis mul-

tæ,ac

tæ, ac inuentionis. Quo argumento traditum Varroni ſcimus, artes intra mille annos compertas, abſolutasq́. Quód ſi futurorum præcentionem latius hic exſequi libeat, pergamq́ non Aegyptiorum aut Chaldæorum præſcita plerunq́ ſtupenda recenſere, uerum propheticum potius afflatum, & auguſtiores animas, in ipſo diuinitatis ſinu planè diuerſantes, uehemẽter ſum ueritus, ne tanta quis maieſtatis amplitudine attonitus, non humanam animam, ſed deum ipſum putet humano in corpore hoſpitantem, arcana explicare obſcuritatis immenſæ, quæ liceat homini nec ſcire, nec eloqui. Expende apoſtoli Ioannis raptum ad Trinitatis intima, & recumbens caput in ſaluatoris CHRISTI pectus, è cuius nutu ſuſpenſa eſt uniuerſa rerum moles. Expende ſeculorũ ordinem, & caliginoſa futurorum inuolucra unius hominis patefacta menti: quam ibi maieſtatem concipies animo? Quid illa uerbotum facundia, quæ tanta facilitate motus animi promit omnes lingua interprete? Et hoc quidẽ ſeu τὸν τῷ ἐνδιαθέτῳ λόγον perpẽdas, ſeu τὸν τῷ προφορικῷ: utrobiq́ enim in animo & labijs eniteſcit humana laus. Quid huic adnexa ſcribendi ratio diuina? Quænam eloquentiæ fulmina? quod aureũ Xenophontis flumen? quæ Ciceronis copia, Romani eloquij arx eminentiſſima, pro dignitate adæquare magnitudinem queant? Homini laus hæc peculiaris eſt, atq́ immo diuina. Siquidem bruta corporei motus uarietate, etiam ſi maxime uaria, nunquam emolumentum eiuſmodi ne minima quidem parte conſequantur, etiam ſi uel Proteo celerius ſe agiliusq́ transforment. Porrò latrent licet, infremant, rugiant, ſibilent, infrendant, hinniant, quouis modo truculentum elidant barritum: una uox hominis clemens, ſedata, mitis explicat clarius, promit plenius, alit uberius, placat, excitat, impellit, euertit, retinet, ſurrigit. Omnia deniq́ perficit, quæ diuinus animus, tanquam interpreti diuino, linguæ plectris mandarit exponenda. Memoriæ uaſtam (ut ſic dixerim) capacitatem, & ſupellectilis omni auro promicantioris conditorium, non quidem oſſuarium, ſed diuinum, quo uelut ex breuiculo, nil non auditum integre pronunciatur, conſulto prætermittimus, quoniam ei rei latior deſtinatus eſt campus. Iam illa memoratu iucundiora, quæ promit Aurelius Auguſtinus: Anima, inquit, dei ciuitas eſt, quæ glorioſius prædicatur ad imaginem & ſimilitudinem dei facta. Ciuitas hæc Hieruſalem nuncupanda merito, quoniam ad ſummæ pacis fruitionẽ creata. Huius mens paradiſus dici ualet: in qua quum cæleſtia meditatur, agit planè in deliciarũ horto. Domus item ſummi patrisfamilias anima eſt, per morum unitatem: ſponſa CHRISTI, per dilectionem: ſpiritus uero ſancti templum, ſanctificationis intuitu. Ciuitas, inquam, æterni regis, concordiæ ciuium, ac pacis ratione. Sed ubi nam ciues? nempe naturales ac ingeniti uigores animæ. Quorũ diſtinguuntur gradus: ſunt enim ſupremi quidam, infimi alij, mediana tenentibus quibuſdam. In faſtigio collocatos ueneramur intellectuales ſenſus: in meditullio rationales complectimur: in imo animales non negligimus. Appetunt hi ſenſibilia, rationales diſcernunt & aſpernantur: ad diuina ſeuocant intellectuales ſurriguntq́, uelut conſiliarij cenſentur hi, ac ſeniores: militum uim obtinentibus qui rationi obſequuntur, quoniam obrepentes hoſtes allectatione ſenſili reprimunt, corpori neceſſaria, uelut ruſtici, ac opifices, ſuggerunt animales.

Ineſſe animis humanis ſcientiarum theſauros latentes, iuxta Platonem. Cur Muſæ, Iouis & Memoriæ dicantur filiæ. Quomodo ab quibuſdam reluatur Platonis opinio. Cap. IIII.

ILlud uero quàm amplum, quamq́ in nobis magnificum eſt: quod Plato inſinuandum cenſuit, ineſſe mortalium animis uniuerſis ſcientiarum ueluti ſeminariũ quoddam & planè theſauros, qui mirabiles concitent amores ſui? Experimento id in ſe ipſo quiſq́ condiſcit, modo intendat: nam ſicubi reconditum quippiam uenamur anxie, poſtea quàm abiunctis ad tempus ſenſuum, & phantaſiæ moleſtis obicibus, mentis intima, uelut ſecretius quoddam penetramus adytum, inibiq́ ratiocinamur ſubtilius, rimamurq́ amplius, confeſtim tanquã obductam reuelamus lucẽ, effulgereq́ protinus quod uenabamur aduertimus. Propterea ſic canit Pythagoras:

ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσι,
οἷς ἱερὰ προφέρουσα φύσις δείκνυσιν ἕκαστα.

Quibus ſanè ſcientiſſimus auctor, homini concipiendam ſcribit fiduciam, quód ſit no-

bis diuinum genus, & auguſtior natura promat in lucem, monſtretq́ omnia. Porrò animus noſter, dum ſcholas frequentamus exhibemusq́ nos conformandos decoquendosq́, nonnunquam dum dictat formator, necdum miſſa uoce, concipit mox enuntianda, præſagitq́. Sæpe uerò quæ imbiberit diſcendo, recoquit, refingitq́, multoq́ præſtat meliora. Quinimmo parit ex ſe, præceptore nullo, tanquam ſcientiarum ſeminibus quibuſdam præfœcundus, ut ager, fruges parturiens. Proinde colligi poteſt, docentem non tam uideri præceptorem, quàm miniſtrum. Proptereaq́ in libro De ſcientia Socrates apud Platonem ſe obſtetricis aſtruit filium, nec eo contentus obſtetrici quoq́ perſimilem ſe eſſe ait, ut qui adoleſcentibus erudiendis non tam ſcientiam induceret, quàm educeret: ſicut illa fœtum non utiq́ concipit, ſed conceptum iam euocat. Quis oculis inſinuauit uiſum, uel aures ita inſtruxit, ut audire ſciant? Oculis certe uiſum nō præſtat medicus, ſed uel ſuperinfuſas diſcutit caligines, uel in obiectum dirigit. Cōſimiliter diſcentium animis nō infundit ſciētiam doctor, ſed obductum terrena caligine detergit ſitum, aut ſemitam monſtrat. Sicuti canibus uenatoria ineſt uis, leonibus elephantisq́ robur, itemq́ ad pernicitatem equis innatam inſpicimus uirtutem: ita & humanis animis ſcientiarum lux ingenita eſt, paulum modo obnubilata & fuſcior. Cui ſi illuſtrator opportune adhibeatur, emicat inde claritas nitidiſſima: uelut animalium uis nō ſæpe ſe promit, niſi exercendo intenderis, & ſopore ac ueterno (ut ſic dicam) excuſſo, actum induxeris peruigilem. Quod ipſum fere uſu uenire in præceptore ac diſcipulo, locupletiſſimus teſtis ſeſe ingerit in libro De republica ſeptimo doctiſſimus Plato. Sed & in libro De ſapientia, Socrates inquit Theagi: Nemo unquam à me didicit quicquam, etiam ſi mea conſuetudine multi euaſerint doctiores, me tum exhortante, tum bono dæmone inſpirante. Sed cur nam Orpheus Muſas eſſe dicit Ioue genitas, ac Memoria? Opinor, quoniam ab origine ſcientiæ fons inſitus eſt nobis ab omnium patre, ſed non ſatis profluens, niſi quis corriuarit. Quin & Memoriam poeta idem continere mentem ſcribit, excitareq́ omnia ſinuoſis (ut ita dicam) animi anfractibus deliteſcentia, illatebrataq́. Poſtremò apud Platonem in Timæo traditum, ſcimus: Species rerum, & artium regulas mentibus noſtris prodeuntibus inditas, non ſecus ac angelica mens credatur inſignita. Sed iſta fuerint philoſophorum maximi decreta, ne omnino ſim alieni periculi ſuccidaneus. Nos & hic & alibi id demum uolumus ratum, cui calculum Chriſtiana adiecerit ueritas: ut abunde norint omnes, nobis in procinctu eſſe cuncta, uti araneæ ſuum linquamus uenenum. Scimus ab ſummis traditum uiris, poſitionem huiuſmodi parum cōgruere: ac primò quidem; quia ſi adſit animæ naturalis, & inſita rerum notitia omnium, fieri poſſe haud uidetur, tātam omnino obrepere obliuionem, ut neſciat prorſum huiuſmodi ſe ſcientiam tenere. Nam quæ naturæ ui inſunt, obliuiſcitur nemo, ſicuti eſſe maius ſua parte omne totum. Porrò ſi naturalis cōceditur animæ ac corporis nexus, quo nam fiat modo, ut ab naturæ ui tantum ſeſe promat impedimenti? Deinde an non aduertimus, ſenſu deficiente: rerum quoq́ ſcientiam perire, quas illo percipias ſenſu? Quippe ab natura cæcus colorum notionem haud aſſequitur prorſum ullam. Quod non fieret utique, ſi naturali eſſent ui inſitæ nobis intelligibilium rationes omnium. Quòd ſi in homilijs Aſcenſionis ait Gregorius, Hominem habere cum angelis intelligentiam communem, qui per inſitas formas naturali poteſtate norunt omnia, ex quo in libro De cauſis, Omnis intelligentia formis plena eſt: ſciēdum, angeli intellectum eo ſupereminere, quia per intelligibilium ſpecies perfectus eſt naturæ ſuæ ui. At humanus intellectus ad hoc genus ſpecies in potentia eſt. Interrogatio autem concinna ex principijs progreditur communibus per ſe notis ad propria. Per eiuſmodi uerò progreſſum in animam diſcentis inducitur ſcientia. Proinde ubi iterum recte interroganti reſpondetur, non ideo fit, quia nouerit ea prius, ſed quoniam noua condiſcit: certior enim fit de poſterioribus per priora.

Hominem unum neſcire imperium pati. Item affectare, ut ſit deus. Qui cōquiſiuerint honores diuinos. Quid itē humana ſpecies credatur tum ſolaris, tum Mercurialis. M. Antonij hiſtoria, item Caligulæ, ac Magni Pompeij. Spudarchæ qui. Cap. V

Hactenus

HActenus quidem multiplici rerum dignitate ab optimo maximo Deo excultam uideri rationalem naturam, pro ingenij captu (ni fallor) monſtrauimus. Cæterum ſuperſunt'ne alia? Immo uerò nec erit finis, ſi omnia libeat amplecti. Nunc illud præteriſſe nequeo, inter animantes cũctas unum eſſe hominem, qui ſeruitutis malum pati nequeat. Exemplis certe cognitiſſimum, & in ſe quilibet experitur: enitimur ſiquidem etiam in apinis tricisq́; omnino exſuperare, ſuccumbere uel ludẽdo putamus ignominioſum, uincere autem ſpecioſum in primis, & naturæ conſentaneum, quæ ſublimior auguſtiorq́; uideatur, quàm ut iugum ſubeat, dignior q́; quam in rerum faſtigio ſtatuas. Celeberrimum eſt Agrippinæ dicterium, Nam cæleſtium rerum ſcientia quum pronuntiaret quidam, fore ut imperaret quidem Nero, ſed & matrem perimeret, uelut amens intonuit altius, ἀποκτεινάτω με, μόνον βασιλευσάτω: interimat, inquit, regnet modo. Sed inſpice, obſecro, animi altitudinẽ & maieſtatem, quam ſatis demirari nequeas. Comparet aliquis mundi uniuerſi imperiũ: umbraticos enim prætereo quæſtus ac ſellularios, acquieturum ne illum putas? minime. Si mundum eſſe alterum perceperit, confeſtim & illum ſubijcere ſibi affectabit amplius, aliàs æſtuat infelix anguſto in limite mundi, ut Gyaræ clauſus ſcopulis, paruaq́; Seripho. Hinc illa prorupit mox immenſa auiditas, & nimium ſeſe attollere geſtiens magnitudo, ueſana illa quidem, uerum ex magnifico profluens fonte, ut pleriq; diuinos etiam honores ſibi arrogare ſint adorti: quoniam Dei tantum ſit, omnia ſibi ſubiecta deſpicere. Quo nomine ridendus quidem Empedocles, ridendus & Alexander, nobis præſertim CHRISTI doctrina imbutis, non tamen eatenus quàm quibuſdam uidetur. Omnes nimirum idem affectamus, ſed tacite. Si ex uoto rem ceſſuram opinaremur, uelis remisq́; arriperemus omnes, quod minus explorate in illis uellicamus. Alexandrum ſcribit in hiſtorijs Ioannes Monachus, quum iaceret cõclamatus planè, uoluiſſe clàm in Euphratem ſe demergere, uti opinionem poſt ſe relinqueret, ceu morbo non foret abſumptus, ſed integer ad deos abijſſet. Græcorum commentarijs proditum, nouit eruditiſſimus quiſq;, fuiſſe in Libya uirum nomine Pſaphonem, qui nimio plus naturæ bonis inſtructus, quum intra cæterorum pellicullam ſe haudquaquam poſſet comprimere, inſita animi magnificentia latius ſeſe expandente, conſilio admodum ingenioſo & uafro diuinitatis opinionem adſciſcere ſibi adortus eſt, captisq́; auiculis quæ ad humanum ſermonem pernoſcuntur dociles, ſubinde illas artifici conſilio inſtruere cœpit, ut articulate prorſum enuntiarent, μέγας θεὸς Ψάφων, magnus eſt deus Pſaphon. Quæ ubi dictatam fabulam expeditè perdidiciſſe ſunt uiſæ, emiſit eas Pſaphon. Illæ uerò paſſim, ut aſſolet, cantillantes eandem reperebant. Quod audientes incolæ, putantesq́; fieri diuinitus, ut qui commenti forent neſcij, Pſaphonem ut deum ſunt uenerati. Antiochum Syriæ regem ſcribit Euſebius, eſſe uocatum θεόν, ideſt deum. Caium principem inter deos à ſemetipſo relatum quis non nouit? qui & Iouis maximi nomine ſtatuas erigi ſibi imperarit? Diocletianum ſunt qui tradant primum ſe ut deum adorari iuſiſſe, quum gemmas ueſtibus & calciamentis inſeruiſſet, quanquam ante illum imperatores omnes ſalutari ut iudices cõſueuiſſent, & chlamyde tantum purpurea ab priuatis diſtarent. Sed id utiq; mirabilius, eũdem hunc Diocletianum apud Salonas in proprio uillæ palatio, ſtatu priuato morientem, mox in deum eſſe relatum, quod uni tantum cõtigiſſe putant chronographi. Haud hinc porrò diſſitum & illud quod in triumuiratu M. Antonius, quũ Athenis debacchraretur, Dionyſium ſe dici uoluit: quam rem non neglexit Dion. quin ſuper theatrum ſchediam ſuſtruxit, ut ſcribit Athenæus, uirenti ornatam materia, quod Bacchicis fieri antris aſſueuit, ac tympanis, nebridibusq́;, & Dyoniſiacis id genus ludicris alijs propendentibus, ab matutino cum amicis ad ebrietatem uſq; decubuiſſe, ſpectantibus Græcis omnibus. Perrexit & in Acropolim ad faces, δᾳδουχουμένης πόλεως ἁπάσης. Plura item de hoc primo Suaſoriarum Seneca. Addit Athenæus, Caligulam dici uoluiſſe Dionyſium, ſed iuniorem, ac Dionyſiace indutum iura etiam reddidiſſe. Ex ijs conſectant eruditi, Arabas aſtrologos humanæ ſpeciei proprietatem eſſe ſolarem prodidiſſe, ob ueritatis & gloriæ ſtudium, tum etiam ob ſtaturam erectam pulchramq́;. Quin ex humorum item ſubtilitate ac claritate ſpiritus, & imaginationis præſtanti perſpicuitate. Sed addunt & Mercurialem proprietatẽ, ob ſtrenuum uerſatilis ingenij motũ. Miratur

tamen hiſtoricus Dion, tantam ſuperfuiſſe magno Pompeio animi claritatem, ut à bello rediens Mithridatico, quum magnis conſtipatus exercitibus & facile Italiam obtinere, & imperium ſibi Romanæ urbis poſſet uendicare, noluerit: ſed αὐτεπάγγελτος, nil ſuper ea re populo decernente, uel ſenatu, Brundaſium appulſus milites dimiſerit. Quod, inquit, eius factum μέγιστον καὶ κάλλιστον δὴ πάντων. Dignum ſcitu, Spudarchas dici à Græcis, qui anxie dignitates affectant, & imperia: meminit uocabuli in Sympoſio Xenophon.

Animæ humanæ potentia mira. Corpus noſtrum poſſe ab anima fieri luminoſum. Animam eſſe ad totius ſapientiæ imaginem factam. Cap. VI

TRanſeamus illuc deniq;, ut quanta ſit in anima noſtra uis, pro uirili explicare pergamus: & quanquã adhuc non parum multa ſint aggeſta nobis, nihilominus & innumera ſuperſunt, quæ fateri planè cogant, ſi quandoq; reſipiſcamus, uerißimè dictum, Hominem eſſe miraculum magnum, animal ueneran dum & adorandum. Legimus apud Auicennam, Platonicos multos, & Hippocratem, humanos animos tanta naturæ maieſtate pollere, adeoq; ſupra materiam omnem ſeſe potenter attollere, ut ſibi ipſis, & ſuo uigori, ſemoto corpore, reſtituti poteſtate intima, mundi membra quælibet ualeant agitare, impellere, & utcunq; libuerit, uerſare: ac corpori cuilibet latius dominari, tantoq; potentius proprio. Cui mancipata anima, mundi parui elementa, id eſt humores quatuor uerſat ad libitum: quin frigus, humorem, ſiccitatem, calorem, coloresq; ſuperinducit omnes, atq; item ſapores. Quod tunc demum patebit, ſi uitales actus amplius conſiderauerimus, necnon phantaſiæ affectus. Vbi uero ab hiſce ueluti uinculis exoluta euolat in amplum, deo iam plena, animalis grandioris humores, id eſt elementa quatuor maioris mundi permouet, ut ſua, ſoloq; affectu citat uentos Deo duce, ac cælo nubes inducit ſereno, easq; cogit in pluuias. Quod quidem poſſe fieri, factumue fuiſſe, theologi Mauri & Arabes confitentur, Maurorum princeps Auicebron, atq; Arabum Auicenna, & non abnuit Hippocrates Cous. Nec me fallit, in animæ hiſtoria ab Ariſtotele traditum, corpus quodcunq; non poſſe ab anima moueri, ſed proprium tantummodo. Cæterum liquere ait beatus Thomas, ſeparatam animam uirtute inſita corpus nullum poſſe agitare. Siquidẽ corpori iuncta id modo permouet, quod uitæ fuerit compos: nam præmortua membra haudquaquã animæ in locali obedire motu. Dilucet autem, ab anima abiuncta corpori prorſum nulli affundi uitam, proinde nullum item ad localem obedire agitatum. Sed inquit, aliquid ei ex diuinæ poteſtatis fontibus conferri poteſt. Arbitrantur Chaldæorum ſcientiſſimi, ab rationali anima id quo non ferè mirabilius quicquam, effici quandoq;, ut radiorum ſplendore ab ipſa manantium illuſtratum diuiniore modo corpus etiam ſurrigatur in ſublime, ad id maxime conferente inſita radijs leuitate. Quod Zoroaſtri ueteris theologiæ ſcientiſſimo contigiſſe, proditum memoriæ ſcimus. Qua item ratione Heliam & apoſtolum Paulum dicerent raptos in cælum Platonici, eumq; eſſe in corporibus ſtatum, quæ noſtræ religioni glorificata nuncupare, moris eſt. Contingere autem hoc potiſſimũ, ubi tota in deum patrem luminum conſurgit anima, & illinc ampliſſima luce perfuſa, colluſtrataq; rapitur coruſcans, atq; ſimiliter luminoſæ claritatis radios tranſmittit in corpus. Hæc eſt anima, quæ ſola mente uiuens euadit angelus, ac toto pectore deum concipit, de qua Magorum princeps ita cecinit, ad uerbum ferè tralata ſententia: hominũ anima deum quodammodo contrahit in ſeipſam, quando nil retinens mortale, tota diuinis hauſtibus inebriatur. Sed nos quidem dulcedine quadam capti, diu iam in humanas laudes procurrimus, & merſamur auidius, mira quadam rerum excellentia excuſſi ab itineris inſtituti rectitudine. Verum quia egregium eſt argumentum, quod non omnino tamen à propoſito abeat longius: etenim ſpicilegium facimus ex omnifariam utriuſq; linguæ auctoribus, compingimusq; in unum ueluti faſcem, quæ tum rerum diuerſitate, tum difficultate quoq; nonnulla, nec breui, nec prompte, ab ijs quibus euigilamus, perlegi poſſent: dabunt ueniam adeuntes iſta aſſurgentibus quandoq;, aut latius publico bono, ſed in primis ſummi opificis gloriæ, ſpatiantibus. Alibi certe quantum patietur ratio, preſſius compendioſiusq; longe agemus, modo ne faſtidio ſit perlegere, quæ nobis alioqui diſtrictioribus per ſummas difficultates, nulliusq; rei penuriam maiorem, quàm temporis,

congeſta

congeſta ſunt. Hac modo parte laxari habenas noſtro iure depoſcimus, quando ſummam rerum nobilitatem attingimus. Cuius cauſa fatentur pleriq; etiam gentium mancipari ſacris, reliqua eſſe omnia. Nec ſanè ita mirum, quando auctore Auguſtino, ad totius ſapientiæ ſimilitudinem facta eſt anima. Et ab philoſopho omnium definita eſt rerum ſimilitudo, ſiquidem eſt uiribus inſignita, quibus percipiendis omnibus ſufficit, ac ueſtigandis. Vniuerſis quoq; ſimilis euadit, quamuis una. Quando terræ per ſenſum agnoſcitur non diſſimilis, aquæ per imaginationem, aeri per rationem, firmamento per intellectum, per intelligentiam cælo cælorum, lapidibus per eſſentiam, arboribus per uitam, animalibus per ſenſum & imaginationem, hominibus per rationem, angelis per intellectum, deo per intelligentiam. Porrò ſicuti in dei participatum ueniunt omnia, ſic omnium eſt capax anima. Deo fruūtur omnia per eſſentiam, qua ſunt: per ſpeciem, qua ſingulorum fit diſparatio: per uſum, quo congruè proficiunt ex eſſentia & ſpecie. Hæc uerò tria omnibus inſunt impreſſa ſummæ eſſentiæ ueſtigia, item imaginis & muneris, ideſt trinitatis. In patre ſiquidem æternitas eſt, ſpecies in imagine, uſus in munere, ideſt ſancto ſpiritu, qui patris eſt ac filij munus. Adde quòd ſicuti deus eſt ubiq; totus in toto mundo, & in omni creatura, ſic & anima ubiq; tota in toto corpore ſuo, uelut in ſuo mūdo: intenſius in corde tamen ac cerebro, quemadmodum in cælo eſſe præcipuè narratur Deus.

Connumerantur quibus excellentia rationalis naturæ poſſe deprimi uidetur: mox refellūtur. Plinij locus reſtitutus illuſtratur. Debere unumquenq; ipſum ſe cognoſcere. Animam à deo pingi. Morborum cauſæ. Senectutis laus. Cap. VII

QVanquam, quod & initio libri attigimus, occurri nobis ſinuoſius, ſolertiusq; ita poſſe uideo, ſi tantam fateri neceſſe eſt hominis eſſe nobilitatē: ſi eius cauſa produxit omnia parēs natura, unde nam ſit quòd infeſta omnia pernicioſaq; ſentimus? Primum non ipſa tellus dicta magnis auctoribus omnium mater, quicquā ferè citra labores ſudoresq; noſtros tulerit: parumq; fuerat, id exſequi pertinaciſſime, niſi in letiferis, & horæ momento animā hominis auferentibus, perbenignam ſe nobis uoluiſſet ingerere, ceu planè, quod uiuimus, exprobrare neſciētibus uelit. Nec mox reliquæ naturæ partes mitius nobiſcum agere comperientur. Taceo, quorum naufraga corpora ferarum auiumq; paſtibus iactantur, contonantibus procellis, tanquam rerum natura ſecum diſſidente, ac ſæpius bellicum canente. Iam quæ loca præſœcunda aſſilientis maris ui adobruta latent? Quàm floridæ ciuitates abſorptæ? Sed aeris pugnā quis pro dignitate deplorarit, ut ſæuientis peſtilentiæ rabiem prætereā? Cælum quoque ipſum ſæpe uidetur in noſtrum interitum properare. Iam omnia ferè animantia ex profeſſo infeſta homini, quis nō nouit? Vbi ergo eximia rerum magnitudo? Vbi cælum exuperans hominis faſtigium? Quid, nónne homo ipſe homini lupus eſt? Inuulgatius illud Phalaridis eſt, ſiue is fuit alius, tutius ſe inter præſignes immanitate feras uicturum, quàm inter homines. Illa uerò quæ triumphātibus ab tergo ingeritur commonitio, quid demum agit? Cuius meminit in apologetico Florens Septimius, & Barbarus Hermoleos ignoraſſe animaduertitur: Reſpice, inquit, poſt te, hominem eſſe te memento. Proinde libro uiceſimooctauo Plinius, Et currus triumphantium ſub his pendens defendit medicus inuidiæ, iubetq; eoſdem reſpicere. Ita enim legendum uidetur, non recipere, quod in pleriſq; circunfertur. Meminit hiſtoriæ cōſolatoria ad Paulam epiſtola Hieronymus. Quid ergo tibi ſubblādiris in malo? Excidit ne illud, optimum eſſe homini, nō naſci: proximum, quàm ocyſſime aboleri? Quò ergo diuerſus abiſti? redi ad te, palinodiam recine, fateariſq; luctuoſa eſſe hominum primordia, luctuoſiores progreſſus, exitum uerò nullis poſſe lachrymis exæquari: præſertim quum pleroſq; tenebrarum illa cōceptacula, ſuppliciorum diritas, damnati infandiq; ſpiritus excipiāt. Proinde uiue quod es, ac noris quàm ſit tibi curta ſupellex. Equidē uera propemodum eſſe hæc, qui poſſim diffiteri? Sed audi, ſi tecū ipſe diſcors ſis, quæſo, quo nam iure omnia querelis impleas, ſi à te cætera item diſſideant, infeſtent, cōuellant, lancinēt? At, inquis, diuinum animal ſum. Agnoſce, obſecro te, nón plenè percipio, quid tu diuinū putes, an quod origine tātum, an etiam quod uita? Si origine tātum, falleris: brutum es, lupus, draco, etiam arbor.

Tui te mores exuunt diuinitate. Es'ne luxuriæ conciliatus, immo mancipatus, auaritiæ, ſuperbiæ: id genus innumeris alijs? Es, inquam, numiſma dei, an uerius Satanæ ſimulacrum, turba ſcelerum collutilatum adobrutumq́? Quid geſtis? quid gloriaris terra & cinis? Corpus quidem ſurrectum eſt, cuiuſmodi uerum addeceat hominem: intus tamen fera eſt, Typhone multiplicior. Ad cælum tua te effigies reuocat: at inquinatiſſimis ipſe moribus ad iumenta te recipis. Depoſco mihi, inquis, uniuerſas ſubijci animantes. Dic quæſo, quo'nam iſtud argumento? aut quo illis excellentior? quo præclarior? Rationale, inquis, ſum animal. Audio: ſed ubi ſeſe oſtentat rationis lumẽ? aut quid omnino cum ratione uel cogitas uel facis? ſcortando ne, an expilando? ingerẽdo in uentrem, latrinarum medicatorium, quicquid in ulla naſcitur naturæ parte? An deum lingua exculcando petulantiſſima? nimirum hæc ſunt rationalis naturæ opera. Reſipiſce miſer, reſipiſce, exue brutum, ad hominem redi: cognoſce te ipſum diuinum genus, mortali obſeptum indumento, te ipſum (quæſo) nuda. Quantum uales, ſegrega & diſtingue: uales autem, quantum conaris: eluceſcet ſtatim aurum omni igne micantius, eniteſcet nubibus diſiectis aer ſerenior, ſubmittes oculos, ac tanquã diuini ſolis radium uerereberis micantiſſimum, protinus turpia deteſtabere, ac teſte te fœdum dictu, fœdum factu incepiſſe pigebit, aut cogitaſſe. Quando ſtella es terrena nube circunfuſa, quod quum ſciret Pythagoras ſapiens, uetus profudit oraculum, Te ipſum reuerere. At tu quum in honore eſſes, inter iumenta deputatus es. Vſque quo paruule diligis infantiam: ut in Prouerbijs Solomon inquit? Homini, ſed uero tantum homini in mancipatum ueniũt, quæ terra nutrit, animantia: adnuunt quæ in cælo ſunt, fulgentiſſima corpora. Nullum tibi cum his eſſe diſſidium poteſt, modo ipſe tecum non diſſideas. Improbè in alia imperium affectat, qui ſui compos non eſt. Id aſſiduè expendendum animo eſt, Ambulantibus in naturæ principis lege ſubſeruiunt omnia, uenerantur, colunt quodammodo. Vbi extra oleas tranſuerſus ieris, ubi ab præmonſtrata reclinaris orbita, ubi ab præſcripto receſſeris, domino rebellis, cuius placita proculcaris iugum detrectans, fruſtra per peccati fœditatem præuaricatus, illicq́ tanquam ære ac libra mancipio traditus, aliorum genua requiris, irata omnia infeſtaq́ ſunt. Et profectò conſentaneum omnino eſt, ut quemadmodum prauitate intima, & intolerabili petulantia omnia laceſſimus, in primis animarum patrem, ac uniuerſorum opificem, non detrectemus talionis pœnam. Et nequis ancipitem putet cauſam, adq́ Areopagitas, ut ad iudices grauiores exercitatioresq́ planè reijciendam, qui de re controuerſa diſceptent: hinc ille apud Mercurium Pimander, Amorem corporis, inquit, mortis eſſe cauſam ſcitote. Qui ſe ipſum cognouit, bonum quod eſt ſuper eſſentiam conſecutus eſt: qui uerò corpus errore amoris complectitur, is oberrat in mortis tenebris, mala ſenſu percipiens. Qui ſe ipſum cognoſcit, in deum tranſit, ut Dei uerbum tradit. Lux & uita deus eſt & pater: ex quo natus eſt homo. Proinde, qui ſe ex luce ac uita compoſitum deprehenderit, ad uitam rurſus, lucemq́ tranſcendet: adſum enim ego ijs, qui boni, pij, puri, religioſiq́ ſunt, præſentiaq́ mea fert illis opem, ut ſtatim cuncta cognoſcant, patremq́ pacatum & propitium habeant. Contrà uerò, impios arbitrio dæmonis permitto. Quod ad morbos attinet, quibus parte plurima afflictamur, ſcitu digna quæ Chryſippus tradit, Non eſſe eos κατὰ φύσιν, id eſt ex principali naturæ conſilio, quod foret inconcinnum: ſed κατὰ παρακολούθησιν, ideſt per ſequelam contingere: quod genus ſunt alia plura, ut in aere procellæ ac turbines & fulmina. Adde, non propterea naturam uideri accuſandam, cui adglutinata ſint impedimenta, & quidem inſignia, ſenectus & infirmitas: quando eſt illa ætas animæ propria, moribus item bonis proinde dulcior, conſilijs paratior promptiorq́. Ad mortis autem terriculamenta etiam cõſtantior, ac inconniuens prorſum: libidinum uerò incentiuis retundẽdis quanto, bone deus, firmior? At imbecillitas, nónne ſobrietas eſt mentis? Nam Apoſtolica intonuit tuba, Quum infirmor, tunc potens ſum. Quin & oraculo ſalutari reſponſum illuxit diuinum, Infirmitate perfici uirtutem.

Hominum genera tria pro uitæ inſtitutis. Terræ filij qui dicantur: item cæli, aut dei. Actiuos & uoluptarios haberi tanquam exules, quia cõtemplantes iam ſint in patria. De uoluptate. Cap. VIII

Ex hominum

EX hominum uero uiuendi inſtitutis factum eſt, ut prudentiſſimi triplex inter eos haberi genus cenſuerint. Eſſe quippe nonnullos, qui & dicantur, & ſint omnino terræ filij, quæ maxima turba eſt. Alios uero cæli: alios autem & dei uocant filios. Et poetica quidem fabuloſitas, Heſiodo principe, rerra prognatos eſſe gigantes canit. Cui rei ſuggerit argumentum etiam nomen ipſum, quod ij demum terrena ſaperent, proni in paſtum & Venerem, Deum porrò aut negligentes, aut etiam negantes, unde natum, ut cum cælitibus bellaſſe dicantur, quod eſſe aliud non uidetur, quam naturæ repugnare. At qui altius attollendum caput arbitrantur, & toto conatu uitæ cultum petunt, artium adminiculis fulti, & ſcientiarum amore flagrantes cæleſtia penetrant, ac mentis ſagacitate ſingula oberrant, intelligentia plurimum uiuentes, Hoſce tradunt cælo natos patre, quoniam cæleſti mente cæleſtia modo ſapiant & conquirant. Qui uero integritati uitæ, ac diuino tantũ cultui mancipati terrena omnia, tum inutile, tum moleſtum arbitrantur onus, in intelligibilem ſeſe mundum tranſcribentes, & in patriam dulcem (ut Plato inquit) confugientes, hoſce putant dei filios habendos, quæ uera demum & ſolida felicitas eſt. Nam actiuos uoluptuoſosq́, tanquàm exules habet Plotinus: ita tamen, ut actiuos facilius reuerti in patriam poſſe opinetur quàm uoluptarios, etiam ſi non deſint, qui eum à quo negligatur uoluptas, ἔμψυχον putent νεκρόν, id eſt animarum mortuum. Porrò ſicuti uirtute, prudentia, uiribus præcellentes Ioue prognatos prædicant poetæ, ita feritate ac immanitate conſpicuos Neptuni filios credi uolunt.

Felicitatem eſſe duplicem, naturalem, ſupernaturalemq́. Quo calle hanc conſequamur. Corporis deſcriptio grata. Cap. IX

FElicitatem uero, quoniam huc prouecti ſumus, finiunt eruditi, & meminit in Geneſeos ſeptiformi enarratione undecunq; doctiſſimus Picus, reditũ uniuſcuiuſq; rei ad initia. Eſſe enim ſummum bonum felicitatem. Summum autem bonum id eſſe, ut primo Moralium Ariſtoteles, enarratoresq́ teſtãtur, quod omnia appetunt: quod autem omnia appetũt, id ipſum eſt quod omniũ eſt principium. Proinde finis omnium, quod omnium principium, Deus uidelicet. Verum duplici calle incedit felicitas: aut enim naturalis intelligitur, aut ſupernaturalis. Et naturalem quidem intelligunt, cuius res omnes ſint compotes, quatenus bonitatis, quæ ſumma eſt in deo, participes ſunt, & operatio ex naturæ præſcripto tendit ad bonum. Nam ignem, ut exemplo res fiat illuſtrior, diuinæ bonitatis habere partem, ita coniectamus: etenim primo eſt, & unumquodq;, quod eſt, participatu dei eſt, qui eſt ipſum eſſe. Quum ab igne promicat ignis, inibi fœcunditatis diuinæ ſimulacrum eſt, dum præſcriptas ſibi non egreditur metas, iuſtitiam exprimit, dum prodeſt, exuberantiam in deo benignitatis effingit. Ignis propterea dici felix poteſt, quatenus hæc præſtat, quatenusq́ in eum cadere felicitas poteſt. Cuius, ut perfectius quodq; eſt, ita etiam capacius. Ideoq́ maxime omnium capax homo, quia etiam perfectiſſimus. Hęc eſt celebrata ueteribus felicitas, quam Ariſtoteles ſanxit in optima uerſari operatione. Nam M. Tullius felicitatem eſſe ait, fortunam conſiliorum bonorũ adiutricem, quibus qui non utatur, felix nullo pacto eſſe poſſit. Voluptatem, inquit ſeptimo Ethicorum philoſophus, felicitati adnectunt, nec id citra rationem. nulla nanq; operatio perfecta eſt, ſi præpediatur, ſed actus eſt perfectus felicitas: quamobrem bonis qua quidem corporis, quaq; externis, quin & ipſa indiget fortuna, ut non ingerat ſe obex aliquis. Qui uero aſtruunt, eum qui rota torqueatur, & magnis conflictetur malis, felicem eſſe, ſit modo bonus, nil profecto dicunt aut ſua ſponte, aut inuiti. Quòd ſi eſt, non homo tantum eſt ad felicitatẽ natus, quod ipſi tamen aſtruere uelle uidentur: nam unumquodq; itidem felix eſt, aliquo modo, cuius finis eſt ex deſtinata ratione. Sed dicam amplius, Cætera non ferè naturæ ſuæ modulum tranſiliunt, nec limites egrediuntur obiectos: at homo nunquam non ab ſe ipſo recedit longius, & ſui oblitus aliud quiduis amplius agit, quàm hominẽ. Quo nomine colligitur omnium infeliciſſimus. Quamobrem adumbrata felicitas hæc eſt, non ſolida, nec ſuis nixa radicibus, quia non in ipſo eſt deo, ſed in nobis, cæterisq́. Proinde uera illa demum felicitas, quam ſupernaturalem dicimus, qua ad diuini uultus contemplationem ſurrigimur allicimurq́. Sic enim uerus ad principium reditus comparatur, & cum eodem unio, è quo

deflu-

defluximus. Ad quem ſi perrexerimus, haud ſanè quis facile retraxerit, nec tanquam Peliam, ut M. Tullius inquit, recoxerit. Hæc uero eſt angelicæ humanæq; naturæ communis felicitas: hanc bruta nec attingunt, nec affectanr: hanc ur cõſequamur, non noſtra ui continget: neceſſarius eſt diuinus ille radius, quem gratiam diuinæ bonitatis nuncupamus & credimus. Hæc nos attollat oportet, ſurrigat, illuſtret: aliàs fallimur: eſt enim ſaluatoris præpotentis oraculum, Nemo uenit ad me, niſi pater meus traxerit eum. Trahemur aurem, ſi Mercurium ita exclamantem audierimus, O uiri terrigenæ, qui uos ipſos ebrietati & ſomno & ignorantiæ mancipaſtis, ſobrij uiuite, abſtinete à uentris luxu. Qui irrarionali ſomnọ permulcti eſtis, cur præcipites in mortem ruitis, quum haudquaquam deſit immortalitatis conſequendæ facultas: Reuocate iam uoſmet, qui laboratis inopia, ignorantiæ tenebris obuoluti, demigrate ab obſcuro lumine, aſciſcite immortalitatem, corruptionem fugite. Cęterum alibi quoq; apud eundem Mercurium euangelicam ſubnotauimus ſenrentiam: Niſi (inquit) ò fili, tuum corpus oderis, te ipſum amare non potes: quàm primum uero non te, ſed Deum ipſum dilexeris, mentem protinus conſequeris. Hanc deniq; nactus, eueſtigio ſciẽtiam cõparabis. Impoſſibile uero eſt, utriſq; ſimul intendere, mortalibus & diuinis. In primis uero quam circumſers ueſtẽ, exuere oportet, indumentum inſcitiæ, prauitatis fundamentum, corruptionis uinculum, uelamen opacum, uiuam mortem, ſenſiuum cadauer, ſepulchrum circumuertile, domeſticum deniq; furem: qui dum blanditur, odit: dum odit, inuidet: umbraculum inimicum ad ſe ipſum raptans deorſum, ne fortè conſpiciens ueritatis decorem, eius oderis prauitatem. Cæterum, quia ſatis iam ſuperq; humanæ naturæ admirationem, quod ad animalem attinet poteſtatem, quantũ noſtra paruitas tulit, uidemur exſecuti, conſentaneum equidem ſum arbitratus, excellentiam eiuſdem ſummatim in corporis conſtitutione pertingere, ut demum miraculi huius inter cuncta maxime miri æſtimatio iuſta impleatur, & deſinat homo ſe ignorare, reſpectetq; ad opificem ſuum, quo ut poſſet perfrui, ex bonitatis illius fonte exuberantiſſimo in lucem uitalem eſt emiſſus.

Humanis corporibus nil deeſſe ad perfectionem. An corpora noſtra ſint cæleſtibus nobiliora. De ſimia iucundum ſcitu. Corporis humani nuditatẽ non eſſe probroſam, contra Plinij ſententiam. Quid reſponderi poſſit præponentibus homini bruta. Cur infantia quadrupedibus nos ſimiles faciat: curq; uirorum cadauera fluitent ſupina, fœminarum prona. Pumilionũ ratio. Cap. X

ATque ut ab medicæ artis ſcientiſſimo primum initia ducamus: Corpora, Galenus inquit, ſunt animarum inſtrumenta, quibus illæ neceſſaria exſequi ualeant. Proinde unicuiq; animantiũ ſuæ congrua naturæ ab optimo maximo deo membrorum attributa diuerſitas eſt. Quæ item ratio unumquodq; præter hominẽ, armis inſtruxit accõmodis ꝓprijſq; ac genuinis. Hic uero quod inter omnia ratione polleat, ac intelligẽtia, organũ habuit, cui reliqua uniuerſa nequeãt comparari. Datæ nanq; manus ſunt, quæ armorum omnium uicem implent, præſtoq; ſunt mirabili diuinitatis prouidentia ad perficiendum, quicquid ratio dictarit. Sicuti nec anima ipſa demigrauit in corpus, ut omnibus ferè Plaronicis exceptis, placuiſſc uideo, artis alicuius ſcientia imbuta, ut intelligentiæ ac cognitionis poteſtate cunctas perdiſcere ualeret. Quamobrem inanis eſt Plinij querela, & Plutarchi quoq; de humanæ naturæ infirmitate atq; inſcitia. Quoniã homo res eſt, quam natura cæteris intentius curioſiusq; amplexatur, producitq; ueluti quiddã abſolutius, & perfectius quauis creatura, quæ cæli ambitu contineatur. Adeo ut non defuerint, qui cælo item præſtantiorem opinarentur hominem, ſecluſa tamen intelligentia, præſertim dum ex formula ſua uiuit. Quanquam non me fallit, ſexto Moralium Ariſtotelem, & in ijs quæ ad regem Alexandrum De mundo ſcribuntur, ſi modo non ementita eſt attitulatio, cæleſtia corpora homine nobſliora facere ac diuiniora, tum animæ ratione ſeu intelligentiæ, tum corporis, quando & propiora ſint, & magis dei uirtute fruantur, gerantq; uicem optimorum magiſtratuum ciuitatis aut principum, omnia motu ſuo agentium gubernantiumq;. Quod comprobat Auerrois quoq;. Cæterum corporis cõſtitutio, ac membrorũ compactior diſtributio cuncta ſaltem excedit mixta, etiam animata. Tametſi non latet, animalium quorundam effigiem hominis expreſſiorem præſerre imaginem: quod in ſimia conuiſitur.

Sed

Sed eam Galenus ridiculoſam uocat hominis imitationem. Aliquando autem inuẽtionem ludentium puerorum ridiculariam, in cuius confabricatione iuſta uidetur fuiſſe natura, ut dicere aſſueuit Hippocrates, quæ ridiculam animam ridiculo circumueſtiuit corpore. Propterea Therſitis turpitudinem expreſſurus graphicè Lycophron πιθηκόμορφον illum nuncupauit, ideſt ſimiæ conſimilem, quam etiam Arimum Tyrrheni uocent. Tatianus uerò orator eſt ſimiæ cognomentum indeptus, quod omnia ingenioſius imitando exprimeret. Nam quod humani corporis nuditatem, ueluti probroſam obijciunt Plinius & Plutarchus: ſciant auctores clariſſimi, nos ita naturæ rerum etiamnum patrocinari poſſe, hominem nudo maximè omnium, & intecto inobſeptoq; naſci corpore, unde & ὀλιγότριχον dicunt Græci, & μικρότριχον, ideſt paucis exiguisq; cõtectum pilis, quoniam minimum in eo ſit terreni recremẽti. Quæ ratio efficere quoq; creditur, ut ungues item minimos proportione ſit ſortitus. Propterea rectius Ariſtoteles, uir in omni ſcientia ſummus: Qui autem, inquit, hominem non bene, ſed deterrimè omnium animalium conſtare aiunt, nudum enim improtectum atq; inermem creatum referunt, non rectè ij ſentiunt. Cætera enim animalia unum auxilium habent: idq; nullo pacto ualent permutare, ſed quaſi calceata ſemper dormire, ac omnia agere, nec ueſtitum unquam deponere pleniorẽ. At homini multa habere præfultui auxilia licet, atq; ſubinde mutare. Quid quod Auicenna doctrina tertia fen primæ primi, Humani corporis cõſtitutionem, quã Græci uocant κρᾶσιν, nos etiam temperaturam, temperationem, fermẽtationem quoq;, ſemilatini complexionem dicunt, eſſe ſcribit, temperatiorem, quàm uel ſit uſquam, uel poſſit eſſe omnino, addita etiamnum uirtutum diſpoſitione cõgrua, quibus agat, patiaturq;. Quando contribuit deus cuiq; animãti, & membro pro dignitate, quod actiones innatas adiuuet, quantum patitur ratio, & naturæ decor. Adde, quod ab Auicennæ doctiſſimo interprete traditũ, adnotauimus: Si obduruiſſet, inquit, homo ut lapis, ore quidem eſſet inſignis: ſed nec loqui omnino poſſet, neq; item oculis uti: proinde ſimulacrũ foret uerius mutum, quàm homo: ſiquidem ſenſus quilibet, & uoluntarius motus organum molle requirunt, ac lentum. Queruntur, Seneca inquit, diuinorum munerum iniqui æſtimatores, & profeſſi quoq; ſapientiam, quod non mole corporis æquemus elephantes, uelocitate ceruos, leuitate aues. Vix ſibi quidam temperant, quin eouſq; impudentiæ prouehantur, ut naturam oderint, quod infra deos ſimus. At quanto ſatius eſt, ad contemplationem tot tantorúmque beneficiorum reuocare mentem, & agere gratias, quod nos in hoc pulcherrimo domicilio uoluerit parens deus ſecula ſortiri, quod terrenis præfecerit. Quicquid negatum nobis eſt, dari non potuit. Quanto ualentiora animalia ſub iugum mittimus? quanto ueloci͏ora aſſequimur? Quàm nil eſt mortale non ſub ictu noſtro poſitum? Tot uirtutes accepimus, tot artes: animum deniq; ſyderibus ueloc͏iorem. Circumeas licet cuncta, nihil inuenies, quod eſſe malis. Porrò ut ſcientiſſimè in Moralibus Plutarchus colligit, equi celeritas in noſtra cedit emolumenta, canum pugnacitas hominem tuetur, piſcium, ſuum, id genus cæterorum alimur corpulentia. Elephas terribilis eſt ille quidem & uaſtus corpore, ſed adeo nobis obnoxius, ut tantam molem in ludicra uerterimus, & ſpectacula panegyrica, quando ſaltationes condiſcit, & adorantium modo genua ſubmittere atq; etiam porrigere coronas. Quin id accepimus quoq;, neutiquam ſilentio inuoluẽdum: elephantũ literarum Græcarũ ductus perdidiciſſe, & ne quid admirationi deſit, etiã perſcribere ſolitum. Nam & equum ita edoctũ, in Traiano ſcribit Dion, ut regem adoraret. Quamobrem, ſi cui hoc nomine uilior eſt, ac putet hominis ſtatus, ſic fermè reſponderi poſſe uideo. Non ineſt quidẽ nobis leonis robur, non leporum pernicitas, non aquilæ uiſus, non piſcium in natando agilitas, non taurorum impetus, non canum ſagacitas: uerum ineſt prudentia, ineſt ratio, ineſt diuinior mens, qua unicuiq; iſtorum dominamur ad ſatietatem, uertimus ad delicias, excarnificamus, & utcunq; libuerit, uerſamus, ſeu patinarium uelis, ſeu aſſum malis, ut Plautino utamur ioco. Adijce, quòd ſocietas innata homini aduerſus uiolentiſſima quæque nos communijt ualidiſſimè, & in alienæ naturæ tranſmiſit imperium, ac dominari etiam mari iuſſit. Cõqueritur quidem Plinius, primam roboris ſpem, primumq; temporis munus quadrupedi ſimiles nos facere. At efficit hoc naturæ potẽtia, quippe ſuperiora corporum ea ætate inferioribus, alioqui teneritudine inſigni præmollibus, tum magnitudine, tum

ne, tum pondere præſtant plurimum. Quæ ratio efficit neceſſariò, ut manibus pedum uſce utatur infans, qui mox robur indeptus ſurrigit corpus, & hominis proprium agnoſcit ſtatum: donec ſenio areſcentibus ſupernis incuruetur plerunq;, infernis craſſeſcentibus, in muliere præſertim. Scribit idem Plinius, Virorum cadauera fluitare ſupina, fœminarum prona, uelut pudori earum parcente natura. Verum & hoc naturali prouenit ratione, quando mulierum antica poſticis longe pernoſcuntur ponderoſiora uteri reſpectu, & mammarum, quod in homine contrà fit omnino. Quæri hac parte & illud poteſt, Vndenam fiat, quòd uniuerſim inter animantia iuſtæ magnitudinis quibuſdam adſint corpora, nonnullis uero citra. Cæterũ ab phyſiologiæ ſtudioſis ratio ferè promi duplex aſſueuit: alteram ex loci promunt anguſtia, de alimenti inopia reliquam. Sed enim pumiliones arctior locus concinnat: latitudo nanque illis & profunditas laceſſita uiſitur haudquaquam. Verũ parentibus euadunt breuiores multo, ueluti rectis lineis in aduncas reflexis, cuiuſmodi agnoſcimus ferè tabernulis quæ inſunt picturas, breues utiq;, at latas tamen, profundasq;. Verum quibus alimenta ſuppeditarint parcius, his fermè prætenuia ac prorſum puerilia conſtant membra. Pumiliones alias & pumilos dici comperias: quanquam enerues quoq;, ac molliculi nuncupentur pumili. Quod Placiades ſcribit. De arboribus item pumilionem dici, Plinio credimus: quem horoſcopo in tertia ſcorpij parte conſtituto, naſci, Iulius Firmicus auctor eſt.

Cur ſit erectæ ſtaturæ homo. Cur plantæ contrario nobis modo ſe habeant. Piſcis qui dicitur cæli inſpector. Cap. XI

QVid uero ſibi uult ſurrecta hæc corporis figura? an non id oſtentat bonum, & ſubinde ingerit ingratis, cui cætera in brutis nequeant comparari? Equidem ſic arbitror, inde commoneri omnes, Non eſſe hic nòs, ut incolas & habitatores, ſed quaſi ſpectatores ſuperarum rerum atq; cæleſtium, quarũ ſpectaculũ ad nullũ aliud genus animantiũ pertinet. Propterea Mercurius inquit, generatio hominũ ad diuinorũ eſt operũ cognitionẽ, teſtimoniumq; naturæ, ad imperandumq; omnibus, quæ cælo teguntur, ad cæleſtium diſcurſum ſuſpiciendum, ad poteſtatem dei & naturæ progreſſus: ut deniq; ijs ipſis quæ in uita ſuſpexeris, mox feliciſſimè hinc emigrans perfruaris, cæli tranſmittens limites in diuinæ maieſtatis perpenſione, ſicuti noſtræ religionis placitis, & Platonicorum ſancitur. Et erectæ quidem figuræ ratio euidens hæc, quæ finem nobis præſcribit. Additur & humanæ formæ ratio conſimilis animæ cæli in receſſu ab contrarietate omni: ipſa quippe producta eſt in umbra intelligentiæ, ſicuti Iſaac dicere conſueuerat. Proinde dicitur homo collimitiũ, & orizon corporeorum & incorporeorum: cuius ſuperna ſunt ſuperna ſimpliciter, ſcilicet uniuerſi. Quæ uero ipſum hoc efficit ratio, in calore eſt, ac ſpiritu, quibus inter cuncta animantia fœcundior homo eſt, propriæ molis reſpectu, circa præcordia in primis, & ſpiritalia membra. Quo fit, ut erigatur corpus propulſione ſpiritus & ſanguinis ad ſuperna. Facit ad id & elementorum nexus, quibus humanum corpus eſt compactum, quando æquabili maxime pondere ad eius coiere compagem. Quamobrem libro De partibus quarto Ariſtoteles: Solus, inquit, animalium omnium homo erectus eſt, quoniam eius natura atq; ſubſtantia diuina eſt. Officium autem diuini eſt intelligere atq; ſapere, quod non facile eſſet, ſi uaſta corporis moles aſſideret: pondus enim tardiorem reddit mentem & ſenſum communem. Propterea concretione ac pondere grauiore opprimente, corpora uergere in terram neceſſe eſt. Accedit ijs & diui Thomæ auctoritas in libelli expoſitione qui eſt De iuuentute & ſenectute, qui aſſignaturus ex mente Ariſtotelis rationem, cur plantæ contrario nobis modo ſe habeant: Eſt, inquit, erectus homo duabus ex cauſis, ſimul quia eſt animaliũ perfectiſſimus, acceditq; plurimum ad cæli æqualitatẽ, ſimul quia proportione corporis calidior eſt alijs omnibus. Calidi uero proprium eſt in arrectum tollere. Animalia reliqua medio ſe habent modo, quoniam minus ad cęli æqualitatem accedunt, minusq; habent caloris erigentis. In plantis autem res omnino contraria eſt, quia immobiles ſunt, ſuperiorq; in illis portio eſt, unde alimentũ recipiunt: id uero in radicibus contingere, manifeſtum eſt. Proinde Ariſtotelem dicere, illas habere oris proportionem. Plantæ item imperfectiſſimæ ſunt, minusq; genuini etiamnum obtinent caloris, quàm bruta, nihilq; quodammodo ad cæli æqualitatẽ accedunt. Ideoq;

quod

quod in illis ſupremum eſt, in uniuerſo imum agnoſcitur. Porrò ne quid per incuriam
tranſiliamus, auctor Galenus eſt: ſic nos promptius & commodius multo manuum uti
miniſterio. Quicquid enim contrectamus, uel ſtantes id agimus, aut omnino ſedentes,
prorſum uerò nil proni, uel ſupini: ſiquidem poſitū huiuſmodi ferè artes neſcire. Quod
uerò de cæli ſuſpectione protulimus, multo excipit riſu Galenus idem: quando proce-
rioris colli auitia longe id facilius ualeant implere. Eſſe quoq; piſcem ait, ab re cæli in-
ſpectorem nūcupatum, quod uel inuitus ſuſpiciat perpetuo. Addit, qui iſta tradant, non
uideri Platonem intellexiſſe, à quo proditum ſit, ſuſpectari à nobis, nō ubi quis caput re-
clinet oſcitans, ſed cum mente cæleſtium corporum, cælitumq; naturam attingat.

Quàm multa ſint in corpore humano admiratione digna. Quæ ſit in corpo
ribus pulchritudo. De humoribus quatuor humani corporis. Quid ita fun-
ctos fato dicamus Alibantas. Segniciei in motu ratio: item animoſitatis, &
contentioſæ naturæ. Idioſyncraſia quid. Medicina uera cur dijs attributa.
Cur ingenioſi aliqui, aut obliuioſi. Cur triſtes, aut hilares. Item de ſanguine,
ac bile atra. Plinij locus reſtituitur libro ſecundo. Cacochymia, & Plethora
quo differant. Ichores quid, & Enhæmum. Cur ſanguis dicatur ἔαρ. Lac
quid. Cap. XII

IN corporis uerò humani fabrica ingerunt ſe plurima ſingulari digna admi-
ratione, quæ ſingillatim ac curioſe contenteq; ſi quis exſequi curet, uix repe
rietur finis ullus. Siquidem quæ communia nobis ſunt cum brutis, tanto ex
quiſitiorem in corpore humano rationem habent, ut impius omnino cen-
ſeatur, qui artificis eminētiſſimam ſapiētiam iniqua perpenderit lance. Nec
diſpicio nunc quo ingenio, qua rerum inſigni opportunitate corpora noſtra ſint oſſibus
ſolidata, peruincta neruorū ui, ad omnem motū aptiſſima, ſiue procurras, ſiue retroagi
aut circumagi opus ſit, nō minore aſcendēdi, uel etiam arrependi occaſione, utcunq; om
nino libuerit, & quidē nullo ferè conatu, ut eos taceam qui agilitate incredibili per cir-
culos corpora immittunt, & uitilium modo tam uariè inflectuntur, ut ne ceræ quidē ſe-
quacior uideatur natura. Illa uerò cuiuſmodi laus eſt, in humana facie, uultuq; tantā ag-
noſci diuerſitatem, ut inter tot millia hominum indiſcretas effigies reperire nō ſit, aut ra
riſſime admodum ſeſe occaſio oſtenter, nec ab miraculo res abſit? Quod ſolertiſſimum
artificis ingenium in pauciſſimis prorſum aſſecutum fuerit. Quid illa loquēdi uarietas?
quæ quamuis initio terra uniuerſa eſſet labij unius, eò increuit, ut mirari ſatis nō ſit, quū
præſertim diſſoni oris quiſpiam non ferè cenſeatur hominis uice, inde etiam nato pro-
uerbio, Obſurdeſcere hominē in aliena lingua. Iam uero corporum pulchritudo quàm
appoſita, quamq; uſui omni accommoda? Nec eam nunc intelligo, quæ ex colorum li-
nearumq; concinnitate conſurgit, quāquam nec iſtam fruſtra deſyderaris. Sed hanc pru-
dentes tum effictam, tum notham rentur pulchritudinem. Siquidē alia ἀνδραποδοκάπη-
λος, ſiue mango corpora laudabit, alia Hippocrates. Ille enim peregrinis nugis, & arti-
ficio omni uenuſtatem, ut Galenus docuit, adſciſcit: hic ueram adiudicabit pulchritudi-
nem, quæ optima conſtet corporis conſtitutione, quam ex actu pernoſcimus, ſicuti De
utilitate partium ſecundo, comprobat Galenus idem. Hanc uerò in membris extimis
præcipuè attendunt peritiores, quādo intimis, quia latitent, nō utique pulchritudinem,
ſed utilitatem attributam incredibilem uolunt. Eſt uerò conſtitutio optima, quæ omnes
habet particulas, quæq; ex ijs profluunt, emolumenta ad actus organorum peraccom-
moda. Corpus huiuſmodi bene habitum euphoron Græci uocant, id eſt εὔφορον. Illud ue
rò in corporis humani compage cuiuſnam modi eſſe creditur, quòd arte mirabili, ut mū-
dus, ita etiam homo quatuor conſtare uidetur elementis, uti decimo Simplicis medici-
næ auctor Galenus eſt, ſanguine, pituita, & utraque bile tam atra quàm flaua? nam ſan-
guis aeri aſſimulatur, pituita aquæ, flaua bilis igni, terræ uerò quæ atra dicitur bilis. Si-
quidem horum ſingula elementorum habent qualitates, ut τετραφάρμακον quoddam
poſſis dicere, ac ueluti moretum: nec tamen omnino modo eodem, hoc eſt non per mi-
nutiſſimarum partium appoſitionem, ſed per tranſmutationem & unitatem ita cōcreta
generantur corpora, ut ſeparari niſi ab eo, cuius iuſſu coiere nequeant. Quoniam uerò
calens humectatio uitam prorſus continet, frigida autem areſactio mortem, hinc factū

ut uita functos dicamus alibantas,ceu ſint ἄνευ λιβάδος,ideſt citra humoris portiuncu-
lam.Sed illud grauius multo,quibus frigidior ſuccus in uentre, aut in toto corporis ha-
bitu collectus eſt,hos ad motum eſſe ſegniores,compertum eſt.Sic & qui plethorici uo-
cantur, qui æquabiliter ſe habentibus ſuccis abundant nimium ,& quos recens afflixit
frigus.At illi impenſius etiam qui natura frigidiore ſint . Iam his longe inſignitius,ſi fri-
giditati humor acceſſerit . Quis uerò temperatura præſto calidior fuerit , hi prorſum &
ſunt animoſi , & certaminis cupidiores , adq; actionem prompti nimio plus . Nec illud
prætereundum,dici pleriſq; medicorum idioſyncraſiam priuatam uniuſcuiuſq; tempe-
raturam corporis , quam aſſequi coniectatione uel perfectum medicum exactius , ren-
tur impoſſibile:quo nomine, Galenus inquit,ueram medendi ſcientiam Aeſculapio at-
tribuunt,ac Apollini.Guſtu porrò ſanguis dulcis, pituita ſalſa, flaua bilis amara,atra ue-
rò acuta . Fons ſanguinis eſt cor . Ex ſanguine ſpiritus . Sed per cordis partem dextram
manat ſanguis, per ſiniſtram promicat ſpiritus . Flaua bilis ex iecore, atra ex ſplene, pi-
tuita ex cerebro. Eſt uerò ſanguis calidus & humidus , pituita frigida & humida, flaua
bilis , calida ſimul & arida, atra denique areſcit cum frigiditate.Ex ijs uerò quatuor no-
ſcuntur corporum conſtitutiones : uerum ante has intelligit medicorum ſchola , quam
temperatam uocant,ſicuti Conſtitutionum ſecundo prodit Galenus , & quarto Colli-
get Auerrois,ut de Auicenna interim taceam , ſecunda primi, doctrina tertia. Quod au-
tem hominum alij ſint hilares, triſtes alij: cauſa, ut inquit Hippocrates, in elementis eſt.
Nam qui defecatiſſimi ſunt ſanguinis ,ridibundi ferè ſunt , uiſu , corporeq; floridi , &
quandoque coloris uenuſti . Homerus quoq; de caloris copia riſum profluere, inibi ui-
detur indicare,ubi γέλωτα ἄσβεστον , ideſt inextinguibilem dicit riſum . Quin & gramma-
ticis ſuboluiſſe uidetur,à quibus γέλως deduci traditur ab ἵλη , quæ uox caliditatem no-
bis indicat.In quibus uerò flaua exuberat bilis, agiles hi, leues mente , ingenij celeris &
iracundi. Qui atra bile abundant, inertes ſunt, puſillanimes, timidi. At pituitoſi, ſegnes
& frigidi. Ex pituitæ dulcis affluentia ſomni copiam profluere , coniectant medicorum
ſcholæ,uelut ex acetoſis famem , ex ſalſis ſitim, ex crudis ſitis interpellationem . Homi-
ni autem meminiſſe & ſapere ex temperamẽto aduenit cerebri, nempe cum medio mo-
do habet,ut neq; calidum,neque frigidum ſit . Nam obliuio ex frigido gignitur cerebro
magis,quàm ratione alia.Ideo morbus quod delirium nuncupatur, à febribus gigni tra-
ditur exurẽtibus: ſicuti redundãte humore frigido in cerebro,enaſcitur lethargus. Hinc
commoneor,ut Plinij locum, nemini hactenus animaduerſum , quod ſciam , ad libram
exactius reuocem libro ſecundo capite octuageſimo,ubi legitur modo, Truces uerò ex
cæli rigore has & illas mobilitates habentes. Reponendum autem ſic , Truces uerò ex
cæli rigore. ut hic diſpungas, ſicq; inferas demum, has & illas mobilitate hebetes : ut gla-
cialem mundi partem incolentes, ac æſtu torrida, ingenio eſſe præpingui, percipiamus.
Id quod liquidò comprobant ſequentia : quippe medijs terrarum ſpatijs molles eniteſ-
cunt ritus,ſenſus eſt purus,ingenia fœcunda,totiuſq; naturæ capacia. Quæ autem de af-
fectionibus humorum quatuor adnotauimus , Scire oportet , nõ uideri ea omnino per-
petua:eſt enim ubi ſub uirginea,& miti facie,barbara,atrox & ferina prorſum lateat im-
manitas.Sub aſpernabili uerò,& cruenta minante uultu latet quandoq; amabilis & ex-
oſculanda clementia . Quibus uerò uenuſta frons & ridibunda , renidenſq;, æſtuant ſæ-
pe mœroribus,ac ſibi ipſis putent . Iam quoſdam inuenias ita lugubres aſpectu & inſe-
rio uultu & fronte obducta , inſtar uicti Marſyæ , ut Saturni mancipia planè uideantur.
At quum attentaris,bone deus,quàm ſereno ſunt animo, quàm facetoſo,quanta comi-
tate riſu omnia reſoluunt.Inter humores uerò ſanguis longè præſtantior cenſetur,ſiqui-
dem eſt ſpirituum materia,quibus maxime ſtat uita,& uirtutis uegetatricis operatio, at-
que item animalis. Deinde,quia ad uitæ principia accedit amplius,quum ſit artempera-
ti caloris, humectiq;:præterea alit efficacius,inſtauratq; quod intercidit, proinde naturæ
theſaurus habetur:&,ut Plato inquit,carnium,& uniuerſi corporis pabulum,quo pere-
unte,confeſtim inſequatur mors.Bilem atram,ſeu μελαγχολίαν ueluti ſordes intelligunt
feculentas,diſſitas plurimum ab uitæ principijs , lætitiæ hoſtes ac liberalitatis , ſenio &
morti uelut cognatione iunctas. Ex medica illud eſt doctrina, ſi ex æquilibrio augeſcãt
chymi,affectionem innaſci,quam πλῆθος dicunt,ac πληθώρην. Vbi uerò bile flaua,aut ni-
gra uel phlegmate aut humoribus,quos ὀῤῥώδεις uocant , offertum uiſatur corpus, caco
chymiam

chymiam nuncupant, non Plethoram: humorem pituitoſum,ac frigidum Praxagoras uitreum nominabat. Diocles monebat, Maio menſe augeſcere in hominibus pituitam, & ἰχῶρας dulces: æſtate uerò flauam bilem, & amaros ἰχῶρας, eo utiq; uocabulo ſanguini humores innuens permixtos. Scire tamen licet, Ichoras Græcis quandoq; pro humoribus in corpore ſeu corruptis, ſeu integris accipi. Lego apud eruditos, quod equidem relatu dignum cenſui: pituitæ ſpeciem ingenerari quandam gypſo aqua macerato perſimilem, ſed membrorum nodis præcipue, Vbi decoquentis ui caloris ſæpe fiat perinde ac gypſeus lapis, mirabili etiam mulieris exemplo, quam diu moleſtum uexarat onus ſphondylorum ac rhenum. Ea cum ſcabendo, pruritu titillāte, cutem lancinaſſet, lapilli exciderunt numero decem & octo, magnitudine quanta in teſſeris uiſitur, colore planè gypſeo. Cæterum ex quo cœpimus & miraculum ex ſanguine ſubtexamus alterum. Vnde enim fiat, ut in uulneris auctorem, ſi ſuperueniat intra horas plus minus ſeptem, proſilire pernoſcatur? Nempe qui uulneratur ac perimitur, in aſſilientem dolenter conuertitur, cogitatio ultionem expetit auide, ad id repente inardeſcit bilis, à qua mox ſuccenditur ſanguis, raptimq; tota ui ſeſe ad uulnus proripit, tum fomenti cauſa, tum uindictæ. Conuolant ſpiritus inſimul, qui inſita leuitate mox auctorem circumſiliunt, cuius calore perſeuerant, perſiſtuntq; aliquandiu. Quo tempore, ſi uulnus inſpiciat is cominus promitur in eundem ſanguis, tum calore necdum extincto, tum quod nec agitatio quieuit interior, ſimul quia uel prius in illum ſeſe concitarat. Porrò quoniam ſpiritus ſuos repetit ſanguis, ſuumq; proliciunt ſanguinem ſpiritus. Sunt ex theologis, qui in deum refundant euentus cauſam, ut horridius fiat peccatum, ac deteſtabilius. Illud auctarij fuerit loco, inter medicamenta eſſe, quod uocetur enhæmon: quod ut ex Hippocrate quarto Therapeutices inquit Galenus, κωλύει διαπνεῖν, καὶ ἀναξηραίνει. Nam & primo Problematum Ariſtoteles, ſupprimi ab eo ſanguinem ſcribit, ac materiæ inutilis cōfluuium reprimere. Ita enim effici, ut uulnus ſimul & inflammatione careat, & unitati ſit opportunum. Porrò, quæ cruentis iniicienda cenſemus, acria ex parte magna ſunt, quo acerbitate ſua aſtringere queant. Deniq; medicamentis conſtant non pinguibus: ideoq; Alipenenuncupantur. Cæterum & ulcus enhæmum dici Galeno quandoq; obſeruauimus, tanquam cruentum intelligas, καὶ πρόσφατον. Nec illud præteriero, in Alexipharmacis Nicādri ſanguinem dici ἄαρ, quoniam uere plurimum exundet. Certe eatiten ſunt qui hæmatiten dicant lapidem. Lac, ut phyſici produnt nonnulli, ſanguinis ſpuma eſt, quo nomine, inquit Varro, nutricem oportet eſſe adoleſcentem, anuis enim ut ſanguis deterior, ſic lac.

Spiritum plura ſignificare. Branchus quid. De animali ſpiritu, uitali, naturali. Ingeniorum diuerſitas unde ſit. Cap. XIII

SPiritum, ſiue πνεῦμα modis dici pluribus, non grammaticis modo notum, ſed & medicis: uno enim modo de anhelitu pronuntiatur, ut apud Hippocratem, Galeno teſte Prognoſticorum prima: Spiritus ſi frequens ſit, dolorē & ſuccenſionem ſignificat in his quæ ſunt ſuper diaphragma. Et apud Quintilianum libro undecimo: Eſt interim, inquit, & longus & plenus & clarus ſatis ſpiritus, non tamen firmæ intentionis: ideoq; tremulus, ut corpora, quæ aſpectu integra neruis parum ſuſtinentur. id Græci βράγχον uocant. Alio item modo uentum indicat, deinde & ſubſtantiam incorpoream, rationalem. Nam ſic angeli uel intelligentiæ, & anima, ſpiritus ab theologis nuncupari ſolent. Poſtremò autem eſt ſpiritus ſubſtantia ſubtilis, aerea, dilucida, ex tenuiſſima quaq; ſanguinis parte producta, ut deferatur uirtus à præcipuis membris ad reliqua, quo ptoprios ualeant actus exercere. Spiritus hic ad ſanguinem ita ſe habet, ut ad ignem ſcintilla. Galenus libro De uirtutibus noſtrum corpus diſpenſantibus, duo tantum facit ſpirituum genera, uitalem, & animalem. At Therapeutices duodecimo, naturalem etiam addit: ita uerò ut ambigens de eo uerba faciat, & per conditionem. Auerrois ſecundo Colliget (ut barbaro, ſed ſcholis tamen pertrito uiamur titulo) duos facit ſpiritus, in corde uitalem, at animalem in cerebro. Sed primo Canticæ addit etiamnum ipſe naturalem, quem ex uapore gigni interpretatur depurato detерſoq;. Cuius ſedem, inquit, ſtatuit Galenus hepar, unde tranſmittatur in corpus reliquum. Ariſtoteles autem cor, in quo deprehenditur manifeſto. Præcipuum uerò inſtru-

mentum quo uigent reliqua, eſt per neruos in cor & iecur deſcendens ex cerebro ſpiritus animalis. Vitalis autem ſpiritus ex corde profluens, multa eſt tenuitas quæ ad corporis membra inuehitur per arterias, cauſa cognati, inſitiq́, ac uitalis caloris exiſtens, & proinde etiam uitalis nominatur. Hic etiam per arterias ſeſe attollens ad caput materia ſpiritus fit in cerebro, quodamq́ moderamine ſeſe omnis ſenſus & imaginationis & memoriæ, appetitusq́ & motus, necnon in ratione utentibus opinationis & intelligentiæ inſtrumentum abunde ſuggerit. In primisq́ ſeſe animæ offert, & quò illa intenderit, irrumpit: quamobrem etiam animale nuncupatur inſtrumentum. Verum tamen iuxta eius temperiem uariam uarias ac diuerſas anima quoq; perficit actiones. Vnde & ingeniorum naſcitur diuerſitas, quod & in brutis animaduertimus. Quædam enim rationi propiora uidentur, pro ſpiritus qui cerebrū occupauit qualitate. Quanquam & acutiora deprehenduntur ingenia, & ad intelligendum aptiora eorum qui terras incolant eas, in quibus aer ſit purus ac tenuis. Quin & quibus ueſcare cibis ad mentis aciem intereſſe plurimum, coniectant.

Quid arteria, & quid uena: origo utriusq;. Vena an dicatur de arteria, contra Gellium. Hæmorrhagia quid. Anaſtomoſis. Diapedeſis. Parocheteuſis. Antiſpaſis. Iſchæmon. Arteriæ tunica an coeat ſoluta. Colletica. Epuletica. Cirſos. Varices. Cap. XIIII

QVoniam uerò ſanguinis ſpiritusq́ facta nobis mentio eſt, quibus implendo deplendoq́ uitam reficit natura, uel perdit, congruum fuerit, hic potiſſimum uenarum, quas dicunt ſanguinis riuos, & arteriarum, quas ſpiritus uocant ſemitas, rationem paucis attigiſſe, primumq́ rerum ipſarum finitionem. Venā igitur ſanguinis eſſe conceptaculum dicunt, ſiue (ut medici nuncupant) uas, mixti confuſiq́ cum ſpiritu naturali, in quo ſanguinis plus ſit, ſpiritus autem minus. Arteriam eſſe uolunt ſpiritus conceptaculum naturalis mixti confuſiq́ cum ſanguine: in quo ſpiritus ſit plus, ſanguinis minus. Id uerò plane obſeruatione dignum ex Galeni doctrina, necnō Cordubenſis Moyſi, Aphoriſmorum particula prima: eum qui ſit in pulſantibus uenis ſanguinem uideri eſſeq́ modi non magni ac prætenuem, adq́ fumi naturam proxime accedentem. Rurſum qui eſt in uenis non pulſantibus, ſpiritum eſſe modicum item ac omnino nebuloſum. Venarum exortum omnes ferè à capite atque cerebro deducunt, ſed errore maximo, ut tertio De animalium hiſtorijs auctor Ariſtoteles eſt, qui earum naturam deprehendit huiuſmodi: duas uidelicet intra pectus uenas contineri, ſpinæ appoſitas: altera quarum maior ſit, minor altera: ſed maior, inquit, priorem partem adit, minor poſteriorem: & maior dexteram potius ſedem obtinet, minor ſiniſtram: quam ahortam nonnulli uocant, eo quod neruoſa eius pars conſpici uel in mortuis potuit. Ambæ ex corde originem ducunt, tranſigunt enim totæ cætera uiſcera, per quæ tendunt ſuam ſeruantes naturam. Deinde exſequitur Philoſophus, qua ratione illarum utraq; in totum diſpergatur corpus, ea tranſponere ac uelut conuaſare uniuerſa, non fuit conſilij, ne pragmatia noſtra hæc de homine exeat in immenſum. Qui curioſius iſta perquirit, locum habet quem adeat. Auicenna item doctrina quinta fen primæ primi, Arterias eſſe corpora ſcribit ſinuoſa, in longum porrecta, neruoſa, ex corde propagata: quibus inſit motionis uirtus per diaſtolen & ſyſtolen, ideſt per diſparationem & contractionem, ut inde cordis euentatio comparetur, & ab eo fumidus ſegregetur uapor, & membris corporis diſtributim infundatur ſpiritus. Venæ autem, inquit, arterijs quidem perſimiles ſunt, ſed ab hepate manant ac quieſcunt. Earum munia ſunt, membris ſanguinem inſinuare. Scitu uerò non indignum parte hac, ab Hippocrate, ſicuti ab uetuſtioribus item alijs, duo genera uaſorum, quibus contineatur ſanguis, nuncupari uenas, non ut ab iunioribus, alterum tantum, cui non inſit pulſus. Id quod eſt ſecundo De morborum interſtitijs ab Galeno confirmatum, & A. Gellij ſententiam reuellit inſigniter, ſed & Quintilianus ſeptimi libri fine, uim appellat ſentiendi uenarum pulſus. Plinius quoq; libro item ſeptimo, Venarum dicit formicantem percuſſum. Auicennæ eruditus interpres dubium uideri ſcribit, profluant'ne ab hepate uenæ, quum Ariſtotelis (inquit) ſententia ſit, uenas & arterias à corde initia ducere. Galenus quarto De utilitate partium, non pulſantes uenas, tunicæ unius ab hepate ortum habere ſcribit. Idem approbaſſe Auerrois uidetur prim

Colliget, capite De uenis. Etiam ſi in libro De diſpoſitionibus cordis, aſſerere non ambigat, Eſſe in corde cibalem uim, ſpiritus quoq; & uenarum ac neruorum propaginem. Ego uerò Galeni doctrinæ cēſuerim inhærendum, quam niti experimento ſcimus. Apuleius in libro De dogmate Platonis: Exaduerſum, inquit, cordi uenarum meatus oriuntur, per pulmonis ſpiracula uiuacitatem trāsferentes, quam de corde ſuſceperunt, & rurſus ex illo loco diuiſæ per membra in totum hominem inuehunt ſpiritum. Cœlen, id eſt concauam dici uenam maximam, quæ ab corde initia ducat, auctor eſt Pollux. Illud adieciſſe, puto, nil obfuerit, Hæmorrhagiā dici ſanguinis fluorem, uenis uel ruptis uel conuulneratis. Fit autem Hæmorrhagia, quæ anaſtomoſis, ideſt ἀναστόμωσις nuncupatur, ex uaſis, ſeu conceptaculi imbecillitare, & impetu copioſiore affluentis ſanguinis ad eius os. At quæ dicitur διαπήδησις, hoc eſt diapedeſis, tunica conſit rareſcente, ac ſanguine attenuato. In hæmorrhagijs ex Hippocratis inſtituto auertitur ſanguis aut parocheteuſi, aut antiſpaſi. Et parocheteuſin quidem intelligunt, ubi in propinqua corriuatur loca: antiſpaſin uerò quum in oppoſita: ueluti ex ſupernis demananre ſanguine per nares, fit ἀναῤῥοχέτευσις: at per inferna, uti per ſedem, ἀντίσπασις. Sed & in occipitio, ſi per nares profluuium infeſtet. Hæc enim obiecta item accipimus. Iſchæma denique, ideſt ἰσχαῖμα, ſunt, quæ ſanguinis comprimunt fluorem, medicamina. Porrò & id obſeruatione non indignum. A quibuſdam traditum, Arteriæ tuniculam unam eſſe duram adeo, & χερσώδη, ut omnino ſit conſolidationis neſcia. Sic enim ſymphyſin interpretamur: quippe mollia tantum corpora adglutinationem admittere. Nam lapidi non concreſcit lapis. Experimento tamen ſe Galenus aduertiſſe prodit, coiſſe quandoq;: ac arteriæ naturam eſſe utiq; dyſphyton, ideſt quæ coaleſcat difficulter, non eſſe tamen prorſum aſymphyton, ideſt ab coalitu ſeiunctam. Quæ uerò conſolidant, ſymphytica dicuntur pharmaca: ſicuti colletica, quæ adglutinant: epulotica, quæ cicatricem inducunt. Cirſos dicunt ueteres Græci, ac medici præcipuè, quum toto corpore amplius uenæ dilatantur. Quum uerò in cruribus, ixias uocant; nonnulli ex alia ſcriptorum decuria, uarices uocant Latini.

Pulſus quid. Item de ratione pulſuum digna ſcitu. Qui ſit formiculans percuſſus, & uermiculans. Plinius declaratur. Microſphycti qui intelligantur. Caput XV

IAm uerò ut ueluti per gradus quoſdam hominis nobilitatem attingamus ratione corporis, cui non uideatur diuinæ ſapientiæ miranda benignitas, quæ ſummo ſtudio peculiarius ſemper impertitur, quo à brutis inſigniter ſeiungamur? Siquidem pulſuum ratio quàm mira eſt? quàm uere diuina? Qui in cacumine membrorum euidentes ſunt morborum indices, in modulos certos legesq; metricas per ætates citati, aut ſtabiles, aut tardi. In ijs obſeruatio crebri aut languidi ictus gubernacula uitæ temperat. Quo quid parte hac præſtantius? aut quid æquè neceſſarium? Pulſum uerò, ſiue (ut Græci dicunt) σφυγμόν, ſic fermè finiunt, Vt eſſe intentionem motus dicant, & remiſſionem in corde & in arteria, naturalis, non arbitrarij. At ueteres medici etiam ſic: Pulſus eſt diſparatio & contractio indiuiſibilis arteriæ ac cordis, uel ſubſultio & palpitatio uel ebullitio uenæ & arteriæ. Vnumquenq; uerò pulſum eſſe compoſitum, Auicēna ſcribit, ex motibus duobus. Quibus duplex item accedat quies: nam inter motus duos, & quidem contrarios, neceſſe eſt intercedat quies. Neq; enim fieri poteſt, ut motui continuetur motus, quoniam unicuiq; præſcribitur meta ad quam tendat, quò ubi ſit peruentum quieſcat. Syſtoles uerò ſeu cōtractionis motus, à pleriſq; medicorum haud percipitur. Tunc enim à manu recedit arteria, tactus uerò non prouenit, niſi ſenſibile tangentem contingat. Galenus medicinæ ſcientiſſimus, cuius Auicenna ſe fatetur interpretem, proinde ſcribit, Remiſſionem huiuſmodi non obſeruaſſe diu: mox uerò curioſius ſolicitiusq; intendentem adeptum nonnihil: deniq; ita progreſſum, ut pulſuum ianua ſibi pateſceret omnino. Sed cur'nam inſtitutum, brachiorum arterias obſeruare potiſſimum? Nempe, inquit Galenus idem in libro qui eſt ad pulſum Iſagogicus, quia paratior eſt pars ea, atque irem prolatu honeſtior. Accedit, eius loci pulſum eſſe uniformem maxime atq; in neceſſitare perutilem. Nam & arterias eiuſmodi patentiores nouimus, quia pars ea minimè ſit corpulenta, nec abeſt ordinis rectitudo, qua in

eum locum à corde corriuatur arteria,nuſquã ferè anſractibus ſinuata. Adiuuat & propinquitas,pręcipuè ſiniſtri brachij,quo uberius ſe promit à corde uirtus. Quia uerò ſeptimo Naturalis hiſtoriæ Plinius inter ſigna ingruentis mortis inæqualem formicãtemq́ uenarum percuſſum appoſuit: Formicantem pulſum Galenus capite tertio libri De tactu pulſus,intelligit minutum, denſum, ac ſumme debilem, qui uelocitatis opinionem exhibeat,quum ſit minime uelox.Raſis auctor & ipſe fidei haud labefactatæ, nec dilutæ,decimo Almanſoris, pulſui nuper æditi infantis eſſe ſimilem tradit. Philaretus quærit,quo diſtet ab formicante uermiculans percuſſus: & hunc quidem putat quandoque conuerti demutariq́ in melius, eius item amplius patere inæqualitatem. Formicantem uerò uirtute prorſum intermortua fieri,& interitum prænuntiare. Memorandum uerò Microſphyctos uocari quoq; Græcis, quibus puſilli ſunt uenarum pulſus, longitudine altitudineq́ ac latitudine minima,uti ab Galeno proditum eſt,ſurrecta arteria.

Quæ ſunt partes in animalibus ſimilares & diſſimilares: item de neruis. Quæ membra organica. Quoq; ab ijs differant, quæ animalium dicuntur partes. Cap. XVI

ANimalium partes,inquit Ariſtoteles, aut incompoſitæ ſunt, quæ ſcilicet in ſimiles ſibi partes diuiduntur, ut caro in carnes, & ob eam rem ſimilares, id eſt homœomeræ dicuntur. Aut compoſitæ, quæ aptæ ſecari in partes diſſimiles ſint,non in ſimiles,ut manus non in manus ſecatur, aut facies in facies. Quapropter diſſimilares,ideſt anhomœomeras nominamus. Eadem hæc Auicẽna ex Ariſtotele mutuatus doctrina quinta fen primæ primi cõſcribit: ſed addit,Diſſimilares partes dici membra organica,quod ſint animæ inſtrumẽta ad complẽdum motus & actus. Nam & Therapeutices primo Galenus aliud eſſe μόριον, ſeu μέρος, & aliud organum præmonſtrans: Organum,inquit, ὀνομάζω μέρος ζώου, τελείας ἐνεργείας ἀπεργαστικόν, οἷον ὀφθαλμὸν ὄψεως. Qua ſanè ratione oculus quidem animalis dicetur μόριον καὶ μέρος καὶ ὄργανον. At tunica ceratoides μόριον utiq;, ac μέρος: organum autem minime. Inter ſimilaria principem locum habere ait Auicenna os,mox chartilaginem, poſtea neruos, qui ſint corpora ex cerebro prodeuntia,ſeu ab nuca,alba,flexu mollia,& quæ non facile interuellantur,ea maximè ratione nata, ut eorum adminiculo membra & ſenſus non ſint expertia,nec motus.Sciendum uerò haſce partes haberi ac dici ſimplices ex ſenſus tantum iudicio, quoniam & ipſæ ex elementis compactæ ſunt: uerum quia in compoſitis non ſe actu promunt elementa,nec pernoſcitur portio ulla, cui non cõgruat appellatio totius & diffinitio eadem,ſimplicia nuncupantur & homogenea.

Oſſium ratio. Cornei cur dicantur, quibus ſunt oſſa concreta. Quot in humano corpore. Interim quæ oſſa dicuntur ſimenia,uel cynolopha: item ſeſamina,lambda,hyodea,catagma,helcos,rhegma,ſpaſma,apoſpaſma,teredon,lygyſmos. Poros quid. Cap. XVII

PLato in libro De uniuerſi natura,humani corporis explicans rationem: Os, inquit,deus artifex ita concinnauit,terram atterens puram lenemq́ miſcuit, madefecitq́ medulla, id poſtea in ignem iecit, mox in aquam merſit, rurſus in ignem,iterum & in aquam: ſicq́ transferens ſæpius in utrunq;, tale reddidit,ut liquari à neutro poſſet.Quibus natura concreta ſint oſſa, quos rarenter utiq; reperias, Cornei dicuntur,puto,quia cornui maſculę nulla inſit medulla. Oſſium uerò diſtinctio eſt apud medicos appoſitiſſima. Alia ſiquidem baſis uicem præſtant, quoniam illis innitatur corpus,quo in genere ſint ſphondyli dorſi: propterea inquit Ariſtoteles, Initium in omnibus,quæ oſſibus conſtant,ſpina eſt,quæ compacta ex uertebris à capite ad coxas porrigitur. Alia uerò clypei modum habent ad tutãdum, ſicuti os cranei,quo tanquam ſphæra oſſea,ut Plato inquit,quaſi tornata cerebrum eſt circunſeptum. Alia item armorum loco ſunt,quibus præpediẽtia protelentur, ut quæ trito medicis uocabulo ex curuitatis natura, ut ipſi interpretãtur, Simenia nuncupantur, ab Græcis κυνόλοφα dicta,ideſt canina prominẽtia. Hæc uerò ſuper dorſi ſphondylos locum habent. Alia ſunt quibus iuncturarum ſiue compagum expletur inanitas: quæ, quod minutula ſunt,uocãt ſeſamina,ut ſcribit Albertus,inter oſſa digitorum reperta potiſſimum,ut in genu patella. Aliorum ratio eſt ad partium interpenſionem, ſicuti os quod ab literæ figura dicitur

lambda

lambda, abs quo gutturis ac linguæ muſculi propendent. Id ab Galeno etiam uocatur hyodeum. Qui ſic omnino diſtinguit, uti oſſium alia motui ſubſeruiant, quæ articulos uocant: alia motu careant, συνάρθρωσιν dicunt, id eſt articularem concretionem. Cuius forma triplex: aut enim ſutura eſt, ut in capite: aut uelut claui, ut dentes: aut ſymphyſis, qua oſſa cohærent, uelut inſitio. Illud item obſeruatione dignum: Oſſa in homine comperiri numero exactiſſimo, & in ſumma (ut dicitur) ſummarum, ducenta quadraginta octo: ſicuti in digitos miſere diligentia præſigni Hippocrates, Galenus, Raſis, Auicenna, & Auerrois quoq;. Quanquam hoſce, ijs mox ſingillatim recenſendis, nonnihil diſſidere animaduerterim. Albertus ducenta facit & ſeptuaginta ſex. In capite connumerantur nouem & quinquaginta: in thorace ſexaginta ſeptem: cui ſupputationi accedat quod in corde os reperitur: etiã ſi ab uniuerſo id numero ſecludat Auerrois primo Colliger. Id uero Ariſtotele tradente, unam habet rationẽ, ut baſis ſit ac fundamentũ motus cordis. Nec id in omnibus repereris, ſed in equis modo & bobus, certo genere, ut idem arbitratũ. Albertus id ſe uidiſſe tradit in ceruis & in homine quoq;, & in multis præterea animalibus. Brachijs manibusq; duo aſcribunt & ſexaginta, pedibus ſexaginta. Omento integi oſſa omnia, dilucet: nam exempto eo, ſideratio conſequitur manifeſta, & ſenſus amotio. Sciendum ex Therapeutices tertio, In oſſe id eſſe catagma, quod in carne helcos, id eſt ulcus. Vtrobiq; enim eſſe συνεχείας λύσιν, id eſt continuitatis ac ſeriei interpellationem. Quam item rationem in corpulentis ex illato ictu habet τραῦμα. Citra plagam uero rhegma, id eſt ῥῆγμα. Nam in neruoſis plane ſpaſma eſt. Eiuſdem porrò generis cenſetur & apoſpaſma, ſed in nodis, ac coniunctionibus. Fracturam conſequitur ſæpe, quam dicunt ἐκχύμωσιν. Obtingit uero frequenter per uaſorum ἀναστόμωσιν, & eam quæ uocatur διαπήδησις, continuitatis interpellatio & ipſa. Catagmaticas deniq; leges dici, obſeruauimus: ſicuti ligaturas item catagmaticas. Teredon apud Græcos, perforationem indicat. Sed in nomine, litera e abundare uidetur: nam ab tremate, id eſt foramine inflectitur, ueluti tredon quædam, id eſt foratio, exiſtens, quæ ab acutis humoribus fiat exedentibus. Lygyſmon uocant Græci, ubi franguntur in cruribus aut brachijs oſſa. Deniq; fracta oſſa non per unitionem cohærere, tradunt nonnulli, ſed per callum eum quem Græci poron dicunt, ceu glutino iungi.

Chartilaginis natura quo ab oſſibus differat. Chondros, chondracantha, medulla notiæa, ſpondylion, moſchion, medulla lanæ, medulla auium. Caput XVIII

CHartilago ab oſſe diuerſa eſt pluris minoriſue ratione, quum alioqui natura ſit compar: ſiquidem præciſum os non ſuccreſcit amplius, nec chartilago conuulſa coit, reſtituiturue. Ad flexum lectiſternij uicem præſtat, χόνδρον Græci uocant. Ex nerui oſſisq; natura conflatur, ut ſcribit Pollux, & tradit Galenus. χονδρακανθα dicuntur, quæ ſpinam habent chartilagineam. Terreſtrium, quæ animal gignunt, nec exanguia uiſuntur, chartilago foramine nullo cauatur, proinde etiam medullæ expers eſt, Aquatilium, quæ σελάχη dicuntur, id eſt chartilaginata, per dorſum quod eſt oſſium ἀνάλογον, chartilago humorem habet medullæ modo. In greſſilibus, ex quibus progignitur animal, auriculas & nares, nonnullam habere chartilaginem ſcimus. Medullam ſcribit Galenus, eam dici germana ſignificatione, oſſibus quæ occluſa diſtinetur, minus proprie dorſalem quoq;, notiæamq; Græcis appellatam, reliqua duriorem ſicciore mq;. At quæ ſpondylis continetur, Polluci ſpondylionis cenſetur nomenclatura. Vituli medullam dici medicis moſchiam, idem auctor eſt Galenus Simplicis medicinæ libro undecimo: ſed qui uocabulo item eodem cæparum uocant ſemina, quin & tenellas plantas: nam & Plinius lanæ medullas uocat, tenuiſſimam quanq; in lanitio partem, ſic & auium medullam nuncupabimus plumulam molliorem.

Neruorum ratio, & unde oriantur nerui. An ſentiendi organum ſit caro. Anthrope quid: item epidermis, rhacodes, lacernoſa cutis. Cap. XIX

IAm uero neruorum naturam ſi ad perpenſionem reuoces, qualis nam inde conſurget opificis admiratio: ijs nodi corporum qui uocantur articuli, alíubi interuentu, alibi ambitu, alibi tranſitu tanta animantium utilitate, ac membrorum firmitate, & motus præſtanti, & certa ligantur pernicitate, ut (adſit

modo æquus rerum æſtimator) fateri neceſſe ſit, eam fuiſſe diuinæ ſapientiæ in hac fabrica curam, ut ſingulis tantum eius attribueret bonitas, quantum emolumenti ac decoris ratio patiebatur. Ex qua alios uidemus teretes, nonnullos item latos, ut in unoquoque poſcere figuratio uidebatur. Neruorum naturam Plato ſcribit, ex oſſe ac carne non fermentata eſſe à deo cõtemperatam, & flauo infectam colore: indeq; neruos carne quidem tenſiores factos aridioresq;, oſſibus autem agiliores & molliores, quibus idem medullas & oſſa peruinxerit, omniaq; carnibus operuerit. Neruos porrò in corde habere ortum, Ariſtotelis ſententia eſt, quoniam id neruulos ſuo ampliore uentriculo cõtineat, & uena, quam ahortam dicunt, neruoſa ſit. Albenti glutinoſoq; humore neruos & naſci & ali, idem affirmat auctor, cuiuſmodi etiam humorem mucori aſſimilem eis circuniectum conuiſimus. Auicenna primo Canonis, ut medicus & Galeni interpres, neruos ab cerebro & nuca produci ſcribit. Libro tamen De animalibus tertio, hærendum Ariſtoteli eſt opinatus. Galenus locis aliquot ſententiam priorem fouet: quem adiuuat Auerrois primo Colliget, item Canticæ primo. utra uerò ſit potior ſententia, non cuiuslibet fuerit ſancire: præſertim quum grauis auctor in Aphoriſmis Damaſcenus ita pronuntiarit, Vbi diſſideant Ariſtoteles & Galenus, haud facilè internoſci uerum: at ubi Ariſtoteles ipſe pugnantia ſcribat, quid agendum? Nam in libris De animalibus, non ſemel ſentiendi organum carnem ſtatuit, aut ἀνάλογον, non (ut medici, & nos ſuprà commonuimus) neruos. At ſecundo De anima: Caro non eſt, inquit, ſenſus inſtrumentum, ſed medium potius, ſicut aer & aqua ſunt in uidendi, audiendi, olfaciẽdi ratione media: nam ſenſibilia ſuper ſenſile iacentia non mouent ſenſum, mouent autem ſuper carnem poſita. Auerrois aſſecla ubiq; ferè Ariſtotelis, & medicorum, ubi ſe oſtentarit occaſio, inſectator acerrimus, Galenum hac parte inſequi maluit, Ariſtotele relicto, Quod ipſum & duodecimo De animalibus Auicenna facit. Sed fortè carnem ſignificauit lacertoſam Ariſtoteles, cui tantum ſenſificæ ineſt potentiæ, quantum neruorum. Albertus uir doctior, quàm politior, neruos à cerebro diuidi tradit, dum ad pellem perueniunt cerebro obtentã, oriri autem à corde. Item alios dici ſenſuum uehicula, alios motuum. Hos quoque ab occipitio produci: ab anteriore parte illos. Hominis pellem Herodotus anthropen nũcupauit, ideſt ἀνθρωπίνην uel (ut in aliјs) ἀνθρωπέαν. At Galenus Epidermida uocat, quæ ulceri demum perſanato inducitur, τὸ ἐπουλώσεως δεόμενον ἕλκος ἀπολαύει τελέως τὴν καλουμένην ἐπιδερμίδα, ex Therapeutices tertio. Sed alibi pellis ſuperficiem intelligere eo nomine uidetur. Eſt & in abſceſſibus cutis nuncupata rhacodes, puris uirulentia inſigniter attenuata, & τριβακοῖς, ideſt attritis linteis admodum aſſimilis. Lacernoſam autem Latinè appellant nonnulli, quia lacernæ inſtar rodatur. Aponeuroſis, neruea dicitur tenuitas. Amplius de epidermade Galenus Simplicium pharmacorum libro undecimo: Pediculorum, inquit, multitudo ſuccreſcit, in quibus copioſior fuerit cacochymia, & quidam uelut cortex abſcinditur à cute, diciturq; epidermis, qua craſſi uiſcoſiq; continentur humores, unde fit ſcabies, lepra, elephantia.

Carnis ratio ex Platonis doctrina. Carnis ſpecies duæ. Qui ſint ines, & qui uilli apud medicinæ peritos. Pulpa, in Plinio quid. Parenchymata, adenes, inion, inis, inulus, hinni. Sarcotica pharmaca, cephalica, cathæretica, hyperſarcoſis, euſarcon. Cap. XX

CArnem ſcribit Plato, aduerſus frigoris & caloris iniuriam ab opifice deo tegumenti uice neruis oſſibusq; ſuperinductam, proinde inditum ei humorem caloris non immunem, ut æſtate quidem roſcida madidaq; extrinſecus, corpori uniuerſo domeſticam exhibeat refrigerationem, hyeme uerò rurſum igne proprio glaciem extrinſecus illatam repellat moderate. Quæ quum pręclarus ille noſtri corporis fictor eſſet meditatus, permixtione quadam ex aqua, igni, terraq; cõtemperata, indito inſuper acuto ſalſoq; fermento, ſucci plenam ac mollem conflauit carnem. Huius uerò ſpecies duas agnoſcunt medicorum ſcholæ: aut enim uilloſa caro eſt, ut quæ in muſculis habetur: aut uillis nuda prorſum, ut hepar. Villos intelligunt, quos uocant Græci ἶνας. Etiam ſi non me fugit, Plinium quandoq; uenas fibraſq; conuertere, quod & Theodorus facit, non neruos. Cæterum tenuiſſima pars chartæ dicitur item ina. Eſt ubi Plinius idem, pulpam pro neruo accipiat, quam Theophraſtus etiam uocarit ina.

Quibuſ-

Quibuſdam, inquit, pulpa ſine uenis mero ſtamine ac tenui conſtat. Villum medici deſcribũt, corporis partem ſubſtantiæ tenacioris, ſolidam, gracilem oblongamq́, filo perſimilem, quæ motui ſubſeruiat, & carni robur adijciat. Villorum alios ſtatuunt neruoſos, uenoſos alios: & ſint etiam quos arteriales uocant aut panniculoſos, uel qui uitilium fungantur uice. Omninoq́ diuerſi euadant pro membrorum ratione, in quibus comperiuntur, aut à quibus propagantur. Quod Galenus cõprobat Craſeon ſecundo. Sed & Therapeutices decimo: In muſculis (inquit) eſt modo caro, in alijs hanc præter paucos agnoſcit nemo. Sed in hepate, renibus, ſplene, pulmone parenchymata uocant, id eſt παρεγχύματα. In inteſtinis uero & uentre ac ſtomacho uuluaq́, eſt pars hæc innominata. Sed & quartodecimo, Viſceribus, inquit, propria ineſt caro, quam plerique parenchyma uocant. Adenas eſſe Galenus finit, concretam in ſe durius carnem, conuolutamq́. Aſtruit Auicenna, ex motibus nullum, niſi per uillos fieri. Eſt, inquit Euſtathius, ἰνίον in capitis poſteriore parte, quo concidente ad inferiora, contractoq́ ad humeros, ἰδνοῦσθαι dicitur, hoc eſt incuruari qui id patitur. Alijs eſſe inion uidetur nerui cauitas, qui dicitur etiam τένων. Inis apud Græcos, etiam infans dicitur. Inulos accipiunt nonnulli ceruinos pullos. Hinnos autem & hinnulos cum flatili ac duplici conſonante, ex aſina conceptos mares equi ſeminio. Ex Gregorio illud præterire nequeo: Carnis ſementinam trahere originem lac, caſeum, oua. Quia uero carnem Græci ſarca dicunt, inde pharmaca legimus ſarcotica, inter quæ ſit quod nuncupant cephalicum. Sunt uero hæc quibus internata caro ulcerum explet inanitatẽ. Sicuti quibus nimio plus excreſcens exteritur, uocant cathæretica. Nam uitium ipſum dicitur hyperſarcoſis, id eſt ὑπερσάρκωσις. Porrò ſicut nec nimis gracileſcens corpus laudem meretur, neq́ item obeſius factum: ſic habitudo media plauſibilis præcipue cenſetur: eam uero Græci εὔσαρκον nuncupant. Hyperſarcomata porrò nomine alio hyperochas in ulceribus Græci uocant ijdem.

Humanum corpus ſumma partium proportione conſtructum. Phyam quid uocent Græci. Rotundum & quadratum ſchema reperiri in corporibus noſtris. Menſurarum indidem eſſe deprompta nomina: item denarium numerum. Quibus conſtet corpus. Retrimenta quot excernantur modis. Vlcerum ſuperfluitates haberi generum duorum, ichora, & rhypos. Corpora perittomatica & plethorica. Cap. XXI

QVod operis initio præſtaturũ me, non eſſem auſus polliceri, ut tam late hominis rationem perſequerer: ipſa tamẽ uberius ſeſe indies materia laxante, ingens nobis oſtentat quodammodo rerum ſylua, quæ uel cogitatione animum, quantumuis difficultatibus obluctantẽ, et ſi non fatigare, at ſolicitum anxiũq́ efficere faltẽ poteſt. Verumtamẽ durandũ eſt, quia cœpimus. Nã & dij faciẽtes adiuuant. Quod ſi legentiũ uotis per omnia minus ſatisfecerimus, aut ſi quippiam habuerimus derelictui, ut impolitiæ notari uideamur digni, Cogitandum erit, nemini unquam uitio datum, quod præfati ſumus, deos quoquo modo poſſe colere. Studioſis Latinæ rei euigilantur iſta, ſi quid ſenticoſi in tanta ſciendorum congerie ſeſe obtulerit, flores modo præcerpant, reliqua ſoli uitio ſuccreuiſſe putent, ubertate nimia interdum luxuriantis, ac prætereant: ſciantq́, hominis eſſe proprium conniuere in pluribus. Verum ſi condentis animum amplius reſpexerint, omnia plauſibiliter excipient, pariaq́ ſibi in rationibus fieri putabunt. Satis, opinor, hactenus artificis dei ſapientiam in hominum conſtitutione admirati ſumus: uerum quæ ſuperſunt, ſingularẽ & ipſa præferunt claritatem. Quod & eorum rationem ſummumq́ proſpectum idem habuit inenarrabilis conditor. Nam quale cenſemus illud, in corporis humani fabrica ſummam ſymmetriarum, ſiue commenſurationum rationem adeo ſeruatam, ut inde ab architectorum prudentiſſimis analogæ ſuſtructiones ſint corriuatæ? Siquidem illud ita eſt ab natura concinnatum, coaptatumq́: uti proportionibus, quas Græci ἀναλογίας uocant, membra ad ſummam figurationem inſigniter reſpondeant: nilq́ omnino comperias, quod commenſu careat. Sicuti caput dicimus ab mento ad frontem ſummam, & radices imas capillorum, eſſe partis decimæ. Item manus palmam ab articulo ad extremum medium digitum tantundem. Caput à mento ad ſummum uerticem octauæ. Tantundem à ceruicibus imis, & reliqua deinceps: ut ſi attendere libeat, nil ſit non ab ſumma profectum

ratione

ratione. Hanc uero membrorum analogam rationem omnium Græci phyam uocant, id eſt φυὴν, propter illud Homericum, Odyſſeæ ſexto:

Εἶδός τε, μέγεθός τε, φυήν τ' ἄγχιστα ἐίσκω.

Quid, quod rotundationis ſchema in homine item compertum eſt? Quem ſi ſupinum ſtatuas, expanſis manibus, & fixeris in umbilico circinum, quia is locus centri rationem habet, circumagasq́ue, orbem conficies abſolutum, extrema digitorum in manibus pedibusq́ue contingendo. Nec minus deſignationem in eo quadratam deprehendes, quando altitudo ab latitudine diuerſa non eſt, ſi menſum concipias inter expanſas manus. An non compertum & illud, Menſurarum rationes & nomina ex humano corpore mutuatos eſſe ueteres, digitum appellantes, aut palmum, item pedem, cubitumq́ue? Quinimmo & denarius numerus, quem perfectum dicunt & probant, ab digitorum ſerie depromptus eſt, quod Ariſtoteles adnotauit. Conſtare autem humanum corpus rebus numero quatuordecim inuenimus: neruis, uenis, arterijs, ſanguine, ſpiritu, carne, pingui, chondris ſeu chartilaginibus, unguibus, oſſibus, humoribus, medullis, pilis, tuniculis. Ad laudem pertinet illud quoq́ue: excerni retrimenta, ſuperfluentiaq́ue à uiris quidem per aluum, urinam, uomitus, oculos, nares, ſputa, excreationes, aures, rem Veneream, per incerta item ſpiramenta, per pilos, & per ungues. Mulieribus adijciuntur duo, lac, & menſtrua. Illud ſuperpondium fuerit, in ulceribus item ſuperfluitatum, quæ Græcis περιττώματα dicuntur, duo eſſe genera: unum ἰχὼρ nuncupatur, id eſt ſanies: alterum autem ῥύπος, id eſt ſordes: illud tenue intelligitur, craſſius hoc: unde ῥυπαρὸν ἕλκος appellatur, ſicuti prius ὑγρόν. Porrò de ſuperfluentis materiæ argumento corpora uel dicuntur perittomatica, uel plethorica, diſcerniculo apud medicæ artis peritos manifeſto.

Humani corporis partes. Membrum quid. Monocola quæ. Nouem haberi perpenſione digna in quolibet membro. Motus actiui & paſſiui. Cur naturam dixerit iuſtam Hippocrates. Membri cuiuſq́ue ratio triplex. Cap. XXII.

INuenio in monumentis, Aegyptios humanum corpus in quatuor tantum portiones diſtribuere ſolitos: caput: manus: thoracem, quem etiam clibanum uocat Albertus: & crura. Membra uero, ut finit Galenus, corporis particulæ ſunt, quæ nec omnino circumſcriptionem habent propriam: ſic enim particulæ non forent, ſed corpora per ſe, nec omnifariam coniunctæ ſunt alijs. Hinc & ad pleraq́ue transfertur uocabuli notio, ſiquidem domus partes membra item uocantur Columellæ, Vlpianoq́ue, & Cæcilius dormitoriū membrum appellar, quod alibi cubiculum dormitorium. Nam & Græci monocola, id eſt μονόκωλα οἰκήματα, dicunt unimembres domos: apud Herodotum Valla diætas transfert ſingularias, quæ in Babylonijs ſuſtructæ mœnibus olim erant, & modo in arce Mediolani uiſuntur. In membri uero cuiuſq́ue conſideratione accurata, nouem uideri perpenſione digna, docuit Commentator Alexandrinus in enarratione libri Hæreſeon. Quæ omnia inenarrabilem dei prouidentiam explicant. Subſtantia prima eſt: conſtitutio deinde, ſeu craſis: cui adnectitur etiam color, quo membri natura quouis modo ſignificari poteſt: ſicuti eodem totius item internoſcitur habitudo, quum ſicuti Pythagoras auctor eſt, docente in libro De ſenſu & ſenſili philoſopho, ſit color epiphania, id eſt ſuperficies uel ſuperapparitio quædam. Porrò inſpicienda item quantitas, figura, numerus, ſitus, colligantia, actus uel operatio, emolumentum, ſeu præcipuum id ſit, ſeu ut ſeruitus. Tot enim ſeruitutes uidentur, quot membra non principalia. In ijs uero illud obſeruandum, actum membri ab utilitate diſtingui ex Galeni doctrina: nam actus motuum eſt effectiuus. Sunt uero & motus paſſiui nuncupati, qui alijs mouentibus fiunt. Vtilitas autem eſſe uidetur, commoditas quæ percipi nequit, niſi ex operationibus, quæ ſine doctrina proueniunt. Nec credendum omnino, particulam ullam adiectam temerè & fortuitò, uerum arte creatoris mirabili ac ſapientia, ſicut Galenus auctor eſt. Proinde ſummus artis medicæ Hippocrates, naturæ opera in hoc admiratus, non deſinit eam cognominibus honeſtare, iuſtam appellando, uti Ariſtoteles eſſe eam uelut οἰκόνομον ait ἀγαθὸν, id eſt œconomum bonum ac patremfamilias. Quando iuſtitiæ diuinæ maieſtas neceſſaria ſapienter excogitauit, tribuitq́ue unicuiq́ue pro dignitate, redundantibus omnino reſectis. Et ut ueriſſime dixit Haliab, Eſt ab natura animalis corpus conſtitutum ex membris multis ſubſtantia & qualitate diuerſis

pro

pro uniuſcuiuſq; neceſſitate, quo ad deſtinatam metã produci poſſet uita. Porrò in mem bri cuiuſq; compoſitione ratio uiſitur triplex: aut enim uiuendi gratia ſunt, cuiuſmodi membra ſunt principalia: aut bene uiuendi, ut oculus: aut ſufficiendæ cauſa prolis, quo in genere habentur pudenda. In omnibus uerò deus opifex utilitatem reſpexit primum, mox uerò & decorem. Nam & Ciceronis illud laudatur De finibus tertio: Membrorũ, ideſt partium corporis, alia propter eorum uſum uideri ab natura contributa, ut manus, crura, pedes, uti ea quoq; quæ ſunt intus in corpore: alia autem nullam ob utilitatẽ, quaſi ad quendam ornatum, uelut caudam pauoni, plumas uerſicolores columbis, mammas uiris atq; barbam.

Capitis ratio: cur ibi ſedes animæ. Codia quid, & unde. Cræra, hemicræra, ſincipita. Cur magnis uiris caput aperire, inſtitutum. Cerebri item ratio. En car quid ſit. An cerebro abſtinuerint ueteres. Obiter iurãdi mos per caput, ſalutem, genium. Adriani hiſtoria, engiſſomata, camaromata, oſtagra, encopei, auliſci, phacota, xyſteres, trypana, abaptiſta. Cædis expiatio. Cauere capite, Epidij hiſtoria. Diploa quid. An capite præciſo poſſit quis progredi aut loqui. De craneo, & ſuturis: item de capillis. Interim adnotabis quæ dicantur Thria. Qui dicantur Phoxi: & quid phoxa, & phoxichili. Item cymbe, cymbachus, cymbæum, xylocymba, corymba. Capitis reſectio honorifica ueteribus. Cap. XXIII

QVoniam uerò caput, arcis quodammodo locum habet in humanis corporibus: & Plato in Timæo, caput nõ principale ſolum, ſed etiam totum in corpore nuncupauit: ab eo protinus exordiemur hic aliqua perſtringere, quoniam alibi fuſius de ea re fiet hoc opere mentio à nobis: ut omnino citra radium, & faſtigiata ſit pragmatia hoc genus. Quod & in membris item alijs quandoq; facturum me, præfari libuit, ne quis male feriatus, aut naſutior in hæc incidens, quiſquis fu erit eorum genius, partum hunc noſtrum, ut exſuccum & male conceptum exécretur protinus, atq; (ut ominoſum) auerſetur. Ergo caput præcipuum, excelliusq; in homine membrum, primo Regiminis acutorum Galenus, & Platonici omnes rationalis animæ ſedem nuncupant, ut rentur nõnulli, quoniam inibi cerebri eſt conceptaculũ, ac membrorum animalium. Quæ organa ſint, & principia uirtutis animalis, tam apprehendentis, quàm eligentis, ſeu uoluntariè mouentis, quibus potiſſimum conſtat animalium inter ſe diſparatio. Additur & capitis figura ſphærica, quam ſolam eſſe mentis capacem, aſſeuerate in libris traditum ſecretioribus comperi. Nec me fallit Bedæ ſententia ſuper Marcum: Animæ locus, inquit, principalis non iuxta Platonem in cerebro, ſed iuxta CHRISTVM in corde eſt. Hinc autumant eruditorum nonnulli, Codium, ideſt κώδειαν dici Græcis caput, παρὰ τὸ κεῖσθαι ἐν αὐτῇ τὰ λόγια, quoniam ſit rationis conceptaculum. Vel ab herbæ codiæ quadam ſimilitudine, quam inde credunt appellatam, quia deuinciat comate ueſcentes, ac ſopore: hypnoticam enim uim præfert, ideſt ſomniferam. Codiam, papaueris dicunt caput. Cræram pro capite accipiunt ueteres Græci: unde hemicræras porcorum legimus apud Athenæum: ſincipita intelligunt ex noſtris nõnulli. Portionem uerò hanc cæli ſimilitudine quadam poſſidemus ſublimẽ, ſicuti etiam interpretatur Ariſtoteles. Quin & uniuerſa in hominis corpore ſitum præferunt uniuerſi: quum cætera nullo eiuſmodi ſint conſtituta reſpectu, aut confuſo admodum. Porrò & in Quæſtionibus idem, Caput eum obtinuiſſe locum ſcribit, quia ſit diuiniſſimum membrum, ab eo enim ſternutamẽta quoq; proueniunt, quod eſſe ſacrũ augurium conſtat. Inde quoq; obrepſiſſe noſtris moribus opinor, ut quibus exhibeatur reuerẽtiæ cultus, ijs caput aperiamus, etiam ſi Plinius, Varro, Plutarchus aliud uidentur ſecuti. Quid ſine capite, inquit Ambroſius, eſt homo? Si caput inſpexeris, agnoſcas hominem protinus: aliàs iacet truncus ignobilis ſine honore, ſine nomine. Sola ære ducta principum capita, uel marmore adorantur. Proinde, iure illi, uelut conſultori cætera famulantur mem bra, & ut numen ſeruili circumferunt geſtamine, quod cenſoria quadam poteſtate, ut col libuerit, omnia dirigit. In eo ſingularis eſt naturæ prouidentia. Eſt enim in homine macilentum, ac propè carne nudatum omni, idq; neceſſario. Nam ſi corpulentius eſſet cerebro circumiectum ſepimentum, res omnino in diuerſum recaſura fuit, ac membri eius

ratio

ratio exigit. Neq; enim refrigerandi uim haberet ullam: ſed carnis copia fotum intepeſceret amplius. Etenim aduerſus cordis ſedem & calorem natura cerebrum molita eſt, uimq; ex eo habuit aquæ terræq; communem, ut inferioris partis feruorem contemperaret. Fluctiones porrò è capite impetum capiunt, ſicuti cerebrum frigidius eſt, quàm exigat temperamentum, per uenas ſurſum reſpirante ciborum ſuperfluo, quod ſimile imbrium generationi uideri poteſt. Galenus poſt Hippocratē nobiliſſimus medicinæ auctor, Naturæ intentionem in capitis creatione non fuiſſe cerebrum ſcribit, neq; item ſenſum omnem aut ſenſoria, quoniam hæc comperiantur etiam in capite carentibus. At fuiſſe capitis ſuſtructionem potiſſimum ob uidendi excellentiam: qui ſenſus ad circumſpectum omnem, ueluti in ſpecula collocari debuerit, ſicuti autor item eſt Auicenna. Abs quo illud etiam proditum prima tertij, adnotauimus, Exploratoris uice oculos fungi. Idem porrò Galenus colligit, Cerebrum eſſe in capite locatum propter oculos, ſenſoria uero reliqua propter cerebrum. Opinari autem refrigerationis ergo cerebrum eſſe conſtitutum, putat ridiculum, ob remotionem nimiam: perinde ac ſi quis item calces cordis gratia factos aſſerat. E diuerſo Ariſtoteles, oculos propter cerebrum in capite locatos prodit, quoniam ſit oculus aqueæ naturæ, ſicuti cerebrum. Verum ut cuique uiſum fuerit, accipiantur iſta. Commonendi uero parte hac diligenter ſumus, dici cerebrum ab ueterum pleriſque, ut eſt apud Lycophronem, encar. Et quia in cibis id auerſabantur priores, quod ſcribit Athenæus, perinde ac ominoſum opinati, præcipueq; Athenienſes: inde pronuntiatum aſtruunt ab Homero, uelut in Sympoſiacis meminit Plutarchus, τίω δέ μιν ἐγκαρὸς αἴσῃ, id eſt æque ipſum honoro ac cerebrū: quod execrati priores, atq; abominantes reijciebant, in primis autem ſuillum. Sunt qui Homericum illud ſic intelligant, ἐν δούλου τάξει. Nam Caras ſeruiſſe perpetuo. Sed ad rem. Hinc Athenienſis Apollodorus nemini ueterum opinatur cerebri nomen admiſſum in libris, proindeq; in Trachinijs Sophoclem, λευκὸν μυελόν, id eſt albam medullam, dicere maluiſſe. Qua tamen in re longe falli Apollodorum, amplius curioſiusq; theſauros ueteres peruoluenti certo certius liquebit. Illa forſan ſubſcribet ratio antiquorum inſtituto, cerebro abſtinentium, quod rem prorſus eſſe ſacram, caput opinabantur, uel iuriſiurandi argumento: per id nanq; iurabant plerunq;. Sed & per ſalutem, quod innuit Hieronymus. Nam in Pandectis adnotatū, etiam ſolitos plecti, per genium principis qui deieraſſent. Quin & in ſternutamentis caput adorare aliquo modo uidebantur, ut quod ſenſuum dicatur fons. Dicitur encar, genere maſculino plurimum quidem, ſed & neutro quandoq;. Encardion, in plantis medulla intelligitur, uel cerebrum: ſunt qui cor malint. An uerum omnino ſit, cerebro Athenienſes abſtinuiſſe, coniectabunt eruditi. Certe Iouis cerebrū de ſcitiſſimo cibo pronuntiatur apud Pauſaniā. Cuiuſmodi ſint forſan apud Comicum cerebri θεία, elegantius ſcitiusq; condita, quibus utebantur Athenienſes. Erant uero cerebri portiones intra fici folia, quæ dicantur thria, curioſius percoctæ. Prædulce item cenſebatur palmæ cerebrum, etiam ſi capitis dolorem ſæpius grauiusq; concinnaret. Eo uero exempto areſcere palmam ferè, cognitum experimentis. De hac ipſa re plura paulo Athenæus, & nos alibi. Sed illud non prætereundum: Omnium bipartitum eſſe cerebrum, & in poſtremo eſſe quod uocatur παρεγκεφαλίς, id eſt cerebellum. Nobis porrò illud parte hac non uidetur per incuriam tranſiliendum, quoniam (ut nunc eſt) in ijs nil omnino receptitij ſecernitur nobis. An capite præciſo, credibile ſit, corpus reliquum progredi poſſe. Quòd ne quis ridicule proponi putet, auctor Auerrois eſt ſeptimo Phyſicorum, commento quarto, arietem ſe uidiſſe, qui capite detruncato, huc illuc motaretur. Scribunt & Chriſtianæ ueritatis aſſertores celeberrimi, Dionyſium Areopagitam martyrio coronatum, poſtea quàm reſectum illi caput eſt, aliquandiu progreſſum, ſuum ſibi caput baiulantem. Scio, ridebunt hoc philoſophi, tanquam parum cōſtanti ueritate dictum. Nos CHRISTI ſaluatoris infinitæ potentiæ id aſcriptum uolumus ueriſſime ac ſynceriſſime. Nam ut Ariſtoteles docuit, corpus detracto capite, progredi quóquam non temere credi poteſt: quoniam ſimul abſcinduntur nerui, qui inſtrumenta ſunt, & ueluti duces localis motus: ſanguine tamen carentia, uel uiuere poſſunt diutius, truncata capite. Cuius euentus rationem ex libro De iuuentute & ſenectute, lector accuratus perdiſcere poterit. Cōſimile huic miraculum eſt, quod affertur ab nonnullis, Caput ab-

ſciſſum

ſciſſum loqui. A quibus & Homerus aduocatur teſtis:

φθεγγομένου δ' ἄρα κάρη κονίῃσιν ἐμίχθη.

Ipſeq́ dum loquitur, miſcetur puluere uertex.

Non enim dum ipſe homo, ſed dum ipſe uertex, intelligi uolunt. Propterea ſcribunt φθεγγομένη, non autem φθεγγομένου. Quin in terra Caria res adeo pro uera habita eſt, ut reum quendam ex incolis egerint. Nam quum Iouis Hoploſmij ſacerdos eſſet occiſus, nec à quo conſtaret, nonnulli audiſſe ſe retulerunt, capite præciſo dicentem ſæpius. Virum ſuper uiro Cercidas occidit. Itaq; hominem cui nomen Cercidas, per prouinciam amplius quæſierũt, compertumq́; in iudicium perduxere. Sed certe fieri nequit, ut præciſa arteria, & ſine motu pulmonis loquatur: nec apud Barbaros, qui capita ſumma cum celeritate detrũcant, eiuſmodi quippiam eueniſſe accepimus. Adrianum principem frigora & tempeſtates adeo tuliſſe patienter, legimus apud Dionem, ut caput tegeret nunquam. Os capitis uniuerſum, inquit Pollux, uocatur cytos: Latini, caluam & caluariam dicunt, ut Celſus item teſtatur. Ariſtoteles τριχωτὸν intelligit, quod capillis integitur. Anterior pars bregma uocatur, id eſt ſinciput, uti in Anatome Galenus ſcribit: poſterior inion, id eſt occiput. Quod interiacet, coryphe, id eſt uertex: unde dicoryphi, biuertices nuncupantur. Embregmata uerò Græcis inſperſiones uocantur, hoc eſt quæcunq; fronti aut temporibus ratione medica conſperguntur. Embrochas, per imperitiã multi dicunt. Sinciput interpretantur ſematum caput nonnulli, ut Diomedes, & antè paulò commeminimus. Hac uerò in parte id ſeſe intergerit haud prætereundum: Inter cranei fracturas eſſe uehementiſſimas, quæ engiſſomata uocantur: & camaroſes, ſeu camaromata. Ex quibus illa quidem parte ſui media, meningi, id eſt panniculo innituntur: camaromata uerò portione prominent eadem. Inſtrumenta porrò curandis hoc genus fracturis, alijsq;, uaria excogitarunt ingeniorum acumina: nam ut oſtagra prætercam, ſunt qui encopei nuncupantur caui, quos & cycliſcos dicunt. In quibus eſt, qui in fine habet phacoides, unde & phacota uocantur quandoq;: eſt autem prominẽs quiddam, hebesq; ac retuſum cum politura. Recenſentur & uſu eodem xyſteres, qui eſſe multiplices debent, ac ſchemate non uno. Sunt & trypana, inter quę habẽtur dicta ἀβάπτιστα, quoniam demergantur nunquam, circumcurrit nanq; orbiculata itys, id eſt circumferẽtia, qualis in rota uiſitur. Hinc certè trypanatum os dicit pullatus circulus. Illud nec tacẽdum: Expiandæ cædis gratia ueteribus morem irroboraſſe, uti ad cæſi caput enſem abſtergerẽt, uelut ſic ſceleris aueruncarent labem, uel corporis totius extrema præciderent, præſertim ciuili cæde perpetrata, eaq; connexa ſibi ad alas applicarent, eo modo nocumenti uim auferre ſe arbitrati, quod ab eis μασχαλισθῆναι dicebatur: quod in Helectra Sophocles indicat, & ab ſcholiaſtis eſt enarratum, ac repetitum ab Suida: ſed & innuit Apollonius, ἐξάργματα τάμνε θανόντος. De Iaſone ac Abſyrto. Cauere capite dicitur, qui non bona modo obligat, uerum & uitam. Epidium quendam olim in Sarni fluenta præcipitatum, mox cum cornibus extitiſſe, proditum annalibus eſt, ac momento euanuiſſe, ſed & numinis uicè cultum. Moyſen quoq; de confabulatione dei cornutum, ex Hebraica ueritate Hieronymus ſcribit, quod Exodi capite trigeſimoquarto, relatũ ſcio. Diploam uocat Galenus, ſecundam caluariæ laminam. Ex ſuturis compacta calua eſt, quas Græci ῥαφὰς uocant, de quîs alibi plura. In paucis caluaria ſolida ſine ſuturis reperitur, præter quàm in æſtuoſis locis. Idq; caput firmiſſimum, atq; à dolore tutiſſimũ iudicatur. Ex cæteris quo ſuturæ ſunt pauciores, eo capitis ualetudo commodior. Hippocrates quod ſuturis careat, ſanum arbitratur caput. Paucis conſtat capillis; quum calidius. Capillorum multitudo capitis redundantiam humorum præmonſtrat. Capillorum flauus color ex flaua eſt bile. Quibus eſt proacuminatum caput, phoxi nuncupantur, uel ex faſtigatione quam uocãt ὀξύτητα, uel de figlinorum ſimilitudine, quæ ignium ui diſſiliãt, quod ueteribus ferè placet: ea uerò phoxa dicuntur, uelut phloxa, ex flammæ ui, quæ φλὸξ appellatur. Eiuſmodi in Therſite caput, riſu Homerus excepit: ſed & in magno Pericle inuidorum uoculis eſt adnotatũ, nec ab Athenæo in Cilicibus prætermiſſum: ſed & in Atticis, Argiuisq; mulieribus. Verum in ijs, ut auctor Simonides eſt, etiam labia animaduertuntur faſtigata, ex quo phoxichili uocantur. Porrò & ab Græcorũ quibuſdam cymbe dicitur caput, unde cymbachus nuncupetur, qui in caput ſaliens crura tenet ſur-

recta. Eſt cymbæum quoq; poculi genus, de quo in Lexico Pauſanias: ſed alij cymbium pronunciant, eſſeq; ſimile nauigio tradunt, quod cymbam uocant, unde forſan & nomen profluxit: id uerò xylocumbaram appellant nonnulli. Nam xylocymbam uirulento morſu dicunt mulierem, nec formoſam ſatis, nec magnitudinis moderatæ. Cymbachum deniq; galeæ item ſummũ dici inuenio. Sed & ſumma omnia dici corymba poſſunt, Homero aſtipulante. Alij acroſtolia, & nauium uelut coryphas, hoc eſt uertices eo accipiunt nomine. Videntur autem prominentia in montibus præcipue ſic dici, nam hiſtoria ſeptima apud Herodotum montis legimus corymbum. Decentiſſimum porrò mortis genus fuiſſe capitis reſectionem, ſcribit eloquentiſſimus auctor Xenophon ἀναβάσεως ſecundo.

Capillorum ratio. Cur defunctorum capilli durent, aut etiam augeſcant. De Tulliola Ciceronis. Lophos quid, & lopheum, lophiumq;. Lyſoma. Polylopha quæ. Interim cur aquatica inobſepta pilis. Cur collum minimè piloſum.
Caput XXIIII

QVoniam uerò ſummus artifex, eminens ueluti ædificij culmen, ſic ornandum caput hominis cenſuit, non ab re uiſum, huic parti impingere paucula quædam de capillorum ratione obſeruata. Horum igitur materiam putant eruditi fumidum uaporem, craſſum, humectum, glutinoſum: quod ſecundo Craſeon Galenus ſignificat, etiam ſi putat Auerrois, pili materiam ex Galeni ſententia, purè terreſtrem. Quòd ſi eſſet, non tam ſequax foret pilorum natura, flexibilis'ue, quo uelis modo. Efficiens ratio pilorum frigiditas eſt, tum intima in cute, ac oſſibus capitis, tum extima aeris nos ambeuntis: quæ uaporem ab imo ſcandentem, ac in poris meatibusq; cutis retentum durius cogit denſeſcere. Pilus non multus ac prætenuis caliditatem indicat temperatam, connexam ſiccitati immodicæ. Multus uerò & craſſus, exuberantis indicium eſt caliditatis, qua multa prouenit euaporatio. Proinde uberius enaſci pilos, iuuenta floreſcente, auctor Haliabas eſt. Atq; in uiris item, quàm fœminis. Capillus natura frigidus eſt, ſicciorq; omnibus quæ in corpore ſint, atq; etiã oſſibus, ut ſentit Auicenna. Flectitur tamen, quod illis non contingit, tenuitatis ratione & uiſcoſæ humectationis tenaciſq;, accedente terreſtri ſiccitate ex quibus conſurgit capillus. Aquatica ferè uniuerſa pilis cernuntur inobſepta: quod effici coniectatio eſt, quia meatus obſtipet frigiditas multa uiſcoſiorq;, unde fumoſæ prohibetur euaporationis ſcanſio. Collum non ita piloſum creditur, quoniam uaporibus tranſitum præſtet liberum ac citra interpellationem rectitudo. Sunt qui ex rotundatione cauſam item proliciant. Scythæ ac Thraces εὐθύτριχες ſunt, id eſt promiſſo pilo & ſimplici. nam & ipſi humidi ſunt, & aer eos ambiens. Aethiopes contrà, qui loca incolunt calida, οὐλότριχες, id eſt criſpo ſunt pilo. Siccum enim & cerebrum eorum, & ambiens cælum. Obſeruatum eſt, pilos quandoq; horæ ſpacio aut etiam minore, canos effici. Hos in mortuorum ſuccreſcere corporibus autumant pleriq;, nec abnuit Ariſtoteles, tametſi non oriuntur noui. Quod item de unguibus traditur, ac Plinius enotauit. Nec incongruum arbitrantur, diutius in defunctis ſeruari capillos, humectatione in meatibus ſubſiſtente: quæ glutini denſeat modo, obdureſcatq;, ut ſic longiſſime ſupereſſe capilli ualeant, quæ ratio Conciliatori maxime arriſit. Dignum ſcitu: Quum pontifex Sixtus, eius nominis quartus, reipublicæ Chriſtianæ præſideret, compertum Romæ in uia Appia è regione Ciceronis conditorij muliebre cadauer, quod ex inſcriptione coniectatũ eſt, fuiſſe Tulliolæ. Id erat aromatibus ita conditum, ut temporis iniuriam non ſentiret. In eo uiſebantur capilli aureo implicíti reticulo, ſumma omnium admiratione, reperiri aliquid, in quod anni mille quingenti fere nil prorſus eualuiſſent. Cæterum cadauer in urbem delatum tridui mora computruit medicamine amoto aut uitiato. Incremẽti uerò capillorum in defunctis ratio eſt in calore uaporeq; in pororum anguſtijs retento. amplioris autem in ſeneſcentibus ægrotiſq; ac decreſcentibus etiam cauſa creditur excrementitia multitudo. Cur autem, ſi ſubſecentur tam capilli, quàm ungues, celerius increſcãt, inde fieri tradunt, quod fumidus uapor ad radices ſcandens, præciſos facilius propellat. Capillorum autem ratio non eſt in decore præcipua: ſed in eo fuit naturæ momentum maximum, ut extimum inde repelleretur frigus. Nec in eo emolumentum minimum, egeſtis hoc modo noxijs è corpore uapori-

bus

bus,unde eſt capillaris generationis argumentum. Vtcunq; tamen ſpecioſiſſima ſpectatur cæſaries,reuerenda in ſenibus,ueneranda in ſacerdotibus, in bellatoribus terribilis, decora in adoleſcentibus,in mulieribus compta,dulcis in pueris. Diſcrimen uerò & capillorum æquamentum Græci lyſoma dicunt,id eſt λύσωμα. In auibus, quod capiti ſupereminet, λόφον uocant Græci apicem noſtri. Nam primo De animalium hiſtorijs Ariſtoteles: Auium quaſdã plectra habere ſcribit,id eſt calcaria:quaſdam uerò lophon, non nullas minime. Lophon item in galeis criſtas dicunt,unde lopheum,in quo reconderentur:ſed & ſpeculi theca,eo dicitur nomine. Lophion uerò eſt ab lopho deminutũ. Illud prius ſcribitur λοφίον. Lophiam capronas interpretantur. Lophias etiam dicũt in ſuum ceruicibus ſurrectas ſetas. Polylopa Græcis dicunt, quæ corticibus pluribus, uelut indumentis circumueſtiuntur, ἐκ τῶν λόπων.

Barbitij ratio. Myſtax. Hyporrhinion,propogonion quid. Pogon, tragopogon. Cur mulier barba ſit exuta: curq; in nonnullis uiſatur. Pappos, hypene, aruncus, cryngus. Adrianus Cæſarum primus barbam nutrire eſt exorſus: cur quibuſdam barba nunquã ſubnaſcatur. Maſtaces locuſtæ. Cap. XXV

BArbæ autem ratio,mirum eſt,quantum ad dignoſcendam corporum maturitatem,& ſexus cõferat diſcernicula, aut ad decorem etiamnum uirilitatis ac roboris. Auctor Haliabas eſt, Pulchritudinis & ornamenti argumentũ fuiſſe in barba potiſſimũ. Succreſcit hæc toto mento,quam μύσακα uocant. Quanquam non me fallit, Pollucem ſcribere, eam quæ ſub naribus habeatur, ita nuncupari: quæ ab re item dicatur hyporrhinion & propogonion, ueluti quæ ſub naribus enaſcatur,& quæ progerminet ante inferiorem. Pogon certè Græcis barbitium eſt: ſed & appellatione eadem Trœzeniorum portus, unde per iocum barba rariore hominibus inſuſurrabatur, εἰς Τροιζῆνα δεῖ βαδίζειν. Tragopogona uocant in trago piſce partem ſub gula nigricantem,ut ſcribit Athenæus. Dici myſtaca interpretantur, quia illuc deſtillet naſus,quem uocant μυκτῆρα. Sunt qui myſtaca etiã labrum putent,unde ducatur myſtacon. Inferiori labro adnaſcens barbitiũ,pappos nuncupatur:utrunq; ſimul hypene. Oritur etiam barba in mandibulæ inferioris parte ſuprema humoris caloriſq; copia illuc ab ſincipite demanantis, teſticulorum ui, inde prolificam materiam attrahentium: Argumento ſunt uenæ ab inferioribus illac cõmeantes,quas ex eo ſpermaticas uocant. Proinde deeſſe mulieribus barbam,imbecillioribus earũ teſticulis. Si qua uero uiſatur barba inſignis:hinc cõtingere,quod illi additum peculiarius ſit roboris aliquid & caloris: barbitio tamen tum rariore tum breuiore. Illud obiter adnotarim, in capris aruncum, ab Ariſtotele cryngum pronuntiari. Adrianus Cæſarum primus, quod ſcribit Dion, barbam nutrire exorſus eſt. Cæterum ex uiris quoq; barba per totam uitam nonnulli uiſuntur exuti. Quòd mearuum capacitate obuenire coniectant, quoniam euaporet antea fumus, quàm ualeat concreſcere: ni forſan inſitæ frigiditati acceptum ac ſiccitati malis referre: calorem nanq; illa interpellat, hæc pabulum oblædit. In mulieribus præter frigiditatem additur, teſticulis carere eas exterioribus, à quibus reflectatur uapor. Accedere menſtruam quoq; exinanitionem. Opera illud parerga non prætericro, quia de myſtace actum eſt: Locuſtas rodẽtes ſata, bruchos appellari, & attacos, atq; item maſtacas, uti eſt apud Nicandrum. Alij tamen ſunt, qui uniuerſum locuſtas dici maſtacas uelint, idq; in Ambracia in primis. Scribit Ariſtoteles, magiſtratum ineuntes ephoros præcipere ſolitos, κείρεσθαι τὸν μύστακα, καὶ προσέχειν τοῖς νόμοις, ne cogerentur ſæuire. De barba uerò fit mentio, ut uel in minimis inſueſcerent πειθαρχεῖν.

Frontis ratio. Metopoſcopi qui ſint. Item quæ ſtellæ ſecundæ. Cur quãdoq; nequeat aperiri oculus. Sudoris in fronte ratio. Scardamytici. Atenes. Oſculum frontis. Tetanos frons. Cap. XXVI

QVid uero frontis artificem hic fabricam memorẽ? Qua ſapientia deus hanc homini tantũ contribuit, triſtitiæ, hilaritatis, clementiæ, ſeueritatis indicem? Fuere qui ex partis huius ſignis potiſſimũ quibuſdam uaticinia aucuparentur: quos inde quoq; metopoſcopos dixere. Nam quibus ſic ſtriata rugoſiorq; frons, magna animo uerſare, eſſeq; melãcholicos. Quibus uero erugata exporrectiorq;, eſſe fallaces in primis: cuiuſmodi ferè Bononienſes haberi, cauillat Conciliator. Quam

rem Digeſtis de officio præſidis, adnotauit interpres quoq;. Ita enim phyſicas membrorum formas dictare, nulla tamen iniuncta noſtris moribus neceſſitate, ſed lubentia potius quadam & procliuitate, ex ſanguine ac ſpiritibus phyſicis. Quas phyſionomi ueteres ſtellas ſecundas uocabant, à ſuperioribus impreſſas, præmonſtrantes quæ ratione prudentiaq; reprimi queant. Sunt qui ſtellas putent ſecundas dici, quæ extra zodiacum à ſeptentrione ferantur, ac meridie, quod uiribus ſint præditæ imparibus, primas obtinentibus quæ ſignifero circunferantur. Ptolemæus eruditorum conſenſu elementa nomine iſto intelligit, quòd cæleſtibus ſtellis primæ aſcribantur cauſæ: at elementis ſecundæ, proindeq; ſtellarum nuncupatione inſignitis. Verum à diuerticulo fabulam repetamus. Frontis cutis conſilio memorabili laxior ſtructa eſt ac mobilis, ut commodius oculis ſubſeruiret uel cludendis uel reſerandis. Inſunt uilli ex hoc porrecti ab uertice ad palpebras. Propterea ratione chirurgica præcipitur, ſi abſceſſus in fronte ſe oſtenderit, aut cauſatio alia, ſitq; diſſectio neceſſaria, non eſſe ducendam ferri aciem per frontis longitudinem ab tempore in tempus, ne uillis præciſis deſinat poſſe oculus ſuo perfungi munere, procidentibus palpebris. Qui nimium conniuent, σκαρδαμυκτοὶ uocantur. Qui rigent, ἀτενεῖς. Sudat frons in primis, quia cerebro ſubiacet anteriori, ubi maxime ſcatet humectatio, quam eſſe nouimus ſudoris fomitem. Oſculi religionē quandam parte hac ſeruatam ueteribus, auctor Plutarchus eſt. Frontem τίτανον uocant Græci, rugis minime ſtriatam, ſed plenam & leuore ſplendicantem.

Supercilia quam habeant rationem: item Ilia. Giſſa quid, & giſſomata, giſſipus, giſſipodiſma, ſuggrundia, uel ſuggrundæ. Supercilia hoſtiorum. Anaphalantiaſis, ſiue ſalitium. Palpebra quid, & gena. Cap. XXVII

QVid illa quæ ſupercilia dicimus, quàm artifici ingenio ſuperpoſita oculis, ut demanantes aliorſum corriuarēt humores, uelut imbricamentū plane quoddam, ſiue grunda, uel (ut Græci dicunt) γείσωμα? Quanquā eſt proprie giſſon, id eſt γεῖσον, quod in ſupercilijs prominet: unde ἀπογεισῶσαι apud Xenophontem. Sed & in ianua quod ſuperiacet, hyperthyron dicitur, uel hyperthyrion: eius protuberans pars giſſon & giſſoma. Verum & in galea eodem modo. Giſſa, inquit Theon, ædificiorum eminentia eſt, uel quæ dicuntur ſcomia. Euripides,

ὤξας παλαιὰ γεῖσα τεκτόνων πόνων. Aratus in prægnoſticis in graculorum mentione,

ἐρχόμενοι ἐπὶ γεῖσα τινάσσονται πτερύγεσσιν.

Giſſippus & giſſipodiſma trabis nuncupatur prominentia, cui giſſon incumbit: unde γεισιποδίζειν, uerbum Polluci, quo id agere indicatur. Suggrundia, uel Suggrundæ prominentes in tectis partes dicuntur ſtillicidio deſtinatæ arcendo, ne uitientur parietes: hæc planè giſſa ſunt. Sed inſtitutū repeto. Traditum Phyſicis eſt, ſupercilia in ſenibus fieri auctiora, quod ea ferè ætate loci eius oſſa diſcludant amplius. unde copioſior promi uapor poteſt. Id quod cogitabundis uſu uenire item, compertum eſt: quoniam caloris ui ad caput plus ſcandit uaporum. Supercilia hæc in homine tantum pariter, & alterne mobilia. Sed & in ijs animi quoq; pars eſt, inquit Plinius, ſiue negemus, ſiue adnuamus, hæc indicant maxime. Faſtus aliubi conceptaculum, hic ſedem habere uidetur. In corde naſcitur, huc ſubit, hic pendet. Hinc Marcellini ſcitum illud, Supercilia erigens ut cornua, & de tragico (ut dicitur) cothurno ſtrepens. Supercilia Iunoni Lucinæ à mulieribus fuiſſe attributa, Varroni credimus: ibi enim maxime collocari Iuno debuit Lucina, ubi ab dijs lux datur oculis. Caput & ſupercilia penitus abraſa olere malitiam, & clamitare calliditatem uidentur, ueluti ne ullus quidem, ut M. Tullius inquit, inſit boni uiri pilus. Cilia uerò quæ ab palpebris prominent, nónne & ipſa utilitate mirabili ſunt cōſtituta? ut minutarum rerum ad oculos incurſum tanquam ſtipatores quidam repellant, ſimulq; uiſiuum dirigant ſpiritū, uel etiam ab oculis promicantes radios, quibus uidendi rationem præcipue conſtare, perſuaſiſſimum Platonicis eſt: unde ijs uel reuulſis uel quauis ratione procidentibus aut obliquatis, remotiora longe imbecillius internoſci uiſu, Galenus arbitratur in medicorū Iſagogico. Quid, quod pilorum illa nigricies lumen egregie fouet, atq; contemperat? adeo ne in minimis quidē deficit diuinæ prouidentię cura. Sed ingratitudinis uitio magna pars lance uel iniquiſſima beneficam penſamus clementiam, ne intelligentes quidem ignorantiæ nubilo, qua quid ratione ſit

compa

comparatum. Nam quotuſquiſque aduertit hoſce pilos nunquam ferè iuſto plus increſcere? ne inde præpediatur uiſus, immo uerò ne fieret, ſummo ſtudio cauiſſe naturam. Quæ palpebrarum ambitum, hoc eſt torulum ſolidiuſculo communijt corpore ac chartilaginoſo, tum ne uapori fumido, unde eſt pilorum materia, pateret exitus: tum ut duro innixi, obſirmatiq́ pili, ſtabiliores rectioresq́ redderentur: nam & ſolo innata molliculo producuntur facilius, & obliquantur, in quoduis latus: propterea feſtiuiſſimè Galenus, ab creatore cilijs iniunctum ſcribit, æqualem ſeruare magnitudinem: illa uerò diuinum uerita mandatum, omnino extra præſcriptum non uagari. Cæterum id commoneo, quas Græci βλεφαρίδας nuncupant, cilia me nũcupaſſe: quod item Theodorus facit. Nec latet, Plinium arbitrari, extremũ genæ ſuperioris ambitum ab antiquis cilium dici: nam et Lactantius oculos ciliorum tegminibus occultatos, prodit, unde eſſe dictos oculos, Varroni placet. Oculorũ integumenta hæc genas uocat Plinius, βλέφαρα Græci. Cicero in Deorum natura etiam palpebras. Sed & Plinius quandoq́: etiam ſi libro undecimo, pilos mauult eo nomine intelligere. Sed & in alijs diuinæ maieſtatis ſapientiam, ut cœpimus, admirari pergamus: ſi illud nõ omiſerimus, metaphora honeſtiſſima τῶν θυρωμάτων, id eſt hoſtiorum ratione, in templis præcipue, dici item ſupercilia. Vitruuius, Super cymatium, quod erit in ſupercilio, collocandum eſt hyperthyrum craſſitudine ſupercilij. Porrò capitis læuitatem φαλακρότατα dicimus, id eſt caluitium. At in ſupercilijs ἀναφαλαντίασιν: quàm rem ſalitium interpretatur utiq́ Theodorus, ſed tantiſper, dum melius inuenerit.

Oculorum conſtitutio mira. Cæcitatis malum. Oculi faciles, à Virgilio cur dicantur. Glaucopis Minerua unde appellata. Videndi ratio breuis. De ſpeculis erudita nonnulla: curq́ ab menſtruis inficiantur. Plinianus ſoluitur nodus. Quæ dicantur ὑπώπια, & ὑπώπια: item ὑποφθάλμια. φολκὸς qui, & βλεπεδαίμων: item ἰλλὸς, & inde corriuata uerba. Viſores. Paſſiuæ oculorum cupiditates. Hypopion. Vnguis oculi. Procopij hiſtoria. Optili, monopodij, lucinij. Caput XXVIII

IAm uerò quid de oculis ordiar dicere, ſtudio inenarrabili aduerſus occurſantia, uelut ſinuoſa reconditos conualle, prominentibus illinc ſupercilijs & fronte, tanquam uallo obſepiente, hinc malis protuberantibus, atq́ ex imo coorientibus, ceu cliuis, ad propugnacula partiũ toto corpore precioſiſſimarum? Hi profecto lucis uſu uitam ab tenebris & morte mihi diſcernere uidẽtur. Etenim quàm miſerum, quamq́ funeſtum eſt cæcitatis malum? Cæcum poſtulare non poſſe, Iureconſulti ſtatuunt, quod inſignia magiſtratus uidere ac reuereri nequeat. Senatorium tamen ordinem retinere, Appij cæci exemplo. Ad nouum uerò magiſtratum aſpirare, omnino prohiberi. Ita profecto eſt, carceris uicem planè ſubit corpus reliquum, ac tenebroſo horret ſitu, ni oculorũ affulſerit gratia, nitore iucundo totum illuminans. Quod in cælo ſol & luna, ipſum id ſunt in homine oculi. Sol & luna duo mundi lumina, oculi certiſſima in carne ſidera fulgent è ſublimi, ſplendore micantiſſimo inferna colluſtrant, perinde ac in ſtatione ſpeculatores interdiu noctuq́ nobis excubantes. Quibus mira uolubilitatis accedit celeritas, unde nobiliſſimo poetæ libro octauo, oculi nuncupantur faciles, etiam ſi uino id contingere nimio haud ita multum uidentes opinentur nonnulli. Certe Aſtronomicon primo M. Manilius ait:

Circumfer faciles oculos, uultumq́ per orbem.

Addunt ſcientiſſimi, oculorum ſplendorem ingenij præferre ſolertiſſimum acumen. Quod ipſum in pupillis color indicet glaucus. Quo argumento ſapientiæ Pallas dea Glaucopis creditur cognominata. Quod ad faciles oculos ſpectat, utiq́ in libro De uenatione Xenophon canum oculos faciles nuncupauit. Virgilij carmen eſt:

Miratur, facilesq́ oculos fert omnia circum Aeneas.

Quin etiam hi arguti nimis, quemadmodum animo affecti ſumus, ſubinde loquuntur. Nam, ut imago animi uultus eſt, ita indices oculi. Et propterea ab prudentiſſimis dictũ, Animum in oculis habitare, quoniam ardere uidentur quandoq́, incendi, humectare, cõniuere. Hoſce duos tantum cõtribuit diuina ratio, quod numerus is ſpecioſum quiddam complecti uideatur. Illud utique eximie mirandum: Quum eſſe particulas decem

quas uocant intimas, ex quibus conſurgit organum uiſui deſtinatum, ferè conſtet inter eruditos, ſeptem uidelicet tuniculas continentes, & humores tres contentos: ſicuti primo Colliget auctor comprobat Auerrois, earum omnium utilitatem actumq; adeo eſſe ambagioſæ difficultatis, ut Galenus uir in medicina tantus, & rerum ſcientia non incelebris, reddere ſingillatim rationes non ſit auſus. Sed & Auerrois arbitrarium de ijs iudicium eſſe ſcribit. Oculos etiam Galenus idem nunc organum uocat lucidum, nunc ſolarem animalis particulam: & diuinum quoq; membrum, quia ſit eius præcipue inexplicabilis & mira ſubtilitas, ſi quid aliud in animantium natura. Et Stoici, uiſum, dei appellatione honeſtare non ſunt ueriti: ſicut formam Theophraſtus eundem uocabat, quoniam eo exuta facies, inquit Chalcidius, euadit informis. Oculi uero ſubſtantiam eſſe tradunt cryſtallinam ſpiſſamenti alicuius: quando uiſiua potentia, cuius oculus eſt organum, humiditatem exigit aquoſam, quæ ſuſcipere queat uiſibiles formas ex inſita perſpicuitate atq; humectatione. Aer uero perſpicuus & humidus inſinuari nequit, & (ut ſic dicam) incorporari, in propria dum permanet ſpecie: ut ſentit Albertus. porrò aer uia tantum eſt, qua uiſibiles obiectorum deferunt̃ ſpecies, nec eas retinet. Quod eſt oculo neceſſariũ, qua diaphanus eſt ac luminoſus. Eſt enim uiſus lucis, ſicut obiecti præcipue, coloris autem tanquam cuiuſdam lucis. Inde, ut ſit actiui ad paſsiuum proportio melior, & unius in alterum tranſmutatio cõuenientior, neceſſarium fuit eſſe oculum luminoſum quadamtenus. propterea Galenus inquit, Senſum luminarem alterari (ut ſic dicam) ab coloribus, ut ab cognato conſimiliq;. Hæc uerò efficit ratio: ut ſplendore nimio facile corrumpatur uidendi facultas, quia nimis tranſmutatur oculus propter ſimilitudinem. Indicio ſunt lucis reliquiæ diu in ſenſorio reſidentes poſt clarioris ſenſibilis proſpectum. Additur illud quoq;, Oculo nullum proprium ineſſe colorem, alioqui difficulter alienos admitteret. Argumento eſſe icterici poſſunt, quibus omnia uidentur citrina. Cæterum in libro De ſenſu & ſenſili Auerrois eſſe negat connaturalem in oculo lucem, uerum ingredi forinſecus. Nam ſi ineſſet, inquit, uideremus in obſcuro. Nec qui oculos clauſos aperit, uidet prius quàm fuerint illuminati. Adde, quòd nec ira uehementius ſuccenſi ſatis uident, quia circunſiliant tenebræ, nec admittatur illuſtratio, uaporibus bilis uitio in oculos ſeſe ingerentibus. Ariſtoteles tamen libro eodem, eſſe oculum natura luminoſum aliquo modo, apertius ſentire uidetur: nam & quorundam animaliũ in tenebris oculi lucent. Recipi uero intimũ ab oculis lumen tradunt doctiores, per neruorum ſpiracula, qui dicuntur ὀπτικοὶ, quiq; uiſiuum ſpiritum ad oculos deuehant. Quibus abſciſſis accepto in temporibus uulnere, pereat uidendi facultas tanquam lucerna interextincta. Quinimo nec neceſſario lumen ab oculo extimum recipi uolunt, ut uideamus: quum tenebris obuallati denſioribus, nec luce prorſum ulla oculum cõtingente, è longinquo multa uiſu apprehendamus, ubi comperiatur lumen retegens obiecta. Quod autem nullum oculo ineſſe colorem uolunt, ſciendum tamen, uidendi rationem fuiſſe perituram̃, ni artificis ſapientia poſt id quod mire pellucet, nigricans quippiam appinxiſſet, ſicuti ſpeculis retrorſum allinitur plumbum, ut obſcurior illa denſitas ſit imaginũ ueluti ſufflamen ac infrenatio, quæ per uitri dilapſæ tralucidum leuorem, ac denſiore obiecto non ſuppreſſæ euaneſcerent. Inde uulgo irroborauit, ut dicatur oculus naturæ ſpeculum, ſicuti ſpeculum artis nuncupatur oculus. Sed cur nam in oculo & ſpeculis omnibus aduerſa ſeſe oſtentant omnia, nulla uero auerſa: quod amplius dictare uidetur ratio? Nempe, quòd ſpecies ab obiecto per medium profluens ad oculi aut ſpeculi ſuperficiem, eiuſmodi eſt diſcriminũ neſcia: ſed ſimplex quiddam eſt, ac purum. Propterea, nil ibi prorſum agnoſcas, nil ue retrorſum. Eſt uero illud huic cognatum loco, uiſum non habere modo patiendi uim inſitam, ſed & agendi quandoq;: ſiquidem ſpeculorum præfulgens nitor hebeſcit mulieris inſpectu, cui eant menſes. Repente nanq; uelut ſanguinis prætenditur nubecula: ſiq; recens paratũ ſit ſpeculum, haud temere eluas: at ſi uetus, facile. Splendida quippe mouendi poteſtate inſignia ſunt, in quo genere oculos haberi, palam fit. Vbi igitur ingruunt menſes (ſunt uero etiamnum ſua uiris menſtrua) ſic afficiuntur oculi, perinde ac corporis reliqua, quę menſtruorum quadam uelut aſpergine rigari nouimus. Cæterum lumina quum primis, quibus foraminulenta eſt natura & uenoſa. Quamobrem genitali profluuio infeſtante, cui cauſam commotio præbet

bet, ac ſanguinea inflammatio, primū quidem aer inficitur à ſanguine, ac mouetur, qui oculis ſuffuſus animaduertitur: porrò infectus aer proximum inficit, inde mox ſpeculo oblinitur inquinamentum. Hæc autem eo appoſuimus, ut ſcitius id ex ſeptimo Plinianum perciperemus, quo ſpeculorū fulgorem aſpectu ipſo hebeſcere prodit, dum menſtrua promitur expurgatio. Quo autem modo uiſus perficiatur, multaq; ad oculos ſpectantia copioſius alibi perſcribemus. Interim commonitos uelim bonarū literarum ſtudioſos, Eſſe qui in uidendi ratione ſimulacrorum illam per aeris media delationem reijciant, quamuis ab Peripateticorum prorepat ſcholis. Atq; item radiorum ab oculis profluxum: quod Platonicorum placitis ſancitur. Quoniam ſi ita eſſet, radium quoq; ipſum cerneremus, quem oculis aduertimus, donec ad obiectū produceretur. Quū uerò temporis momento uniuerſa ſubijciantur uiſui, etiam nobis aliud agentibus, aſtrui probabilius poteſt: in eo qui uidet, eſſe utique uidendi munus, non in eo quod uidetur. Sed ita ut mens ipſa munere fungatur eiuſmodi, ac per oculi membranas humoresq; perinde, ac per uitrum, aut ſpecularem lapidem uiſibilia ſenſu apprehendat, Vnde etiam conſequi putant, ut mens ſæpe, atq; uoluntas, ex oculorum motionibus affectionibus'ue deprehèndatur. Cæterum utcunq; intelligamus iſta contingere, fatentur tamen ijſdem, in acie ipſa, qua cernimus, quamq; pupillam nuncupamus, ſcintillas luminum cōtineri occluſas cōſeptasq;. Quam etſi ſpacijs breuiſſimis arctauit natura ingenioſiſſima, quo minus foret læſuris obnoxia, nihilo ſecius integram hominis effigiem reddit, quod & ipſum non parua dignum admiratione eſt. Quanquam quid refert, tam ſolicite, tamq; circumſpecte ab opifice deo nobis cuncta dilargiri: Vertimus in perniciem uniuerſa, nec bonitate clementiſſima deſinimus abuti, Exculcantur naturæ iura, & ſcelerum fomites efficiuntur ſyderea lumina, ac oculi fiunt tota noſtra luxuria: ijs per momenta in uitia præcipites imus, mirantur hi, adamant, cōcupiſcunt: nam inſatiabilis eſt humanus oculus, quod Salomon ſcribit. Apoſtolica uerò ſentētia eſt, Eſſe mœchationum oculos plenos. Propterea Cyprianus, In mulieribus ſemper defixa intentione deſideria explent oculorum. Tanta eſt, inquit Plinius, decoris affectatio, ut tingātur oculi quoq;: unde eſt Satyricum illud,

Ille ſupercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu.

Sed & ſciētiſſimus Hieronymus orbes appellat ſtibio fuliginatos. At philoſophus Archeſilaus, quum diuitis oculos eſſet intuitus ludibundos, atq; illecebræ uoluptatisq; plenos: Nil (inquit) intereſt, quibus membris cinædi ſitis, poſterioribus an prioribus. Porrò, ut operæ leuioris impingamus aliquid, ſinuoſam ſub oculis partem ὑπώπια Græci uocant. Qui uerò ſub oculis contingunt ex percuſſu liuores, dicuntur, ὑπώπια: meminit in Nerone Dion. Quoniam ὦπες uocentur oculi, quanquam & durior manuum cutis ex labore calloſa, nomine dicitur eodem. Ariſtophanis interpres, hypopia etiam cordylas à pleriſq; nūcupari ſcribit. Auctor eſt Pollux, Oſſa ſub oculis, quibus accumbant nares, dici quoq; hypopia, id eſt genas, & uoce alia ὑποφθάλμια: unde ὑπωπιάζειν, pro cuſtodire: ex quo eſt illud Apoſtolicum, ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα, καὶ δουλαγωγῶ. Apud medicos hypopion, oculorū intelligitur uitium, ubi in iride ſuppuratio ſeſe oſtentarit. Galenus in diffinitionibus nunc ὄνυχα dicit, nunc etiā unguem ab ſimilitudine, uti ſignificat libro quoq; tertio Aegineta Paulus. φολκὸν dicunt Græci ſtrabonem, cui obliqua ſit oculorum acies, abiunctaq; ab naturali uenuſtate. Sunt qui eo nomine intelligāt miſerabilem quendam deridiculūq;, ut qui τὰ φάη ἴλλει εἰς ἑαυτόν: id eſt in ſe omnium conuertit oculos. Vocatur & βλεψιδαίμων diſtortis oculis, ueluti ab dæmone percuſſus. Sic uerò nuncupari Socraticos conſueuiſſe, auctor Pauſanias eſt. ἰλλὸς etiam ſtrabo dicitur, accentiuncula in ultimo poſita, uel cæcus, unde ἰλλώπτειν ſignat τὸ στραβίζειν. Illades, inquit Porphyrius, contorta dicuntur lora: unde ὑπιλλίζειν, nictare indicat: id enim agentes, oculos inflectunt. At Aelius Dionyſius, ἰλλώπτειν interpretatur, humectis fractiſq; oculis inſpectare. Pauſanias σιλλοῦν accipit, pro eo quod eſt oculis ſubſannare irridereq;. Eſt Ionicum item uerbum ἀμφιλλίζειν, quod circumſpectare ſignat, ac huc illuc ἰλλεῖν, id eſt Illos uertere. Oculi, quos conditos dicimus, acutè traduntur cernere: at hebetius, quos prominentes uocant ac emiſitios. Viſores, pro inſpectoribus uſurpat Tacitus

tus libro decimoſexto: Nec miſſis (inquit) uiſoribus, per quos noſceret an uera afferrentur, auget ultrò rumorem. Paſſiuas oculorũ cupiditates appellat Firmicus, ubi quis mulierum omnium concubitus cupiditate proiecta deſyderat. Procopium imperatorẽ adnotatum annalibus eſt, humum intuendo ſemper inceſſiſſe, perq; morum triſtium latebras, ac ſimilem habitum Craſsi illius, quem in uita ſemel riſiſſe affirmat Lucillius. Oculos Dorici uocant optilos: unde optiletis Mineruа, cui templum erexit Lycurgus, monumentum excuſsi ab Alcandro oculi. Monopodios & lucinios uocabat Commodus Cæſar, eos quibus aut ſingulos tuliſſet oculos, aut ſingulos fregiſſet pedes: quod prodit Lampridius. Illud grauius quod ſcribit Horus: Oculos ſanguine ſuffuſos haberi impudentiæ ſignum: quod approbat illo uerſiculo Homerus,

οἰνοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο.

Aurium, & audiendi ratio. Scaphus quid. Amara, & ſamara. Aerem ictum moueri in orbem. Adriani hiſtoria. Cochliæ. De aurium humoribus. Item de ſordibus. Cypſelides. Lobus quid. De Faneſiis. Amphotides quæ ſint. Epotides, & Aterides. De auribus ex hiſtorijs nonnihil. Qui dicantur Oti. Auribus an ſpirent capræ. Aurium uermes, eulæ. Cap. XXIX

AVres uerò quarum iudicium, ut celeberrimi auctores dixere, ſuperbiſsimum eſt, quia ſonum recipiunt, qui natura in ſublime fertur: nónne ſumma ſapientia ſunt in prominentibus corporum partibus conſtitutæ? In ijs rectus ſimplexq; meatus primum, euadit mox tortuoſus. Inde iuxta cerebrum in multa & tenuia foramina diducitur, per quæ facultas audiendi eſt. Quin & in propinquo duo paruuli quaſi ſinus ſunt, ſuperq; eos finitur os, quod tranſuerſum à genis tendens ab inferioribus ſuſtinetur oſsibus. Et iugale dici poteſt, quia Græce συζυγώδη. Alij ζυγώματα: cancros appellant alij. Auerrois primo Colliget, aurem in oſſe petroſo locatam ſcribit: & propterea (inquit) Arabum lingua dicitur agari. Quærat hic forte quiſpiam, cur meatus ille aurium (ſcaphum uocãt) anfractu ſit tortuoſo? Reſpondebit Auicenna, non ſine prouidentia id quoq; excogitatum, ne ſubita aeris irruptio frigiditate uel caliditate cerebrum oblęderet: uel ſoni exceſſus neruum, quo perficitur auditus, conuelleret. Nam ſenſus omnis harmonia quædã eſt. Nunc uero ambagioſa obliquitas illa: moramento manifeſto temperamentum adijcit. Aerem porrò ſonum deferentem, undam uocalem appellat Auicẽna. Siquidem ſphærice mouetur aer, ſicuti unda ex lapilli proiectu: quod ſentit ſecundo De anima Auerrois, & primo De muſica Boethius: unde & Princeps in ratione pulſuum, quos cum muſica ratione ſimile quiddam habere prodit, circulos temporum nominauit, ſicut & caſus, arſin intelligi uolens, & theſin. Sciendum tamen, non perfici auditum aere tantum extimo ſeſe auribus inſinuante: uerum deprehenſum ab peritis eſt, ineſſe illis aerem quendam, quem uocant cõnaturalem: eſt autem uapor ad uſum hunc ab natura productus, ut motu quodam tremulo uocibus receptis, perficiat auditum. Sed cur nam in lateribus cõſtitutæ aures? An quia ſpeculatrix uidendi potentia, ſimul & olfaciendi, quam anhelitus ratione eſſe ori adnexam, commodiſsimum fuit, anteriora ſibi uendicauit? An quæ in cæteris omnibus, & parte iſta eluceſcit diuina prouidentia? Auditus certe in humecta parte locari commode non potuit: at in latere potuit, ſimul quia poſteriora humani capitis inania ſunt: ſimul quia nerui ſunt ibi duriores, qui illuc uergunt: ſicuti & auditus. Melius enim perſonat, quod exaruit tympanum, obduruitq;. At in poſtrema non ſunt aures cõſtitutæ, ne ab ſenſu communi abſcederent longius. Scitu dignum eſt, quod de imperatore Adriano proditũ monumentis eſt. Eum, quod ſenſu hoc eſſet oblæſo, cõſueuiſſe, dum exactius excipere uoces cuperet, cauam manum auribus apponere, quæ ueluti ſinu quadam ictum aerem colligens meatui copioſius infunderet. Aures, ſiue auriculæ uerius ſinuoſæ, quæ cachliæ nuncupantur, homini immobiles omnino, aut ſi moueãtur, tenuis prorſus, & hebetior eſt motus is. In quibuſdam tamen mire uidentur agitari. Ratio uerò eſt non ex auriũ motu intimo, ſed per extruſionem uel excuſsionem muſculi mandibulam mouentis, qui quandoq; ita auribus admouetur, ut cõtingat. Qua uero fiat ratione, ut aure duplici ſimplex tamen hauriatur ſonus: diſpicientibus naturæ ingenium eſt euidentiſsimum. Siquidem ut in uidendi proprietate nerui optici coniunguntur, ne uiſiblis ſpecies delata fiat duplex

plex, ita & nerui ἀκουστικοί: quibus audiendi facultas perficitur, in origine concurrunt, & inde formarum audibilium conſurgit unio. Aurium cauernas etiam uocant Amaras Græci, quanquam eſt in hortis amara quoq;, id eſt incile hortorum rigationibus deſtinatum, dictione hinc corriuata, quoniam marceſcere prohibeat. Columellæ, amara eſt ulmi ſemen, ſamara etiam dictum. Humores aurium ſub affectionum genere interlocauit Hippocrates in puerulis. Sed cur non pariter naſi, palatiq; excrementa? Nempe, inquit Galenus, quia natura per naſum & palatum excremenra cerebri transferri uoluit. Per aures uerò intermanare retrimēta, præter naturam eſt. Verum infantile cerebrum etiam per hos meatus propurgatur, nam recens natis nimio plus humet corpus: cerebrum autem eo amplius, propterea pueris per emiſſacula omnia humoris nimietas extruditur. Quod uerò oſcitantes, aut uehementius ſpirantes minus audiant, ratio eſt, quoniam ſenſorij auditus extremum partem contingit ſpiritalem, ac proinde quatitur, moueturq; cum eadem, ubi agitetur ſpiritus. Auribus capras ſpirare, credidit Archelaus, ſicuti prodit Varro, & eſt à Plinio repetitum. Alcmæona opinionis eius auctorem aduocat Ariſtoteles, nec citra morſum, quando aure tantum audimus, nec ulla deſideratur reſpiratio. Eſt enim, inquit, κεφαλῆς μόριον ἄπνουν. ἀλκμαίων γὰρ οὐκ ἀληθῆ λέγει φάμενος ἀναπνεῖν τὰς αἶγας διὰ τῶν ὤτων. Porrò Græci ὦτα dicunt σκωληκιῶντα, id eſt uerminoſas aures, aut uermiculantes, quæ uermes putrilagine quadam cōcipiunt: eos uocabulo proprio εὐλὰς uocant illi: quales è uulneribus ferè promunt ſe, aut putreſcenti cadauere. Aurum in auricula geſtare, nobilitatis cenſebatur inſigne, quod in Platone adnotauit Apuleius. Aurem cuiuſpiam qui tetigit, inquit Vlpianus, Digeſtis de furtis, totum eum tetigiſſe uidetur. Id & Trebatius aſſeruerat prius. Legimus porrò, auriculas in tantum magnitudinis gentibus excreſcere quibuſdam, ut totum corpus ijs contegatur ueſtium modo, Faneſios uocant, ſiue Satmalos: ut Pomponius. Græci, ut auctor Strabo eſt, ἐνωτοκοῖτας dicunt: quoniam ſtrati uice, quum dormiūt, auribus utantur. Eſt & in aure ima dicatus memoriæ locus, nato inde more, ut rapturi in ius aduerſarium teſtes facerent, alias iniectio manus non erat. Sic uerò faciebant, ut contingentes imam auriculam dicerent, Eſto memor. Nec licebat hoc, ni futurus teſtis annuiſſet: ideo ita interrogabatur, Licet atteſtari? Aurium ſordes Græci κυψελίδας uocant, unde κυψελόβυσα nuncupantur, quæ ſordium altitudine adobruta latitant. Latini aurium marmorata dicunt, auctore Plinio: iuniores etiā cerumina. Quæ amarulenta ſunt, quia non ferè aliud habentur, quàm ſudor qui computruerit: putredo autem ſalſos incoquit ſapores, Galeno docente ſecundo De febrium diſcerniculis. Quod uerò putret, & ſalſum eſt, mox amaritudinem concipit, conſumpto humecto aquoſo: Argumēto ſunt retrimenta & urina. Alij ſentiunt, per aures eiectari billioſas cerebri redundantias, & indicio eſſe colorem inde luteum. Sicuti excrementū melancholicum, per oculos egeritur: pituitoſum & ſanguineum, per os. Aurium pars infima, quā noſtri imam dicunt auriculam (unde apud Ammianum Marcellinum: Ima, quod dicitur, auricula mollior.) lobus nuncupatur: quanquam & portio ſuperior eodē cenſetur nomine: nam ſumma omnia, lobos rectè dixeris: hinc iecoris lobi uocantur. Vnde in Nicandri Theriacis: ἄπεκτος ἀλφόταλην κύστας λοβὸν, ὅτι τραπέζης ἐκφύεται. ubi interpres, trapezam iecoris partem accipit, ex qua lobus prodeat. Trapeza (inquit) & pylæ, partes ſunt iecoris, ſicut onyx, machæra, caneon. Cimoni ſacrificāti, Plutarchus ſcribit, à ſacerdote oſtenſum lobum carentem capite. Pyrrho item ſacra dicuntur aloba, à uatibus præmōſtrata, quum Argos peteret: quod cuiuſmodi ſit, ex ijs quæ attexuimus (opinor) amplius liquet. Verum Plutarchi interpreti ſatis ſuperq; fuit ſic transferre: Ex ſacris rite peractis. quo nil dici ualuit ineptius inſcitiusq;. Ciceris item aut fabæ uas lobum dicimus: nam cortex omnis, intra quem lateat ſemen, lobus dicitur. Hinc & ruſticanum uas cōtinendis ſeminibus, uocatur lobus. Sunt inter legumina item lobi, ſeu lobia. Dolichos quoq; uocant Græci: ſunt qui phaſiolos interpretentur rubentes, qui & ſiliquæ dicantur. At milij panniculas Plinius appellat lobas. Quod in lobo prominet, προλόβιον nuncupatur. Aurium ſumma in flagitio deprehenſis præcidere, ueteris fuit inſtituti, ignominiæ cauſa. Vnde apud Demoſthenē ἀκρωτηριασμένοι. Dignum porrò memoratu, quod in Tagis Thuſci libris eſt obſeruatum: Tangēdos mox fulmine adeo hebetari, uti nec tonitru, nec profundos fragores alios queant

perſen-

perſentiſcere. Quod in Germanicis bellis Seuero, bellaciſſimo alias equitum magiſtro, uſu ueniſſe, Iuliano imperante legimus: qui acer prius, & induſtria inſignis, fato urgente, commacruit. Macrino imperatori aurium alteram fuiſſe perforatam, ſcribit Dion, Maurorum ritu, unde erat oriundus. Eſt intra aurem neruus nomine ῥάγος, è regione cuius eſt, quem uocant ἀντίῥαγον. Ab auribus quæ dicuntur Græcè ὦτα, ἀμφωτίδας flexum habent. Ea uerò eſſe uaſa quædam prodit Euſtathius. Sed & indidem deriuatur otus, ueluti auritus dicatur, pinnulis circa aures prominentibus: ululam nõnulli interpretantur, alij aſionem. Scitũ eſt quod ſcribit Aelius Dionyſius: Auis hæc, inquit, laudata, & ſaltans capitur, uelut nycticorax: unde otos item dicimus, qui nullo negotio decipiuntur, aut gloriæ uanitatem affectantes: id eſt κενοδόξες. Otidas dici putant ſtardas, quaſi tardos anſeres. Scribit libro ſeptimo Thucydides, Defectis nauiũ proris, impoſitas eſſe epotidas, id eſt ἐπωτίδας: à quibus anteridas produxerint ad muros. Epotidas, Laurentius roſtra nobis reddidit. Anteridas uerò ſublicas interpretatur. Sunt qui prominentia utrinq; ex proris ligna, epotidas opinentur dici, aurium imagine quadam. Et hac quidem uſos ratione Syracuſanos, Hiſtoricus tradit, aduerſum Athenienſes. Cæterum & Corinthios ad eum morem inſtructis nauibus, ad Naupactum depugnaſſe proditum eſt.

De naribus, & earundem munijs. Sanguinis è naribus profluuium unde ſit. Mirum de elephanti nare, quę dicatur promuſcis. Rhinocolura. De coluris, ac mitylo, & colo, & ficis coluris, ac colyridibus, colurijsq;: item colophuris, & colobotis. Quid cothuri, mutica. Quid collyriſſare: item myſſare, myxa, myxus. Item quid nares in architectura: & quid æſtuaria, & mygme, myttotos, ſimon, plagion, loxon. Cap. XXX

NAres porrò nõnne ratione ſcitiſsima & peculiari, quòd ea ferè ſit odoris cuiuslibet natura, ut ſuperna petat, in ſublimi & ipſæ ſunt collocatæ? Accedit, quòd cibi potusq; magnum in ijs examen quum ſit, non ab re in oris uicinia ſunt collocatæ. Sed cur occludendi nares facultas non eſt, ſicuti pro arbitrio claudimus oculos? In ijs utiq; peculiaris eſſe ratio uidetur, ſenſorij teneritudo & mollicies, minimo cuiq; expoſita nocumento: quod in naribus non fit. Deinde malis odoribus non oblæditur olfactus ſenſorium, ſed cor aut cerebrum: cui læſioni facilè occurritur, ſpiritu compreſſo. Narium uerò (ut Auicenna ſcribit) munus, eſt inſpiratio: neque enim os, eſt ſpirãdi organum: ſicuti opinati quidam ſunt: niſi affectio aliqua cogat. Item uocum diſtinctio in homine, deinde odorum internotio. Minimum uerò id emolumentum putant, quod ea item parte per θαλάμας, id eſt interna foramina, cerebri redundantia excernantur: nam in hominibus inculpatæ ſanitatis haudquaquam id uideri neceſſarium: & ſufficere opinãtur, quæ in palato habentur foramina, & in hoc uſu ſunt ueluti emiſſaria. Sanguinis è naribus profluuium cerebri nimiæ magnitudini in homine, ac humectationi acceptum referunt: inde nanq; effici, ut eo tendentes per os, uenæ nimium repletæ per nares exonerentur: quando & indidem uitiatus ſanguis dilutior euadat tenuiorq;, qualem cerebri excremẽtis promixtum agnoſcimus. Summæ oſsium anguſtiæ ἠθμοειδεῖς dicuntur, ubi fœdiſsimum ulcus inoritur ozena, infeſtat cum carcinomate Polypus. Cæterum in elephantis mira & peculiaris narium ratio eſt, quippe implet ijs manus uicem: ea nãq; cibum tam ſiccum, quàm humectum arripiunt, & ori infundunt, nec non arbores complexu peruellunt. Quod Ariſtoteles tradit, & meminit libro ſecundo Philoſtratus. προβοσκίδα Græci uocant: nos etiam promuſcidem, ratione qua b tranſit quandoq; in m: unde κύβινδιν illi, nos cymindim pronunciamus. Rhinocolura, ſiue ut Stephanus, rhinocurara: legiſ in Aegypto fuiſſe urbs inde ita nuncupata, quod incolæ forẽt mutilati nares, ut Stephanus idem interpretatur, & pluribus expoſuit Diodorus. Colura nanq; & coluria dicunt, quæ caudam non habent omnino, aut mutilatam præciſamq;: meminit ad Dardanum Hieronymus: ſed rhinocorura dicitur ab eo. Bouem κόλον intelligit Euſtathius, mutilatum cornibus, quem mitylum item dicas: κολὸν μάχλον appellant erudití θ rapſodiam, id eſt κολοβὴν, quia res conciſæ nimis ac mutilatæ prorſum eo comprehendantur libro ab Homero. Apud Theophraſtum colophura, id eſt κολούφυρα, animalia intelliguntur, boues, aſini, muli, quæ ſi ſmilen olfactarint, intermoriantur

riantur: quod & de hominibus intelligit Andreas, ſi indormiant. Colobotæ, id eſt κολοβῶται ſunt, qui decurtata proferunt uerba & dimidiata. Cothuros Heſiodus fucos intelligit ſine aculeo, quem cauda uidentur occultare, id eſt κνύδην ἐν τῇ οὐρᾷ. Mutica Latine dicuntur, quæ cornibus carent: unde muticam uocamus ſpicam ariſtis uacuã. Sunt apud Athenæum fici, quas coluros uocant. Leuitici ſeptimo, colyrides leguntur panes, quos deminutos prætenuesq́; interpretantur. Sed & qui puerulis minutus offertur panis, collyra dicitur recte: quanquam & colluria pro lalangijs ſeu laganis poſita inuenio; unde id genus in ſartagine coquere κολλυρίζειν dicũt, id eſt collyriſſare. Coluræam uerò petram apud Callimachum cauam interpretantur, uel globoſam, aut flexilem. Transfertur id uocabulum & ad panes, necnon ad medicorum pharmaca. Auctor Boethius eſt Arithmetices ſecundo, Coluron dici imperfectum, unde appellatos in ſphæræ ratione circulos uolunt coluros, qui duo ſint, ob imperfectam (ut Macrobius inquit) conuerſionem, neque enim unquam apparent integri: quod approbat Theon quoq;, & in Procli Diadochi ſphæra lectum eſt. Pars quippe in antarcticum uergens, aut non eſt, aut ſi eſt, noſtris ſe non ingerit obtutibus. Illud poſtmodum nec ignorandum, μύζειν apud Græcos, id eſt myſſare, nõ aliud ferè ſignare, quàm labijs occluſis, ſonum naribus elicere, unde & μυκτῆρα naſum dicunt. Sonum autem μυγμὸν, irriſioni plerunq; dicatum, unde qui citra reprehenſionis morſum agit, ἀμύγμων dicitur. Sed & Homero ἀμύμων. Muris ſtridorem μύγμον uocant. Myxa uerò eſt, qui è naribus profluit ſubinde humor. Lego in Galeni theſauris, mucidum ſuccum è cochlearũ carnibus punctim percuſſis profluentem, dici myxam quoque. Nam myxus aliud omnino eſt, quod iactata diu epode indicat facile, Bibit gallus, nec urinam fundit, fundit myxus, nec tamen bibit. Sed & Dianæ ſacerdos traditur myxus: urbanus quidem ſatis, uerum & iactator, unde natum, ut id genus homines myxos dicamus plerunq;. Hinc criomyxi per conuitium dicuntur apud Cercidam & Galenũ Therapeutices ſexto: Myttotos autem ruſticum eſt pulmentarium, allio trito in oleo & aceto, uel addito caſeo, ex aſpernabili odore inflectitur nomen: ſunt qui placentã ex oleribus putent. Addamus illud quoque, Nares item dici fornaculæ ſpiramentum, quo protruditur fuligo. Vitruuius: Ante id ſit fornacula habens in Laconicum nares, eius præfurnium magna diligentia comprimatur, ne flamma extra diſſipetur: nam ignis poteſtas, dum uritur reſina, emittit per nares intra laconicum fuliginem. Narium ferè uſum habent in puteorum ratione, quæ uocant æſtuaria, dextra & ſiniſtra deſoſſa, ut per ea diſſipetur ſpiritus fodientibus puteos deprimentibusq́; peſtilens. Rhinuchos eadẽ ratione dicũt Græci, & Strabo, id eſt emiſſaria. Quia uerò ſimum quandoq; dici naſum, eſt omnibus compertiſſimum, adnectamus quæ in Galeni theſauris explorata ſunt nobis. Tranſuerſum enim Græcè ἐγκάρσιον dicit, quod eſt recto contrarium. Simon autem, quod ſubtranſuerſum nos appellamus, quod ab tranſuerſo paululum in partem utranq; reclinat: plagion, id eſt ſubrectum, quod à recto utroque uerſus recedit non adeo. Loxon, ſiue obliquum, quod in recti tranſuerſiq; meditullio eſt.

Labiorum & linguæ, munus duplex. Philtron. Typos, uel nympha. Prochilon. Proſtomion. Item de ore. Microſtomus, chelyne, chelynidæ, chelya, chelyſma. Stoma unde. Aſtoma quæ: item euſtoma, ſtomatica. Mirones, miracula.

Caput XXXI

Quid uerò labia, nónne & ipſa in homine præſignem ab cæteris rationem habent? In brutis quippe dentium modo hæc tegumẽta ſunt, & uelut procæſtria quędam. At nobis etiam in loquẽdi neceſſitate mirabile ſuggerunt adiumentũ: indeq; mollia carnoſaq; ab rerum natura efficta ſunt. Vt enim humana lingua duplici fungitᷣ munere, cõceptus animi enunciãdo, & ſaporum uim pręſentiẽdo, proptereaq; ab cęteris diſparatᷣ, nec ſimilis eſt: ita nec in labijs ſimplex functio eſt, ſed dentes quidẽ cum decore contegunt plurimo, tum locutionẽ magis præſtant articulatam: ea nanq; conflatur ex literis, quarum enunciatio plurimũ obturbata, detruncata, nec intelligibilis præſtaretur, ni ad hanc rationẽ labra linguamq; conformaſſet artificis infinita prouidentia. In labio ſuperiori, quæ ineſt cauitas, dicitur φίλτρον: eadem in inferiori τύπος uocatur, uel nympha. Labiorum prominens pars, πρόχειλον. Eorundem mutuus congreſſus προσόμιον, uel προσομία. Deſinentia uerò maxillas

xillas reſpectans, τῷ χαλινῷ ſortitur nomen. Sunt porrò labra, ut ſciēter colligit Auicenna, hoſtij uice adiuncta ori. Quod brutis cōparatum creditur, ad explendam uictus neceſſitatem. In homine, promptuarium eſt rectæ rationis, ut quæ prudentia corde conceperit, ea ſenſa promat oratio: unde eleganter Apuleius os eſſe dicit, animi ueſtibulum, orationis ianuam, cogitationum uerò comitium. Hominem, Græci ab oris exiguitate μικρόστομον dixere. Hac parte quæ carent, dicuntur inora: ſicut inaurita, quæ auribus. Labrum ſuperius inueni, qui chelynem dici arbitrentur: quanquam alij in ambitu poſitam partem eo uocabulo intelligere malunt. Vnde chelynidę nuncupentur, quibus ea grandior portio eſt. Teſtudinis operimenta uocant chelya. Nam chelys teſtudo eſt: ſed & pectus quoq;. Vnde ſit Nicandro χελύσσεσθαι uerbum. Quod ultimū carinæ ſuffigitur, ne atteratur, chelyſma dicitur recte. Os autem Græcis ſtoma dicitur, παρὰ τὸ τέμνω, τὸ σῖτον, quod cibaria præcidat, præmandatq;. Aſtoma intelliguntur ori ingrata, & guſtui. Aſtomi, qui ſunt oris præduri. Euſtoma, quæ ſapiunt præcipue. Stomatica ſunt Galeno medicamenta oris uitijs accommoda: Perſonas oribus diſtortas & deformes legimus Mirones nuncupari: nam & miracula à miris dicuntur, id eſt monſtris.

Linguæ, & orationis laus præcipua. De imitatione nonnihil. Saporum ſenſus ubi percipiatur. Saliuæ fontes. De guſtu, & pſittaco mirum. Meropes qui, & unde dicantur. Tryſſare quid. Trygon cur. Ancylogloſſum, ancylotomon. Siculi cur trilingues. Caput XXXII

CAeterum leuia poſſunt iſta cenſeri, ſi conſideret quis humanæ linguæ incompatabile prorſus donum, in quo bonitas infinita inæſtimabili munificentia nos, ut legitimos filios, eſt amplexata: quid enim in tot tantiſq; corporis dotibus æqua penſandum libra eſt? Huius ſiquidem facultate poſt mentem, quę nos ex æquo ferè cum cælitibus conſtituit, conſtat præcipuè illa, ut dictum ab Sophocle eſt, Regina rerum eloquentia: qua, ſicuti M. Tullius inquit, cohortamur, perſuademus, perterritos à timore abducimus, geſtientes comprimimus, cupiditates, iras reſtinguimus: hæc nos iuris, legum, urbium ſocietate deuinxit: hæc nos à uita immani & fera ſegregauit. Sed illud quantam demum in humanis rebus habet excellentiam? Vſu linguæ poſſe hominem, quæ minus intelligentia conſequatur, ab altero tota facilitate percipere, quæq; noris ipſe magna tua gloria alijs impertiti? Eximiū eſt quod inde profluit emolumentum, parturiente ſemper animo, quæ uel obſeruaris intentiſſimè, uel ſummo excogitaris ingenio. Neſcire malumus magna pars, quàm in id tantis laboribus & curis profeciſſe, ut abdita illatebrataq;, uelut in ſanctarijs, aut ſepulchro uerius tam precioſæ ſupellectilis munera ſupprimamus. Quid illa in calamitatibus, tanquam oneris prægmoleſti alleuatio, cum amicis communicatio? Quid ſecundis rebus incredibilis, & geſtiens ille ardor animi eiſdem impartiendi boni? Denique ut rei pretium intelligamus, quænam aut quanta commolita natura eſt, ut decenter orationis euaderemus compotes? Omnium primum artifex illa in pulmonibus ſpirandi officina nobilitatis huius prębſtat exordia: mox illa ſpiritalis fiſtula, quam etiam arteriam dicimus, ad os producta intimum uelut canali, à mente profectam uocem ita ſubuehit, ac excipienti linguæ ita affundit, ut artifici motu nunc illa in palatum ſurrecta, nunc alliſa dentibus, alioqui barbaricum inſuauemq; ſonum ſic moderetur effingatq;, ut auribus cōtingat iucundiſſimus: & uehemētia quandoq; detonans altius, immo uerò clarius fulgurans tam potēter mouet, docet arguté, & ad delicias uſque ita delectat afficitq;: ut quod de Olympio dictum Pericle eſt, non Græciam modo, ut ille, ſed uniuerſa ferè ualeat permiſcere. Quod dictum ueriſſimè non inficiabitur, cuius dictionem ſic demum multiplex, ac interior fermentarit eruditio, uti nare iam queat ſine cortice, quod aiunt, Quippe hominum extremos eſſe opinatur Plato imitatores. Cui calculum adijciens Latinæ princeps lyræ, ſeruum eſſe pecus pronunciat. Alioqui infelix fuerit ſupellex, tantum alienis inſtitiſſe ueſtigijs, nec fermentum ita percoxiſſe, ut genuina reſipiat prorſum, ac mellis more ex diuerſis uelut floribus inoriatur conſurgatq; nulli comparabilis ſuccus. Eſſe tamen in artibus neceſſariam imitationem, non inficier. Quando hac ipſa de re caput eſt in Fabij libro decimo. Et ſecundo De oratore Cicero: Ergo primum ſit in præceptis meis, inquit, ut demonſtremus quem imitemur: atq; ita, ut quæ maximè excellant in eo quem imitabimur

bimur, ea diligentiſſimè perſequamur. Tum accedat exercitatio, qua illum quem elegerit, imitando effingat. Cærerum parte hac unicuiq; altius inhæreat Quinriliani illud: Pigri eſſe ingenij, conrentum eſſe ijs, quæ ſunt ab alijs inuenta. Nos uerò ab excurſu in ſemiram redeamus. Quid ubi in modulatum cæleſtemq; lingua exit cantum, nunc ſpiritu productiorem, nunc inflexo uarium, nunc diſtinctum conciſo, copulatum intorto. Et, quod nequeas admiratione cõſequi, eſt ubi promittit, reuocat, infuſcat, plenius edit aliquid, grauius, acurius, uibratius, ſummum, medium, imum. Propterea ingenioſe ac plauſibiliter mihi feciſſe uidenrur, qui linguam plectri ſimilem prodidere, chordarum uerò denres, nares cornuum, quis canenti accinitur. Nam & in Hexaemero Ambroſius ait: Plectrum loquentis lingua eſt. Hæc uerò omnia diuinæ maieſtatis recinunt amplitudinem & ſapienriam, tuba clarius inſonant, ac ingerunr ingratis, & periniquis tantorum munerum æſtimaroribus: Hæc quin ut poſſet munificentius lingua præſtare, eius carnem ſtruxit opifex deus raram, fungoſam & mollem, ur dicere maluit Auicẽna. Sed in corpuſculo tam paruo, non deſinir idem cum Auerroe neruorum admirari multitudinem, tam ad motum, quàm ad ſenſum ſpectantium: necnõ uenarum, arteriarumq;, quãdo omnium horum magnitudo numeroſa linguæ mẽſum longe uidetur excedere. Hæc uerò ita ſcimus ab optimo maximo deo cõſtiruta, quia membri eius multiplex erat uſus futurus: nam ad ea quæ diximus, habere irem munus aliud partem hanc, Lactanrius putar, quòd contritos & commolitos denribus cibos colligit, & conglobaros ui ſua deprimir, ac tranſmittir ad uentrem: unde & Varro, à ligando cibo purat linguæ nomen impoſitum. Bruta uerò etiamnum lambendo potu adiuuar. Falli putat Lactantius idem, ſi quis ſaporis ſenſum ineſſe palato arbitratur: quoniam lingua ſir, qua ſentiantur ſapores, nec ramen tota: nam partes eius quæ ſunt ab utroq; latere tenuiores, ſaporem ſubtiliſſimis ſenſibus trahere. Plinius tamẽ: Intellectus, inquit, ſaporum eſt cæreris in prima lingua, homini & in palato: ſed & in guſtatu linguæ uice nouimus eſſe aquarilibus palatum. Scitu uerò dignum, ad hunc uſum oportere linguam eſſe quidem porenria humectam, actu autem minime. Indicio eſſe, quòd quibus nimio plus areſcar lingua, uel humeat, haud ita ſapores ualeant percipere. Et humectatio quidem inſitã interpellat manifeſtò, quia ipſa primo linguæ tactum præſtat, quo occupanre, nequit exrima aduertere. Argumento eſt, quòd qui acrius quippiam guſtu apprehenderit, mox nõ ualet aliud ſentire. Scribunt eruditiores, in linguæ radice duo ineſſe orificia, quæ ſaliuæ dicanrur fontes. Eorum munus eſt, humorem ſeruare, ueluri penu quodam intimo, quo ſubinde irroretur lingua, & os humeſcat uniuerſum. Eſſe aurem tanquam aquoſam pituiram, tum in ſtomacho cõceptam ex renuiſſima quaq; chyli parre, & mox ceu in caſtella corriuatam, tum ab cerebro defluam per eius oſſis meatus, quod colatorium uocãt medicorum ſcholæ: indicio inde concepto, ſaliuoſum eſſe illis os, quibus rheumare abundet cerebrum, quibus'ue humeat ſtomachus, quod genus bibuli ſunt, quiq; nimio plus ueſcuntur pomis, aut conſimilibus. Illud uerò ad præſens inſtitutum eximiè accommodatum minus prætereundum eſt. Neruum quo tangendi ſenſus ad linguam deuehitur, non eſſe ab eo diuerſum, qui guſtus uectabulum eſt: Galeno tradente, quarro De morbis inrerioribus. Sed cur ſolertior eſt guſtandi uis in lingua, quàm tangendi? Ratio uerò eſt, quia guſtus exactior eſt ad perueſtigandum: tactus uero cæteris ſenſibus hebetior ac materialior, ut interim trito in philoſophorum ſcholis uerbo utar: ſicuti uiſus ſubrilitate ſenſus excedit omnes, poſtea uerò auditus. Deniq; placet Auicennæ, ad loquendum uideri præſtantiſſimam eſſe linguã, quæ ſuos rum lõgitudinis, tum latitudinis commẽſus habear, queq; in apice tenuis & acutior, in radice larior. Cæterum nec ſilebo parte hac miraculum inſigne noſtris uiſum remporibus: Pſittacus hic fuit Aſcanij cardinalis Romæ, aureis centum comparatus nummis, qui articulatiſſimè contiriuatis perpetuò uerbis Chriſtianæ ueritaris ſymbolum inregre pronũtiabat, perinde ac uir peritus enuntiarer. Quod quia præclarum eſt, ac dictu rariſſimum, non fuir conſilium, tranſilire per incuriam. Auctor deniq; Euſtathius eſt: Meropas in carmine Homerico dici homines, quod eorum naturæ ui, diſtinguatur uox in dictiones, ſyllabas, elementa, quæ res animantium nulli contingit: quorum ſoni, neq; dici ὄπες debenr, neq; αὐδαί. Ar diuinorum periti Meropas dici arbitrantur ab uocis diuiſione, quæ poſt Chalanes turrim facta narretur: Conſtar ra-

men & auium quaſdam meropas nuncupari. Sed & Coi, Meropes dicuntur, gentili nomine: quando inſula item Cos, Meropeis appellatur. Inuenies & proprium nomen Meropa. Cæterum nec illud inuoluendum ſilentio: τρύζειν, hoc eſt tryſſare, ab Græcis dici de inani obſtreperaq; uerborum multitudine, unde corriuetur etiam trygon, ideſt turtur, quem & ſcommate ſcitiſſimo uſurpat parœmia, ſicuti auctor probat Euſtathius. Tritum uerò eſt quod Græci dicunt, oportere, γλῶσσαν μὲν εἶναι ἀργὴν, χεῖρα δὲ ἐργάτιν. ideſt eſſe ocioſam quidem linguam, manum uerò operariam. Verum ſcioli trygodæmones diuerſos ſibi induunt mores: at hos nil aliud, quàm ut Spartiani utar uerbo, catamidiandos, ideſt ridendos conſpuendosq; ſinamus ualere: ſed cum macaria item, ni reſipiſcant. Cæterum id non omiſiſſe præſtiterit: Ancylogloſſum Aeginetæ Paulo eſſe linguæ uitium aſtrictioris, nerui ſub ea, quod filum uocant, interdum blæſitate. Ferramentum quo perſanatur, ancylotomon uocant. Siculos ab Apuleio dici trilingues animaduerto, quod Barbarè initio ſunt locuti, Græcè mox, poſtremò etiam Latine.

CAMILLI RHIDERII RHODIGINI IN ANTIQVARVM lectionum libros Lodouici Cælij patrui, ad magnificum comitem Ioannem Rouerellam, Præfatio quarta.

LIberiori mentis intuitu, huius noſtræ peninſulæ primordia uagatus his proximis diebus, antiquioris inſcriptionis monimenta nõ pauca diſcurrens, Rouerellæ familiæ nobiliſſimæ antiquiſſimam genituram hinc ortam, non inſigniiura minus, quàm & antiquæ domuitionis poſitura & conſanguinei ſtemmatis neceſſitudine certius agnoſcens, aſtrictiori multo magis uinculo, quàm antea adligatus in tui obſequium perpetuò infixus detineor: nam etſi iamdiu tua in me collata beneficia, me tibi adeo euinctum fecerint, ut me tibi deditiſſimum ſcirem: nunc communis patriæ noſtræ congenitura me adeo adligatum inuoluit, ut tibi meritò, magis quàm mihi ipſi uidear deſtinatus. Qui eo ſis ortus ſtemmate, quod toto ferè orbe terrarum illuſtre noſtram hanc patriã adeo exornauit, ut ab eo quicquid in ea ſtudiorum, literarum'ue, aut ingenuæ probitatis adfuerit: id Rouerella familia aut præſtante, aut confouente, quale quantumq; eſt, emicuerit. Quid enim quãtumq; Bartholomæi reuerendiſſimi cardinalis, Philiæq; patris tui, Laurentij, Nicolaiq;, atque aliorum è Rouerella genitura ſanctiſſimæ prælaturæ Rhodiginis conciuibus honori utilitatiq; profuerint, ſciunt qui non toruis perſpicientes ſuperciliјs literatas noſtræ patriæ doctiorum elucubrationes nouerunt. Quo etſi omnes aſtricti, ego potiſſimè deuinctus, meæ in te obſeruantiæ famulitium tibi oblaturus non aliud arctiſſimæ meæ affectionis uadimonium tibi exhibere cognoſcens, portiunculam hanc laborioſiſſimarum lectionum à doctiſſimo Lodouico Cælio mihi patruo his proximis diebus doctiſſimè caſtigatam ad te deſtinandam curaui: munus quidem etſi tuæ amplitudini ualde impar, id tamen ut meæ in te maximè obſeruantiæ culturam præ ſe ferat. Quod te, eo lætiori ſuſcepturum animo, & gratiore perſpecturum fronte cognoſco: quibus te uirum doctiſſimum nobiliſſima genitura emanatum, munificentiſſimum mihi patronum & ſciui, & certiori affectu ſemper cognoui: huiusq; tenuiorem non aſpernatus exilitatem, hoc ſolo ſincerioris meæ mentis affectu, accipies. Quod ſalis ſalſi litatione turis carentiam multotiens emendatam audiuimus: idq; doctioris tuæ Mineruæ cultura ſuffarcinatum fouens expolitioris frictionis patrocinij tui titulo aſcriptum, ut hilariori fronte ſecurius prodeat, curabis: Camillumq; Rhiderium tibi dedititium, læto eo fouebis animo, quo ipſius in te ſyncerioris ancillatus famulitium præ ſe fert. Vale.

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI QVARTVS.

Dentes cur attributi animantibus. Dentibus an inſit ſentiendi uis, atq; item oſſibus. Dentium diſtributio, & uocabula. Quid gelaſinus. Gingiuarum nomina. De Pyrrho, & Hercule, ſuis Calidoniæ dentibus, & Zenobiæ. Odontiaſis quid, & odaxyſmus. Gomphiaſis, gomphiaſmus, pladara, epulides, parulides, chauliodonta carcharodonta. Cap. I

DENTIVM poteſtatem quibuſcunq; ij contigere, ideo communi quadam ratione contributam tradunt Naturales, ut cibum mollientes conficiant: quam eſſe ex digeſtionibus primam, ſtatuunt artis medicæ periti. Sunt tamen quibus tum ad inuadendum, tum ad propulſandum, uim ſuggerant. Homini uerò ad cibi neceſſitatem adnexi aptiſſime uidētur, ſiue ad perpenſionem reuoces primores, quorum eſt digerere mandenda, & diſſecare, unde & temnici nuncupati, qui lati utiq; ſunt, ſed exacuminati quoq;, ut implere munus ſuum poſſint facilius. Siue item eos, qui cibum conficientes latitudinem nacti ſunt planam ad hunc uſum: nam ijs interlocatos nouimus, qui uocantur canini, partim acuti, partim item lati. Quinimmo & locutionis potiſſimum ratione dentes planè ſortiti ſumus homines: quando, ut uel paulo antè ſignificauimus, ad literarum expreſſiorem enuntiationem dentes conferre plurimum pernoſcuntur, præcipuè primi. Erumpunt uerò ſtatutis temporum curriculis, ſicuti etiam prodeunt pili, progerminat barba, generationis ſemen defluit: quoniam fœcundum corpus eſt, ac ueluti prægnans, ut Plato inquit: illi quippe ſuorum omnium ſpermata ſunt inſerta. Auibus hi attributi nō ſunt, ſiccitatis calidæ ratione, quæ nec præmanſum cibum ualet cōficere. Adiuuat & ſtomachus prior, qui remollita ſpatio alimenta in alterum percoquēda tranſmittit. Dentibus uerò ineſſe ſentiendi uim abunde Galenus docuit, quia ſint illorum radicibus adiuncti nerui, quibus ſenſus facultas comparatur: & uidetur Auicenna putaſſe, ui quoque propriæ ſubſtantiæ ſentire, quoniam tertij ſeptima dentes interdum dolere ſignificat ex cauſa intima. Non eſſe uerò dolorem, cuius nō ſit ſenſus. Alij putāt eum eſſe gingiuarum dolorem, neruorūq;. Vtcunq;, calidi, ac frigidi ſenſus adeſſe dētibus creditur potius, quàm ſenſibilium reliquorum, cuiuſmodi eſt humidum, ſiccum, durum, molle, aſperum, lene. Hoc uerò efficit dentium nimia durities, nam pati nequeunt, ni agens fuerit præpotēs. Caliditas uerò, & frigiditas agunt cæteris potentius. Et frigoris quidem rationem affert Ariſtoteles, Quòd dentium meatus prætenues ſint, & caloris exigui, qui ab frigore ſuperatus dolorem inducat. Ex phyſicis item ſunt qui reliqua item oſſa nec eſſe ſenſus expertia tradāt, etiamſi neruus aſſideat prorſum nullus: nam ſpiritus ſenſificos, qui poros penetrent, uim ſentiendi poſſe ſuggerere. Sed nec hi conſtāter propoſitum tuentur, propterea iſtiuſmodi difficultatum ſtudioſis relinquatur diſceptatio hæc: quam tamē abunde excuſſit differentia quadrageſimatertia Conciliator. ἀμφόδοντα dicuntur utrinq; dentata. Ineſſe præſagia dentibus credit Ariſtoteles: nam quibus rariores fuerint, haud ita diu uiuere, opinatur. Quoniam quæ dentium ordine ſint prædita numeroſiore, eſſe item uitæ productioris uideātur, uirorum exemplo, quibus plures ſint, quàm fœminis, quod ipſum & in cæteris cōuiſitur. Dentium numerus in homine ad duos increſcit & triginta: auctoribus Galeno, & Auicenna: nec tacuit primo Colliget Auerrois. Fœminis raro plures adnaſcūtur, quàm duodetriginta. In Græcis auctoribus hanc ferè dentium comperio diſtributionis nomenclaturā: quatuor anteriores, qui in meditullio conſtituti habentur, dici tomeos, & dichaſteras, aut ctenas, atq; item gelaſinos: uocabulo primo ab inſectione ducto, alio ab diuiſione, tertio, quod cōcidant: nam gelaſinos uocant, quia inter ridendum retegantur: quāquam & eodem nomine corrugatio nuncupetur ridendo circa os expreſſa: propter illud Martialis.

Nec grata eſt facies, cui gelaſinus abeſt.

Sed & Democritus de riſus petulantia, gelaſini cognomento eſt inſignis. Inſequuntur hos duo κυνόδοντες appellati, ſiue canini, quoniam in acutum producti caninos præferant dentes. Adiacent qui dicuntur gomphij, ſeu molares: quibus adnumerantur, quos mylos nuncupant: poſt quos poſtremi ſophroniſteres, ſic enim eos Cleanthes uocabat: Auicenna, dentes ſenſus uel intellectus. Quos adnaſci arbitratur poſt genituræ profuſionem ante conſiſtentiam, quæ anno contingat triceſimo. Hos alij κραντῆρας etiam uocant: ut Ariſtoteles, ἀπὸ τοῦ κραίνειν, quia ætatem perficiãt, ac compleant. Genuinos appellant Latini, quos Varro poſt annos ferè ſeptenos enaſci tradidit. Hæmodiã eſſe Galenus ſcribit, dentium ſtuporem, qui etiam gingiuas infeſtet. Molarium autem partem quæ aſſidet gingiuæ, momiſcum dicunt: ſuperiorem uerò qua conficiuntur cibi, trapezam, id eſt menſam: cauitates autem, holmiſcos, ueluti mortariola: utrunq; ſimul, phatnas, id eſt præſepia: gingiuas extimas uocant ula: intimas uero enula: ſpatium interlocatum dentibus, harmum dicere mos eſt: ordo uero ipſe dentium ac ſeries, dicitur phragmus, tanquam ſepem appelles. Pyrrho Epirotæ tradunt unum fuiſſe os, dentium uice, lineis modo in ſuperficie ſuppictum diſtinctumq;. Et prodit Herodotus in Perſica ſtrage inuentos unius dentes μονοφυέας, id eſt oſſis unius. Herculem fuiſſe triplici dentium ſerie, Ionis Chij proditum monumentis eſt. Sunt in iumentis, qui uocentur pullini dentes: eos Græcis gnomonas, ab dijudicanda ætate, nuncupari aduerto: de quis alibi plura. Odontiaſim uocant Græci, uel odontophyiam, dentitionem. At qui hanc præcurrit, pruritum, odaxyſmum dicunt. Gomphiaſis, molarium eſt dentitio, quos γομφίους appellant. Gomphiaſmos autẽ, dentium hæmodia, id eſt ſtupor. Gingiuas, πλαδῶσας uocant medici, humectatione imbecilles nimia. Pladara enim dicunt, humore flacceſcentia. Illud demum haud præteribo, quod primo Gothici belli tradit Procopius: Beneuentum olim ab Diomede direptum, ac inibi ſuis calidoniæ dentes, quos accepiſſet Meleager uenationis præmium, reliquiſſe. Hi uerò ad noſtra, inquit, tempora perſeuerant, magnitudine uiſenda, quippe lunari ſpecie pedum trium explere perimetrum. Zenobiæ, quã Romani imperij inſignibus admouit numen, tantus inerat dentibus candor, ut margaritas eam pleriq; habere opinatentur. Epulidas uocant Græci excreſcentem carnem ad intimos molares ex inflammatione, non citra dolorem, ac quandoq; febrem. Sunt & in gingiuarum parte parulides, ex inflammatione, qua ſuppuratio ſeſe oſtentat, ni maturè diſcutiantur. Chauliodonta uocantur, quæ dentes habent ex ore prominentes, ut elephas. Carcharodonta uerò quibus intus quidem ſunt dentes, ſed acuti, tanquam ἐν χαραγμῶσι, ut leoni, pardali, lupo, cani.

Proſopon, ideſt facies, quid. Coros quid. Cõmodi hiſtoria, & Fuluiæ. Colli ratio. De ſphõdylis. Ancteres quid: item anthereon. Corræ, corſæ, corſoterium, corſoteus, dire, byſſauchen. De oſſibus humerorũ. De iugulis. Clides, clidia, guttur, gula, pharinx, larynx, aſparagus, & aſpharagus. Gylius, & gyliauchẽ quid. Gyrini, ginni, gygenij. Iſthmus, unde pariſthmia. Orthoſtade. Orthoſtadia ueſtimenta. Strangulationum ratio. Cynanche, paracynanche, paraſynanche, angina, ſynanche, metaphrenum. Antiades quæ, & cur. Tonſillæ, cion, decollare, murenula, fuca, capitium, ſtrumæ, pappa, prolobum, proboli. Cap.II

PRoſopon, ideſt faciem, appellant Græci, quod inter caput & collum hominis eſt, ab re nomine impoſito. Nam quia unus animantium cunctarum erectus homo eſt, ſolus anteuerſus proſpectat, uocemq; anteuerſus mittit. Mentum, in quo effloreſcit barba, anthereon dicitur Homero, περὶ ἐν αὐτῷ τὸ γένειον. dicitur quandoque & in muliere, ſed per catachreſin. Menti pars extrema, Galeno dicitur ather: quanquam eodem auctore, eſt in hordeo ather, propriè cuſpis ſpicæ. Quia uerò ab Græcis maxillas dici corras nouimus, & tempora etiam corſas: inde corſoterium in Athenæo, pro tonſtrina inflecti arbitror: apud eundem, corſoteus eſſe tonſor uidetur. In Ionicis ædium ſacrarum foribus nominantur item corſæ. Vitruuius: Corſæ, inquit, cum aſtragalis circumcurrant. Sed & Corſon cognominatum accepimus, eum qui barbam ſibi abraſit primus: quod Alexandri tempeſtate factum, auctor Chryſippus

eſt

eſt. Coros autem, de ſtomacho dicitur quidem proprie, quum cibis oppletur: mox & de prædiuitibus pronuntiatur quoq;. Sed & in magnis honoribus dicitur coros, ac uniuerſim id genus alijs: ex quo ὕβριν κόρου ματέρα nuncupat Pindarus: quanquam parum obſeruate forſan, quando diuerſum contingit potius. Nam ita Homero ingeniorum fonti propemodum tradenti aſſentimur:

τίκτει τοι κόρος ὕβριν ὅταν κακῷ ὄλβος ἕποιτο. id eſt,

Iniuriam ſatietas profert, ubi nequam homini contingant opes. Scribit Lampridius, Commodum Cæſarem uultu fuiſſe inſubido, ut ebrioſi ſolent. Fuluiam M. Antonij uxorem, cui buccarum altera eſſet inflatior, dixit Sex. Clodius acumen ſtili tentare. Strongyloproſopa dicuntur, quibus rotunda eſt facies: quam eſſe ſpeculum mentis dixit Hieronymus, quando & taciti oculi mentis fatentur arcana. Subeſt capiti collum, quod nec ipſum artificis expers prouidentiæ eſt. Id diſtribuitur primum in ceruicem & iugulum. Vltima colli uertebra, quia onus ſuſtineat, nuncupatur atlas, ut uideri debeat, caput ſpinam excipere. Quæ ἱερὰ σύριγξ dicta Græcis, ſacra ab noſtris fiſtula, uertebris conſtat quatuor & uiginti. Eas uertebras, ſeu nodos, Græci ſphondylos dicunt, & Ariſtoteles. Nam ſpina ipſa uocatur etiam rhachis. Quidam uerò ſphōdylos, ut Pomponius Feſtus ſcribit, cubos appellarunt. Sphondylum, piſcem intelligit cum Macrobio Seneca: eum dici uulgò ſchinalum, interpretantur aliqui. Ariſtoteles ſphondylen uocat beſtiolam, quam uerticillum Theodorus reddidit. Inter indicaturæ nobilis ſalſamenta utique eſt ſphondylos. Athenæus, in mugilis capite forma echinata, ſphondylum agnoſcit. Alibi inter ſalſamenta horæa ſphondylum adnumerat. Collum ſeptem incumbere ſphondylis uolunt, quos Homerus aſtragalos uocarit, ac ſphondyliona, eam quæ ineſt medullam. Quod uerò circum eos fiat conuerſio colli, & ſtropheos nuncupant: ſicuti apud Phecraten dicuntur ſtrophinges: aggregatio autem omnium dicitur gyes. Primum uerò qui cum collo circumagitur, uocant epiſtropheum ex Græcis pleriq;: Hippocrates etiã dentem, ideſt ὀδόντα. Alterum uerò, quia ſit immobilis, axem: in quo catochi ſunt, ideſt proiectiones duæ: quarum altera cum præcedenti coit ſphōdylo, cum ſequenti reliqua: poſtremus (ut prætexui) appellatur atlas, ueluti achthophorus, ideſt onerum geſtator. At Plinius ordine mutato, primum atlantion ſtatuit, poſtremum uerò epiſtropheum. Ancteras nuncupant colli portiones, quibus maximè præfocationis occaſio ineſt. Sed in Medicina Celſus, & tertio Therapeutices Galenus, eo nomine fibulas uocant, quæ uulnerum oras impoſitæ paulum contrahant, quo minus lata pòſt cicatrix ſit. Harum uerò partium affectiones tres obſeruauimus, ὕβωσιν & κύρτωσιν, necnon λόρδωσιν. Ex quibus hyuoſis poſteriora capitis infeſtat ante ſpinam: cyrtoſis uerò, media ſpinæ: lordoſis autem, anterioris partis affectio eſt. Lordoſin Galenus interpretatur uertebrarum luxationem, quam excauationem intelligimus. Hyuon ſunt qui eum interpretentur cui ſit obtortum collum. Dignum ſcitu ex hiſtoria: Militari more in nomen imperatoris iurantes milites conceptis uerbis, gladios admouere ceruicibus ſolitos, diris ſeſe execrationibus deuouentes. A ceruice duo lata oſſa utrinq; ad ſcapulas tendunt: noſtri ſcoptula operta, omoplatas Græci nũcupant, nonnulli etiam epinotios & platas. Iugulum in ſummo coſtarum os recuruum, nec duriſſimis adnumerãdum oſſibus, quod brachij motu paulum cum lato oſſe mouetur. Iugulos uocant clidas & clidia, quorum pars omoplatas reſpectans uocatur epomis: ceruicem eo nomine Theodorus intelligit: quæ autem collum, paraſphagis. At cauum id, quo diſparãtur iuguli, ſphage: à quibuſdã etiam thymos. Hinc humerus excipit extremis utrinq; capitibus tumidus, mollis, ſine medulla, chartilaginoſus: medius teres, durus, medulloſus, leniter gibbus. Collum uerò gutturis, & gulæ cauſa ab optimo maximo deo attributum. Guttur, ſpiritus cauſa eſt, hoc ſiquidem halitum animantia trahunt redduntq;. Proinde quæ pulmone carent, neq; item collum habent. Hinc gutturoſus dicitur Iureconſultis, & Celſo. Gula uerò eſt, qua cibus & potus deuoratur. οἰσοφάγον uocant Græci. Sed in quibuſdam Homericis gloſſulis ſic comperi, Pharynga nuncupari interhiantem inanitatem, in quam duo competant ora, œſophagi uidelicet, ac laryngis. Et eſt œſophagus quidem uti ſtatuunt medicinæ periti, cibaria qui excipit locus, quem ſtomachum uocant. Larynx autem eſt, qua concipitur ſonus. Verum de ijs alibi uberius paulo. βρόγχον interpretantur quidam guttur,

ſed eam tamen partem intelligunt,in qua ſeſe extrinſecus tumores promunt,quos bronchocelas nuncuparunt Græci. Guttur porrò à Græcis aſpharagus item dicitur: quanquam Attice aſparagum indicet,notum fruticem:etiam ſi eſt aſparagus in oleribus, quæ prima ſeſe promunt è terra folijs necdum egerminantibus: quod ab Paulo Aegineta eſt curioſius obſeruatum. Non prætereunda Græcorum item diligentia, tradentium, τράχηλον, indicare colli ambitum uniuerſum: quoniam αὐχὴν, intelligatur in homine poſterior pars,in brutis uero ſuperior. Vbi autem δειρὴν audis,anteriorem in homine partem accipe,in cæteris imam. Quæ colli expertia ſunt, gulam manifeſtam non habent:ſed nec habere, neceſſarium. Et inſtrumentum ſpirationi accõmodatum longitudinem habere oportuit. Propterea Galenus octauo De iuuamentis,ob pulmonem eſſe præcipue collum ſcribit. γυλιαύχενας Græci uocant prætenues homines,& colli oblongioris:nam eſt gylius,militare uas contextum,in quo caſeus ſeruaretur cum oliuis & cæpis,unde & militaris opſothece nuncupata. Herculem quoque dictum fuiſſe gylium tradunt. Gyrini uero informes dicuntur ranarum partus,quod ſcribit Theon, id eſt ἀδιάπλαστα γεννώμενα, καὶ ἄποδα: quando urſarum more pariant ranæ. Hinc in Prognoſticis Aratus:

Αὐτόθεν ἐξ ὕδατος πατέρες βοόωσι γυρίνων.

Vnde apud Platonem, Nihilo rana gyrina prudentior, prouerbiali figura. Nec me fallit,eſſe qui expuncta ueteri lectione,gryneam ſubſtituunt:ſed utrum magis quadret,doctorum fuerit perpenſio. Ginni apud Ariſtotelem deminuta forma,equi dicuntur: quos & gygenios ab Strabone nuncupari,putant nonnulli:quanquam & mulorum genus ſic in Liguria uocet. Gyris, Dioſcoridi eſt farinæ pollen: gyritas panes uocant autopyros. Sciendum uero, nulla ſuperiorum habita ratione, Domitium, girrinos appellare informes exiguoſque ranarum partus, Plinij lectione interpollata: quia oſtreorum cirri dicantur Martiali. Iſthmum Galenus apud Hippocratem interpretatur partem illam quæ os & gulam interiacet,per metaphoram. Et inde pariſthmia dici tonſillas arbitror, quæ contingunt in locis iis, quæ μῆλα item uocant. Eſt & affectio, quam orthoſiaden uocant, quia ſurrecti ſtemus,ne uis poſterioribus cõtractis. Nam & ueſtimenta quædam orthoſtadia uocabant: quorum in Nerone meminit Dion. Sicuti quæ traherentur, συρτά. Si quid,inquit Albertus,in arteriæ deerrauerit tramitem,nec excuti ualeat, mors conſequitur,aut ægritudo chronica,quoniam modo ſtomachi peruius pulmo non eſt: ideo quod fuerit delapſum,aut paulatim conſumatur,neceſſe eſt,aut compuireſcat. Porrò quia huc diuertimus,ſciendum,præfocationem omnem ex anguſtia contingere. Anguſtiam uero aut repleta intermedia regione fieri,quæ inter thoracem eſt,atque pulmonem,aut pulmonis cauernis, uel aliqua inflammatione, quæ in uiſcere affligat uniuerſo, uel in aſpera arteria,uel in ea parte quæ eſt uelut caput eius, quam nominant guttur, quæ inflammatio fieri item in præiacente ſpatio poteſt, quod fauces appellant, & laxius eſt. Quum ergo fauces ſine tumore apparuerint, & ſtrangulatio ſuperuenerit, gutturis tantũ eſt affectio huiuſmodi. Aſperæ quidem arteriæ inflammatio difficultatem ſpirandi aliquam efficere poteſt,ſtrangulationem non poteſt,ob meatus magnitudinem in ipſa latioris,& tunicæ tenuitatem. Impoſſibile ſiquidem eſt,corporis adeo tenuis inflammationem per inſignem canaliculæ laxitatem replere. Reliquum igitur eſt guttur,quod ſubitã facere ſtrangulationem poteſt, quoniam in ipſo anguſtatur pulmonis meatus. Nominant autẽ medicorum plerique affectionem id genus cynanchen, quibus placet faucium inflammationem ſynanchen appellare. Vlpianus Digeſtis de ædilitio edicto,antianchen interpretatur inueteratos faucium tumores,quique diſcuti non ualeant, uelut dicatur antianche obluctans obſiſtenſque præfocatio, ni malis palæanchen legere. Sunt qui antiades malint, quod uerbum tonſillas indicat. Porrò alij paraſynanchen,itemque paracynanchen appellitant: Paraſynanchen,inquam, ubi partibus quæ ſuperiacent faucibus, inflammatio affligit: paracynanchen autem, ubi extra guttur infeſtet. Anginæ uero nomine in Præſagiorũ libro uidetur Hippocrates appellare affectiones quaslibet,in faucibus ſeſe oſtentantes: quas & ſpirandi conſequitur difficultas. Cæterum anginæ ſpecies quatuor comperiſſe uideor: prima uero eſt, ubi fauces inflammantur: fauces intelligo locũ oris internum,in quo ſimul coeunt gulæ ac gutturis extremæ partes. Altera,quum neque fauces, nec oris portio ulla,aut quid extimum cernitur inflammatũ, ſuffocationis tamen in gut-

ture

ture ſeſe periculum promit. Tertia, ubi extrinſecus in faucium ambitu oſtẽtatur inflam-
matio. Vltimo ſtatuitur loco angina, gutturis tum extima, tum intima pariter afficiens.
Eſt & affectio, quam dicunt ἄπνοιαν, ideſt apnœam, nulla (ut uiſus indicat) ſpiratione
facta: quod tamen fieri nequit, aut ea quæ per uniuerſum fit corpus, tranſpiratio ſuffice-
re tunc poteſt. Hanc uerò per arterias efficit cor ipſum. Antiadas, de quis dictum eſt, ex
eruditis ſunt qui ſtatuant quatuor, duas parte dextra, ſiniſtra totidem. Imoq; ita dici, ue-
lut ſint inuicem obiectæ. Nam cur Latini tonſillas appellarint, rationis planè uideri in-
compertæ. Antiadas finit Paulus, tumores ea parte præduros, ueluti adenes obdurati
ſtrumæ fiunt. Collum anterius Græci, item δειρὴν (ut dictum eſt) uocant: inde & ſimili-
tudine quadam in anguſtũ deſinens prominentia, ſupercilium'ue dicitur item dire. pro-
pterea in Homero polydirada Olympum interpretãtur, multas habentẽ exochas, ideſt
eminentes partes. Quare dirades ſunt inæqualia loca & aſpera. Scribit Aelius Diony-
ſius, Byſſauchena, ideſt Βυσσαύχενα dici, cui ad collum ſint humeri contractiores. Apud
Pauſaniã eo appellatur uocabulo, qui collum comprimit, ſurſumq; protrudit humeros.
Metaphrenum dicunt partem ab collo ad cinctum protenſam, aut uerius quod à tergo
præcordijs obiectum eſt. Metaphrenon dici, Theon ſcribit, quia ſit μετὰ τὴν φρένα, ideſt
poſt mentem, cuius in pectore ſtatuatur ſedes. In auium quibuſdam ingluuies eſt, cutis
in amplum ſinuata, qua primum cibus continetur ingeſtus incoctusq;. πρόλοβον dicunt
Græci. Plinius ſinum, & in onocrotalis uterum, pappam magnus Albertus. Probolium
uerò uenatorum eſt telum, apris accommodum præcipuè. Proboli autem in mari ſunt
petræ. Sunt ex Græcis, qui κίονα dici collum interpretentur, quoniam columnæ uicem
gerat, dum caput fulcit. Sunt qui κίονα gurgulionem, ideſt γαργαρεῶνα ſignare opinen-
tur. Alij partem quæ columella nuncupatur, uel communi loquendi uſu σταφυλὴ, ideſt
uua. Dici autem κίονα uolunt, διὰ τὸ καθήκειν ἀπὸ τοῦ κάτω μέρους τοῦ στομάχου μέχρι τοῦ ἄνω:
ideſt, quia ex imo ad ſummum pertingat ſtomachum. Decollare uerbum in Ioannis Ba-
ptiſtæ hiſtoria, ſunt qui parum Latinè poſitum rentur: quum tamen Feneſtellæ ſenten-
tia notione ea comprobet accipi grammaticus Diomedes, etiam ſi ueteribus dictum le-
gas frequentius, Securi cædere. Aliàs Ennio decollare, à collo & humeris deponere eſt.
Sicuti Tranquillo ſuccollare, ſubiecto collo tollere onus. Apud Plautum pro decipere
inuenias decollare. Sed & Lucillius ait, Quibus fructibus me decollaui. Murenulam
colli aurum nuncupat uulgus, Hieronymo tradente, quod ſcilicet metallo in uirgulas
lenteſcente, quadam ordinis flexuoſi catena, contexitur, ex piſcis utiq; imagine uocabu-
lo conformato. Fucas appellat Columella in facie maculas. Tetanothra, ideſt τετανώ-
θρα uocant Græci medicamina cuti leuigandæ ac erugandæ, præſertim in facie. Capi-
tium Hieronymus uulgò dici ait, ueſtis partem qua collo inducitur.

Manuum laus præcipua. Scribendi bonum. Dextra cur in fide porrigatur.
Tendines, toni, dactyli idæi unde. Ambidextri, & ambilæui ratio: gyia, gya-
las, cyllos. Pygmæi unde: ancon: maſchalæ, ſeu alæ in harundinibus: carpus,
carpæa: Carpiæ ciuitates. Brachij partes, & uocabula. Manuum, digitorum
partes, ac partium nomina. Chirurgia. Oſculandi mos. Spithame, lichas, ul-
na, thenar, cotyle, condylus, condylion, gronthus, ſcytalides, phalanges. Bra
chium calefacere. De Martio, & Claudio. Agrorum nomina diuerſa. Xa-
naon. Caput III

QVis uerò eloquentia uel ingenij claritate maieſtatem, quæ ex manibus adeſt
homini, dignè ualeat exſequi? quàm aptæ hæ? quamq; ad omnẽ motum nul-
lo labore faciles? Mira eſt artiũ numeroſitas, quam membri huius adiumen-
to condiſcimus, & exercemus. Taceo hic pingendi, fingendi, ſcalpendi no-
bile artificium. Quid illa muſicorum cuiuſcunq; modi organorũ contrectatio ſcientiſſi-
ma, & maximè diuina? Quid illa ſuſtructionum ſublimitas, quàm elegans, quàm ſcita?
Quid urbium ſtructura in omnibus, uel præſtantiſſima? Quid multiplex agrorum cul-
tus, quo tot tantisq; ad uitam neceſſarijs inſtruimur? Quid illa indumẽtorum uarietas?
Quid ornatus excellentia? Iis penetramus in uiſcera terræ, metallorum inde uim longe
pretioſam eruentes. Immo uerò & rerum natura agitur in planũ, ſolo tantum non æqua
tis montibus. Admittuntur maria, repelluntur, certis quoq; limitibus, ueluti extra præ-

ſcriptum proferre pedem uetantur, obiectis molibus. Penetramus aquarum ima, naturæ ſupellectilem undiq; nobis uendicantes, totq; modis rerum facies mutatur. Camporum dominamur laxitati. Supercilia montium, & uerrucas (ut hoc interim uerbo utamur) quantumuis ſenticoſas nobis obnoxias reddimus: beſtias item omnes, terreſtres, aquaticas, aereas. Quicquid ferè mundi uaſtitas complectitur, manuum ſolertia noſtri fit iuris. Quid illa ſcribendi maieſtas, quæ tantarum rerum ſcientiam nobis comparat, ue tuſtatem propagat, nil ſinit interire, & quod omnia conterit, tempus noſtris cogitur manibus ſuccumbere? quid hoc magnificentius? quid æquè mirandum? id eſſe homini datum, in quod ne mortis quidem auida rapacitas ius ullum habeat? Quid tot, tantarumq; legum contexta uolumina, quàm demum ciuilioris uitæ præferunt eminentiam? Quid dictorum cõuentorumq; publicis tabulis comprehenſa fides aduerſus ingeniorum prauitatem? Auſim dicere, ſeiunctis manibus, fuiſſe nõ inermes modo nos futuros, ſed uel brutis infeliciores. Quem enim uſum rationis habeat lumẽ illud diuinum omni ope deſtitutum? Hinc rectè mihi feciſſe uidẽtur, qui rationis ac ſapientiæ miniſtras eſſe manus pronuntiarunt. Anaxagoras uerò ille antiquior, ſicuti ab Ariſtotele traditum ſcimus, & in Moralibus ab Plutarcho repetitum, ideo ſapientiſſimum uideri hominem dixit, quia manibus foret inſtructus. Nã uti ego interpretor, quod cæleſte in nobis eſt, debile, mancum, nulli prorſum rei parte hac orbum erat futurum. Harum multiplex emolumentum, uel tritum Græcis explicat prouerbium, τί δ᾽ ἂν αἱ χεῖρες οὐκ ἂν ἐργασαίατο. Quid enim non efficere ualeant manus? Dextram porrò in fide porrigi, quis uel ex Plinio non nouit? Cuius rei cauſam Varro Callimachum ſecutus eſſe ait, quòd omnis ueterum auctoritas dextræ manus uirtute conſtaret. Propterea, inquit, maiorum hæc fuit ſalutatio, ut hac potiſſimum ſe corporis parte uenerarentur. In Nebulis Ariſtophanes item ait: ἐκσόφει με, καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν. At interpres, ἔθος δ᾽ ἦν πίστει, καὶ συνθήκας βεβαίας τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλοις. Videor & ſuper hac re quippiam obſeruaſſe apud Plethonẽ Rerum Græcarum libro ſecundo. Id ipſum & Perſis ſanctiſſimum fidei pignus cenſeri auctor Diodorus eſt. Quid? quod inter agendum non ut cæteræ partes loquentem adiuuant, ſed ipſæ quodammodo loqui uidentur: ijs nimirum, ut Fabius inquit, poſcimus, pollicemur, uocamus, dimittimus, minamur, ſupplicamus, abominamur, timemus, interrogamus, negamus: gaudium, triſtitiam, dubitationem, confeſſionem, pœnitentiam, modum, copiam, tempus oſtendimus. Quin in tanta linguarum diſſonaq; uarietate, hic communis quidam gentium cunctarum ſermo planè poteſt uideri. Quid uerò artifex illa digitorum ſtructura, quod'nam ingenium admirando non fatigarit? Neſcias uenuſtatis inde maius ſit ſpecimen, an emolumentorum amplitudo clatior. Maximus eſt in numero decor, maximus & in gradibus ac ſerie. Digitorum contractio facilis eſt, protenſio nõ minus ex commiſſurarum mollicie ac concinnitate. Tendines uocãt nõnulli, quibus digiti moueantur, haud abſimiles his qui toni ab Hippocrate nominantur: orbiculatæ nanq; ſunt, eas ἀπονευρώσεις, ideſt à neruis prodeuntes nuncupant pleriq;. Quam uerò opportuna eſt in apicibus ad apprehendẽdum globata caro, forinſecus unguium obuallata firmitate: quorum inibi augumẽtum inſignitius eſt, Alexandro Aphtodiſeo tradente: quoniam illis inſitum eſt in ſuperna deferri. Ad delicias, quin etiam & faſtum argutiasq; abijt pars hæc: & qui inſolentius faſtu tumentes quippiam ſubſeruientibus iniungerent, digitorum crepitu id ſignificabant, quod monſtrat quandoque Martialis: & Hieronymus adnotauit non citra ſugillationis fœditatẽ, aduerſus eum qui digituli crepitu ſilentium imperaret. Digitos etiam quibuſdam eſſe in manibus ſenos, ſedigitorum monſtrat appellatio: de quibus item quæritur Digeſtis de ædilitio edicto, an morboſi credi debeant. Diodorus Bibliotheces ſexto, dactylos putat idæos ob parem digitorum numerum appellatos. At Geographus, idæos dactylos in Ida Cretæ ferrum elaboraſſe ſcribit, & ab numero ita nuncupatos, quod repetit Euſtathius quoq;. Alij etiam aliter. Manuum porrò emolumentum duplex: alterum eſt ſenſus, alterum uerò retentionis. Proinde excogitauit optimus maximusq; rerum perpenſor deus molliſſimam palmam, quo ſenſus fieret ſolertior exactiorq;. Cutis præterea palmæ, ut auctor Auicẽna eſt, temperatior contigit omni alia cute, excepta tantum ea quæ in digitorum uiſitur extremitatibus, præſertimq; indicis. Galenus primo De conſtitutionibus, manum internam eſſe

aſtruit

aſtruit temperaturæ ſinceriter mediæ inter extremitates omnes, hoc eſt inter calidum & frigidum, humidum & ſiccum, durum & molle, ueluti ea ſit ſenſilium corporum regula & plane ſenſus inſtrumentũ homini, animaliũ ſapientiſſimo. Indeq; pars ea nudata pilis eſt, ne hirſuties tactus præſtantiam oblæderet. Illud uero nec admiratione caret, Viros utraq; manu utentes ſæpenumero eſſe uiſos: mulierem uero ambidextram non effici, au ctor grauiſſimus Hippocrates eſt. Retulit & ſeptimo Naturalis hiſtoriæ Plinius. Ratio uero eſt ex naturæ debilitate: ſi enim ambabus manibus ob neruorũ robur ac muſculorum, quidam uiri utuntur: optima ratione, nulla mulier utetur: ſed ſatis abundeq; habeat, ſi una dextra uel modice utitur. Non omittendum quod produnt Græci interpretes, ἀρισερὰ dici, quę fatua ſunt, id eſt μωρά. ἀξιὰ δὲ τὰ συνετά, id eſt prudentia. Chirurgia, quod ſcitu dignũ eſt, non medicinæ modo partem indicat, ſed & de artibus item pronuntiatur alijs, unde eſt pictorum καλλιχειρία apud Anaxandridẽ, Athenæo referente. Amazonidas quidem amburere dextrã ſolitas mãmulam, tradit hiſtoria: ut in proximã manum plus commeans alimenti ualentiam conciliaret ei, quæ etiam per naturam inualida habeatur. Circumdextrum, ut ſic nunc mihi dicere permittam, quem Græci amphidexion uocant, Aſteropæum Homerus dixit, manu utraq; pariter utentem. Ambilæuum uero Ariſtophanes hominem uocat, ambifariam læuum. Ambidextrum etiam nominat Hipponax. Eſt eius rei mentio apud Herodotum quoq;. Ambidextrum fieri hominem, illa produnt ratione phyſici, quòd affatim ſeſe promat in ſiniſtrum latus cordis calor, & hepatis in dextrum: ſi porrò in ima ſplen amplius delabatur. Quòd uero ſiniſtra utatur aliquis pro dextra, cauſam præbuerint cor item ac hepar, ubi eorum uiſcerum affluentior ſeſe uis in ſiniſtrum corriuet, dextra parte tantumnon deſtituta. Id uero continget, ubi in ſiniſtris tam cor quàm hepar ſitum nanciſcantur: aut in dextra collocatum quidem hepar, obductis pannulis craſſioribus, ne quid uirtutis in dextrum refundat, præpeditur. Poteſt & perpeti conſuetudine ſiniſtra effici, ut dextra. Gyia Græcis dicuntur manus proprie, παρὰ τὸ γυῶ, τὸ χωρῶ: id eſt ab excipiẽdi commoditate. Verum & abuſiue corporis membra reliqua uocantur gyia: ſunt qui de pedibus dici peculiarius interpretentur gyia, ἀπὸ τῆς γύης, id eſt γῆς, quæ terra eſt. Gyalus uero eſt quadrangulus lapis, & de cubo pronuntiatur. Gyalas Macedonibus poculum eſt. Cyllos ad manum ita refertur, Hieronymo interprete, ſicuti ad pedem χωλός. Nam cui manuum altera demutilata eſt, dicitur κυλλός. Brachium oſſibus conſtat duobus. Brachij prominens ſummitas dicitur acromia, aut humeri caput: item epomis, & acrocolia, apud Iulium Pollucem: ubi articulus obfirmatur, entypoſis, uel humeri acetabulum, extrinſecus muſculi, intus parolene. Sinus ſub ſummo brachio, axillæ, apud Græcos μασχάλαι, unde ducatur amphimaſchalos, quo nomine manicatam intelligi ueſtem uolunt, alij uero ſeruilem. Erat item heteromaſchalos, quo uterentur operæ. Moris fuit ueteribus, ut cognata cæde polluti, interfectorum ſummas quaſq; præſecarent partes, ac inſutas ſibi circumponentes ſub alis ferrent præcipue, opinati hoc modo interemptorũ uires contundi, ne quid in reliquum poſſint obeſſe: dicebatur uero hoc μασχαλισθῆναι: unde apud Apollonium, ὃς ἐξάργματα τάμνε θανόντος, de Iaſone & Abſyrto. Porrò ubi oſſa brachij componuntur, ancon uocatur: quanquam, ut obiter id monſtremus, plura ſignat ancon. Eſt enim eo nomine deteſtata nauigantibus Nili pars: unde & per euphemiſmum quendam, dulcis appellitatur cubitus. Eſt & in foribus pars, quam prothyrida uocant. Anconas montium ſummitates intelligunt apud Sophoclem. Erat item eo uocabulo perobſcurum Carthaginienſibus domicilium, in quod compingebantur quibus iratior factus eſſet tyrannus. Dicitur item cubitus pygon, id eſt πυγών: unde appellari pygmæos, Euſtathio credimus. Pyguſion certe cubitale intelligimus. Vocatur & pachys, id eſt πῆχυς, diſcriminatim ab ſuperiore tamen, ut Herodoto placuit. Ab alijs in idem corriuatur. Aduertendum uero quod de brachiorum ſinibus eſt dictum: ab eorum ſimilitudine in harundinibus, & pleriſq; alijs geniculos concauos, maſchalas item à Græcis dici, à Latinis etiam alas. Quæ utiq; caua nunc bina, nunc ſingularia uiſuntur, ſemper autem interuallata. Brachialia, ſunt brachiorum ornamenta, quæ chlidonas itẽ dicunt Græci. Nam chlidas uocant, delicias & molliciem: unde eſt Xenophontis illud, οὐκ ἐν χλιδῇ τεθράμμεθα, ἀλλὰ χωριτικῶς. Et in Parallelis Plutarchus ait, διακεχλιδὼς βαδίζειν: quod eſt, delicioſe incedere. Sed ad rem. Ex-

trorſus

trorſus prominens olecranũ uocatur: unde apud comicos ὠλεκρανίζειν uerbum. Os minus brachij nos radium appellamus, Græci κερκίδα nuncupant, & parapechyon: maius uero cubitum dicimus, hoc eſt pechyn, ut docuit Pollux, uocatur & propechyon: finem eius uocant carpum, Plinius uero brachiale, oſſibus compactum octo. Cui quod præiacet, appellant procarpion. Manum mittere in carpum medici dicuntur, Galeno auctore, ubi arteriæ motiones explorant. Quòd ſi eſt, ridicule pro uola quidam interpretantur carpum. In ſanctis literis ubi legitur modo, Labores manuum tuarum manducabis: nonnulli Græci ambiguitate uerbi in tendiculam illapſi, καρπὸς interpretati fructus ſunt, non manus. Quum tamen καρποὶ etiam manus dicãtur, quod ſcribit Hieronymus. Sunt qui carpos, eſſe cenchramidas ficorum opinentur proprie, ac oliuarum ſanſas. Pericarpion uero, circumiectum ijs humidum cum ambeunte corio. καρπῶν δίκη in eos intenditur, qui fructus oblæſerint. Metacarpium uero expanſa eſt ante digitos pars. Encarpos apud Vitruuium inter Ionicæ columnæ ornamenta legimus. Baſi, inquit, ſpiram ſuppoſuerunt pro calceo. Capitulo uolutas, uti capillamẽto cõcriſpatos cincinnos propendentes dextra & ſiniſtra collocauerunt, & cymatijs & encarpis pro crinibus diſpoſitis frontes ornauerunt. Carpæa uero ſaltationis ſpecies Xenophonti ἐν ἀναβάσει. Carpias, inquit Menander rhetor, ciuitates dicebant in præripijs fluminum ab Romanis ad Barbarorum impetum reprimendum conditas. Menſura ab magno digito ad minimum ſpithame nuncupatur. Si pollicem explices, & indicem, lichas nominatur menſus is. Ab olecrano ad extremum medium digitum quod interualli eſt, cubitum dicas. Si digitos contraxeris, ab ancone ad ipſos dimenſio pychon dicitur. Si ambas manus explices à pectore in lineam rectam, ulna. Manus uero portio interior à magno ad indicem digitum uocatur thenar, à quibuſdam etiam ir. Sunt qui thenaris nomine ſpatium ab digitis intelligant ad carpum, ab uerbo θεῖναι. Apud Pindarum dicitur ararum thenar, id eſt latitudo, aut cauitas, qua excipiuntur ſacrificia: etenim manus concauum à multis nuncupatur thenar, ab θύειν, ut præmonuimus, aut ab θείνω, quo ſignatur uerberum incuſſio. Eſt & in pedibus thenar. Extima uero manus pars opiſthenar. Quam in dextra, inquit Plinius, auerſam oſculis appetimus. Catone de prouincia digrediente, Plutarchus ſcribit, milites manum reuerenter eſſe oſculatos. Quod genus, inquit, honoris imperatoribus modo, idq; perpaucis id temporis contribuebatur. Qui adorant, ait Hieronymus, manum ſolent deoſculari, & capita ſubmittere: quod ſe Iob beatus elementis, & idolis feciſſe negat. Et Hebræi iuxta linguæ ſuæ proprietatem deoſculationem pro ueneratione ponunt. Seneca, Hos ego deprehendam alienorum ſeruorum oſculantes manum. Relatu non indignum id quoq;: Principes Romanos peregre profecturos, & mox urbem repetentes, ita condito more, ſenatores oſculo ſolitos excipere. Propterea in Nerone Tranquillus: Neq; aduenions, neq; proficiſcens quenquam oſculo impartiuit, ac ne reſalutatione quidem. Quod ab indice ad minimum eſt ſpatij, hypothenar. Quod in meditullio eſt, thenaris, hypothenaris, ac pectoris, κοιλὸν manus, id eſt cauitas item appellatur. Alij cotylen dixere. Digitorum uero partes hæ: Quod prominet in commiſſura, uocatur condylus: dicitur & eodem uocabulo, percuſſus eò inflictus: & inde uerbum κονδυλίζειν. Sunt qui hoc nomine, pugnum intelligant. Hinc eſt illud Plutarchi in Iunioris Catonis uita, forma prouerbij enuntiatum: Erat, inquit, ei χεῖλος ὁ παιδαγωγός, καὶ λόγον ἔχων τοῦ κονδύλου προχειρότερον. Martianus: Complicatiſq; in condylos digitis uulnerabat. Hinc & digiti plerunq; monocondyli uocantur, aut dicondyli. Pollex monocondylus eſt: at reliqui, dicondyli. Condylum inueni, qui & gronthum interpretentur. Eſt condylion Aeginetæ Paulo indicum conchylium. Nam apud eundem, oſtrei genus dici inuenias condylon. Conchylij porrò indici teſtam onycem uocauit idem quoq;. Pedum uero digiti omnes monocampti, id eſt flexus unius. Qui ſubſunt articuli, ſcytalides nuncupantur, uel (ſicut Ariſtophanes) phalanges. Inſunt cuique digitorum tres, pollice ſequeſtrato. Condylo interemptum ab Hercule in Oenei conuiuio, puerum legimus, qui manibus aquam infundebat: quemq; Archiam Hellanicus nuncupatum ſcribit: Eunomium alij, Architelis filium: quo facto, Calydone exceſſit is, cæde quanquam non uoluntaria. At in ſecundo Phoronidos, Cheriam fuiſſe nomen, relatum ſcio. Therſitem quoque condylis ab Achille interemptum, Græci ſcribunt

bunt, quoniam Pentheſileæ ab ſe interfectæ oculum haſta percuſſiſſet. A brachio denique id uſurpari prouerbiale poteſt, ex diſerto uiro Philippo natum, qui ad dicendum ita ſolebat ſurgere, ut quod primum uerbum prolaturus eſſet, neſciret. Dicebat tamen, Optimè quum brachium concalefeciſſet, ſe ſolere pugnare. Martium imperatorem Romanum in digitis neruos habuiſſe dicitur, non uenas: tanta ui, ut nullius manus ad ſcribendum aut impellendum præſtantior tradatur. Quippe uenientia carra ſalutari obnixus repulit: fortiſſimum quemq; uno ſic demum digito afflixit, ut perinde ac claua ferroq; icti torquerentur. Hic eſt qui ferrarij traditur fabri filius: propterea in concione, Ars mihi obijciatur ferraria, dum me ferrum tractaſſe ſuis ſentiant cladibus exteræ gentes, quæ populum Romanum ferratam gentem putent. Sed & Claudius imperator, non is de quo Suetonius, ſed alter, ſæpe equis & mulis ictu pugni dentes excuſſit. Non prætereundum quod eſt in ueteribus memorijs traditum: Agri certum genus dextratum dici, ſicuti ſiniſtratum quoque: nam eſt ſubciſiuus ab ſubſecante linea, ut ſcribit Agenius Vrbicus, dicitur & citratus, ſicut ultratus: tetragonus item & teſſellatus, cultellatus, normalis, epipedonicus, triumuiralis, ſolitarius, Syllanus, Neronianus, podiſmalis, iugarius in quinquagenis iugeribus, meridianus, commutatus ex beneficio. Xanaon affectionem intelligunt muliebrem hyeme inortam, quando ſummæ digitorum partes ex lanificij labore uix moueri queunt. Et ξανᾶν eo modo laborare eſt. Vnimanum puerum manus unius dixit Liuius.

Pectoris ratio, & uocabula partium. De coſtarum numero. De uberibus, & partium nominibus. Rhoæ. Thorax. De oſſe ſacro, & ſphondylorum meatu. Item coſtarum uocabula. Quid pleuritis, arthritis, nephritis. Pectus uinciendi mos. Terentij locus explicatur. Cardia, cyamos, chondros, ſpathæ, plateæ, copia, orrhopygium, coccyx, ſolen, fiſtula ſacra. Cap. IIII.

PEctus inter lacertos homini conſtitutum eſt, cæteris uerò in crurum priorum meditullio, quibus etiam carinatum ineſt, & uolucribus eo amplius, aquaticis autem uel maxime. At in homine laxitas admiſſa eſt, brachijs nil prorſum interpellantibus. In brutis coarctatio neceſſario eſt inſecuta, inter ambulandum protendentibus priora crura, propterea nec eodem loco illis mammæ: quas noſtri pectoris recipit carnoſa latitudo, quæ cordis foret tegumentum aptius. Coſtas homini octonas natura diſtribuit, reliquis aliquanto plures. Auicenna, Galenusq; ſeptenis componi oſſibus hominis pectus affirmant. Sed iuguli os coſtis adnumerat Ariſtoteles. Tenuiores molliores q; coſtas Græci ῥῶες uocant. Qua in parte conſyderāti amplius in hoc opificio rerum naturæ maieſtatem ſuccurrit: pectoris hanc laxam complanationem & utique ſublimem, oculisq; occurrentium expoſitam, mirabilem præ ſe ferre conformationis dignitatem. Ariſtoteles primo De hiſtorijs, & Galenus in Iſagogico nomine thoracis partem intelligunt, quæ collo ad pudenda protenditur, & dicitur alio modo holmos: huius ſuperiorem ad iugulos partem uocant Græci στῆθος: unde & intima dicunt entoſtathidia. Inferiorem uerò nominant ſternon. Vnde & ſternomantis Sophocles dixit quæ dicatur etiam engaſtrimythos, de qua dictione alibi plura. Sternon autem dici putant etymologici, παρὰ τὸ, τὸ στεῤῥὸν τοῦ νοῦ εἶναι ἐνταῦθα, quod hic mentis inſit firmitas ſolidior, quando eſt inibi cor, καὶ τὸ ζωτικόν, ideſt uitalis portio: unde ſibi uim haurit mens. Verum haud prætereamus parte iſta Galeni ſententiam ex ſecundo De morborum interſtitijs: Et thoracis, inquit, parietes ab nutricibus plerunq; deprauantur, dum ipſos educatione prima nimium arctè extrinſecus uinciunt. Maximè uerò, inquit, quotidie apud nos fieri hoc intuemur in uirginibus: nam ijs dum ſtudent nutrices coxas augere ac latera, ut magnitudine thoracē exuperent, uittis quibuſdam totum comprehendunt, ac omnes ſcapularum partes, & thoracis cohibent uehementius, ac comprimunt. Quo fit, ut quum aliquando non æque omnes intendantur, aut pronum in anteriorem partem reddatur pectus, aut poſteriores partes, ad ſpinam quæ pertinent, gibbæ reddantur. Fit illud quoq;, ut uelut perfractum, ac ad latus adductum fiat dorſum, ita ut altera quidem ſcapularum non aucta, ſed parua, & compreſſa ſatis appareat. Ex ijs uerò pluribus paulò de medici nobiliſſimi ſententia repetitis Terentio in Eunucho lucem inferri multam, nemo non uidet:

Haud ſimilis uirgoſt uirginum noſtrarum, quas matres ſtudent
Demiſſis humeris eſſe, uincto pectore, ut graciles fient.

Pectus uero ut plurimum portionem oſſibus conſtipatam, communitamq́ accipiunt, uulgus, & Auicennæ interpres caſſum uocant, ab ſpatio (ut opinor) intus uacante, inaniq́. In eo ſingularis item pernoſcitur naturæ prouidentia : quæ non integro oſſe pectus communierit, ne uitio partibus illato, in totum graſſaretur mox uis mali. Affuit & laxitatis ratio, ut expanderetur facilius ad commoda membrorum anhelitus, ut ſenſit Auicenna. Pectoris ſummi medianas portiones uocant ſtathenia. Vbera autem maſtos dicunt. Ex quo & ſupercilia terrarum eodem dicuntur nomine. Titthia uero mammæ ſunt muliebres. Quod uberibus ſubeſt, procardion appellatur, in receſſu quodã & cauitate. Id molle eſt ac corpulentum, ita dictum, non tam quia prĉiacet cordi, quàm quod ſit ante ſtomachi os, quod dicitur Græcis καρδία. Eandem rationem habet hypocardion & anticardion, quod & ſphage dicitur. Vberum apex papilla uocatur, ſeu thele : de qua ſimilitudine fontium tubuli ab Varrone in Re ruſtica, papillæ uocantur: ſicuti ab Caſſiodoro, ubera. Nigricans circulus papillam ambiens uocatur φῶς, id eſt lumen. Prima uero lactis ſub eo πῦξις nominatur cyamos, id eſt faba. Quæ lac continet portio, colpos, id eſt ſinus, aut aſcoma. Vbera decoris gratia uiris contributa, uelut neuulos Damaſcenus ſcribit. Poteſt & euaporatio aliqua in ijs intelligi: laxa nanq; inibi caro eſt. Sunt & apum ubera Palladio, quæ imitantur pendentes : uuas dicunt alij. Super procardion eſt os pectoris, ſeu chartilago dicta chondrus, uel xyphoides, à ſimilitudine capitis gladij : ut Galenus interpretatur: uocant & malum punicum ex corticis imagine quadam : prominet ſuper os ſtomachi, propugnaculi uice. Inter coſtas uero, quæ auctiores, dicunt γνησίας, id eſt legitimas: at minores uocantur nothæ. Coſtarum quidem oſſa dicuntur ſpathæ, latiora uero platæ, anguſtiora autem copia, id eſt κωπία. Vbi uero deſinunt ſphondyli, ſacrum dicitur os : à lato incipiens, in anguſtum deſinens, ubi coccyx eſt, qui & ſphondylion & orthopygium nominatur. Sub coſtis os chete, item ceneon, & zona, quam Romani faſciam. Coſtarum affectio pleuritis eſt, ſicuti articulorũ arthritis : & nephritis rhenum. Ligures heptapleuri nominantur in ueterum monumentis, quòd ſignificat coſtarum ſeptem. Sphondylorum meatus, qua reſidet medulla, σωλὴν uocatur, id eſt canalis, aut aquæ ductus: item σύριγξ ἱερά, id eſt ſacra fiſtula.

Ventris partes, & uocabula. Cœliacus morbus. De umbilico, & partium circumiectarum uocabulis. Etron, abdomen, peritonæum, ſyringotoma, echinus, cecryphalus, apocriticus. Strophi dolores. Gangamon, græa. Prĉſagium ex umbilici nodis. Cholera quid. Ilia, ceneon, lagon, lapara. Qui ſint uerſus Procœlij, ſphecodes, lagari, myuri, acephali, phricocælium. Cap. V

A Pectore coſtis uenter ſubiacet, non cluſilis ob eã uidelicet cauſam, ne aut cibi tumorẽ, qui per calorẽ neceſſariò euenit, aut uteros plenos impediat. Imum uentrem appellat Hippocrates partem uentris imam, quæ umbilicum ac pudenda interiacet. Ita ut in hæc tria totum epigaſtrium, id eſt locus ſupra uentrem, diuidatur, in hypocondrion, id eſt ilia, & umbilicũ, & imum uentrem. Superiorem quoq; uentrem dici ab eodem obſeruauimus, ſedem, quam thorax à pulmone occupatam circumſcribat, & ambeat. Hypocondrion eſſe ſuper umbilicum, Ariſtoteles ſcribit. κοιλίαν uocant Græci uentrem : unde cœliacus, in uentriculi porta morbus eſt, ſub quo indureſcit uenter, doloŕq; eius eſt: & μονοκοιλία, uentris unius : uocant & gaſtera, ex quo & hypogaſtrium dicitur pars ſub umbilico ad pubem, quam etiam ἦτρον nominent: unde & etridia fruſta apud Comicos: & abdomen, ac lactes quoq;, ut Probus. Etron item geniculum in ferula, uel umbilicum dicũt, uel enterionen. Etrion etiam hepar uocatur: unde eſt ἦτρον ἐπιπλόϊον. Abdominis poſtremum aqualiculus. Abdomen porrò ab parte exteriore cutem habet euidentẽ, introrſum membranæ includitur leui : peritonæum dicunt quidam ex Græcis, mendoſa in Celſi codicibus dictione. Meminit poſt alios ſexto Therapeutices Galenus : qui & περιτόναιον partem nuncupari ſyringotoma ſcribit, id eſt συρραφωνία, in gaſtroraphiæ pragmatia : quam uentris intelligi conſutionem uoluit, ubi ſit is uulnere diductus aliquo. Sciendum uero ab Græcorum doctiſſimis proditum, In bobus uentrem dici proprie echinum, etiam ſi de ceruo item pronunciari animaduerti.

Cæterum & triplicem haberi uentrem,tradunt: quorum primus,qui & ſupremus,dicatur cecryphalus, quia cibum occulit: ſequens, echinus eſt, διὰ τὸ ἐχινῶδες εἶναι τὴν τροφὴν, uel ob aſperitatem: tertium appellant apocriticum.Alij in animalibus, quæ μηρυκώμενα uocant, uentrem ſtatuunt primum enyſtrum, id eſt ἤνυστρον: ſecundum uero echinum: tertium autem cecryphalum.Relatu uero non indignum: Strophos dici à Græcis dolores,quibus circa umbilicum infeſtamur. Sunt autem hi, morbi alicuius perpetuò uelut aſſeclæ,ac prorſus ſymptomata. Quod ſub uentre eſt, ſtachys item appellatur, id eſt ſpica.Medij uentris concauum,umbilicus dicitur,& meſomphalion.Ambiens uero locus, gangamon: quia ſit ibi neruorũ implexio,ſagenæ modo, quam etiam gangamona nuncupant. Mediana uero umbilici,acromphalia: ſicuti deſuper, epomphalion. Circũiecta umbilico cutis,uocatur γραῖα, id eſt anus: quoniam corrugata, ſenectutis indicium eſt. Vmbilicus uero ad hoc naturæ prouidentia factus uidetur, ut per eum fœtus dum eſt in utero nutriatur: quod Ariſtoteles ſcribit libro De hiſtorijs nono, & ſecundo De animalium generatione.Dignum uero ſcitu eſt,quod primo Introductorij Albumaſar ſibi prodendum putauit, Numerum ſuſcipiendorum deinceps liberorum ab puerpera, peritas obſtetrices facile concipere ex nodis ſpatijsq; umbilici eius, qui natus ſit infans: quot nanq; nodos obſeruarint,totidem deinceps parituram pronuntiant. Ilia imo uentre poſita ſunt, inter coxas & pubem,ut inquit Celſus. Græci,ab inanitate uocant ceneona: & quòd flaccida ſint,etiam lagona, ut ſcribit Athenæus. Ilia certe dicta ex tenuitatis ratione,imbecillitatiſue: quando inanis eſt pars ea. Lagonem uulgus pullatum barbare galonem uocat:ſicut laparam Homerus. Cholera,id eſt χολέρα, inquit Medicinæ tertio Paulus Aegineta,immodica eſt uentris perturbatio,quum deiectione,tum uomitu, ex ciborum perpeti cruditate,ob ingurgitationis nimietatem, aut humorum redundantem prauitatem.Cholerã pro bile accipi audias paſſim, & ita ſcribit Lampridius: cui tamen colaphum incutiunt noſtri. Verum & Hieronymus ad Furiam: Amariſſimam choleram tuæ ſenſere fauces. Quin Matheſeos ſecundo Firmicus: Quicunq;, inquit, in genituræ horoſcopo arietem habuerit, ad ignem cholericamq; naturam declinabit. Sed & ab eodem leo ſignum traditur cholericum.Morbi duplex agnoſcitur genus: nam Hippocrati eſt quæ ſicca nuncupetur cholera, quæ rationibus quidem comparibus obueniat, uerum citra uomitum & alui deiectionem. Cholericam uero cauſationẽ pluribus exſequitur Celſus:ſed & in Iſagoge non præterijt Galenus.Illud uero impenſius obſeruandum, metaphora honeſtiſſima in Homeri carminibus, cœliacas dici affectiones duas,ſiue πάθη expreſſius enuntiandum eſt:altera,magnitudine fit & abundantia,indeq; procœlion nũcupatur pathos,ab animalibus quæ protuberanti ſunt uentre:altera ex defectu, id eſt eclipſi,cooritur:proinde ſphecodes appellatur,uel ſphecoides, tralatione ab ueſpis producta. Dicitur & lagaros,ab inanitate, quam in lagone monſtrauimus:cuius exemplum extat Iliados ſexto,

μή μ' ἀπογυιώσης μένεος,ἀλκῆς τε λάθωμαι.

Quoniã pes quartus iambice trichronus eſt, qui tetrachronus eſſe debuerat per ſpondeum uel dactylum,heroici metri lege. At procœlij exemplum eſt,

ὦ ἀχιλλεῦ πηλέος υἱέ.

Quippe tertius pes tetraſyllabus eſt, ac proinde tumet tanquam uenter, ac metricam requirit ſyſtolem. Porrò ſunt & uerſus, qui uocantur acephali, ut quià breui ducant initia.Nam myuri in poſtremis peccant ſubſultantq;: in medio delinquit lagarus procœlius'ue.Quod uitioſe cludant,dici uidentur myuri: nam μύειν, claudere eſt.Obiter illud adiecero: fuiſſe item dialogos nomine Acephalos, ab philoſopho Aeſchine concinnatos.Frigus circa uentrem aſſiduum,phricocœlium uocant, id eſt φρικοκοίλιον.

Pubes,epiſium,ephebæum,hebe,phallouitroboli,acylos,orrhon, taurus, pipinna, lipodermi: peos, ac pœos. Item penis: eius uocabula plura. Faſcinum cur. Pudendorum Liberi patris cultus. Taurus, & dactylios. Congylia. Capros,capreæ. De nanis. Nonos quid: & uepene. Onos, onobelus, monobeles. Tentum quid.

Cap. VI

VBi uerò inhorreſcunt pili, pubes dicitur, hebe à Græcis atq; epiſium, hoc eſt ἐπίσειον: nam ephebæum, medicorum tantum eſt. Hebe tamen plura in Græcorum doctrina ſignare animaduertitur: quippe pilorum in pudendis ſuccretio prima eo cenſetur uocabulo: ſed & in quo id prouenit, locus ac tempus quoq; ſic nuncupatur. Prominens autem pudendum, penis, uel coles, ut Celſus: nam & Græcè, καυλός: à quibuſdam etiam, muto. Summa pars uocatur corone, ab Græcis: & quinto Therapeutices, à Galeno balanus: à nobis etiam glans, per ſimilitudinem. Tegumen balani, præputium: à quo, dempto & præſecto Iudęi, apellæ dicti. Et uitium, phymoſis: ubi glans nudari nequit, & infra cutis incidenda præcipitur uſq; ad frenũ: de qua re mox item paulo. Eius foramen, urethra nuncupatur. Eſt quidẽ acylos, ſeu aculos Homero, glans iligna: uerum & pro pudẽdo poſitum inuenias, ea forſan ratione, quam de balano protulimus. Apud Strabonem libro decimoſexto, ex Artemidoro, aliquot apud Arabas & Aethiopas recenſentur populi κολοβοὶ τὰς βαλάνους, ideſt mutilati glandes. Sunt & in ijs uocabula plura, ſed alibi latius. Honor quidem in ijs pręfandus erat, quando apud caſtas aures uix ulla eorum mentio fieri honeſtè poteſt: ac in prætexiata ſæpe incidendum uerba eſt, nuptaq;. tamen quia ordo ipſe rerum, & naturæ contemplatio ſeſe nobis ingerebat, tam commentanda nobis ſunt uiſa, quàm neceſſaria creduntur ſuggerendæ proli, intra hominis ætatem alioqui defecturæ. Nec tamen hæc ipſa dixeris ſine prouidentia: quippe formas harum partium tales, neceſſariò ad officium propoſitum eſſe debere, quales iam ſunt, obſcurum nõ eſt. Augetur hoc etiam unum membrum, & minuitur ſine ulla morbi mutatione. Quorum alterum utile ad coitum, alterum etiam ad cæteros corporis uſus cõmodum eſt: nam ſi ſemper ſimili modo ſe haberet, impedimento foret non paruo. quod in priapiſmo dilucet amplius: id enim eſt colis accidens, ſicut gonorrhœa, inſtrumentorum ſeminis affectio eſt. Dicitur enim ſic ſeminis aſſidua excretio, cole haudquaquam extenſo. Priapiſmus uerò, quum coles & longitudine & latitudine totus augetur, nullo ſtimulãte ad libidinem aut deſiderio aut acquiſito calore. Cõſtat porrò eiuſmodi partibus, ut eorum quæ diximus, utrũq; poſſit euenire, partim ſiquidem neruum habet, partim chartilaginem: itaq; & contrahi poteſt, & extendi, atq; etiam flatus capax eſt. Verumtamen ubi hac in re neruum dicimus, non eiuſmodi intelligi debet neruus, qui ſic dicatur propriè, quales ex cerebro & dorſi profluunt medulla: quum quia nerui illi non adeo inſigni cauitate ſunt, quàm membro huic neceſſarium eſt, tum etiam quia nimium habent ſenſus: nam quum extumeſceret pars ea, non cõtingeret citra præſignem dolorem. Neq; item cuiuſmodi in colligationibus, quoniam durícies nimia officeret, neq; in muſculis, ob molliciem & ſoliditatem. Quæ ſi quis dignè perpendat, miretur neceſſe eſt, ſingularem opificis ſapientiam. Etiam ſi Paternianos ſcio hæreticos, ab Paterno quodã nuncupatos tradidiſſe, inferiores corporis partes ab Antitheo cõformatas compactasq;. Quòd ſi uenas, arterias, neruos ad eam corriuatos partem ad diſquiſitionem amplius reuocaris, longè magis auctor fiet mirus. Arterias certè in cole ac lingua maiores exiſtere, quàm in cæteris membris, docuit medicus nobilis Galenus in libello qui eſt De motibus liquidis. Proinde Auicenna quoq; particulam hanc componi ex membris uenoſis prodidit. Porrò adnotarunt periti rerum, tres eſſe in cole meatus: urinæ: ac ſpermatis, qui duplex dicitur: item meatum, quo profluit humiditas quædam ſemine tenuior, aut in meditullio ſeminis, & aquoſi ſudoris, Alberto auctore. Hæc uerò tunc prorumpit, ubi laſciuius puellam attrectarimus. Cæterum hoſce meatus facile uiſum effugere contendunt. Immoq; in diſſectionibus, quas uocant anatomas, nõ deprehendi. Ex quibus omnibus id colligi deniq; poteſt, partem hanc uenis, arterijs, meatibus ex toto factam cauitatibus peruiam: ut ſequax loci natura faciliorem ſe erectioni præberet: quæ citiſſima eſt, ſpiritu, uento, uapore inanitatibus oppletis. Hæc enim eſt naturæ intentio prior in membri huius conſtitutione, ſicuti Auerrois quoq; teſtatur. Sequens uerò, ut ſit meatus, quo ſuperfluitas egeratur aquoſa, ideſt potus effluãt retrimenta. Sed & illud dignum omnino relatu eſt: Excogitaſſe naturã, ut coles detumeſcens reſiliret in uentrẽ, ne prorſum frigore debilitaretur. Quo argumẽto, rigoribus nimijs pereuntes, genitalia tum ueſtibus, tum manibus confouere deprehẽduntur: in ea nanq; parte primus fit ſenſus frigoris mortificãtis, ut uerbo medicis utar pertrito. Pudenda in ma-

ribus etiam,ut eſt ab Hieronymo adnotatum,φύσιν Græci uocant,Latini uerò naturam. Phallouitrobolos in imperatorum geſtis rebus legiſſe me, ſum memor, eos intelligunt uitreos priapos.Strutheũ item ab paſſeris ſalacitate,dici uirile membrum, ſcribit Pomponius Feſtus.Nam eſt item ſtruthion,potorium uas. Sunt qui membrum hoc item faſcinum appellent:ut in carmine obſcœno & apud Horatium,

Minus'ue languet faſcinum.

Vbi Porphyrio,faſcinum pro uirili parte poſuit: quoniam faſcinandis rebus hæc membri deformitas apponi ſolet.Sed aduertant quæſo eruditi,an uerior ex hiſtoria elici ratio poſſit.Lectum ſiquidem apud Varronem eſt, in Italiæ compitis Liberi patris ſacra ſolita celebrari tanta turpitudinis licentia,ut in eius honorem uirilia colerentur pudenda,palàm exultante nequitia.Nam Liberi membrum per dies feſtos magna celebritate ploſtellis per agros prius,mox & in Vrbem uectabatur. Lauinij integer menſis Libero dicabatur.Quibus diebus unuſquiſq; ſpurciſſimis abutebatur uerbis , donec per forum id tranſueheretur membrum.Cui inſpectantibus omnibus, matremfamilias honeſtiſſimam,coronam neceſſe erat imponere. Sic deus is propitiabatur ad ſeminum euentus, ſic ab agris faſcinatio auerruncabatur. Vnde opinor,turpi membro impoſitum nomen, ab eo quod præſtabat. Appellabatur & uerpa:ut apud Catullum,

Nihilo minore uerpa Farti eſtis.

Nam uerpos dicunt Iudæos,ex illo Satyrico,

Quæſitum ad fontem ſolos deducere Verpos.

Sunt qui eodem nomine infamem intelligant digitum.Martialis de mentula:

Incipit in medios meiere uerpa pedes.

Quum uerò genitalia mutilare ab Adriano uetarentur Iudæi, uelut pro laribus & focis in bellum exarſerunt.Dicitur & capros. Capreæ uerò ſunt in natura cameli,prominentes carnes.Orrhon & taurum,ut ſcribit Ammonius,eam uocant portionem, quæ teſticulos interiacet:quam in auibus orrhopygium uocant,non orthopygion, ut imperitiores:unde orrhodiam,pro formidine interpretantur,quoniam in timore bruta eam obtegãt partem,inſerta cruribus cauda.Hinc ὀῤῥοπυγιστικὸν melanurum uocant.Dicitur id item perinæon & tramis,deſinitq; in ſedem quam dactylion dicunt. Quanquam Hippocrati ſunt dactylij,quibus in medendi ratione utimur,paſtilli,orbiculiue:nam globos puſillos,Galeno interprete, ac pilulas ſeu catapotia congyliorum appellatione intellexit idem:quod à noſtris ſcienter eſt obſeruatum. Peos apud Ariſtophanem ueretrum indicat:quòd ſi per οι ſcribatur uerbum id, ideſt ποιός, tunc ſignatur triticum: hinc ποιολογεῖν,eſt ſpicilegium facere.Sunt qui ποίαν ſcribant, quo nomine annum quoque intelligunt.Ab tauro apud Tragicos formatur ἀταύρωτος ataurotos pro uirgine, quaſi ſine tauro.Tauros pro pincernis accipiebant Epheſii. Theophraſtus putat nanos dici, quibus uirile membrum ſit pręgrande.Nanum inuenio apud Lycophronem dici Vlyſſem: ſed Nonon pronuntiant Tyrrheni, uocabulo erronem ſignificante, ideſt τὸν πλανήτην, Scribunt alij,Vlyſſem uel prius ſolitum dici Nanum. In tractatu hoc obſeruanda item Lampridio prodita in Commodo Cæſare:Habuit, inquit, in delicijs homines nominibus uerendorum utriuſq; ſexus appellatos,quos libentius ſuis oculis applicabat,Habuit & hominem cuius prominebat penis ultra modum animalium, quem onon appellabat, ideſt aſinum,ſibi chariſſimum,quem & ditauit, & ſacerdotio Herculis ruſtici præpoſuit:Hinc etiam onobelos dici coniectant:ſunt autem hi,qui uiriliores uidentur,ut in Heliogabalo ſentit Lampridius,uelut aſini telum præferentes. Obſeruatum apud Græcos eſt,præputia ſcitè admodum epagogia nuncupari,opinor,quia uti fuerit collibitum,inducãtur,retroq; agantur.Sunt tamen qui monobeles dici mutoniatos malint. Dignum relatu illud quoq;,tentum pro uirili poſitum membro apud Catullum:

Grandia te medij tenta uorare uiri. Item Horatium:

Tentaq; rumpit. Meminit & libro primo Diomedes.

Vepenem apud Martialem accipimus pro parua mentula:

Drauci nata ſui uocat uepenem,

Collatus cui gallus eſt priapus.

Quanquam interpres pipinnam legit,notione eadem, quia pipare ſit minorum pullo-

rum: unde & pipillare apud Catullum de paſſere:

Ad ſolam dominam uſq; pipillabat..

αὐτοδιδύμους, Græci intelligunt, quos Latinis apellas dicere, moris eſt receptiſſimi.

Teſtium ratio præſtantiſſima. Membra dominantia quæ ſint. Didymus panniculus. Muliebrium pudendorum partes, ac uocabula. Sacandrus, lanuuini, clitorini. Peſſus, & peſſulus. Porta, & hoſtium, pro genitali. Dupondius. Locus ex procemio Digeſtorum reſtituitur. Item Propertius explicatur. Cremaſteres. Lytæ qui dicantur, & prolytæ. Dipondium. Chlunem entomiam quid uocent Græci. Monij ſues qui: item mellina, uidulus, uidularia, meſoſcelos, apocopi, cochone, deteſtatio, cremor, cremium, ſuperamenta, crimnon. Crimnodes urinæ. Monolia. Heliogabali hiſtoria. Phimoſis, periphimoſis. Lumbi, & umbilici, pro genitalibus. Cap. VII

SVbſunt porrò genitali membro teſtes, de quibus ſententiam Ariſtotelis alibi hiſce commentariunculis forte inſeremus. Interim medicorum ueſtigia inſecuti flores modo rerum inde præcerpemus. Inter illorũ uero placita eſt, quantum ex Auicenna & illius conſequimur interprete, non ſolum in ijs eſſe generationis adiumentum, ſed principatum ac neceſſitatem ſummam: adnumerant ſiquidem membris principalibus ſublimibusq; ac dominantibus & in corpus totum influentibus. Ea uero eſſe quatuor omnino, deprehenſum ab ſcientiſſimis eſt, cerebrum, cor, hepar, teſticulos. Hiſce uero tantum dignitatis attribuit Galenus, ut conſeruatione ſpeciei dixerit eſſe nobiliores membris omnibus ad id ipſum deſtinatis, quum quia caliditatem ac robur ſuggerunt animalibus, tum quoniam prolem ſufficiunt. Conſpicua eſt, inquit primo De ſpermate, cõmutatio, quam ſubtractis teſtibus contingere animali deprehendimus. Id enim reddi frigidius, certum eſt. Flacceſcit quoq; robur, non ſecus ac ſeneſcentibus: uenæ coarctantur, ſanguinis flos hebeſcit, minuuntur & arteriæ, pulſus relangueſcit. Ad hæc glabreta corpore ſunt toto, Venereorum reſtinguitur appetentia. Quanquam exectum ſacerdotem etiam coiſſe, ſcribit Albertus, ac genitalem profudiſſe urinam, ſicut taurum Ariſtoteles. Et Varro: Admirandum (inquir) accepi, exemptis teſticulis, ſi ſtatim uaccas admiſeris, concipere. Confirmat Columella, ratione non omiſſa: necnon Palladius: ſed ſanguinis fluore uitulum interite opinatur, etiã ſi generet certiſſime. Inde colligit idem auctor Galenus, eſſe teſtes bene uiuendi principium: cor autem, uiuendi ſolum. Bene uiuere autem, præſtantius longe eſt quàm uiuere ſolum: id uero teſtibus præſtatur: ergo & pars ea cenſeri præſtantior debet, quã optimus maximus deus produxit, ut poſſet concipi ſemen uirtute corpulentiæ teſtium: ſicuti docuit item Auicenna. Id enim ad cuſtodiam generis neceſſarium, dant quippe ſpermati formam, qua ipſum eſt id quod eſt, per quam meretur ut ſit uehiculum uirtutum, immutantis & informantis, deciſarum à toto corpore. Eſt præterea, uti attigimus iam, principatus eorum in redundantia uirilis cuiuſdam uigoris, qui ab illis in membra corriuatur. Hæc uero teſticulorum neceſſitas in ijs tantum quæ perfecta ſunt, abſoluta intelligitur: neq; enim omnibus adiuncti animalibus ſunt. Sed quo amplius excellentiusq; in ſe rationale animal, cuius cauſa hæc nimis diu fortaſſe muſſitamus, mox in publicam abitura materiam, diuinæ bonitatis exuberanniam recognoſcat: attendant, quæſo, harum obſeruationum ſtudioſi, quid auctor non incelebris Auenzoar, quem ſequi quandoq; pigitũ non eſt, quum pleraq; indidem opera minime inani liceat expiſcari, prodendum ſuper re iſta cenſuerit. Teſtes ambo, inquit, inter præcipua recenſendi membra ſunt, magna eorum uirtus, nec occulta: etenim prætenuem in eunucho uocem audimus, malos agnoſcimus mores: ſunt porrò imberbes, rationis item peſſimæ, nec ferè inuentus eſt exſectus aliquis bonæ legis aut intellectus non diminuti. Sed cur nam ea portione reſecta hebetatur calor? an quia ſeminatia ſuperfluitas retinetur? an quia non fit tanta ſpirituũ generatio, ut prius; deficiente iam fine, ob quem generabantur congregabanturq; ad teſticulos? An etiam abſentia genitalis ſpiritus, effectu ad generationem concurrentis? Verum recaleſcunt item membra ob teſtes quodam caloris repercuſſu: argumẽto id eſſe aiunt, animalia non exſecta pluribus moueri moribus: motus autem calorem excitat, & auget, quem hebeſcere cogat quies. Inuenio apud auctores, eſſe panniculum quendam qui dicatur didy-

mus,quiq; duplici contineat teſticulos ſinu, & mutuos eorum contactus diſpeſcat: idq; maxima naturæ ſolertia, ne ſi (ut aſſolet) oblædatur unus, in alterum quoq; tranſeat uitium. Quidam ſeminaria uaſa eo nomine intelligere maluerunt. Galenus in libello Iſagogico, didymos teſtes uocat: unde illud eſt in Græcis relatum monumentis, Didymon tibicen in adulterio deprehēſus ἐκ τῶ ὀνόματος ἐκρεμάσθη, ex nomine ſuſpenſus eſt: quod ſignat, ἐκ τῶν διδύμων, ideſt ex teſtibus. Alachis uerò Longobardus aduerſus regem ſuum Cunipertum bello conflato, iurauit, Si poſtridie uictoriam adnuiſſet deus, puteum unum ſe clericorum teſticulis oppleturum. Cæterum uoto fruſtratus impietati ſatisfecit. Hos Auicenna ſimilitudine quadam etiam oua nuncupare ſolet. Dicuntur & colei ab eruditis, atque item lanuuini & cliternini: ut eſt in Ciceronis epiſtola ad Pætum. apud quem tamen arriſerit magis, ſi clitorinos legas, potius quàm cliterninos: dictione ab Græcis producta, apud quos clitorium eſt muliebre pudendum, quod & ſacandrus dicitur: unde & κλειτοριάζειν, turpiter membrum id attrectare ſignificat. Pollux per ε ſcribere mauult, ubi ait libro ſecundo Onomaſtici, Totum in uirginali, ſiue interfœmineo uocatur κτείς, ideſt pecten, aut epiſion. Rima uerò dicitur ſchiſma, quod arctum illatenus quandoq; eſt, ut mulier fieri nequeat: ſicuti commeminit Vlpianus. Quæ interiacet ſubſultans caruncula, nympha nuncupatur, aut myrton, ſiue epideris, aut κλειθρὶς, ideſt cletoris. Eſt & κλητώριον, hoc eſt cletorium, apud illos: ſed id uerbum quandoque menſam indicat regiam, quandoq; etiam gloriam. Iam opinor reſtitutus eſt candori ſuo M. Tullius: apud quem cuiuſmodi interpretamenta hactenus ſint excogitata, neminem arbitror paulò humaniorem, & à Muſis freto non ita magno diſiunctum latere. De lanuuijs autem, ſeu lanuuinis, arbitror Propertium intellexiſſe quadam ultimi libri Elegia, his uerſiculis:

Cantabant ſurdo, nudabant pectora cæco,
Lanuuij ad portas, hei mihi, ſolus eram.

Significat poeta ſe inter ſubblandientes meretriculas iacuiſſe ita, ut Veneria obire nuſquam eualuerit, quamuis ſcortilla cantillatent, quāuis ad prolectandam concubitus appetentiam, & libidinis pruritum papillas retegerent, quāuis & ipſe inſcenderet, ac iam mutonem & coleos genitalibus admoueret, quæ poeta feſtiuè portas dixit: nihilo minus potuiſſe nihil, & iacuiſſe perinde ac ſolum. Nam muliebria naturalia nunc portam, nunc hoſtium dici, indicant pleraq;: quando ueteribus traditum ſapientibus eſt, Portam ingredi nefas, qua exieris. Et Terentianus ille adoleſcens, peſſulum hoſtio obdidit, non fores occludēs, ſed quod acutè ſolertioribus excogitatum eſt, genitalibus immiſſum mutonem præmonſtrans: quoniam ſunt medicis peſſi, auctore Celſo qui fœminarum naturalibus ſubijciuntur, ſiue lana, ſiue aliud quiduis teres ſit, digiti forma, quo medicamenta (ut Paulus inquit) contineantur. Alluſum autem puto, ad Grecum uerbum μίσγεσθαι, quod miſceri ſignat, id eſt coire: etiam apud Paulum Aeginetā libro primo. Vnde Virgilius, Mixta deo mulier. Id & apud Homerum uel frequentiſſimum. Hoc quia non uiderunt interpretes, imagine quadam oculorum per interualla media paulò productiora caligantium, cenſuerunt eam elegiam præcedenti adnectendā, in qua de lanuuio fit mentio, contra fidem ueterum codicum: in quibus, quod nec inficiātur interpretes, diſparantur, ſeiunctimq; leguntur. Sed hæc quidem dictaueram adoleſcens: nunc forſan aliud ſequar. Sicut fuit quando apud Senecam Diuiſionum ſexto, dupondios dici teſticulos, ſim opinatus, ueluti bilibres: propter illud Satyrici poetæ,

Ergo expectatos, & iuſſos creſcere primum
Teſticulos, poſtquàm cœperunt eſſe bilibres,
Tonſoris damno tantum rapit Heliodorus.

Nunc animaduerto, dupondios ibi capturam & quæſticulum diobolarium meretricum ſignificare. Dupondius, inquit Priſcianus, à duobus ponderibus: quod unum pondus, aſſipondium dicebatur, quod as erat libræ pondus. Verba Senecæ ſunt ex Controuerſia de lenone, qui decem iuuenibus denuntiarat, ut in lupanar accederent, & foueam igne repletam terra ſuperiecta obruit, in qua adoleſcentibus conſumptis, accuſatur reipublicæ læſæ. Ita'ne peribunt, inquit, decem iuuenes propter dupōdios tuos? Omnino dupōdius minutum quid nobis indicat. Seneca ad Lucilium: Tunc, mihi crede, Lucilli

exultabis, dupondio ſatur, & intelliges, ad ſaturitatem non opus eſſe fortuna. Hieronymus quoq; eleganter: Quis te, inquit, dupondio ſupputabat? Et Cicero pro Quintio: Si dupondius tuus ageretur Sex. Neui, ſi in paruula re captionis aliquid uererere, nō ſtatim ad Aquilium, aut ad eorum aliquem qui conſuluntur, concurriſſes? Etiam ſi ſunt, qui iſta non uidentes, de prædijs tuis legere malint. Hinc arbitror factum, ut olim ſtudioſi ſcientiæ Iuris, primo anno dicerentur dupondij, friuolo ac ridiculo cognomine: ſicuti quarto anno dicebantur lytæ, quinto autem prolytæ: quod emenſi iam ſcientiæ anfractus, tantum non ex difficultatibus ſe abſoluiſſent, exſinuaſſentq;. Hanc uero ſcripturam præter Politiani ſententiam ex priore noſtra æditione mutuatus quidam, uti alia innumera, in ſuos regeſſit libellos, auctore diſſimulato, quod plagiarium eſt. Dipondium apud Columellam duorum pedum eſt menſura, etiamſi alicubi dupondium item legimus. Sed redeo, unde in hæc diuerti. Relatu dignum eſt, quod Arrianus Iureconſultus ſcribit Digeſtis de re militari: Syllam & Cottam uno tantum fuiſſe teſticulo inſignes: auctor item Vlpianus eſt Digeſtis de ædilitio edicto: Sanum uideri, qui unum teſticulū habeat, quoniam poſſit generare. Teſticuli ſimile quiddam medullis habent, nam ſanguinem non emittunt, & omni ſenſu carent. Dolent autem, inquit Celſus, in ictibus & inflammationibus tunicæ, quibus hi continentur. Dependent uero ab inguinibus per ſingulos neruos, qui cremaſteres dicuntur Græco uerbo: at cremor Latinum eſt, Græce nanq; crim non dici uidetur, etiam ſi qui tradunt, haud aſſeuerate comprobent. Vtiq; Galeno interprete, Crimnodeas nuncupauit urinas Hippocrates craſſamento denſiores, quando accipitur pro ſucco crimnon, cremorue. Sunt qui eo nomine lac intelligant ex grano expreſſum, ubi amplius aqua immaduerit. Apud Iureconſultos Digeſtorum trigeſimoſecundo, aduertimus ligni appellatione cremia contineri, & ſuperamenta materiarum. etiam ſi legitur gremia quoq;. Cremia, inquit Columella, uocāt ruſtici tenuia ligna. Deteſtationē, nouator opifexq; uerborum Apuleius uocat teſtium abſciſſionē. Sciendum uero in hoc genus pragmatia, chlunem dici ab Græcis ἐκτομίαν, id eſt exſectum, eunuchumq; aprum. Id quod Aeſchyli doctrina cōprobat, atq; item Aeliani in libro De prouidentia. Sed meminit Ariſtoteles quoq;. Fiunt uero eunuchi attritis arbori, aut ſaxo teſticulis, infeſtante uſq; ad affectionem pruritu. Sunt qui chlunem dici ſuem putent libere in agris paſcentem, uelut χλόνωον, id eſt in herbis fœno'ue dormientem. Alij magnitudine uiſenda chlunem accipiunt. Ariſtophanes grammaticus in libro De ætatum nomenclatura: Sunt ex ſuibus, inquit, qui dicuntur monij, quibus ſimilis forſan fuerit, quem uocant chlunē, ſæuitia, & uiribus. Sunt ex eruditis, qui illud ex Truculento Plauti, Cluinum pecus, hinc putent chlunium legi oportere. Monium ſunt, qui monolycon interpretentur. Alij ſuem ſerum, qui cum alijs minime aggregetur. Cyrillus in Oſeam prophetam, aſinum eo nomine intelligit. Thomas Magiſter in Atticis elegantijs, chlunem ac monion & chauliodonta eſſe putat poeticas uoces. Alexandrū Macedona Demoſthenes monolycon appellabat, uti ſcribit Plutarchus: lupum modo interpres reddidit. Monolia ſcriptoribus haud ita ueteribus, ac perinde non Latinis admodū, pro monilibus uidentur accipi. Sed hæc Græci monia item uocant. Cynomorion appellarunt orobanchen herbam, de canini genitalis imagine. Apocopi, ab Iulio Materno uocantur exſecti. Cochone dicitur pars infra pudenda, quæ coxis interiacet. Vtuntur municipes mei in coitus ſignificatione uerbo eiuſmodi. Græcorum communi lingua uocatur μισοσκίλος, quia ſit inter crura medius locus, quæ uocant σκίλη. Obiter uero, & tanquam ſuperpondium adijciatur illud: Operimentum pudendorum dici quandoq; mellinam, quandoq; uero etiam uidulum: unde & uetus Plauti fabula Vidulariæ titulo circumlata olim eſt: ſed & nummariam thecam ſignat uidulus. Verum ab hoc genus prætextata pragmatia reſiliendum protinus, ne in nobile argumentum obrepſiſſe Mileſia credi poſſint. Niſi quod illa pręteriſſe nequeo: Principem Heliogabalum, ingenij hominem portētoſiſſimi, medicos ingenti allectaſſe pretio, uti in muliebrem ipſum naturam conformarent, ſectione pudendo ſexus illius expreſſo. Phimoſin, id eſt φίμωσιν Græci uocant, ubi præputio ſic obtegitur glans, ut renudari non queat. Quod ſi deducatur præputium, ita ut reduci denuo minime poſſit, periphimoſin dicunt. Eſt uero Græcis phimos priuatim peræ, aut ſacculi obligatio, quum funiculo nectitur os. Lumbos, & umbi-

licum

licum accipit Hieronymus pro uiri mulierisq; genitalibus: ubi de diabolo ſic pronuntiat Iob, Virtus eius in lumbis, & poteſtas eius in umbilico. In Ezechiele item legimus de Hieruſalem: Non eſt præciſus umbilicus tuus. Babylonem Aſſyriamq; reliquam tributi nomine Perſarum regibus exſectos pueros, ideſt ἐκτομίας, numero quingentos per ſoluiſſe, prodit Herodotus.

Nates, apogluti, glutos, ephedrana, pyga. Hypoliſpæ quid: item liſpa, liſpi. Cur Athenienſes Depyges. Theſei petra. Virgilij locus. Cur cædantur nates potiſſimum. Callipygos, catapygō, pygoſtolus, anorrhopygia, urrhopygium. Syracuſanarum puellarum hiſtoria. Venus callipygos cur. Pygargi notiones aliquot. Melampygus; leucopygus. Cap. VIII

IN poſtrema thoracis parte retrorſum nates ſunt, à quibus nec abeſt admiratio, quando nō ſine prouidentia homini tantum ſunt hæ, & quidem cōglobatæ decentiſſimè, ac ſedendi munijs peraccōmodæ, ſolidiore tamē quàm in cæteris membris, carne, ne premēre corporis mole, oſſibus cederet. Quadrupedes ſtare diu infatigatis uiribus poſſunt, quoniã quaſi iacere uidentur, quum quaternis innitantur fulturis: at homines non facile ſurrecto corpore ſtantes perſeuerant, ſed requiem ſubinde requirunt. Porrò quia caruit rationale animal cauda: quæ partem eam, qua reddi ciborum onera ſaluberrimum eſt, obtegat obducatq;: ideo artifex creatoris ſapientia carnoſas etiam eſſe uoluit nates, ut extumeſcentes idem implerent munus. Quibuſdam tamen tum natura tum laboris genere attenuantur adeo partes hæ, ut inde apud Græcos cognomina inuenerint: nam ἀπογλουτοὶ dicuntur, quia glutos ſignet iſchion, ideſt coxarum uertebram apud Homerum Iliados quinto. Sed & prominentia in iiſdem locis eodem cenſentur nomine, quæ & ephedrana dicantur ab ſedendi uſu. Sunt qui ſic ſtatuant, iſchia dici, quæ utraq; ex parte ilibus ſubiacent oſſa, quibus incumbat quod ſacrum uocatur. Iſchijs porrò ineſſe cauitates, quibus coxarum inſinuentur capita: nuncupari autem caua id genus gluta, & cotylas. Scribit Euſtathius gluton ſignare ſphæroma cotyles in coxa. Pygas & gluton pro eodem à quibuſdam accipi, prodidit Rufus, inde ab mollicie impoſitum nomen, hoc eſt ab γλοιός. Vocantur & hypoliſpæ, quia eo nomine dicta ſunt attrita & uſu depolita deminutaq;. Vnde liſpa etiam lingua: & aſtragali in medio pertuſi, liſpi. Athenienſes præcipuè comicis ſalibus ex hoc aſperguntur, quòd nautici magna pars quum eſſent, ob ſedendi aſſiduitatem depyges reddebantur. Additur & fabella: Theſeum cum Perithoo inferos petētem, in petra quadam Proſerpinæ imperio coactum ſedere: à qua quum ab Hercule auelleretur, affixas petræ natium partes reliquiſſe: quamobrem honoris eius ergò, cæteris item Athenienſibus hæſiſſe cognomentum. Ad eam uerò petram alluſiſſe credi Virgilius poteſt: ubi Aeneidos ſexto ait: Sedet, æternumq; ſedebit Infelix Theſeus.

Cædi pueros parte hac, ideo receptum aiunt, quòd ſint nates ſenſus obtuſi ob cutis craſſitudinem, cui inſit calloſum quiddam, & ſolidius duriusq;, quàm reliquo corpore, præſertim ſuperno. Tradunt periti ſſimi artis medicæ, tantam eſſe natibus cum toto affinitatem, ut in illis ſcarificatio facta dicatur phlebotomiæ uicaria. Nates quidem Græci pyge uocabulo ſignificant, ut dictum eſt, magno errore grammatici cuiuſdã, ſcrotum, ſiue (ut ipſe ait) byrſam teſticulorum eo nomine accipientis. Probant id uoces inde productæ: nam & callipygos ab natium uocatur pulchritudine, & catapygon ſcortillum ſignat, ſicut & pygoſtolus, & Athenienſes digitum in manibus medium catapygona dicunt. Anorrhopygia uocãt, quæ inter uolandum nullo reguntur caudæ gubernaculo. Vrrhopygium, ſeu orrhopygium, inquit in libro De communi animalium greſſu Ariſtoteles, perinde uolucribus ad dirigēdos uolatus affigitur, ut nauigijs gubernacula. Hinc apud Syracuſanos, puellas quaſdam ex partis eius inſigni ſpecie callipygos nuncupatas, ſcribit etiam Cercidas iambicus poeta, ἦν καλλιπύγων ζεῦγος ἐν Συρακούσαις.

Fuere autem ſorores duæ in agris educatæ, pulchritudinis uiſendæ. Has ſæpius inter ſe diſceptantes de natium præſtantia, demum iudicio adoleſcentis urbani rem permiſiſſe, tenet fama: qui utraq; inſpecta, grãdiori natu calculum adiecit, moxq; eandem ſibi uxorem allegit, fratre etiamnum alteram gratè excipiēte, quo ex facto Veneri templum ſubſtructum, quam dixere Callipygon. Pygargum eſſe aquilæ ſpeciem, ſciunt omnes: inde

Græcis rapacem quoq; indicat uox ea. Sed & in Venerea procliuior ſic item dicitur, ueluti cui minimè ſit pyga ocioſa: nam ἀργὸν uocant Græci ceſſantem. Quin & timidum rectè pygargum dixeris, quod albicans ei ſit pyga: cui diuerſum eſt prouerbium, Melampygo necdũ occurriſti. Hic enim uti Hercules, robore intelligitur inſignis: proinde leucopygi imbellia infames cõcipi ferè ualent. Melampygus lapis in Thermopylarũ monte legitur apud Herodotum hiſtoria ſeptima, ubi deſinit Anopæa uia, qua graſſantes Perſæ pylas occuparunt, Epialte duce.

Ani ratio & uocabula. Sphincter, phicteris, ſtephanus, dactylios, archus, archoliparos, aniſchia, liſpi, bedra, ſedes, coryphe, chiliarchus, archontes, cimeliarchus, cimelia, arceuthus. Anarchias annus. Sedis procidentia. Exomphali. Hedrica uitia. Peritonæum, polemarchus. Cap. IX

Porus uerò excrementis addictus, quem Latini tum podicem tum anum uocare cõſueuerunt, ab Arabibus phicteris nominatur, fortè quia Græci σφιγκτῆρα nuncupant, ab arcendo conſtringendoq;, ut docuit Galenus. Id uerò Græcum indicat uerbum σφίγγειν. Appellant item ſtephanum & dactylion, ideſt annulum, atq; item bedram: unde & Plinius, ſedem. In eam decumbens os, uocatur coryphe, ideſt apex. Porus hic cutis ratione frigidus eſt ac ſiccus, quo nomine illi maximè infeſtum frigus eſt, ſicuti etiam pudendis & ueſicæ ac uuluæ, ut auctor Hippocrates eſt: ſiquidem neruoſus plurimum eſt, & ideo reſiſtere obnitiq; minus poteſt. In imo poſitus eſt ingenioſe, quoniam nutu ſuo excrementitia, grauisq; materia illuc feratur. Proinde Auicenna finit, eſſe anum ſemitam quandam & callem feculentiæ craſſioris, & humorum malorum, qui illam cõſectantur. Inuenio etiam archum dici, unde lepidus prorepſit iocus in quendam, qui appellabatur chiliarchus: nam & princeps nominatur archus ex quo archoliparos, qui cõſequendæ dignitatis cauſa prebenſat omnes. Nam archontes ſummi erãt, ut inquit Pollio Treuellius, Athenienſium magiſtratus, dici Latinè principes ualent. Sed & pro magiſtratu ſimpliciter interpretatur Priſcianus. Archõta fuiſſe Athenis Adrianum, ſcribit Spartianus: & Galienum Pollio. Cimeliarchium uerò Iuſtiniani principis peculiare uerbum eſt: eo ſignari animaduertitur rerum pretioſarum auguſtius conditorium: quando κειμήλια Græcis theſauri ſunt, & ſepoſitæ opes. Sunt qui cimeliarcham interpretentur ſacrorum uaſorum, quæ diuino deſtinantur cultui, cuſtodem. Cimilia eccleſiarum nominantur Paulo Diacono libro ultimo. Arceuthus autem cedri fructus eſt, uerum & arbor ipſa ſic dicitur quandoq;. Sunt qui eo nomine plantam accipiunt ſpinoſam, cuius odorem auerſentur reptilia omnia. Anarchiã legimus in Græca hiſtoria dici annum Athenis: quo impoſiti ſunt tyranni triginta. Nam etiam ſi tunc princeps foret Pythodorus, quia tamen oligarchiæ tempeſtate fuerat electus, nominare non ſuſtinent. Polemarchi, inquit Polybius, claudendarum portarum urbis curam habebant, ac noctu claues ſeruabant, interdiu ad portarum cuſtodiam commorabantur. Sed ad inſtitutum. Porrò procidit anus, ſicut & uulua, ſedis procidentiam dicimus, uel ſedem conuerſam, quam ſtypticis repercutere officinæ ſolent. Aniſchia, ſiue liſpa, ut ſignificauimus, dici inuenio, quæ clunium tumore uacant, cuiuſmodi aues ſunt. Meatus porrò hic quibuſdam coaluit beſtijs, quas Græci ἀτρήτους uocant. Nam & uaccam fuiſſe Perinthi accepimus, cui cibi excrementum extenuatum per ueſicam trãſmittebatur, diſſectusq; anus denuo coaleſcebat properè, nec reſecando euinci potuit uitium. Puerum eiuſmodi natum in patria mea Ioãni Lodouico Stellę uidimus, qui diſſecta parte obducta, etiãnum ſuperſtes eſt. Illud nec omiſerim parte iſta, in Galeni obſeruatum libris, piſcatori cuidam inter piſcandum uſu ueniſſe, ut ſedi ac ueſicæ incumbẽtia tãto corriperentur frigore, ut eo quamuis obnitente, ſimul alui, ſimul ueſicæ effluerent retrimentitię ſordes: ſed mox calidis remedijs maturè muſculis refotis, qui fuerãt oblæſi, in integrum eſt reſtitutus. Sunt qui monumentis prodãt, ab excellenti excretionis niſu, præcurrente inſigni dolore, lapides calloſos à quibuſdã deiectos, ijs qui in ueſica ſuccreſcunt, haud ita abſimiles. Id ego, inquit Galenus, nec uidi, nec alium qui uiderit, audire cõtigit. Poſtremò ἑδρικὰ ἕλκη dicuntur Aeginetæ Paulo, quæ ſedi adnaſcuntur: αἰδοιικὰ, quæ pudendis. Sedis procidentiam, de qua dictum eſt, in Plinij Medicina legimus quandoque, ſicuti & locorum muliebriũ procidentia dicitur quoq;, quum ad naturalia & eorum bo-

ſtium

ſtium delapſa uexant mirifice. Apud Græcos, ὀμφαλὰς προπτώσεις dicunt; legimus & exomphalos uocari procidentes umbilicos. Quod pluribus de cauſis malum obtingit, una eſt, ubi membrana perrumpitur interior, quæ interaneis obtenta peritonæum appellatur.

Teſticuli muliebres quam habeant rationem. An cõferat mulier ſemẽ ad generationem. Semen quid. De menſtruis. Cur fœmina minor uiro. Cap. x

CAeterum prius quàm abeamus longius, & crurũ ingrediamur explicationem, id minime diſſimulandum, Galeni medicorum principis poſt Hippocratem, celeberrimam eſſe ſententiã, Ineſſe mulieri quoq; teſticulos, ſed internos, unde nobilis exorta ambiguitas inter medicos ac philoſophos, An ex muliere ſecernat̃ ſemẽ generationi cõgruẽs: nã eſſe teſticulos generãdi cauſa, conſentaneũ eſt. Verumtamen Auerrois ſecundo Colliget, capite De iuuamentis teſticulorum, hos dicit nullum in generationis ratione effectum habere. Placetq; item pleriſq;, non aliam eſſe teſtium in fœmina rationem, quàm uberum in uiro. Quoniam argumentis peruincatur, fœminam ſemen ad generandum non excernere, Siquidem ſemen ſit ſuperfluitas digeſta, craſſior, uiſcoſa, tenaxq;, & albicans, ac calida. Mulierem uero eſſe frigidam, & proinde digeſtionis non bonæ, unde & redundantijs ſcateat aquoſis, inconcoctiſq;. propterea colligit Auerrois, ſemen muliebre eſſe excrementũ aquoſum, indigeſtum, ex quo membra progigni ſit omnino impoſſibile. Additur etiam, pleraſq; concepiſſe abſq; ulla ſeminis ſecretione. Porrò uuluã ita naturaliter affici, ut ſuum euomat ſemen, attrahat autem quod uirile eſt. Addit Auerrois, nouiſſe fœminam in uicinia cohabitantẽ, probis moribus & fidei integræ, quæ iureiurando confirmaret, concepiſſe infantẽ ſemine ex balneo attracto, quod profudiſſet laſciuiens maſturbator. Infert Ariſtoteles, Menſtrua eſſe in fœminis, quod ſit in maribus genitura: nec fieri poſſe, ut duæ ſimul ſecretiones ſeminales agantur. Ideo ſemen à fœmina non conferri ad generationem: nam ſi ſemen eſſet, menſtrua non eſſent. Sunt uero hæc planè excrementa, ſicuti ſemen. Nam eſt ſemen excrementum concoctum alimenti ſanguinei, quod ultimũ in membra digeritur, & propterea ab ſanguine fit diuerſum. Proinde incoctũ, aut per uim emiſſum, quum quis præter modum in Veneria fertur præceps, cruentũ iam aliquibus prodijt. Sed quum infirmioris plus excrementi, minusq; concoctum fieri, idq; copiam cruenti humoris eſſe, neceſſe ſit: infirmius autem ſecundum naturam ſit, quod minus caloris adipiſcitur, taliſq; fœmina ſit, hinc ſecretionem illam ſanguineam fœminæ excrementum eſſe, neceſſe eſt. Talis autem eſt eorum eiectio, quæ menſtrua uocantur. Argumento eſt, ætate eadem maribus geniturã fieri, & erumpere fœminis menſtrua: uocem item mutari, intumeſcere mammas, necnon deſinente ætate, aboleri maribus gignendi facultatem, fœminis profluuia menſtruorum. Ad hæc indicium illa faciunt, eſſe excrementum huiuſmodi ſecretionem fœminarum, quod non mariſcæ, non confluuium è naribus ſanguinis, non uarices, non eiuſmodi alia fœminis ferè obueniunt, quamdiu profluunt menſtrua, & ſi quid tale accidit, deteriores fiunt purgationes, tanquam materia menſtruorum in ea abierit. Minus etiam uenoſæ ſunt mulieres, quàm mares, lautiores porrò, læuioreſq;: corporibus item minores, pallidæ quoq;, ac uenis obſcurioribus. Aegyptiæ gentis ſanctio fuit, ſolum patrem cenſeri generis auctorem, nam matrem nutrimentum modo, & locum infanti, uelut ſubſtratum exhibere. Galenus uero ſecundo De ſpermate libro, & decimoquarto De utilitate particularum, ſecerni à muliere ſemen ad generandi rationem, nititur probare. Idem ſentit Auicenna doctrina quinta fen primæ primi. Quo in loco eiuſdem interpretes multa ad refellendum profert Auerroẽ. Qui noſſe concupierit, locum habet quem enotauimus.

Crurum ratio. Item uocabula plurima ad imum uſq;. Plixis, plix, pligmata, acetabula, cotyla, cotyledon, iſchion, bubon. Lycophronis taxatio. Coxendix, callimerus, patella, coxa, molæ, ſphyros, rhębi, uari, uarica. Tarſus ciuitas cur dicatur. Cotyla item chimetla. Marcellion, ganglion, ſarapus, chœrapus, eumarides, aſceræ, artaria, periſphyria. Pes magnus. Pedem poſuiſſe. Podia, pedicinus, petiolus. Tenax quid. Periſcelides quæ ſint. De Pittaco. Caput xi.

Crura

CRura ſequebantur quæ cum femoribus & ſuris, ut edocuit Ariſtoteles, homini carnulenta ſunt, quum animantes cæteræ non uiuiparæ modo, uerum quæcunq; cruribus conſtant, uacua carne hæc habeant: neruoſa enim ſunt, oſſulenta, ſpinoſa, rigida. Cauſa uerò omnium propè una eſt, quòd homo ſolus animalium erectus eſt: ob idq́; ut facile ſuſtinere ſuperiora poſſet, natura parti ſuperiori corpulentiam dempſit, inferiori addidit. Ob id item cauda caret, nam alimentum, quod caudam adit, in hæc ipſa abſumitur. Os in meditullio coxarum uocant plixin, ſed & uocabulo eodem interuallum intelligunt inter pollicem ac indicem. At Dorici plicas, ideſt τὰς πλίκας, cuius uocabuli rectus eſt plix, uocant gradus. Sed & proculcationes ſtigmata nuncupant. Circa ilia ſinuoſa oſſa uocantur acetabula, quæ coxarum capiti accommodãtur, cotylas Græci uocant. Caput autem coxæ dicitur cotyledon. Vbi fit commiſſura hæc, plectrum coxæ uocatur. Neruus, quo eiuſmodi colligatio fit, nuncupatur iſchion, nomine eodem quo & uertebra. Adnotatu digna parte hac, quæ ab Lycophronis produntur interprete: nam ubi bubonis tormas nũcupat poeta, ipſe peripherias exponit: & addit, bubon eſt, ἰσχίου τόπος, ideſt uertebræ locus. Quid autem ſapientiſſimus Lycophron, inquit, bubona intelligat, non percipio, uel quia barbarè multa profert, ac nugatur, uel quia ipſe inſcitia labor: nam hic quidem Angæi bubonẽ percuſſum ſcribit, mox autem paulò adnectit, πλήξας ἀφύκτως σφυρόν: ego ſphyrum ſcio aſtragalo circumiectas partes, at bubonoſphyron non noui. Cæterum in hiſtoria mentiri plura, inſitum illi eſt. Nec ab alijs ſolum diuerſa tradere, ſed & pugnantia loqui. Coxendices interpretãtur aliqui, quæ Galeno ſunt iſchia. Quo nomine oſſa duo is intelligit in poſteriore hominis parte oſſi ſacro, in anteriore mutuo κατὰ σύμφυσιν, ideſt per conſertionem cohærentia. Carnes ab iſchio ad inferiora defluæ, hypoglutides, quaſi ſub gluto, ideſt uertebra. Coxa tota ad genu pertendit, à Græcis dicta merus, unde ex coxarum pulchritudine callimerus: & lacænæ phænomerides nuncupatæ, quod inceſſu partem hanc retegerent. Intra coxas femora ſunt, parameria dicta: nam quod coxas interiacet, meſomerium eſt. A pectinis oſſe femina oriuntur, Inferiora coxarum capita media ſinuantur, quo facilius excipi à cruribus poſſint. Quæ commiſſura oſſe paruo, molli, chartilaginoſo tegitur, patellam uocant. Suffragines ſinus curuaturarum dicũtur. Vbi crus coxarum cõmittitur extremitati, dicitur cruris caput. Ibi eſt genu, cuius oſſa Pauſanias uocat molas. Poſterior incuruatio, poples: unde & uigeſimooctauo Plinius, Poplites (inquit) alternis genibus imponi. Apud Herodotum eleganter dici obſeruauimus, ἐς γόνυ ἔβαλε, id eſt in genu deiecit, pro eo quod eſt profligauit, depreſſit. Ipſum autem crus oſſibus cõſtat duobus: alterum ab exteriore parte ſupra poſitum eſt, & uocatur paracnemium, paraſtata uerò in iumentis, Vegetio tradente. Ab priore alterum, cui tibiæ nomẽ eſt, Græcè autem προκνήμιον dicitur. Sub crure pars uocatur σφυρόν, unde nomẽ calcaribus lingua uidetur dediſſe uernacula, encentridas nuncupant Græci, ſicuti meminit Pherecrates, & auctor eſt Iulius Pollux. Vtrinq; prominent aſtragali, quanquam nõ ſunt in homine tali, in quos peronæ deſinunt. Sunt uerò oſſicula, quæ item paracercides nuncupantur, quia propè eſt cercis, ideſt radius. Sic enim item dicitur os maius, quod totum fert crus. Peronas etiam ſteringas appellant nonnulli: hinc datum peronibus nomen. Nerui lati à poplite orſi, ac in calcem producti uocantur tenontes. Sphyron alio uocabulo pezam dicunt, unde Argyropeza Thetis apud Homerum, ueluti argento ſimiles habens pedes. Quibus introrſum obtorta ſunt crura, auctore Polluce, nuncupãtur rhæbi: uaros dicunt quandoq; Latini. Ouidius tamen Metamorphoſeos nono:

Tenuiq́; à pectore uaras In ſtatione manus.

Apud quem uarica item legitur fœmina in Amoribus:

Ambulat, ingentes uarica fertq́; gradus.

Quibus uerò extrorſum, blæſſi. Cruris uniuerſi pars anterior anticnemion, poſterior gaſtrocnemion, ideſt cruris uenter, nos ſuram nominamus. Totum uerò ex coxa conſurgens, & crure, ſphyro, pede, ſcelos nuncupatur. Coxa cum crure tantum, dicitur colon & colyma. Calcaneum autem ſcelis, & pterna, quaſi patera, quoniam πατεῖ ἔδαφ, id eſt proculcat terram, ut probat Euſtathius, unde & pterna ciuitatis apud Lycophronẽ pro baſi. Obiter notandum, hinc periſcelidas dici, quæ uulgò gremialia uel trauerſias dicti-

tant: nam & Menander puellas geſtare periſcelidas ſcribit. Quod propter illud Horatij ex Epiſtolis inſertum uolumus:

Nota refert meretricis acumina, ſæpe catellam,
Sæpe periſcelidem raptam ſibi flentis.

Hieronymus in epiſtola ad Fabiolam: Quæ Græci, inquit, περισκελῆ uocant, noſtri feminalia dicunt, uel bracas uſq; ad genua pertingentes. Sunt & codices in quibus periſcelidas, ſcriptum comperias. Periſphyria in Herodoti libro quarto, fimbrias intelligit Valla. Pes autem, totum id uocatur quod aſtragalis ſubeſt. Talum in homine agnoſcit in Epiſtolis Seneca, quin & Herodotus libro tertio: negat cum Ariſtotele Plinius. Eſt autem eo nomine rectum in articulo pedis os, uentre eminens cōcauo, in uertebra ligatū. Eius intima uocant Græci cola, quod Venerem interpretantur: extima, dicunt iſchia, hoc eſt canem: capita uerò ceræas, Theodorus antemnas quoq;. Mons pedis ante digitos oſſibus conſtat & neruis. Montis anterior pars ab digitis, tarſus dicitur etiam apud Homerum. Vnde & ciuitatem Tarſum dici, opinatur Dionyſius Thrax in ijs, quæ de Rhodo ſcribit, ab Bellerophontis caſu, & claudicatione. Aut quia inibi plantam fregerit Pegaſus, & errarit Bellerophon. Quod in Periegeſi probabile fit Dionyſio Aphro. Sunt qui ab diluuio ea primum loca exaruiſſe prodant, unde ab τῷ τερσῶσαι ciuitatem nuncupari, quæ & Terſos ſit dicta, ut Stephanus. hinc apud Lucanum poſſe legi augurantur, Terſeaq; Tarſos. Inferna pedis portio uniuerſim quidem tyloma: quod digitis prominet, pedis pectus, uel proſthetis dicitur: mox eſt concauum pedis. Pelmata Rhazes interpretatur dorſa pedum, alij plantam. Cauitates autem cotylas uocant nōnulli. Sub digitis quæ fit ſciſſura, chimetlon nominatur, quo uocabulo etiam locum ipſum putant aliqui intelligendum. Chimetla, ideſt χίμετλα, inquit Medicinæ tertio Paulus, ἑλκώδεις αἱ διαθέσεις, ideſt ulceroſæ affectiones in manuum digitis ac pedum, hyemali tēpore. Marcellion medicamen ad hoc genus celebre Græcis eſt. Cōtingit malum in pleriſq; partium corporis, ſed in ijs quæ motui ſubſeruiūt præcipuè. Neruorum reuolutionem ex percuſſu uel labore, ganglion uocant, ideſt γάγγλιον. Pes uerò etiam baſis uocatur. Scribunt Græci, Pittacum ab Alcæo appellatum ſarapoda, quod latos pedes traheret: necnon chœrapoda, quod ulcera in pedibus ſentiret, quæ uocant chœradas. Hanc quoq; partem unguentis linere, luxuria Athenis excogitauit. Addamus & ſuperpondij aliqui d. Eumaridas calciamēta uocant ab inducendi facilitate. Aſceras uerò propriè pilia in pedibus, ideſt uelut pileolos, quæ & artaria dicunt: quia uerò ſtandi fundamentū pes eſt, dicitur in ædificijs area pes magnus, & qui negocium inſtituit, pedem poſuiſſe. At Columella libro ultimo: Vuis proculcatis, muſtum quod defluxerit, ante quàm prelo pes eximatur, ſatis de lacu in uaſa defrutaria deferamus: id eſſe uidetur pes, quantum ſemel prelo ſubijcitur: unde uinaceorum pes circunciſus legitur. Pedem à pedo dici, ideſt ſolo, putat Ariſtoteles in libro De communi animalium greſſu. Podia, Græci uocāt pedum inuolucra. ſcribit Athenæus ex bulbis lanigeris podia intexi, & indumenta alia. Sed & craticijs podijs granaria diſtingui debere, lectum alicubi eſt. Dicitur & podium ſuggeſtus lapideus per totum apiarium extenſus, apum aluearia ſuſtinens. Sunt & ſua in calcatorijs podia. Pedicinus menſuræ nomen Catoni: Silicem, inquit, longum pedicinis duobus, craſſum pede uno ſtatuito. Petiolus pomorum, uelut paruus pes: tenax etiam dictus Palladio.

Inferiorum proportio cum ſuperioribus. Quoſdā pedibus mira efficere. Pedum ratio. Cur inferna mulierum craſſiora. Apodes, cypſeli, trogletes. Elephantos genua nō flectere. Adoleſcens ſine humeris ex India Romam miſſus. Colon. Iphiclus unde: item Colias Venus. Scartlimus. Chiræ quid, & Chiropodes. Chirodota. Cap. XII

CAeterum ſingulari dignus admiratione tanti operis artifex infinitus, qui ut ſuperna mundi minoris affabre, ac ſumma cōpegit perfectione, ita ne in imo quidem eius deſyderari eſt paſſus quippiam. nam hæc utiq; ad progreſſionis motum contributa potiſſimum agnoſcimus: ſed tamen ita, ut cum ſuperioribus pleraq; magnam habere cognationem intelligantur. Quippe manui cum pedibus inſignis proportio ineſt, quanquam adſunt pedibus digiti ad figendum fortius, manui

uerò

uero ad apprehendendũ: tanta prominet tamen ſimilitudinis uis, ut quoſdam natura manibus mutilos pleraq; pedibus exſequi, quæ manibus ſolent alij, maxima omniũ qui inſpectarẽt admiratione, uiſos à ſe, ſint qui prodant. Etenim pedibus ſcripſiſſe, ligna conſcidiſſe, atq; etiam neſſe, ac id genus impleſſe multa. Cuius rei ita demum ſolida continget admiratio, ſi fuerimus exactius contemplati, crura, brachia, manus, pedes, membra eſſe laxarum compagum, muſculis ſuffulta ad motus tres, arrectionis, contractionis, circumductionis. Non eſt ab Dione prætermiſſum inter munera Auguſto miſſa ab Indis, fuiſſe tigres Romæ tunc uiſas primo: & adoleſcentulum ſine humeris, qui tamen pedibus manuum functionẽ obiret: nanq; arcum intendebat, ſagittas etiam excutiens. Quin & tubas, inquit, inflabat, τὰ οἶδ' ὅπως, χειρῶν γε τὰ λεγόμενα. Hominis uero pes ſingularẽ præfert naturæ in eo quoq; prouidentiã: nam hic corporis reliqui ratione analoga uidetur amplius excreuiſſe, ſed id, ut poſſent duo, incumbenti oneri ſufficere, proinde longiores aliquanto cæteris, latioresq; facti. Inter polypoda nullum eſt, quod uicenum excedat numerum. Vno tantum pede nullum item moueri continue poteſt, unde Monoſcelorum hiſtoria conuincitur uana, ſicut & Sciopodum: qui ſi comperirẽtur, inutili prorſum onere præpedirentur, quum robur in pedibus requiratur, & leuitas. Digitorum quoque ratio ſeruata eſt ſumma: nam nec oblongi æque ſunt ac in manibus, quarum in eo præcipuum munus, ut apprehendant. Sed breues non tam ad ſpeciẽ, quàm ad uſum aliquem, ut niſu concitatos in curſum iuuarent: etenim preſſis in humum digitis, mirum eſt, quanto tutius totũ propellatur corpus. Adde, quod pedis in partes non diſiecti portione affecta, totus conſentiret: id quod minus modo fieri poteſt. breuitas etiam adminiculo eſt non paruo, ut oblædi poſſint minus. Sciendum & illud quod antea quoq; attigimus, Inferna mulierum magna parte craſſiora eſſe, in uiris autem ſuperna. Ratio uero in frigiditate eſt & calore: nam frigidiore muliebri natura, alimenti, unde augeſcit corpus, portio minima ſurrigitur, quod efficere calor poteſt. Reſidens uero in imo, id corpulentius efficit & auctius. In maribus autem cõtrarium euenit: ſiquidem caloris copia delata ſurſum nutrimenti pars magna, ibi effectum oſtendit ampliorem. Biſulcum Græci nunc δίχηλον uocant, nunc διχιδῆ. Quæ uſu pedum carent, apodum uocabulo ſignificantur, & inde auiculis inditum nomen, quas alij cypſelos uocant, hirundinum ſpecie. Pſellus in libro De uictus ratione trogletas nuncupat, quia in foraminibus & cauis ferè latitent. Genua elephanti non flectunt, uti Ambroſius prodit: quia rigidiore crurum uſu opus fuit, quo uelut columnis tanta poſſet membrorum moles fulciri. Calcaneum modo leuiter inflectunt, rigent cætera pedum à ſummo ad imum. Pedem Græci πόδα uocant à quieſcendi ratione, ἀπὸ τοῦ παύειν: uel ab πόρος, quod meatũ ſignat, eliſa litera ρ, & contractione duplicis uocalis in ω, qui mos Græcis frequens. Ariſtotelis opinionem recenſuimus. Vocatur & pars ea κῶλον proprie: unde etiam Iphiclus dicitur, quaſi iphicolus, ex pedum celeritate. Sed & Colias Venus non aliunde corriuatur, cui templum & cognomentum conſtituit adoleſcens Atticus, puellæ Tyrrhenæ beneficio compedibus exſolutus, quibus tenebatur captiuus. Pes item dicitur quandoq; σκαρθμὸς, ut inquit Euſtathius, quanquam uox ea & curſum ſignat, ac baſin. Eſt ab parte hac prouerbium elegans, ab citharœdo uſurpatum Stratonico. Minnaco ſiquidem ſuper muſica cum eo diſſertare ingreſſo: Non intendo, inquit, quoniam ἀνώτερον τοῦ σφυροῦ λέγεις, id eſt ſupra talum dicis. Deniq; in pedibus quæ fiunt rupturæ, uocantur chiræ, unde ita affecti chiropodes nuncupati, uelut rhagopodes. Chirida uero manicam Græci uocant: quo uerbo utitur Galenus quoq; unde chiridota indumenta dicuntur manicata.

Hypoglottides, antiades, pariſthmia. Μᾶλα, id eſt mala. Columella. Staphyle, id eſt uua. Carotica pharmaca, uel anodyna: item trigona. Nocar. Larynx, pharynx, laryngus, aſpharagus, ſpharaga, corruda, epiglottis. Toni nerui. Stomachici qui ſint. Aſa ſtomachi quid. Carotæ nerui. Caroticæ uenæ, & ſphragitides. Celſi locus reſtituitur. Sphragytides nymphæ. Hyoides os, ſiue paraſtates. Fiſtula colli duplex. Stomachi ratio. Cardia, cardiogmos. Plados ſtomachi. Stomachi præcordia. Cap. XIII

Cæterum

CAeterum opinor, diu iam multumq́; in extimis humani corporis elaborauimus, proinde peraccõmodum uidetur, eiuſdem intima, qua poterimus breuitate, recẽſere: ut quum ſubiecta oculis omnia fuerint, agnoſcamus deniq; quæ ſit diuinæ maieſtatis ratio in ſtruenda qualibet particula. Igitur ſumma repetentes, ab collo ordiemur, quoniam de capite ſatis multa compegimus. Sub lingua ergo ſunt, quæ uocantur hypoglottides, quibus cohæret. Ab ijs à lateribus quæ prominent carnes, antiades nũcupantur, & pariſthmia. Subiacent rubedine quidem conſimiles, uerum auctiores orbiculatioresq́;, quæ dicuntur μῆλα, id eſt mala. In oris parte intima, inquit Ariſtoteles, portio uiſitur ſtaphylophoros nuncupata, id eſt uuigera, Columellã dicunt. Hæc humoris ubertate ſi contumuerit, ſtaphyle uocatur, id eſt uua. Apud Celſum Corneliũ uuam appellari & locum & uitium obſeruauimus. Traditum ab Alexandro eſt in Quæſtionum natura, Columellam, ideſt cionida dici ex figura, ubi humoris affluxu productior euaſerit: quod ſi in orbem globetur, ſtaphylen. Sunt & in collo nerui utrinq; ualentes, ſine quibus ſuſtinere caput non poſſent ceruicis uertebræ, tenontes uocantur ab rigore. Celſus libro octauo, cerotas nũcupat. Qua in parte Hermolaus Barbarus, uir ſingularis ingenij, & doctrinæ multifariæ deluxatam, ſubditítiamq́; dictionem arbitratus, ea expuncta ſubſtituit ipſe tenontas pro cerotis. Ego & ſi primæ notæ uiris ſemper aſſurgo, publico tamen bonarum literarum emolumẽto, non tenontas ſufficiendum puto, ſed carotas, aut caroticos: & id magnis fultus auctoribus. Siquidem in libro De iuuamento anhelitus, auctor Galenus eſt, Caroticas appellari uenas quæ in collo ſunt, quas ſi quis comprimat, corruat homo dormienti aſſimilis, ſequaturq́; corporis totius immobilitas, unde & inditum nomen. nam κάρος Græcè ſoporem ſignat, ac ebrietatem. Sed & apud Apollonium in argonauticis uertiginem, ut alibi probabimus. Chalcidius in Platonis Timęum, inde dici caroticas opinatur, quod uulnere impacto mortem afferunt ſoporiferam, perq́; eas ſpiritum ad caput ferri, unde ſint ſentiendi initia. Caroticas item uenas non ignorauit tertio De animalium hiſtorijs Ariſtoteles, & qua ſcindũtur primũ ſphragitidas appellari ſcribit, ideſt iugulares, ut Theodorus uertit. Adde, quod libro quarto idem Celſus ita ſcribit: In dextera ſiniſtraq́; circa guttur uenæ grandes, quæ ſphragitides nominantur: itemq́; arteriæ, quas parotidas uocant, surſum procedentes ultra aures feruntur. Vt quis interpretari poſſit, corruere hominem non tam uenarum compreſſione, quàm etiam neruorum iſtorum oblęſione, quando eadem habentur parte ac ſitu. Aut ſi non ab affectu, ab conuicinia factam ſciat nomenclaturam. Erat & in Citheronis uertice uno Sphragitidum nympharum antrum cum oraculo. Spiritu afflabantur diuino incolarum multi, quos nympholeptos uocabant. Carotica pharmaca legimus item, quæ anodyna uocant, & ſenſibus ſtuporem inijciũt, cuiuſmodi eſſe Philonis dicitur, & quæ trigona nuncupantur, id eſt τρίγωνα. Nicandri interpres nocar, inquit, id eſt νῶκαρ, eſt caros, ſiue ſopor, quaſi νῦ κάρωσις. Sed redeo unde ſum digreſſus. Antiadibus ſubeſt os, quod ὑοειδὴς uocant, ab literæ imagine. Herophilus, quia aſſiſtat antiadibus, paraſtatem nominauit. Eodem nomine teſticulos dici, probat Athenæus. Sunt porrò itinera duo, alterum aſperam uocant arteriã, alterum ſtomachũ, ut putat Celſus. Arteria exterior ad pulmonem pertinet, ſtomachus interior ad uentriculum, qui dicitur ἡ κάτω κοιλία, illa ſpiritum, hic cibum recipit. Lactantius ſpiritalem, & cibalem uocat fiſtulam, ſed gurgulionem etiam canaliculam alij, qua commeat ſpiritus. Quem Celſus uocat ſtomachũ, alij gulam, ſicut arteriam guttur, Hæc corpore conſtat chartilaginoſo: neque enim ſpirandi tantum cauſa eſt, ſed etiam uocis. Quod autem ſonet, leue ac ſolidum eſſe oportet. Gula uerò ex neruo conſtat, & carne: ex neruo quidem, ut extendi poſſit, ingeſto cibo: ex carne, ut mollis ſit & cedat, nec lædatur defluentis cibi aſperitate. Arteriæ item caput larynga uocãt Græci, hoc eſt guttur, quod approbat Theodorus quoq;, & antea docuerat Galenus, partẽ uerò ante larynga & œſophagum pharynga nuncupant Græci ijdem: in quo ſignificato, Galeno tradente, dicatur Homero quoq;, ubi per pharynga uinũ & humanas carnes eructatas cecinit. Pharynx, inquit Thomas magiſter, eſt qua commeat uox. Larynx, qua cibi, ut ex Ariſtophane liquet in Batrachis. Laryngizo tamen non ad cibos refertur, ſed ad ſonantiorem uocem, Quin ſtultus loquutor, Laryngus uocatur. Sunt qui guttur item aſpharagum uocẽt: ſed

ſpharagum ſcribere maluit Apion grammaticus. Nam Theophraſto aſparaga eſſe uidetur aſparagorũ locus, quem corrudam dixerit Cato. Spongias holitores uocant aſparagi radiculas illigatas & connexas. Epiglottida uocant minorem linguam, nunc conniuentem, nunc reſurgentem, quæ duabus ſit interpoſita fiſtulis duplici opere: nam inter epulandum operit arteriam, ne ſpiritu ac uoce illac meante, ſi cibus potus'ue in alienum deerrauerit tramitem torqueat. Vbi uerò ſpiritus tantum, aut uox cõmeat, gulam integit, ne reſtagnatio intempeſtiua alui obſtrepat. Stomachi nomine Plinius poſtremam gulæ partem accipit, cui mox adnectatur uenter. Nerui in ſtomachi lateribus uocantur toni. Vbi cohæret ſtomachus uentri, dicitur os uentris magnum. Oeſophagus etiam ſtomachi appellatio eſt, de quo dictum eſt. Sed iuniores barbare iſophagum uocant, quo nomine gulam intelligunt, qua defluat in ſtomachum cibus, ubi etiam conficiatur. Lactantius hanc partem aluum appellat. Plinius alui nomine accipit eam portionem, in quam medio adnexam umbilico delabãtur cibi iam in uentre percocti. Qui ſit terreſtrium quibuſdam denticulatæ aſperitatis, alijs cancellatim mordacis. At Galenus, Os uentriculi, inquit, ut ueteres καρδίαν appellabant, ita noſtra tempeſtate ſtomachus uocatur, id eſt gula. De eo, libro De animalibus decimo, ſic prodit Auicenna: Stomachi ima eſſe carnulenta, ut inde ad concoctionem uberior ſuppetat caloris uis. Os uerò neruoſum haberi, ut exactior ſit ibidem ſenſus: illuc uerò ab medulla commeare neruos magnos, ut ſentiatur fames, & inanitio, qua obueniẽte, expergefaciat animam. Perficit uerò cibos ſtomachus, tum inſiti caloris poteſtate, tum aduentitij, adiacentibus ſplene ac iecore. Vbi uerò inciſos ferro uictimarum ſtomachos, Homerus canit, non utique pars quam præſtruximus intelligẽda, ſed eius tempeſtatis more, infima gutturis, bronchiq́. Stomachi ὑμιθλα quũ audis, gulæ intima intellige, aut uentris os. Auctor Paulus Aegineta, ſtomachicos dici non continentes cibum. Aſam ſtomachi, & ſtomachum ἀσώδη uocant rei medicæ periti, quum cibi nimietate inoritur alimoniæ faſtidium, ab uerbo ἆσαι, quod ſatiare indicat. Quia uerò ſtomachi hoſtium cardiam uocant Græci, in ſtomacho eroſiones factas cardiogmos nuncuparunt: etiam ſi non deſunt, qui eo nomine cordis tremores malint intelligere. Stomachi pladon accipimus lentores ea parte putres, aut ſimplicius humores aquoſos: ſic & in ulcerum ratione Therapeutices quarto pladon intelligit Galenus, quo præpeditur curatio, ſi πῦον, id eſt excrementum producat. Idem Galenus libro quarto De accidente & morbo ſcribit, os ſtomachi præcordia nuncupari. Plinius multa ſtomachi præcordijs prodeſſe tradit. Stomachum pituitæ lacunam eleganter uocat Meſue, de copia humoris eius, inibi affatim ſuccreſcentis.

Inteſtinorum ordo, & uocabula. De lactibus choladibus & meſenterio. Meſarchus, meſochorus, Omentum quid: item enterione, & enterionis: ecphyades, paraphyades. Allium cur ruſticorũ theriace. Haliamenta. Peritonæum. Syntexis inteſtinorum. Ileos morbus, ſeu uoluolus, aut chordapſos. Splanchna. Chordæ. Orya. Caput XIIII

AB uentriculo excipiunt inteſtina, ex quibus pleraq; multis implicantur orbibus, ne ſemper adſit cibi appetentia, ne'ue alimenti inopia perpetuò fameſcamus. ideo cauit artificis prouidentia, ut inibi moram duceret nutrimentum, donec iecur neceſſaria ſeuocaſſet, ſicuti docuit Auicẽna. Alioqui edendi deſiderijs ſemper infeſtaremur. Ergo ima uentriculi pars paululum in dexteriorem conuerſa partem, in ſummũ inteſtinum coarctatur. Id pylurum Celſus uocat, quoniam portæ modo in inferiores partes, quæ excreturi ſumus emittit. Græcè apud Pollucem ſcribitur πυλωρός. Galenus pylorum eſſe ita nominatũ ſcribit, ſiue pro ima uentriculi parte, ſiue pro inteſtino huic adnexo accipiatur, ut ueluti ianitor iuſtus nihil permittat exire, quod non fuerit prius in chylum conuerſum atq; concoctum. Talem autẽ chyli bene concocti ſubſtantiã certum eſt per pylorum ad inferiora deduci, non ut excernatur, ſed potius ut intra corpus retineatur, ui hepatis in ſanguinem tranſmutanda, ex quo omnia membra debẽt nutriri. Quo nomine libro De utilitate partium quinto, aperte pronuntiat, inteſtina non eſſe ſuperfluitatum excretionis, ſed alimentorum potius inſtrumenta. Illud ſciendum: ab Galeno & Auicenna, pylorum, ſeu portonariũ, ut recentiores uocant, inter gracilia non numerari inteſtina. Sed ex illis primum uocat Galenus, ἔκφυσιν,

id eſt exortum, quia ex pyloro primum exoriatur, aut dodecatylum, ſeu (ut nunc dicimus) duodenum ab digitorum menſu duodecim. Omnino pylorum in imo ſtomacho foramen accipiunt, cui primum adnectatur inteſtinum. Ieiunum quod uocant inteſtinum, dictum Græce neſtis, id eſt νῆστις: quoniam minus implicitum nũquam quod accipit continet, ſed ad inferiora protinus tranſmittit. Inde tenuius ſequitur inteſtinum in ſinus uehementer implicitum, qua ex cauſa uocatur à Gręcis ἐλίγματα, quia ἑλίσσειν ſignet circumuoluere. Helicem Ariſtoteles dicit, id eſt clauiculam. ἕλικα uero dicunt Græci reuolutum pampinum, hederę ſpeciem Dioſcorides. Nam ἑλίχρυσον hederæ uocant florem, ἄνθη ἑλιχρύσου φαλάγγιον. Hæc tria Plinius lactes uocauit, in homine & oue: quanquam Suetonius in Vitellio, murenarum lactes etiam uocat: ſicut Spartianus, in lupis quoq;, quibus ruſticos pauerit Heliogabalus. Quidem lactium nomine, pinguia intelligunt inteſtina, ut inquit Probus: unde apud Perſium, Lactes uncti. Quidam etiam membranas, quibus mutuo nexu implicentur inteſtina, quæ χολάδες item dicuntur Græcis, quoniam in ea corriuetur χολὴ, id eſt bilis, quam uocant xantham, id eſt flauam, quæ ex calfaciens acrimoniaq; iritans, uelut pruritu ad ſuperfluitatũ excitet egeſtionem, ut ipſi interpretantur. Porrò ieiunum inteſtinum Varro hilam ſiue hiram uocauit, ab hilo, hoc eſt minimo: ſic enim uocatur, quod grano ſabæ adhæret. Meſenteriũ dicitur, quo lactes inuoluuntur, ne contactu ſpinæ duro lædantur. Pollux autem ſic: Meſenterion pellicula eſt ex uenarum, neruorumq; complexu, rhenibus ac uentri proxima, alimentũ in hepar emittens. Macrobius meſenteron pro inteſtino accipit, ita diſtribuens, Inteſtina principalia tria: unum diſſipium uocatur, quod uentrem & cætera inteſtina ſecernit: alterum medium, quod Græci μεσέντερον dicunt: tertium, quod ueteres hiram uocarunt. Cuius auctoritatis fulcro communitus miror minus, Theodorum lactes pro meſenterio accepiſſe, etiam ſi ab Hermolao plurimum uellicetur. Dici uero meſenterion in Anatomicis libris Galenus ſcribit, quod in medio ſit inteſtinorum collocatum. Sicuti & meſarchon uocant item Græci, quoniam omnes quæ ad ipſum ex bepate uenas feruntur, una cum adiacentibus arterijs circunquaq; ambit & complectitur. Meſenterion Latinè medianum recte dixeris. At meſochorum intelligimus, qui in turbæ medio ſtans reliquis ſignum proponit uel laudandi, uel quidlibet agendi aliud. Apophyades apud Ariſtotelem ſunt inteſtinorum appendices. Sed & ecphyades dicuntur quandoq;. Sunt & in pedibus plerunq; paraphyades, quas uelut ſurculos dixeris, & propagines. Sunt qui affectionem quandam ad meſareũ pertinere autument, uocentq; ita laborantes meſaraicos; quod cibum animaduertãt per uenas meſareo & meſenterio intextas tranſmitti de more haud poſſe. Iecur quippe meſarei uenis perinde utitur ac manibus: quæ ex uentriculo ſuggerant ei cibum. At ij falli uidentur, ſi medicis credendum eminentiſsimis eſt, ueluti ſi manus eorum, quos ſyncope proſtrauit, cordis aut gulæ uitio, affectas arbitrere, quod cònſueta ceſſet ſunctio. Sed ad tenue inteſtinum redeo, id in duos deſinit fines: alterum uocãt colon, & uentrem inſeriorem, quem Homerus nieram nominat, hoc eſt νειαίρην: iacet autem dextra potiſsimum parte ad hypocondrium, & quia ibi ſit maxima dolorũ cauſa putant grammatici inde κολάζεσθαι uerbum deflecti, quo ſupplicij ſignificatur irrogatio. Quod uerò tenui còhæret inteſtino, cæcum uocatur inteſtinum: ideo ſic nuncupatum, quod à dextra parte incipiens, in ſiniſteriorem peruium & longum eſt, in dexteriorem non eſt. At id quod peruium eſt, late fuſum atq; ſinuatum poſt multos anfractus deniq; dextra recuruatum in imo dirigitur qua excernit: & proinde ibi rectum uocatur inteſtinum. Plinius parte infima colon cõſtituit, quod Latinè uocetur ile. Longanonem dicunt aliqui inteſtinum, quod ἀπευθυσμένον uocant Græci, nos etiam rectũ, ut diximus. id craſsiori inteſtino ſubeſſe, Pollux ſcribit, quod colon uocant, ac in ſedẽ deſinere. Omnia uerò hæc cõtegit omentum, id eſt ἐπίπλοον, ex interiore parte leue ac ſtrictũ, ex ſuperiore mollius: cui adeps quoq; innaſcitur, qui ſenſu item ſicut cerebrũ & medulla caret. Omenti nomine membranã quoq; cerebro circũiectam intelligit Macrobius, quam & ueſtitũ uocat. Tunica, inquit Pollux, ab renibus ad omnia quæ digeritur inteſtina, nuncupatur peritonæũ. Deniq; inteſtina Græce dicuntur ἔντερα: unde enterione, lignorum quorundã medulla, quæ tibijs faciendis, aut id genus alijs eximi plerũq; ſolet. ἐντεριώνης apud Ariſtotelem ἐντερόνεια ſignat, id eſt nauium interna: aut ligna, quæ ab carina conſur

 gunt

gunt: φυσσίγγιον pronuntiant alij. Entera τῆς γῆς dicuntur terreſtres uermiculi quidam. Dyſenteriam Galeno interprete dicimus, non modo ubi exulcerantur inteſtina, ſed & eam quæ cruenta ob excretorum ſpeciem nominatur. Splanchna uocant Græci interanea, extorum nomine Latinis celebrata, cuius eſt modi cor, pulmo, iecur, & ſi qua porrò fuere uaticinijs deſtinata: hinc ſplanchnica leguntur medicamenta. Dignum relatu: Quadrupedum interanea chordas dici quandoq; Græcis, ſed & ouium craſſius inteſtinum: unde eſt apud Alexim chordarium, Athenæo referente, forma deminuta. Haſce chordas etiã oryas dixit Epicharmus, cuius fuit drama item Oryæ titulo. Syntexis inteſtinorum eſt morbus, ubi ſeſe promunt excremenra, cibo minus percocto: ut ex Aegineta Paulo dilucet. Nec ab inſtituto diſſentaneum ita fuerit, ſubnotaſſe illud quoque: In ſublimioribus inteſtinorum partibus euenire quandoq; dolores eminentiſſimos, grauiter uomitu infeſtantes, nõnullis deniq; ſtercus etiamnum reiectantibus, ut uix unquam euaſerit quiſpiam: ἰλεὸν, hoc eſt uoluolum, uocant: nonnulli etiam χορδαψόν, quum ſe tumor oſtentat aliquis in tenuium inteſtinorum portione, ut uideatur ſpiræ imaginem præferre inteſtinum. Ab inflammatione autem uel aridi ſtercoris obſtructione uſu uenire id, deprehẽſum ueteribus eſt. Meminit poſt alios etiam Paulus Aegineta, mortem huiuſmodi uocans οἰκτίςην, Medicinæ tertio. Et quia de colo actum paucis, non inſuper habenda quæ ad id ex Græcorum prompta theſauris nuper ſunt: Ruſtico intentum operi, ubi colica grauius affectio infeſtare adorta eum eſt, remedio uſum hoc genus: nam extra morẽ ſe primũ præcinxit, mox & cum pane allium eſitando uentri ſatisfecit, ac malo intulit leuamentũ: ſic, uti ex ijs quę adſuerat, nil omnino interpellatũ omitteret. Interdiu uero bibebat nihil, in ueſpera autem meracius, ac ſomno fuſim nocte tota perfruebatur, ita ut mane conſurgeret ἀνώδυνος, id eſt citra doloris ſenſum. Ex quo, inquit duodecimo Therapeutices Galenus, ἐγὼ γε τῶν ἀγροίκων θηριακὴν ὀνομάζω τὸ βρῶμα. id eſt, ego agreſtiũ theriacen nuncupare ſoleo cibum hunc. Et ſi Thracas quis, aut Celtas, uel omnino frigoribus obſeſſa incolentes eſu eiuſmodi auertat, inſigne prorſum intulerit nocumentum. At, inquit Ambroſius, mirum eſt, allio delectari homines, quod fugit leopardus: nam ſicubi parietes litu infeceris, exſlit protinus, nec reſiſtit. Cuius tamen uenenata fera odorem non patitur, in menſam admittunt pleriq;, ac internis infundere uiſceribus non deſinunt. Sed doloribus, dicat aliquis, medetur quandoq;: ſit ergo medicamentũ, non cibus. Condimentorũ haliamenta legimus apud Hieronymum. Scribunt Græci, lege cautum, uti qui allio ueſceretur, ſacrarium Matris deûm ne ingrederetur. Eo neglecto quum intraſſet Stilpon, per quietem oblata eſt ei deæ ſpecies coarguentis quòd legem exculcaret, & philoſophum profeſſus. At is inſuſurrare eſt uiſus, Da quo ueſcar, & allijs abſtinebo.

Pulmo qua naturæ prouidẽtia factus. Cur Latini & Græci pulmones quandoq; dicere malint, quàm pulmonem. Sitis ratio naturalis. De branchijs piſcium. Qui pneumonici, [illegible] pulmonarij. Brachea, id eſt breuia. Pulmonea. Pulmones cur dicantur rudes, & inſulſi. Aer peſtilens cur cibis inficiat prauius. Brucorum feſtum. Caput XV

Dicebamus in præcedentibus, meatuum quos in collo recognoſcimus, unum ad uentrem produci, ad pulmonem alterum. Et iam prioris rationẽ cum inteſtinis omnibus, ut noſtra tulit imbecillitas, executi ſumus. Nunc conſentaneum uidetur reliqua perſequi, ordientes ab pulmone, quod eſt aeris concećeptaculum, & ſpirandi artifex officina, unde alitur anima, ſicuti cibis corpus. Eſt igitur deſtinato muneri ita contemperatus pulmo, ut eſſet natura ſpongioſus, & fiſtulis inanibus cauus: ideoq; ſpiritus capax. A tergo ſpinæ ipſi iungitur, atq; in duas fibras ungulæ bubulæ modo diuiſus: propterea Cordubenſis Moyſes Aphoriſmorũ particula prima, Eſſe pulmonem ex ijs ſcribit, quæ duplicia ſunt, quamuis unitatis ſpeciem præferant. Et primo De animalium hiſtorijs Ariſtoteles, eſſe (inquit) bipartitus pulmo omnium expetit, uerum in ijs quæ animal generant, diſtinctio nõ æquè apparet. minimeq; in homine. eſt enim hic ſimplicior, nec ita multifidus, ut nonnullorũ procreantium animal eſt. Cæterum ad pulmonis media delabens panniculus, quem iuniores mediaſtinum uocant, manifeſto diſtributionẽ eius in duas quaſi alas indicat, ut auctor Albertus uidetur comprobare

probare. Ratio autem eſt, corporis in dextrum ſiniſtrumq́ partitio: utrunq; enim ſibi ſimile expoſcit. Addit Auicenna, datum eum ab naturæ ingenio ſagaci, ut ſi in parte una ſeſe oſtentarit affectio, nihilo minus citra noxam altera corpus anhelitu recreet ac confoueat. Quæ cauſa, inquit, etiam duplicauit aures, oculos, nares. Proinde alterutram partem pulmonis biſariam etiamnum, ſi attendas, diſtribui, ac duos præferre lobos, ut affecto uno, ſuperſit alter incolumis. Ex ijs quæ aſtruximus, manifeſtum fieri arbitror: cur Plato in Timæo, & Ariſtoteles quandoq; pulmones multitudinis numero dicere malint, quod & Plautus in Curgulione facit, & De natura deorum libro ſecundo M. Tullius. Sed grammatici intra pelliculam ſe continentes, iſta minus penſitarunt. Sicuti uel Sophoclis interpres in Trachinijs, qui πνεύμονας à poeta pro πνεύμονα dictum pronuntiat, obſeruationis huius incurioſus. Qui pulmonem ſanguinis expertem dicunt, ex medicorum ſententia falli uidentur, quia in diſſectionibus nuſquam appareat: ſed perire illum, certiſſimum eſt. Contineri uerò ſanguinem, quum uenis magnis, quæ in eo deprehendantur, tum ſubſtantia ipſius, eo tamen interſtitio, quod qui à uenis pulmonis profluit ſanguis, fluitantem modo ſpumam habeat: qui autem ex ſubſtantia demanet, ubiq; ſit ſpumoſus, ſummo, medio, imo: quoniã propior eſt alendo pulmoni, qui omnino ſpumoſus eſt, atq; inde bene digeſtus, quiq́ mox in pulmonis tranſeat ſubſtantiam aptior. Spumoſus uerò pulmo eſt, ſimul aeris copia, ſimul quia bilioſo ſanguine cõnutritur plurimum. Quæ pulmonem, inquit Ariſtoteles, ſanguineum habent, caloris exceſſu, qui in eo ipſo membro continetur, ſitibunda præcipuè omnium animalium ſunt. Quæ uerò non ſic, parum bibunt, quoniam fungoſum pulmonem habeant. Porrò philoſophi pulmonem cordis uocant flabellum ac uẽtilabrum, quo calorem cordis refrigerari, neceſſe ſit. Omnia quę ſpirant, tradente Ariſtotele, pulmonẽ habent: ideoq́ piſcium nulli pulmo ineſt, ſed pro eo branchiæ. Quanquam non me fallit, ab Ariſtotele Plinium diſſentire, dum poſſe piſcibus ineſſe ſcribit uiſcera alia quæ ſint pulmonis analoga. Sed in libro De morte & uita, philoſophus idem probat amplius, nullũ eſſe animal, quod pulmonem ſimul habeat & branchias: quoniam ſit pulmo reſpirandi organum ad cordis euentationem, aere attracto. Branchiæ uero inſtrumentum aduocandæ deſtinatum aquæ ad idem opus: cui unum per ſe membrum ſufficiat. Et enim quia ab natura nil fruſtra produci conſueuit: quum una ſit ſatis omnibus euentatio, aut ex aere proueniens, aut ex aqua: unum tantum ad hoc conſtitui debet membrum, non duo ſimul. Βράχεα, id eſt breuia, ad branchias pertinent nihil. meminit uocabuli, ut cæteros faciam miſſos, hiſtoria ſecunda Thucydides, αἱ δ' ἐς βράχεα χωρίων ἀπειρίᾳ ὤκελλον. id eſt, nauium aliæ per imperitiam locorum in breuia ſunt impactæ. Breuia legimus apud Melam Pomponium. Addamus etiam illud ex Agricolationis libro Græco: Brucorum feſtum ueteribus celebratum octauo calendas Decembris, id eſt τῶν βρουκῶν ἑορτήν. Ab hoc uero ſpirandi uſu apud Græcos pulmo nomen habet, dictus πνεύμων: unde & pneumonia, ſiue peripneumonia nuncupatur pulmonis inflammatio. Qui ita affecti ſunt, pneumonici uocantur à Plinio & Celſo. Pulmonarios nõ inſcite interpretari poſſumus, Columella docente. Ex ſpirandi autem ratione id internoſcimus quoq;, infectum aerem corruptumq́ maius longe nocumentum inferre ac conficere celerius, quàm ingeſta alimẽta itidem non ſyncera. Hæc enim uitalibus non inſinuantur protinus, ni concoctione mutata, unde miteſcere prauitas poteſt. Aer autem ad cordis & pulmonis euentationem pertractus recens aſſidue, ac inde per latentes meatus uniuerſo obrepens corpori uim afferre letiferam confeſtim ualet. Quoniam uero pulmonem eſſe cordis culcitram, ſcribit Auicenna, iure caput ſequens illi dicabitur, ſi illud commonuero prius, Eſſe inter mala, quæ pulmonea dicantur ſtolide tumentia, ut inquit Plinius, quo argumento factum opinor; ut rudes inſulſiq; homines, pulmones item dicantur.

Cordis ratio. Item de uẽtriculis cordis diſceptatio non inelegans. De ignea ui promẽte ſe ex corde, unde effingãtur ſenſus. Thalami. Diribitoria. Plinij loca expenduntur nonnulla de ratione cordis. Accipiter ab Aegyptijs cur dicatur βαιήθ. Cor paruum cur audaciæ ſignum. Cap. XVI

COr in utero naſcentibus formari primum, traditum ab naturæ prudentibus
eſt:ſemen quippe maris in uulua conceptum reſoluitur in ſpiritum: hic uerò
menſtruo ſeſe inſinuat humori,atq; ibi domicilium quodãmodo ſtruit, quod
eſt cor. Sed & ibidem mox reliquorum conſurgit generatio. Eandem porrò
& exanguium eſſe rationem uolunt,in quibus non cor quidem,quod illis abeſt, ſed cor
dis analogon producitur primo. Auctor nobis Aurelius Auguſtinus eſt:Humanũ cor-
pus ex quatuor compingi elementis:in carne uerò & oſſibus terram præcipue fieri per-
ſpicuam ob terræ ſoliditatem:in humoribus aquam:aerem in pulmone, proinde in mo-
tu eſſe perpetuò,quoniam cordis ſit uentilabrum calori contemperando, ne inde illud
amburatur:ignis in corde ſiquidem domicilium eſt.Quo argumento infra latum eſt, ſu-
perioribus ſeſe faſtigantibus,quæ ſua eſt ignis figura:ex corde uerò ignea uis aere tem-
perata cerebrum ſcandit,ceu noſtri corporis cælum,inibiq; expurgata et percolata quo-
dammodo per ſenſuum ſeſe organa promit,ac extimorum cõtactu formata quinq; cor-
poris ſenſus effingit. Cæterum uis eadem ſic in ſenſorijs conformata, naturæ potentia
introrſum reuocata,cellam petens phantaſticam imaginatio efficit,quæ ab capitis prio-
re parte in mediana tranſiliens rationalis animæ ſubſtantiam contingit, ac diſcretionem
excitat attenuata eatenus,ut ſpiritui mox coniungatur,uere nihilo ſecius corporis natu
ram ſeruans, & proprietatem. Eſt uerò cor, ut Galeno tradente condiſcimus, omnium
uiſcerum & membrorum corporis radix prima,uitæ,caloris innati ac uitalis fons. Id, ut
Peripateticis placet,ita ſe in humano corpore habet,ſicuti in orbe intelligẽtia prima, &
eſt ueluti quidã microcoſmi rex nobilior,proinde eſt illius ſubſtantia ſolidior duriorq;,
quum ut affectionibus nocumẽtisq; minus foret obnoxium,tum ne ſpiritus calorq; ui-
talis omnino euaneſcerent nullo cohibiti ſolidamento, ſed raritate mollitieq; efflati.
Quod tamen non contigiſſe,fatendũ eſt,ex terreſtris firmitatis redundantia, tunc enim
nimio plus areſceret:neq; ſanguinis concretione ſola, ut in alijs,nimis nanq; ſic remolli-
retur,quod in hepate perſpicuum fit ac ſplene:ſed caloris præpotentis ui globantis den-
ſantisq; mutuo partes eius. Locus uerò ac ſitus eius ſedem obtinet principalem, in me-
dio nanq; poſitum eſt,ad ſuperna tamen amplius,quàm ad inferna,itemq; in antica uer-
gens,magis quàm in poſtica: quippe nobilibus nobilem quoq; ſedem elargitur natura,
ni grauius quid offecerit præpedierit'ue. Venarum eſſe principium cor,liquet ſimul ra-
tione exuberantis ibi caloris, ſimul quia cum per cætera uiſcera uenæ tranſigant, nulla
per cor tendit. Porrò mediana cordis ſpiſſa cauaq; ſunt,plena etiam ſanguinis, ueluti du
cant inde initia & uenæ:ob idq; excauatum intus,ut ſanguinẽ contineat, utq; caloris ſer
uare principium queat. In hoc abſq; uenarum cõceptaculis ſubſiſtit ſanguis: in reliquis
ferè ſinu uenoſo continetur. Sed recte utiq;,nam ex corde corriuatur in uenas: at in cor
necunde profluere,perſpicuum eſt, qua quidem ex anatome, qua quod in generatione
cor conſiſtit primum,ſtatimq; ſanguis ſcatere animaduertitur. Motus etiam triſtitiæ ac
læticiæ,deniq; omnium ſenſuũ hinc oriri,eodemq; deriuari,Peripatetica conſentit ſcho
la. Præſtò eſt & ratio, quoniam principium eſſe unum oporteat, quatenus fieri ualeat,
Aptiſſimus uerò inter omnia locus eſt medianus,mediũ quippe unũ eſt. Extrema cor-
dis in mucronem turbinantur firmiſſimum. Homini tantum paulò uergit ad læuam, ut
eius partis frigus cõtemperet. Huic ſiquidem inter cuncta maximè frigent ſiniſtra. Co-
pia item neruorum in corde eſt:hinc enim motus oriuntur, qui intenſione remiſſioneq;
conſtant. Cor ſine oſſe eſt in omnibus, equis modo & bobus exceptis. Magnitudinis id
exprimit ratio,ut ſit adminiculi loco,cui innitantur. Vẽtriculus ineſt triplex animalium
cordi prægrandiorum,duplex minorum,unus poſtremo. Dexter ſanguinem habet plu
rimum & calidiſſimum,quamobrẽ pars item dextra calidior. Siniſter modicum, eumq;
frigidiſſimum. Medius tum copia,tum calore mediocrem,ſed puriorem. Cæterum com
monendi parte hac ſtudioſi omnes,Iulium Pollucem ſecundo Onomaſtici,uentres tan-
tum in corde duos agnoſcere, quos ipſe κόλπους uocat,id eſt ſinus:item κοιλίας,id eſt uen
tres,quibus ſanguis inſit & ſpiritus:ſed ille exeat per uenas,per arterias hic. Verum qui
in ſiniſtra,inquit,craſſior eſt,ut qui ſpiritus ſit conceptaculum:dexter uerò tenuior qui-
dem,ſed ſpacijs latior,unde ſanguinis profunduntur riui. Quid ergo, dicetur'ne hic ut
grammaticus,toto(quod aiunt)cælo aberraſſe? eumq; cum Philoſtrato in Ceritum ta-
bulas

bulas reijciemus? Minime uero: nam Celſus idem quoq; ait, & primo Colliget Auerrois, cordis ſtatuit cauitates tantum duas, & utiq; amplas: in dextra unam, in ſiniſtra alteram, inter utranq; uero meatus ſolum. Quin & Raſis ad Almanſorem duos modo finit uentriculos. Sed nec Galenus in meditullio cordis uentriculum recipit, ſed meatum, uel foueam. Immo uero & in libro De anhelitus emolumento, apertam aduerſus Ariſtotelem dirigit aciem, qui tres ſtatuerit uentriculos, quum ſenſu ſit deprehenſum, duos modo eſſe: à quorũ altero uena propagetur magna, ab reliquo arteria. In paruis autem animalibus unum tantum eſſe. Propterea miror Plinium ſcribere, In maiorum animalium corde triplex uiſitari ſpecu: in nullo autẽ non geminum. Hoſce uentriculos in libro De ſenſu & ſenſili Ariſtoteles etiam thalamos uocat. Nos decenti metaphora, & diribitoria poſſumus nuncupare. Illa uero digna prorſus quæ non prætereantur: Quæ hebeti ſenſu ſint, cor habere durum & ſpiſſum: quæ autem ſenſu ualent, mollius. Et quia cor, σπλαγχνίδια Græci ueteres dicunt, ἄσπλαγχνον legimus apud Sophoclem pro timido & abiecte frigido: ſicuti contra, εὔσπλαγχνος pro uirili ponitur, ac ſtrenuo. Audacia, inquit Plinius, creduntur, quibus paruum: pauida, quibus prægrande. Sed cur nam ſic? Nempe, quòd affectus quem producit metus, iam ijs ineſt, quoniam calorem proportione cordis non habeant. Verum caloris parum in magno exoleſcit cõceptaculo: proinde ſanguis frigidior item comperitur. Idem in uenis & uentriculis cordis obuenire fere liquet. Sunt enim frigidiores uenæ ampliores, & eodem modo uentriculi. Porro alieni motus calidum refrigerant. Plus autẽ ſpiritus in amplioribus eſt, magiſq; ualet: quam obrem nullum uenis grandioribus, aut uentriculis obeſum, opimũq; euadit. Approbantur hæc ferè ab Auicenna, tum in Canone, tum De animalibus tertio & decimo uolumine. Opinantur Aegyptij, animæ conſeptum eſſe cor: qua ratione quum accipitris nomine indicari animam putent, illum uocabulo gentilitio Βαιὴθ nuncupant, quod animam ſignat & cor: ſiquidem Βαὶ anima eſt, ἠθ uero cor. Hieroglyphico argumento adijciunt, accipitrem aquam non bibere, ſed ſanguinem, quo & cõnutriatur anima. Iidem porro cor ſignare uolentes, ibim exprimunt, quæ Mercurij creditur propria, cordis domini, ac λογισμοῦ. Sed & per ſe ibis, cordis imaginem præfert. Cor inter uiſcera omnia nullam prorſus affectionem ſentit: & iure id quidem. nam quod principium eſt, ipſum citra noxam ſeruari debet, ne illo uitiato, corruant reliqua. Scribunt Græci, Hermogenem, cuius De rhetorica libri extant, multum præferentes ingenij lumen, cor habuiſſe hirſutie ac magnitudine extra mortalium reliquorum rationem inſigne: Idipſum ferè de Leonida in Parallelijs Plutarchus prodidit. Idem de Ariſtomene Meſſenio Plinius. Repetitum quoq; ſcio ab Maximo Valerio memorabiliũ primo. At periti naturalium riſu id excipiunt, fabuloſum opinati. Propterea in carmine Homerico λάσιον κῆρ, non denſum pilis cor accipi putat Euſtathius, ſed prudens, ἔξω τὰ ὑπὸ τὰς βλαστάνα βουλεύματα, uti eſt apud Aeſchylum. Quanquam, inquit, ex hiſtoria in quibuſdam repertum ſit piloſum cor, ut in Lyſandro necnon in Alexandri cane. Illud uero Platonis, ἔχων τὰς ἀνδραποδώδεις ὑπὸ τῆς ψυχῆς τρίχας: id eſt habens in anima ſeruiles pilos: in ſatuitatem rudem ſcomma eſt, quod de ſeruorum ducitur tonſu, qui appellatur Thrix ſeruilis. Sicuti rident item, quod duplicatum in quibuſdam animãtibus dicatur reperiri cor, quod Plinius recẽſuit: principium etenim unũ modo eſſe debet, ut ante docuimus. Aut quod quibuſdam defuerit uictimis: hæc enim citra poſſibilitatem dici. Quando, ut Peripateticis traditum ſcimus, corde carens nullum unquam animal ortum eſt. Sicuti neque item iecore: quanquam quod non totum haberet, iam innotuerit. At, ni mendum exemplarium eſt, hoc carens uiſcere cõpertum quandoq; pronunciat Auicenna. Aeque dictari inepte putant, augeri id per ſingulos annos in homine, ac binas drachmas ponderis accedere ad quinquageſimum annum, ab eo detrahi tantundem, & ideo non uiuere homines ultra centeſimum annum defectu cordis. Quam rem Aegyptiorũ doctrina contineri, Plinius idem auctor eſt.

De iecore, pancreo, holcymo, olco, holco, ac felle. Plinij locus explicat. Item ratio lõgioris breuioriſq; uitæ. Auguſtini Barbadici hiſtoria. Fiſſum iecoris quod ſit. Cicero explicatur: Hepatici qui, & unde fiant. Fellenus deus. Hepatus piſcis. Hepation. Lucilij locus perpenditur. Cap. XVII

m 4 Omni-

OMnibus igitur quæ ſanguinis expertia non ſunt, duo comperimus neceſſaria in primis, cor, & iecur, & cor quidem caloris ratione: locum enim adeſſe aliquem, quaſi lares focumꝗ oportet, quo naturæ fomites, & primordia ignis natiui contineantur ſeruenturꝗ: eundemꝗ tutum eſſe, ueluti arcem corporis totius, neceſſe eſt. Iecur autem membrum (ut Plato inquit) nobiliſſimum, concoctionis cibariæ gratia contributum eſſe, dilucet. Illud uerò ex Galeni doctrina eſt, Ex ſpiritu reſoluto ab hepate in toto effici corpore appetentiam oblectantium ſeruantiumꝗ. Hinc parti huic præfici Veneris ſtellam, ueteribus eſt traditum: dici quoꝗ iecur, quod iuxta cordis uires poteſtatem exerceat ſuam, uelut illi aſſidens in excitanda ui appetitionis, quæ ad uitæ pertinet fomenta. Nec citra appetitionē animal eſſe ſentiens queat. At animato ſpiritu exhalante ab felle, indignationem ubique cooriri. Vnde prodit Plinianum illud ex libro undecimo: Ex felle, inquit, & in mores crimen bilis nomine, adeo magnū eſt in hac parte uirus, quum ſe fundit in animum. Sed quid bilis uocabulo propriè intelligendum, in capitis fine inſinuabimus. Auenzoar eo libro, quem ſuprà aduocauimus, prodit, Hepar eſſe per ſe membrum maximè præcipuū, cuius maximi pernoſcantur effectus, non aliunde deducta uirtute, ſed ex ſeipſo propagata. Quòd ſi uita nobis cōtingat optabilis, et optima, iecoris id uirtute fieri, auctore Hippocrate. Galenus & medicorum ferè uniuerſa ſchola, iecur eſſe præcipuum ſanguinis organum ſtatuunt, & uenarū principium: ſiquidem meatibus ſtomachū & iecur interiacentibus aſcendens chylus ad ſanguinis formam diſponitur, mox ubi hepar paratum exceperit chylum, ac uelut ſubfigurationem quandam obtuſam, ſanguinis modo ſpeciem à ſubſeruientibus ei meſeraicis adeptum, ſuperinfert ornatum, uimꝗ ad perfecti ſanguinis percoctionē cum ſuperfluitatum excretione. Habet item iecur principatum uirtutum circa nutrimentum operantium, quoniā ſit naturalis uirtutis fons. Admirabile eſt, quod hac parte referendum cenſuimus: Quum Venetijs Auguſtini ducis ex Barbadica gente diſſecaretur defuncti cadauer, ut eximerētur interanea, in hepate inuentus eſt lapis propè cyſtin fellis, magnitudine grandioris oliuæ, coloris ſerpentini in nigredinem rendentis. Iecur porrò intrinſecus cauum, extrinſecus gibberum, quod prominens leuiter uentriculo inſidet: & in quatuor diſtribuitur fibras. Quanquam uero quandoꝗ repertū ſit animal liene carens, uel duplicem habēs, item altero uacans rhene, quod tamen toto careat iecore, necdum eſt compertum, etiam ſi partem deeſſe, ſit adnotatum: cuius rei auctor Ariſtoteles eſt libro De animalium generatione quarto, uti paulo antè commeminimus. Hinc ueterum ſuperſtitio peſtifera nuncupabat auſpicia, ubi caput in iecinore non fuiſſet, eo nomine ſummitatem eius intelligentes, quæ uocant Græci κυρτὰ, id eſt gibba: ſicut inferiora dicunt σιμά. Fiſſum tamē iecoris appellat in Diuinationibus Cicero, quia ſint ut tradunt aliqui duæ fibræ, Fiſſum, inquit, familiare tractant, & uitale: caput iecoris ex omni parte diligentiſſimè conſiderant. Idem alibi apertius, fiſſum iecinoris dicitur. Lucanus primo Pharſaliæ:

Ecce uidet capiti fibrarum increſcere molem
Alterius capitis: pars ægra & marcida pendet,
Pars micat.

Quod autem familiare fiſſum ait, illuc ſpectat, quoniam pars una inimici dicebatur, familiaris altera. Lucanus:

Venasꝗ minaces
Hoſtili de parte uidet.

Maximum, inquit Pollux, iecinoris munus eſt, alimentum in ſanguinem digerere ac fel, quam χολὴν appellant: & hanc quidem cōceptaculo affundere, quod maximo eius inhæret lobo, idꝗ humoris nomine cholen item dicunt, unde & acholon felle carens dicitur. Sunt & in iecinore quæ uocantur pylæ, id eſt portæ, à Græcis, quibus ſanguinem excipit, quem unius uenæ opera reliquis infundat omnibus. Non omittēdum, quod curioſa ueterum ſedulitas nobis prodendum cenſuit. Siquidem locorum captantes ſalubritatem, pecoribus immolatis quæ in ijs paſcerentur, ubi oppida conſtituere, aut ſtatiua habere concepiſſent, ex iecinoris habitu aeris modum coniectabant: nam ſi liueſcens, uitioſumꝗ in pluribus compertum foret, inſalubritatis uideri argumentum arbitrabantur, pabuli & aquarum ratione. Sciendum uerò, ſi cauſatio ſe in iecinore oſtentarit, qua imbecillius factum ſuas minus obeat functiones, effici inde hepaticos, ſeu iecinoroſos. Tametſi non me fallit Galenum ita ſanxiſſe, Hepaticos cenſeri, qui longiore

inſe

infeſtentur iecinoris dolore, cũ tumiditate ſolida, & corporis uitiato colore, unde æſtuoſa ferè ſuccendatur febris lingua inareſcente amplius. Iecoris pinnulas nominat ad Fabiolam Hieronymus: Pinnula, inquit, iecoris offertur ſuper altari. Durat etiamnum appellatio hæc apud Rhodiginos meos. Sunt uerò in eo uiſcere prominentes pinnulæ, quas & fibras dici opinantur. In Athenæi tertio, hepatia legimus: unde illud Lucillij apud Nonium ita emendari poteſt: Gigeria ſunt, ſiue adeo hepetia, ut hepatia legamus, etiam ſi ab alijs aliter legitur locus is. uidentur autem hepatia non aliud quàm iocinora, quando Attici probaton dicunt & probation pro oue, ut apud Ariſtophanẽ, Pluto. Pancreon inter carnes & adenes, id eſt glandulas, medium lieni adiũgitur, & ſtomacho ac iecori. Ab carne nomen eſt ſortitum. Dignum ſcitu: Hepatis dolorem ab Archigene dici holcymon, id eſt tractorium & inhærentem & torpidum, atq; atrocius moleſtum. At uerbum id, inquit Galenus, inuſitatum Græcis. Sunt tamen qui admittãt, ſed pro uiſcido accipiunt, cuiuſmodi uiſcum eſt, ut cuius una parte tracta, inſequatur illi cohærens altera. Sub hac uerò notione hepatis dolor dici holcymos nequit. Sunt qui holcymon hepatis interpretantur dolorem, quum hepar uel induratum uel inflammatum detrahere iugulum uidetur. Alij quum diuturno laborat morbo. Alij cum mediocri afficitur dolore. Sunt qui tardum intelligant, ut qui acuto aduerſetur. Nonnulli urgẽtem, alij uehementem. Holcos nauium apud Thucydidem hiſtoria tertia, phalangas interpretantur. Eſt eo item nomine apud Sudam aquæductus, id eſt ἀγωγὸς ῥεύματος. & cauda quoq;, uerum ſic dicitur proprie draconũ tractus, abuſiue autem carina per totam procurrens nauem: ſic enim eſt δρακοντώδης. Holcos quoq; dicimus tum lora, tum homines de poteſtate trahendi. Olcia uerò aurea apud Athenæum libro quinto, crateras accipio magnos, aut pelues. Deniq; dura hepatis diſpoſitio nuncupatur ſcirrus, quod ſcribit Paulus Aegineta Medicinæ tertio. Ex inferiore autem parte aſſidet fel, cuius folliculus ab Græcis dicitur choledochus, qui flauum cõtineat humorem, palleſcentẽ quandoq; ab Galeno uiſum, uel coloris cyanei, aut iſatis herbæ. Eſt uerò aliud nil, quàm purgamentum peſſimi ſanguinis. Iecur tamen magna ex parte, maximoq; animalium numero felle caret, quod inſpectis uictimis innotuit. In parte quadam agri Chalcidici Eubœę fel nullum pecori eſt, at in Naxo quadrupedibus ferè omnibus adeo grande, ut qui ſacris incumbant, ſatis aduenæ nequeant mirari. Qui fellis naturam ſenſus alicuius rationem habere, ſunt opinati, tota errant uia: idcirco enim eſſe contributum ratiocinãtur fel, ut morſu animæ partem excitet in iecore ſitam, rurſumq; exhilaret laxando. Anaxagoras item per errorem acutorum morborum cauſas inde profluere, nobis perſuadere uoluit, quoniam eo redundante inſpergatur pulmo & uenæ, atq; item coſtæ. Nam ferè accidunt ea uitia felle carentibus. Sed enim ut bilis, quæ qualibet corporis parte gignitur, excrementitium quiddam eſt: ſic adiunctum iecori fel nulli delegatur muneri, ſed retrimentum tantum eſt. Quibuſcunq; iecur adeſt ſalubre, & ſanguis id ſubiens dulceſcit, ea uel fellis ſunt expertia, aut id habent quàm minimum. Sanguinis impuritas fellis tum præſentiam, tum magnitudinem facit. Quia uerò ſedimen fel eſt, & exuperans inutiliſq; materia, inde ueterũ nonnulli, uitæ longioris, ac (ut Græcis dici aſſueuit) polychroniæ, rationem ſcrutati, ex fellis uacuitate demanare id ſunt ſuſpicati, argumẽto ex ceruorum uita deducto. Sed & delphinus, qui fellis expers item eſt, longæuus eſt. Iecoris enim natura pro qualitate ſua parum multumq; uiuendi rationem habere innexam poteſt. Medicorum ſcholæ ita ſanciunt, adiumentum ex felle haberi non poſtremum, ut excalfaciat, proindeq; concoctionem foueat ſecundam, hepatis innatum calorem fulciendo. eſſe nanq; iecori ſubiectum fel ratione ferueſcentis humoris, perinde ac ignem ſub cortina ſuccenſum. Porro ab eodem profluere non negligendam in eo utilitatem, dum uim ad inteſtina tranſmittit, qua extimulante, celerius feculentæ materiæ fiat ſecretio. Eius uero præfarcto præcluſoq; meatu, morbũ obrepere regium deprehenderc periti, quem ictericum quoq; dicunt aut arquatũ, toto corpore felle ſuffuſo. Submonendi tamen amplius parte hac legentes ſunt, quod & paulo antè indicauimus, apud Latine loquentes, uti obſeruatum eruditis eſt, bilis nomine intelligi corpore toto humorem ſparſum, diſiectumq;: fel autẽ eſſe, quod folliculo concluſum in iecoris uiſatur materia, etiam ſi χολὴ Græcis utrunq; indicet, parum diſtincte. Quidam nihilominus ex medicorũ præcipue

decuria

decuria, bilioſos humores χολώδεις nuncupant, χολὴν haud quaquam. ubi uerò cholen dicis ſimpliciter, inquit libro decimo Simplicis medicinæ Galenus, flauam intellige: alias enim cum adiectione pronuntiamus. Fellenus cum felle cõmercij habet nihil, fuit eo nomine Aquileienſium deus. Dignum ſcitu: Haberi piſcem nomine hepatum, uti commeminit Athenæus poſt Ariſtotelem, cui abeſſe fel creditur. Propterea Eubulus ex parœmiæ forma, Rebaris felle carere me, nec mecum aliter quàm cum hepato piſce loquebaris. Lesbiam hunc dicit Archeſtratus cœnarum λοχαγός, & gulonum Heſiodus, Theognis'ue.

De liene, & riſus immoderatione. Plinius, Cicero, Quintilianus declarãtur. De Caunijs lienoſis. Aſplenon medicamentum quid. Cur Traianus fiſcum appellarit lienem. Splenici, tuſſici. Canum furor unde ſit. Splenia emplaſtra. Interim quomodo mortuus Zeuxis. Cap. XVIII

EQuidem dum magis magisq; mecum repeto diuinæ maieſtatis in hominis fabrica exuberantem prouidentiam, nequeo tantæ bonitatis amplitudinem mirari ſatis: quæ omnino intactum nil liquerit, quod uel neceſſitas requireret, uel etiam uſq; ad delicias foret optabile, nedum ad ornamenta profeciſſe nobis, ſatis habuerit. Sed nimia hæc indulgentia ſæpe per inſcitiam, ne quid grauius dicam, alliditur, quandoq; etiam, ueluti puerulos mollius in ſinu parentum educatos prouehit ad querelas, quod non hoc uel illud cõtribuerit noſtri corporis artifex, ceu parua ſint quæ modo accepimus. Nam quale eſt, quod nunc ſubtexendũ eſt, lienis emolumentum? Quod parte læua ſitum aduerſus iecur, ideo laxum molliusq; eſt, ſpongiæ quadam imagine, ſicuti à Cordubenſi Moyſe proditum ſcimus, ut facilius ſanguinis craſſiorem ſecernẽdo alliciendoq; repurgaret feculentiam. Sunt ex auctoribus, qui loci intemperãtiam huius uiſceris amplitudine arbitrentur conſtare, quod in naturali hiſtoria relatum non me fallit. At M. Tullius quãuis ſub aliena perſona, miratur: quod mutuatus ab hoc & Quintilianus facit: unde affluentiſſimus quandoq; proueniat riſus, qui ſæpe ita erumpat, ut etiam ſi maximè adnitaris, nequeas tamen comprimere, quin & latera, os, uenas, oculos, uultum occupet. Zeuxin pictorem riſu emortuũ prodidit Verrius, dum anum à ſe pictam ridet affluentius. Auctor Auicenna eſt, lienis uirtute ex iecore prolici melancholici humoris uim quum naturalis, tum accidentalis, id eſt aduſti: nec ratione canonica prouenientis, quemq; non intendat natura. Euenit id ui duplici, hepatis exigentis à ſe redundantia, lienis uerò excipiẽtis perlicientisq;. Vnde prouenit ſanguis benignus, clarus, copioſus, lucidus: quem eſſe riſus cauſam, naturæ rerum periti tradunt: ex ſanguine quippe ita affecto conſurgit ſpirituum multitudo & claritas animam exhilarantiũ. Proinde traditum quoq;, meracius uinum moderatè hauſtum frõtem exporrigere, ac lætos reddere, quia inde ſanguinis profluit bonitas. Siquidem humor is egregiè dicitur humanæ naturæ accommodatus. Scribunt item medicorum ſcientiſſimi, Cordis ardores temperari plurimum atræ bilis frigore ad lienis conceptacula ſubductæ, Id uerò fieri, ut læua ſint dextris frigidiora, quod locali cõferre motui plurimum, rationibus colligunt. Ex ijs uerò omnibus mirari ſuccurrit Eraſiſtrati prudentiam, à quo promptum in literas eſt, Lienem fruſtra uideri productum, quando nulla prorſum in eo ſe promat uel operis uel utilitatis ratio. Ariſtoteles quoq; ab ſententia eadem uidetur non abijſſe longius, quum tertio De partibus, lienem per accidens eſſe neceſſarium ſcribit, ſicuti retrimenta tum alui, tum ueſicæ, unde fit ut in nonnullis magnitudine deficiat. Lien uapores, inquit, uacantes diuertit, & attrahit ex uentriculo, & cõcoquere eos poteſt, ut qui ſanguineus ſit: quòd ſi plus excrementi adfuerit, parumq; inſit lieni caloris, corpus immodico langueſcit alimento, & humoris cõfluuio fit, ut lienoſus quis euadat, & obdureſcat uenter. Splenici quoq; nũcupantur ſic affecti. Firmicus Matheſeos quinto: Si uerò, inquit, luna fuerit minuta luminibus, animo pariter & corpore languidos faciet, alios tuſſicos, alios ſplenicos efficiet. Dignum relatu, quod prodit Horus: Splenicos τλάνας nec odorari, nec ridere, nec ſternuere item poſſe ullo modo: quin canis ſeu in mortẽ incidit, ſeu in furorem, ex ſplene promi cauſationem. Nec reticendũ, hoc uiſcere uolatilia non præmuniri, quoniam pennarum uis recrementũ abſumat melancholicum. Quare homini, & quadrupedibus præcipuè, ſplen neceſſarius fuiſſe uidetur. Cæterum id non in poſtre

mis dignum occurrit admiratione: Eſſe quædam terrarum parte hac diſcrimicula, ſiquidem in terra Caria prope Rhodum Caunij peſtilēte cælo ſunt, & lienoſi, uulgato apud Strabonem alioſq; Stratonici citharœdi ſale: qui illos intuitus colore admodum uiridi, dixit hoc illud eſſe quod poeta Homerus ceciniſſet:

Tale quidem genus eſt hominum, quale eſt foliorum.

Quumq; illum incuſarent, quòd urbem ut morbidam carperet: Ego, inquit, eam morbidam dicere auſim, ubi mortui ambulant? Prope Cortynam in Creta apparentem ſplenem pecora non habent: quod amplius medicorum ſcrutantes ſcholæ, in illis enaſci herbam locis, deniq; compertum prodidere, qua uesſcentia pecora lienes imminuerēt: unde & lienoſis curandis medicamen excogitatum, quod ex re aſplenon Cretenſes dicunt. Elegantiſſimum eſt & illud quod in Iuliano Sextus Aurelius prodidit: Traianum exactiones improbantem deteſtantemq; ſolitum dicere, Fiſcum eſſe ueluti lienem, quod eo excreſcente, artus reliqui contabeſcerent. Prius uerò ꝙ hinc digrediar, Platonis quoq; ſententiam collubuit apponere: Proximus, inquit, iecori locatus eſt lien, ut purum hoc ſemper, clarumq; reddat, & modo ſpeculi nitens atq; perſpicuū, ad imagines exprimendas accommodatum. Craſſiſſima uerò in liene portio dicitur uiſceris caput, nominatur & ſplenium. σπληνιᾶν apud Græcos, eſt ſplenis uitio, ſeu lienis laborare. Sunt & in genere emplaſtrorum ſplenia, de lienis forma nomenclaturam indepta, uidelicet in longitudinem producta, fronti plerūq; arcendis doloribus ſolita impingi. Græci ſic finiunt: ὑδρμίνης ἐπίθεμα. Galeno hæc quandoq; σπλῆνες uocantur, id eſt ſplenes. Dicitur & lebeti ſubiectus capreolus, id eſt helix ſplen.

De rhenibus. Perinephra. Grammaticorum defenſio in rhenum etymo aduerſus philoſophos. Rhenum uitia, & uocabula. Nephritis, nephritica. Matulæ intercus. Diabetes. Dipſacos. Stegna uitia. Aſtrictæ febres. Oſphys. Ixys. Caput XIX

Rhenes uerò quonam & ipſi ingenio producti? aut quàm mirabili uſui? hilumbis, ut credit Celſus, ſub imis coxis adnectuntur, parte quadam reſimi, parte globati. Venoſi porrò ſunt, & uentriculos habent, ac conuelantur tunicis. Rhenes nulla haberi neceſſitate Ariſtoteles putat, ſed ut melius & locupletius ſit. Humoris enim excrementitij gratia, qui confluit in ueſicam, adiūctos eſſe ex ſua natura, in quibus plus eiuſmodi ſedimenti fieri ſolet, ut ueſica melius ſuo munere fungeretur. Dexter in omnibus, ſicuti repetit Auicenna in Animaliū hiſtoria, ſuperiorem obtinet locum, minuſq; pingui obducitur, & ſiccior eſt. Habent ſinum exiguū, à quo meatus duo inſignes ad ueſicam defluunt. Alij etiam ex aorta frequentes perueniunt. Rhenum igitur munus (inquit Galenus) eſt, quod in ſanguine ſeroſum eſt, ab hepate attrahere, ut exuperantia humoris aquoſi ſequeſtrata, corruptionis abſit diſcrimen: quanquam ſunt etiamnum, qui ab tota ſubſtantia eiuſmodi fieri attractum putent, ſuffragante iecoris ui expellente. Diuerſum uerò in corpore ſunt ſortiti locum, non abſque prouidentiæ ratione, uerum ne aliter conſtituti ſibi inuicem officerent, minuſq; ob id deſtinatum implerent munus: Fuit & in ſiniſtro ratio peculiaris, ne ſi altius aſſurgeret, ab liene comprimeretur, qui ſiniſtris maximè accumbit. Ita in ſtructuræ huius ratione nil ſe ingerit fortuitum, nil quod ſapientiæ ſummæ maieſtatē non præferat ampliſſime. Sicuti quod uiſceris huius caro denſior, compactior ſolidiorq; eſt, ne quid exſugeret, præter ſeroſam ſanguinis tenuitatem. neq; enim bilem atram aduocat, non pituitam: quibus craſſeſcentibus oblædi poſſet præfarctis occluſiſq; meatibus. Porrò ſoliditas alterum quoq; parit propugnaculum, ne potus retrimenta acuta mordaciaq; quid ualeant labefactare. Sic deniq; ualidius ſuo defungi munere poteſt: nam rareſcēte uiſcere, aut aliquo modo ex affectione facto imbecilliore, impurior profluit urina, carnium recētium loturæ conſimilis. Id ipſum & affecto hepate prouenire exploratiſſimum eſt, quum ſanguinis uis maior in rhenes defertur. Duo porrò ſunt, tum ratione quam in alijs antea protulimus, tum quia defluentis humoris copiæ par non fuiſſet unus. Quod ſi forma ampliorem natura produxiſſet, non paruo ſtatura fuit magnitudo ea corpori, non ita late patenti fuſoq;. περίνεφρα dicunt Græcorum ſcientiſsimi, quæ rhenum obeſitate opplentur. Grammaticos inceſſunt ex philoſophis nonnulli, qui rhenum etymon ſcrutati, ἀπὸ τοῦ ῥεῖν, id eſt ab defluxu

fluxu obſcœni humoris nomen deflecti opinantur. Non rectè inquiunt, quippe riui humoris eiuſmodi ſpinæ cohærent, & ſunt ab inteſtinis ſeparari. Cæterum uiri doctiſsimi, aliud eſt de natura diſertare, aliud diſcendi perpendere rationes. Vos humoris obſcœni appellatione genituram accipitis, nos urinæ ſedimenta. Docere uos id Lactantius potuit, ſic ſcribens: & uelut de ſcripto antecedens aberrare, aut præpoſtere quippiam enuntiari haud patitur. Vena, inquit, in maribus, quæ ſeminum rationem continet, duplex eſt, paulò interior quàm illud humoris obſcœni receptaculum. Et ne addubites, paulo antè mentionem de ueſica fecerat. Ex caloris poſtremo redundantia urinæ cõſequi incontinentiam, ſtillicidiaq́ traditur. Rhenum morbus dicitur utiq; nephritis, ſæpe lapide magnitudinis uiſendæ, uel in rhenum altero, uel in ureteris inorto impactoq́. A quo prouenit colico haud abſimilis dolor. νεφριτικὰ inde dicuntur φάρμακα. Extat apud Paulum ad rhenum uitia compoſitio, quæ uocatur διαπτίζων. Eſt & rhenum affectio, quam matellæ intercutem nonnulli uocant: urinæ profluuiũ alij, aut diabeten, & δίψακον quoq;. Verum rara eſt hoc genus ægritudo. Sitim parit extra modum, unde dicitur dipſacos, uti auctor eſt Medicinæ tertio Paulus Aegineta, ut reſcribamus ſtatim, quod mutuo ſumimus. Diffinitur ab eo, ταχεῖα τῶν πινομένων διέξοδος: unde & διαβήτης nuncupatur, uelut tranſitus, ἀπὸ τοῦ διαβαίνειν. Eſt tamen apud Aetium dipſacos, quam uoce alia ſonchon dicunt lactucæ ſimilem. Auctores ſunt exiſtimationis haud dilutæ, à quibus rhenum uitia quædam uocantur στεγνά, id eſt aſtricta, quũ præpedita uel non fluit urina, uel difficulter fluit: nam & aſtrictas febres dixit Celſus, ſicut & in diffinitionibus Galenus, ubi retrimentitiorum omnium impetus inhibetur, ſudoris, urinæ, pituitæ, alui. Quippe uaſa Græci στεγνά uocant, humoris per rimas nil remittentia. In rhenum meditullio qua cingimur, partẽ eam Galenus ὀσφὺν dicit, & ἰξύν: noſtri, lumbos uocant, ſed apte parum.

Vreteres uenæ, ſiue uranæ. De ueſica, & ueſicæ affectionibus. Opiſthuretica, emproſthuretica, uretici. Galeni hiſtoria. Iſchuria, dyſuria, ſtranguria, immeiere: urinã facere: incõtinentes urinæ. Orionis hiſtoria fabuloſa. Thrombus, grumus, pareſis, pityriaſis, lithiaſis, uretica, chalaſtica, catoterica, anoterica, emetica. Caput XXI

ARhenibus autem ſingulas uenas colore albicantes delabi, compertum eſt, ad ueſicam. Eas abre ureteras, ſiue οὐρητῆρας Græci uocant, quod per eas in ueſicam, quam cyſtin dicunt, deſtillare urinam, conceperint. nam opiſthuretica dicuntur retro urinam mittentia: ſicut quæ ante, emproſthuretica. Qui uerò frequentius mingunt, uretici appellantur. Scribit Galenus, ſibi ipſi accidiſſe dolorẽ uehementiſsimum, ut uideretur in uentre intimo terebra perforari, in eo potiſsimũ ſpacio, per quod à rhenibus ad ueſicam ureteras ſcimus extendi. Quod eo libentius appoſui, ut eorum coargueretur uanitas, qui uixiſſe Galenũ prodere ſunt auſi, ſine corporis incommodo prorſum ullo. Quæ uerò attulimus, ex libro ſunt De locis affectis ſecundo, ubi infert, mox excretum à ſe grauiſsimo cum dolore humorem, uitreum à Praxagora nuncupatum, quod ſit uitro fuſo ſimilis, aut ob frigiditatem. In uiris autem ueſica recto aſsidet inteſtino, ad ſiniſtra uergens. In fœminis, in genitale procũbit, ſubiectamq́ uuluam habet. Vrinæ iter in uiris ſpacioſius & cõpreſsius, ab ueſicæ ceruice colem petit: in fœmina breuius pleniusq́ ſuper uuluæ ſe ceruicem oſtẽdit. Hãc prouida, ſagaxq́ natura neruoſam compegit, duram, tenuem quoq;, ut urinæ mordacitati ſufficeret ex bilis permixtione: item, ne præter uoluntatem proflueret urina. Sunt qui ex tunica duplici concinnatam tradant, tametſi Galenus, & alicubi Auicenna, ſecus literis mandarunt. Sed circuniectũ ueſicæ indumentum ſpeciem præbet tunicæ duplicis: uerum id ueſicam ipſam non componit. Iſchuriam, id eſt, ἰσχουρίαν, urinæ integram uocant retẽtionem. στραγγουρίαν uerò urinę ſtillicidiũ: id eſt (ut inquit Cato) ubi lotium ſubſtillum eſt, id eſt ſtillatim fluit. Id & δυσουρίαν dicunt. ſed proprie, ubi lotium ægrè it. Ariſtophanes: στραγγουριῶ, χθὲς γὰρ ἔφαγον καρδάμια. Siquidem urinam ſupprimit cardamum: uel, ut Græce dicam, οὖρον δεῖ ἐπισχεῖν. Sed & πτύματος. Sunt & qui urinæ nuncupantur incontinentes Plinio. Luxatio muſculi ceruicis ueſicæ, id eſt χάλασις τοῦ τραχήλου τῆς κύστεως μυός: ut Aegineta inquit Paulus, uitium progignit: hi à Græcis ὀμιχεῖν dicuntur ferè, id eſt immeiere, etiam ſi Perſio aliud ſignet uerbum id. Vlpianus hoſce urinã facere dicit. De urinæ uocabulo

conciliatum

conciliatum item Orioni nomen, quem Candaona dicunt Bœotij, ſciunt omnes. Nam quum Orieo ex Clonia non naſcerentur liberi, Iupiter, Neptunus, Apollo ſuſcepti hoſpitio in bouis corium urina emiſſa, Oriona produxerunt, quo argumento Tripatrum appellauit in Alexandra Lycophron. Inſunt ueſicæ item, quos medici θρόμβους, id eſt grumos dicunt: ſed hi tamen & inteſtinis, uentriculo atq; thorace nonnunquam continentur. Eos animi defectio & color inſequi fœdus ſolet. Eſſe autem non aliud uidetur, quàm globatus ſanguis ex uaſis ſuis effuſus, qui ueſicæ meatum obſtruit offarcitq; quandoq;. Eſt enim grammaticis grumus, terræ prominentia tumulo minor. Veſicæ item affectiones Galeno ſunt hæ, πάρεσις, ſiue reſolutio. Nam & παρέτους reſolutos dicimus. Fortè uero hæc fuerit urinæ incõtinentia. πιτυρίασις, quippe πίτυρος furfur eſt. λιθίασις, quia λίθος eſt lapis. ἕλκωσις, id eſt ulceratio, præcipue in collo, hoc eſt, περὶ τὸν τράχηλον. Dyſuriam à ſtranguria diſpeſcuit Galenus idem, quoniam illa modo ſit, ut præmonuimus, δυσχέρεια τοῦ οὐρεῖν: hæc uero ἡ στάγγα οὔρησις. Vretica pharmaca tertiodecimo Therapeutices legimus dici ſæpicule, pro ijs quæ urinam prouocent. Qua in parte Chalaſtica item dici quædam animaduertas, modice excalfacientia, & præfarcta corporum attenuantia, & inflandi compotem ſpiritum minuentia: inſuper & factam digerentia inflammationem. Catoterica in libro eodem uidentur dici, quæ purgant per infernũ uentrem: ſicuti anoterica, quæ per uomitum, unde & emetica uocantur.

Præcordiorum, ſiue diaphragmatis ratio, & nomina plura. Phrenes. Prapides. Plinij obſcuritas illuſtratur. Hypocondria. Chartilago quid. Cap. XXI

QVum diuina prouidentia in hominis ſtructura ſcienter omnia confingeret, thoracis capacitatem ad ſummum ſapientiæ æquilibrium conformare ſic adorta eſt, ut quum in pectore, ſicuti Plato uult, mortale genus animę foret collocatum, quumq; inibi quod melius, quodq; natura deterius eſt, uiſeretur, locum ira diſpararit, ut diſcerniculo clariore ſedes altera ſecerneretur, ut uirilis à reliqua, quæ ueluti fœminarum foret. Chartilaginem quippe mediam interlocauit, quæ animæ portionem fortitudinis & iracundiæ participem cõtentioſamq; parte contineret ſuperna, ut rationi obtemperans hæc concupiſcibilem pariter coerceret, tanquam ui illata, ſi quando rationis imperia detrectaret. Eſt uero membrana hæc tenuiſſima medio ſub pulmone tranſuerſa, uelut pectoris ſeptum, coſtis & ſubchartilagineis, & ſpinæ adnexum, parte media tenue, membraneaq; exilitate contextum, atq; item uenas habens. Muſculum tamen, non membranam nuncupat Galenus. Eſt autem muſculus non aliud ferè, quàm neruis intexta caro. Septum hoc Plato, Hippocrates & Galenus phrenas item nuncupant, quod uerbum nobis mentem indicat, tanquam in prudentiæ participatum ueniant: uerum id haudquaquam fit. Sed ita dicuntur, quia adiacent ijs quæ facultatis eius expertia non ſunt, ut placet Peripateticis. cordi nanq; prætenduntur, ex quo à nobis præcordia uocãtur: & à Græcis quandoq; περικάρδια, ſed & περίζωμα, quod cinctum Theodorus transfert. Appellatur & διάφραγμα, quanquam & in naribus interſeptum eodem cenſetur nomine. πραπίδες etiam poetæ uocant, ut ſcribit Euſtathius, deflexo uerbo ab πρὸ καὶ ἰδεῖν, ut ſit προβλεπτικὴ καὶ προγνωστικὴ τοῦ μέλλοντος φρήν. id eſt præuidens, ac futura præcipiens mens. In præcordijs, inquit Plinius, fuit peculiaris cauſa, uicinitas alui, ne cibis ſupprimeretur animus, Intellige, ut animæ ſentientis origo inoffenſa ſeruetur, nec facile cibi exhalationibus diſtringatur, & caloris aduentitij copia. Nam & ſic quoq;, ubi ex conuicinia attraxerint præcordia humorẽ calidum atq; excrementitium, continuo mentem ſenſumq; perturbant. Quamobrem parte ſui media tenuia ſunt, ut minus uaporis excipiant: nam ſi carne pleniore conſtarent, copiam uaporis & haberent & traherent. Porrò & partem hanc, inquit Ariſtoteles, calefactam celeriter, ſenſum mouere, indicat id quod titillatu euenit: diffluunt enim riſu, quos titillaris, quia motus celeriter ad eum locum perueniat, qui quanquã leuiter calefacit, tamen mouet etiam præter uoluntatem diffuſo ſpiritu ac reſoluto. Facit autem cutis tenuitas, ut homo unus omnium titilletur, ſimul etiam quia ridet unus. Ictu in prælijs traiecta præcordia riſum attuliſſe, proditum eſt, ob calorem quem moueat uulnus. Meminit doctrinæ huius Auicenna quoq; in Animalium hiſtorijs libro decimotertio, ſed obſcurius. Ex ijs uero lux Plinio infertur nonnulla libro undecimo. Et hæc quidem ſunt de diaphragmate obſeruata

ueteribus, qui balbutiſſe quodammodo uidentur, ſi ſpectes ea, quæ mox ingenioꝝ acumina excogitarunt, quando exploratū eſt obſeruatione acerrima & ſcientiſſima, inſpirationis & uocis, & omnium uirium corporis initia referri accepta oportere diaphragmati. Etenim corporeas poteſtates expanſu imbecilliores effici, experimētis cōmonemur, ſicuti contractu conſtipatuq; iuuari in primis. Hinc ſeſe promit ſingulare præcordiorum emolumentum: quod Galeni principis artis medicæ prudentia compertum creditur. Quippe horum facultate præcipua aeris in ſpiritali reciprocatione comparatur ingreſſus, atq; item egreſſus: quod Cordubenſi non diſplicuit Moyſi ex Galeni doctrina in libro De lacertorum motibus. Nam lacerti facultate proprij contrahente, ubi retrahitur diaphragma, influit ſpiritalis aer. Rurſum ubi eiuſdem uirtute diuerſa expanditur, egreditur ſpiritus. Huic inuento ſuo in tantum Galenus applauſit, ut in lucubratione De motibus liquidis prodendum putarit: Eam in medendi ſcientia indaginem uideri cæteris præſtantiorem, qua perueſtigetur, quo inſtrumento clibanus moueatur, id eſt pectoris concauitas, per quam ſpiritus ultro citroq; commeat. Quin Galenus idem περὶ διαγνώσεως τῶν πεπονθότων τόπων quinto, terminum quo thoracis pars finitur inferior, antiquiores (inquit) phrenas appellauerunt, ſiue ſimpliciter, ſiue quia eo inflammatione affecto, mens item oblædatur. Verum qui Platonis tempora ſunt inſecuti ſeptum ipſum nominare inſtituerunt, etiam ſi Plato ueterum more phrenas uocitat. Hypocondria Græcis dicta, uelut ſubchartilagia, Latini præcordia item uocarūt, id eſt uno nomine exta in homine, ſicuti interptetatur Plinius. Chartilaginem uero anatomici in anteriore hominis parte locum dicunt.

Spermatis uaſa eſſe quinq; numero. Varices. Quæ dicantur pręparatoria. Maris, & fœminæ ratio. Seminis à cerebro defluxus. Gone, id eſt genitura quid. Cap. XXII

QVoniam uero ſeminis rationem paucis attigimus, illud commonitos uelim rerum naturæ contemplationis ſtudioſos: Conceptacula ſpermatica, quæ geniture gratia ſunt comparata, ex anatomicorum obſeruationibus accuratis uideri quinq; numero. Et principem quidem locum habere uenas arteriasq; multifariā implicitas obuolutasq; ad teſticulos tendentes, ex quo imagine quadam uarices quandoq; uocantur. Poſtea habentur teſtes ipſi, quos σηραγγώδας, hoc eſt cauernoſos cognominat Galenus. Tertium habet locum epididymon incumbens teſticulo ſub uaſe, quod ſeminarium dicunt. Et quartam obtinet ſedem, quod in uiris capax eſt oblongumq; ac uelut ſinuoſum, ubi mutonem adit, in imo tamen anguſtius breuiusq;. Poſtremo eſt paraſtata ſeminarium interiacens & uirgam. Comprobantur hæc primo De genitura apud Galenum. Conceptacula primo à nobis loco conſtituta uocant παρασκευαστικά, tanquam tu dicas præparatoria, quoniam ſeminarium humorem ad teſtes deferentia præfingere, & (ut ſic dicam) delineare uidentur. Duo uero ſunt hæc pro teſtium numero. Origo autem iſta: Seminarium uas dextrum à parte ſuperna ducit initia ex aduerſo rhenis dextri, ab uena concaua & arteria. Quarum altera ab hepate, à corde altera exordium ſumit. Siniſtrum uero non adeo ex alto profluit, ſed ab uena ſiniſtra emulgente, & ab arteria. Cæterum hac in parte illud ſingulari admiratione dignum, uim illam ſeminariam, quæ lumbari dextro, ſic nanq; iuniores hoſce item nuncupant meatus, inſerta dextrum adit teſtem, hinc effici calidiorē, magisq; ſpiritoſam, quoniam uenæ eiuſmodi atq; arteriæ directe ab magna propagantur uena magnaq; arteria, quo fit ut ſanguinem protinus concipiant depuratum, egregieq; percoctum. In ſiniſtris uero aliter obuenit, ſiquidem non protinus defluit uena uel arteria ab magna itidem, ut dextra: ſed ab ea quæ ad rhenes delabitur. proinde ſanguine oppletur non expurgato, ſed aquoſo plurimū. Quæ ratio creditur potenter efficere, ut pro decurrētis modo ſeminis, nunc mas producatur, nunc fœmina: cui calculum adijcit Galenus, à quo longius abire, in ijs præſertim, ſummè delirantis uideatur. Cæterum plura de hoc genus quæſtione libro De animalium generatione quarto Ariſtoteles. Nonnihil & Lactantius. Aſtruunt porrò medicorum ſagaciſſimi, ſeminariam uim in huiuſcemodi uaſis in album demutari colorem ex ſanguineo. Fieri uero iſta, non in uenarū principijs, ſed in portionibus iamiam teſticulis ſe inſinuantibus, quando morula certa indigeat cōcoctio hæc. Geniturae autem modum præ-

ſignem

ſignem ab cerebro ſecerni, à Galeno traditum ſcio, quando cuidam ſalaciſſimo ab obitu capite diſſecto, eius partis deminutio comparuit manifeſta. Adnotandum uero quod in principe philoſopho eſt obſeruatum, γονὴν, id eſt genituram, ſpermatis indicare corpulentiam. At ſperma generatiuum ſpiritum formatiuumq́, qui genituræ potentia ineſt, & in quem genituræ corpus reſoluitur.

De utero muliebri. Item an matrix barbarè dicatur parte iſta. Hyſtericæ mulieres. Geminorum ratio. Didymi, & didymaones quo differant. Didymæus Apollo cur. Item obiter de Branchidarum oraculo, & Phileſio Apolline. Gone quid. Vnde ſit ſexus diſparilitas. Fœtus multiplicis exempla prodigioſa. Vteri uocabula, & partes. Item de mulierum teſticulis. De Eugio, & Hymene. Pſyllis, & pſylleis. Metrenchytæ quid. Catheteres, clyſteres, otenchytæ, chorion. Ecbolia medicamina, & phthoria: atocia, ecryſis, ectroſmos, utriculi. Rhoicæ mulieres. Locarium quid. Loculatæ piſcinæ, ac Laciniatæ. Locularis reſina. Cap. XXIII

FOeminis uero intus eadem ferè omnia, præterq́ ueſicę iunctus utriculus, unde dictus uterus, quod alio nomine locos appellant, quoniam inibi naſcendi conſiſtunt initia. Hoc inquit Plinius, in reliquis animalibus uuluam. Ariſtoteles uero ex interpretatione Theodori, pars, inquit, uuluæ interior loci, & uterus appellatur, unde uterinos dici fratres, ſcimus. Oſtium autem, & ceruix, matrix. Extrema plurimarum uuluarum, quæ cornua appellant, inuolui perſpectum eſt. Græce uero Ariſtoteles ſic, καλεῖται δὲ τούτων τὰ μὲν ὑστέρα καὶ δελφὺς, ὅθεν καὶ ἀδελφοὺς προσαγορεύουσι. μήτρα δὲ ὁ καυλὸς καὶ τὸ στόμα τῆς ὑστέρας Hyſtericas mulieres intelligunt eruditi, ab utero ſuffocatas. Sunt & ſymptomata, quæ nuncupantur ὑστερικά. Obiter, ne ſcioli ac naſutuli, uel me, uel Theodorū conuellere audacius pergant, non barbare matricem hac uſurpari parte, quod pleriq́ rentur, commonemus, quando & Iulius Solinus matricis nominat penetralia, capite tertio. Aliàs Matrix ciuitas nuncupatur, quæ metropolis Græce. Apud Tranquillum matricem arborem intelligimus, ex qua ſtolonum repullulat ſoboles multa. Sic boues dicuntur matrices Varroni: quas & fructuarias recte appellaris. Apud Palladium, matrix idem eſt planè quod mater. Vterus ergo hic in duos funditur ſinus, qui in diuerſum diffuſi ac reflexi circumplicantur modo arietinorū cornuum. Quę pars in dextram retorquetur, maſculina eſt, inquit Lactantius: quæ in ſiniſtram, fœminina. Horum ſinuum ita diſtributorum auctor item Auicenna eſt. Qui & uiceſimoprimo, tertij. Cauſa, inquit, geminorum ſeminaria prouenit copia, quando uteri ſinus uterq́ fuerit oppletus, & dextra quidem parte, ut plurimum, concipi mares uolunt, ſiniſtra uero fœminas. Cui ſententiæ ſuffragari Hippocrates uidetur, ſententiarum libro quinto. Hinc porrò contingere arbitrantur ſexus diſparilitatem. nam ſi in læuam uteri portionem maſculinæ ſtirpis genitura profundatur, marem quidem gigni, ſed uolſis euiratisq́ corpore ac moribus. Ediuerſo quoq́ comparem ſortiri euentum, quod fœminini ſexus ſeminium dextrorſum ſe proclinarit. Enaſci quippe fœminam, quæ uiri ſpeciem præferat in multis. ὑστέραν δικρόαν uuluam uocant bifidam. In cæteris animantibus tot eſſe in uulua ſinus, Auicenna probat, quot proferantur uberum papillæ. In homine autem, ſicuti totum corpus didymum eſt, ex dextris ſiniſtriſq́, ſic & uterus. Sunt tamen quibus ſeptem in utero cellulæ placeant, ternis dextra, ſiniſtraq́ conſtitutis, una modo in meditullio compoſita. Totidemq́ poſſe fœtus concipi, tradunt. Serapiam Alexandrinam ſcribit Caius Digeſtorum libro triceſimoquarto, quinq́ liberos uno enixam partu. Prodigioſa ſunt, nec ſine cunctatione proferenda, quę magnus Albertus cenſuit prodenda, ut prętercam quæ ſcribit Iulianus iureconſultus, atq́ item Paulus Digeſtis ſi pars hæreditatis petatur, ubi & ſuperfœtationē admittere uidetur. Scribit inquam Albertus, mulierem quandam in Germania, configuratis conformatiſq́ iam in utero duorum & uiginti infantium corpuſculis, aborſum feciſſe: aliam uero etiam ſeptuaginta: immo, ut amplius increſcat admiratio, aliam etiamnum eieciſſe in peluim embryunculorum auricularis digiti magnitudine corpuſcula centum & quinquaginta. Cuius rei facta fides eſt, tuniculis quibus obuoluebantur, conſciſſis. Addit quoq́, pluribus eorum affuiſſe dilatationis & conſtrictionis motū, & ſigna alia uitæ complura, oculis tamen imperfectioribus,

Manuum uero,& pedum digitos fuiſſe uelutí capillares. Geminos Græcí nūc didymos dicunt,nunc didymaonas,eo tamen interſtitio, ſicuti in rhetorico adnotatum lexico eſt, ut ſint didymaones diuaricatis ſeiunctiſq; corporibus, didymi autem coniunctis connexiſq;. Cuiuſmodi fuiſſe Actorionas, traditum fabulis, ſcimus. At Didyma locum dicunt,& manteum Mileti, ſacrum Ioui & Apollini, qui inde cognominatur Didymæus: uti planius iam & Plinium intelligas, & Melam Pomponium; ſed & Papinio feramus opem,Thebaidos octauo:

Nec Clarias hac luce fores,Didymæaq; quiſquam
Limina,nec Lycia ſupplex conſultor adibit.

Quod autem oraculum id Branchidarum quandoq; nuncupatum, ſcribunt ijdem: lego quidem Didymorū incolas dictos olim Branchidas fuiſſe, qui Barbaris templum prodiderint,quo nomine pœnam ueriti demigrantes in Aſiam longius Branchidas,ciuitatis id eſt nomen,condidere,quam ueteris odio flagitij rerum potitus Alexander ſolo exæquarit.Branchum eſſe Apollinis filium,prodidere grammatici,qui fuerit ipſe quoque futuri ſcientiſſimus:unde & Papinius Thebaidos tertio,

Patrioq; æqualis honori Branchus.

Sunt qui eo prægnantem matrem uidiſſe per quietem memorent, per fauces ſolem inſinuaſſe ſe, qui per uentrem mox eruperit. Vnde ſit conciliatū infanti nomen. Eſt qui putet, ab Apolline adamatum, ac ex pueri oſculis Apollinem eſſe Phileſium appellatum, unde & Phileſia templa, ſiue à puerorum certamine.Sed ut ab diuerticulo fabulam repetamus, illud neutiq; prætereundum: In uteri lateribus introrſum haberi muliebres teſticulos, paruos quidem, nec orbe pleno, ſed inſtar ſphærulæ à polis compreſſæ. Iacent autem initio colli uterini, panniculis ſeorſum colligati,non ut in uiris,ſcroto uno contenti. Horum ratione uidetur Auicenna pronuntiaſſe,uterum eſſe generationis principium effectiuum,quoniam Galeno aſtipulante,ac certatim medicis omnibus, gutta mulieris actiue ad generationē concurrit, qua ratione fortaſſis Auerrois quoque uterum ita laudibus extulit,ut membrum diceret principale quodam principatus modo. Verum,ut ab grammaticis aliquid item mutuemur,uterum dicunt etiam delphyn,unde ἀδελφοὺς uocant fratres, qui utero prodierint eodem. Hippocrates etiam γονὴν appellauit, quod uerbum illis gentibus partim quidem fœtum ſignat, partim uero genitale profluuiū; ut antè paulo prætexuimus. Vteri ſupernas quaſdam portiunculas obliquatas, nuncupant ceræas, id eſt antemnas, & plectanas, hoc eſt retia. Vtrinq; uero habentur ὦμοι, ſiue humeri: poſtea eſt collum, uel trachelus, cuius os uocatur porus primus. Celſus canalem interpretatur. Quæ mox ſequitur inanitas, κόλπος, id eſt ſinus dicitur muliebris. Vuluam deniq; Græci nunc μήτραν dicunt, nunc ὑστέραν. Vnde ſunt μητρεγχύται organa, cuiuſmodi & catheteres, id eſt καθετῆρες, atque item clyſteres,quibus in uulua cauſatione ſeſe oſtentante, intro medicamina infunduntur.Ex forma eadem nuncupantur otenchytæ, id eſt ὠτεγχύται. Catheteras proprie fiſtulas in directum foratas intelligunt,quibus in ueſicam medicamenta infundimus.Deſcribitur à Galeno uulua, ἀγγεῖον κυητικόν. id eſt uas fœtū conſeruans. Inſignis eius affectio eſt,ubi σκιῤῥοῦται, id eſt obdureſcit.Scirrhi ſimile eſt,quod in uuluæ collo nuncupatur ſcleroma,id eſt σκλήρωμα. Habetur apud Paulum hyſterica pnix,ſiue πνὶξ, quam uertere ſuffocationem poſſumus. ἐμπνευματοῦται quandoq;,id eſt tumeſcit ſpiritu, ex frigiditate interdū,aut ἐκ δυστοκίας, hoc eſt partionis difficultate: ore præfarcto obſtipatoq;, uel etiam θρόμβου παρασφηνωθέντος ἐν αὐτῇ, hoc eſt, thrombo ſiue malis grumum dicere, in eo amplius concreto. Inuenies item ὑστέρας πρόπτωσιν, quam recte procidentiam uuluæ dixeris.Fit in ore interdum & φίμος. Sunt eadem quoq; parte ῥαγάδες ex partione uiolenta:nam & ῥαγδαῖος impetuoſus dicitur.Ipſam uero pariendi moleſtam difficultatem δυστοκίαν, ut ſignificauimus uocant, uel parientis ratione, uel infantis, aut τὸ χωρίον, craſſi nimis aut prætenuis. Oblædit aer extimus quoque, caloris ui, aut frigoris. Appellatur uero χόριον, quia ſit χώρημα, id eſt infantis alueus: aut quia χορηγεῖ, id eſt ſuppeditat ei cibum. Embryon porrò duplex ambit tunica: interior, quæ & tenuior eſt, ac mollior:Amnion ab Empedocle appellatur, ut auctor eſt Pollux: exterior uero chorion.Intra muliebre pudendum eugion eſt,ſiue hymen integritatis argumentum.Ea uero neruoſa intelligitur exilitas, quam primus conuellat congreſſus. Ecbolia dicunt me-

dicamina

dịcamina, eĳciendo fœtui comparata, phthoria item uocant: nam atocia cōceptum præpediunt. Apud Ariſtotelē comperias, ecryſin nuncupari partus effluxum intra diem ſeptimum. At ad quadrageſimum ectroſmos dicitur. Illud ſanè admiremur licet, quod prodit Dion, Pſyllos eſſe omnes uiros, neq; enim compertam eſſe Pſyllam fœminam. φύονται δὲ, inquit, ἐξ ἀλλήλων. Natos experiundi gratia ſerpentibus obiectant. Hinc doctè admodum, & ſcitè Pſylleos nuncupamus, qui pſyllos agunt quodammodo, obtrectatorum occurſantes ueneno. Rhoicas mulieres uocant Græci, quibus è locis diſtillationes contingunt, toto ſe illac expurgante corpore, menſium omnino ratione diuerſa. Locarium ad locos muliebres attinet nihil, ſed ea uoce intelligimus, inquit Varro, quod datur in ſtabulo & taberna ubi conſiſtant: unde Martialis illud liquidò explicatur, Hermes diuitiæ locariorum. In quo fluctuat Domitĳ ſententia. Loculatæ areolæ pictorum. Et loculatæ piſcinæ, ubi diſcluſi habentur piſces diſpares, ſunt apud Varronem. Dici & laciniatæ poſſunt, ex Columellæ octauo libro, qui lacinias uocat partes diuiſim ſeiunctas. Locularem reſinam legimus in Palladĳ libro tertio. Vtriculos dixit Plinius frugum tuniculas, quæ ſi exterantur, gluma iam nuncupatur, uel acus.

Septenarĳ ratione, intima corporis cōſtare: item extima. De ſeptenario paucula. Cap. XXIIII

ADĳciamus porrò Macrobĳ ex Naturalium priore libro ſentenriam præclaram, qua comprobat is, humani corporis tam inrima, quàm extima numeri ſeptenarĳ ratione conſurgere. Septem, inquit, ſunt intra hominem, quæ à Græcis nigra membra uocantur, lingua, cor, pulmo, iecur, lien, rhenes duo: ſeptem item alia cum uenis & meatibus quæ ſingulis adiacent, ad cibum, & ſpiritus reciprocrationem deſtinata, guttur, ſtomachus, aluus, ueſica, & inteſtina principalia tria, diſſipium, meſenterion, hira. Septem ſunt quoq; gradus in corpore, qui dimēſionem altitudinis ab imo in ſuperficiem complent, medulla, os, neruus, uena, arteria, caro, cutis. In aperto item ſeptem ſunt corporis partes, caput, pectus, manus, pedesq;, & pudēdum. Item quæ diuiduntur, nō niſi ſeptem compagibus iuncta ſunt, ut in manibus eſt humerus, brachium, cubitus, uola, & digitorum nodi terni. In pedibus uerò, femur, genu, tibia, pes ipſe ſub quo uola eſt, & digitorum ſimilirer nodi terni. Et quia ſenſus eorumq; miniſteria, in capite natura, uelut in arce conſtituit, ſeptem foraminibus ſenſuum celebrātur officia, oris, deinde oculorum, narium, aurium binis. Quare numerus hic torius fabricæ diſpenſator eſt, ac dominus. Sed occurrat fortè nunc aliquis, ecquid iſta corporis humani ſtructuram faciāt auguſtiorem? Reſpōdendum uerò, facere utiq;, quoniam numerus hic perfectionis plenitudinem cōtinet. Nam & Cicero ſeptenarium eſſe rerum omnium nodum pronūtiat: quippe geminam uim obtiner uinciēdi, quia ambæ partes eius uincula prima ſortitæ ſunt, ternarius cum una medietate, quaternarius cum duabus. Porrò is eſt perfectus numerus, qui ex pari cōſurgit atq; impari: nam impar numerus mas, par uerò fœmina creditur. Sed & numeralis ſcientiæ ſtudioſi patris appellatione imparem cenſent, parem uerò matris. At dicat quis, ineſt uirtus hæc alĳs item minoribus numeris. Ineſt quidem, ſed ut ſeptenarĳ partibus. Poſſem hoc loco argumentis peruincere, totam in utero infantis fabricam iſto diſpenſari numero, necnon totam hominis uitam: ſed ſupereſt de hac re pragmatia, ubi pleraq; attingemus. Quæ modo allata ſunt, præmonſtrant, dum ne cæcutiamus, diuinæ maieſtatis ſapientiam, à qua tot tantisq; inſigniti bonis ſumus, ut in delicĳs eſſe nos, fateamur neceſſe ſit, modo ſuccinat unuſquiſq; ſibi, Noſce teipſum. Nec Origenis delyramenta recipiat, Adam peccante, imaginem dei perĳſſe, quam ſententiam, ut alia prætercam, quæ non omiſit Epiphanius, illud facile ſubruit apoſtoli Pauli, qui euangelicam doctrinam ſua prædicatione compleſſe creditur, Vir comam nutrire non debet, quum gloria & imago dei ſit.

Summum hominis bonum eſſe in deo, non in uoluptate aut potētia uel uirtute. Impietatis humanæ taxatio. Cap. XXV

HAec habui de hominis præcelſa natura, quæ in literas commētatione iuſta promerem. Ea labore nō paruo ex diuerſis cōgeſta, ſi exactius quis paulò humanior uocarit ad librā, fatebitur (opinor) quod initio aſtruximus, Hominem eſſe miraculum magnum atq; diuinum: ſed tum equidem maius

etiamnum miraculum, ſi tanta diuinitatis cura & prouidẽtia inenarrabili & creatus & ornatus, & ſingulis momentis connutritus, defenſus, ad uitam uerè uitalem tota ui prouocatus, ut plerunq; fit, ſenſibus mancipatus obbruteſcat diro peccatu prorſum, nobilitatis, & finis oblitus. Ac ſacrum illud numiſma non concidat modo exculcetq́;, ſed aggere adobruat altiore, ut ſcelerum labe preſſus altiſſima uix dici arbor queat, iuxta illam ueterum ſapientium animarum tropologicam tranſmigrationẽ. Eſt profectò, ut ab noſtræ religionis patribus aſtruitur, & nos ſuprà attigimus, ſummum hominis bonum, etiam ſi in zonula ſuperſit nihil, æterna, & ultramundana uita, Summum malum antithei conſortium impijſſimi, & mors prorogata in infinitũ. Præclare ſiquidem ut omnia, decimo Ethicorum philoſophus: Oportet, inquit, non quod monent nonnulli, humana nos ſapere, quod ſimus homines, nec mortalia, quia mortales, ſed quoad effici poteſt, immortalitati ipſos nos aſſerere, cunctaq́; efficere, ut ea degamus uita, quæ ab eo profluat, quod in nobis eſt præſtabiliſſimum. Qua ratione Homerico more nuncupãtur homines θεουδέας, ideſt deo ſimiles, ſicut mali nunc ceruis aſſimulantur ab eodem, nunc tygribus aut leonibus. Verum diuerſi abeuntes in terrenam deuergentia quadam reflectimur naturam, hanc tractamus unam fallacioſis illecti oblaqueatiq́; ambagibus, hanc cogitamus, huic inhæremus affixi, efferamurq́; adeo ut perſæpe quod M. Cato dicebat, Succidias humanas faciamus. Sed imperitiores miremur minus, quoniam (ut dicitur) nec Falernum canes. Inter eos qui ſibi ſapiẽtes uidentur, mira eſt de felicitate diſceptatio. Nec illud perſpiciunt ſaltem, utcũq; bellicum canant, inferãt ſigna, diuerſam aciem impreſſione ualidius facta, fundant fugentq́;, commori omnes perinde ac bruta. Bonumq́;, ni pernicioſior ſupereſſet animæ interitus cum æternis pœnarum cruciatibus: quãdo (uti fertur) dei ſummatis teſſeræ nunquam nõ recte cadunt, ac illius iudicio præcipue excuſſo fieri impoſtura nequit, quoquo nos torſerimus, uel Proteo multiformes magis. Nil ſuſpici animaduertas, rapi omnes calle quidem diuerſo, errore tamẽ uno, quò ab parẽte reuellimur, ueluti hac una ratione naſcamur, ut uel uoluptatibus irretiti, in earum titillationes ſcylleum tenidentes caput animamq́; demergamus. Aut ui craſſemur in proximum, omnia nobis corrogantes uendicantesq́;: aut ſcientiæ inanis gloriolam captemus. Erumpere agminatim maxime uideas, qui uoluptate cuncta metiantur, nilq́; habeãt ratum, nil penſum, niſi quod ex illius fuerit decretis. Siquidem eò paſſim ab mortalibus cõcutritur, ut Seneca inquit, ubi uoluptatis laus inſonuerit. Sed pullatos nil moremur. Eudoxus philoſophus, nec aſtrorum inſcius, eſſe ſummum bonum uoluptatem, ut illi uidebatur, inde colligebat, quod eam affectarent omnia. In quam ſententiam toto pede Philoxenus iuit, & ut Ariſtotelis monumẽta teſtantur, γεράνου λάρυγγα ηὔχετο ἔχειν, gruis collum ut haberet, exoptauit, quo diutius bibẽdi edendiq́; titillatione poſſet perfrui. Iam paſſim commonentem audias,

Ite (ait) ò pueri, pariter ſudate medullis
Omnibus inter uos, non murmura ueſtra columbæ,
Brachia non hederæ, non uincant oſcula conchæ.

Et Perſarum rex Xerxes nouæ uoluptatis repertori præmium conſtituit. Hinc eſt & Ephesiorum nobile decretum, qui (Strabone tradente) cum ſingularis modeſtiæ ac frugalitatis uirum Hermodorum eieciſſent: Nemo, dixerunt, apud nos frugi ſit, nemo unus excellat, uel ſi excelluerit, abeat. Quo nomine dignos fuiſſe qui ſtrãgularentur omnes, pronuntiauit Heraclitus cognomento σκοτεινός, ut planè impudicos, expatratores, fures, perperos, appetones, tenebriones, ut mihi ſic interim loqui permittam, nec tamen ſine exemplo. Pleriq; etiamnum ex philoſophis ita uoluptatis imaginem concipiunt, ut illã in ſolio ſtatuant regio, ueluti humanarum planè reginam rerum. Quod uerò ferendum minus ſit, uirtutes ei ſubijciunt ut famulas, nutum quoq;, ne quid indignationi deſit, obſeruantes, ut eueſtigio, quicquid uiſum illi fuerit, exſequantur, tanquam illuc demum productio hominis ſpectet, ut cibum potumq́; delectamentis implicitus percolet: ut in Quæſtionibus Seneca dixit ſeueriſſime: ac libidine omnifaria diffluat conturbetq́;. Quum tamen ſciant, ab Antiſthene pronuntiatum, inſanire ſe malle, quàm uoluptate deliniri. Et recte ille quidem: nam quintodecimo Punicorum apud Silium ita legimus,

Quippe nec ira deûm tantum, nec tela, nec hoſtes;

Quantum

Quantum ſola noces animis illapſa uoluptas.
Ebrietas tibi fida comes, tibi luxus & atris
Circum te ſemper uolitans infamia pennis.

Alij uero Liuianũ illud aſſidue mente repetunt, & uerbis identidem ingerunt. Regnum res eſt inter deos hominesq́ pulcherrima. Reges putant deos eſſe terrenos, qui ab exili tenuiq́ initio coorti ad præcelſæ maieſtatis inſtar excreuerunt emicueruntue. Quod & Anataricum dixiſſe quandoq́, proditum memoriæ eſt. Hinc & illud Cæſaris tyrannico ſpiritu tumentis in Alpium tranſitu: Mallem hic eſſe primus, quàm Romæ ſecundus. Equidem præfici gentibus, longe lateq́ ſummotis omnibus, imperitare, honeſtiſſimum cenſeri poſſet, ni ita nos inſtrueret Seneca, Simul iſta poſuit cõditor mundi deus, odium & regnum. Proinde & rex ille, ubi amplius diadema expendiſſet: O nobilem, inquit, potius quàm felicem pannum: quid enim, ut inquit Catullus, ſolutis eſt beatius curis? Partim ſunt qui reſectis abdicatisq́ omnibus, uirtutẽ modo amplexentur cõfoueantq́, ueluti ſapiens ſit planè omnia, & ut Horatius inquit,

Vno minor Ioue, diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex deniq́ regum.

Profecto non abnuerim eſſe uirtutem altum quiddam & eximium, multa undiq́ ſplendoris luce circumfuſum, ſi modo recta inſiſtas uia, nec quod multis uſu uenit, ἄνευ τοῦ πράττειν philoſopheris, ac μέχρι τοῦ λέγειν: etenim adnexum uideo ſuperbiæ ſtuporem, & quod grauiſſimum eſt, inſcitiam aut negligentiam eius, qui omnium eſt uirtutum pater & largitor. Quanti demum ſcientia eſt impietate conſtipata? Immo quid inauſpicatius, uel ut κυνικώτερον dicam, quæ eſſe fœtutina ſpurcior poteſt ac fœdior? Expende conſpectius, Tument colla ſapientium, riget ceruix, os obſignatur: dum intra ſe neſcio quid cornicantur, uel ſtupentibus in terram oculis, ut inquit Hieronymus, tumentia uerba trutinantur, Vt ſi præconem addideris, incedere præfecturam putes. De deo nulla, aut rara prorſus fit mentio. Quid cum Platone mihi, quid cũ Ariſtotele? ſi laudibus perſtrepunt ſcholæ, reſonat forum, animam ſuppliciorum diritate diſtrahi audituri, ac uiſuri ſunt inferi? O felicitatis infeliciſſimum genus. Quid porrò cum felicibus æui tam breuis, immo uerò nullius? Quid quod præciſa combinationum ratio in corporeis rebus, & noti coaptatio ad ignotum ſcita, congruaq́ humanum ſupergreditur captum? Quo ſanè argumento expreſſum Socrati eſt, uti ſe unum modò prædicaret ſcire quod ignoraret. Quando & aſtruit Solomon, cunctas res difficiles, ac ſermone inexplicabiles. Et alius diuini uir ſpiritus abſconditam eſſe profatur ſapientiam, & intelligentiæ locum ab cunctorum oculis uiuentium. Quin & ſcientiæ profundioris Ariſtoteles in prima philoſophia, eiuſmodi nobis difficultates oboriri ſcribit, in natura manifeſtiſſimis, quæ nycticoraci offundantur ſolem inſpectare tentanti. Hinc eruditorum nobilis eſt illa coniectatio: quum ſcire expetant omnes, nec fruſtra omnino eſſe appetitus queat, deſyderare quenq́, ut ſe ignorare ſciat. Quòd ſi plene, affatimq́ aſſequamur, doctã prorſus nos aſſecuturos ignorãtiam: quo nil magnopere perfectius poſſe homini obringere, quàm ut in eo quod eſt illi genuinum, comperiatur doctiſſimus. Qua in re tanto item quis cenſetur doctior, quanto ſe recognorit indoctiorem. Quæ quum ita planè ſint, expergiſcere infelix anima, reſipiſce: quid ueneris, amplius ad examẽ reuoca: quid ſis, metire. Miraculum eſſe, te docui, & quidem diuinum, addidimus uenerandum & adorandum: docuerat, addideratq́ prius Aegyptiorum regalis ſacerdos Mercurius. Tu uero diuini adiectionem exhorreſcis, ſarcinale brutum ſponte & conſulta opera amplexaris, & perficis: ueluti graui libramento plumbi recellis ad ſolum. Maximũ dici miraculum mauis. Quid enim maius quàm diuinam imaginem, immortalem, tot, tantisq́ luminibus illuſtratam, tam lato, tamq́ numeroſo bonorum agmine obuallatam, cœnoſa ſemet ac rediuiua fœditate circumlinere, glomerariamq́ ac ſanguinariam, & uirgilianum Vcalegonta ſubinde referentem, ingruentis ſecũram mali, brutum induere: dictum enim ueteribus eſt, hominum effigies habere animos ferarum: Illum uero omnia ſupereminentẽ, luminum, ac bonitatis patrem, qui nos ab angelis paulo minus deminuerat, qui uultus ſui lumen ſignauerat ſuper nos, aut ruditer neſcire, aut per ſummam impietatem conſertis (ut dicitur) manibus negligere? Hac ratione eſſe cœpit bulla hominis uita, humana omnia pul-

uis atq; umbra, Magiſtratuum inſtar, quos dicunt codicillares, qui dignitatis contenti nomine, à re abſunt procul. Nec tot fuerint notariorũ puncta, quot noſtrorum ſunt detrimenta temporum. Nos tamen nil omnino Neuianum illud attendentes,

Pati neceſſe eſt, multa mortalem mala:

eum qui ſolus eſt, fuit, erit, liquimus, ad imaginoſa reclinamus. Vitalis lux nobis erat contributa, ut per illius eſſentiam ueram, unicam, fœcundiſſimam, & nos aliquid eſſe inciperemus uere, unice, fœcũdiſſime. At nos terrena reſpectamus, quum animas noſtras eſſe uoluerit præpetes deus, non inferas, uel tanquam chryſomallas oues, ceu cum Epicuro ſuccinentes, Quod ſupra nos, nihil ad nos: mentis inſtantia et uigore hebetato. Nec aduertimus, mortalem eſſe hanc, & per momenta euaneſcentis naturæ prouinciam. Sed utinam unicus ille, uerus bonusq; ſummi patris, ſummus filius, humanæ impietatis diuino & pretij incomparabilis ſanguine, in terrarum conſpicua altitudine ineffabiliter profuſo, expiator infinitus, ita quandoq; mentes omnium ſuæ claritatis fomite incendat illuſtretq;, ut nouum hominẽ induamus omnes, & quod abſtulit peccati labes, reſtituat pietatis candor, qua efficiamur una uelut argentum purum putum ac emaculatũ & candefactum, nullaq; ſit dies μητρυιά, ἀλλὰ μητέρες πᾶσαι: ubi iuxta prophetici afflatus proloquium in domini montem conſcenderimus, in ſemitis eius ambulantes. Quibus etiam ſi fuerint uti coccus peccata noſtra, dealbabuntur tamen, perinde ac nix. Deus omnipotens mirabilia facit ſolus, dei inſtrumentũ homo eſt, ad magnifica perpetranda accommodum. Sed tamdiu mirabilia exſequitur feliciter, quamdiu diuino morigerum ſe præſtat artifici. Proinde bracteatum illud recinendum ſæpius, Viuendum eſſe hodie, quando qui cras uiuit, nunquam uiuit. Quòd ſi hodie expetis uiuere, deo utique uiuendum, quippe in uno eo heri & cras non prorſus aliud ſunt, quàm hodie. At hominũ pleriq; male uiuunt hodie, cras ſolum bene. Cæterum iam hinc nos ad Muſarum noſtrarum guſtum & ſaliuam conferemur, eo tamen præſcripto, uti reſpicere liceat, ne prorſum refugæ credamur, dum Cleanthis reclinemus ſpinas, & contorta etiam Chryſippi.

LODOVICI CAELII RHODIGINI IN LIBROS ANTIQVARVM lectionum Præfatio quinta, ad præcellentem philoſophum & medicum Nicolaum Leonicenum.

SCis, opinor, uir eminẽtiſſime, in ſtudiorum meorum (ut ſic dicam) infantia, Ferrariæ prima moralis philoſophiæ ſtipendia tuo me ductu & auſpicijs feciſſe. Quàm uero ex eo tibi multiplex eruditio tua & lectio tantumnon infinita, ingenium feraciſſimum, & omnium capax memoriæ theſaurus: addo etiam Græcæ Latinæq; facundiæ ſcientiam præſignem, quam eruditus ita es, ut excellas: hæc inquam omnia, quàm tibi me affecerint addixerintq;, ſum ipſe mihi teſtis uel locupletiſſimus. Sed animaduertere potuiſti tu quoq;, nec enim tibi defuit unquam obſeruantia mea: quæ auctior reddita in dies facturo nunc mihi publicam materiam, quicquid in literarum quaſi palæſtra peruigilatum ad hanc horam eſt, amplius expreſſit, aurem quodammodo peruellens, ut te ueluti clariſſimum artium bonarum lumen in huiuſce gloriæ, quantulacunq; ea ſit, participatum clementer aduocarem. Ita enim futurum, ne officij tui & meritorum in me dilapſa uideatur memoria. Eſſe quidem repenſionem hanc operæ leuioris, ac pedariam, nil me fallit: etiam ſi ſcruta ut uendat, ſcrutarius laudat: ſed & quæ nec uerti uitio poſſit, aut debeat, quando ſalſa tamen mola litare creduntur, quibus defuerint thura. Te quoq; in excelſiſſimo doctrinarum faſtigio ſurrectum ſtare, dilucet arbitror, & norunt omnes. Quo ſanè nomine temeritatis agi poſſe mecum, animaduerto, ut qui nugalibus forſan inuentis altitudinem tuæ contemplationis ineptius obſtrependo auocandoq; uidear interpellare. Etenim ſcitum illud eſt, Muſcas ab aquila non cerni. Et quis agat in ſcæna geſtum, ſpectante Roſcio? Cæterum uir præcellens præſto mihi parte hac Platonis ſententia diuini eſt, qua ſcribit is, reſponſum quandoq; ab Ammone, Pluris ſe Lacedæmoniorum aptam facere orationẽ, quam aliorum munera uel opulentiſſima. Quæſtum tibi laudis ac gloriæ com-

pendium

pendium ijs magnum nõ pręmonſtramus,ſed pectoris intima proſpicienter reſeramus, ut gratum memoremq; me iam hinc noris agere diſcipulum, cordiq; ac memoriæ inſigniter habere,qua me hilaritate, quàm miti oratione adeuntem,etiã ſi à ſole occaſo ſæpius,hærentemq; exceperis aſſidue,Quod phaleras nil moteris, & nomina uana Catonũ, patefactis ingenuè facundeq;,quibus uelut moramentis moleſtioribus tenerer implicitus.Quo fit,ut quum immenſa ſint quæ inde tibi debeãtur, inſita uerò imbecillitate pauca uel prorſum nulla queam præſtare, in hoc reclinarim diuerticulum, ut procliue ſaltem, nec (opinor) ingeneroſum animi propoſitum ingererem tibi, inq; memoriã cæteris datem:& quod ille apud Senecã facit, Ipſum me oblatum uellem,etiã atq; etiã comprecatus,munus iſtiuſmodi,quale id cunq; ſit, boni conſulas,puteſq; cæteros,etiã ſi ampliſſima contribuunt,plura tamen multo ſibi relinquere.Qui ipſum ſe tradit, reliqui ſibi facit nihil.Et fuerint hæ quidem ἀντὶ ἀγαθῶν ἀναθήματα.

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI ET QVINTVS.

Hiſtoria iucunda belli in Venetos geſti,qua tempeſtate nobis iſta elucubrabantur. Cap. I

EQVIDEM ſi alias unquã res hominum eſſe omnino nihil, & ſtatu incerto, quam dicunt περιφοράν, rotari omnia, concipere licuit, id clariſſimum diuina potentia, nobis iſta prodentibus effecit: ut ſi quando in dubium uenerit, Eſſet'ne prouidentia ulla,nunc luce conſtiterit clarius, uigere præpotẽs numen,cuius nutu uel minima quæq; dirigantur diſpenſenturq;. Quo enim tempore commentabamur iſta, exortum eſt atrox in Venetos bellum,conſpirãte in eos uniuerſo occaſu. In primis uerò Romanæ eccleſiæ pontifex longe clariſſimus Iulius, eius nominis ſecundus,aduerſum præpollens terra mariq; imperium ſpiritus erigere auſus eſt, reuocaturus ciuitates eccleſiaſtico imperio ſuperioribus annis ui ademptas. Sed ad tantam belli molem prætenues erant animi ingentis uires:peregrinis ergo auxilijs opus uidebatur,ne uana fieret ſine robore indignatio. Adiunctus igitur Maximilianus primum imperator,mox & potẽtiſſimi reges duo,Gallus, Hiſpanusq;.Aderant in Italia parati ad partes reguli aliquot, Alphonſus Ferrariæ dux, cui pater Hercules fuerat,ſingulari prudentia uir, & in bellicis rebus cuilibet ferè ueterum comparandus. Eum nos uiuentem uidimus ſæpe, nec ſine admiratione præſigni, quum prouerbij uice paſſim tota Italia uſurparetur Herculis ducis calliditas,cui plus ineſſet ingenij, quàm cæteris omnibus, quotquot bellandi uſu cenſerentur ab Alpium radicibus ad fretum.Eum Veneti annum uigeſimum ſeptimum ante quàm nos hæc promeremus in literas,illato bello ex contẽtione de finibus, bona principatus parte exuerant:ademptum enim Rhodigium metropolis regionis eius, quam inter Padum Ateſinq; poſitam Policinum uulgò dictitant, Cheroneſum Græci, ſed & Latini nuncupãt: Interluit Plinij teſtimonio nobilis Tartarus.Apparent multis locis Philiſtinæ foſſæ ueſtigia,cuius eſt apud eundẽ mentio. durat etiamnum nomen, ſed paulum modo luxatũ, qui uetuſtatis mos eſt,Piſtrinam dicunt. Adempta & oppida duo iuris Rhodigini Lendenaria,& Abbatia,ademptus & agrorum numerus magnus, qui fertilitate ac frugum bonitate certant cum optimis quibuſque,ut non minus uerè dici poſſint Italiæ ſumen,q; olim Roſeæ campos dixerat Vopiſcus Cæſar.Iniuriæ tam inſignis memoria perurgebat filium:qui paternæ uirtutis hæres quoq;, ac multis nominibus Veneto infenſus,ſumma ui affectabat,reuulſas ab corpore uelut particulas pro uirili in integrum reſtituere. Affuit & Franciſcus Mantuanus marchio,ut nunc loquimur, cuius maiores ijdem Veneti male mulctaſſe uidebantur. Affuerunt & alij, qui omnes tanquam ad commune incendium reſtinguendum coorti conſpiratu mirabili, Venetum undiq; infeſtare cœperunt

runt. Gallorum rex Lodouicus Italiam ingreſſus copijs egregiè ad belli uſus ſimul ar-
mis, ſimul ductoribus ac bellandi peritia inſtructis, ad quadraginta fuere hominum mil
lia, citra Abduam fluuium ferè millibus paſſuum duobus conſedit. Pontificis exercitus
Fauentiam Rauennamq; inuaſit. Venetorum copiæ ad quinquaginta hominum millia
Gallis ſeſe obiecerant. Defecerat oppidum nomine Triuilium ad Gallum. Id ſitum eſt
in Abduæ ripis. Aduam uocat Polybius. Eo nomine inflammatus ira Venetus, & indi-
gnatione præceps ſumma ui id oppugnare adortus cepit. Vbi nullum non crudelitatis
genus in oppidanos æditum, quanquam ducibus inuitis. Ciues interfecti omnes cum
puberibus. Patuerũt ad libidinem uiliſſimi cuiuſq; infeliciter natæ uirgines mulieresq;.
Viceni triceniq; miſeras etiam in propatulo conſtuprabant. Nec ſacris corporibus ira
pepercit uictoris. Oblatam audio CHRISTI ſuffixi tremendam imaginem, additis,
quas tempus exigebat, luctuoſis precibus. Sed cæca rabies, in ſuamq; ſurda perniciem
exculcat omnia, æquatq; ſolo. Dictu nefas eſt, quod ſequitur, & ipſe narraturus contre-
miſco, quod militaris impietas perficere non expauit. Conditorium ſacroſancti corpo-
ris, in quo reſtituti omnes ſumus, rapturus auariſſimus miles, ineffabilis myſterij panem
dicam, an uerius dei præpotentis filium profudit, ut uilius neſcioquid, ac gaudio geſtiẽs,
quem ſupercæleſtis natura reformidat, laudant cęli, ueneratur quicquid eſt, humi etiam,
ut opinor, liquit iacentem. Sed audi quod inſecutum eſt, Haud ita multo interiecto tem-
pore, diſcordi ab hiſce belli primitijs exercitu Veneto, pars una Gallum, Prandinũ op-
pidum haud ita ab flumine diſſitum inuadere cogitãrem, ducentis fermè ab fluuio paſſi-
bus audacius adorta eſt inter Caſſianum, Triuilium & Riuoltam ſiccam, id loci nomen
eſt. Ibi commiſſo prælio acri, uictor Gallus, tum conſilio & uiribus, tum bellicis tormen
tis, quæ inter uepreta mirabili arte defixerat, ad decem millia hominum confecit ex ho-
ſtibus. Machinas omnes, quæ innumerabiles erant & pretioſiſſimæ, cepit. Captiuorum
numerus, & ſpoliorum immenſus. Tantus uerò Venetum terror inceſſit, ut equitatus
omnis turpiter ſeminudus fugæ ſe mãdaret, tam præcipiti curſu, ut per multa millia paſ-
ſuum munimenta equorum, hominumq; abiecta paſſim uiſerentur. Nec tamen incruen-
ta ſtetit uictoria tunc Gallo: quinq; ferè milia deſyderata. Quod ſi, ut prædicant pleriq;,
ambitione reſecta, Bartholomeo Aluiano, qui in hoſtes impreſſionem fecerat, comes
Petilianus opem ferre non recuſaſſet, non mediocri clade conſtaturam fuiſſe Gallo pu-
tant eius diei pugnam. Cæterum utcunq;, ab eo prælio tam improſpero, tamq; ominoſo,
ut mox euentus docuit, inſigne ſpectaculum cunctis gentibus de ſe præbuit Venetum
imperium. Siquidem ueluti accisæ forent omnino uires urbis paulo antè florentiſſimæ,
exercitum militibus conſcriptis reparare, ciuitates confirmare, ualido impoſito præſi-
dio, Venetus negligere eſt uiſus. Scires altius, quàm pro ſpecie infixum uulnus ſtare.
Nec id ferè latuit. Nam quum accepta foret clades quartodecimo Maij, ſalutis anno
milleſimo quingenteſimo nono: intra diem tertium & uiceſimum amiſit Venetus Ita-
liæ principatum nõ paruũ, ad lacunas ſuas tãtum non infeliciter redactus. Mira certe res
fuit, tam breui ſpatio exui imperio, quod deſudantes maiores uix annis centum, maxi-
mis artibus domi belliq; adminiſtrata republica, ciuitati omnium nobiliſſimæ adiece-
rant. Admirationem augent urbes munitiſſimæ, quæ ueluti dato ſigno, ad hoſtem nulla
prorſum ui expectata defecerunt. Arripuit ergo Gallus Cremonam, Bergomum, Bri-
xiam, oppida multa, quæ in regionibus illis uiſuntur. At imperator ſedens etiamnum do
mi, & (quod aiunt) poſt principia conſtitutus, nec uiſa omnino Italia, Vincentiam, Ve-
ronam, Patauium, ubi tunc nos iſta euigilabamus, Goritiam, Tergeſte, totum Iulij fo-
rum, Vtino excepto. Alia ex parte Pontifex ad uexillum reuocauit eccleſiaſticum Ra-
uennam, Fauentiam, Ariminum, Ceruiam. Ferrarienſis dux Rhodigium, & reliqua eius
loci ſumma alacritate recepit. Cedit hoc in laudem Cheroneſi noſtræ plurimam. Ab
ea intercepta prius non deſiiſſe Italiam Herculis ducis ingenio agitari motibus, dum
poſſeſſione Venetos deturbare ſtudet. Quin & ipſum hoc tam funeſtum bellum illinc
parte plurima pullulaſſe conſtans opinio eſt. Adiecit imperio Alphonſus Montem ſili-
cis & Atteſte: unde principes Atteſtini creduntur cognominati, quos Eſtenſes dictitat
imperitum uulgus. Id poſtea quàm reſciuere Veneti, negotio ad ſenatum relato, credo,
alia ſuper aliam nuntiata clade, principes alioqui prudentiſſimos, & Leonardum in pri
mis

mis Lauretanum tunc Venetiarum ducem adeo concepta uicit indignatio, ut e ueſtigio decerneretur, copijs omnibus quum terreſtribus tum naualibus petendum eſſe Rhodigium, atq; ita æquādum ſolo, ut deinceps Rhodigium quæreretur Rhodigij. Cæterum ubi id amplius perpendētibus mox eſt uiſum irati potius ſenatus conſilium, quàm principum electiſſimorum ſententia, antiquata ſtatim res eſt. Porrò utcunq; imperatore nimio plus ceſſante, quum ſine præſidio eſſet omnino Patauium, Venetus, qui paulo antè de ſalute publica deſpondere erat uiſus, oblata rei benè gerendæ opportunitate, ad ſextumdecimum calendas Sextiles, ad ſolis emerſum cum delecta manu equitum leuis armaturæ prius, mox & peditum, qui cladi ſuperfuerant, Patauium irrupit. Adeoq; inopinata res fuit, ut in foro prius diui Marci uexilla ſint uiſa, quàm ullus omnino hoſtium præſenſerit aduentum. In quo mirari licet Venetorum illuſtrem clementiam, capta erat ui quodammodo urbs Italiæ clariſſima, ſuperfuit illis tamen altitudo animi tanta, ut citra ullam omnino cædem tranſacta res ſit, etiam ſi defectione fuerant uehementer commoti, quod Venetæ urbis eſſe ueluti cor, Patauium uideatur. Ceſſere in prædam Iudæi modo, necnon domus omnes eorum, qui nouis rebus ſtuduiſſe uidebantur, in quorum aliquot Venetias miſſos ſæuitum amplius eſt, & certe Patauina nobilitas inſequentibus temporibus, atrociſſimò ex defectione conflato odio, tantumnō ad extrema dilapſa eſt. Vidimus ipſi per ſummum terrorem milites auide propoſita diripientes bona, clamores diſſonos hinc inde audiebamus inuicem ſe uulnerantium prædatorum & fœminarum ſeſe afflictantium, impuberumq; miſerabiliter fortunam deplorantium ſuam. Affuit & ruſticorum uis magna, quibus connitentibus maxime confecta res erat. Proinde in prædæ partem irruebat efferata illa quoq; multitudo: unde, ſicuti neceſſe erat, tumultus obſtrepebat intolerabilis, inſueto præſertim, quando & incognitum erat, quo'nam progreſſura foret uictoris ira, expectante unoquoq; cædem, incendia, rapinas, ſuſpendia nobilitatis Patauinæ. Sed clementius mox acta omnia. Ex Veneto exercitu uiolentius, & præter inſtitutum graſſantes pleroſq;, rapienteſq; uidimus gula fracta paſſim tota urbe propendentes, ſeueriſſimè pœnas exigente Andrea Grito, quem tum copijs Venetus præfecerat, quiq; annis aliquot pòſt dux eſt Venetiarum creatus, & nos patriæ nomine gratulatorium illi Panegyricum diximus. Inſequenti die capta arx quoq;, deditionem faciente Leonardo Dreſano Vincentino nobili, qui Imperatoris nomine Patauium fuerat ingreſſus. Capti ibi quoq; ciuium multi, omnes Venetias miſſi. Paulo pòſt & Patauini alij, qui modo ſuſpicionem aliquam de ſe facerent. Eodem impetu recipitur Mons ſilicis, Atteſte, Montagnana. Contigit & mira res: plebs omnis, nō Patauij ſolum, ſed alibi quoque pro Veneto imperio ſtare, ruſtica turba eòdem tendente. Qua etiam latenter graſſante, Mantuanus marchio Franciſcus rei militaris peritiſſimus, & imperatorijs artibus inſigniter periluſtris apud Inſulam Scalæ, id in Veronenſi agro loci nomen eſt, interceptus Veneto traditur, ductuſq; Patauium diui Laurentij die, qui eſt Auguſti decimus, confeſtim & ipſe Venetias mittitur. Iuſſu deniq; Pontificis diu pòſt liberatus, in patria ſe in poſterum continuit. Eodem ferè tempore affuit Imperator exercitu numeroſiſſimo Patauium expugnaturus. Erant in caſtris præualidarum gentium peritiſſimi ac fortiſſimi milites, Germanus in primis, deinde Gallus, & quum a rege tum ab Pontifice miſſi Hiſpani. Nec Italicæ uirtutis flos deerat, Hippolytus Atteſtinus, & idem Alphōſi Ferrariæ ducis frater, uir animi excelſi, uirtutiſ expertæ, ingenij ſemper in numerato, & rerum nouarum auidiſſimi eos ductabat. Erat hic quidem honore Cardinalis ac Pontifici gratiſſimus, ſed Herculi patri ſimilior, quàm eius loci ſacris uiris, Veneto infeſtus in primis ex antiquarum iniuriarum memoria. Quamobrem paternis odijs nimio plus imbutus uim magnā tormentorum ad belli uſus in caſtra conuexerat, quibus mœnia Patauina ſic quatiebantur, ut ſtadiorum ferè trium ſpatio, ea urbis parte, quam Caudam uocant longam, non procumberent ſolum muri, ſed penitus exterererentur. Cæterum miro ingenio & celeritate inenarrabili Venetus introrſum militarem excitauit aggerem per totum ferè urbis ambitum, qua modo uiderentur hoſtes impetum daturi, die noctuq; opere cōtinuato. Adiacebat aggeri extrinſecus foſſa pedum altitudine quatuor, in imo ſubſtratus erat puluis ad apprehendēdum ignem, & omnia fumo incēdioq; momento complenda mirificæ naturæ: ſarmenta puluerem conuelabāt: ſi quādo inſurgeret

geret hoſtis mœnia inuaſurus, ſumma alacritate deuolabãt delectiſſimi pedites lanceis inſtructi, ac introrſum inſidentes imo aggeri, qui ab ea parte accliuis erat, maximo contemptu irruptionem operiebantur. Tantam uerò præ ſe ferebant animi altitudinem, ut ſibi pollicerentur identidem, nihil unquam auſurum hoſtem quamuis audaciſſimum ferociſſimumꝗ, & (quod maximum eſt) miro fortunæ afflatu elatum. Quin & feles lancearum apicibus, orbe ligneo ſuffixo, alligabant, ſurrectiſꝗ in proceſtrijs (ſunt hæc munimenta caſtrenſia) lanceis, iocis militaribus & inconditis hoſtem ad felium uenationẽ prolectabant. Vidimus nos uniuerſa hæc, quumꝗ arderent bello omnia, & ænei globi tormentis excuſſi noctu magis, ſed & interdiu ſæpe circumuolitarent aures, & ſingulis horis pro aris, focis uitaꝗ dimicaretur, tamen etiam ſi terrore tum præſentium, tum iam iam ingruẽtium malorum æſtuaret mẽs, omniaꝗ nõ ſimulacris, ſicuti aſſolet plerumꝗ, atꝗ imitamentis, ſed ululatibus ueris ac ſpirantibus quaterentur, iſta commentabamur. Durauit ſeſquimenſem ferè obſidionis calamitas. Nam repente Octobribus calendis nulla euidenti cauſa, conclamari uaſa iuſſit Imperator, ac re infecta raptim tranſmiſit Alpes. Quo tanto ſucceſſu Venetus, de quo pauloantea conclamatum uidebatur, gloriari plurimum cœpit, ut qui peditum quindecim millibus, equitum leuis armaturæ millibus quatuor, grauis, ſeu cataphratorum non octingentis amplius, quas uires ſub obſidionem ipſam mira celeritate contraxerat, hoſtiles copias, in quibus ferebantur peditum ad octoginta millia, equitum uiginti, ſumma uirtute præter omnium ſpem reieciſſet. Fuit ea æſtate ſiccitas adeo æſtuoſa, uix ut perennes ſuffecerint amnes. Ea res plurimum iuuiſſe hoſtes credebatur, ita ut paſſim militari iactaretur ioco, Deum eſſe Germanicarum partium. Commeatus haud ita arcti habebantur. Quòd ſi diutius oppugnata urbs foret, in tanta hominum multitudine haud dubiè tandẽ uentum eſſet ad inopię ultima. Sed hoſte demigrãte, confeſtim laxior redijt annona. Omnino toto eo tempore terrores urbi inferebantur atroces, tanta Barbarorum multitudine circumſtrepente, ac ſubinde aſſultante. Nuſquam tamen armis mœnia inuadere adortus eſt tam formidoloſus hoſtis. Nec unquam ad certamiuis aleam uentum: ſemel tantum Hiſpani quidam, trecentos fuiſſe conſtat, munimẽta inuaſere, quibus ferro igniꝗ abſumptis, plus deinceps minarum, quàm uis apertæ fuit. Cæterum Venetus iamiam ſibi fidens animoſius, ueluti interceptas urbes repetiturus per magnos imbres Vincentiæ ſigna intulit. A qua nullo negotio deditione facta, belli peſtis Veronam petere eſt uiſa: ſed ibi maior ſe rerum moles oſtentauit: quamobrem deflexit Venetus, Rhodigina Cheroneſo recepta, uelut ſumma ui Ferrariam oppugnaturus, paſſim per edicta euocatis omnibus ad urbis opulentiſſimæ prædam. Aderat claſſis item inſtructiſſima, triremes ad uiginti, aliarum nauium numerus non paruus. Iam progreſſus erat nauticus exercitus aduerſo Pado ad locum, quem uulgò dicunt Guardiam: uicus is eſt flumini adiacens, diſtat Rhodigio ſeptem millibus paſſuum. Ac in Padi ulteriore ripa, quæ agri Ferrarienſis eſt, militaria excitarat munimenta, tormentis omnifariam inſtructa. Promptiſſimus quiſꝗ miles locum tuebatur. Galli uerò, qui Brixiæ, ac paſſim in citerioris Galliæ urbibus hybernabant, Venetorum impetu excitati Veronam citatiſſimi petunt, protinusꝗ Vincentiam inuaſuros ſe, comminantur. Quo terrore Venetus ab inſtituto retractus, Leonicum petere cogitur, agri Vincentini id eſt oppidum. Claſſis interim quamuis terreſtris exercitus præſidio deſtituta, nihilo minus ſuum obtinebat gradum. Præerat Angelus Triuiſanus. Munimento tantum erant equites ferè mille armaturæ leuioris, & pedites totidem. Nauticus miles nulla non die Ferrarienſem agrum peruagatus, ferro & igni omnia deuaſtabat. Bellicis terroribus ſqualebant uniuerſa. Inſederat ea res altius Alphõſo duci, quàm tum præ ſe ferret. Sed rei bene gerendæ opportunitatem opperiebatur. Quæ ubi adeſſe eſt uiſa, contractis Gallorum Hiſpanorumꝗ millibus aliquot, ſuis nimio plus ad omne facinus animo paratis, miro ſtratagemate manipulos aliquot emiſit, qui munimenta inuaderent quidem, ſed mox ſimulata fuga, retrò cederẽt, ſinerentꝗ leuioribus ſe tormentis ſpoliari. Factum id per biduum aut triduum. Veneto inde ſpes creſcere, hoſtiſꝗ eſſe contemptui. At is mox infra munimẽta, ex aduerſo ſtantis in Pado claſſis machinas robuſtiſſimas capaciſſimaſꝗ ad fluminis aggerem impegit, ea arte, ut eo perforato, pilæ ferreæ ponderis maximi ad æquilibrium aquæ excuti poſſent. Adiuuabat negotium fluminis

minis incrementum, quo altiores factæ naues machinarũ ictibus facile ſcopi cuiuſdam modo exponebantur. Igitur ad arbitrium compoſitis omnibus, quicquam eorum Veneto neſuſpicante quidem, dato ſigno, hinc munimentis ſigna noctu inſeruntur: hinc claſſis impetu inenarrabili tormẽtorum ictibus peti, confringi ac comminui cœpta eſt: tantus uerò ſiue ex re inopinata, ſiue periculi magnitudine timor nauticos corripuit, ut paſsim deſilirent in Padum, nec cogitatio ulla uerſaret animum, præter quàm de fuga. Omnibus ergo attonitis, naues aliquot deprimuntur, inter eas inſignis fuit etiam Prætoria triremis, auro ſplendida, & ornamentis alijs regiæ inſtar exculta. Eam tamen mox ducis Ferrarienſis induſtria reuocauit in ſiccum, cõcinnatamq́ cum quatuordecim alijs Ferrariam perduxit. Captæ item naues aliæ non paucæ. Munimenta in fluminis ripa ſtatim expugnata. Fuit ea res Alphonſo magnifica omnino, ac neſcio an cuilibet ueterum par, ſiue ingenium cogites ipſius ducis, ſiue rem ab eo perpetratam, quam ex Atteſtinis nemo unquam ſperare eſſet auſus. Quippe Venetum paulo ante lare terra mariq́ pollentem, ne torue quidem ſpectare ſuſtinuiſſet. Accedit ornamento, hoſtis confeſsio. Palam ſiquidem Venetus prædicare, tot bellis mari aduerſus Turcarum gentem ualidiſsimam geſtis, non ferè unquam atrociorem cladem uno prælio reipublicę inflictam. Etiam ſi in Crotoniate ſinu bello in Mauros ſiue Sarracenos triremes ſexaginta cum bellatoribus tantum non abſumptas, proditũ annalibus ſit, quin Liguſtico bello etiam multo plures. Geſta uero res eſt undecimo calendas Ianuarij, milleſimo quingenteſimo nono. Inſequens annus miteſcente demum ira Pontificis, Venetum ab diris liberat imprecationibus. Verum cum Gallis perſeuerante nihilo minus bello, Liniacum alioqui munitiſsimum ab illis per proditionem intercipitur. Situm id in Ateſis præripijs eſt. Venetijs uero remittitur dux Mantuanus, pontifici prius Federico filio obſidis nomine tradito. Hoc eodem tempore copijs eccleſiaſticis quati cœpit Ferrariæ dux, conſpiratu in Venetos iam dilabente, ac ciuitatem nobiliſsimam Pontifice repetente, quæ iuris foret eccleſiaſtici. Inſuper & in eundem exertum anathema eſt. Sacrum ductabat exercitum Franciſcus Maria Vrbini princeps, à quo milite infeſto Mutina occupatur, mox & Ferraria oppugnari cœpta, quarto ab urbe lapide caſtris locatis. Regium quoq; Lepidi per deditionem captum. Obſidione premebatur & Mirandula. At quum ſegniter agi res uideretur, ingentis animi Pontifex Bononia digreſſus, contempta frigoris, ac niuium atrociore ui, caſtra petit, confeſtimq́ facta deditio. Iam circumegerat ſe annus: quumq́ munimentũ Pado adiacens ab copijs obſideretur eccleſiaſticis, Baſtiæ nomen loco eſt, expugnatis iam Lugo, Cotignola, Bagnacauallo, ex inopinato irruente Alphonſo, inſignis ibi accepta clades. Eodem ferè tempore Gallis ſuffragantibus, quod ab Pontifice diſsidere cœpiſsent, Bononiam ingrediuntur Bentiuoli, multaq́ in Pontificis dedecus excogitata. Præterq́ ruſticorum ſimul & Gallorum impetu afflictæ Venetorum copiæ cum eccleſiaſtico exercitu. Qua rerum proſperiore fortuna, Bentiuoli audacius Bononiæ arcem miro ingenio, & Pontificis cura haud ita pridem ſubſtructã oppugnare adorti, captam deniq; ſolo æquarunt. Paulo poſt initum fœdus eſt à Pontifice cum Aragonum rege Ferdinando & Venetis. Qui tota ui coorientes, ut amiſſa recuperarent, bienmio ferè poſt Brixiam Gallo extorquent, atq; item Bergomum. Sed nec dum aſpirante Veneto fortuna, omnibusq́ in diuerſum cedentibus, mox ui recipitur ab hoſte Brixia, & diripitur crudeliſsime per maximam cædem, in ſacra prophanaq́ ira belli graſſante. Repetitũ & Bergomum, grandi pecunia mulctatis ciuibus. Cæterum, quia hiſtoriam ſcribere, non eſt noſtri inſtituti, iam ſequeſtrati ab terroribus bellicis ad noſtra regrediemur ſtudia, benigne ſtudioſis impertiẽdo, quæ per tot annos, quibus in hoc deſudamus puluere, ſunt intentiſsime obſeruata nobis. Proinde initum poſt tanta mala cum Gallo ab Venetis fœdus prætereo: atq; item prælium atrox prope Rauennam inter Gallos Hiſpanosq́, quo tempore ita acciſæ res Gallicæ ſunt, ut paulo poſt accepta clade altera ab Heluetijs, Italia prorſum exigerẽtur, & hoc pontifice Iulio etiamnum ſuperſtite, cui fuerat id in uotis uel maxime. Verum prius quàm hinc diuellar omnino, patriæ meæ cladem non reticebo, quam ab Hiſpano milite occupatã inuadens Bartholomæus Aluianus Veneti dux exercitus, leuis armaturæ equitibus non multis, ac peditatu perexiguo cõſtipatus, nocturno itinere hoſtibus eluſis diripuit, moxq́ inde ſeſe proripiens Hiſpa-

O nis

nis iterum deuaſtandam reliquit. Quando nullum crudelitatis genus, quod edi in ciues poſſit, eſt omiſſum, tectis parte plurima exuſtis, ut agrorum depopulationem tranſeam, & iniunctam omnibus cōmigrandi neceſſitatem, ne militarem diutius feritatem & hoſticam rabiem pati cogerentur, eò progreſſam impudentiæ, ut à miſeris ſaccarum rubens & auſterum parari ſibi exigeret. Ac ſunt hæc quidem bellorum ſtipendia, quibus pro dignitate explicandis Thucydides mutus ſit, ac eo magis Saluſtius. Hi diſcordiarum inteſtinarum euentus, quarum atrocitate Italiæ uires conuulſæ Barbararum gentium cruentæ immanitati conterenda omnia permiſere. Verum hæc non Catonis animo ferenda, ſed Ciceronis potius, ac temporibus inſeruiendum, petendaq́ ex ſtudijs malorum lenimenta.

Digeſtionum ſpecies, & ſecretionum. Obſeruata multa de ſudore. Virgilij locus explicatur. Pilorum origo. Cutis ſordidæ ratio. Stegnoſis quid. Pſammiſmus. Aſſa ſudatio. Helioſis. Xeralœphia. Interibi adnotatur quid chylus, chymus, chilus, chloe, chelæ, hemitymbium, ardalia, ardanium, hemitybium. Hemiolæ fibulæ quæ dicantur. Caput II

QVi medendi ſcientia imbuti aliquid in ea facultate poſteris elaboratius, ſoliciriusq́ procudendum cenſuerunt, non unum eſſe perficiendi alimenti modum animaduerterunt. Nam cōcoctionem primam in ore quidem incipere, uerum in ſtomacho fieri, peragi tradunt in inteſtinis. Secundam exordia in meſeraicis ducere, fieri in hepate, perfici in craſſioribus uenis. Tertiam in minutulis uenis initium habere, fieri in capillaribus, cōpleri in earundem extremitatibus. Quartam deniq́ addunt alij in membrorum poris, ſeu meatibus. Cæterum digeſtione prima ex cibo fit chylus. In ſequenti ex chylo, chymus. Ex Theophraſti Ariſtotelisq́ ſententia ſcribit Simplicis medicinæ libro primo Galenus, chymum intelligi, qui guſtu deprehēditur: chylum uerò, quod ex elemento eſt humido & ſicco, caliditate iam percoctum. In tertia porrò ex chymorum globo humiditas quædam, nomine quidem proprio inſignis nullo, uerum ἀνώνυμος dicitur, id eſt innominatus humor. Percoctioni autē poſtremæ ſuus eſt locus, ubi quem diximus, humor membrorum ſeſe meatibus inſinuans maturatur, eisq́ perfectius aſſimulatur. Quam rem ſciēter anadoſin uocat Galenus, quum intelligatur digeſtio ſolum, ubi in ſtomacho perficitur cibus. Apud Ariſtotelem quarto Meteororum lego digeſtionū uocabula tria, πέπανσιν, ἕψησιν, ὄπτησιν. Pepanſin efficit per ſe ſumptus calor, epſeſin calori combinata humectatio, opteſin areſcens ſiccitas. Iis uerò opponuntur tria, homotes, molynſis, ſtateuſis. Cæterum uocabula hæc non ad ſtomachi rationem ſpectant, uerum ad fructus & carnes uel elixas uel aſſas, ſuper qua re multa philoſophus. Admonendi uerò amplius tyrunculi ſunt, Chylum, ſi per υ pſilon ſcribatur, ab chilo differre plurimum. Eſt ſiquidem chilus per i, herba uel fœnum, quod ſcribit Aelius Dionyſius, apud quem tamen per ει diphthongum comperi ſcriptum χειλός: unde apud Pauſaniam, ἐγχειλοῦσθαι, quo ferè neglectus ſignificatur. Chilos porrò dicitur item chloe, quanquam eſt & Cereris cognomētum, cuius in Attica uiſebatur templum. Chelas uerò, quod relatu dignum eſt, in primis lapides nuncupant marinis obiectos fluctibus, ne undarum impetu uiolentiore perpetim aſſultante conuellantur aggerum munimenta, uel id genus cæterorum. Dicuntur autem ſic, quòd boum ungulis ferè ſint aſſimiles. Plaramonem Hippocrates ſaxum è mari prominens uocat, ac leuigatius. κράνεα χηλωτὰ, in Hiſtoria ſeptima Herodoti caſſides intelligunt forcipiculatas, nimirum ungularum imagine quadam, quod genus uerbo uno χηλεύματα uocant, ac intextu fiunt: nam χηλεύειν implicare eſt. Sed redeo ad inſtitutum. Digna relatu ſunt, quæ ſententias Hippocratis explicans Galenus ſuper ijs prodidit: Cibus, inquit, non it in corpus, neq́ alit, ni omni exuatur qualitate exuperanti extraneaq́. Proinde neceſſariæ digeſtiones ſunt, quarum ratio triplex pro ſuperfluitatum ratione: eſt enim redundantia quædam craſſior & feculentior, quæ ſecretio eſt concoctionis primæ in ſtomacho: alia uerò aquoſa eſt, quam ſequeſtrat digeſtio ſecunda in urinam, eſtq́ hepatis & uenarum, quod idem docuit De uirtutibus naturalibus ſecundo, & prima primi Auicenna: tertia porrò exuperantia ſubtilior etiamnum, quam efficit digeſtio tertia, ſeuocaturq́ per ſudores: qui propterea falſi ſunt, quod pars quidem dulciſſima leuiſſimaq́ tota ad corpus nutrien

nutriendum aſſumpta eſt, pars autem alieniſſima, maximeq; inconcocta tantum abſoluitur, quæ partim deorſum collapſa, & ſubſidens in hypoſtaſi uocatur urina, partim in corporis ſumma emergens ſudor eſt, utraque tamen ſalſa ob eandem cauſam prodeunt, quoniam portiones aqueæ terreſtribus admiſcentur, quod in ſalſis omnibus contingere, deprehenſum ab eruditis eſt. Quòd ſi terreſtris portio redundarit, ſapor reſilit amarus, ſi uero aquoſa, inſipidus. Adnotanda obiter medicæ ſcientiæ ratio inſuper non habenda; quorum ſit conſtitutio excellenter calida, quorumq; ſtomachus bilis citrinæ affluxu redundantior, hoſce craſſioribus alendos cibis, minime uero tenuibus, ac concoctioni obuijs, quoniam bilis poteſtate facillime corrumpantur hi, quod in diuerſis fieri nequit. Inde minus accidit admirandum, Eſſe qui bubulas carnes nullo perficiant negotio, pullinas minime. Sed exorſa repeto. Hic uero non id abſque perpenſione tranſeundum, ſudorem non eſſe perpetuo eiuſdem ſaporis. Sudor certe capitis aut nullum emittit odorem tetrum, aut minus quàm reliqui corporis. Eſt enim locus capitis ſpirationibus opportunus, quia laxior eſt, etiam capillorum indicio. Loca, & quæ locis continentur, grauius nares offendunt, ſi præfarctis meatibus euaporationi nulla præſtetur libertas. Eſt tamen excrementum aliud fere innominatum, quippe quod multis haud ſit per cognitum, quando & nimia ſui tenuitate uiſum effugiat. Ab ſcientiſſimis tamẽ, quibus reſerat arcana omnia ingenium maxime excuſſum, ac ut poeta inquit, capitale, ἄδηλος διαπνοὴ finitur, id eſt ſenſum latens expiratio: cui tamẽ inſit craſſioris retrimẽti nonnihil: proinde ampliorem caloris requirit uim, & fluoris impetum uiolentiorem, ne ſubſiſtat. Inde pilorum origo creditur, & cutis ſordidæ ratio. Illud inſigni perpenſione dignum, uocari Græcis ſtegnoſin, id eſt στέγνωσιν, meatuum cutis uitium, quo tranſmittere ſuperuacua prohibetur: cooritur affectio id genus aut meatibus præfarctis aut conſtipatis addenſatiſq;. Denſationem myſin appellant Græci, uelut conniuẽtiam. Obſtructio ex lentis contingit, craſſiſq; retrimẽtis, ſi forte confertius ad cutem fuerint dilapſa. At prouenit denſitas tum ab ijs quibus adeſt obſtringendi poteſtas, tum ab ijs quibus refrigerãdi. Ex ijs quæ de ſudorum aſtruximus ratione, amplius (opinor) innotuit, quò maxime argumento eminentiſsimus poeta, non rerum modo, literarumq; ueterum doctus, ſed ſecretioris item doctrinæ abſq; oſtentationis odio peritus, ſalſum alicubi ſudorem defluxiſſe, canat. Illud uero Dioclis ſane abſurdum uidetur, tradentis, Sudores eſſe præter naturã: ni medico haud ignobili efficax maxime ſuffragetur ratio, quippe ſi ſuo defungatur munere innatus calor, recteq; ab natura ingeſtus peruincatur cibus: ita exſuperans difflatur humor, ut neutiq; ſenſu percipi ualeat. Quæcunq; uero uel balnei ratione uel exercitationis uel æſtiui etiamnũ caloris ſecernimus, ex uiolentis proueniunt cauſis. Certe in commentatione De uiribus naturalibus, ita Galenus ſanxit: Quanto ualidius intenſiusq; comperiatur intimum calidum, eo amplius effugit ſenſum difflatio. Nec illud in hac ſudorum diſertatione contemnendum: quod uſu quidem uenire compertius eſt, quàm ut probatione indigeat: ſed cur ita, ambiguũ ſane poteſt uideri. Quanto curioſius intentiusq; ſudorẽ abſtergere perrexerimus, tanto is demanat profluẽtius. Ratio uero eſſe poteſt, quoniam refrigerari extrinſecus contingit, ſi non abſtergatur: fit autem id contingentis nos aeris frigore, qui quantumcunq; ſentiatur caleſcens, dici tamen frigidus ualet noſtrorũ comparatione ſpirituum. Suppetit ratio item altera, quod qui iam profluxit ſudor cuti adhuc adiunctus, ita meatus præfarcit occupatq;, uix ut nouo pateat ſecretio. Promitur uero amplius in tergo ſudor, quàm ante, argumẽto illo maxime, quòd in parte quidem priore intus eſſe cõcauum locum animaduertimus, parum ab extimo ſecretum, in quem corriuari ſudor ualet: id in tergo fieri nequit, ſed foras obtrudatur oportet. Addunt, poſtica diutius ſeruare ſudorẽ poſſe, quia frigeſiant minus, qua ratione in alijs maxime redũdat item ſudor, quod frigefactari nequeat. Quid, quòd terga item corpulentiora habẽtur, proindeq; & hument amplius: neq; enim aliud caro eſt, quàm denſatus ſanguis: ut comprobat ſecundo De animalium generatione Ariſtoteles, ex frigiditate ac humiditate. Nam oſſa ex ſiccitate ac caliditate uolunt generari. Præſto item eſt humentis in tergo carnis ratio ex medullæ admotione, quæ per ſpinam delabitur. Ea item humectandi uim habet præcipuam. Nec id contemnẽdum, quòd in poſtica decũbimus magis, quàm innitamur pectori ſtantes; maior item ibi ex brachio-

rum iactatione motus. Porrò ſi per ſe profluat ſudor, ſpontaneus nuncupatur rectè: ſi arte, tunc aut per harenam fit, paraturq́ue: unde & Aeginetæ Paulo uocatur pſammiſmus; nam ſabulum pſammos dicitur: aut eſt clibani deſudatio, ſeu concamerata, qua ignis incluſi æſtu prolicitur ſudor, cuiuſmodi aſſa item dicebatur: aut eſt inſolatio, quam helioſin dicunt. Aridum ſudorē, id eſt ξηρὸν ἱδρῶτα dici putat Euſtathius, qui non balnei proueniat ui, ſed exercitatione aut labore: ſicuti xeralœphiam intelligimus citra lauacrum obunctionem factam. Sanguineum ſudorem efficit conſtitutionis prauitas, corpore laxiore, ſanguine præterea humecto, aquoſo ue, ex inſiti caloris imbecillitate, cuius poteſtate decoqui debuit, ac denſere. Hanc uerò cibi plerunq́ue præſtat exuperātia. Sudarium uerò eſt, quod Græcè hemitybium uocant: id Aegyptiū arbitratur Pollux, & in comœdia quam mediam appellant, capſidrotium inuenio nuncupatum. Hemitybij meminit Ariſtophanes in Pluto. Exponit interpres, dici ita ῥάκος ἡμιτριβὲς λινοῦν, id eſt ſemitritum lineum pannum: uel δίκροσσον φακιόλιον, id eſt utrinq́ue fimbriatum phaciolium. Videtur eſſe mendum Pollucis exemplarium: ſcribitur enim modo hemitymbiū, quo uocabulo dicitur Græcis paruum ſepulchrum. At hemiolias fibulas Hiſtoria quinta nuncupat Herodotus, dimidio alijs maiores. Congruit huic loco uel præcipuè quod Pherecrates ſcribit, quendam inducens è febre exrergi ſe iubentem, interimq́ue inſuſurrantem, ſudorem mihi, & ardaliam σπόγγισον, id eſt ſpongia perſiccato. Ardanium uerò figlinum eſt, inquit Pauſanias, unde potant bruta, quod ante ianuam proponebatur, ab ἄρδω, quod rigo ſignat: ſed & uas, unde aſpergimur aqua templum ingreſſi, dici Ardanion ualet.

Saltationis laus, & origo de Græco penu. Hymnorum genera. Proſodion, hyporchema, ſtaſimon, proſodiacum, apoſtolicū, parthenion, ſpaſinum. Aethiopum mos. Merionæ, Pyrrhi, Syracuſanorum hiſtoria. Pyrrhichium. Elephantes ſaltationis periti. Virgilij locus enarratū. De Proteo pauca. Cap. III

SAltationis rationem non fuiſſe ueteribus uulgarem aut contemptibilem, argumento eſſe multa poſſunt, id uerò in primis, cærimonias nullas, aut teletas paulò antiquiores fuiſſe, quibus non adhiberetur ſaltatio, quam rem eo grauiorē animaduertimus quod à magnis profecta auctoribus uidetur, Orpheo uidelicet, ac Muſæo, qui ut honeſtiſſimum quiddam ſanxiſſe traduntur, cum rhythmo initiari, et ſaltatione. Quo factū eſt, ut qui myſteria prodidiſſent, eos dictitarent plerique ἐξορχήσασθαι, id eſt deſaltaſſe: ad quod aduerſus Androtionem alludens Demoſthenes, ἐξορχησάμενον pro eo, qui uertiſſet terga, poſuiſſe uidetur. In Delo certe ſacrum obibant nullum abſq́ue ſaltatione, ac muſica: prodibant autem puerorum chori, tibijs, ac cithara præcinentibus, è quibus ſelecti peritiſſimus quiſq́ue ſaltabant. Eorum item cantilenæ ab ſaltationis uſu dicebātur ὑπορχήματα. Erant autem hymnorum genera tria, proſodion, hyporchema, ſtaſimon. Proſodion λιτανεία, ſiue ſupplicatio dicebatur cum hymno, ubi deos adirent, ac ſacrificium ad altare proferrent. Sunt qui cantum putent modo, qui dei hymnum contineat: nam & Athenienſes Demetrio aduentanti pæanas concinebant, & proſodia. Genere autē fœminino proſodia cantus eſt, ſi muſicum accedat inſtrumentum. Hyporchemata uerò concinebant ſaltantes in altaris ambitu, ubi iam igni admota forent ſacra. Celebrantur cretica hyporchemata, ex Cretenſium ſaltandi ſtudio, uti ſcribit Athenæus: illis enim ſaltatio erat patria, καὶ ἐν Βισκῷ. Hyporchematicē ſaltant apud Pindarum Lacones. Communis uidetur uiris, mulieribusq́ue. Modi eius cenſentur præſtantiſſimi, proſodiaci, apoſtolici, qui & parthenij dicūtur. Dici hyporchemata putant, quod inter ſaltandum ferè generoſum quiddam ſeruarent, ac uirile. Mox autem, quum quieſcentes canerent, uocabantur ſtaſima. Spaſinum uerò ualli nomē eſt, ijs qui Tigrin accolunt, ut ſcribit Dion. Cæterum ubi aram ſaltantes obibant, ita more condito ſeruabant, ut ab ſiniſtris dextrorſum pergerent prius, zodiaci quadam imagine, cuius motus cælo diuerſus appareat, ab occaſu ad exortum: inde à dextris læuorſum, pro ratione cæleſtis uertiginis. Hæc uerò eo appoſui gratius, quod ijs Maroniana ſenſa proferuntur in lucem, quæ illotis pedibus adeunt pleriq́ue omnes, uerſus ſunt Aeneidos quarto,

Delon maternam inuiſit Apollo,
Inſtauratq́ue choros, mixtiq́ue altaria circùm

Cretes

Cretes,Dryopesq́ fremunt,pictiq́ Agathyrſi.

Proditur memoriæ, Theſeũ quoq; in Delum inſulam appulſum ex Creta, inibi ſaltationem iniſſe cũ pueris, quæ Labyrinthi præferret errores, orbibus orbes impediens, apud aram κεράτωνα, ex ſiniſtris modo compactam cornibus. Cæterum de ſaltatione id genus mox item aliqua. Ne uero quiſpiam hæc Græcis tantum in more fuiſſe opinetur, inuenimus Indorum gentem, quod uel Arrianus ſignificat, quibus oriẽtem ſolem uenerari conſuetũ eſt, non arbitrari plenam perfectamq́ eſſe numinis cõſalutationem, ni adhibita ſaltatio fuerit: quod & ſuprema tẽpeſtate facere, inſtituti ueteris fuerat, ſed cum taciturnitate dei, ut opinantur ipſi, effingere conabantur choreã. Græcis uero pluribus preces tum demum perfectæ uidebantur, ſi inter eas manum exoſcularẽtur. At Aethiopes, cum iam cecinere bellicum, inferunturq; ſigna, ſaltant uenerabundi, nec apud illos citra ſaltationem excuteret aliquis ſagittam, quæ tela capiti, pro pharetra inſtar radiorum circumponere, gentium illarum mos eſt. Quin eo modo inijcere ſeſe hoſti formidinem opinantur. Sed & propinqua Aegyptus ſaltationis mirata excellentiam, ſub fabellæ inuolucro ſententiam & ipſa ſuam uidetur non occuluiſſe, quando Protea illum in uarias ſe demutantem rerum facies, non fere alium intelligunt, quàm ſaltatorem eximium, ad effingendum in primis docilem, ut nunc humectam liquidamq; exprimeret aquæ uim, nunc ignis celeritatem motus uehementia, nunc leonis feritatem, aut etiam pardalis impetũ, furoremúe: poſtremo etiam uirgulti flexum, & quicquid omnino collibuiſſet ueluti Empuſa quædam, cuius ipſius decantatæ poetis deformationes. Sed rogo te, audi, quid ex Homerica item lectione ad negotiũ præſens uenati ſimus: hic nanq; poetarum longe clariſſimus, & literarum etiam parens, quum iucundiſſima homini in digitos mitteret, ſomnum, amorem, cantum, poſtremã addidit ſaltationem, ſed præclaro diſtinxit epitheto, dixitq; ἀμύμονα, ut quæ reprehenſionis morſum neſciret. Sed & alibi, huic quidem à deo contributam bellandi rationem, uimq; ſcribit: illi autem ſaltationis artificem modum & optabilem cantum. Verſus Homeri ſunt hi,

ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμήϊα ἔργα,
ἄλλῳ δ' ὀρχεστύν τε, καὶ ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.

Ceu plane innuat, eam eſſe prædulcem muſicam, quæ non ſit à ſaltatione abiuncta, dicaturq; deorum pulcherrimum donum. Vbi & illud attendendum amplius, quum bifariam res diſtribuerit, in bellum & pacem, duo hæc tantum, ut pulcherrima, bellicis appoſuiſſe negotijs. Verum & Heſiodus ſpecioſiſſimæ laudis loco protulit, quum de Muſis ita cecinit Theogoniæ initio,

καί τε περὶ κρήνην ἰοειδέα ποσσ' ἁπαλοῖσιν
ὀρχεῦνται, καὶ βωμὸν ἐρισθενέος κρονίωνος.

Quod circa fontẽ nigrũ molliculis ſaltant pedibus, in aræ paternæ tripudiantes ambitu. Quin Apollinẽ Pindarus orcheſten dicit, id eſt ſaltatorẽ, quod & Homerici comprobarint hymni. Quinimmo etiã alicubi ſaltantẽ comperias Iouem, deorum, ut ueteres intelligi uoluere, principem. Propterea Socrates ille ſapientiſsimus tantum abfuit, ut ſaltationem duceret uituperandam, ut inter illius documenta legamus, hanc quoq; eſſe perdiſcendam, uelut multum inſit uenuſtatis in apto, concinnoq; motu, & corporis afformatione cõpoſita, nec erubuit iam magno natu uir inter diſciplinas ſerias habere ſaltationem. Cæterũ inquit ſecundo Legum Plato, reliquæ animantes ſenſu ordinis, inordinationisq; ſuorum motuum uacant, quibus bene compoſitis nomen inditum eſt numeri, & concentus. Nos autem deos noſtrarum celebritatũ comites habuimus, qui ſenſum numeroſum, concinnum, ſuauem, periucundũ nobis dedere, modulos ſaltandiq; genera docuere. Choros ἀπὸ τῆς χαρᾶς, id eſt à gaudio nominauerunt. Itaq; primam erudiendi rationem effici Muſarum & Apollinis opera, perſpicuum eſt. Ineruditumq; hominẽ eſſe, qui choreæ Muſarum expers ſit, eruditũ uero, qui compos eius eſt. Totumq; id genus in choream, ſaltationemq; & cantum diſtribui declaratur. Quo fit, ut qui bene eruditus eſt, bene cantandi ſaltandiq; peritiam habeat. Ex quibus utiq; omnibus amplius perpendenti liquere poteſt, ſaltationem haudquaquam facilium, expoſitorumq; artificem uideri. Immo ſicuti grauiſsimis proditum auctoribus eſt, diſciplinarũ excellentium apicem attigiſſe, nec muſices modo, ſed & rhythmices, necnon geometriæ, in primis ue

rò philoſophiæ tum phyſices, tum ethices: ſed nec rhetorices expers cognoſcitur, quatenus mores indicat, & affectus quos rhetores permouẽt. Verum nec à graphica ſeiungitur, aut plaſtice, quoniam harum cõcinnitatem eurhythmiamq́ ſibi uendicat. Sed in primis memoria præcellens in ſaltatore exigitur. Immo uero iuxta Calchantem Homericum ſcite ſaltatorem oportet, τά τε ὄντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα: quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox uentura trahantur, ut nil prorſus eum lateat. Caput autem ſummaq́ ſaltationis eſt, imitationis ſcientia, eorum quæ conceperit enuntiatrix, obſcurorum latentiumq́ illuſtratrix. Et quod de Pericle pronuntiauit Thucydides, præcellens eſt ſaltatoris laus, noſſe quod deceat, & id ipſum poſſe explicare. Quoniam uero imitatrix eſt ſaltatio, prima in ea uirtus perſpicuitas, quam σαφήνειαν uocant, quæ in oratore deſyderatur in primis, ut eorum quæ exprimũtur geſticulatione ac motu, tanta ſit claritas, ut nullis prorſum ſit opus interpretibus. & quod Pythicum cecinit oraculum, ſaltantis ſpectatorem decet, non loquentem etiam, omninoq́ mutum quodammodo audire ac intelligere. Proditum memoriæ eſt, quod ad præſens negotium mire facit, Cynicum Demetrium, cui uilior erat ſaltatio, dicere ſolitum, id genus artificij tibiarum uideri & fiſtularum parerga quædam, quando ipſum argumento cõferret nihil, motum modo adhiberet uanum, & ab intellectu ſeiunctum omnino. Id quum inaudiſſet Neronis tempeſtate celebris ſaltator, & (ut uidetur) non imprudens, nec rudis quiſpiam: ſed multa hiſtoriarum memoria præcellens, & ſaltandi artifex mirus: Quæſo (inquit) Demetri, ne ſit oneroſum, me ſaltantem tua præſentia honeſtare: idq́ nullis incinentibus tibijs, aut cãtibus prorſum demulcẽtibus: mox ſi uideretur, id artificij exploderet allideretq́. Adnuit Cynicus. Saltauit ille Veneris adulterium & Martis, Vulcanum à ſole commonitũ utriq́ ſtruentẽ inſidias, illos claudi artificis fabri technis irretitos, aſſiſtentes ſpectaculo deos, ſuffuſam rubore Venerem, timidius ſupplicantem belli deum, ac quæcunq́ fabella continet. Omniaq́ tam ſubtili, tanq́ artifici geſtu, tanta rerum (quod difficillimum eſt) perſpicuitate, tanta deniq́ uenuſtatis gratia, tamq́ plauſibili ingenio, ut exclamaret Demetrius, iam (ut uidetur) hilarior, plurimumq́ negotio oblectatus, ἀκούω ἄνθρωπε, ἃ ποιεῖς, οὐχ ὁρῶ μόνον, ἀλλά μοι δοκεῖς ταῖς χερσὶν αὐταῖς λαλεῖν: Audio, ô homo, quæ facis, nec uideo ſolum, ſed etiamnum ipſis manibus mihi uideris loqui. Confirmarunt hæc ab Cynico pronũtiata barbari regis apud Neronem non inſcita uerba. Is ex Ponto ob neceſſitatem quãdam petierat Romam. Forte ita accidit, ut ſaltator idem neſcio quid ſaltaret tam perſpicue, tamq́ (qui mos illius erat) concinne, ut ſpectans modo, nec eorum quæ dicerentur quippiã audiens percipienſúe, nihilominus intelligeret omnia. Igitur quum mox diſceſſurum Barbarum benignius amplexaretur Nero, ac petere iuberet, ſi quid futurum uſui arbitraretur, elargiturum ſe munifice: Plurimum me, inquit, iuueris, ſi ſaltatoris illius mihi copiam feceris. Miratus Nero, quum amplius quæreret, quid ita petere inſtitiſſet: aut cui inde rei futurum emolumento artificem duceret: Sunt, inquit is, accolæ mihi Barbari, lingua & moribus diuerſi, interpretum haud fere ſuppetit facultas. Quòd ſi præſto mihi fuerit hic, & re quapiam ab illis fuerit opus, nutu ac renutu, cæteriſq́ ſui artificij modulis, ſaltator mihi omnia conficiet, ut in reliquum ualere iubeam interpretes. Tantum docilis imitatio, & artifex peritia cõcinnusq́ ac peragilis motus geſtuſúe auctoritatis adeptus erat, ut nec immerito Pantomimi nomẽ Italiæ irrepſerit. Lesbonax quidem Mitylenæus, honeſtus plane uir & bonus, ſaltatores χειρισόφους, hoc eſt manu ſapientes ſolebat nuncupare, pergebatq́ ſubinde ad ſpectacula, tanquam ex theatro melior reuerſurus. Equidem inter ſtudia reliqua hoc utiq́ oblectationem ſpondet, illud uero emolumẽtum: at ſaltatio, ſi recte perpendas, utrunq́ complectitur. Quin utilitas tanto inde uberior locupletiorq́ eſt, quanto plauſibiliorem adnexam habet uoluptatis titillationem. Propterea multa mihi uariaq́ rimanti, illa uidetur ratio ueriſsima, una cum mundi generatione, & amore illo uetuſtiſſimo diuina quadam ui in lucem prodijſſe ſaltationis primordia. Hanc quippe cœleſtis illa præmonſtrauit, & longe clariſſima ſtellarum ſyderumq́ chorea, errantiumq́ cum inerrãtibus complexio, ac concinna prorſum ſocietas, harmonicusq́, ac mirus ordo. Hæc ſi quis ſaltationis putet incunabula, ac exordia prima, ut reor, ab ueritate aberrarit non multum. Ea uero per ætates incrementis adaucta iuſtis apicem ſummũ attigiſſe pridem uidetur, ut uaria quædam res cenſeatur

ſeatur, & omnifariam coaptata, congruensq́ꝫ, & bonum quoddam πολύμυστον, hoc eſt ſcientiæ multiplicis. Principem uero omniũ Rheam aiunt, oblectatã artificio, in Phrygia quidem Corybantas, in Creta uero Curetas ſaltare iuſſiſſe. Affuitq́ꝫ inde mox emolumentum, ſi fabulatores libeat audire, euidens. Hæc enim illi ratio Iouem præſtitit incolumem, proindeq́ꝫ is arti præſtantiſſimæ σῶστρα debet, id eſt ſalutis contributæ præmium: ſic enim paternos euaſit dentes. Ea ſaltatio armata fuit, quam à Curetibus excogitatam primo, Euſebij quoqꝫ tempora teſtatiſsimum faciũt. Erat uero gladiorum cum ſcutis colliſio, ſaltabantq́ꝫ bellicum quiddam & entheon. Mox uero optimus quiſqꝫ, ut maxime in Creta nobilitate putabatur excellere, ita ſaltandi artificem haberi, pulcherrimum honeſtiſſimumq́ꝫ cenſebat. Id ne quis ambigat, Merionem Homerus non utiqꝫ ſuggillaturus, uerum honeſtare meditatus, ὀρχηστὴν, id eſt ſaltatorem nũcupauit. Qua in re is adeo celebre iam indeptus erat nomen, ut non Græcis modo nota forent ea, ſed & Troianis hoſtibus, forte quia inter bellandum non tacita quædam agilitas & concinnitas, quæ ex huius artis peritia inoleuerat, ſeſe ſubinde oſtentabat. Homerica uero carmina, ſi quis exhiberi ſibi protinus expetat, hæc ſunt:

Μηριόνη, τάχα κέν σε καὶ ὀρχηστὴν περ ἐόντα
ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε.

Sunt qui Syracuſis ſaltationem primo exortam prodant, à tyranni Hieronis immani ſæuitie: qui inter alia dictu immitia, Syracuſanos etiã mutuis uni colloquijs uetuerit. Quæ uero neceſſaria forent, pedum, manuum oculorum nutibus indicijsqꝫ iuſſerit petere, unde mox ſaltationi exortũ peperit neceſſitas. Pyrrhus uero ille tantus Achillis filius, quo bellante corruiſſe Ilium creditur, alioqui inexpugnabile, celebratus hoc artificio uſqꝫ adeo eſt, ut quum ſpeciem illi pulcherrimam adiecíſſet, Phyrrichium ſit ab eo nuncupatum, de quo tamen plura mox. Sicuti etiam in metro pes, quanquam ab præceleri, & proinde ignea mobilitate inflecti malint alij. Nam & à pedum celeritate ipſi quoqꝫ cõciliatum nomen Pyrrho aſtruunt nonnulli: quo argumento etiam Cineſias ſit cognominatus. Apud Lacędemonios, qui inter Græcos diu habiti præſtantiſsimi ſunt, ſaltandi ſtudiũ non erat incelebre, quando ephebi non accuratius ὁπλομαχίαν, quàm ſaltationem perdiſcebant. Ab Caſtore uero ac Polluce acceperant καρυατίζειν, id eſt caryatiſſare. Species uero ea ſaltationis erat, uocabulo à Caryis ducto, quæ eſt in Laconia ciuitas, ubi maxime exerceretur. Eiuſdem porro rei ſtudium eo uſqꝫ progreſſum in Theſſalia, legimus, ut ſtrenuos uiros, & in dimicãdo principes, quos uocant προστάτας καὶ προαγωνιστάς, illi προορχηστῆρας appellarent, hoc eſt planipedes primos. Manifeſtum id ex ſtatuarum item titulis: quas ijs, quorum ſtrenua fuiſſet opera, excitabant, προὔκρινεν προορχηστῆρα ἡ πόλις. Et alibi, ἐλάττωσι τὰς εἰκόνας ὁ δῆμος εὐορχησαμένῳ τὴν μάχην. Non paruo quoqꝫ argumento fuerint epitheta item uaria, quibus ſaltator eximius diſtinguebatur apud Græcos. Ea ut propria ipſorum lingua habentur, ideo apponere conſilium fuit, quoniam uix citra faſtidium audiri tralata poterant. Sunt uero ex multis hæc præcipua, cuphos, elaphros, pedeticos, halticos, euarmoſtos, eurhythmos, euſchemon, hygros, epidicticos, pantadapus, eutreptus, demagogicus, demoterpes, prochiros, tachychir. Apud Indos Arrianus ſcribit, elephantes quoqꝫ ſaltationem doceri, & exercere. At Sybaritæ in conuiuia equos introducebant ita imbutos, ut incinentis tibiæ cantu audito, ſtatim arrigerentur, ac pedibus ipſis prioribus, uice manuum, geſtus quoſdam chironomiæ, motusq́ꝫ ederent ad numerum ſaltatorios.

Saltationum ſpecies: podiſmus, comus, pyrricha. Quintiliani obſcuritas illuſtratur. Pyrſurides, pyrimachos. Virgilij locus explicatur ex Georgicis. Saltationis partes. Siciliſſare quid. Pan chororum proxenus. Cap. IIII

SAltationum uero non unum fuit genus prioribus, erat ſiquidem in primis à cantu nuncupata emmelia, quæ tragica cenſebatur, ſicuti cordax comica, de qua mox item paulo. Eius commeminit Arrianus in commentario Indico: ſed ſatyricam putat, & à Libero patre in India inſtitutam. Sicinnis ab alijs, ut ſcribit Athenæus, ſatyrica intelligitur ſaltatio, unde & Satyri Sicinniſtæ nuncupati, quam Sicinnus excogitarit Barbarus, quãquam Cretenſem intelligunt alij. Saltatores enim fuiſſe Cretenſes, auctor Ariſtoxenus eſt. Alij à uerbo σείεσθαι, primumq́ꝫ Therſippum eandem ſaltaſſe. Has ſunt qui à Dionyſiacis miniſtris excogitatas, & item nuncu-

patas prodidere. Enopliæ ſaltationes, ſiue armatæ, fuere pyrrhicha, theleſias item, quæ ab ſaltatoris nomine ſic nuncupata fertur: fuit item xiphiſmus, podiſmusq́, nec non κῶμος, id eſt comus, & tetracomus Herculi ſacer, & bellicoſus. Nam quæ comaſtice dicebatur, non pugna modo erat inſignis, ſed etiam plagis. Armatos in Panathenęis pueros ſaltare ſolitos, traditũ eſt. Quin & Mineruæ ſacrum maxime id habebatur genus, quod & catenoplion dicitur. Opla uero dici arma, nemo eſt qui neſciat. Interim de pyrrhicha illud non ſiluerim, inuẽtam à Laconibus uideri, nam & à Lacone Pyrrhicho inflecti nomen, Ariſtoxenus ſcribit. Bellicoſa uero ſaltatio eſt, quoniam & Spartani bellaces diu ſunt habiti, quorũ filij ἐμβατήρια μέλη, id eſt embaterios perdiſcebant cãtus, quos & enoplios dicunt. Spartani quoq; ipſi in congrediendis hoſtibus Thyrtæi repetebãt poemata, uti eurhythmos cõcinnaq; fieret motio. Deniq; pyrrhicha Laconibus belli progymnaſma fuit, à quinto ætatis anno condiſcentibus ſingulis πυῤῥιχίζειν, id eſt pyrrhicham exercere. Hinc autem aperitur Quintiliani locus ex Oratoriarum inſtitutionũ primo, de geſtus inſtitutione prima: Nam inquit, Lacedæmonios quidem etiam ſaltationem quandam, tãquam ad bella quoq; utilem, habuiſſe inter exercitationes, accepimus. Auctor Ariſtoxenus eſt, gymnopædicam exercentes (pueri in ea ſaltabant nudi) mox ad pyrrhicham ſolitos emigrare. Sunt ut meminimus, qui Curetas primum enopliam induxiſſe ſaltationem opinentur, rurſum ab Cretenſi ordinatam Pyrrhicho. Et in ea Thaletem primum hyporchemata concinnaſſe. At hyporchematicos cantus omnes, dici creticos, auctor probat Soſibius. Lectum apud Ariſtotelẽ eſt, omniũ principem, in Patrocli pyra uſum pyrrhicha Achillem, unde & inflexa nominis ratio ſit. Apud Cyprios autem Prylin hanc nuncupari. Pyrrhicham dici & chironomiam, Græci ſcribunt. Sunt qui à Pyrrho inuentam pyrrhicham prodant, ut diximus: à qua purrhicharij recte ab Iureconſultis nuncupantur, Digeſtis de pœnis libro quadrageſimooctauo, quem tamen locum Græcę ignari literaturæ inuertere ſibi permittunt. Sunt qui arbitrentur, Pyrrhicham, ἐκ τοῦ διάπυρον εἶναι, eſſe uocitatam, id eſt quoniã ſit ignira quodãmodo ſaltatio ἐσώπτος. Eſt & πυῤῥίχη χλαμὺς, ἢ πελτάριον, id eſt eſt chlamys, uel pelta parua. De Pyrrhi autem Epirotę nomenclatura Pyrrhiadę nuncupati, quos nunc Moloſſos appellant. Pyrſurides, ad præſens inſtitutum pertinent nihil: ſunt tamen militares eo nomine phani, id eſt lampades, aut obeliſcolychni, etiam apud Ariſtotelem. legimus enim ὅτι πρῶτος ὁ μακεδὼν, περὶ πᾶσαν τὴν μακεδονίαν κατασκευασάμενος πυρσουργίας, δι᾽ ἃ τοῦτον ὀξέως ἐμάνθανε τὰ πανταχοῦ γινόμενα Pyrimachon dicũt in pugna ἀνίκητον, id eſt inſuperabilẽ. Sed à diuerticulo fabulam repeto, ne ſit ſuperpondij nimium. Aſcoliaſmus ſaltatio erat Bacchi dicata feſtis, quæ uocant aſcolia. Quod theatri medio utres, quos uocant ἀσκούς inflatos obunctosq́, uno tantum inſilirent pede, ut delabentes riſum excitarent. Hoc agere apud Græcos dicitur ἀσκωλιάζειν. Ad quod apertiſsime Virgilius reſpexit Georgicon ſecundo, illo uerſu:

Mollibus in pratis unctos ſaliere per utres.

quod inerudite nimis, καὶ ἀναγώγως, id eſt ineducate non perpendunt interpretes, negligentia prorſum fuſtuario digna. Aduertendum quoq;, qui uni tantum innitentes pedi ſaltant, quod uel tempeſtate noſtra frequentiſsimũ eſt, dici item ἀσκωλιάζειν, & ſaltandi modum, aſcoliaſmum. Sed nunc non ab utre inclinatur uocabulum, uerum ab ſcolon, quod impedimentum itineris ſignat, quod claudicantibus euenit, atq; ſurrectum palũ. Apud Ariſtophanem, θεσμοφοριαζούσαις eſt oclaſma, ſaltatio Perſica, quam & ὑχεὰν nominant. Fuit & Dionyſio ſacrum genus Phalicum, ſicut Herculi Callinicus: nam Thraciæ gentis & Carum colabriſmus. ſed armata item fuerat ſaltatio hæc: forteq; fuerit ea, cuius meminit ἀναβάσεως ſexto Xenophon, dum ita ſaltantes prodit, ſe inuicem τεχνικῶς admodum ſolitos ferire, demumq; qui alterũ exuiſſet armis, exiſſe Sidalca incinentem, illo perinde ac mortuo plane elaro. Fuit & armata ſaltationis ſpecies carpæa nomine: in qua, poſitis armis, buſſequa iactabat ſemina, reſpectans ſubinde uelut formidine. accedebat prædator, id animaduertens buſſequa, correptis armis depugnabat. Hæc uero fiebant omnia rhythmice prorſum, præcinente tibia, demumq; à prædatore colligatus ſator cum bobus abducebatur. Quandoq; illum hic, uinctis à tergo manibus præ ſe agebat. Inuenimus & Bauciſmum ſaltatoris Bauci, Comon cognominabãt: ſed mol-

ſicula fuit, delicatiorq́ ſaltatio. Inter laſciuiora genera bactriaſmus eſt, ac apocinus, apoſiſis, ſtrobilus. Mothon uerò nautica res erat, ac oneroſa. Fuit & geranos ſaltatio: quam noſtris literis dicere gruem licet, numeroſa erat ſaltantium turba, quadam uolantium gruum ſimilitudine. Inſtituta primum ſaltatio fertur à Theſeo apud aram Deliam, dum exitum de Labyrintho imitatur. Dipodiam legimus Laconicam ſaltationem: nam quæ tibijs præcinētibus exercebatur, gingras dicta eſt, puto quia ſint tibiæ quas nuncupant gingrinas. Fuerunt item ſaltationes quæpiam enixiores, hecaterides & thermaſtrides. Verum hecateris manuum potius opera conſtabat: pedum uero thermaſtris, ſaltu quippe exercebatur. Eclatiſmata muliebres erant ſaltationes. Apud Laconas erat item bibaſis, in qua etiamnum proponebantur præmia non pueris modo, ſed puellis quoq́: ſaltu erat opus, interimq́ nates pedibus contingere. Pinacides cur maxime dicerentur, non ſatis conſtitutum Pollux habet, an quod ſuper tabulatis fierent, an quod tabellas manu tenerent. Balliſmum dici inuenio ſaltationem tympanis crepitantibus, uel etiam cymbalis. Cuiuſmodi Parilibus fieret Romæ, quæ mox Romæa dici cœpere, ciuitatis fortunæ templum ſtruente Adriano. In Sicilia Ionicum ſaltationis genus erat Dianæ ſacrum. At angelicum habitum præferebat nuntiantis aliquid. In morphaſmo diuerſorum animalium erat imitatio. Erat item ſcops ſeu ſcopias ſaltatio, ex colli circumlatione, quadam imitatione auis. Leo autem formidoloſa fuit ſaltandi ſpecies. Erat ſua idiotis ſaltatio anthema nomine, quam ſaltantes ſic fere pronunciabant, Vbi nam mihi roſæ? ubi uiolæ? ubi apia florentia? Fuit & ſaltatio dicta κόσμου ἐκπύρωσις, id eſt mūdi deflagratio: Quæ uero dicebatur hormus, ephebis cōſtabat, ac uirginibus plane hormo ſimilis, hoc eſt ſegmento. Præcedebat quidem ephebus iuueniliter, & (ut mox in bello facturus erat, ſaltans: ſequebatur puella decenter admodum, ut hormus is uideri poſſet ex modeſtia connexus & fortitudine. Fuit quandoq́ ſaltatio dicta Phrygia, conuiuijs dicata & ebrietatibus. Bacchicam ſaltationem in Ponto & Ionia tantæ fuiſſe uoluptati gentibus illis Lucianus ſcribit, ut ſtatutis temporibus obliti omnium aliorum, deſiderent dies totos ſpectantes Titanas, corybantas, ſatyros, bubulcos. Quod uero mireris amplius, Exercebant id genus nobiliſſimi quiq́, ac ciuitatum maxime principes, ad præcipuam id opinati gloriam ſpectare. Dicas inde Italicas Carniſpriuij debacchationes prorepſiſſe. Nyſias item ſaltationes Dionyſiacas interpretantur, ab Nyſa. Eaſdem & Berecynthiacas credunt. Porro ne quid prætereatur, quo hi qualeſcunq́ Lectionum antiquarum libelli fiant adminiculatiores, legimus haud ita pridem rhetoris Vlpiani commentatiunculas in Demoſthenis Olynthiacas, ubi ſic adnotatum inuenimus: Cordaciſmus, ſaltationis eſt ſpecies turpis indecentisq́: nam ſaltationum aliæ quidem bellicæ ſunt, ut pyrrhicha: nonnullæ uero ridiculariæ, quibus modo conciliatur riſus. Iis autem in conuiuijs utuntur & theatris. Verba Vlpiani Græca ſunt hæc: κορδακισμός ἐστιν εἶδος ὀρχήσεως αἰσχρᾶς καὶ ἀπρεποῦς. τῶν γὰρ ὀρχήσεων, ἡ μὲν ἐστι πολεμική, ὡς καὶ ἡ πυῤῥίχη, ἡ δὲ γελαστική, ᾗ χρῶνται θεάτροις καὶ πότοις. Harpocratio autem in uerbo cordaciſmus, cuius meminit in Philippicis Demoſthenes: Cordax, inquit, comicæ ſaltationis ſpecies, ſicuti Ariſtoxenus tradit in libro De ſaltatiōe tragica. Reperit nomē & in ueteri comœdia, ut apud Nicophontem. De cordace idem fere Ariſtophanis interpres quod Vlpianus, κορδακίζειν Græcis turpiter ſaltare ſignat. Sunt qui putent, duo ſaltatorū genera Homerum nouiſſe, cybiſtateras, & ſphæriſtas. qui ſphęra uterentur ſiue pila, unde & ſphæriſtica dicatur, ſicuti meminit Athenæus quoq́. Ariſtonicum Caryſtium Alexandri fuiſſe ſphæriſten, prodit hiſtoria, quem ob artis excellentiam ciuitate donarint Athenienſes, ſtatua quoq́ erecta. Cybiſtateres uidentur eſſe, qui in caput ſaltant, quod κυβισᾶν dicunt in caput mittere. Scribit in Moralibus Plutarchus, Saltationis eſſe partes tres, φοράν, σχῆμα, καὶ τὴν δεῖξιν, lationem, ſchema, demonſtrationem. Siquidem cōſurgit ſaltatio ex motibus & habitibus: ſicuti melos ex phthongis & diaſtematibus, hoc eſt ex uocibus & interuallis. Hic uero manſiones motuum fines ſunt. Ergo φορὰς uocant motus: ſchemata uero habitus, ubi Apollinis, aut Panos, aut cuiuſpiam figuram, & modum effingentes, graphice formam ſeruant. Tertia uero res, quam δεῖξιν nominauimus, non imitationē habet, ſed rerum ſubiectarum demonſtrationem: indicant enim cælum quandoq́, aut terram, aut etiam ſpectatores ipſos. Androna Catanæū ſcribit Theophraſtus, incinentem

tibijs

tibijs primum omnium motiones corporis & rhythmos excogitaſſe, unde natum, ut σικλίζειν, id eſt ſiciliſſare, poſitum inuenias pro ſaltare. Celebrantur ab Athenæo ſaltationes ethnicæ, Laconicæ, Trœzenicæ, Epizephyriæ, Creticæ, Ionicæ, Mantiniacę. Eſt & ſaltatio quam modo Mauricā dicimus, cuiuſmodi fere antiquis fuerat chironomia. Pana denique chororum proxenum credebāt priores, ut eſt apud Sophoclis ſcoliaſten.

Iphicli in currendo agilitas mira. Hyginus uindicatur à uitio, Iphicratides quid. Iphiæ oues cur. De Melampode relatu non indigna. Perpēditur etiā Plinij locus. Cap. V

IPhiclus, inquit Apollonij interpres, Phylaci creditur & Clymenes filius. Eum cecinit Heſiodus, tanta fuiſſe corporis agilitate, ac pedum celeritate, ut curreret ὑπὲρ πυρείνων ἀθέρων, hoc eſt ſuper triticeas ariſtas, nec oblæderet. Demaratus uero etiā per mare inceſſiſſe prodidit, inde natus adagio, ut Iphicli agilitatē pro celeri, inexſuperabiliq; uſurpemus. Meminit Iphicli huius Argonauticon primo Apollonius eo uerſu,

οὐδὲ μὲν Ἴφικλος φυλάκῃ ἔνι δηρὸν ἔλειπτο.

Porro adnotatu non indignum, Iphiclum ab Apollonio tradi Iaſona fuiſſe aſſectatum, in Colchos cum Argonautis properantē. Id uero Heſiodus non ſcribit, non item Pherecydes. Commeminit quoq; Iphicli Hyginus, ſed dictione luxata decurtatáue: nam de Orione ſic ferme ſcribit: hunc Heſiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Conceſſum aūt ei, ut ſuper fluctus curreret, perinde ac in terra, quemadmodum Phiclo datum, ut ſupra ariſtas curreret, nec eas comminueret. Tu ſcribe, Iphiclo, Cui inditū ex currendi poteſtate nomē, ueluti diceretur Iphicolos, nam ἶφι potenter ſignat, unde & Iphicrares quoq;, & ab eo Iphicratides, attica calciamenta, quorum in philoſophica hiſtoria cōmeminit Damaſcius. Iphicli filios tradunt Proteſilaum & Podargen. Oues Iphias ab Græcis per εὐφημισμὸν dici inuenias, quæ debiles ſint, καὶ οὐκ ἰσχυραί. Non prætereunda parte hac in ſanitatis ratione, Galeni poſt Hippocratē medicorum principis placita, noſtrum iuuantia propoſitum uel pręcipue: Omnes, inquit, imbecilliore ſumus cernendi poteſtate, ſi aquilarum, & lyncis acuminibus conferamur. Confuſaneus quin & hebetiorq; ineſt auditus nobis, ſi Melāpodi. Pedibus quoq; ſubſultamus, ſi Iphiclo. Et manibus ualemus haud multum, ſi Milo nobis cōponatur. Quod de Melampode ſcribit auctor nobilis, obſecro te lector humaniſſime, cum Plinio conferas, libro Hiſtoriæ naturalis decimo, ſic prodenti: Qui credit iſta, & Melampodi profecto aures lambendo, dediſſe intellectum auium ſermonis dracones, non abnuet.

De Palma ſcitu digna. Nicolai cur dicant̄. Nicolaitæ hæretici. Spadix unde. Lunā amatoribus præeſſe. De palmæ cerebro, & Tegyra ciuitate. Item palma, & oliua fontibus. Sudæ error, & interpretis Philoſtrati ac Plutarchi. P ſen quo diſtinguat̄ à Balano. Iouis balani. De Phraote pauca, cum enarratiōe Horatiani loci. Encephalos, encardios, elate, fuſterna, ſapinus. Palmam Aegyptijs annum indicare. Batis quid. Perirrhacides. Cap. VI

PAlmam in Syria, & Aegypto balanos producere tanta aſpectus iucunditate, ac ſuauitate guſtus, proditum eſt, ut tragemata omnia, bellariaq; præcellere facile tradantur, quamuis in Græcia fructus is feratur incoctus, nec eſui proinde ſatis gratus. Inter Phœnicobalanos autem eximie præſtare, tum magnitudine, tum etiam pulchritudine, quas uocant Nicolaos, obſeruatum eſt, de quibus ex Plinio pauca hæc aſcripſimus: Sicciores, inquit, in hoc genere Nicolai, ſed amplitudinis præcipuæ, quaterni cubitorū longitudinē efficiunt. Sed cur nam dicuntur Nicolai? Quæſitum id quidem diu, ſed inuentum in paucis, ni Grammaticorum commenticias, & inde inanes ſequi opiniones malumus. Nuper Græcum uerſans exemplarium, quod uenabar, deniq; ſum uiſus aſſequi, Sic enim cōperio, Fuiſſe Nicolaum quendam diſciplina Peripateticum, patria Damaſcenū, moribus ſuauiſsimis, ac prædulci quadam iucunditate, corpore procero quidem, ſed non indecoro, facie paulo pleniore, interlucente grato rubore. Bene doctus quoq;: nam hiſtoriam polybiblum concinnauit, id eſt centum ac triginta quatuor librorū. Quo quū maxime oblectaretur Imperator Auguſtus, ut ſcribit Athenæus, eiq; afficeretur plurimum, ſimilitudinis argumēto, balanos magnitudine

tudine præcipua, & pulchritudine Nicolaos dici inſtituit. Adijciunt quidam, ex Syria balanos id genus, quibus præcipue oblectaretur Imperator, Romam aſſidue mitti ſolitas. Et Xenophon prodit, Selectas Dominis balanos fuiſſe tum pulchritudine admirabili, tum magnitudine, uti aſpectu ab electro nil prorſum differrent. Nicolaitę in ſanctis literis, & Canonicis decretis ad præſens nil attinent inſtitutū, quando eo nomine hæretici fuere, quorū & Hieronymus commeminit, ab Nicolao, qui fuit cum Stephano Diaconus. Eorum fuit dogma, Vxorum communio. Sed ad diuerticulum. Ineſt omnino arbori eiuſmodi decor non ingratus, quando poetarum princeps puellæ Phæaciæ uenuſtatē palmæ ramo aſſimulare ſibi Homerus permiſerit. Propterea fuere qui ita arbitrarentur, In certaminibus ſacris uarias quidem ſingillatim coronas dari, uniuerſim tamen ex palma ſolenni quodam more conſecrari, una ea de cauſa. Etiam ſi ab foliorū æquabili ordine, inſtitutum opinentur alij, ceu certatim cooriantur, & quodammodo ſimul currant quadam cōtentionis imagine, idq; tacito naturæ conſenſu. Nam & uictoriā Græci inde dici putant νίκην, παρὰ τὸ μὴ εἴκειν, à non cedendo. Alij uero, quod ſit palma inter arbores cunctas macrobia maximè, id eſt longioris æui, ſicuti Nicephororum, ſic enim uictores dicunt, gloriam addecet eſſe perpetuā, nec unquam conſeneſcere. Quod de palmæ uita diximus, Orphicum illud uidetur comprobare, ζῶον δ' ἶσον ἀκροκόμοισι φοινίκων ἔρνεσι, animal æquale longicomis palmæ ramis. Epitheta porro illa ἐμπεδόφυλλον, καὶ ἀείφυλλον, quæ firmiter, ac perpetuo uirentē folijs ſignant, huic congruere uel maxime. Inter cæteras nanq; arbores nullam planè uidemus eadem cuſtodientē folia, ſed decuſſis prioribus, ſuccreſcunt alia. At palma nil, inquiunt, abijcit, & proinde conſtanter cognominari ἀείφυλλος poteſt. In rebus porro Atticis adnotatum legimus, Theſeum in Delo primum poſito certamine, ab ſacra palma ramum auulſiſſe, qui & Spadix inde ſit dictus. Neq; item in hac palmæ mentione illud prætereundum, in Babyloniorum literis compertum, eſſe palmæ arboris trecentas & ſexaginta utilitates. Nec omittenda priſcæ uanitatis ſuperſtitio, quia ſit balanorū nucleus non modi unius. alijs enim longior, his mollior, illis durior, quibuſdam etiam oſſeus lunatusq;: hunc potiſſimum quadam religione politum dente contra faſcinantes arbitrabantur pollere. Quum uero lunatum dicimus, curuatum arcualemq; intelligimus, cuiuſmodi in luna à coitu cōuiſitur ſchema. Cur autem ea maxime figura expeteretur, luxuriantis fuerit otij quærere, ac ſuperſtitionis potius, quàm eruditionis: niſi quòd in libro De Iſide Plutarchus auctor eſt, quia ſolem appetat ſemper luna, & perſequatur: inde argumento eo ab amatoribus aduocari lunam. Et amatoria ab Iſide diſpenſari, Eudoxus ſcribit: quæ non alia omnino ſit, quam luna. Scribit tamen Pindarus: Ex amantibus ſoli quidem uiros uota concipere, lunæ autem fœminas. Quod inde Hippolyto apud Euripidem facit Phædra, & in Pharmaceutria ſignificat Theocritus. Rationem aucupantur nonnulli, quoniam amori furtiuo congrua ſit nox: proinde Menander, ὦ νύξ, σοὶ γὰρ δὴ πλεῖστον ἀφροδίτης.
Vel quod amatoriæ affectioni obnoxia quandoq; fuerit luna, uel quia ſicuti amor διάπυρος ὁ θεός. Inuenio in monumentis, & Plutarchi in primis in Pelopida, fuiſſe in Bœotia montem cognomento Delum. Nam Stephanus in Tanagra, regionis eiuſdem fuiſſe urbem paruam nomine Delium ſcribit. Apud montem erat Apollinis templum, poſt templum duo mirabili ſuauitate fontes, copia aquarum ac frigiditate inſignes: alterum φοίνικα, id eſt palmam uocant: reliquum oleam, ſicuti commeminit in libro Cur oracula defecerint, Plutarchus idem. Vbi & natum Apollinem narrant. Ad quod reſpexiſſe Catullum uolunt, eo uerſu de Diana ſic canentem, Quam mater prope Deliam Depoſuit oliuam. Quanquam & de arbore poſſe intelligi, auctor Ouidius eſt Metamorphoſeos ſexto. Aduertenda uero Plutarchi interpretum inſcitia ex Pelopidæ uita: Fontium, inquit Plutarchus, alterum palmam, oleam alterum, nunc quoq; nominamus: non quòd inter plantas duas peperit dea, ſed in fluenti duplicis meditullio, id eſt τῶν ῥείθρων. At interpres, Sed quia fluuium dea peperit, quoniam Græci ferè codices ῥεῖτρον præferūt accuſandi caſu. Sequitur Plutarchus: In propinquo Ptoum eſt, ſiue πτῷον, dea conterrita repente uiſo apro. Nomen præterijt interpres. Quidam ex eruditioribus, eſſe in Laconia Tegyram tradidere falſo, ubi natus Apollo ſit. Id ut uere à me dici, intelligant ſtudioſi, audiant quid Stephanus: Tegyra, inquit, Bœotiæ ciuitas, in qua

genitum

genitum Apollinem dicũt. Samus autem Delius Apollinis, inquit, natalicia in Lyciam
referunt aliqui: in Delum alij, aut in Zoſterem terræ Atticæ, nonnulli ad Bœotiæ Tegy
ram, unde & Tegyreius Apollo. Sed lectum & illud eſt. Epheſios Tiberio imperante
Romam ueniſſe, memorãtes, non (ut uulgus crederet) Dianam atq; Apollinẽ in Delo
genitos: eſſe apud ſe Cenchrium amnem, locum Ortygiam, ubi Latonam partu graui-
dam, & oleæ quæ tum etiã maneret, adniſam, ædidiſſe numina ea, deorumq; monitu ſa-
cratum nemus: quin & ipſum illic Apollinem poſt interfectos Cyclopas Iouis iram ui-
tauiſſe. Meminit poſt alios Strabo γεωγραφουμένων libro quarto & decimo. Ex ijs porrò
quæ de palmis Syrijs & Aegyptijs attulimus, liquet opinor, cur poetæ palmiferas quan
doq; in Aegypto Thebas nuncupent: curq; palmarum fructus Thebaides item Plinio
dicantur, & à Papinio Thebaicæ, quod illo ex Syluis uerſiculo libri quarti fine ad Plo-
tium liquet, Chartæ, Thebaicæ ue, Caricæ ue.

Quoniam uerò de palmis agitur, ſcribit Plinius, in palmarum cacumine medullam ha-
beri dulcem, quam cerebrũ uocant, meminit ſecundo De alimentis Galenus. Et in Præ-
ceptis ſanitatis Plutarchus, prædulce quidem id tradens, uerum eſſe κεφαλαλγόν, id eſt
inducere capitis dolorem. Adnotandus hac parte error Sudæ manifeſtarius, qui in uer-
bo πῶρος ita ſcribit: Porum hunc de uictus ratione interrogauit Apollonius: at is, Ego
(inquit) uini tantum haurio, quantum ſoli prolibo, captis in uenatione ueſcuntur cæte-
ri, mihi exerceri ſatis eſt, alimenta mihi ſunt ex oleribus, & palmarum cerebro, ac fructi
bus. Hæc quidem apud Philoſtratum leguntur libro ſecundo: ſed non de Poro, ut retu-
lit Sudas, nimis hercle incurioſe, nimisq; inſcite: incurioſe quidem, quia de Phraote In-
dorum rege hæc prodit Philoſtratus: inſcite uero, quoniam per maximam temporum
ignorantiam lapſus miſere eſt, quando uixit Apollonius Domitiani tempeſtate. Porus
autem quem fatetur ibidem Sudas cum Alexandro depugnaſſe, multis ſeculis antea, ſi-
cuti temporum hiſtoria præmonſtrat apertiſſime. Sudam fefellit, quod paulò ante fit de
Poro apud Philoſtratum mentio, & parte iſta regem Indum nominat, qui quum ſit con
greſſus Apollonius, putauit Sudas eſſe ad Porum ea quoq; referenda: quum tamen pau
lò ante ea quæ exſcripſit, teſtetur Philoſtratus Phraotem illum fuiſſe, Porum minime.
Philoſtrati interpres reprehenſionem nõ euadit: nam ubi Græcè ſcriptum ita eſt, τὰ δὲ
ἐμὰ σιτία λάχανα, καὶ φοινίκων ἐγκέφαλοι, καὶ καρποὶ τῶν φοινίκων: id eſt cibus uero meus eſt
olus, & palmarum cerebrum, atq; item earundem fructus. Interpres de palmarum cere-
bro tacuit, puto, quia inuſitatum uidebatur dici in palma cerebrum. Etiam ſi commemi-
nit uel Xenophon ἀναβάσεως ſecundo, ubi ait, Grecos milites Cyro perempto cum quo
expeditionem inierant aduerſus Artaxerxem, tunc guſtaſſe primum ἐγκέφαλον τοῦ φοί-
νικος. Ac pleroſq; demiratos uoluptatis inuſitatam ſpeciem, propriamq;. Strabonis in-
terpres libro decimoquinto, palmæ ἐγκέφαλον pro medulla putauit accipiendum. In ijs
uero ſi cui mordax uideor ac uirulentus, putent eruditi mulctam dici à nobis diſceptan-
dam mox, certandamq;. Palmæ cerebrum Galenus, encephalon appellauit: encardion
Dioſcorides. Lectum uero apud Palladium eſt, Palmarum plantam dici cephalonem:
elatem accipit Galenus, palmæ prætenerum germen: at fructus integumentum eo no-
mine intelligere Dioſcorides maluit. Scire autem licet, arborum plerunq; partes diſtin-
gui appellationibus. Nam ecce abietis ſuperior portio, fuſterna dicitur, ab nodorum du
ritia: inferiorem, ſapinum uocant, ſiue ſapineam. Vmbriam dici tribum ſappiniam, au-
ctor T. Liuius eſt Macedonici belli primo libro: meminit eiuſdem quoq; tertio: Adno-
tatum Hori monumentis eſt, apud Aegyptios expictam palmam annum indicare, quo-
niam hæc arborum ſola per ſingulos lunæ exortus unam producat Bain, ut anni fine
duodecim fiant. Quo argumento & Bain præmonſtrare menſem prædicant. In Colle-
ctaneorum ad agricolationem ſpectantium libro ſecundo, adnotatum comperi, caſta-
neas dici Διὸς βαλάνους: quod & libro decimo repetitum aduertas: ubi & nucem baſili-
cam dicit auctor, quæ nuncupatur κάρυον, nucem uero Ponticam, quæ λεπτοκάρυον: co-
cymela, quæ Damaſcena: Armeniacon, quod Bericoccon. Illud aduertendũ quoq;, pal-
mæ quam marem intelligunt, fructus ψῶ dicitur, ſicut fœminæ balanus. Pſenas Ariſto-
teles ficarios dicit culices, uelut galbas: ſic enim poetæ caluos glabroſq; nuncupant,
quod expoſuit Sudas. Sunt & nomenclatura eadem piſces. Porro unde propendent ba
lani

ſani,uocatur σπάθη, meminit cum Xenophonte Herodotus, ex ſpathe arcus ſibi nonnullos confeciſſe prodens. Quod de palmæ cerebro ſcripſi,confirmatur Euſtathij auctoritate,qui ita dici prodit partem in ea arbore excelſiorem,quæ dulciſſima ſit, proindeq; exempta ueſcantur indigenæ,quod Athenæi monumenta teſtatiſſimum faciunt. Quia uerò de Phraote facta nobis mentio eſt,dignũ perpẽſione uideri poteſt, ecquid Phraotem illum ſignificarit Horatius Carminum ſecundo:

Redditum Cyri ſolio Phraoten
Diſſidens plebi,numero beatorum Eximit uirtus.

Quando illius reſtitutionem in principatum,abs quo pater fuiſſet excuſſus,& uiri præterea ſingulares animi dotes,frugalitatemq;,ac in primis liberalitatem copioſe exſequitur Philoſtratus libro ſecundo. Verum diſcrepant nõnihil tempora,quæ in digitos mittere,nunc minus uacat:iudicabũt uolentes,quando interpretum cura non ſatis conſtat ſibi. Phraatem Parthorum regem legimus apud T. Liuium libro quinquageſimo nono, cum quo ab Antiocho Syriæ rege ſit bellatum, Gracchanis temporibus. Perirrhacidas palmæ ramos dicunt propriè,ſed ramum quemlibet accipit in Theriacis Nicander.

Laurus tacita cur:item cur lauro uterentur uaticini. Tibullus explicatur. De puella Daphne,quæ Paſiphae. Lauri contra uenenũ uis. Corydus auis. Laureum baculum geſtare quid. Vbi comperta primum laurus:& cur dicta tempis,daphnides,myrta. Turiones quid. Daphnatum. Cap. VII

QVoniã uerò paulo ante poeticas perſtrinximus amœnitates,in quibus multiplex interiorq; deliteſcit rerum ſcientia,quam ſæpe ingenium acre, lectio uaria,iudiciũ excuſſum emũctumq; promit in literas,quo ſtudioſiſſimus quiſq; accuratius exerceatur,nec concepta ſemel facilitate, in utranque aurem dormiat,hic illud potiſſimum ſubnotabimus:quid ita laurus tacita ſæpicule ab poetis nuncupetur,leuicula quidem res,ſed non inconcinna:uerum ne abſinthij plus inſit huic lucubrationi, quàm decoqui poſſit, ac confici ſtomacho paulò inualidiore, ac nunc primum reſumente uires ab inſcitiæ diuexatione,ut adſit & mellis aliquid, ſimplaria non reclinabimus quandoque. Laurum igitur Apollini uaticino deo ſacram, futurorum habere præſenſionem quandam,creditum uulgò eſt. Siquidem nil crepitantius uritur, ſicuti à Lucretio proditum quoque nouimus. Sed eo prior etiamnum Theocritus canit. Nam & hinc Daphne dici uidetur,uelut Euſtathius interpretatur, etenim δια intentionis uim habet, φωνεῖν uerò loqui eſt,ac canere. Igitur euentus rerum ex crepantis modo ueteres aucupabãtur:quod nec Porphyrium latuit:nam ſi crepuiſſet abunde ac ſonantius,haud dubie portendi felicitatem rebantur. Quod ſignificat illo uerſiculo elegiographus nobilis Tibullus:

Laurus ubi bona ſigna dedit,gaudete coloni.

E diuerſo ſi tacita deflagraſſet,inauſpicatiſſimum infeliciſſimumq; arbitrabantur:quod approbat etiam Propertius:

Et tacet extincto laurus aduſta foco.

Nam & Claudianus,uenturi præſciam laurum dixit:niſi quod opinantur pleriq;, lauri folia,ſi noctu puluillo ſubijciantur,ueritatem ſomniorum conciliare. Quod non omnino malus auctor Fulgentius non omiſit. Scribit Heſiodicæ Theogoniæ interpres, Laurum συνεργεῖν πρὸς τὸν ἐνθουσιασμόν,id eſt efficacis eſſe auxilij in numinum afflatu:propterea in Caſſandra Sophocles, δάφνην φαγὼν ὀδόντι πρίε τὸ στόμα. & Lycophron, δαφνηφάγων φοιβάζον ἐκ λαιμῶν ὄπα. Hinc aperitur Tibulli locus de Sibylla:

Vera cano,ſic uſq; ſacras innoxia laurus
Veſcar,& æternum ſit mihi uirginitas.

Ex hoc & Latinus item poeta dixit,Laurumq; momordit. Certe δαφνηφάγους dici uaticinantes ſcimus. Et Aphthonius,diuinationis ſymbolum eſſe laurum teſtatur. Dionyſius item in Panegyricorũ ratione,laurum μαντικὸν φυτὸν appellat,id eſt uaticam arborem:ſicuti Euſtathius quoq;,qui & Apollinis corollam fuiſſe lauream ſcribit, quam ſecum tulerit Chryſes in Græcorum exercitum ueniens. Lycophronis interpres in Alexandra,dici omnia putat fabuloſe,niſi quod chreſmologi & uates futura præcinebant lauro coronati,ut quæ uireat ſemper,ac ſit alexicaca. Vorare autem inde dicti,quoniam

diuinationum capturis alerentur fere. Quibus uero cogerētur numina uel recedere uel accedere, illis maxime uerſibus commonemur, qui appoſiti à Porphyrio ita ferme Latine ſonant:

Soluite ſerta, pedes liquidis & ſpargite lymphis,
Eq; manu ramum, lauros auferte uirentis,
Linea ſitq; omnis deleta, omniſq; character.

de lauro

Quod uero ad laurum etiamnū attinet, ſcitu dignum illud quoq;, Daphnen puellam in arborem hanc deformatam, ſicuti Mythicis placet, & cecinit Ouidius, à Spartanis fuiſſe diuinis cultam honoribus: ſed mutato nomine Paſiphaen nuncupatam, à qua certiſſima æderentur oracula, quod in Agide Plutarchus ſcribit. Credebatur item laurus efficax aduerſus uenena. Inde iactatum, ut qui ſe tutum approbare uellet, δαφνίνην diceret φορῶ βακτηρίαν, id eſt laureum geſto baculum. Cui fere conſimile prouerbium eſt de corydo aue, nido gramen inſerente aduerſus animalium noxia, ὡς κορυδὸς κοίτῃ στωλιὰ κὰν κρυπτίαι ἄγρωστις. Creditur & laurus ſanitatem conciliare, quo argumento lauri folia ineuntibus magiſtratum, calendis Ianuarijs à populo dabantur cum iſchadibus, de quis ſuo loco. Neq; enim obturbat ſacer morbus, aut dæmon, ubi affuerit laurus: ſicuti nec fulmen, ubi adſit ficus. Quod ex undecimo eſt ἐκλογῶν περὶ γεωργίας. ubi & illud comperi: Daphnem, id eſt laurum, dici palatium: quod quum Latinus acropolim ſuſtrueret, inibi compertā laurum ferant. Acropoles uero nūcupabant ueteres regum κατασκηνώσεις, quod ἐν ταῖς ἄκραις excitarentur tutelæ cauſa. Enotatum & id, Apollini ſacram uideri arborē, id eſt ſoli igneo, quia igne arbor plena ſit: qua ratione illam auerſantur dæmones, & in uaticinijs exuritur. Daphnatum dici genus cinaræ comperi, ubi lauri fructum perforaris, & cinaræ immiſſum ſemen ita ſeueris. Lauri turiones quum legis, ſummas partes intellige, ac præteneras: idem in plantis item alijs. Ariſtophanis interpres: Lauro, inquit, ſacerdotes coronabantur, & diuinaculi εἰς γνώρισμα τῆς τέχνης: quia eſſet id artis indicium, ac uelut inſigne. Lauri fructus, daphnidas uocant: ſicut myrthines, id eſt myrti, dicunt myrta. Laura uero, id eſt λαύρα, uicum ſignat anguſtum impurumq;, & ſordentia omnino loca ſic nuncupantur. Nam Laureum, hoc eſt λαύρειον, in Attica locus erat, metallorum ferax. Diuinationem poſtremo ex foliorum crepitu, dum urerentur, fuiſſe ueteribus celebrē, nec idem tacuit Euſtathius, ſicut ex pilis quoq; quibuſdam. Laurum τεμπίδα in Alexipharmacis nuncupat Nicander, quoniam in Theſſalia comperta fuerit primum.

Leuctrica monumēta quæ ſint, & Leuctricæ puellę. Vindicatur à uitio Plutarchi codex. Leuctra unde. Leuca quid. Alphi quid. Leuron. Leuca Gallorum quid. Cap. VIII

LEuctrica monumenta, & leuctricas item puellas in Gręca hiſtoria legimus quādoq;. Id cuiuſmodi ſit, aut quam habeat rationē, ne quis forte ſolicitius quærat, opera noſtra reuelabir. Scedaſum, id eſt Σκέδασον, inuenio in libris quēdā, qui fortuna pauper Leuctra habitabat. Vicus is eſt prope Theſpias in Bœotia. Huic filiæ aderāt duæ Hippo & Miletia. uel (ut alij ſcribunt) Theano & Euexippe, à quibus nuncupata Leuctrica monumenta, quæ cauenda Spartanis, præcinuerant oracula. Siquidem puellas ibi ſepeliri ex iniuria contigit, quoniam ab iuuenibus Spartanis conſtupratæ, moxq; interemptæ in puteum quendam ſunt deiectæ. Aberat tunc Scedaſus pater, à quo paulo ante comiter Spartani, rei non bonæ homines perfidiarumq; prudentiores, quàm moderationis, aut fidei hoſpitalis, excepti hoſpitio fuerant. Reuerſus factum mirabatur. Salua domi erant omnia, filiæ tantum aberant. Forte domi alebatur canis. Ea, reuerſo domino, ſubinde curſitabat ab eo ad puteum, à puteo ad dominum, uellicabatq; interim, eratq; planè ſimilis trahenti: ſuſpicatus is quod erat, ad locum pergit, puellarum comperit cadauera, profuſus in lachrymas, ac ſeſe affligens cognoſcit ex uicino, bonos illos hoſpites pridie uiſos domum ingredi. Facinus perpetratum Scedaſus coniectat, Spartam confeſtim petit, querelas apud Ephoros depoſiturus. Eo quum excidiſſet & conatu & iudicatu, illis, atq; item regibus, quos etiamnum adierat, nil magnopere intendentibus, per urbis media curſu ferri cœpit, porrectis ad ſolē manibus, ac percuſſa tellure ἀνεκαλεῖτο τὰς ἐριννύας, id eſt Erinnyas aduocabat, mox

ad filiarum tumulos ſeipſum confecit. Inſequentibus annis, ita ducentibus fatis, in regione eadem Spartana uirtus concidit, Græciæ imperio amiſſo, Thebanis uictoribus, Pelopida duce ac Epaminonda, ut celeberrimum poſteris nomen Leuctrica monumenta dederint. Hæc eo libentius recenſui: quoniam in Plutarchi tralatione multa ſubſultant, & deluxata ſenſum non recipiunt. Nam ut prætercam quod pro Scedaſo Cedaſus modo ſcribitur, quandoq; etiã Scedaphus: illud cuius nam modi eſt? Exercitationibus, inquit, Spartanis laceſſitis, Quum hiſtorici ſenſus ſit apud Græcos, prolatas in Spartanos execrationes diras. Meminit hiſtoriæ Hieronymus quoq; in Iouinianum libro primo. Sed puellas amiſſæ pudicitiæ nolentes ſuperuiuere, mutuis concidiſſe uulneribus ſcribit. Leuctra uerò ab Leuctro indigena eſſe nuncupata, ſcribunt Græci. Leuca autem aliud eſt, nam eo nomine medicorum ſcientiſſimi affectionẽ intelligunt, qua in album, uel (ut Græcè dicam) ὑπὸ τὸ λευκότερον, demutatur color, ex uiſcido glutinoſoq; humore pituitoſo. Quædam uerò leuca, id eſt λεύκη, dicitur θεραπευτά, hoc eſt ſanabilis, quædam ἀθεράπευτος, quæ curam non recipit. Internoſcitur uerò hoc τῇ τοῦ δέρματος παρακεντήσει, id eſt cutis perforatione: nam ſi inde prompſerit ſe ſanguis, adhiberi medela poteſt. Si humor lacteus, inter cõclamata recenſetur. Sunt in ratione eadem alphi, id eſt ἀλφοί, niſi quòd merſat ſeſe altius leuca, ut inficiantur item pili. Quanquam & alphi χρονίζοντες, id eſt diu perſeuerantes, ima penetrant ipſi quoq;, ut hic etiam albeſcant pili ex pituitoſo humore: nam ex melancholico nigrent alphi. Legimus in ſyncerioribus Herodoti codicibus, Apud Perſas ſi ciuium quis lepra cœperit affici, aut leuca, ad urbem eum minime cõmeare, nec alijs promiſceri: obtingere autem iſta, quod is in ſolem quippiam deliquerit: ſi uerò in haſce cauſationes incidat peregrinus, illum cæteri hinc inde extrudunt. Quin & hoc argumento albas columbas nemo non abigit. Leuron, id eſt λευρὸν ξίφος, apud Pindarum in Nemeis, ſunt qui enſem interpretantur latum: at præſtiterit, obliquum in plagæ impactione intellexiſſe. Quod ad leucam ſpectat, prodit Ammianus Marcellinus, non millenis paſſibus itinera Gallos metiri, ſed leucis. Quantum uerò complectatur leuca, ex uerbis eiuſdem alibi dilucet: Ad uallum, inquit, barbaricum quarta ſignabatur leuca, & decima, id eſt unum & uiginti milia paſſuum.

De Eſſæis, ſiue Eſſenis: item de Phariſæis, ac Saducæis. Aurum Iudaicum quod ſit. De phylacterijs, & proſelytis. Propbylace. Prophylactica medicina. Philetæris. Iudaicæ immanitatis exemplum. Marci principis dictum in eoſdem. Caput IX

IOſephus Iudæus hiſtoriarum cõditor, & in eo genere auctoritatis non dilutæ, immo uerò Græcus planè Liuius, libro decimo octauo Antiquitatũ, quas ab mundi exordio repetit, fuiſſe Iudæis tria genera philoſophorum ſcribit: Eſſæorum, Saducæorum, & poſtremo Phariſæorum: ſed quos primo loco poſui miris effert laudibus, quòd uxoribus, uino, carnibus ſemper abſtinerent, ac ieiunium quotidianum uertiſſent in naturam. Philo etiam Iudæus in libro quem pro Iudæis concinnauit: Præter cæteros, inquit, quos penè innumerabiles ſanctio Moſaica ad benè uiuendum concitauit, Eſſęi ſummi omnium, atq; maximi ſunt, ἀπὸ ὁσιότητος, hoc eſt à ſanctitate, ſicuti mihi uidetur, nuncupati, qua ratione ſtatilem recipit dictio. Quorum ſecta non genere, ſed uirtute, atq; humanitate diſcernitur. Itaq; nemo puer, nemo adoleſcens propter ætatis inconſtantiam, ſed uiri omnes, aut ſenes ſunt, qui nullo corporis morbo, nulla animi perturbatione feruntur: ſed hominũ ſoli uera perfruuntur libertate. Nemo propriũ aliquid poſſidet, omnibus in medio poſitis cõmuniter utuntur, habitant ſimul, & conueniunt quaſi ſodales, quumq; pro communi utilitate faciant, alia aliorum negotia ſunt, quę impigre ſubeuntes peragunt certatim, non frigus, nõ calorem, non aliquam mutationem aeris formidantes. Quum à laboribus mercedem ceperint, apud quæſtorem deponunt, is omnia diligenter procurat, quibus egent. Idem Philo in cõmentario, cui titulus eſt, Omnes ſtudioſos liberos eſſe, ſcriptum reliquit: eſſe quidẽ dogmatis eius homines ſupra quatuor milia, Qui nec ciuitates colant, uulgi conuerſationem animo plurimũ obeſſe, opinati. Qui ſeruos habeant, odere, tanquam naturæ leges tranſgreſſos, quando omnes, uelut mater, eadem genuit natura. Rationalem philoſophiam uitæ non neceſſariam rentur. Naturalem uerò altiorẽ, quàm ut eam humana conſequi ualeat na-

tuta. Illam modo portionem conſectantur, quæ de diuinis, & omnium agit creatione. Morali inuigilant præcipue. Triplici regula uitā tranſigunt, amore in deum ardentiſſimo, uirtutis cultu diligentiſſimo, charitate in proximum ſeruentiſſima. Sunt qui Eſſęorum nomen θεωρητικόν, id eſt contemplationis ſtudioſum ſignificare putent. Qui mundi ſitum terrarūq; expingere adorti ſunt, Eſſenos in Occidentali Iudææ parte ſtatuunt, ab Eſſæis (opinor) non diuerſos: nam eos ſic appellat Hieronymus quoq;. Quos fugitēt nocentes uſq;quaq;, quiq; orbe toto præter cæteros maxime ſint miri, ſine fœmina, omni Venere abdicata, ſine pecunia, palmarum ſocij. In diem uero ex æquo conuenarum turba renaſcantur, longe frequentantibus, quos uita feſſos ad mores eorum fortunæ fluctibus agitat, ita per ſeculorū millia gens æterna eſt, in qua nemo naſcitur, Tam fœcunda illis, inquit Plinius, aliorū uitæ pœnitentia eſt. Porro inuenimus apud auctores hiſce philoſophis ita eſſe libertatis inſitam auiditatem, ut principem unum ſolumq; fateantur deum. Argumentum uero euidens, quod ſpeciem mortis formidoloſæ ac tetræ nullam expaueſcant, cognatorum negligant ſupplicia, amicorum interitus faciant non magni, modo ne quenquam, ut dominum cogantur agnoſcere. Animas putant immortales, & de æthere ſubtiliſsimo commeantes quaſi carceribus, ita corporibus implicari: ad quæ tamen, ut Chæremon narrat apud Porphyrium, ῥύμῃ id eſt impetu & inſtinctu naturali trahuntur. A corporibus uero abſolutas, tanquam è longa & proinde graui ſeruitute, lætitia perfundi maxima, & ferri ſublimes, ultraq; Oceanum degere in locis peramœnis, quæ nec imbribus pulſentur, neq; item niuibus, aut omnino ulla infeſtentur intemperie, quando ex Oceano ſuboriens Zephyrus ſuauiſsima perflet ſalubritate. Nihilominus pollutis animis procelloſas hyemalesq; deſtinabant regiones. Cæterū quia abunde multa de Eſſæorum inſtitutis uidemur ingeſsiſſe, quærat forte lector curioſus, quid de Phariſæis ex mutis magiſtris compertum nobis ſit. Proinde ut breuiſsime, quantum ratio patitur, omnium deſyderia impleamus, de huiuſmodi philoſophis hæc fere obſeruauimus. Molliciei ac delicijs quàm minimū indulgēt. Quod ratio dictarit, id demum perſequuntur. Grandiores natu eximie uenerātur, ut ne uerbo quidem læſos uelint. Fato geri omnia credunt, nihilominus arbitrij liberi poteſtatem non auferunt. Iudiciū dei ſentiunt futurum, nam animas aſtruunt immortales, ſed bonas etiam in aliena emigrare corpora, improbas ad ſupplicia tranſmitti æterna. Ob hæc ipſorum dogmata populis mire grati: adeoq; de eorum uirtutibus irroborauit opinio, ut magno ſtudio numeroſa multitudo, immo uero ciuitates ad eos quandoq; confluxerint. Phariſæos nuncupatos uolunt de uitæ inſtituto, ut ſcribit Hieronymus in libro Hebraicarum traditionum in geneſim: quod à cæteris abiuncti ac ſequeſtrati puriſsimæ cuidam uiuendi rationi, accuratiſsimæq; ſe manciparint. Nam Phares ex Hebræorum idiomate ἀφορισμός interpretatur: id ualet Latine ſegregatio. Mores eoſdē ſequebantur καὶ οἱ γραμματεῖς, hoc eſt qui dicerentur Scribæ. Propriæ illorum uirtutes erant, continentia, uirginitas, νηστεία δὶς τοῦ σαββάτου, id eſt bis in ſabbato ieiunium. Phariſæorum placita apoſtolus Paulus uehemēter extuliſſe uidetur, quam ait, ἰσραηλίτης εἰμί, φυλῆς βενιαμίν, ἑβραῖος ἐξ ἑβραίων, κατὰ νόμον φαρισαῖος: Iſraelites (inquit) ſum, ex tribu Beniamin, Hebræus ex Hebræis, lege autem Phariſæus. Porro quies ſoporq; ijs erat ſuper anguſtis tabulis, aut etiam ſpinis uel lapidibus ad comprimendas corporis ac ſenſuum titillationes. Horum tamen proprium fuiſſe, Chryſoſtomus ſcribit, & in Euangelio ſignificat Matthæus, ut decalogum in membranulis ſcriberent, ligarentq; in fronte, ut religionis intimæ ſpeciē præberent. Eas uero membranulas Hebręorū uocabulo dici philateria, idem Chryſoſtomus prodit: quo innuitur legis cōſeruatio. Meminit etiam Hieroinymus. Dicuntur & ariolorū, ac excantatorum philateria in Gregorij Iunioris decretis: & philateria facere, legimus in Laodicenſi concilio. Prophylacæ uero in medendi uſu nuncupantur præmunitiones aduerſus mali uim ingruentē, unde eſt Prophylactica medicinæ pars. Sicut Therapeutice tractat præſentia, quæq; iam ſe promunt. Philetæris autē planta eſt ſpinoſior, quam & rhamnum dicunt, ſuperius nomen Lydis frequens, ac Myſis. Sunt qui ex hoc impactam CHRISTO coronam uelint. Phylacteria ſcribunt alij, ut Græca cenſeat̄ dictio. Saducæos uero, ut de ijs quoq; aliquid promamus, à loco ita nuncupatos putant. Horum nefaria dogmata inuulgantur hæc, Eſſe mortalem animā, ſimulq; cum corporibus

intcrire

interire. Si quis eorum ſcitis renitatur amplius, oblucteturq́, putant id plauſibile in primis glorioſumq́. Eorum qui in eiuſmodi philoſophia profecerint, mira paucitas eſt, diſcrepant inter ſe moribus feris, inuicemq́ ſunt, perinde ac in exteros, inhumani. Fatum omnifarium negant. Deum extra omnem mali patrationem inſpectionemq́ cōſtituūt. Hæc de Iudæorum ſapientibus, quæ uaria ſuggeſſit lectio, habui in præſenti, quæ dicerem. Poterant & plura, ſed propoſitum inſtitutumq́ temperamentum fuit tenendum omnino. Cæterū Iudaicæ immanitatis exemplum illuſtre ex Dione præteriſſe nequeo. Nam ſub Traiani extrema, qui Cyrenem incolebant Iudæi, Andrea duce, Romanos, Græcosq́ indiſcriminatim inuadentes ita excarnificarunt, ut etiam ad mēſam producerent, humanis in uiſcera ingeſtis cibis. Nec ſatis, ſanguine adhuc ſtillantibus inteſtinis præcingebantur. Cutes pro indumentis erant. Pleroſq́ ab imo ad ſummum interſecuere. Plures beſtijs obiecti: alijs inter ſe compugnare, ac digladiari coactis. Ducenta & amplius hominum milia is abſtulit furor. Qui & in Aegypto itidem eſt graſſatus, ac Cypro, contrucidatis inibi, Artemione duce, ducentis & quadraginta hominum milibus. Vnde mox legibus ſancitum, uti quauis ratione in inſulam appulſus Iudæus capite plecteretur. Quum uerò Adriano item imperante defeciſſent, cædibus, fame, morbis, igni deſolata eſt Iudæa omnis. Quoniam uerò quæri poſſe ſcio, cuiuſmodi aurum ſit quod in hiſtoria quandoq́ celebratum nouimus, Iudaicum nuncupatū: non grauabimur & hoc obiter explicuiſſe. Erat autem, quòd Iudæorum nomine quotannis ex Italia & ex omnibus prouincijs Hieroſolymam exportari ſoleret. Propterea Flaccum Cicero ſcribit, edicto ſanxiſſe, ne ex Aſia exportari liceret: quod laudans etiamnum, Barbaræ ſuperſtitioni reſtitiſſe, ſummæ ait fuiſſe ſeueritatis. Proſelytum uerò, quum audis in ſacra pagina, intellige à gentilitijs ritibus ad diuinam legem tralatum tranſcriptumq́. Dauid: καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν, id eſt & proſelytum peremere. Hieronymus Aquilam uocat proſelytum, ac interpretem contentioſum: meminit in Euangelio Matthæus quoq́. Adnotandum uerò hoc potiſſimum loco Marci principis antiqui dictum. Nam Palæſtinā quum tranſiret, Aegyptum petiturus, fœtentium Iudæorum (uti Marcellinus inquit) & tumultuantium ſæpe tedio percitus, dolenter fertur exclamaſſe, O Marcomani, ó Quadi, ó Sarmatæ, tandem alios uobis inertiores comperi. Iudæorum uerò cognominis ratio unde prorepſerit, incognitū ſibi fatetur Dion. Multa uerò, ſed uaniſſimè, Tacitus ſcribit.

Cur noctu ſonantius audiantur omnia. Quid palmus. Tylæ, thibe, tylas, illas, ſigmos, clytos. Cur uox intro delata melius audiatur, quàm ediuerſo. Aradus quid. Satyriaſis. Palmare quid. Cap. x

STrepitus omnes nocturno tempore eſſe manifeſtiores, ac uocem omnem ſonantiorem, non ferè quiſquam eſt adeo impolitus, adeoq́ hebeti iudicatu, qui non planè intelligat, dictante ratione, aut magiſtra ſaltē experiētia percipiat. Cur tamen ita contingat, abditam quandam perobſcuramq́ cauſam promit Epicuri ſchola, dum ab atomis ſuis reuelli nequit. Eam uerò apud Plutarchum in Sympoſiacis Boethus recenſet, docens, rareſcente aere, ac ſeſe latius fundente inter atomos non ferè uacuum comparere. Conſtipante uerò ſe, atq́ amplius coeunte, denſari perinde atomos quoq́ extimumq́ uacuum fieri ſpacioſum & uelut hians. Id quod noctu obuenire, exploratiſſimum eſt, Si coniectemus, frigus cogendi arctandiq́ uim habere efficaciſſimam. Ediuerſo calorem proferendo expandere ac laxare, argumento certiſſimo ex ijs quæ colliquata intuemur, amplius multò ſibi loci uendicare, quæ concreſcentia compingūtur in anguſtum. Profuſus igitur ſonus, ſi obiectis corporibus occurſet numeroſioribus, hebeſcat prorſum, neceſſe eſt, reiectus aut conuulſus tardior euadat. Quòd ſi obicibus aut paucis aut nullis morantibus exſpatietur, pertinget inoffenſus auditum. Indicio eſſe poſſunt inania uaſa, quæ percuſſa crepant ſonantius, præfarcta uerò colliſa incuſſa'ue quodāmodo ſonum deuorant. Compari modo & ſolidiſſima quæq́ nō ferè ſonum ædunt. Quod ſpiraculis haud ita abundent, per quæ commeet ictus aer. Quale ſentimus aurum, & ſaxa: quæ proinde uocantur & ſunt ἰσχνόφωνα & δύσηχα, hoc eſt uocis prætenuis, & ſonantia male, quod nimia prouenit denſantis ſe corporis ſoliditate. Aes uerò εὔφωνον καὶ λάλον, id eſt ſonorum garrulumq́, quia ſit πολύηχον, hoc eſt inanitatis multæ. Cæterum ſententia hæc male tibicinibus præfulta, nullis concuſſa arieti-

bus,leui modo agitata impulſu ruit. Neq; enim recte ad uocis rationem inanitas addu-
citur. Ibi ſilentij altitudo eſt, & quies profunda,ubi uacuum eſt,quod utiq; nec tãgi nec.
agitari poteſt: uocem autem eſſe nouimus ſonantis incuſſum corporis. Et eſt aer uocis
ipſius ſubſtantia,ac facultas.Putauit Anaxagoras,ſolis poteſtate aerẽ concitari, & quo-
dam tremulo uibrari motu,quem παλμὸν Græci dicunt. Quãuis eſt Palmus quoq; ner-
uorum & cordis,ac ægrotantium uenarum motus. Nam corporis motus cum exercitio
& dolore aradus dicitur. Palmare uerbum in Columella,nil ad inſtitutum præſens atti-
net, indicat tamen materiam alligare. Palmarem ſcrobem Palladius palmi amplitudine
liquido intelligit.Palmatus paries, in Quintiliani declamatione dicitur manibus pollu-
tis contactus,inſignitusq;.Sed Anaxagoram repeto:Id uero,inquit, liquere ex minutie
illorum, quæ in lumine uiſuntur corpuſcula,quæ uocant nonnulli τύλας. Nam tylada
ſcimus turdorum uocari ſpeciem minutam, quam illada dicunt alij. Eſt & thibe, apud
Athenæum libro quarto, argentea: quo nomine intelligunt eruditi, ueluti arculam ua-
ſis reponendis,quæ plurimum erat plexilis. Quum hæc igitur obſtrepant, inſonentq;
agitata & propulſa,& ſonum eum efficiant quem dicunt σιγμὸν, præpediri uocem ob-
ſcuratiq;, quo minus ſynceriter liquidoq; ab ſenſorijs excipiatur. Suppetit & ratio alia,
ſed grauior multo & plauſibilior, Interdiu agitari omnia proturbariq;. Tunc enim cun-
cta mouet Iupiter, ut ille ait, λαοὺς ἐπὶ ἔργον ἐγείρων, populos excitans ad opus. Qui con-
ſurgunt,uelut ex palingeneſia & regeneratione quadam noua quotidianaq; meditãtes,
ut Democritus inquit. Proinde non illepide Ibycus, diluculum appellauit clyto, quod
eo tempore κλύειν, hoc eſt audire iam, & loqui liceat.Contra uerò noctu euenit, ut in-
terquieſcant omnia, nec ullo fluctuent motu, ſed compreſſa conſopiantur. Propterea
ictus propulſusq; aer integer ſenſorium adit, atque ita purius audiendi perficitur actus.
Adnexa eſt huic cognata quodammodo quæſtio. Nam uſu uenire obſeruatum fere eſt,
qui extimi ſint,ſi loquantur, facile ab ijs qui intus agant, audiri. Quod ediuerſo non fit.
Ambiguitatis huius commeminit apud eundem Plutarchum Ammonius, ſed ab Ari-
ſtotele exſolutã tradit, apud quem ita lectitamus: Vox,inquit,eorum qui occluſi tenen
tur, ſi extra deferatur,in amplum diffunditur,ac uelut abſorpta deuoratur:quæ uero in-
tro perducatur, non ita. Siquidem ex amplo corriuata in arctum conſeptumq; ſeruatur
continetur q;,& ueluti conualle delata ſenſum perſpicue attingere animaduertĩ.Quod
de palmo dicebamus paulo ante, ſcire obiter licet,recentiores Græcorum medicos ſta-
tuiſſe,genitalis palmon intelligi ſatyriaſim:quod malum,Galeno in Diffinitionum com
mentario tradente obtingit,mutone arrecto intentoq;,necnon particulis adiacentibus,
cum ſeminis quandoq; uoluptaria profuſione, quandoq; uero & mentis conſternatio-
ne,ac diſtentione neruorum.

Iulææ uoces in Lactantio quæ ſint.Iulos quid,& ulos, ule: epuletica, & iuli
des. Hycca quid,& melos.Melici poetæ.Item qui harmonici,& qui canoni
ci:canon,ac canonium.Stathmides.Concentuum ſpecies aliquot. Antletæ
qui:item himonia,himeum,tenellus,niglaros. Tributorum genera,collecta
talea,indictio,oblatio. Tenerus.Tenericus campus.Iſmeniũ manreum. XI

QVando uero de uocibus agitur, ecce ſuccurrit mihi Lactanij carmen, Phœ-
nicis argumento, non utiq; inamœnum, ſed quod ſcriptoris eius genuinam
ſapiat facundiam, ingenijq; præferat facilitatem haud aſpernabilem. In eo Iu-
læas uoces, ut præſuaues ac prædulces nominari obſeruauimus: ſed cur ita,
non fere perſpicuum puto:niſi quod ad Simonidem cognomẽto Melicum ex carminis
iucunditate,ut Sudas arbitratur, referri poſſe non inficiabitur, qui hoc genus ſcitamen-
tis aures habeat pertritas,cuiq; non ſit cornea fibra. Siquidem fuit Iulis inſulæ Ceæ op-
pidum, in quo Simonides feratur natus. Quod ex Strabone didicimus,& antea cecine-
rat Theocritus.Sed coactũ nimis ac uiolentum forſan rebitur id, cuius item auris acrio-
ri lota aceto ſit. Magisq; multo arriſurum putabit, quod ſcribit Apollodorus: Cantile-
nam in luctibus celebrem dici Ialemon, in hymnis uero Iulon. Quæ de hominibus ſic
nominatæ comperiantur:ſicuti à meſſoribus uſurpabatur lytierſas. Habitauit autem Ce
lænas Phrygiæ Lytierſas,Midæ quidem filius, ſed nothus, ex quo ut meſſor præſtãs ce-
lebretur in Phrygia: meminit Theocritus, & expoſuit interpres. Sed nec præterijt Pol-
lux

lux,qui & iulon itẽ recognoſcit.In libro De Pæanibus auctor eſt Samus Delius, hordei manipulos per ſe ſolos ἀμάλας nuncupari,congeſtos autem ex alijs compluribus ulos dici & iulos:Cererem quoq; nũc quidem uocari Chloen,nunc autem Iulo, id eſt ἰουλώ, Proinde ex Cereris inuentis,& fructus ipſos,& in deam concinnatos hymnos, ulos appellant,& iulos.Sunt qui lanas tractantiũ eſſe cantilenam putent. Vle obiter, id eſt οὐλὴ, cicatrix eſt:unde epulotica & ſynulotica medicamenta,quis induci cicatrix ualet. Iulos etiam Proſerpinæ congruere arbitrantur.Nam iulides, apud Oppianum primo ἁλιευτικῶν,inter piſces recenſentur ſaxatiles. Meminit in libro De piſcibus Dorion, ut ſcribit Athenæus.Iulos uerò etiam dicunt inteſtina terræ.Sunt qui iulidas item hyccas opinentur dici,unde & Siciliæ ciuitas nomen ſit mutuata,quòd illuc delati primum, id piſcium genus fœtum cõpererint. Lycophronis interpres iulon uermem dicit πολύπουν, qui parietibus arrepat: ex quo naues iulopezas nuncuparit Lycophron, ex remorum ſimilitudine,qui nauium uidentur pedes. Iulon item myriopoda dicunt. Sunt qui ſcolopendras eſſe iulos coniectent. Inteſtina uerò terræ, id eſt τὰ τῆς γῆς ἔντερα, ſic nuncupantur,inquit Theon: quoniam longitudinis ratione inteſtinorũ imaginem præferant, & quia in terræ uiſuntur profunditate. Hinc in Prognoſticis Aratus:

Καὶ πλαζόμενοι σκώληκες
Κεῖνοι, τοὺς καλέουσι μελαίνης ἔντερα γαίης.

Cæterum quia in cantilenas uolentes incidimus,ſubnectamus aliqua,quæ uoluptati ſit legiſſe,& uſui meminiſſe: Melos quod præcipuè uſurpatur in muſica, propriè quidem apud Græcos membrum corporis indicat. Sicuti uerò numeroſa in corporibus membra,quamuis diuerſum ſortiantur & ſitum & motum, diuerſoq; perfungantur munere, nihilominus ad unum tantum opus cooriuntur,unumq; habent finem, ueluti ſcopum: ita etiam ex uocum diuerſitate qui conſurgit concentus, melos uocatur. Quod in libro De muſica Plutarchus ſcribit. Latini modulum appellanr. Et hinc dici melicos poetas, auguror,quos Therapeuticos primo lyricos ferè Galenus intelligit. Id eo libentius adnotatũ,quod etiam doctiſſimi melicos,& melopœos,aut melocertas eſſe poetas quoſdam,ex Cicerone De optimo genere dicendi,pronũciaſſe ſatis ſuperq; habent. Aut certe melos uocare in muſica ideo inſtitutũ, quia μέλει Græcè ſignat curæ eſſe,ceu nil muſicà antiquius homini eſſe debeat, nilq; quod curet impenſius. Nos uerò etiamnum ſuo loco de muſica commentaturi plura ſumus. Interim adijciamus pleraq; non indicta quidem, ſed quæ in paucorum peruenere ſcientiam,ut prætereantur quæ Gellius ſcribit. Muſicæ ſtudioſos aut harmonicos dicimus,aut canonicos. Harmonicos nuncupamus eos,qui auribus contribuunt auctoritatis plus,quàm rationi:eiuſmodi fuiſſe Ariſtoxeni conſectatores nouimus. Canonicos autem, qui rationis perſequuntur examen: ſicuti ab Pythagoreis factitatum palàm eſt,quos tamen genere nec ab harmonicis abduxeris. Canonium uerò obiter eſſe uidetur ſacris uiris deſtinatus locus, ac canonice uiuẽtibus. Sed in nauibus quæ cataphractæ uocantur,& cataſtromata habent,id eſt pauimenta ſuperiora,uel tabulata, ligna quibus tabulæ incumbunt,canonia nuncupantur, & σανίδες. Aſconius Pedianus, tributorum genera facit tria: canonem,ut in portorijs & uectigalibus:oblationem,ut in uini diſtractione:indictionem,quæ uulgò dicitur talea, Latinè item collatio,ſeu collecta:ut apud Ciceronem libro ſecundo De oratore. Taleam nummariam ſunt qui ex T. Liuij octauo libro clarigationem appellari putent. Erant & canones chronici,in quibus temporum ratio tractabatur. Apud Spartianum in Seuero ita legimus:Rei frumentariæ,quam minimam repererat,ita conſuluit, ut excedens ipſe uita ſeptem annorũ canonem relinqueret. In Heliogabalo, canon dicitur fructuarius pro alimentis in tot annos paratis. Omnino uidetur canon,id frumentum quod in uſum cedit annuum, uel quod annis confertur ſingulis,unde Aegyptius canon in hiſtorijs. Ptolemæi inſtituta mediam quandam rationem inſecuta ſunt. Tantum enim ſenſorio attribuit,quantum Ariſtoxenij:turſumq; rationi,quantum Pythagorei. Etenim tum demum enaſci iudicium putat ſyncerum ueraxq;, ubi ſenſus & ratio conſpiratu nituntur conſono. Quod ipſum & in aſtronomia comprobauit, quum rationis libra ab oculis non abit diuerſa. Vt uerò ad melos redeam,unde digreſſus in iſta ſum, inuenio apud auctorum opinatiſſimos,himæum nuncupari melos ſolitum,quod concinerent ἀντλη

ταί, id eſt aquarum hauſtores. Himonia uero aliud eſt: nam ſic funiculum dicunt, quo ex puteo attollitur aqua: unde feſtiuius ἱμονιᾶν dicitur, pro μακρὰ χέζειν, id eſt temporis non parum in excernendo abſumere. Himæi uero meminit Callimachus:
ἀείδει καί πού τις ἀνὴρ ὑδατηγὸς ἱμαῖον.
Concinit iam & hauſtor aquæ aliquis himæum. Tenellum uero, id eſt τήνελλον, Ariſtophanis interpres nunc lyræ harmoniam accipit, nunc pulſatiunculam, id eſt κρουμάτιον, quæ in uictoria æderetur, Omnino uidetur ab ſono conformata uox. Eleganter uero Ariſtophanes: ἀλλ᾽, ἐὰν μὲν τοί γε νικᾷς τῇ βοῇ, τήνελλος εἶ.
Si utiq; exuperas uoce, tenellus es: id eſt maximus muſicus: aut nicephorus, hoc eſt uictoriæ compos. Erat & niglaros, muſicum melos exhortationibus aptum. Tenerum uero Melia, Oceani filia, & Apolline natum fuiſſe uatem ferunt, qui apud Iſmenum uaticinaretur, ubi & manteum fuerit, quod Iſmenium appellarunt. Sed & Thebis campus uiſebatur Tenericus. Epilenium melos in Ptolomæi pompa à ſatyris ad tibiam decantatum, Bacchium intelligo.

Prouerbij origo quod eſt, Habitus monachum non perficit. Hieronymi locus. De Iſide multa. Quæ linoſtoliæ. Sacerdotum munia. Item pauca de Oſiride, Tiphone, Anubi. Acephali ſacerdotes qui. Lini ratio, item ſalis. De apide pauca. Vitis unde nata. Ebrietatis deteſtatio. Sphinx cur apponeretur templis. Piſcem apud Aegyptios ſignare odium. Maris deteſtatio apud Aegyptios. Nephthys, ſothis, aſtromyos. Nonnus quid. Albarum ueſtium luxuria. Archimandritæ, archigerontes, ſynoditæ. Cap. XII

PErtritum exculcatumq; Rhodiginis meis, etiam pullato circulo prouerbium eſt, Habitu monachum non perfici. Id quo uideri grauius poſſit, ſibiq; in eo municipes noſtri applaudant: uetus eſt, & quidem ex Græcis corriuatũ fontibus: cuius rei auctor mihi Plutarchus eſt: eius uerba ſubieci, οὔτε γὰρ φιλοσόφους πωγωνοτροφίαι καὶ τριβωνοφορίαι ποιοῦσιν, οὔτε ἰσιακοὺς αἱ λινοστολίαι. id eſt Non, inquit, philoſophum facit promiſſior barba, nec ueſtis pertrita: non item iſiacos linoſtoliæ, id eſt amictus linei. Faciunt ad hæc Gellij uerba ex Noctibus Atticis, ut prætercam quod in canonicis Decretis relatum ſcio, diſtinctione quadrageſimaprima: Non cathedra ſacerdotem facit, ſed cathedram ſacerdos: nec locus hominem ſanctificat, ſed locum homo. Video, inquit Herodes, barbam & pallium, philoſophum necdum uideo. Veluti mores & ſcientia genuinum, non inſititium, non fucatum philoſophum oſtentent. Id tamẽ quantumuis ſanctum prioribus nomen, & uenerationis ſummæ, pleriq; homines erratici, & æruſcatores, ac nulli rei, tantum non incolæ ſordentiũ ſæpe ganearum magna ſibi doctiſsimi cuiuſque indignatione, arroganter uendicare ſunt auſi. Id ipſum & de Iſiacis aſtruendum, quando moribus integer ac caſtus, ſanctus, uirtutis exemplum ſingulare, Iſiacus demum uerus cenſeri debeat: quiq; diuinæ ueritatis anxius ſit ſcrutator, atque ei deniq; rei philoſophando tempora impertiat. Id quod deæ ipſius comprobat nomẽ ex priſcorum theologia, quam in primis σοφὴν καὶ φιλόσοφον οὖσαν intelligunt, id eſt ſapientem & philoſophum, nominis argumento, quod ab Gręca origine inclinatum, ſcientiæ noticiam ſignificare aiunt: unde & ſacrariũ eiuſdem, ἴσειον nuncupetur, quod uideamur εἰσόμενοι τὸ ὄν, ἂν μετὰ λόγου καὶ ὁσίως εἰς τὰ ἱερὰ παρέλθωμεν τῆς θεοῦ: id eſt cognitionem conſecuturi eius quod eſt, ſi cum ſanctitate ac ratione ſacra deę adierimus. Proinde narrant Promethei filiam, alij uerò Mercurij: quorum alter ſapientiam monſtrat & prouidentiam, Mercurium uerò grammatices ac muſices ſtatuunt repertorem. Quamobrem Hermopolitæ Iſin probant muſis priorem, ut quę diuina hieraphoris ueris ac hieroſtolis legitimis præmonſtret: hi uero ſunt, qui ſacram diuinorum rationem ab omni expurgati ſuperſtitione, ac nimia uacantiq; ſedulitate, in anima geſtitant, perinde ac in capſula quadam. Quod ſanè felicitatis ſummæ quodammodo uideri poteſt. Nam qui rectè ſyncereq; ſapiunt, bona quidem cuncta à deo depoſcunt ſibi: ſed in primis, quantũ capax eſt humana ratio, ueritatis diuinæ cognitionem, qua maius nil capere homo poteſt, nec deus ſua precellenti bonitate impertiri. Neq; enim argento aut auro deus eſſe opulentus creditur, nec tonitruis aut fulminibus prępotens, ſed ſcientia & prudentia: quod ipſum egregie ſignificauit illis uerſibus Homerus,

ἦ μὰν

ἦ μὰν ἀμφοτέροισιν ὁμὸν γένος, ἠδ' ἴα πάτρη,
ἀλλὰ Ζεὺς πρότερος γεγόνει, καὶ πλείονα ᾔδει.
Verè unum utriſq; genus, & patria una,
ſed Iupiter natu grandior erat, ac norat plura:

Propterea elaborandum ſacerdoti præcipue, ut tanquam peſtem, ignorantiam abijciat. Siquidem ait apoſtolus Paulus: Qui ignorat, ignorabitur: præſertim intelligere ſi neglexerit, ut bene ageret. Proinde in Quæſtionum libro Auguſtinus: Non omnis qui ignorat, ab pœna immunis eſt. Sacerdos utiq;, ſal terræ dicitur, & mundi lumen. Hinc Malachias: Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore eius. Hinc ab docendi ac nunciandi proprietate ſacerdotes etiamnum angelos dici, in Cæleſti hierarchia comprobat Areopagita Dionyſius. Certè ita propemodum cenſeo, cognitione ſequeſtrata, & abiuncta rerum ſcientia, immortalitatē non recte uitam dici, ſed eſſe uerius tempus quoddam. Scitum eſt illud Hieronymi ſuper Malachiam: Sacerdotē indoctum eſſe cæcum animal. Et Typhona Iſidis inimicum, quem eſſe alium opinamur, quàm ſtupidam imperitamq; multitudinem, errore deuiam, quæ conuellat, lancinet obſcuretq; ſacram rationem: quam congreget Iſis, componat, contribuatq; recte initiatis, & latriam deo ſummam uitæ caſtitate, mentis affectu puro, abſtinentia uoluptatum omnium exhibentibus: horum nanq; finis omnium, intelligibilis primi cognitio. Equidem ſacerdotis officium ac uirtus eſt, ſapientia quædam pietate feruens, & pietas ſapiētia collucens. Verum illud Hieronymi quo nam tranſeamus piaculo? Monachi, inquit, uirtus prima eſt, hominum contemnere iudicia, & Apoſtoli ſemper recordari: Si adhuc hominibus placere uellem, CHRISTI non eſſem ſeruus. Nec diuerſum eſt illud dominicum ad prophetas, quo ſe poſuiſſe aſtruit eorum faciem uelut urbem æneam, & adamantinum lapidem, ac ferream columnam, ne populi expaueſcerent iniurias, ſed ſubſannātium impudentiam frontis rigore contererent. Quoniam uerò Iſiacorum ritus attingimus, & ſi alibi ſcio futuram nobis de hac ipſa re mentionem, proſequamur tamen interim, quæ ex Græcis auctoribus ſeſe nobis oſtentant, uelut cella quadam promа, neq; enim aliud cenſeri debet gentis eius doctrina: ita eſt omnifariam copioſa, & tanquā quoddam bonorum mare. Quod igitur capillitio denudetur caput ab Iſiacis, & totū corpus deniq;, eam pleriq; arbitrantur rationem, quod is eſſet lugentium mos. Ferre autem lineas ueſtes, coloris eius ratione, quem floreſcens linum emittit, æthereæ, ac gratæ pulchritudini mundum continenti perſimilem. Cæterum ea uerior cauſa: Purum, inquit Plato, impuro attingere nefas, at ciborum ſuperfluitas nulla pura ſynceraq; eſt: lanas autē, uillos, ungues, eſſe pullulareq; ex ſuperfluitatibus quis non nouit? Proinde nonne ridiculum foret, tondentes reſecantesq; ac leuigantes quodāmodo corporis proprij partes uniuerſas, aliena circūponere, ferreq; ſuperfluitatum (ut ſic dicam) germina? quum ſint itidem impura, & proinde diuinis inepta? Quod adeo uerū eſt, ut Heſiodus, quum ita cecinit,

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλείῃ,
Αὖον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.
Non ab manu ramorum quinq; in deorum cœna celebri
aridum ab uiridi reſecare ſplendido ferro:

non ferè aliud præcepti obſcuritate uideatur inſinuare, quàm repurgatos ab ijs ſacra feſtaq; adire oportere, nec inter ſacrificia rituſq; ſolennes redundantia deſecare. In noſtra quin etiam religione Apoſtolo præcipiente, ut eſt in canonicis proditum Decretis, comam nutrire prohibentur clerici, caputq; in ſphæræ modum radere coguntur, id ipſum Gregorio item ſanciente, ut ſic faſtigij præeminentis coronā quoq; præferant: quo forſan argumento apud Tarſum Herculis ſacerdos ſtephanephoros dicebatur, dignitate præſigni, qua honeſtatus à ciuibus Lyſias philoſophus tyrannidē arripuit, ueſte protinus animum indicante, quam fuiſſe purpuream μεσόλευκον, id eſt albo diſtinctam, ſcimus. Linum autem diuinæ rei maxime idoneum inde iudicatur, primum, quod ex immortali, ut ueteres loquebātur, terra prodit. Fructum quoq; eſui non ineptum ædere uidetur. Veſtem autem puram omnino præbet, & frugi, nec geſtanti oneroſam, ac tempori cuilibet peraccommodam, nec φθειροποιόν, id eſt pediculos producentem. Adeo uerò ſuperfluitatū omnium naturam abhorrebant, ut non ſolum pluribus leguminibus abſti-

abſtinerent, ſed nec ouillas aut ſuillas eſitarent carnes, quod multũ ex ijs fiat ſuperfluentis materiæ. Quin ſanctimoniæ item ratione ſalem cibis non adhibebant, cauſis quidem pluribus, ſed illa præcipua, quod cibi potusq́ꝫ copioſioris appetentiam facit. Nam quod dictitat Ariſtagoras, ſalem ab illis cenſeri non purum, quod pleraq́ꝫ animalium intercepta dum denſet concreſcitúe immoriantur, fatuum omnino eſt, ac relatu indignũ. Illud certe memorabile eſt, ac ubiq́ꝫ ſæpius recinendũ: Apidi nãq́ꝫ ſuo ex puteo peculiari ſuggerunt potũ, etenim Nili aqua prorſum putant abſtinendũ, ut quidam cẽſent, ob crocodilos, aut uerius quod pinguefacit aquæ id genus, inducitq́ꝫ πολυσαρκίαν, hoc eſt carnis copiam uberiorẽ. Apim uero ita ſe habere, prorſum cauent, immo uero & ſeipſos. Sed expedita omnino agiliaq́ꝫ corpora circumponere animæ ſtudent, ne præualente quod morti obnoxium eſt, diuinum comprimatur, & moleſto nimisq́ꝫ inutili exteratur pondere. Scitum quippe Græcanicum eſt illud, quod in noſtrum ſi transferatur ſonum, addubitat Hieronymus, an æque reſonet, Pinguis uenter non gignit mẽtem tenuem. Græce autem ſic: παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον. Vino utuntur quidem, ſed præparce. Tametſi in Heliopoli rei diuinæ incumbentes templo nequaquam inferunt uinum, ceu dedeceat interdiu bibere, domino ac rege inſpectante. Omnino ſæpe abſtemios agunt, & philoſophantes de diuinis aut docent aut diſcunt. Reges ſi ſacerdotio fungerentur, bibebant quidem ad præſcriptum ſacrarum literarum. A Pſammeticho tamen id agere orſi ſunt: prius enim abſtinebant, neque prolibabant, ut gratum deo, ſed ut cruorem eorum qui bellare cum dijs affectaſſent: quibus concidentibus, ac telluri immixtis, uitem enatam opinantur. Proindeq́ꝫ ebrietatẽ, amentiam inſaniamq́ꝫ parare, ut progenitorum ſanguine imbutis. Et hæc quidem ab ſacerdotibus iactari, auctor Eudoxus eſt in ſecunda Periodi. A noſtro autem auctore ita proditũ eſt, quod ſi abſq́ꝫ uino ardeo adoleſcentia, inflammor calore ſanguinis, & ſucculento ualidoq́ꝫ ſum corpore, libẽter carebo poculo, in quo ſuſpicio ueneni eſt. Veteres porro delicatiorẽ mollioremq́ꝫ uictum ita deteſtatos memorant, ut proditum ſit, apud Thebas in templo fuiſſe ſurrectam columnam, qua execrationes ſcalptæ continerentur aduerſus regem Menin, qui molliciẽ luxumq́ꝫ inuexiſſet primus. Adnotandum hic illud Hieronymi in Iouinianum: De ciborum, inquit, ſibi placent abſtinentia, quaſi non & ſuperſtitio gentilium coſſum Matris deum obſeruet, & Iſidis. Qua tamen id parte haud diſſimulandum arbitror mihi, locum inſigniter interpellatũ uideri, primum orationis ſtructura: cur enim dicatur Matris deum coſſus, uel Iſidis: ſi eum in cibis aſpernantur dearum ſacris mancipati? Porro nec conuenit, ſi ſacrum intelligas. Quid enim Aegyptijs cum coſſo? In Ponto & Phrygia quidem uermes albos & obeſos, qui nigello capite ſunt, & naſcuntur in lignorum carie, pro magnis reditibus paterfamilias exigit. At, inquit mox Hieronymus, Coge Syros Aphros, Arabas, ut uermes Ponticos glutiant, ita eos deſpicient, ut muſcas, millepedes & lacertos. Quod ſi ad Iſiacos Romanæ urbis referendum putes, quoquo te torqueas, frigebit excellenter. Alicubi ſcriptum comperias coſtum, non coſſum. Mendo non caret hoc quoq́ꝫ, ſed ad uerum gradus eſt: nam ſubolet à Hieronymo Græce ſcriptũ ἄγευστον, id eſt ciborum abſtinentiam, uelut ieiunium, ubi nil uel parum prægustes, ac uilius. Extat uerbum apud Pollucem, exponitur ab Suda. Cybeleios uero & Iſiacos luctus ratione cibis abſtinuiſſe propter Atym & Oſirim amiſſos, euidens coniectatio ex Auguſtini libro ſexto Ciuitatis diuinæ, & Lactantio libro primo. Quod igitur deſyderio concupitæ rei factitarunt deæ, imitabantur ſacerdotes, aut quiſquis ſacra coleret. Proinde dicitũ recte Ageuſton Matris deum & Iſidis. Ieiunia in ueteri religione ſeruata, in libro de Oſiride ac Iſide Plutarchus docet, ac in deorum natura Phurnutus. Idem porro & mox error irroborauit, quum ſic ſcribit Hieronymus: Quomodo autem uirginitati ueræ non præiudicat imitatio uirginum diaboli, ita nec ueris ieiunijs coſtum Iſidis & Cybeles, & quorundam ciborum in æternum abſtinentia, etiam ſi coſſum hic quoque repoſitum in nonnullis comperias. Scitu uero dignum illud eſt: Ante Aegyptiorum templa ſphingem aſtitui ſolitam, quo argumento indicarent, theologicam ipſorum ſapientiam obſcuriorem, fabuliſq́ꝫ ita ſæpe conuelatam, ut ueritatis ueſtigia uix interlucerent. In Sai Pallados erat templum, quam Iſin etiam arbitrantur, eiuſmodi præſcriptione, ἐγώ εἰμι πᾶν τὸ γεγονὸς, καὶ ὂν, καὶ ἐσόμενον, καὶ τὸν ἐμὸν πέπλον οὐδείς πω θνητὸς ἀπεκάλυψεν:

Ego

Ego ſum omne quod fuit, eſt, erit: meum peplum mortalis reuelauit nemo. Sunt tamen qui alia ratione ſenſum in ijs promant allegoricum. Nam Oſirin non alium eſſe opinantur, quàm Nilum, qui Iſidi coniungatur, id eſt terræ. Typhona interpretantur mare, in quòd illapſus cōuellatur Nilus, ac pereat: propterea ſacerdotes deteſtari mare, quòd & Typhonis uocant ſpumam. Nec nauticos affatu dignos cenſent, quia mari utantur, & inde uictitent. Piſces indidem auerſantur, quumq; ſignificare odium uolunt, piſcem appingunt. Inueni item, qui mundi partem infra terram, incognitam nobis Nephthyn uocent: ſupernam uerò manifeſtamq; Iſin. Qui autem in meditullio utriuſq; orizon eſt, dicatur Anubis: quem canina facie deformāt, ex animalis natura, quod interdiu noctuq; oculis utatur æquè. Hanc uerò apud Aegyptios Anubin habere uim, quam apud Græcos Hecate habet, terreſtrium pariter & cæli particeps credita. Sunt tamē quibus Anubin dici tempus placeat. Videtur pleriſq; Iſis eadem, quæ apud Græcos Io, quam Telegono nuptam, quum in Aegyptum perrexiſſet, Epaphum genuiſſe fabulantur. Scribit Horus, Iſin Aegyptiacè dici Sothin, quæ Græcis uocetur Aſtromyon. Eſſe uerò ſtellam quæ cæteris dominetur, nunc plenior exoriens, nūc defectior, quandoq; ſplēdida, quandoq; minus. Habuit Iſis Romæ item templum, quod ſolum in urbe Aegyptius ſacerdos purum ſe reperiſſe dicebat, quum Plotino ſuaſiſſet, illuc ſecum accederet, familiarem ſibi dæmonem eo aduocante confeſtim inſpecturus. Cui quum eſſet obſecutus facile Plotinus, quumq; in aſpectum dæmon accerſeretur, pro dæmone acceſſit deus: quo factum eſt, ut exclamaret Aegyptius, Beatum eſſe Plotinum, qui haberet pro dæmone deum. Scribit tamen uigeſimo Antiquitatum libro Ioſephus: Iſidis phanum ſolo æquatum ab Tiberio principe, patibulo ſacerdotibus ſuffixis, quòd eorum opera Paulinam forma exquiſitiſſima, ab adoleſcente conſtupratam comperiſſet, ſub ſpecie accedentis per tenebras numinis. Scribunt Græci, ex deſtinato per Iſim iurantes morbis ſolitos cōflictari: quod Philemon indicat, & ſignificauit Iuuenalis. Quod ad ſacerdotalem attinet integritatem, in noſtris comperi auctoribus, id eſt Chriſtianis, Acephalos nuncupari ſacerdotes, qui ſub nullius epiſcopi diſciplina uel prouidentia gubernentur, uelut ſine capite intelligi debeant, ſicuti priſca ſanxit conſuetudo. Sunt inter hæreticos Acephalitæ, item nuncupati, quod eorum auctor lateat, nec unde prorepſerint ſciatur magnopere. Apud Aegyptios Acephali homines obambulantes expicti, rem quæ fieri nequeat indicare traduntur. Acephalorum fit hæreticorum mētio Codice De hæreticis & Manichæis, lege Idem eſt. Nec id omittendum ex Thucydide obſeruatum, moris fuiſſe Argiuis, uti ab ſacerdotibus tempora ſupputarent, unde eſt hiſtorici illud, ἐπὶ χρυσίδος, id eſt Chryſidis tempore: fuit enim apud Argos Chryſis ſacerdos. Scitu dignum quoque, Apud Aegyptios, ſanctimonia præſignes monachos dici Nonnos: monachas uerò & uirgines, Nonnas. Meminit uocabuli Hieronymus: Caſtæ, inquit, uocantur & nonnæ. Ex eodem Hieronymo in Iouinianum primo palam fit, luxuriæ datum olim monachis, ſi ueſtibus uterentur albis, quòd ea res lautitiam reſiperet, ac triumphalem ſuperbiam. Archimandritæ codicis primo, ſacrorum monaſteriorum eſſe uidentur ſacerdotibus præpoſiti, uti abbates. Legimus Archigerontas quoq; titulo De epiſcopali audientia, quin & Synoditæ mox nominantur.

Super Demoſthene adnotata quæpiam non ingrata. Quid ad aquam ſcribere. Quid Batalus. Corrigitur error interpretis Plutarchi. De Calauria inſula. Item Ouidij locus. Batus piſcis. Batiō, nitarion, batyle, batylos, bater, batia, apobatos. Fracti qui intelligantur. Embates, embata. Cap. XIII

DEoſthenem, proditum memoriæ eſt, quum magnitudinem, uim atq; ſplendorem Demoſthenis in dicēdo ſatis mirari non poſſet, ſolum ex oratoribus dixiſſe, animatas planè, non malleo cuſas, id eſt σφυρηλάτους, orationes exhibuiſſe: quanquam non me fallit, M. Tullium quodam loco ita ſibi ſcribere permiſiſſe, Vſq; eo, inquit, difficiles ac moroſi ſumus, ut nobis non ſatisfaciat ipſe Demoſthenes: qui quanquam unus eminet inter omnes in omni genere dicendi, tamē non ſemper implet aures meas: ita ſunt auidæ, & capaces, & ſemper aliquid immenſum, aliquid infinitum deſiderant. Sed alibi tamen ſuo teſtimonio ampliſſimè Demoſthenem ſubleuat Cicero idem, ubi ait: Nemo eſt orator, qui Demoſthenis ſimilem ſe eſſe nolit.

Quin

Quin propter hunc unum Athenas item magis Atticas putat. Sed enim quàm incredibile ſtudium, quàm inenarrabilem prope laborem adhibuerit, ut ſuperatis naturæ impedimentis, id teneret eloquentię culmen, quod eſt cumulatiſſime cōſecutus, quis adeo à muſis longiore diſcluſus interuallo, quem lateat? Maximus certe Valerius, alterum ab natura Demoſthenem, alterum ab induſtria factum prodidit. Ab eius porro immenſa atque incomparabli ad dicendum cura adagium effingi nobile, nulla non hora identidem ingerendum inculcandumq́; rhetoriſcis neſcio quibus, poteſt: de ijs, qui non citra puluerem, quæ ſint habitura genium, & teretibus omnino auribus futura non inſcita, nec putida, peruigilant, Ad aquam ſcribunt: quando tantus mox futurus orator, non unique uino madens luculentiſſimas orationes ex fœcundiſsimo pectore prompſiſſet. Quod de Aeſchylo mordaciter retulit Calliſthenes, quem ubi uino ſatis incaluiſſet, ac ſe largius bibendo excitaſſet, tragœdias eo calore concinnare ſolitum, ſcribit. Igitur urbanius in hanc Demoſthenis hydropoſiam luſiſſe Demadem ferunt, ſicuti Lucianus auctor eſt: Cæteri quidem, inquit, ad aquam dicunt, Δημοσθένης δὲ πρὸς ὕδωρ γράφει. Demoſthenes autem ad aquam ſcribit. Nam Pytheas nimiam oratoris diligentiā præmonſtraturus, τὸν τρόπον τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀπόζειν τῶν νυκτερινῶν λύχνων pronuntiauit, id eſt Demoſthenicæ orationis ſonum lucernā reſipere nocturnā. Deniq; uis in Demoſthene peculiari inſigniq; modo celeberrima, ſicuti in Iſocrate ſuauitas, ſubtilitas in Lyſia, in Hyperide acumen, ſonitus in Aeſchine, in Platone copia. Scribit tamen Libanius, Demoſthenis inimicos in illius molliciē cauillatos, Batalum appellare eum conſueuiſſe: cuius rei ipſe quoq; mentionem faciat in Oratione contra Aeſchinem, ſiue pro Cteſiphonte. Nam & in prælio apud Chæroneam, quo acciſæ Athenienſium res ſunt, fuga ſibi ſalutem quæſiuit. Quòd quum ab inimicis illi acriter & contente obiectaretur, ita cauſam fouebat propriam, ut diceret, ἀνὴρ ὁ φεύγων, καὶ πάλιν μαχήσεται. ſignificans, eum qui mandaſſet fugæ præſidiū, poſſe denuo in pugnam cooriri. Batalus dicebatur apud Atticos pudendorum pars. Sic enim Plutarchus ſcribit Δοκεῖ δὲ καὶ τῶν οὐκ εὐπρεπῶν τι λέγεσθαι τοῦ σώματος μορίων παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τότε καλεῖσθαι βάταλος. id eſt, uidetur autem dici Batalus apud Atticos corporis portio, quæ honeſte ſatis nequit enuntiari. Sunt qui tibicinis infracti nomen eſſe Batalum putent, uel poetæ, qui laſciua & uinolenta carmine ſit complexus. Cæterum hic obiter lector ſtudioſus monendus eſt, ubi Plutarchus ſcribit, ἦν ὁ βάταλος αὐλητὴς τῶν κατεαγότων: id eſt, Erat Batalus tibicen infractorum: quoſdam ad corpus referre, quod Plutarchi interpres uidetur ſenſiſſe: cuius uerba prętexuimus, tanquam is fuerit corpore diſtorto: quod neutiquam uerum eſt: nam, auctore Libanio, ad mores & cantus & habitum tibicinis Batali pertinet uerbum id κατεαγότων, id eſt infractorum: nam ſubintelligendum eſt, cantuum: quoniam etiam Latine, fracti dicuntur fluxi, molles & effœminati: ut apud Quintilianū libro quinto: ut fortaſſe corpus uulſum, fractum inceſſum, ueſtem muliebrem dixerit aliquis, mollis, & parum uiri ſigna. Libanij uerba ſunt hæc, ἱστόρηται γὰρ ἕνα βάταλον ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο, καὶ μέλεσι κατεαγόσι, καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξεν, ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους, βατάλους ἐκάλουν. id eſt, narratur fuiſſe Batalum quendam Epheſium tibicinem, qui omnium primus in ſcena calciamentis uſus eſt fœmineis & fractis cantibus, & artem tibiarum remolliuiſſe prorſum uidetur. Ab hoc fluxos, exſolutos & parum uiros, batalos uocarunt. Porro in molles, batali nomen enuntiari ſolitum: Præter Thomam magiſtrū, Hermogenes item ſcribit. Meminit Aeſchines in oratione περὶ παραπρεσβείας. Eupolis uidetur batalum dixiſſe τὸν πρωκτὸν, id eſt podicem, unde & cinædos putarunt aliqui batalos dici, ἀπὸ τοῦ τύπτεσθαι ἐν τοῖς ἔργοις καὶ βαταλίζεσθαι, id eſt ictibus qui in re fœdiſsima inferuntur. Cæterum, ut ad Demoſthenem reuertamur, dignum memoratu quod proditur, Huic tam ſummo, tam omnibus fere numeris in oratorijs campis, & dicendi palæſtra abſoluto iocorum defuiſſe facultatē, quæ M. Tullio ſuperfuerit. Vt ſciamus, non modo eidem omnia non dari, quod Homerus inquit, & relatū apud T. Liuium ſcio, uerum eſſe quædam, quæ nulla ars, nulla unquam uicerit cura: Circumferuntur tamen quædam illius non omnino illepida aut inficeta: Vt quum Pytheas dixiſſet mordacius, Orationes illius obolere lychnum, Scio, inquit, tibi moleſtam eſſe ardentem lucernam. Is enim ut fur, male nonnunquam audiebat. Id

 uero

uerò adnotandum ὁδοῦ πάρεργον, Calauriam dici inſulam, Trœzenio littori proximam, in qua ſe ab Archiæ manibus ueneno Demoſthenes redemit: non Calabriam, ut modo in Plutarchi Latinis codicibus ferè circunfertur. Hæc enim eſt Italiæ portio. Diſtinctionem hanc agnoſcit Euſtathius. Inde apud Ouidium in Metamorphoſeon libris:

Inde Calaureæ Latoidos aſtat in arua.

Quãquam ibi modo legitur, Calareæ. Sciendum tamẽ in Periegeſi Dionyſium Aphrũ inſulam appellaſſe καλαβρίαν: unde & Rhemnius Fannius, Calabria dura colonis.

Quod de Batalis diximus, animaduertẽdum quodam loco Plutarchum dicere, Batalos eſſe Germanorum equites præſtantiſſimos, qui inſulam colant quam circunfluat Rhenus. Sunt qui batum interpretentur mollem, delicatum, cuiuſmodi ferè ſit batus piſcis: unde & nitarion & bation ſubblandientium puellis deminutas eſſe appellationes tradunt. Nam & Nitarus quidam morſu comico habetur mollicie infamis. Puſilli quoque corporis fœminas, batylos uocabant. Batyle uerò eſt Theopompi drama. Bater autem, hoc eſt βατὴρ paſtoricium nuncupatur baculum, cum quo paſcunt. Eſt & bater, principium caueæ Pentathlorum. Hinc profluit illud eruditius, αὐτὸν ἐκίνησας τὸν βατῆρα τοῦ λόγου. id eſt, ipſam pulſaſti orationis præcipuè tempeſtiuam, & primam partem. Pro uirga bater, Latinè dicetur pedum. Addamus & Pollucis interpretamentum, Vnde, inquit, proſilit Pentathlus, dicitur bater. Batiam, & apobaton uocant Græci rubis conſitum locum, Latini ſenticetum dicunt, uel dumetum. In ſanctis literis eſt item menſuræ genus rerum liquidarum batus, cori pars decima: unde in Euangelio illud, ſicuti legebat Hieronymus quoq;, qui dixit ei, centum batos olei. Olus cordum, inquit Columella, quidam battin uocant: eſt uerò aculeata, ſponte naſcens, marina & hortenſis. Embata ſunt tragica Græcis calciamenta, ſicut embades comica, ſcribit Ammonius.

Lineam poſcere, quid: & quid in ſpectaculis linea. Item de longurijs, ac ramicibus, & uacerris, & cancris, ſeu cãcellis. Cinclides. Cinclidarij qui. Longis lineis facere quid ſit. Linida quid uocent Græci. Hiſtopedon. Hiſtodoce. Concædes quid. Cap. XIIII

QVintilianus libro undecimo ita ſcribit, Tranſire in diuerſa ſubſellia, parum uerecundum eſt: nam & Caſſius Seuerus urbane aduerſus hoc facientes lineam popoſcit. Quid ſit hac parte linea, uideri ambiguum, ſcio. Ego longurium accipio, ſic enim longiores perticas, aut robuſtiora ligna, quæ in ſtabulo equis interponuntur, ac ne conſurgant in pugnam, aut ſe mutuo feriant, appellari obſeruauimus. Varro in Rei ruſticæ libro ſecundo: Itaq; in ſtabulis & humore prohibere oportet humum, clauſa habere hoſtia & feneſtras, & inter ſingulas equas à præſepibus interijcere longurios qui eas diſcernant, ne inter ſe pugnare poſſint. Meminit & longuriorum libro primo, in ſeptorum ratione: Sepes, inquit, fit palis ſtatutis crebris, ac uirgultis implicitis: aut perforatis, & per foramina traiectis longurijs ferreis binis aut ternis. Cæſar Commentario quarto: Hæc directa materia iniecta contexebantur, ac longurijs cratibusq; conſternebantur. Longurios etiam ramices dici, obſeruatum apud Columellam eſt libro decimo: qua in parte, uacerras item clatrorum genus interpretatur. Seruius Aeneidos quinto, ubi in ludorum celebratione Virgilius ait:

Signoq; repente Corripiunt ſpatia audito, limenq; relinquunt:

regulã interpretatur, quod dixit poeta limen, aut ſignum de creta factum. Ex cuius uerbis facile percipi licet, cur in ludis ab eruditis perſæpe linea nuncupetur alba, quam ſignificaſſe Martialis uideri poteſt illis uerſibus libro octauo:

Omnis habet ſua dona dies, nec linea diues
  Ceſſat, & in populum multa rapina cadit.

Sed & Ouidius primo De arte, circenſia attingens ſpectacula currentium equorum:

Et bene re cogit, ſi nolit, linea iungi,
  Qua tibi tangenda eſt lege puella loci.

Etiam ſi modo lõgum ſedendi ordinem nonnulli interpretantur. Sicut & illud in Amoribus: Quid fruſtra refugis? cogit nos linea iungi.

Porrò, ut in carceribus uiſebatur linea, ſic & in meta, ubi uincentibus proponebantur præmia: ut Pindaricus tradit interpres. Vlpianus Digeſtorum nono, ad legẽ Aquiliam,

ita inquit: Si maritus uxori margaritas extricatas dediſſet in uſu, easq́ inſcio uiro perforaſſet, ut pertuſis in linea uteretur, tenetur lege Aquilia. Sed apertius idem Digeſtis De furtis, libro quadrageſimoſeptimo: Si linea margaritarum ſurrepta ſit, dicendus eſt numerus. Longis porrò lineis quid fieri, eleganter dicitur, quod è longinquo fit: uelut, extrema linea amare, apud Terentium Latinitatis obſeruantiſſimum. Linida uerò, id eſt λινίδα, uocant Græci hiſtopedam, id eſt cauum in naui locum, cui malus inſeritur: nam hiſtodocem, lignum in puppi prominens dicunt, in quod reclinatur arbor eadem. Ad lineam preterea ſpectat illud Hieronymi quoq́, honeſta prolatum metaphora in Luciferiani & Orthodoxi dialogo, In gradum rurſus ac lineas regredere. Cancelli ab hoc propoſito non ualde ſeiunguntur, quando & hæc erant ueluti ſepta quædam ex lignis trãſuerſim iunctis obliquatisq́ ad defendẽdam, hoc eſt repellendam turbam, preſſim agminatimq́ proruentem: quod Ciceronis lectio nobis ſuggerit, qui De oratore libro primo ita ſcribit: Nam ſi quis erit qui hoc dicat, eſſe quaſdam oratorum proprias ſentẽtias atq́ cauſas, & quaſi certarum artium forenſibus cancellis circumſcriptam ſcientiam, fatebor equidem in his magis uerſari hanc noſtram dictionem. Et pro P. Quintio: Et me facile ueſtra exiſtimatione reuocabitis, ſi extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipſi circundedi. Quin & pro P. Sextio, è fori cancellis plauſum excitatum ſcribit. Sidonius item Apollinaris quadam libri quinti epiſtola: Vmbram, inquit, ſtipitibus altatis, cancellatimq́ pendentibus pampinus ſuperducta texuerat. Cancellorum rationem graphice expinxit Varro Rei ruſticæ libro tertio: Præterea, inquit, è perticis inclinatis ex humo ad parietem, & in eis tranſuerſis gradatim modicis interuallis perticis adnexis ad ſpeciem cancellorum ſcenicorum ac theatri. Hinc cancellata elephantorum cutis dicitur Plinio. Hoſce cancellos item cancros dici, quanquam rarenter admodum, animaduertimus. Inde ſcitu dignum prorepſit adagium, ut inter Orci cancros adhæſiſſe dicatur, qui ita irretitus illaqueatusq́ teneatur, ac impeditus, ut nuſquam pateat effugium: quoniam Plutonis ſepta & Cocyti irremeabilem neceſſitatis uiam, ut cecinit Orpheus, in Mercurij terreſtris hymno, qui euadere iam tentet, prorſus Aethiopem lauat. Eſt qui cancellos pro abaco ſeſſili interpretetur. Sunt porrò, qui cancellos dici à Græcis κιγκλίδας putent. Nonnulli eo nomine coruum intelligunt ferreum, quo contineatur ianua: cinclum uerò auem motacillam. Pollux, cinclidas arbitratur ualuarum ſpecies. Ariſtophanis interpres in Veſpis, dicaſterij, hoc eſt ſtationis iudicialis ianuam dici putat cinclida, quam (inquit) etiam cancelotem dicunt, id eſt καγκελωτόν. Alij ex Græcis cinclidas intelligunt δικλίδας, id eſt ualuas duplices, aut etiam foramen quo immittitur clauis. Cinclidarios uocabant, quibus Archiuum foret curæ, præſertim ne quibuslibet ad libidinem pateret ingreſſus. Lego deniq́ apud Cæſarem, & Ammianum quoq́, concædes nuncupari firmiora quædam ex cæſis arboribus ſepimenta. Cornelius Tacitus libro primo: Frontem ac tergum uallo, latera concædibus munitus. Cinclidas, pro carcere accipit Plutarchus in Lucullo, ubi preſſos fœnore ab publicanis pati coactos ſcribit, χοινισμοὺς, κιγκλίδας, καὶ ἵππους. Theocriti interpres, Hyſplax, inquit, laquei ſpecies, proprie autem curſorum carceres ſic uocantur, quem nos cancellum dicimus.

LODOVICI CAELII RHODIGINI IN LIBROS ANTIQVARVM lectionum Præfatio ſexta, ad illuſtrem philoſophum & Venetum nobilem Nicolaum Theupolum Rhodigij prætorem clariſſimum.

POſtea quàm urbem noſtram, uir magnifice, iniſti prætor, mihiq; præter ſummam nobilitatem, multis inſignem imaginibus, doctrina haudquaquam ex triuio, ſed interiore, ac inde admiranda præcipue, moribusq; philoſopho, & eo utiq; Chriſtiano dignis es fama cognitus, ita tibi ſum affici cœptus, ut uotorum illud eſſet maximum, tibi me arctius ac familiarius inſinuaſſe. Siquidem ex ſuauiſſima conſuetudine tua, ſi modo eſſem aſſecutus, ut certa ſic & præſignia perſpiciebam emolumenta pereepturum: illud uerò grauiſſimum, ut abs te digrederer nunquam non rerum uſu peritior, philoſophica ratione ſolertior, integritate, fide, cōſtantia, omnifaria deniq; bonitate inſtructior expurgatiorq;. Quamobrem quum te huc primò appulſum adiſſem pro more ſalutaturus reuerenter, ea ſum à te benignitate, ac frontis exporrectæ lætitia exceptus, quum adieciſſes, tibi me fama, etiam ſi non de facie, factum Venetijs notiorem, quod pleraq; de rebus meis honore multo audiſſes, ut confeſtim non factam modo rem mihi ſim opinatus, ſed iam ſpei plenus maxima quæq; de tanta uirtute audacius mihi polliceri ſim uiſus. Nec ſanè conceptam de te opinionem uel minimum falli unquam aduerti. Non commemorabo pluribus, qua me accedentem uerborum & rerum munificentia ſis amplexatus, qua ingenuitate ac animi candore nonnunquam ſecretiora mihi ſis impertitus, quum de Inſubrium re ſolicitum me noſſes, quod in ampliſſima ciuitate quinquennium iam profitendi obiſſem functionem, eſſetq; bellorum interuentu ea interpellata cura. Scio quàm honeſtè cum meis ciuibus de me uerba feceris, & quidem non ſemel. Vbi inſita diuinitus animi minimè fucati ſimplicitate prætuliſti quoq;, quàm tibi eſſet præſentia noſtra grata: nec id ambitione ulla, quantum eualui diſpicere, ſed cupiditate ſynceriſſima de literis fabulandi, præſertim Græcis, quas uel ad ſatietatem imbibiſſe uideris, ſicut qui te, ac rei turæ publicæ curam peruigilem minus norunt, unam tibi eam fuiſſe prouinciam ſuſpicentur. Sum admiratus & ipſe non ingenium modo, nunquam non in numerato, ſed & memoriæ capaciſſimum theſaurum, cuius ui ſemper procincta, legentis modo Græcos exhibes auctores: ſed Homerum cum primis, quod illius præcipuè maieſtati, non Darij unguentorum ſcrinia, ut Macedo imperator, ſed animi tui diuinius conditorium compararis. Inſignèm de me opinionem tuam uir clariſſime, palàm feciſti, quum abs te ſum inter eos allectus, qui Chriſtiano ritu filiolam recens natam de ſacro lauacri fonte tollerent. Quo quidem nomine tibi me ita deuinctum opinor, ac prorſum obæratum, & nexu iuſto addictum, ut quantalibet fuerit uita, rationem factum iri parem, iam hinc deſpondeat animus, ni me uadatæ fuerint literæ, quas unicè amas & amplexaris. Sentis'ne quos tibi exhibeam prædes, uir magnifice, uel qua uerius parte contractam alieni æris uim diſſoluere accingar? Iam ne tibi decocturum me ſuboleat, in rem præſentem manu conſertum te uoco, ut noſtrarum lucubrationum laborem hunc tibi ſecundum uendices, animi mei gratitudinem portiuncula ſaltem minima perſpecturus. Id quod tibi caſurum opinor gratius, quoniam dæmonum naturam eo fermè explicamus, & tu philoſophi eius ueſtigijs inhæres affixus, quem dæmonij cognomento honeſtatum à prioribus compertum tibi eſt. Simul & hominis faſtigium nobili cēſura perpēdimus, & animæ hiſtoriam ex Platone, Ariſtotele, ac cō ſectatoribus cōpingere adorimur: dignā uiro philoſopho diſertationem, omnibus eo iucundiorem, quod is eſt futurus tanti ductor agminis, cuius typum graphicè nobis ueterum exquiſitiſſima ingenia expinxere.

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI ET SEXTVS.

Salis poteſtas mira. Piſcatorum corpora cur cornea uideantur. Cutis craſſitudo cur hebetudinis indiciũ. Enarratur locus difficillimus Fabij, In malaco ſanum. Citta, cittoſis, picatio: item quid malacia. Tollitur mẽdum ex Seneca, & Cæſare. Quæ apud Herodotum ſit Perſarum Halia. Interim qui dicantur inexiſtimati, uel exiſtimati, Gethyllides, Portorium ſalis. Cap. I

VETVS ſententia eſt, à celeberrimis utriuſq; linguæ auctoribus, literis commendata, Totis corporibus nihil eſſe utilius ſale ac ſole: ideoq; piſcatorum corpora uideri cornea. Sentiri remedium in podagra præcipue, probant. Etenim aſtringit ſal, ſiccat, alligat, putreſcentia quoq; corpora ita uendicat, ut ea durent per ſecula, quod Aegyptiorum comprobant inſtituta, quibus mortuos ſale condire moris fuiſſe, planè Herodoto credimus. Inde conſuetudo inoleuit Græcis quandoque, ut uino madentes, & planè delyros etiam oleo perungerent, ſale admixto, ceu ſingulare id foret adiumentum. Quin & uino, ne ſtupeſcat, aut in acetum degeneret, ſalem indere cõſueuerunt. Ex hoc factum uidetur, ut facetiſſimus comicus in comœdia, cui titulus Nephele, ita ſcribendum ſit opinatus,. ἁλσὶ διασμηχθεὶς ὄναιτ᾽ ἂν οὑτοσί.

Sale perfrictus expurgatusq; hic iuuaretur utiq;. Quem locum eius poetæ enarratores ita fermè explicant, ut addant id quoq;, Delyrantes oleo linebant & ſale, ac proderat. Vt craſſioris autem cutis, eum in quem iſta proferuntur ſubſannat: pelles ſiquidem pinguedine craſſiores, ſale ſi emolliantur, laxiores fiunt, & inde capaciores. Puto, quia ſalis uim nouimus pingue oneroſum perſiccare depurgareq;. Nam & in Medicinali ſylua quinto libro Dioſcorides, auctor in literis haud inexiſtimatus, ita enim intelligo, quem ἀδηφαγοῦντα uocant Græci. Nam & exiſtimatum accipit Gellius, qui ſit in pretio cenſeaturq;. Dioſcorides inquam, ſalis multiplicem uſum permonſtrans, potentiam habere memorat, ſmecticam, apocatharticam, id eſt purgandi & abſtergendi. Nimirum ſuſpicantur interpretes hi cutis craſſitudinem ſubtilitati innati ſpiritus officere. Nam & Plautini ſales illuc uidentur ſpectare:

Meus herus elephanti corio circuntectus, non ſuoſt,
Neq; plus habet ſapientiæ, quàm lapis.

Nam magnos ſtupidosq;, elephantorum nomine intelligebant, uel Græco ſuffragante prouerbio. Legimus in Naturali hiſtoria, fuiſſe nonnullos qui ſubtilitatem animi conſtare non ſubtilitate ſanguinis opinati ſint, ſed cute operimentisq; corporum. Et tunc magis aut minus bruta eſſe, ut oſtreas & teſtudines. Boum tergora, ſetas ſuum obſtare tenuitati innati ſpiritus, nec purum liquidumq; tranſmitti. Sic & in homine quum craſſior callosiorq; excludat cutis. Cæterum perpenſio hæc digna ſatis, quam hic pro uirili excutiamus, nec tamen ſermone ita longo, aut laciniosis periodis. Qua in parte introſpicienda planè, non ab limine ſalutanda modo philoſophorum uolumina, & adyta auguſtiora, in quibus naturæ placita cum rationibus ſuis ſolertiſſime explicantur: ne quis iſta nobis nummo, uti ſic dicam, putet addicta. Si illud inſeruero prius, inter militares animaduerſiones fuiſſe ueteribus ſanguinis miſſionem, quod irrogatum primò creditur militibus animi ſtupentis, atque à naturali declinantis habitu, ut non tam pœna uideretur, quàm medicina. Scribit in ſecunda Animæ hiſtoria Peripateticus nobilis ad hunc fermè ſenſum, Guſtum habet homo certiorem cunctis animalibus. Eſt enim guſtus, tactus quidam: hic autem in nobis exactiſſimus eſt ſenſus, in alijs exuperamur excellenter. Inde fit, ut ſit homo animalium prudentiſſimus. Signum eſt inter homines quoque iuxta ſenſum eſſe aliquos hebetes, alios ingenioſos. Quod in alio ſenſu non contingit, οἱ μὲν γὰρ σκληρόσαρκοι, ἀφυεῖς τὴν διάνοιαν, οἱ δὲ μαλακόσαρκοι, εὐφυεῖς. id eſt, duri quidem carne,

inepti

inepti mente, molles autem ingenioſi: hactenus Ariſtoteles. Quæ quia fortè ambiguitatis habent aliquid, nec ſtudioſorum uota explent omnino, illud amplius expendendum, Bonitatem mentis ratione duplici tactus correſpondere bonitati. Prior eſt: Tactus ſenſuum aliorum fundamētum eſt: manifeſtum enim, quòd organum tactus late per totum corpus fuſum eſt, & quodlibet inſtrumentum cuiuſcunq; ſenſus eſt etiam inſtrumētum tactus. Et id, ex quo eſſe dicitur aliquid ſenſiuum, eſt tāgendi ſenſus: unde ex hoc, quod quis habet meliorem tactum, cōſequitur item habere eundem ſenſoriam facultatem meliorem ſimpliciter, & inde eſſe melioris item intellectus. Siquidē ſenſuum bonitas, diſpoſitio eſt ad intellectus bonitatem. Si uerò habeat quis auditum excellentiorem, uel uiſum, non infertur protinus, eundem ſenſoria poteſtate ſimpliciter præcellere, ſed ſecundum quid tantum. Altera ratio eſt: Quia tactus bonitas complexionis ſiue temperaturæ ſequitur bonitatem. Etenim quum inſtrumentum tactus ſequeſtrari nequeat à numero uel genere tāgibilium qualitatum, eo quod eſt ex elementis compoſitum, oportet id eſſe in potentia ad extrema, ſaltem per hoc quod eſt inter ea medium, ſiue media tāgibilium proportio: quantoq; illas qualitates minus habet excellentes, tanto efficacius mediocritatem ſibi uendicat, & tangibiles percipit qualitates. Bonam porrò corporis temperaturam ſiue conſtitutionem ſequitur nobilitas animæ: omnis enim forma cum ſua materia proportionem habet. Et ex hoc infertur id, Quibus præſtantior fuerit tactus, præſtantiorem quoq; ineſſe animam, atq; nobiliorem ac perſpicaciorem mentem. Verum hic fortè ingerat ſe quiſpiam, nō uideri uſquequaq; uerum, Molles carne perſpicaciores haberi: quādo ratione iſta, ſexus muliebris maſculino colligetur prudentior multò, ingenioſiorq;: ſiquidem muliebre corpus molliculum tenellumq; eſt, & cuniculi capillo, & anſeris medulla quoq; mollius: ut Catulli uerſiculis abutamur. Et ſcimus tamen in Politicis Ariſtotelem ſcribere: Puerum imperfecti eſſe conſilij, & fœminam inualidi, ſeruum uerò nullius. Verum ſcire decet, carnis molliciem modis intelligi duobus: ſiue ut eſt ex cōtemperationis bonitate, quæ rara ſit & bene diſpoſita, id eſt (ut Albertus inquit) ex humecto tenui, & ſpumoſo aereo, ac contemperato calido: nam & Plato docuit, formæ bonitatem inoriri pro materiæ meritis. ſiue ex phlegmatis exſuperantia: quo modo qui ſunt, nō ferè dicūntur tactus boni, quia non inſunt qualitates ſenſibiles recte ad mediū redactæ, & proinde nec mente intelligūtur apti ſatis: quo in genere mulieres ſunt, quiq; phlegmatici uocātur. Ex ijs uerò quæ non omnino incurioſe, aut illotis pedibus ex ſummis & planè claſſicis auctoribus in mediam literatorum cohortē produximus, iam opinor illata lux eſt Herculano illi (ut ſic dixerim) nodo, Cimmerijs obuoluto tenebris, & Platonis numero item obſcuriori: in cuius enarratione, hactenus aqua hæſit. Et Hermolaus, lectionis uir incredibilis, ac in re literaria detritus planè & retorridus, & exactiſſimi iudicij, quem τῷ πάνυ inſequi, turpe uideri poſſit nemini, adeo deſponſam deſtinatamq; uiris magnis gloriam obſcurare in animo non eſt: in eo tamen Fabij loco, In malaco ſanum: quid ſentiat, non ſatis conſtitutum habere, fatetur ingenue. Quum tamen non aliud ſignificetur ex Peripateticis ſcholis, quàm in carnis mollicie & raritate ſummam intelligi mentis ſanitatem, ideſt prudentiam & perſpicaciam: quoniam ita affectis facile item, quicquid eſt redundantis copiæ ac retrimentitiæ digeritur & euaporat, nec phantaſticum aut rationalis potentia perinde ſylueſtri tumultu obturbatur. Quod ita eſſe, id quoq; indicio eſt, quia fatuos ac rudes παχυδέρμους appellare Græcis mos eſt, ac ſi tu dicas, craſſipelles. Quid, quod Quintilianus id uerbum fuiſſe artis alicuius propriū, apertiſſime dicit? Vbi philoſophos intelligere potes, aut quod amplius arridet, diuinaculos, qui phyſiognomones dicuntur: à quibus uſurparetur ſubinde, In malaco ſanum: ubi quem ita cōſtitutum contemperatumq; inſpexiſſent. Eſt autem phyſiognomia, mantices pars, ea quæ ex ore omniumq; corporis membrorum facie motuq; ac filo hominū coniectat mores: de qua ut Ariſtoteles & Adamantius, ita multi alij tam Latini, quàm Græci ſcripſerunt. In eo genere ſunt item metopoſcopi, quos ex facie addiuinantes, Plinius interpretatur. Eorum & Tranquillus meminit, & ſatyricus poeta ſignificauit,

Frontemq; manumq;
Præbebit uati, crebrum poppyſma roganti.

De malaco autem ſi quis ambigit, ac Græcè neſcit, norit id uerbum ſignificare molle.

Nam malacia, prægnantium Plinio eſt mollicies quædam & defectio, quum languentes modo hoc, modo illud appetunt: adeo ut terram quoq; uorare appetant nonnullæ, carbones etiam extinctos, aut cimoliam, inquit Paulus Medicinæ primo: quæ res nuncupatur κίττα, id eſt pica. Nam & Gethyllidas Latonæ ſacras, ſcribit Athenæus, quoniam prægnans id cibi expetiſſet genus. Gethyllidas, ſunt qui cephaloton porrum interpretentur, ideſt capitatum: ſunt qui gethyum, ſeu getium. Prouenit incommodum id ab cōceptu menſe potiſſimum tertio, nequeunte fœtu interim delata in uuluam omnia ratione alimēti abſumere, inſita imbecillitate, proindeq; in ſtomacho multorum facta redundantia. Ex qua etiam abſurdorum ſeſe promit appetentia: indidem quoq; nomen nacta affectio eſt, ἀπὸ τὸ ποικίλον τῶ ζώου τῆς κίττης: id eſt ex auis uarietate. Vel, ut ſcribit Paulus Aegineta, quod malo id genus corripiatur frequentius. Eſt & in ſtomacho malacia, id eſt debilitas. In Matthæi Euangelio, μαλακίαν interpretantur langorem: qui ſit leuior morbus, ac lentior: non quidem lecto affligens, ſed ualetudini moramenta obiectans, & quo minus uideamur ſanitate inculpata, præpediens. Corrigendus obiter error manifeſtarius in Senecæ Epiſtolarum libro nono: In otio inconcuſſo iacere, non eſt tranquillitas, malicia eſt. Tu expunge inſitiuum uerbum, & genuinum ita repone, Malacia eſt. Apud Cæſarem Gallici belli libro tertio, Malacia item maris nominatur pro tranquillitate ac uelut mollicie, quanquam ſcribitur modo malachia, ſed indocte. Illud non tranſiliendum ex Græcorum theſauris, ob Paridis necem in morbum fœmineum mox Philoctetem incidiſſe, quo nomine is erubeſcens deſerta patria, ciuitatem cōdidit, quam ex re Malaciam dixit. Cittoſin præterea dicunt Græci, quum ab racemis dilapſi acini pereunt. In Plauti fabula dici legimus, Mœchum malacum, cincinnatum, umbratilocum, tympanotribam. Quod de phyſiognomia mentio nobis facta eſt, ſciendum ex Procli doctrina, morem Pythagoreis fuiſſe, per ſigna in corpore conſtitura uenientes ad ipſos perpendere ac penſiculare exactius, ad meliorem'ne uitam apti forent. Quoniam natura ipſa, quæ animis confingit corpora, inſtrumenta eis congrua ſubminiſtrat, imagineſq; animarum in corporibus indicat, per quas & illarum ingenia eius artis periti poſſunt deprehendere. Meminit Gellius Noctium Atticarum primo. Quod ad ſalem attinet, abs quo digreſſi ſumus, ἁλίζειν Græci dicunt ſale condire: quanquam & eo uerbo congregatio ſignificatur, unde halia Perſarum dicitur Herodoto, id eſt congregatio, ſeu concilium. Sunt & halides, ſeu haliæ, ſali terendo uaſa accommoda. Auctor M. Varro eſt, ad Rhenum locis quibuſdam nec foſſicium haberi ſalem, nec marinum, ſed lignorum quorundam combuſtis carbonibus pro eo uti. Portorium ſalis dici apud Liuium obſeruauimus.

Mos abluēdi infantes ſale, aut frigida aqua. Enarratur Virgilij locus. Salis, fermenti, ac mellis nomine quid intelligendum in ſanctis literis. Chōdros, chondritis, hypocondria. Licnos quid, & unde. Infantum in uānos depoſitio. Sal Indicus. Cap. II

ET quia ſalis emolumenta paulo antè perſtrinximus, nō negligenda item ſunt uiſa, quæ à ſcientiſſimis medicorum inſinuantur nobis. Siquidem Galenus quodam loco, etiam ſi ambigunt eruditiores, ſit'ne de principis medici officina opus id, ſale aſperſos infantes obuolui faſcijs præcipit. Sed & prima primi Auicenna: Feſtinādum, inquit, ut infantum corpuſcula perluantur aqua, in qua colliquatus ſit ſal, ut occalleſcat umbilicus, atq; item cutis: ita tamen ut non contingantur nares, aut os. Cur uerò ſic faciendum aſtruamus, ratio eſt, quoniam mox æditum infantem ob nimiam teneritudinem omnia infeſtant. Quo nomine ſemel bisq; ſale abluere perſalubre eſt, præſertim ſi exuberet ſordibus, & nimio plus ſeſe promat humectatio. Confeſtim uerò ab ijs tepidiore confouendus aqua. Adijcit Galenus, ſalis poteſtate cuti callum induci ſic, ut denſior ſolidiorq; ijs quæ intus ſunt partibus reddatur. Quibuſdam etiam myrti folia inſpergi arida, uerum ijs ſtatum non citra uitium eſſe. Cæterum more ſuo Auerrois iſta putat reijcienda, prępoſitis quæ minus acrimonia morſum, ut ſic dicam infigāt: cuiuſmodi ſit oleum balaninum ex glādibus, effectu eodem qui in ſale ſentitur, ut credit Auenzoar. Cooriuntur in Auerroē magna ui Auicēnæ interpretes, quoniam oleum id genus ſtyptica poteſtate efficax quidem habeatur, non tamen æque ſor-

dentes

dentes humectationes reſoluere, quibus in ebrier cutis ex uterina redundantia. Addunt etiam, unguine intimo non perinde ut ſalem, oleũ poſſe callum inducere. In quem uſum pleriſq; item mos eſt, natum infantem in frigidam aquam merſare, ſicuti ſeptimo Politicorum cõmeminit Ariſtoteles, ſed Galeno De regimine ſanitatis primo, id non arriſit; additis etiam rationibus cur feciſſe inutile ſit. At confert, inquit Philoſophus, ſtatim à pueritia aſſuefacere, hoc enim ad ſanitatem & ad res bellicas utile eſt: quare apud Barbaras gentes irroborauit mos, uel amne gelido infantes abluere, uel tenui amiculo conueſtire, qui Gallis mos eſt: ad cuncta enim quæ poſſint, initio ſtatim inſueſcere, optimum eſt. Adiuuat autem pueros, innatus calor aduerſus frigoris uim. Iam ex ijs opinor, lucis plurimum inferri Virgilianis uerſiculis,

Natos ad flumina primum
Deferimus ſæuoq; gelu duramus & undis.

Cæterum Galenus inquit, ſi ab extimo frigore inſitus peruincatur calor, an non liquidò ſequitur interitus? Quamobrem quis utiq; mentis compos, nec ferus omnino aut Scytha pignus proprium ſubit e aleam permiſerit, in qua errorem ſine uadimonio conſequatur mors? præſertim quum ex diſcrimine non multum ſit, quod lucro aſcribas. Aſino forſan denſior contulerit cutis, rationali naturæ non ita: nam quum corporibus duplex ingruat incommodum, ab extimis unum, ab internis alterum occaſionibus, certè quorum rarior molliorq; fuerit cutis, ab extimo facile oblæduntur malo, quorum dura conſtipatiorq;, ab interno. Propterea Hippocrates: Raritas corporis ad tranſpiratum ijs, quibus plurimum aufertur, ſalubrior: quibus minus, inſalubrior. Quare Germanos, agreſtesq; alios, aut Barbaros ualere ſinamus: illis (inquit) nõ magis pręcipimus, quàm urſis, apris, leonibus. Et quia de ſale producta pleraq; nobis ſunt non illepida forſan, ne illud quidem negligendum: In ſanctarijs religionis noſtræ, ſalem pro apoſtolica ferè accipi ſapientia, propter illud Matthæi bracteatum, Vos eſtis ſal terræ. Ita enim Leuitici ſecundo ſcriptum inuenias, Quicquid obtuleris ſacrificij ſale condies, nec auferes ſal fœderis dei tui de ſacrificio tuo. Sed & apoſtolus Paulus: Sermo, inquit, ueſter in gratia ſit, ſale conditus. Neq; enim ſequeſtrato rationis ac diſcerniculi examine libratiore, deo placere quicquam poteſt. Quod autem paulo ante præcipitur, Omnis oblatio quæ offertur domino abſq; fermento fiet, nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur in ſacrificio domini: intelligi uolunt philoſophicum tumorem, & ciuilis eloquentiæ lenocinia, uoce quidem, non re prædulcia. Auctor autem in Craſſo Plutarchus, lentem ac ſalem ab Romanis πένθιμα credi, hoc eſt lugubria, & proinde apponi mortuis conſueuiſſe: hincq; ingruentium malorum præſagium Craſſo factum, quod militibus duo hæc prima in neceſſariorum diſtributione ſint data. Cæterum ab interprete miro ſunt hæc ſilentio præterita, etiamſi ueteris ritus non ingratam cõplectuntur memoriam. Salem Indicum Barbaro uocabulo ſaccharum dici animaduertimus. Illud deniq; adieciſſe, non fuerit otioſum, opinor, χόνδρους ἁλῶν dici à Græcis, de ſale qui craſſior ſit, uelut chondritis uocatur παχεῖα σεμίδαλις, quam ſiliginem interpretantur: χονδροκόπια uero dicunt loca, in quibus concidatur chondros. Galeno, & medicis, aliud prorſum chondros eſt. Venter, inquit in Pragmatia περὶ ἀνατομῆς Galenus, percoctioni deſtinatus orditur à chondri meditullio, ubi στόμα dicitur κοιλίας, id eſt uentris os. Alibi porrò idem auctor, hoc eſt in partium extimi corporis nomenclatura: Sub ore, inquit, uentris in ſuperficie exteriore congrue nominantur hypocondria, quoniam chondro recte ſubijciantur. Sunt autem peritonæo ſubſtrati muſculi, extra cute obuelati. ὁμωνύμως autem interna uiſcera ὑποχόνδρια uocantur, quando ſub chondris & ipſa ſunt τῶν νόθων πλευρῶν. Quia uero de infantum cura affatim tranſegimus, & illud non inſuper ex Græcorum commentarijs habendum, Licnon dici ab eis, τὸ κουνίον, id eſt cunam, παρὰ τὸ λίαν κινεῖσθαι, quia mouetur ſubinde: aut licnon intelligamus, τὸ λικμητήριον, id eſt uannum, quoniam æditos primum infantes in uannos deponerent: quod alimentorum copiæ, ac bonitatis ſymbolum coniectabant.

Cur ſomniculoſi quibus anguſtæ ſunt uenæ. Item pumiliones. Cur in cogitatione profundiore obrepat ſopor. Cap. III

MVlta quidem & copioſe ſatis, ni fallimur, de hominis ratione conſcripſimus: poterant & plura, ſed nobis in uaſtiſſima rerū congerie ſeruare temperamentum quoddam, uiſum præſtabilius eſt. Ne ramen cuiuſquam querelis detur occaſio, quod & præfati alibi ſumus, ubicunq; opportunum fuerit, omiſſa con ſarcinabimus, poterunt à uolentibus iungi. Interim in alia diuertiſſe, non erit opinor, inamœnum ingratumq;. Diſceptabā mecum non ita pridem ſuper ſomni ratione, Mirum uidebatur, hominum pleroſq; ita in ſoporem ſæpe collabi, ut nil procliuius omnino faciant, cuiuſmodi ferè pumiliones ſunt, deminuti, decurtatiq;, ab reliquorum commenſu. Er quoniam iactatum in Græcis literis ſcio, Nil dulcius, quàm omnia ſcire: contuli me ad magiſtros (quod aiunt) mutos, qui me etiamſi aſymbolum ita ſcitè docteq; inſtruerent, ut naturæ rerum non omnino uiderer inſcius. Quod uero inde proruerim, etiam impertiendum alijs eſt uiſum, ne in ſanctarijs reconditum pereat. Igitur ſic habet, Eſſe genera duo, ui inſita in ſomnū prona maxime: alterum in ijs eſt, quibus uenæ adeo prætenues ſunt, adeoq; larentes, uix ut deprehēdi uiſu ualeant: alterum eorum cenſetur, qui nimio plus in caput excreuiſſe animaduertuntur. Anguſtia meatuum, quibus à capite refluit ſpiritus, nullo negotio præſepitur occluditurq;: minuta ſiquidem & propè nulla, quicquid acceſſerit, quantumuis modicū puſillumq; obſtipat præfarcitq;. Vbi ergo frigus concipit uena, ſiquidem & infarctus uenter cōfrigeſcit, ſpiritus tamdiu ſuffrenatur, & moramento quodam compeſcitur neceſſariò, donec inualeſcens calor diſiectus alimentum ita conficiat, ut globatum alioqui dirimat ac diffundat. Quandiu uero is liberè commeandi facultatem non nanciſcitur, perſeuerat ſopor. Cæterum ſuggerit ars rei fortè obſcuriori exemplum euidens: nam tubulo anguſtiori infuſus liquor tardius lentiusq; profluit, quòd ſi laxior is & capacior fuerit, momento uis etiam maior dilapſa tranſmittitur. Id ipſum & in ſpiritu fit, qui anguſtè corpulentior ipſe commeans ac præpeditè, ſerius munere defungitur. Et hæc diuturnioris ſomni procliuiorisq; in meatuum gracilitate cauſa quidem fuerit. Somniculoſos uero eſſe, quibus caput extumuit, inde pernoſci poteſt: quo amplius eſt conceptaculum, eo plus item capiat, conſequens eſt. In nanis, ſiue pumilionibus uaporum multa uis ad caput ſurrigitur, quoniā grandius membrum alimenti amplius requirit. Quod uero copioſe ſcandit, copioſe item ac largius remeet, neceſſarium eſt, ſed & lentius, quia inſitus calor uim tantam ſublatæ euaporationis breui percoquendo nequit conficere. At quibus uenæ latiores apertioresq; fuerint, ſoporulenti eſſe nequeunt, niſi fortè quippiam obtigerit potentius aliud, quod rationem faciat diuerſam: neq; quos item atra infeſtet bilis: nam alſioſis, congelidisq; corporibus, caloris intimi copia non magna, uaporum paucitas caput ſcandentium obtingat, neceſſe eſt. Hinc illud fit quoq;, ut ferè genus hoc ſit edacitatis auidæ, quando eorum natura ſicca & retorrida eſt, nec hauſtis aluntur magnopere, infeſtante plurimum bilis atrioris frigore alimenti conceptacula: quæ ratio efficit potenter, ut parum omnino, aut nil ferè ear in corpus. Quia uero de ſopore agimus nunc, appingamus ueluti corollarium huic loco, quod intellectum ſtudioſis maxime arriſurum arbitror. In eadem nanq; harena, quod dicitur, uerſamur, & contingit ſæpicule, ut attentiſſima cura quid expendentibus ingerat ſeſe uel inuitiſſimis obnitentibusq; inſuperabilis dormiendi procliuitas. Inde uero hoc fieri, deprehenſum à peritioribus eſt, quis comperta ſunt naturæ arcana ferè uniuerſa: quod quum cogitatione profundius uerſante quippiam, ſuſpenſa mens ſolicitudine eſt, alimentorum percoctioni impedimētum affertur inſigne, proinde qui protrudantur in caput, uapores, dum minus excoqui poſſunt, craſſeſcere neceſſariū eſt. Illud uero paulo doctiores ſciunt omnes: quoniam fit ſomnus, ſicuti exſequemur alibi copioſius, quum in cor ſeſe contraxerit calor intimus, quo in ima dilapſo, concipere palpebras frigoris uim, frigore autem concepto, defluere, ac deniq; comprimi, quando unus eſt, qui omnia in corporibus temperet, modereturq; calor: frigus in ſopore ſuperna contrahunt, & extima, recaleſcunt inferna, pedum argumento, ſed intima eo amplius. Quia uero ex humecta quadam ui progigni, obrepereq; ſomnus uidetur, inde Homericè circumfundi doctè dicitur: ſed & νήδυμος ex hoc ſopor ab eodem nuncupatur, abs quo ueluti ex humiditate profundiore, emerſus facilis non eſt, uel ut Græcè dicam, οὐκ ἐστιν ἀναδῦναι τὸν καταδύοντα.

Sudoris

Sudoris ſpecies. Diphoreticus ſudor. Diphorumeni. Sudatores. Expaueſcentes. De ſudore frigido. Qui ſudores bono ſint. Caput IIII

Diuerteramus nuper in medicorum florentiſſima uireta, non ut transfugæ, uerum inſpectores, exploraturi ecquid inde præcerpi poſſet, quod hoſce libellos Lectionum antiquarum inſtructum adiutumq; iret, ac comptiores efficeret, non ut calenti ferro inuſtos, ſed ſolida ſynceraq; ſpectabiles uenuſtate. Lectitabamus Canonem Auicennæ primum, qui & in hominis ratione ſingularibus auxilijs obfirmauit aciem, ne quid trepidaret, aut moueretur loco. Incidimus in eam quæ ſudores aliquo modo perpendit doctrinam, atq; in ſpecies partiendos tacite præmonſtrat, quas & huic innexuimus parti potiſſimum: nihil enim prohibet, à quocunq; literarum anteſignano uerſuram facere, non quæ peculiares abditoſq; loculos inſtruat, ſed ut in re publica bene inſtituta, qualem optauit Plato, cuiuſcunq; deſeruiat emolumentis. neq; enim eſt homo homini lupus, ut ille ait: ſed deus potius, quando & hæc ad æternam gloriam uia. Igitur, inquit princeps, ſudor qui contingit conſopitis, ex materiæ prouenit copia, quippe per ſoporē nulla euidenti cauſa qui ſudore diluitur, amplius ingeſſit alimenti, quàm pati poſſit. Galenus ad eandem rem, ſudor exuperans aut corpore obuenit rariore laxioreq;, aut materiæ abundantia, aut quia prætenuis ſubtiliſq; admodum comperitur. Qui principis uerba latius fuſiusue explicant, quatuor ferè ſudoris ſpecies agnoſcere uidentur. Quidam enim naturæ profluit imbecillitate, uelut in ſyncope, in qua ſpiritus ſanguiſq; in cor ſe contrahunt, extimis relictis: quæ naturę defecta regimine frigidi ſudoris humectationem promunt. Alius natura prouenit ualida, quod in criſi, & decretorijs euenire diebus aſſolet. Alijs occaſionem præſtat ratio euidens, uel exercitationis, aut balnei, uel æſtiui ardoris flagrantiæ, uel etiam alimenti ingurgitationis nimiæ, aut plethoricæ copiæ. Sudorem quo fuſius redundante, imbecilliores reddimur, diphoreticum nuncupant, quoniam διαφορεῖσθαι ſit Græcis, quod digeri Celſo Cornelio in cardiaci morbi mentione. Sic uero affectos diphorumenos uocant, Plinius nunc ſudatores, nunc expaueſcentes. Imperator Maximinus, qui quandoq; uno ſudore lixas ſedecim uicerat, item ex militibus ſeptem ſuperarat fortiſſimos, ſudores ſæpe ſuos excipiebat in caliceſ miſſos, ut ſextarios implerent duos, nonnunquam & tres. Quod uero de ſudore frigido dicitur, amplius perpendi poteſt, & debet, eo quidē magis, quod poetas quoq;, quorum ſæpe multiplex eſt eruditio, & intercutanea, nec oculis ſpectanda caligantibus noctuinis'ue, nonnunquam cōmeminiſſe eiuſdem, perſpicuum eſt, ſatiſq; frigide, quia de frigore agatur, enarrari: ita ut ambigas, ſerio ne & iudicato, an per iocum tam inepte pleraq; effutiant, καὶ παχυμερέστερον, ut quæ nullo concipiantur ſcientiæ fundo, plurimumq; arbitraria ſint ac profuſa temere. Quis enim illud ex Amphitryone non legit?

Hic homo ſocium ad malam rem quærit, quem adiungat ſibi:
Non placet, pro monſtro extemplo eſt, quando qui ſudat tremit.

Sed & quadam Elegia Propertius:

Quæ ſi forte aliquid uultu mihi dura negarat,
Frigida de tota fronte manabat aqua.

Cornelius quidem Celſus in libris De medendi ratione cōcinnatis, ſudorem frigidum eſſe morbi indicem ſcribit. Solicite diu ſum ſcrutatus eiuſmodi euētus rationem, deniq; optimus naturæ interpres Ariſtoteles ita prodens ſe nobis ingeſſit. Cur, inquit, calidi ſudores frigidis meliores habentur? An quod ſudor omnis excrementi cuiuſdam ſecretio eſt? parum autem excrementi amplius incaleſcere, conſentaneum eſt. Plus autem non æquè, ſed minus. Itaq; ſudor frigidus excrementi multi indicium eſt, quo circa morbos quoq; longiores facit. Amplius Hippocrates libro Sententiarum quarto: Sudores, inquit, frigidi, ſi cum febre acuta accidunt, mortem ſignificant: ſi cum mitiore, longitudinem morbi. Certe ſumma dignum admiratione eſt, qui poſſit elici frigens ſudor, quum æſtuoſa ſit febris. Proinde neceſſarium uidetur (inquit interpres nobilis, cuius frequens eſt nobis aduocatio) aliam eſſe corporis portionē, quam amburat febris: aliam, ex qua humor profluat frigidus: quod enim ex caleſcente promitur parte, caleat oportet: cæterum ex cute, quam eſſe frigidam liquet, proliciuntur ſudores, quamuis ſubtercutanea exæſtuent. Porrò acutas obreperę febres, patet, quibuſdam cōputreſcentibus humoribus.

At hi nunc quidem toto putrent corpore,nunc in conceptaculis tantum. Vbi uero duo iſta ſimul fiant,ut in uaſis cõputreſcat humor, & quæ ſolidum corpus regit natura,quam naturalem eſſe calorem opinatur Hippocrates, uel perimatur prorſum, uel internetionem proximè adierit:quæ profluunt inde,planè frigent. Nil uero officit, quin ex putredine exoriens caliditas ſit uehementiſſima,proptereaq; indicium exitiale:ſiquidem præmonſtratur, eam humorum frigidam uim in corpore exuberare, quæ nec inſita caloris copia recaleſcat, neq; item aduentitia, id eſt febrili. Quòd ſi quis expetat ſcire item, qui potiſſimum ſudores bono ſint, audiat Hippocratem ita ſancientem,Sudores febricitanti ſi ſtatim inceperint,bono ſunt & tertio die & quinto & ſeptimo & nono & undecimo & quartodecimo & uiceſimo & uiceſimoquarto & uiceſimoſeptimo & triceſimo & triceſimoquarto. His enim ſudoribus morbi indicantur: qui autem non ita ueniunt, laborem ſignificant, & morbi longitudinem ac recidiuam. Anchimolum & Moſchum ſophiſtas apud Elidem, tota fuiſſe uita hydropotas legimus, ac ficis modo ſolitos ueſci, nec tamen alijs imbecilliores habitos. Cæterum aſpernabilis adeo è corpore promanabat ſudor,ut certatim in balneis ab omnibus reclinarentur.

Cur facies & ſuperna deſudent maxime. Cur item in trepidationibus idem patiantur pedes.Sudoris item frigidi ratio.Cerebrum ne,an iecur ſit humectationis fons. Caput V

ACcidunt porrò in ſudoribus nonnulla plerunq;, non paruam quæ præferant admirationem.Nam & uſu compertum ferè eſt, in trepidationibus exſudare pedes,non faciem, quæ alioqui obnoxia ſudori maxime eſt. Quippe quæ laxiora ſunt, & abunde humectantur,ea ſudore dilui congruum eſt. Caput autem eſſe planè certũ eſt,humoris fontem: indicio ſunt capilli ea maxime parte ubertim ſuccreſcentes.Quin & uniuerſim ſuperna ſudoribus amplius infeſtantur, quàm inferna, quoniã calori inſitum ſit conſcendere, illucq; inidem humectationẽ perducere:uel etiam quia ſudorem mouet ſpiritus, qui in ſuperna parte ſedem habet. Adde, quod eſt ſudor incoctus humor, cuiuſmodi humore pars humet ſuperior. Auicennæ id quoq; auctoritas comprobat, nam ſecunda quarti: Sudor, inquit, maxime multiplicatur in ſuperioribus,in capiteq; in primis.Cæterum hæc ferè de ſanis intelligenda corporibus: nam affectis illuc in primis decumbit ſudor, ubi amplior concepta fuerit eius materia. Proinde Sententiarum quarto Hippocrates, Vbi ſudor, illic ægritudo. Idipſum & ab Auicenna traditum ſcimus.Sudor uero ille pedum in trepidationibus, eam (ut Ariſtoteles inquit) rationem habet, quòd ſit trepidatio metus quidam ſuper re inchoanda. At metu ſuperna frigeſcunt caloris fuga ad intima infernaq;. Quo nomine pallent item trepidantes, qui & maxime pedes agitant:indeq; ea parte laborante elici ſudorem,probabile eſt. Manus item aſſolent perfricare,ſeq; modo inflectunt, modo extendunt, etiã ſæpe exſiliunt, nec unquam quieſcunt:ſunt enim exciti propenſiq; ad negotium,quoniam calor eorum ſe collegerit in pectoris locum,qui corpulentior eſt. Quamobrem undiq; tum ipſo calore, tum ſanguine turgeſcente efficitur,ut motu uario crebroq; agitentur,ſed pedibus maxime inſudant,quoniam illi perpetuo teneantur labore, ſaltem corporis fulciendi. Propterea cum labore uehementi in primis agitetur calidum, inflammeturq;: & quod humectũ eſt,in tenuia diſſoluatur, ſudant illi, facies minime. Ex affluxu porrò caloris eiuſmodi in metu maximo ad intima, ſæpe alui funduntur, & profluunt ueſicæ retrimenta. Siquidem extrema corporis ſpiritu, ſanguine, calore deſtituta inalgeſcunt. Humor uero redundans caloris copia ſolutus retruditur, quoniam uis ea quæ comprimendi poteſtatem habet, & ab recentioribus retentiua nuncupatur, reprimere nequit. Inde conſequitur,ut in æſtuationibus grauiſſimis profluat emanetq; frigidus ſudor. Quod ne quis philoſophis modo putet percognitum, optimus quoq; maximus poeta libro Aeneidos tertio ſignificauit illis uerſibus,

Talibus attonitus uiſis, & uoce deorum,
Nec ſopor illud erat,ſed coràm agnoſcere uultus
Velataſq; comas,præſentiaq; ora uidebar:
Tum gelidus toto manabat corpore ſudor,

Si cui uero ambiguitatem fortè mouet, quod modo caput humoris fontem diximus,

quum

quum de hepate dici id rectius uideatur, quoniam in libro cui τέχνη titulus eſt, dicat Galenus in ſignorum tractatu: Ex corde ſicco totum areſcit corpus, niſi diuerſum efficiat hepar: ex humecto autem hepate corpus item humeſcit, ni effectum cor producat contrarium. Sed & Hali: Hepar, inquit, eſt humiditatum fons. Cæterum duplex humidum traditur à rerum naturæ peritis, humidum uerũ, & ut ipſorum utar uerbo eſſentiale, cuiuſmodi in iecore eſt, quod inde dicitur etiam cerebro humectius. Alterum accidentale uocant, utpote frigiditate inductum, affluxuq́; extimæ humectationis. Hoc uero in cerebro agnoſcitur, proinde appellatur humiditatis fons: etenim quia eſt omniũ partium frigidiſſimum, ut Ariſtoteles inquit in Commentatione de ſomno & uigilia: in eo ſuperfluitatem concipi multam indigeſtionis ratione, neceſſarium eſt. Affluunt illuc & ab reliquis partibus euaporationes plurimæ, quæ loci frigore percuſſæ reſiliunt. Infeſtat aer quoq; per meatus multos.

De oleo ſcitu digna. Quæ dicantur præmiſſa uini & olei in Plinio. Emendatur locus Ciceronis ex Epiſtolis familiaribus. Olei officinã quis excogitarit primus. Oleũ uiride, ac conditũ. Oliuitates quatuor. Rudicula quid. Cap. VI.

OLeum Anacharſis Scytha inſaniæ pharmacum eſſe dicebat, quoniam eo peruncti athletæ inuicem magis inſanirent. Naturæ tamen prouidentia liquores duos humanis corporibus gratiſſimos contribuerat, intus uini, foris olei. Id quod ab Democrito pronunciatũ, Græci ſcribunt, quum ex eo quæreretur, πῶς ἂν ὑγιεινοί, καὶ μακραίωνες γίνοιντο οἱ ἄνθρωποι. Olei poteſtatẽ utriq; tepefacere, ac contra algores munire. Epaminondam uero legimus, quandoq; collegis impenſarum rationem coquo reddente, olei multitudinem permoleſte tuliſſe, admirantibusq; illis: Non; inquit, impendij magnitudo me mouet, ſed quod tantum olei intra corpus receperim. Memorabile eſt quod Plinius ſcribit: Alpibus coercitas, & tam inexſuperabili munimento Gallias hanc primum habuiſſe cauſam ſuperfundendi ſeſe Italiæ, quod Elico ex Heluetijs ciuis eorum fabrilem ob artem Romæ commoratus, ficum ſiccam & uuam, oleiq́; ac uini præmiſſa remeans ſecum tuliſſet. Verum hic protinus aduertendum amplius, quæ dicantur in Plinio præmiſſa olei. Hermolaus quidem emendans reponit promiſſa, publica lectione expuncta. Mihi autem mirè arridet uerbum, præmiſſa: ut intelligamus primitias quaſdam, ſicuti præmiſſa ſacrorum dicuntur. Vtitur eo uocabulo & M. Tullius epiſtola quadam ad Plancum: Et tuarum, inquit, literarum præmiſſa meminiſſem. Etiam ſi in uulgatis modo codicibus paſſim ſcriptũ inuenias promiſſa, non præmiſſa: ſenſu nullo, aut leuiſſimo. Fortè hoc ſit quod Feſtus ſcribit: Sactima, inquit, appellabant muſtum, quod Libero ſacrificabant pro uineis & uaſis, & ipſo uino conſeruandis: ſicut præmeſſum de ſpicis, quas primũ meſſuiſſent, ſacrificabant Cereri. Apud Græcos, quod ad oleum ſpectat, ſic reperio ſubnotatum: Ferri glutinum, ſiue ferruminationem Samium Glaucum excogitaſſe primum, enato inde adagio, de ijs quæ facile perficiantur: Glauci ars. Qui remollire ferrum cupiunt, oleo tingunt: at qui obdurefacere, in aquam merſant. Illud quoq; ex hiſtoria ſuccurrit: Auguſti temporibus, è taberna meritoria trans Tyberim oleum terra erupiſſe, ac toto fluxiſſe die, nulla intermiſſione: quo ſignificatam interpretantur CHRISTI gratiam ex Gentibus. Olei deniq; opificium, id eſt ἐλαιουργίαν, ſicuti μελισσουργίαν, id eſt mellis faciendi rationẽ, excogitaſſe Ariſtæum principem omnium tradunt. Ex quo ſcienter Agrea cognominatũ uoluere. Quanquam ſunt qui ex ctenotrophiæ, id eſt iumentorum educationis tradito modo, ac inſuper uenationis quoq;, quum Iouem dici agrea ferant & nomion, tum Apollinem ratione compari. Oleum uiride, ſunt qui recens interpretentur, ſicuti conditum pro inueterato. Ex Varrone dici uirens uidetur, ex olea expreſſum acerbiſſima: quod præcipuè creditur ſapere. Galenus & Theophraſtus omphacinum oleum uocant, item ὠμοτριβές, id eſt crudum. Sed ut iſta certiore metiamur modulo, ſciendum amplius, non unam priſcis fuiſſe oliuitatem: ſiquidem prima fuit, Columella tradẽte, in qua acerbũ exprimebatur oleum ex necdum matureſcentibus baccis: æſtiua dicebatur hæc. Sequens habebat Nouembris finem: inde oleum erat uirens, ex uiridibus manans oliuis. Tertia Decembri fiebat menſe: huius erat maturum oleum. Vltima fuit menſis Ianuarij: album oleum appellat Dioſcorides, ut à uiridi ſeparetur, cuius confectionem pluribus idem exſequitur. Ser-

uius

uius in ſecundum Georgicum illud enarrans: Et amara pauſia bacca. Amara, inquit, id eſt uiridi: nam de pauſia uiride oleũ fit, unde contrà dicitur dulce quod uirens non eſt. De oleo ſamico, acanthino, thurino Athenæus plura. De cibario etiam Columella. Rudicula, organum eſt oleo conficiendo, erectæ tribulæ ſimile. Porrò cautum decretis imperatorum nouimus, ad Barbaricum, uti ne quis uini, olei, liquaminis transferendi pontificium habeat, nec guſtus quidem cauſa uel uſus commerciorum. Ad quod ſanciendum hiſtoria productos arbitror Gallica.

Super Hercule ac Geryone pleraq; non extrita admodum. Larini boues, & Ceſtrini, ac Epirotici. Larimnus odor. Geren quid. Geria. Carduus. Cinara. Geranium lignũ. Celonium, celon, genys. Ceuæ uaccæ. Item Herculis cognomina. Liliorum origo. Herculis ſtragula quæ ſint. Balneæ calentes cur Herculi ſacræ, deq; Smintheo Apolline. Atabyriæ boues. Cornopion, cornopes, ipoctonos. Leo trieſperus. Erythibios. Pyrrhicæ boues, ac oues. Herculis filiorum interemptorum nomina. Ceramyntes. Cap. VII

LEgebamus nuper Arriani hiſtoriam, qua is Alexandri geſta complectitur. In ſecunda eorum ita relatum obſeruauimus, Herculem non fuiſſe unum: nanq; ſuum ſibi uendicant Tyrij, cuius etiam templum omnium, quæ memoria ſeruat utiq; humana, uetuſtiſſimum ſubſtruxerunt. Sed hunc non uideri Herculem Argiuum, Alcmena natum. Quod multis annis antea coleretur Tyrius, quàm Cadmus omnino Thebas condidiſſet. Cęterum Aegyptios quoq; alium item Herculem colere, diuerſum ab eo quem uel Tyrij uel Græci uenerentur. Auctor item Herodotus eſt, Aegyptios inter duodecim deos Herculem recenſere. Sed, inquit Arrianus, proximum uero eſt, Herculem qui Tarteſſi in Hiſpania colitur, ubi item uiſuntur colũnæ, quas Herculeas uocant, eum eſſe qui Tyri colatur, quoniam Tarteſſum condiderint Tyrij, & ritu Phœnicio conſtructum ibidem ſit templum quod Herculis dicitur, eodemq; ritu ſacra fiant. Quod uero ad Geryonem ſpectat, ad quem Argiuus Hercules, ut boues abigeret miſſus dicitur, nihil omnino ad terram Hiſpaniam pertinere, Hecatæus rerum ſcriptor memoriæ prodidit. Nec ad ullam unquam Erithiam inſulam Herculem miſſum: ſed loca circa Ambraciam, atq; Amphilochos Geryonẽ imperio tenuiſſe: indeq; abactas boues, quæ mira ſpecie in illis comperiantur locis, herbida regione, & paſcuis admodum læta. Nec omnino fieri ſimile ueri, ea tempeſtate nouiſſe Euryſtheum extra orbem terrarum poſitos populos, aut ſpecioſas quæ ibi naſcerentur boues. Vtcunq; quod ſcitu dignum eſt, ſcribunt Gręci Epiroticos boues Larinos dici ab Larino paſtore, cuius meminit Athenæus quoque, qui ab Hercule, redeunte ab Geryonis nece, exceperit educaueritq;: unde Epirotica mox armenta ſint celebrata, de quibus cõmeminerit Lycus Rheginus in ijs quæ ad Alexandrum ſcribit. Etiam ſi ſunt qui ab narium magnitudine dici larinos uelint, ut eſt ab interprete Ariſtophanis adnotatũ. Siquidem λα particula intendendi uim habet, ῥῖνες uero nares ſunt. Cæterum Ceſtrini quoque uocantur, qui Larini. Larimnum uero in Sabæis præſtantiſſimũ haberi odoris genus, in ſuffiendo præſertim, auctor libro decimoſexto probat Strabo: cuius autem ſit modi, parum comperi. Fuere in Epiro eadem Pyrrhicæ boues, quas atauros uocabant, intactas Venere, ut incrementum ampliter caperent, quaſi ſetauras dicas. Sic uero creduntur dictæ, ab ignea mobilitate, aut à colore: ſunt qui diminutiuum putent ex forma Aeolica. Alij pyrrhicas intelligunt Epiroticas, de regis Pyrrhi nomine. Altinas uaccas ab uernaculis dici ceuas, legiſſe uideor in ueteribus memorijs. Leguntur quandoq; & Atabyriæ boues, de montis Rhodij nomine ſic nuncupatæ. Cæterum æneæ fuerunt hæ, quas malo ingruente aliquo, ſolitas mugire proditum eſt. Theogoniæ Heſiodicæ interpretes, Herculis nomine ſolarem intelligunt poteſtatem: Geryonem uero, cuius boues ab illo orbi terrarum illatas fabulantur, hyemem eſſe uolunt, ἐκ τοῦ γαρύειν, τοῦτ' ἐστὶ βοᾶν: id eſt, ab uerbo γαρύειν, quo ſignificetur clamor, ob hyberni temporis tumultũ. Nam geren, hoc eſt γῆρυν, ad hoc ſpectat nihil, ut in parerga excurramus. Eſt enim eo nomine, ut inquit Aelius Dionyſius, grus fœmina. Geria, id eſt γήρεια, flores nuncupãt τῶν κινάρων in Nicãdri Theriacis. Eſt eodẽ nomine in India ciuitas, Stephano. Dicitur & gerium, annus antiquus. Nam & in Megaride promontorium uocatur Gerania, in mediterranea uergens, ac oblongum

longum, indeq; ab figura nuncupatum. Nicander,

Σκίδναται ὡς γῆρας καταψυχθέντος ἀκάνθης.

Eſt autem cinara carduus ſatiuus, meminit Columella:

Hiſpida ponatur cinara, quæ dulcis Iaccho
Potanti ueniat, nec Phœbo grata canenti.

Vulgus ferè arcoccum nuncupat, Liguribus pergratum in cibis, ac Mediolanenſibus. Cinaram ſunt qui arbitrentur uocari, quia ut ait Palladius, cinere gaudeat. Id autem quo pacto uerum fiat, cum teſtimonio Pollucis apud Doricos poetas id comperiatur nomē, & eſſe Græcā uocem teſtetur liquidò Athenæus. Cur autem flores cinaræ, geria nuncupent, forſan ea fuerit ratio, quoniā caneſcant celeriter, quamuis purpurei, abeantq; cum aura. Sed de ſylueſtri carduo hæc memorat Plinius. Geria ſunt & pappi, in Arati Prognoſticis: & Theon eſſe cinaræ flores interpretatur: ſed geramos item uocat, & geramata, id eſt γεράματα. Geranium uocant lignum, quo ex puteis hauritur aqua: celoneum item nuncupatum, id eſt κηλώνειον, uelut καλώνειον: ab calon, quo indicatur lignum, & νεύειν, adnuere. Celonium autem equum dicimus, quoniam κηλων ſignat in Venerem præferuidum. Genys uerò apud Sophoclem in Helectra bipennis eſt ſpecies. Sed ad inſtitutum de Geryone ſermonem redeo. Hyemem uerò ſol perimit ab hyemali tropico ad uernum conuerſus æquinoctium. At boum nomine tonitrua intelligunt, quadā ſoni ſimilitudine, quæ Geryonis dicuntur, quod hyeme quidem nō fiant, ſed illam ſtatim conſequantur: uel quia ex humecta eius natura mox hæc proueniant. Fabulantur item Græcorum pleriq;, Herculis ſtatuam effingi ſolitam ſiniſtra manu mala tria geſtantem, quæ claua conquiſiuiſſet dracone interempto, id eſt cōcupiſcentia ſubacta: ita enim comparantur tria poma, hoc eſt iræ comprimuntur ardores, & habendi cupiditas temperatur: ac deniq; uoluptatum ſedantur titillationes, ſinuoſiq; ac blandi ſuperantur laquei. Leonis uerò pellem non aliud fuiſſe, quàm generoſam uiri prudentiam, qua is circummunitus obſeptusq;, affectiones animi prærabidas exculcarit. Ita ſapientem quendam & ſummatem uirum Herculis nomine accipiendum putant. Quod & in Floridis non ignoraſſe Apuleius uidetur, qui animi monſtra ab illo philoſophica claua fuiſſe perdomita, nobis inſinuat. Significat etiam in Commētatione de ſomnijs Syneſius. Hæc ipſa tamē, ut ſunt, ridicula uidentur multis, quādo uoluptarium in primis Herculem intelligunt. Vti de furore interim conticeſcam, à quo fertur ab Sicalo liberatus. Quo ſanè argumēto inſtitutum ſit, calentes balneas Herculi ſacras dicere, & molliora ſtragula Herculis cubilia. Herculem Celtæ uocabulo gentis proprio uocāt Ogmion, imaginem eius, ritu ab alijs diuerſiſſimo, pictura exprimunt. Primum decrepiti ſenis facies eſt, capite prorſum incompto, pilis quotquot ſunt, canicie albicantibus, pelle autem rugoſa ſtriataq;, quin exuſtæ ſimili uſq; in nigredinem, quales ferè ſunt qui in mari expiſcātur ſenes. Charontem diceres, aut Iapetum quendā ex Tartaro, & nulli nō ſimilem potius, quàm Herculi. Adeſt tamē aliquid Herculis proprium, leonis circumiectum exuuium, dextra clauam tenet, necnon ex humeris propendet corytus, ſiniſtra intentum præfert arcum: omninoq; Hercules eſt, ac quāquam ſenex, numeroſam tamen multitudinem trahit auribus alligatam: funiculi uerò aureæ ſunt catenæ prætenues, aut ex helectro, monilibus affabrè connexis quàm ſimillimæ: & quāuis imbecilla ſit catella id genus, inſequuntur tamen nullo reniſu, nec de fugæ præſidio prorſum meditantes quippiam. Immo feſtini aſſectātur, læti quoque atq; hilares, illum ſummis etiamnum extollentes laudibus, Quin etiam præcurrere geſtiunt, nunquā non laxiſſimo uinculo. Catella uerò quā diximus, ad Herculis linguā deſtinata conſpicitur, ad hunc uſum (ut uidetur) peruiā. Ille autem uultu renidens inſequentes reſpectat. Hæc quidem Celtæ. Quā uero habeat rationem tā inuſitata ſpecies, ne nihil lector ſtudioſus ingenio ſuo debeat, inenarratum relinquimus: nec reprehenſus ferè quiſquā eſt, qui è ſegete ad ſpicilegium reliquit ſtipulā. Obſeruatum in Agricolationis libro apud Græcos auctoris incerti, Herculem in immortalitatis participatum ab Ioue admiſſum, quod dormientis Iunonis lac ſuxiſſet: quumq; interim diuini liquoris per cælum effuſa portio eſſet, galaxiam effecit, nonnihil uerò & terram rigaſſet, natum inde lilij florem, qui colore ſua præferat primordia. Scribit in Heroicis Philoſtratus, Iuſiurādum per Herculem à Neſtore inſtitutum primo. De Hercule

uerò illud adijciamus, coli eum ab Oetæis ad Trachina cognomento cornopiona, id eſt κορνοπίωνα, quoniam cornopas fugarit, quo illi nomine locuſtas intelligunt, quas alij ἀκρίδας, aut πάρνοπας uocant. Adeo leuibus de cauſis indebantur cognomina uaniſſimis dijs: nam Herculem eundem nuncupant Erythræi Ipoctonon, quod Ipas repuliſſet ἀμπελοφάγους, id eſt uitem arrodentes. In Alexandra Lycophron eundem λέοντα dicit τριέσπερον, ex inſiti roboris præſtantia, & quia in eius generatione triplex in unam coiuit nox, uel quia triduum in uentre ceti tranſmiſerit, à quo Heſionem liberauit: quũ ei immortales equos eſſet pollicitus Laomedon, quos illi pro Ganymede fuerat dilargitus Iupiter. Ab hoc item maxima quæq; dici Herculanea uidentur: ſic Herculaneas machæras, in Pertinace appellat Iulius Capitolinus. Apollinem uerò dicunt Rhodij Erythibion, quoniam Erythiben appellant ipſi, quam ἐρυσίβην alij, id eſt rubiginem. Vanitas eadem Smintheum induxit Apollinem, ſed qui tanti ueteribus fuerit, ut orationes etiamnum Sminthiacæ celebrarentur, conditis quoq; præceptis, quibus aptè cõcinnari poſſent. Smintheus enim dicitur, & Sminthius. Nominis ratio ab muribus ducitur, quos apud Chryſam ſminthos uocãt, quum eos ubertim ſuccreſcentes fugaſſet is deus, quo argumento inibi ſtatuæ ſubiecta uiſebatur imago muris. Alij ſminthen intelligunt apud Troiam ciuitatẽ, ubi coleretur, ſicuti hylatem appellat eundem Lycophron à Cypri ciuitate Hyle, etiam ſi eſt & in Locris altera. Quod uerò Pyrrhicas recenſuimus boues, ſciendum & πρόβατα dici πύῤῥικα, id eſt Pyrrhicas oues, de regis Pyrrhi nomine, ſicuti & boues dictæ, Plinio auctore. At de Hercule id non ignorandũ, furore percitũ Megaram peremiſſe cum quatuor eiuſdem liberis, quorum ex Græcis theſauris nomina ſubtexui, Onitem, Theremachum, Democoonta, Creontiadem. Quanquã octo perfoſſos, canit Pindarus. Alijs adijcientibus duos etiamnum Iphicli fratris. Herculem appellant Græci Ceramyntem, quaſi fata reijcientem, id eſt κηραμύντην: ut ſit, qui & Alexicacus. Dicitur & Palæmon, quia in Olympo ſit obluctatus cum Ioue. Lucianus facetè, ut ſolet, trieſperum uocat Herculem ab trinoctio illo, quod traditur in eo concipiendo inſumptum.

Stuporis attoniti ſpecies, quem apoplexiam Græci uocant. Item quibus ex cauſis cõtingat. Quid paralyſis. Catulli uerſus declaratur. Sceletyrbe quid. Hæmodia quid. Cap. VIII

QVam Græci ἀποπληξίαν uocant, ſunt qui Latinè ſtuporem dicant attonitum. In apoplexijs, inquit Galenus, totũ corpus ſenſu priuatur, ac motu, ſolus reſtat anhelitus, qui ſi & ipſe prohibeatur, maxima eſt & acutiſſima apoplexia. Si uerò reciprocatio adſit quidẽ, ſed ui magna, fortis uehemensq; fit ſtupor. Cuiuſmodi item, ſed minus, ſi neq; intentus nec uiolentus, at inæqualis atq; exordinatus interpellatusq; fiat anhelitus. Sicuti ubi ſeruatur ordo aliquis, debilior cenſetur: ſicq; omnia pro neceſſitate fiant, primo quoq; tempore perſanatur. Apoplexiæ omnes fiunt, ubi facultas animalis ad partes defluere nequit infra caput exiſtentes, aut ob cerebri affectionem ſimilem inflammationi, aut uentriculis ipſis pituitoſo oppletis humore. Cæterum cauſæ magnitudinem affectionis, ſeu (ut nunc loquimur) paſſionis conſequitur magnitudo. Magna uerò ex parte curationem nõ admittit ob reſpirationis læſionem. Auicenna ſexta primi, oſtenſurus uitalẽ poteſtatem eſſe animali priorem: Licet, inquit, uis animalis membri alicuius intercipiatur, quæ ſenſum præſtat, & motum uoluntarium: nihilominus uita non deſtituitur pars ea, ni pariter & uitalis deſtruatur. Membrum utiq; ſtupidum aut paralyticum diu quidem ſenſu caret, ac motu: uel ratione complexionis malæ, intenſius frigidæ, non permittentis ſenſum motumq; recipi à membro, uehementius arctatis meatibus nerui, per quos commeant ſpiritus: uel oppletis neruis interiacentibus cerebrum uel nucam & paralyticum membrum, ſubſiſtente tamen interim uita. At intermortua pars nec ſenſu pollet, nec motu, computreſcitq; ilico, interpellata uidelicet corruptaq; uitali poteſtate. Auicennæ interpres ita diſtinguit: Stupidum dicitur, quod ſenſu caret: paralyticum, quod & ſenſu & motu. Cornelius Celſus: Attonitos, inquit, raro uidemus, quorum & corpus & mens ſtupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo, apoplexiam hunc Græci appellant. At reſolutio neruorum frequens ubiq; morbus eſt, ſed interdum tota corpora, interdum partes infeſtat. Veteres

auctores illud apoplexiam, hoc paralyſin nominauerũt. Nunc utrunq; paralyſin appellari uideo. Eſt ſceletyrbe item, id eſt σκελετύρβη, paralyſis quædam, quum rectum ſeruare inceſſum nõ ualemus, & crura, uelut ardua cõſcendentes, attrahimus, ac in ſiniſtrum quandoq; dextra circunferimus, quandoq; ediuerſo. Sciendum uerò illud, nullum eſſe morbum adeo ſenili ætati familiarem, ut eſt apoplexia, quoniã in ea cerebrum pituitoſis repletur ſuperfluitatibus. Ex ijs uerò, quæ de ſtupore collegimus, infertur Catulliano carmini lucis plurimum: Talis iſte meus ſtupor nil uidet, nihil audit,

Stuporem dentium ex fructuum acerbitate Galenus ad Paternianum, hæmodiam ſcribit uocari. Id ex uiſu item cõtingere, quin & auditu, apud Græcos alios eſt obſeruatum.

Super comitiali morbo, quid ſentiãt eruditi. Spumæ generatio. Suſpendioſorum os ſpumoſum unde ſit. Melãcholicorum ratio. Cothurnicum, & caprarum natura. An homo tantũ huiuſmodi affectione infeſtetur. Magmed hiſtoria. Lunaticus morbus. Cap. IX

Comitialis uerò morbus apoplexiæ germanus proximusq; quodãmodo eſt, quum idem locus in utroq; patiatur, & idem humor cauſam affectioni præbeat. Verum apoplexia propter omnimodam eius carentiam facultatis, quæ ad neruos demanat. Morbus autem comitialis ob incertã temerariamq;, & inconditam motionem conſiſtit. Frigidus autem & craſſus eſt humor ambobus. Proindeq; adoleſcentium ætas calidæ ſiccæq; temperaturæ maximum affert auxilium his qui comitiali morbo laborãt. Compari modo & locorum mutationes proportionales, quãdo ad calidiorem ſicchioremq; tranſmigrent. Eodem modo & uictuum. Comitiales morbos exſuperare in pueris, auctor Hippocrates eſt, proptereaq; dici pueriles morbos qui & ætatis conuerſione ac mutatione deſiſtant. Accidunt & adoleſcentibus quandoq; ob uictus errorem, & quia humi cubant ac ſoli ſe exponunt, & imbribus, & eiuſmodi alijs. Quum uerò ſpumæ generatio ex duarum ſubſtãtiarum mixtione perficiatur, altera ſpirituoſa, altera humida: fiat autem earum mixtio, ambabus in multa perfractis, & multis mutuo complexu paruis ampullis plerunq; ab ipſis effectis, Ventis quidem uehemẽtibus mare occupantibus, propter ictum fortiorem ſpumam fieri contingit: in lebetibus autem caloris ratione, ſic & in corporibus animalium, quum adſunt ex morbo comitiali conuulſiones, uehementia motuum ſolet ſpumã generare: in capris uerò calor: in curſibus autem equorum utraq; cauſa uigorem habet. Qui ſpumam è uentre prodire, opinantur, deerrãt: neq; enim fieri poteſt, ut tota inde proueniat, quum neq; eo tempore animal euomat, neq; nauſeam patiatur ullam. Quum uerò tenacem habuerit is qui perſringitur, humor, conſiſtentiã, ſtabilis ſpuma perficitur, qualis conuiſitur currentibus equis aut ira percitis aptis. Vbi autem laqueus collo circunnectitur, neceſſe eſt quidem cordi atq; pulmoni, ut glutinoſum exſpirent retrimentum, quod in libro De reſpiratione Galenus edocuit: prohibente autem laqueo, totum uiolenter impellit, quo fit, ut pars propriæ humiditatis una expellatur. Sed ut ad comitialem redeamus morbum, quo planius expreſſiusq; cuiuſmodi ea ſit affectio percipiatur, Galeni ſententiã ſubnotabimus ex tertio libro De locis affectis: Morbus, inquit, comitialis conuulſio eſt omnium corporis partium, nõ perpetua, ut in proſthotono & opiſthotono atq; tetano, id eſt neruorum rigore: ſed quæ ex temporum accidit interuallis. Ac neq; hac ſola re, ſed mentis quoq; & ſenſuum oblæſione ab iam dictis diſtat conuulſionibus: unde conſtat, in ſupremis corporum partibus, cerebro uidelicet, hunc affectum cõſiſtere. Cæterum uelox eius diſcuſſio, craſſum humorem, ſpiritus meatum in cerebri uentriculis obſtruentem, hunc maximè affectum peperiſſe, declarat, neruorum principio ſe ipſum quatiẽte, quo excutiat id quod noxium eſt. Deniq; à craſſo ſemper humore hanc produci affectionem, argumẽto eſt, quod & ſubito fit, & ſoluitur confeſtim: nam ſubitariam meatuum obſtructionem à craſſo uiſcoſoq; humore fieri conſtat. Accedit ad hæc, ut is qui ſic laborat, neque uideat neq; audiat, neq; ullo ſenſu quicquam percipiat, ac ne memoria quidem conſequi poſſit quid factum ſit, ſiquidem cum memoriæ uiribus ratio item læditur. Melancholici magna parte comitiales efficiuntur, ſiue caduci: & contrà, morbo comitiali laborantes efficiuntur melancholici. Atq; horum utrumlibet magis accidit, prout uel in hanc uel in illam partem infirmitas repit: ſi enim in corpus, epileptici: ſi uerò in mentem, melancho-

lici redduntur. Illud uerò ex hiſtoria memorabile, fuiſſe grāmaticum quendā ætate quidem præuiridi, qui ſi uehemētius in tradendis egiſſet præcepris, aut altius cogitaſſet, uel etiam inediā diutius eſſet perpeſſus, aut iram minus inhibuiſſet, mox comitiali corripiebatur morbo. Id uerò medicorum ſcientiſſimi amplius perpendētes, os uentriculi, utpote quod facile ſentiret, eſſe affectum, facile deprehenderunt, ac deinde per cōſenſum & cerebrum totum, ac corpus uniuerſum cōuulſione concuti. Quærens uerò Ariſtoteles, unde ſit quòd uni animantium cunctarum homini tranſuertuntur, ac per limitatem deprauantur oculi, poſtea infert, ἢ διότι μόνοι γὰρ οἱ νέοι ἐπίληπτοι γίνονται τῶν ζῴων, ἡ δ᾽ ἐπίληψις διαστροφὴν ποιεῖ, ὅτι γίνεται, ὥς περ ἐπὶ τῶν ἄλλων μορίων. id eſt, an quia ſolus ex omni animātium genere morbo comitiali rapitur, quod genus morbi tranſuertere oculos, ſicut cætera etiam membra poteſt. Afferunt quinetiā Peripatetici nōnulli dictorum ab Ariſtotele rationem: quia hominis cerebrum prauis euaporationibus maximè ſit ob noxium, necnon frigiditate ſit atque humectatione præſigni. Addunt & motiones item eius eſſe exordinatas ualde. Plinius uerò Naturalis hiſtoriæ decimo, coturnices damnatas menſis prodit, comitialem etiam propter morbum deſpui ſuetum, quem ſolæ animalium ſentiant, præter hominem. Eadem ferè Iulius Solinus in Polyhiſtore. Plutarchus rerum naturæ haudquaquam imperitus, nec tam hiſtoricorum calendario inferendus, quàm philoſophorum albo, capram præter cætera animalia comitiali tentari morbo refert: proptereaq; ueteres ſacerdotes ea uehementer, ut morbida, abſtinuiſſe: quoniā guſtantibus aut tāgentibus modo aliquid morbi eius affricetur. Cuius cauſam afferunt, pororum ſiue meatuum anguſtiā, quibus obſeptis, ſæpiſſimè includatur ſpiritus, quod arguat uocis tenuitas. Nam qui eo affectionis genere tentantur, ſimilem capellæ uocem ædunt. Cæterum de hoc morbo aliqua & Alexander Aphrodiſeus. Obſeruatione dignū quod Auicenna ſcribit ſecunda primi: Epilepſiam ſeptentrionalibus non ferè contingere, quia ſint introrſum ſani & calore exſuperanti: quod ſi eueniat, eſſe atrocem, quia cauſa ſit præpotens. Legimus porrò, Si caducis à dextro morbus occipiat, eorum difficiliorem eſſe utiq; medelam: ſiquidem dextra corporis ualidiora ſunt, eoq; minus ſpei ad ſanitatem relinquunt, quum & ipſa ægritudini accumbunt. Tuncq; dextræ auris crebriores fiunt tinnitus, morbo penitus adacto. Iucunda ſupereſt hiſtoria in morbi comitialis mentione, non indigna quam recenſeamus: ſiquidem Magmed, ſeu Maumet dicatur is, qui magnam Orientis partem religione pernicioſa implicuit, uti proditum eſt, huic erat affectioni obnoxius. Id quum animaduertiſſet uxor, & eo nomine plurimum indignaretur, ac rogaret ſubinde, quid eſſet in re: Deſine (inquit) mirari, morbus abeſt: ſed quum aduentantis numinis uim pati nequeam, mente collabor, ac ſtupent membra, Communis eſt hæc prophetarum affectio, quorum me eſſe unum, ſcias uelim. Hac fraude mulier delinita, quem odiſſe cœperat euentus atrocitate, commenti uerſutia, ut diuinum ſuſpicere uirum coacta eſt, quæ illuc deniq; prorupit fraus, ut moriens illum ex aſſe hæredem inſtitueret. Quæ res potentiæ, quam mox indeptus eſt ampliſſimam, exordia præbuiſſe narratur. Illud porrò ex Septimij Florentis apologetico eſt, In harena iugulatorum nocentum ſanguinem recentem de iugulo decurrentem auida ſiti ſolitum hauriri, quod ſic comitiali morbo remedia quæri opinarentur. Morbum hunc dici lunaticū opinantur quidam, quod interlunio æditos, eo ferè corripi adnotatum ſit. Furioſum & lunaticum mancipium legimus apud Caium. In ſanctis literis lunaticos appellari animaduerto, quorum morbus lunæ aſcenſu increſcat, quod diabolus lunaria ſeruet tempora, ut creaturam infamet in creatoris blaſphemiam. Typicè uerò lunaticos accipiunt, qui per horarum momenta mutantur in uitia. In Matthæi utiq; Euangelio, ubi à ſaluatore præpotenti narrantur in integrum reſtituti δαιμονιζόμενοι, id eſt ab dæmonibus agitati, & σεληνιαζόμενοι, lunaticos intelligunt hoſce nonnulli. Quidam uerò etiam ſyderatos, ceu hæc dicatur lunicatorum explicatio. Alias Græcorum ſanctio eſt, furētium cauſationem in lunam regeri, διὰ τὸ νυκτερινῶν δεσπόζειν φασμάτων: quia nocturnarum præſes apparationum ſit. Eſt & illud in literis compertum, frigenti naturæ ac humenti præeſſe lunam: quocirca cerebro male affectos, atque hinc concidentes crebrò, lunaticos uocari.

Animæ

Animæ natura qualis ſit per ſe. Vitia an extrinſecus inuehantur. Cur anima eadem parum introſpicienti mortalis uideatur. Curq; minus ueritatis lumẽ percipiat. Cap. x

QVoniam ab ineunte ætate Platonem ſecretioris philoſophiæ principem, dignumq; qui ſententiæ uniuſcuiuſq; fundus fiat ac ſubſcriptor, mirificè ſum amplexatus, ne incertè erraret animus, ac (ut inquit Ennius) præter propter uitam uiuerem, quod eius uiri facundia diuinius quiddam intonuiſſe uideretur, uix mihi quandoq; ualeo temperare, quin ſeiunctis parumper noſtræ claſſis doctoribus, myſteria Platonicorum, tametſi cõniuentibus oculis, ab limine, ſi non datur ultra, pergã ſalutare, nec tamen id operæpretio nullo. Præfloramus ſubinde uireta lætiſſima, inſerimus hiſce libellis (ut ſic dixerim) congeſtitijs, quæ legentium deſyderia, & ſi non perficiant, at leniant ſaltem, & quoquo modo iuuent, ne bonæ prorſum otioſis pereant horæ. Nam uetus eſt, ab Ennio item obſeruatũ: Otio qui neſcit uti, plus negotij habet, Quàm quum eſt negotium in negotio. Quale eſt quod mox ſubnotauimus. Siquidem in lucubrationibus ijs collibitum eſt Ariſtotelicarum meditationũ exhibere imaginem quandam, ut nunc ἑωθινὴν καὶ ἀκροαματικὴν diſciplinam perſequamur, nunc δειλινὸν περίπατον, quatenus naturæ ſacraria introſpectamus remotiora, aut leuiora hæc non negligimus noſtratia. Animam igitur rationalem, qua maximè humanum genus præcellens eſt, eſſe diuinioris indeficientisq; naturæ, ueluti propaginem immortalem ipſam, non dei tamen ex ſubſtantia, indeficientemq;, multa quidem liquidò cõprobant, ut quæ nec corpus ſit, neq; item ulla ſit figura notabilis, nec colorem habeat, neq; molẽ, uel qualitatẽ ullatenus tractabilem. Cæterum abundè etiam id ipſum hinc licet intueri. Nam ſi diuinum omne, quodq; uere eſt, uita fruitur bono & ſapiente, coniectemus eminiſcamurq; animæ cuiuſdam ſtatũ: quæ corporeis nexibus mancipata quidem, necdum tamen ita tenebris obuoluta adobrutaq;, ut inoleſcentes præter rationis dictamen concupiſcentias & iras, & id genus alia, quæ noſtri inuſitatius morbos, perturbationes, affectiones item rectè dicere ſibi permittunt, concipiat & admittat, uerum corporis quoq; contagia ſubeat eatenus, quatenus ſummè compellat ipſa neceſſitas. Hæc uerò proculdubio patefaciet, uitia & mala ipſius animæ additamenta quæpiam eſſe, ac extrinſecus inijci nobis: ſiquidem animo depurato & genuino candori uel reſtituto uel conſeruato ineſſe comperiuntur optima, ſapientia ſcilicet, ac uirtus reliqua, tanquã familiaria. Quòd ſi eiuſmodi recognoſcitur animæ nitor, & initialis pulchritudo, ubi reſipiſcit, & uelut ex altiore ſomno excitata redit in ſeipſam, cur nõ eodem ſit gradu ferè, quo diuina ſempiternaq; niti, non imus inficias? Neq; enim tantum cælo (quod dicitur) toto aberrauerimus, ut ſapientiam uirtutemq; ueram res dubio procul cæleſtes diuinasq; naturæ alicui uiliori, immortalitatis neſciæ obtingere audeamus aſtruere. Quinimmo, quicquid diuinitatis participatum nanciſcitur ex cognatione quadam & ſubſtantiæ communione, id eſſe planè diuinum haud diffitendũ omnino eſt. Quamobrem quiſquis numinis præſtantioris afflatu ita afficitur, exiguo ſanè interſtitio à ſuperno fulgore ſequeſtrari uidetur, hoc uno ferè inferior, quod etiamnum agit in corpore. Quòd ſi genus humanum parte ſaltẽ plurima ad ſe rediens talibus eſſet præditum animis, nemini unquam mortalitatis animorum obreperet opinionum uanitas. Cæterum quia maximis ſcelerum inquinamentis plerunq; inficitur cæleſtis ille & prænitidus animæ uigor, hebeſcitq; corporeæ peſtis contagio imago diuina, quæ non ciuilem plerunq; uim & feſtucariam, ſed bellicam meditatur & cruentam, nimirum hinc ſuboritur facile confirmaturq; nulla nõ hora, nil eſſe in homine diuinum, nil immortale. Sed enim quiſquis es infauſtæ opinionis aſſertor, expende amabo natales tuos, quo ad animam ſpectat, remetire eius ipſius intimam puritatem, corporis additamentum reſeca, quo ueluti inutiliore ſarcina grauamur, Intuere te ipſum. Iamiam immortalem te agnoſces & aſtrues, iamiam in mundo intelligibili, puroq; loco te habitare perſpicies, ueritatis ſplendore ab ipſo bono coruſcantis illuſtratum, conuerſusq; ad mortales cæteros incincndum ita putabis, Valete uos: ego uerò immortalis iam deus profectus ad diuinum, diuinæ ſimilitudini totus incumbo. Cæterum in peccati ratione non prætereunda temere Auguſtini libratior ſententia: Qui omnia, inquit, animæ mala, ex corpore, putant accidiſſe, in errore ſunt, etiam ſi

luculentis uerſibus Platonis ſententiam ſecutus Maro id comprobauit:

Hinc metuunt,cupiuntq́;,dolent,gaudentq́;,nec auras
Reſpiciunt clauſæ tenebris,& carcere cæco.

Nam corruptio corporis quæ aggrauat animam, nõ peccati primi eſt cauſa, ſed pœnæ: nec caro corruptibilis animam peccatricem, ſed anima peccatrix fecit eſſe corruptibilẽ carnem. Quod tamen corpore obſepta rationalis anima modo mirandum ueritatis lumen percipiat minus,hinc effici,eruditorum cõiectatio eſt, quia minimam ad id habeat proportionem:quippe eſt anima,forma quædam corpori mancipata : lumen uerò illud forma eſt,ab corporum penitus diſſita commercio: propterea in Metaphyſicis Ariſtoteles,Intellectus noſter ſe habet ad ea quæ ſunt manifeſtiſſima in natura, tanquam noctuæ oculus ad ſolis lumen.Sed & in Metaphyſicis Auicenna: Quemadmodum paralytici lingua humore præpedita quodam, certum in prægustãdo ſaporis ſenſum minus agnoſcit,ſic & humanus intellectus ob mortalis nexum corporis quaſi paralyticus occæcatur in ijs quæ incorporea ſunt omnino ac æterna. Ad quæ forſan reflecti etiam Pythagoricum illud ualeat, Συμφορὰν τῆ ψυχῆ τὸ σῶμα εἶναι πρώτην. Calamitatem animæ primam eſſe corpus ipſum.

Annulus Gygis:quiq́; hic fuerit Gyges.Perſei uitreus clypeus,aut galea mira.Labidium.Tenax.Labradeus Iupiter unde dicatur. Quid labrys,& labarum.Pladara,plados.De annulorum ui,& lapillorum poteſtate mirabili adnotata compluſcula,quæ ſuggeſſit lectio uaria. Principum bonorum paucitas. Cap. XI

SAtis nobis,inquit M. Tullius, ſi modo in philoſophia aliquid profecimus, perſuaſum eſſe debet: ſi omnes deos homineſq́; cælare poſſimus,nihil tamẽ auare,nihil iniuſte,nihil libidinoſe,nihil incontinenter eſſe faciendum. Hæc Cicero tum grauiter,tum uerè tertio De officijs pronunnauit. Cui & Peregrinus philoſophus cognomento Proteus aſtipulatur,Gellio referente. Sed enim libro ſecundo De iuſto, apud Platonem Glauco Socratem prouocaturus ad iuſtitiam acrius defendendã,iniuſtitiæ ſuſcipiens patrocinium: Quod, inquit, qui iuſtitiam ſeruant, inuiti id agant,quum ex imbecillitate iniuriam inferre nequeant, planè perſpiceremus: ſi tale quippiam animo fingeremus,iuſto licentiam,iniuſtoq́; permitti,quicquid collibuerit,agendi:deinde ſequeremur exploratores, quò rapiat utrunque libido. Inueniremus profectò iuſtum plus habendi auiditate compulſum ad eadem ſe, atq; iniuſtum conferre.Erit autẽ licentia iſta,quam dico,ſi detur illis annulus, qualem aliquando fuiſſe ferunt Gygi Lydorum regi. Fuit autem annulus is mirandæ cuiuſdam & inuſitatæ naturæ. Siquidem ubi Gyges eius palam,ſiue fundam malis fuiſſe,nam σφενδόνην hanc Græci uocant,ad palmam conuerterat,à nullo uidebatur, ipſe autem omnia uidebat. Idem rurſus uidebatur,quum inuertiſſet annulum. Itaq; hac opportunitate annuli uſus reginæ ſtuprum intulit,eaq́; cõnitente,regem dominum interemit, ſuſtulitq́; quos obſtare arbitrabatur,nec in ijs eum facinoribus quiſquam potuit uidere. Sic repente annuli beneficio rex ortus eſt Lydiæ.Hactenus ex Platone. Hæc uerò non eo produximus, ut de uirtutis ratione diſſertaremus,uerum ut liquidior annuli ratio fieret, ac Platonis ſenſus. Nam ex hiſtoria huiuſmodi id mihi magis arriſerit, ut Gygis annulum abijſſe Græcis in adagij uſum putem de ijs, qui uafricijs alios circumueniunt,quàm quod modo dicitur,in inconſtantes,aut in fortunatos.Quod oratione quadam indicat planè Libanius.Obſeruatum autem in ueteribus memorijs: Perſeum quoq; ad Gorgonas profecturum ab Minerua clypeum accepiſſe uitreum,per quem uidere, nec uideri poſſet. Nec me fallit,tradere alios, galeæ uim fuiſſe banc à Mercurio eidem oblatam. Orci nanq; galea uſum, ſunt qui nõ probent.Porrò hic eſt Gyges,is qui Barbarorum primus munera apud Delphos poſuit ſecũdum Midam Gordis filium,qui theſaurus dicitur à Delphis Gygadas. Nam & aurum Gygadas ſummè probatum ueteribus animaduerto, ueluti Daricum. Sed & Ariandicum argẽtum eodem modo planè excoctum ac puſtulatum. Sicut illud obryzum.Sed & Gygen hunc ex opulentia uocitatum polychryſon, ex Plutarchi Moralibus uidemur didiciſſe. Gygis uerò ſepulchri commeminit in Theriacis Nicander, necnon eiuſdem interpres in Rhamni mentione. Scribit Athenæus, ante Gygen Pythium

thium fuiſſe ἀνάργυρον καὶ ἄχρυσον, id eſt ſine argento & auro, quæ hic obtulerit primus. Legimus præterea Candaulem ab Gyge ſuperatum, rege opem ferente, qui dicebatur Arſalis. Qui mox in Cariam inter ſpolia reliqua etiã ſecurim retulerit, quod fuiſſet Lydiæ regum geſtamen, unde erectum ſit Iouis Labradei ſimulacrum, quoniam Lydorum uocabulo labrys dicatur ſecuris. Labarum uero inter uexilla connumeratur ante imperatorem ſolita geſtari, tantæ olim exiſtimationis, ut id adorationis cultu uenerаretur militaris turba. Fuit auro pretioſum, & lapillis intermicantibus ſplendidiſſimum. Meminit in Apologetico Septimius, ſed & in Epiſtolis Ambroſius. Labidium forficula eſt. Sunt qui, ut uulgo, etiam tenacem interpretentur. Sed redeundum nobis ab diuerticulo ad annulum, cuius naturã in primis mirificam, quandoque magicam ſum arbitratus, quandoque etiã fabuloſam, cuiuſmodi pleraque deprehendas, in Græca præſertim hiſtoria, quæ profecto ſignificanter πλαδαρὰ dixeris, ſicut ſtomachi πλάδον nominat Galenus, imbecillitatem intelligens, & humectationem nimiam, unde & πλαδαρώματα nuncupantur. Et apud Polybium, τὰ μὲν ἄλλα καλῶς ἔχειν αὐτοῦ πρὸς τὴν χρείαν, τὸ δὲ δόρυ πλαδαρὸν εἶναι. Sed ad inſtitutum ἐκ παρεκβάσεως. Mox curioſius ſolicitiusque rimandum opinatus, comperiebam ſcitu digna quæpiam, quæ & appoſui. Primum eſſe in Indorum tractu draconum uim quum multitudine, tum magnitudine mirandam. Eorum duo fermè genera dici. Quippe paluſtres pigri ſunt, tardique, & ſine criſtis: montani acriores, grandioresque, ſed & criſtati. Horum capitibus ineſſe ferunt lapillos ſpeciè aſpectuque floridos ac iucundos, uiribus & potentia mirabiles, quod (inquit Philoſtratus) annulus teſtatur, quo eſſe potitum Gygem, cõſtans opinio eſt. Amplius Thebit philoſophus non aſpernabilis omnino, etiam ſi non ſæpe ita aduocatum inuenis, ad effectus miros, ſyderalem ſcientiam adhibendam putat, captataque ſtellæ uirtute, accipi lapidem herbamque, ſtellæ ſubiectã, mox & annulum conflari ſiue aureum uelis, ſiue argenteum, cui lapillum indas, herba ſuppoſita. Id uero potiſſimum fieri præcipit, ſtellam luna ſubeunte aut ſpectante aſpectu trino uel ſextili. Stella uero cæli medium percurrente, aut in aſcenſu conſtituta. Quin & in Chriſtianis literis longè ſcientiſſimus auctor diuus Thomas tertio contra gentiles uolumine: Herbas lapidesque cælitus mirabiles quaſdam ultra elementarem naturam, nanciſci uires, non diffitetur: ſicuti hominibus item contingat in artium excellentia. Platonicorum uero ingenioſa eminensque ſubtilitas ita fermè ratiocinatur, corporis noſtri portionem quamlibet, ſiue internam dicas, ſiue extimã, ut agat moueaturque, uim ab anima indipiſci. Conſimili ratione & in mundo membra omnia ab ipſa mundi anima. Proinde, inquiunt, lapillorum, herbarum, metallorum nunquã ſpectata ſatis poteſtas & actio, extra quam natura pertingat elementaris, animam eſſe teſtantur in mundo, ex qua nihil non uel minimum potentiam ubique ſingularẽ conſequatur. Siquidem quod rebus multis peculiaris quædam, & admirabilis adſit uis, quam ad elementarẽ cauſam haud queas referre, non contingit omnino ſimpliciter, & ex multorum confluxu. Alias caſu quoque ea poſſent euenire, aut certè firma non forent. Quamobrẽ ex animali & ſeminaria profluere ratione fatendum eſt. Quo nomine obſeruatum prudentioribus, Pæoniam collò appenſam comitiales adiuuare plurimum, Polypodium atram purgare bilem, timorem corallo pelli, laurum aduerſus fulgur amuletum eſſe uel præſtantiſſimum: Echeneida uero, ruant uenti licet, rabiem mundi perdomare, & infrenare impetũ, nauigia ratione mira ſiſtendo. Quia uero de annulis mentio eſt, non prætereamus ſcurræ dictum celebrè ac uerum, principes bonos poſſe uniuerſos annulo inſcalpi, atque inſcribi. Quod ex mira natum paucitate conuenit. Nam in Romana hiſtoria hoſce uix compereris, Auguſtum, Veſpaſianum, Titum, Neruam, Traianum, Adrianum, Pium & M. Antoninos, Seuerum Aphrum, Alexandrũ Mammeæ, Claudium & Aurelianum. Valerianum tranſeo, quia infelix. Reliquos uerius mõſtra dixeris, ac peſtes. Proinde ab Diocletiano dictum egregiè, Nil difficilius quàm bene imperare. Qui hoſce ſunt inſecuti, in digitos non mitto nunc.

Super annulis item non improſperè conquiſita quæpiam, & prompta in literas, non ſemotis omnino quæſtionum ſalebris. In primis qui Platonis annuli, & Iarchæ. Batti annulus, & ſilphium. Eudami annuli. Cur annulorum quidam dicantur phyſici. De magia relatu non ingrata. Iuuenalis locus ex-

plicatur. Qui ſint Pharmacitæ. Pharmaci. Apſicori. Pharmacum quid. Virgilij locus expenditur. Entomata. Symphyla. Catharmata. Catharſia. Periſtiarchi. Item quid Telia: necnon cur dicantur annulariæ ſcalæ. Qui dicantur item annuli leues Iureconſultis. Obiter pannicularia, & pannarij, quid apud eoſdem intelligantur. Pronubus annulus. Oxythymia quæ ſint. Peripoli, hidrymeni, oxoſma, acares, corianos. Aeſtiui annuli. Hora æſtiua. Annulorũ ius. Antonij Muſæ hiſtoria. Coclium. Coclides. Annuli ſigillaritij, uel ſignatorij. Annulariæ ſcalæ. Caput XII

QVoniã aures delicatas radere ſumus ueriti, nimio plus excreſcens caput diſſecuimus, in partesq; digeſſimus, ut quod uno impetu fuerat abſoluendum, membratim quaſi diſtributũ minore faſtidio hauſtũ in uires abeat, & ſanguinem. Mitiora quoq; magna ex parte, & quæ iucũdius auidiusq; nõ ſomniculoſus lector percurrat, iam hinc cõtexere pergemus, niſi ꝙ celeberrimos & reconditiſſimæ ſcientiæ Platonis annulos, auream illam Homeri catenã referentes, à uiuaq; opificis uirtute, quaſi à uero lapide indomiti Herculis propenſos in tempus aliud miſſos facere nequimus. Sunt uero hi non aliud prorſus, quàm ordo, ſeriesq; rerum diuinæ deſeruiens prouidentiæ: ſeries, inquam, luminum partim quidem inuiſibilium, partim etiam uiſibilium. Et occulta quidem lumina intellectus ſunt angelici animalesq;, manifeſta uero ſunt cæleſtia lumina. Eſt autem inter hæc mutuus & mirabilis nexus, quem dicere catenã poſſis, Sed ibi utiq; intellectualis nuncupabitur & aurea, ac prouidentiæ. Hic autem naturalis & argentea atq; fatalis, prouidentiæ prorſum obnoxia, cuius quidem poteſtate purior anima ſequeſtrari ualet à fato. Quod eſt à Platonicis egregie confirmatum, nec magicæ diſplicet grauitati, ſancit & Hebræorum aſtronomia. Nam Areopagitæ Dionyſii placita uel ad minutiem rerum diuinitatis perducunt prouidentiam, ut ſuum tamen animis relinquatur arbitriũ, & ſit uotis locus. Sed enim ſubtilitatis immenſæ relictis quæſtionibus Iarchæ annulos minime differamus: de quîs hæc fermè nobis obſeruata. Scribit etenim Damis, ſapientũ Indorum principem Iarcham tam ſcite, tamq; doctè annulos ſeptem cõpegiſſe, qui & ſtellarum ſeptem nominibus eſſent præſignes, ut Apollonium Tyaneum dono acceptos ſingulis diebus ſingulos, iuxta dierum nomina eos diſtinguentem, geſtaſſe proditum ſit. Amplius Iarcham id quoq; Apollonio inſinuaſſe, auum ſuum philoſophiæ myſterijs itidem initiatum, annum centeſimum triceſimumq; uiuendo attigiſſe. Id uero annulorũ beneficio contigiſſe, quamuis non ſatis conſtanter, grauiſſimi auctores interpretantur. Quinimmo Apollonium ipſum eodem munere iuuentæ nitorem prætuliſſe, quamuis annum iam centeſimũ exceſſiſſet. Batti uero annulus apud Cyrenæos gratitudinis habet, atque honoris argumentum, condita ab eo Cyrene, ex reſponſo, ſicuti Ariſtoteles quoq; commeminit. Quo nomine ciuitatis conſenſu conflatus eſt annulus, ciuium conditori ſuo, ueluti parenti, ſilphiũ offerentium nota, quod eſſe inter olera cõſtat pretioſiſſimum, comici ueteris aſtipulante uerſiculo, quo ille ait, Ne Batti quidem ſilphio adduci poſſe, ut faceret quod rogabatur. Sed & Ampeliotæ, gens Libyca, inter Delphicos theſauros etiam Silphium dicandum cenſuerunt. Calculum adijcit nummi item ueteris ſcalptura, quod in Cyrenæorum politia adnotatum Ariſtoteles reliquit. Inuenio in literis, Eudamũ quẽdam profeſſione philoſophum annulos quoſdam ſolitum conficere, quorum uis eſſet mira aduerſus dæmonia: item ſerpentium morſus, & id genus alia pleraq;: inerat ijs quoq; contra faſcinationem uirtus præclara. Cuiuſmodi poteſtatem ab iuuandi præſtantia Græci nuncupant ἀλεξιτήριον. Hoſce annulos dici phyſicos, comperiet, qui Græcorum monumenta adierit quandoq;. Id cur ſic, ne quem fortè Lyncea minutiſſima quæq; expendentẽ torqueat, ex mutis magiſtris ita accepimus, eſſe in anima noſtra γνωστικὰς δυνάμεις, id eſt cognitiuas poteſtates tres: νοῦν, id eſt mentem: διάνοιαν, cogitationẽ, ſeu diſcurſum: δόξαν, id eſt opinionem. Rurſum, dum ſe naturæ æmulam anima facit: tria item exinde oriri, ἐπιστήμην, τέχνην, ἐμπειρίαν, hoc eſt ſcientiam, artem, experientiam: quæ ſint tribus analoga uiribus, menti ſcientia, cogitatrici potentiæ ars, opinioni deniq; experientia. Nam ſicuti citra rationem ſeſe promit opinio: ita & experientia ſubiectarum ſibi rerum minus rationes tenet. Ex ijs uero illa conſequuntur, primum eſſe magiam quandam, quæ ſit actiua portio ſcientiæ

natu

naturalis. Eam aliud nihil omnino docere, quàm naturalium uirtutum adminiculo, ex mutua earum, & opportuna applicatione, opera ædere extra omnem admirationis captum. Quo genere Aethiopes maximè utantur & Indi, ubi herbarum cæterorumq; ad id ſpectantium facultas ſuppetat inprimis. Eſt ſiquidem in rebus naturalibus cognatio quædam, & ſympathia, id eſt (ut ſic dixerim) compaſſio, aut conſenſus, uel contagio, ut Ciceroni placet: uel etiam contages, ut alijs: aliorum ad alia, & manifeſtorum ad uires occultas. Eſt & antipathia, ſiue contrapaſſio, & repugnantia. Rerum periti per mutuam cognationem conducebant in unum: per repugnantiam expellebãt, purificantes, ſicubi uſu ueniebat, ſulphure atq; aſphalto aqua aſpergẽtes marina: quod expurgandi uim obtineat ſulphur, propter odoris planè acumen: aqua uero marina propter igneam portionem. Ad quam doctrinam ſanè Satyricum illud ſpectare contenderim:

Cuperent luſtrari, ſi qua darentur
Sulphura cum tædis, & ſi foret humida laurus.

Nam quod laurum adiecit, illuç fortè tendat, quod eſt ab magiæ conſectatoribus perueſtigatum, ſufficere nonnunquam herbam unam uel lapidem unum ad diuinum opus. Sufficit enim cnebiſon, id eſt carduus ad ſubitam numinis alicuius apparitionem, ad cuſtodiam uero laurus. Cæterum de hiſce rebus alibi hoc opere fuſius. Quod ergo uiribus naturalium rerum compingerentur annuli, factũ puto, ut ſcientiſſimi uiri phyſicos nuncupandos cenſuerint, hoc eſt naturales. Legimus tamen eoſdem Pharmacitas item uocitari, credo ab remedij præſtantia, quod pharmaci nomine intelligitur. Quanquã eſt ubi pharmacitem dici uentrem reperias, qui nunquam ferè cibis congeſtis expleri ſaburrari'ue queat. Cuiuſmodi à noſtris collatiuus appellatur. Magnum quippe turgidumq; ex Plauti Curculione Pompeius interpretatur, quod in eum edulia congerantur omnia. Sicuti eleganter dixeris ediuerſo apſicoros, qui ſimulac cibum attigerint, exurgunt ſaturi. Sed & apſicoron, uitam intelligimus uariam, mutabilem ſubinde inconſtantemq;. Pharmacorum appellatione non uenena modo ueniunt, ac ueneno proxima, ſed excantamina quoq;, & imprecationes diræ, ac philtra, & quibus plerunq; contabeſcunt homines, unde ſunt Alexipharmaca. In medendi ratione pharmaca modo intelligunt, quæ uiolenter corpus extergunt perpurgantq;, alimenti uero afferunt nihil. Ad quam rei naturam reſpectans uates eminentiſſimus Aeneidos ſecundo ita canit,

Qualis ubi in lucem coluber mala gramina paſtus,
Frigida ſub terra tumidum quem bruma tegebat
Nunc poſitis nouus exuuijs. Et quæ ſequuntur.

Verum & Homerus Iliados uigeſimo, unde mutuatus creditur Maro:
βεβρωκὼς κακὰ φάρμακα, inquit. Quæ uero ea ſint, ex Plinio liquet, libro octauo, capite uigeſimoſeptimo. Nec me fallit, Homeri interpretem ſic exponere, ut mala pharmaca intelligat κανθαρικὰ καὶ ἰοῦ ποικίλου, innui autem formicas & cantharos. Noſcendum tamen, fœniculum, de quo Plinius, inter ſymphyla recenſeri potius, quàm inter pharmacode. Sunt autem ſymphyla, quæ in quotidianum ueniunt uitæ uſum, ut menta, aniſum, origanus. Sed de ijs quæ pharmaci uim habent, intellexit nimirum Virgilius. Pharmacites dicebatur & uinum Pramnium, ita à petra in Icaro quam Pramnion dicunt, appellatum: quanquam apud alios uaria ſit eius uerbi etymologia. Pharmaci uero, ut obiter & hoc pergam appingere, in literis interioribus ferè uocantur, qui ad ciuitates ſuo interitu expiandas educabantur publice. Erant uero hi ignobiles quidam, & inutiles, qui graſſante in ciues peſte, aut id genus morbo alio immolabãtur, ut ſi quid in numen eſſet offenſæ, piaculo eiuſmodi paria facerent: ob idq; catharmata conſimiliter dicebantur, Græco uerbo expiationem ſignificante. Nam Catharſia ratione eadem porculos nuncupabant minutulos, quibus conciones & theatra luſtrabantur. Qui mos Athenienſium erat uetus. Id uero muneris obibant, qui ab re uocabantur Periſtiarchi, tanquam circitores dicas, ut teſtis eſt Harpocratio. Sicut Peripolos in re militari nuncupant, qui cuſtodiæ cauſa circueunt munimenta. Meminit Hiſtoria quarta Thucydidis interpres: nam Hidrymeni ferè intelliguntur, qui obſidentes nuſquã inde reuelluntur, ſed aſſident perpetuo. Sunt qui oxythymia pro catharſiis accipiant, quæ in triuium deferebant, quum expurgarentur domus. Sed Ariſtarchus oxythymia eſſe putat ligna, quibus ſtrangula-

bantur

bantur aliqui, dicta ἐκ τοῦ ὀξέως τῶν θυμῶν χεῖσθαι. Ea uero excidentes exterminabant comburebantq́. Oxoſma uero quid nam ſtatuendum apud Hippocratem, qui eo lichenas tolli pronuntiat, incompertum fere eruditis eſt: Ni, inquiunt, ex aceto concinnata intelligatur compoſitio, quoniam lichenibus ex confeſſo adminiculetur. Catharſiorum meminit contra Timarchum Aeſchines. Catharmata Herodotus Hiſtoria ſeptima, etiam entomata nuncupaſſe animaduertitur, quum Boream à magis placatum ſcribit, factis entomatibus, quæ inſectiones modo interpres dixit. Cæterum ut ad annulos redeamus: Eſt in theſauris Iulij Pollucis, annulum qui minimo geſtaretur, ſolitũ nuncupari ob paruitatem acares, ſicuti coriamon, quo index ornaretur. Acaridion quippe breuiſſimum, minutiſſimumq́ Græci interpretantur, nata inde ſententia bracteata, ἀκαρίδιος ὁ ἀνθρώπινος βίος, καὶ μετ᾽ ὀλίγον πάντες ἐξιτεθνήξομεν. Latini æſtiuum annulum materiæ leuioris intelligunt, quando leuiſſima quæq́, & ſubtiliſſima recte dici æſtiua poſſint, quanq́ apud Martialem æſtiua hora pro magna potius dicatur. Superiori uero expoſitioni ſuccinit in Menæchmis Plautinus ille ſeruus, quum ait,

Viaticati hercle admodum æſtiuè ſumus.

Sunt & Iureconſultis annuli dicti leues Digeſtis de damnatorum bonis. Nam ex Adriani reſcripto, inquit Vlpianus, panniculariа cauſa quæ intelligi debeat, ex ipſo nomine apparet: non enim bona damnatorum pannicularia ſignificare quis probè dixerit. nec ſi zonam circa ſe habuerit, protinus aliquis ſibi uendicare debebit: ſed ueſtem, qua is fuerit indutus, aut nummulos quos uictus ſui cauſa habuerit, aut leues annulos: id eſt qui rem non excedunt aureorum quinq́. Quod uero ad pannicularia attinet, obiter idem paulo mox: Pannicularia ſunt, inquit, ea quæ in cuſtodiam receptus ſecum attulit ſpolia, quibus quis indutus eſt, quum ad ſupplicium ducitur. Pannarios dicunt Iureconſulti pannorum uenditores. Pronubum dici annulum à Septimio Florente obſeruauimus, quo ſponſæ digitum uir oppignerare conſueuit. Annuli pars qua gemma ſedet, pyelos uocatur, & pyelis: ſicut meminit Lyſias aduerſus Euphemium, & in Heroibus Ariſtophanes, Harpocratio etiam ſphragidophylacion appellauit. Noſtri palam ferè dicunt, ſicuti Cicero, & in Floridis Apuleius. At Plinius gemmas præſtantiores ſunda claudi prodit, id eſt patentes, nec præterquàm margines auro amplectente. Sed gemma carentem annulum ἀπείρονα uocari comperio, quaſi tu dicas, omni carentem fine. Qua in parte commonendi ſumus, emaculandum eſſe Pollucis codicẽ, ubi ſcribitur modo, apirona uocari λίθον δακτύλιον, tu repone ἄλιθον δακτύλιον, ut annulum intelligas citra gemmam cõcinnatum: cui ſint diuerſi apud Liuium in Sabinarum hiſtoria, gemmati annuli. Apiros uero aliud quandoq́ prorſum eſt, nam eo nomine tunicã quoq́ intelligunt exitu nullo. Quod ſcribit Horus, ut in Polyxena apud Sophoclẽ: & meminit in Oreſte Euripides. Eiuſmodi miſſam Agamemnoni, cõcinunt poetæ. Scribitur uero Græce ἄπειρος, uelut ſine fine. Apiron uero annulus recte intelligitur uelut infinitus, quia ſit rotundationis abſolutæ, nec appareat unde initium ſumas, uelut Homerus terram itidem dixit apirona, hoc eſt orbicularem, ut interpretatur Euſtathius: & approbat in libro de Homericis allegorijs Ponticus Heraclitus. Apyron uero dicimus incoctum, unde uinum apyron, cuius meminit Athenæus. Annulos porrò apiros non nouit modo Ariſtoteles tertio Auſcultationis Phyſicæ: uerum & qui intelligi deberent, expoſuit, καὶ γὰρ τοὺς δακτυλίους ἀπείρους φασὶ, τοὺς μὴ ἔχοντας σφενδόνην: id eſt annulos uocant apiros, quibus funda non eſt. Sermo autem ea in parte contexitur philoſopho de infiniti ratione. Auctor eſt hiſtoricus Dion, nemini ueterum Romanorum geſtare aureum annulum præter ſenatores ac equites, fuiſſe permiſſum. Propterea libertis annulorum ius ab ijs modo datum, qui imperio forent potiti. Quo nomine, Sexti Pompeij libertum Menam ab Auguſto aureis annulis ornatum idem prodidit Dion. Erat uero is transfuga. Porrò quum idem Auguſtus cum uitæ periculo ægrotaret, iamq́ conclamatus uideretur, ſaluti ab Antonio Muſa eſt reſtitutus ψυχροποσίαις & ψυχρολουσίαις, quo nomine pecunia eſt ampliter donatus, & annulo aureo, quoniam erat libertus. Conceſſum & idem iuris non præſentibus modo, ſed & futuris, qui medicos ſe profiterentur. Cæterũ Marcellus quum mox grauiter afficeretur, non eſt tamen ratione illa ſanatus ab Muſa: unde coniectatum, felicitatem priorem non hominis fuiſſe, ſed dei. Apud Iureconſultos ita lego, Etiam fœminas

nas ius aureorum annulorum impetrare poſſe: item eum qui aureorum annulorum ius impetrarit, ut ingenuum haberi. Ad annulorũ autem rationẽ, nil (opinor) ſpectat, quod apud Ariſtotelem legimus, Veteres medicos implicamentis quibuſdam, id eſt (ut ipſe ait) plegmatijs digitos inſerere conſueuiſſe, quæ contexta forent, uelut acetabula & cirramenta in piſcium quandoq; pedibus. Apud Ariſtophanem comicorum facetiſſimum dicenti uetulæ, pręmacritudine per annulum ſe poſſe trahi, irridens Chremylus reſpondet, Vtiq; ſi annulus foret Telia. Quo loco eruditi Teliæ nomine cribri circulum intelligunt, ſicuti Horus. Quanquam eodem uocabulo dicitur item pegma, ſiue conſeptum quadratum, in quo farina habetur uænalis: ſed & tabulam, in qua teſſeris, ſeu cubis ludimus, recte Teliam dixeris. Sed enim ut caput hoc iam nimio plus extuberans ad coronidem perducamus quandoq;, obſeruauimus, Romæ iuxta forum fuiſſe locum, quem Scalas uocabant annularias: quas eruditiores pro ingeniorum captu ita nuncupatas augurantur ab annularijs officinis, uel à propendentibus annulis. Aliorum cõiectatio eſt ſic eas dici, quæ in cocleæ formam effingantur, & orbiculata figura rotundentur: quod genus coclium dicitur, cuius commeminit etiam Strabo: ſiue coclides, quæ per circuitum ſcanduntur: ſicuti & torcularia ad cocleæ ſimilitudinẽ ſubſtructa, cocleæ dicuntur: & cochlea, lapis ex flumine rotundus. Coclis etiam capitis ornamentum uidetur, ab ſimilitudine ſcalarum uel animalis uerbo corriuato. Pollio Treuellius in Zenobia: Ad conciones galeata proceſſit cum limbo purpureo, gemmis dependentibus per ultimam fimbriam, media etiam coclide, uelut fibula muliebri aſtricta, brachio ſæpe nudo. Qui uero annulis digitos onerant, unguesq; impenſe perpoliunt, coma item non neglecta, confragoſo uerbo in Nebulis Ariſtophanes ſphragidonycargocometas uocauit. Annulum ſigillaritium pro ſignatorio, apud recentiores comperies. Qua in re ſciendum amplius, Sphingis imagine Auguſtum ſignaſſe primò, mox Alexandri, poſtremo ſua. Qua, ut prodit Tranquillus, & imperatores alij poſtea uſi. At Galbam excipit Dion. Hic enim ſignatorium habuit annulum maioribus ſuis familiarem, cuius erat ſcalptura, canis è prora ſeſe proclinans.

Quo ſenſu accipiendum illud ex Aegyptiorũ doctrina, Omnium rerum eſſe uiciſſitudinem. Prius cur plectantur poſteri ex maiorũ delictis, ratione Platonica. De animarum tranſitu in corpora diuerſa. Adraſtia quid. Super uipera ſcitu digna enotantur aliqua. Et illud, Eam cum murena coire. Cap. XIII

LEgebam nuper Herodoti hiſtoriam primam ſuper Crœſo, qui ex rege, ut tum res erant, opulentiſſimo, Cyri ſeruus effectus, dum Perſarũ principatum oraculo deceptus ſibi uendicare pergit, ubi deluſum ſe ſortibus animaduertit, Lydorum quoſdam Delphos miſit, deum ſciſcitaturos, Nunquid puderet quòd ab eo ſeductus Crœſus tanto regno miſerabiliter excidiſſet: ijs uero Pythiam ſic fermè reſpondiſſe, Sortem fato deſtinatam euadere, ne deo quidem poſſibile: Crœſum quintæ retrò ætatis crimen luere, hoc eſt abaui: qui quum Heraclidis ſeruiret, qui Sardibus imperitabant, per fraudem dominum interemiſſet, principatũ uiolenter arripuiſſet, annuli poteſtate, uxore illius conſtuprata prius. Scrutabar anxiè, cuiuſmodi foret ſuppliciorum hoc genus quibus plecteretur, qui ipſe haudquaquam deliquiſſet, ſubeſſe uidebatur iniuſti quippiam. Dum iſta muſſitarem, occurrit Platonicorum commentatio, à quibus, ut ipſi putant, tota facilitate quæſtionis nubilum excutitur. Nos illorum ſenſa non grauàbimur in hoſce libellos, quiſquis fuerit eorum genius, tranſponere, non ueritatis cauſa, ſed eruditionis. Quod in alijs itidem facturum me uel nunc præfari libuit, ut Theoninos dentes & Catonianam frontem obiter reijciam, adhæſurus potius ſanctiſſimis Chriſtianorum patrum decretis. In primis ergo ſciendum, placuiſſe id genus philoſophis, quin & Homero uati, ut probare connititur Plutarchus: Animæ tranſitum in diuerſa corpora pro ratione & meritis uitæ prioris, quanquam quid aſtrui ad hæc item poſſit, alibi tractabimus abunde. Eiuſmodi ordinis inſtitutionem adraſtiam eſſe pronuntiant, id eſt diuinarum legum ineuitabilem poteſtatem, reiq; uera iudicium & iuſtitiam, ſapientiamq; prorſus mirandam. Quamobrem, inquiunt, non decet præſentia tantum obſeruare, ſed dilapſa iam ad calculum oportet reuocare, quin & futuris circuitibus acrius intendendum. Inde nanq; iuſte rependi unicuiq;, facilis erit animaduerſio. Nam qui prius princi-

patu

patu potiebatur,mox, id eſt uita alia in ſeruilem relabitur ſtatũ, ſi quid eiuſmodi morum prauitate contraxerit, dum dominaretur. Porrò qui partis nimio plus incubauerint, ad proletarios tranſcribuntur. Qui manus à ſanguine puras non cuſtodierit, talionem mox cogitur ſubire. Nil horum temerè obuenire, firmiter aſtruendum. Qui olim matrem uiolarit, uiciſſim à filio contrucidabitur in fœmineam reuolutus naturam. Hęc uero ne quis fortè ridenda putet, ueluti ab imperitioribus tradita, ſciant doctiſſimi, magnũ illum ſanctarum literarum interpretem Origenem id CHRISTI euangelicum hac doctrinæ ratione enarrandum cenſuiſſe: Qui ferit gladio, gladio perit. Chabaliſtæ quoque in gente Hebræorum doctores celeberrimi placitis ſuis eiuſmodi retaliationem ſunt complexi. Sed animas in bruta non præcipitant. Quæ tamen penitus rationem excuſſerint, brutali affectui imaginationiq́ relinqui non abnuunt. Ter quoq;, nec amplius, huc reuolui animas aſtruunt, quoniam numerus hic probationi abunde ſufficere uideatur, ut curabilia expurgentur peccata. Addunt, transformationes has mundani motus finem poſſe pertingere. Quem conſecuturum ſit feliciſſimum ſabbatum, id eſt quies & beatitudo bonorum æterna, in quem ſenſum propheticum illud retorquendum opinantur, Immaculatorum hæreditas in æternum. Sed hæc illi uiderint. Nos uero ex ueterum ſcitis hoc genus colligamus, Eſſe hanc rerum uiciſſitudinem omnium, quam ſcientiarũ parens Aegyptus, uti olim loquebantur, præceptis eſt complexa, tradidit Pythagoras, retulit Plato, nec inhonoratam tranſmiſit Platonicus nobilis Plotinus. Hæc illa eſt rerum uiciſſitudo, cuius argumentũ rerum natura nobis obieciſſe uidetur in uipera. Quæ mirabili ratione ipſam hanc, de qua diu uerba facimus, talionem agnoſcitur rependere, quoniam exeſo parentis utero prorumpit fœtus, pœna, ſi credimus, iuſtiſſima. Nam coeuntis maris præ dulcedine fœmina caput prærodere narratur. Quo nomine quorundam coniectatio eſt, antiquarum legum ſcito paricidis id irrogari ſupplicium, ut culeo inſuti cum uipera præfocentur. Quanquam ſcio à doctiſſimis Plinij doctrinam in bruti huius natura fortiter conuelli lancinariq́, etiam ſi in eo nec me fallit quos ſequamur auctores haberi plures, & quidem quod miremur grauiſſimos præcipuè, & claſſis ferè primæ: ſicuti in Theriacis Nicandrum, interprete quoq; adijciente calculum. Quos poſtea inſecuti ſunt, quorum nomini libenter aſſurgas, Plutarchus in libro quo loquaces taxantur, quos belonis uiperiſq́ perſimiles autumat, quæ pariendo rumpantur. Nam dum tacenda curioſius, quæ effutiant, uenari hinc inde ſtudent, eroduntur perſæpe, perdunturq́ ab ijs quæ nequeunt cõtinere. Idem approbaſſe Apuleius uidetur in Magia, nec tacuit Hieronymus. Suppetit grammaticorũ aſtipulatio quoq;, aſtruentium Ecludnam inde ratione etymologica dici, παρὰ τὸ ἔχειν ἐν ἑαυτῇ τὴν γονὴν ἄχρι θανάτου, quod ad interitum uſque fœtum intus contineat. Præſto eſt magni item Baſilij in Hexaemero ſententia: Viperas, inquit, utero deuorato, fama eſt, in lucem prodire. Comprobat & libro ſecundo Horus, Viperæ fœtum ſcribens ἐκβιβρώσκοντα τὴν γαστέρα τῆς μητρὸς ἐκπορεύεσθαι. Circiſfertur & Græca ſententia, ſicuti uiperulæ arroſo matris utero, lucem indipiſcantur, ita & liuorem animam, in qua concipitur δαπανᾶν. Tamẽ ne quid diſſimulem, ſed quicquid obſeruatum mihi eſt, publico bono ingenue promam, Apollonius apud Philoſtratum uiperam eſſe uiſam refert, ſerpentes quos peperiſſet lambentẽ quaſiq́ expolientem. Non enim aſſentior, inquit, imprudenti eorum ſermoni, qui uiperarũ fœtum abſq; matre autumant prodire. Id natura non patitur, nec recipit experientia. Obiter non inſuper habendum quod in Theophraſti lectum monumentis eſt, uiperarum morſibus tibicinem ſcite modulateq́ adhibitum mederi, adeo non ita multa comperias, quæ utilitati ex muſicis ſeſe promenti prę uertiſſe uelis. De uiperis illud amplius ex Galeni doctrina ſciendum: Animantia, inquit, quæ frigidiori ſunt natura, per hyemem ob frigoris uim perinde ac ſi mortua eſſenr, latitare ſolent: atq; tum uiperas quoq; uideas, ſi manibus tractentur deferanturq́, haudquaquam mordere. Nam per æſtatem tum hoc animal, tum ſerpentes reliqui omnes, præſertim ſub caniculæ feruore, quum uehementer æſtuant, furorem præ ſe ferre uidentur, adeo ut ne exiguo quidem momento quieſcere omnino poſſint. Id quod ſciens optime Nicander, ſic de Cenchride cecinit:

Non temerè offendas calcando Cencbridis artus,
Dum rabioſa furit.

Aulico præterea cuidam à uipera mordicus arrepto

pto contigiſſe,obſeruatum eſt,ut corporis totius color in porraceum demutaretur.Nec
relatu illud indignum,quod & alibi non negligetur:uipera nequiſſimum genus beſtiæ,
ac ſuper omne quod ſerpentini generis eſt aſtutius,coeundi incentiuis exæſtuans mure-
næ præcognitam ſibi copulam requirit, uel nouam inſtruit, progreſſaq; ad littus ſibilo
præſentiam teſtatur,& ad complexum illam prolicit coniugalem: quæ illecta non deeſt,
ac uenenatæ ſerpenti expetitos uſus ſuæ impertit coniunctionis. Quin ubi aduentare
comparem ſenſerit uipera, uenenum euomere narratur, marito ſic reuerentiam quodã
modo exhibens,ac nuptialem reuerita gratiam, quod tamen concubitu peracto reſor-
beat mox. Viciſſitudinem deniq; hanc indicat uetus prouerbium ab Carthaginienſiũ
pueris in luſu iactatũ:Gamma quãdoq; inſectari beta, & rurſum beta perſequi gamma.

Quæ ſit ratio tarditatis ſupplicij ex diuina prouidentia. Ariſtotechnam deũ
cur dicat Pindarus. Item iuſte'ne plectantur filij ex eo quod parentes deli-
quiſſe comperiãtur. Interibi cur Cecrops Diphyes. Circumpadanorum lu-
gubres ueſtes. Cap.XIIII

INter artes omnes quæ bono aliquo præcellere conſpiciantur,animæ medi-
cinam uideri maximam,non ferè quenquam ex politioribus paulò eſſe opi-
nor,qui non fateatur. Siquidem hac de cauſa Pindarũ animaduertimus deũ
optimum maximum Ariſtotechnam nuncupaſſe:quo uerbo artificij ſignifi-
catur excellentia,quòd is maximè omnium irrogandæ pœnæ opifex ſit, & inenarrabi-
lis magiſter.Sunt tamen qui plerunq; in diuina prouidennia tarditatem nimio plus ceſ-
ſantem demirentur,prorumpentibus illuc etiam quibuſdam, ut hoc nomine ambigere
ſibi permittant,prouideat'ne humanis illud,quicquid eſt,altiſſimum. Cæterum amplius
inſpicienti ratio potius ſumma uidebitur,quàm ceſſatio in ampliſſima & exuberantiſſi-
ma dei bonitate.Eſt utiq; ſummus artifex,iuſtitiæ fons perennis in puniendo, ut ita di-
cam,ſegnior:eiuſmodi enim eſt,ut inquit Euripides, τὸ θεῖον natura. Nam & ueteri ada-
gio teſtatiſſimum fit hoc,quo dicitur,laneos pedes habere deos, quãdo Saturnus,ut ſcri
bit Apollodorus, teſtante in cœnis Macrobio,uiro memoriarum ueterum exſequentiſ-
ſimo nõ citra dicendi mundicias,per annum laneo uinculo alligabatur. Id hoc ſenſu eſſe
interpretandum,& grammaticus Porphyrio comprobare eſt uiſus,ubi illud Horatianũ
enarrat Carminum ſecundo.

Raro antecedentem ſceleſtum Deſeruit pede pœna claudo.

Aſtipulatur & illud quo traditum eſt, Deorum molas tarde molere. Verum enimuero
ſcire oportet primum,Nil eſſe omnino præſtantius homini, quàm ſi totum ſe ad diuini
boni imitationem tradiderit.Etenim ſicuti Plato ait,deus in medio omnium ſe honeſto-
rum exemplar cõſtituit.Ipſa quoq; natura uiſum appẽdit nobis,ut quæ in ſublimi fiunt,
ſpectantes,quamq; ordine ferantur,inſueſcamus incongrua fluitantiaq; odiſſe, apta ue-
rò ordinataq; amplexari. Infligit ergo deus nocẽtibus ſupplicia lente ac moramẽto quo
dam,nõ utique pœnitẽtiam ueritus,aut in celeritate peccatum extimeſcẽs: ſed ad ipſum
id prouocare nos ſtudet,ne ad puniendum indignabundi, animoq; amplius tumeſcen-
te,ac ſeſe rationi furore ſuperinfundente proruamus,quum mentis lumẽ extinctum pe-
nè conticeſcit. Verum dato iræ ſpatio,clementer, lentoq; gradu illius imitati manſuetu-
dinem dilationemq; ad pœnæ exactionẽ pergamus. Quippe turgidum ac impetu præ-
rabido concitatũ raptim ad ultionem præcipitari, prius quàm ſedato motu in tranquil-
lum redigaris,perinde eſt,ueluti Socrates dicebat, ac ſi per intemperantiã ne ab cœno-
ſa quidem,aut corrupta omnino aqua abſtinere queas. Neq; enim ultioni propinquior
iniuriæ perpeſſio,ut Thucydides ſcribit:ſed interſtitio quopiam ſemotior diſiunctiorq;
par recipit,ac conueniens. Porrò & illud diuinæ bonitati maximè congruum, pœnam
aliquandiu proferrè,ut ſit pœnitentiæ locus. Etenim rerum illè parens nõ neſcit, quan-
tum potentiæ ad uirtutem habentes animæ, quãtumq; innatæ generoſitatis in genera-
tionem prodeant.Ex qua nonnunquam educationis conſuetudiniſq; prauitate præter
naturæ rationem progerminent effloreſcantq; uitia. Quibus tamen ſi opportunam at-
tuleris medelam,antiquus facile interdum redit habitus. Qua ex cauſa lentior eſt ad ul-
tionem deus. Quòd ſi ita inoleuerit obdurata prauitas, ut manũ haud omnino recipiat
medicam,ſitq; ſcelus inexpiabile, abſcindit protinus è uita,ne ita affecta anima ex diu-

turniore apud nos mora cæteris noceat multum, ſibi uerò quàm plurimum. Circunſpice, rogo te, quiſquis iſta qualiacunq; adeunda cenſueris, ex multiplici librorum & ueterum memoriarum aceruo, quàm multi tanquam iterum currente rota effícti, dum ſe melioribus recoquendos reformandosq; committunt, aut ſponte promicantibus quibuſdam naturæ igniculis, in bonam profecerint frugem. Equidem hac ratione Cecropa diphyen, ideſt naturæ duplicis ueteribus cognominatũ contenderim, nõ ut modo creditur, quòd ex miti rege ac bono in feram, agreſtem anguigenamq; abierit naturam, ſed e diuerſo potius: nam qui prius formidabilis incedebat omnibus ac truculẽtus, clementem induit principem, & ut Homerico utar uerſiculo, πατὴρ ὡς ἤπιος ἦεν. Ita profectò eſt, ingenia ſæpe magna clariſſimum mox æditura lumẽ multa prius abſurda promunt. Quamobrem, ſicuti ſancitam in Aegypto legem memorãt, qua caueretur, ne grauidam mulierem morte mulctatam prius quàm peperiſſet, ſupplicio afficerẽt, pariter animam grauidam, ac uirtutum nouarum ſemina cõcipientem ſubinde, iamiamq; parturientem tollere, improſperum nimis inauſpicatumq; cenſendum eſt. Quid, quòd hyænæ fel, & phocarum coagulum, & pleraq; ferarum ſæuiſſimarum habent ſæpe uim medicam? Sic nonnullos emendatione indigentes hac ratione caſtigat deus, ut iniecta tyranni efferatioris uiolentia, aut magiſtratu amarulento, Scythicum Cyclopicumq; inſpectãte, ad iuſtitiam redigat, & uitæ integritatem. Talem exhibuit Agrigẽtinis Phalarim: Romanis uerò Marium. Nónne uel Chriſtianæ ueritatis aſſertores ita pronuntiant: Malos ſæpe ſupplicij ac incommodi omnis exſortes relinqui, ut per eos exerceantur boni? An non & Homerum ita canentem legimus, Sæpe ex malo patre naſci filium, uirtutum claritate præſtantem? Pericles ex ſceleſta prodijt domo, tantus Athenienſium imperator, ac eloquentiæ magnitudine Ioui, dijsq; cognomento æquatus. Iam uerò Strabonem Magni Pompeij patrem eiecit exculcauitq; defunctum ex odio populus Romanus. Nõ mirum igitur, ſi ueluti agricola, nõ excidat deus ſpinam prius quàm inde aſparagum præcerpſerit. Porrò ſi Heſiodum audiamus haudquaquam citra pœnæ diritatem abeunt inauſpicata monſtroſaq; ingenia. Aſtruit ſiquidem poeta is, non iniquitatis modo cõſecutricem eſſe ſupplicij grauitatem, ut ſtatuit Plato, ſed coæuam quoq;, eadem protinus parte, immo uerò radice pullulantem. Sic enim ait,

ὃς δ' ἄλλῳ κακὰ τεύχει, ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει. id eſt,

Qui alijs meditatur malum, ſuo ipſius iecori malum ſtruit. Nam & cantharides ex antipathia quadam naturali antidotum habent in ſeipſis congenitum permixtumq;. Itaque mœror prauitatem iniuſtitiamq; non ſequitur, ſed cõcomitatur: nam ſynteresis illa, ſiue conſcientia quali nam & quàm infeſto perurget flagello? quia ſe iudice, nemo nocens abſoluitur. Itaq; partem iſtam poſtremò ſic poſſumus colligere, impijs ſufficere ad pœnam ipſorum uitam aſſiduè fluctuatam turbulentamq;. Cæterum ab hoc genus quæſtione ne illud quidem diſſitum lõge eſt, quod nec tacuit Euripides, deos queſtus ſceleſtorum errata ſæpe filiorum ſupplicijs expiare. Quod ſanè ſi parum attendas minusq; perſpecte rem totam expendas, nõ ridiculum uidetur minus, quàm quod Syracuſanorũ tyrannus Agathocles Corcyrenſibus reſpondit, percontantibus quid ita ipſorum inſulam hoſtiliter depopularetur, Quoniam, inquit, ueſtri maiores hoſpitio Vlyſſem exceperũt. Rurſum quærẽtibus Ithacenſibus, quod eius milites per incurſiones pecora abigerent, At rex, inquit, ueſter claſſe in Siciliam appulſus etiam paſtorem occæcauit. An non abſurdum id item opinemur quod perficiebant Thraces, ſtigmata non parum diu mulieribus inurentes, ut Orpheo ſatisfacerent, quem ab illis olim fuiſſe diſcerptum, conſtans tenet fama. Riſu item excipiendum, quod Circumpadanis diutius factitatum legimus, ut pullis lugubribusq; uterentur ueſtibus ob Phaetontis pœnam in Eridanum fulmine deiecti. Bion certe philoſophus deum filijs ob parentum delicta mulctam irrogantem non uideri minus ridiculum aſſeuerabat, quàm ſi medicorum aliquis ob aui aut patris morbum filio potionem porrigat. Sed enim, ô philoſophe, ut protinus aliud ſequamur quàm præcedenti capite afferre uiſi ſimus, propémodum fatemur nos quidem, cauſariorum neminem, dum alium quemuis inungi aut confoueri emplaſtris uidet, perſanari. Verum aliam ſuppliciorum uideri rationem aſtruimus, quibus ſæpe palam affligantur nocentes, ut dum torquetur unus, emendetur alius; quare ab Græcis tuis pœnas quaſ-

dam

dam dici paradigmata, comperies, à noſtris uerò exempla. Porrò nónne manifeſtum illud quoq; ſolertem medicæ artis profeſſorem filios plerunq; à parentum morbis auertiſſe, priuſquam cauſæ prognoſticum aliquod ſe promeret euidens, & iamiam graſſaretur malum, adhibitis opportune medicamentis, non neglecto corporis exercitio, & uictus moderatione, reſectis etiamnum, quæ procliuem in morbum conſtitutionem præcipitatura mox uiderentur. Quare non abſurdam rem facit, ſed neceſſariam, nō ridiculam, ſed utilem admodum, qui epilepticorum, ſiue comitialium filijs, aut melancholicorum exercitationes inducit, aut diætas accommodas, non tanquam ægrotantibus quidem, ſed ne in ægritudinem omnino incidāt. Quippe ex male affectis nati nō utiq; pœna ulla indigent, at medela digni ſunt, & cuſtodia. Quod ſi ita eſt, ſicuti nos rerum uſus perdocet, rogo te ô Bion nónne animis, tanto præſertim corpore præſtantioribus, idem remedium, eandem curam cenſebis adhibendā? An in adoleſcente progerminantem naturali ratione, ſuccreſcentemq; conſuetudine flagitiorum ſeminoſam tabem, latensq; malum augeſcere ſinemus, prompturum mox paulò peſtiferum mentis fructum, ut dixit Pindarus? Cæterum hęc ipſa internoſcere, clanculariumq; uitiorum ſeminium occupare, non eſt profectò homini obuium. Diuinam iſta exigunt poteſtatem. Quamobrem optimus maximus deus intimorum inſpector, ſcrutatorq; eorum, quæ in ſenſum cognitionemq; humanā non facile reciderint, paulò pòſt eruptura flagitia non expectat: ſed medelæ gratia in adulteria procliuem, ad auaritiam, & plus habendi cupiditatē promptiorem, & in ſcelera id genus alia remis uelisq; currentē, ſed clàm, & inexplicabili modo, rationeq; ulciſcitur multò antè, perimitq;. Nos autem per ignorātiam maximam ad diſquiſitionem quodāmodo deūm uocamus, nullaq; non hora dicam illi impingimus, ac formulam ſcribimus, non perſpicientes ita uſu uenire interdum, ut futura ijs quæ facta iam ſunt, occulta item, obductaq; manifeſtis peiora multò, terribilioraq; ſint. Quod euenit ſanè, quia cauſas coniectare ratiocinando nequimus, quibus conſter, quid ita pręſtet, iniurios, malos'ue ſæpe miſſos facere: quoſdā uerò ne iniuſte quidem agentes quippiam occupare ſupplicio. Nam & medicamenta quandoq; ægrotantibus nil profecerint, nullam uerò affectionem ſentientes, periclitantes tamen grauius, iuuerint.

Sententia diui Thomæ ad idem, ex prima ſecundæ quæſtione octogeſima ſeptima, articulo ultimo. Pœnarum genus duplex. Cap. XV

ET quia quæ adhuc diximus, ab gentium libris mutuati ſumus, tralatis ex Plutarchi Moralibus carptim, & commaticè quæ opportuna propoſito cenſuimus, ab ſententijs eius, & uerbis quandoq; non nihil abiuncti, ut cōmodius eſt uiſum: quod ipſum teſtari libuit, ne per imperitiam quis ad ſtruendam calumniam cernulus factum cauillaretur. Nunc, ut pro uirili ſtudioſis omnibus, quorum bono iſta cōmentamur, amplius paria faciamus, ſancti doctoris placita parti huic ſuppingemus, facturi operæpretium, ſicuti remur, ſolitis in aliena caſtra interdum tranſire, non ut transfugis, ſed exploratoribus, uerſurā hinc inde facturis, quo ex uſura mox fiat ſors. Quum ergo quæritur, iuſténe quis pro altero det pœnas, aut, inquit Thomas, de pœnis agimus, quæ medicinæ rationē habent, aut de ſpiritalibus. Si de prioribus, tunc aſtruimus planè, corporum intertrimēta uel diuitiarum inter ſupplicia cenſeri, quæ medica ratione irrogentur ad animæ ſalutem: quamobrē non incongruū eſt, ijs quempiam affici pro alterius peccato, uel à deo, uel ab homine, ſicuti pro patribus liberos: item pro domino ſubditos obnoxios ue, inquātum bona illorum cenſentur. In ſpiritali uerò ſupplicio ſecus omnino eſt, neq; enim animæ bonum ad aliud præſtabilius diſponitur bonum. Quare in animali bono citra propriam noxam nemini pœna infligitur. In eiuſmodi nanq;, ut Hieronymus item aſtipulatur ad Auitum, uicariam pœnam nemo cogitur ſubire. Quippe quo ad animam filius non eſt res patris, quod illo prophetico abundè confirmatur apud Ezechielem domino pronuntiante, Omnes animæ meæ ſunt. Porrò puniuntur in filijs parentū admiſſa, quia à flagitioſis nati, & educati ad delinquendum procliuiores, magisq; lubrici euadunt, tum cōſuetudine, tum exemplis allecti. Cōiunctos uerò ſanguinis uinculo ferè puniri aduertimus, quoniam propinquorum damna in eos modo quodam redundare uidentur, qui peccarunt. Sed & domeſtica exempla, domeſticæq; pœnæ permouent ualidius: nam innutritus ſceleribus patris uehementius

 imitatur

imitatur. Quòd ſi illius ſupplicio minus deterreatur à malo, ut pertinax amplius uidetur plectendus.

Obſeruata quæpiam de uipera legentibus futura non iniucunda. Maraſſus cur dicatur: itemq́ de theriaca. Cuiuſmodi animal ſit, uulgò quod dictitant thirum. Theria quæ dicãtur propriè medicinã profeſſis. De Marſis duobus locis. An uipera coeat cũ muræna. Penſitatus Plinij locus de uipera. Ca. XVI

EVoluentibus nuper Platonica quædã, ut eſt noſtri moris, ingeſſit forte ſe nobis Alcibiadis oratio, quæ pars ultima eſt ex Platonis Sympoſio. In ea quum alia pleraq́ haudquaquam extrita, neq́ (quod dicitur) ab triuio ſubnotauimus, quîs inſtructior fieret ſupellex noſtra: tum hoc non illepidum, aut inuenuſtũ (ut opinor) de uiperæ morſu, quod & tranſpoſui. Quæ, inquit, adhuc protulimus, omnino citra ullum ruborem paſſim enuntiari queunt. Quod reliquum eſt, non proferetur à me prius, quàm id uobis prouerbium ſubiecero, Vinum & cum pueritia & ſine pueritia eſſe ueridicum. Porrò non ſecus prorſum afficior, ac is in quem uipera mordicus incurrerit: hunc ſiquidem produnt, affectionem ſuam oblæſionemq́ ijs tantũ uelle patefacere, quos eadem morbi ui quandoq́ iactatos compererit, ceu hi demum, ut qui ægritudinis non ſint expertes, ignoturi uideantur: ſi quid dictum factum'ue ſit abſurdi, morbo uiolentius graſſante conuellenteq́. Quamobrem ego quoq́ ſapientiæ ſtimulis cõuulneratus, quæ cæteris potentius ferit, inexplebiliter quodãmodo orationẽ eiuſcemodi experens, quæ ualidius quàm uiperæ denticulus infigitur, omnia ſtatui conari, ut Socratem mihi aſciſcam, cuius è fonte ſiti areſcentia præcordia uberius queam rigare. Nec iſta nunc promerem, ni rem cum philoſophiæ myſterijs diu initiatis eſſe mihi animaduerterem. Hactenus Plato, tralata (ut potuimus) noſtris uerbis ſententia elegantiſſima. Iam uerò quod ad uiperam attinet, quo'nam piaculo tranſiliamus nunc ſcitiſſimam Cebetis doctrinam ſtudioſiſſimo cuiq́ iucundiſſimè amplexandam? Nullo, inquit, infeſtari nocumento poteſt, qui uirtutis munimento ſeſe obuallarit conſepſeritq́. Ea eſt aduerſum uitia & mala, ceu antipharmacum potentiſſimũ, non ſecus ac uiperæ poteſtas uenenoſa contra id genus feras alias. Quippe ferunt τῶν ἐχιοδήκτων, hoc eſt morſu à uipera petitos, ab uenenatorum nullo attingi. Hæc Thebani philoſophi placita fidem ijs uendicant, quæ produnt naturaliũ aliqui. Eos qui aliquando uiperæ iecur coctum hauſerint, nunquam poſtea feriri à ſerpente. Rurſum, nec capiti, neq́ item ueſtibus eorum qui uiperis alantur, noxia corpori ineſſe animalia. Sed fortè ex ijs quiſpiam, quos φιλομαθεῖς uocant Græci, nos diſcendi cupidos dicere poſſumus, Quærat ex me nunc, quódnam eſſe genus ſerpentis putem, quæ paſſim dicitur Latinè uipera: in Græcorum uerò literis echidna: nam mas, echis nuncupatur. Ego quantum coniectura ducor, Viperam ſuſpicor uulgò dici maraſſum: quæ nomenclatura nec Barbara eſt, nec citra rationem excogitata, quippe à Marſorum populis interpretatione etymologica duci nomen uidetur: quia id genus maxime conſectarentur Marſi, circunferrentq́. Quod ne quis pro libidine confictum auctore nullo arbitretur, ſignificat id maximus artis medicæ magiſter Galenus, uolumine undecimo Simplicium pharmacorum, necnon ad Glauconem. Innuit & poeta nobilis illis uerſibus, quos & appoſuimus:

Quin & Marrubia uenit de gente ſacerdos
Fronde ſuper galeam, & felici comptus oliua,
Archippi regis iuſſu fortiſſimus Vmbro,
Vipereo generi, & grauiter ſpirantibus hydris
Spargere qui ſomnos, cantuq́ manuq́ ſolebat,
Mulcebatq́ iras, & morſus arte leuabat.

Marrubios uerò eſſe Marſorum populos, nõ ferè eſt (in literis modo aſſiduior, ut Varronis utamur uerbo) qui neſciat. Plinius quoq́ auctor eſt, Marſos à Circes filio ortos, ob idq́ affuiſſe illis ingenitam uim contra ſerpentes. Quin & angitios putant nuncupatos, quod obluctantes angerent ſerpentes. Firmicus quoq́ Matheſeos quarto, in lunæ decretis: Si, inquit, in Saturni domo fuerit iſta coniũctio, tortores aut carnifices faciet, aut Marſos tales, qui aſpides uenari cõſueuerunt. Nec me fallit, ex eruditioribus quendam ædito etiam libello, Maraſſum à uipera diſparaſſe: quo Nicolai Leoniceni uiri undecunq́

decunq; ſcientiſſimi placita uberius de huius animalis natura conuellat. Viperam uero Arabes ex Græcorum lingua, ut aſſolet, uocabulo detorto deluxatoq;, thiron uocant nomine generis ſpeciei impoſito: nam θηρίον, id eſt therion, fera eſt, pudendo Magni Alberti errore: qui & in pleriſque alijs huius ſcientiæ uidetur peccaſſe. Nam quos Galeno, Pauloq; trochiſcos, ſiue theriacos paſtillos appellare moris eſt: quoniam ex therio, id eſt uipera cõmiſcentur, Auicenna in mentione Andromachi Theriaces, trochiſcos Thiri uocat. Porrò quæ à Serapione ſunt de Thiro obſeruata, de uipera recte pronuntiari ex Dioſcoride, Galeno ac Paulo recognoſcimus. Adrianotheras in Myſia apud Spartianum, Adriani intelligimus uenatica. Quoniam uero medicorum pomœria aliquo modo ſumus ingreſſi, pergamus porrò in haſce commentationes congerere, quę uellicatim hinc inde præcerpſimus, ut uarietas ipſa iucundiorem præſtet, ac illicem magis, ſi Plautinè loqui non dedecet, noſtram racemationem. Igitur in eorundem uiretis amœnioribus theriacam obſeruauimus bifariam intelligi. Nam uno modo, ac proprie dici theriacam audies, quæ ex therio, id eſt uipera confici aſſueuit. Quod Therapeutices quartodecimo comprobat Galenus, & ad Glauconem ſecundo in elephantis cura. Id uero primus omnium excogitauit Andromachus Neronis Archimedicus. Alteram uero ſine permixtione id genus. Quando ſimplicia item Theriaces nomine uocari reperias: nam Auicenna ſecundo Canonis, capite de ſquilla: Theriaca eſt, inquit, aduerſum uenenoſa. Item de opopanace: Cum ariſtologia, inquit, pota theriaca eſt. In Collectaneis rei ruſticæ apud Græcos, libri ſecundi fine comperi, uitem dici theriacam, quæ πάντα τῶν θηρίων δήγματα perſanet. Quo autem fiat pacto theriaca uitis, alibi in eiſdem traditur libris: ſed & Palladius commeminit libro tertio: antidoto uidelicet radicibus infuſa. Sic & catharticen uitem excogitarunt agricolationis apprimè experiẽtes, palmite ſciſſo, & helleboro mox iniecto. Quæ uberius exſequitur Florentinus Georgicorũ primo & ſecundo, qui & theriacam ficum nominat, ubi theriace linatur fructus. Sunt qui non ideo dici theriacẽ putent, quia therion, id eſt uipera, permixtionem ingrediatur: ſed quia aduerſus theria, hoc eſt feras ueneno imbutas præſentiſſimum ſit remedium. Obſeruatum certè peritioribus eſt, θηρία uniuerſim quidem beſtias indicare, ſed medicinam profeſſis capi modo pro uenenoſis, quo argumento θηριοδήκτας dici, non à beſtijs percuſſos, uerum ab uenenoſis oblæſos, qua in re labi quandoq; Plinium, eſt animaduerſum. Qui tamen libri uigeſimi capite ultimo, theriaces confectionem deſcribit, qua ſit uſus aduerſus uenenata omnia rex magnus Antiochus, nulla prorſum mentione uiperæ. At libro nono & uiceſimo, fiunt ex uipera (inquit) paſtilli, qui theriaci uocantur à Græcis, ternis digitis, ſiue quaternis, ut alij legunt (nam & Galenus ad Glauconem ſecundo, id approbat ferè) utrinq; amputatis exemptiſq; interaneis. Et mox paulò: Significandũ (inquit) uidetur, è uipera tantum hoc fieri. Alibi in eodem libro, Theriace uocatur excogitata compoſitio luxuriæ. Fit ex rebus externis, quum tot remedia dederit natura, quæ ſingula ſufficerent. Cæterum quod auctor hic de amputatione extremarum uiperæ partium tradit, id commentitium Dioſcorides putat. Theriacos tractatus intelligunt Græci, qui de iobolis, hoc eſt animalibus concinnantur, quæ uenenum ictu dentibus'ue infundunt. Alexipharmacos autem, quibus letalium uenenorum ratio deſcribitur. Tradit Galenus libro undecimo Simplicium pharmacorum: Viperæ caput amputari ratione ueneni in eo contenti: in cauda uero nil eſſe eiuſmodi. Poſtremò cõmonendos impenſius ſtudioſos remur, ne quid omnino ueluti cõniuentes quod uſui ſit legiſſe, tranſiliamus. Eſſe qui Plinio negotium faceſſere pergant, in uiperæ natura libro decimo, ubi ſic legimus: Tertia die intra uterum catulos excludit, deinde ſingulos diebus ſingulis parit uiginti ferè numero. Ariſtotelicæ (inquiunt) ſententiæ, unde mutuatur Plinius, minus iſta conſentiunt. Cuius hæc fermè ſunt uerba ex libro quinto De animalium hiſtorijs: Vipera è ſerpentibus una, animal ædit, quum intra ſe ouum peperit: id unius coloris eſt, ac molle, ut piſcium, fœtus ſupernè conſiſtit, nec cortice cõtinetur, ut nec piſcium quidem: parit catulos obuolutos membranis, quæ tertia die rumpantur. Euenit interdum, ut qui in utero adhuc ſunt, abroſis membranis prorumpant. parit una die ſingulos: parit autem plures quàm uiginti. Hæc aliquo modo inter ſe diuerſa non congruere ſatis, non ferè eſt qui non uideat. Siquidem naſci uiperulas philoſophus ſentit, membranis inuolutas, ueluti

infantes noſtri iјs, quas hyſteras tanquam poſteriores Græci, nos ſecundas dicimus, quibus tridui ſpatio à partu concerptis diſruptisq;, tanquam ſenectute depoſita nitidæ tandem conſpiciantur. Nam (inquit) euenit quandoq;, ut ipſam hanc membranā abrodant exuantq; prius, quàm utero excidant. Plinius uerò membranæ illam diſruptionem intra uterum, non extra (inquiunt) fieri autumat, quod ex Ariſtotele nõ uidetur uerum. Ego uerò uerba illa, Tertia die intra uterum catulos excludit, nõ ad membranam refero Ariſtotelicam, ſed ad eruptionem ex ouis: in quorum ſuperiore parte fœtum conſiſtere, fatetur Ariſtoteles. Quod excludi, ſiue excudi, propriè rectéq; à noſtris dicitur. At inquies, unde fit tertiæ diei cõputatio? Reſpondeo, Peragi excluſionem hanc ex ouis ante quàm promant ſe ex utero uiperulæ, ſiue echidia, per triduum, maturato iam partu. In quo nil ſanè abſurdum uidetur in tanto præſertim numero. Numerentur itaq; dies à momento quo adulti catuli promunt ſe ex ouis, ad id tempus quo mox ex utero erumpunt. Quòd ſi Ariſtoteles id nõ dicit, nil fuerit mirum: potuit alios ſequi Plinius: quod ut recipiam, illo ducor argumento, quod inibi infertur mox, Itaq; cæteri tarditatis impatientes perrumpunt latera, occiſa parente. id quod apud Ariſtotelem nõ inuenias: & tamen à multis nõ dilutæ auctoritatis comprobatur. Et nobis non incurioſe locus hic paulò antè eſt penſitatus. Deniq; quia uiperam dici uulgò maraſſum docuimus, ab Marſis, quibus id genus multa contrectare, frequentiſſimi fuerit moris: hinc homines eos medicorum facile poſt Hippocratem princeps Galenus θηριοτρόφους nuncupat, & ἀσπιδοτρόφους, id eſt theriotrophos ac aſpidotrophos. Apud Firmicum ſic adnotatum item inuenias: Oriēte autem ophiucho, inquit, nati qui fuerint, Marſi erunt, qui ſcilicet peſtiferos angues, ſopitis ac mitigatis aculeis opprimunt. Prodidit Archelaus, prodeuntes in ſiccum murænas cum echie congredi: uerum id coarguit Andreas, quando nec exeat muræna, nec in mari obuerſetur echis. Id & ambiguum fit Nicādro in Theriacis. Quod iјs quæ antè paulò ſuper hac re commentati ſumus, adnecti debet: nec uitio nobis uertat naſutior quiſpiam per noſtras lineas incedentibus, id eſt eadem quandoq; iterantibus, modo lucelli accedat nõnihil. Auctor libro undecimo De ſimplicium pharmacorum poteſtate Galenus, in Aſia contigiſſe, uti quandoq; meſſoribus afferretur uas odorati uini, id temere poſitum arrepens uipera quum intraſſet, ac uino diſtenta periſſet, acceſſerunt mox & ruſtici ſitim expleturi: uiſa autem mortua uipera, rem auerſati, uinum cuidam in proximo elephantia iam computreſcenti ſunt elargiti, conclamatam eſſe hominis uitam arbitrati: at is nil eorum quum reſciſſet, ita ſeſe uino proluit hauſtu frequenti, ut morbi atrocitatem protinus euaſerit, cutis modo decuſſa ſuperficie, pellicula eiuſmodi ſubſiſtente, qualem in cancris uiſimus, teſta excuſſa. Id ipſum & prope Pergamum eueniſſe iterum, prodit idem auctor.

Comica facies apud Lucianū quæ ſit. Comicus item riſus. Didaſcali. Enarratur interim locus Ciceronis ex Epiſtolis familiaribus. Perſarū uoracitas. Item de Phania, & Comœdiæ ara, necnõ Miſericordiæ. Perſonæ inuentor. Mæſon quid, & ſcõmata Mæſonica. Marmeſſus. Meſora. Tettix. De Anaxandride comico. Comicus apud Spartanos luſus. Dicelictæ. Phallophori, Autocabdali. Aram parare quid. Cap. XVII

COmicam faciem apud Lucianum, illum quidem cognomēto blaſphemum, ut qui nec diјs nec hominibus pepercerit, quod inquit Lactantius, ſed doctiſſimum tamen atq; ingenioſiſſimum, inuenio poſitam pro exporrecta, iucunda hilariq;. Vbi frons nec matutina eſt, nec ſtriata, ſed renidens & læta. Eius uerba ſi quis fortè requirat Latinitate donata ſubſignaui: Nil, inquit, iniuſtius opinor, uel omnino ſeruilius, quàm mordētem labra bilem ſubalere, & occluſum odium augere, unum quidem mente agitantē, aliud uerò proferentem, & comica facie hilariq; atrocem meditari concipereq; tragœdiam. Eiuſmodi figuræ rationem ex multis quidem licuit expiſcari: ſed à ſe nõ facile ambigentes dimiſerit Lucianus, apud quem alibi ſic lego propémodum: Comœdia, inquit, Dionyſio ubi ſe tradidiſſet, in theatro obuerſabatur, colludebat, riſum uenabatur, ſcommatibus non parcebat. Equidem Comœdiæ finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quod adeo uerum eſt, ut in libris obſeruatum ſit, & teſtis in Nebulis Ariſtophanes eſt, interpretis item accedente calculo, riſus

lo, riſus gratia plerunq; ſcortea pudenda graphicè expreſſa, & id genus alia non pauca produci conſueuiſſe: adeo ut comicum riſum prouerbij uice uſurpari quandoq; compererim. Cui quoniam ineſſet ſæpe morſus aliquis, & principum fœda ſugillatio, comicorum ſales uenenatos dicit Seneca. In Plauti milite, comœdicè poſitum uidetur pro ſuauiter & iucunde. Gellius Noctium Atticarum decimo, comœdiarum nuncupat feſtiuitates, quibus congruat breuitas orationis uenuſtasq; & mundicies. Theodorum tragœdiarum hiſtrionem legimus, Comicum ſatyrum hoc dicto repercuſſiſſe, riſum ſpectatoribus mouere non eſt res ita mira, ſed fletum. Hinc prodit illud quoq; ex Plutarchi Moralibus: Videtur polypragmoſyne, inquit, malis iam inueteratis non ſanè lætari: ſed recentioribus, ac (ut ſic dicam) feruеſcentibus, & nouas grate tragœdias ſpectare. Comicis uero, & paulò hilarioribus non facile ſe immiſcuerit. Addamus & eruditius aliquid ex Demetrio Phalereo: Ex hyperbole, inquit, in primis gratia, uenuſtas riſusq; comœdijs comparatur: ridicula enim maxime ab impoſſibilibus uenamur. Sicuti in Perſarum uoracitatẽ inexplebilem inuectus quidam, hyperbolicè dixit, eos in faucibus boues geſtare. In eoſdem Ariſtophanes, Cribanitas boues pro panibus aſſare pronuntiat. Ex ijſdem manat fontibus, φαλακρότερος νεφέλας, magis caluus ſerenitate. Colocynthe ſanior. Idem Phalereus alibi de comœdiæ proprietate, ubi de glaphyro dicendi genere præcipit: Gratiarum, inquit, & uenuſtatum aliæ maiores ſunt, ac grauiores poeticæ: aliæ humiles, ac magis comicæ ſcommatibus aſſimiles. Cæterum quæ de comico lepore ac uenuſtate diximus adhuc, ad Græcam rationem magis ſpectant, quoniã noſtros inuenias ſæpe trunca quædam ex Græcis transferentes & conſarcinantes uerba tragici tumoris. Ita Græcarum, quarum effingere uirtutes nequiuerunt, facetijs atq; luminibus obſoleſcunt. Ita eſt, in comœdia maximè claudicamus, tametſi (ut Fabij uerbis utar) Varro Muſas Epij Stolonis ſententia, Plautino dicit ſermone locuturas fuiſſe, ſi Latinè loqui uellent. Vix leuem conſequimur omnino umbram. Non recipit ſermo Romanus illam Atticis conceſſam tantum Venerem, quando ne Græcos quidem potuiſſe, ſatis conſtet, alio linguæ genere eandem exprimere. Sciendum uero comicos poetas, item tragicos ac dithyrambicos à Græcis didaſcalos nuncupari, id eſt διδασκάλους. Nam & Antiphon ait, ἔλαχον πεντεκλέα διδάσκαλον. Ex ijs quæ dicta hactenus obſeruataq; nobis ſunt, cõmonemur, ut iam hinc omnibus unguibus, totisq; cuneis Ciceroni opem feramus. Nam ſi, ut Luciani monumentis proditum eſt, claudos auerſamur & bacelos & eunuchos, atque item ſimiam, ſi matutino prodeuntibus fortè occurrerint, quid ſtatuemus in principe oratore, qui in arce ſtetit Romanæ eloquentiæ, extra omnem ingenij aleam poſitus, cuius familiares epiſtolæ candidatis eloquentiæ, & ad procinctum tendentibus, ceu prægustatio dulcior, initio ferè ſolent enarrari? Nonne ſi quid inauſpicati, & ominoſi ſeſe ingerat, auertemur, & nihil ad nos pertinere, more ſeruantium de cælo præfabimur? Ecce in illis ipſis tam ſcitè, tam doctè concinnatis epiſtolis initialibus ita ſæpe claudicantes, immo uero per prona deruptaq; labẽtes ſeſe offerunt enarrationes, ut tam claſſici auctoris nomine, ſit nulla non die quod erubeſcamus. At inquient ſcioli, neſcio qui, ac tenebriones pullati, eſſe inibi nonnulla peritè admodum & appoſitè explicata. Sed ó bonæ lamiæ non illud Græcanicũ nouiſtis, Simiam quidem ſemper eſſe ſimiam, etiam ſi aurea habeat ſymbola? Sed redeo unde in hæc diuerti. Locus eſt ex ſecundo Familiarium epiſtolarum non enarratus ad hanc diem, ſed omnino exculcatus, & offuſa caligine, inſcitiæ tenebris ita obuolutus, ut in Cicerone Cicero ſubinde quæratur. Verum oratoris uerba iam ſubſignemus: Mea uero officia ei non defuiſſe, tu es teſtis, quoniam κωμικὸς μάρτυς, ut opinor, accedit Phania. Male feriati comicum teſtem Phaniam augurantur, ex uetere comœdia repetitum, in qua Phania teſtis introduceretur, referuntq; ad Cæliũ ipſum. Qui ſenſus, ut male conceptus, mirè friget, Ciceronis elegantia indignus: immo nec coit, etiam ſi uiolenter omni pede confabricatis inuentis nugalibus ad eam uerba rerorqueas, penſitent modo legentes. Eſt quidem frequẽtiſſimi M. Tullio moris ex ueteribus pleraq; aduocare obſcurius, cuius ferè modi eſt ad Cælium illud, Repente uero inceſſi omnibus lætitijs. In quo Latinæ quidem rei literatores, quid afferant, minus conſtitutum habent. Ex Cæcilio uero eſſe ea, liquer ex Ciceronis ſecundo De finibus: ut ſcias non eſſe hic arietini oraculi ambagioſam hiſtotiam. Inibi aduocatur & Trabea,

ut in Thuſculanis quoq;: de quo arbitror itidem ſenſiſſe Familiarium nono Ciceronem, etiam ſi grammaticis inſcita inauditaq; eſt nomenclatura. Septimum habet inter comicos faſtigiũ, quod ex Volcatij Sedigiti apud Gellium uerſiculis liquidò agnoſcas. Verum ut a diuerticulo fabulam repetamus, ego in Menandri comœdia fuiſſe Phaniam, obſeruaſſe uideor apud Plutarchum in commentatione quæ eſt De tranquillitate. Cæterum id ad propoſitam modo quæſtionem nihil. Nam Phaniam hunc Ciceronianum non alium accipio, quàm Appij (de quo ibi intelligit Orator) libertum. Sicuti comprobant Ciceronis uerba epiſtola prima tertij libri: Quem hic comicum teſtem dicit, non uti opinor, quia uetus comœdia Phaniam habeat, ueluti fidei inuiolatæ numẽ ſanctius: id enim proculdubio commentum eſt uaniſſimum, & ad libidinem concepta diuinatio. Sed quod libertus is ingenio eſſet lætiore facetoſoq;, minime ſubdolo aut inuido, & proinde iucundo admodum & amœno. Expende Ciceronis uerba, ex ea quam modo aduocauimus epiſtola, in noſtram ſententiam remis uelisq; eundum cenſueris. Is ergo apud Cælium æquiſſimè Appij naturam, Ciceronis in eum ſtudia & merita ſuauiſſimè & ueriſſimè aperuerar, quod ultro citroq; creberrimè, ſicuti mos fuit temporũ illorum, & nil eſt notius, commearet. Quoniam uero in comica uerſamur pragmatia, relatu dignum haudquaquam omiſerim: Mæſona fuiſſe comicum hypocritem, patria Megarenſem: qui perſonam excogitarit primus, quam de eius nomine Mæſona item uocant: quod Byzantius Ariſtophanes prodit in commentatione De perſonis, ab eo inuentam ſcribens ſerui perſonam, necnon coqui. Scommata quoq;, quibus id genus homines præcipue ſcoptici mordacesq; utuntur, Mæſonica uocantur. Ac ne quid omittam, Mæſona item dixere ueteres urbanum & elegantem coquum. Peregrinum uero & inurbanum tettiga, id eſt cicadam. Marmeſſus autem Mars eſt, Romanorum lingua, ait Lycophronis interpres. Barbarus autem hic, inquit, haud contentus alijs, etiam Romanè ſcribit. Nam Romani & bellaces Marmeſſos dicunt, ſicuti memorant uel Diodorus uel Dion: neq; enim ſuccurrit nũc ad fidem auctoritas. Meſora Græci, id eſt μεσώρα dicunt, quæ pedibus congruunt, arma. Fuit & comicus in ueteri memoria nomine Anaxandrides: erat is corpore ſpecioſus magnusq;: decori accedebat longior coma, nec purpura deerat auro fimbriata: uerum idem hic moribus inamœnus ferè amarulentusq; animaduertebatur, adeo ut in commiſſione poetarum ni abijſſet uictor, non ad incudem reuocabat opus, qui pluribus mos eſt, recoquebatq;: ſed indignabundus medicinam factitantibus conſcindendas dabat male uigilatas chartas, & ſalariorum pueris cordillis obtegendis tuniculas. Fuit quod ſcitu dignum eſt, apud Spartanos comici luſus ſpecies, uerum ſtudij non magni, frugalitatem in eo quoq; affectante ciuitate, dicendi prætenuis erat formula, argumentum non aliud ferè, quàm pomorum furta, & id genus pleraq;. Qui eiuſmodi ludos obirent, ab Laconibus Dicelictæ nuncupabantur, uelut Scenopœos dicas, & Mimetas, id eſt imitatores. At pro locorum diuerſitate conuariant horum appellationes. Siquidem Phallopboros Sicyonij dicũt: Autocabdalos alij: quidam item Phlyacas. Thebani, quibus frequens eſt diſparata ab alijs nomenclatura, Ethelontas. Erant in genere eodem Ithyphalli quoq;. Sed enim iamiam coronidem impacturus facturum me operæ pretium ſum opinatus, ſi auctarij quippiam adieciſſem huic lucubrationi. Id autem eſt de comœdiæ ara, cuius meminit Hieronymus, ad quam ſi quis confugiſſet, tanquam ab Cæſaris ſtatua, reuelli eum inde, nefas habebatur. Scribit Pollux, in ſcena aram fuiſſe, quæ Halieus diceretur ante fores: & menſam item, quæ bellaria, aut res aromaticas haberet, ac Theoris diceretur, ſiue Thyoris, quanquã ſit item Theoris uaticinatricis puellæ nomen, cuius meminit Demoſthenes contra Ariſtogitonem, quæ impietatis rea perierit. Eodem uocabulo nuncupabatur & nauis ab Athenienſibus, quæ quotannis Delum mitteretur. Noſtri produnt in Apollinis honorem aram conſtitui ſolitam ab ijs qui comœdiam celebrarent. Eum uero Apollinem à Menandro Caſſium dici. Sunt qui ſcribant, in ſcena duas poni ſolitas aras, dexteram quidem Liberi, ſiniſtram eius dei honori, cuius ludi celebrarentur. Hinc aram parare legimus in approbatiſſimis dici, ſicuti apud Terentium:

Nemo te accuſat Syre, nec tu aram tibi,
Aut precatorem pararis.

Ouidius id ipſum agnoſcit eo uerſiculo, ex quarto Triſtium,

Vnica fortunis ara reperta meis.

Aſtipu-

Aſtipulatur & M. Tullius pro Roſcio Comœdo, aras fuiſſe ſanctioris aſyli loco: Sicut in aram, inquit, confugit in huius domum. Et in libro De ſuperſtitione Plutarchus: Eſt ſeruo ara, ad quam confugiat. hæc ab illo Græcè dicitur φύξιμος βωμός. Miſericordiæ aram fuiſſe Athenis, in Rhetoricis teſtatur Apſinus. Sed & Libanius Declamatione ſecunda, ubi Demoſthenis de ea tollenda effingitur actio. Meminit Lactantius grammaticus: deq; ea Terentium intellexiſſe, ſcribit. Papinius nec omiſit,

Vrbe fuit media nulli conceſſa potentum
Ara deûm, mitis poſuit clementia ſedem,
Et miſeri fecere ſactam.

Qui ſint apud eruditos Phanias, & Phanio: necnon quid Phanion, ac Panium, & Phanæ: item Phanos, ſiue Panos. Helana, lophnia, grauium, pharſos, grone, gronia, lophnis. De lychnuchis pluſcula. Suetonij locus in Cæſare perpenditur. Lychnados ciuitas cur. Lychnitis. Murorum, ſeu mœnium ſuſtructio, à quibus excogitata primum. Tyrſis quid. Tyrrheni cur dicantur. Moſſyni quid. Candelabrum Tarentinum. Xylolychnuchi. Lychnocautia. Lychnocaia. Embaphia. Tyrrhenorum in artibus præſtantia. Helene uas. Caput XVIII

QVia uero paulò antè pro ingenij captu, quantum nobis non incurioſa lectio adminiculabatur, enarrantes Ciceronis gryphum, ſuper Phania orationem contexuimus, ſubit nunc, ut quæpiam non ita diſſita uocabula explicare iam hinc pergam. Quod ne riſu forte Momi aliqui excipiant, quibus alabaſtrus unguenti plena putet: ſciant eruditi, à Græcorum ſcientiſſimis eſſe in literas promptum, ſapientiæ partem conſtitutam uideri in animi uirtute, partem uero in uocis uſu, ut rem quanq; ſuo nuncupemus uocabulo, & uerborum proprietas minimè nos fugiat. Id quod illuc demum tendit, ut quæ conceperis animo, nulla hæſitatione ualeas enuntiare. Quoniam, Ariſtotele prodente, uoces ſunt earum quę in anima reperiuntur, paſſionum notæ. Verum in ijs & omnibus quæ æedituri ſumus publico bono, ſatis ſuperq; fuerit doctorum trutinatio & examen ſyncerum: Vitilitigatores iſtos nihil moror. Sed nos interfari deſinamus. Igitur Phanias inuenio dici omnes, qui inopes ipſi diuitias ſummas habere ſe tamen ſimulant, atq; ita credi uolunt, à Phania quodam, qui congeſtas ſe opes domi recondidiſſe ementiebatur. Quod ultimo Odyſſeæ libro teſtatum reliquit Euſtathius. Phaniæ item Zenobius meminit, ſiue is ſit Zenodotus, quem Damon fuiſſe ſcribit oboloſtatem. Quæ uox apud Hyperidem & Lyſiam fœneratorē indicat. Sed in Zenobio ſcribunt aliqui Phanum, non Phaniam: ſicuti Sudas. Eius uxor per tegulas admittebat adulteros, quod à uiro nimis cautè ianua obſeruaretur. Phanionem Auguſtinus in Epiſtolis dictum prodit boni pedis hominem, cuius aduentus afferat felicitatis aliquid. Panium loci nomen eſt ad Iordanis initia: cuius meminit Egeſippus, ubi mons altitudinis excelſæ ad latus umbroſum habet antrum, ex quo mephitis euaporat ſæuior. Nam Phanos, ſiue Panos, à tragicis lampadas faceſq; dici obſeruauimus. Eſt & Phanos, qui res ſignificat nuntiatq;. Pharſos ciuitatis portionem indicat, ut quum ſcribit Herodotus libro primo, Babylonis quam interluit Euphrates, eſſe δύο φάρσεα. Sed & fragmentum rectè dicitur Pharſos. Apud Ariſtophanem in Auibus, phanæ dicuntur conciones, quod comica mordacitate in Athenienſes prolatum eſt, qui in iudicijs aſſiduè comparerent, uterenturq; ſycophantijs. Sunt & Phanæ in Chio regio quædam. Sunt ex gloſſographis, qui ab Athenienſibus lampadas dici phanos interpretentur, quas helenas quidam appellent quoq;. Nam quæ de corticibus cōpingitur, lophnia uocatur pleriſq;, ſeu lophnis. Sicuti grauium, id eſt γράβιον, uocāt ilignum quernumue lignū, quod conſciſſum ſuccenditur, uti agentibus iter præluceat. Grone autē Græcis nunc petram indicat, nunc (ſicuti Lycophroni) petræ cauitatem, παρὰ τὸ γρῶ τὸ ξύω καὶ σείω. Gronia uero, id eſt γρώνεια, Stephano, in Phocide ciuitas eſt. Porrò ab Lycophronis interprete dicitur lophnis, maior lampas, etymi argumento, λιοφνίς τις οὖσα, quod eſt λίαν φαίνουσα, ualde collucens. Deniq;, ut nil per incuriam prætereatur, ſunt qui Phanon putent faſciculum ex lignis quibuſdam conciſis. Sicuti helanem calamorum faſcem intelligere maluit Nicander. Illud obiter adnotaſſe, puto, nil obfuerit: Siciliæ tyrannum iuniorem Dionyſium

nyſium in prytaneo Tarentino candelabrum dicaſſe, in quo totidem ſuccenderentur lychni, quot in anno numerentur dies. Xylolychnuchi apud Alexin conſimiles uidentur ijs quos obeliſcolychnos Theopompus dixit. Auctor Suetonius eſt, triumphantem Cæſarem aſcendiſſe capitolium ad lumina, quadraginta elephantis dextra & ſiniſtra lychnos geſtantibus. Quod interpolantes nonnulli, lychnuchos legendum præſcribunt. Id ſum miratus: quando id agens, Dion quoque ita ſcribit, πολλῶν δὲ ἐλεφάντων λαμπάδας φερόντων ἐκομίσθη. Nec lychnuchus lucernam indicat planè, ſed ferculum cui affixa lucerna geſtatur: an, rogo te, ceruchus cornu ſignificat, ac non cornutum potius? Sic & ſceptuchus, non pro ſceptro capitur Homero, ſed pro rege ſceptrum ferente: quod ſcribit Sudas. Quòd ſi uetus lectio lychnuchos præferat, non damnem, modo ſuperſtitioſius nouitates non captemus. Lychnuchi meminit ultimo libro Athenæus: meminit & Pollux, qui quod phanon modo dicimus, lychnuchon item autumat dici apud Ariſtophanem. Phanon, ſunt qui laternam interpretentur. Omnino tam hic quàm Athenæus, uno uerbo res duas intelligi uoluit, ni legentes cæcutimus. Illud autem feſtiuius multò, quod epigrammate complectitur Chreſtodorus, Lychnadon Illyrij ciuitatem ab Cadmo eſſe conditam, unde ſit Lychnus heliconius: quoniam literarum lumen Græcis Cadmus intuliſſet primus. Lychnitida paludem in eiſdem locis agnoſcit Diodorus. In Armenia nomenclaturæ locum eiuſdem Stephanus. Lychnocaia, id eſt lucernarum ſuccenſio, feſtum erat Aegyptijs apud Sain, lucernis ſub dio tota nocte ardentibus. Lucernæ autem, inquit Herodotus, erant embaphia, id eſt ollæ profundiores: quod uerbum ab interprete neglectum miror. Lychnocautia eſt planè, quam lychnaſiam uocant, ubi accenditur lychnus. Scribit Dion, rediſſe ex Græcia Neronem, ac capitolium conſcendiſſe, coronata ciuitate uniuerſa, καὶ πάσης λυχνοκαυτούσης. Lychniæ, id eſt candelabra, Tyrrhenorum commendationis uidētur habuiſſe plurimum: quippe Tyrrhenos laudant Græci, ut φιλοτέχνας, id eſt artium ſtudioſos. Nam & mœnia ſuſtruere, id eſt τειχοποιΐαν, excogitaſſe omnium primi feruntur Tyrrheni: quod ſcribit Lycophronis interpres: unde factum, ut pro muro dicatur tyrſis. Quin, inquit Dionyſius, ab Tyrrhenis denſius extructæ domus uocantur tyrſes: quod obſeruarunt Græci quoque. Sed & hinc conciliatum Tyrrhenis nomen, produnt nonnulli, ab tyrſium munimētis: uelut Moſſynœcis in Aſia, de turribus ligneis quas moſſynos dicunt. Tyrſes nominat Xenophon quoque. Quod de helana diximus, aduertendum amplius, eſſe item helenen uas, quo continerentur ſacrorum arcana, in ijs quæ uocant helenephoria.

Coronarum duplex origo. Annulorum initia prima. Decertate drama ad corollas. Declaratur Plutarchi locus perperā tralatus. Apio indigere quid ſit. Timoleontis hiſtoria. Stephane cur dicatur corona. Choronos. XIX

QVi fabuloſa conſectati, ſuis ea uoluminibus complexi ſunt, coronarum in ludis eam fermè originem tradidere. Prometheum, quum Ioui Parcarum ſortem pateſeciſſet de Thetidis filio, quem patre illuſtriorem amplioremque futurum cecinerant, ab eo uinculis liberatum: ea tamen ratione, ut annulum lapide & ferro compactum geſtaret: ne omnino pœna uideretur exſolutus, quod & annulorum initium agnoſcitur primum. Simul etiam coronam habuiſſe ſcribunt, ut ſe uictorem impunè peccaſſe oſtentaret. Quo factum ſit, ut in maximis lætitijs uictores coronis inſignes uiſendum caput circumferrent. Id quod in ludis conuiuijsque licet animaduertere. Initio ergo tam tenui illuc etiam progreſſa ambitio eſt, ut non ij modo qui in gymnicis certaminibus certarent ac uincerent, corollas acciperent: ſed & præcones, quum cæteris coronas impoſuiſſent uictoribus, eorumque nomina magna uoce pronuntiaſſent, quum & ipſi ante ludorum miſſionē corollis itidem donari ſolerent, alium adhibebant præconem, ne ſua uoce ſe ipſi uictores pronuntiarent. Quin & ſcena quoque honoris eius exſortem ſe non diutius eſt paſſa: quando & qui maximè placuiſſent, actores coronis afficiebantur. Id quod ſignificat etiam feſtiuiſſimus Comicorum Latinorum Plautus illis uerſibus ex Amphitryone:

Siue ambiſſent qui palmam hiſtrionibus,
Siue quoiquam artifici, ſeu per ſcriptas literas.

Verum quo'nam hæc tam multa tamque conquiſita curioſe ſuper corollis dandis? Nempe, ut

pe, ut Plutarchi locum reſtitueremus ciuitate Romana, uel iure Latij incurioſius donatum: qui ne deinceps peregrinitatis queat poſtulari, ipſum prius Græcè, mox me interprete Latinè ſonantem audiamus. ἠξίουν δὲ τὴν ἀρεταφίλαν συνάρχειν καὶ συνδιοικεῖν τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν τὴν πολιτείαν. ἡ δ' ὡς ποικίλον τι δρᾶμα, καὶ πολυμερὲς ἀγωνισαμένη μέχρι στεφάνου διαδόντος, ὡς ἐπεῖδε τὴν πόλιν ἐλευθέραν, εὐθὺς εἰς τὴν γυναικωνῖτιν ἐνεδύετο, καὶ τὸ πολυπραγμονεῖν ὁτιοῦν παραβαλλομένη, τὸν λοιπὸν χρόνον ἐν ἱστοῖς ἡσυχίαν ἄγουσα μετὰ τῶν φίλων καὶ οἰκείων διετέλεσεν. Exigebant (inquit) ciues ab Aretaphila, ut unà cum optimatibus rempublicam capeſſeret imperaretq́: ea uero, ut quæ uariũ ac multiplex drama uſq; ad corollas ſe decertaſſe opinaretur, poſtea quàm liberam animaduertit ciuitatem, confeſtim in gynæceum ſe coniecit, ac ne curis in reliquum agitaretur, ad telam ſe cum familiaribus agens dedit. Hactenus Plutarchus. Ad hæc uero quàm aſpirauerit interpres, uolentium fuerit iudicium, mihi certè minus arriſit, proptereáq; aleam non reformidauimus ſubſignando ſtatim auctoris uerba. Quæ acris iudicij lector expendens ſine ampliatione alterutrum damnet inſcitiæ. Nos certè quod ſcitu non cenſemus indignum, inde eruditum per elegansq́; elicimus adagium, Ad corollas decertare: quo rectè utemur, ubi quis in primo haudquaquam deficiens puluere, nec ueluti cantherius in foſſa, patienter integrum rei cuiuſpiam laborem ſubit, nec deſinit prius, quàm umbilico ſummam addiderit manum. Sicuti hiſtrionibus dramate iam abſoluto, datur poſtremo corona. Sed & metaphora honeſtiſſima idem Plutarchus in Parallelis: Demetrij uita iam abſoluta, decertato (inquit) Macedonico dramate, nunc commodum eſt Romanum inducere. Dicti autem ratio eſt, quia tragœdiæ imaginem quandam exhibuit Demetrij & M. Antonij rerum geſtarum ſeries. In hac autem coronarum mentione non prætereamus uanitatis priſcæ experimentum euidens. Auctor in Parallelis, ſed & in Sympoſiacis Plutarchus, ingruente periculi magna ui, ſolitum dici, Apio eſſe opus: quòd monumenta defunctorum ita cōſueſſent ornari. At ſcribit Diodorus: Timoleonta pro Syracuſanis in Carthaginienſes depugnaturum, quum fortè apij uis magna extruendis toris ſubuectaretur, uictoriæ omen inde concepiſſe, quoniam Iſthmiaca corona contexi apio cōſueſſet: proinde milites ſic iuſſiſſe omnes coronari, moxq́; inſigniter hoſtium copias conciditſſe. Lego apud eruditos illud quoque: Ab Iano bifronte coronas excogitatas primum. In Græcia tamen earum auctorem primum fuiſſe Stephanum: quo argumento etiam Græcorum lingua, rei ſit conciliatum nomen. Nam in noſtris literis dici ab choro coronas rentur, quoniam & choronos Apion grammaticus à choro dictos putauit.

Quibus uitijs infeſtentur oculi, ex medicæ ſcientiæ hortulis floridioribus. Ptila. Ptili. Pennarum diſtinctio. Inſitionum genera. Tranquilli locus. Oculis tumentibus ſpectare, quid. Caput XX.

Qvum paulò antè curioſius medica uolumina inſpectarem, indeq́; mihi ſeligerem, quæ haſce lectiones adiutum irent, inter alia ſanè haud parum multa, ingeſſerunt ſe de oculorũ concinnata uitijs, quæ protinus deflorata huic adglutinauimus loco: ut ſi quem ad legendũ prolectarint noſtri libelli, ne parte quidẽ hac abeat omnino inanis. Igif ita habet, Oculũ utiq; uniuerſum hiſce diuexari affectionibus, quarum Græcè nomina ſint hæc: Taraxis, ophthalmia, epiphora, φλεγμονὴ id eſt inflammatio, οἴδημα, tumor, ἐμφύσημα, inflatio, ſcirrhoſis, chemoſis, id eſt χήμωσις, anthrax, ſtrabiſmus, ſpaſmus, palmus, myopiaſis, gangræna, ulcus, σηπεδὼν, ſiue putredo, σύριγξ, id eſt fiſtula, xerophthalmia, πρόπτωσις, id eſt procidentia, atrophia. Tunicularum uero intelliguntur affectiones hæ, ῥῆξις, διάβρωσις, διάπτωσις anaſtomoſis, παχύτης, id eſt craſſitudo, denſitas, ῥύσσωσις, rugatio, ecſtaſis, raritas, ſiue ἀραιότης. At intra palpebras inoriuntur ferè hæc: Trachytes, id eſt aſperitas, pachytes, ſycoſis, ſiue σύκωσις, ſarcoſis, pyriaſis. Extra palpebras iſta: Hydatides, lithiaſis, phthiriaſis, meliceris, gangræna, phymata, κολοβώματα. In ſtephane uero, id eſt corona: Criſthe, poſthia, trichiaſis, diſtichia, triſtichia, pyroſis, ptiloſis, id eſt πτίλωσις, (de qua paulò mox, uti eſt Therapeutices quartodecimo: unde & affectos ita, ptilos uocant, ubi genarum excidunt pili. Quanquam uela, item ptila dici comperias, παρὰ τὸ πτίλον. Sunt & molliores plumæ, ptila: ex quo & deplume appellant aptilon. Vtiq; inter pennas aliæ nuncu-

nuncupantur ptila, aliæ uero ocyptera.) pſoriaſis, madarotes, paralyſis. Illa uero ad totas pertinent palpebras : Paralyſis, proptoſis, ectrope. At in canthis, hæ ſeſe affectiones promunt : Encanthides, ancyle, pterygium, rhyas, proſphyſis : exterius autem ægilops, anchilon. In alboris ambitu fit pſydracium, ulcus, hypoſphagma, apoſtaſis, χήμωσις, κοίλωμα, pterygium, phacoſis, icteros, πῶρος. Irin infeſtat argemon, nephelium, achlys, epicauma, ulcus, bothrion, phlyctis, myocephalum, ſtaphyloma, hypopyon, leucoma, κοίλωμα, proptoma, onyx, pyoſis, heloſis. Concipitur porrò in pupilla hypochyſis, glaucoſis, id eſt γλαύκωσις, mydriaſis, pthyſis, ſynchyſis, platycoriaſis, amauroſis, rhytidoſis, nyctalops, hemeralops, myopieſis, diapyeſis. Cæterum & in poris contingit ἀπόῤῥηξις, paremptoſis, ſymptoſis, ulceratio, id eſt ἕλκωσις. Sciendum autem, epiphoram in oculo dici quidem propriè, ubi ſe oſtentat inflammatio, & fluctionis multitudo, inoriturque tumor, ac difficilis eſt oculi motus : quandoque & ſuper nigrum conſurgit, quod albens eſt. Communius tamen etiam in corporis parte reliqua dicitur epiphora, φλεγμονῆς σφοδρᾶς ὑποφερομένης, καὶ ῥευμάτων λαύρων ἐπιφερόντων. Vt uero protinus quæpiam explicemus eorum quæ tranſeunter prolibauimus, xerophthalmiã intelligunt, quando canthi ulceroſi aſperioresque ſunt, ac pruriunt rubentque palpebræ, demanat ſalſior lachryma aut nitroſior. Proptoſim dicunt, ſiue procidentiam, ubi oculus motus procidat cum inflammatione. Sycoſis eſt, ubi intra palpebras ſuccreſcit quippiam carunculæ imagine, ac protuberans, conſequitur & oculi totius difficilior motus. Mydeſis uocabulum omnibus congruit putrefactione enectis corporibus. Euenit ipſum hoc & palpebris, tumentibus quidem, ſed & manantibus aſſidue. Crithen etiam Poſthiam dicunt, ubi hordeo ſimile quiddam ſuppuratũ innaſcitur palpebrarum coronis. Sed & in medijs item palpebris conſurgit crithe, uerum grandior. Lithiaſis eſt, quum in palpebris gignuntur albicantia quædam, & aſpera lapidis modo, oculumque perpungentia. διστιχιᾶν dicitur oculus, quando ſub naturalibus pilis prorumpentes alij oculum pungunt, ac fluctionem proliciunt. Quòd ſi ſubnaſcantur quidem hi, defluant autem illi, aut fracti infeſtent, uocatur πτίλωσις. Phalangoſin, hoc eſt φαλάγγωσιν nuncupant, ſi ſubnaſcentium fiat διστιχία, uel τριστιχία, ſiue in ſuperiore palpebra, ſiue inferiore. Encanthida uocant, ubi ex ulcere ad nares caro protuberet: id quod patiuntur præcipuè οἱ θαλασσουργοί, id eſt in mari laborantes. At ſi lachrymas continere canthus nequeat, tunc rhyada uocant. χήμωσις intelligitur, quum inflammatione uehementiore ita afficiuntur palpebræ, ut oculum obtegere totum minus ualeant. Propriè tamen chemoſis eſt, ubi ab utroque iridis latere albior accendatur, atque inibi ſinuetur ad imaginem chamæ. Sunt uero eo nomine oſtrea. Sed & oſcitationem hiatumque indicat χήμη. Nephelion ulcus, eſt ὑπόπελιον, argemo maius paulò, albicansque. Myocephalon dicitur, ubi ex ulcere tunica prima iam eroſa iridis loco, ſequens procidat tunicula, ut muſcæ caput præferre uideatur. Hypopyon uocant iridis ſuppurationem: unde hypopyos nuncupari oculos, in medicinæ libris obſeruatum. Mydriaſis eſt, quum pupilla præter naturam latitudinem accipit maiorem, colore nil prorſum demutato, uiſu autem hebetato. Paremptoſin intelligunt, ubi ὑπὸ ἀναστόμωσιν, id eſt per uaſis apertionem profluat humor in meatum, à cerebri productum baſi, ut ſit uiſiuæ uirtutis uectabulum : ſymptoſis uero contingit meatu eodem arctato, ac concidente ex reſolutione, aut atrophia, eſtque πάθος δυσίατον. Inter oculorum medicamina ſunt quæ uocantur κολλύρια διασμυρνα, quoniam ferè myrrha conſtent. Illud poſtremo ex abundanti adiecisſe, nil puto obfuerit : inoculationẽ Græcis dici ἐνοφθαλμισμόν, ſicut alia propriè uocatur encentriſmus, ac rurſum alia ἐμφυλλισμός, quum inter lignum & corticem φύλλωμα inſeritur. ἐμφυλλίζειν autem eſt id agere. ὀφθαλμιᾶν Græcis non oculis modo laborare eſt, uerum & amanter puellam inſpectare : neque enim ſtatum ſuum ſeruant tunc oculi, ſed ſunt perinde ac amore ægri. Ad quod, ut alibi fuſius enarrabitur, forſan reſpexit in Tiberio Tranquillus, eum tumentibus oculis Agrippinam ex occurſu inſpectaſſe prodens.

LODOVICI CAELII RHODIGINI IN ANTIQVARVM lectionum libros ad clariſſimum philoſophum & medicum Hieronymum Florentiolam Bononiæ profitentem Præfatio ſeptima.

SIngularis tua me uirtus, & ingenium exactiſſimum, mox & morum probitas, in paucíſsimis alioqui animaduerſa, tibi ita deuinxit, quum ad me uiſeres ægrotum, & quod medici cenſetur proprium, non cito ſolum me in integrum reſtituiſſes, ſed iucunde quoq; cum ſecuritatis propoſito: ut nil mihi ad hunc diem fuerit antiquius, nil uotis expetitum magis, quàm ut quoquo modo meritis, officijsq; tuis, & ſi non paria, quippiam ſaltem rependere ualerem: ne omnino ab tam excellentis doctrinæ uiro ſentirer ingratus: quod huic generi omnia ineſſe uitia uiderer audiſſe. Nulla uero, ut nunc eſt, opportunitas ſeſe ingerit maior, aut aptior, quàm ut animi mei ſenſum uniuerſo retegam terrarum orbi, tui nominis amplitudini unum hunc laboris noſtri, ut ſic dicã, curriculum conſecrando. Sic enim fiet teſtatius tibi propoſitum meum: quo non uſq; ad aras modo, ſed uel ultra tuis me, dum hominem agam, emolumentis uideor, & dignitati, ac gloriæ accommodaturus. Et bonarum literarum candidatis omnibus hac palam ratione eſt futurum, in te non præcellere modo ingenium excuſſum præcipue in reſerandis explicandisq;, dum in celeberrimo, ac eminẽtiſſimo terrarum Bononienſi gymnaſio profiteris, quæſtionum inuolucris, uſq; ad tenebras uel cimmerias ſæpe impeditis: diſcutiendoq; ex philoſophis, medicisq; auctoribus nubilo, nũquam non fere caliginoſo, uerum eminentiſſimæ item ſapientiæ morum eximiam coaptari, connectiq; claritatem. Adulari neſcio: nec, ſi maxime ſciã, uelim. Sua ſit deprauatis ingenijs, & in malum obduratis coniectatio: animi tui ſpectrum effulſit mihi nitidiſſimum, ac conformatum expreſſius longe, quàm ut ambiguitati reliquus fiat locus omnino, quum me pretium officioſiſſimi laboris offerẽtem reieciſti, teſtatus homini literato gratuitam, benignamq; præſtitiſſe operam: ſiq; uſu ueniat, præſtiturum etiamnum: proinde ne ueterer, ſi quid obtigiſſet, accerſere. Quantum, rogo te uir præcellens, oneris mihi hac tua iniectum benignitate arbitrare? Equidem nunquã preſſum me grauius ſenſi. Nec id pecuniæ, quod foret ſordidiſſimum, nomine uno. Inexpectata bonitas, & incomparabilis humanitas tanti uiri ſic me tranſuerſum rapuit, demulctum, peruinctumq;, ut hac una tua uirtute ingratus uidear moriturus. Nec præſenti nuncupatione ulla in parte forſan paria fiunt, quando tuarum potius magnitudine uirtutum libellis meis uideo non parum autoritatis acceſſurum: quippe ideo pretioſa uidentur multa, quoniã ſunt templis dicata. Quid ergo fit reliqui? Nempe ipſum id literarum nomen, quæ tibi infularum loco ſunt, ut nullo præterea, quod Greci dicunt, ſchematiſmo eſſe opus uideatur, imbecillitatis meæ uicem ſubeuntes, quod poſſunt, id tibi demum rependant cumulatiſſime. Vale.

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI ET SEPTIMVS.

Poetices laus. Poetarum apologia aduerſus Eratoſthenem. Fabularum ratio. Cur etiam theologia uetus fabulas admiſerit. Virgilianæ Aeneidos ſenſus allegoricus explicatur, ratione ab alijs diuerſa. Duos eſſe in nobis motus. Virtutū diſtributio. Cur Ariſtarchus dictus ſit mantis, id eſt uates. Oratori poetam eſſe finitimum. Poeſin eſſe inſaniam quandam. Furoris species. Caput primum.

POETICAM facultatem, non me fallit à pleriſque acrius conuelli. Nam ſecundo Legum, Athenienſis ille hoſpes apud Platonem multa perturbate, ac ſine ratione commiſcere dicit, ac riſum mouere, Ob idq; Orpheus item ſignificat, poetas in primis delectamenti gratiam uenari. At qui ueteres diligentius euoluerit, omnino diuerſa recognoſcet, ac ſentiet. Certe doctiſſimum quenq; ſic de poetica prodidiſſe animaduerto, ueluti ſit ea prima quædam philoſophia, quæ nobis ab incunabulis quodammodo uitę rationem commonſtret, quid agendum, quid'ue declinandum muſica iocunditate præſcribat: adeo ut nonnulli poſtea dicere minus addubitarint, poetam ſolum eſſe ſapientem; Quo nomine Græcorum nobiliſsimi ab ineunte ætate ſic inſtituebantur, non quia uoluptatem toto impetu captarent, ſed ut optimis ſtatim imbuerentur: quoniam eſſe ſe morum magiſtros muſici profiteantur. Idq; cum Pythagoricis comprobat Ariſtoxenus. Sed & Horatius:

Os tenerum pueri, balbumq; poeta figurat,
Torquet ab obſcœnis iam nunc ſermonibus aurem,
Mox etiam pectus præceptis format amicis.
Aſperitatis & inuidiæ corrector, & iræ: & quæ ſequuntur. Nónne & Homerus literarum parens, ac tropæophoros, anteſignanusq;, cantores σωφρονιστὰς, id eſt caſtigatores quoſdam putat in Clytemneſtræ cuſtodia: ut qui philoſophi ſint, ac ex Muſis omnia ſciant. Id quod pluribus comprobat Athenæus quoq;: quin & ſapientiæ magnitudine etiam uaticinij cenſebantur. Certe in Græcorum doctrina ἀείδειν, id eſt cantare, inflecti uidetur ab α, particula intendendi uim poſſidente, ac ἄδειν, id eſt cognoſcere, ueluti omnium planè ſcientiam ſibi uendicarent poetæ. Quod non inficiabuntur τῶν ἀειβάλλων φωτὸς προφαντικοῦ ἠγνισμένοι, ut Pontici Heracliti utar uerbis: nec ſimplices adeo, ut Enniani poſſint cicutes uideri. Diuinationis argumentum erat in Rhapſodorum manu laurea Apollinis uirga, dum cantarent. Significat & Pindarus quum ait, μαντεύεο μοῖσα. Ennius uerò etiam ſanctos appellauit poetas, quòd quaſi deorum aliquo dono atq; munere cōmendati nobis eſſe uideantur. proinde minus mirum, ſi non alium eſſe poetam, quàm uirum bonum, ſtatuunt prudentiores. Adeo uerò multiplex poetarum eruditio eſt, adeo neceſſaria, ſummis coniuncta emolumentis, ut nec deſint qui ſolutam orationem poetices uideri imitationem, argumentis aſtruere nitantur: ceu poetæ prodierint primum, mox qui metrum ſoluerint, Cadmus, Pherecydes, Hecatęus. quod prima in Homerum commentatione ſcribit Euſtathius. Et quia genus id orationis magnitudinem habet ac ſublimitatem, eſtq; ἱπποχεῖν, id eſt equo uehitur: inde quæ talis non eſt oratio, ex humilitate pedeſtris dicitur, ut quæ ex alto in ſolum ſit delapſa paulatim. Ita ut rhetoricæ eloquutionis, & artis dicendi fons, ſit ipſa poetica, uerum florulentior, ac (ut ſic dicam) picturatior. Sed & ille ipſe Plato tertio Legum, poetarum genus eſſe diuinum ſcribit, & dijs agi. Quo tamen loco Platonici peritiores poetis à philoſopho ſtimulos additos interpretantur ad diuina concinenda. Illud conſtat utique, Sophrona Mimorum poetam tanti à Platone æſtimatum, ut moriens libros eius capiti ſubiectos narretur habuiſſe. Iam illud quale eſt, quod apud eminentiſſimū quenq; poetarum ſubinde

…aina poetarum laus

inde legimus, in regum principumq; ſympoſiis deorum, heroum, & omnino uirorum excellentium, qui lucem nobis ſuis uirtutibus peperere, laudes ſuauiter concini? Nonne præſignis eſt & efficax maxime ad bonam frugem exhortatio? An Iopas ille Virgilianus, quum canit errantem lunam ſoliſq; labores, altiores item ſcientias, phyſicenq; totam carminibus inſertam, non perdocet manifeſte? Proindeq; non eſſe poeticen, uti ſomniauit Epicurus, ὥσπερ ὀλέθριον μύθων δέλεαρ. Quod ſi fabularum inuolucris res profundæ conuelantur, obteguntur q;, & fere ſanctarijs ſecretioribus reconduntur, id ſcire conuenit, eſſe poetices germanum, & ueteribus quoq; illum irroboraſſe pridem confingendi morem: quem Plato adeo comprobauit, ut qui allegorice Platonem non putarit interpretandum, nunquam ſit futurus Platonicus. Quo fit, ut riſu ſonantiore ineptiſſima Eratoſthenis ſententia ſit excipienda, quem non puduit, Poeticen, γραώδη μυθολογίαν, id eſt anile quoddam fabulamentum definire. Neq; enim Ephecticos hic philoſophos imitabor, ut cunctanter quod ſentio proferam, aut quo iure, quaq; iniuria oberrantes toto (quod aiunt) cælo, tuear, Nam & Ponticus Heraclitus, ſi abſit allegória, Homerum plane uiſum iri Salmonea ſcribit, ac Tantalum ἀκόλαστον γλῶσσαν ἔχοντα, αἴσχιστην νόσον. Dignus uero Eratoſthenes, cuius amplexemur doctrinam, cuiq; tanto nomine aſſurgamus, qui ne illud quidem perſpicere quiuit, non poetas modo, ſed & clariſsimas ciuitatum quandoq; fabulis uſas: necnon legum latores multi imperitiorem multitudinem hac ratione ad bonum elicuiſſe deprehenduntur. Iis uero in primis tenerior ætas formanda delineandaq; (ut ſic dicam) uidetur: quoniam animal hoc prouidum & ſagax, rationis compos, quem uocamus hominem, intimo quodam impetu ſcire deſiderat, eſtq; cognitionis auidum, cuius fomentum primum fabula eſt, eo in primis argumento, quod indicta inſcitiaq; alias profert. Sumus autem, ad id nos prouehente naturali quadam ui, nouitatis omnes perauidi, quod prædulcis hæc ſentiatur, & iucunda, nec admiratione careat. Quæ res quàm præpotenter ad diſcendum animos rerum imperitos prolectet, & ueluti heraclius quidam lapis perducat, neminem fere puto quem lateat. Hinc Africano eximie charum fuiſſe Ennium ſcimus, adeo ut marmoratas laudes ſibi cum poeta, cõmunes facile demum pateretur: Sylla etiam malum poetam præmio dignum putauit, quamuis ex præſcripto, ne quid poſtea ſcriberet. Quid quod cum AEtolis qui bellauit Fuluius Martis manubias Muſis dicaſſe, honeſtiſsimum ſibi eſt arbitratus? Adeo inanis eſt Epicureorum aſſultans uelitatio ſtatuentium, Eſſe in poetis ſolidæ utilitaris nihil, ac puerilem modo ſentiri oblectationem. Sed & apud ueteres Romanos paulo impolitiores agreſtioreſq;, dum bellica modo ſapiunt ſpirantq;, nullius prorſum dignationis fuiſſe poeticã, author eſt M. Cato in libro cui titulus Carmen de moribus: Nam, inquit, ſi quis in ea re ſtudebat, aut ad conuiuia ſeſe applicabat, graſſator uocabatur. Quærat hic curioſior aliquis, qua potiſsimum ratione, quæ de dijs & de anima traderentur à prioribus & poetis præcipue myſteria, non fere uelamentis careant: ob idq; ita recondita, ut ad eorum ſcientiam paucorum poſsit peruenire curioſitas: tanquam in Heracliti antro plane obſepta deliteſcant, ne quis, quod dicitur παρὰ πόδας, arbitretur poetica eſſe omnia, quæ nonnunquam ex aſſe incognita iacent. Nimirum eſt hæc naturæ maieſtas, cui nuda apertaq; nimis arcanorum detectio inimicatur. Quæ ſicuti inſcitæ multitudini intellectum ſui mirabiliter ſubduxit, operimenta rerum multarum obijciendo: conſimiliter à ſcientiſsimis, quæ in eius potentia reconduntur, inuolucris figurarum promi in literas concupiuit: quibus arcanorum altitudo poſſet ab uilitate defendi, paucíſsimis modo, interprete ſapientia, ſubtilitatis immenſæ participibus. Deniq; Numenium philoſophum, memoriæ proditum eſt, offenſius numen ſenſiſſe, quod ſua interpretatione ſacra Eleuſina in uulgus dediſſet. Sed de re aperta nimis multa. Quod ſi ſpaciari libeat parte hac, facillimum fuerit oſtendiſſe, ſemina ſcientiarum fere omnium, & diſsidentia inter ſe pugnantiaq; philoſophorum dogmata poeticis numeris comprehenſa. Inoleuit tamen pernicioſa ingenijs ſententia, ut prætexui, nil ſcitius doctiuſq; extra fabulas & Hiberas neſcio quas nænias, à poetis tractari. Id uero ſciolorum culpa inſcitiaq; contingere animaduerto, qui illotis pedibus, Minerua pinguiore, animo ſtupido, & tantarum rerum ſplendore, noctuæ modo caligante, nobile opus ſuis nugamentis contaminant in triuijs. Nam quotus quiſq; eſt, qui Virgilianæ

Aeneidos ſecretiorē ſcopum intelligat? Satis interim ſuperq; eſt male feriatis iſtis, peſſimeq; iſto nomine de re Latina meritis, ut eſt illorum os, ſi pueris ſuis effutiant, Intentio Virgilij hæc eſt, Homerum imitari, Auguſtum laudare à parentibus. O inauſpicata ingenia, & ſupellectilem multo inauſpicatiorem. Nil malim ſcire, quàm in hunc uſum didiciſſe, ut tum ijs nugis uitæ tempus impendam, quæ triuialibus tamen trabali fixæ clauo creduntur, Sed quod dictum eſt olim, Similem habent labra lactucam: aſello carduos comedente: ac ut Hieronymi utar uerbis, Dignum patellæ operculum accedit: tum quod grauius multo eſt, reliquos ad meliora fortaſſis natos in eandem perducam tendiculam. Ego uero, ſi id nunc agam maximè, meusq; (ut aiunt) hic ſit ſtilus, tota facilitate probarim, doctis præcipuè, atq; aurem mordaci lotis aceto, Maroni ſcientiſſimo, & Platonicis myſterijs non leuiter imbuto, non aliud fuiſſe propoſitum, quàm Philoſophi definitionem ſuis uoluminibus facundiſſime, ac aliud agendo explicare. Quando hunc Plato non ferè alium, quàm Dei amatorem intelligit. Eius uerò in libro De philoſophia, eſſe officium ſcribit, diuina optimè, ac quantum ratio patitur, nouiſſe: mox uerò humana etiam non deſtituere, uerum interim diſponere, ac ad prudentiæ examen reuocare. Pars prior theoreticen habet: ſequens uerò practicen. In primis igitur ſapiens diuinam boni naturam, duce ſapientia, contemplationi ſubijcit: mox ad id bonum, uelut ad finem, humanos actus dirigens, hæc gubernat inferiora. Cæterum ipſa hæc diſpenſatio duobus indiget præcipue: alterum eſt, ut nouerimus, qualis'nam ſit hæc humanior natura, quaq; ratione ad bonum queat perduci, & ab malo reuelli: alterum, ut noſtræ ſic contemperentur affectiones, ut ad bonum facile omnia prodeant. Quod morali uirtute conflatur clariſſime, quam uniuerſam uno Iuſtitiæ nomine intelligit Plato. Etenim duos comperies in nobis motus: primos intellige, externo impulſu quopiam coorientes, antequam rationalis anima ad rationis reuocet examen, uel per imaginationem aduertat, petendum ſit, an reclinandum: ſecundos autem accipe, ubi aſſenſum præſtat anima. Quæ igitur hoſce comprimit uirtus ad ſenſum procliues, politica eſt, ac dicitur. Quæ uerò non amputat modo, ſed conuellit radicitus, purgatoria nũcupatur. Demum quæ non hos perdomat ſolum, ſed & primos quoq;, quantum humana patitur ratio, aut tollit, aut contemperat, Animi iam purgati, uirtus appellatur. Ciuſlem uirtutem Plotinus moderationem uocat, et menſuram. Quin & diſpoſitionem potius ad uirtutē, quàm omnino uirtutem. Cogita ergo, primis quinque libris non ferè aliud agi, quàm quo pacto ſapiens ab humanis interim ſequeſtratus animum politicis ac purgatorijs emaculet uirtutibus. Hoc ipſum ſignificat atrox in primo tempeſtas, Didonis conuiuium, in quo rationalis anima obbruteſcens corporeis fomitibus & uitiorum incentiuis rationis luminibus ſeſe ingerentibus, illa pene reſtincta ſui obliuiſcitur, & ad corporea reuoluitur tota. Aeſtuationes hæ ſunt animi ad procinctum tendentis, & ad originem properantis. Quod illa uerba abunde ſignificant:

Per tot diſcrimina rerum
Tendimus in Latium, ſedes ubi fata quietas
Oſtendunt.

Ego Latij nomine, ſtatum purgati animi intelligo, qui defecatus & à mundana aſpergine preſſe pureq; deterſus eſt. Cuius illa ſunt munera præcelſa, ut docuit grauis auctor Plotinus, Sola noſſe diuina, cupiditatum obliuiſci penitus, perturbationes ignorare,

Vt ſi fractus illabatur orbis,
Impauidum feriant ruinæ.

Poſtremò, cum mente diuina ita connecti, ut nulla fiat inde conuulſio. Sextus uerò liber tanquam Virgilianæ doctrinæ theſaurus longe clariſſimus, mortalis naturæ continet rationem, & ſub poetico figmento animi origo declaratur, & qualitas: nec ſine argumento: nam & Plato, dum per ueſtigia ſingula deum inquirit, in animi ſpeciem ſubinde diuertit, Quod in eo, tanquam ſpeculo, diuini uultus imago colluceſcat. Qui ergo deum noſſe cupit, ſeipſum antea nouerit, neceſſe eſt. Liber ergo is Aeneæ ad inferos deſcendentis ſpecie, animam contemplatur in mundi partem hanc, quam inferos & Ditis concaua Platonici putant, delabentem. Cui ſuffragantur carmina illa:

Ibant obſcuri ſola ſub nocte per umbras,
Perq; domos Ditis uacuas, & inania regna.

Veterum

Veterum quippe obſcurior theologia ſpeluncæ nomine mundum intelligi dedit, quod nos ſupra indicauimus, & ſignificat in antri Ithacenſis deſcriptione poetarum maximus: quippe humecta in antris natura, & ut Homerus inquit, ἠεροειδὲς, id eſt obſcura, eorum quæ mundo inſunt hyles ratione typum habet, ac ſymbolum. Nam & inuiſibilium poteſtatum antra indicium habere coniectant, quia ut hæc tenebroſa, ſic & ἀφανὲς τῶν δυνάμεων τὸ ὑπόσταθρον. Animas ſpeluncam ſubire approbant Perſarum ſacra, ut Pythagoreos taceam. Antrum hoc δίθυρον Homerus dicit, id eſt biſore: ſic ut ianuarum altera Borealia reſpectet, Auſtrum altera. Per illam ſit animarum ingreſſus, per hanc aſcenſus: propter duas ſolis portas cancri & capricorni, de quibus alibi nos affatim. Reliqui porro libri philoſophicũ implent officium, quantum ad politicas pertinet uirtutes, quia ſociale animal homo eſt. Tumultuatur tamen etiamnum AEneas, quoniam à purgatorijs uirtutibus ad eas, quæ animi iam purgati dicuntur, commigratio ſtruebatur. Humana uero deſideria, quæ militant aduerſus animam, extrudere uirum hinc conabantur. Hoc enim ſignificant orientia bella. Mox uero iam in Latio confirmatus animus Turnum perimit. Conticeſcere tumultus cogit, humana negligit, totus in deum ſeſe transformat, quod approbat Mercurius. Sed & Plotinus, Anima (inquit) iam purgata ſpecies, ratioq́ꝫ euadit, ac penitus incorporea intellectualisq́ꝫ, ac tota diuina, unde fons effluit pulchritudinis, cognataq́ꝫ omnia talia. Et alibi Plotinus idem, Anima per uirtutem adeo particeps fit dei, ut fallat, deus apparens, ſuſpicionemq́ꝫ inducens, ac totum dei hoc ſit. Propterea nil aliud uates diuinus cenſuit addendum, quia coronis perfectiſsima propoſito clariſſimo iam erat ſeliciter impacta. Hoc qui nõ uident, imperfectum uideri opus, ſubinde inſulſe pronuntiant. Troiæ autem nomine non inſantiam intelligo, quod ſuſpicantur nonnulli, ſed regionem mundi inferiorẽ, propter illud Platonicũ ex Theæteto: Fieri non poteſt, inquit, uti mala extrudantur penitus. Nam eſſe aliquid bono obiectum ſemper, neceſſum omnino eſt. Illis uero apud deum haud eſſe poteſt locus. Quo nomine mortalem obuallant, conſtipantq́ꝫ naturam. Proinde adnitendum, uti hinc illuc primo quoq́ꝫ tempore confugiamus. Fuga uero eſt, ut pro uirili deo euadamus perſimiles. Hoc autem præſtiterit affatim prudentia primum, mox iuſtitia, ſanctitas denique. Ipſa quin hæc interpretatur, ut ſolet, Plotinus: Corporea, inquit, hæc imagines ſunt, ueſtigiaq́ꝫ, & umbræ. Propterea ad illud confugiendum, cuius eſſe hæc noſcitantur ſimulacra. Nam ſi quis noſtra hæc, perinde ac uera, pergat capeſſere: quæ prorſum uelut imagines in aqua, uiſitationem faciũt, idem patietur plane, quod eſt ab mythicis proditum, illi obueniſſe: qui umbram captans, dum ſeſe in aquas merſat, male perijſſe traditur. Quam ob rem inclamare altius licet: Agite, abeamus hinc amici, in patriam confugientes dulcem. Cæterum inſuſurret forſan aliquis, Quæ nam ó Plotine fugiendi ratio? aut qua potiſſimũ uia Circes ueneficia, & Calypſus reclinabimus? An paranda claſſis? aut qua omnino fuga? Corporeo, inquit, uiſu clauſo, alter huius loco aſſumendus: quo præditi ſunt omnes quidem, utuntur tamen pauci. Eſt autem hic intimus animæ oculus, quem rationem dicimus cõtemplatricem. Cuius lumen intellectus eſt animæ proprius, ſicuti intellectus diuinus eſt luminis huius lumen. Bonum denique ipſum lux eſt, ac luminũ pater. Vnde in ſe conuerſa rationalis anima non euadit ſolum luminoſa, ſed plane lumen. Hinc præpotens Saluator, uigilandum monet, ne dormientes deprehendat nos Dominus. Quin perſpicue amplius: Surgite iam hinc, & abeamus. Expergiſci porro non fere aliud cenſendum, quàm agnoſcere, in ſenſibus ſe ſomniare. Hinc liberior exoritur coniectatio, non eſſe cuiuslibet, poeticam attentare doctrinam, quando & Ariſtarchum grammaticum Panætius philoſophus mantin uocabat, hoc eſt uatem, quod uelut uaticinans poeticos protueret ſenſus: ut prætercam eſſe oratori finitimum poetam, numeris tamen aſtrictiorem paulo, uerborum licẽtia liberiorem: at multis ornandi generibus, ut Cicero inquit, ſocium ac pene parem. Quanquam noſtrum id forte parum iuuerit argumẽtum, quod uelut aſtrologiæ ignarus Aratus, ut illi uiſum eſt, & Leontius non inficiatur, non exacte ueritati aſtruens reſpondere, Arato de Aſtris eui gilata, quantum ex Hipparcho licet ac Ptolomæo perdiſcere. Aratus inquam, cultiſſimis uerſibus cęleſtia complectitur, & ſtellas: ſicuti ab agris remotior Colophonius Nicander ruſtica præcepta: ſic & orator de ijs eloquentiſſime pronuntiat, quæ ad tempus

cognorit. Totam porrò poeſin eſſe inſaniam quandam, Platonis produnt oracula, ſed diuinam. Quanquam philoſophos etiamnum quodammodo inſanire, ſcribit in libro Problematum Ariſtoteles. Citra furorem non fieri magnum uirum, inter Democriti placita eſt. Furoris autem diuini nomine intelligit Plato animæ abſtractionem à corpore, ac niſum quendam. Quo ſanè deo plena ad ſuperos trahitur, ac adnititur uehementius. Furoris ſpecies quatuor exiſtimat, poeticũ, myſterialem, uaticum, amatorium affectum. Eſſe uerò à Muſis poeſin, à Dionyſio myſterium, uaticinium ab Apolline, à Venere amorem. Poeticum furorem in Phædro eſſe ſancit, quandam ab Muſis occupationem, quæ lenem ſortita animam & inſuperabilem, excitat, & per cantilenas exagitat, aliamq́ poeſin ad humanum genus inſtruendum. Addit porrò, eum qui citra furorem Muſarum poeticas adeat fores, eſſe inanem, ac eiuſmodi poeſin eſſe nullam: ueluti omnino tanti ea ſit, uti ſine dei propenſiore radio poſſit haudquaquam comparari. Dei autem nomine Apollinem opinantur ſignificari, Muſarum uerò globorum mundi animas. Eſſe quippe Iouem dei, Apollinem animæ mundanæ mentem. Ab Ioue autem Apollinem & Muſas, ab Apolline Muſarum duci chorum: quoniam illa mens ſicuti ab Ioue illuſtratur, ita & mundi animas globorumq́ illuſtrat. Vaticas mentes extimulant Muſæ, rapiuntq́: inſpirati uates ſuos afflant interpretes, ab ijs auditores excitantur. Conſtat nimirum, diuino inſtinctu ab interpretibus, quos & Rhapſodos nũcupant, alienam enarrari poeſim.

Fingendi modum non eſſe unum. Velleris aurei allegoria. Chemia ars, quæ alchimia. In quo damnandos cenſuerit poetas Plato, Qui ne Homero quidem pepercerit. Poetarum laus exquiſita. Refutatio negantium in Marone allegorias. Artem plerunq́ placere, artificem minime. Cap. II

NVnc uerò poſteaquam non parum multa dicta nobis ſunt, quæ artis præclariſſimę laudes habent, ipſa quidem re longè inferiores, pro uiribus tamen excogitatas ad uerum, deſcendendum illuc eſt, ut quia fingendi rationem ferè communem philoſophis & poetis eſſe diximus, diſpiciamus modo, ſit'ne uniformis comminiſcendi modus, an diſſideant potius, longeq́ abeant à poetico inſtituto ſapientiæ ſtudioſi. Vbi id quoque expendendum erit, ecquid Platonis calculo damnetur poeſis: Vel, quod quidam prodere etiã eſt auſus, Homero ne pepercerit. Igitur quo fiat res tota illuſtrior, in claſſicis authoribus illud comperio primum, fingendi formam non eſſe unam, nec ſimplicem. Eſt enim ubi tota res fingitur, nilq́ prorſum argumento ineſt ueri ſubſiſtentis. Eſt uerò ubi ueritas adeſt, ſed figmentis conueſtitur latetq́, quam uocant fabuloſam narrationem, fabulam uerò minime: cuiuſmodi ſunt Heſiodica cærimoniarum ſacra, et Orphei quoq́, quibus de dijs agitur, ac myſtica Pythagoreorum explicantur. Cæterum ipſa hæc narratio fabuloſa, uel honeſto calle incedit, nec ulla turpitudine inficitur: ſed res altas ſtola figmenti contegit, nugas omneis abdicat: Sicyonia nequaquam inducit, & id genus alia reijcit mollia, & decora parum. Quæ pars philoſophicæ grauitati, ac ſacrarum rerum magnitudini congruit ſanè, quanquam & in eandem figmentorum rationem ueniunt leuiora quoq́, ueluti eſt Iaſonis χρυσόμαλλον δέρας, id eſt uelleris aurei pellis. Quo nomine intelligi librum uoluere, ueterum more in pelle conſcriptum, quo auri conficiendi ſcientia contineretur, arte quam χημέαν uocant: cuius libros quum diligenter conquiſiſſet Diocletianus, exuſſit διὰ τὰ νεωτερισθέντα αἰγυπτίοις, πρὸς τὸ μηκέτι πλοῦτον ἐκ τῆς τοιαύτης προσγίνεσθαι τέχνης. Artificium hoc genus, uerbo luxato alchimiam dicunt, uel archimiam, puto quaſi ἀργύρου χημέαν. Sed ad poeticen redeo: Vel ita cõminiſcendo fingendoq́, uera adumbrata refert, ut plurima inſit fœditas, non abſque maieſtatis rerum ſugillatione, quod ſuum eſſe uidetur poeticæ licentiæ, ſed abdicatur ab ſapientiæ ſanctitate, idq́ totum neſcire mauult. Hoc autem eiuſmodi habetur, ſi inter deos adulteria confingas, qualia ſæpe poetarum celeberrimi ſuis inſeruere uoluminibus. Item Cælio patri Saturnum pudenda abſcidiſſe, quem mox eadem impietate regno exegerit Iupiter filius. Habent quidem hæc allegoricos ſenſus profundiores, fatemur. Sed pullatus circulus, in tanta præſertim enarrantium inſcitia, eo quod audit, & ſe intelligere opinatur, afficitur, ac in errores labitur, aut ridet. Quam obrem animæ clariſſimus expiator & medicus Plato, quamuis deorum filios poetas uo

caſſet

caſſet libro ſecundo De republica, nihilominus in eodem poeticam deteſtatur impietatem, turpia de dijs fingentem. Sed recte fecero, ſi uerba Socratis appoſuero: Vincula, inquit, Iunoni à filio indita, proiectionemq; Vulcani à patre, quum is euerberatæ matri opitulaturus accurriſſet, aut deorum pugnas, quotcūq; Homerus ſcripſit, minime in ciuitatem recipere debemus, ſiue per allegoriam dicta hæc ſint, ſiue ſine allegoria. non enim adoleſcens internoſcere iſta poteſt. quæ uero ea ætate accipiuntur, inhærent altius, & difficillime poſt conuelluntur. quare danda opera eſt, ut hæ fabellæ quas primas audient, optime ad uirtutem inſtituantur. Rurſum quia concitatos affectus crebro imitatur poeta, in decimo De republica Socrates idem, eiuſmodi peſtem, iucundam quidem, ſed maxime uenenoſam perdit, ne ipſa nos perdat, quamobrem ne Homero quidem ſuo parcit: imo uero huic uel in primis derogat, ut principe poetarum deiecto, ne cæteros quidem putes ſtare. Quod ſi quis ambigit, adeat eum quem modo aduocauimus librum, ut iam ſciat, maximo riſu explodenda quæ prodidit neſcio quis, poetarum propugnatione ſuſcepta, aſtruens haudquaquam Homerum à Platonica ciuitate reijci. Confirmatur uero quod tradimus non modo Dionis Chryſoſtomi authoritate, ſed & Maximi Tyrij ſermone, hac ipſa de re concinnato, ubi edocet, laude uideri dignum Platonem: ſed ita, ne ſua careat tamen admiratione Poeta nobilis. Nam ſi cui minime ſit opus medico, non inde porro colligas, ridendum uideri Hippocratem. Sed in ijs illud impenſe animaduertendum, nec damnari prorſum à Platone poetas: ſiquidem quantum ubi perturbant, aut turpia fingunt, reijciendos putat, tantundem amplexatur, exoſculatutq;, ſi ad bonam frugem hortentur, laudibus heroum aut deorum hymnis eleganter facundeq; concelebratis. Sic enim eodem libro Socrates ait: Scito, inquit, hymnos in deos & in optimos uiros laudationes duntaxat ex poeſi in ciuitatem admittere oportere. Hinc in Lyſide adeo poetas admiratur, ut eos ſapientiæ patres nuncupet, ac duces. Et in Ione, uti attigimus, carminis excellentis poetam non arte fieri ſcribit, ſed afflatu diuiniore. Imo uero, inquit, Muſa diuino inſtinctu concitat poetas. Conciti poetæ alios furore corripiunt, ut fiat annulorum quodammodo mirus ordo, qualem creditur Magnes efficere. Addit & mox paulo, Nil eſſe aliud poetas, quàm deorum interpretes, dum afflantur furore. Quæ ratio facit, ut ineptiſsimi homines ſæpe ſtupendum effundant poema, imo uero etiam inſani: qualem fuiſſe Homerum legimus, aut Lucretium. Aut etiam rudes, quod in Heſiodo animaduertimus. Porro idem in Phædro ſcribit Plato, non hominum eſſe inuenta præclara poemata, ſed cæleſtia munera. Argumēto illud eſt, quòd nemo, etiam ſi orbem illum doctrinarum obierit accuratiſſime, excellens euaſit poeta, ni cæleſtis ille uigor & concitatio acceſſerit feruentior: ut uera fiat illa aſſertio ex faſtorum ſexto,

Eſt deus in nobis, agitante caleſcimus illo,
  Impetus hic ſacræ ſemina mentis habet.

Diuinitatem poeticā, quam & Democritus aſtruxit, id quoq; ampliſsime comprobat ij. Poetas legitimos, quales credimus Orpheum, Homerū, Virgilium, Pindarū, ſuis libris innumerabilium prope artium, ſcientiarumq; ſemina inſperſiſſe, tanquam plane omnia ſcierint, etiam ſi in ſingulis artibus alioqui uix longa annorum ſerie ſinguli euadere celebres potuerunt. Adde, ne quid ſciens omiſerim, quod in Cratylo ſcrutatus Plato idem qui ſint uerorum nominum doctores, ſophiſtas irridens, poetas cenſet adeundos, nec quoslibet, etiam ex triuio, ſed diuinos. Ceu ab dijs hi plane didicerint nomina rerum uera, apud quos ea demū comperiantur. Nec illud quæſo neglexeris, quod prodit idem Philoſophus, Homeri poeſin allegoricam eſſe, etiam ſicubi ab hiſtoria unguem latum recedere non uidetur, id quod in nominibus per allegoriam concinnatis ſignificatur euidentius. Hoc uero huic parti appinximus gratiſsime, ſiquidem inſigniter nobis arriſit, propter cerui coſos neſcio quos, in literis parum Lynceos: qui, ſicuti audio, noſtram hanc in allegorico Maronis ſenſu curam, tanquam nimiam & inanem, explodendam arbitrantur: quum in Homero idem hoc tantus in doctrina uir conſtituerit. Sed ualeant Libitinæ infeſtiuiores. Nos exequemur reliqua propoſiti, ſi illud non contempſerimus, Natura ſic comparatum, ut operibus afficiamur quandoq;, artifices facile negligamus: uti in unguentis ac purpuris, quando ijs oblectamur plurimum, uiles tamen, ac

contemptibiles ducimus infectores unguentarioſq;. Nec ingenue imbutus quiſpiam Plutarchus inquit, Iouem intuitus Olympicũ, Phidias ut eſſet, expetiuit: aut Argiuam Iunonem, Polycletus. Non item Anacreon, uel Philemon, aut denique Archilochus, etiam ſi eorum poemata iucunditatis habeant plurimum: quare inquit, καὶ διώκειν τὸ βέλτιστον, ἵνα μὴ θεωρῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ τρέφηται τὸ θεωροῦν. Attamen apud Gallos tantæ habentur exiſtimationis poetæ, ut inter conſertas acies, ac uolantia tela, micãteſq; gladios irrumpẽtibus ijs, non amici modo, uerum & hoſtes à pugna confeſtim temperent.

Poetas quo pacto citra noxam legas. Interim quæ dicantur amethyſta: & quid pædagogia. Pædagogiani pueri. Pædiſca: pædiſcium: pæderos. Item de polypo, deq; mãdragora ſcitu digna. Porro cuiuſmodi ſit poetica imitatio: necnon de crepidis Demonidæ claudi. Cap. III

SAtis ſuperq;, opinor, demonſtratum ex ijs quæ diximus, in quibus poetica doctrina uideatur reſpuenda. Rurſumq;, in quibus admitti citra morum noxam poſſit tutiſſime. Et quia non ſum neſcius, iuuenes bonam ætatis partem ſępe lectioni eiuſmodi impendere, quod magna pars ſtudiorum amœnitates quærimus: & inter philoſophica, ea maxime expetimus, quæ minus philoſophiam ſapere uidentur: ſicuti poeta Philoxenus dicere ſolebat, Ex carnibus eas eſſe iucundiores, quæ carnes non eſſent: & ex piſcibus, qui non piſces: quia palatum illi, quàm cor longe eſſet ſenſilius, quemadmodum dictitare ſolitum Catonem accepimus: Operæpretium me facturum arbitratus ſum, ſi iuniores, rerum non admodum peritos identidem ſummonuero, Non in conuiuijs modo decere nos ſeruare compoſitos, & id genus uoluptatibus alijs, ſed impendio magis in audiendi legendiq; allectantibus delinimentis modeſtiam modumq; aſſeruare conſentaneum fuerit. Quid enim ciuitatis portas ſumma cura occluſiſſe profuerit, uel etiam cataractas demiſiſſe, ſi ipſi hoſtem admittere aliqua ſtatuerimus? Itidem quid futurum tandem remur, ſi in reliquis eximiam adhibuerimus continentiam: aurium uero fores uoluptatum agmini perinde ac hoſtili manui patefecerimus? Vetus eſt non in itineribus modo, ſed amplius in lectitandis, quæ priſcis uiris ſunt euigilata, ducatu nos, quem aptiſsime uocent Græci παιδαγωγίαν, indigere. Nam ſunt obiter & pedagogiani pueri Ammiano Marcellino: In pędagogiani, inquit, pueri ſpeciem purpureis opertus tegminibus. Apud Plutarchum in Pompeio, eſt pædagogium, pedagogorum ludus, & (ut ſic dicam) harena. Sed de hoc mox paulo. Pædiſcas uocant Græci ancillas, ſed & proſtitutas: hinc pædiſcium, id eſt παιδισκεῖον, impudicarum locus. Pæderos, eſt unguenti genus, quo Demetrium uti conſueuiſſe linendo faciem, Græci ſcribunt. Solent plerunq; diſcumbẽtes, dum largius ſeſe inuitant, ne forte prouehãtur longius, ita ut nec pes, quod ille ait, nec manus ſatis officio fungantur, adhibere quædam ebrietatem prohibentia, quæ ſignificantius conſignantiusq; dicuntur ab eo quod præſtant, amethyſta. Eiuſmodi quippiam excogitandum item nobis eſt, dum ingenium prolectat poeticum lenocinium. Habendumq; illud in animo ſemper, polypodum capitibus ſicuti ille ait, unum ineſſe bonum, unumq; item malum: nam in cibis præſuauia ſunt, uerũ ſomnos præſtant turbulentos, occurſantibus (ſicuti aiunt) miris rerum imaginibus. Eodem modo de poetis aſſerendum eſt, Inſunt pleraq; iucunda grataq;, & quæ teneriorem animum alant plurimum. Cæterum nec pauciora ſunt quæ obturbent, ac tumultu omnia impleãt, ac externent mẽtem, ni peritus aſsiſtat dux, præcauens ne quid impingamus. Eo quidem grauius, quod quo quis minus ſtupet, ac ſapere plus uidetur, tanto irretitur facilius. Propterea Simonides quærenti, quid ita ex omnibus Theſſalos non deciperet: Indoctiores (inquit) ſunt, quàm ut falli à me poſsint. Et tragœdiam dixit Gorgias eſſe deceptionem, in qua non decepto ſapientior ſit deceptus. In canonicis porro Decretis relatum ſcio, non debere Chriſtianum hominem poetarum lectitare figmenta, quia per oblectamenta fabularum nimis excitetur mens ad libidinum incentiua: non enim thura ſolum offerendo, dæmonibus immolatur, ſed & eorum dicta libentius capiendo. Quam obrem intentiſsima cura ad procinctum tendentibus arbitror expendenda, quæ in hoc ſcriptorum ordine, uel fictionis impietate, uel affectionum, rationis lumen obſcurantium, imitatione deprauata tranſuerſum animum rapere ualeant, decurrendumq; ad philoſophiæ non ignaros: qui anthipharmacũ pro-

pinent

pinent, explicatis per allegorias fabulamentorum uelaminibus, adhibitaq́ præceptorum ſalubritate, quibus uoluptatum adlubentia quodam uelut ſufflamine reprimatur, atq; item deferueſcat perturbationum impetus, qui lectione tanquam exemplo propoſito, plerunque concitatior ingerit ſeſe rationi, & illa exculcata latius affectat dominari. Quo fit, ut ridendos cenſeam, qui à philoſopho uitandos putant poetas. Id præcipiendum fuerat potius, ut in poemate philoſopharemur. Nam ueluti mandragorā produnt rerum periti, uitibus adnatam trāſmittere in illas poteſtatem ſomnificam, ut uinum ex iis bibentes facilius procliuiusq; in ſoporem collabantur, Nam & mandragoram potu hauſtam inſequitur caros, inquit Paulus, & cataphorica affectio præualida: ſic & poeticis commentis permixta philoſophia tum lenem tum gratam amabilemq́ efficit diſciplinam. Nam ſi his quæ abſurde finguntur, aſſenſum præſtiteris, tanquā ueris: ibi uero in præceps peſsimo pede nulla tardatus ſapientiæ ſuffrenatione prorſum fereris. Quod ſi memor fueris poeſin in mentiendo eſſe goetiam quandam, & machinamentum Lynce magis uarium, nil graue patieris omnino, aut credes temere. Porro quum audis, poeticam eſſe artem imitatricem, & ſicuti picturam loquentem: nam picturam eſſe poeſin dicimus tacentem: id nunquam dederis obliuioni, Rem non laudari, cuius fiat imitatio: ut ſi exprimatur graphice Medeæ facinus perimentis filios, aut Oreſtis paricidium, & id genus apud poetas non pauca. Verum artificium parere admirationē, quo expreſſio congruenter uidetur pertractata adumbrandis informandisq́ rerum imaginibus. Nam & eodem fere modo lacertam aut ſimiam commode ad ueritatem pictam laudamus, non utiq; ex pulchritudine, quam eſſe nullam in eiuſmodi animalibus ſcimus, ſed ob ſimilitudinē. Sic & ſuis uocem auerſamur, at ſi quis imitetur apte, lætamur, applaudimusq́. Imitationes poſtremo hæ, in quibus multa proferūtur non tanquam honeſta, ſed ut ſubiectis apta perſonis, propterea ſunt plerunque ueluti Demonidæ pædotribæ claudicantis crepidæ, quas quum furto amiſiſſet, imprecabatur extente, ut furis pedibus maxime congruerent. ἂν φησιν ἐφαρμόσειαν τοῖς τοῦ κλέπτου ποσίν. Erant uero hæ non rectæ, nec accōmodæ: illi tamen pro pedum deprauatorū ratione in primis aptæ. Præterea etiā ſi poeta effundit pleraq; ſumma laude digna, non tamen quicquid in poemate legimus, admiratione debemus excipere, alioqui impura uanaq; comprobare uidebimur. Neq; enim Platonis gibbum amplexamur, aut Ariſtotelis balbutiem. Credamus ergo eſſe inibi aliquid, in quo auditor uel lector citra damnum aliud agat.

An poeta naſcatur, orator fiat, ſicuti receptum uulgo eſt. Neminem unum poſſe in multis excellere. Poetices origo. Fabij lectio reſtituitur. Poetarum genera. Quid monodia. Monodica grammaticis quæ ſint. Poemata pro filiis. Noſocomi. Gerotrophi. De Lucano obiter. Maronis laus. Poeta unde dicatur. Vergilius dicatur, an Virgilius. Cap. IIII

SAEpe & anxie quæſitum inter doctiores ſcio, naturæ adminiculo clarior poeta fieret, an doctrinæ beneficio, accedente mox aſſidua & pertinaci ſcribendi conſuetudine. Vulgo certe iactatur, Naſci poetam, oratorem fieri. Nos uero non ſolicitius, quàm fortaſſis par fuerit, quæ ultro citroq; argumententur ingenioſi, indagabimus. Horatij ſententiam ex Arte poetica, & quorundam præterea paucorum, quia uni tantum teſti nec Catoni creditur, ſatis habuimus appoſuiſſe: primus ergo ſic,

Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. Ego, nec ſtudium ſine diuite uena,
Nec rude quid proſit uideo ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res, & coniurat amice.

Iam Ciceronis authoritatē nec differamus, qui pro Archia poeta ſic ſcriptum reliquit, Etiam illud adiungo, ſæpius ad laudem atq; uirtutem naturam ſine doctrina, quàm ſine natura ualuiſſe doctrinam. Atq; idem contendo, quum ad naturam eximiam atq; illuſtrem acceſſerit ratio quædam, confirmatioq́ doctrinæ, tum illud neſcio quod præclarum ac ſingulare ſolere exiſtere. Paulo infra etiam ſic: Atqui ſic à ſummis hominibus liberaliſſimisq́ accepimus, cæterarū rerum ſtudia & doctrina & præceptis & arte conſtare: Poetā natura ipſa ualere, & mentis uiribus excitari, & quaſi diuino quodam ſpi-

rituaſſlari. Architectum ingenioſum exigit Vitruuius, & ad diſciplinam docilē. Neq;
enim ingenium ſine diſciplina, aut diſciplina ſine ingenio perfectum artificem efficere
poteſt. Apud Ciceronem in primo De oratore Craſſus: Sic igitur (inquit) ſentio, Natu
ram primum, atq; ingenium ad dicendū uim afferre maximam. Iactata tamen quæſtio
eſt in pluribus, iactata & in medicina. Cæterum ſi in poeta par eſſe momentū ſtudij, &
naturæ contenderimus, unde nam fieri aſtruemus, ut carminis Venus tam paucis con-
tingat? Imo & indoctis plerunq;, tantumq; non elementarijs. Vel cur M. Tullium ua-
ſtiſsima eloquētiæ flumina deſtituerint in poetica, ſicuti multis fere placuiſſe uideo. Ni-
mirum in naturæ maieſtate recondita hæc ſunt. Nam quod in Cicerone mirari non
deſinimus, imo uero ab riſu ſæpe non defendimus, publicum id eſſe infelicitatis genus,
exactius introſpicientes agnoſcemus: quando ingenia præcelſa, & omnium, ut ſic dixe
rim, capacia in uno tantum opere gloriam uix indipiſci potuere. Expende Maronis fe-
licitatem in ſoluta oratione, ridebis. Qualem putas in orationibus Thucydidem? Eius
eloquentiam multi admirantur: & recte id quidem: ſed ad eum oratorem, quem quæri-
mus (inquit Cicero) nihil. Orationes quas interpoſuit, multæ enim ſunt, ſoleo utique
laudare: imitari neq; poſſim, ſi uelim: nec uelim fortaſſe, ſi poſsim. Iam in ſapientiæ ſtu
dio quantus eſt Plato? At eius apologia pro Socrate nec patrono magnopere digna eſt
nec reo. Ita eſt, magnum quiddam & uarium eloquentia eſt: nec adhuc, ut Senecæ uer-
bis utar, ulli ſe ita indulſit, ut tota contingeret: abunde felix, & præclare actum cum eo
uideri poteſt, cui portio contigit honeſta. Nec id putaris in hoc tanrum genere ab natu-
ra datum, ſtatutumq;. Comœdia Pyladem habet eximie clarum, Bathyllum tragœdia.
muta uices, neutrum noueris. Perſpectum id, obſeruatumq; & in corporis robore: ſiqui
dem legimus quoſdam corpore quidem ueſcos fuiſſe, ſed uiribus eximijs. Tritanum
Varro prodit, itemq; eius filium, & rectos & tranſuerſos cancellatim toto corpore ha-
buiſſe neruos, uirium elatione prodigioſa. Leontiſcus ex Sicilia Meſenius, ex argumen
to Acrocherſites cognominatus, ſummis aduerſarium manibus corripiebat, confra-
ctumq; non prius dimittebat, quàm deficientem ſentiret. Iam inter pyctas illi compar
non reperitur, Alius carpenta manu comprehenſa retinet, obnixius etiam ſi contra ni-
tantur iumenta. Ille pondera immenſa pedibus, manibus, humeris contra ſcalas fert.
Age, bruta excute, hoc ipſum recognoris. Parua enim magnis, ut M. Tullius inquit, ſæ-
pe rectiſsime conferuntur. Equos quantumuis celeres ac præſtantes ſint, putas ne om-
nes curriculis accommodos? Ex canibus alios nouimus uenaticos, nec tamen uſque-
quaq;: alius apro, ceruo aptior alius: ille lucernarius, hic moloſsicus. Attendenda uero
parte iſta uehementer Origenis dogmata primo Contra Celſum libro, & περὶ ἀρχῶν
tertio, Eſſe ſpiritales quaſdam energias, id eſt uirtutes latentes, quos dæmonas uel deos
ſecundos nuncupent Academici, qui ſint uelut magiſtri. Siquidem id agere, quod pro-
arbitrij ſui poteſtate ſibi delegerint, unde profluat inter homines ſapientiæ diuerſitas.
Quippe eſſe energiam quæ poeticam inſpiret, item quæ geometriam, ac deinceps diſci-
plinas alias. Proinde uulgatum inter Græcos, iactatumq;, Poeſin citra inſaniam nō con-
tingere, ac afflatum quendam, quo diuinaculos ferme corripi etiamnum animaduer-
tamus. Quin pueros, magica diſciplina dæmonibus aſcitis, poemata præcinere ſtupen-
da. Sed & hinc forſan Muſarum ratio prorepſit, etiam Platonicis approbata, & Augu-
ſtino quandoq;: at Retractationum primo poſtea ſpreta, reprehenſaq;. Ptolemæi uero
ſententia eſt in Centum enuntiatorum libro, Animam quæ ſit cognitioni apta, ueri plus
aſſequuturam, quàm qui extra modum ſtudijs inuigilarit. Ea uero cenſetur, quæ à ſtel-
lis concitatur, & inſita ſupellectile inſtructa in procinctum pergit. Calliopes inuentum
eſſe poeſin, ſcribit Ioannes Grammaticus: nam & Clio hiſtoriam comperiſſe traditur,
plantandi artem Thalia, tibias Euterpe, cantum Melpomene, choream Terpſichore,
nuptialia Erato & ſaltationem, agricolationem Polymnia, aſtrologiam Vrania. Quo
argumento & nunc inuentis claros dicimus Muſicos, mulieres autem Muſas quoque.
Tametſi uocatur Muſa, non naturalis, & per ſe acquiſita cognitio, ſed ex inſtitutione
comparata. Cæterum ijs omiſsis, redeo ad poetas, de quorum origine magnā eſſe quæ-
ſtionem aduerto. Ante Troianum bellum uiguiſſe quoſdam, hiſtorica fides abunde te-
ſtatur. Celeberrimus è Græcorum authoribus Pauſanias, Olena quendam poetam pri-
mum

mum agnoſcere uidetur. Carmen tamen heroicum Pythio Apollini deberi, Plinius author eſt. Quod ipſum nec Pauſanias tacuit, & Plutarchus in Moralibus obſeruauit, nec prætermiſit Euſtathius, Phemonoen primam id genus ceciniſſe prodens, quod per exochen dicatur epos, uel quod ἕπονται τὰ πράγματα τοῖς χρησμοῖς, id eſt quod reſponſa res conſequantur. At Fabius: Poema, inquit, nemo dubitarit perito quodam initio fuſum, & aurium menſura, & ſimiliter decurrētium ſpatiorum obſeruatione eſſe generatum, mox in eo repertos pedes. Verum, ut quod ſentio, quodq́ obſeruatum mihi eſt, non dem in latebras, aut recondam in arcanis, quod bibliotaphi faciunt, ſed id totū publicam materiam pergam facere, lego apud Quintilianum, Imperito quodam initio fuſum, ex Ariſtotelis doctrina: qui ubi poeſin ex imitatione natam primum oſtendit, quoniam imitandi ſtudium ſit ab ineunte ætate homini innatum, & eo ab brutis differat, mox ſubdit, Ad metrum natura procliues maxime, paulatim poeſin produxiſſe, ac genuiſſe ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων. Quod mihi non aliud profecto ſonat, quàm ex rudi principio. Ex hac uero imitandi ratione, unde poeſis ortum ducit, diuulſa, diſparataq́ ars eſt, ac abijt quodammodo in membra plura. Nam pro cuiuſq; natura & moribus imitandi ſtudiū proferebatur. Honeſtiores enim pulchras honeſtasq́; actiones ſibi imitandas proponebant: tenuiores autem humilioresq́ uiles itidem & ignobiles, & primo quidem uituperationem complexi, ſicuti hymnos alij & laudes cōcinnarunt. Ialemum nanq; & Hymenæum tradit Ioannes Grammaticus, creditos Clius filios, id eſt hiſtoricæ cognitionis, quoniam flebiles cantus alter excogitarit, epithalamios autem & iambicos Hymenæus. Poetarum itaq; quoſdam inuenio Monodos nuncupari, hoc eſt μονῳδούς. alios uero Lyricos, qui & Melici nuncupantur, quod alibi probauimus: ſicut epicum Cicero Ennium uocauit, id eſt heroicum, ut Diomedes probat, de quo genere mox. Aliquos comicos, quidam tragici uocātur: aut alio modo alij. Sunt qui excellentiæ quadam proprietate, nullo utiq; peculiari inſigniātur nomine, uerum communi appellantur Poetæ. Et Lyricorum quidem indicium, quo ab reliquis ſecernuntur, & dicitur à Græcis γνώρισμα, id eſt præcipuum, quod ad lyram eorum concinuntur carmina, ut Pindari nouem Lyricorum principis. Conſtabat ijs cyclicus chorus hominibus quinquaginta, quod Lycophronis interpres ſcribit, ijs item taurus fuit præmium. Monodorum uero peculiare eſt, ſub una tantum perſona argumentū explicare quodlibet, quod illi dicitur μονοπροσώπως ἀφηγεῖσθαι. Proprij tamen horum epitaphij cenſentur cantus. Eſt enim monodia cantus lugubris: nam in tragœdia omnes è ſcena cantus, luctus ſunt: ſed monodia dicitur, quando unus aliquis ab ſcena cantum profert, & non chorus ſimul. Monodicum uero poema eſt, cuiuſmodi in Alexandra concinnauit Lycophron. Sunt & ſua grammaticis monodica, quo quidem uocabulo ſolitaria fere intelligunt nomina inflexus ratione, cuiuſmodi far, quod in obliquis ſolum R geminat: item cor, in genitiuo ſolum cordis faciens, D recepto: ſic & S geminato, as aſſis. Epigrammatographi, ſeu anathematici ſtatuis, aut id genus alijs templo dicatis, epigrammata aſcribunt: quod in phiala Homerus fecit. In hoc genere Simonides inclaruit antiquior, cuius commeminit Herodotus. Iunior Alcæus, Veſpaſiani tempeſtate, ac Titi. Athenienſis Proclus, Palladas, Agathias, innumeri alij. Aſmatographi, & ᾠδοί, ad barbiton uel citharam, aut muſicum organum aliud cantica cōſcribunt, cuiuſmodi fuere (ut Phalerius prodit Demetrius) Automedes, Demodocus & Lares Corcyræi, ac Ithacenſis Phemius. Epithalamiographi rationē habent manifeſtam. Claruit inter eos Pharſalius Agameſtor. Sed & Heſiodus epithalamium cecinit Peleo & Thetidi:

Τρισμάκαρ αἰακίδη, καὶ τετράκις ὄλβιε πηλεῦ,
ὃς τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Comicorum riſus eſt proprius cum choris & perſonis, ſed apud Græcos tātum: ut apud Ariſtophanem, Eupolin, Pherecratem. Tragicis familiaris eſt miſeria & calamitas, ſicuti AEſchilo, Sophocli, Euripidi. Eos uero qui peculiarius inſignitiusq́; Poetæ uocitantur, quatuor in primis cognobiles faciunt: metrum heroicum, fabula allegorica, hiſtoria, dictio cum dignitate ac heroica, metro in primis accommoda, non extrita, nec depreſſa. Hinc epos dictum carmen id genus, tametſi uocatur eo nomine ἔμμετρος λόγος proprie. Epica digne omnium primus ſcripſit Liuius, qui decem & octo libris Roma-

norum res geſtas perſcripſit. Inter hæc ſciendum tamen, & repetendum ſubinde, propter quæſtionem de Lucano uulgatam, uiro utiq; cum pleriſq; dicendi honeſtamentis erudito concitatoq́;, ac νεοθηλικότροφον, id eſt iuueniliter ſubinde exultanti, & quodam uelut ferrumine fucatiori, id poetarum genus uere germaneq́;, ſicuti Ioannes Grammaticus ſcribit, & Ariſtotelis ac Plutarchi in Homeri laudibus authoritate comprobatur, fabula internoſcitur allegorica. Hoc enim eſt horum χαρακτήρισμα, id eſt informatio: nam & character, Latine dicitur forma. Cuiuſmodi Homerum apud Græcos recognoſcimus, in noſtris literis Maronẽ ueneramur, colimus, in oculis geſtamus, ex æquo fere cum Homero ſuo ſtantem. Tantũ debet Latina res Mantuano cælo, ſub quo eloquentiæ ſpecimen longe clariſsimum & natum & parte quadam educatum eſt. Et quo uno poſt illa M. Tullij fulmina longe lateq; coruſcantia, aduerſus Græcæ gentis fremitum, nimio plus ſæpe inſonantem, coorimur, obſiſtimusq́;. Poetæ uero nomen inde propagatum ſcribit Euſtathius, quod ποιεῖν ſignet, ἐμμέτρως cantare uel ſcribere. Virgilij meminit idem Euſtathius, in nauium catalogo apud Homerũ, ſed Vergilium inibi ſcriptum comperi. Ethnicographus Virgiliũ maluit, ſicuti & in Græcis plerunq; epigrammatis. Nam & Collectaneorum ſecundo, apud Græcos item in ruſticis præceptis ſic comperi adnotatum: Βιργίλιος inquit, quiſquis author fuit, ſemina nitro cõſperſa laudat, & aqua inſuper. In fragmentis Cæcilij Minutiani Apuleij, ueteris grammatici adnotatum comperi: Virgilium ab uirgis eſſe cognominatum, inter quas ſit natus: propterea primam habere I, non E. cui ſuffragetur illud Calui,

Et uates cui uirga dedit memorabile nomen
Laurea.

Huic ſententiæ Priſcianus item calculum adijcit. Fatetur tamen idem Apuleius, in alijs Vergilium ab uergilijs inflecti. Antheas Lindius poeſin ex compoſitis nominibus excogitaſſe dicitur primus, qua poſtea Aſopodorus Phliaſius ſit uſus. Poetam poſtremo animus ab omni cura uacuus excitat mirifice, nec ſine enthuſiaſmo & alacritate quadam. Poemata pro filijs etiam Græci accipiunt quandoque, quos item Noſocomos uocant, & Gerotrophos.

Quæ hymnorũ ſint traditæ ſpecies. Hyporchema. Proſodia. Cur Bacchus Dithyrambus. Dithyrambici poetæ. Cyclicus. Encyclia. Hymnos dici etiã ſoluta oratione. Epæni, & enconij diſcrimina. Periautologia quid. Picam eſſe Baccho ſacram. Thriambus unde. Cap. V

INter ea quæ docte pieq; ſolent à poetis tractari, & eſſe faciẽda præcipit Plato, hymnos ſæpe legimus, tum ab Homero & Orpheo, tum ab alijs mirifice concinnatos. Vnde & hymnologi uocantur Firmico: nam hymnodici alij ſunt. Quoniam uero non aliud hymnus eſt, quàm dei cuiuſpiam laus: ſicuti rhetor definit Menander, etiam ſi apud poetas pro cantu modo dici hymnũ cõperias, ex quo & hymnopoli uocantᷣ, qui & acedopoli, Dũ ſcrutarer, ecquid ſcite docteq; ſuper his mandatum literis foret, quod haſce lectiones noſtras antiquas faceret locupletiores, in Græcorum penu, quod eſſe opulentius ſolet, & omnifariã rebus inſtructiſsimum, hæc ſunt comperta mihi. Cantus diuinis accommodatos laudibus dici quidem uniuerſim pæanas & hymnos, priuatim uero non unam eſſe eius rei nomenclaturam. Siquidem Dianæ hymnus dicitur hypingos: Apollinis hyporchema, uel pæan, qui maxime concinebatur, ut peſtis latius graſſantis reprimeretur uis. Vnde etiam factum nomen etymologici argumentantur, ὅτι κατέπαυε τὸν λοιμόν, quia ſedet peſtem: quanquam & eadem ratione Apollo item dicatur Pęan, ſiue à feriendo quoque, quod παίειν dicitur, Veſtalibus ita indigitantibus, Apollo Medice, Apollo Pæan. Dianæ uerò & Apollinis hymnus, proſodia nũcupatur, Dionyſii Dithyrambus. Sed & ipſe Dionyſius Dithyrambus uocatur, ueluti Lythirambus, ut eſt apud Pindarum, quod Iupiter illum aſſuiſſet femori, ac mox eo in lucem prodituro, inclamaſſet λῦθι ῥάμμα, λῦθι ῥάμμα. quod perinde eſt ac ſi dicas, Solue ſuturam, ſolue ſuturam. Vel quod ſecreta promens os dithyron faciat: nam eidem loquacitatis ratione cittam, id eſt picam eſſe ſacram prodidere, ac baſarrheum dicunt, ἀπὸ τοῦ βάζειν. Et inde poetæ Dithyrambici nuncupati, quibus quum frequentiſsimi eſſet moris ita exordiri, ἀμφί μοι ἄναξ, inde Amphianactes facetiſsime dici cœpere, quin & ἀμφιανακτίζειν pro eo quod eſt προοιμιά-

ζεσθαι

ζειϑαι, uſurparunt multi. Pericletus uerò Lesbius dictionem dithyrambicam cecinisſe fertur primus. At Mileſius Melampides dithyramborum libros ſcripſit plures. Ex ueteribus nonnulli ita de dithyrambis exiſtimarunt, ut qui muſicam corrumperent. proinde Callimachus de ijs, νόϑοι δ᾽ ἤνϑησαν ἀοιδοί. id eſt, ſpurij floruerunt poetæ. Ipſorum peculiare fuit, uerbis uti compoſitis καὶ πολυπλόκοις, id eſt nodoſis implicitisq;, ſed & tumentibus: unde dithyrambicus intellectus de obſcuro dicitur, nec cuiuis peruio. Dithyrambicos dici quandoq; inueni cycliodidaſcalos, quoniam encyclia docerant. Appellantur uerò ſic interdum quæ hypotheſin habent eandem. Dithyrambum item cyclicum nonnulli interpretantur chorum. Quem dixerit Pindarus βοηλάτην, id eſt boelatem, quod uincenti præmium foret bos, uel quia cum clamore perficeretur, ἀπὸ τῆς βοῆς. In Naxo primitus compertum, cecinit alicubi idem Pindarus: at dithyrambum primò, apud Thebas: in Olympijs etiam Corinthi, Arione Methymnæo ſtatuente initio, mox & Laſſo Hermioneo. Thriambum credunt dici ab ϑροεῖν καὶ ἰαμβίζειν. quo nomine in bellicis triumphis cauillantes inconditis iocis & anapæſtis plurimũ utuntur. Ab Arione primum eſſe concinnatum nominatumq; dithyrambum Corinthi, hiſtoria prima author Herodotus eſt. Sed ad hymnos redeo. Cereris hymnum uocant Iulum. Linus uerò & Litierſes, agreſtium ſunt cantilenæ. Venerios hymnos inuenio appellari eroticos, tanquam amatorios dicas. Nam eſt & ſuus uinolentorum hymnus, cuius Ariſtophanes commeminit in Ranis, diciturq; cræpalocomos, quia cræpalen uocant uinolentiæ tremorem. Comon uerò comeſſationem, ſiue ebrietatis & intemperantiæ feſtum. Porrò hymnorum inuenire eſt amplius intuenti ſpecies multiplices uariasq;. Alij quippe cletici dicuntur, apopemptici alij, aut phyſici, mythici, genealogici, ficti, euctici, apeuctici: quidam uerò mixti. Cletici uerò appellantur, qui deorum habent aduocationes: cuiuſmodi plures apud Sappho comperias, & Anacreontem. Productiores hi aliquanto, uberiusq; apud poetas fuſi, quàm oratione ſoluta. Apopemptici peregrinationem dei alicuius complectuntur, ut apud Bacchilidem. Cleticis ſubaduerſi ſunt hi, quoniam emittunt: illi uerò inuitant. Poetis quoq; familiares tantum apopemptici, quibus argumentum ſuggerit locus, è quo migratur, & rurſum qui petitur. Phyſici habentur, qui Iouis, aut Apollinis, aut cuiuſuis naturam explicant, ueluti ſi ab ſole non eſſe diuerſum Apollinem ratiocinemur, quæq; ſit eius ſyderis uia ediſſeramus. Propterea ſi phyſiologicos item dixeris, non multũ aberraris. Eiuſmodi reperias apud Parmenidem & Orpheum, & in primis Empedoclem. Vſus eſt Plato etiam in Phædro. Mythici, ut nomine apparet, fabulis conſtant, & per tenuem progrediuntur allegoriam. Genealogicos cum mythicis eoſdem putauere quidam, diſcernuntur tamen interſtitio certo. In genealogicis parentes recenſentur, ueluti ſi Latonæ filium dicas Apollinem. Peplaſmeni, ſiue ficti, quando confingimus deum aut deorum uel dæmonum prolem, quemadmodum Aurium dæmona Simonides uocauit: alij Ocnum, & quidam alium quempiam: & apud Platonem Porus & Penia: item Amor, nunc ante terram progenitus, nunc Veneris filius. Rurſum Pauſanias medicæ arti præſidere amoris uim prædicat. Item Ariſtophanes conducere in unum ſemifacta corpora. Euctici uotum habent, & preces. Sicut reiicientis deprecationem, qui uocantur Apeuctici. Sed duo hi poſtremi aliis ferè adglutinãtur. Nam qui unum aliquem ex diis collaudarit, mox decurrit ad preces. Exempla paſsim ſuppetunt ex poetis. Sed & apud Platonem, O amice Pam: & quæ leguntur in Phædro. Sed ſcitetur fortè ex me aliquis, Sint ne hæc conceſſa poetis ſolum, an ne reiiciantur quidem ab hoc genere laudis proſę orationis conditores? Verum qui Platonis non ſciendi modo, ſed dicendi etiam magiſtri eminẽtiſsimi ſacraria quandoq; adierit, illum comperiet, tum in Sympoſio, tum in Phædro his uſum omnibus. Hactenus de hymnis. Quos quia laudes deorũ cõplecti diximus, adiiciamus auctarii loco id quoq;, laudem hominis in Gręcorum doctrina dici quandoq; epænon, aliàs encomion: ſed diſparantur à nonnullis hæc, ut in artibus docuit Menander. ſiquidem epænon uocitari aiunt teſtimonium, de aliquo ab ſingulari uirtute, ueluti quum Ariſtidem Iuſti cognomento decoramus, Encomion uerò ex uirtutibus cõpingitur omnibus. In hoc per omnia excurrimus, genus commemorantes, necnon educationem, geſta, & id genus alia. Nonnulli ſic diſcreuiſſe malunt, ut dicatur epænos, ubi quem ita laudamus, ut iu-

u dicio

dicio conſenſuq́ noſtro laudandum cenſemus. Encomion uerò laudem habet, ſed non utiq; aſſenſum animi uerum: ueluti ſi ollam laudes: uel ut Lucianus, muſcam: aut calculos, ut Polycrates: non quia hæc admireris, ſed ingenij uegetandi exercendiq́ gratia. Quidam ita finierunt, Epænon eſſe orationem uirtutis magnitudinem explicantem, encomion uerò geſta præclara illuſtrare. Encomion, id eſt ἐγκώμιον dici interpretantur, παρὰ τὸ ᾄδεσθαι ἐν τοῖς κώμοις καὶ συμποσίοις, quod in conuiuijs concineretur, & Bacchanalibus, comeſſationibusq́, quas dicunt Comos. uel, διὰ τὸ ἐν ταῖς κώμαις ᾄδεσθαι, id eſt quia in uicis caneretur: quod tunc uicatim habitaretur Græcia. Periautologiam uerò ſtatuunt uocari, ubi quis ſeipſum laudat: ut eſt illud Achillis apud Homerum, οὐχ ὁρᾷς, οἷος ἐγὼ καλός τε μέγας τε. Nónne uides quàm pulcher ego, & quàm magnus? Sed & Maro noſter, Sum pius Aeneas fama ſuper æthera notus.

Quia uerò multa hactenus dicta de poetis nobis, erat animus impingere capiti huic quiddam ex Dionyſio olim obſeruatum. Sed ſecreuiſſe præſtiterit, ne planè fiat apologus Alcini, ut eſt apud Pollucem. Et qui ſubinde iter iungunt, ſerius quidem aliquanto, ſed magis uegeti diuertunt.

Cuiuſmodi ſit in poemate uitium quod dicatur logoidia, id eſt λογοείδεια. Item qui ſint etiã in Latinis literis logi. Interibi orationis genera duo. Nec nõ quid logopœus, logion, uel logia, logiſterium, logiſtoricus. Oraculorũ uocabula. Gellij locus expenditur. Megabyzi. Logographi bis. Numerarij. Alogia. Alogiſtia. Logiſteria menſa. Logodædali. Logarium. Tabularij Diribitoriũ. Diribitores. Pædagogia. Pædagium. Logades. Logij. Item obiter quid abacus, & abaculus. Poetam nõ dici niſi ſummum. Epiphyllides quid. Epiphyllocarpi. Rhyades quid. Cap. VI

DIonyſius Halicarnaſſeus nõ hiſtoricus modo præclarus, ſed eorum quoque, quæ ad dicendi rationem ſpectant, obſeruator nõ incurioſus, quum præcepta conderet, quibus metrica oratio compar ſolutæ euaderet, poſtmodum ſic infert: Nec uerò ſuſpicetur aliquis, ignoraſſe me, uitium quoddam in poemate nuncupari logoidiam. Neq; me ita rudem putet, uel imperitum, ut quod tranſuerſo ungue ſit diſſecãdum, inter uirtutes poetarũ aut orationis cenſeam cõnumerandum. Audiat autem, quo pacto digna ab indignis arbitrer ſeiungenda. Orationum ſpecies duas nouiſſe uideor: loquacem unam, & prorſum nulli rei: alteram uerò politicam, ſiue ciuilem, quæ multiplici cultu ſplendida eſt, & artificioſa maximè. Quemcunque igitur ex poetis prius illud genus expreſſiſſe aduerto, ridiculum iudico. At qui, quod poſterius, hic mihi & ſtudio & æmulatione dignus uidetur. Hactenus Dionyſius. Ex quibus perſpicuum fermè arbitror dici logoidiam, non tam ubi uerſus ſoluta ferè oratio uidetur, quàm quum futilem nugacemq́ imitatur. Quod eo procliuius adnotatum uolui, quia & in noſtris authoribus, & apud Ciceronem in primis, logos inuenio poſitos pro ridiculis cõtemnendisq́ dictis. Nam in quadam oratione ſic ſcriptum ab eo legimus: Ego te certè ſcio omnes logos, qui in ludis dicti ſunt, animaduertiſſe. Logopœos utique uocant Græci, qui falſa comminiſcuntur, & inuulganr. Hinc in Nicia Plutarchus, tonſorem ſcribit ad rotam alligatum, uelut λογοποιὸν, quod Sicilienſem cladem temere magiſtratibus obnunciare auſus foret, ab peregrino in tonſtrina exceptam. Contrà megabyzij logi, intelliguntur magni & elati: de Perſarum rege mutuata dicendi formula. Sunt qui Barbaros interpretentur. Duces quoq; regis Perſici, Megabyzi nuncupantur. λογοποίημα certe confictum de re aliqua ſermonem dici comperio. In Hepheſtionis enchiridio lectum eſt logaœdica, id eſt λογαοιδικά, nuncupari dactylica quædam, quæ in regionibus quidem alijs dactylos habeant, poſtremam uerò ſyzygiam trochaicam. Logia, neutro genere, uocant oracula quæ ſoluta æduntur oratione: nam quæ metrum habent, χρησμοὶ dicuntur. Logiam uerò in Epiſtolæ ad Corinthios interpretatione Chryſoſtomus conuentum uel cõgregationem expoſuit. Quod ſi logion ſcribatur per ε diphthongum, id eſt λογεῖον, ex Græca ratione, qua nomina in ειον producta à uerbis in ω, circunflectuntur in penultima, & diphthongum recipiunt: locum ſignat in orcheſtra, aut orcheſtram ipſam, in quam comicus induceretur chorus, quanquam eſt crateris item ſpecies, logion. Quin & eodem nomine dicaſterium intelligunt, hoc eſt iudiciale.

forum

forum. In ſanctis literis logion inter ſacerdotalia ornamenta, rationale interpretantur. Logiſtas Ariſtophanis interpres pro ijs accipit, quos prius agoranomos dicere, moris erat. At hi nō alij ſunt, quàm ædiles. Putant alij logiſtas fuiſſe decem numero, forte lectos, qui Athenis expenderent, quæ in magiſtratu quiſque geſſiſſet: cuiuſmodi nunc ſyndicos uocamus. Logiſterium uerò locus erat, ubi cōſiderent hi, ut Pollux etiam ſcribit. Nam ſupputandi peritiam, logiſticen Plato uocauit: ſimplex uulgus abacum dicit, puto, quia calculis uterentur in diſpunctione ac numerorum ſupputatione ueteres, quos Plinius uocari abaculos prodidit. Logiſtoricum dici Varronem, obſeruauimus apud Sidonium. Seruius in librum Aeneidos quintum: Salue, inquit, & uale, ſecundum Varronem in Logiſtoricis, ſynonyma ſunt. Et Macrobius in Cœnis libro tertio: Varro, inquit, in Logiſtorico qui in ſcribitur Martius de fortuna. Inde forſan in Gellianos codices turpè irrepſit mendum libro ultimo: Sculnam autem ſcriptum eſſe in hiſtorico M. Varronis, qui inſcribitur Catus. Idem Leuinius admonet, reponendum, In Logiſtorico qui inſcribitur Capis. Erat autem de liberis educandis lucubratio, ex Gellio libro quarto, capite decimonono. Alogias, pro fatuitatibus uſurpat Seneca: Citius, inquit, mihi uerum, ne tibi alogias excutiam, dicito. Tabularium pro ſupputatore accepiſſe Vlpianus uidetur, ubi ait: Ego etiam aduerſus tabularium puto actiones dādas, qui in computatione fefellit. Sunt qui eo nomine tabelliones intelligant, aut ſcribas logographos, qui publicas conficerent rationes, qui & numerarij dicantur. Militare logiſterium inuenies apud Strabonem, quod an diribitorium dici Latinè queat, ambigunt eruditi. Id ex diribendi poteſtate nominatum uolunt, hoc eſt diſtribuendi: quia locus eſſet, in quo recenſeretur exercitus, & militibus ſtipendia numerarentur. quanquam eſt & diribitorium, miniſtratorium quoque, id eſt locus in quo obuerſantur miniſtri. Qui quoniam Græcè dicantur pædes, pædagium Plinio item uocatur in Epiſtolis: Puer, inquit, in pædagio mixtus pluribus dormiebat. Dion in Caligulæ uita: Si acrior, inquit, ſolis incubuiſſet uis, diribitorio theatri uice utebantur. Ab eodem in Tito, deflagraſſe diribitorium, traditur. Diribitores, ſunt qui putent eos nuncupari, qui ſuffragia candidatorum in digitos mitterent. Pædagogia Vlpiano Digeſtis de fundo inſtructo legato, ſunt miniſteria planè: Si inſtructum, inquit, fundum legaſſet, ea pædagogia quæ ibi habebat, ut quum illuc ueniſſet, pręſtò eſſent in triclinio, legato cōtinentur. Diribitores nominantur quoque Ammiano Marcellino, ni fallor, decimo & octauo libro. Logographos interpretatur Sudas, qui *δικανικὰς λόγυς γράφυσι*, id eſt acta in iudicialibus cauſis perſcribunt: ſed & qui rationum libros, quibus præerant, quos logiſtas dicunt. Quanquam eſt hoc item nomine iudex & inquiſitor uel curator reipublicæ, ut primo Codicis. Logiſteriam menſam legimus apud Pollucem, ubi & Tarpen dicit ex uiminibus contexi ſolitam. Proagogia ſunt qui Græcè opinentur dici aquarum deductiones, uel poros, meatusque. Alogiſtiam dicunt, ubi reddendarum rationum neceſſitas laxatur, remittiturque: unde emendatur luxatum uerbum Iurecōſultis, Digeſtorum uigeſimoſexto, ubi tutores leguntur analogiſti, pro eo quod eſt analogiſtæ, uel alogiſtæ, qui rationis calculum non ſubeunt teſtatoris uoluntate. Apud Galenum Therapeutices primo, medicorum nonnulli analogiſtici uocantur. Logodædalos putat dici Hieronymus ſermonis ingenioſos architectatores: Reſpondeant, inquit, logodædali & faſtidioſi æſtimatores omnium tractatorū. Scio quid ex Platone ſuper eo uerbo proferant alij. Logotheta magiſtratus erat imperatorum Byzantij. Logades ſunt in Græca hiſtoria, quos inter milites Liuius delectam manum uocare ſolet. In Epigrammate, logadas oculos quidam interpretantur. Herodotus etiam apud Perſas fuiſſe ſcribit, quos appellat logios. Id uerbum Græcis tum prudentem, tum eloquentem ſignificat. Logarium, liber eſt domeſticarum rationum. Quia uerò paulò antè affines eſſe oratoribus poetas aſtruere ſumus uiſi, id utique non negligendum, In poetis requiri perpetuò magnificentiam, altitudinem ac excellentiam quandā præſignem. Proinde ſcienter Horatius,

Mediocribus eſſe poetis,
Non homines, non dij, non conceſſere columnæ.

Sed & M. Tullij laudatur illud doctiſſimè enuntiatū: Singulis uix ſeculis bonum poetam inuentum. Hinc facetiſſimè loquaces inceſſens poetas Ariſtophanes, *ἐπιφυλλίδες*

(inquit) ſunt,ac συμύλματα. Dicũtur uerò epiphyllides,botryunculi maioribus incumbentes,qui & botrydia nuncupantur. Calliſtratus tamen ab alijs ſequeſtratos intelligere maluit. Appellantur autem ſic quia folijs obteguntur. Alij quæ adnaſcuntur palmitum cacuminibus in ſuperna foliorum parte, hoc nomine accipiunt. Quod autem is ſit Ariſtophanius ſenſus quem prætexuimus, facilè quæ cõſequuntur declarant, χελιδόνων μουσεῖα, λωβηταὶ τέχνης, id eſt hirundinum muſea, artis cõtumeliæ ac dedecora. Epiphyllocarpos autem arbores intelligũt, in folijs ferẽtes fructus, author Theophraſtus. Rhyades in uitibus dicuntur, quæ fructum cõtinent, ἐν τῷ φύεσθαι, ſicuti expoſitum inuenimus quinto ἐκλογῶν τῆς γεωργίας. Sunt qui eo nomine pſinadas intelligant, hoc eſt debiles, fluenteſq́. Pſinadis uocabulo utitur Theophraſtus. ψινάζειν dicunt Græci ἀπορρεῖν καὶ φυλλορροεῖν. Mali indicia ſunt, folia ſubſicca & albentia.

Temperantiæ nomẽ quàm late pateat. Zamolxidis doctrina de animę medela. Quid magica excantatio. Cur temperantia dicatur Græcis ſophroſyne. Cap. VII

SCrutabar ſolicitè admodum & curioſe nuper, quid ita Ariſtoteles libro De moribus ſexto, & ante hunc Plato in libro quem Cratylum attitulauit, Temperantiam dici à Græcis σωφροσύνην, quia prudentiam ſeruet, literis mandaſſet. Quumq́ in hanc me quæſtiunculam totum cõieciſſem, comperi inter legendum nõ illepida, ut reor, nec ſordentia quæpiam. Ea, quod exploratis auribus arriſura ſum opinatus, etiam aſcribere non grauabor: ſic enim habet, Temperantiam præcipuè quidem in compeſcendis, inhibendisq́ & infrenandis quodammodo uoluptatibus uerſari, plurimumq́ in ea re inſumi operæ ab temperato, ut libidinum incentiuis corporeis obluctetur, obſiſtatq́, quas nobis cum brutis eſſe communes, traditum eſt. Verum amplius etiam fuſiusq́ id ſeſe nomen propagare: ſiquidem pulchritudinem rectè dixeris, ex lineis coloribusq́ aptè ac gratè contemperatis conſurgere: necnon corporis habitum naturalem ex membrorum & humorum cõſpiratu conflari moderato. Iam nec animum aliter quoque tantæ agnoſci cõpotem uirtutis, Temperatum eſſe hũc ſiquidem prædicamus, ubi coorientes aduerſus rationis modum titillationes ac impetus uiolentos ſedat. Imò uerò & in cognoſcendi potentia temperantiam concinnè locum ſibi uendicare, non latet: ubi attemperatè Intelligentia ijs quæ intelligit, cohærenter adglutinatur, & ueluti conſonat. Vt commodè prorſum, & quodammodo diuinè Pythagoram dicere ſolitum legerimus, Inter uirtutes omnes habere temperãtiam principem in ſalubritate locum. Atq́ una ea tum priuatim, tum publicè humanam ſocietatem coaleſcere, ac ſtare. Apertius id noueris, ſi apud te ratiocinari uolueris, nec iuſtitiam quidem à temperantia reuelli, Quando eſt ea commutandi diſtribuendiq́ modus congruẽs. Iam & oratione eadem fortitudinem quoq́ in timoribus & audaciam rectè temperantiam dixeris. Nec ſecus de liberalitate. Imò uerò hac ſingularis & inenarrabilis potentiæ uirtute cuncta conſiſtere, fatendum eſt: quoniam diſponit parens ille rerum Deus cuncta ſuauiter, & in numero, pondere, menſura. Porrò ſcribit Plato, Zamolxidis Thracum regis doctrina traditum, Omnia uel bona uel mala in corpus ab anima demanare: proinde illam in primis, adhibita remediorum ſalubritate, curari oportere. Animæ uerò medelas eſſe incantationes quaſdam, quibus temperantiam ſibi uendicet anima, qua cõquiſita, aſſiſteteq́, nullo negotio corpori uniuerſo contribui ſanitatem. Cæterum quænam aut quales ſunt incãtationes hæ? Nempe quod præcipit Socrates, Vis qua in ſeipſum conuerſio fit, omnium eſt efficaciſſima excantatio. Etenim qui ſe, id eſt animum, iam cœperit accuratius cõtemplari, ſimul per ipſam temperantiæ ideam innatam menti, humanam recognoſcet temperãtiam: ſimul rationem illam intuẽs, qua ab optimo maximo Deo rationalis animæ uires inter ſe fuerint attemperatæ, paulò momento qua ui motiones poſſit aut debeat animorum inhibere, ne inſolẽtius efferantur aut proruant, peruidebit. Quamobrem impenſe obſeruãdum, quod lectum in libro De natura, noſtrum hoc propoſitum eximiè fulcit. Si modulatè cõſpirent inuicem animæ partes, rurſumq́ ipſa corpori contempereretur, futuros totius nos felicitatis compotes. Taceo quod grauiſſimi authores prodere ſunt auſi, Motibus tum corporeis, tum animalibus cõpoſitis & reſtinctis, fore ut perpetua utrique cõtingat ſanitas, corpori uerò

etiam

etiam uiuendi prolixius ſpatium. Id Pythagorici grate amplexantur, & cõprobat in noſtris literis doctiſſimus Cenſorinus. Plato itaq; magicam appellat incãtationem orationem, cui inſit uis à deo, & ab philoſophia ratio, ut audientibus temperantiæ amorem ingenerare queat. Hæc temperãtiæ poteſtas illud item parit incõparabile, ut animus extrita perturbationum uellicantium caligine, in ſeipſum cõuerſus uera in ſe omnia ſpeculetur: quoniam ut Platonici putãt, uerorum omnium lumina humanis animis inſunt ingenita, quæ ſolis diuini fulgoribus illuſtrata, & ſerena iam mente nitidius promicantia ſapientiæ uſum reſtituunt, mox & prudentiam pariunt. Propterea recte Plato ſophroſynem dici temperantiam autumat, ὅτι σώζει τὴν φρόνησιν, quia prudentiæ ſalus ſit, atq; conſeruatio.

Frugi uictus laus ex poeta Heſiodo. Alimos. Adipſos. De aſphodelo pauca. Exempla ad id Alexandri, Iuliani imperatoris, & Scipionis. Item de Antagora. Quæ ſint opſonia apyra. Apyrenon quid. Item quid pſycter, pſycteridion, pſygeus, pſychia. Apirocalos. Ineptus an Græce ualeat exprimi. Interim de ſiſyra carptim. Cap. VIII

POſteaquàm de temperantia, cuius uim diximus ratione peculiari in cibi potus tactusq; titillationibus uerſari, abunde actum à nobis eſt: nunc in quaſdam hiſtoricas amœnitates diuertere collibuit, ut legentium, ſi qui tamen hi fuerint, animi laxius indulgentiusq; tractentur, ne noſtræ lucubratiunculæ quocunq; genio prodierint, multum habere abſinthij credãtur, mellis parum, ſicuti iam interfati ſumus alicubi. Fiet autem ab poetæ Heſiodi uerſiculis initium ex agricolationis libro, quibus docuit ſapienter, Dimidium eſſe plus toto: magnumq; haberi emolumentum ex uictus parſimonia, ſi malua ueſcaris & aſphodelo, delicatiora uerò & ganeata, ac ſaliaria negligas. Heſiodi uerſus hi ſunt,

Νήπιοι, οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός,
οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ,

Eum locum Proclus Diadochus nõ incelebris inter Græcos Grammaticus explicans: Viliſſimorum, inquit, commeminit parte hac Heſiodus, unde ali poſſumus, maluæ ſcilicet & aſphodeli: ex ijs enim ſuccus exprimebatur, parabaturq; in cibi uſum: ex quo utilitas profluit maior, quàm ex ſumptuoſioribus per iniuſtitiam conquiſitis. Aut certè, inquit, ex obuio uictum ſignificauit. Epimenidem tertio Legum Plato ſcribit, modico, & interim uiliſſimo cibo interdiu fuiſſe contentum. Conſtabat is ex aſphodelo & malua, quæ illum ſeruabant alimon & adipſon, hoc eſt ab fame procul & ſiti. Hactenus Heſiodicus interpres. Quòd ſi quis noſſe amplius cupit, cuiuſmodi ſit aſphodelos, legat uigeſimumſecundum Naturalis hiſtoriæ Plinij. Græci putant Proſerpinæ ſacrum, & omnino inferis dijs. Rhodij certè deam illam, & Dianam aſphodelo coronant. Sed quod polliciti ſumus, pergamus aliquid ex hiſtoria contexere, quod uſui ſit legiſſe, & lectoris frontem exporrigat. Siquidem memorabile id eſt, quod de Alexandro Magno clariſſimi rerum conditores tradidere. Nam quum illi Carum regina Ada ſcitiſſima ſubinde, ac adipata mitteret opſonia, & bellaria exquiſitius condita ab eius artificij hominibus, meliores peritioresq; habere ſe opſopœos & coquos pronuntiauit. Quippe ad prandij apparatum, quæ appetentiam conciliet, præſtò eſt nyctoporia, id eſt nocturnum iter. Ad cœnam uerò, quo fiat appetibilior, oligariſtia, quam prandium præparcum rectè dixerimus. Hinc uirtus illa promicat clarior, qua fretus Alexander, ænea cõcha brachio ſuppoſita, extra cubile protento, quum ſe quieti traderet, pilam tenuiſſe argenteam, ut quum neruorum rigorem ſopor laxaſſet infuſus, geſtaminis lapſi tinnitus cœptam abrumperet quietem. At Iulianus imperator nullo adiutus inſtrumento, ubi uoluit, euigilauit: & nocte media (ut Marcellinus inquit) exurgens, non è plumis, aut ſericis ſtragulis, ambiguo fulgore nitentibus, ſed ex tapete, ac ſiſyra, quam uulgaris ſimplicitas ſuſurnam appellat, occultè Mercurio ſupplicabat, quem in mundo ucelociorem ſenſum eſſe, motum mentis ſuſcitantem, theologica prodidit doctrina. Cæterum in hac mentione ingerit ſe mihi Antagoræ in poetica non ignobilis feſtiuiſſimum reſponſum: hic enim gulæ nonnihil impartiendum ra[illegible], congrum intentius coquebat: admonitus ſuper ea re Antigonus, illiq; aſſiſtens r[illegible] retractum interrogauit: Putas'ne, in-

quit, ó Antagora, Homerum Agamemnonis & Græcorum rebus carmine celebrãdis diſtentum, quo pacto congri melius ſaperent, penſitaſſe? Fuit illi ingenium in numerato: & regerens conuitium, An opinaris (inquit) ó rex, Agamemnonem, cui tantarum rerum onus incumberet, ſolicitius perſcrutatum, ecquis in exercitu congrum coqueret? Scipio autem Aphricanus iunior, ut inter noſtros hunc nec inhonoratum tranſeamus: quum in Romano exercitu apud Numantiam, milites luxuria diffluere ac delicijs comperiſſet, inſuper & ſuperſtitione corruptos, confeſtim diuinaculos inde & ſacrificulos omnes ac productores exigendos curauit: abſtulit & uaſcula omnia, ollis modo remiſſis, ac ueru, & fictili poculo, etiam argenteo, modo libras duas non excederet. Lauandi uſu interdixit. Qui ungi uellent, ipſos ſibi operam præſtare iuſſit. Nam, inquit, iumenta, quia manuum uſu diminuta ſunt, alterius opem indiga requirũt. Stantes quoque prandere coegit, cocti nil apponentes ex opſonijs quæ Græci ἄπυρα uocant, ut quæ igni non ſint admota. Ipſe ſagum fibula ſubſtrictum, ac pullum geſtans, exercitum luſtrabat, ſubmurmurans identidem, ob militum ignominiam eſſe ſe in luctu. Apyrenon obiter aliud, quàm apyron eſt: nam ſic malum uocant punicum, cui minimus adeſt nucleus, quem πύρηνα dicũt. Sunt ex ueteribus, qui dulce ſic malũt intelligere. Anguillam Archeſtratus apyrenon eſſe piſcium ſolam cecinit, uelut exoſſem ac ſpinarum exſortem ferè: quod retulit Athenæus, ἔγχελυς, ἣ φύσει ὄψον ἀπύρηνος, μόνος ἰχθύς. In Catone ſeniore apud Plutarchum, δεῖπνον legimus ἀφελὲς καὶ ἄριστον ἄπυρον. Aurum apyron in Herodoto, tude, intelligit interpres. At Diodorus Bibliotheces quarto, ſuapte ui purum. Apiros, id eſt ἄπειρος, inexpertum indicat. Vnde apirocalos, inſolens: ac, ut uolunt, ineptus. tametſi non habere Græcos putat Cicero, quo modo ineptum exprimãt. Nõ temperabo mihi, quin adijciam illud quoque Scipionis eiuſdem: qui quum iumẽta Memmij tribuni militaris deprehendiſſet, pſycteras gemmatas, & thericlia ſubuectantia: Mihi, inquit, dies triginta, & patriæ: ſed totum tibi uitæ tempus, quum ſis talis, uanum & inutile prorſum feciſti. Eſt uerò pſycter, uas ad menſæ uſum celebre: meminit libro decimo Pollux, ſed citra nomenclaturam nihil. At nos uocabuli ratione etymologica, conìectamus id propémodum rectè dici quod Sudas ſcribit, refrigerandi commoditatibus fuiſſe deſtinatum: cuiuſmodi uaſis etiamnum maximis æſtatis ardoribus utimur hac tempeſtate paſſim. Meminit in Sympoſio etiam Plato. Apud Alexin eſt item pſycteridion. Vocatur pſygeus quoque, ſed & pſycteria. Pſycteres tamen apud Nicãdrum, nemoroſa intelliguntur loca, & umbræ multæ, dicata dijs, quod in ijs frigus liceat captare. Pſychia nuncupat Athenæus, ſubterranea loca frigefactandæ aquæ æſtu anni accommoda. Apyrum uinum interpretatur Athenæus non coctum, quando & coctis uſos priores, annotatum ſcimus.

Intemperantiæ deteſtatio. Corpus humanum eſſe tartarum quẽdam & piſtrinum, ac mortuorum cõceptaculum. Microtrapezi. Centenariæ cœnæ. Italicæ menſæ quæ intelligantur apud Platonem. Item Italica philoſophia. Græcia magna quæ fuerit. Porrò de Tarentinis & Sybaritis paucula & uellicatim. Item Siritis, & Polieum ubi. Mitrochitones qui. Neceſſarij cibi in Plutarcho cuius ſint modi. Cap. IX

QVi intemperãtiam brutalemq́ prorſus gulæ explendæ uoluptatem amplius grauiusq́ inſectati ſunt, ij mihi appoſitiſſimè uidentur feciſſe, quo ab inſita fœdaq́ percolandi, ut Senecæ uerbo utar, eſculenta & poſculenta nos cupiditate ſequeſtrarent ſeiungerentq́: tametſi nil me fallit, nec pardum uarietates mutare, nec pellem ſuam Aethiopem: quum huic affectioni mãcipatum corpus eſſe ueluti tartarum ſcripſere: in quo fluctiones graues infeſtent, & perflatus tumultuentur nõ abſque æſtuoſis ardoribus: ſitq́ planè mortuorum conceptaculum, ac uerius ſepulchrum. ſiquidem uiuentes uiuis neq́ alimur, neq́ augeſcimus, uerum animalia perimentes, à quibus hæc nobis præſtantur, etiam iniurij efficimur, omnimodum illis afferẽtes interitum, quæ ab eo quod nata erant, in alimentum tranſmutantur alienum. Adijciunt & illud authores ſanctiſſimi. Multorum animas corpore, tãquam mylone quodam, hoc eſt piſtrino eſſe obuolutas occluſasq́. Quibus illud rectè inſuſurraris, dignas quæ tanquam ad Mithridatis literas planè omnes [illegible]tur, ut in reliquum ne mu quidem faciant

ciant. Inde fit, ut præclarè cum humanis rebus actum iri putem, ſi quantum naturæ ratio patitur, Aegyptium nobis inſtitutum propoſuerimus imitandum: etenim gentibus illis eſſe ueteris in re funerea moris accepimus, ut cadauera diſſecantes, interanea eximant, eijciantq́; reliquum uero corpus iam quodammodo depuratum, abiectis quæ maxime feculenta ſunt, condimentis curent, & odoramentis inferciant: etiam ſi uiros modo eos putant nonnulli, qui & uorare plurimum & bibere ualeant: ſed hoc eſt Barbaris peculiare, ut inquit Ariſtophanes. Certe alimentorum hæc uix interuallata ingeſtio, dum Megarenſium ritu obſonamus, perinde ac die craſtina morituri, mihi uidetur non uitæ modo, ut ferè creditur, eſſe uiaticum: ſed magis multo mortis ipſius. inde enim maxima ægritudinum uis, ut non minori ſit nocumento explendi ſtudium, quàm illa ipſa inanitio. Nos uero non ſecus uentri intendimus nullam non naturæ partem depopulantes, in qua modo comperiatur, quod intermorientem appetentiam excitet, ac ſi una hac dempta cura, conſilij inopia uideamur otio immorituri. Nec illud ſaltem ſuccurrit, edendi, bibendiq́; uoluptatem anguſtiſſimum in corpore locum habere, & dictum factumq́; (quod aiunt) tranſuolare. Ar bone deus, apparatus quantū habet negotij, quantum moleſtiæ? Agnoſcamus hoc licet, uel ex Homero, qui deos ideo immortales demonſtrare uidetur, quia nec uinum bibant, neq; item cibis ueſcantur.

οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον,
Τοὔνεκ' ἀναίμονές εἰσι, καὶ ἀθάνατοι καλέονται.

Veteres certe Græcos non fuiſſe in epularum apparatu ualde curioſos, argumento eſſe Antiphanes poteſt, qui non citra morſum *μικροτραπέζους* uocat eos: qui mox in deliciarum chaos ſeſe demiſerunt. uelut centenarias taxat apud noſtros cœnas in Apologetico Septimius Florens, ab centum impendio ſeſtertiorū, quando & in lances etiam num tota producebantur metalla. Dum iſta commentarer, occurrit mihi Platonis ad Dionis amicos epiſtola quædam, cuius & Thuſculanarum quinto meminit M. Tullius. In ea quum alia multa uitæ in primis conducentia, tum illud obſeruauimus, Non fore prius ut malis agitari deſinamus, quàm ſi reſpublicas capeſſere cœperint philoſophiæ innutriti & probè & rectè: aut qui iam adminiſtrationi manus admouerunt, uerè philoſophari ingrediantur. Qua, inquit, mente Italiam Siciliamq́; mihi adeundam cenſui. Eò quum appuliſſem, uitam quam beatam uocant, Italicarum Syracuſanarumq́; menſarum non potui non ſummopere improbare. Mos enim illis eſt iam receptus, bis die ſaginari epulis ac diſtendi, noctu uero libidinis ſocium adſciſcere: & id genus alia perficere, quæ uitæ ſunt eiuſmodi ueluti propagines. Nemo enim omnium ita ab ineunte ætate connutritus, etiam ſi ingenio ſit mirus, prudentiam ſibi queat uendicare. Hactenus ex Platone, ut potui, eſt à me tralatum, in quo philoſophi cenſuram iucundè ſum exoſculatus. Sed quòd Italicas menſas peculiarius taxat, quarum libro primo meminit Athenæus item, adnumerans Chias quoque, ut de Syracuſanis taceam: etenim ciuitatis eius opes, uel prouerbio fuiſſe iactatas, Straboni credimus: fateor, mihi ſtomachum mouit: ac uelut redemptor & manceps, toto mihi ſtandum pede pro locato, id eſt patrijs focis ariſq; animaduerti. Suſpicatus ſum initio quidem, aliquid uirulenti, & dicacitatis Græcæ ſubeſſe uerbis illis. Mox ut me collegi, in eam ipſam gentem facile conuitium retorqueri, conſpicatus ſum. Iam omnium primum ueterem Italiæ frugalitatem paſſim ab Græcis & Latinis commemoratam, quis non nouit? Nullo magis argumento Barbaræ gentes, etiam tempeſtate hac, qua in ſummum luxus increuiſſe uidetur, in nos ueneno ſuo irruunt, proſciſſa ſubinde conuiuiorum tenuitate, quæ apud illas miſſuum numeroſitate mirè ganeata, & impendij magnitudine, & condiendi anxietate, delicijs diffluunt. Author ex Poſidonio Athenæus eſt, Italos ueteres ita frugalitate inſignes fuiſſe, ut ad Poſidonij tempora, aquam ferè biberent: ac quicquid obijceretur, eſitarent: ſæpiusq́; filium interrogaret parens, Apios in cœna cuperet, an nuces? nec pluribus ueſcentes quieti ſe traderent. Adde, quòd Archeſtratus opſophagorum, Heſiodus Theognis'ue, lupum laudans Mileſium, quem *θεόπαιδα* uocat, non admittendum ad id genus obſonium Italos monet, quoniam in condiendis piſcibus inſciti præcipuè habeantur: etiam ſi legimus bis die ſumptuoſius Tyrrhenos menſam ſolitos inſtruere, puellulis etiam nudis adminiſtrantibus, ut prodit Timæus, & commeminit Diodorus parte

quadam. Taceo ueteres Romanos, de quorum continentia nemo non diſſerit in libris. Quid diſciplinam tetricam ac triſtem antiquorum Sabinorum commemorem? Quid tranſpadanam Italiam hac præcipue inſignem uirtute, Plinij Cæcilij aſtipulatu? Sed teſtibus res non eget. An igitur tam grauem, tam ſanctum, tam præſignem animorum medicum Platonem mentitum uideri uolumus? Abſit id à me piaculum. Ego Italicas menſas apud eum non alias accipio, quàm Græcas: quòd ſi quis fortè ſciolus, aut Salluſtianus Calphurnius riſu excipiendum putat, ab deriſu non abeſſe ſe intelligat. Nónne clariſſimum eſt, philoſophiæ quoddam genus Italicum dici? Vnde nuncupationem hanc credimus irrepſiſſe? An quia id excoluerint Itali? Atqui eius author fuit Samius Pythagoras, quod ex Auguſtino didicimus, & ante hunc Laertius docuerat. Amplius per Græcorum tantum capita uagata eſt, deſiitq; in Epicurum. Cur ergo Italica? Audi Plinium ex tertio Naturalis hiſtoriæ: Græci, inquit, de Italia iudicauere, genus in gloriam ſui effuſiſſimum, quotam partem ex ea Græciam magnam appellando? Audi Trogum explicatius ſcribentem: Ab Græcis non partem, ſed uniuerſam fermè Italiam fuiſſe occupatam, urbibus multis poſt tantam uaſtitatem Græci moris ueſtigia oſtentantibus. Quod ipſum comprobat Athenæus quoq; libro Dipnoſophiſtarũ duodecimo, ni emen titus eſt librorum ordo & numerus. Quippe Adriam Illyrico mari adiectam, urbem eſſe Græcam. Item in Apulia Harpos. Poſtea oram ferè uniuerſam à Græcis occupatam circumductu tantum non perpetuo Piſas uſque, necnon intus quoq; partem haud contem nendam. Inde igitur nomenclaturam ducit Italica philoſophia, ut quæ à Græcis in Italiæ parte celebrari cœpiſſet. In hanc ſe contuliſſe Platonem ſcimus, dum diſiectam quodammodo ſapientiam ſectatur. Architam ſiquidem adijt Tarentinum, item Timæum ac Philolaum Pythagoreos in Locris. Iam Tarentinas delicias quis non nouit? quando & primo Legum apud Platonem Megillus ciuitatis uniuerſæ uinolentiam in Bacchanalibus ſe uidiſſe, non inficiatur. Thurion, ſiue Sybarin eo tractu ſinui Tarenrino adiacere, ex Ptolemæo ſcimus omnes. Horum uero incomparabilem molliciem quis non legit? Sybarica certe uocant Græci omnia impendij maioris. Parthicam ſybarim in Craſſo dixit Plutarchus, & ab eo mutuatus Appianus, apparatum ſpectaculi laſciuum prurientemq; inter pellicum ſeriem numeroſam, & id genus alia complura. Sybariricam menſam Zenobius gliſceram intelligit, & ut Plautus inquit, ritu barbarico opiparam. Scribit in Moralibus Plutatchus: Illud fuiſſe ueteris apud Sybaritas moris, ut conuiuia celebraturi anno prius per uocatores fœminas inuitarent, quo luxurioſius gemmis, auro, unguentis, ueſtibus exquiſiti impendij cultæ omnium in ſe ora conuerterent. Artes porrò, ait Athenæus, quæ ſono conſtant, ab ciuitate reijciunt, ne qua ratione interpelletur quies, quin gallos quoq; in urbe connutriri recuſabant. Habuere in delicijs & ſtaturæ exiguæ homunculos & ſcopæos quoq;, ut inquit Timon, qui ab quibuſdam ſtilpones uocantur: ac cynaria Melitea, id eſt catellos Melitenſes, qui eos uel in gymnaſia conſectarentur. Iuniores æſtiuos tranſmittunt ardores per delicias maximas apud nympharum antra, quas dicunt Luſiadas. Prædiuites ſi quando ruſticationis ſubeunt deſideria, curru quidem uehuntur, ſed ita ut diurnum iter tribus uix diebus conficiant. Amidas excogitarunt primi, id eſt matulas, quas etiamnum conuiuijs intuliſſe gau. dent. Hæc eſt Italicarum apud Platonem menſarum ratio. Quæ eo procliuius adnotauimus, quòd lamias audimus quaſdam de Plautina (quod aiunt) familia, ad detrahendum modo ſciola, de Platonis decreto, ut ipſi garriunt, nos uellicare, ut molliculos & gulones, ac peluſiotas neſcio quos, & luteos, animaleſq;, nil ſuſpectantes prorſum, ſed Saturnalia in infinitum extendentes. Sed & Maronis authoritas noſtram approbat opinionem: ſic enim Aeneidos tertio legimus, Heleno loquente, qui tum in Epiro conſtitutus proximam habebat Apuliam & Calabriam: ſic uero Aeneam commonet,

Has autem terras, Italiq; hanc littoris oram,
Proxima quæ noſtri perfunditur æquoris æſtu,
Effuge, cuncta malis habitantur mœnia Grais.

Fuere in eo tractu Siritæ prope Metapontum, quorum urbs dicta Siris eſt, cum nominis eiuſdem fluuio. Sed & Polieum à Poliade Minerua, ſiue Poliucho apud Iliũ. Hoſce non Sybaritis minus in molliciem collapſos, Græcis credimus: nam floridas illis tuni-

cas

tas geſtare fuit moris, quas etiam mitris, hoc eſt cingulis impendij eximij præcingerent: quo nomine ab adiacentibus populis dicti Mitrochitones, quoniam diſcinctos Homerus amitrochitonas nuncupet. Siritarum deniq; felicitatem ampliter admiratur Archilochus. Impoſitum uero ciuitati nomen ab Siride muliere, ut Timæus inquit, ac ſignificat Euripides: quamuis ab flumine malit Archilochus. Neceſſarios cibos, id eſt βρώσεις ἀναγκαίας, dici in Plutarchi Parallelis obſeruauimus, homini inſuetos, & omnium penuria quæſitos. Deniq; inquit, præter famem craſſante morbo, uti aſſolet, τῶν βρώσεις ἀναγκαίας τρεπομένων, in reliquos qui ſuperfuerant, abduxit.

Voluptatis genera tria. Luxus Aſiaticus, & Ionicus. Enarratur locus Propertij & Horatij alter. Ionia, pro uiolarijs. Rhodonia. Crinonia. Anthos porphyrion. Papauerculum. Papauer. Cionia. Cion uas. Farraginaria. Olla rhoduntia. Ion, id eſt uiola, cur dicatur. Violam cur uocent Latini. Idnium mare. Mileſius ſermo, & fabellæ Mileſiæ. Læſtrygonas eſſe Leontinos. Attica bellaria. Siculorum mollis uictus, & Leontinorum: Vmbricæ cœnæ, & Homericæ. Anagogæ, & catagogia. Mirum de Syracuſanis. Caupones Italici. Caput x

ALexis poeta Thurius, ſiue Sybarites, comœdias ædidit plures. In earum quadam, ueluti terrarũ orbi ſanciret leges: Decere, inquit, modeſtiſſimũ quenq; uoluptates conſciſcere. Eas uero eſſe tres, quæ dubio procul uim poſſideant uitæ conferentem, τὸ πιεῖν, τὸ φαγεῖν, τὸ τῆς ἀφροδίτης τυγχάνειν, hoc eſt potum, eſum, Veneria. Cætera uero omnia dicere, inquit, oportet προσθήκας: ac ſi additamenta dicamus. Huius uero comicæ, & adeo grauis ſententiæ, perinde ac ex diuiniore quopiam oraculo prodijſſet, admirari ſuccurrit, quam agminatim & confertim conſtipateq; mortalium plurimi conſectatores ſe profitcantur, & ueluti ſponte, Volonum inſtar, nomina dantes decuriandos ſeſe exhibeant, eiusq; unius fiducia conturbent. Aſiaticas illecebras & popinationes ex paulo politioribus non ferè eſt, qui non legerit. Quoniam lautitia inde, & immodici ſumptus, ac non neceſſaria uoluptatum genera ortum habuere, & fuſa mox latius, ac uelut incendium euagata non paucos in perniciem emollidis fluidisq; moribus pertraxere. Ioniam legimus omnium primam unguentis delibutam ornatamq; corollis in conuiuio decubuiſſe. Menſæ quoq; ſecundæ, inſigne luxus iritamentum, non aliunde irrepſiſſe uidentur. Vt minus mirer Sybaritas luxuriæ mancipatos, ſicuti in Sudæ monumentis proditur, inter mortales cunctos Ionas eximiè colere, ac exoſculari aſſueuiſſe, quod inter Græcos mollicie præſignes maximè forent. Nam & Plutarchus ſcribit: Alcibiadem, qui ferè polypi & chamæleontis miram exhibebat naturam, in Lacedæmonia fuiſſe ſeuerum & grauem, & quod illi plurimi faciunt, pugnatorem egregium. In Ionia uero inertem, mollem, uoluptarium, fluxum: polluctò nunquam non addictum, etiam ſi pollincto uideretur dignior. quod hæc adeo ſint eius gentis peculiaria, ut in comicis Græcis Ionicum pro molli & delicato poſitum inuenias. & Ioniam nonnulli callitrapezon uocant, ac trypheram. Hoc eo libentius appoſui, ut Propertio feremus opem, & poetæ illius ſtudioſos noſtris lucubrationibus iuuaremus pro uirili. Eum uero conuelli magis audio, etiam ab doctiſſimis, quàm enarrari. Propertij uerſiculi ſunt hi?

At tu, ſeu mollis qua tendit Ionia, ſeu quà
 Lydia Pactoli tinguit aratra liquor.

Enarrantur & ijs Horatiani uerſiculi ex tertio Carminum,

Motus doceri gaudet Ionicos Matura uirgo.

Ioniam nunc Aſiæ regionem intelligo: cuius ciuitates numèro duodecim celebrantur ab eruditis. Nam ſcribit Stephanus, Ioniam prius, quæ nunc Attica eſt, fuiſſe nuncupatam ab Ionio Apollinis & Creuſæ filio. Sit uero illud auctarij loco: nam ſtudioſorum emolumento libenter in parerga excurrimus. Ionia, ſi accentiunculam in poſtrema recipiat apud Græcos, locum ſignat, ubi uiolæ naſcuntur, quæ dicantur ia: quod probat Libanius: ſicuti rhodonia, ubi roſæ. Sunt qui plantã ipſam eo nomine intelligant: quanquam eſt & ganeati genus condimenti rhodonia, in Athenæi monumentis. Sed ῥοδωνίας inquit λοπὰς nuncupatur quoq;, id eſt olla rhoduntia: concinnabatur auium cere-

bellis

bellis ac porcorum in roſa decoctis numeroſiore, addito item garo, oleo, uino, pipere, ouorum luteis, quæ is uocat τῶν ᾠῶν τὰ χρυσᾶ. Obiter illud ex Græcis compertum mihi ἐκλογῶν τῶν γεωργίας undecimo, quod & noſtri obſeruarunt: Ion dici, quia quum foret in uaccam Io deformata, illius pabulo repens uiola prodijt, quæ à nobis uideri dicta poteſt, quaſi uitula. Verum ad Ioniam redeo, ne uidear uelut de ſpatio ablatus. Ab alijs autem floribus, inquit in theſauris ſuis Pollux, an fiant id genus deriuationes, non noui. Cur non nouiſti, uir doctiſſime? Crinonia in tuis authoribus locus nuncupatur, ubi crina habentur, id eſt lilia. Nam & Latinè farraginaria, pro loco dicitur ubi ſeritur farrago. Ioniæ, pro uiolario meminit in Pace Ariſtophanes. Sunt quibus ionia uideatur flos, is qui purpurarum ac buccinorum eſt proprius, ab Democrito nuncupatur anthos porphyrion, inter papauerculum & ceruiculam, quod in Athenæi relatum theſauris eſt. Dicitur uero papauerculum buccini pars ima eſculentaq́. Eſt tamen eodem authore, callus pinnæ interior, & conchilij quoq; papauer. Verum in Dioſcoride non ionia, ſed cionia legendum arbitratur Hermolaus Barbarus, ut columellam intelligamus: quando & uulgo cionion dicatur uitreum uas, ſeu cion. Rhodoniæ uero meminit Ariſtophanis interpres: meminit Demoſthenes quoq;. Crinoniam Sudas non prætermiſit. Ionium autem mare ab Ius nomine nuncupatum ferunt: etiam ſi ab Illyrio uiro Ionio, mauult Theopompus. Nam Archidamus etiam ab Ionibus, in eo qui naufragium fecerint. Mileſius Apulei ſermo, ex Ionum mollicie originem ducit, pruriens ac laſciuus: Nam & Mileſias dici fabellas, norunt omnes. Iulius Capitolinus in Clodio Albino: Mileſias nonnulli eiuſdem eſſe dicunt, quarum fama non ignobilis habetur, quamuis mediocriter ſcriptæ ſint. Et paulo pòſt ex Seueri epiſtola: Quum ille nænijs quibuſdam anilibus occupatus inter Mileſias Punicas Apuleij ſui, & ludicra literaria conſeneſceret. Mileſiorum figmenta in ſcholis ſolita decantari, ſcribit aduerſus Ruffinum Hieronymus. Athenas nemo unquam pro dignitate laudaſſe ſatis uidetur: inde enim humanitas, doctrina, religio, fruges, iura, leges ortæ, atq; in omnes terras diſtributæ putantur. Vera ſunt iſta propemodum, non imus inficias. Tu tamen tam exculta, tam grauis, tam philoſophiæ conſectatrix ciuitas Alexidis ſententiæ & ipſa calculum adijcis in gaſtriſmo, id eſt uentris indulgentia. Literis ſiquidem tuis proditum eſt, immo ne tergiuerſari queas, ab tuis ciuibus mandatum memoriæ, Attica bellaria fuiſſe lauta admodū & pollucibilia, quæ cupediarum excellentia frontem matutinam quoq; prolectarent. Meminit tertio De republica Plato. Quid uero de Siculis dicam, etiam ſi acutis & controuerſis natura? Menſas quidem Syracuſanas, quarum meminit Lucianus, nec Zenobius pertranſiit, ab philoſopho iam damnatas taceo. Syneſius in commentario De ſomnijs, Siculorum uidetur luxum nouiſſe: Menſam, inquit, Siculam parat: ſi placet, etiam medicam. Cæterum cuiuſmodi forent eius inſulæ mores, optimè omnium monſtraſſe uidetur poeta Philoxenus ex colonis unus, qui in Siciliam miſſi fuerant: nam quum inibi domum & agros ſortitus eſſet feraces, unde ali abundè poſſet, indigenarum uero mores prælautos animaduertiſſet, ac nimio plus delicatos, & multam præferentes inconcinnitatem, Μὰ τοὺς θεὺς, ἄπαγε, ἐμὲ ταῦτα τὰ ἀγαθὰ οὐκ ἀπολεῖ, ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα. Non per deos, inquit, hæc me in perniciem bona dabunt, ſed ego ipſa potius. Et cum dicto relicta ſocijs ſorte, enauigauit inde. Leontinos in eadem populos inſula ſcribit Diogenianus, inter pocula obuerſari aſſiduè cum maxima ſolitos fœditate, in quam calamitatem Phalaridis ſæuitia uidebantur recidiſſe, à quo uicti bello & armis exuti, ne mox res nouas affectare poſſent, conuiuiorum hilaritatibus & uinolentiæ ſunt relicti. Ab ijſdem quoque in Eryce populis religioſe cultam legimus Venerem, cuius honori dicabantur anagogæ. Hæ uero intelligebantur, quum in Libyam iniſſe peregrinationem credebatur dea, cum qua ſimul emigrarent columbæ, quæ mox catagogijs redirent nono die pòſt, una primum è mari aduolante ac ſubeunte templum. Scribit Lycophronis interpres, Læſtrygonas eſſe, qui nunc in Sicilia dicantur Leontini. Prodidit Stephanus, Læſtrygonas cum Cyclopibus primos Siciliam incoluiſſe. At Plinius libro tertio: Formiæ, inquit, antiqua Læſtrygonum ſedes. Siculos, ut ingenio pingui, damnant Græci. Plutarchus de Timæo: Non Lydium, inquit, currum pedes aſſequitur, ut ait Pindarus: ſed rudis eſt omnino, ac puerilis, &, ut inquit Diphilus, pinguis, ἀνθιλινμένος σίαπι σικελικῷ, id eſt

κῷ, id eſt adipe fœdatus Siculo. Scribit Cicero, Siculam gentem eſſe acutam, & natura controuerſam: unde factum, ut Siculi Corax & Tiſias dicendi præcepta condiderint primi. Sed omnem excedit admirationem quod de Syracuſanis apud ueteres obſeruatum legimus: lege ſiquidem ſancitum illis fuit, ne mulier ulla pretioſius ornaretur, ni ſe conſtupratam prius eſſet confeſſa. Cæterum & uiris cautum quoq;, ne ſumptuoſiorem ueſtem induerent, ni aduerſos auerſosq́; impudicos ſe comprobaſſent. Vmbrica tamen ſympoſia paulò opulentiora uidetur Plutarchus accipere in Sympoſiacis: Ad cœnam, inquit, uenit unuſquiſq; proprium ferens uentrem, qui non expletur, eo quod æquale eſt, ſed quod ſufficit. Vmbrica autem conuiuia illa nil opus eſt ex militaribus & caſtrenſibus cœnis huc transferre: ſed & Homerica ualere ſinamus, ſubfamelica enim ſunt, ſiticuloſa: habent quoq; heſtiarchas, id eſt modiperatores reges, uel Italicis cauponibus difficiliores: qui inter pugnandum, ubi micant gladij, & atrociſſimus uiſitur Mars, obiectare non deſinunt, quantum quis apud ſe hauſerit. Hucuſq; Plutarchus: ex quo propter reconditiorem doctrinam, pluſcula transferre collibuit. Quod tamen de Italicis refertur cauponibus, ſcire conuenit, eſſe id haud perpetuo uerum, quod ex Polybio liquet Hiſtoriarum ſecundo, in Italiæ deſcriptione. Super Vmbricis uero conuiuijs ſcrutabar impenſe, ecquid in ueteribus memorijs reperire eſſet, unde qualiſcunq; demanaſſet luxus is, ac comperiebam in Ariſtotelis libro, ſi modo non inſititius eſt, περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων, apud Vmbros animalia ter quotannis partum ædere: terram uero largiores ſemper fructus producere, quàm demeſſuerint prius: mulieres item eſſe πολυγόνους, id eſt præfœcundas, rato ſiquidem unum patere, duos uel tres ſæpius. Eſſe uero Vmbros Græci ſcribunt, in Padi meditullio, & Picentum. Sed & Simbros quandoque dictos, inuenio. Hoſce item ut delicatioris uitæ ac conturbatores in primis Abrodiætos ab Græcis inceſſi comperio, ac compari Lydis ratione uitam tranſigere conſueſſe. In Vmbris tamen parſimoniam laudat poeta Catullus. Terram uoluptariam ſignificantius à Græcis τέμπη, inquit Hieronymus, dici.

Victus frugi ex Platone. Menſa ſacra. Gulæ inſectatio breuis ex Porphyrio. Dioſcurorum prandium Athenis. Menſa Aegyptia, Democratica, ſatrapica. Rogatiani hiſtoria minus uulgata. Athletarum ſuggillatio fœda. Edacium catalogus. Addephagiæ templum, & Cereris σιτώ. Megalartus. Megalomazus. Sphęram habere bona ſua, quid. Terpſion gaſtrologiæ author primus. Voluptatem eſſe monochronon. Cur unus tantum homo ciborum appetat diuerſitatem. Caput XI

HAec eſt Abronum uita, hic luxus omnia gulæ ſtudio prodigētium, ac ne in rutis quidem, & cæſis ſolum ſibi paternum omnino relinquentium. Hi ganeones, profligatoresq́;, & quibus animam ſcias pro ſale datam, quorum uita ſagina eſt. Sed age: ex Platone eodem, unde exorſi ſumus, mutuemur uiciſſim, quæ ad ſanitatem Apitios, qui uiſuntur etiam hac tempeſtate plures, reuocent, menſarũ compreſſa ſuffrenataq; uoragine. Quoniam ſicuti aſtruebat Democritus, ambitioſam menſam fortuna, parcã uirtus apponit. Et Cenſorius Cato: Cultus, inquit, magna cura tibi, magna uirtutis incuria. Igitur conſtituturus philoſophus hic ſemper ferè diuinus ciuitatem: quæ ſui prius, quàm aliorum compos fiat: quæq; non tam terrorem gentibus, quàm uenerationem ſui nominis auguſtiorem ſit iniectura, ueluti cæleſtis quædam res propioribus lineis expreſſa in terris: inter alia diuiniore ingenio excogitata, etiam quæ ad uictus rationem ſpectant, tam ſapiens, tamq́; admirabilis conditor minus neglexit, ad retundendam helluantium, & familiam pecuniamq́; ſuam mutitationum gurgitibus proluentium laſciuientem gulam. Nam libro ſecundo De iuſto, ſic fermè ſcribit: Aeſtiuis, inquit, temporibus parte plurima, neq; ueſtibus fulciētur, neq; item calceis. At hyemalibus utraq; ad cõmodum adhibebuntur. Panibus ueſcentur hordeaceis, aut etiam frumentaceis, quibus calamos ſubijcient, aut frondes puras. Ipſi uero ſubſtratis ex milace ac myrto lectulis, decumbent cum liberis, coronati interim, nec uino abſtinentes diuinas laudes concelebrando: ut ita hilarius uiuant, ac iucundius, nec filijs operam dabunt, præter rationem calculorum. Porrò opſonia non alia erunt, quàm ſal, oliuæ, caſeus, porrum, olera quoq; ex agris ueluti pulmenta. Adijciamus

mus

mus & bellariorum aliquid. Sint uero hæc, ficus, cicer, faba, myrti baccæ, quæ uocant myrta, necnon ex fago glans prunis toſta. In potu autem ſummum adhibeatur temperamentum, ut hac ratione ſalubriter conſeneſcant, ac tranquille, uiuendi exemplum poſteris relicturi. Hoc eſt nobile Platonis decretum: hic fundus, & eſitandi fundamentum omne: quod quàm uerum, quàm ſanctum eſt, utinam tam id feſtiuiter excipiamus omnes, ut menſam ſacram & mitem, ſicuti ſcienter inquit Syneſius, turgidæ incipiamus, ac nuptijs repotijsq́ anteferre: & Apitij, ac Paxami iura, ualere iam ſinamus, ne dum fartura pergliſcit, opimaturq́ corpus, nubilum menti prætendatur cimmerium. Quod eo eſſet præſtandum procliuius temperiusq́, quoniam doctiſſimus quoque Porphyrius uentri mancipatos homunculos, immundorum dæmonum uaſa fieri ſcribit. Seruatum uero Athenis Græci tradunt, antiqui uictus exemplum, quum Dioſcuris in Prytaneo apponeretur prandium: menſis enim inferebatur caſeus, ac phyſte. Eſt autem eo nomine, mazæ ſpecies. Oliuæ quoq́, quas drypetes uocant: item porrum. Menſa uero Aegyptia cuiuſmodi foret, nam neq́ hoc ab propoſito diſſentaneum eſt, ex Philoſtrati uerbis licet coniectare in Dionyſio ſophiſte, quem ab Adriano imperatore illis inſertum tradit, qui in muſeo paſcerentur. Muſeum uero, inquit, menſa Aegyptia, conuocans omnes in orbe terrarum eloquentia illuſtres. Adnotatum in Græcis authoribus, Democraticam uocari menſam, quæ ſumptu modico plures alat, cuius fuit modi Athenienſis Cimonis. Satrapicam uero, quæ impenſa nimia ὀλίγους τρυφῶντας, id eſt paucos admittat delicijs diffluentes, qualis uiſebatur Lucullea: unde illud in adoleſcentem, πλουτῶν ὡς Κροῖσος, ζῶν ὡς Λούκουλλος, λέγων ὡς Κάτων. Cæterum prius quàm inde digrediamur, ſuccurrit exemplum frugalitatis nobile ſenatoris Rogatiani, cuius idem meminit Porphyrius. Is ergo ſapientiæ ſtudio egregie intentus, nil habebat antiquius, quàm ut quantum ratio pateretur, animum ab uitæ cogitationibus ſeuocaret, quamobrem nec bonorum curam omnino ducebat, quin & ſeruos à ſe reiecit, nec ullos unquam honores admiſit. Nam proditurus quandoq́ prætor, iam lictoribus illi apparentibus, nulla prorſus dignitatis habita ratione, nec prodire quidem ſuſtinuit. Imo & propria domo relicta, apud amicos diuertebat, contentus ſemel interdiu dediſſe operam cibo. Quæ uiuendi ratio tam incurioſa, tamq́ ſui negligens illuc demum profecit: ut quum podagra infeſtaretur prius, mox tanquam in multos annos impetratis inducijs, aut diffiſo die, ita conualeſceret, ut manuum pedumq́ munere non uteretur ſecus ac quilibet maxime uigentium: qua quidem re factum eſt, ut uere ſynceriterq́ philoſophantis inſigne eſſet, ac haberetur exemplar. At obſecro, Herculis polyphagiam, ut Græce dicamus, & polypoſiam, quis non nouit? Quin Vlyſſis edacitatem, ac læmargiam, & luxuriæ efferueſcentis æſtum ex carmine Homerico aucupatur Athenæus. Iam Theagenes Thaſius athleta taurum uorabat ſolus: quod in Epigrammatum libro prodit Poſidippus. Milonem Crotoniatam ſcribit Theodorus, carnium minas deglutiſſe uiginti, & panis totidem, uini choas perſiccaſſe tres: ſed & in Olympia quadrimum ſolus per diem abſumpſit taurum, per ſtadium antea humeris circumlatum. Aſtydamas Mileſius ab Perſa Ariobarzane uocatus quandoq́, quicquid omnibus deſtinatũ foret, uoraturum ſe repromiſit, impleuitq́. Sed de athletis non magnopere mirandum, quando ipſum hoc profiteri uidentur: propterea in Autolyco primo Euripides, Multa quidem inter Græcos mala uerſari ſcribit, athletico tamen genere nil prorſum haberi peius, ut qui malarum ſerui ſint, ac uentris. Carmen ipſum quod arriſit inſigniter, etiam appoſui:

Κακῶν γὰρ ὄντων μυρίων καθ' Ἑλλάδα,
οὐδὲν κάκιόν ἐστιν ἀθλητῶν γένους.

Cambleta Lydorũ regem, ſcribit Xanthus in id uorandi ſtudio euectum, ut nocte quadam uxorem quoq́ abſumpſerit: quumq́ ſummo mane illius manum in ore comperiſſet, ſemet iugulaſſe. Rhodij Timocreontis edacitatem, ac bibendi auiditatem, ſepulchro inſculptum declarat diſtichum:

Πολλὰ πιὼν καὶ πολλὰ φαγὼν καὶ πολλὰ κάκ' εἰπὼν
ἀνθρώπους, κεῖμαι Τιμοκρέων Ῥόδιος.

Quid, quod in Sicilia Addephagiæ uiſebatur templum, id eſt edacitatis: ac Cereris ſtatua, quæ dicitur σιτώ? Velut apud Bœotiæ Scolum Megalarti, & Megalomazi. Alcman

man poeta pamphagum uocat ſemet. Ac ſunt hæc quidem patrimonia non deo pollucentium exempla, ſed gulæ: quid uero pollucentium dico, tanquã bonorum decumam contriuiſſe, putent ſatis: imo uero ſua omnia, & ſe deniq; deuoluentium in barathrum ſic, ut in pollinctura, ne ſuper ſit quidem quod funeri infundatur. Eiuſmodi fuiſſe Sippium, Plutarcho credimus. Eleganter uero id genus hominum dicũt poetæ, præſertim Græci, bona ſibi habere uelut ſphæram, quæ in uentrem facile deuoluerint. Diodorus, inquit Alexis, annis duobus σφαῖραν ἀπέδειξε τὴν πατρῴαν οὐσίαν. Terpſiona, Archeſtrati præceptorem, omnium principem gaſtrologiam conſcripſiſſe, compertum nobis ex Græco penu. Voluptatem Ariſtippus eſſe monochronon dicebat, id eſt temporis unius, quoniam præterita ad nos pertineat nihil, futura nec dum adſit. Sed enim quæſat forſan curioſior aliquis, unde ſit potiſſimum, quod inter cuncta animantia unus homo ciborum expetat diuerſitatem, reliquis uel uno contentis, uel omnino longe paucioribus. Difficultati, & quæſtionis inolucro ſic ferme occurrunt naturæ uiri capaces: quod nobilitatis magnitudine, producta omnia humanis deſtinẽtur uſibus, id quod in alijs non fit. Porro & conſtitutionum uarietas in uno tantum comperta eſt homine. hunc enim temperatum aſtruimus, ſanguineum illum, alium phlegmaticum, & deinceps. Nam in ſpecie ſua, bruta ſunt omnia, uel pituitoſa, uti ſues, pecudes: melancholica nonnulla, ut cerui, boues. unde fieri, ut homini alimentorum genus non unum uideatur neceſſarium. Deniq; animalem nos appetitum inſequimur, qui ideo uarius probatur, quoniam ad oppoſita ſe habeant eius potentiæ. In brutis appetentia uiget naturalis, cuius ratio eſt alia.

Qui ſit in Familiaribus epiſtolis, trapezophorus, contra omnium hactenus enarrationes. De trapezophoro item intellexiſſe Iuuenalem. Menſarum genera. Atlantes, telamones, magides, xylon. Troianorum menſæ. Monopodia. Meſa, quæ & menſa. Abacus. Cap. XII

QVum M. Tullij Epiſtolas familiares enarrarem Patauij maxima prouincialium frequentia, nec abdicatis tamen noſtratibus, incidi in Epiſtolam ad Fabium Gallum, ex libro (ni fallor) ſeptimo, in qua ita legebamus: Trapezophorum, ſi te delectat, habebis. Id uerbum tanquam obex moleſtior, multum iniecit moramenti, quod non ita frequens uideretur: & interpres, ut plerunq;, auribus paulo erectioribus minus ſatisfaceret. Sed quum in Græcorum penu diuertiſſem, uaſarijs omnibus (quod aiunt) excuſſis, tandem quod inquiſitioni diuturnæ & ſolicitæ fuerat, ſum uiſus reperiſſe. Siquidẽ in libro Iulij Pollucis decimo, ita legi: Licet porro menſam in qua pocula reponuntur, tetrapum dicere, aut etiam monopum: uel, ſi quis ambitioſe ne nouis quidem abſtineat, trapezophorum, uelut qui mẽſam geſtet. hæc Pollux. Qui & ſi non omnino uetus uerbum putat, trapezophorum: interpretis tamen refellit inſcitiam, in eo hallucinantis maxime. Nam etiam ſi in ueteribus Græcorum libris in ea notione trapezophorus non fere cõperiatur, quis tamen inficias eat, Ciceronis ætare in uſu fuiſſe. Pollux certe negare non uidetur. Nam alibi, menſam coquinariã ab iunioribus dici, epicopanon ſcribit: & tamen infert ſtatim, uerbum id extare in Menandri Meſſenia. Verum & apud Iureconſultum Florentinum, Digeſtis de ſupellecti legata, id uerbum reperias notione quam præſtruximus. Porro quis unquam uel legit uel audiuit, Sacerdotis, quæ dicta ſit trapezophoros, ſtatuam, ut rem plane uiſendam, ac uelut obryzatum omnino nummum, circunferri ſolitam? Quid tam præſigne in Palladis miniſterio uel fecit illa, uel excogitauit: ut non abſonum ſit, huiuſmodi honores illi fuiſſe contributos? Præter nomen uix aliud reperias quicquã de ea in literis. Quod ita eſſe, ſignificare uidetur Harpocratio, à quo exponitur ea dictio. Ego uero trapezophorum intelligo apud Ciceronem, ſtatuam, quæ poculorum menſam ſuſtineret. Nam ex Vitruuij doctrina manifeſto liquere omnibus puto, Imagines hominum exſculpi ſolitas, quæ columnas ſubiectæ fulcirent, aut tigna, uel id genus alia, quas Græci atlantas uocent, Latini telamones. Quo in genere habentur, quæ caryatides uocantur, necnon epiſtylia ſuſtinentes ſtatuæ Perſicæ: Quod & noſtris temporibus nullo non in loco conuiſitur. Sed in re confeſſa, nimis multa. De trapezophoro puto etiam Satyrum nobilem intellexiſſe, qui & noſtræ ſententiæ addit tibicinem:

x Lectus

Lectus erat Codro Procula minor, urceoli ſex
Ornamentum abaci, necnon & paruulus infra
Cantharus, & recubans ſub eodem marmore Chiron.

Si cui non triuialia placent magis, quod ab Luſcinia Coccycem nequeat diſparare: placeat, opinor, & Cyprij bouis merenda. Lego in noſtris monumẽtis, & apud Varronem in primis, fuiſſe apud Romanos uinariam menſam rotundam, quæ diceretur cylibantum, à poculis quæ κύλικας Græci uocant. Item menſam alteram lapideam quadratam oblonga columella ſuffultam. Hanc cartibum, ab gerendo appellarunt, mox & cartibulum. Tertium menſæ genus quadratum & ipſum, uaſis modo deſtinatum, dicebatur urnarium, quod urnas cum aqua poſitas ibi potiſſimum habebant in culina. In Iulij Pollucis Onomaſtico inuenias & hæc: Erant, inquit, menſæ primæ, ſecundæ, tertiæ. Tripodas dicebant, quibus illæ ſuperponerentur. Nam menſas ipſas etiam magidas nuncupabant, ut eſt apud Sophoclem. Menſam nummulariorum, Demoſthenes xylon uocauit, alij etiam pinaca. Fuit & menſa, quæ diceretur logiſteria. Illud adijciendum. Menſas Troianorum, de quibus eſt illud Virgilianum, Heus etiam menſas conſumimus, inquit Iulus, ab Græcis interpretibus tradi ſelininas fuiſſe, id eſt apiaſtras: uel ex panis portionibus præduris. Cæterum quæ menſa eſt apud Virgilium, citra N à Varrone dicitur meſa, quia media poneretur, originatione nimirum Græca. Scribit Liuius, Cn. Manlio Volſone de Aſiaticis triumphum ducente, luxuriæ peregrinæ originem primum inuectam in Vrbem. Inde lectos primo æratos, & ueſtem ſtragulam precioſam, plagulas, & alia textilia, & quæ tum magnificæ ſupellectilis habebantur, monopodia, & abacos adduxere milites. Tunc pſaltriæ, ſambuciſtriæq́, & cõuiualia ludionum oblectamenta addita epulis. Tum coquus, uiliſſimum antiquis mancipium, & æſtimatione & uſu in precio eſſe. Et quod miniſterium fuerat, ars haberi cœpta.

Quid ſit apud Platonem, Narthecophoros eſſe multos, Bacchos uerò paucos. Bacchus quid. Ebrietas animæ duplex. Nectar quid. Bacchus cur Soter. Sphaltes. Enorches dæmon. Enorchus. Bacchus cur iuuenis & ſenex. Caput XIII

QVi Socratica inſtituta Chriſtianæ integritatis eſſe idolum quoddam & imaginem, aut ſaltem umbram, ſcriptis prodidere: atq; Inſtrumentum Vetus Platonica confirmari theologia: ex qua, ueluti ex equo Troiano, innumera prodierint doctrinarum lumina: nouum uero, Socratis moribus, & ſapientiæ: hi profecto, abſit inuidia uerbo, uel ſoli, uel cum paucis admodum, rerum altitudinem, quam illorum hominum ingenijs arcana ratione artifex Deus inſeruit, concepiſſe uidentur. Nam ut de alijs nunc diſcuſſio non fiat, nec examen acrius: quale obſecro illud eſt, quod ab Socrate in Platonis libro De anima, diſſeritur? Nam quum inculpati philoſophi meditationem in eo uerſari docuiſſet, ut animam ſeiungat diuellatq; à corpore, quoniam uerè ingenueq; philoſophantem ita prorſum ſentire neceſſariũ eſt, ſe non alibi purius ſapientiam comparaturum, quàm in futura poſt mortem uita, addidiſſetq́, uirtutem ueram in purificatione conſiſtere, quæ fortitudine, iuſtitia, temperantia & ſapientia demum contingat: mox infert, Quamobrem qui myſteria ſanxere, haudquaquã negligendi ſunt. Nam arcana quadam ratione impenſe nos uidentur admonere, quiſquis inferos petat, non ita expurgatus & initiatus, in cœno eum uolutari: quæ maxima turba eſt: at qui ſecus, cum dijs agere. Propterea inquiunt: Narthecophori quidem multi, Bacchi uero perpauci omnino. Sunt uero hi non alij, quàm recte philoſophiæ myſterijs imbuti. Quid his paucis uerbis ſanctius? Quid Chriſtianæ ueritati magis conſentaneum? Religionem, inquit, ſanctitatemq́ prætendunt quidem plures, ſed quotuſquiſq; culpationibus reclinatis, quas uitæ deprecatur caſtitas, ſcopũ pertingit, aut induit perfectionem? paſſim quoq; uocantur omnes, electorum tamẽ mira paucitas: nemine non diſcum potius audiente, quàm uerè philoſophantem. Nam & Chryſoſtomus: Multi, inquit, ſacerdotes, & pauci ſacerdotes: multi nomine, pauci re. Non omnis ſacerdos ſanctus, ſed omnis ſanctus eſt ſacerdos. Non ueſtis tenera, uti eſt apud Hieronymum, clericum facit, aut ſacerdotem: ſed caſta mentis intentio, humanæ proprietatis retinentiſſima, quæq́ peccatorum proluuium prætextu nullo exemptum purgatumq́ eat. Sed cur

nam Bacchus pro germano philoſopho aut uiro ad unguē facto, ut poetæ uerbis utar. Bacchum Platonici putant quandoq; principem ac ſummum quendam ſacerdotem. Hunc bis natum ab mythicis confingi tradunt, qui ſignificent futurum ſacerdotem, ſtatim initiatum renaſci oportere: uel ſacerdotis perfecti mentem deo penitus ebriam uideri iam renatam. Hoc ne quis miretur, ſcimus ab Muſæo tradi, mirum iuſtitiæ prę-mium perpetuam uideri ebrietatem. Quod ipſum antea per Dionyſii ſacra Orpheus inter ueteres theologos perilluſtris ſignificauerat. Cui propheticum illud non diſſentaneum eſt, Inebriabor ab ubertate domus tuæ. Ebrietatem in anima duplicē intelligunt periti: nam & potus eſt duplex. Quippe pars illa puriſſima altiſſimaq;, qua uel ſuſtentantur diuina, uel cōſtant, nectar uocatur, & deorum eſſe creditur potus. Inferior uero ac turbidior animatum potus nuncupatur: diciturq; in ueterum doctrina Lethæus fluuius. Anima igitur in corpus iamiam lapſura, ubi ad inferiora defertur, ſylueſtrem tumultum, ut Plato uult, incipit ſentire, delibutaq; ac grauata uinolēta (ut ſic dicam) alluuione, diuinorum obliuiſcitur, & circa terrena delyrat: dumq; corporeis amplius oblectatur & paſcitur, in corpoream degenerat naturā, totaq; ac tantis offunditur erroribus, ut mentis acie hebetata, in ijs tantum ueritatem quærat, quæ imagines ſunt & umbræ, ut Plotinus docuit ſcienter. Deceptio uero hæc inter mala prorſum maxime noxia. Et hæc quidem ebrietas una eſt, grauis ac peſtilens, ob quam elegāter recteq; anima infra ſe & extra ſe conſtitui dicitur. Huiuſce uero ebrietatis initium ſtatuunt craterem Liberi patris inter cancrum leonemq; locatum, quia deſcēſuris animis illic ſylua influat primum. Altera uero, quam nectaris conciliat potus, fragilioris naturę, labentiſq; obliuionem inducit. Anima ita affecta diuinis intendit, illa contemplans ueneratur. Cæterum excellentium rerum fulgore coruſco quaſi hebeſcit primo, aut mirandæ dulcedinis ſuccum prægustans ſuauiter, inſueto quodam ardore nouum induit habitum prioris oblita: Sed poſt paulo prægustatam diuinitatis iucunditatem iam largius clariuſq; intuens inenarrabile ducit inde alimētum, extra ſe quidem, ſed & ſupra ſe poſita. Ex ijs opinor; liquet acrius intuenti, quid ita Bacchi nomine ſummatem ſacerdotem aut deo inhęrētem uirum latices nectarcos haurientem Platonicorum ſecretior doctrina intelligendum dederit. Apud grammaticos eſt piſcis nomen bacchus, quem chellarem uocant & oniſcum. In oppido Herminthi taurus ſoli conſecratus colitur, bacchin cognominant: eius color in horas mutatus euariat: hirſutie mira in primis, in diuerſum ſetis abeuntibus, quàm ſit animantium cæterarum natura. Quod uero de nectare facta mētio, amplius ſciendum, eſſe qui nectar interpretentur uinum in Lydiæ Olympo concinnatum fauis promixtis & floribus odoratis. Anaxandrides non potum accipit nectaris nomine, ſed cibum. Succinit Alcman quoq;. Sappho etiam ambroſiæ craterem dicit. Sed nec Homerus eſſe deorum potionem nectar nouiſſe, creditur. Bacchum præterea legimus σωτῆρα nūcupatum Græcis, quod eos in Myſia, Telepho graſſante, ſeruarit, obiecta forte illi uite, quæ res ab dolo id genus dicta Sphaltes eſt. Soteris Bacchi commeminit Plinius, ſed ratione alia. Dæmon enorches apud Lycophronē Dionyſius intelligitur in Lesbo. Thyeſten nanq; cum ſorore Dæta coeuntem genuiſſe Enorchum memorant: à quo ſit conciliatū nomen deo, ſed muto & fœdiſſimo: aut certe quoniam eius myſteria cum ſaltatione celebrarentur, id eſt μετ' ὀρχήσεως: uel etiam quia pudenda quandoq; ficulnea, & pelliceos ſibi aſſuiſſet phallos ceruorum. Apud Homerū Iliados ψ, enorcha teſtes habentia intelliguntur, cuiuſmodi fluminibus immolari cōſuerant. Bacchum item nunc iuuenem expingebant, nūc ſenem, bibendi intemperiem ſignificantes, uel contra: addebatur & caluitij deformitas, quia uinolentorum eſt, arcana prodere. Nam & Alcæus inquit, οἶνος γὰρ ἀνθρώποις διοπτήρ. Athenienſibus ſacra Liberi fuiſſe pręcipua, ſcribit Dion. Ea quum Adrianus in ueſte indigena cōcelebraſſet magnifice, templum Liberi, quod Panhellinon uocant, conſtrui permiſit.

Tres eſſe principes ſupra mundum. Iouem eſſe mūdi animum. Quid Dionyſius. Itē qui Titanes. Qui Typhon. Cacoethes. Sporadici morbi. Endemi. Epidemi. Cur homines dicantur Dionyſiaci. Catacecaumene. Catacecaumenites uinum, Ceraunobolia. Virgilij locus quarto Georgicorum. Caput. XIIII.

SEd ne quem omnino fallam, pergamq́; porrò comperta mihi in arcanis ue-
terum libris in literas dare, admonendos cenſui ſtudioſos omnes, non uno
modo accipi Dionyſium ab illis: uerũ quo apertior tota res fiat, ſic reperio:
Theologos antiquiores ita ratiocinatos, ut ſuper mundum tres haberi prin-
cipes, opinarentur: Oromaſin, Mitrin, Arimanin: id eſt, Deum, mentem, animam. Nec
ignoro, à grammaticis dici Arimanium, à bellandi furore. Dei propriam aſtruunt uni-
tatem, mentis ordinem, animæ motum. à ſolo deo primam ipſam in mundo fieri unita
tem partium, & totius: à mente, uirtute dei, ordinem unitarum partium: ab anima, ſupe
riorum uirtute motum fieri operis ordinati. Hæc anima prima in mundo, tanquam ani
mali ſuo regnans, uitalem uirtutẽ, ut placuit Plotino, à centro, id eſt à terra, uelut à cor-
de, per totum uidetur propagare. Senſualem uerò motricem à ſphæris ſuperioribus,
uelut à capite inchoans, cæteris inde cõmunicare. Ab hac non aliter mundanum cor-
pus alitur atq; ducitur, quàm per uitam inde corpori addictam, quæ uita ab ſuperiori
ſubſtantia, quantum ſubſtantia eſt, habet ut alat moueatq́; alendo. In hac uita genituræ
officium ita cum imaginatione concurrit, ut ſeſe mutuo moueant. Sicut ad genituram
parata eſt, ſic prorſus imaginatur. Sicut uiciſsim imaginatur, ita fit ad gignẽdum prom
ptior. Animam hanc Orpheus Iouem appellat, Sub eius uniuerſali prouidentia, Dio-
nyſii conſtituit prouidentiam, id eſt naturam, ſeu uegetalem animæ mundanæ poten-
tiam. Eius membra ſunt rationes rerũ ſeminales in natura. Quæ quidem membra quã-
do per generationem quaſi procedunt in materiam, à Titanibus diſcerpti finguntur.
Sũt uerò Titanes, genituræ præfecti dæmones, qui perſuaſi à Iunone, id eſt à proceſſio
nis generationisq́; cura, laniare Dionyſii membra traduntur, quaſi Oſiridis membra,
id eſt uiuificæ prouidentiæ, ab Typhone cõcerpta, hoc eſt ab dæmonum geneficorum
duce: quia cõmune illius in cunctis æquè gignendis & mouendis officium differentes
inter ſe partiuntur in ſortes, rerumq́; ſpecies ad ſingula generando deducunt. Quod ue
rò his adnectitur ex Orpheo item, Ob concerptionem eiuſmodi deuorationemq́; fuiſ-
ſe ab Ioue tactos de cælo Titanas, eum ferè ſenſum habet, Illos ad cæleſtia eſſe conuer-
ſos. Quod illis ardentibus enati ferantur homines, ſignificat ex diuina eorum cura ho-
mines in lucem prodiiſſe uitalem, qui ea de cauſa Dionyſiaci nũcupentur, ut qui ex Ti-
tanibus uideantur nati, quos Dionyſii membra pauerant. Si quis fortè, ut & hoc attin-
gam obiter, ſolicitius quærit, quos nam dicamus genituræ præfectos dæmonas: legat
is Platonis Timæum, ubi poſt mundi creationẽ inducitur princeps rerum deus iunio-
ribus diis inferiorum anima lium generationem mandare, & hominis præſertim: Qui,
inquit, cum immortalibus appellatione conueniat, diuinusq́; uocetur, habeat principa
tum, iuſtitiam colat, ac uos item. Ego uobis ſemen, & initium tradam. Vos cætera exſe-
qui par eſt, ut faciatis generetisq́; animalia, & cõſumpta rurſum recipiatis. Poſtremo
addamus & aliquid ex Græco penu. Eſt regio ſole peruſta, quam Myſi poſſideant, &
Lydi, exuta arboribus omnino uiſitur, præter uitem. Catacecaumenen uocant, inde ui
num habetur uirtute præſtans, catacecaumenites οἶνος uocatur. Ex quo & nonnullo-
rum perelegãs circumfertur iocus, Dionyſiũ dici rectè πυριγενῆ, id eſt ex igne natum.
Catacecaumenen dici coniectant de fulminum frequentia, quam ceraunoboliam uo-
cant: autor Stephanus. meminit Strabo. Eſt & eo nomine Erythræi maris inſula. De-
niq; uinum hoc ſignificaſſe Virgilius quarto Georgicon uidetur, quum ait Cyrene ad
Ariſtæum: Cape Mæonii carcheſia Bacchi.
Etiam ſi id minus aduertunt interpretes. Quod ad Typhonem attinet, eſt quidem eo
nomine uentus turbulentus, atq; item πυρώδης δαίμων, id eſt igneus dæmon: ſed apud
Galenum etiam febris τυφώδης, ſicut morbus καυσώδης, ut parergon hoc adnotemus:
qui re quidem magnus eſt ac difficilis, nec criſin habens certam: tametſi facilitatis ſpe-
ciem præferat. Legimus item ſporadicos dici morbos, qui quouis tẽpore obueniant,
& loco: ſicut ἐνδήμους, qui in certis graſſentur regionibus: ἐπιδήμους, qui temporibus
quibuſdam plures eodem infeſtẽt loco. Epidemeticos ſunt qui forriarios modo à Gal-
lis opinentur dici.

Quæ, & quot ſignificet Cora. Quo differat ab partheno, nympha, & gyne.
Coronomus. Cybolum. Cybitus, ſiue cubitus. Phlœa. Phlyax. Arrianus ex-
plicatur

plicatur

plicatur,& emēdatur.Item de Dionyſio plura ſcitu digna. Cur dicatur taū
rus.Taurophagus.Tauropolos Diana,& tauropus. Dionyſius.Sabazius.
Vnde ſabbata.An Iudęi Bacchum coluerint.Ficorum inuētor,& fructuū.
Ceruorū nomina plura.Vino aquam quis miſcuerit primus. Tripus Dio-
nyſii.Itē quid baſſara.Scenophegia.De Anio pluſcula.Interim unde Tau-
romenium. Tauros cur dicant Græci omnia uiolenta.Problaſtus. Sabaia
Scenophegia.Ceruæ an habeant cornua.Baſſus,cur pro humili.Cap. XV

QVod nam, dicat aliquis, propoſitū tibi eſt? Nos quidem à te racemationem
quandam ex paulo iucundiore uindemia expectabamus,qua ingenium fie-
ret inſtructius,& uita comptior,morum ratio excuſsior,limatiorq́. Tu uero
ſubinde Herculis cothurnū tibi tentas inducere, nec te intra pelliculam con
tines ſupra crepidam iudicando, dum inſeris operi, quæ exactius requirant examē,&
philoſophorum lucernam redoleāt. Fateor, prægustata ſuauitas, illudq́ Platonicorum
ſymbolum τὸ θεῖον, tranſuerſum ita me rapit quandoq́, ut mihi ſæpe uidear ad Loto-
phagorum gentem diuertiſſe. Sed bene eſt, ſuppetunt, qui me oblitum reuocent, ac ue
lut ex locato mecum agant: ſed ita, ut reſpectare tamen liceat, & carptim, more biben-
tis in AEgypto canis, quo paſcatur animus, præcerpere. Ecce uero monitor primus Ar
rianus manum inijcit, ac fronte rugoſiore: Quid, inquit, differs? quin meo me candori
reſtitutum pergis? Tu quidem de Dionyſio multa ex Platonicis expiſcaris. At Diony-
ſius meus, quem Latini tui in ſecundo Alexandri geſtorum Ioue ac Cora ſatum reddi-
dere, qualis nam tibi uidetur? aut quam eſſe putas Coram iſtam? Ego uero tanti uiri au
thoritate commotior intentius circūſpectare cœpi, & amplius indagine latiore teſqua
omnia & uepreta ac condenſa ſcrutari, ut quippiam uenarer, quod hiſtorico nobiliſsi-
mo appoſitum leniret ſtomachum, demumq́ reſupinata librorum ſylua, hæc proruiſſe
ſum uiſus. Coram quidem uarie capi in authoribus: primumq́ Moloſſorum gentem
eo nomine puellas decenter forma conſpicuas nuncupare. Propterea eorundem rex
Ades, ſiue Aidoneus, uti eſt apud Plutarchum filiam appellauit Coram, quam rapere
adortus ſit Pirithous. Sed & pro uirgine capi Coram, adnotauit Euſtathius, ἐκ τοῦ κο-
ρεῖν, quod ornare indicat, ſed & repurgare, quorum utrunq́ ætati congruit incorruptæ
ac puræ: unde fiat forma deminuta, coraſion. Diſparari tamē ab cora & partheno nym
pham inuenias: quippe parthenon intelligunt, inſciam prorſus uirilis cōcubitus: nym-
pham, quæ uiro ante paulo iuncta, necdum tamen pepererit: gynen uero dicunt, quæ
partum iam ſuſceperit. uerum & coras, poetæ naues dicunt protoploos, id eſt primum
in aquam coniectas, tanquam plane uirgines ſint. Coram item Græci pupillam in ocu-
lo uocant, quia ἐκ κοίλου ῥεῖ τὸ δάκρυον, ex concauo profluit lachryma, unde dicatur
etiam collurium. Eſt item cora, impedimentum ſiſtens profluuium, & nummi ſpecies.
Id uero inſigniter aduertendum, coras pro ueſtium manicis capi, aut eiuſmodi quo-
piam, quæ manibus plerunq́ porrectiores comparantur: ob idq́ impedimentum affe-
rant, ſi in eas immittātur manus, ne quid poſsit fieri. Proinde lectum in hiſtoria eſt: Ab
Cyro ſororis Darij filios necatos, quod illi occurrentes, in coras non immiſiſſent ma-
nus, quod uni tantum regi aſſueuerat fieri. Ad hoc autem & Pollucis illud ſpectarit:
nam quum interiorem cubiti cauitatem, olecranum dici pronuntiaſſet: extimam uero
commiſſuram, ancona: coronomus, inquit, medicorum eſt. Dicunt autem hoc & cybo
lum, id eſt κύβωλον: ſed & cybitum dicas, ſicut Hippocrates. Nam eſt Dorienſium in
Sicilia uocabulum: unde κυβιτίζειν, Epicharmo eſt cubito ferire. Corā uero dici puel-
lam ex alijs quampiam, nec legi, nec audiui: ſed Proſerpinam ita ab Græcis nūcupari,
nemo in literis tam feriatus, qui neſciat. Ita uero in Arriano fuiſſe trāsferendum, argu-
mento ſunt pleraq́: & M. Tullius in primis, qui tertio De natura deorum, ex Diony-
ſiis unum Iouis & Proſerpinæ filium recognoſcit, Corę autem minime. Apud Xeno-
phontem libro Rerum Gręcarum ſexto, in oratione quadam, Triptolemus dicitur Ce
reris & Corę ſacra arcana primus communicaſſe hoſpitibus Herculi & Dioſcuris, qui
& Peloponnenſibus Cereris ſemina ſit elargitus primum. Apud Plutarchum tamen
in Græcis codicibus ſic adnotatum cōperias, Aidoneum uxori Perſephones indidiſſe
nomē, filiam uero appellaſſe Coram. Lacones Corā deam uocant Phlœam: at Phlyax

dicitur uinolentus,ac ridicularius.Sopatrus apud Athenæum appellatur phlyacogra-
phos:de quo uerbo mox item pauca.Scribit Clemens, Iouem cõmutatum in anguem
intuliſſe Proſerpinæ filiæ uitium,unde ſit natus Dionyſius.Quo argumenro etiam Sa-
baziorum myſtica draconem præferunt in orbem complicatum.Hinc & poetæ draco
nem tauri patrem dum concelebrant,ſymbolicè operteq; Iouem innuunt,ex quo & fi-
lia,natus hic ſit tauri ſpecie.Quare ab Lycophrone taurũ uocari,ſcimus.Scribit Athe-
næus,tauro & pardali aſſimulari Bacchum ex ebriorũ uiolentia.Nam quod in tragœ-
dia,cui attitulatio eſt Tyro,Sophocles taurophagum uocat Dionyſium,id interpretã-
tur,quia dithyramborum poetis in uictoria daretur bos.Alij crudelem & immitem ac
cipiunt,quando & Ariſtophanes Cratinum ita infamauit. Sed ad uinolentiam magis
referendum alij putant,quod philœnus eſſet is,hoc eſt uino indulgeret largius.Et Dia
nam tauropolon uocant,ſicut in Periegeſi Dionyſius Apher,non ab gente ſolum, ſed
& ab animali,ut probat Euſtathius:quia armentis præſit,uel quia cum luna eadem ſit,
quæ tauris uectatur,& Tauropus dicitur.Certè Martis & Dianæ ſacrificia apud Ama
zonas ſcribit Diodorus tauropolia nuncupari.Author porrò Diodorus in Philippi re-
gis hiſtoria:Andromachum Timæi hiſtorici patrem coactis in unum qui cladi ſuper-
fuerant,ab Dionyſio Naxo euerſa,taurum urbi uicinũ collem diutius incoluiſſe:quare
Tauromenij nomen loco conciliatum,quæ mox opulentior fuit ciuitas. Cæterum ma
gna omnia & uiolenta,tauros Græci nuncuparunt ueteres,de Aſiatici montis natura,
quem ita nominatum ſcribit in Periegeſi Apher Dionyſius,quia ſit ὀξυκάρηνος.

Cornua nam ſummus ſcopulis imitatur acutis.

ut inquit Rhemnius Fannius.Dionyſium uerò dictum ſcribit Heſiodi interpres,ueluti
διδοίνυσον, quia ſit uini dator.Id antea Plato quoq; prodiderat.Propterea in uindemijs
faciem eius muſto tingere,ac ficis,conſuetudo fuit uetus:inde ab Siculis Bacchus dice
batur Morychus,quia μορύξαι ſignet polluere,ac fœdare.Problaſtum,id eſt πρόβλαστον
uocant,quia egerminantibus uitium palmitibus,illi fieret diuina res,uel quum eaſdem
forent putaturi.Dionyſium dici interpretatur Phurnutus,ab διαίνειν ἡμᾶς ἡδέως, quia
iucunde ſuauiterq; nos irriget:uel quaſi διάλυσιν: nam & ratione eadẽ Alyſium quoq;
uocarunt,quoniam curas ſoluat, uel quod ad montem Sitium enata primum tradatur
uitis.Lyæum dicunt,non ſolum quia membra ſoluat, ſedamplius,quoniam ex intem-
peranti potu cooritur ſæpe diſcordia,ſoluiturq; hominum unanimitas. Sed & deridi-
culi gratia uocabatur Erebinthios,quæ uox tum legumen nobis indicat,tum pudenda
uiri,ut eſt apud Ariſtophanem.Quod cõuitium paulo impudentiores etiamnum hoc
tempore uſurpant. Sabazion uero appellatum uolunt,à tripudijs quæ ab furẽtibus fie
rent, quando id à Barbaris σεβάζειν dicatur. Sabos autem dicebant ei deo conſecrata
loca,quin & Bacchos eius eodem nunciabant uocabulo,id eſt Orgia celebrantes: ſic
enim hi quoq; dicuntur,quamuis etiam Bacchus ſit coronæ ſpecies.Inde ſimplici uul-
go irrepſiſſe opinor in pleriſq; Italiæ locis,ut pro agitare uſurpent ſauazare. Sabos in-
uenias uel apud Demoſthenem pro Cteſiphonte.Sabazium eſſe Dionyſium docuit li
bro ſecũdo Amphitheus.At Mnaſeas Dionyſii filium accipir Sabazium. Sabaia pau-
pertinus eſt apud Illyricos potus,ex hordeo uel frumẽto colliquatus:unde Sabaiarius
inflectitur, probroſum nomẽ.Lacedæmonios Soſibius tradit,Dionyſium colere Syci
ten cognomento, quia ficum ab eo inuentam opinentur. Quo argumento Milichius
etiam dicitur quandoq; : nam milicha,pro ficis uſurpari animaduertimus. Apud Na-
xios certè ſimulachrorum facies nunc uitiginea conformatur,nunc ficulna,prout uel
Bacchus dicitur,uel Milichius.Pomorum quoq; inuentorẽ Dionyſium ferunt, & Sy-
racuſius ſignificat Theocritus,qui μῆλα διονύσου nuncupat, & illis eum coronari ſcri-
bit Callimachus,unde mutuata Venus dederit Hippomeni, quibus & in amorem præ
ceps ierit Atalanta,quod canit Philetas.Sunt qui augurentur dici poma Dionyſii,à lo-
co qui ſit deo illi ſacer. Quin & omnium repertorem fabulantur, quæ ἀκρόδρυα uocãt
Græci,quo nomine fructus intelligunt arboreos.Scitu uerò dignum quod in Sympo-
ſiacis innuere Plutarchus uidetur:ſabbata Iudæorum ex huius uocabuli ratione nũcu-
pari,quando ab Iudæis Bacchum coli ſolitum,inde coniectat, quod ea ſe die inuicem
ad bibendum largius ſoliti eſſent inuitare.Mel porrò nec ſacris inferant, quod admix-

tum

tum oblædere uideatur uinum: ſed & apud illos ſupplicium haberi maximum, ſi cui mulcta ſic irrogetur, ut certum tempus uino cogatur parcere. Ducit item argumētum ex pontificis habitu, qui feſtis diebus mitrā geſtaret, nebrida indutus auro diſtinctam, & tunicam quoq; talarem, ac cothurnos, propendentibus ab ueſte codonibus multis, hoc eſt tintinabulis, quę inter eundum obtinniant, ſicut (inquit) apud nos. Putat porro Hebræorum ſcenophegia, quæ ſub tentorijs aguntur, menſis pomis omnifariam onuſtis, habere cum Baccho ſimilitudinem aliquam, quoniam ſcenæ illæ palmitibus, & hedera compingerentur, & uindemia inprimis uigente, feſtum ageretur, à quo non multis interiectis diebus, altera ſequeretur celebritas, Bacchi uero nomine inſignis. Quin & aliæ, quas craterophorias & thyrſophorias nominant, ab Thyrſis, cum quibus templum ingrediātur. Cæterum quid intus faciant, neſcimus, inquit. Non aliud uero eſſe, quàm debacchationes, ueri proſum ſit ſimile. Siquidem tubis utuntur modi non magni: ſicut & Argiui in Dionyſiis. Cum citharis accedunt alij, quos ipſi Leuitas uocant uel ab Liſio, uel ab Euio, Bacchi cognominibus. Additur id quoq;, ab ſue Iudæos abſtinere, quod ab eo genere ſit interemptus Adonis, quem eſſe Bacchū fere cōſtat. Sed de hoc uarie traditur imoq; alibi plura. Hæc ſunt quæ ex Plutarcho recenſuimus: quæ quàm cōmentitia ſint, quantumq; habeant uanitatis, uel me tacente, nemini obſcurum puto. Quod uero de nebride facta nobis mentio eſt, amplius attendendū, nebrida dici ceruinam pellem: quippe eſt nebrus inter ceruos, qui nunc primum βορὰν ἐκδέχεται, id eſt alimentum admittit: proinde Anacreon nuncupat, νεοθάλεα γαλαθηνόν, id eſt nuper uireſcentem lactentemq;. Apud Philetam obſeruatū Græcis eſt, primigenios ceruos dici procas, unde appellata Proconneſos: grandiores paulo iam dici cemades ualent. Perfecta demum ętate cerui, niſi eos item qui achæinæ nuncupentur, aut ſpathinæ, quædam ætatis eſſe diſcrimina, coniectet aliquis, uel etiam generum ex magnitudine, uel cornibus interſtitia. Græci ſcholiaſtæ in ijs ſatagunt egregie: ſed ita, ut nec ſibi admodum ſatisfaciant. Eſt & illud in ceruis adnotatum diſcrimen, fœminas in ijs cornuum carere inſigni, etiam ſi cornutas fingant poetæ omnes: nam in Olympijs Pindarus χρυσόκερων ἔλαφον θήλειαν dixit. Sunt qui habere aliquas, coniectent: quando & Libyci ac AEthiopici elephantes cum fœminis dentes habent prorſum: quod approbat Amyntianus. At Indicorum fœminæ ijs omnino carent. Nec illud relatu indignum ceruam Euryſtheo ab Hercule oblatam, in collo habuiſſe inſcriptionē eiuſmodi, ταϋγέτη ἱερὰν ἀνέθηκε. Ariſtoteles cum Plinio mares tantum ceruos cornibus inſignes prodit: quod approbat libro quinto Pollux, Anacreontem coarguens, & Sophoclem, qui κερόεσσαν ἔλαφον dicunt, id eſt cornutam ceruam. quod ut inſcite dictum, ſentiens Zenodotus, ἐρόεσσαν legere maluit. Ad ea uero quæ dicta de ſcenophegijs ſunt, dignum relatu eſt, dici ab Ariſtotele ſcenopegiam nidi conſtitutionem, quam miro ingenio excogitant hirundines, implicito feſtucis luto ad lutariæ paleationis normam, quę ἀχύρωσις dicitur, id eſt achyroſis. Verum prius quàm ab hiſce reuellamur, quanquam nonnihil ueriti ſumus, uiſum iri quandoq; naſutioribus, Iliade longiora nos ſæpe contexere: adijcietur illud quoq;, Bacchum ab Euſtathio deduci, ἐκ τοῦ βαχεῖν, ab inconditο ululatu, quo furentes Bacchæ perſonent. Poſtea, inquit, inſertam literam κ, quo expreſſio fieret tetri immaniſq; ſoni. Quæ ratio item ex Iaco Iaccbum feciſſe uidetur. Bacchas, poſtremo Baſſaras uocabant, proprie quidem ſicuti Orion ſcribit. Sed hinc eſt etiam proſtituta mulier eodem dicta nomine, unde factum licet cōiectare, ut uulgo nunc in Ciſpadana Italia ancillas quoq; ſic fere nuncupent maſſaras, deluxato elemento primo. Baſſaras nominat & Lycophron. Baſſarica, pro Dionyſiacis interpretantur. Dicitur quandoq; Baſſaris meretrix in Epigrammate. Herodoto autem credimus, ab Cyrenæis, uulpem dici baſſarum. Quod autem paſſim pro humili & depreſſo baſſum imperita plebs uſurpat, illam (ut puto) originem habet, quod baſſos pro cauitate dicitur interdum Græcis. In tam multis uero quæ de Baccho contexĭmus, adijciatur illud quoq; ex Philochori monumētis: Amphictyona Athenienſium regem omnium principem ab Dionyſio edoctum, uino aquam adortū promiſcere, quo nomine ſurrigi homines ſint uiſi, quos meraca prius incuruabat potio, unde Dionyſio erecta ara, quem ὀρθὸν uocant, hoc eſt rectum, ſubſtructa proxime Nympharum quoq; in horarum ſa-

crarió. Staphylus uini temperamentum Melampodi aſcribit. Ad hæc pertinet Varronis illud: In partu uinum, non ut in calice, quærit aquam, ſed ſolem. Tripoda Dionyſii quum audis, craterem intellige: nam ex tripode dicere, uera loqui eſt. Vino autem ueritas attribuitur: hinc Græci, οἶνος καὶ ἀλήθεια λέγεται. Superpondij uero id loco fuerit: Staphylum, Dionyſii filium, ῥοιώ, id eſt Rhœo, filiam ſuſcepiſſe, quam Apollo compreſsit: id ubi reſciuit pater, coniectam in arcam demiſit in mare. Illa uero diuinitus ad Eubœæ antrum appulſa, puerum peperit Rhœo, ac Anium dixit, διὰ τὸ ἀνιαθῆναι δι' αὐτόν: quia ob eum multam ſenſiſſet triſtitudinem. Anium autem in Delum Apollo tranſtulit, qui & uxorem duxit Dorippem, ac genuit Oeno, Spermo, Elaida: quibus id impartiuit Dionyſius, ut quicquid tangerent, in triticum ſtatim uerteretur, & uinum, ac oleum: unde dictæ Cænotropæ, quaſi in nouas formas omnia uertētes. Scribit Phecydes: Anium hunc Græcis illuc profectis perſuaſiſſe, inibi nouem annis permanere: quoniam ab dijs ſtatutum foret ita, Ilium decimo tandem anno poſſe capi. Hæc eo repetita nobis libentius ſunt, quia mirum eſt interpretum Maronis ſilentium, ceu Oebalias habitēt Amyclas, ut eſt apud Auſonium, & ora obſignarit Sigalion AEgyptius.

Dionyſiorū ritus. Qui ſunt phalli. Phallogogia ſacra. Neurobatæ. Paradoxopœi. Parodoxologi. Quid neuroſpaſta. Lucianus declarat. Gellij locus emaculatur. Automata. Autocratores. Automatia. De phalacris, & phalātho. Phalæna quid. Item qui ſint Phalari, & Phallophori Ithyphalli. Autocabdali. Phallica carmina, uel Ithyphallica. Item Oſchophorica. Enarratur Columella in Hortis. Hermata, & phalāgia quid. Item hilarodia, hilaria, ſimodia, magodia. Lylodi. Cinędologus. Ionicos logos. Sotades. Dicelictę. Sophiſtæ. Tarantula. Rutela. Phalangis fabella. Hermaces. Lithaces. Lyſiodi. Plutarchi locus perpenditur. Nephalia ligna, œnoſpoda, œniſpa. XVI

Dionisia, inquit in Moralibus Plutarchus, ueteri ritu quum multa prorſum & feſtiua hilaritate agebantur: erat qui amphoram uini ferret, & uitem, aderat & qui hircum traheret: alius arrichum, id eſt ciſtam aut cophinum, in quo caricæ forent, geſtabat: omnes autem phallum. ſed nunc, inquit, negliguntur hæc, obſoleuerūtq;. Hactenus ille. Quid uero phallus hic ſit, ſcio anxie quæſituros ex ſtudioſis multos. Herodotus quidem in Bacchi ſacris phallos agnoſcit, id eſt ficulna ueretra à collo propendentia. Nam & Phallagogia, Bacchi ſacra dicūtur Phurnuto: & ſi ſphalalogia modo ſcriptum comperias. Sed phallorum pompa, Periphallia nuncupatur. Author eſt Diodorus, Oſiridis pudenda in ſacris & cærimonijs phallon dici. Nunc & eorum loco ab AEgyptijs excogitatas ſtatuas cubitales, quas per pagos circunferrent fœminæ, mentula, quæ propemodum inſtar eſſet corporis reliqui, innuente, & præeunte tibia. Sed & Mercurij ſtatua ab eodem, ueretro porrecto celebratur. Verum & phallos duos in propylæis deæ Syriæ permagnos memorat Lucianus, quibus ita inſcriptum foret Græce quidem, ſed in hunc ſenſum: Hoſce phallos ipſe Dionyſius nouercæ Iunoni dicandos curaui. Poſtea hæc ſubdens: Phallos, inquit, Dionyſio Græci excitant. In quibus ex ligno deformatas hominum imagunculas geſtitant, pudendis magnis prominentibus, uocantur Neuroſpaſta. Sunt uero hæc obiter, ut lucem quoq; Luciano inferamus, quaſi tu dicas, neruis mouentia. Vtitur eo uerbo Athenæus, necnon in Sympoſio Xenophon, & in libro De mundo Ariſtoteles, quē locum Apuleius ſic eſt interpretatus: Aſtutia unius conuerſionis multa & uaria pariter adminiſtrant, etiam illi qui in ligneolis hominum figuris geſtus mouēt, quando filū membri quod agitari ſolet, traxerint, torquebitur ceruix, nutabit caput, oculi uibrabūt, nec inuenuſte totum uidebitur uiuere. Meminit etiam quodam loco in Noctibus Atticis Gellius, ſed maxime uitiato codice: nam modo legitur, neurobapha. Herodotus Hiſtoria ſecunda, in Dionyſii ſacris in AEgypto, excogitata ſcribit ſimulacra Neuroſpaſta, quæ uicatim circūferant mulieres. Laurentius ridicule, opinor, ex neruis compacta eſt interpretatus. Neurobatas comperi tamen apud Firmicum: Oriente, inquit, ingeniculo, quem ἐγγόνασιν Græci dicunt, nati cum teſtimonio Martis & Lunæ, erunt funambuli, oribatæ, neurobatæ, & qui talia pertractent. Automata uero apud mechanicos dicūtur, quæ per ſe uidentur motari, non longe ab neuroſpaſtis diſsita. Nam & automati

ſunt

ſunt, qui non uocati ad cœnam pergunt: ſicuti rhapſodia Iliados ſecunda apud Homerum dicuntur, & autocleti, id eſt αὐτόκλητοι, hoc eſt per ſe uocati. Automata porro appellantur, temere fortuitoq; euenientia. Ab neuroſpaſtis dicitur neuroſpaſtice ars, quã tamen non uideri ſeriam putat Euſtathius. Automata dicuntur miracula ab Ariſtotele De animaliũ generatione libro ſecundo. Sed & automata oua, quæ conſtiterint ſponte, nec ſuum mas inſperſerit ſemen. Autocratores dicunt, qui per ſe omniũ habent ius. Hinc legatos αὐτοκράτορας in Nicia nuncupat Plutarchus, qui plena funguntur poteſtate. Automatia uero fortuna eſt, cui quum benefacta omnia referret accepta Timoleon, domi Automatiæ ſacellum extruxit: quod ſignificat AEmilius Probus, ſed apertius expoſuit Plutarchus: ſic tamen, ut interpretatio Latina prorſum nulla ſit, aut mendoſiſſima. Scribunt Græci, in Chio uinum haberi aruiſium tribus generibus. eſſe enim auſterum, dulce, ac inter hæc medium quod autocratũ uocabatur. Automata leguntur Digeſtorum primo, titulo de legibus, lege tertia. Dignum obſeruatiõe quod è theſauris Galeni promitur Therapeutices decimo: Paradoxopœos nũcupari omnes, qui miranda, extraq; communem animi cõceptum faciunt, moliunturq;. Nam qui dicunt, ab eodem paradoxologi uocantur. Sed redeo ad phallos, de quibus alij ſic produnt, Eſſe oblonga ligna in ſummo habentia ex corio pudenda. Quidam tradunt, forma eiuſmodi è collo & femoribus pendula, ſolitos in Dionyſiis ſaltare. Phallum etiam dicimus in galeæ fronte prominens ornamentum, ſiue claui ſint prælucidi, ſiue ſcuta quædam breuia admodum, ut ſcribit Euſtathius. Phalon enim illuſtre ſignat, aut clarum, quia phaos dicatur lumen. Vnde & phalacri pro caluis, quia albicet ijs caput, aut denudatum apertumq; ſit. Phalanthos etiam hoſce dici inuenimus apud Pollucem, quoniam albicans capillus uocetur anthos. Et phalarum nonnulli arietem album interpretãtur. Homerus κύματα φαλαριόωντα dicit albeſcentes undas. Phalion uero album dici, indicio ſunt equi, phalij nuncupati, quibus albicet frons. Sed & hominem uocamus phalium, albis capillis in fronte. Palyn uocãt tenuiſſimum in farina, unde phalion pro albo dici opinantur alij: certe παλύνεσθαι, albeſcere ſignat. Quæ uero dicuntur φάλαρα, id eſt phalera, ſunt crici in galea ſiue annuli circa tempora malasq;: quas partes παραγναθίδας nuncupant. Phaleras uero eſſe frontis equinæ ornamenta, ſciunt omnes. Phalæna paruum eſt animal candelabris aduolans, quod pyraſtumuros nuncupatur, & pſora. Dici uero phalænam putant παρὰ τὸ εἰς φῶς ἅλλεσθαι, quia ad lumen aſſiliat. Phalænam item ἰδιωτικῶς candilosbeſtrium dicunt: ſunt qui Rhodiorum uocabulum phalænam putent. Erant & phallophori, ithyphalli, autocabdali, muſicorum ſpecies, ut eſt apud Athenæum. E quibus hi quidem ex hedera coronas geſtabant. Ithyphalli uero temulentorum perſonis cõtegebantur, habebant chirothecas affabre elaboratas, necnon talarem tunicam, produciq; uoluptatis cauſa ſolitos, Athenæus ſcribit. Phallophori autem papyraceo tegumento faciem conuelabant, hedera & uiolis coronati. Autocabdalon pro rate multi etiam interpretantur. Sed proprie ita uidetur dici utcunq; ſubacta iam farina. Qui uero phallos erectos in inguinibus tantũ ferebant, dicti ſunt Ithyphalli. Nam phallica uocantur carmina, quæ cum tripudijs ſtante phallo canebantur. Sed Pollux Ithyphallica nuncupat, ſicut Oſchophoria, quæ in Oſchophorijs canerentur, quod feſtum erat ab ramorum, quos oſchia uocant, latione ita dictum. Priapum quoq; Ithyphallũ uocant, ut ſcribit Diodorus. Sunt in eo genere, qui uocantur hilarodi, quos nonnulli etiam Simodos nuncuparunt, quod Simus poetas id genus præcelluiſſe ampliter uideatur, quod Ariſtocles ſcribit. Hilaria uero feſta erant, quibus læta omnia, uti ſcribit Flauius Vopiſcus, & fieri conſueuerant, & dici: celebrabantur, Macrobio authore, octauo calendas Apriles, quando iam productiores ſentiuntur dies. Deo Pani credebantur ſacra, quem ut omnium authorem coluit priſcorum uanitas. Erant & Magodi, qui fere Lyſiodi uocitantur. Videtur magodia inde nomen indepta, quod magica proferrentur, & pharmacorum poteſtates. Apud Plutarchum in Sylla nominatur Roſcius Comœdus, Sorix archimimus, Metrobius λυσιῳδός. Interpres Bacchanalium cantorem reddidit: forte quia Lyſii dicantur Bacchi ſacrificia, quod Bœotios à Thracum impoſtura liberarit is deus. Nam & Lyſios deos intelligit Pollux apotropæos. Vel quod à Naxijs uitem redemerint Thebani: quod probat Ariſtophanes.

Apud

Apud Athenęum Diogenes Epicureus amaſſe dicitur mulierem Lyſiodon. Fuit & ci nædologus, qui etiam Ionicos dicitur logos, & Ionicũ poema. In ijs Sotades uiguiſſe in primis commemoratur, qui Maronites fuit, uti Pergamenus prodit Caryſtius: & Phlyacas ſcripſit, id eſt cinędos. Apollonium habuit filium, qui de patris ſcripſit poemate. Suus erat Spartanis quoq; comicus luſus. Hunc qui obirent, apud Laconas uocabantur Dicelictæ, quãquam euariante apud alios appellatione. Phallophoros ſiquidem appellant Sicyonij, quidam autocabdalos, ſophiſtas nonnulli. Iam opinor ex ijs, quæ de Ithyphallis obſeruata tradidimus, lux multa Columellæ uerſiculo accedit ex hortorum cultu:

Sed truncum ſorte dolatum
Arboris antiquæ numen uenerare Ithyphalli,
Terribilis membri, medio qui ſemper in horto
Inguinibus puero, prædoni falce minatur.

Quanquam trochaicum dimetrum, brachycatalectum dicitur quoq; Ithyphallicum: ſicuti anapeſticum dimetrum, catalecticum nuncupant parœmiacum. Nephalia uocabantur ligna, quæ uitea non forent, nec ficulna, aut myrtea. Illa enim œniſpa dicuntur, aut œnoſponda, ut quæ urerẽtur, ubi non aqua, ſed uinum prolibaretur. Non mittamus poſtremo, quæ proferri ex Euſtathij theſauris ualent. Phaleridas Veneri coniunctas putari, non propter Ithyphallos modo, uel etiam Phallos, ſed & ex albedinis ratione, quæ in animali uiſitur ſemine. Cuius ineſſe ſimilitudo pernoſcatur in Phaleridum nomine. Phalium quippe, ut expoſuimus, album dicunt, unde & phaleræ. Phalangia uero ad hæc prorſum faciunt nihil: ſunt tamen eo nomine, ſubiecta nauibus ligna, uelut fulcimenta, quæ item dicuntur hermata, quaſi ἱρόσματα, ut author probat Euſtathius, nec flatilis repugnat, regula dictante, Vocalem breuem in ρ deſinentem, illato mox μ, aſpirari: ut hormos, horma, hormatos. Eſt tamen herma, inaurium genus muliebre: dicũtur & hormata dolorum quãdoq;. Imponitur & nauigijs herma, citra quod ſi fuerint, dicuntur anermatiſta, id eſt ἀνέρματα ἄοπλα, hoc eſt infirma, inermiaq;. Herma, ſaxum prægrande interpretantur grammatici: nam & Arrianus ſcribit, herma impoſitum puppi, ut eo pondere protolleretur prora. Hermaces autem loca dicuntur lapidibus frequentia, uel in Mercurij honorem accumulati lapides. Nuncupantur & lithaces aſperiora loca. In Herodoti hiſtoria ſeptima, inter Scyathum & Magneſiã herma ſtatuitur, quod (inquit) myrmeca uocant, id eſt formicam. Ipſe in mari petroſum intelligo locum eo nomine, fluctibus adobrui ſolitum: ex quo Anacreon, ἕρματα uocauit ἄσυμα. Phalangium uero ex araneorum decuria, ſolers recentiorum perpenſio dici ab Arabibus Rutelam, animaduertit: collatis, quæ cum Galeno prodit Auicenna. uulgo autem Tarantulam: cuius exitiale uirus ſtuporem læſis inducat, genuum labeſactationem, demumq; uniuerſi corporis palmum, id eſt tremorem: qui in prouerbium uſq; profecerit. Illud grauius multo, qua quis affectione morſus tempore diſtrahatur, eandem uel ad extrema ſeruare perpetem, Sic qui, uti aſſolet, per mentis hallucinationem regem ſe aut deum ementiatur, imaginario malo perdurante, regiæ claritatis aut diuinæ excellentiæ opinionem nunquam exuere. Scribunt Græci, fuiſſe in Attica Phalanga quendam, cui foret Arachne ſoror. Quum uero ab Minerua hoplomachiam perdidiciſſet Phalanx, & telæ artificium Arachne, matrimonio ſe inuicem obſtrinxere: indignata dea, in reptile genus utrunq; deformauit: quæ ab fœtu uorentur ſuo.

De phellis, item phelleis, & phelletis. Qui phellopodes. Phelon, phellodrys, Phalerus. Neapolis conditor. Cap. XVII

LEgebam Iulij Pollucis Onomaſtici librum primum, ubi piſcatorum inſtrumenta nominatim recenſens, linum appellat, phellos, molybdænam. Quærebamus, cuiuſmodi nam forent, qui nominãtur phelli. Nam alibi idem Pollux in ratione capiendarum purpurarum, ab porphyreis, quos eius piſcis indagatores intelligit, cypſelas ueluti naſſas quaſdam ex ſparto uel iunco contextas & illitas demitti per funiculum ſcribit, ex phellis propendentem, ut emineat. Sed & Plutarchus in libro De Romanorum fortuna, Caium Pontium ab Camillo trãſiturum in Capitolium, quod ab Gallis obſidebatur, dum Tybrim tranſmitteret, φελλοῖς πλατεῖς

ὑπο-

ὑποστερνίζεσθαι, hoc eſt phellos latos pectori ſubieciſſe ſcribit. Comperiebam in libello quodam, in quo rhetorum obſcuriora uocabula explicantur, phelleas dici apud Iſæum loca petroſa capris compaſcua: unde & Phelleus apud Ariſtophanem in Nebulis, eſt in Attica locus inæqualis & ſuperciliosus, aſperq́. Ex hoc & Dores pumicoſos lapides dicunt phelletas. Eſt & in libris operimentum extimum phellas. Sed hæc ad rem nihil. Phelidij, ſeu Phelidis inſula, nona urbis regione ſtatuitur à P. Victore. Phellos id eſſe uidetur Græcis, quod Latine ſuber: cuius eſt natura, ut mergi nequeat. Propterea Græci ἀβάπτιστον φελλόν uocant: quaſi tu dicas, immerſabilem phellum. Vnde elegantiſsime Pindarus, eum qui inſita uirture, impenetrabilem ſe quodammodo ſeruat fortunæ telis, nec deijci nouit, aut dari peſſum, eſſe tanquam phellum pronuntiauit. Sic enim ait. ἀβάπτιστός εἰμι φελλὸς ὥς. Eſt & Arcadibus arbor dicta phellodrys, quod primo De hiſtorijs Theophraſtus ſcribit: quam eſſe aſtruunt quidam, ilicem fœminam. Sunt qui aquifoliam, ut Theodorus: quam dicat Theophraſtus Ariam, ſiue Agriam, ſiue Narycam. Phellopodas uero Lucianus quoſdam fingit, qui per mare currentes nō mergerentur, quoniam (inquit) phellinos haberent pedes, ex phelli, id eſt ſuberis ſimilitudine. Eſt apud Vitruuiũ libro nono, in horologij aqualis ratione, phellos, ſiue tympanum, aut ſcaphum, quod ab aqua ſubleuatur. Sunt qui ita ſcribant, Phellum eſſe in Italia montem, in quo piceæ proceriores gignantur, ex quibus phellus, ſiue ſuber conficiatur. Phelleſſæos eſſe dicit Stephanus Vmbris adiacentes populos ad Iapygiam, ſicuti commeminit libro ſexto Eudoxus. Idem putat Phelleos de locis dici omnibus, quæ infra petroſa ſint, tenui ſuperiecta terra, ad olearum plantationem peraccommoda. Phellum & Antiphellum in Lycia ciuitates recognoſcit Alexãder Polyhiſtor. Phelonem pro tunicula poſitum legimus. Adnotatum uero à grammaticis illud quoq;, nũc maſculino genere, nunc fœminino phellum dici. At Phalerus, uti apud Lycophronem comperi, Siciliæ fuit tyrannus, à quo in Italia creditur condita Neapolis: etiam ſi Diodoro & Opiano Hercules placeat inſtitutor: nam ubi in Cynegeticis Oppianus ait, νέον πτόλιον ἡρακλῆος, Neapolim ſignificat.

Quam habeat rationem adagio, Camelus bactriana. Hybus quid. Pluſcula de camelis. Perpenſus Plinij locus, & Diodori. Camelus pro fune. Quid camelaucium. Camelaria, uel cameláſia. Dromedæ, uel dromedarij. Anchoralia. Caballariæ. Cap. XVIII

CAmelum Bactrianam, καὶ δίχρωμον ἄνθρωπον, id eſt bicolorem hominem, ueniſſe in prouerbium in AEgyptia hiſtoria animaduertimus: aduerſus eos quidem qui ea promunt, quæ admirationi putant futura, re autem ipſa uel meticuloſa ſunt uel plane ridicula. Adagium rationem habet eiuſmodi: Ptolemæus Lagi duo quædam inuſitata in AEgyptum induxit, camelum bactrianam inſigniter nigram, bicolorem item hominem, ita ut medietas quidem ex æquilibrio ſumme foret nigra, reliqua portio albedinem præferret eximiam. Conuenientibus igitur in theatrum AEgyptijs, alia utiq; non pauca ſpectaculo digna exhibuit. Demum ſtuporem nouitate rei, ac inuſitata ſpecie inlectutus, camelum produxit, & ſemialbum hominem. Cæterum AEgyptij cameli aſpectu territi paulo minus proſilientes mandarunt fugæ præſidium, etiam ſi auro eſſet ornata egregie, ac purpura inſtrata, freno quoq; lapillis interlucentibus conſpicuo, è theſauris Darij regis, uel Cambiſæ, aut ipſius Cyri. Ad hominis autem illius ita coloribus diſtincti, & (ut ſic dixerim) uariegati, intuitum partim fuſius riſerunt, partim ut monſtrificum quiddam auerſati ſunt. Hinc Lucianus, Δέδοικα δὲ, μὴ καὶ τὸ ἐμὸν κάμηλος ἐν αἰγυπτίοις ᾖ. Sum ueritus, inquit, ne libelli mei perinde fiant ac camelus apud AEgyptios. De camelis Ariſtoteles multa, & Plinius. Author in Georgicis Didymus, ex ſue ac camelo progigni tertij generis camelum δίκυρτον, id eſt gibbi duplicis, denſiore pilo, uiribus præualidis adeo, ut duplicato onere incedant onuſtæ. Haſce uero dici Bactrianas, quod in Bactris natæ primum. Mendum uero exemplarium eſt Bibliotheces tertio apud Diodorũ, ubi Ditili ſcriptum reperies pro eo quod eſt Dicyrti. Cameli in dorſo tuber uocant hybon, id eſt ὕβον: quanquam & eo nomine intelligitur collo qui eſt obtorto. Iulius autem Pollux ita prodit: Ad belli uſum aſini, qui dicuntur ſceuophori, id eſt ſarcinas geſtantes pernecеſſarij habentur.

Boues

Boues item qui currus trahant. Multi utrunq; præſtant: camelorum quoq; gerula opera expetitur. Sed in his etiam bactrij pugnant, quod ſint equis celeriores, & magnitudinis ratione formidabiliores etiam. Et quia non infeſtentur ſiti, utiq; laboris patientiores. Quibus longiore itinere fatiſcunt pedes, carbatinas adhibete moris eſt. Herodotus author eſt, Camelum in poſterioribus cruribus quatuor gerere femora, & genua totidem, & ueretrum inter poſteriora crura, quod caudam ſpectet. Porro camelis iunctis Indos tendere ad auri furta, quod (inquit) cuſtodiant formicæ, quæ uulpes excedant magnitudine. Adijcit Philoſtratus, Indos ad curſum camelis uti, hiſq; uno die ſtadiorum mille iter conficere. Feruidum præterea animal eſt, proindeq; laſciuum, ex quo in Veſpis Ariſtophanes feſtiuiſſime: Phocarum, inquit, odorem habebant, Lamiæ uero teſticulos illotos, cameli autem podicem. Iurecõſulti titulo De muneribus, camelariam dicunt camelorum curationem, quæ publica pecunia alebantur, & camelarios curatores ipſos. Quod munus, inquit Arcadius, perſonale eſt. Sunt qui camelaſia dici arbitrentur camelorum præbendorum munus tabellarijs publicis tranſmittendis: de quis etiam mox. Camelos quoſdam T. Liuius dromedas nuncupat, & in Aureliano Flauius Vopiſcus: alij uero etiam dromedarios. Caballarios uero in Creta dici animaduerto prædia, quæ militiæ equeſtris nomine emeritis contribuerentur. Exciderat pene, quod diſſimulandum non fuit: Camelos in admirabilium relatione tradit Ariſtoteles, nunquã coiſſe cum matre. Obſeruatum id & in nono Auicennæ libro, qui eſt De animalibus. Sed & Ariſtoteles in libris argumenti eiuſdem, id ipſum confirmat. Hoc idem & in equis ex Plinio aſtruete conantur aliqui. Quod tamen falſum conuincimus ex Ariſtotele libro ſexto: nam quum docuiſſet, ſalaciſſimum tum fœminatum, tum marium eſſe equum homine excepto: paulo poſt inquit, Equi uel ſuas matres & filias ſuperueniunt, atq; tunc perfectum eſſe armentum uidetur, quum parentes ſuam ineunt prolem. Suppetit Ouidij authoritas ex decimo Metamorphoſeos:

Coeunt animalia nullo
Cætera delicto, nec habetur turpe iuuencæ
Ferre patrem tergo, fit equo ſua filia coniux.

Camelum uſurpant quidam, literis nil immutatis, genere tantum diuerſo, pro anchorario fune: ut illud euangelicum, quanquã de animante intelligere maluit Hieronymus, Camelum facilius eſt per foramen acus intrare, quàm diuitem in regna cælorum. Sed doctiſſimi grammatici, & Ariſtophanis interpres, & Sudas quoq;, per ι malunt ſcribere camilos. Camelos Ammianus Marcellinus Latine anchoralia nuncupat. Per anchoralia, inquit, quadrupedo gradu repẽtes in ſcaphas ſeſe iniectabant. Camelaucium uero inquit idem Sudas, dictio Romana eſt: dici tamen etiam Græce poteſt, παρὰ τὸ καῦμα ἐλαύνειν, quia calorem defendat. Eſt autem camelaucium, ut Ariſtophanij enarratores tradunt, quod prius dicebatur pilidion, id eſt galericulus. Camelaſium eſt apud Ammianum Marcellinum: Factum, inquit, tunc eſt, & deinde unius animi firmitate, ut præter ſolita nemo Gallis quicquam exprimere conaretur camelaſii nomine. Illud uero fuerit leuioris operæ quod præcipiunt etymologici, camelum inde uideri appellationem duxiſſe, quod exceptura onus humi, hoc eſt χαμαί, conſidat, ueluti chamelus. Sed, inquiunt, uaſtioris ſoni litera in exilem tranſiit. Ex Strabonis tamen interpretamento Geographiæ decimoſeptimo, coniectare licet, camelum eſſe Aſſyrium uocabulum: gamal enim dicunt illi, unde uico conciliatum nomen Gangamela, uelut domus cameli: quod eſt ab Dario impoſitum Hiſtaſpis filio, quum fatigatæ camelo alimentorum ratione locum contribueret. Gaugamela tamen pronunciant Græci, forte per inſcitiam, quia gentium illarum proprietate, gan, locum dicunt munitum. Meminit loci ac interpretamenti in Alexandro Plutarchus. Scribit Onirocriticorum primo Artemidorus, ex Eueni ſententia in Eroticis ad Eunonum, camelum dici uelut κάμμηρον, quia, μόνος κάμπτει τοὺς μηρούς. quo argumento præmonſtratam cruris debilitatem ſomnianti, hoſpitio ſe exceptum in fuga, cui nomen foret Camelus. At Varro: Camelus, inquit, ſuo nomine Syriaco in Latium uenit. Sciendum porro, inſignioris cenſeri notæ, ſi quis camelo inſidens ac per urbem circunductus uiſendum ſe omnibus præbeat. Quod contumeliæ genus Byzantij in Arſacem Armenium, proditionis conuictum

promplit

prompſit quandoq; imperator Iuſtinianus. Artemidoro ſubſcribit Horus, apud Aegyptios camelum inquiens, indicare hominem inceſſu tardum: quoniam inter animalia camelus modo τὸν μηρὸν κάμπτει. quo argumento & nomen eſt cõformatum, ut ſit uelut κάμηρος. Cameli in fabulis dictum circumfertur ex Libanij declamationibus, dum plura affecto, etiam ijs quæ habui ſum excuſſus.

Hominis & animalium ortus ex priſcorum theologia. Prometheus cur dicatur homines finxiſſe ex luto. Quo ſenſu dicatur, Prometheus es. Coroplathi qui. Quid Prometheus ex Plotino. Caput XIX

HOminem, quem Mecurius miraculum ingens eſſe dicit, ex limo terræ confictum, non ſanctæ modo perdocent literæ: ſed in Menexeno, Protagora, & Politico, atq; Critia teſtatur Plato, prouidentia diuinæ bonitatis id agente, ab terra olim propagatum, cum artificis ſui imagine, ob idq; Theoiden appellatum. Nec tamen inficiatur idem, exundante amplius humoris elemento, moxq; reſidente eo, ex humiditatis copia, & inſequentis æſtus terram tot tantaq; fœcunditatis ſemina concipere, ut cuiuſq; modi prorumpant inde animalia. A qua origine ſpontali, ne homo quidem abiungatur, ſicut Aegyptiorum doctrina contineri nouimus, atq; item Arabum: ſed Algazeles tradidit maximè, nec Auicennæ diſplicuit in tractatu De diluuijs. Et Maro comprobaſſe uidetur illo uerſiculo,

Terrea progenies duris caput extulit aruis,

Georgicorum ſecundo: etiam ſi modo ferrea legitur in uulgatis codicibus, ſuperioris ſententiæ auctore Lactantio, ſi modo emaculatus eſt codex. Et nos alibi ſuper re iſta copioſe diſſeruimus. Poetæ uerò, quorum doctrina multiplex, atq; interim recondita eſt, ab Prometheo de terræ luto effictum hominem prodiderunt, aut obſcuritatis inuolucro, aut inſcitiæ nubilo artificis ueri nomen ementiti. Aut quia, ut Annalium tertio meminit Aphricanus, nec tacuit in libro temporum Euſebius, eloquentia & ſapientia ſua brutam ducentes uitam, ad ciuilem reuocauit modeſtiam, & ſcientia transfigurauit: quanquam ut Auguſtinus auctor eſt, non oſtenditur quis'nam illis temporibus ſapiens fuerit. Siue quòd primus omnium ſimulachrum hominis de pingui ac molli luto formarit, ab eoq; nata primum ars ſit, ſtatuas, ac ſimulacra fingendi: quoniam Iouis temporibus floruerit, quibus templa conſtitui, & noui deorum cultus obrepere cœperint. Cæterum utcunq; interpretari collibuerit: ex fabulæ, ſeu ueritatis argumento comminiſcitur Lucianus, appellatum ſe à quodam Prometheum, quod librorum eius ratio noua foret, & inſolens, ex dialogo concinnata, & comœdia, quæ inter ſe longe diuerſa ſint, & (ut aiunt) diametro diſparata. An me fortè Prometheum inde arbitraris, inquit, quod inuenta mea lutea itidem ſint? Agnoſco ſimilitudinem, comparem illi me fateor, nec recuſo, peloplathon aut plaſtem ſiue figulum me uocari: quanquam uilius ſit lutum mihi, & ex triuio, & ferè barbarum. Quòd ſi orationem perdignam laude inopinabilemq; arbitratus, ſapientiſſimũ ex Titanibus in ea miraris, uide ne ironiam aliquis putet, ac laudi naſum Atticum ineſſe. Vnde enim mihi inuentionis præſtantia? aut quæ demum ſapientia præcellens, uel prudentia in meis fuerit libellis? Proinde mihi ſatis ſuperq; ſit, ſi non terrea hæc, & prorſum digna Caucaſo iudicaris. Vos nimirum Promethei uerius, quotquot in iudicijs cum laude uerſamini. Veſtrum enim opus uerum, ſpirans, animatumq; eſt, ineſt quoq; ignea quædam uis, quod ex Prometheo utiq; ſit, niſi quòd non ex luto fingitis, ut ille, ſed pleraq; auro conflantur. Nos ſimulacra quędam confingimus proponimusq;, argillam omnino tractamus, quemadmodum qui uocantur coroplathi, qui puppas neſcio quas pueriles, & id genus imagunculas quorumcumq; animalium ex luto parte plurima, ſed & ex alia interim materia fingant: uerum idem operi motus non adeſt, neq; item anima, riſum modo, & uoluptatem tota res habet. Proinde ſubit quandoq;, ne ita Prometheum me uoces ſicuti Cleona comicus poeta. Κλέων προμηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πράγματα. Nam & Athenienſes ſuo illo Attico naſo, omnes χυτρέας καὶ ἰπνοποιοὺς καὶ πηλουργούς, quorum artificium eſſet non ſine luto & igni, Prometheos nuncupabant. Quoniam perinde ac ollulæ, friuola ſunt, & quaſſa noſtra omnia, & quæ uel lapilli iniectu tenui, comminui tota facilitate poſſint. Sed non hoc fortè ſenſu dicor Prometheus, at cum laude potius: nam quæ modo ſcribimus, non trita incedunt uia, nec

y arche

archetypa quæ imitemur, habent. Sicuti homines qui non extabant, excogitauit ille ac effinxit: cui adfuit Minerua inſpirans lutum, & faciens animatum. Hæc quidem Lucianus, carptim à me tranſpoſita. Sed ſi ducem magnum ſequenti honeſtus error eſt, uideo id quoq;, nec minus docte adijci poſſe. Solent nonnulli male feriati, & de re literaria hoc nomine male merentes, ingenio nullo, doctrina ſi qua ea eſt, tenebricoſa, & nulli rei, manu(ut ſic dixerim) prurire, ita gloriolam quam libet toto(quod dicitur) pectore captare, ut ab condendi ſtudio, quo ut maximus quiſq; eſt ac ſcientiſſimus, ita terretur in primis & fatigatur, nulla ratione auerti ualeant. Sed quod Prometheum feciſſe memorant, omentum uix & pinguedinis neſcio quid oſſibus inducant, eo lenocinio exchartabula linientes, ut abſinthites lateat, & illecti ſtudioſi mellito guſtulo præcipitentur in laqueum, & ſub purpurato titulo de aureo Babylonis calice bibant. Conquirunt inſcriptionum miras uarietates, Cerion ille appellat librum ſuum, uel nugas meras potius, & fauum intelligi uult, alius κέρας ἀμαλθείας, quod Copiæ cornu, ueluti lactis gallinacei ſperare poſſis in uolumine hauſtum, ut uerbis nobiliſſimi auctoris rem exprimam, & propter quod deſeri uadimonium poſſit. At quum intraueris, bone deus quàm pſyrica omnia, quàm omnino nihil, niſi oſſeum, nihil non ſimplarium. Hoſce ego Prometheos uere dici, & eſſe arbitror. Ferunt ſiquidẽ, qui iſta curioſius conſectantur, Prometheum carnium diſtributioni, quam uocant creonomiam, præpoſitum lepide admodum, & feſtiue Ioui adortum imponere, quippe nil ueritus diuinitatem ſummatis dei, ſibi quidem præpinguia & ſapida ſubduxit, Ioui autem oſſa modo appoſuit obducta ἀργέτι δημῷ, ut Heſiodus inquit, id eſt pinguitudine candida. Quo nomine, ſimul quia homines finxiſſet, & ignem furto conciliaſſet hominibus, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaſo ſuffigendus. Ex hoc item facto Lucianus in ſermone, qui eſt De mercede ſeruientibus, uice prouerbij uſurpat προμηθέως μερίδα, id eſt Promethei portiunculam, uidelicet ὀστᾶ κεκαλυμμένα πιμελῇ, id eſt pingui contecta oſſa Nos uero quod cœpimus, adijciamus coronidis loco, tãquam bellaria quædam ſcitius condita, quæ ſomniculoſum excitent lectorem, altius uellicando. Legimus apud Plotinum primo De dubijs animæ, Naturalem quandam prouidentiã in uitali animæ mundi parte regnantem ſub Promethei cognomento, ex luto, id eſt materia prima, ſtatuas, id eſt res naturales effingere, atque eſſe huic opificio partim quidem alligatam, partim quoq; ſolubilem, nec eſſe hic Epimetheo, id eſt temeritati locum. Sunt qui hoc nomine humanum animum intelligant: qui diuina Palladis ſapientia inſtructus, ignemq; cæleſtem, id eſt rationem conſequutus, hac cauſa in montis uertice, quod eſt in contemplationis arce ex perpeti auis morſu rapaciſſimæ, id eſt ex inquiſitionis cura conflictatur, ac inde infelix cenſetur tantiſper, donec eodem remigret, unde ignem fuerat indeptus, ut toto denique lumine oppletus eniteſcat tota perfruens felicitate. Quod ad fabuloſa ſpectat, Promethei in Caucaſo religati meminit libro quinto Arrianus, ſed & Q. Curtius rerum geſtarum Magni Alexandri libro ſexto.

Omnium quæ de Prometheo traduntur, enarratio allegorica. Delius natator, qui. Quid hepar, ſiue iecur Promethei. Quid aquila. Pãdora. Obiter de Briario pauca. Epimetheus, Iapetus, ferula, ignis. Lycium forum ubi. XX

ET quia ſenſum allegoricum, qui in Promethei fabula ſcrupuloſo cluditur inuolucro, breuiter admodũ attigimus, & (quod dicitur) uix ſummis labijs guſtauimus, ſuccurrebat mihi, ut fuſius, & campo latiore rem ipſam exſequerer. Sed quoniam non parum multa ſunt in hoc negotio, quæ Delio indigeant natatore, id eſt ſolertiſſimo reconditorum indagatore: nam imperitiſsimi quod ne nare quidem ſciant coarguuntur, uel parœmia teſte: ut quæ ex intima promantur philoſophia, proindeq; cimmerijs inuoluta tenebris: commodius eſt uiſum, monere omnes, ſi qui ſunt horum ſititores (ut ita dicam) Platonicos adeant, in primis uero accurate Platonem ipſum in Ciuili, Protagora, & Gorgia. In quibus commentationibus uir ille multa promit ueteris theologiæ ſemina. Nos interim amœniores petemus ſeceſſus, edocturi harum lectionum ſtudioſos, quæ ab Græcorum grammaticis ad hoc pertinentia fuerint animaduerſa & prodita. Igitur, inquiunt, Agrœtas tertio & decimo rerum Scythicarum ſcribit, Aquilam Promethei iecur depaſci ſolitam, inde uideri re-

ceptum

ceptum uulgò. quod is præſœcūda potiretur regione, ſed quam tamen fluuius Aetos, id eſt Aquila, maximè infeſtaret. Scimus autem hepatis, aut uberis appellatione ſertilitatem plerūq; ſignificari. Quum illuc acceſſiſſet Hercules, re perſpecta, fluminis impetum, & copiam alueorum crebritate exinaniſſe, atq; inde iudicatum, aquilam peremiſſe, & à uinculis ſoluiſſe mox Prometheum. Sic quod obuium erat, fabulæ inuolucro factum obſcurius, uelut in Briareo quoq; . quippe prodit hiſtoria, eſſe in Aſia tumulum Aegeonis nomine, abs quo fontium proſiliens multitudo circūiectos impinguet campos. Sed non tamen in hoc idem omnibus uidetur, Theophraſto magis placet, ſapientiæ ſtudioſum fuiſſe Prometheum, ac omnium primum hominibus philoſophiam eſſe impertitū: unde inuulgatum fabulis, ignem ab eo diſtributum. Herodotus adijcit, Scytharum regem hūc fuiſſe: quumq; eius imperio obnoxia regio ſumma neceſſariorū laboraret inopia, nec ſuccurri ab rege poſſet, quòd Aquila fluuius excreſcēs nimio plus agros dilueret, ibi coortos homines in uincula Prometheum cōiecisſe. Herculem uerò illum liberaſſe, & fluuium corriuaſſe in mare. Ad Nilum, qui diceretur Aquila, rem deducit Siculus Diodorus. Duris autem ſcribit, ob Palladis amorē in Caucaſo eum fuiſſe colligatum, quo argumento Caucaſios nec Ioui nec Mineruæ rem diuinam facere, Herculem autem colere in primis. Cæterum nec id item omiſerim: auctor eſt libro ſecundo Pherecydes, Aquilam immiſſam Prometheo, ex Typhone & Echidna Phorcynis eſſe natam. Quodq; illa interdiù abſumeret, ſolitum noctu ſuccreſcere. Quod uerò ad oſſa Ioui apposita pertinet, hunc reperio ſenſum, haud equidem aſpernabilē, ſi quis dogmata ueterum de anima, & Empedoclis præcipuè admittat, quibus animas placet eſſe apud opificem deum ante quàm in corpus delabantur, atq; illic proficere, ac perfectiores nanciſci gradus. Rationalis igitur animæ mens Promethei nomine ſignificata penes diuinam prouidentiam conſtituta, quam Iouis nomine intelligunt, fortiia incorpoream uitam cibi haud indigam, impetum concipit ad terrena hæc & corruptibilia, quo nomine confeſtim pœna conſequitur, ut illinc præcipitetur in corpus. Propterea Heſiodus prudenter peiorem ſcribit conditionem neceſſario amari ab hominibus ob irrationalem uitam quæ obuenit, delabente in corpus anima. Oſſa itaq; ueritatis inſinuant nobis tegumentū. Oſſium ariditas, & perfecta nuditas uitam præmonſtrat extra carnem & cibi neceſſitatem. Nata inde uoluptas, & ſpiritale gaudium per pinguedinem oſſibus obuolutā ſignificatur. Mens igitur Ioui imponere rentat, ſubtractis ſibi adipatioribus: illi autem oſſeis appoſitis, quoniam ad inferiora reclinata corpoream uitam eſt amplexata, quæ carnem habet ac pinguedinem, deum ſpiritali ſtatui relinquit: quod ſanè primum apparet mentis peccatum. Ignis nomine; intellectualis oſtenditur uita: nanq; latet hæc, ſicuti ignis ante quàm in materia concipiatur. Ignis uerò furtum in concaua ferula manifeſtius aperit tranſitum ab intelligibili & obſcura latentiq; uita ad ſenſibilem & alienam. Ferula, nil planè aliud eſt quàm corpus: ut enim illa ignē operit, conſimiliter animam caro: porrò ſicuti ferula debilis, pari modo & corpus. Poſteaquam uerò electione propria mens affectare terrena cœpit, iubet diuina prouidētia ex elemētis quatuor compingi Pandoram, id eſt humanum corpus, fœmineo nomine ſignificatum, quod carnis debilitas minimo exſolui poteſt. Dicitur tamen dijs ſimile, quia humanum genus etiam ſi non numero, ſpecie tamen ſit idem, ſeruetur'q; perpetuò ac uigeat, propterea uirgo fingitur Pandora. Ioannes tamen Grammaticus artium inuentionē Pandoræ nomine accipiendam putat. Aquam uerò ſubactam dici, & terram ob nauigationem excogitatam: aut per exochen quandam agricolationem intelligamus, à qua profluunt omnia, quibus alimur. Pithos autem, hoc eſt Pandoræ dolium, fati potentiam indicat, quæ prodeuntibus ad generationem animis bona diſtribuit, uel mala: unde multi dicantur εὔμοιροι, alij uerò κακόμοιροι, quod eſt boni fati, aut mali. Sed hoc ipſum fatum uocat Heſiodus, Διὸς νοῦν, id eſt Iouis mentē: idq; ex Stoicorum hæreſi. Cæterum de Epimetheo quid nam ſtatuimus? Mens noſtra dum diuinitate inſtructior inſita, exactiore libra rerum qualitatē prius quàm omnino quicquā capeſſat, expendit, peruidetq;, dicitur Prometheus, id eſt prouidens & præſentiens. dum uerò inſcitiæ nubilo obducta nil ſatagit, ſed incertis fortunæ flatibus uitæ rationes, tāquam uela expandit: tunc, poſt malum reſipiſcentis conſultantiſq;, hoc eſt Epimethei nomen

accipit. Horum pater fingitur Iapetus, id eſt pernix & rotata cælorũ uertigo. Cum cælo præterea analogum quiddam humanum caput ex poſitu ſphærico habere cognoſcitur. Proclus Iapetum accipit θεὸν νοερόν, deum intellectualem, qui ſit cauſa cæleſtis motus: unde etiam dici à theologis Iapetum, παρὰ τὸ ἰέναι καὶ πέτεσθαι, ab inceſſu uolatuq́. Cæleſtem ſphæram eo nomine intelligi mauult Euſtathius. Ignem à Prometheo ſurreptum, νοῦν intelligit τεχνικόν, id eſt artificialem mentem: nam luminis cauſa, inquit, ignis eſt. Proinde icona habet artificialis mentis, qua uiuunt homines intellectualiter primum. Ferulam putat typum habere ſenſibilium: eſt enim Dionyſiaca, ut Dionyſii ſacris initiati monſtrant ναρθηκοφοροῦντας, hoc eſt ferulam geſtantes. Qui deus creditur ſenſuũ auctor. Ignem fabula tradit, delatum primo in AEtoliæ ciuitatẽ, quæ ex eo argumento ſit dicta Pyrenia. Sunt ex Græcis, qui in agrum Argiuum cælo primum delapſum ignem ferant, diuq́ in Apollinis Lycoctoni templo ſeruatum, quod in Argiuo uiſebatur foro, quod in Electra Sophocles Lycium uocat: tametſi eſt gymnaſium Athenis Lycium.

Enarratur locus Propertij. Quale ſit pharmacum prometheum. Item Promethei Theſſali hiſtoria: necnõ de Argiuo rege Lacyde. Ephippon. XXI

Diſceptatum diu inter eruditos arbitror, qui Propertium atterunt lectione aſſidua, ſuper illis uerſiculis ex libro ſecundo ad Tullum, ubi de Cynthia queritur, quæ in Baiano ſeceſſu, notiſsimo uitiorum diuerſorio, in alterum uidebatur amorem ſuum corriuaſſe, ex quo indignanter poeta, atq; ob id dolens acrius, illuc erumpit:

Inuidiæ fuimus, num me deus obruit? an quæ
Lecta Prometheis diuidit herba iugis.

Sum admiratus uirum alias doctiſsimum, & oleo multo, multaq́ opera bene, atq; adeo inſigniter de re Latina meritũ, eum cõniuenter tranſiluiſſe locum, nec ſuppetiſſe quid peculiarius afferret, etiam ſi multus ſit harum rerum conquiſitor. Sed inter tot uigilias ſemel atq; iterum obrepſiſſe ſomnum, minus fortaſsis mirandum. Verum amota omni ueſica, cõtenderim uel Attilio iudice, eruditum poetam ſignificaſſe, ex herba pharmacum, quod prometheum Apollonius Argonauticon tertio uocauit. Etenim uelut fiduciaria ſit facta uenditio, ut eſt apud T. Liuium, remancipamus citra liuoris labeculam. Cuiuſmodi porro foret ea, nec edocere quidem ſuperſedit. Scribit autẽ natam primo ex cruore ac ſanie in terram ſtillante, dum Promethei iecur aquila roſtro lancinans in Caucaſo depaſceretur. Eius, inquit, flos prominet cubiti menſura, colore corycio aſſimilis croco, caule gemino, radix ſub terra caro uidetur recens inciſa, ſuccum nigricantem eſſe tanquã phagi. Nec uim item tacet: Si, inquit, Proſerpinæ re diuina noctu peracta, hoc corpus linias, ferro nullatenus oblædi poteris, neq; item ignis incendia ſentire. Hæc nimirum ubi legiſſet Propertius, carmini inſeruit, ceu medicamẽto eodem ita Cynthię mens in eum obduruiſſet, ut nec igneos amoris afflatus perſentiſceret, ac nullos poetæ æſtus curaret. Hæc nos obſeruata illatebrare nõ ſuſtinuimus, publicam materiam fecimus non uellicandi libidine, tanquam conſerta manu in ius uocemus: neq; enim theoninũ dentem ſubinde ſtringere, Chriſtiani hominis puto, ſed iuuandi conſilio. Expendant modo claſsici omnes, ſed cenſura miti, hoc eſt citra liuorem: ſi probarint, calculum non abnegent: ſin minus, allata ratione, nec ipſe unguem reformidabo, aut nares hoc nomine contrahã, patiarq́, uel utrunq; Andabatam uideri. Poſteaquàm uero de Prometheo ſatis multa cõgeſsimus, ſubnotemus illud quoq;, quod ex Ioanne Grammatico nouimus. Fuiſſe ab ſuperiore diuerſum ex Theſſalia Prometheum quendam, quem quum Lacydes uellet interficere, & tum forte is phymate laboraret, tuberculũ eſt id furunculo maius, rotundius atq; planius, tranſuerberans enſe perſanauit. Eodem modo, inquit, Smicynthes Nicanora ephippo percutiens ſalutare intulit uulnus. Et Seneca De beneficijs ſecundo, Tuber tyranni quidam ferro diuiſit, qui ad eum occidendum uenerat. Theſſali Promethei meminit Plutarchus in commẽtatione qua cõmonemur, Quo quis modo ab inimico poſsit iuuari: ſed Lacydem nõ nominat ibi: nominat autem extra hiſtoriam mox paulo, docetq́ fuiſſe Argiuorũ regem, coma delicatum & inceſſu quoq; molliorem.

Scripti

Scripti & uoluntatis quæſtio triplex. Quid æquũ & bonum. Quintilianus enarratur. Lesbia regula. item Polycleti regula. Caput XXII

INter alia haud parum multa quæ in dicendi artificio ſolent ſeſe ueluti obices & moramenta legentibus ingerere: eſt & illa, Scripti & uoluntatis, frequentiſſima etiam inter Iureconſultos quæſtio, ut iuris pars non minima uideatur inde pendere, ſicuti elegãter ſcribit libro Oratoriarum inſtitutionum ſeptimo Fabius. Eius quæſtionis uis trifariam tractari ferè poteſt: nam eſt ubi ſcriptum & uoluntas ambiguitatem habent, ſi quid in lege ſit appoſitum obſcurius. Alterum genus eſt, in quo pars altera ſcriptũ aduocat, altera uoluntatem. Quo autem modo ab uoluntate ſtemus aduerſus ſcriptum, amplius exſequitur idem Quintilianus. Sed exemplo item appoſito: Peregrinus, inquit, ſi murum aſcẽdit, capite puniatur. Quum hoſtes murum aſcendiſſent, peregrinus eos depulit: petitur ad ſupplicium, contradicitur, quæriturq́ʒ, an ne ſeruandæ quidem ciuitatis cauſa liceat mœnia conſcendere? Ergo æquitate ac uoluntate pugnandum. Tertium genus eſt, quum in lege aliquid inuenias, quo non obſcura coniectatio fiat, conditorem legis diuerſa atqʒ aduerſarij opinentur, ſenſiſſe. Huc uſqʒ Fabius. Sed cætera quæ hic continentur, nec moleſtam nec reconditam interpretationem habent. At quod dicitur Aequitate pugnandum: nos torquebat aliquãtulum, uidebaturq́ʒ omnino res uberius explicanda. Nam & ex multis Quintiliani locis tolletur obſcuritas, quæ plerunqʒ Lynceis imponit uice Plani cuiuſdam: & alijs quoqʒ ſcriptoribus qui ſtudioſorum lectionibus terũtur, opem tulerimus aliquam: ſed ad hoc præſtandũ non ferè illuſtrior Ariſtotele occurrit, qui abunde nos inſtruat, quid ſit quod æquitatem crebriter, ac bonitatem dicimus. Nec oberit illud iactatum uulgò: Vni teſti, nec Catoni quidem credendum: quando non occurrit, aduerſum ituros aliquos. Lego igitur apud illum libro De moribus quinto, id ab Græcis uerbo uno exprimi ἐπιείκειαν, quod nos æquum dicimus & bonum. Conſentaneũ, inquit, eſt diſpicere æquitas & bonitas quam rationem habeant ad iuſtitiam: neqʒ enim omnino eſt idem, nec genere item prorſus diuerſum: nam eximiè quãdoqʒ approbãtes adnectimus id, ex æquo & bono. Sed ſi rurſum rationem pergas diſpicere, abſurdi neſcio quid ſeſe oſtentat. Si præter iuſtum aliquid ſit bonum & æquum, quod laude dignum cenſeas. Nam aut iuſtum, res eximia non eſt: aut bonum & æquum, non iuſtum, ſed aliud: aut utrunqʒ eximium, & idem eſt. Cæterum rectiſſimè omnia conſtituta, nilq́ʒ in ijs pugnans eſt: quippe bonum & æquum, cuiuſdam iuſti emendatio eſt, non tamen ab eo diſſentaneũ. Gignit autem ambiguitatem, quoniam bonum & æquum iuſtum eſt quidem: ſed non id tamen, quod ex lege eſt, ſed quod legem corrigit emendatq́ʒ. Ratio uerò huius hinc colligitur, Lex omnis uniuerſalis eſt: ſed enim ea ſæpe rerum natura eſt, ut de ijs uniuerſim præcipi nec poſſit nec debeat. Vbi igitur neceſſariũ eſt uniuerſale præceptum, nec rectè afferri poteſt, lex id complectitur, quod plurimum eſt: nec eam fallit tamẽ, in quo deficiat, nec ideò non rectam dixeris: neqʒ enim peccat lex, ſed rei natura, quæ præcepti capax non eſt. Quando ergo uniuerſalis eſt lex, uſu uenit autẽ, quod uniuerſale non ſit, tunc ſumma dictat ratio, ut quæ conditor legis, ui rerum cogẽte, omiſit, expleãtur emẽdatione, quod nec ipſe legis auctor abnuat, ſi adſit. Hæc igitur eſt boni & æqui natura, legis emẽdatio, qua quippiam fuerat omiſſum propter uniuerſale: quædam enim ſunt, de quibus lex ferri nõ poteſt. Itaqʒ decreto opus eſt, nam indiffiniti indiffinita eſt regula. Cuiuſmodi eſt in Lesbo in ædificandi ratione regula plumbea. Hæc ex Ariſtotele. Vnde plura paulo mutuari, & trãſponere collibuit, quò ex ſummi philoſophi placitis res tota notior fieret, nemoq́ʒ non dehinc ultro (quod dicitur) Sidonio, & electro lucidius ſciret, quid æquitas & bonitas ſibi uelint in maximis auctoribus. Vſurpat ſimplex plebecula crebrò æquitatem, nec tamẽ quid dicat, opinor ſatis intelligere. Quod autem de Lesbia dictũ regula eſt, ſcire amplius oportet, Lesbios plumbea uti regula, quæ ſuper lapides poſita per eorum inæqualitatem flectatur facilius: ſiquidem adeo duros in illa inſula eſſe lapides memorãt, ut ob naturam minimè ſequacem ſcalprum non ferè recipiant. Igitur eius ratione regulæ inter ædificandum, menſu lapidum quoquo modo concepto, iunctura atqʒ colligatio mutua minus reddebatur impedita, rectiorq́ʒ ſurgebat ſtructura. Erat & Polycleti regula, cuius meminit in libro De optima conſti-

tutione corporis Galenus.Et medici temperatam, ut ipſi dicunt,complexionem aiunt
eſſe,nos temperaturam rectè nuncupamus, ueluti Polycleti regulam , ad eam quippe
ſanitatis regimen diſponitur.Item ægritudinum curationes,cibi, potusq; ratio, necnon
pharmacorum.Galenus ſanè inquit, Optimum corpus uelut Polycleti regula eſt. cui
in noſtro ſitu,utpote probè temperato,non pauca uideas ſimilia.Porrò quod ad æqui-
tatem ſpectat,ad id ipſum facit,quod Moderatus Columella ſcribit Agricolationis pri
mo:Nec ſanè,inquit,eſt uindicandum nobis,quicquid licet: nam ſummum ius ſummā
crucem putabant:nec rurſus in totum remittendum , quum uel bona nomina non ap-
pellando fieri mala,fœnerator Alphius dixiſſe ſeueriſſimè,putetur.

Theſei honores Athenis.Semnæ deæ quæ ſint.Item quid Semneum. Ty-
rāncum,Laodiceū,Martyrion.Procotta. Cottis quid.Cepus.Comana ci-
uitas unde. Oreſtis hiſtoria.Procomion multa ſignificare .Epicomia quæ
ſint.Proconion. Plutarchi codex emaculatur. Theſeis quid. Comæ, bar-
bæq; primitias offerre cur inſtitutum.Curotrophos Apollo. Tōdendi ſpe
cies.Penice coma:galericulus.Relicinus. Replaudere frontē . Threpteri-
us,pentherium, & pentherius capillus qui dicatur.Pnyx quid.Pnycite.Ce
roplaſtæ.Ceras pro coma.Ceram cur dicant Armoraciam. Xylon primū
quid. Pſiathia:Helenæ hiſtoria,& Iphigeniæ. Cap.XIII

THeſeum,qui primus Athenarum urbem cōſtituiſſe uidetur, quum uicatim
prius habitaretur Attica: quamuis Quatrurbem credatur Accius appellaſ-
ſe Athenas,quod ex quatuor urbibus foret conflata, honoribus multis,ue-
luti tanti uiri attonita uirtutibus,proſequura poſterior ætas eſt.mortuum ſi-
quidem ſacrificijs,ut heroem,cenſuit honeſtandum:aſylum quoq;, id eſt ſanctius tem-
plum,ut inquit Liuius,ad eius tumulum curauit dicandum,quod puto,Theſeum dice-
batur:unde eſt Ariſtophanium illud in Equitibus, καθῆσθαί μοι δοκῶ εἰς τὸ θησεῖον, ἢ πα
τῶν σεμνῶν θεῶν.Sedere mihi uideor ad Theſeum, aut ad deas Semnas.id eſt Erynnias,
ex Attica loquendi cōſuetudine, κατ' ἀντίφρασιν. Earum ſimulacra poſt Oreſtem excita
runt ad Ariopagum Athenienſes,uti honore exciperentur maiore.Semnarum memi-
nit Thucydides libro primo.Earum ſacra obibant Heſychidæ Athenis , ab Heſycho
heroe propagati,cui arietem ante rem diuinam immolabant.Semneum uerò monaſte
rium eſt,uel quaſi ueneratione dignum,aut magis,quia ſecreta & inacceſſa loca uocāt
Semna.Apud Lycophronem tamen,etiam turpitudinē habet ea dictio. Semnas deas
& Eumenidas putat diuerſas Philemon comicus.Dicitur autem figura eadem , qua τυ-
ραννεῖα Plethoni Gemiſto in hiſtorijs, tyrānorum uocantur palatia . Sic & Thucydidi
διοσκούρειον nuncupatur Dioſcurorum templum. Idem ſcribit, Mantinæos & Tegea-
tas in Laodiceo terræ Oreſtidis concurriſſe.Martyrion Hieronymo eſt martyrum ſa-
cellum.Sed ad rem.Theſei templum & Erinnyarum aſylum habebat , quoniam ex eo
reuelli nullus poterat ſupplex.Quid quod auctores paſſim approbant,octauum men-
ſis diem fuiſſe Theſeo ſacrum,ſicut Numeniæ dies, qui primus eſt, ſeptimusq; Apolli-
ni,quartus erat Mercurio ſacer.Erant eiuſdē honori feſta Theſea , in quibus dabatur
populo congiarium,& conuiuia celebrabātur.Frequens item tonſus nomen eſt The-
ſeis,ab illo producta.Etenim inoleuerat mos uetus,ut qui exephebi eſſent,capillum &
barbam fluminibus,& Apollini primum tonderent, quem curotrophon uocabant.Si-
cut apud Homerum Achilles facit;& in Theſeo à Plutarcho eſt repetitum,eo argumē-
to quod ex humecta feruidaq; natura conſtant animantium incrementa.Delphos itaq;
profectus Theſeus comæ primitias obtulit deo, anteriore capitis parte abraſa . Nam
alij temporum comam offerebant,alij poſteriorem,ut eſt apud Pollucem.Priora capi-
tis tondendi more Abantas primum uſos,auctori Homero credimus . Quemadmodū
ediuerſo Thraces quoſdam appellatos ſcimus acrocomas , qui antias in frontem mu-
liebriter demitterēt.Nam Euboicos opiſthocomas uocari ſolitos , Polluci aſſentimur,
quia comam per terga fuſam alerent, qualis ferè Hectorea dicitur coma, ut auctor Ti-
mæus eſt.Nec Lycophron prætermiſit,ubi Caſandram inducit ſic nuncupare comam,
uelut incederet eo modo Hector.Procotta uocatur, ubi anteriores nutriuntur comæ,
quia Cottis apud Dores dicitur caput. Quāuis alij ante frontem capillos dici Procot-

tàm putent. Ex uetere item inſtituto legimus, in Ponto Comana nuncupari, ab exciſa inibi ab Oreſte coma: quod, ut ſcribit Procopius Perſici belli primo, & ſignificat Strabo, ex Tauris cum ſorore profectus in ualetudinem incidens oraculum accepiſſet, non deſiturum morbum, ni ædificato quale apud Tauros reliquiſſet, templo. Quare conſpecto in Ponti regione prærupto monte, ciuitatem condidit, illum tauro conſimilem arbitratus, ac Dianæ templum, lugubri coma præſecta, extruxit. Verum graſſante nihilo ſecius mali ui, rurſum in Cappadocia montem nactus Tauricis perſimilem altera excitauit Comana de Comæ rurſum præciſæ argumento. Morbum non alium fuiſſe augurantur, quàm inſaniæ qua ſit, enecta matre, correptus. Eſt & tondendi ſpecies dicta cepus, qua frons excolitur. Eſt & ſcaphium, ut Ariſtophanes ſignificat in Auibus. Eſt & indecora prorſus, ac cinædica tondendi ratio dicta mœchus, qua infamatur in comœdijs poeta Cratinus. Cuiuſmodi ferè apud Martialem epaphæreſis, etiã ſi pro tonſu ſimpliciter quidam intelligi epaphæreſim malunt. Vtitur eo uerbo Therapeutices quinto Galenus. Penicen comam dicimus inſititiam, non ueram, neq; cõgenitam. Eandem & procomion recte uocaris, & pilidion apud Demoſthenẽ, atq; item entrichon: at Latine capillamentum & galericulum, Tranquillo aſtipulante in Othonis uita. Procomion intelligit in libro περὶ ἱππικῆς, Xenophon equorum iubas in frontem propendentes: quæ uiſum non præpediunt utique, uerum & infeſtanria ab oculis defendunt. Legimus & προκώμιον dici hymnum: qui ante comon, id eſt κῶμον concinnaretur. Erat autem eo nomine cantus & uinolenta ſaltatio: unde quod comon præcederet, procomion recte dixeris, uelut prooemium. Sed & qui alios anteit hymnus, eadem non inepte cenſebitur nomenclatura. Quæ uero laudis ſuppeditant argumentum in comeſſationibus poſt uictoriam epicomia dicuntur ſcienter: Pindarus, ἴσθι ναυσικλέοντας ὑπὸ κώμῳ πρείλων ἀρόταις. Proconium uero eſſe hordeum tradunt: ſed & toſtum triticum, ac ſuffimenti genus. Sunt qui ea appellatione, polentam ex recenti hordeo accipiant, ut Galenus. Relicinam in Alexandro frontem ubi in floridis laudat Apuleius, capillitio denudatã intelligit, & ueluti relictam. Replaudere frontem, eſſe uidetur percutiendo frontẽ capillos reijcere, quod aſſolet in luctu. Capillus porrò reſectus deorum honori, threpterius dicebatur, id eſt θρεπτήριος, ut eſt apud Aeſchylum. Reliquus uero pentheterius, id eſt πενθητήριος, puto ab luctu ita nuncupatus, quod uſitatiſſimi foret moris in Græcia, per luctum comam recidere: & inter nauigandum tempeſtate urgente peruellere item fuſis precibus: quod ſcribit in libro de ſua ipſius uita Libanius. Alio tempore omni cõnutrire, niſi ubi uigore ætatis præciſus, offerretur deo capillus, ut iam commonuimus, quem inde quoq; threpterium nuncupari ſolitũ coniectamus: nam & threptra cõnutricationis dici collata præmia, compertum eſt. Pentherium autem Thaſij dotem appellant. Illud obiter adnotarim, pnycen ad comam pertinere nihil, quando eo nomine conſilij locus Athenis ſignificatur. Alij concionem eo uocabulo intelligi malunt, ab hominum frequentia & denſitate deflexo uocabulo. Quod innuere hiſtoria octaua Thucydides uidetur. Sed ipſe πύκνα ſcribit. Pnycis meminit Plutarchus in Themiſtocle: Pulpitum, inquit, quod in Pnyce proſpectabat mare, ab triginta tyrannis in terram & continentem eſt cõuerſum. Sed Latini codices fœde interpolati, In pace, ſcriptum præferunt. Meminit in Theſeo idem Plutarchus, & contra Cteſiphontem Aeſchines. Verum Latinis codicibus maximè uitiatis. Apud Ammianum Marcellinum legimus, Diodorum eſſe exanimatum, quod dum ædificandæ præeſſet eccleſiæ, puerorum cirros licentius detonderet, id quoq; ad diuinum exiſtimans cultum pertinere. Ceroplaſtæ à nonnullis comæ ornatores uocantur, quoniam ceras etiam ſit coma, quod ante Plutarchum indicat Homerus, dum Parim κέρᾳ ἀγλαέ dicit: ſed & apud Sophoclem ὀρθόθριξ φρίκη nuncupatur, id eſt horror pilos ſurrigens, uelut ὀρθοθρίξ. Sunt & cæroplaſtæ, qui cæram exercent: ſed tunc Græce κηροπλάσται ſcribuntur. Apud Theophraſtum obſeruauimus, Armoraciam, quæ ſylueſtris eſt rhaphanus, ut ſcribit Palladius, ab cornu imagine κέραιν nuncupari. Quod paſtinacis nomen eſt communicatum, Dauco tamen in primis, fortè ab radicis capillatæ argumẽto. Pnycen, de qua diximus, putant aliqui regionẽ ad Acropolin, antiqua cõparatam ſimplicitate, ubi archæreſia haberentur, id eſt principum electiones, ſeu comitia. Proin

 de tumul-

de tumultum popularem, & concionum fluctus dici pnyciten ab Comicis. Obiter, ac parerga uelut opera adijciamus, primatem ſedem nuncupari ſolitam πρῶτον ξύλον, id eſt primum lignum, & in iudiciali ſtatione cathedram primam. Verum quæ iudicum ſellis inſternebantur, dicunt pſiathia. Illud poſtremo ad Theſeum ſpectans haud incurioſius tranſmiſero: quod Duris prodidit Samius, raptam ab eo Helenã annorum ſeptem, tamq́ retentam diu, donec Iphigeniam ſuſcepit filiã, mox uero eã fuiſſe exutum. Propterea Lycophron Helenam dicit, δυοῖν πελειᾶν ὀρφανισθεῖσαν γονᾶν, raptã ab Paride. Traditur illud quoq;, Iphigeniam mox Clitẽneſtræ adoptatam. Eandemq́ Græcis fuiſſe immolandam, ni Diana cõmiſerante, in urſam foret deformata: uel iuxta Nicandrum, in tauri formam, aut etiam in anum uel ceruum, etenim traditur id quoque. Sunt qui ex Agamemnone ac Chryſeide, Chryſen memorent natum, & Iphigeniam. Hanc uero poſt captum Ilium ab Tauroſcythis abductam Dianæ inſtitutam fuiſſe ſacerdotem, uel Lunæ.

Pyrrhi uotum. Sanitatis præſtantia. Antiochi ſomnium ad id. Pythagoricum item inſtitutum. Socratis cõprecatio inſignis. Aurum eſſe ſapiẽtiam: argentum uero naturalium notitiam. Cap. XXIIII

PYrrhum, qui Epirotis imperitauit, quiq́ poſt Alexandrum rei militaris prudẽtiſsimus eſt adiudicatus, ferunt, ubi immolaturus templa inuiſeret, non regni ampliorem modum, non de hoſte uictoriam præſignẽ, neq; item gloriam illuſtriorem, aut diuitias, & id genus alia, quibus mortalium pleriq; attoniti inhiant: ſed ſanitatem modo à dijs comprecari ſolitum, ceu parte hac bene conſtituta, proſperius ceſſura uiderentur omnia. Nam ſi toto ſinu ſeſe affundat Fortunæ afflatus, abſit autem ualetudo recta, nullum illinc profluit emolumentum quod iuuet. Propterea Antiochum cognomento Sotera, prælio cum Galatis congreſſurum legimus, in quiete arbitratum, Alexãdrum ſibi aſsiſtere, moneréq;, ut prius quàm in aciem milites produceret, non aliud proponeret illis ſignum, quàm ὑγιαίνειν, id eſt bene ualere. Quod quum is non neglexiſſet, nobilem de hoſtibus uictoriã eſt aſſequutus. Scimus porro mãdatorum librum ab imperatore dari ſolitum, in quo præceptum primũ erat de ſanitatis cura: Pythagoras quoq; in epiſtolis non alia eſt uſus conſalutatione, q̃ ut iuberet ὑγιαίνειν. Id inſtitutum & Pythagorici mox ſeruarunt, ueluti animæ corporiq; nil amplius congrueret, hocq́ uno hominis bona uniuerſa comprehenderentur. Quin & ſymbolum, quo inter compares uterentur, dicebatur ὑγεία, id eſt ſanitas. Socrates uero in Platonis Phædro, ſic uotum cõcipit: Amice Pan, & alij qui locum hunc colitis dij, date mihi, ut intus pulcher efficiar, & quæcunq; extrinſecus habeo, intimis ſint amica. Diuitem autem ſolum ſapientem exiſtimem: tantũ uero mihi ſit auri, quantum nec ferre, nec ducere queat alius, niſi uir temperãs. Hoc eſt philoſophi præclarum uotum, hæc oratio ad deum inſignis, hoc documentũ cunctis infigendum mortalibus. Quid enim ſolicitius petendũ à deo, quàm bonum? Sed cuiuſmodi nam bonum? Certe ut eum ipſum, ſummum, inenarrabilem rerum cõditorem aliquo modo cognitione pertingere ualeamus. Hæc uera eſt ſapientia, hoc bonum uerum, hoc præter eum, qui uere ſapiens eſt, nemo contribuerit. Sed nec alius acceperit, niſi intima pulchritudine nitidus, expurgatis ſcelerum fomentis: imo uero, quem incomparabilis illa bonitas, in ſita pietate, ſapiẽtia dignum præſtiterit, id eſt talem effecerit, ut lumen illud ferre paratus ſit, reſecta omni uitiorum per uirtutem labe, perturbationibusq́ omnino iuſsis cõticeſcere. Huic ita affecto Pan & dij omnes, hoc eſt ſummus ille parens, conditorq́ rerum ac miniſtri eius omnes ita aſpirant, ut aurum micantiſsimum non abnegent, id eſt diuinitatis notitiam impertiantur, poſtea quàm corporea nec tumultuantur, nec menti obſtrepũt amplius. Hoc illud aurum eſt omni cenſu maius, quo ab Hebræis AEgyptios fuiſſe ſpoliatos, ſanctæ produnt literæ. Etenim ſic auri nomine Chriſtianæ ueritatis aſſertores diuinorum cognitionem intelligunt, ut argentum ſymbolice ſcientiã rerum à deo conditarum ſignate tradunt. Porro in Apocalypſi Ioannes theologus, & diuinitatis intimus, & ſine pari cõtemplator, ac (ut ſic dixerim) à ſecretis: ubi aurum ignitum cenſet emendum, non aliud opinor, quàm ipſum hoc, de quo diu uerba facimus, intelligendum prudentibus reliquit. Sed & magicum illud aurum infanti oblatum

CHRISTO non alium habuerit ſenſum. De Platonis ſacrarijs & illud eſt, ab Ariſtotele quoq; in Politicis repetitum, quibuſdam ſtatim in uitam prodeuntibus aurum affundi, nonnullis argentum, artificibus uerò & agricolis æs aut ferrum.

Adorationis præſtantia, & neceſſitas. An beſtiæ cæleſtia uenerentur. Votum quinq; rebus perfici. Caput XXV

POſtea uerò quàm non temerè quidē, ſed conſilio certo huc producti ſumus, ut uotorum meminerimus, quibus infinitam lateq; exuberantem dei bonitatem ſimpliciter apprecamur, quod per momenta facit, bona nobis pergat cōtribuere, nequeo temperate mihi, quin ex ueterum philoſophorū id cœtu ſeligam quoq;, Deo tota ui exhibendum adorationis cultum, quo euidentius multorum, qui CHRISTI conſectatores ſe profitentur, & prædicant, & caua uerba, ac in modum ueſicarum tumentia buccis trutinantur inflatis, ſed lingua tenus, & factis procul, peruicax retundatur impietas. In primis uerò mihi ſe Iamblicus ingerit, ſacerdos magnus, & præcellens Porphyrij diſcipulus, à quo proditum ſcimus in libro De myſterijs, uoto adorationeq; ſacrificium perfectius fieri & abſolutius, & totam demum religionem effici firmiorem. Ea quoq; re eximiam conflari animarū & dei connexionem. Frequens item adoratio alit intellectum, & perficit, animam ad diuina ſuſcipienda admodum efficit ampliotē, diuina nobis aperit: hac luminis diuini inſueſcimus ſplendori, cæleſtis augeſcit amor, quodq; in animo diuinū eſt, ſuccenditur acrius, ſurrigiturq;, extergitur quicquid maculoſum, quicquid eſt animæ hoſtile. Spem elargitur eximiam fidem perficiendo circa lumen. Poſtremò adoratio frequens deo nos familiares facit, atq; (ut planè dicā) diſcipulos. Certè ab deo, ceu fonte perenni, manant omnia, nil tam tenue aut puſillum, quod eius ope cōperias deſtitutum. Vnitas diuina exuberat in omnibus: ea ſtat omne, quicquid eſt. Sed ut ab illa profluit, ita refluit in eandem circulari quodam & intimo motu. Alias opis indigum tota ui præcipitaretur in interitum. Hæc nos ratio ad piam prouocat adorationem, qua cum deo, abs quo prodiuimus, rurſum coniungamur, & (ut ſic dicam) coaleſcamus. Propterea diuinè Porphyrius: Quoniam, inquit, dei filij dicimur, & ſumus, ſed in hanc mūdanæ magnitudinis portionem ueluti in exilium quoddā amandati, & in Tullianum quodāmodo intruſi, ſuppliciter ac ſummis addecet uiribus adorare, ut ab hiſce educti tenebris, & teterrima ſede, unde profecti, patrem lætiſſimè repetamus. Certè quum uniuerſi partes ſimus, uniuerſo proculdubio indigemus: ſiquidem ipſa ad totum conuerſio partibus ſalutē præſtat. Quòd ſi uirtutis expetis ornamenta, eum uenerare, qui totius uirtutis eſt princeps. Qui enim eſt unitas uera, bona: idipſum, quod expetis, impartietur bonum. Si corporeum inſigne quodpiam conſectaris, ei te ſubijce. Illi uota cōcipe, cuius immenſa uis corpora omnia creat potenter, & ſalubriter continet. Qui eſſentiam præſtat, utiq; præſtat & ſalutem. Hoc ipſum nobis dictat hiſtoria, ex qua edocemur, Indorum Brachmanas, Perſarum Magos, ueteres Græcorum Theologos omni pede diuino cultui & uotis intendiſſe. Quippe quum ſit à brutis diſſitum humanum genus, conſentaneum eſt, ac prorſus neceſſarium, diſſitam, propriam, à beſtijs ſequeſtratam unam aliquam habere perfectionem, in cuius participatum inferiores non ueniant animantes. Hunc uerò eſſe ſermonem, non rectè putatis. Pleraq; enim in brutali uita extant ſermonis ueſtigia. Neq; item rationem quālibet: nam actiuæ rationis in beſtijs ſemina multa, quod operum & uitæ comprobat modus. Speculatio item quædam, & naturaliū peritia nobis uidetur cum illis quadam tenus eſſe cōmunis: nam & remedia norunt, cibos diſtinguūt, futura præſagiunt, ingruētia uitant ſolertiſſimè, etiā ſi natura duce in hiſce potius uideantur niti. Vna uerò eſt diuinitatis contemplatio, cultus unus, qui extra hominem reijcit omnia. Neq; prona in paſtum animantia deum ſuſpicantur, aut ſciunt. Peculiaris homini eſt in naturæ principem deum mentis excitatio, quò etenim ſpectat ipſa hæc tam præſignis, tam regia humani corporis ad ſupera erectio? Quòd ſi ex Plinio obijcere pergas, & brutorū aliqua cæleſtibus reuerentiæ cultum exhibere, inferam, non exactè ad uerum omnia narrari ab id genus ſcriptoribus. Quanquam & ex Platonicorum doctrina poſſum coarguere, beſtias aliud quiduis facere potius, quum cæleſtia uidentur honorare. Aut ſi honorant, neſcire tamen quid agant; uel ſi ſciant, eas item intelligētiæ ac immor

talitatis uideri participes,quod eſt ab omnium fere conſenſu diſparatum, reſipitq́ Epi-
cureum quiddam. Cui generi,ſi modo non ſit obdurata fronte,ferulas adhibuiſſe, non
ſuperuacaneũ cẽſeatur. Verum,ut unde diuertimus,illuc demum reuertamur, putant
ex adiuratiſſimis nonnulli,cultum abſolutum,& nulla ex parte ceſſantem, quinq́ ma-
xime perfici rebus. Primum,inquiunt,noſſe oportet eum ipſum,quem colere deſtina-
ris:mox qua ratione cultum hunc adhibere,ſit neceſſe. Secundo loco ſummarum exer
citatione uirtutum,caſtitate,integritate, mentis puritate ac ſanctimonia excuſſam de-
puratamq́ uitam diuinæ uitæ, quãtum ratio patitur,coaptare,aſſimulatione religioſa.
Tertium locum ex his habet contactus iam auguſtior, quo diuinam eſſentiam fere at-
tingimus. Quarto loco diuinum ueſtibulum ingredimur iam. Poſtremo unitatem ani-
mæ noſtræ propriam unitati diuinę inſinuamus penitus atque connectimus. Demum
prius quàm ad alia tranſeamus, illud utiq́ admiratione dignum, & feſto plauſu exci-
piendum,quod Homerus tantæ uetuſtatis poeta duo potiſſimum in homine inſigni-
ter eſt ueneratus,tum quod mẽte ornatus foret,tum quod coleret deos;ſic enim Vlyſ-
ſem commendat,

ὃς περὶ μὲν νόον ἐστὶ βροτῶν, περὶ δ᾽ ἱρὰ θεοῖσι
δῶκε, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσιν

Scribit tamen Theodotus magnus, explorãdo curioſius ſingula,liquido compertum,
mentes quidem & animas præcipue:ſed & quicquid omnino eſt,excepto uno,adora-
re,item atq́ uouere. Nempe(inquit Proclus) cũcta precantur, hymnosq́ cõcinunt ad
ordinis ſui duces. Sed alia quidem intellectuali modo, alia rationali,alia naturali, alia
uero ſenſibili. Vnde enim putamus plantas illas, quas heliotropias nominant, ad ſolis
motũ ſolem uerſus moueri? Selinotropias uero ad lunam uerti? Sed uir tantum bonus
ut in Legibus Plato docuit,deum decenter feliciterq́ precatur. Poſtremo,inquit Iam-
blicus,adoratio,eiusq́ uirtus nunc ſacrificium anteit, nunc medio inſeritur, interdum
finem complet ſacrificandi.

Volutatio in cœno, apud Plinium quid ſit. Cæroma. Patos bis. Coniſalos.
Alapatha quid. Lapathi. Conila. Pyriathos. Vnguentorũ genera. Chriſtæ.
Coniatæ. Alima. Chrima. Coniſtra. Pandare. Canthelij qui ſint. Catheton.
Catheter. Item locus Plinij expenſus. Bibendi leges. Conuiuiorum præfe-
cti. Gynæconomi. Horatij locus declaratur. Amyſtiſſare. Commodi hiſto-
ria. Item tertij loci perpenſio in Plinio. Pauli prætorij hiſtoria. Quid admo-
uet e obſcœnis imaginem principis. Vini hordeacei proprium. Pinon ui-
num. Propomata, & bryton, ac parabia. Brutij unde. Cap. XXVI

PLinius Hiſtoriæ naturalis uolumine decimoquarto,ſupercilio(ut ſolet) cen
ſorio uinolentiam deteſtans: Ad hæc,inquit, pertinent peregrinæ exercita-
tiones,& uolutatio in cœno,ac pectoroſa ceruicis repandæ oſtentatio. Sum
memor,dum adoleſcẽs adhuc,tantumq́ non etiam prætextatus, enarratem
nobile opus Antonio Boldu,nobili Veneto, Rhodigij præturam gerenti, uiro in lite-
ris ſatis exercitato,quæſiſſe ex me per literas Veronenſem quendam,quid ſuper eo lo-
co non aperto admodum ſentirem: uel quia minus percipiebat ipſe, uel ut ingenium
meum periclitaretur,& doctrinam, arbitratus forſan in paluſtris ſoli craſſamẽto natos
eſſe prorſum,quod Galenus inquit, ὄνος ὑωτακλέως. Reſpondi tum pro tempore, quæ
occurrebant. Nunc eadẽ,ſed excultiôra,multoq́ locupletiora hic apponere eſt uiſum,
ſimul ut pro uirili proſim,ſimul ne pereat,quod laborioſe olim fuerat excogitatum. Igi
tur uolutationẽ in cœno luctatorũ intelligo meditationes: in quem ſenſum duxit me
primum Valerius Martialis libro ſeptimo,in Philenen,

Et putri lutulenta de palæſtra
Vncti uerbere uapulat magiſtri.

Acceſſit mox & Senecæ aſtipulatio, apud quem ita legimus: Non adducor,inquit,ut
in numerum liberalium artium pictores recipiam,non magis quàm ſtatuarios,aut mar
morarios,aut cæteros luxuriæ miniſtros:æque luctatores,& totã luto ac oleo conſtan-
tem ſcientiam expello ex ijs ſtudijs liberalibus. Et ne qua omnino ſubſit hæſitatio, ex-
pendant quæſo Plinianarum obſcuritatum ſcrutatores,quę ad eam rem aptiſsime Lu-

cianus

cianus ſcribat, cuius dialogus eſt, Anacharſis, ſiue de gymnaſiis: qui adeò ad Plinianos accedit ſenſus, ut prorſus ab eo quodammodo uideatur mutuatus. In eius igitur ſermonis initio ita poſitum inuenias, ταῦτα δὲ ἡμῖν, ὦ σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι ἀλλήλους ὑποσκελίζουσιν. οἱ δὲ ἄγχουσι, καὶ λυγίζουσι, καὶ ἐν τῷ πηλῷ συναναφύρονται κυλινδούμενοι ὥσπερ σύες. Hæc inquit, ó Solon, cur nam iuuenes noſtri faciunt? Alij complexi mutuo ſe ſupplantant, hi præfocantur, uerberantur illi, & cœno ſeſe immiſcent, uolutanturq́, perinde ac ſues. Porrò & cæroma nouimus dici oleum, quo perungerentur athletæ, ad robur adijciendum membris, adhibito quodam terræ genere. Sunt qui paton dici putent cœnum cæromati, id eſt oleo, ut ipſi interpretantur, permixtum. Cui ſi ſudor acceſſerit, coniſalos Atticè dicatur, ſicuti auctor probat Galenus. Paton, pro coniſalo ferè accepiſſe Euſtathius animaduertitur: nam coniſalum pro puluere intellexit Homerus, ubi ait,

ὑπὸ ποσσὶ κονίσαλος ὄρνυτ᾽ ἀελλής. id eſt,

Sub pedibus excitabatur puluis procelloſus. Alapatha Græci porrò inanitiones dicunt, unde lapathum herbam ſcribit Sudas nuncupatam, quia ſit λάχανον χερσὸς κηπευτόν. Sunt & lapathi capiendis feris depreſſiores foſſæ: quod Democrito placuit, ac idem expoſuit Sudas. Coniſtram, pro palæſtra poſitam inuenimus: quia conis, ſit puluis: quod ſignificat Euſtathius. Quanquam erat Athenienſium item deus Coniſalus. Strabo: Nam, inquit, Priapum Heſiodus non nouit, & Orthanæ, & Coniſalo, & Tryphoni, & eiuſmodi Athenienſium dijs perſimilis eſt. Auctor Ariſtoteles eſt, coturnices nidum non conſtruere, ſed coniſtram, id eſt aream, ut Theodorus interpretatur, quam & farmentis cōtegant. Coniſa uerò herba eſt, quam in Theriacis Nicander etiam Heraclium & Origanum dici arbitratur. In Ophiaco Petrichus ab Coniſo inuentam tradit. Quod ad Paton attinet, ſciendum eo uerbo ab nonnullis intelligi retrimentitiam caprarum feculentiam: quæ & Pyriathos nuncupetur quandoq́. Vnguentorum eſſe porrò diſcrimina duo, adnotatum ab eruditis eſt, delicijs deſtinatum unum, quod chrima nuncupetur, ſeu chriſma, paleſtræ dicatum alterum, quod dicatur alima. Coniatæ autem, & chriſtæ unctores ſunt. Quæ autem peregrinæ dicantur à Plinio exercitationes, minus puto habere difficultatis: quando auctore Thucydide ſcimus, Omnium primos Lacedæmonios corpora in gymnaſio nudaſſe atq; oleo perfudiſſe. Et M. Tullius libro ſecundo De oratore ſcriptum reliquit, Gymnaſia delectationis & exercitationis gratia primum ab Græcis inſtituta. Vbi uerò ait, pectoroſa ceruicis repandæ oſtentatio: intelligo membrorum cōformationem in palæſtrita ſignificari, in primisq́ collum procerius, quod in eo exigebatur maximè, uel Satyro atteſtante:

Et longum inualidi collum ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.

Sed & Martialis in Diſtichis id ipſum approbat illis uerſibus:

Hæc rapit Antæi uelox in puluere draucus,
Grandia qui uano colla labore facit.

Pectoris quoq; latitudo roboris indicium eſt uel maximum: nam in tyronibus Vegetius primo De re militari, id item exegiſſe uidetur. Sed & erectam ceruicem nō tacuit. Repandus uerò nunc retro patentem ſignat, nunc reflexum, unde repandiroſtrum concinnauit Pacuuius, quanquam durè, Quintiliano teſte. Sarcina item pandati dicuntur, qui oneribus nimijs ſuccumbunt ferè, & incuruantur. Plinius De apibus: Totæq; onuſtæ remeant ſarcina pandatæ. Item libro decimoſexto, arbores, ſiue trabes pandari ſcribit, quæ incuruantur ceduntq́ ponderi. Cuius contrarium palmæ faciunt, quæ in diuerſum renitendo fornicantur, ueluti aſinorum genus id, quos canthelios Xenophon dici ſcribit, ſicuti in monumentis Sudæ relatum ſcio. meminit & Polybius, quanquam & in percipiendo hebetior eo dicatur nomine. Auctor ἐκλογῶν τῆς γεωργίας, libro ſexto, Canthelios interpretatur cophinos maiores: hinc Strabo γεωγραφουμένων libro quartodecimo, Alabandam ſcribit faciem præbere κανθηλίου κατεστραμμένου, id eſt canthelij inuerſi. Lityerſem Celænarum regem Soſitheus ſcribit apud Athenæum, tres ſolitum canthelios totos uorare. Catheton uerò, id eſt καθετὸν dicunt perpendiculum. Catheter autem, ſeu καθετήρ, chirurgicum eſt inſtrumentum, imagine quadam s literæ, quod

quod per urethram intruſum urinam prolicit. Cæterum poſtea quàm nodum hunc ſatis implicitum, non ut Alexander, ferri adminiculo, ſed ingenio & indagine certa plane exſoluimus, addamus ex abundanti, quod in eodem capite legitur haud ita multo poſt. Alius, inquit, quantum alea quæſierit, tantum bibit. Conciſa oratio, & impedita, ſed Pliniana: uerum hoc ſenſu: Alij, inquit, tot exſiccant pocula, quot iniunxerit conuiuij dominus, qui talorum fortuito iactu eum ſortiebatur locum: propterea Horatius,

Nec regna uini ſortiere talis.

Quin ex eo dicebantur modiperatores, ceu bibendi imperarent modum iuxta conuiuales leges, ſic enim appellantur. Magiſtros Cicero uocat. Græci βασιλεῖς, hoc eſt reges. Meminit Legum ſeptimo etiam Plato, necnõ in Cœnis Macrobius. Decreta porro conuiualia, quæ uocant νόμους, diligenti ſeruabantur ſcito. Sed quæ nam erant ea? Apud Græcos, inquit Cicero, lex in conuiuijs obtinetur. Aut bibat, aut abeat. Erat & cantio conuiualis, πέντε πίνε, τρεῖς πίνε, ἢ μὴ τέτταρα. Bibe quinq;, bibe tres, bibe quatuor cyathos. Nam Simonidis illud prorſus diuerſum eſt, πίνε, πῖν᾽ ἐπὶ συμφορῇ, quippe συμφοραί, eſt τῶν μίσων. Proinde ſic enunciant alij, πίνε, πῖν᾽ ἐπ᾽ ἐσθλοῖς. Gynæconomi conuiuia inſpectabant cum Areopagitis, & cœtus alios in domibus ac nuptijs, & re diuina, lege ne præfinitus adeſſet numerus. Apud Romanos uero bibẽdi ars hiſce fere conſtabat legibus, quod Plinius obſeruauit & docuit, non labaſſe ſermone, non leuatum uomitione, non altera corporis parte, plurimum hauſiſſe uno potu, plurimum præterea addidiſſe alijs minoribus, optima fide non reſpiraſſe in hauriendo, neque exſpuiſſe, nihilq; ad elidendum in pauimẽto ſummum ac poſtremum potum ex uino reliquiſſe. Hæc Plinius, quæ eo gratius appoſuimus, quoniam quod extremo loco adiectum eſt, Horatio multum inſert lucis Carminum ſecundo, quem locum conniuentes pleriq; tranſiliunt, in aurem (ut aiunt) utranq; prorſum ſopiti.

Abſumet hæres Cecuba dignior.
Seruata centum clauibus, & mero
Tinget pauimentum ſuperbo,
Pontificum potiore cœnis.

In eo autem quod Plinius dicit, optima fide non reſpiraſſe in hauriendo, ſcitu dignum eſt, id Græce admodum uenuſte uno exprimi uerbo ἀμυστί, quo ſignificatur, inter bibendum ne fuiſſe quidem occluſum os, aut contracta labra: ſed capaciter hauſiſſe, aut magis quaſi ἀπνευστί, quod indicat, ſine reſpiratione: unde etiam producitur uerbum ἀμυστίζειν, eo modo bibere, quod nos Latine, nec inepte amyſtiſare dixerimus, quando & Horatianam legimus amyſtidem. Celeberrimum illud eſt, Commodum Cæſarem in ſolicitudinibus & æſtuationibus theatricorum certaminum, quando ex ſuperiore loco urſos iaculis impetebat: quod refert Dion, ingens poculum dulcis uini ſolitum haurire ἀμυστί. In quo à ſpectantibus id in conuiuijs frequens ſucclamatum ferunt, ζήσαις, id eſt uiuas: ſed amphibolice pronunciatum, grammatici contendunt, perinde ac dicatur, compleas uiuendi modum, id eſt morere. Eſt & tertius locus capite eodem habens & ipſe inuolucri aliquid, ubi Plinius ait, Vulgoq; ueritas attributa uino eſt. Sed infert luminis non parum tertio De beneficijs Seneca, ut adagium uulgo frequens prætercam, Vinum & cum pueritia, & ſine pueritia ueridicum eſt. Sub Tiberio, inquit, Cæſare fuit accuſandi frequens & pene publica rabies, quæ omni ciuili bello grauius togatam ciuitatem confecit. Excipiebatur ebriorum ſermo, ſimplicitas iocantium, nihil erat tutum, omnis ſæuiendi placebat occaſio. Cœnabat Paulus prætorius imaginem Tiberij habens in gemma, matellam popoſcit. Id factum Maro ex notis illius temporis ueſtigatoribus notauit: at ſeruus eius, cui nectebantur inſidiæ, ebrio annulum extraxit, quum Maro conuiuas teſtaretur, admotam eſſe imaginem in obſcœnis, & iam ſubſcriptionem componeret. Hactenus ex Seneca, & quidem pluſcula ſimul, ut Plinium illuſtraremus. Simul ut obiter perciperent ſtudioſi iuuenes, quid eſſet principis imaginem obſcœnis inferte. Porro Valerius Martialis locis aliquot nunc figurate, nunc apertius illorum temporum inſectatur ſcelus, quibus poculo & uino extorquebantur hæreditates, & teſtamẽtorum falſæ ſubſignationes. Obiter id enotabimus, mirum eſſe quod in libro De ebrietate Ariſtoteles prodit: Vino hordeaceo temulẽtos retrorſum modo

decumbere,ac ſupinos:quod in alijs haudquaquam fit. Vinum id genus uocat Philoſophus inibi pinon,id eſt τὸ πῖνον. Sunt qui etiã bryton,ut in Triptolemo Sophocles, ſed & in Lycurgo Aeſchylus. Arbitratur Paulus,quòd è lanarum ſordibus expurgatis efficiatur uinum,rectè pinon dici:etiam ſi nõ deſunt,qui ſic uinum uocari putent, quo ſordentes eluantur lanæ,quod ſeponatur mox cõditum. Verum ex radicibus item cõcinnari bryton,Hellanico credimus. Hecatæus in Europæ periodo auctor eſt, Pæonas ex hordeo brytum haurire,ac ex milio & conyza parabiam. Brutum uerò Latina dictio eſt,unde & Brutijs conciliatum nomen,ut ſcribit Diodorus, quod eorum pleriq; omnes fugitiui ſerui initio fuerint,ac bruta gens, hominũ colluuione circa Lucaniam confluente. Brutides autem mulieres dicuntur,uelut ſibyllæ,ac prophetides. Brutios à Lucanis rebelles dici, auctor eſt Strabo. Sunt & propomata,uelut antecedentia pocula,ut ſint bibendi procœmia. Eſt apud Palladium caput, libro tertio, quo pacto ſponte naſcantur propomata,id eſt uina condita,cuius eſt modi roſatum & uiolatum.

Quam habeat rationem id frequens in libris, Non eſſe infundẽdum lenticulæ unguentum. De odoribus aliqua non ingrata. Item quid ſit odor. Dryinos animal. Melãdryon. Adranus deus. Rancor quid. Cap. XXVII

NOn eſſe promiſcendum lenticulæ unguentum, ex Varronis Satyra Gellius adnotauit. Monuerat diu antea in Epiſtolis ad Atticum M. Tullius: ſed & eo adhuc antiquior philoſophus Ariſtoteles,in commẽtatione quæ De ſenſu eſt,& ſenſili:ut Athenæum prætercam: cuius libros, ſi prodeant quãdoq; mutilati minus,minusq; (ut ſic dixerim) fide labefactata,uelut breuia,& quidem recõdita putaueris rectiſſimè,ac unguentũ, ſed amaracinum. Dignũ uerò arbitratus noſſe exactius,quæ nam foret eius ſentẽtiæ ratio,ſiquidem ſubolebat, ineſſe quippiam latẽtis doctrinæ,adij noſtri temporis Lynceos,qui ſummo conatu interpolatum Gellij codicem reſtituere adorti ſunt. Cæterum nil ibi cõpertum,quod ſitim expleret. fortè illi, ut qui eſſent ingenio acri,doctrina excultiore,hæc tanquam tenuia neſcio quæ, ac nugalia,uel ſcholica cõtempſerint,ac uelut piſcium filij (quod aiũt) aquoſa petierint. At ipſi ſordentes,quaſi reguli & ſcorpiones,aridiſſima quæq; conſectamur, & quod infra claſſem ſimus,ac notæ uilioris,nil opinamur negligẽdum,quod inſcitũ, & latens frontem cogat perfricare,nullo profectu. Sed uerius eſt,in puluerẽ prodire, quàm diu præfari,etiam ſi cõtentioſum trahere funem uidebimur. Igitur omnem (quod aiũt) lapidem mouẽdo ſic comperi,odorum ſpecies eſſe duas:alteram quidem ſaporis ratione, cui gratum ingratumq; ineſt quidem,ſed per accidens, hoc eſt non quatenus eiuſmodi odora ſunt,ſed quoniam odor eorum nutrimẽtum ſignificat. Eſt enim odor quædam, ut ſic dicam,paſſio nutrimenti, ſicut & ſapor: ſiquidem per qualitatem eam aptum & congruum ſibi alimentum è longinquo percipiunt animalia, ſicut coniunctum per ſaporem. Ex quo animaduertimus,odores id genus ſaturis minus eſſe oblectabiles,at eſurientibus mirifice. Nam nec cibaria ipſa nõ indigi appetimus. Quo colligimus liquidò,hoſce odores alimenti tantum ratione oblectare,aut ediuerſo. Altera uerò odorum ſpecies per ſe dicitur,nanq; oblectant ſimpliciter,& per ſe,nullo nutricationis intuitu. Eiuſmodi ſunt florum odores,hi quippe nullam conciliarint appetentiam. Quinimò ſi cibarijs inſerãtur,inamœna reddunt ea,prorſusq; aſpernabilia: quoniam odorata hæc ferè ſunt ſaporis non boni. Propterea,inquit Philoſophus, ſcitè admodum & ex uero dixit Stratis in Euripidem inuectus,Si lenticulam decoquas,unguentum ne indideris. Cui affine illud quoq;, τὸ ἐν λαχάνοις πέπερι. id eſt, in oleribus piper. Sed & Hieronymi illud in Heluidium,Saltitans camelus. Varronis Satyra ex Marcello ſic uidetur inſcripta, ὦδε τῷ φακῷ μύρον, περὶ ἐντηρίας. Scitu porrò dignum id quoq;:Odores hoſce, qui per ſe odores à phyſicis nuncupantur,eſſe rationalis naturæ infimæ, hoc eſt humanæ proprios:eos enim homo diſcernit ſolus, ijsq; afficitur plurimum. Quo nomine, quantum ad hoc,odoratus in nobis inter animantes omnes præſtantior exquiſitiorq; eſt. At in altero odoratorum genere à brutis lõge excellimur. Euentus autem ratio eſt, ut contemperetur cerebri frigiditas. Id enim in homine maius ex corporis analogo, quàm in cæteris. Cerebrum deniq; ſuapte natura frigidum eſt,ob id & ſanguis, quem exiguæ ac prætenues uenæ cõplectuntur,tota facilitate frigus concipit. Propter quod

ex cibo reſolutæ euaporationes,& arcem illam ſcandentes, ex loci frigore denſiores factæ rheumatiſmis plerunq; præſtanr argumẽtum:ad quæ amolienda, uel aliquo modo mitiganda odores imbecillitatis noſtræ natura memor ſuggeſſit. Quòd ſi odores hi cerebrum uidentur quandoq; oblædere non parum, ex indiſcreto prouenire modo certum eſt. Nam ſi iuſto plus id incaluerit,fit inde redundãs reſolutio, quæ mox infert nocumentum. At qui alimenti rationem habent,odores ſæpius multo caput infeſtant, ex humectationis nimietate aut ſiccitatis. Sed dicat aliquis, Tu quidem de odoribus ſatis multa: uerum ecquid doces,quid demum cenſeamus eſſe odorem? Nam ſunt qui odoris nomine ſumidam intelligant exhalationem, quam aeri & terræ cõmunem uolunt, ueluti mediam inter ea,quum ſit quid reſolutum ab ſicco terreſtri aeream non pertingens ſubtilitatem. Nam & Heraclitus literis mãdauit: Si omne quod eſt, in ſumum reſolueretur,naribus facilè cuncta diſcernerẽtur, quia uniuerſa in odoris rationem uenirent. Alijs uerò magis placuit, odorem dici humectam euaporationem, id eſt aqueam humiditatem reſolutam. At alijs utrũq;, ſed amplius inſpicienti, nihil horum profectò tradi rectè uidebitur:nam ſi odor fumidum quiddam ſit,quo'nam pacto in aqua fiat fumus? Atqui in aqua odores percipi, certè opinor liquere. Si uerò euaporatio dicatur humecta,relinquetur intelligendum,ſentiri odores per effluxum quẽdam, quod item de coloribus pronuntiatũ eſt, ſed utrũq; perperam:nam utrinq; colligitur, ſenſum effici odorum & colorum cõtactu. Adde, quòd odoratum corpus & uiſibile planè imminueretur,& demum effluxu aſſiduo reſolutum periret. Quod dictu perabſurdum foret,præſertim quum diſſita longe ſub ſenſum ueniãt tum uiſus, tum odoratus. Effluxus nempe qua ratione in tam longinqua terrarum producatur? Cæterum id aſtruendum uerius,contingere hoc per ſpiritalem medij immutationem:ſiquidem liquidò conſtat, humectum,quod in ſpiritu eſt,id eſt in aere,quodq; in aqua,pati ab euchyma ſiccitate, atq; ita odorandi comprehendi rationem. Nam aer item humectationis eſt particeps. Alicubi tamen Ariſtoteles nõ inficiatur,odorem eſſe fumidam exhalationem: ſed non ita,quia ſit ipſa odoris eſſentia, quod ſecundo De anima falſum cõuincitur. Longius enim diffunditur odor,quàm aſpiratio fumida. Sed id ſentit, quòd hæc ſit cauſa, ut ſentiatur odor,quæ ab calidis profluit:quo fit,ut calidis temporibus, & locis flores maioris eſſe odoris pernoſcantur. Sed ut obiter adnectamus aliquid, non ignorandum omnino,eſſe in quercuum radicibus animal ad perniciem adeo potens,ut ſupergreſſu tantum excidat pedum cutis,intumeſcantq; inſigniter crura tota. Id uerò etiamnum mirabilius,ſi quis mederi uelit,manus itidẽ excoriãtur. Quòd ſi interimere adoriatur quiſpiam,peſſimo infici odore:itemq; odorari aliud nihil. Quod uriq; cunctãrer appoſuiſſem,ni ab auctore graui relatum ſcirem Paulo Aegineta quinto θηριακῆς πραγματείας. Nomen uerò animali δρυΐνος, ab loco ubi uictitat ferè. Dryinas nuncupatur ab alijs, atq; item chelydrus inter genera ſerpentum. Meminit in Theriacis Nicander. Melandryon uerò apud Theophraſtum eſt exalburnatum robur, de nigricie cõciliato nomine. Sed & ſalſamenti genus,melãdryon eſt. Adranus uerò in tota colebatur Sicilia deus,cui ſacra erat Adranum ciuitas, tradente in Parallelis Plutarcho. Illud ſubmonuiſſe in odorum mentione nil (puto) obfuerit, Hieronymum ſic epiſtola quadam ſcriptum reliquiſſe: Cincinnatulos pueros,& calamiſtratos,ac peregrini muris olentes pelliculas:de quibus illud Arbitri eſt,Non bene olet,qui bene ſemper olet:quaſi quaſdam peſtes,ac uenena pudicitiæ uirgo deuitet. Verſiculus quẽ Arbitro Petronio aſcribit auctor hic ſcientiſſimus,apud Martialem legitur quoq;. Rancorem Palladius mucidum intelligit odorem:Canales,inquit,& omnia receptacula olei calida aqua prius lauabis, ut nihil de anni præteriti rancore cuſtodiant.

Grati animi exempla Alexandri,Socratis, Furnij. Interim Archelai hiſtoria. Ingratitudinis fœda ſugillatio. Actio ingrati Athenis cõtra Senecam. Hirundinem ſignificare ingratum. Militis Macedonici hiſtoria. XXVIII

ALexandrum Macedonem ingẽtis ſpiritus terrarum principem legimus, inter alia haud parum multa, quibus eum natura, extra quàm mortales alios, excoluerat,honeſtaueratq;:& cælo quodam modo inſeruerat, uirtutum, & laudis felici magnitudine; identidem magna ſua gloria ſolitum pręedicare,à

nemine

nemine ſe unquam benignitate fuiſſe exſuperatum. Magnum id, & præclarum. Sed quod in participatum admittat & alios: uerum itidem magnos, præcelſos, omnium capaces. Archelaus rex, is qui in ſolis deliquio, rerum naturæ ignarus, & pauore attonitus feſtinantius occludi regiam imperauit, & quod aſſolebat in magno plerunq; mœrore, comam filio decuti iuſſit, Socratem impēſe rogauerat, ad ſe iret: at ille, ſeu per eam figuram, quæ in ſermonibus erat ei perfamiliaris, ſeu animo ſerio, negare perrexit, eius beneficio futurum ſe auctiorem, cui paria facere nō quiret. Sed age aduocetur ad hoc decus rerum Italica uirtus. Furnius uixit Auguſti temporibus, pater eius cum Antonio ſtipēdia fecerat, ob id iure belli hoſtiliter Auguſto erat offenſior: adijt tamen imperatorem filius, patris ab eo uitam deprecatur, ignoſcit ille: tūc Furnius, Hanc unam Cæſar habeo iniuriam tuam, effeciſti uiuerem & morerer ingratus. O feſto plauſu excipiendam uocem, ó præſignem animi ſublimitatem: effeciſti (inquit) uiuam, & moriar ingratus. Quod eſſe poteſt tam amplum gratitudinis indicium, quàm nulla ratione ſibi ſatiſfacere, & dantis beneficentiæ imparem ſe perpetuò fateri? Quin, inquit in Metaphyſicis Ariſtoteles, non ijs modo quorum ſententiæ accedimus, ſed & ijs qui ueritatem non omnino attigerunt, teſtari gratias decet: nam & hi aliquid contulerunt, nos ſi quidem excitarunt, acueruntq;. Etenim ſi Timotheus non fuiſſet, tantam non haberemus canendi artem: quòd ſi nec præiſſet Phrynis, minor apparuiſſet Timotheus. At ſi æqua lance rem totam uoluerimus expēdere, pauciſſimos eius notæ reperias. Etenim quotuſquiſq; gratum nouit agere? Hic quia ſe uel Codro nobiliorem putat, aut cōgeſtas opes ſuſpicit: & deniq;, quod publicum ferè hominum eſt uitium, ſe ſuaq; miratur, amat, nec nouit perdere: quicquid contuleris, in ſolutum computat, bonumq;, ſi non & ultrò deberi ſibi opinetur, quod accipere ſuſtinuerit. Alium auiditas trāſuerſum rapit, natumq; inde illud ſæpe iactatum, Nil eſſe iucūdius, quàm capere. Sed & inuidia quādoq; in ingratitudinis album nos tranſcribit, malum certè uehemens, & importunum, quo in digitos mittimus, nō quantum rationibus noſtris ex amici largitate acceſſerit: ſed num idem in alios, aut eo amplius contulerit. Gregarius miles inuitus facit, ut coronam det ciuicam, quod in quadam oratione Cicero teſtatur, & ſe ab aliquo ſeruatum fateatur: non quia turpe ſit, protectum in acie hoſtium manibus eripi, nam id accidere niſi forti uiro & pugnanti comminus non poteſt: ſed onus beneficij reformidat, quod permagnum eſt, alieno debere quod parenti. Tribuni, inquit in commētatione de Romanorum militia Polybius, ſeruatos cogunt, niſi id ſponte faciant, ſeruatorem coronare. Colit uerò hunc præterea ſeruatus per omnem uitam, tanquam parētem, omnia ſanè exhibens ut genitori. Quòd ſi eſt omnium uirtutum mater gratitudo, quoniam ex huius profluat fōtibus in parentes pietas, in patriam charitas, in deos religio, inter homines amicitia, in educatores & magiſtros ueneratio: certè colligendum quod ad Atticum M. Tullius ſcribit, Ingratis omnia ineſſe uitia. Nil tam inhumanum, tam ferum, tam immane, quàm committere, ut beneficio nō dicam indignus, ſed uictus eſſe uideare. Hinc opinor factum, ut natura ipſa ad id nos prouehente, Ingratos nemo nō uel uatiniano proſequatur odio: ſicq; facultas adſit, & patiatur ratio, primo quoq; tempore ultum eat, ueluti ſint tum beneficentiæ, tum cōmunes tenuiorum hoſtes omnium. Nec ferè alia ingrato irrogatur pœna. Crimen eſt paſſiuum quidem, & quo nullum frequētius, nuſquam tamen punitur, ubiq; improbatur. Odiſſe contenti ad ultorem reijcimus deum, Achillei memores uoti, quin & Furiani, quum eſt is comprecatus, ut ſi innoxio ſibi inferretur iniuria, deſiderium ſui quàm primum ingratæ fieret ciuitati. In declamātium ſcholis creberrima fuit ingrati actio: in urbibus uerò, præter quàm in Macedonia, ſi Senecæ credimus, nullibi. Nos tamen in Latina hiſtoria obſeruauimus, Athenis item aduerſus ingratos actionem fuiſſe cōſtitutam. Quod ſignificat, opinor, in Declamationibus Libanius, & Pollux Onomaſtici octauo. Et Xenophon ſcribit, apud Perſas ingratitudinis cauſam agi intentiſſimè, pœna ſeueriſſimè irrogata ei qui in bene de ſe meritum deprehenderetur animi parum grati. Nam & ab hoc genus hominum irreuerenter deos haberi, colligunt: quin parētes etiam num, ac patriam, & amicos quoq;. Porrò ingratitudini præcipuè impudentiam adglutinari, abs qua in flagitia ferantur præcipites uel fœdiſſima. Prodit Diodorus, Aegyptios credi, extra quàm ſit gentium

 aliarum

aliarum captus,erga benemeritos præcipuè gratos, quod magnum uitæ ſubſidium opinentur gratiæ retributionem. Sed cur'nam cum ingrato ex formula non agimus? ne quod beneficium eſt,incipiat eſſe creditum. Et ne gratitudo honeſtiſſima res, incipiat honeſtatis nomẽ amittere,neceſſitatis iugũ ſubeundo. Alioqui & anguli omnes actionibus obſtreperent eiuſmodi. Pythagoras ablegandos reijciendosq; ingratos, ex Plutarchi interpretamento,ſymbolicè uidetur monuiſſe,ubi præcipit,ſub idem tectum nõ admittendas hirundines,quoniam ingrati ac parum firmi ſymbolum auis ea credatur habere. Nam & in Rhetoricis ad Herennium edocemur,amicitiæ minus firmæ ſimilitudinem ab hirundinibus duci oportere. Succurrit prius quã hinc digredimur,dignum quod memoretur, ingratitudinis exemplum. Erat Macedonum regi Philippo manu promptus miles,expertæ uirtutis multis ſæpe bellis: ſed quo ſe præclarius geſſiſſet, eo frequẽtius à peritiſſimo duce qui in tractãdis militibus egregius eſſet artifex, ad prouocandam audaciam auctorabatur,frequẽter etiam ac inſignite donatus. Fortè is ex naufragio exutus omnibus,uix etiamnum ſpiritum ducens errabat, cõſilij inops. Eum conſpicatus Macedo quidam benignè amplexatur, iubet bene ſperare, ſemiuiuum in uillam ſuam perducit,fouet accuratè:lectulo cedit quoq;, nec patitur quicquã fruſtra ab eo deſiderari. Poſtremò digredientem uiatico etiam inſtruit, ſummurmurantẽ identidem, Nõ ſentiar ingratus,parem rationem faciam,liceat modo mihi imperatorem meum adire. Venit ille ad Philippum,miſeriam ſuam exponit: ſed hoſpitis benignitatem reticet,nec ſatis. Miſerantem illum inducit impudenter quidem, ſed militariter, donet ſibi Macedonis cuiuſdam agros. At is nõ alius erat, quàm ille ipſe hoſpes: qui tam inhumaniter,& ferè omnibus exutus,nil diſſimulando, per epiſtolã facti ſeriem Philippo inſinuat. Excanduit is,nec ualens tam inſignem ſæuitiem decoquere,improbiſſimo homini,beneficium raræ fortunæ inuſitata rabie retalianti,ſtigmata inuri iuſſit,reſtituto in integrum priore domino.

Virgarum apud ueteres uſus eximius in ſacris & uaticinijs. Pyrethi magi, & pyrethia ſepta. Pyriathes. Pyctes. Iuncatum. Palmarij cõflictus. Palmarium. Palmata toga unde. Dinos locus. Diuinaculorum ſpecies. Qui ſpecularij. Capnomantes. Saliatores. Palmicum augurium. Subſulus. Saliſubſulus. Vaticinia ex piſcibus. De myrica ſcitu digna. Itẽ de rhabduchis. Poemata uirgæ apta. Brabeutæ,brabei,rhapſodi,arnodi,rhabdi, ſtichodi. An uirgas in dracones potuerint dęmones mutare. Diuinatio à quibus cõtribuatur. Quæ ſit acæna,& areſcon uirga, item ſceptrũ, oſtrea rhabdota, & arhabdota. Oſtrea,penultima correpta, uel producta. Ciceronis locus ad Lentulum,Ne quid ſaluis legibus aut auſpicijs cum populo agi poſſit. Obnunciatio augurum. Auguratorium. Proictæ qui. Cap. XXIX

VIrgas in rebus diuinis eximij cuiuſdam uſus fuiſſe ueteribus, ex pleriſq; coniectare licet. Nam qui Perſicos ritus diligentius animaduerſos literis mandarunt,illorum Magos qui ſacrificijs præficiuntur, carnes ſuper myrto & lauro poſitas tradũt ſubtilibus uirgis adurere,mox oleum lacte melleq; promixtum conſpergere,ac comprecari,faſciculos ex myrica pertenues manu tenentes. Cappadocia magos ſuos ingenti numero,Pyrethos uocat: ſicut ſepta quædã pyrethia. Pyriathes uerò lac nuncupatur igni addenſatum,uti eſt ab Polluce obſeruatum. Quod autem coaguli poteſtate coit,pyctes dicitur:cuius eſt modi quod nũc uoce plebeia iuncatum dicitur. Pyramia Thyreatidos nuncupantur Plutarcho in uita Pyrrhi. Sed ad rem. In Pyrethiorum meditullio ſurrecta ſtabat ara,ubi inextinctus ſeruaretur ignis,fierentq; itidem comprecationes non ſine myricinis uirgis. Sicuti in Scythia quoq;, ubi uaticini traduntur plures,ſalignis uirgis diuinatio concipitur,quas diſſoluunt, ac ſeparatim ſingulis humi conſtratis,uaticinantur, interim uirgas prehendentes componentesq;. Narees uerò quos eſſe androgynos putat Herodotus, tiliam ſcindẽtes trifariam, digitisq; implicando ac reſoluendo præcinunt futura. Siquidem diuinatio, quæ malis iniungitur dæmonibus,ut aliud agentes hoc item ſubnotemus, foliorum intendit crepitaculis,pomorũ diſpicit ſemina,in ſublime iactata bacilla ſpectat: cortices, nomina, imagines,phialas,ſpecula,unde Specularios dici apud quoſdam comperi, & id genus

alia mille ſcrupuloſius obſeruat. Nam in Didio Iuliano Spartianus inquit: Et ea quæ ad ſpeculum dicunt fieri, in quo pueri præligatis oculis, incantato uertice reſpicere dicuntur, Iulianus fecit. Sed & Capnomantes quidam ex re ita dicti, traduntur ex fumi diſiectione ſuper aras futura captare: propterea Papinius,

Thurea nec ſupra uolitante altaria fumo.

Sophocles in Oedipode tyranno: Iſmeni Apollinis uaticum cinerem uocat, id eſt μαντείων σποδὸν: quia rebus ignitis, hoc eſt διὰ τῶν ἐμπύρων, uaticinia concipiebant ſacerdotes. Saliatores referuntur à nonnullis, qui ſalientes oculos intuiti, odorantur præſagium. Meminit rei ipſius in Amaryllide Theocritus, ἄλλεται ὀφθαλμός μου ὁ δεξιός. Salit mihi dexter oculus. Quãquam Plautus in ſupercilio id obſeruauit. Dicitur uerò augurium id palmicũ, de quo Poſidonius ſcripſerit, ab oculi uibrata ſubſultatione: quæ res dicitur Græcè πάλμον, Latinè uerò ſubſulum dicere queas: quando Saliſubſulus uocabatur Mars prioribus, à ſaliendo ſubſultandoq́ue: meminit Nonius ex Pacuuio. Nam apud Galenum & Aeginetam Paulum Medicinæ tertio, dicitur & καρδίας παλμὸς, id eſt cordis tremor. Sed & ſatyriaſis à Paulo eodem, eſſe traditur αἰδοιόπαλμος, id eſt pudendorum ſubſultario, quæ uaſorum ſpermaticorum conſequatur inflammationem. Id uerò ni ſedetur malum, in uaſorum eorundem mox præcipitatur πρίαπον. Eſſe uerò affectionem raram, quæ & mulieribus contingat. Palmarium uerò aliud eſt. Ammianus Marcellinus, Erant (inquit) nobiſcũ legiones duæ ex Gallijs, uirorum fortium & pernicium, ad palmarios conflictus aptorum. In Eunucho Terentij ubi dicitur,

Id uerò eſt, quod mihi puto palmarium: Donatus, Palmarium (inquit) palma dignum. Vlpianus Digeſtis de extraordinarijs cognitionibus: Si palmarij, inquit, nomine cautum eſt. Palmatam togam dici ueteres arbitrantur, à clauorum latitudine. Fuere in Lycia quoq́ue ex piſcibus uaticinia qui captarẽt (eos Ichthyomantes uocant Græci) ligneis obeliſcis cum aſſis carnibus, pane quoq́ue & maza in aquam proiectis. Locum in quo iſta tranſigantur, Dinon appellat Artemidorus Geographiæ decimo. Sed redeo ad diuerticulum. Apud Nicandri interpretem in Theriacis ita legimus, ad uerbũ penè tralata ſententia: Apollo, inquit, uaticinos ſanxit myrica prænunciare mortalibus futura: propterea inſignem frutícem hunc Nicander, mantin uocat, id eſt uatem. Quin & magi item Scythæ, myricino uaticinãtur ligno. Etenim in pleriſq́ue locis uirga, ut diximus, præſagiunt: quod in primo Cõpoſitionis tertiæ, Dion quoq́ue confirmat. Sed & in Leſbo, Apollo myricæ ramos tenet: qua ratione, Myricæus quoq́ue eſt cognominatus. Et Archæus prodit, quãdoq́ue in ſomnis uiſum deum illum myricæ ramo decorum. Et Metrodorus retulit, antiquiſſimam eſſe plantam myricam: nam Aegyptij in Iouis pompa coronãtur myrica, id eſt tamarice, ut interpretatur Dioſcorides: ſicuti apud Medos magi. Porrò ad rationem uirgarum ſpectarit illud quoq́ue: Recitatores Homerici carminis uirgam ſolitos tenere, unde illis rhabduchorum adhæſit cognomen. Qua ex cauſa uirgæ apta Apuleius in Floridis, poemata uidetur dixiſſe. Quanquam & eodem nomine dicerẽtur, qui ludorum ſpectatores compoſitè reprimerent: Gymnicis enim ludis præficiebantur, quos uocabant Brabeutas, uel (ut Plato) Brabeos, item maſtigonomi, & rhabduchi. Legimus utiq́ue Homeridas, ab Homero propagatos, initio illius poeſim per ſucceſſionis ſeriem concinuiſſe, mox excepiſſe qui nuncupentur Rhapſodi: quorum illuſtris præcipuè fuerit Cynæthus, Chius patria, qui & Syracuſis omniũ primus Homeri carmen concinuit, illi quoq́ue de ſuo inſertis pleriſq́ue. Sunt qui rhapſodos opinentur dici, uelut ῥαβδῳδοὺς: ratione quam diximus. Sunt qui diuulſam ac diſiectam prius Homeri poeſin ab illis coaptatam, & uelut cõſarcinatam memorent: unde ſit cõciliatum nomen, ἐκ τῆς ῥαφῆς, id eſt ab ſutura. Cui ſententiæ aſtipulari Pindarus animaduertitur. Traditur illud quoq́ue, dictos antea Arnodos, id eſt ἀρνῳδοὺς, quoniam uictori præmiũ contribueretur agnus. Sunt qui etiam Stichodos, hoc eſt στιχῳδοὺς, nuncupari Rhapſodos uelint, quod uerſus quidam ῥαβδοῦν dicant. Fuerunt & ſuæ lictoribus Romanis uirgæ: nam & hi Rhabduchi ſunt, quibus poſt alia fores pulſarẽtur, quãdo Pompeius intraturus Poſidonij ſapiẽtiæ profeſſione clari domum fores percuti de more ab lictore uetuit. Quod Plinius ſcribit, & antea Liuius ſignificauerat: cõprobat item Papinius,

Et multa pulſantur limina uirga.

Quidam præterea quod in ſanctis obſeruatū literis adnotauimus, uirgas coloris uarij in aquis recondebant, quò potum ducebantur oues, ut inibi ſalientibus arietibus, ex earum intuitu conciperent oues uariantis lanitij fœtus. Sed euentus eiuſmodi naturalis quiuerit reddi ratio. At quid ſit dicendum ibi, quum Aegyptios magos uirgas uertiſſe in dracones, legimus? Hoc naturæ ratio nulla prorſum admiſerit: quoniam corporea materia dæmonis non ſubijcitur potētiæ, quantum ad tranſmutationem ipſius ad formam: quod tertio De trinitate Auguſtinus docuit. Non eſt putandum, inquit, iſtis trāſgreſſoribus angelis ad nutum ſeruire hanc uiſibilium rerum materiam, ſed ſoli deo. Verum & ipſa dictare ratio uidetur: nam in compoſitis ex materia & forma, materia per ſe non fit, neꝗ item forma, ſed totum ſimul, immoꝗ; totum tranſmutatur in totum, ut ex toto aere fit totus ignis, quando aeris fit in ignem cōuerſio, ſicuti in libro De generatione auctor Ariſtoteles eſt. Effectus porrò aſſimilis agenti eſt, & in eo præexiſtit ſaltem uirtute. Proinde ex materia & forma cōflatum naturali produci nequit, niſi ab itidem cōpoſito. Angelus uerò forma eſt ſimplex, propterea ſolus Deus præſtare hoc ipſum poteſt. Verum id non uticꝗ inficiabimur, potuiſſe dæmonas celeritate incredibili uirgis emotis, ſerpentes earum loco ſubijcere, uel aliunde allatos, uel agentis naturalis uirtute ibidem genitos, præſentium oculos præſtringendo, quod præſtigiatorum acceptabula comprobant. Adde, quòd abeūtibus ſenſibilibus phantaſmata remanent & imaginationes: ſicuti ſecundo De anima, proditum ab Ariſtotele ſcimus: & inde ex motu locali formarum ſenſibilium remanentium in uirtute phantaſtica cum humoribus in quibus ſunt, ut in ſubiecto apparent aliqua quæ nō ſunt. Quare in libro De ſomno & uigilia, idem inquit, Deſcendente plurimo ſanguine ad principium ſenſiuum, ſimul deſcendunt formæ in imaginatione cōceptæ: atꝗ ita demum fit, ut quæ non ſunt, uideantur: quemadmodum ſomniantibus cōtingere, ſcimus omnes. Qua ratione poſſunt & dæmones humores commouere interiorum exteriorumꝗ; ſenſuum, atꝗ ita ad organa formas aliquas inducere, perinde ac extrinſecus occurrerent, non ſolum dormientibus nobis, ſed uigilantibus quoꝗ, ut ſic putemus aliqua extrinſecus uel eſſe uel fieri: quæ tamen nec ſint, nec fiant. Qua ratione peruerſa immundorū ſpirituum ſubtilitas & infatigabilis fraus eludens ſpectatorū uiſus, uirgas in dracones deformatas potuit prætendere. Nam & dæmonum eorundem illuſionibus ſeductæ mulieres quandoꝗ ſe cum Diana credunt nocturnis horis equitare. Poteſt ratio item afferri alia, ineſſe rebus corporeis per omnia elemēta occultas quaſdam ſeminarias rationes: quibus quum data fuerit opportunitas temporis & caſus, prorumpunt in ſpecies debitas ſuis modis & finibus. Quamobrem angeli, uel dæmones dici nō poſſunt, qui talia efficiant, animalium creatores: ſicuti nec agricolæ ſegetum, quamuis norint præbere quaſdam uiſibiles opportunitates & cauſas ut illæ naſcantur. Cæterum quod iſti faciunt uiſibiliter, hoc ipſum dæmones incognita nobis, aut inuiſibili ratione. Solus uerò deus creator eſt. Approbantur aliquo modo, quæ hactenus ſunt prodita nobis, ſententia doctiſſimi interpretis Auicennæ, apud quem ita legimus: Excantationes naturaliter effectum non habent, nec uim omnino ullam demutandi hominis ſanitatem in ægritudinem: quod qui arbitrantur, ipſi ſemet uidentur excantare, imaginatione corrupta. Vno tamen modo poſſe hoc euenire, fatēdum eſt, ſi diuinæ cenſuræ maieſtas ita adnuat. Egò, inquit, deo fauente, nec ſortilegum aſſis facio, nec incantaminibus pollentem, qui inuitum nolentemꝗ; tollere digitum cogat. Quinimmo nemo unquam me adijt, qui ueneficio ſe circumuentum diceret, quem non abſoluerim ab excantationis imaginatione. Quod ad uaticinia attinet, putant eruditorum nonnulli, elemētorum omnium ſpiritus, utpote corporū perennium, præſentienti motu ſemper & ubiꝗ uigentes diuinādi munus nobis impartiri, ex ijs quæ diſciplinarum affectamus uarietate. Quin & ſubſtantiales poteſtates ritu mollitas non uno, uelut ex perpetuis fontium uenis uaticina mortalibus uerba ſuggerere, quibus præſit Themis: inde nuncupata, quod fatali lege decreta in poſterum ei prænoſſe ſit fas, in cubili ſolioꝗ; Iouis collocata. Auguria uerò & auſpicia nō uolucrum futura noſcentium arbitrio dirigi, uerum diuina cōponi agitariꝗ; prouidentia. Sol porrò mundi (ut phyſicis ferè placet) mens, noſtras mentes ex ſeſe uelut ſcintillas funditans, uehementius accenſas futuri compotes efficit, quantum

ueteribus aſſentiri collibeat, unde mira ſibyllarum conſtent præſagia. Somniorum autem rata, inquit Ammianus Marcellinus, fides, ac indubitabilis foret, ni coniectura ratiocinantis fallerentur. Nam & M. Tullius: Ab ijs, inquit, rerum oſtenduntur ſigna: in his ſi quis errarit, non deorum natura, ſed hominũ peccauit coniectura. Auguratorium in Palatina regione fuiſſe uidetur, augurum uel inaugurandi locus. Cæterum poſtea quàm de uirgis multũ diuq; ſcribimus, impingamus auctarij loco quippiam. Lenones in ſcenam prodibant amiculum geſtantes floridum, & uirgam, quæ dicitur areſcon. Erat & prioribus acæna, dicta uirga exagitandis bobus accommoda: ſed & eodem modo metiendis agris inſtrumentum dicebatur pedum decem: ut ſcribit Apollonij interpres, ab Theſſalis excogitatum. Ex quo & Callimachus:

ἀμφότερον κέντρον τε βοῶν, καὶ μέτρον ἀρούρης.

Quum ſtimulum ſignat, dicitur etiam bucentrum. Acęna agros metiri in Aegypto exorſus eſt primum Theſſalus quidam, nomine ab re indito, quia cognoſcentibus ſingulis agri ſui modum, ſublatæ ſunt cædes: unde nuncupata acæna, quaſi σφῶϊν αὐτῶν τὸ καίνειν. Hinc & Pelaſgida uocauit Acænam Apollonius Argonauticon tertio, ueluti ab Pelaſgis compertam, id eſt Theſſalis. Sceptrum uero ab uirgarum ratione haud ita diſſitum eſt. Id ſignum ueteribus cenſebatur imperij, ſiue regni, necnon orationis & iuſtitiæ quoq;. Proinde Agamemnoni late imperitanti datur, ſed & concionanti Telemacho, uerum etiam Achilli. Qui iniuria item affectus per ſceptrum, uelut iuſtitiæ iurat ſymbolum: quanquã pro baculo etiam uili capitur quandoq; ſceptrum: ſicut in Odyſſea apud Homerum palàm fit. Aureum fuiſſe Apollinis ſceptrum, comminiſcitur Iliados primo Poeta idem: quoniam Soli ſacrum creditur metallum eiuſmodi, ſicut Lunæ argentum. Ex abundanti uero in uocabulo, R habetur, ab σκήπτω, quod ſignat innitor. Proinde σκᾶπτον, ex Doricæ linguæ proprietate legimus apud Pindarum. Virga in manu, in Hebræorum ritibus doctrinæ habebat indicium. Illud ſilentio minus prætereundum, ex Athenæi monumentis: eſſe inter oſtrea, quæ dicantur ῥαβδωτά, perinde ac dicamus uirgata. Alia item, quæ uocemus ἀῤῥάβδωτα, id eſt minimè uirgata. Meminit Ariſtoteles quoq;: ſed ῥαβδωτά, pectinatim diuiſa Theodorus interpretatur. Obſeruatũ & illud ex Galeno eruditioribus eſt: Oſtrea, ſi producatur penultima, ſcribaturq; ὄστρεα, eſſe generis ad teſtacea quælibet nomen: quòd ſi eandem contrahas, ὄστρεια q; enuncies, ſpeciem indicare unam. Verum ne fuſius extra calcem, quod dicitur, mentis ardore quodam iuuandi prouehamur, hinc iam ad alia gradum ſtruamus: ſi prius, quoniam de diuinaculis facta mentio eſt, Ciceronis tenebras ad Lentulum illuſtrarimus. Sic enim ſcribit: Quod ad popularem rationẽ attinet, hoc uidemur eſſe conſequuti, ut ſaluis legibus, aut ſaluis auſpicijs, ne quid agi poſſet cum populo. In hũc ſcopulum impacti pleriq; doctorum aut cõſileſcunt, aut ineptias promunt. Ipſe ad obnunciationem augurum hæc opinor referenda: quod palàm ſum teſtatus, quum Mediolani Quintilianum profiterer, ſuper eo loco ſecundi libri De ratione infirmandæ legis: Aut, inquit, de rogationis iure queritur, ſiue non trino fortè nundino promulgata, ſiue non idoneo die, ſiue contra interceſſiones, uel auſpicia. Obnunciatione, inquit Pedianus, pernicioſis legibus reſiſtebatũ. Sicuti uero interceſſioni obtemperaſſe, neceſſarium cenſebatur, ita planè augurum obnunciationi: quod Diuinationum primo ſignificat M. Tullius, & in Craſſo Plutarchus. Scribit in Onirocriticis Artemidorus, forenſes diuinaculos dici ſolitos proictas, goetas, & bomolochos. Proictæ Græcis uocantur mendici homines.

Philoſophum uerum eſſe dei amatorem. Philoſophiam nón cõtingere abſque matheſi, ſed huius item finem eſſe intelligibilium contemplationem. Mathematicæ unde dicantur. Quid dialectica apud Platonem. Logices diſtributio. Dialogiſta quid. Inſuper de geometria ſcitu digna. Philoſophiæ laus. Quid puluis eruditus. Quid abacus. Locus Perſii declaratur. Capitulorum in columnis partes. Stereobatæ quid. Alueolatus. Alueati ſulci. Abax. Abacion. Catheti. Cymatium. Stylobatæ. Capitularij qui. Pulueratio.

Caput XXX.

PHiloſophũ uerum Aurelius Auguſtinus ſcribit, non temerè haberi alium quàm dei amatorẽ, quia ſapientia Deus eſt, per quem facta ſunt omnia, ſicuti diuina auctoritas ueritasq; monſtrauit. Sed diu antea Platonẽ ſanxiſſe animaduertimus, Boni finẽ eſſe ſecundum uirtutẽ uiuere. Quod illi demũ cõtingat, qui deũ norit, & etiamnũ imitet̃. Nec enim de alia cauſa quis dici beatus poteſt: itaq; ſi ametur deus, hoc eſſe uel exactiſſimũ philoſophandi genus. Pythagoras autem, & cum eo multi, qui illo duce purius excitaſſe mentẽ uidentur, ampliſſime aſtruxerunt, abſq; mathematico quadriuio haud facile philoſophiæ apicẽ contingi, nec poſſe uerum percipi. Propterea qui illud neglectui habuerit, cogitare ſubinde debet, ſe philoſophari haud recte. Quoniam mathematicæ diſciplinæ ſubſellia quædam ſint, ac elementa, uel gradus, quibus cõſcendantur altiora. Eas uero ſic appellatas Anatolius putat, quod quum cæteræ diſciplinæ deprehendi, uel non docente aliquo, poſſint omnes, mathematica ſub nullius cognitionẽ ueniant, niſi præeunte aliquo, cuius ſolertia ſuccidantur uepreta, uel exurantur, & ſuperciliosa complanentur aſpreta. Vnde & mathematicũ in anima, ſicut theoreticũ nuncupat in Moralibus Plutarchus. Equidem & M. Tullius mathematicos in magna rerum obſcuritate, recondita arte, multiplicíq; ac ſubtili uerſari ſcribit. Sunt qui ex demonſtrationum firmitate dici mathematicas, opinentur. Cæterum initio geometria præcipuè, & arithmetica in mathematicarum album à Pythagora ſunt aduocatæ, quod ad omnem ſcientiam, omnemq́; diſciplinam capeſſendam has cum primis accommodas perſpexiſſet. Hinc & illa feſtiua uox Socratici Ariſtippi profluxit, opinor, qui ex naufragio in Rhodiorum littus maris impetu, & uentis aſſilientibus quum foret excuſſus, ac inibi mathematicas formulas eſſet intuitus, gaudio geſtiens proſiluit, & bene ſperare comites iuſſit, quoniam ueſtigia hominum noſcitaret. Sed enim mathematica ſpeculatio ad cogitationis acumen à Platone ſuſcepta eſt, quia ſurrigat animum, & ad rerum diuinarum intuitum aciem mentis exacuat. Quamobrẽ, inquit Alcinous, niſi finis iſtius gratia matbeſin expetere perrexerimus, omnis noſtra indagatio recaſura in nihilum eſt nudior leberide, ac Cinclo pauperior. Etenim ab ijs quæ ſenſui manifeſta ſunt, ad ea in quæ ſola mentis inenarrabilis celeritas, & diuina uis penetrare poteſt, aſſurgere decet. nam mathematicas ſpeculationes ueluti præludium quoddam ad diuinorũ perpenſionem ſtatuere conuenit. Arithmetica quippe, ac geometria, & qui eas colunt, eſſentiam ipſam uidere deſiderãt, uerum tamen circa illam ſomniare quodammodo uidentur, conferant quamuis ad id. Idcirco diſciplinas eas, nec ſcientias quidem eſſe appellandas putauit Plato. Dialecticam uero utiq;, quia ab geometricis ſuppoſitionibus ad prima principia conſurgit, & inde ꝙ mathematica, efficacior eſt: nam circa diuina æternaq́; uerſatur, immoq; præpoſita mathematicis ueluti arx quædam cenſetur, ac reliquorum cuſtodia. Quod ne quis fortè miretur, quoniam hæc non præſtet quæ uulgò noſcitatur dialectica, ſcire conuenit, metaphyſicam facultatem, quam & primam philoſopbiam uocant, dialectices nomine à Platone celebrari: quæ logica utatur, tanquam inſtrumento: hæc enim circa dictiones, conceptus, propoſitiones, ſyllogiſmosq́; uerſatur. In cuius non eſſe conſeneſcendum gyris atq; Mæandris, tanquam apud Sirenios ſcopulos, traditum eſt. Omnis porrò logices diſciplina uel finit, uel diſtribuit, uel colligit. Collectionum ratio triplici calle incedit: aut enim ex ueris & neceſſarijs nectitur probatio: tuncq́; diſciplinæ indipiſcitur nomen, uel ἀποδείξεως, id eſt demonſtrationis. Aut probabilibus tantum graſſatur, & ab Ariſtotele nuncupatur dialectice. Quòd ſi falſis obrepat, inſidietur'ue, iam cauillatoria eſt, ac ſophiſtica. Ex diſſerendi uſu, dialogiſta uidetur dici. ſic enim in Auidio Vulcatius ſcribit: Non deerant qui illum Catilinam uocarent: quum ſe ita appellari gauderet, addebat, Se futurum Sergium, ſi dialogiſtam occidiſſet: Antoninum philoſophum ſignificans. Metaphyſica uero, ut Plotinus inquit, de omnibus tractans non opinione, ſed ſcientia: errore, qui circa ſenſibile accidit, uacans, intelligibili prorſus adhæret: circaq́; ipſum diligenter agit, falſo poſthabito, nutriens animam in ipſo ueritatis campo. Sed ut ad mathematicas redeam: omnibus quidem ueluti leuigatiſſimo ac nitidiſſimo ſpeculo inſunt, refulgentq́; ueritatis intelligibilium ueſtigia quædam atq; idola. Verum geometriæ adeſt hoc in primis iuxta Philonem, quæ initium eſt, & tanquam

cæterarum

cæterarum metropolis. Hæc enim ſenſibilibus inhærentes, agglutinatosq́ue auellit aſſi-
duè, ſeducitq́ue ad intelligibilem æternamq́ue naturã, cuius contemplatio ſit philoſophiæ
finis. Propterea Platonẽ ſcimus Eudoxo, Archytæ, Menæchmoq́ue uertiſſe uitio, quod
ad organa mechanica ſolidi duplicationem auocare contenderent: quoniam ſic geome
triæ bonum periret, denuo ad ſenſum relabentis, nec aſſerentis uendicantisq́ue ſibi æter-
nas incorporeasq́ue ſubſtantias: in quibus quum ſit Deus, perpetuò deus eſt. Qua ratio-
ne concipiunt aliqui dictum à Platone, Deum maxime γεωμετρεῖν, hoc eſt geometriæ
intendere. Quanquam ſuper ijs uaria pro ingeniorum captu excogitari queunt. Nec
enim eruditè minus afferri etiam id poteſt: nam ſic Lycurgus quandoq́ue dicitur, arith-
meticam analogiam ut Democraticam & turbulentam è Lacedæmone excuſſiſſe: geo
metricam uero paucorum potentiæ moderatæ, ac legitimo regno congruentem indu-
xiſſe. Siquidem arithmetice æquale numero diſtribuit: geometria uero ratione, ac pro
dignitate, nec omnia promiſcet: ſed eſt bonorum malorumq́ue diſcretio inſignis: uelut
hanc itidem geometricã analogiam rebus adhibet optimus maximus Deus, quam Iu-
ſtitiam nuncupamus & Nemeſin, abs qua commonemur, Iuſtum præſtare æquale, non
autem æquale iuſtum: namq́ue quam uendicant pleriq́ue, æqualitas iniuſtitia uidetur ma-
xima. Cæterum ut ad philoſophiã quoq́ue, unde exorſi ſumus, redeamus tanquã poſtli-
minio: hæc eſt uirtus ea, quæ (ut Theophraſtus inquit) nos in alienis locis prohibet ui-
deri peregrinos, uel neceſſarijs amiſſis, amicorum inopes. Sed quamcunq́ue adierimus
ciuitatem, ea nos ampliſſimè donat. Hæc adeo uitæ dux eſt, ac uitiorum expultrix, ſicu
ti à M. Tullio proditum nouimus, ut ſi hanc uel ex conuiuijs exigendam cenſeas, am-
plius longe peccaris, quàm ſi lucernam reſtinxeris: hac ſiquidem ſublata, boni ac mo-
derati nihilo deteriores fient. At inſcitia & inconcinnitate cum uino ſocietatem ineun
tibus, ne aureus quidem Palladis lychnus gratum, decensq́ue conuiuium præſtiterit.
Quo nomine præſignes multi in una hac quaſi tabernaculum uitæ ſuæ collocarunt, ue
luti planè ſit benefactorum omnium mater, ac benedictorum. Nam qui excordes, toti
ſunt lingua, quid aliud omnino dici aut debent, aut poſſunt, q̃ quod M. Cato dicebat,
mortuaria gloſſaria. Ex huius præcipuè admiratione Alexis poeta mihi ita uidetur ſcri-
pſiſſe, Athenienſes maximè omnium ideo uideri laude dignos, quod reliquorũ in Græ
cia leges, à liberis præſtari alimenta parentibus cogant: Athenis uero non utiq́ue omni-
bus, ſed ijs modo, qui liberos artibus erudiſſent. Proinde nec ignobilis auctor Vitru-
uius maximas parentibus gratias ſe teſtari ſcribit, qui illum ingenuè educandum inſti-
tuendumq́ue cenſuiſſent. Sed & architecto ſuo idem auctor, quod relatu cõdignum eſt,
præſtare philoſophiam ſcribit, ut animo ſit magno: nec tamen arrogans, ſed potius fa-
cilis, æquus, fidelisq́ue, ſine auaritia, quod eſt maximum. Nullum enim opus citra fidem
caſtitatemq́ue uerè perfici unquam poſſe. Ne item cupidior ſit, nec munuſcula iam ca-
ptet, ſed cum grauitate dignitatem tueatur bonæ innixus famæ: hæc enim philoſophia
præſcribit: Vt taceam, inquit, rerum naturaliũ diſertationẽ, quam phyſiologiam nun-
cupant. Digna uero quæ non prætereantur, ab Maximo Tyrio prodita: Scis, inquit,
cui maximè arbitrer ſimile philoſophi ſpectaculum? Inſomnio nimirum manifeſto li-
quidoq́ue, ac uolitanti circũquaq́ue, cuius integro corpore manente, in terram tamen uni-
uerſam excurrat animus, è terra in cælum efferatur, uniuerſum tranſmittat mare, aerem
peruolitet totum, cum ſole terram ambeat, cum luna circumferatur, cæterorũ aſtrorum
iungatur choro, minimumq́ue abſit, quin unà cum Ioue cuncta diſtribuat. O peregrina-
tionem beatam, ó ſpectacula pulchra, ó inſomniaueriſſima. Porrò ex ijs, quæ hactenus
de geometriæ protulimus excellẽtia, latius iam (opinor) patet, quid ita De natura deo
rum libro ſecundo Cicero geometricũ puluerem eruditi epitheto cenſuerit honeſtan-
dum, in quo priſci geometræ formulas delinearent: ſicut arithmetices organũ abacus
erat, quam ab honore Pythagoræ Pythagoream appellabant menſam, hyalini pulue-
ris reſperſione coloratam, ut inquit Martianus, ne in multiplicationibus & partitioni-
bus & in podiſmis unquam fallerentur, excogitatam deſcriptamq́ue. Quod eo gratius
adnotauimus, ut Perſii carmen fieret notius:

Nec qui abaco numeros, & ſecto in puluere metas
Scit riſiſſe uafer.

Eſt & in columnarum capitulis, quæ puluinata conforman-

tur

tur, abacus, pars quædam in qua & uolutæ ſunt cum lineis, quæ catheti nuncupantur. Nam capituli portionem ſupremam uocant cymatium, quod ipſum & proiecturas habet, quas dicunt Græci ἐκφορὰς. Sunt in eodem qui nominantur puluinorum balthei. Illud ex abundanti ſit, quod adnotaſſe nil obfuerit. Parietes, qui ſubijciũtur columnis, & onera excipiunt, nuncupari ſtereobatas: quibus mox ſuperponuntur ſtylobatæ, ſuper quos demum diſponi columnas, artis eſt. Verum ſtylobatæ ita exæquantur, uti habeant per medium adiectionem per ſcamillos impares: nam ſi ad libellam dirigantur, alueolati oculo oſtendentur. Capitularij in Iuſtiniano Codice, ad columnas pertinent nihil: eos ex Iureconſultis nonnulli eſſe coniectant, quos capita contuberniorũ appellat Vegetius, turmæ uidelicet præfectos. Aluearos legimus apud Catonem, ſulcos uitibus infodiẽdis, latos ſummos pedes tres, altos pedes quatuor: infimum latum pedem unum & palmum. Rutra, alueoli, molæ, bellica ſunt claſſium inſtrumenta T. Liuio, Punici belli ſecundi libro octauo. Abax uero, & abacion, inter coquinaria recenſentur uaſa. Scribit tamen Ammonius, abaca dici, in quo res apponantur: abacion uero, in quo ſupputationes fiant. Apud Cratinum legimus, βαλανεῖον ἄβακα. Sunt & aleatorum inſtrumenta eodem nomine. Pulueratio ad eruditũ puluerem nil attinet: eſt autem quam ruſtici occationẽ uocant, ubi refringitur in uineis gleba omnis, & in puluerẽ reſoluitur.

Seruitutis malum. Vernaculi. Stremmata. Qui dicerentur ſtigmatiæ, ac literati. Iſtriani. Nicanor cur dictus Stigmatias. Stremmata. Stira. Equi coppatiæ, & ſamphoræ. Triſippion. Trampis. Samij literati. Samæna quid. Cauterium. Encauſtum. Eucterium. Grammatica pocula. Grammaticus. Serui pileati, coronati, apolides, inſularij, originarij, aſcriptitij. Dulocratia. Partiarij. Fructuarij. Vocalia inſtrumẽta, ſemiuocalia, muta. Emphyteotæ. Emphyteoſis. Dianæ Perſiæ boues. Caput XXXI

SEruitutem eſſe omnium malorum poſtremum, non modo bello, ſed etiam morte fugiendum, ab celeberrimis auctoribus pronunciatũ eſt. Spinoſa uita eſt, & multis obijcibus præpedita: quoniam, ut inquit Imperator, Libertas incõparabile pretium eſt. Contemptibilis quoq;: nam & iure ciuili, ſerui pro nullo habentur, nec caput habent. Immo uero etiam miſerrima: etenim quid miſerius, aut infelicius, quàm addici alicui, qui & uitæ & necis in te habeat poteſtatem: & ſi quid acquiras, domino acquiras? Quanquam legimus, Adriani principis conſtitutione ſancitum, ne à dominis occiderentur ſerui, ſed iudiciali ſententia damnati, ſi digni forent uiſi. Quin & uates nobiliſſimus libro Odyſſeæ ſeptimo & decimo ita canit:

ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα ζεὺς

ἀνέρος, εὖτ' ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι.

Quibus dimidium ei uirtutis perire confirmat, quem ſeruilis obuallarit neceſſitas. Inde factum puto, ſeu premente ui, cum qua ne dij quidem (ſicuti dicitur) pugnarint, ſiue educatione praua, ſeu utroque potius, ut parte plurima ſerui de prima malitiæ ac uafriciæ nota ſint, ac habeantur. Quod furciferi appellatio indicarit: & quia malis moribus homines, & lingua proterua, ab hoc ferè genere uernaculi nuncupantur. Hinc dira excogitata ſupplicia ad reprimendam æſtuantis mali, & increſcentis audaciæ uim proruptam, nimio plus graſſantem, ac in domini perniciem ſubinde aſſultantem: quæ cum materno lacte uitiorum (ut ſic loquar) ſegetem hauſiſſe uideri poteſt. Hinc ſtigmatiæ, ſiue ſtigmatici appellati, quibus ob inſigne flagitium, ac blæſos mores, notis inurebatur corpus, & frons in primis, ſicuti commeminit Seneca: unde inſcriptos uultus nominat ſcitiſſimè Plinius, & Thraciæ notæ in prouerbium adductæ: quanquam illis gentibus nobilitatis loco cenſeretur, ut auctor Herodotus eſt, prætuliſſe frontem notatam punctis. Quæ, quia literarũ formam quandoq; oſtentarent, non ſtigmatiæ modo, quod Nonius eſt interpretatus, ſed & literati quoq;, ita inuſti dicebantur. Nam quod Nicanor Alexandrinus grammaticus, ut proditur à Græcis, feſtiuè ſtigmatias eſt cognominatus, non ex ſeruili fœditate natum, ſed quòd anxiè ſolicitéq; lucubrationibus aliquot περὶ στιγμῶν cõſcripſiſſet, id eſt de punctis ſiue diſtinctionibus, quibus utimur in ſcribendo. Stremmata uero aliud omnino ſunt: ſic enim Græcè intelligimus, quæ Latinis luxata nuncupantur. Stiram, id eſt στεῖραν, ſterilem uocant: cuius ſit corpus στερεὸν, id eſt

ſolidum

ſolidum, nec fœtu exſolutum, uel quia ſit priuata ſemine. Morem uero literas inurendi etiam in equis, agnoſcere uidetur Ariſtophanes, qui in Nebulis coppatiā inde equum nominat, cui inuſtum eſſet κ: ſicuti ſamphoras, ſiue ſapphoras, quibus σ. Etenim ς & ϟ inuſta, uocabant σὰν. Coppa uero eſt numeri figura, compacta ex κ & ς, hoc modo, ϟ. ſignat autem nonaginta: etiam ſi coppatiam quidam interpretati ſunt, quaſi κόπτοντα, quod eſt ungula terram excauantem. Vero propius eſt, ab inſigni ita nuncupatum: quæ ratio etiam Bucephalos fecit. Et Corinthiorum rex Siſyphus, animalium ungulis monogrammaton nomen ſuum inſcribebat, ut furto intercepta eo repeteret argumento. Qua in re obiter & in tranſcurſu illud adnotandum: Fuiſſe triſippion, ueluti rotulam quandam publica nota, quæ candens malis equorum imprimebatur, qui iam conſenuiſſent: dicebatur & ἵππυ τροχός. Trampis uero barbaricū eſt nauigium, etiam ſi pro naui utitur ſimpliciter in Theriacis Nicander. Nam & nauigium dixit trampin Lycophron, ubi ait: τράμπις δ' ὀχήσει, καὶ φερέκλειοι πόδες, id eſt, ſubuectabit autem trampis, & Phereclij pedes. Alexandro quippe, ſeu Paridi, nauem cōpegit Phereclus. Auctor uero Euſtathius eſt, Iliados rhapſodia decima, elemētum cappa quibuſdam dici coppa: ſicuti ſigma, Dorienſes dicunt σὰν: quod docuit Athenæus quoq;, ac libro primo Herodotus. Porrò ad inuſtæ frontis notas alluſit Plautinus Olympio, quum ait: Si hic literatus me ſinat. Quin & literatos Samios, id eſt πολυγραμμάτους dici, in Babylonijs ſignificari ab Ariſtophane, compertū nobis eſt: in quorum frontibus Athenienſes, ſicuti ſcribit etiam in Pericle Plutarchus, ſtigmata inuſſiſſent: unde iactatum uulgò, Samijs neminem eſſe literatiorem. Etiam ſi hoc inde effluxiſſe malunt aliqui, quód in Samiorum republica Ariſtoteles ſcriptum reliquerit, Illos quandoq; à tyrānis oppreſſos, inopia ciuium, ſeruos quoq; ad publicam admiſiſſe curam. Vel quia in Samo quatuor & uiginti literæ ſint compertæ primum. Sunt qui ſamænæ notam illis inuſtam uelint. Eſt uero ſamæna nauigium dicrotum, hoc eſt bireme, rotundum, concauum, ac in uentris ſimilitudinem formatum, ut mare percurrere, & celeriter conuerti poſſet. Cuius auctor extiterit omniū primus Samiorum tyrānus Polycrates: unde etiam dici Samænam, interpretatur Plutarchus. Alij ſamænam, numiſma intelligunt. Athenienſium uero frontibus inuſtam ab Syracuſanis equi imaginem, frequens prodit hiſtoria. Quoniam uero de inuſtionibus agimus, ſcire oportet, ferramentum quo id fiat, ab re appellari cauterium. Nam in Plutarchi Moralibus lectum eſt, Cyrenæorum tyrannum Nicocratē poſt multa crudeliter & nefariè perpetrata, portis quoq; cuſtodes appoſuiſſe, qui mortuos dum efferrentur, gladiolis confoderent, & cauteria admouerent, ne quis per fraudem uiuus elaberetur. Hinc illud ex Septimij Florentis apologetico: Riſimus inter ludicras meridianorū crudelitates Mercurium mortuos cauterio examinantem. Quo tamen in loco ſunt, qui eucterio legendum putent, ineptè opinor, quum fateātur dici eucterium, uelut grammatophylaciū, id eſt locum, in quo orationes actaq; prouinciarum ſeruarentur: Latinè oratorium interpretantur nonnulli. Sed & cauterium dicitur, quo putridæ carnes aduruntur, & ulcera. Ex quo & Hieronymus: Putridæ carnes ferro curantur, & cauterio. Et quinto Therapeutices Galenus, καυτήρια nūcupat διάπυρα, & eſcharotica pharmaca. Firmicus Matheſeos tertio: Et uulnera ipſa facit ignita cauteriorū aduſtione curari. Inde cauteriata conſcientia, apoſtolo Paulo, ueluti cauterio, ſiue cautere ambuſta. Scitu digna ſunt obiter, quæ ſcribit Auicenna capite uigeſimonono, fen quartæ primi: Cauterizatio, inquit, perutile medicamentū eſt, iuuamentum in eo præcipuum, ne ſerpat uitium. Quod corruptum eſt, ac in membro retentum, reſoluit: ſanguinis fluctionem inhibet, oblæſas partes refouet leniter. Cauterium, ſi aureum fuerit, cenſetur præſtantiſſimū: cuius ratio eſt, ut ibi atteſtatur doctiſſimus interpres, quoniam aurum urit mitius, quin urendo fouet leniter inſita uirtute: uulnus quod inde fit, celerius coit: porrò minus terroris affert aurū, quàm candens ferrum. Demum ſunt & ſua pictoribus cauteria, in ea pingendi ratione quam uocant encauſticen, Latine inuſtariam dicimus, coloribus inuſtis, & ceris igne reſolutis. Vnde factum uulgò, ut librarium atramentum dicatur encauſtum: ut eſt Codice de reſcriptis & pragmaticis ſanctionibus, libro primo. Cauterij eiuſmodi commeminit Iureconſultus Martianus titulo de fundo inſtructo. Sed ut ad ſeruos redeam, quos diximus appellari literatos ab

tos ab

tos ab literis fronti inuſtis. Sicuti illiteratum, tacitumq́; conſenſum appellat eleganter Gellius, qui nõ ſit propagatus ex decreto cõſcripto, aut lege. Eoſdem & cælatos quandoq; legimus appellatos. Sed & Iſtrianos, quoniam Iſtri accolæ punctis ita inurantur, uariaq́; alioqui utantur ueſte. Grammatica pocula ex fontibus profluunt eiſdem: ſiquidem, ut ſcribit Athenęus, quæ literis forent inſignia, ſic nuncupabantur: cuiuſmodi illud, in cuius ambitu uerba legebantur hæc, Διὸς σωτῆρος, id eſt Iouis ſeruatoris. Capuæ grãmmaticum fuiſſe poculum legimus Dianæ ſacrum, exq; Homericis concinnatum carminibus. Apud Achæum tragicum grammatici mentio poculi eſt. Et Tranquillus ſcribit, Neronem ultimis ſuis rebus ſcyphos gratiſſimi uſus, quos Homericos ab cælatura carminum Homeri uocabat, ſolo illiſiſſe. Ab Hieronymo gruum dicitur ordo literatus, quoniam inter uolandum alpha delineari uideatur: uel ut alijs amplius arridet, υ ψιλόν. Cuius inuentionem ex auium uolatu Palamedi attribuunt, id quod indicare uel Philoſtratus aduertitur. Grammaticus item dicebatur, qui Aegyptio ſepeliendi ritu, cadauere humi poſito, circa ilia deſcribebat, quantum ab parte ſiniſtra diſſecandum foret. Seruis præterea apud Græcos comam nutrire nefas habebatur. Dulocratiam ſanxiſſe uidetur Caius Imperator, permiſſa paſſim ſeruis licentia, dominos ſiquid uellent, accuſandi, unde ingens illata orbi terrarũ calamitas. Pileatos ſeruos Sabinus accipit, quorum nomine uenditor nihil præſtaret, quoniam emptores iam oculis perciperent, quod nam foret mancipiorum genus. Sub coronis uenire dicebantur, qui in bello capti uenundabantur coronati. Inſularij, & apolides ab Iureconſultis dicuntur uiles ſerui ac peſſimi, ſine ciuitate, & in inſulas deportati, & in publicũ opus aut in metallum dati. Cæterum, quia in naturali hiſtoria queri non ceſſat Plinius, agrorum cultus, ad damnatas manus, & inſcriptos recidiſſe uultus: ſciẽdum eſt, quòd equidem adnotatu dignũ mihi eſt uiſum: in canonicis Decretis, ſeruos colendis agris deſtinatos nuncupari tum originarios, tum aſcriptitios: ſed originarios dici propriè, qui ex aſcriptitijs nati ſunt in ipſo ſolo, ſiue fundo, ut Codice de agricolis & cenſitis, lege colonos, libro undecimo. Et eiuſmodi ſine gleba, quam coluerunt, uendi nequeunt. Aſcriptitij uero ſunt qui per triginta annos fuerunt in ſolo. Qui duobus modis fiunt, aut præſcriptione, aut duplici confeſſione, per ſcripturam bis factam, in qua domino fundi promiſerint, ſe nunquam inde diſceſſuros. Hos etiam partiarios quidam uocant. Hinc tanquam è gleba aſcriptos dicimus, qui præcipua premuntur ſeruitute, nec excutere, aut detrectare iugum queunt. Fructuarios ſeruos Iulianus intelligit, in quibus uſum fructum quis habet, ſed alterius eſt proprietas. Sciendum uero, adhibitos colendis agris ſeruos inſtrumenta dici uocalia, ſicut ſemiuocalia boues, muta uero plauſtra. Diſtinguuntur et hiſce appellationibus militaria ſigna Vegetio. In ratione porrò agrorum colendorum nominantur etiam emphyteotæ, uerum hi haudquaquam ſerui ſunt: ſed ita dicebantur, qui ſterilia ferè, ac ſqualentia ſuſciperent prædia, ut plantationibus, & omni politionum genere excolentes fœcunda redderent. Qui ſanè profectus uocantur emphyteomata: quia φυτεύειν plantare eſt, unde in emphyteoſim dari agros legimus, ſed & emphyteoticum contractum. Quin primo item Codicis de ſacroſanctis eccleſiis, qui emphyteoticum canonem per biennium non ſoluerit, repelli poteſt. In eodem, titulo de officio comitis ſacri palatij, perpetuarium ius dicitur emphyteoticarium. Seruos item liberorum loco agris colendis adhibitos, Appianus docuit Ciuilium bellorũ libro primo. Lectum porrò in hiſtoria eſt, quod ab inſtituto haud ita eſt diſſitum, trans Euphratem coli religioſiſſime Dianam Perſiam, cui ſacræ paſcantur boues cuſtode nullo, & ut Græci dicuntur ἄφετοι, deæ charagmate inſignes, quæ lampas eſt.

Lodouici

LODOVICI CAELII RHODIGINI IN ANTIQVARVM lectionum libros ad clariſſimum philoſophum & medicum Hieronymum Rubrum Patauinum, Præfatio octaua.

VEtus, quam tibi nuſquam interpellatam pro uirili exhibuimus, obſeruantia exigere, immo (ut ἰμφαλικώτερον dicam) efflagitare impenſius eſt uiſa, ne in miſcella hoc genus pragmatia innominatum te omnino præterirem : quando ne in amicorum quidem rebus καθημερόβιον agere certum eſt, uti extempore uiuamus, de futuris nil ſoliciti admodum. Equidem, ne mentiar, iucunda mihi recordatio ſubit neceſſitudinis inter nos ſuſceptæ, quum in patria tua, ubi animi ingeniiq́ cultum ſum indeptus, agerem. Mira me dulcedine perpetuo mores tui exactiſſimi, ſummaq́ conditi ſuauitate peruinxerūt ita, ut ſpectrum & animi, & blādiſſimæ orationis tuæ infixum altius hæſerit, Homericum illud de Neſtore ingerens aſſidue,

τοῦ δ' ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

Accedit doctrina ſingularis, lectio incredibilis, ingenium ſubactiſsimum, exercitatio immenſa, Græcæ proprietatis æque ac patriæ peritia ſumme admirāda: & qua expleri nequit animus, ardeſcitq́ tuendo, perſpicax in penſitādis ægritudinibus prudentia, & diuinandi per certa tamen ac nunquam fallentia magnopere naturæ indicia, donum præcellens: quo noſti,

Τά τε ὄντα τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.

Legitimi prorſum iſta ſunt medici, de quo dictitari, ac recini identidem illud poſsit elogium, ἰατρὸς ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων

Hæc demum omnia, non me, qui ſum σκιᾶς ὄναρ, ut ille ait, ſed in humanis rebus eminentiſsimum quenq́ ſic in tui nominis amorem ac uenerationē dulciſsime proliciunt ut nil æque gratum ſibi opinētur, q̄ tua perfrui familiaritate, atque interim affluentiſsimis ſapientiæ tuæ aquis rigari. Agnoſce cæleſtem animi tui fœcunditatem: excogitaſti præter iſta, quæ immenſa ſunt, & rationem aliam qua uel potentius tibi homines conciliare non deſinis. Mira effulget in te liberalitas, mirum impertiēdi omnibus, quæ adſunt tibi, ſtudiū, nec ſupellectili quidem librorum pretioſiſsimæ parcendo. Quæ ſane rara auis eſt. Alia nunc mitto uolens, quàm munifice mihi haud ita pridem Paulum AEginetam pudore quodam, ruſtico pene, expetenti commodo dediſti? Immo neque hac contentus fini, Galenum adieciſti. Quàm alte putas mihi infixa hæc? Explicari facile haud poteſt, quàm me tranſuerſum rapiat tua hęc diuina uirtus, eo quidem exoſculanda magis, quod à pleriſq́, ne dicam omnibus, libri hoc genus in ſanctaria intruduntur, immo cōtumulantur. quid enim aliud ſunt, ut nil prorſum iudicij noſtri diem diffundamus, quàm βιβλιοτάφοι, ſed liuore ſordidi, tantumq́ non felicitatem omnibus inuidentes. Quamobrem ita me tibi deuinctum putes, uelim, ut qui maxime. Sed & mea omnia, etiam ſi pſyrica, & uelut quiſquilias, tibi & tuis omnibus expoſitiſsima. Experiare tantum, me haud fuiſſe mentitum, dices: Vale.

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI ET OCTAVVS.

Regibus olim urbes fuiſſe obnoxias. Pœmanor & Pœmanoriū quid. Rex cuiuſmodi eſſe debeat, uel princeps, aut magiſtratus. Ciceronis nodus explicatur. Imperatorem fato non ſubijci. Dionyſii, Ptolemæi, Antigoni hiſtoria. Anax cur dicatur rex. Anactoria Miletus cur. Diopos quid, & adiopos. Palatium pro regia cur. Adnotatur lapſus interpretis Plutarchi de Diopo. Prytania.

Caput primum.

INITIO rerum, memoriæ proditum eſt, urbes Græcas regio imperio, quod tum ſanctiſſimum exiſtimabatur, fuiſſe ſubiectas: quo nomine deos quoq; regem habere creditur ferè: nam ſicuti humanas formas illis plerunq; cōtribuimus, ita etiam uitæ rationem. Sed non ut apud Barbararum gentium pleraſq;, graſſatione tyrannica, & centuriali uite formidoloſa. Verum iuſta legum ſcita, ut inquit Dionyſius, & patrium morem: eratq; omnium clariſſimus, qui iuſtiſſimus, legumq; ſtudioſiſſimus. Neq; enim huius maieſtatis faſtigium popularis dabat ambitio, ſed ſpectata inter bonos moderatio. Quod Homerus quoq; ſignificat, quum ius dicentes, & fas conſtituentes reges uocat. Vlyſſem uerò, ut mitiſſimum patrem, fuiſſe ſcribit. Sed Plato item Homerico more regem paſtorem uocat. Nam & apud Aeſchylum compoſito nomine pœmanor dicitur: ſicuti & ſubiectus grex, pœmanorium. Eſt autem ouium propriè pœmen, ut prodit Ammonius. Quin ciuilem potius uirum Plato nuncupat, quàm regem. Innuens nimirum adeo humanum ac mitem, ſi fieri poſſet, eſſe debere: ut inter ciues uideatur eſſe conciuis, ut ita dicam, prudentia, iuſtitia, cura potius quàm alio quouis exceſſu ſuperior. At Aegypti reges priſcos naſcentium inſpectis genituris, ſi quæ forent inuentæ in ſignis horoſcopantes à regni horoſcopo decidentibus, ac potentes beneq; collocatos in figura dominatores prætuliſſent, interfici ſtatim iuſſiſſe, legimus, ab ijs quādoq; inſidias ueritos. Tametſi ab gentium illarum ſacerdotibus proditum ſcio, diſciplinarum, artiumq; repertorem fuiſſe Mercurium: eorum uerò quæ ad uitam ſpectabant, reges. Quamobrem antiquitus, inquit Diodorus, non ad principum liberos deferebantur regna: uerum ad eos, qui inſigniter de hominum eſſent uita meriti. Quo argumento Aethiops Sabacus, & idem Aegyptiorum rex ſponte ſe abdicauit imperio, ne cæſis ex reſponſo ſacerdotibus, uiolenter id ſibi aſſeruaret. Brutis non ratione pollentibus hominem natura prælatū intelligimus, ſicuti ſcitè admodum colligit Gregorius: quia ita dicatur Geneſeos nono, Terror ueſter ac tremor ſit ſuper cuncta animalia terræ, & ſuper omnes uolucres cæli cum uniuerſis quæ mouentur in terra. Omnes piſces maris manui ueſtræ traditi ſunt. Præter naturæ rationē effertur quippe, ac tumeſcit: qui ſibi aduerſus æqualem depoſcit imperium. Proinde, inquit, antiqui patres non reges hominum, ſed pecorum fuiſſe paſtores memorantur. Homines quidem uniuerſos æquales produxit natura, ſed pro meritorum ratione alios alijs iuſta utique dei diſpenſatio, ſed occulta præponit, ut humana formidine peccare metuant, qui diuino minus exterrentur iudicio. Verum timoris huius nomine inflari haudquaquam addecet. In quo non propria eſt affectanda gloria, ſed ſubditorū quærenda iuſtitia. Certè maiorum hæc conſuetudo fuit, ut ſacerdos rex eſſet ac pontifex. Nam regibus expiādæ cædis munus incubuiſſe, ex hiſtoria ſcimus. Cæſari, inquit elegātiſſime Seneca, cui omnia licent, propter hoc ipſum multa nō licent. Omnium domos illius uigilia defendit, omniū ocium illius labor, omnium delicias illius induſtria, omnium uacationem illius occupatio: ex quo ſe Cæſar orbi terrarū dedicauit, ſibi eripuit. Et ſyderum modo, quæ irrequieta ſemper curſus ſuos explicant, nūquam illi licet nec ſubſiſtere, nec quicquam ſuum facere. Immo uerò nec defuere, qui ſolum imperatorem ſtellarum non ſubiacere curſibus aſ-

ſeueratè

ſeuerate ſcriptis produnt. Quoniam unus ſit, in cuius fato ſtellæ decernendi non habeant poteſtatem: quippe quum ſit orbis totius dominus, fatum eius dei ſummi iudicio gubernatur. Et quia terrarum ſpatia illius ſubiacent nutui; & ipſe in deorum uenit decuriam, quem ad facienda & conſeruanda omnia diuinitas ſtatuit principalis. Quin hoc ipſum eſt quod obſcurius ſignificat M. Tullius in epiſtolis ad Q. fratrem: Sic te, inquit, ita uiuentem intuebuntur Græci, ut quendam ex annalium memoria, aut etiam cœlo diuinũ hominem delapſum putent. Porro Xenophon ille, cuius aureum flumen quibuſdam ſcabris & turbulentis obijcibus retardare Cicero dicitur, Cyrum ſuum, ut ſanctitatis antiquæ typum, & exemplar examinatiſsimum effinxit: neq; enim ille talis fuit, ſicuti Platoni credimus, id ipſum in legibus ſtatuenti, à M. demum Tullio confirmatum in epiſtola ad Q. fratrem didaſcalica. Sed ſingularis facundiæ philoſophus effigiem quandam iuſti imperij conceperat animo & eminentiſsimi principis, quæ ſummam grauitatem cum ſingulari comitate coniungeret. Hanc ille ſub perſona Perſici regis exprimendam potiſſimum cenſuit. Adeoq; ſcopum attigiſſe uiſus eſt, ut ſcopi umbilicum uerius, ut Aphricanum Scipionem, quanquam ſpolio ex tertia orbis parte rapto, celeberrimum, nõ temere legamus eum librum de manibus ponere ſolitum. Neq; enim uulgaris aut exculcatæ uirtutis eſt, alijs bene imperare, ſiue id imperium perpetuum ſit, ſiue certis circumſcriptum annorum curriculis. Proinde dictum ab Ariſtotele eſt ex Biantis ſententia, magiſtratus uirũ oſtendit, eo quidem impenſius, quia alienum bonum iuſtitia eſt uirtutum ſola. Sic ad alium, & in communi magiſtratus geritur. De quo quidẽ uberius primo De republica à Platone diſſeritur. Eius uis eſt, ut præſit, præſcribatq;, quæ recta & utilia, & coniuncta cum legibus. Vt enim populo præſunt magiſtratus, ita magiſtratibus leges, uereq; dici poteſt, magiſtratum legem eſſe iam loquentem: legem uero mutum eſſe magiſtratũ. Lex porro ſimul cum mente diuina orta creditur. Itaq; uera lex & princeps, apta ad iubendum uetandumq;, ratio eſt recta ſummi dei: ſicut doctiſſime à M. Tullio colligitur. Facilitas uero & humanitas principis, ac magiſtratus præcipuę ſunt uirtutes, itaq; Macedonum regẽ Philippũ rerum geſtarum gloria longe poſt à filio relictũ, legimus, facilitate aũt humanitateq; adeo anteceſſiſſe, ut alter ſemper magnus, alter ſæpe cothurnatis ſceleribus turpiſſimus deprehendatur. In Romana hiſtoria aduertimus, tribunitiæ domus fores non interdiu, non item noctu ſolitas occludi, ceu plane portus quidam ac refugiũ celebre, quo indigentibus ſemper & facile pateret aditus. Iſthuc ipſum ſi præſides uiri uniuerſim præſtent, ſaluberrima quædam dubio procul conſurget adminiſtratio. Nam & in ſeptem ſapientũ conuiuio præcipua dignum laude putat Solon tum regem, tum tyrannũ, ſi ex monarchico principatu democratiam ciuibus ſuis comparent. At Bias eum uere principem opinatur, qui patrijs legibus inſtitutisq; ſubiecerit ſe primus. Beatum eſſe regem cenſuit Thales, cui datum foret conſeneſcere, immoriq;, natura ad id ducẽte. Anacharſis uero adiecit, ſi ſolus fuerit prudens. Sed reſipit tyrãnicum omnino ſpiritum, quod à Cleobulo prolatum eſt: Si inquit, nemini aſsiſtentiũ ſatis fidat. Præſignem pietate principem facit, ac perinde felicem, Pittaci ſcitu digna ſentẽtia: Si, inquit, non illum timeant ciues, ſed illi. Cæterum Chilonis magnopere attendendum oraculũ, quo pronunciatur, Summa omnia & immortalia principi legitimo eſſe concipienda. Erectiſſime profecto, quippe iuſtitia legis utiq; finis eſt: lex uero principis opus. Princeps imago dei eſt, uniuerſa diſpenſantis gubernantisq;, non Phidiæ induſtriam requirens, non Polycleti, non Myronis, ſed ipſum ſemet in dei ſimilitudinem effingens, uirtutis opera ſimulachrum expingens cõformansq; omnium plane decentiſſimum & aſpectu iucundiſsimũ, ac deo maxime conueniens. Ab hoc autem quantum deniq; abijſſe diuerſus agnoſcitur Siciliæ tyrannus Dionyſius? Quando citra omne uirtutis penſum, nouarũ uoluptatum inuentoribus, certa propoſuerit præmia. Ptolomæus illuc eſt turpitudinis prouectus, ut extra quàm Macedonum ac Græcorum legibus foret ſancitum, uel ſorori ſtuprũ intulerit. Antigonus Liberum patrem exhibiturus, quod eſt Herodiano proditũ, cauſiæ loco ac diadematis Macedonici, hedera caput reuinxit: quin & ſceptri uice Thyrſum geſtitare non erubuit. Porro qui uocis horrore, aſpectus truculentia, morum difficultate ac ſolitudine principatus tumorem auſteritatemq; exprimũt, nil ſane ab coloſsis di-

ſtare animaduertũtur: qui extrinſecus heroicam aliquam, aut diuinam præferentes ſpe
ciem, intus terrã habent, aut ſaxa, uel plumbum quoq;: niſi quod hoc genus ſtatuæ pon
deribus libratæ rectitudinẽ ſeruant immobilem, nec quoquam proclinantur adnuũt
ue. At imperitus princeps fluctuat ſæpe, quatiturq; ac circumagitur. Addecet imperan
tem profecto eſſe ueluti regulam aut canona, qui ad rectitudinem cõpoſitus, & nullo
flexu uitiatus, cætera appoſitus coaptatusq; dirigit, ac ſimilia reddit ſibi. Conſimili item
ratione præſidem oportet ſeipſum prius componentem, ac imperium intus ordinan-
tem, ſic concinnatis moribus, ciues ſibi reddere perſimiles. Neq; enim ſuccidentis eſt
lapſitantisq; alios dirigere, aut inſcientis edocere, aut inculti ornare, uel exordinati or-
dinare, uel imperare, qui obedire neſciat. Cæterum pleriq; ex inſcitia primũ atq; præci
puum principis opinãtur bonum, nemini ſubeſſe. Et Perſarum rex omnes præter uxo-
rem, quam in primis pro imperio coercere oportuit, ſeruos arbitrabatur. Et Moralium
octauo ſcribit Ariſtoteles, Patris apud Perſas imperium eſſe, haberiq; tyrãnicum, quan
do filijs utantur perinde ac ſeruis, tametſi patris ad filios ſocietas in domo bene inſtitu
ta regni præferat effigiem, quum patribus curæ ſint filij. Quo argumẽto Iouem ab Ho-
mero patrem dici. Sicuti uiri & uxoris ſocietas optimatum perſimilis eſt poteſtati. Fra-
trum uerò ei, quæ cenſibus fit: quæ tertia eſt rerum publicarum forma. At inferat ali-
quis, Quis igitur imperantẽ compreſſurus imperio eſt? Lex nempe mortalium immor
taliumq; regina omnium, ut Pindarus inquit: nec ea libris omnino, aut comprehẽſa ta-
bulis, ſed animata intus ratio, cohabitans perpetuò, ac in ſtatione tantum non parata,
nec animam ducatus deſtituens inopem. Perſarum regi, ſicuti accepimus, præſtò erat
ex intimis unus aliquis, huic deſtinatus muneri. qui mane conſurgentem ita commo-
neret, ἀνάστα ὦ βασιλεῦ, καὶ φρόντιζε πραγμάτων, ὧν σὲ φροντίζειν ὁ μεσορομάσδης ἐθέλει.
Conſurge rex, & obi negocia, quæ te obire uoluit Meſoromaſdes. At ſolers im-
perator intus habet hæc, & huiuſmodi pleraq; dictantem. Inde fit, ut refelli magnope-
re dignus uideatur Anaxarchus: qui, ut Arrianus prodit, conſolaturus Alexandrum
uino & iræ, conſultoribus peſſimis ſuccumbentem, per febrem (ut uidetur) ſomnians
ipſe, uel morbo arreptus phrenitidos, Hippocratis ac medicorũ uinculo deſtinandus:
An tu Alexander ſapientes, inquit, ueteres ignoras, ideo aſſidentem Ioui iuſtitiam fe-
ciſſe, ut quicquid ab Ioue decretum ſancitumq; foret, id iure factum uideretur? Ita ma-
gni acta & geſta regis primũ quidem ab ipſo rege, deinde ab alijs iuſta cenſenda ſunt.
Sed mea uniq; ſententia, ſi approbentur iſta, ut ab ſapiente ac uerè prorſum enunciata,
bone deus, quantum inde erumpet malorum? qui calamitatum laxabitur ſinus? Docu
mento ſit is ipſe Alexander, quem ita philoſophi præcepto imbutum proditur memo-
riæ, ad id ueſaniæ productum, ut iam diuinos ſibi depoſceret honores. Nec ſatis, nam
ueluti bellatorem fortunæ flatibus nimiò plus elatum mortalis naturæ diſpuderet, non
Philippo iam ſe natum, ſed Ammone potius, credi uolebat. Quid illa ueſtis mutatio, &
in Perſicos mores degener tranſitus? quantum hic turpitudinis, quàm fœda maieſtatis
ſugillatio? quæ uerò Macedonum indignatio? Cæterum quid ita inſinuas Anaxarche,
aſſidere Ioui iuſtitiam? Immo uerò, ſi cõiectatio me non fallit, non aſſidet iuſtitia Ioui:
ſed ipſe iuſtitia eſt, ac fas ipſum, & legum uetuſtiſſimus omnium, ac perfectiſſimus. Ita
certè ueteres prædicant, edocentq;, abſq; iuſtitia ne ipſum quidem Iouem rectè poſſe
imperare. Ea uerò iuxta Heſiodum incorrupta uirgo eſt, pudoris ac caſtitatis, utiliũq;
contubernalis. Proinde reges item αἰδοίους, id eſt caſtos uenerabilesq; nuncupare poe
tæ ſolent. Hinc ergo colligendum, regiam facultatem eſſe ſublimem, præcelſam, multis
uirtutibus circũſeptam conſtipatamq;, curis innumeris anxiam, & omnino uitam cen-
ſeri laborioſiſſimam, ſi incumbẽtem oneris magnitudinem rectè metiaris, geras q; pro
ratione ac dignitate. Proinde Seleucũ dicere ſolitum ſcimus, Si ſatis norint homines,
quàm operoſum, quamq; moleſtum, uel modo tantarũ rerum adeo numeroſas epiſto-
las aut ſcribere aut legere, diadema proiectum neminem excepturum. Quin & Philip
pus in regione ſpecioſa caſtrametaturus quum audiſſet, futurã ibi iumentis pabuli ino-
piam, ô Hercules inquit, cuius' nam modi uita eſt noſtra, ſi ad aſellorum occaſionem ui
uendum nobis eſt? Certè anax ueteribus rex dicebatur, quod Plutarchus tradit, & re-
petit Euſtathius, quia anacos dicitur medela, quod illis ſubditorũ cura incumbat. Dio-

ſcuros

ſcuros autem, id eſt Caſtorem Pollucemq́;, ab nauigãtium cura primos omnium ita inuenio nũcupatos. Ineſt utiq; uocabulo diuinum quiddam, proinde excellentiam complectimur eo, quod Euripides item ſignificat,

ἄναξ, θεοὺς γὰρ δεσπότας καλεῖν χρεών.

Eſt proprium quoq; nomen Anax, ſic enim cæli ac terræ nuncupatur filius, de quo Miletus dicitur anactoria. Scribit Herodotus Cereris templum in Eleuſine fuiſſe anactorium. Pollux anactoriũ pro adyto accipit. Inuenio item reges, ſiue duces recte diopos nuncupari, quod commonſtrat AEſchylus, ſicut adiopi uocantur, qui principe carent. Inflectitur uerbũ ab δίεπω, quod eſt ordino. AElius Dionyſius diopon accipit τὸν ναυφύλακα, id eſt nauis inſpectorem, cuſtodemúe, ἀπὸ τοῦ ὄπτω, τὸ βλέπω. Porro apud ueteres, qui rerum moderamina ſuſcepiſſent, ijdem & auguriorum eranr non imperiti: ut enim ſapere, ſic & diuinare regium cenſebatur. Diopos etiam epiplus dicitur, id eſt ἐπίπλους. Diopos regios in Romulo Plutarchus, aut diſpenſatores accipit, aut uillicos. nã de Romulo & Remo: Præfectos, inquit, ac regios diopos cõtemnebanr, & pecoris magiſtros: uel, ut ipſe ait, ἀγελάρχας. Sed interpres diopos dici legatos putat: adeo transferendi onus plane coloſsicon eſt. Dignum ſcitu: Prytaniam, id eſt πρυτανεύειν, dici Grecis imperium diei, quum in orbem inter plures digeritur imperandi uiciſsitudo. Hinc Herodotus: Miltiades, inquit, non prius congredi ſtatuit, quàm ipſius aduenit prytania. Idem auctor probulos uocat, quos noſtri prouiſores. Cæterum attẽdenda magnopere hac parte Platonis ſentẽtia, qui ad res egregias ſtrennue feliciterq́; obeundas eſſe nil prorſum accommodatius ſcribit, quàm prudentium doctorumq́; uirorum beneuolentiam. Immo uero eſſe nullum uel iuſtitiæ uel prudentiæ argumentum certius, quàm ſi amici id genus adſint abunde. Nec me fallit tamen, Goticum fuiſſe inſtitutum, ne literis imbuerentur reges. Quod illæ, ac ſeniorum inſtitutiones longo ab fortitudine interuallo abeſſent, ac magnanimitate. Quin itẽ effœminari potius animos, remollitosq́; ad timiditatem dilabi. Illud deniq; non præteriero, leuiculum forſan, ſed pleriſq; ignoratum tamen, regiam palatij nomine inſigniri cœptam Auguſti Cæſaris tempeſtate, quod refert Dion, quia is Palatinum montem incoleret, ac inibi eſſet prætorium. Domus item Romuli, à loco dicta Palatium eſt. Hinc ubicunq; fuerit imperator, eius domus palatij aſſequitur nuncupationem. Dona imprimis regi honeſta, Xenophon ſcribit ἀναβάσεως primo: Equum aureis frenis, aureum præterea torquem, ac denique Perſicam ſtolam.

Regum reuerens in orientẽ cultus. De Indicorum regum luxu, ac tumore: item Perſarum. Grypos cur amẽt Perſæ. Item quem intelligamus Pyrphorum. Pyranon. Grinos quid. Saporis Perſarũ regis hiſtoria. De Cyro paucula. Oroſangæ. Cap. II

Regium ergo nomen ſanctum ubiq;, ſed in Oriente uenerationis præcipuæ. Regum ibi maieſtas eximia, confluentibus ad nomen Barbaris: quemq́; ſequundis rebus reuerentiæ cultum exhibuere, uel in aduerſis præſtant conſtantiſsime. Quo factum animaduertimus, ut inani tumore, ac nimia inſoleſcentes felicitate pleriq; totis (ut aiunt) cuneis in multam proueherẽtur abſurditatem, ſibiq́; uendicarent, quæ humanæ imbecillitatis oblitos facile coarguerent. Indici regis luxuriam, quàm tamen Barbari magnificentiam interpretãtur, gentium reliquarum uitia facile tranſcẽdere, hinc perſpici poteſt. Siquidem ubi uiſendum ſe publice præbet, apparent argenteis thuribulis miniſtri perplures conſpicui. Iter uniuerſum, quo uectatur, odoribus uaporatur. Ipſe aurea geſtatur lectica, margaritis hinc inde propendentibus. Amictus auro interlucet, ac purpura. Lecticam obmuniũt corporis cuſtodes, è ramis cantillantibus auiculis, quas ita de more imbuunt, ut inter ſeria inſtrepant cantu. Regiam auratæ ſuffulciunt columnæ, auro uite cælata obambiente. Inter hæc auium, quibus præcipue oblectantur, argenteæ nitent effigies. Regia nulla non hora uolentibus pateſcit. Vbi capitis curæ, ac ornamento incumbit: tunc admittuntur legationes, & redduntur populis iura. Odoribus perfluunt liti pedes. Si quando in uenationẽ prodire collibuit, feræ leporarijs occluſæ inter pellicũ uota, & cantus transfixæ conficiuntur. Hic illis non contẽnendus labor. Si longior incumbat expeditio, curru uectantur,

quem inſtrati auro elephantes ducant aſſectantibus agminatim pellicum lecticis. Subſequitur & regina, ſed ſeorſum, nec minore luxu. Vbi ſomni tempus appetit, regem uino grauem dormitãtemq; cubiculo inferunt pellices, noctium dijs patrio ritu aduocatis cum cantu. Iam uerò quid ſuperbam Perſarum regum mollíciem memorem? Adoratio his erat peculiare bonũ, citra hanc non facile ad regẽ patebat aditus. Illum quinimmo uidiſſe quandoq;, auguſtiſſimum cenſebatur: quoniam is ſub maieſtatis ſpecie ſemper ferè latet. At magnus Ageſilaus, quod Xenophon ſcribit, ut ſemper ſpectaretur, gaudio exiliebat, quum turpiter agenti tenebras conuenire, arbitraretur: honeſtæ autem uitæ lucem longe plus ornamenti afferre. Porrò Perſarum regibus illa maxima incumbit cura, ut terrarũ orbem mariaq; depopulentur omnia, perſuaues dum uenantur potus, gliſceras adipataſq; dum conquirunt dapes. Mox uerò diſtenti ſic, et adobruti, mirum eſt quo ſtudio moliantur ſoporem. Vni plures adſunt uxores. Per uices regem adire, mos illis eſt. Cultus regis luxuria præcipuè erat inſignis. Purpureæ tunicæ mediũ albo intexebatur. Palla uerò picturata erat, aureis accipitribus uelut roſtris mutuo ſe petentibus. Zona ſuccingebatur aurea, ſed muliebriter. Ab ea propendebat Acinacis, uagina gemmata. Capitis inſigne à Perſis nuncupari cidarin, animaduerto. Ambit id cerulei coloris faſcia, albo intermicante. Et pontifex tamen, inquit Hieronymus, cidarin habet, & nomen dei geſtat in fronte. Currum aſſectabãtur armatorum decem millia, haſtis argento coruſcantibus, ſpiculis etiam auro præfixis. Si quando mouenda forent caſtra, ſuper regis tabernaculum, quod auguſtale dicimus, conſpicua omnibus promicabat ſolis imagũcula, cryſtalli incluſa globo. Quum progredi cœpiſſet agmen, ignis quem ipſi ſacrum æternumq; uocabant, argenteis altaribus præferebatur. Sicuti apud Græcos irroborauerat mos, ut in prima ſtaret acie uates laureos geſtans ramos & corollas, quem uocabant pyrphorum: cuius meminit Pollux, & in Sudæ monumentis relatum inuenies, quoniã lampada item præferret. Eum iure belli uiolaſſe, ſummum habebatur ſcelus. Apud Herodotum hiſtoria octaua, pyrphorum pro ſacrificulo accipit interpres. Eſt eo item nomine inſtrumẽtum prunis ferendis deſtinatũ, quod etiam pyranon uocant. Scitu uerò dignum: ante inuentas tubas pyrphoris, ſeu lampadephoris uſos ueteres, qui bellicum canerent, ut ſic dicam: nam in medium utrinq; progreſsi, facibus excuſſis, prælium accendebant. Apud Sophoclem in Oedipode tyranno, pyrphori ſignificat morbos, inducentes febrem: nam πῦρ, quandoq; πυρετὸν indicat: ſicuti πυρετὸν, interdum pro igne poſitum inuenias: ut apud Homerum,

Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν. Ignem ſacrum inſequebantur magi, magos trecenti ſexagintaquinq; iuuenes puniceis uelati amiculis. Ii tot erant, quot in anno dies. Mox erat Ioui ſacer currus, quem albi traherent equi. Poſt quos inſigni magnitudine uiſebatur equus ſolis, ſic enim dicebatur. Equorum moderatores aureis uirgis ornati, albis item ueſtibus uiſendos ſe præſtabant. Aderant poſt, uehicula auro cælata & argento. Inſequebantur, quos Perſæ immortales uocant, decem millia numero. Ante omnes Barbaros hi luxu prædiuite honeſtabãtur. Torquibus inter eos aureis exculti quidam incedebant. Auro diſtincta ueſtis decorabat alios, tunicis manicatis quidem, ſed gemmarum ſpecie ornatiſſimis. Ab ijs conſtituebãtur, quos regis cognatos uocabant, quindecim millia numero. Fœminas diceres, ita ornamentorũ luxu ac delicijs diffluebant, doryphorœ uocabantur, ueluti ſatellites. Regis currum anteibant regio inſignes cultu. Currus latera deorum ſimulachris erant decora, auro, argentoq; conflatis. Iugum gemmis collucebat. Eminebant ex eo ſimulacra duo aurea, cubiti menſura, interiacente expanſis alis aquila, materiæ eiuſdem. Sphragida, id eſt annulum regis ſignatorium, uel id genus aliud Cyri prætuliſſe imaginem, proditur memoriæ: etiam ſi tradunt alij fuiſſe Darij equum, quo adhinniente regnum is arripuit. Sunt qui & regis fuiſſe ipſius malint. Oroſangas uocant Perſæ, qui de rege ſunt bene meriti. Cyrum Perſarũ regem grypum fuiſſe memorãt, id eſt adunco naſo. Proinde in ciuilium præceptorum ratione Plutarchus, & alibi, eo habitu homines Perſis mirè gratos fuiſſe ſcribit. Nam & agreſtes boues epigrypos eſſe dicunt Græci, id eſt rictu leuiter adunco. Grynon uerò κορμὸν dicunt Græci ijdem, id eſt truncum, uel ſtipitem: ex quo uerbum id pro naui etiam uſurpauit Lycophron eo uerſu in Alexandra,

λῦσαι ἔχοντα χρυσὸν ἐπεσφραγισμένον.
Etiam ſi ad Alexandrum poſſe referri, putat interpres. Quod mater Hecuba per quietem parere facem eſſet uiſa. Verum quod ad Perſicum attinet tumorem, adnotatu digna Saporis Perſarum regis epiſtola, quam ad Conſtantium imperatorem is dedit ſic exorſus: Rex regum Sapor, particeps ſyderum, frater ſolis & lunæ, Conſtantio fratri meo ſalutem plurimam dico. Mox ſubmonet: prouincijs quibuſdam cedat, quoniam medelarum quoq; artifices urere, nonnunquam & ſecare, ſibi permittant, quo reſiduis liceat integris poſt hæc uti. Quod ipſum factitēt beſtiæ quoq;, quæ cur expetātur gnaræ, id abſciſſum ſponte amittunt, ut in reliquū ſuperſint impauidæ. Sed & Cyri conditoriū hoc inſigne uiſebatur epigrāmatio: Cyrus ego rex olim regum, conditus hic ſum.

Proditorum fœda taxatio per exempla decurrēs hiſtorica. Cilicum prauitas. Copis. Quid cilicismus, canabiſmus. Iſangelia. Plutarchi locus reſtituiť. Epangelia. Scapha, σκαφώρυ, ſcaphalos. Scaphia uaſa. Agraphij crimē, & alogij. Angelus, exangelus autangelus. Cap. III

PRoditori nil unquam fidum eſſe debere, pronunciatum hiſtorica grauitate à T. Liuio eſt. Id & exemplis aliquot exploratius fit. Cilliconta quendam legimus, Prienenſibus patriam prodidiſſe Miletum: id nobiliſsimo cuique non modo odioſum, ſed & tenuioris fortunæ hominibus. Fuit lanius quidā Theagenes nomine, Syrus. Adierat Cillicon carnes empturus, at diſsimulato Theagenes odio, ut qui toto animo illi ſatisfactum cuperet, carnium portionem porrigit, tanquam quod ſuperflueret abſciſſurus. Illo autem manum proferente, elatam copida lanius impegit, reſectaq; manu addidit generoſius dictum, Hac, inquies, abhinc ciuitatem prodes nullam. Sunt ex Græcis, qui Cilliconta iſtum ita cognominatum putent, quia Cilicum prauitas & ſæuitia infametur paſsim, quando Achæus illi proprium fuerit nomen: addunt, fuiſſe Meropis filium. Certe hiſtoricus Theopompus per uinolentiam æditam cædem, Ciliciſmum uocauit: ſicuti Canobiſmum dicimus, Canobitarum laſciuam turpitudinem. Copis autem, ſi cui forte ſcrupulum inijcit, uerbum Latinis auribus haud ita frequens, hic eſſe uidetur lanij culter. Q. tamē Curtius copidas interpretatur recuruos gladios, quadā falcis imagine, meminit libro tertio Strabo. Inter inſtrumenta ſacrificalia Pollux ſphagidas enumerat, & copidas. Vnde eſt Demoſthenicū illud de Phocione, ἡ τῶν ἐμῶν λόγων κοπὶς ἀνίσταται. id eſt, uerborum meorū copis exſurgit. Plutarchi tralator ſecurim eſt interpretatus. Porro circūfertur ad hanc maxime rem faciens bracteatum Antigoni dictum, Qui proditores tātiſper, dum produnt, amare: ubi prodidiſſent, odiſſe dictitabat. At Cæſar in Thracē quendam, Proditionē ſibi placere, inquit: proditorem minime. Plutarchus ſcribit, Rhimotalcem Thracum regem, qui ab Antonio ad Auguſtum tranſierat, ſolitum illi inter pocula ſocietatem petulantius exprobrare. Id quum ægre ferret Auguſtus, propinans ex accumbentibus cuidam: Ego, inquit, προδοσίαν φιλῶ, προδότας δ' οὐκ ἐπαινῶ. Proditionem quidem amo, ſed proditorem non laudo. Demoſthenem Demadi crebro dicere ſolitum ferunt, ὅτι πρώτους ἑαυτοὺς οἱ προδόται πωλοῦσιν. Id quod ſi amplius expēdiſſet, non foret à Macedonibus ſanguinarie excarnificatus. Scribit Plutarchus, quod notatu Hercle dignum eſt, Reges cum primis eſſe ἀπιστίας καὶ προδοσίας διδασκάλους: quoniam eum iuuari præcipue opinentur, qui iuſtitiæ intendat minus. Proinde nō debere alios criminari, ſi exemplo ab eis ipſis ducto, quod confert, affectantur tota ui, huc illuc uoluntate tralata. Laſthenes, qui Philippo Olynthum prodidit, querebatur ſe ab illius amicis, ut proditorem infamari. Et Philippus Macedones, inquit, natura ruſticiores ſunt, ac rudes, & ſcapham dicunt ſcapham. Eſt autem nauiculæ nomen ſcapha. At σκαφώρυ, uulpes eſt. Scaphalos uero dicitur ἀντλητής, id eſt hauſtor. Scaphitas dici, à Græcis comperi, qui ſcaphis nauigant, tāquam ſcapharios quoſdam. Scaphides uaſa ſunt, in quibus meliceriδes, id eſt faui collocantur. Scaphiſteriū Columellæ purgandis ſeminibus, aptum inſtrumētum. Pacton ſcaphæ genus eſt Straboni ἐκ σκυταλίδων, id eſt uirgis compactum. Scaphia uero uaſa ſunt, inquit Martianus, ex ære rotunda, quæ horarum ductus ſtili, ſeu gnomonis proceritate diſcriminant. Horoſcopa item dicuntur & horologica. Adnotandum uero illud ſcitu Hercle dignum: Iſangeliam, id eſt εἰσαγγελίαν, dici acuſationem iudi-

ciumq;,quod in proditores intēditur,uel omnino læſæ maieſtatis reos: quorum crimina legibus non continentur, unde & περὶ ἀγγελιῶν δημοσίων ἀδικημάτων dicebatur iſangelia. Quam tamen ſanciebat iſangeltica lex. Agebantur uero hæc uel in ſenatu, uel in cōcione.iſangeliæ meminit Demoſthenes quoq;.Plutarchus de Alcibiade reo, quod Cereris & proſerpinæ myſteria polluiſſet domi ea celebrando, hæc (inquit) in iſangelia ſunt ſcripta.Interpres locum incurioſius tranſilit. Angelum eſſe ſcribit Ammonius eum,qui extrinſecus quippiam nunciat.Exangelum, qui quæ intus fiunt,extimis promit,quem diangelum uocat Thucydides:autangelum, qui ex ſe nunciat, non ab alio miſſus.Epangelia uero dicitur,quum quis accuſatur,quod præter leges concionetur,aut rempublicā capeſſat.Obiter item ſciendum,fuiſſe agraphij crimen, ubi quis ex tabulis publicis ante perſolutionem ſuum expunxiſſet nomen. Quam rem Demoſthenes ſignificat, & docent præterea plures. Alogij crimen eſt,quum rationem quiſpiam reddere neglexerit in magiſtratu geſtorum.

Canterij notio multiplex.Runcina quid. Compluuiatæ uites.Pedatæ, ſeu characatæ.Quid charax,& ridica,& quid tradux.Senecæ locus illuſtratur. Canterino ritu ſomniare,quid. Viticulę quid:item ſuffrago. Cap. IIII

CAnterium Varro ſcribit De re ruſtica,libro ſecundo,equum dici,cui exempti reſtes ſint:inde appellatum, quod ſemine careat. Idipſum fere Pompeius Feſtus cōprobat.Sunt qui opinentur,uocabuli etymon inde trahi: quia canterio deteſtari mos eſſet,per unius demutationem elementi. Nonnulli canterios intelligunt mulos,ad uellaturā quos paſcere moris eſt:unde ſit cantericium hordeum. Ab equi porro ſimilitudine canterios item dici uolunt, quibus ſubiectis materiarij fabri runcinis, id eſt ſerris maioribus, arborum moles ſecant.Eos impolitior ſermo & ruſticior caballetos uocat,ſicuti runcinos minores equos,ex runcinarum(ut putant) origine.Nam Plauto deruncinare uerbum poſitū pro diſſecare diſſipareq;.Quanquam non me fallit,quibuſdam id amplius arridere, ut ſit runcina leuigandis lignis inſtrumentum accōmodum,quod uulgus ſimplex planulam dicat.Eſt & in uitibus canterius,iugum ſimplex,cum depoſitis haſtilibus,ut Columella ſcribit, adnectuntur ſingulæ per trāſuerſum perticæ in unam ordinis partem. Id fere Plinius quoq; prodit, ſed amplius compluuiatas dicit uites,ubi iugum eſt quadruplex,ab cauis ædium compluuijs ſimilitudine ducta, atq; itē nomine. Nam pedatas intelligimus adminiculo fultas. Si uero breuiores palmites ſarmento iunguntur inter ſe funium modo,ex hoc arcus funeta dicuntur. Pedatas, ſeu palatas etiam characatas appellamus: quia charax Græce pedamētum eſt,ſiue ridica.Quanquā eſt ridica fiſſile adminiculum proprie,quod diutius manet,quàm teres palus:à quo palari uitis dicitur,quum palis obfulcitur, ſed & loca uliginoſa palari dicuntur,ubi pali addenſantur accipiendis fundamentis. Ruſticum quoque uulgus characios uocat pedamenta uetera. Traducem uero nominant Galli, quum diuerſarum arborum obuij palmites alligantur uno conciliati uirgultorum comitatu,aut quum in uiduam arborem transſilem faciunt. Traduces quidā rumpos appellant. Sunt qui etiam uites:ut quum ait Varro, iugorum genera ſunt quatuor,pertica,arundo,reſtes,uites. Traducibus utuntur Mediolanēſes in arboribus, quas uocant populos. Ex hac uero ruſticarum rerum ratione animarum traducem uocari à Tertulliano & Apollinario nouimus, ut ſicut corpus ex corpore, ita anima naſcatur ex anima,& ſimili cum brutis animātibus modo ſubſiſtat. Canteriolos in cepinis,id eſt ceparum locis apud Columellam inuenies forma deminuta pro munimētis quibuſdam ceparum,ne Thalli earum uentis proſternantur.Sicuti in rapinis etiam canterios, quum operiuntur rapæ,ut à pruinis ſemina defendantur.Farraginaria ſunt,ubi paratur farrago. Hordeum hexaſtichon ab ordinum numero,aut uerſuum: quidam etiam canterinum uocant, ſicut diſtichon galaticum. Canterios item in architecturæ ratione nominat Vitruuius libro quarto:unde canteriatum tectum,ſicut aſſerulatum quoq; dictum inuenimus:nam quaternata harula aliud eſt. Vulgus quoq; craſſiores & robuſtiores ramos cāterios ſolet dicere,nil deluxaro admodum uerbo. Ridicula eſt enarratio cuiuſdam Plautini interpretis,qui claritate maxima caligans, canterium apud Senecā libro Epiſtolarum decimotertio,pro uehiculo accipit, ubi ait Seneca; Canterio uehebatur

hippope-

hippoperis quidem impoſitis, ut ſecum utilia portaret. Quum paulo poſt ſe ipſum interpretetur Seneca: O quantum, inquit, erat ſeculi decus, Catonem uno caballo eſſe contentum, & ne toto quidem, partem enim ſarcinæ ab utroq; latere dependentes occupabant. Haſce uero ille hippoperas dicit, quaſi equeſtres peras. Gallicos canterios, ut uiliores, agnoſcere uidetur Plautus, quando in Aulularia ita ſcribitur: Ego faxim, muli pretio qui ſuperant equos, fient uiliores Gallicis canterijs. In Hieronymi tamen ad Marcellam epiſtola ſic ſcriptum legas: Illi gaudeant Gallicis canterijs, nos ſolutus uinculis aſellus Zachariæ delectet. Cruciãtem canterium Auſonius item dicit, quem tortorem uulgus appellat, & Nonius interpretatur. Cæterum illud longe remotius, & ex intimo literarum penu ab ingenioſis erutum: in quo enarrando, non ſcioli quidam aut elementarij, quod ferendum foret, ſed claſſicus, & primi nominis cãdidatus longe fallitur, & apinas neſcio quas, & tricas imprudenter ac oſcitabũdus, uelut obeſæ naris quiſpiam è triuio, effundit. In Plautinis ergo theſauris ita poſitum eſt: Certe hæc mulier canterino ritu aſtans ſomniat. Adagium hoc recõditum ab doctiſsimo Comico in mulierem concinnatum eſt, quę etiam ſi aſtare, uigilare, recteq; ſenſibus uti uidebatur: tamen quia nænias quaſdam Siculis gerris uaniores effutiebat, ut Menęchmo uidebatur, ſomniare ac dormitare eam dicit equino ritu. Notiſſimum quippe, dormire equos ſtantes. At ſomniare eos, locupletiſsimum teſtem habemus Ariſtotelẽ, ſic De animalium hiſtorijs libro quarto ſcribentem, ἔτι δὲ ἐνυπνιάζειν φαίνονται οὐ μόνον ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ἵπποι καὶ κύνες καὶ βόες, ἔτι δὲ πρόβατα καὶ αἶγες. id eſt, ſomniant etiam manifeſto non homines ſolum, ſed etiam equi, canes & boues, quin etiam oues & capræ. Cæterum Apuleianus enarrator, tametſi pampinarius non eſt, uerũ fructuarius in primis, non ab canterio canterinum deflexit, ſed ab cantharo cantharinum deducit. Verſiculo lepidiſsimo plane luxato, illo intellectu, ut ipſe cõminiſcitur, fœminam ſomniãtem aſtare ritu canthari, uaſis uinarij, qui ea forma figuratur, ut rectus aſtet conſiſtatq;. Ego uero canthari eam eſſe figurã, non omnino abnuerim. Somniare uero etiam uaſa, nondum uideor didiciſſe: ni forſan aſino ſuperflue canit lyra. quod ſi ad formam modo, poſitũq; reſpexit facetiſsimus poeta: nil inſipidius aut exculcatius proferri ab eo potuit. Canterinũ uero à canterio recte inclinari, cõprobat Columella. Quod caballum à Seneca dici ſubnotauimus, aduertenda eſt Hieronymi ſententia: Vt ſtatim, inquit, cernamus tiaras galeis, caballos equis cedere. Quia uero de uitibus dicta pleraq; ſunt, illud ex abundanti adiecero, Viticulas dici Plinio Palladioq;, in plantis flagella, ut cucurbita & cucumere, ab uitiũ ratione uocabulo deflexu. Deniq; in uite ſobolem radicibus hærentẽ uocant ſuffraginem ruſtici, quæ explantanda diligenter eſt, ſerroq; alleuãda.

Canthari etymon unde dicatur. Item notiones plures. Scarabeorũ ſpecies. Chryſomelolonthion quid. Plinij locus declaratur, item Auſonij. Onides. Copriones. Canthatorum item ſpecies ex Horo. Canathra quid. Pullaria. Pullus.

Cap. V

CAntharum dici à Romanis ſcarabeum, ex paulo politioribus neminem fere arbitror latere. Vnde uero ſic dicatur, ſint fortaſſe qui ſcire expetant. Igitur, ne quid eorum deſideria remorer, ex animalis generatione factam animaduerto nomenclaturam. canthona Græci aſinum uocant, id eſt κάνθωνα: oron autem ſemẽ, & quidem ſcarabei proprie. Sic uero progigni animal produnt: ubi cantharus aſini retrimenta, quæ onidas nuncupant, & orbiculari fere uiſuntur figura, offenderit, inſiſtit, ac pedibus prouoluens interim genitalem urinã effundit, unde enaſcitur uermiculus, qui mox fit cantharus. Sed operæpretiũ ſtudioſis futurum arbitror, ſi ad id ſpectantia Ariſtotelis uerba ſubiecero, ſimul ut eius inſecti ſpecies aliquot obiter noſcitentur: αἱ δὲ μηλολόνθαι, inquit, ἐκ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς βολίτοις, καὶ τῶν ὀνίδων. οἱ δὲ κάνθαροι ἣν κυλίουσι κόπρον, ἐν ταύτῃ φωλεύουσι τὸν χειμῶνα, καὶ ἐντίκτουσι σκώληκας, ἐξ ὧν γίνονται κάνθαροι. id eſt, melolonthæ, ſiue ſcarabei uirides, qui & gallerucæ item uocantur, oriuntur ex uermibus fimo bouis, aut iumẽti creatis. Canthari autem, id eſt pilularij ſcarabei, iuxta Theodori tralationẽ, in fimo quem uoluunt, condun tur per hyemem, paruosq; uermiculos pariunt, ex quibus ipſi procreantur. Proinde copriones dicuntur Hippocrati. Idem philoſophus paulo ante carabos nominauit, quos

Latine

Latine ſcarabeos tauros dicere licet. Chryſomelolonthiō reperies in Ariſtophanis comœdia, cui titulus ſpheces. Quod, inquit interpres, paruulum eſt animal, flaui coloris, canthari præferens ſimilitudinem quandam. Id pueri innexo pede mittunt in ſublime. Scarabeorum genus grande, cornibus prælongis, biſulcis, quę ſunt dentata forcipibus in cacumine, quum libuit, ad morſum coeuntibus, Lucanum uocat Nigidius. Fullonē appellant aliqui ſcarabeum, albis guttis diſtinctum. Illud ſciendum, à pilularum illa uolutatione, quam eſſe cantharis familiarem præmonuimus, inoleuiſſe adagium Græcis in eos, qui caſtigati ſæpius, nihil proficiunt, ſed quod pertinaciter ſemel arripuerunt, pertinacius fouent, ac tanquam coccyges, ſui ſemper ſimiles eandem recinunt cantilenam: Cantharus pilulam. Quod enim eſt animali ingenium, nulla prorſus arte uiceris. Sunt præterea Canthari nauigia quædam: nam & in comœdia Græca ita legimus, ναξιουργὴς κάνθαρος. id eſt, in Naxo confabricatus cantharus. Quippe de inſularum nominibus ſæpe nauibus impoſita reperias nomina. Etenim κνιδιουργεῖς quandoq; dicuntur naues, quia in Cnido compingerentur. Cercyronq; à Cercyra, quæ Corcyra eſt, uocarunt. Parona item, id eſt πάρωνα, à Paro: unde forte obtinuit, ut nauium gubernatores paſſim ita dicantur. Fuit & in Attica portus Canthari nomine celebris. Eadem cenſetur nomēclatura ex Athenæi calculo pocillum, atq; item accommodum mulieribus ornamētum. Apud Iureconſultum Iulianum, libro digeſtorum trigeſimo, canthari dicuntur, per quos aquæ ſaliunt. unde arbitror inoleuiſſe Mediolani, ut cloacæ euehendis aquis ac ſordibus dicantur cantharanæ: nam & cantharia legimus forma diminuta. Cæterum occurrit mihi parte iſta Plinij nodus haud illotis (quod dicitur) tranſiliendus pedibus. Illi propterea lucem inferemus, ut hoc item nomine plenius bonarum literarum candidatos demerear, ſiquidem homo homini deus, ut uerſiculo Græco comprobatum uideo. Plinij uerba ſunt hæc ex libro octauo: Bos, inquit, in AEgypto numinis uice colitur, Apin uocant, inſigne ei in dextro latere candicans macula cornibus lunæ creſcere incipientis, nodus ſub lingua quem cantharum appellant. Quæritur amplius inter eruditos, quid ſit quod ait, Nodus quem cantharū appellant. Sed enim obſcuritatem tollit Porphyrius ille doctiſsimus: & quia de nodo agitur, præclare enodat quod pleroſq; ſcio hactenus latuiſſe, bonumq;, ſi non & ſupra ſynodi Ariminenſis multitudinem. Igitur in libro qui eſt De abſtinentia carnium: Scarabeum, inquit, animal rerum diuinarum indocti abominantur, quod AEgyptij ſummopere uenerantur, animatam Solis effigiem putantes. Lunæ præterea taurū dedicarunt, quem Apin nūcupant, nigrum præ cæteris, & ſigna ſolis atq; lunæ habentem. Mutuatur enim ex ſole luna lumen. Solis ſymbolum eſt coloris nigredo: nam & ſolis ardor, nigriora reddit humana corpora: & qui ſub lingua eſt, ſcarabeus. Lunę uero coloris diuiſio. Adijcit in libro De Iſide Plutarchus, quod neutiquam prætereūdum fuit. ita cantharos pilulam excrementitiam ſenſim in aduerſum protrudere, ſicuti contrarium mundo ſol curſum agat, dum ab occaſu in exortum fertur. Et quia ſcribit ibidem Plutarchus, Cantharos omnes eſſe mares, quod approbat & Porphyrius atq; Horus, & Græci item alij, apud quos ita lectitamus, κάνθαρος θῆλυς οὐ γίνεται, ἀλλὰ πάντες ἄρσενες γεννῶνται: id eſt, cantharus fœmina non fit, ſed mares omnes gignuntur: hinc ſuccurrit, ut prius quàm hæc nobis decedat cura, uel intercalata forte diſpereat, Auſonium opera noſtra iuuemus, nubilo difficultatis excuſſo, quo multos poetæ illius ſtudioſos interpellari nō ambigo. Eſt epigramma ſcitiſsimum in Marcum quēdam emaſculatorem: quærit lepidiſsimus poeta ex Pythagora, cuius placita ſunt, tranſire animam in diuerſa corpora, quem putet futurum ab ultimo fati die Marcum pullariam, qui erat, ut ipſe ait,

Peruerſæ Veneris poſtico uulnere foſſor
  Lucilli uatis ſubulo, pullo, premor.

Reſpondet Pythagoras,

Non taurus, non mulus erit, non hippocamelus,
  Non caper aut aries, ſed ſcarabeus erit.

Hoc eſt, qui fœmininum perpetuo execratus eſt congreſſum, & pueriles tantum amores eſt cōſectatus, nō emigrabit moriens in animalia, quibus uterq; ineſt ſexus: immo ſcarabeus fiet, in quo genere non uiſitur fœmina. Qua ex cauſa etiam pullaria ſcienter à poeta dictus eſt, ſiquidem puer qui obſcœne ab aliquo amaretur, eius à quo amabatur

tur, pullus uocabatur, quod Feſtus ſcribit: unde Q. Fabius, cui Eburno cognomē erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta foret, pullus Iouis appellatus eſt. Erāt & uiginti uiri cognomento pullarij, qui auſpicia coloniarum deductarum cauſa haberent. Sed horum alia ratio eſt. Illud poſtremo adnotandum, uice prouerbij à Plutarcho in Sympoſiacis eſſe pronunciatum, Ridiculos uideri, qui in cōuiuijs innoxias auerſentur uoluptates, ſicuti οἱ κάνθαροι τὰ μύρα. id eſt, canthari unguenta. Canathra uero grypum imagines ſunt, ac tragelaphorum ligneæ, quibus inſidentes puellæ circūferebantur in ſpectaculis, ut Xenophō indicat, & Plutarchus exponit. Dignū relatu id quoq; ex eodem Plutarcho in libro περὶ τῆς εὐθυμίας. id eſt, De iucunditate. Illud, inquit, amplius tranquillitatem concutit: quod ueluti muſcæ ſpeculorum leuore dilabentes ſcabris inhærent, ac ulceribus in ſuperficie corporum erumpentibus affiguntur: ſic & pleriq; felicium iucundorumq; obliti ad triſtia redeunt, & quę memoria uulnus refricent. Immo uero cantharos imitantur, qui apud Olynthum in regionem quampiā, ex re cantharolethron cognominatam, ſeſe conijcientes, quum inde mox nequeant explicari, immoriuntur. Non tranſilienda parte hac, quæ prodit Horus, Cantharorum noſcitari ſpecies tres: primam eſſe æluromorphon, id eſt felis forma: traditum uero marem ælurum cum ſolis inceſſu pupillam demutare, ut quæ ſolis exortu ſubintendatur, meridie rotundetur, occaſuro hebeſcat ſydere: quo argumento apud Heliopolim ſolis ſimulacrum effingi æluromorphon: alteram uero ſpeciem eſſe δίκερων καὶ ταυροειδῆ, quæ ſacra lunæ cenſeatur: hinc & in tauro, lunæ fieri exaltationem tradunt. tertia porro μονόκερως eſt, ac ἰβιόμορφος: quam eſſe Mercurij produnt, ſicuti auem ibin.

Quæ ſit prouerbij ratio. Delphini uis in terra. Delphin inſtrumentum. Delphinis, delphax, delphaciū. Adelphi fratres unde. Delphys. Hyſtera. Delphinius Apollo. Item de delphine plura. Plinius explicatur. Ventorum in utre occluſorum ratio. Delphinius menſis. Delphicum locus. Cap. VI

NOn Græcæ facundię auctor, ut uidetur, haud ſpernendus omnino, ſicuti ex Plutarcho accepimus, eiuſmodi adagium poſuit, Δελφὶν ἐν χέρσῳ βία, Delphini in terra uis. Id in eos promptum uidetur, qui quod neſciunt, iudicant, & in quo minus ualeant, toto conatu petūt, nec ſe intra pelliculam cōtinēt, ſupra crepidam aliquid ambitioſius affectantes. Delphinorum celeritas utique memorabilis eſt, adeo ut ocior uolucre, acrior telo credatur, & ut Ariſtoteles inquit, ἁπάντων δοκεῖ εἶναι ζώων ταχύτατον, καὶ τῶν ἐνύδρων, καὶ τῶν χερσαίων, καὶ ὑφάλλονται πλοίων μεγάλων ἱστούς, hoc eſt, omnium uidetur animalium uelociſſimus, non aquatilium modo, ſed & terreſtrium, ſuperſiliunt etiam malos nauigiorū maiorum. Cæterum tam ſtupendæ agilitatis animal, terræ tamen contactum non patitur, quin inuectum in harenam emoritur confeſtim. Propterea in Demoſthenis uita Plutarchus apud Græcos: nam Latina prorſum ἀκέφαλος eſt. Delphinis, inquit, uim ignorans Cæcilius, in omnibus nimius, iuuenili calore Demoſthenis, & M. Tullij collationem ædere adortus eſt. Quod ſi unicuiq; obuium foret τὸ, γνῶθι σεαυτόν, haud forte diuinum uideretur præceptum. In Epiſtolis tamen Plinius, colluſorem delphinū in terram extrahi ſolitum ſcribit, harenisq; ſiccatū, ubi incaluiſſet, in mare dilabi rurſum. Verum de delphine mox pluſcula: interim quæ ſe ingerunt, appingemus, ne dilata mox excidant. Delphis itaq; ſiue delphin, ut docuit Ariſtophanis interpres, inſtrumentum eſt nauticum, tum plumbeum, tum ferreum, quod in bello nauali pendens ex antemna: ubi ſe oſtendiſſet occaſio, in hoſtiles naues demittebatur, deprimendi cauſa. Erat autem animalis figura compactum, unde & nomē. Thucydides libro ſeptimo, nauem delphinophoron uocat ex qua propenderet delphin eiuſmodi. meminit & Pherecrates. Iulius Pollux delphina pro parte nauis accipere uidetur, quum ait: Carinæ affixum dicitur phalcis, ſiue Leſbium, aut clitopodiū: cuius poſtrema pars ad proram uergens, parembolis, ſub qua embolum, quo nomine quidam roſtrum intelligunt. Mediū uero inter proembolida & embolum ſtira, id eſt carina. Super embolum ſtat, inquit, delphis, quando nauis fuerit delphinophoros. niſi quis Pollucem quoq; de inſtrumēto ſenſiſſe uideri malit. Noſtris tamen temporibus celocium artius ſurrectum roſtrum recuruū, uulgus nauticum delphina appellat. Delphinida, poculorum menſam uocat in Lexiphane Lucianus his

uerbis

uerbis: Ποτήρια δ' ἔκειτο παντοῖα ἐπὶ τῆς δελφινίδος τραπέζης. id eſt, pocula uero omnimoda iacebant in menſa delphinide. Hanc Porphyrio Latine delphicam uocauit, quũ in Sermonibus Horatius:

Et lapis albus Pocula cum cyatho duo ſuſtinet. Iuuenalis item ſignificauit:
Et recubans ſub eodem marmore Chiron.

De quo tamẽ loco quid ſentiremus, alibi expoſitum eſt. Delphax uero eſt porculus lactens, ut oſtendit Epicharmus, Δέλφακα τοῖς ἐλευσινίοις φύλαξαι. ducto uocabulo ab delphys, quæ uox apud Pollucem uulua eſt: unde & adelphi, inquit, dicuntur fratres, qui ex uulua prodierint eadem, quæ etiam hyſtera dicitur. Sed proprie ex hoc delphax fœmellam ſignat, ueluti quæ delphyn habeat, id eſt uuluam. Delphacium ſunt, qui uulgo temporalem dictum ſuem intelligant. Delphiniũ Athenis, inquit idem Pollux libro octauo, dicaſterium erat, id eſt ſtatio iuri dicendo, ab AEgeo cõſtructum. Iudicium in eo primum Theſei factum eſt, dum interfectos quidem à ſe latrones fateretur, ſed iure diceret interfectos. Septa, id eſt periphracta, in delphinio ab Plutarcho itẽ nominantur, ubi creditur habitaſſe AEgeus: nam & Mercurium in templi parte, qua in Oriẽtem uergit, uocant in AEgei portis. Appellatio inde uidetur fluxiſſe, quia Apollo ibi coleretur cognomento Delphinius: cuius idem meminit Plutarchus, Marathoniũ taurum illi à Theſeo immolatũ prodens, qui Tetrapolim infeſtaret. Sic uero Apollo dicitur, quoniam Caſtalio Cretenſi coloniam deducenti ſe obtulit ducem, delphini præferens imaginem, qui & nauem præceſſerit uſq; ad Criſſæum Phocidis ſinum: unde & Delphi quoq; dicti, qui locum tenuere ab illo munitum: uel quod draconem delphina peremerit in Pythone. Colebatur Delphinia item Diana, ut in theſauris Iulij Pollucis obſeruauimus. Extat Plutarchi commentariolus, in quo quæritur, Terreſtria prudentiæ amplius ſibi uendicent, an aquatica. Ibi Delphinij cognomentum Apollinis non inde profluxiſſe ſcribit, quòd is in delphina deformatus claſſi ducẽ ſe præſtitiſſet: ſed quòd delphinem emiſerit, quem conſequuti Cretenſes Cirrham ſint delati. Fuit apud AEginetas Delphinius menſis Apollini ſacer Delphinio: ſed quem illi οἰκοσὴν dicunt, ac μονοσίτην, atq; ipſo hoc menſe rem eidem obeunt diuinam. Sunt qui & agona, quem hydrophoriam nuncupant, Apollini celebratum uelint. Delphicum uero, uti ſcribit Procopius, erat locus in palatinis ædibus, in quo uerſari ac cibum capere conſueſſent principes: quod ex Græcę linguæ uſu factum arbitratur: Nam & ibi, inquit, ſtabat tripus, ſuper quo ab regijs pincernis aſtituuntur pocula: & Latini menſam eiuſmodi, delphicam item nũcupant: uti antea memorauimus. Porro Vliſſem in clypeo, delphinis prætuliſſe inſigne, auctor Steſichorus eſt. Zacynthij, ut Cirtheus prodit, rationẽ protulere huiuſmodi: quod illapſum in mare Telemachum ſubiens delphin incolumem præſtiterit. Quo beneficio pater, uelut remunerans, id in clypeo habuerit inſigne, & ſignatorio quoq; inſculpſerit annulo. Quod autem Vliſſi ab AEolo utre occluſos traditos eſſe uentos, fabulæ Homero produnt auctore: aduertendum ſane, quod qui ἀῤῥητουργικὰ literis mandarunt, haud omiſere, Si quis ex delphine utrem ſibi quæſierit, ſecumq; habeat, flaturum quem is optarit uẽtum. Delphino præterea, produnt naturę periti, adeo motum eſſe familiarẽ genuinumq;, ut ſtandi interquieſcendiq; neſcius eũdem uitæ ſortiatur finem, quem & agitationis. Sicubi uero ſomno ſit opus, euolat in ſummũ, moxq; reſupinus ſenſim ad ima deferri ſe patitur. Ad terræ autem contactum uelut expergefactus reſilit denuo ſtridens, rurſumq; rationẽ eandem init: quietem ſibi hoc modo permixtam motioni machinatus. Delphiniſcum Ariſtoteles paruũ uocat delphina: ſicut Cicero Diuinationum primo, paniſcum paruum pana, & ſatyriſcum paruũ ſatyrum. nam canonica eſt Græcis diminutionũ formula iſtiuſmodi. Exciderat pene, quod minime fuerat ſilentio inuoluendum. Scribit diuus Thomas, Delphinum eſſe futuræ tempeſtatis prognoſticum euidens, ubi in maris ſuperficiem frequentius ſe uibret, & quodammodo colludat: ſiquidem hyemali procella ingruente, ab imo maris conſurgunt exhalationes, quæ hyemi fomenta ſuggerunt: tuncq; calor excitatur in delphinis: quoniam uero calidi propria eſt agitatio, inde contingit id animal crebrius erũpere, ac ſeſe oſtentare. Ex quo illud eſt in Hiſtoria naturali, Delphini tranquillo mari laſciuientes flatum, ex qua ueniunt parte præſagiunt, item ſpargentes aquam, item turbantes tranquillita-

quſſitatem. Delphinũ muſicum ideo ſignum dici, Arati interpres ſcribit, quia nouem ſit ſtellis inſignitus, qui eſt Muſarũ numerus: ſed ſtellas tamen in eo decẽ recenſent alij.

Ludorũ origo. Spectacula an noxia moribus. Miſſus in ludis quid. Icrium. Circenſium inuentor. Cap. VII

LVdos ſcenicos uoluptatis ergò, & ad erugandam matutinam, ac ſtriatam frontem compertos eſſe primum, ſcribunt plerique. Et Polybius auctor eſt, Arcadas, quod erant uita auſteri & duri, quo ciuium animos mitigarent, ludos excogitaſſe: quos poſtea qui dimiſerint, ita animis obduruiſſe, ut tota Græcia execrabiles haberentur. Noſtri ferè in ijs religionem intelligere maluerunt. Nam & Auguſtinus: Ludi, inquit, ſcenici, ſpectacula turpitudinum & licentia uanitatum, non hominum uitijs, ſed deorum iuſſis inſtituta Romæ ſunt. Et apertius alibi: Ingraueſcente peſtilentia, ludi ſcenici auctoritate pontificum Romæ primitus inſtituti. Megaleſia fuiſſe primos ludos ſcenicos, Valerius Antias auctor eſt apud Liuium, Matris magnæ dedicata æde. Cæterum quacunque ex cauſa fuerint producti primo, nil eſſe perniciosius morum integritati, putat Seneca. Quippe turba omnis utique animo grauis, & noxia. Nec enim quos extuliſti, mores unquam refers: nemo non rubiginis aliquid aut imprimit, aut neſcientibus allinit. Itaque nil omnino damnoſius, quàm ſpectaculis aſſidere, quãdo per uoluptatem facilius ac procliuius obrepunt uitia. Quid me, inquit, exiſtimas dicere? auarior redeo, ambitioſior, luxurioſior, immo uerò crudelior & inhumanior, quia inter homines fui. Et quodam loco M. Cicero ludos ſpectare, hypoſólœcum putat. Cæterum eſt Plutarchi cõmentariolus, quo edocemur, quo quis pacto animaduertat, ſe in uirtute proficere. Inibi poſt multa haud præclara parum, affertur hoc quoque: Qui, inquit, iam magno profectu ſunt, non ex orationibus modo & libris utilitatem aucupantur: uerum ex ſpectaculis quoque, & (ut ſemel dicam) ex omnibus. Quod ab Aeſchylo factum legimus, & pleriſque alijs: ſiquidem quum apud Iſthmũ pyctarum, id eſt pugilum certamen ſpectarét Aeſchylus, cognouit ex duobus cõcertantibus alteri uehemẽti impacta plaga, ab uniuerſo theatro maximũ ædi clamorem: quum tamẽ percuſſus nil admodum quereretur. Id admiratus Ionem Chium, qui fortè aſtabat, leniter tangens, Aduertis (inquit) quàm efficax meditatio ſit, & conſuetudo? Plagis affectus nõ clamat, clamant ſpectantes. Illud hic opera ſubnotarim parerga: In ſpectaculis quãdoque Miſſus nominari. Cõfici miſſum unum intellige, ubi à calce ad calcem procurrentes equi rurſum ab meta circunflexa calcem repetebant. Sic uerò dicitur, unde emittuntur equi. Hinc Maro:

Hic uiridem Aeneas frondenti ex ilice metam
Conſtituit ſignum nautis pater, unde reuerti
Scirent, & longos ubi circunflectere curſus.

Erant ſanè miſſus quatuor & uiginti, pro horarum numero. Quando cæleſti ratione circum diſtingui ſolitum, accepimus. Etenim duodecim uiſebantur hoſtia, pro numero domiciliorũ cæli, ſicuti planetarum imagine metæ ſeptem. Certantium claſſes quattuor fuere, ſuis diſtinctæ coloribus. Nam praſinus, ſeu uirens herbidam uerni temporis indicabat lætitiam: roſeus, æſtiuam flagrãtiam: albus, palleſcentem autumnum: fuſcus, hyemis nubiloſam triſtitiam. Circenſium inuentorem produnt Monagum apud Aſiæ Helidem. Icria inuenio dici foros, unde ſpectantur ludi: quanquam & nauium cataſtromata ſic dicantur quoque, quin & gubernantis ſedes. Ex Hegeſandro ſcribit Athenęus, Demetriũ ab Phalereo oriundum, ſed luxu celebrem, Ariſtagoræ in Panathenæis meretriculæ icrium excitaſſe apud Hermas, illis ſurrectius.

De ſcena, & ſcenophegijs, ſcenographia, ichnographia, orthographia, megalographia, & ſcenicis locis. Syſcenia quid, & ſyſceni, ac ſcenopœi. Quid thymele, & qui thymelici. Declaratur Plautus & Vitruuius. Qui actores primarum, aut ſecundarum partium. Hiſtrionum iura. Cuneus. Perſonati. Machinæ ſcenicæ. Martialis locus illuſtratur. Gerra. De proſcenio & ſtropha, antiſtropho, epirrhemate, paregoremate. Charoniæ ſcalæ. Pilarij, & uentilatores Plinius & Martialis amplius declarantur. Epodos, antiſtropha, ſtrophalis. Cap. VIII

SCenam ſcribit Caſſiodorus, eam dici theatri portionem, quæ inter duo protendatur cornua: quãquam prius nõ ferè aliud ſcena erat, quam ueluti tentorium ab ruſticis inumbrationis cauſa excitari ſolitũ: ſicuti in nauis puppi ſcena eſt Trierarcho ſtructa, & in Hebræorum ritu ſcenophegia celebrantur, ducta origine ab Moſe, à quo de Aegyptiorum ſeruitute liberati ſub tabernaculis id genus in ſolitudine agebant. Græci tamen ſcenopegia ſcribũt, ratione etymologica id monſtrante. Ioſephus Iudaici belli libro ſecundo, propter Scenophegiorum feſtos dies populum aſcendiſſe Hieroſolymam, auctor eſt. Scenographia in architecturæ ratione eſt frontis, & laterum abſcedentium adumbratio, ad circiniq́; centrum omnium linearum reſponſus: ſicut ichnographiam uocant circini, regulæq́; uſum: unde, inquit Vitruuius, capiuntur formarum in ſolis arearum deſcriptiones. Dicitur ichnographia prædiorum, ubi imaginaria loci repræſentatio iudicibus exhibetur, in rem præſentem ut ſic perducantur. Nam orthographia eſt erecta imago frontis, modiceq́; picta rationibus operis futuri figura. Megalographia uerò pictura eſt, ſimulacra deorum continens, ſeu fabularũ expoſitas explicationes, aut Troianas pugnas, cuiuſmodi apud poetam nobilem admiratur Troianus princeps. Apud Xenophontem in cõmentario De Lacedæmoniorum republica, Syſcenia, id eſt συσκήνια, dicuntur cõtubernia in publico conuiuantium Spartæ. Qui & οἴκοι σκηνᾶν, pro eo poſuit, quod eſt domi conuiuia celebrare. Quin & συσκήνους, pro comeſſatoribus, conuiuiſq́. Scenopœi, id eſt σκηνοποιοί, in Actibus Apoſtolorum eſſe uidentur, qui aulæa contexunt. Interpres artem reddidit ſcenefactoriam, tum obſcurè, tum inepte. Scenarum genera tria reperio, tragicum, comicum, ſatyricum. Tragica ſcena cõformatur columnis & faſtigijs, ſigniſq́, ac regalibus inſtruitur rebus. Comica priuatorum ædificiorum ſpeciem habet, & menianorum. Satyrica ornatur arboribus, ſpeluncis, montibus, rebus agreſtibus alijs, in topiarij operis ſpeciem. Scena, hiſtrionum erat propria: ut inquit Pollux. Orcheſtra autem chori, in qua erat thymele, ſiue pulpitum id eſſet, ſiue ara. Hinc Vitruuius libro quinto: Ampliorem habent orcheſtram Græci, & ſcenam receſſiorem, minoreq́; latitudine pulpitum, quod logeum appellant. Ideoq́; apud eos tragici & comici actores in ſcena peragunt: reliqui autem artifices ſuas per orcheſtram præſtant actiones. Itaq́; ex eo ſcenici, & thymelici Græcè ſeparatim nominantur. Et in Sympoſiacis Plutarchus, Alia quidem ad thymelem & orcheſtram reiecimus. Hoc libẽtius appoſui, quia in obſeruationibus ſuis uir doctiſſimus non ſatis uidetur tenuiſſe, qui dicerentur thymelici, quorum mentio eſt Iureconſultis quoq́; Digeſtis de his qui notantur infamia, etiam ſi maximè uitiatis codicibus. Sed & in canonicis Decretis relatam uocem commeminimus. Et thymelica nuncupantur apud Phurnutum acroamata, quæ Baccho adhiberi conſueuerant: διὰ τὴν πρὸς τὰς θαλίας αὐτῶν οἰκειότητα. Illud uerò metaphora honeſtiore ab Plutarcho in Galba eſt pronuntiatum. Vel quam, inquit, thymelem uererentur, aut imperatoris tragœdiam. Hinc item Plautinæ obſcuritati in Amphitryonis Prologo lux affertur plurima:

Siue ambiſſent qui palmam hiſtrionibus,
Siue cuiquam artifici.

Porrò & in uetere Græcorum auctore ad uerbum ita legimus: Gymnica certamina parent Elei, thymelica Corinthij, ſcenica demum Athenienſes. Quòd ſi quis horum ſubſultarit, peccarit'ue, plagis eum afficiant Lacedæmonij. Hoc uerò obiter dictum feſtiuius eſt ob diamaſtigoſin, id eſt diſflagellationem, Spartanis in ſolennibus etiam feſtis celebrem, heortaſticen Græci dicunt. Sed enim quia cœpimus, Latinæ linguæ delicias pro uirili iuuemus parte. Idem Plautus ſic paulo pòſt ſcriptum reliquit:

Vt conquiſitores fierent hiſtrionibus,
Qui ſibi mandaſſent, delegati ut plauderent,
Qui ue, quo placeret alter, feciſſent minus.

In nodi huius Gordiano impeditioris explicatione hærebunt fortè Plautinorum ſalium ſtudioſi pleriq́;. Ego autem amota ueſica omni, pauciſſimis Ciceronis uerbis nubilum hoc Plautinæ fabulæ facilitate tota illuſtrabo. Sic enim in Verrẽ ſcribit Actione prima, ſiue diuinatio dici illa debet: Vt in actoribus, inquit, Græcis fieri uidemus,

ſæpe

ſæpe illum qui eſt ſecundarum aut tertiarum partium, quum poſſit aliquãto clarius dicere, quàm ipſe primarum, multum ſummittere, ut ille princeps quàm maximè excellat: ſic faciet Halienus, tibi ſeruiet, tibi lenocinabitur, minus aliquãto contendet, quàm poteſt. Perſona uerò primarum partium, ut ne hoc quidem tacitum prætercam, intelligitur, quæ ſæpius actu ingreditur, quum habeat comœdia actus quinq; : ſecundarum uerò quæ minus, minusq; procedit. Ex quo & Terentius:

Primas partes qui aget, is erit Phormio.

Plautinum porrò ſenſum adiuuat item Horatius in epiſtola ad Lollium:

Vt puerum ſæuo credas dictata magiſtro
Reddere, uel partes mimum tractare ſecundas.

Qua in parte Porphyrio inquit, Secũdarum partium actores omnia ſummiſſe agunt. Scribit Tacitus annali primo, Actum de modo lucaris, id eſt pretij, & aduerſus fautorum laſciuiam multa fuiſſe decreta: ex quis maximè inſignia, ne domos pantomimorũ ſenator introiret, ne egredientes in publicũ equites Romani cingerent, aut alibi quàm in theatro ſpectarentur. Et ſpectantium immodeſtiam exilio mulctandi poteſtas prætoribus fieret. Obſeruatum illud quoq; : Immunes uerberum hiſtriones, Auguſtũ quãdoq; reſpondiſſe. Proinde dictas nonnunquam ſententias, ut prætoribus ius uirgarum in hiſtriones eſſet. Hiſtrioniam nõ eſſe pudori in Græcia, ſcribit Liuius. Arenarios appellat in Antonino philoſopho Iulius Capitolinus: beſtiarios, in amphitheatri arena cum beſtijs ſolitos colluctari: quos æquè ac ſcenicos idem infames ſignificat. Quia uerò cunei loca dicebantur, in quibus notæ uilioris homines ſederent, hinc ſcitè admodum nullis auctos honoribus, ac intra priuatum ſe menſum cõtinentes ſignaturi, inter cuneos reſidere dictitamus. Illud amplius obſeruandum: Atellanos dici priuatim perſonatos: quoniam id eſſet illis ius, ne in ſcena perſonam deponere cogerẽtur: quod hiſtrionibus alijs pati neceſſe erat. Hinc quæ ab ijs agebantur fabulæ, peculiari appellatione nuncupabantur perſonatæ. Sed ut ad ſcenã reuertamur, illud ſciendum: Loca in ſcena ad ornatum comparata Vitruuium ſcribere, à Græcis periactus appellari, ab eo quod in his locis machinæ eſſent uerſatiles, quæ quum aut mutationes fabularum ſunt futuræ, ſeu deorum aduentus, cum tonitruis repentinis uerſentur, mutentq; ſpecies ornationis in frontes: ſicuti apud Plautum,

Sed quid hoc? Quàm ualidè tonuit? Di obſecro uoſtram fidem.

Verbum autem id periactus, accuſandi caſus eſt multitudinis numero, hoc eſt περιάκτους, à uerbo περιάγειν, quod circunductionem ſignat. Vtitur eo uocabulo Plutarchus in libro quo ſcrutatur, bellicis rebus illuſtriores fuerint Athenienſes, an ſapiẽtia: ſed pro ipſis accipere machinis uidetur: ita enim ſcribit, καὶ μηχανὰς ἀπὸ σκηνῆς περιάκτους: id eſt, & machinas à ſcena periactus. Sed & Græci ita produnt, Ceraunoſcopion periactos eſt alta. Apud Athenæum ſellas periactos obſeruauimus: bronteum uerò machina ſub ſcena, hoc eſt amphora calculis marinis plena, qui in æneum deijciebantur uas, ac circumacti ſonum efficiebãt tonitru perſimilem. Hinc & in noſtris literis Pompeius Feſtus ita ſcribit: Claudiana tonitrua appellabantur, quia Claudius Pulcher inſtituit, ut poſt ſcenam lapidum cõiectus ita fieret, ut uerorũ tonitruum ſimilitudinem imitarentur. Ceraunoſcopium, altior intelligitur machina inſtar ſpeculæ, ex qua fulminum iactus exhibebant. Crade autem in ſcena pægmatis erat ſpecies ad ficulneæ arboris imaginem, quam craden uocant Attici. In comica tantum ſcena producebatur crade. Nam tragica admittebat propriè dictam μηχανὴν, id eſt machinam, in qua monſtrabantur dij, aut heroes in aere, ut Bellerophontes & Perſei. A ruſticis comperi tamen, dici machinã locum, in quo aſinum equa cogitur admittere: nam parietes duo inædificantur aduerſo cliuulo, haud ita inuicem ſeiuncti, ne fœmina ineuntem marẽ reijciat, uel colluctando auertat, ſed capiſtrata inſcenſorẽ patiatur. Sunt qui craden interpretẽtur hamum illum æneum ſeu uinculum, quo uincti tenerentur, qui ita penderent. Cradas intelligere animaduertitur Theophraſtus in ficu ſummos in ramis coliculos teneritudine inſignes. Inducebantur uerò in tragœdijs dij, qui repente commutatis rebus, fabulæ finem imponerẽt. Propterea M. Tullius De natura deorum primo: Vt tragici poetæ quum explicare argumenti exitum non poteſtis, confugitis ad deum. Et Ariſto-

teles primo Metaphyſices: Anaxagoras, inquit, mēte ſic utitur, ueluti tragico quodam deo, qui repente monſtrari ſolet. Parapægma uerò ad ſcenæ rationem pertinet nihil: eſt enim eo nomine canon, aut organi ſpecies aſtronomici, quod ſignificat Vitruuius, parapægmatum diſciplinas nuncupans, quibus ſyderum occaſus, & tempeſtatum comperiantur ſignificatus. Erat tamen & ſupra ſcenam quod dicebatur theologium in ſurrecto, in quo Iupiter, cæteriq; comparerent dij. Vbi uerò ex imo in altum rapiendus erat aliquis, ſicuti ab Aurora Memnon raptus memoratur, quod Quintus Calaber ſecundo Relictorum ab Homero ſignificat, machinam qua id præſtabatur, dictam inuenio geranon: de qua mihi uidetur intellexiſſe Martialis Epigrammatum primo;

Raptus abit media quod ad æthera taurus harena:
Non fuit hoc artis, ſed pietatis opus.

Eſt eo item nomine ligneum inſtrumentum, in quo qui dicuntur ἀλφιτοποιοί, farinas contundunt: ex quo & γεράνια, nuncupari ἄλφιτα animaduertimus. In oratione pro Cteſiphonte Demoſthenes γέῤῥα σκηνῶν, quum dicit, ſcenæ intelligit integumenta. Nam ſunt quidem Gerra Perſarum ſcuta: ſed & operimentum quodlibet ſic nuncupatur: quin & teli genus Plutarcho in M. Antonij uita. Aeoras autem, id eſt αἰώρας, uocabant funes intentos uehementer, quibus ſuſtinerentur, qui per aerem ferri uidebantur, heroes aut dij. Eccyclema pægmatis erat ſpecies, ſubiectis rotis, quo circumacto quæ intus acta fuiſſent, ſpectatoribus oſtendebantur. Scanſoria uerò machina, quam uocant acrobaticam, eſt quum ita fuerit collocata, ut ad altitudinem tignis ſtatutis, & tranſuerſarijs colligatis, ſcandatur tutò ſpectandi cauſa. Buleuticum dicebant theatri partem ſenioribus aſſignatam: ſicuti Ephebicus dicitur, ubi ſpectant Ephebi. Hemicyclium quoq; ſecundum orcheſtrā locus erat, de figura ſic cognominatus. Eius erat uſus, ut locum aliquem à ciuitate ſeiunctum monſtraret, uel etiam in mari natantes. Quemadmodum & ſtropheum, in quo exhibebantur ad diuiniratem tralati heroes, uel etiam in bello aut mari perfuncti fato. Fuerunt & Charoniæ ſcalæ, ex quibus idola, ſeu ſimulacra deſtinabant. Charonia uerò porta ad theatricum uſum facit nihil. Erat ea in nomophylacio Athenis, per quam damnati ad ultimū ducebantur ſupplicium. Charoneum item dicebatur. Celebrantur & Quintiliano Inſtitutionum decimo, miracula in ſcenis pilariorum & uentilatorum: qui ea quæ emiſerant, ita librabant, ut uenire in manus uiderentur: quaq; iuberētur, decurrere. Ad quod planè reſpicit Martialis illud ex libro nono:

Summa licet uelox Agathine pericula ludas,
Non tamen efficies, ut tibi parma cadat.

Sed & hinc Plinio lux infertur plurima libro octauo in elephantorum natura: Vulgare, inquit, erat, per auras arma iacere, non auferentibus uentis. Amphitheatrum ſcribit Dion, ex hoc dici, quod per ambitum ſedilia diſponanrur abſq; ſcena. Traditum ab eodem in Caligula eſt illud quoq;, Senatoribus tunc primum ſubiecta puluinaria, ne tabulis aſſiderent nudis. Conceſſum quoque in theatra pileos ferre Theſſalico more, defendendæ inſolationi, id eſt ἵνα μὴ τῷ ἡλίῳ ταλαιπωρῶνται. Scenam nonnulli interpretantur medianam theatri portam. Paraſcenia uerò ab utroq; latere ſpatia. Nam proſcenium ante ſcenam locus erat, parapetaſmaq;, ſiue uelum aut item pulpitum. Vnde per adagium ſcitiſſimum proſcenia dicimus, quæ ſpecioſa extrinſecus uidentur, quum mira intus lateat fœditas: ſicut meretricula quædam, ut ſcribit Athenæus, Nānium nomine, proſcenium eſt cognominata, quæ ueſtium & auri cultu plurimo ſpecioſa uidebatur, quum exuta foret uel turpiſſima, magno eorum errore, qui animi fœditatem intelligere maluerunt. Hæc item, ſi Sudæ credimus, facete dicta eſt Capra, quod Thalli cuiuſdam cauponam faciētis bona deglutiſſet, tanquam germina hœdis in paſtum obijci ſolita, quæ Thallos Græci uocāt. Meminit Apollodorus in tractatu De ſcortis: ſed & Antiphanes lucubratione eadem. Ex proſcenio in ſcenam euocabātur Mimi ad fabulas agendas, uiciſſimq; è ſcena illuc reuertebātur: unde actuum in Latinis comœdijs internoſcitur diſtinctio: ſicut in Græcis choro in orcheſtram demigrante. Epiſcenium autem dici uidetur rectè ſuperior ſcenæ pars. Vitruuius de ſcena apud Alabandenos ab Apaturio concinnata in minuſculo theatro, quod illi eccleſiaſterium uocant: Præterea, inquit, ſupra eam epiſcenium, in quo tholi, pronai, ſemifaſtigia, omniſq; tecti ua-

rius

rius picturis fuerat ornatus. Adijciamus porrò ex Græcorum grammaticis excerpta, quæ noſtra hæc adiuuent ſcitamenta, & coronidem capiti huic appingant. Igitur chorus, inquiunt, comicus in orcheſtrã inducebatur, quam nunc logion dicimus: & quum hypocritas, id eſt actores alloqueretur, ſcenã ſpectabat. Abeuntibus uerò hiſtrionibus, ad populum conuertebatur: & hæc uocabatur ſtropha. Erant autem iambica tetrametra: mox antiſtrophon accinentes, rurſum tetrametra adijciebant. Erant ut plurimum ſedecim carminum. Dicebantur uerò hæc epirrhemata, id eſt ἐπιῤῥήματα. Vniuerſalis autẽ chori trãſitus uocabatur parauaſis, quod ab legitima ſtatione in aduerſum theatri proſpectum trãſgreſſio fieret. Fiebat id, ubi quid diſſerere cupiſſet poeta extra ſubiectum argumẽtum ſine actoribus per chorũ, quibus peractis, cõuertebatur is denuo ad priorem ſtationem. Paregoremata, id eſt παρηγορήματα nuncupabãtur, ubi quid intus ageret chorus, quod tamen in theatro exaudiretur: ſicuti ranarum chorus apud Ariſtophanem. Sed enim & in poemate lyrici carminis auctores uſos comperimus ſtropha, antiſtropha, & epodo: & ſtropha quidem, ubi à dextris in læuum fieret conuerſio, qui & mundi intelligitur motus ab exortiuis partibus ad occiduas: nam & Homerus δεξιὰ καλᾶ τὰ ἀναβλικά. Antiſtropha uerò quum ab læuis in dextra obuerterentur, cuiuſmodi eſt errantium uertigo, ab occaſu in ortum: at epodo, ubi in uno conſiſtentes loco carmina concinerent. Quando & terrenæ naturæ congruit ſtatus. Strophalinx, uel ſtrophalis ad ſtropham pertinent nihil: nam ijs nominibus caſei orbem nuncupãt Græci. Scenicos deniq; Alexander Cæſar ſic alendos dicebat, quaſi ſeruos noſtros. Hieronymus uiduæ cauendos monet calamiſtratos, & fractos in fœminã hiſtriones. Iam illud leuioris operæ, dici eleganter excuneatos, qui à ſedilibus excluſi, farto toto theatro, ſtare coguntur. Stadium pro theatro quandoq; poſitum apud Græcos, ſcimus. Mimorum ſtrophas legimus apud Hieronymum, ſed obliquè dicta eo uerbo intelligunt nonnulli.

Theoricæ pecuniæ quæ ſint, & ſtratioticæ. Error interpretis Plutarchi duplex. Stratis & craſte quid. Deliaſtę. Item qui theori, & quid theoris, De Salaminia & Paralo nauibus. Item quid achana, artaba. Qui colacretæ. Thearion. Theoricum locus. Plutarchi locus explicatur. Inibi quid palintocia. Lucar. Atocia. De mãduce. Interim & locus alius reſtituitur Plutarcho ex Alcibiade de Salaminia. Caput IX

VErum quia in res theatricas, & animorũ remiſſiones incidimus, adijciamus porrò quæ non inutilia comperta nobis ſunt, præſertim ex Græcorum doctrina locupletiſſima. Igitur theoricam pecuniã inuenimus appellari, qua foros nobis & ſedilia in ſpectaculis cõparamus, quia thea illorum idiomate dicatur ſpectaculum. Quod hypotheſi in Olynthiacas Demoſthenis orationes prima Libanius ſignificat, explicatur & in orationis eiuſdem enarratione, unde & illud excerpſimus: Moris fuiſſe Athenis, ut res publica duos elargiretur obolos, alterum pauperiores comparandis ſibi alimentis impẽdebant, alter theatri architecto erogabatur. Neq; enim lapideo utebantur theatro ea tempeſtate. Propterea Demadem dicere ſolitum accepimus, Theoricam id genus pecuniam eſſe democratiæ gluten. & Laconem uirum (ſicuti uidetur) rerum haud quaquam imperitum, uehemẽter falli Athenienſes, qui ludis tantum impenderent ſtudij, & quæ in claſſis exercituumq; apparatum forent abſumẽda, in theatricas erogarent uoluptates. Hinc in rebus Græcis theoricorum ſæpe archon memoratur. Huc planè reſpexiſſe Plutarchus in Pericle animaduertitur, quum ait: Sunt qui putent plures, ab eo primũ ad cleruchias & theorica, id eſt τὰς κληρουχίας καὶ θεωρικά, eſſe Athenienſes productos. Id quod aſſequi interpres minus ualuit: ſic enim ſcribit, Auctorem fuiſſe Periclem ſpectatores emittendi. Pecunia hæc ex ciuitatis parabatur prouentibus. Quæ quod prius ad bellicos uſus contribueretur, ut inquit poſt alios etiam Harpocratio, ſtratiotica dicebatur. Propterea Plutarchus doctè ac eleganter ait: Socrates cibos potuſq; uitandos docet, qui nulla indigentia pelliciunt, laceſſuntq;: ſed & quæ ex ijs ſentitur iucũditas, ordinanda eſt, ac neceſſitati ſubijcienda: Sicuti, inquit, faciunt, qui ex theoricis ſtratioticas conflant pecunias. Stratiotides autem naues Thucydidi nuncupantur, quarum una eſt functio, uti pugnaturos

ſubuectent pedites. Verũ quia & equites, inde hippagogi eidem nuncupantur quoq;. Plutarchi interpres in Pericle ſtratiotidas dici prætorias, eſt opinatus. Stratis uerò ad hunc uſum facit nihil: ſignatur autem eo uerbo ſemiſiccum fœnum, iumentis gratiſſimum. Id & craſtem uocant, unde profluxit κρασίζεσθαι uerbum. Theoricorum meminit in Philippicis Demoſthenes. Cæterum Pericles primus, uti attigimus, uidetur popularem aucupatus gratiam ex ſtratioticis theoricos conſtituiſſe ciuitatis prouẽtus, ne iure ſpectandi tenuiores priuarentur. Theori uerò, id eſt θεωροί, interdum quidem ſpectatores dicuntur: tametſi aliud ſentire Ammonius uidetur: ſed & qui ſcitatum oracula mitterentur, quod docuit Pollux, multiq; præterea ex Græcis. At qui Delum proficiſcebantur, etiam Deliaſtæ uocabantur, id eſt Δηλιασταί: quoniam eſt deorum patria Delos. Ammianus: Cyclades, inquit, ideo ſic appellatæ, quod omnes ambiunt Delon, patriam deorum inſignem. Sed uniuerſim quoq; qui diuinarum rerum curæ præficerentur, hoc intelligebantur nomine, quoniam ὤραν dicunt τὴν φροντίδα: ut apud Heſiodum, ὤρη γὰρ τ᾽ ὀλίγη πέλεται νεικέων τε ἀγορέων τε.

Propterea qui ad publicos mitterẽtur conuentus, quos panagyres Græci uocant, quales quinto quoq; anno celebrari ſolitos libro ſexto Herodotus ſcribit, & qui ad ſacra certamina, ſic item appellantur. In Plutarchi parallelis θεωρίαν ἄγειν, id eſt theoriam ducere, diligens lector comperiet. Nauis autem qua ueherentur, Theoris dicebatur, id eſt θεωρίς, qualis ab Athenienſibus in Delum mittebatur quotannis ex Theſei uoto, ſicuti in Phędone Plato meminit. In quo id dignum ſcitu, eodem Platone teſte, tum urbem luſtrari ſolitam, & de nemine capitale ſumi conſueuiſſe ſupplicium. Apud Plutarchum in Demoſthene ſacerdotis uaticæ nomen eſt Theoris: quod interpres uel incuria præterijt, uel inſcitia. Scribunt Ariſtophanis interpretes, Athenis naues duas publico fuiſſe deſtinatas muneri, Paralum & Salaminiã, ex quibus Salaminia euocatos ad iudicium ſubueheret: Paralus uerò aueheret theorias, id eſt ad rem diuinam Delphos aut aliò miſſa. Sunt & Parali, homines qui naui ea ſubuectarent: ſicuti hiſtoria octaua comprobat auctor Thucydides. Verum & terra maritima rectè dicitur Paralus. Salaminiæ meminit Plutarchus, καὶ τέλος, inquit, ἀπέστειλε τὴν σαλαμινίαν πρὸς αὐτόν. id eſt, & deniq; ad eum ſalaminiam miſit. Interpres uocabuli inſcitia: Quoſdam, inquit, populus elegit, qui una trireme Salaminiam primò, inde Siciliam peterẽt. Triremem quandam Hermionida uocat Thucydides ab Hermione in Laconia ciuitate. Dignum ſcitu quod lectum de Pericle eſt, rarenter ab eo populum adiri ſolitum: quod ueluti Salaminia ſe (ut Critolaus inquit) ad maiora ſeruaret. Vas autem in quo reconderentur eorum cibaria, qui ad theorias mitterentur, achana uocabatur: quamuis non deſint, qui eo nomine Perſicam intelligant menſuram. Sicuti apud Aegyptios erat artaba, quæ caperet medimnos Atticos με, id eſt quadragintaquinq;, ſicuti teſtis Ariſtoteles eſt. Artabam tamen libro primo Herodotus menſuram intelligit Perſicam, capaciorem Attico medimno tribus chœnicibus Atticis. Achanas inuenies in Plutarchi Arato. Inuenio item colacretas dici, qui pecuniæ præeſſent, quæ ad res diuinas erogaretur: nam & Androtion ſcribit, Delphos petentibus theoris argentum à Colacretis numerari ſolitum. Cuſtodiebant & hi pecuniã, quæ iudicibus contribueretur, ut adnotatum à grammatico Ariſtophane eſt: ſed omnino & ciuilium pecuniarum quæſtores erant. Poſtremò theoricam uiam nominat Pollux: qua theori (ut arbitror) ad oraculum pergerent Apollineum. Thearion comperi in Aegina fuiſſe publicè deſtinatum locum, ubi celebrarentur ſympoſia, de Theororum nomine nũcupatum, ad Apollinem qui mitterentur. Quanquã in Pythij templo in Aegina thearion accipiunt alij, ubi uerſarentur theori theophylaces, id eſt diuinorum gerẽtes curam. Thoricum in Attica locum Acamantidis tribus celebrat primo rerum Græcarum Xenophon, muro ab Athenienſibus circum munitum prodens. Theoros deniq; etiam theopropos in Cimone Plutarchus uidetur appellare. Ex ijs quæ de theoris protulimus, puto, explicatur amplius Plutarchi obſcuritas in cauſis, ultima libri parte, ubi Peloponnenſium theoriam in Delphos per agrum Megaricum profectam ſcribit, interpres Latinè reddidit, ſolennes ſpectatores: errore, ni fallor, non deſpicabili. Sicut omiſſum eſt ibi quoq; uerbum, quod Græcè eſt παλιντοκία. Sed hoc fortè ex librarijs prorepſit mendum. Obiter uerò eſt palintocia,

fœneris

fœnoris iam perſoluti à creditoribus repetitio. Quod feciſſe Megarenſes conſtat, qui tyranno excuſſo inſoleſcentes, plebiſcito cauerunt, ut à fœneratoribus uſuræ, quas per ſoluiſſent prius, repeterentur. Quæ res ex facto dicta palintocia eſt. Atocia in Dioſcoride, ubi de cedria mentio eſt, libro primo, intelliguntur ab Hermolao, quæ abortum concinnant: quod approbat & Ruellius. Id reprehendunt quidam, quod Græcis atocia ſint, quæ ſterilitatem inducunt. Cæterum ex Plinio comprobari prior tralatio uidetur: ſic enim apud eum legitur libro uigeſimoquarto, capite quinto. Portentũ eſt, quod tradunt, abortiuum fieri in Venere, ante perfuſa uirilitate. Apud Romanos quæ in ſpectaculis abſumeretur pecunia, lucar dicebatur, quoniam lucorum prouentus, qui plures circa urbem dicati dĳs erant, in ludos erogarentur. Scribit Pompeius Feſtus, manducem dictam olim fuiſſe in pompa antiquorum effigiem, inter cæteras ridiculas formidoloſasq́ ferri ſolitam, magnis malis, ac latè dehiſcẽtem, & dentibus meticuloſe infrementem: de qua dixerit Plautus,

Quid ſi ad ludos me pro manduce locem,
Quapropter clarè crepito dentibus.

Quam & Iuuenalis ſignificaſſe uidetur illis uerſibus,

Tandemq́ redit ad pulpita notum
Exodium, quum perſonæ pallentis hiatum,
In gremio matris formidat ruſticus infans.

Engaſtrimythi qui ſint, & pythones, aut engaſtritæ, & engaſtromantes, extra quàm opinatus Hermoleos ſit. Iacobæ Rhodiginæ hiſtoria. Emaculatur locus in canonicis Decretis. Caput X

PLutarchus in cõmentatione quæ eſt, Cur oracula defecerint: Fatuum, inquit, ac omnino puerile cenſendum eſt, arbitrari deum ipſum, perinde ac engaſtrimythos, olim eurycleas, nũc uero pythonas nũcupatos, inſinuantẽ ſe prophetarũ corporibus, ore illorũ eloqui. Hactenus Plutarchus. Qui uero dicanť engaſtrimythi, nõ cõſtat ferè. Hermoleos Barbarus, qui ex Plinio balbutientẽ pro uirili deterſit barbariẽ, ſe arbitrari ſcribit, eos qui in uaticinio pelui bus utanť, dici à Græcis engaſtromantes: quæ uox ab engaſtrimytho non ita diſparať, quoniam (inquit) gaſter genus eſt uaſis, cuius formam alĳ aliter accipiant: quod tamen etiamnum nomẽ uulgò ſeruet: & gaſterium ita dicatur Ariſtophani. apud cuius interpretem ita lego in comœdia, cui titulus Σφῆκες: Eurycles, inquit, engaſtrimythos celebre nomen Athenis indeptus eſt, ut qui per aſſiſtentem dæmonem uera prorſum uaticinaretur, proinde engaſtritæ ac euryclitæ diuinaculi omnes ab hoc appellati Eurycle, qui id primum fecit. Cur uero engaſtrimythi uocentur, aperit liquidò poeta ipſe, quum ait:

Μιμησάμεν۞ τὴν εὐρυκλέους μαντείαν καὶ διάνοιαν,
Εἰς ἀλλοτρίας γαστέρας ἐνδὺς, κωμῳδικὰ πολλὰ χέασθαι.

Imitatus, inquit, Euryclis uaticinium & mentem, in alienos ingreſſus uentres comica multa effudit. In ĳs de uaſe, ni fallor, intelligi haudquaquam poteſt. Adde, quòd in canonicis Decretis, cauſa uigeſimaſexta, quæſtione tertia, uentriloqui dicuntur, qui engaſtrimythi à Græcis appellantur. Sunt qui per errorem & animi ſomnium altius hunc Euryclem dictum uelint ἐτασρίμυθον, quum ſcribendum liqueat engaſtrimython. Accedit Sudæ item auctoritas, qui engaſtrimython exponit engaſtrimantin, quem nunc (inquit) pythona uocant nonnulli, Sophocles ſternomãtin, Plato autem Eurycleа, ab Eurycle uate. Philochorus in tertio De uaticinĳs, etiam mulieres uocat ἐγγαστριμύθους, Id ne quis ut fabuloſum, riſu excipiendum putet, teſtatum uolumus, tempeſtate hac, immo uero hæc prodente me, fuiſſe in patria mea mulierculam humili loco, Iacobam nomine, ex cuius uentre immundi ſpiritus uocem, prætenuem quidem, ſed tamen ubi uellet dearticulatam & prorſus intelligibilem, audiui ipſe, uerum & innumeri alĳ, non Rhodigĳ modo, ſed & tota ferè Italia. Quando futuri auida potentum mens ſæpe accerſitam uentriloquam, ac omni exutam amictu, ne quid fraudis occultæ lateret, inſpectare ac audire concupiuit. Cincinnatulus dæmoni nomen erat. Hac ille appellatione geſtiens inclamanti ſubinde reſpondebat. Si de præteritis aut præſentibus ſcitareris, quæ reconditiſſima forent, reſponſa dabat ſæpe mirifica. Si de futuris, ſemper menda-

ciſſimus. Sed & inſcitiam ſuam nonnunquã murmure incerto uel bombo uerius ignorabili retegebat. Hoſce ego propriè dictos engaſtrimythos puto, id eſt uentriloquos: quanquam eo nomine apud Græcos intelligi ſimpliciter uidentur, qui dæmonis afflatu aliquid præſagirent. Euſtathius deniq; Pamphylius librum de engaſtrimytho concinnauit aduerſus Origenem. Quod aũt de pythonibus ex Plutarcho attulimus, mendum tollit ex canonicis Decretis, cauſa uigeſimaſexta, quæſtione tertia: ſimulq́; uerbi obſcuritatẽ, ante nos minus percepti. Nam Helenum & Caſſandram pythonicos Euſtathius uocat: quia eſſent κάτοχοι τοῖς δαιμονίοις, id eſt dæmonibus obnoxij. Et Methodius Hieronymi teſtimonio, aduerſus Origenem librum condidit De pythoniſſa, id eſt περὶ πυθωνίσσης, ut ait Sophronius. Nam tertio περὶ ἀρχῶν, Origenes dæmonem pythonicum quoſdam ab tenella ætate poſſidere ſcribit.

Purpurata meretrix Babylon, cur dicatur à Hieronymo. De Babyloniorum moribus pluſcula. Lucretij locus explicatur. Aureus Babylonis calix, qui ſit apud eundem. Cur mors purpurea. Blatta purpura, & ſuccubitana. Purpurator. Murilegulus. Carmes uermis. Carmeſinus color. Porphyrion cete. Onyx quid. Buccinum. De purpurario infectore digna ſcitu. Polypia. Sepidia. Heluus color. Caput XI

Mirabamur haud ita pridem, quum ſcitiſſimas & multifariã doctas beati Hieronymi epiſtolas euolueremus, quid ita uir ſanctiſſimus, & propterea maximè uerax, Babylonẽ purpuratam dixiſſet meretricem. Etiam ſi eo nomine intelligi uidet̃ Roma, cuius delicias non concoquebat tanti uiri ſtomachus. Nam & prima epiſtola Babylonis nomine, Petrus αἰνικῶς Romam indicat plane. Quum, inquit, apud Babylonem uerſarer, eſſemq́; purpuratæ meretricis colonus. Diu hoc anxieq́; ex hiſtoria quæſitum. Tandem dicti rationem ex Plutarchi ſcientiſſimi, tum philoſophi, tum hiſtorici lectione aucupari ſum uiſus. A quo ſic memorijs proditum obſeruauimus: Xerxem Perſarum regem quandoq; in Babylonios excanduiſſe uehementius, quod ab eius ductu auſpicijsq́; deſciſcere forent auſi, eoq́; nomine comparato ingenti exercitu, quum expugnata urbe inſigniter uictoria eſſet potitus, ut rebelles animos, nec ſatis in fide cõſtantes reprimeret, ulciſcereturq́;, imperaſſe traditur: in reliquum, uti arma ne ferrent, ſed pſallerent, tibijs uterentur, ſcorta alerent, cauponæ indulgerent, ac ſinuoſis tunicis inducerentur. Hactenus Plutarchus. Apud alios item ſic fermè legimus, Babylonicis mulieribus morem fuiſſe ex oraculo quodam cum hoſpitibus turpiter permiſceri, turba et cultu plurimo apud aphrodiſium commeantibus, thominge ſingulis coronatis. Qui uerò admittebatur, poſito ſuper genibus argento, quantum uideretur, mulierem mox longe à fano abductam inibat, idq́; argentum Veneri fuiſſe ſacrum. Hæc nimirum probarint ſatis ſuperq́;, cur purpurata dicatur meretrix Babylon. Adduntur & illa, Nil admodum fuiſſe moribus eius urbis corruptius, nec ad iritandas immodicas uoluptates inſtructius, Babylonios in uinum præcipuè, quæq́; ebrietatis uelut appendices ſunt, fuiſſe procliuiter effuſos: fœminarum item conuiuia celebrantiũ initio modeſtum compoſitumq́; fuiſſe habitum: mox tanquam mero incaluiſſent, ſumma exuere conſueſſe amicula, ſenſimq́; pudorem profanare. Poſtremò etiam eo adduci impudentiæ, ut ima corporum reuelare non erubeſcerent. Putet fortè aliquis, damnati infelicisq́; pudoris proſtibulas iſta ſolitas perpetrare: immo uero nobiliſſimæ cuiuſq́; matronæ decora hæc habebantur. Quam perditi eſſent mores, id porrò abundè arguerit, comitatẽ arbitrabantur uulgati corporis uilitatem. Tradunt auctores grauiſſimi, Macedonicum exercitum Aſiæ domitorem, tanti ducis nomine illuſtrem, inter tot & tanta flagitia diebus modo quatuor & triginta ſaginatum euiratumq́;, ad ea quæ inſequebantur diſcrimina, adeo ignauiorem fuiſſe futurum, ſi hoſtem habuiſſet, ut poſt tot tam ampla gloria deuictas gentes, tot terrarum ſpatia ſub Macedonicas leges redacta, maturè perire potuerit. Porrò ne quis fruſtra ex diuerſo hæc in unum congeſta, opinetur: ad hæc omnino libro De rerum natura quarto, reſpexiſſe Lucretium contenderim, ubi amoris nocumenta colligens ita ſcribit:

Adde, quod alterius ſub nutu degitur ætas;
Labitur interea res, Babylonia fiunt:

Languent

Languent officia,atq; ægrotat fama uacillans.

Nam quod afferri poteſt de ueſtibus plumario & polymitario opere illuſtribus, quando auctore Plinio,colores diuerſos picturæ intexere, inſtituit maximè Babylon: & in Catone Seniore Plutarchus ſcribit, hæreditate oblatum Catoni ἐπίβλημα τῶν ποικίλων Βαβυλώνιον ſtatim iuſſum uendi: mihi ſanè Platonis legibus, quod dicitur, magis friget,ni fortè per trabem meam,ut aiunt, feſtucam uideo alienam. Satius id, grauiusq; multo,ſi ſenſum ita concipias: Amori libidiniq; mancipatos in eam labi fœditatem, ac famæ diſpendium, in quod magno dedecore illapſa Babylon eſt. Illud uero obiter teſtatum uolumus, loqui nos de Babylone, quæ in Aſſyria eſt: quoniam altera quoq; in Aegypto Babylon eſt. Aſſyriam condidit Babylon ſapietiſſimus, ut memorant, Medi filius,non (ut uoluit Herodotus) Semiramis: quando duobus annorum millibus eam ciuitatis huius inædificatio anteceſſiſſe uidetur, diligenti chronicorum ſupputatione. Aegyptiæ Babylonis Stephanus meminit,atq; Strabo,& Ptolemæus. Sed Strabo eam magis Arabiæ contribuit. Vnde & Arabum lingua Chairum illam uocant, quæ uox non aliud nobis indicat, quàm Babylonem. Eam uero condidere ex antiqua Babylone profugi quidam. Apud Babylonem porrò feſtum agi ſolitum, ſcribit Xenophon, in quo Babylonij omnes uniuerſam noctem biberent, & laſciuis carminibus ſaltationibusq; indulgerent. Cuius occaſione celebritatis à Cyro captam olim urbem, idem teſtatur. Pelles Babylonicæ ſunt apud Iureconſultos inter ſpecies ad uectigal pertinentes. De ijs,quales fuerint,in Pellium mentione, plura ex Hieronymo afferemus. Calix Babylonis aureus uice adagij uſurpatur à Hieronymo:Multa,inquit,de perfectione dicuntur,ut qui uolumen philoſophi neſciunt, ſub martyris nomine bibant de aureo calice Babylonis. Meminit elegātiſſimè item Ambroſius quodam loco: Ille,inquit,apud me primus,qui omnium perditiſſimus:ille meus eſt, qui ſuus non eſt: ille mihi gratior, qui ſibi nequior. Calix aureus Babylonis in manu mea, inebrians omnem terram: animo meo biberunt omnes gentes. In ſanctis quippe literis meretriculæ uerſutioris typum habet Babylon,quæ gētibus aureo poculo inſcitiam propinet, unde ſcelerū mox agmen promicet,& errorum inexpugnabilis acies. Apud Hieremiam capite quinquageſimoprimo,ſic adnotatū comperi:Calix aureus Babylon in manu domini, inebrians omnem terram. Sunt qui ſermonis ornatum ſic dici concipiant, quo uitijs inebrientur omnes:qui ſit tamen in Domini pontificio conſtitutus. Origenes: Babylonis, inquit, calicem aureum accipe dogmatū prauorum uerba peſtifera, eloquentiæ cultu decora. Omnino per parabolen ab Propheta dici ea, ſcribit Nicolaus Theologus. Indicari autem Babylonis regem, is èſt (ut inquit Origenes) Nabuchodonoſor, qui gentibus innumeris propinarit mœroris potum, ſuperbè ac crudeliter,quod Domini fiebat uirtute, ſibi arrogantius aſcribens. Verum quia à purpura exorſi ſumus, deſinamus in eandem,auctarij adijcientes quippiam,quod de Græco ſuggeratur penu:& illud primum, Ab recentioribus purpuræ genus certum, dici blattam Byzantiam: unde blatteas ueſtes in Vopiſco,purpureas intelligit Hermolaus:cuius ſententiam ad uerbum,ut ſolet, in ſuas Annotationes transferens Iureconſultus quidā, aliena laſciuiens plumula,dum pennas nido maiores propandit,in errorem lapſus manifeſtarium, Aeginetæ Pauli auctoritate purpuram dici blattam interpretatur. Quod nec uerè dictum, nec probè eſt. Eo autem libentius in hæc præter morem excurrimus, quod non citra ſtomachum tulimus,noſtras haſce lectiones ab eo impudentius expilatas, me prorſum haud nominato,cui inſigniter inſidiabatur. Fuit hoc moleſtius, quoniam amicum hactenus prætulit: magis autem multo, quia Iureconſultus. Quod doctorum genus nimio quandoq; plus tumens ſacerdotum decuriæ ſe aſcribit: nam iuſtitiam,inquiunt, colimus, boni & æqui notitiam profitemur, æquum ab iniquo ſeparantes, licitum ab illicito diſcernentes: ueram, ni fallimur, philoſophiam, non ſimulatam affectantes. Cæterum uti ſyncerioris Iureconſulti fuerit functio hæc, ita ab palliatis quibuſdam, & una tantum elatione inſignibus eſt prorſum diſparata. Sed bene eſt, furta male feriatorum renudabit æditio hæc ſecunda. Proinde ad inſtitutum ipſi poſtliminio redeamus. Succubitanam dicunt purpuram quandoq;,ab Aphricę oppido, quod Succubi uocant. Mortem Homerus non ſemel purpuream dicit. Quærent (arbitror) ſtudioſi, cur ſic. Erunt qui ſangui-

hariam

nariam interpretentur, uel nigram quoq;, ſicuti κῦμα πορφύρεον. Quod Arati Phænomenon interpres comprobat, ubi canit poeta:

οἶδ' εἰν ἁλὶ πορφυρούσῃ. Nam quum uentus mare ceruleum criſpicans niteſcere facit, purpurare undas, dixit poeta Furius. Sed quæ una modo inferatur plaga purpurea dicitur recte, uelut etiam Aelianus ſcribit, ictu tantũ uno à porphyreis, id eſt purpurarijs uiuentẽ conteri purpuram, ut inde præſtantius profluat βάμμα. Dignum ſcitu quod de purpurario traditum infectore legimus: qui uiſus fraude agere in tingendi ratione, quum eo nomine, ut tum res erat, ad ultimum duceretur ſupplicium, iocis etiamnum ſupereſſe locum arbitratus, ad Homericũ illud potiſſimũ adiecit animum:

Τὸν δ' ἔλαβε πορφύρεος θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιή. id eſt,

cepit uero hunc purpurea mors, & Parca fortis. Id tamen ſic à Theocrito pronũciatum ſapiente uiro, Athenæus ſcribit, quum legeretur epiſtola, qua à Chijs purpurã petebat Alexander. Purpurarios intelligunt, purpurarũ piſcatores. Hos & purpuratores uocãt nonnulli. Qua forma dicuntur ſpongiatores quoq;. Murilegulos Iureconſulti muricis & purpurarum perquiſitores nuncupant. Meminit Codicis libro undecimo Iuſtinianus, titulo de monetarijs & murilegulis. Monetarios Sudas monetæ artifices interpretatur. Sunt qui ad textrinum opus referre uocabulum malint. De monetariorum bello grauiſſimo Sextus Aurelius, & in Aureliano Flauius Vopiſcus. Indicam purpurã ex ſandice parari, prodit hiſtoria: tantæ uero creditur excellentiæ, ut illi appoſita alia quæuis, ſpecie cineris decolorari animaduertatur. Purpuræ item genus eſt, ſerico præcipuè accommodum, nouis excogitatum moribus, caſu (ueluti aſſolet) ſuffragante, retrimentitijs gallinaceorũ ſordibus fortè ſic infectis. Eſt autem ex uermiculo, quem Pœnorum lingua Carmẽ dicit: unde officinis frequens carmeſini nomenclatura. Habetur autem certis locis carmeſis, uti proditum eruditis eſt, ex herbæ radice, quam ſaxifragam uocant, quæq; pimpinella ſit, uel ei proxima. Sunt qui opinentur chromaſinũ quoq; nuncupari poſſe, quia ſit radix Syria, quæ uocetur chroma: cuius eſt apud Theophraſtum mentio. Porphyrion purpurula dici Latine ualet. Nam grandiores quædam mnææ uocantur, ueluti dicas minæ pretium exæquantes. Eadem ratione polypia dicuntur polypi parui. Sic & ſepidia, paruæ ſepiæ. Auctor deniq; Procopius eſt, apud Byzantiũ Gotici belli temporibus cete comparuiſſe magnitudinis miræ: Porphyrium, inquit, illi uocant. Id uero annis quinquaginta locis infeſtius circumiectis omnibus fuerat, nec ab Iuſtiniano etiam ſi percupido, ulla quiuerat ratione expugnari. Demum delphines inſectatum auide, ac ita limo impactum explicari haud amplius eualuit: ſed accolis hinc inde accurrentibus funium ac machinarũ ui pertractum in ſiccũ, cubitorũ triginta menſum per longitudinẽ exceſſit, per latum uero decem. Purpuræ operculum calchen alij, unde dictus Calchas, Galenus onyca uocat: tametſi dicitũ onyx, unguis odoratus, quẽ oſtracion itẽ appellant, uel oſtracon quoq;. Cionia, inquit Dioſcorides, quaſi columellæ uocantur purpurarum buccinorumq; partes mediæ. Purpuræ filium eſſe buccinum, prodit Athenæus. Color inter purpureum nigrumq; interſitus, heluus uocatur: unde heluolæ dicuntur uuæ, ait Columella libro quarto, quas etiam dixere uarias nonnulli, quoniam euariet ſæpius color.

De aurea apud Babylonem arcula. Item de miræ naturæ loco apud Seleuciam. De auibus, quas uocant deorum linguas. Item de Babylonijs aliqua. Babyloniæ flammæ quæ ſint. Caput XII

ET quoniam in Babylonem incidimus, quo locupletiores dimittamus ſtudioſorum aures, ſi quis tamen harum auſcultationum ſititor (ut ſic dixerim) eſt futurus: adijciamus item quæ uetus nobis lectio ſuggerit, & à propoſito diſſentanea non ſunt. Siquidem apud Babyloniã in Apollinis templo auream miræ uetuſtatis arculam quandoq; compertam legimus, ex qua conſciſſa uis peſtilentis ac pernicioſiſſimi aeris ſeſe profuderit, ut difflatus non eos modo qui aderant, uenenoſa ac letali infectos tabè cõficeret, ſed peſtifera incredibiliq; poteſtate graſſatus longè lateq;, etiam Parthos afflaret. Id prorſum cenſerem dictu incredibile, ni Ammiani Marcellini lectio compar nobis miraculum ſuggereret. Prodit enim hic M. Antonij & Veri temporibus, apud Seleuciam poſt direptum templum, & perlatum Apollinis ſimula-

ſimulacrum Romam, fuiſſe à militibus inuentum anguſtum foramẽ, quod prius Chaldæorum uates occluſiſſent. Eoq́ militari auiditate reſerato, letiferum atrocemq́ adeo uaporem exſiluiſſe, ut funeſtum malum ac teterrimum à Perſarum finibus in Gallias uſq́ furens ſit debacchatum. Sed quoniam miranda percurrimus, nec illud ignoratum uelim, Ad regiam baſilicam apud Babylonem, magos tecto aureas alligaſſe alites quatuor, quas illi deorum linguas uocabant: & habuiſſe quidem uim, ut animos multitudinis in regis beneuolentiam, conciliatu inenarrabili aduocarent. Quod etiam ſi captum hominis ſupergredi uidetur, non tamen ut abſurdum, fortè quibuſdam uideatur reijciendum. Nam in primis grauis auctor Ioſephus, quendam ſe Eleazarum uidiſſe teſtatur, qui inſpectante Veſpaſiano & filijs, annulo ad nares maniaci adacto, eum eueſtigio liberarit: profiteturq́, Solomonem inſtituiſſe carmina, quibus ægritudines mitigentur. Quod uero ad Babylonios attinet, unde exordia duximus, illud haud quaquam relatu indignum, quod de Græco penu eſt: Babylonios uenatibus aſſuetos, ubi in ſolitudine deprehenderentur, nec cibaria percoquendi eſſet occaſio, cruda oua fundæ impoſita, uertigine aſſidua tandiu rotare cõſueuiſſe, donec coquerentur. Babylonicæ porrò ciuitatis uaſtitatem illo argumento maximè comprobat Politicorum tertio Ariſtoteles: quòd capta quandoq́ ab hoſtibus urbe, tertio demum die uix id perſenſerit pars ultima. Babylonijs poſtremo laudi datum ſcio, quòd in ædibus cõtignationum quatuor habitarent. Sicuti orator Ariſtides, Romanos ex aſſentatione dixit, Maximas domos maximis impoſuiſſe domibus. Dionyſius tamen in Panegyricorum ratione, tecta πεντώροφα καὶ ἑξώροφα apud Babylonem ab Herodoto memorari ſcribit, quod ſignat, contignationum quinque aut ſex. Scire tamen oportet, libro primo Herodotum ſcribere, trium aut quatuor cõtignationum. Apud Hieronymum prouerbij faciem habet, quod ait, Poteram quidem liberè proclamare, & inter gladios quoq́ ignesq́ Babylonios dicere, cur aliud reſpondetur, quàm quæritur? Et rurſum aduerſus Pelagianos, Qui minas, iniurias, paupertatem ferre non poſſumus, quomodo flammas Babylonis uincemus? Intelligi uero per figuram, opinor, urbis Romanæ deuaſtationem: de qua ad Marcellinum Hieronymus: Animus, inquit, Romanæ urbis uaſtatione ſic eſt confuſus, ut (quod dicitur) propriũ ignorarẽ uocabulum, diuq́ tacui, ſciens tẽpus eſſe lachrymarũ.

Demoſthenis excellentia, & mors. De crico multa. Rhoptrum coruus. Decuſſare. Quæ ſit annularis ratio. Quid heſtor. Cricote ſphæra: item circite, porcos, & porce. Dextrocheria, ſiue dextrariola. Pſellia, pſolois, pſile, pſallium. Puellæ Epheſiæ hiſtoria. Sinonis hiſtoria, & Laocoontis. Pericarpia, echini, ophis, bubalia, chlidones. Fulminum genera. Pſolus, acropſolus.
Caput XIII

Demoſthenem illum omnium qui fuerunt, quiq́ mox ſunt futuri, in eloquentia maximum, ita eruditorum pleriq́ laudare ſibi permiſerunt, ut dicerent, aliorum quidem monumenta ſemel in uita perlegiſſe, abunde pulchrum ac fortunatum uideri oportere. Illum uero tanquam unicum ac ſingulare naturæ opus, non ſemel quidem legendum, ſed eatenus inhærendum, ut quantum humani ingenij ratio patitur, illius colorem, ſaltem polypodis modo, aut chamæleontis exprimamus effingamusq́. Sed enim hic tantus, tamq́ incomparabilis oratorum anteſignanus, & planè coryphæus: non in libellis, ſed in maximis cauſis, & id in literarum domicilio percognitus, peſſimo tamen interijt exitio. Scribit quippe Eratoſthenes: Virum hunc in crico pertuſo, quod eſſe brachij geſtamen, quidam interpretantur, præſidio ultimorum caſuum, conſueſſe uenenum geſtare incluſum, quod etiam hauſerit intrepidè, ne quid indignũ tanta uirtute à Macedonibus pateretur, Hinc natum, ut quod ſpeciem quidem habet extrinſecus, & oculos aſpectu iucundo allectat: intus uero perniciem ſeruat euidentiſſimã, cricum dicamus Demoſthenis. Nam & Cleopatram in cneſtide concaua, crinibus implexa occultataq́ uenenum habuiſſe, produnt nõnulli. Cneſtidem ſunt qui laminulam interpretentur. Quid uero ſit cricus, non alienum fuerit, explicare pluribus. Lyſias quidem aduerſus Andocydem impietatis reum, rhoptron in ianua id appellaſſe uidetur, quod nos cricum dicimus, ijs ferè uerbis, ἔδωκε τὸν ἵππον εἰς τὸ ῥόπτρον τοῦ ἱεροῦ, id eſt ad ſacrum rhoptrum equum deſtinauit. Meminit in Amphia-

tao

rao Ariſtophanes,& rerum Græcarum octauo libro Xenophon. Coronem Homerus
appellauit,quamuis ſit & corone arcus extremū, atq; item ſumma uirilis membri pars.
Iulius item Pollux ſcribit,quam coronem Homerus appellarit,dici quoq; κόρακα,id eſt
coruum: nam & corone, cornicem ſignat. Cricum Theodorus annulum interpreta-
tur,ſecundo Ariſtotelis De animalium hiſtorijs, ubi ſic Græcè ſcriptum eſt, οἷον κρί-
κος χαλκοῦς λεπτός, id eſt (inquit interpres) ut annulus æneus tenuis. Theophraſtus
quoq; libro De ſtirpibus quarto, cricum pro annulo uſurpat, Plinio interprete, etiam
ſi in Græcis codicibus modo impreſſis inueni, crocum ſcribi, non cricum. Et Sudas,
Ancilia,inquit,ſunt κρίκοι τῶν ἁλύσεων, id eſt annuli catenarum. Noſtri recentiores an-
nularem rationem appellauere,quam Ptolemæus cricoton aptiſſimè nuncupat: quæ
fortè non alia ſit,quam quæ Latinè decuſſatio dicitur: cuius rei commeminit Hermo-
leos quoq;. Vnde Plinius: Ducantur deinde aliæ duæ lineæ in decuſſes obliquæ. De-
cuſſandi uocabulo utitur Vitruuius, apud quem eſt item decuſſatim perducere, quod
eſt per integram longitudinē diuidendo,ac diſſecando trahere, ab numeri denarij per-
fectione uocis proprietate deflexa, unde & decumanus limes, & decumanus fluctus.
Hinc literam ⨳ decuſſatam,præſectamq; obelo,legimus talentum ſignificare,quod no
ta ea numerum ſexagenarium indicet. Et Aphricanus talentum omne pondo ſexagin-
ta tradit. Vbi uero Argonauticon tertio ſcribit Apollonius, βοῦ συνέδρασι κορώνῃ, lo-
cum eum explicans interpres: Corone,inquit, id eſt iugi crico. Homerus item Iliados
uigeſimoquarto, ἐπὶ δὲ κρίκον ἕστορι βάλλον, id eſt cricum autem heſtori iniecerunt.
Quid uero ſit heſtor,docet Pollux: Zygodeſma,inquit, dicuntur,quibus iugum temo-
ni coniungitur. Clauus autem cui inuoluuntur zygodeſma,uocatur heſtor. Apud eun-
dem cricos ferreos dici libro quinto, in retibus animaduerto. Inde κρικοῦσθαι uerbum
inflectitur,quod Latinè infibulari dicitur: nam quorundam Aethiopū mulieres κεκρί-
κωνται, inquit Strabo, τὸ χεῖλος χαλκῷ κρίκῳ. Apud Herodotum hiſtoria ſecunda,
ἱστίων κρίκους legimus,id eſt uelorum anſulas. Cæterum, ne quid ſcienter omittam, quo
miſcella hæc noſtra elucubratio inſtructior fiat: in monumentis Gellij auctoris & do-
ctiſſimi & excultiſſimæ eloquentiæ,cricotem legimus appellari ſphæram, quam erudi
tiores intelligi uolunt pertuſam. Quamq; Leontius mechanicus ſphæram κρικωτὴν di-
xit, hoc eſt circulorum. Apud quem item inuenies, hemicricium meridiale, pro ſemi-
circulo,& infra cricum nuncupat meridialem. Vt nulla prorſum reliqua fiat ambigui-
tas,quin cricum nūc annulum,nunc circulum rectè interpretemur,quales ſunt,quibus
compingitur ſphæra: quæ ænea à Martiano uocatur circite. Sed & quibus contexitur
thorax:nam κρικωτὸν θώρακα legimus,id eſt cricotum thoracem,quem ἁλυσιδωτὸν in-
terpretantur,id eſt hamis uelut catenatum. Eſt ſuus quoq; in haſta cricus,quem inſcitio
res cuſpion dictitant, quo adnectitur firmius cuſpis ligno. Porcen nūcupat Homerus.
ut quidem ſcribit Horus, ἀπὸ τοῦ περιέχειν, id eſt ab continendo. Orion plauſibilius
putat,ſi à πείρω inflectatur. Nam porcos etiam apud Platonem in Sophiſte,ſeptum eſt
quo concluſi piſces haud facile euadant. Sunt qui cyrton interpretētur, ſed perperam,
ut ex Platone liquet. Dicitur porcos,quia amplexetur,occludatq; ingredientē piſcem,
id eſt ἐκ τοῦ περικλείεσθαι. Lycophroni in Alexandra eſt, in Iſtro animal τετρασκελὶς, id
eſt cruribus quatuor,pelle prætenui, quæ ſufflata utris præſtat imaginem, amphibium
eſt: agit enim in aquis, uerum & in terra depaſcitur. Lycophron: ὁποῖα πόρκος ἰστριὰς
τετρασκελής. Cæterum id prætereundum haud quaquam: poſtea quàm ab Troia di-
gredi aſſimularunt Græci,& Sinon Aeſimi Anticliæ fratris filius, & inde Vlyſſis exa-
delphus,ſe ipſum conuerberans equo aſſedit ligneo, à Troianiſq; in urbem admiſſus,
ſuis eam prodidit,face ſublata,ut prodidit Leſches,dracones duo, Porcis & Chariboea,
ab Calydnis inſulis,in quas cōiecerant ſe Græci,enatantes, Laocoonnis filios pereme-
re ob coniectum in equum ligneum haſtile. De porce,ſic item inuenio, eſſe cricoma li-
gno,cuſpidiq; continendæ aptiſſimum. Sunt & crici nomine brachiorum ornamenta,
qualia ferè dextrocheria ſunt in Iulij Capitolini hiſtoria ſcribentis, Maximinum polli-
ce ita uaſto fuiſſe,ut uxoris dextrocherio uteretur pro annulo. In libro Iudith,quædam
ſcribitur induxiſſe ſibi ſandalia, aſſumpſiſſe dextrariola, & inaures: quæ non alia ſunt,
quàm dextrocheria. Quæ uero circa manuum iuncturam ferunt præſertim mulieres,
quam

quam uocant Græci καρπὸν, unde & in carpum mittere manum medici dicuntur, ſicuti aliàs docuimus, ubi arteriæ motus ac pulſus prætentant: ea inquam ornamēta pericarpia nominātur, & echini, ophis, pſellia, chlidones (quibus utebantur Samij, ut ſcribit Athenæus) bubalia. Et quoniam pſelliorum incidit mentio, non ineptè forſitan fecero, ſi & hiſtoriam adiecero breuiſſimam: Galatarum rex Brennus, quum depopularetur Aſiam, Epheſum cum exercitu uenit, ac in Epheſiæ puellæ amatorios incidit laqueos. Ea uerò congreſſuram ſe pollicita eſt, inſuper & Epheſum prodituram, ſi pſellia ſibi & mundus contribueretur muliebris. Adnuit Barbarus, ac militibus imperauit, in eam conijcerent quod haberent, aurum, quo auarior puella adobruta perijt: ſicuti prodidit Rerum Galaticarum primo Clitophon. Pſelliorum meminit Athenæus, ex margaritis ſolita confici prodens quandoq;. Pſallion autem, non aliud quàm frenum eſt. Hinc Ephoros legimus Spartiatarum oligarchiæ iniectos, uelut pſallion. Pſellia uerò manuum fuiſſe ornamenta, ſignificat ἀναβολεῦσι primo Xenophon, Perſas prodens habuiſſe στρεπτοὺς περὶ τῷ τραχήλῳ καὶ ψέλλια ἀπὸ τῶν χειρῶν. In ſummis tamen ea brachijs ſolita geſtari, nominis argumēto comprobari ualet, quando pſellium Dores ſummum dicunt: unde & quæ ſummis enunciatur labijs accentiuncula, pſile nuncupata. Pſolon autem fumum dicunt, ſed & flammam, καὶ τὴν κονίαν: unde pſolois, id eſt ψολόεις, tria item indicat, nigricans, cinericium, ſplendidum. Nam Euphorion αὐτμὴν dixit ψολόεσσαν: & alibi, ἀχλύν τε ψολόεσσαν. & Aeſchylus,

Κάρφα παλαιῶν, κἀπιβωμίων ψόλων.

Dicunt & genus fulminis pſoloenta celeriter ruentis, & omnia comminuētis, ut interpretatur Sudas. Meminit Meteororum tertio Ariſtoteles quoq;. Et grammaticus quidam: Fulminum, inquit, alia nuncupantur catæbatæ, alia pſoloentes, alia argetes, id eſt ἀργῆτες. Sic enim Homero item dicuntur. Si uerò ſyllaba prior ω mega recipiat, ut ſit ψωλός, tunc indicatur ea uoce λειπόδερμος, id eſt ſine præputio. Nam qui parum id patitur, acropſolos nominatur. Porrò quod ad cricos attinet, illud adieciſſe non fuerit (opinor) parergon, ne quis ſciolorum interim probationem requirat grauiorem, recenſeri inter ornamēta cricos, auctor Politicorum ſeptimo Ariſtoteles eſt, ubi edocet, in quibuſdam locis legum finem eſſe propoſitum eum, ut ciuitatibus dominentur finitimis, indeq; multa ſanciri, quibus ad bellicam uirtutem excitentur homines, καθάπερ ἐν Καρχηδόνι φασί, τὸν ἐκ τῶν κρίκων κόσμον λαμβάνειν, ὅσας ἂν στρατεύσωνται στρατείας. hoc eſt, ut apud Carthaginenſes ferunt, cricorum ornatum accipere pro expeditionum numero, in quibus ſtipendia fecerint. Dignum ſcitu & illud, cricos compedum eleganter dici à Græcis, & priuatim à Plutarcho in cauſis, ex quo & Valerius Martialis annulos nuncupauit.

Demoſthenis ſententia de moleſtijs quas ſubire neceſſe eſt, ſi rempublicā capeſſas. Item de Demoſthene pauca. Cap. XIIII

DEmoſthenem item, ut & hoc ſubſignemus, ac nonnulla ſcitu non indigna, Athenis profugum, memoriæ proditū eſt, Fortunæ turbinibus infractum, adeuntes iuniores à reipublicæ cura impenſiſſimè conatum auertere, quum diceret, Si duæ uiæ initio proponerentur, quarum altera ad ſuggeſtum ferret ac concionem, ad euidens exitium altera, præuideat autem aliquis, quæ in ciuilium adminiſtratione occurſent mala, quàm atrox inuidia, quæ ſubeunda certamina, quibus criminibus uita obnoxia, præſtare nimirum, id inire iter, cuius exitus mors eſt. Quod illum non eſſe fruſtra uaticinatum, docuit infeliciſſimus finis. Siquidem ob ea quæ orator in re publica geſſerat, miſſo ab Antipatro Archia quodam, qui fugientem retraheret, ac in Neptuni templum, quod eſt in Calauria inſula, is ſe conieciſſet, cœpit humanè Archias multa diſſerere, monēs, poſſe illum ſibi omnia de Antipatro polliceri. Nec hiſtrio, inquit Demoſthenes, unquam perſuaſiſti ò Archia, nec nuntius nunc perſuadebis. Ad hæc illo iam cōmotiore, ac uultu minabundo & irato Demoſthenē territante, Νῦν ἐφ᾽ ἃ λέγεις, τὰ ἐκ τοῦ μακεδονικοῦ τρίποδος, hoc eſt, nunc Macedonici tripodis reſponſa patefacis. moxq; ita interijt, ut paulo antè monſtrauimus.

Tripos Delphicus fuerit ne uas, an quid aliud. Holmos quid, & ogmos. Eri holmides. Hermata. Tripodis notiones plures. Magides menſæ. Senecæ

hiſtoria. Epidorpiæ. Microtrapezi. Tetrapus quid. Tetraori. Inſtans tempus an dicatur futurum. Impoſſibile, an dicatur nō Latinè. Cillibātes quid ſint. Dorides item quid: item dory, & unde. Xerolophos, thema, thematium, ecdoria. Doryphoros dici prætorianos. Cap. XV

QVoniam uerò tripodis facta mentio eſt, operæpretium me facturū opinor, ſi quæ ex mutis (quod dicitur) magiſtris didicimus, in medium attulerimus, ut labores noſtri proficiant omnibus: eo quidem amplius, quod nō ferè inter grammaticos conſtat, quid tripodis nomine intelligēdum ſit, ubi de oraculo agitur Delphico. Quum ex recentioribus quidam in literis clarus, tripodem ſcribat, ſiue cortinam fuiſſe uas pulueribus plenum, ex quo perflans ſpiritus Phœbadibus uaticinij præberet poteſtatem. Ego uerò pluribus auctoribus contenderim, ac euidentius probarim, tripodem illum Delphicum haud quaquam fuiſſe uas: quando Ariſtophanis interpres pythiam tripodi inſidentem uaticinari ſolitam ſcribit in Pluto: partemq; eam in qua ſederet, uocari holmon: unde à Sophocle Apollo dicatur enholmos, quin & uates dici enholmides quodam genere uidentur, ratione eadem. Quāquam eſt & holmos coquinæ uſibus accommodum uas: & holmeus orbicularis lapis, ad quem legumina cædantur, & alia quædam. Ogmos uerò nunc metentium indicat ordinem, nunc interiectum arboribus ocioſum ſpatium, quod eſt ab Theone obſeruatū. Ex quo ſcienter ſolis circulum Aratus ogmon nuncupauit, quoniam ſit in ſigniferi meditullio conſtitutus: ἠέλιος μέγαν ὄγμον ἐλαύνων.

Vbi uerò in Equitibus Ariſtophanes, ἐριτίμων ἀπὸ τριπόδων, interpres rurſum inquit, in tripodibus ſedebat promantis. Et Strabo: Auctores, inquit, certi memorant, diuinū ipſum domicilium profundam & curuam eſſe ſpeluncam, non admodum lato patentem ore, unde auram quidem referri, ſacro aiunt efflante numine. Excelſum autem hoſtio imminere tripodem, quem quum pythia uates inſcenderit, hauſto diuinationis ſpiritu, dei reſponſa referre & metro & oratione ſoluta. Amplius in libro De myſterijs Iāblychus: Sibylla, inquit, in Delphis duobus modis ſuſcipiebat Deum, uel per ſpiritum quendam tenuem igneumq;, qui erumpebat alicubi ex ore antri cuiuſdam, uel ſedens in adyto ſuper ſedem æneam, habentem tres aut quatuor pedes, & deo dicatam, & utrobique diuino ſe ſpiritui exponebat, unde diuini ignis radio illuſtrabatur. Lactantius grammaticus ſuper eo Papinij uerſu, qui eſt Thebaidos primo:

Salue priſca fides tripodum.

Tripos, inquit, ſpecies eſt lauri tribus radicibus, Apollini cōſecrata, propter triplicem uim diuinationis. Eſt & menſa Apollinis tripos corio ſerpētis pythonis tecta. Sed quid pluribus agimus in re confeſſa? Aduocetur tamen & Diodorus, poſt quem pudeat in manifeſtis ambigere. Etenim Bibliotheces ſexto & decimo uolumine ſic propémodum ſcriptum legimus: Vatem, inquit, unam conſtituere, mox & ſubſtruxere machinam, qua conſcenſa uaticinari tutò poſſet: habebat illa baſes tres, unde & tripodis nomen inditum. Tripodem porrò dici menſam, libro ſecundo cōprobat Athenæus. Nec tamen abnuerim, uerbi huius notiones eſſe plures: quippe Iulius Pollux De uocabulis rerum quinto libro, inter aurium ornamenta tripoda recenſet: putatq; à figura eſſe impoſitam appellationem, ſicut & Homerus τρίγληνα ἕρματα nominauit, ut trium pupillarum imaginem præferentia. Sunt autem hermata, Latinè inaures. γλήνη uerò pupilla, aut etiam oculus ipſe. Libro autem ſexto idem Pollux: Erant, inquit, menſæ quædam primæ, ſecundæ, tertiæ, & tripodes, quibus ſuperiacebant. Nominis item meminit Heſiodus. Auctor in Nerone Dion, Senecæ datum crimini, quod Agrippinæ congrederetur, & quod aliud ſcriberet omnino, aliud ſequeretur: nam tyrannos lacerans tyrannodidaſcalum ſe præſtabat. Quin ditium locupletatum calumnijs, ingentes congeſſiſſe opes, ac cedrinæ materiæ tripodas habuiſſe quingentos ἐλεφαντόποδας, id eſt eburneis pedibus, æquales uniuerſos, ſimileſq;: ſuper quibus, inquit, ueſcebatur. Adoleſcentulis porrò lætabatur intempeſtiuis: ad idq; ipſum Neronem impellebat, quem & in matris necem creditur adhortatus. Choragicos dici tripodas item obſeruauimus apud Plutarchum in Nicia, quod is χορηγίαις omnes facilè ſuperaſſet. Quas uerò imponimus, ut collibuit, & tollimus trapezas, id eſt menſas, nunc magidas uocāt, quo nomine

mine utitur Sophocles quoq;. Magidis præter Plinium meminit Paulus Iurecõſultus: ſed ita, ut eo nomine tabulerium accipiat interpres, aut ſchacherium. In Græcis auctoribus, præſertim medicis, magidas inuenio pro offis poſitas. Trapezas item pro appoſitis cibarijs inuenies. Epidorpiæ uero trapezæ uidentur fuiſſe omnium poſtremæ, quibus inferrentur bellaria. Sunt & qui uocẽtur microtrapezi, quibus parua paratur menſa. Sunt in eodem auctore libro decimo, ſcelithria, quæ (inquit) ſunt parui tripodes. Nam ſella quædam Theſſalica dicebatur tetrapus, opinor, de pedum numero. Tetraoros Sophocles, τετρασκελοῦς accipit. Et alibi: obſonijs ſubiecta menſa recte dicitur tripus: ut apud Ariſtophanem, & Xenophontem ἐν τῇ ἀναβάσει, apud quem ſunt & tripodia. Quod uero tripodi ſuperimponitur, etiã cyclos dicitur, & holmos: quoniam, inquit, & Delphici tripodis epithema, cui propheta inſidet, uocatur holmos. Tripodis autem empyri, quo apud ignem uterentur, media Homerus uocauit gaſtera. Apud quem etiam pro uaſe tripum dici, liquet ex eo uerſu,

Καὶ τρίποδ᾽ ὠτώεντα δύω καὶ εἴκοσι μέτρων.

hoc eſt, Et anſatum tripoda duarum & uiginti menſurarum. Hunc autem tripum inter funebris certaminis præmia Achilles propoſuit. Alioqui non ijs modo, qui fortiter quippiam feciſſent, ſed & poetis in uictoria tripoda contribui, honeſtiſſimum cenſebatur, quando Heſiodum Homero deuicto eum retuliſſe, proditum memoriæ ſcimus. Factum uero id in Amphidamantis laudatione. Ad quem bello peremptũ celeberrimus quiſq; ex poetis certatim celebrandum Chalcidem confluxerat. Fuit autẽ is bello præclarus, ut qui Eretrienſes multum diuq; infeſtaſſet. Quod in Septem ſapientum conuiuio Plutarchus ſcribit. Dabatur & ijs tripus, qui dithyrambicum carmen ceciniſſent ad imitationẽ Apollinei tripodis, ut quidam ſunt interpretati. Memoratu dignum, quod Heſiodicæ aſpidis interpres ſcribit, Tripoda item dici cratera magnum, trium ferè pedum, qui nunc (inquit) Barbarè uocatur χυτζᾶς. Sunt qui epiſtaten interpretentur tripoda æneum, qui chytropodis uicem impleat, id eſt ollæ pedibus fultæ. Quanquam eo nomine quidam Vulcani imagunculam figlini operis intelligere malunt, quę focis aſſiſteret: uel etiam lignum oblongum coracas habens, unde coquinaria propenderent inſtrumenta: meminit in Auibus Ariſtophanes, & explicant interpretes. Omnino ita diſtingui tripodas animaduerto, ut dicantur alij ἐμπυριβῆται, aut ἄθωνες, ab ignis uſu, & ad hoc ipſum cõparati: alij autem anathematici, ornatus gratia domibus dicati, uel templis, prorſum ignibus immaculati intactiq;: proinde ab Homero etiam apyri nuncupati, etiam ſi hos intelligunt nonnulli, qui necdum ignibus ſint admoti, æthonas uero iam flammis ſuccenſos. Apud Athenæum ſunt apyri tripodes uino dicati, uelut crateres. At in quibus calefiebat aqua, loetrochoi: ex quîs aliqui dicebantur ὠτώεντες, id eſt anſati. Tripoda muſicum organum à Delphici tripodis ſimilitudine nuncupatum, multi ſcribunt, ac triplicis citharæ uſum præbuiſſe. Relatu dignum eſt, quod in muſica Martianus ſcribit: Tripoda trini curſus præſagia polliceri, hoc eſt extantis, inſtantis, rapti. Qua in parte commonendus eſt lector accuratus: inſtans, dici de futuro, non de præſenti, ſicuti philoſophorum modo ſcholis extritum eſt. Nec me fallit tamen, grammaticum Diomedem libro primo, inſtans tempus pro præſenti frequenter uſurpare. Quin & Fabius quoq; libro quinto, tempus in præteritum diſtribuit, inſtans, & futurum. Sed & primo Diuinationum Cicero, inſtare, dc præſentibus dixit: quin & ſecundo De oratore, liquidò inſtans, pro præſenti eſt poſitum. Necnon apud Gellium libro decimoſeptimo. Ita ni Lynceo fueris oculatior, uel memoroſior Mithridate, in tendiculam præceps eas, neceſſarium eſt. Sicuti quum impoſſibile, non Latinum uerbũ male feriatis uidetur: quo tamen utitur Boethius, non reformidat cum Iurecõſultis Quintilianus libro quinto. Mos autem ueteribus frequens fuit, exſculpendi in tripodibus epigrammata. Id quod nec tacuit Gellius, quum ait, Heſiodum atq; Homerum aliquo tempore eodem uixiſſe, epigrammatis argumento probari, quod in tripode ſcriptum fuerat, quem in monte Helicone poſuiſſet Heſiodus. Hęc uero repetit Gellius ex Varronis libro De imaginibus primo. Et Priſcianus ſcribit, legiſſe ſe epigrammata in tripode uetuſtiſſimo, qui in Xerolopho fuiſſet Byzantij. Scribit Sudas xerolophon dici à quibuſdam thema, & tripoda thematiũ. Sciendum præterea quòd à tripode non ita

diſſitum eſt,cillibantas fuiſſe apud priores trium crurum ligna quædam,quibus in prælio fatigati ſcuta imponebant.Id quod clariſſimè monſtrauit Ariſtophanes,

τοὺς κιλλιβαντας οἶσε παῖ τῆς ἀσπίδος.

quod eſt,Scuti cillibantas feras,ó puer.Inde fortè natũ illud Varronis tradentis, menſam uinariam rotundam quandoq; appellatam Cillibantum, ut etiam in caſtris:quanquam aliud ſentit ipſe,& nos alibi commeminimus. Porró ut ad tripodem redeamus, ſcribit Apollonius Argonauticon quarto,Iaſonem quum in Illyricum appuliſſet,ut ab Hylæis nauigandi rationem edoceretur,dono illis dediſſe tripoda, cuius hoc fuerit fatum,ubicunq; foret is,ciuitatem nunquam hoſtibus ceſſuram in prædam. Dicitur quãdoq; tripus αὐτώρης: uti apud Callimachum,

ὅτι τοῖσιν ἐπίφραδε αὐτώρης.

Eo uerò cenſetur uates nomine,quum ex ſe quippiam,ſcitante nemine, uaticinatur.Et quia hoc capite de menſis fuit mentio nobis plurima, addamus præterea illud auctarium,quod ſcribit Aelius Dionyſius: Menſas quaſdam coquinarias dici doridas, ἀπὸ τοῦ δορεῖν, quod ſignat polire: unde etiam inflectitur δόρυ, quo nunc haſta ſignificatur, nunc ſimpliciter omne lignum,etiam in arboribus:ut

οὐ γάρ πω τοῖον ἀνέλυθεν ἐκ δόρυ γαίης.

Doryphoros pro prætorianis ſequens uſurpauit ætas, & apud Dionem eſt obſeruatũ. Ecdoria uocant Græci medicamenta,cuti ſoluendæ accommoda, urendi poteſtate ac ui, ἀπὸ τοῦ ἐκδείρεσθαι, quo indicatur excoriatio, aut etiam deglubitio. Doratiſmum ijdẽ dicunt,ubi haſtis res geritur in pugna.Eparchon τῶν δορυφόρων Græci uocãt,quem nos prætorianorum dicimus præfectum.

Delphici oraculi quæ tradantur initia. Eiuſdem deficientis rationes. De Tireſiæ item oraculo.Parnaſus mons unde dicatur. Coretas paſtor. Mantea,anactora,anacea. Cap.XVI

POſtea quàm ſatis ſuperq; de tripode diſſeruimus,aptiſſimũ (opinor) fuerit,inſeruiſſe huic potiſſimum loco: quæ auctor Diodorus Bibliothecæ ſexto & decimo uolumine de oraculi Delphici primordijs prodenda cẽſuerit,quando id toto orbe terrarum feſto cõcurſu celeberrimum intelligi priores uoluere. Igitur fuit,inquit,ſecretio quædam ijs in locis, ubi poſtea cõſtructum adytum eſt.Illuc fortè compaſcẽtes aſpexerunt capræ,quod uaſtæ tum ibi ſolitudines forent,nec omnino incolerẽtur Delphi. Quæ uerò ex ijs in hiatum deſpectare cœpiſſet,eueſtigio mirabiliter exultans laſciuire, ac uocem prorſus diſſonã emittere. Id quum amplius admiraretur paſtor,ut ſunt hominum ingenia plerunq; latentia ſcrutandi auida,acceſſiſſe traditur:moxq; eodẽ affectus modo, quo capræ prius, ſed inſuper futura quoq; præcinere cœpiſſe. Re uerò latius uulgata, accurriſſe multo plures,qui omnes cõſimiliter afflati cõiectationem præbuere,oraculi uim ex terra eſſe. Cæterũ quia temulẽti ſpiritu,quẽ ἄσθμα uocant δαιμόνιον, pleriq; interirent, uiſum fuiſſe, uatem unã aſtituere,quæ citra reliquorũ noxã panderet futura. Ad id uerò etiã pegma ſuſtruxere,quo inſcẽſo ſecurè uaticinaretur. Habebat id baſes tres, propterea tripodis nomen eſt ſortitum. Præficiebantur primò uirgunculæ puritatis ratione. Poſtea uerò quũ Phœbadis amore obretitus Theſſalus Echecrates illam ſtupraſſet,ſancitũ ut quinquagenaria mulier,uirgineo tamẽ cultu,uaticinãdi põtificium gereret. Hactenus Diodorus.Id uerò oraculum ſuperſtitione uana,& hominum inſcitia,multoq; amplius immundorum uafricijs ſpitituum illuc euectum eſt, ut non omnium modo gẽtium fieret affluxus,ſed paſſim præpotentium quoq; regum ac principum populorum dona mitterentur opulentiſſima,ut inde Delphici maximè celebrentur theſauri. Et Aphetorias opes,ut immenſas præſigneſq; certatim memorent Græci. Nam ab ædendis oraculis Aphetora dici Apollinem nouimus. Lego in Grçcorum theſauris,Parnaſum quẽdam omnium principem oraculum adijſſe Delphicum, unde ſit monti adoptatum nomen, etiam ſi Larnaſum prius dictum produnt alij, quod Deucalionis arca, quam λάρνακα uocant,illuc ſit delata.Super oraculo Delphico uerba Ciceronis ſunt Diuinationum priore libro:Terræ,inquit,uis pythiam Delphis incitabat, Naturæ Sibyllam. An non uidemus,quàm ſint uaria terrarum genera? Ex quibus & mortifera quædam pars eſt,

ut Anſan-

ut Anſancti in Hirpinis,& in Aſia uidimus Plutonia. Aliæ peracuta ingenia gignunt, aliæ retuſa:quæ omnia fiunt ex cæli uarietate,&,ex diſparili aſpiratione terrarum. At libro ſecundo idem M.Tullius:Euanuiſſe,aiunt,uetuſtate uim loci eius, unde anhelitus ille fieret,quo pythia mente incitata,æderet oracula. Sed quum de ui agatur non naturali ſolum,ſed etiam diuina,quo tandem modo euanuit? Vetuſtate inquies. Quæ uetuſtas eſt,quæ uim diuinam conficere poſſit? Quid tam diuinum,quàm afflatus ex terra mentem ita mouens,ut etiam prouidam rerum futurarum efficiat? Cæterum oraculi uanitatem quum multa alia,tum Demoſthenis illud coarguere uidetur. Qui pythiã promantin,ab prædicendi uſu ſic nuncupatam, dicebat φιλιππίζειν, id eſt quaſi cum Philippo facere,quod eò ſpectabat, ut eam à Philippo corruptam diceret. Plutarchus in libro De oraculis,quæ defeciſſent,Delphici oraculi originem eandem ferè facit quã Diodorus:ſed adijcit,Paſtorem illum qui omnium princeps ex afflatu ſit uaticinatus, Coretam fuiſſe nuncupatũ. Et mox deſinentis uaticinæ poteſtatis rationes allaturus, plurimas ait in terra contingere mutationes uarietatesq; rerum : quando & multis locis metalla defeciſſe,manifeſtum fit. Lapis caryſtius mirandæ fuit apud priores naturæ,quoniam νηματώδης erat,id eſt netilis,aptusq; duci inſtar lanæ lini'ue. Conficiebantur inde chiromactra,id eſt mantilia,item retia reticulaq́;,quæ ubi ſordes contraxiſſent, conie cta in ignem candori ſuó citra ullam omnino noxam reſtituebantur:uictrixq; illa omnium uis ignium aliquid tandem nacta erat,in quod ius nullum haberet. At nunc, inquit,euanuere omnia hæc:uixq; in metallis uiſuntur uelut ines, aut prætenues,qui intercurrant,capilli. Eiuſmodi porrò & in manticis pneumatibus, ideſt ſpiritibus uaticis coniectanda ſunt. Neq; enim æterna eſt eorum uis,quæ ſenij planè ſit neſcia, uerum & ipſa mutationibus obnoxia cenſeri debet. Probabile nanq; fit,imbres nimios quandoque poteſtatem eam reſtinguere,plerunq; & fulminum caſu difflari. Præcipuè autem terra motibus agitata permiſcere ima poteſt,& meatus occæcare prorſum. Nam & in Orchomeno quum atrox debaccharetur peſtilentiæ malum,pleroſq; hominũ uis quidem craſſantis morbi abſumpſit:ſed & Tireſiæ defecit oraculum, quod & nunc uelut feriatum cõticeſcit. Auctor item Dion eſt,Delphicum oraculum ab Nerone ſolutum, ad hiatũ,unde ſacer ſeſe promebat ſpiritus,iugulatis hominibus, quin & regione Cirrhæa militibus cõtributa. Dignum relatu in libro De mundo,cuius auctor ab alijs Ariſtoteles creditur,ab alijs Theophraſtus, ſpiritus è terra efflationem hanc planè confirmari,quo uel furentes efficerentur,uel uaticini.

Quam eſſe ex inimicis utilitatem maximam cẽſuerit Plutarchus. Inimicũ eſſe uulturi aſſimilem. Hieronis os fetens. Duellij hiſtoria,& Bilię uxoris.
Caput XVII

SCitum eſt,ac memorandum in primis, quod à Plutarcho uiro doctiſſimo & prudentiſſimo,inq; diſciplinis auctoritate graui relatũ animaduertimus in cõmentariolo,quibus quis rationibus iuuari ab inimico poſſit. Primum inquit,omnium mihi uidetur,quod eſt ex inimicis maximè noxiũ,id ſi modo attendas,effici utiliſſimum poſſe. Inimicus ſiquidem peruigili cura rebus inſidiatur tuis,uitamq; ambit hinc inde,anſam quæritans:nec inſpectat per quercum modo,ſicuti olim Lynceus,nec per lapidea,uel teſtacea:ſed per amicos, per ſeruos, per familiares uniuerſos:adeo efficax eſt,expeditusq; eorum, quæ uel facias, uel conſultes, explorator,inſpectorq;. Præcipuè uerò ſiquid delinquas,inhæret affixus,ſcrutaturq;. Et profectò uulturum exprimere uidetur mores,hi quippe tabida tantum conſectantur cadauera:nam pura,beneq; habentia,ne ſentiunt quidem. Conſimiliter inimicum uitæ modo labes mouet,ægra illum excitant,ac quæ computruerint. Ad hæc adnuunt, hæc cõtrectaſſe gaudent,hæc conuellunt,qui te odioſe inſectantur. Inde uerò eximia, ac præcellens profluit utilitas, ſi iſta ueritus, exploratè penſiculateq; tibi perpetuò intẽdas: te obſerues,ne quid incurioſe,incircunſpecteq;,ſed proſpicienter omnia dicas,agasq; : ut ueluti in accuratiore diæta,uitam præſtes incuſabilem, inculpatam, ab omniq; ſequeſtratam uenenoſiore morſu. Qui enim ſic affectiones reprimit,ſedatq;,&,qua maximè pollemus,rationem uelut in ſpecula continet,metu,prouidaq;,& ſagaci cura, meditationem concipit,& propoſitum æquabilem tranſigendi uitam, ac omni procul abiun-

ctam crimine. Id enim prorſum in hoc uſu euenit, quod ciuitatibus contingere certum eſt, quæ hoſte uicino aſſiduè infeſtentur. Hic ſiquidem ingruens terror ad moderationem redigit, concordiam conciliat, ſanæq;, ac rectè ualentis reipublicæ amorem inducit. Eodem modo inimicus infeſtior uel nolentes ad ſobrietatem reuocat, in deſidiam labi non permittit, aut neglectum: efficitq; aſſuetudine iſta, ut tanquam in ſtatione quadam poſiti, εἰς τὸ ἀναμάρτητον euadamus, id eſt in ſtatum inſontem, ac prorſus Theonini dentis neſcium. Quibus enim Homericum illud altius inſederit, ac (ut ſic dicam) fuerit ad manum,

ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος, Πριάμοιό τε παῖδες,

Lætari utiq; Priamus poſſet, rurſumq; Priami filij: auertũtur inde, longiusq; abducuntur ab ijs, quæ inimicus lætè naſo criſpante uideatur excepturus, ubi uelut per frumentarios, quod in amicos curioſe dicitur feciſſe Adrianus, omnia uel anxiè fuerit ſcrutatus. Mirum eſt, quàm proficiat in ſummam uitæ ſtudium hoc, & æmula cõcertatio. Celeberrimum eſt Naſicæ Scipionis apophthegma, Quibuſdam enim aſtruentibus, rem Romanam nunc demum obfirmatam ſtabilemq; uideri, Carthagine funditus euerſa, & (ut ait ille) impacto mœnibus aratro: Immo uerò, inquit, nunc periclitamur maximè, quando nec quos extimeſcamus, nec quorum nomine erubeſcamus, reliquos nobis fecimus. Adde præclarum Diogenis documentum, ciuile in primis, ac philoſopho condignum: Quo nam pacto ulciſcar inimicum? Si bonus, inquit, honeſtusq; ipſe fias. Inimici equos probari qui aduertunt, torqueri nõ ceſſant: ſi commendari canem, ſi elaboratos excultosq; uideant agros, ſi pulchrè floreſcentem cõgerminantemq; ſpectent hortulum, ingemunt. Quid facturos putas, ſi iuſtum te comprobes uirum, mentis integræ, bonum, uerbis probum, factis purum, uictu moderatum, profundo perfruentem (ut ille ait) mentis ſulco, unde prudens egerminat conſilium? Si inimicum malè habere cupis, non impudiciciam ſubſtraræ uirilitatis, non molliciem opprobraris, non ſcurrilitatem, non id genus alia pleraq;. Cæterum eſto ipſe ſciens, temperatus, uerax, adeuntibusq; perhumanè utaris, ac iuſte. Quòd ſi ad probra euectus fueris, id ſit præcipuæ curæ, ut ab ijs quæ coarguis, abducas te lõgius: introſpice animam, putrida circunſpecta, ne quis inſuſurret illud tragicum,

ἄλλων ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

Aliorum medicus, ipſe ulceribus ſcatet. Si inſcitiam fortè tibi in altercationibus obiecerit, intende diſcendi ardorem, allabora eo procliuius: ſi timidum appellarit, uirilem exacuè promptitudinem: ſi ut laſciuum inceſſiuerit, atq; intemperãtem, exterge ab anima, ſi quod latẽter inoleuit titillantis uoluptatis ueſtigium, memor ſemper: Nil fœdius reciprocante crimine. Si cui turpiter ac inhoneſtè agenti incurriſſet Plato, abiens, ſeq; intuens dicere ſolebat, Μή που ἄρ' ἐγὼ τοιοῦτος; an & ipſe talis? Qui inimici cõuitia patitur, inſigniter inde iuuari poteſt. Nam dicere ſolitũ Antiſthenẽ accepimus, Reuocandis ad bonam frugem uel amico eſſe opus ingenuo, uel ardenti acriq; inimico: alter enim rectè monendo, coarguendo alter increpandoq; auertit à uitio. Genus autem hoc remedij tanto uideri præſtantius debet, quod (ut nunc eſt) ubi fidenti opus audacia eſt, amici ἰσχνοφώνους, id eſt graciles uoce ſe præſtant: ſicubi adulatio intercurrat, impendio ſunt loquaces & obſtreperi, uel tinnuli quoq;. Vbi admonendus amicus, muti prorſum. Proinde ab inimicis audienda ueritas, quam negligit amicitia. Nam & Telephus medicinam inuenit ex hoſte. Et qui Theſſalum Promethea perimere cogitarat, perſanauit, abſceſſui quod phyma uocant, patefacta uia. Ita profectò eſt, Inimicus ὁ ἄμισθος διδάσκαλος, id eſt gratuitus magiſter, ac ſine mineruali, ſemper ex eo diſcere aliquid licet eorum, quæ nos lateant: ac eo quidem impenſius, quod plura longe, ac ſæpius præſentit, perſpicitq; inimicus, quàm amicum profeſſus: quando, ut Plato ait, τυφλοῦται τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, occæcat amor in eo quod ames. Odium uerò ferè garrulitati adnexum implicitumq; eſt, ac πολυπραγμονεῖ, id eſt ſatagit alienarũ rerum. Sic enim ut poſſumus, transferamus: nec tamen inde damnari aut coargui Latinæ linguæ tenuitas debet, quando ut teſtis locupletior Hieronymus eſt, etiam Græci pleraq; noſtra per circuitus transferunt. Hieron ex inimico audiuit primum, ſibi fœtere animam: quamobrem commotior, Quid ais uxor, cur non commonuiſti? At illa, ut quæ

modeſta

modeſta foret, puraq́: Quoniam, inquit, ita uiris omnibus olere opinabar. Poſtremo id cogitandum, agricolarum peritiſſimos tradere, allium & cepas bonitate proficere, ſi roſis uiolisq́ applantētur, quod in eas acrimonia, & quod olidum eſt, ſecernatur. Eodem ipſi modo inimicum ex propinquo patiamur, quo feliciter agente, cōmoueamur, exacuamurq́: ac ita conſurgamus, ut ex æmulatione conniramur pari induſtria perfungi, aut etiam ſublimiorem nobis locum uendicare. Quòd ſi malis artibus euadat is nobis ſuperior, uel gratia, uel honoribus, æquo id animo patiendum, imò eo amplius noſtra ipſorum integritate lætandum. Siquidem quod intra, quodq́ ſupra terram aurum eſt omne, in æquilibrio uirtutis ſtare nequit, ſicuti à Platone dictum grauiſſimè eſt. Illud uero ſuperpondium fuerit, quod ex Plutarcho dictum de Hierone eſt, id ab Hieronymo aduerſus Iouinianum primo, in Duellium referri, qui Romæ primus nauali certamine triumphauit, & uxorem Biliam tantæ pudicitiæ, ut illo quoq; ſeculo pro exemplo fuerit, quo impudicitia monſtrum erat.

De uulturibus adnotata quæpiam. Cur cauſidici dicantur tògati uulturij. Item imperatores paludati uulturij. De uulturum odoratu, & odoris ratione. Caput XVIII

VLturem animalium omnium innocentiſſimū, Hermodori Pontici ſententia pronunciauit, quia nil prorſus attingat eorum, quæ ſerant homines, plantent, alant. Animantium præterea nullam interimat. Volucribus quoq; uel mortuis abſtineat, quodā cognationis intellectu. In augurijs certe auis præſtantiſſima uultur habebatur, quod Hercules comprobarit, necnon Romanæ urbis primordia manifeſtum faciunt, fortè quia rariſſimè uulturius conſpicitur, & inde oblatus aliquid ſemper creditur portendere. Aut quia, ſicuti fabulantur Aegyptij, & in Hexaemero Ambroſius uidetur approbaſſe, uulturij omnes fœminæ ſunt, ac ut zephiro arbores, ſic illæ euro grauidæ fiunt: aut borea, ut prodit Horus. Immo certa & firma indèſigna fieri, ueriſſimum eſt. Horus hieroglyphicè uulturis imagine matrem prodit indicari: in Onirocriticis ſcribit Artemidorus, in Italia ueteri lege uultures à nemine ſolitos necari: quin & illis inſidias cōcinnantes ἐναγεῖς inquit, opinabantur. Verum quia animans hæc cadauera iam tabida ſummè affectat & rapit auidiſſimè, ex quo & Catullus,

Lingua exerta auido ſit data uulturio,

propterea quodam loco Apuleius, cauſidicos & oratores forenſes probroſis inceſſens uerbis, quod eis, ut Columella dixit grauiſſimè, cōceſſum ſit in medio foro latrociniū, togatos nominauit uulturios. ut quibus præuaricari, reos prodere, uendere aduocationes, & ſanguinaria rapacitate homines excarnificare, frequentiſſimi ſit moris. Sicut M. Tullius pro Sextio, Vulturios paludatos appellauit Gabinium & Piſonem imperatores, qui pretio nundinarentur omnia. Porrò & ratione eadem ſalibus ſuis Plautus inſeruit uulturios pro talis in Curculione: ut enim uultures carniuori ſunt, & rapto uiuunt, compari modo & tali uoratores ita ſunt, ut diſpolient ex toto aleatorem, atque ut Plautino item uerbo utamur, deruncinent. Captatores quoq; dici uulturios, non Seneca modo, ſed indicauit Catullus item illo uerſiculo,

Suſcitat à cano uulturium capite.

Memorabile eſt quod tomo De ideis primo, ubi περὶ σεμνότητος λόγου differitur, Hermogenes adnotauit, quoſdam appellare ſolitos uultures, τάφους ἐμψύχους, id eſt animata ſepulchra, παρὰ δὲ τοῖς ὑποξύλοις τούτοις σοφισταῖς πάμπολλα εὕροις ἄν, τάφους τε γὰρ ἐμψύχους τοὺς γῦπας λέγουσιν, ὧν περ εἰσὶ μάλιστα ἄξιοι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ψυχρεύονται πάμπολλα, id eſt apud ſubligneos uero hoſce ſophiſtas plura inuenias utiq;, quippe uultures dicunt ſepulchra eſſe animata, quibus digni ſunt ipſi maxime: & frigidiora his alia non pauca. Illud uero neutiquam prætereundum, quod ex Hieronymo compertum nobis eſt: Vulturem, quum cœperit oua ædere, quippiam ex Indico tractu afferre, quod eſt tanquam nux, intus habens quod moueatur, ſonumq́ ſubinde reddat. Id uero ſibi ut appoſuerit, multos fœtus producere, ſed unum tantum remanere, qui immuſulus à pleriſq; dicitur. Maſurius uero pullum aquilæ eo nomine intelligit, prius q̃ albicet cauda. Vulturum odorandi uis mirifica ab auctoribus traditur claſſicis: nam & in magia ſignificat Apuleius, Si uero, inquit, naribus nidorem domeſticum præſenſit,

 uincit

uincit idem ſagacitate odorandi canes & uulturios. Cui enim cani, cui uulturio Alexandrini cæli quicquã ab uſq; Aeenſium finibus oboleat? Scribit diuus Thomas, per quingenta millia paſſuum ab uulturibus, Addit Hieronymus, etiã ab aquilis, præſentiri cadaueris putorem, ſed & eo amplius. Illuc autem uſq; odorem, uel corporalem euaporationem pertingere, prorſus abſurdum, pręſertim quum ſenſibile medium immutet undiq; ſecundum eandem diſtantiam, niſi præpediatur. Neq; enim ſufficeret ad tantum ſpatij occupandum, etiam ſi in fumidam reſolueretur euaporationem integrum cadauer: quando certus ac præſcriptus eſt refractionis terminus, ad quem naturale corpus peruenire poteſt, qui eſt raritas ignis. Sed nec huiuſmodi odore cadauer noſcitur ſenſus ratione immutatum. Proinde dicendum, quod & alibi hoc opere attigimus, ab odorabili reſolui quidem poſſe fumidam euaporationem: ſed eam tamen non produci ad eum terminum, ubi odor percipiatur. At ipſum medium ſpiritaliter immutari ultra quã commemorata euaporatio poſſit peruenire. Sunt & qui futuram ſtragem præſenſione quadam mirè percipi, tradant. Et comprobat in Hexaemero magnus Baſilius. quo nomine Marti ſacros cenſuit uultures ueterũ auctoritas, uti ſcribit Phurnutus, quoniam plurimi uiſantur, ubi ſint πτώματα πολλὰ ἀθροίζεται. Etiam ſi deo illi aſinos immolarent nonnulli de turbulenti ruditus ratione, ob bellicos clamores. Alij autem canes, διὰ τὸ θρασὺ καὶ ἐπιθετικὸν τοῦ ζώου. Quin & ingruentis mali certiſſimum haberi præſagium, ubi exercitum aues inſequãtur eiuſmodi. Cuius rationem ſcrutari, difficillimum cenſuit Albertus, ni ſtellarum poteſtate occultiore fieri, collibeat credere. Coruos equidem ipſum hoc quandoq; factitaſſe, compertum eſt. Scribit Horus: Veteres imperatores accuratè ſolitos explorare, in quam belli partem ſpectarẽt uultures, inde uictoriam coniectantes, uel profligationem. Quod autẽ Albertus idem ſcribere Ariſtotelem tradit, Vulturis nidum nunquam eſſe uiſum: id uero perſpicuè falſum eſt, quod amplius liquebit, ſi quis ſextum De hiſtorijs animalium adierit librum. Propterea uulturũ nidos in Germania uiſitari frequentes, facile impetrarit fidem. Porrò de uulturijs ſcitus admodum narratur apologus aduerſum fœnore ſeſe illaqueantes, Vulturius quidam uehementer agitatus uomere amplius cœpit, ſimulq́; etiam queri, ac ſeſe affligtare, quòd inteſtina eiectare uideretur. Pax ſit rebus, inquit alter, non eſt quòd ægro ſis animo, neq; enim tui euomis quippiam, ſed cadaueris portiones quod nuper conſcidimus. Eadem ratione fœnore adobruti non agros euomunt diſtrahuntq́; proprios, ſed fœneratoris, quem ijs dominum præfecerunt. De uulturibus apud Ambroſium quod attigimus, ſic comperi: Concubitu perfrui iam nullo, nec coniugali uſu, nuptialiſq; copulæ ulla miſceri ſorte: ac ita nullo maſculi ſemine concipere, & citra coniunctionem generare: natos uero inde inmultum ſupereſſe æui, adeo ut ad annum centeſimum uitæ ſeries producatur. Vultures itẽ ſunt qui tradant, animalia cuncta uidendi præſtantia exſuperare.

Quid ſit quod monogrãmos deos dixit Epicurus. Quod ſolidum corpus: & quæ mathematica corpora. Monocroti, dicroti. Apuæ. Aphyæ meretrices cur. Euthygrammæ quid, & euthyoriæ. Polygrãmi. Canabi qui dicantur, & clematides Aegyptiæ. Philetæ, ac Philippidæ macilẽtia. Cap. XIX

CIcero libro De natura deorum ſecundo, Epicuri ſententiam exagitans ſic ferè ſcribit: Non ſunt dij, inquit, his corporibus, ut aut caſus aut ictus extimeſcant, aut morbos metuant ex defatigatione membrorum. Quę uerens Epicurus monogrammos deos & nihil agentes commentus eſt. Quæſitum inter doctiſſimos, in ueterũ literarum tractatione diu multumq́; uerſatos, qui nam dicantur Monogrãmi, aut quid eo uerbo intelligi uoluerit Epicurus. Ego uero pro uirili bene conſultum omnibus cupiens, quæ mihi uetus lectio ſuggerit, promam gratiſsimè, expendet mox lector candidus: ſiq; ad ſtomachum facient, percoquat, ac citra liuorem ſinat ire in corpus, nullis magnopere, auxieq; cuniculis ductis, aut aranearum obiectis caſsiculis: quos plerunq; argumentationum eculeos rentur ſcioli, in quibus aduerſarium ſuſpendant: ſi qua minus arriſerint, tranſiliat, putetq́; nos fuiſſe homines. Monogrammos igitur ex monumentis Marcelli inuenio dici, homines macie prætenues ac decolores ſtrigoſoſq; ac incuratiores & ueſculos. Quæ nuncupatio uidetur ex picturæ ratiõe inflexa, quæ linearis dicitur, ut ex Plinij doctrina percipi licet, quod prius

quàm

quàm coloribus corpotetur, lineis ad umbram fingitur. Probat porrò Nonius Lucillij auctoritate, cuius ſunt uerba:

Vix uiuo homini, & motiogrammo.

Cæterum ex ijs non omnino quidem eluceſcit Ciceronis nodus, ad intellectum tamen aditus aperitur, qui plenus fiet, ſi placita Epicuri de natura diuina exploratius nouerimus. Quæ ab Anthropomorphitarum hæreſi haud ita diſparantur, qui ruſtica ſimplicitate deum habere humana membra arbitrantur, unde & appellationē ſortiti creduntur. Omnium, inquit, animantium formam uincit hominum figura. Deus autem animans eſt: ideo ea profecto figura eſt, quæ pulcherrima ſit omnium, quoniam deos beatiſſimos eſſe conſtat: beatus autem eſſe ſine uirtute nemo poteſt, nec uirtus ſine ratione cōſtare, nec ratio unquā ſine hominis figura. Hominis igitur ſpecie eſſe deos, confitendum eſt. Nec tamen ea ſpecies corpus eſt, ſed quaſi corpus: nec habet ſanguinem, ſed quaſi ſanguinem. Addamus porrò, ut perſpicua magis tota res fiat, quod aptiſſimè concipit matheſis. Omne corpus, quod ſolidum eſt, ac ſtereon Græci uocant, triplici conſtat dimenſione, longitudinis, latitudinis, profunditatis. Ex his tribus, lineæ ductu una conſurgit dimenſio, quam longitudinem dicimus, citra ullam latitudinem. Planities uero, quam epiphaniam uocant, longo latoq; diſtenditur: alto tamen caret. Soliditas autem perficitur, ſi illis altitudo acceſſerit. Cæterū id magnopere aduertendum, quòd corpus quodlibet ſuperficie quidem cluditur, tanquam termino. Hic uero terminus quamuis circa corpus ſit, incorporeus tamen intelligitur: eſt enim hæc incorporea natura prima, nec tamen purè, quando non niſi circa corpus apparet. Propterea etiam ſi ſuperficiem à corporibus res non ſequeſtrat: intellectus tamen ipſum hoc facit. Hæc ſuperficies ſicuti terminus corporum eſt, ita terminatur & ipſa lineis, quas ſuo nomine grammas Græci dicunt: punctis uero finiuntur lineæ. Deniq; corpora hæc ſunt, quæ mathematica uocant. Ex his uero iam dilucere arbitror, cur deos non habētes corpus, ſed quaſi corpus: ut acutè delirabat, Epicurus etiam monogrammos nuncuparit. Nam nec ſuperficies quæ lineis connectitur, corpus eſt, ſed quaſi corpus: quia citra corpus non eſt. Sic & monogrammos pictura, quaſi ſuperficies quædam concipi debet, quoniam non eſt corporata coloribus, qui profunditatem imaginibus tabuliſq; addere uidentur. Qui porrò emaciati ſupra modum ſunt, & pellucidi quodammodo, ut quibus nulla adeſſe carnis uideatur altitudo, rectiſſimè profecto & hi monogrammorum inſigniuntur cognomine. Monocroti apud Xenophontem Rerum Græcarum ſecundo, ad monogrammos pertinent nihil. dici Latinè ualent uniremes: ſicut dicroti, biremes. Dignum relatu id quoq;, in Græcis obſeruatum monumentis, & ab Apollodoro proditum: meretriculas quaſdam fuiſſe Aphyas, id eſt Apuas cognominatas: quòd minutulæ forent, albæq;, oculis grandioribus, nomina eis fuere Stagonion & Anthis: ex eadem cauſa in libro De meretricibus, Nicoſtratida dici Apuam cœpiſſe, ſcribit Antiphanes. Alioqui et Apuas, auctore Chryſippo, Athenis ob rei affluentiam nimiam eſſe dictitabant πτωχικὸν ὄψον, id eſt mendicorum obſonium. Quoniam uero de grammis, id eſt lineis actum nobis eſt, obiter, exq; abundanti ſubnotandum, Euthygrāmas apud Vitruuium dici rectas lineas, ex quibus geometria circini tradit uſum, è quo facilius ædificiorum in areis expediuntur deſcriptiones, normarumq; & librationum & linearum directiones: εὐθυωρίαν Græci, æquè ſemper meantem curſum uocant. Polygrammos melanuros uocat Ariſtoteles, atq; item melanogrammos ab linearum multitudine uel nigricie, quibus interſtinguantur. Sciendum quia hac de re actum nobis, macie prætenues dici ab Græcis canabos quoq;, ut ſcribit Pollux. nam & poeta Sannyrion ita eſt cognominatus: quoniam ſit exile lignum canabus, pileorum textrinæ accommodum. Sed & procero corpore homines, ac nigro, uti eſt apud Demetrium Phalereum, Clematides dicuntur Aegyptiæ: quoniam eiuſmodi ferè ſit herba ea, in Aegypto proueniens ubertim. Philetam Coum, poetam adeo macie attenuatum ferunt, ut plumbeos globos pedibus adnexos haberet aſſiduè, ne à uentis auferretur tranſuerſus. Philippides in eandem uenit decuriam, & inde conformatum uerbum φιλιππιδοῦσθαι, pro emaciari.

CAMILLI RICHERII RHODIGINI IN ANTIquarum lectionum libros Lodouici Cælij patrui, ad magnificos comites Octauianum abbatem, Lactantium priorem, & Petrum de Rouerellis fratres, Præfatio nona.

HVmanarum obuolutionum antiquiorum famoſiores uariam pelagi uaſtitatem deuagantes, uarijs mentium captionibus irretiti, ſummam humanæ felicitatis amplitudinem conati, diuerſis diuerſa proprijs ſuis affectibus conſona dictitarunt: bonam alij extollentes fortunam: honeſtam alij uoluptatem, ſcientifici contemplatus ſolo affectu ſaginati: alij natura ipſa præminiſtra omnibus hominibus ſcientiæ deſiderium inſitum eſſe doctiſſimè tradiderunt, ut qui ſummi boni ampliſſimam inſignituram primarum cauſarum contemplatu aut adeptam, aut adeptioni diſpoſitam, certo certius arbitrarentur. Cuius aſſertionis amplitudinem & ſi alias (ut ſic dicam) olfecerim, toto nunc animo, certiſſimoq́ meæ mentis affectu ſerius conſpicatus affirmo. Eoq́ magis quòd ad uos doctiſſimi bonarum literarum cultura micantes Octauiane abbas meritiſſime, Lactanti prior digniſſime, Petre comes illuſtris, mihi omniquaq́ patroni obſequioſiſſimi: qui uos non niſi doctrinatæ ſcientiæ faſtigijs anhelantes, toto animo, toto mentis affectu inhiantes perſpiciens, ac eadē deuinctos opinione idipſum ſentire ſuadeor: ut qui non niſi ſolam doctioris Mineruæ initiaturam toto animo fouentes eadem uobis ipſis progymnaſmata præmonſtretis, ut & cuiuſq́ ueſtrum bonæ indolis amplitudinem multo ante hac præſignatam optime comprobetis: & Rouerellæ familiæ decantatiſſimæ fimbriatis literaturæ præconijs, ueſtro ipſo genio, uobis ipſis ſuggerentibus refertiſſimè demonſtretis inſignituram. Quòd eo mihi certius aſſertum cognoſco, quo uos bonarum literarum ſtudia amplius elucere curantes, ſi quid in eis abſconditū eſſe ſcitis, non niſi ut in clariorem lucem prodeat curetis, ut doctiorum mentes amplius excitatæ latius euagantes diffundantur. Qui me pluries Antiquarum lectionū lecturam, doctiſſimi Lodouici Cælij patrui mei fœturam antea æditam, additionibus maximis demum defricatam, quaſi doctiorum mentibus inſidiatum detineam, tanto affectuoſitatis impulſu argueritis, ut non niſi ipſius promulgatione in uos gratioris meæ certitudinis effectum uidear oſtenſurus. Quam quum, & ſi iam diu ante hac præmeditatam, nunc ueſtris potiſſime impulſus perſuaſionibus ut prodeat deſtinatus, impreſſoribus excudendam tradere decreuerim, eius (ut ampliſſimis defenſoribus munita ſecurius prodeat) portiunculam hanc nonam ueſtro nutui dicatam uolui. Nec ab re: quos & doctiſſima Minerua eruditos, & doctiorum animis gratius propenſos adeo dignoui, ut ipſius, totiusq́ operis patrocinium uos alacriori animo ſubituros non dubitauerim. Hanc igitur ueſtra illa innata animi ſinceritate, puſillum equidem munuſculum, at mei in uos affectuoſi ancillatus inſigne non immeritum accipite, Camillumq́ Richerium ueſtris omnium nutibus obſequioſiſsimum fouentes curate.

LODOVICI CAELII RHODIGINI LECTIONVM ANTIQVARVM LIBER VNVS, QVI NONVS.

Muſices laus: cur data hominibus: rurſum à quibus ſtudium eius ſit deriſum. Cleon cantor. Ateas Scytha. Apollo medicinæ inuentor, & muſicæ rex. Mercurij inuenta. Caput I

SVmmam eruditionem, & animorum inſtitutionem longe præclaram eſſe in neruorum uocumq; cantibus ſitam, à Græcis ſemper ferè creditum eſt. Hinc legimus Epaminundam Græciæ principem fidibus præſtantiſſimè ceciniſſe. Proinde, ſicuti commeminit M. Tullius, Themiſtocles quum aliquot annis antè in epulis recuſaſſet lyram, eſt habitus indoctior. Quando uti teſtis item primo Therapeutices eſt Galenus, abeſſe à conuiuijs lyram, uel id genus aliud, turpiſſimum cenſebatur planè, ἀπῳδὰ δὲ πάλαι περὶ τὰς τοιαύτας συνόδους, καλὸν νενόμιστο. Sed & Lycurgus, quamuis duriſſimas Lacedæmonijs ſuis leges iniungeret, muſices tamē ſtudium egregiè uidetur amplexatus: quando ipſam hanc natura parens impertiuiſſe animaduertitur, quo tranſmitti laborum onus moleſtiſſimum poſſet procliuius. Remigem, ut Fabius inquit, cantus hortatur, & ſingulorum fatigatio quamlibet ſe rudi modulatione ſolatur. Quin & concionum fluctibus inſeritur, agētiq; Graccho ſeruus Erycinus eburneola fiſtula modos incinebat. Pythagoras, & qui deinceps ſtudia conſectati ſunt eadem, Mundum ipſum non citra muſicas rationes concinnatum coaptatumq; argumentorum ſubtilitate colligere ſunt uiſi. Quin & artium ueluti præſtātiſſima diuinis ſe inſeruit rebus, & quod teſtatum quoq; Ptolemæus reliquit, numinibus placandis adhibetur. Plato etiā eſſe gentibus contributam putat muſicam ad præclarius quoddam præſtantiusq; opus. Nam quum ſit concinnitatis inter frequentamenta uaria præcipue artifex muſica, non ideo à dijs data, ut ad delicias conuertamus, & aurium pruritum: ſed ut, quod animæ conſonantiam turbat & harmoniam, huiuſce uoluptatis delinimento ſedari, ac ad ordinem redigi ualeat. Cæterum & grauiſſimè Pindarus: ὅσσα δὲ μὴ πεφίληκε Ζεύς, ἀτύζονται βοὰν Πιερίδων ἀΐοντα. Quæcunq; non amat Iuppiter, uocem auerſantur Pieridum. Proinde Socrates iam ſenex, inſtitui lyra non erubeſcebat. Thebis porrò Pindari ſtatua uiſitur nulla: uiſitur autem, inquit Athenæus, cantoris Cleonis: in cuius ſinum, Thebas Alexandro diruente, quum fugiens quidam aurū immiſiſſet, rediens anno trigeſimo pòſt, iam Thebis frequentibus, cum fide totum recuperauit. Præclara eſt comici Eupolis ad muſices præconium pertinens ſententia, qua negocium eſſe ſancitur βαθὺ καὶ καμπύλον, id eſt profundū flexuoſumq;. Propterea in Hyacintho Anaxilas: Muſica per deos, inquit, perinde ac Libya, ſemper quotannis nouam quampiam feram parit. Magnus equidem iuxta citharœdum Theophilum, ſtabiliſq; theſaurus muſica eſt: mores enim inſtituit, componitq;, ac mollit irarum ardores, quod uel Homericus abunde Achilles ſignificat. Muſici quidem proprium munus, in ſono gratiam, in cantu ſermonis elegantiam imitari: meminiſſe uero animi motus multo impenſius, uti conſonent, curandum quàm uoces. Inconcinnum quippe muſicum uideri, cui in maxima uocis ac lyræ conſonantia diſſonat mens. Porrò Dauid oraculum eſt, ac Mercurij: poſtea quàm mouente deo canimus, & deum canere nos oportere. Quo fit, ut inſignitius barbarā quorundam feritatem mirari non deſinam, quos inauſpicatiſſimis etiamnum dictis artem nobiliſſimam inſectatos nouimus. Nam Scythicum regem Ateam Scythicam planè feritatem & barbaram inſcitiam reſipientem, memoriæ proditur, quum captiuum Iſmeniam, tibicinem illum celeberrimum, quem Bœotios complures iſchiadico diuexatos morbo modulis ſuauioribus perſanaſſe tradunt, tibia incinere iuſsiſſet, ac illum cæteri ſuauitate demulcti ſumma proſequerentur admiratione, laudibuſq; efferrent plurimis & ueriſsimis, inculto barbaroq; iureiurādo identidem comprobaſſe, Equeſtrem hinni-

tum

tum ſibi uideri iucundiorem molliorem q;. Verum in Barbaro, & hoc quidem Scytha, uox huiuſmodi minus fortè mira. Quid uero Spartanis facias? Quando Zeuxidami filius Archidamus, quũ nimio plus admiraretur quidam citharœdum, uimq; eius laudaret: O præſtantiſſime, inquit, quodnam bonis uiris præmium ſtatues, cui tantum arridet citharœdus. Rurſum quum ex aſſiſtentibus quidam intuliſſet: Pſaltes eximius hic eſt. At, inquit, apud nos bonus cantor, bonus cupediarius eſt. Ceu nil prorſum interſit, cupedijsne, ac lautitia concilietur uoluptas, an modulatiore ex organis ſono. Quin & gentis eiuſdem Demaratus, ubi pſalten inaudiſſet, ſubiecit, οὐ κακῶς φαίνεταί μοι φλυαρεῖν: non malè mihi uidetur nugari. Inter Aegyptiorum placita etiam illud audio celebrari, muſicam non modo inutilem uideri, ſed & noxiam, ut qua uirorum remolleſcant animi. Emerepes Ephorus Phrynidis muſici duas ex nouem fidibus aſcia abſcidit, inſuſurrans μὴ κακούργει τὴν μουσικήν, ne muſicam deprabes. Eudamidas, quum cantor quidam mirè placuiſſet, ac ſcitarentur nonnulli, cuiuſmodi ei uideretur: Μέγας, inquit, καλλυντὴς ἐν μικρῷ πράγματι, demulſor magnus in re minuta. Poſtremò quum lyram conuiuio intuliſſet quiſpiam, dixit Spartiata, οὐ λακωνικὸν τὸ φλυαρεῖν, non eſt Laconicum nugari. At priſci theologi medicinæ repertorem Apollinem prædicant, & citharæ pulſandæ regem arbitrantur. Proinde ſcienter admodum in hymnis Orpheus, hunc uitalibus radijs ſanitatem cunctis, ac uitam elargiri cecinit, ac morbos propellere: porroq; canoris fidibus, quod eſt motibus, uiribusq; ſuis omnia contemperare: nam hypate, id eſt uoce graui hyemem: neate, id eſt acuta æſtatem, uocibus autem medijs uer producere, ac autumnum. Quum uero idem ſit muſicæ dux, ac medicæ cõpertor ſcientiæ, non mirum, artem utranq; ab uiro ſæpe unò eodemq; exerceri. Vocũ harmonias comperiſſe Mercurium primum in Aegypto, ſcribit Diodorus, ſicuti literas quoq;, ac palæſtram, & numeros, medicinã item, ac aſtrorum motum, ſed & lyram chordarum trium, ob tria anni tempora: nam æſtatem acuta præfert, hyemem grauis, uer autem media. Quin & uerborum ab eodem excogitatam interpretationem, quo argumento ſit Græcè dictus Hermes.

Muſicæ ſtudium eſſe omnibus inſitum. Hippothoros nomos. Eius initia uideri tria. Gigni tamen præcipuè amoris potentia. Amoris poteſtas mira. 11

MVſica uero capi omne quod uiuit, inde colligunt Platonici, quoniam cæleſtis anima qua uniuerſitas animetur, originem ſumpſit ex muſica. Certe ex Strabonis doctrina didicimus, elephantes cantu mulceri, & tympanorum ſono. Et in Sympoſiacis Plutarchus ſcribit, Brutorum pleraq; deliniri, afficiq; plurimum muſica, ſicuti fiſtulis ceruos. Vbi uero ſaliantur equæ, nomon incini ſolitum, quem uocent hippothoron. Cantu uero delphinas moueri, teſtis locuples eſt Pindarus. In homine autem peculiaris adeſſe uidetur ratio: quia modulatior ſonus & flexanimus concentus, in corpus muſicæ memoriam deferat, cuius anima in cælo fuerit conſcia. Propterea nullum ferè haberi tam immite, tam aſperum pectus, quod non oblectamentorum talium teneatur affectu. Afferunt illa quoq; Peripatetici, Inſitum eſſe omnibus, oblectari naturalibus motibus, cui rei ſint argumento pueri, qui uix dum nati modulis permulcentur. Omnino propterea delinimur numeris, quia ratum ordinatumq; computandi modum habent, mouentq; nos prò ſua æquabili ſerie ordinare. Indicium uero id maximum, eſſe ordinem ex naturæ ratione, quod quum ordinatè laboramus, bibimus comedimusq;, naturam uireſq; noſtras ſeruamus augemusq;. Conſonantia igitur ea in primis cauſa demulcere poteſt, quia ſit permixtio ſiue contemperatio contrariorum aptè inter ſeſe coeuntium, & proportionem cuſtodientium. Adijce, quòd ſpiritus qui aereus ſanguinis uapor eſt, ac ueluti animæ nodus quidam & corporis, aereis quoq; odoribus ſoniſq; temperatur & cantibus, ac interim alitur. Apud Aegyptios ſacerdotes, eorundem traditur fuiſſe functio, remedijs, fidibus ac myſterijs incubuiſſe. Muſices autem principia eſſe tria, deprehenſum ab eruditioribus eſt, mœrorem, uoluptatem, ac enthuſiaſmum, id eſt numinis afflatum. Dolores ſiquidem mirabili quodam modo, & lapſu lubrico uocem ad modulos inflectunt luctuoſam flebilemq;. Quo nomine in epilogis rhetoras, & in fletu actores, ſenſim animaduertimus modulari pronũciationem. Quod efferueſcens item gaudium efficit uberius. Afflatos autem fatidico

ſpiritu

ſpiritu eatenus externari,& ab naturæ conſueto reuelli ſpectamus, ut etiam futura ratione pandant metrica. Verum enim uero ſi amoris poteſtatem amplius in apertum promas, explicesq́ pro dignitate, liquebit luce clarius, nullam prorſum affectionem æque ad cantum & muſicam nos prouehere iucunditatē. Ex quo inuulgatum id apud Græcos, cuius Sympoſiacon primo meminit Plutarchus: μουσικὴν δ᾽ ἄρα ἔρως διδάσκει, κἂν ἄμουσος ᾖ τὸ πρίν, id eſt muſicā docet amor, & ſi fuerit indoctus prius. Amor ſiquidem induſtriam exacuit, eſtq́ plane artium inculpatus magiſter. Et proinde Plutarchi eiuſdem interpretatione, Plato παντὸς eum ἐπιχειρητὴν nuncupat, ut qui intentatum relinquat nihil, & ſeſe inſerat omnibus, καὶ γὰρ λάλον ποιεῖ τὸν σιωπηλόν, id eſt ſilentij cupidum ad garrulitatem producit. Iam uero deſidioſum, reſina, ueternoq́ pigriorem excitat mirifice, ac de ceſſatore acrem facit, & ad omnia præcelerem.

Melorum genera tria. Modos eſſe uarios pro morum diſsimilitudine. De Dorio, Phrygio, Lydio, Ionico. Quę quis in ratione muſicę excogitarit primus. De Calaminis inſulis, ſeu ſaltaribus: item Torrhebia palude, ſiue nymphæo. Polycephalos. Synaulia. Tibiæ inuentor. Syrinx. Horatij locus explicatur. De elegorum inuētore. Fiſtularum genera. Syriſtes, ſyriſcus, ſyria ſyrmæa, hyriſcus. Cap. III

SCribit autem in harmonico Cleonides, nec omiſit Boethius: & ab Aurelio Macrobio reconditiſsimæ ſcientiæ uiro, Naturalium ſecundo traditum ſcimus, ut Ariſtoxenum prætercam, & ex eius diagrammate Vitruuium, melorum tria eſſe genera, enharmonicum, diatonicum, chromaticum: ſed ex ijs quod principe loco poſitum, nimis intruſa; nimiſq́ recondita difficultate deſertum exoleuit. Tertium mollicie inſita, infamiæ nota non caruit. Medium uero, id eſt diatonicum mūdanæ muſicæ doctrina Platonis aſcribit. Nec tamen defuere, qui mollius illud eneruatiusq́ (ut ſic dicam) genus, toto affectarēt pede, cuiuſmodi Agathon tibicē memoratur. Illud nimirum conſtat, Muſicos modos Gentium uocabulis diſtinctos deſignatosq́. Etenim quo unaquæq́ gaudebat pro morum ratione, eodem modus ipſe cēſetur nomine. Delectationem utiq́ ſimilitudo cōciliat. Hinc nata Phrygia, Lydia, Doria modulatio. Phrygiū modū etiam Barbarum appellat Porphyrio. Eius proprium eſt, ut inquit Lucianus, entheon: Lydij uero, bacchicū: Dorij, honeſtum & graue. Adijcitur à pleriſq́ Ionicū, quod floridum intelligunt, ac iucundum. In rebus ſerijs priſcos inuenio Dorium adhibuiſſe, non Phrygium, neq́ Lydium. Quare, quum quid lætius ac iucundius uel dicendum uel optandum eſſet, Ab Dorio dicebant in Phrygium. Verum tamen quid Caſsiodorus ſuper ijs prodat, attendendum magnopere: Dorius, inquit, prudentiæ largitor eſt, & caſtitatis effector: Phrygius uero pugnas excitat, uotum furoris inflammat: Aeolius animi tempeſtates tranquillat, ſomnumq́ iam placatis attribuit: Lydius intellectum obtuſis acuit, & terreno deſiderio grauatis cæleſtium appetētiam inducit, bonorum ôperator eximius. Ex ijs uero lux multa Quintiliano infertur, ſcribenti, in materia declamātium poni tibicinem ſolitum, qui quum ſacrificanti Phrygium cecinisset, ac ille actus eſſet in furorem, fingebatur accuſari. Lydiam tamen harmoniam Plato libro De republica tertio, plurimum reprobat, quæ acuta ſit, & lamentationibus accommodata: prima enim eius conſtitutio fletus lamentationisq́ cauſa facta eſt. Nam Ariſtoxenus in primo De muſica, Olympum tradit, in Pythonis ſepultura ceciniſſe tibia ſecundum Lydium modulum funeralia. Hæc Politicorū octauo Ariſtoteles de Lydia mixta etiam comprobauit. Compoſitam uero & mediocriter afficere Doricam retulit. Phrygiam diſtrahere animum, & rapere. Quamobrem non rectè uideri Socratem in republica eam admiſiſſe modulationem: Subdorium & ſubphrygium uocat Ariſtoteles idem in quæſtionibus encyclijs, aſtruens ea in tragœdijs non eſſe chorica. Subphrygium uidetur dici modice remotum à uero naturaliq́ phrygio. Mixolydius item modus commiſerationis eſt, ac tragœdiæ congruens. Hunc Sappho inueniſſe prima traditur. Damon uero Athenienſis, ut pleriq́ conſentiūt, remiſſam repperit harmoniam, quæ mixolydio contraria eſt, iados autem perſimilis. Sunt qui Lydiam modulationem ab Cario Iouis, & Torrhebiæ nymphæ filio primum repertam uelint: qui quum forte erraret, incidit in paludem, quam mox de matris nomine Tor-

rhebiam iuſſit appellari:ubi,quum nympharum,quas etiam Muſas interpretantur Ly
di, ut auctor Stephanus eſt, præſuaues inaudiſſet cantus,edidicit,atq; itẽ reliquis inſi
nuauit.Memoriæ proditur id quoq; :in Torrhebia palude,ſeu lacu,quẽ dici item nym-
phæum uolunt,eſſe nympharũ inſulas,quæ tibiarum cantu in ambitum mouentur: pro
ptereaq; Calaminas uocari à calamis: atq; item Saltares, quoniam in ſymphoniæ can-
tu ad ictus modulantium pedum moueãtur, ut Plinius ſcribit:tametſi à calaminis diſtin
guere uidetur. Clonas elegus poeta & epicus tibicinicas regulas & concentus conſti-
tuiſſe memoratur primus,ſicuti Terpander citharœdicas leges princeps omnium per
ueſtigaſſe narratur. Elegias,heroica item carmina Polimneſtus Colophonius. Sunt ta-
men qui elegum carmen primitus enunciatum tradant, à Naxio quodam Theocle fu-
rente,ſiue is fuerat Eretrienſis,aut ab Callinoo,ſicuti Terentiano placet: ac inde ab Ho
ratio dictum in Arte poetica,ex hac opinionum inter auctores inconſtantia:
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant,& adhuc ſub iudice lis eſt.
Olympus Phryx tibicinicam primus ad Græcos intulit, & dactylos Idæos, Midæ re-
gis temporibus, & tibialem inuenit legem, quæ polycephalos dicta eſt, forte non di-
uerſa à nomo, quem xynauliam ſiue ſynauliam uocant. Ea uero eſt, quum tibicines
duo incinunt idem : aut certe, ubi cithara & tibia concentum faciunt. Fuit autem
Olympus hic Marſiæ diſcipulus,& αὐλητικοὺς νόμους ſcripſit, & θρηνητικούς, id eſt ti-
bicinicas leges & lugubres. Tibia uero uſum Hyagnim primum uolũt,aut(ſicuti Apu
leius inquit) primus in canendo manus diſcapedinauit. Primus duas tibias uno ſpiritu
animauit, primus dextris & læuis foraminibus acuto tinnitu & graui bombo concen-
tum muſicum miſcuit. Porro ſunt qui Apollinẽ non citharam modo, ſed etiam tibiam
inueniſſe tradant, Cui rei argumento ſit ſimulacrum Deli, cuius dextra teneat arcum,
læua gratias ſuſtineat, quarum ſingulæ ſingula muſicæ inſtrumẽta manibus geſtarent,
una lyram, tibias altera, media fiſtulam teneret ore. Puerum præterea, qui laurum tem-
picam Delphos inferebat, tibicẽ pone aſſectabatur. Et quę ex hyperboreis ſacra mit-
tebantur,non ſine tibijs,fiſtulis,citharis fuiſſe memorãtur. Sunt autem fiſtulæ, quas ſy-
ringas uocant,generis non unius: eſt enim quæ dicatur monocalamos,à Mercurio in-
uenta,ſicut à Sileno polycalamos,à Marſia cerodetos. Scire conuenit tamen,ſyringos
notionem eſſe non unam, quippe eſt quando appellatione ea in rotæ foramen iniecta
portio axis intelligatur,quin & foramen ipſum. Meminit Sophocles,
Κεῖνος δ' ἐπ' αὐτὴν ἐσχάτην στήλην ἔχων,
ἔχριμπτ' ἀεὶ σύριγγα.
Oblongior item foſſa dicitur ſyrinx, ſed haſtæ repoſitorium quoq;. Syriſten uocant in
ter grues marem,id eſt συριστήν. Syriſcum eſſe uas tradunt plexile, in quod conijcian-
tur fici : ſed hyriſcum pronunciant alij. Syriam pro craſſiore accipiunt indumento,pin
guioreq; à σισύρνης. Vel quod in Cappadocia, quam Syris contribuunt, confici ſole-
ret. Syrmæa in Lacedæmone certamen erat,præmio propoſito, quod ex farina & mel
le,nuncupant ſyrmeam.

Quæ muſica probis admittenda moribus: item quæ inſtrumenta cẽſeri im
proba debeãt. Magadis,magma,ecmagma,crocomagma,ſpadicarij. Quin
tilianus declaratur de ſpadicibus. Hypoſpadij,tibiæ, pactides. Baia. Baius
color. Balius. Balię equi. Barbitos,brabyla,pſalterium,naula,nablas,nabli
ſtę,panduriſtę,crembalum,ſambyce. De iynge plura paulo, & uulgata mi
nus. Quintiliani locus de pſalmate,ubi plaſmate forſan reponẽdum, quod
quibuſdam placet. Cap. IIII

CAEterũ ijs omiſſis forte præſtiterit, Ariſtotelica ſubtexere placita: Melorum (inquit) diſtinctionem, qui in philoſophia uerſantur, eam afferunt: ut aliam dicant moralem: aliam effectiuam, id eſt πρακτικήν: aliam uero ἐνθουσιαστικήν, hoc eſt abſtractiuam. At Cato De liberis educandis: Melos alterum, inquit, in cantibus bipartitum eſt: unum aſſa conſtat uoce,alterum uocant organicon. Proinde pergit Ariſtoteles: Tibiæ in diſciplinam recipiendæ non ſunt, nec aliud artificioſum inſtrumẽtum,ut eſt cithara; uerum quæ auditores efficiunt bonos, tibia prorſus

ſus moralis non eſt,ſed magis ὀργιαστική, id eſt concitatrix. Adde quod & ſermone uti prohibet,& faciem deformat ita, ut ne à familiariſſimis quidē pernoſcaris. Propterea apud Plutarchum Alcibiades inquit, filij Thebanorū quum diſputare neſciant, egregie tibijs utantur. Quin & à Pallade,idem inquit Philoſophus, nō alia magis cauſa abiectas tibias, quas illa repererat: ut ipſe uult ex fabula, quam διὰ τὴν ἀσχημοσύνην τοῦ προσώπου, id eſt ob faciei deformitatem. Tibiarum conſuetudo cœpiſſe uidetur poſt Medicas uictorias, quum Græci iam de ſe magnifice ſentirent,deſita uero Athenis diſciplina ea, Alcibiade auctore, quum percrebuiſſet, ab illo abiectas infractasq; tibias, pudefacto deformitate oris. Quod in commentario Pamphilæ nono & uigeſimo ſcriptum fuiſſe, adnotatum Gellius reliquit. Improbata item ſunt & inſtrumenta alia, ut pactides: quanquam apud Pollucem ſcribitur pyctides, apud Plutarchum item alicubi. Eſt uero organum dichordon, ut ſcribit Sopater: quod & magadis eſt, ut arbitratur Sappho: Ariſtoxenus diſparaſſe uidetur, quum ait, Magadin & pactida ſine plectro uenire in uſum pſalmo tātum. Ab Herodoto proditur libro primo, in bellum pergere ſolitum Halyattem fiſtulis præcinentibus, ac tibijs, & pactidibus, quod eſt fidibus, ſicut interpretatur Valla. Pactida legimus in Theocriti epigrāmmate. Scribit Anacreon, eſſe magadin pſalticum organum, à Lydis excogitatum, unde eſt apud Theophilum μαγαδίζειν uerbum, quod magadin pulſare ſignat. Alicubi tamen Ariſtoxenus, auctore Athenæo, pro eodem uidetur accepiſſe. Sunt qui pactide uſam in primis Sappho tradant. Organa hæc liquido diſtinxit Diogenes tragicus, atq; item Phillis Delius in ſecūdo De muſica. Magadin nuncupatā credit Duris à Magdie, qui fuit genere Thrax. Magadin eſſe pſalterium, putat Apollodorus. Magmata uero Græcis unguētorum dicuntur feces: ſicuti ecmagma uocatur conſperſio, & ſubacta maſſa. quāquam Galeni aſtipulatu crocomagma eodem cēſetur nomine: quod crocini olei fecem indicat. Sed & barbiti, & quæ ad uoluptatem tendunt, heptagona, trigona, ſambycę: poſtremo quę chirurgicam depoſcunt ſcientiam, hoc eſt peritam manuum geſticulationem, omnia reijciuntur. Euripides eos coarguit, qui lyra in poculis utuntur: Ad iram enim (inquit) potius, luctumq; adhibenda muſica eſt, non inſuper cantu addecet ſoluere, qui iam uoluptatibus diffluunt. Fabius quoq; muſicā reijcit ab oratore ſuo, quem perfectum concipit & format, quæ in ſcenis effœminata, quæq; impudicis fracta modis ſit. Item pſalteria & ſpadicas, etiam uirginibus probis recuſanda ſcribit. Quum tamen in Themiſtocle Plutarchus illum ſcribat neſciſſe lyra uti, ac pſalterium tractare. Verum quia in Quintilianum impegimus, & locus hic quem aduocauimus, adhuc faceſſit negocium multis, non ſatis percipientibus, quid ſibi uelint ſpadices hac parte, quum ſcribat Gellius: Spadica eſſe Doribus auulſum è palma termitem cum fructu. Atq; item in libro ſecundo, eſſe punicei coloris ſpeciem. Nam & enarrator Maronianus, ubi Georgicon tertio, Poeta de equis ait: Honeſti ſpadices, glaucíq;.

Spadices, inquit, phœniciatos uocant, id eſt profeſſos myrteos. Ad quod item ſpectare illud Firmici contenderim ex Matheſeos tertio, qui Veneris recenſens decreta per ſingulas cæli ſtationes, illam facere quādoq; linteones ſcribit, ac plumarios: quandoq; uero tinctores, & ſpadicarios, aut textores, uel pigmētorum inuētores. Verum ut ambigere tādem deſināt, ex theſauris Iulij Pollucis nubilum omne tollemus. Sicut etiam teſtati abunde ſumus in gymnaſio Patauino, quum Oratorias inſtitutiones prouincialibus magno numero explicaremus. Nam inter organa muſica, ſpadix ab illo reponitur libro quarto, ubi ita ſcribit, Inter ea quæ pulſantur, eſt lyra, cithara, barbiton, quod ipſum & uarymiton dicitur ab Anacreonte excogitatū primo: uel (ut Pindaro placet) à Terpandro, ut eſſet pactidi Lydiæ ἀντίφθογγος. Barbilos autem, ſicuti ex decimo ἐκλογῶν περὶ γεωργίας dicimus, uocatur de oſſe perſici enata arbor. Brabyla uero ſunt Theocrito, quæ communius coccymela dicuntur, id eſt damaſcena pruna: unde imperitioribus nōnullis obrepſiſſe opinor, ut id genus poma uocent brombas. Chelys, pſalterium, phœnix, ſpadix, lyrophœniciū, clepſiambus, pariambus, iambyce, ſcindapſus, epigoneum. Palmarum porro cum fructu termites baia quoq; nūcupant: unde proreperit baius in equis color: quāquam & balius dicitur, ſed uarius Euripidi intelligitur: Baliam ceruam legimus, id eſt κατάστικτον. Balios uentos accipiunt uiolentos: nam &

balias equos, celeres intelligunt poetæ. Hypoſpadij, ad ſpadicas nil pertinent. Sunt tamē eo nomine, quibus ab ortu οὐρῆθρα, id eſt urinæ meatus demiſſior eſt, ſub eum qui dicitur Canis. Pſalterium uero, quod improbaſſe Fabius uidetur, ſicut & M. Tullius De reſponſis aruſpicum: alio modo etiam naula dicitur, unde naulia quoq; deducātur, diminutiua forma. Nam Ouidius ita cecinit De arte libro tertio,

Diſce etiam duplici genialia naulia palma
  Vertere, conueniunt dulcibus illa modis.

Quæ quidem mire congruunt uerbis Quintiliani. Naulæ uero meminit etiam Philemon, ut refert Pollux: & Sophocles,

οὐ ναῦλα κωκυτοῖσι, ου λύρα φιλᾶ.

Nablas legitur apud Athenæum, quem excogitarint Phœnices primi: unde & nabliſtæ, ſicut panduriſtæ, à pandoro uel pādura, ut eſt apud Varronem & Martianū, quam ex marina lauro compingunt Troglodytæ. Vnde nouatum Lampridio pandurizare uerbum, id eſt panduram pulſare. Sunt tamē qui à pſalterio naulia diſtinguant: quādo pſalmi concentu, & modulis inſtrumenti eius canebantur. Et in magno myſterio, magnum prophetam eodem uſum, prodit hiſtoria. Alexander Cytherius, ut tradit Iubas, pſalterium primus impleuit chordis. Pſalterium etiam Latine organum dici, nihilominus conuiuijs inſeri ſolitum ad libidines excitandas, Ambroſius auctor eſt. Id comprobaſſe & Macrobius uidetur in Cœnis, libro tertio. Propterea ex ijs perpēdendum amplius, an in Quintiliano, ubi de carminum lectiōe agitur, ſic legi omnino debeat, Nec pſalmate, ut nunc à pleriſq; fit, effœminata. Cæterum publica lectio plaſmate præfert, ac qui hactenus ſunt interpretati, ſic agnoſcunt prorſus. Pſalterij meminit in Sympoſiacis Plutarchus. Quidam laudatorium item uocant. Videtur decem chordis fuiſſe inſtructum ex illo prophetico: Confitemini Domino in cithara, in pſalterio decem chordarum pſallite ei. Hinc forte polyphthonga uocauit ea in Moralibus Plutarchus. quo in loco etiam tribona inter muſica recenſet inſtrumenta, id eſt τιβῶνα. Pſalmum proprie Græcorum ſcientiſſimi ex grammaticis citharæ interpretantur ſonum. Octauam eſſe muſicum inſtrumentum, de chordarum numero ita ex Hebraica tralatione nuncupatum, ſuper Pſalmos ſcribit Nicolaus theologus. Lyrophœnica ſambycem nominat Athenæus, ac fuiſſe Ibici poetæ Rhegini inuentum, tradit. Fuit & crembalum organum, unde κρεμβαλίζειν uerbum, eo ſonum elicere indicat. Sambyce uſam primo ſibyllam, produnt aliqui, à Sambyce quodam inuēta, unde & nomen, Eſt uero organum id, oxyphthongon, quo tetrachordo Parthi ſint uſi, ac Troglodytæ. Sunt qui iynga fuiſſe antiquis citharam cantus prædulcis tradant, ut inde omne quod expetas iucundius, recte iynga dicas. Cæterum auitij genus hoc nomine intelligūt alij, caudam perpetuo quatientis conciliantiſq; amorem. Eſt porro plumis uarium, colli ac linguæ productioris, ſed collum identidem circumagit inflectitq;, philtris accommodum & excantaminibus amatorijs: pendens enim ex rota agitatur, aut cum cerea amburitur rota ſuper ardentes prunas. Tradunt alij, eius interanea explicari rotæ circumuoluta. Auem hanc præmonſtraſſe Iaſoni Venus dicitur prima, uti Medeam præmulceret. Putant illud quoq;, Iynga puellam fuiſſe Pithus uel Echus ex Pane filiam, quæ cum pharmacijs in ſui amorem prolectaſſet Iouem, ab Iunone ſit in auitiam ſobolem adoptata. de hac Ariſtoteles quoq;, ac cæteri nonnulli. Quin traditur illud quoq;, Omne medicamentū amicitiæ conciliandæ adiectum, recte iynga uocari.

Fabij locus ex primo libro explicatur. Vocis figura triplex. Dicrotos pulſus. Vocem quandam dici dendryazuſan. Dorcadiſſans pulſus qui. De cycno nonnihil ſcitu haud indignum prorſus. Vocis abſciſſiones quæ intelligantur. Cap. V

VErum quia Fabij nodū paulo ante exſoluimus, & ſermo de muſica eſt, age locum haud paulo implicatiorem auctoris eiuſdem explicare pergamus alterum. Sunt autem Quintiliani uerba ex libro primo hæc, Sit autem lectio uirilis, & cum ſuauitate quadam grauis, nec proſæ ſimilis, quia carmen eſt, nec tamen diſſoluta in canticum: de quo genere (inquit) optime C. Cæſarem prætextatum adhuc accepimus dixiſſe, Si cantas, male cātas; ſi legis, cantas. Hæc niſi quis altius

introſpe-

introſpexerit, & ad exactiorem libram reuocarit, non ſatis profecto nobiliſsimi aucto ris ſenſa penetret, cupiatq́; apertioribus (ut dicitur) tibijs enarrari. Quare, quod nobis muti inſinuarunt magiſtri, quod & in alijs fecimus, faciemusq́;, iam hinc appingemus. Sic igitur legimus, Vocem omnem aut eſſe συνεχῆ, quæ continua: aut διαστηματικὴν, quæ dicitur cum interuallo ſuſpenſa. Et continua quidẽ eſt, qua loquentes, uel proſam orationem legentes, uerba percurrimus: feſtinat enim, præproperaq́; tunc uox eſt, nec hæret in acutis aut grauibus ſonis, ſed celeriter omnia connectit, expediendisq́; ſenſibus, exprimendisq́; ſermonibus continuæ uocis uſus operatur. Diaſtematice autẽ, ſiue interuallata eſt, quam canendo ſuſpẽdimus. In qua non tam ſermonibus, quàm modulis inſeruimus: eſtq́; uox ipſa tardior, & per modulandas uarietates quoddam faciens interuallum, non taciturnitatis, ſed ſuſpẽſæ ac tardæ potius cantilenæ. His, ut Albinus autumat, & auctor comprobat Boetius, additur differentia tertia, quæ medias uoces poſſit includere, quum ſcilicet heroum poemata legimus: neq; continuo curſu, ut proſam: neque ſuſpenſo ſegniorique uocis modo, ut canticum. Scribit in Lexico rhetorico AElius Dionyſius, à phonaſcis uocem quandam dici δρυοφωνάζουσαν, id eſt amœnam, ut uolunt aliqui. Eſt utiq; δρυοφωνάζειν, ſub quercus aut arboris cuiuſuis umbram humiliter confugere, quod ante inuentas domos feciſſe ueteres, conſtat. Signat id item uerbum, in aquam merſari occuliq́. Nec ſane mirandum, ex arboribus ad uocis rationes uocabuli factam tralationem: quando & apud medicinæ peritos ab animalibus ad pulſus indicia conformãtur quandoq; dictiones. Nam, inquiunt, ſi arteriæ motus non perſeueret continuus, & interciſus à celeritate tranſeat in tarditatem, aut e diuerſo, ἀνισοταχύς appellatur pulſus hic, id eſt inæquiuelox. Quòd ſi interuallatus conquieſcat, ac mox cooriatur uelocior, δορκαδίζων uocatur, id eſt dorcadiſſans. Quæ nuncupatio de animalis producta in curſu natura eſt. Dorcada Hieronymus capream interpretatur. Origenes, παρὰ τὸ ὀξέως δέρκειν, dici opinatur. Si uero à diaſtole recurrat, priusq́ quàm omnino contrahatur, rurſum percutiat ἀφὴν, id eſt tactum, δίκροτος uocatur à percuſſu geminato. Nam & dicroton dici biremem, ex humanioribus ignorare poteſt nemo. Microſphyctos uocant, quis puſillus eſt uenarum pulſus. Plura ſeſe ingerunt multo, uerum ne hæc quoq; modum exceſſerint, ut parerga, uehementer ſum ueritus. Sed illud non præteritum in tanta muſices mentione, moleſte (opinor) feret nemo, canentem cycnum à pauciſſimis auditum, etiam ſi uulgatior fama tenet, ingruente fatali momento, εὐφωνότατον καὶ ᾠδικώτατον εἶναι τὸν κύκνον, id eſt uoce cantuq; præcipue præſtare cycnum. Auctor tamen primo Variæ narrationis AElianus eſt, audiſſe quandoq; ſe canentem cycnum. Sic enim ait, ἐγὼ δὲ ᾄδοντος κύκνου ἤκουσα. Quoniam uero animal ſit φιλῳδὸν, Græci κύκνειον uocant eius melos. Appendix autem illud erit, ab Ariſtotele cycnum uocari καλλίπαιδα καὶ πολύπαιδα, quia plures producat, & ſpecioſos fœtus. Quàm porro retuſam uocem dicunt Latini, φωνῆς ἀποκοπάς, id eſt uocis abſciſſiones appellare Gręcis eſt mos, id eſt maximam quaſi raucedinem. Apud Theocritum uox trychna, uelut ſtrychna, pro molli uſurpatur, quia eiuſmodi cenſeatur herba ſtrychnos.

Muſica triplex. Organorum item muſicorũ diſtinctio. Cruomena, enchorda, proſoda, pneumatica, hydraulica, citharodia, aulodia, lyrodia, proſodia. Citharis, cithara differunt. De lyrio, & loto. Lotages. Spodalia. Ciceronis locus explicatur. Cap. VI

SVnt porro è celeberrimis auctoribus, qui muſicã eſſe triplicẽ tradũt: mundanam, humanam, organicam. Et mundanam quidem ex cælorum concentu inenarrabili deprehenſam aſtruxere, necnon ex elementorum nexu mutuo ſubtilitatis immenſæ. Sed & mira temporum uarietas id ipſum iuuat argumentum. Quo enim pacto fiat, ut tantorũ orbium rotata uertigo, tacito, ſilentiq; feratur ambitu, etiam ſi nobis minus audientibus, miranda ſonorum tranſeat iucũditas? Hanc Plato aſſeruit, hunc conſectati omnes approbarũt, nec Boetio diſplicuit, etiam ſi ſæpe Ariſtotelico. Tradere Homerus quoq; eſt uiſus, Heraclito Pontico interprete, quum de Apolline in Græcos irruente, ita canit,

ἔκλαγξαν δ' ἄρ' ὀϊστοὶ ἐπ' ὤμων χωομένοιο αὐτοῦ κινηθέντος.

Humanam uero muſicam facile perceperis, ſi in te ipſum (quod Perſius inquit) deſcendere incipias, & miraculum diuinũ amplius expendas. Etenim quæ uis alia ſpiritalem uigorem mentis compotem, mortali ac terrenæ compagi fermentat, adglutinat, continet, ad præſcriptã perducit metam, niſi coaptatio quædam, & ueluti grauium leuiumq́ uocum, quaſi unam efficiens conſonantiam temperatio? Quid animæ poteſtates tam diſſentaneas, & compugnãtes ſæpe conſpirare facit: quam ex rationali, & rationis impote ui conflari, Ariſtoteles ſenſit, & docuit? Quid uero corporis elementa conciliat, aut rata firmaq́ fermentatione continet partes? Quam uero organicam nuncupant, ea iam ad inſtrumenta ſpectat, quæ uarietatis ſummæ pro ingeniorum captu artifex peritia excogitauit. Hæc uero aut intentione perficiuntur, ut neruorum cõtemperato tractu, aut ſpiritu, ut in tibijs uel his quæ aquæ conſtant ratione: aut percuſſione quadam, ut in his quæ uirga ærea feriuntur. Quæ neruis intenduntur, cruomena uocant, aut enchorda, uel etiam ἔντατα, & proſoda, id eſt προσῳδία. Quæ ſpiritu inflantur, pneumatica dici ualent: uel, ut Plutarchus, ἐμπνευστά. Sicut quæ propellit aqua, hydraulica, etiam ſi in architectura ſua item ſunt πνευματικά, & hydraulica inſtrumenta, à Cteſibio excogitata primum, ut Vitruuius ſcribit: & eſt à Plinio repetitum Naturalis hiſtoriæ ſeptimo. Domus, inquit Ammianus Marcellinus, ſtudiorum ſerijs cultibus antea celebratæ, nunc ignauiæ ludibrijs torrentes exundant, uocali ſono, perflabili cantu fidium reſultantes: deniq́ pro philoſopho cãtor, pro oratore artium doctor ludicrarum accitur. Et bibliothecis ſepulchrorum ritu in perpetuum clauſis, organa fabricãtur hydraulica, & lyræ ad ſpeciem carpentorum, ac ingentes tibiæ. Citharis & cithara diuerſa ſunt, ut ſcribit Ariſtoxenus in commentatione περὶ ὀργάνων: nam citharis lyra eſt, qua utentes uocantur cithariſtæ, quos & λυρῳδούς dicunt. At cithara eſt, unde citharœdi uocantur. Diſtinctionem hanc cõtra Timarchum agnoſcit AEſchines, & ab Ammonio repetitam ſcio. hinc citharæ cantus, citharodia nominatur: ſicuti tibiæ, aulodia: lyræ, lyrodia. Critias uero citharœdicos cantus etiam proſodias appellauit. Ex grammaticis theſauris illud eſt, à lyra dici lyrion, forma diminuta, ut à thyra thyrion, à come comion, id eſt uiculus. Erant & loti tibiarum genus epithalamium: ut illud in Epigrammate,

Λωτοὶ ἄχευν, καὶ θαλάμων ἐπλαταγεῦντο θύραι

id eſt, inſonabant loti, & thalamorũ perſtrepebant ianuæ. Sunt tamen qui in loto priorem corripiant ſyllabam, ut λωτοῦ ἐπὶ πνεύματα μέλπω. & eſſe calamiſcum interpretentur, unde dicantur lotages, qui lotum exercent. Spondalia, ſunt ſpondaica ratione concinnati cantus, quibus utebantur in rebus diuinis, ut melodijs longioribus proſpera deorum uoluntas firmaretur: qua ratione Pompilius Numa ſpondeum & põtificium dixit: unde Ciceroni lux infertur De oratore libro ſecũdo: Quum ex perſona, inquit, mihi ardere oculi hominis hiſtrionis uiderentur ſpondalia illa dicentis.

Tibiarum ſpecies. Prouerbium, Quid opus erat longis me tibijs incinere? Plagialos. Hippophorbus. Tibiarum inuentores. Sirites. Phorbion quid, Photingia. Papinij ex Thebaide locus explicatur. Proaulion quid. Procemium. Prologus. Item diaulion. Thebanorũ in tibijs præſtantia. Item Pronomi tibicinis. calamaules, rhapaules, matroa, diopi, gingras. Tibia dextra, & ſiniſtra. Athena tibia. Tibiæ pares, uel impares. Cantica. Diuerbia. Thebanorum uituperatio. Glottocomion. Sibene. Crupezia. Tibiarum longarum in ſacris uſus. Cap. VII

Tibiarum uero ſpecies inuenio plures. Sed prius Dionis proferamus hiſtoriam & enarrationem: Quum poſt arreptum, inquit, imperium Otho ſacrificaret primo, dira portẽdi animaduertit: quamobrem facti pœnitens, τί γάρ με, inquit, ἔδει μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν; quid erat opus longis me tibijs incinere? Eſt hoc, inquit Dion, parœmiodes in eos, qui extra quam ſit eis accommodum, quippiam adoriuntur: id eſt, ἐπὶ τῶν ἔξω τι τοῦ προσφόρου σφίσι ποιούντων. Tanquam dicas, Quid neceſſe fuit imperium inuadere, ac pro adepto dijs ſacra obire: quum omnia ceſſura in perniciem uideantur? Verum ad tibias redeo. Eſt quam Libyes plagialon uocant, ex loto. Elimos ex buxo eſt, inuẽta à Phrygibus. Sicut hippophorbon ſcenetæ Libyes excogitarunt, & in equorũ pabulis utuntur, fit ex lauro. Phorbion, ut hoc

interim

interim non taceamus, uocant Græci, ut Ariſtophanis enarratores explicant, tibicinis ori circumpoſitam pellem, ne rimam concipiat labellum. Monaulus Ægyptiorum inuentum eſt, hoc eſt Oſiridis, ut aliqui interpretãtur, qui & photinga excogitarit etiam, unde & photingia. Sunt autem ex loto, inde & lotinæ tibiæ dicũtur. Meminit monauli in Thamyre Sophocles. Cenſetur uero hæc nuptialis maxime, Tityrinon quidam item uocant. Fuit uero monaulus, qui poſtea dici cœpit calamules, id eſt calamo incinens. Nam rhapaules eſt, qui calamen inflat, id eſt ſtipulam. Tibiam poetæ etiã Libyn uocant, ut ſcribit Duris: quia Sirites auleticæ inuentor, Libys eſſet, Nomadum unus, qui & quæ matroa uocantur, id eſt μητρῷα, cecinerit primus. Matroum apud Smyrnam celebrat Strabo γεωγραφουμένων libro quarto decimo. Interpres eo nomine matronarum accipit locum. Ipſe malim Matris deum ſic templum dici, quod alicubi hoc opere liquebit. Scribit Plutarchus, Lycurgum rhetorem ubi iam è uita demigrandum aduertit, in matroum ac buleuterium ferri ſe iuſſiſſe, ut eorum quæ in republica geſſiſſet, pœnas daret, ſi quid foret delictum. Phryges item tibiam inueniſſe lugubrẽ memorantur, qua & Cares ſunt uſi: flebilis enim Carum incentio. Produnt ex noſtris etiam nonnulli, Lydijs tibijs læta concinere, ueteris fuiſſe moris, Phrygijs uero triſtia: quoniam tres haberẽt tibiarum modos, Ionicum, Lydium, Phrygium, quod & barbarum. Ex ijs uero innoteſcit amplius, quid ſibi Papinius uelit, quũ Thebaidos ſexto ita canit

Quum ſignum luctus cornu graue mugit adunco
Tibia: cui teneros ſuetum producere manes
Lege Phrygum mœſta.

Dignum ſcitu quod tertio Rhetorico legimus apud Ariſtotelem, quod ne intercidat, hic protinus implantabimus. Procemium, inquit, eſt orationis exordium: id in poeſi nuncupatur prologus: in tibiarum uero incentione, proaulion: quod (inquit) liberum eſt, ſicut in demonſtratiuis principia. Sed ad rem. Tibiarum quaſdam legimus uocari parthenias, quaſdam uero pædicas: item Andrias, quæ dicuntur teliæ & hyperteliæ: ſunt & cithariſteriæ, ac dactylicæ. Nam Phrygias etiam elymos dicunt. Habentur & diopi, muſocopi, & hypotreti, necnon hemiopi. Diopos bifores intelligimus, ſicut ſemiſores hemiopos, quæ epulis adhiberentur. Proinde in Plauto ſunt, qui ſemiſonarios artifices ad hoc referendos putent. Elymos etiam ſcytalias dicunt. Theriam tibiam ex hinnulorũ oſſibus, concinnarunt Thebani, ære obductam forinſecus. Cornu incinunt Tyrrheni. Minutula tibia gingras eſt, flebilem & ipſa emittens ſonum, à Phœnicibus comperta, unde & nomen: nam Phœnicum lingua, gingram uocant adonim. Gingricarum tibiarum meminit in Polyhiſtore Iulius Feſtus. Sed Pompeius Feſtus putat, ab anſerum uoce nuncupatas: Qui, inquit, dicuntur gingrire. Meminit Athenæus: ſed tibias uocari gingros ſcribit. Tibia dextra, inquit Varro, alia eſt, quàm ſiniſtra: ſic tamen, uti coniuncta cenſeatur, ſiquidem eſt altera carminis eiuſdem modorum incẽtiua, ſuccentiua uero reliqua: nam ſic paſtorum uitam dicimus incentiuam, quia uetuſtior: agricolarum, quod recentior, ſuccẽtiuam: quam rem doctiſsimus comprobat Dicęarchus. Sic ergo paſtorali ſuccinit agricolatio, ut inferior, ſicut tibia ſiniſtra dextræ foraminibus. Pares autem tibiæ dicuntur, uel impares: quoniã ſi quando artifex monodio agebat, unam modo tibiam inflabat, ſi quãdo ſynodio, utranque. Monodiũ intelligo, quum unus aliquis è ſcena cãtum profert, nec chorus ſimul. Porro ubi canebat chorus, tibijs choricis, id eſt choraulicis concinebat artifex. In canticis uero pyraulicis reſponſabat. Cantica in Comœdijs intelligimus, ubi unus modo loquitur. Sicut diuerbia uocantur, quum diuerſæ agunt perſonæ. In choris nullus eſt certus numerus. Scythæ androphagi & melanchlæni, ac Arimaſpi aquilarum & uulturum oſſa tibiarum uice inflant. Celtæ ex calamis fiſtula utũtur, atque item Oceani inſulares. Apud Ægyptios polyphthongos tibia ex hordeaceis calamis compingitur. Fuit & tibia dicta Athena, qua Nicophelen Thebanum in Mineruæ hymnis uſum memorant. Fiſtula, quam tonarion uocant, C. Graccho præcipuo ſuorum temporum oratori, muſicus, quibus deberet intendi, modos incinebat. Diaulion in ſcena dicebatur, ubi tacentibus omnibus intus concinebat tibicen. Thebanos præcipue inter Græcos tibiarum artifici muſica præcelluiſſe: ac inter Thebanos Pronomum tibicinem diſticho comprobatur, quod & appoſui,

gratum, opinor, facturus toto pede cum Græcis, ut nunc eſt, contrahentibus.

ἑλλὰς μὲν, θῆβας προτέρας προὔκρινεν ἐν αὐλοῖς.
θῆβαι δὲ, πρόνομον, παῖδα τὸν οἰνιάδου

Alias Thebanis negocium faceſſunt auctores Græci, ut micropſychis ac gulæ mancipatis: ut qui thria concinnarent, ac enarſilochos, & hallantas, necnon ſchelidas, quibus etiam Mardoneum excepere cum Perſarum quinquaginta. Tibiarum repoſitoriũ uocant γλωττοκόμειον & σιβύνην: nam crupezia, tibicinum ſunt calciamenta. Tibijs inciniuiſſe longioribus olim inter ſacrificandum, Plutarcho credimus, & indicauit Dion. In tibicines illud eſt apud Græcos concinnatum,

ἀνδρὶ μὲν αὐλητῆρι θεοὶ νόον οὐκ ἐνέφυσαν,
ἀλλ' ἅμα τῷ φυσᾶν χ' ὡ νόος ἐκπέτεται

id eſt, homini quidem tibicini mentem non ingenerarunt dij, ſed ſimulac tibias inflat, difflatur mens.

Nomos in muſica quid. Nomorum ſpecies. De polycephalo & orthio nomo pluſcula. Caſtoriũ melos. Caſtoreum. Laconici regis mos. Pæanes duo in bello. Carnij moduli. Carnia feſta. Carna dea. Auguſtini locus penſitatur de Iano. Sciades loca. Carneonica. Fabatiæ calendæ. Caranus quid Perſarum lingua. Nomæ, hyponomus, nomus. Hyponoma ulcera. Cap. VIII

LEgimus præterea ſubinde in muſica dici nomos. Id uerbum haud ita imbutis perpolitiſq; parere difficultatem poteſt. Proinde ſciendum, in carmine, ac cantilena, nomon ſignificare qualitatẽ uocis ac moderationem, qua uel remiſsiore uel acutiore utimur. Eandem itaq; cantilenam duobus tribusue nomis modulantur muſici. Ratio autẽ nominis ea eſt, quia Græce nomos, lex eſt. Veteres autem prius quàm literas ſcirent, leges cantabant, ne eas obliuioni mandarent: quod tẽporibus ſuis in more Agathyrſis fuiſſe, Ariſtoteles ſcribit. Ergo primas poſteriorum cantilenarum eodem appellarunt nomine, quo omnes uocabãtur ſuperiores. Terpandri nomos celebrant Græcorũ ſcientiſsimi. Alij à gentibus denominationem trahunt, ut AEolius & Bœotius: ab rhithmis alij, ut orthius & trochæus: alij à modis, ut acutus & tetraœdus: alij ab ipſo & amaſio, ut Terpãdrius & Capion. Fuit & ab euentu nuncupatus Polycephalos nomos: nã obtruncata ab Perſeo Meduſa, inter ſuperſtites ſorores luctus eſt exortus haud mediocris, ſed & ſerpentum ſyrigmus, id eſt ſibilus ex earundẽ inaudiebatur capite. Quo uelut concentu quum oblectaretur Pallas, ex imitatione auleticen excogitauit, quam de ſerpentũ numeroſis capitibus etiam polycephalon cenſuit nuncupandam. Sunt quibus arrideat amplius, polycephalum dici, quòd quinquaginta afforent uiri, incinente tibicine, ex quibus conſtitueret chorus. Quidã etiam num κεφαλὰς procemia intelligunt, uelut procemijs multis conſtans cantus dicatur polycephalos, quem ab Olympo compertum memorant primum. Orthios dici uidetur, quod extentus foret ac robuſtus. ὄρθιον Græci dicunt, in altitudinem ſurrectum. Orthius, inquit Martianus, ex tetraſemi elatione, id eſt arſi, & octaſemi poſitione, conſtat, ita ut duodecim tempora hic pes recepiſſe uideatur: propter honeſtatem poſitionis ſic nominatus. Orthia tamen phalanx dicebatur, quæ procederet in cornu, profunditatem habens longitudine maiorem. Dianam orthriam Seruius faſcelidem intelligi uoluit, ut quibuſdam placere animaduerto. Orthiam tamẽ inuenio in Apophthegmatis Plutarchi, in cuius ara cæderentur pueri, qui dicũtur Bomonicæ: quanquam in Lycurgo, augurij nuncupauit aram. Sudas nunc orthion legit, orthrion quãdoq;: quibuſdam nomen inflectentibus à diluculo, quod uocant ὄρθρον. Scribit Pindaricus interpres, eſſe in Arcadia Orthuſion mõtem, ſiue Orthion: unde Orthoſia dicatur Pindaro Diana: quæ ab alijs etiam Orthia: ni, inquit, malis ita nũcupari, quoniam parientes ſurrigat. Orthiæ Dianæ meminit in Theſeo Plutarchus. Sed interpres, orthium dici chorum eſt opinatus. Quæ de orthij etymo prius appoſuimus, à Gellio comprobari uidentur, ubi ex Herodoti libro primo, ſuper Arione fabella repetita, illũ ſcribit, impetrato à nautis ut canere liceret carmen illius conſolabile, tunc quod orthiũ dicitur, uoce ſublatiſsima cantaſſe. In quo aduertendum obiter, in ſeptem ſapientum conuiuio Plutarchum ſcribere, adortũ Ariona nomon pythicon concinere pro ſua & nauis ſalute. Pollux uero

lux uero tibiæ ſonum, orthion dicit: unde, inquit, orthios nomos. Polymneſtus orthiorum poeta celebratur. Nomi huius meminit in libro De regno Dion. Nomon hunc ad belli ardorem excitandi uim habuiſſe, ſcribit Euſtathius: nam concinente Timotheo, uelut furens ad arma proſiluit Alexander. Significat ipſum hoc uel Homerus Iliados rhapſodia undecima. Meminit & Maximus Tyrius. Caſtorium melos Laconicũ erat, quo utebantur in prælijs, ut fortiter & audenter agerent, mortemq́ contẽnerent: ſicuti Plutarchus abunde teſtatur. Quin & rex ante quàm pugnas iniret, rem diuinam Muſis faciebat, quo & oratione & memoria in primis digna promerent facinora. Græcorum autem mos fuit, duos concinere pæanas, Marti quidem in hoſtibus congrediendis, Apollini mox bello abſoluto. Illum priorem, enhyalium uocant. Caſtoreum autem obiter teſtes intelligimus animalis fibri, ſiue caſtoris: uti libro trigeſimo ſecundo Plinio traditur. Viroſa caſtorea ex Ponto mitti cecinit Virgilius: quando, ut ſcribit Strabo, inibi uenenoſa habentur. Caſtorium deniq; melos dici interpretãtur, quod armatam ſaltationem Dioſcuri cõpererint primi, quum ὀρχησταὶ forent plane. At Dioſcuris Palladem primam Enoplion incinuiſſe nomon, prodidit Epicharmus. Ex quo præcinente tibia, congredi cum hoſtibus adorti Lacones ſint. Eſt & caſtorum infecturæ ſpecies. Caſtoreum colorem Græci cinereum intelligunt. Carnios item modulos legimus quandoq́: cõſtabant hi, ut uidetur, neruis pluribus: nam Timotheũ carnijs id genus deditum modulis Ephororum unus, arrepto gladio interrogauit, ex utra parte neruos abſcinderet, qui ſupereſſent ad ſeptẽ. Carnia uero feſta item erãt Spartæ (ut puto) Apollinis, qui etiam carnius dicebatur. Militaris uitæ imaginem ea præferebant. In nouem locis, quæ Sciades dicebantur ab umbræ ſcenicæ ſimilitudine, noueni epulabantur uiri, diebus nouem. Inuenio apud Græcos, Carnea primum uiciſſe Terpandrum. Hinc certe nuncupatos ſcimus Carneonicas. Carneorum deniq; mentio eſt Herodoto libro ſeptimo, atq; item octauo. Carnios ſacerdotes fuiſſe apud Sicyonios, auctor Euſebius eſt. Praxilas ait, à Cranio nominata Iouis & Europæ filio, quem amauerit Apollo. Alcman, à Caraneo Troiano. Demetrius, à κρᾶναι, quod eſt τελέσαι. Siquidem Menelaum memorant, ad Troianum bellum profecturum feſta hęc uouiſſe, ſi rem perficeret. Sunt qui Carna dici putent à Græcis feſta, quoniã equus dureus è carnio ligno fuerit compactus. Carna uero dea erat in Latina hiſtoria, quam uitalibus humanis præeſſe credebant. Ab ea petebatur (Macrobius inquit) ut iocinora, & corda, quæq́ ſunt intrinſecus uiſcera, ſalua conſeruaret. Huic templum dicauit Brutus, quia cordis beneficio publicum ſtatum emendaſſet. Hanc eſſe cardinis deam intellexit ſexto Faſtorum Ouidius. Et Iunias calendas, quas uulgo Fabatias dicunt: quia fabæ adultæ diuinis adhiberentur rebus, illi ſacras ueteri tradidit ritu illis uerſibus:

Prima dies tibi Carna datur, dea cardinis hæc eſt:
Numine clauſa aperit, claudit aperta ſuo.

Iani porro cum hac concubitum celebrat idem poeta. Quod ignoraſſe Auguſtinus uidetur quando Diuinæ ciuitatis ſeptimo ita ſcribit: De Iano non mihi facile quicquam occurrit quod ad probrum pertineat, & forte talis fuit, ut innocentius uixerit, & à facinoribus flagitijsq́ remotius. Sed in magnis uiris hoſce uelut neuos haud mirer, quãdo & Hieronymus uir in doctrinis tantus, apud auctores de Lyncurio nil ſibi cõpertum fatetur: quum tamen lapilli mentio ſit apud Theophraſtum & Plinium. Carnius menſis fuit Græcis, quẽ Metagitniona dicebant Athenienſes: Maium interpretantur nonnulli. Quod uero de nomo diximus, ſciendum, affectionem eſſe quæ Græcis dicatur νομή: quam Therapeutices quinto Galenus eſſe finit, quum putredinis metu adhibere cauterium cogimur. Sic autem dicitur, quoniam depaſcens proxima, ſerpat aſſidue ab ijs quæ affecta ſunt, ad ea quæ ritu naturæ ſe habent: re uidelicet ab accidenti præmonſtrata, non de ſubſtãtia nomine accerſito. Significare ipſum hoc & Plinius animaduertitur, quum libro uigeſimo, mala corporis quę ſerpant, dici nomas, tradit. Hyponomus ad præſens inſtitutũ pertinet nihil: ſed de eo nomine Thucydidi ſignatur ſubterranea cauitas occultior: unde ὑπονομεύειν, id agere eſt: cuniculum interpretari poſſumus. Nomos item, accentiuncula in fine poſitá, Plinio pręfecturam indicat: quando & Diodorus Ægyptũ in ſex ac triginta diſtribuit nomos, id eſt leges, ſi interpreti credas. Satrapias

trapias

trapias nuncupat Herodotus quoq;.Hyponoma ἴλλαι dicta Græcis,cuniculoſa interpretantur noſtri,ut quæ indirecta flexibus multis carnem ſubeant.

Arcadum ſtudia in muſicis. Virgilij locus enarratur ex Bucolicis. Artificum muſicorũ uituperatio,ex Plutarcho. Ariſtotelis ſententia ad idipſum De Stratonico citharœdo iucunda lectu. Fides fruſtra pulſare. Bos lyricus. Blityrion. Blityri. Scindapſus. Cap. IX

MVſicam,ſi ueram expendas atq; legitimam, uniuerſis hominibus conferre plurimum,conſtans bene ſentientiũ opinio eſt. Arcadibus uero inquit Polybius,& neceſſaria maxime. Proinde ita receptum moribus apud eos eſt, ut non pueros modo,uerum & adoleſcentes ac iuuenes ad trigeſimum uſq; ætatis annũ ea diſciplina imbuendos curent,quum ſint alioqui difficilis uitæ homines auſteriorisq;. Cantu & choreis Libero patri ludos cõcelebrant, ſinguli pro ætatis ratione. Deniq; uita omnis id genus cantionibus ſtudijsq; impenditur. Cæteras artes apud eos ignoraſſe,nulla prorſum ignominia eſt. Muſicam neſcire nemo poteſt, quia neceſſario diſcitur. Eius imperitiam fateri, illic turpiſſimum eſt:nec id laſciuiæ cauſa, uel deliciarum,ſed ut labores aſſiduos in colendis agris,& uitæ præterea duritiem atq; aſperitatem,& auſteriores mores ex cæli triſtitia quadam prouenientes,hac quaſi dulcedine remolliant,ac contemperent. Huius autem rei argumentum ingens ex Cynethenſibus eſt,qui quum inſtituta maiorum peruicacius aſpernari cœpiſſent,in eam breui feritatem abiere,ut in nulla Græciæ totius ciuitate ſcelera maiora, aut crudelitatis exempla æderentur immitiora. Ex ijs uero quæ ex Polybij hiſtoria ſubſignauimus, dilucere manifeſtius opinor, cur uates Mantuanus in Bucolico ludicro ſubinde in cantilenæ mentione Arcadas plurimis efferre laudibus non deſinat:ut etiam ita enuntiet,

Soli cantare periti Arcades. Et rurſum,
Arcades ambo, Et cantare pares.

Certe muſica,particeps diſciplinæ eſt:ut præclare docuit Ariſtoteles: item ioci, & rationis ocij degendi. At enim cantores & citharœdos ſunt qui βαναύσους uocent, hoc eſt uiles:& opus illud non putent uiri,nec ſobrij,ſed iocantis,argumento quod Perſarum Medorumq; reges per alios id tractantes,uoluptatis fiunt participes. Præterea de dijs ita opinamur,ueluti Iupiter ipſe nuſquam concinat,aut cithara utatur,uti ſtatuunt poetæ. Porro ut Plutarchus ſcientiſsime docuit, quod & aliubi commonuimus, contemplari optima ſemper debemus,ne cõtemplemur ſolum,ſed nutriamur quoq;. Hæc uero ſunt in operibus,quæ à uirtute proficiſcũtur,quę aſpectu ipſo æmulationẽ quandam & ſtimulos ad imitãdum inijciunt:in reliquis uero etiam ſi admiratio inſit, tamen ſæpe contrarium euenit. Operi nanq; afficimur,eius auctorem contemnimus,ut in unguentorum,ac purpuræ ratione:his enim oblectamur,at infectores & unguẽtarios ſordidos ducimus. Ex quo ſapiens id cẽſetur Antiſthenis, qui quum Iſmeniam optimum audiſſet haberi tibicinem, At homo nequam eſt,inquit,non enim ſi probus foret, tibicen eſſet. Et Philippus quum accepiſſet,filium ſuauius quodam loco ceciniſſe, urbane eſt obiurgatus, Nonne te pudet,inquiens,quòd tam bene canere ſcias? Satis enim, ſuperq; eſt principi uiro,canentibus alijs,audiendi ſupereſſe otium. Idem & in pleriſque alijs obuenit:neq; enim quiſquam ingenuus adoleſcens,quum Piſæ Iouem eſſet intuitus,Phidias fieri concupiuit,aut Iunonem Argis, Polycletus, aut Anacreon,aut Philemon,aut Archilochus,etiam ſi eorum opera ſumma ſit admiratione proſequutus. Verum enimuero his quæ contra muſicam promũtur, occurrere facile eſt,ſi Ariſtotele tradente,diſpiciamus acrius, quouſq; illi opera danda ſit ab ijs qui ad ciuilem uirtutẽ erudiuntur. Et quæ melodia,quiúe rhythmi ſint perdiſcẽdi,quibus item inſtrumẽtis utendum. Nam in eo utique refert plurimũ, eſtq; in ijs obiectionum ſolutio. Clarum quippe eſt,non oportere diſciplinam eiuſmodi impedimento eſſe cæteris actionibus, neq; ad res bellicas ciuileſq; corpus efficere inutile. Quod erit utique, ſi in illa non elaborabunt uſq; ad concertationẽ,neq; admirabilia conſectabuntur,& ſuperflua:ſed eatenus ut gaudere ualeant concentu probo,& rhythmis. Vnde item percipi licet,quæ ad muſicam inſtitutionẽ recipienda organa. Cęterum in hac muſicæ pragmatia lepidum ſuccurrit Stratonici citharœdi ſcomma,quo Propin Rhodium proſcidit facetiſſime. Erat

is corpo-

is corpore procerus,arte citharœdica non bonus, & corpore inferior. Scitantibus uero nonnullis,cuius nam modi foret is,Nullus(inquit)malus, grãdior piſcis. Poſtremũ uero hoc adiectum ob infantiam hominis eſt. Fuit quippe Stratonico ingenium alioqui in numerato ſemper, ducta uel hinc coniectura. Habuit is in ludo nouem Muſarũ imagunculas,& Apollinis unam,diſcipulos autem duos modo. Quum quæſiſſet ex eo quidam,quot ei forent diſcipuli? Cum dijs, inquit, duodecim. Luſit idem in citharœdum,qui diceretur Bos,lyræ non peritum ualde:nam ubi id inaudiſſet, Olim (inquit) dicebatur ὄνος λύρας, nunc uero, βοῦς λύρας. Porro extat in citharœdos parœmia, ubi incinentes nec cibo afficiuntur, nec capturis, εἰς κενὸν κρούειν τὰς χορδάς, id eſt fides fruſtra pulſare. Meminit Lycophron,

τοὶ γὰρ ψαλάξεις κενὸν νευρᾶς κτύπον.

Ex muſicæ ratione promitur illud quoq; in delatorem ab Marcellino prolatum. Paulus, inquit, crudelior ſuccentor fabularum, è promptuaria cella fallacias extulit. Blityrion & ſcindapſum pro muſico organo accipiunt Græci. At blityri,inquiunt, ipſius eſt chordæ imitamentum. Galenus uero Therapeutices ſecundo: Quid, inquit,an nihil tibi ſignificare uidentur hæ uoces,animal & morbus:ſed ſimiliter efferri: ut blittyri,& ſcindapſus?

Cani remigibus ſolitum. De Chryſogono modulatore. Trãquilli locus explicatur. Quid ſuffertum,& differtum. Sufflamẽ quid. Hieronymi locus reſtituitur. Intus canere,ac foris quid. Catieni qui ſint. Item quid ſtruthiſſare. Seruius explicatur de titis columbis. Creca quid uocent, ac quid ὑποκρέκειν. Titiſſare. Titis auicula. Trygon unde. Titigonion. Tithæ aues. Tirybiſſare. Titij ſodales. Paratitla. Titli. Titlaria. Cap. X

Cicero in Verrẽ quodam loco ita ſcribit: Ab hac præfectus Antonij quidam ſymphoniacos ſeruos abducebat per iniuriã, quibus ſe in claſſe uti uelle dicebat. Quæri forte poteſt, quid ſibi parte hac Cicero uoluerit, proinde paucula ex Aſconio ſubnotauimus: Sciendum, inquit, eſt cani remigibus per ſymphoniacos ſolitum, & per aſſam uocem, id eſt ore prolatam: & ut in Argo naui, per citharam. Niſi,inquit,quia in claſſe dixit, intelligere uelimus, ad hoc ſymphoniacos capi ſolere,ut in claſſe pugnantibus claſſicũ canant:unde ipſi tubæ, claſſici nomen impoſitum. Porro Ciceronis ſenſum iuuat item plurimum, quod in Græca lectum hiſtoria eſt. Quippe refert Duris Samius, in Alcibiadis naui ab exilio redeuntis Chryſogonum fuiſſe quendã modulatorẽ, qui tanta arte remigum manus dirigebat, ut quum illi remorum pulſum cum Chryſogoni cantu coniungerent, iucundam audiẽtibus redderent harmoniam. Cæterũ & in hac mẽtione muſicæ occurrit mihi locus item Tranquilli in Nerone: Media,inquit, in orcheſtra frequente populo epulatus, ſi paululum ſubbibiſſet,aliquid ſe ſufferti tinniturũ Græco ſermone promiſit: In cuius nodi explicatione hæſit Lynceus interpres, & in ſolœciſmum fœdiſſimum conieciſſe auctorem Latiniſſimum uidetur. Quòd ſi Senecę uerba uel aduertiſſet uel expendiſſet exactius, facilis ei fuiſſet enarratio. Sic igitur Naturalium primo ſcribit: Præterea quum dicitur tibi, nubem ſole eſſe ſuffertam,non dicitur,colorem illum immixtũ eſſe uelut duro corpori ac ſtabili & manenti,ſed ut fluido & uago. Suffertam nubem hic accipio interfuſam, aut illuſtratam. Ex quo liquet, Trãquilli ſenſum eſſe illum, Cantaturum ſe clarius aliquid, aut quod Græci dicunt πυκνόν, id eſt denſum quippiã, ac ſucci plenum. Nam & differtum pro pleno legimus tum apud Horatium, tum uero apud L. Florũ, qui de Cleopatra ita ſcribit: quòd ubi deſperauit à principe, ſeruariq; ſe triumpho uidit, incautiorem nacta cuſtodiam, in Mauſolæum ſe (regum ſepulchra ſic uocant) recipit. Ibi maximos, ut ſolebat, induta cultus, in differto odoribus ſolio iuxta ſuũ ſe collocauit Antonium. Sed & Seneca in conſolatione ad Albinam: Iumentorum, inquit, corpora differta & coacta pingueſcere. Quin in Quæſtionibus rurſum: Erãt enim pinguia & differta corpora ex longiore otio: Adijcit calculum & Tacitus de Poppæa: Corpus, inquit, odoribus differtum conditur, tumuloq; Iuliorum infertur. Erit ergo aliquid ſufferti, plenius paulo quippiã, & ſucculentius. Porro ſufferti uocabulo ſummoneor, opem Hieronymo feram in epiſtola ad Pammachiũ: Quintus Ateius, inquit, qui ingenium

in numerato habebat,ut ſine monitore tacere non poſſet:de quo egregie Cæſar Auguſtus,Quintus noſter ſufflammandus eſt.lego,ſufflaminandus eſt, ex Seneca Declamationum libro quarto,etiam ſi inibi non Ateius, ſed Acherius legitur modo. Eſt autem ſufflamen,quo impetus rotæ decurrentis reprimitur.Iuuenalis ſatyra ultima,

Nec res atteritur longo ſufflamine litis.

Apud Senecam ſunt,qui ſuffibulandus malint legere.Cæterũ quia latius iam de muſica indagine uaria ſcrutati ſumus,iam commodum eſt inde reſilire, ne concinnitatis ſtudio,inconcinna nimiũ,& abſurda prorſum iſta fiant: quando erunt qui opinentur,tam longis non fuiſſe incinendũ tibijs.Quare ſi & paucula modo adiecero, coronidem apponam.Quum canant citharistæ,manus utriuſq; officio perfungi, quippe plectro dextra utitur,& hoc eſt foris canere: chordas uero ſiniſtræ carpunt digitis, quod uocant intus canere:quoniam quæ ſiniſtra ſunt,ſæpius interiora dicuntur:ut apud Virgilium,

Dum proram ad ſaxa ſuburget - Interior.

Et apud Salluſtiũ, Introrſus prima Aſiæ Bithynia eſt. Intus apud Plinium,in terrarum ſitu loca ſtatuuntur,quæ in mediterraneis fere ſunt.Sciendum tamen, Comitem exteriorem uideri ab Horatio dictum,à ſiniſtris aſſectantem:ſicuti etiam approbat Acron. Horatij uerſus hi ſunt:

Qui quamuis periurus erit,ſine gente,cruentus
Sanguine fraterno,fugitiuus,ne tamen illi
Tu comes exterior,ſi poſtulet,ire recuſes.

In ſanctis porro literis adnotatũ & illud, Dextrum dici uiſum pro interiori, ſiniſtrum pro exteriori. Adnotatum etiam, ὑποκρέκειν dici, quum ſummiſſe quiereq; inſonant ci tharœdi,citharã dum coaptant. Proprie uero κρέκειν pronunciatur de organi eius concentu,etiam ſi κρέκα uocant capillum. Proaſma, & epimelodema, item epode eſſe uidetur tanquam cantilenæ procemium,uelut apud Theocritum,

ἄρχετε βουκολικᾶς μῶσαι φίλαι,ἄρχετ᾽ ἀοιδᾶς.

Catienos porro pro cantoribus uſurpaſſe Horatium,ſcribit Porphyrio, à cantore nobili appellatione deflexa:

Catienis mille ducentis, Mater te appello,clamantibus.

Qui uero ſtridunt potius quàm canant, τρυσδίζειν Græce dicuntur, quod Latine enticiare licet ſtruthiſſare:ex paſſerum uoce,qui ſtruti uocantur, uerbo deflexo. Paſſerculi uero creduntur πιπίζειν, id eſt titiſſare: ex quo titis corriuatur, ut ſcribit AElius Dionyſius,auiculæ ſpecies,aut etiam auis quælibet minutior. Hinc arbitror illuſtrari egregie Seruium in Bucolico ludicro interpretantem,titos dici columbos non Latine quidem,ſed multorũ auctoritate tanquam Latine. Titos uero palumbes dici interpretor, ex paſſerum ſalacitate, qui ſolent πιπίζειν. Nam & apud Perſium, pro libidinoſis titos accipimus.Eſt & uerbum huic affine τρίζειν. Sed eſt id ueſpertilionum proprium :nam τρύζειν, uocem exprimit aſperiuſculam, unde & inflectitur trygon.Inuenio titigonion eſſe item animal paruum,cicadę perſimile.tithas aues, id eſt τιθὰς ὄρνιθας, in Prognoſticis Aratus domeſticas intelligit:ſic enim ſcribit,

καὶ τιθαὶ ὄρνιθες,ταὶ ἀλέκτορος ἐξεγένοντο

Tithæ uero nuncupantur uelut manſuetæ,ac mites. τιτυβίζειν, ut ne hoc quidem prætereamus, hoc eſt titybiſſare, dicitur de perdicibus quibuſdam : ſicut cæteri poſtea dicuntur κακκαβίζειν. unde apud Comicum, κακκαβάν. Titios nuncupari ſodales, Varro ſcribit,ab titijs auibus,quas in augurijs certis obſeruare ſolerẽt. Nos item legimus, ſodalium auguſtalium eſſe additum ſacerdotium, uti olim T. Tatius retinendis Sabinorum ſacris ſodales inſtituerat Tatios:auctor Annalium primo Tacitus. Paratitla nil ad præſens faciunt inſtitutum.Sunt tamen eo nomine argumẽta titulis appoſita,& uelut indices.Nam titlos ab capitibus,quæ cephalæa Græci uocant,diſtingui, in illorum literis traditum eſt, Quando habeat Matthæus titlos octo & ſexaginta,capita uero trecenta & ſex ac quinquaginta. Verum apud eoſdem titlaria inuenio pro pugillaribus aut ſchedarijs:quæ & ptychia nuncupaſſe animaduertitur Leontius.

Principum priuatorumq; mollius ſibi indulgentium exempla. Cyriæ quid Plutarchus reſtituitur.Qui ſint blacæ:item blacennomion.De Apicio ſci-

tu digna

tu digna. Prius de Chabria, Vitellio, Sardanapalo, Domitio Aphro, Ariſtodemo, Perſarum rege. Coroniſtæ qui. Alexãdri uinolentia. Blauię, blautia, blitomama. Cap. XI

Maximos quandoq; duces haud ita reformidaſſe delicias, exemplis aliquot manifeſtum fit: nam poſtulatus proditionis Chabrias cum Iphicrate, increpabatur ab eo, quòd in tãto diſcrimine gymnaſia nihilominus inuiſeret, nec non conſtitutis horis pranſitaret. At is: Quid (inquit) aliud, te quidem ſqualidum & cibi inopem, me uerò pranſum unguentatumq; Athenienſes periment. Hic uerò eſt Chabrias is, quem dicere ſolitum prodit hiſtoria, Formidabiliorem uideri ceruorum exercitum leone duce, quàm leonum ductante ceruo. Item, Illos optimè exercitum ductare, qui res hoſtium benè ſoliciteq; exploratas habeant. Vitellij patina luxu notabilis eſt. Eam principatu ſuo ſeſtertijs C C condidit. Sed faciendæ fornax in campis exædificata eſt, unde patinarum paludes obiectæ Vitellio à conſule Mutiano, graui probro. Nam quid Heliogabalum memorem? cuius mores retegit abundè unum eius dictum, quo rerum pretia orexin eſſe cõuiuiorum pronũtiauit. Pingi ſe iuſſit, ut cupediarium, ſeplaſiarium, popinarium. Hic porrò nõ niſi unguento nobili aut croco piſcinis infectis, natauit. Iam Domitius Apher Nemauſenſis, clarus orator, Neronis temporibus ex cibi redundantia in quadam cœna, mox ſpiritum effudit. Ariſtodemum tyrannum apud Cumas, in Romanis antiquitatibus Dionyſius auctor eſt, Mollem fuiſſe cognominatum, id eſt μαλακόν. Id uerò cur ſic, uariè traditur. Sunt qui opinentur, inde irrepſiſſe cognomentum, quòd quandoq; parum uir fuiſſet, ac pudicitiã turpiter ſubſtrauiſſet. Alij uerò ex miti natura. Non deſunt qui ex hoſtili admiratione appellationẽ profluxiſſe uelint, ſiquidem à Barbaris nuncupatum μαλακόν, quo uerbo intelligatur ἀντίπαις, id eſt puber: quoniam id ætatis cum coætaneis etiamnum comantibus, quos inde coroniſtas uocãt, in bello aduerſum Barbaros manu promptus apparuerit, & cõſilio ac prudentia illuſtris, quibus is maximi principatus fundamenta iecerit. Perſarum rex uer agebat Suſis, hyemem in Babylonia, æſtatẽ in Media. Cuiuſmodi uerò in reliquis foret hic, ut libera, ita facilis coniectatio eſt. Propterea magnus Ageſilaus regiam eleuans potentiam: Quo, inquit, maior me eſt is, ſi non & iuſtior? Naratum Babylonis ſatrapen, æquè ac Sardanapalum deprimit Plutarchus, de quo Arriani hiſtoria eſt. Iuxta Anchialum fuiſſe Sardanapali monumentũ ac ſtatuam, manibus in ſpeciem plaudentium coaptatis, eo titulo: Tu hoſpes bibe, ueſcere, lude: nam cætera humana, ne hoc quidem digna ſunt. Hæc uerò pronũtiare uidebatur ipſe, uelut ſonitum intuens, quem crepantes manus æderent. Hunc Græci πάναβρον dicunt, quòd ſignat tota uita mollem euiratumq;. Alexandri uinolentiam nemo non nouit. Arrianus conatur tueri. Q. Curtius approbat, qui & comeſſantis exercitus licentiam taxans præclaram adiecit ſententiam: Eximiam gloriam ſæpius fortunæ, quàm uirtutis eſſe beneficium: quando ne epulantes quidem & ſopitos mero aggredi auſus eſt hoſtis, haud ſecus Bacchantium eiulantiumq; fremitu perterritus, quàm ſi prælianciũ clamor eſſet auditus. In præceptis item ſanitatis Plutarchus, uini in Alexandro nimietatem agnoſcere uidetur. Idem in Parallelis, luxum Alcibiadis commemorans: Excidiſſe, inquit, triremium tabulata, ut mollius dormiret: κειρίαις, ἀλλὰ μὴ σανίσι τῶν στρωμάτων ὑποβαλλομένων, id eſt cirijs, non tabulis iniectis ſtragulis. Sunt autem ciriæ, ex iuncis zonæ, ſeu faſciæ, quibus uinciuntur lectuli, uti interpretor, penſiles. Meminit in Auibus Ariſtophanes. Plutarchi interpres locum mirè diſſimulat. Hæc uerò in præſtantibus adnotata ingenijs minus miram faciunt priuatorum, & prætenuis fortunæ hominum fluxam fractamq; uitam, cuiuſmodi fuiſſe memoratur Artemon, cui delicijs laſciuienti etiam Periphoreti cognomen adoptatum, quod circumlatilem nobis indicat: quoniam lectica circunferretur, & ueluti è manibus hinc inde ſuſtinentium penderet. de quo inſuper memorabile eſt, quod proditum Græcis ſcio, Metu fractum atq; ſtupidum temporis plurimũ intra domus ſepta ſe continuiſſe, duobus ſeruis æreum ſcutum ſupra eius caput ſuſtinentibus, ne quid ex ſuperioribus fortè irrueret. Si quo autem caſu egredi cogeretur, lectica tecto adoperta geſtabatur. Sunt qui hoc genus delicatos, mũdulos, molliculosq; blacas nuncupent. Quanquam & eo uocabulo fatui quoq; intelliguntur, à piſce prorſum

inutili,ac ſiluro perſimili, dictione inflexa,quē ne canis quidem attingat. Alij Blaciam propè Cumen eſſe regionē uolunt,cuius etiam Ariſtoteli mentio ſit.Erat item in Alexandria uectigal,quod aſtrologi perſoluerent,blacennomion nuncupatum : quoniam eos fatui modo adire ſoleant. Porrò qui obeundis negocijs nimio plus deſident,& quadam mollicie torpent,dicuntur βλακεύειν. Damaſcius, καὶ παροξύνων τῷ λόγῳ τοὺς ἐν ἔργῳ βλακεύοντας. Eadem notione utitur Ariſtophanes Pluto,enarratoribus quoq; aſtipulantibus. Blautas legimus apud Dionem,qui Cæſarem ſcribit ultimo triumphi die in forum ſuum perrexiſſe βλαύτας ὑποδεδεμένον, & omnifariam floribus coronatum. Apud Sophoclem & comicum Ariſtophanem, blautia obſeruauimus quoq;. Id uerò calcei eſt genus. Et in Parallelis Plutarchus,Marcellum ouantem ſcribit, urbem inijſſe ἐν βλαύταις. interpres calceos eo nomine patritios intelligit.Blitomamam pro ſtolido accipit idem Comicus,qua ratione bliteam dixit meretricem Plautus Truculento:

Blitea,inquit,& lutea eſt meretrix, Niſi quæ ſapit in uino ad rem ſuam.

Sed in hac cenſura quem Apicio anteferemus? Huius pollucibiles cœnas ſupercilio Stoico conuellit Seneca. Sed & Græci,opſophagi cognomento inſigniunt. Auctores habeo,Traiano in Parthis agenti,quum multorū dierum itinere à mari abeſſet, oſtrea recentia miro ingenio ſeruata Apicium ſummiſiſſe. Hic in Cinturis Galliæ, uel apud Minturnas,ut ſcribit Athenæus, ni mendum exemplarium eſt, magnam pecuniæ uim profudit, dum ſquillis auidè ueſcitur, quæ illic habentur maximæ.Sed & in Alexandria aſtacos magna conquirens cura,quum audiſſet,in Libya ſquillas quoq; capi prægrandes, ne diei quidem unius moram ſuſtinens, in Aphricam confeſtim tranſmiſit. Quod ubi falſum comperit,execratus prouinciam ita regredi inſtitit, ne unquam terras attingeret omnino eas.Et de Apicio quidem ex Græcis hæc. Cæterū, ne quem fallam,quo'nam pacto eſſe idem hic Apicius queat,quem etiam nepotum omnium altiſſimum gurgitem Plinius dixit ſeueriſſime? Certè in Conſolatione ad Albinam, ut iam perfuncti fato meminit Seneca, cuius & paulò plura ſubſignauimus uerba, tum quia iucundam complectuntur hiſtoriam, tum ad refellendam hac parte Græcorum inſcitiam: etiam ſi Athenæus quoq; ſentire id ipſum uidetur. Apicius, inquit, noſtra memoria uixit, qui in ea urbe ex qua aliquando philoſophi uelut corruptores iuuentutis abire iuſſi ſunt,ſcientiam popinæ profeſſus, diſciplina ſua ſeculum infecit. Cuius exitum noſſe,operæpretiū eſt.Quum ſeſtertium millies in culinam congeſſiſſet, quum tot congiaria principum,& ingens Capitolij uectigal ſingulis comeſſationibus hauſiſſet, ære alieno oppreſſus,rationes ſuas tunc primum coactus inſpexit,ſuperfuturum ſibi ſeſtertium centies computauit:& uelut in ultima fame uicturus, in ſeſtertio cēties ſi uixiſſet, ueneno uitam finiuit.Quod ferè tradit in Tiberij rebus Dion quoq;: ſed ait Apicium comperiſſe,ducētas & quinquaginta myriadas ſibi reliquas fieri: Huius porrò, inquit, M.Sabij Apicij,L.Aelius Seianus Strabonis filius,fuit quandoq; τὰ παιδικά.Comminit Apicij eiuſdem Epiſtolarum decimaquinta idem Seneca, inſimul & P. Octauij inter gulæ proceres maximè inſignis,& (quod mirum in primis eſt) ipſo item Apicio in muli licitatione,quem Cæſar Tiberius uendi iuſſerat,ſuperioris: Vnde,inquit,inter ſuos ingentem eſt gloriam conſequutus. Deniq; ab Apicio propagatum in coquos cognomentum,ut Apiciani dicerentur,quadam philoſophorum imagine, auctor eſt Septimius Florens.

De pandęſia,& maza.Mattya.Mazones.Martialis locus.Madda.Item de Amazonibus ſcitu dignum.Mazapanis.Marcipanes.Marciatū unguentum.Marci paſtilli. Cardamyle. Quæ & quibus in locis edulia haberētur præſtantiſſima.Lesbia farina.Gigartum. Fungorū nomina. Mycenæ unde. Ciboria. Colocaſium.Lac tabianum.De Veſuuio monte. Galeni mendum tollitur ex Theraupetices quinto.Lacte cur alantur præcipuè infantes. Cap. XII

PAndæſiam Græci uocant aditiale conuiuium ac ganeatum dubiumq;, & omnifariam obſonijs differtiſſimum. Id nos excuratum gliſcerumq; dicere poſſumus & ſaliare.Sunt tamē qui eo nomine intelligi malint:ad quod, ubi ueſcerētur publicè,commeantes paſſim domo portionem quiſq; ferrent,in

medium

medium tamen, quod attuliſſent, collaturi. Meminit Ariſtophanes: ὥσπερ, inquit, μάζα καὶ πανδαισία, ut maza & pandæſia. Mazam uerò eius poetæ interpretes ςρυφνὸν ἄρτον exponunt, id eſt rigidum panem, quo nomine quidam eum uolunt intelligi, qui uulgo nautico uſui maximo eſt, & biſcoctum nuncupat plebecula. Fuiſſe tamen præſtantioris edulij ſpeciem ex adagio Græcis pertrito coniectare licet, ὑπὲρ μάζαν, ſupra mazan, in eos qui diffluerent delicijs. Apud Lucianum, ὑπερμαζᾶν uerbum inde flexum inuenio, quod eſt luxurioſius agere, delicatiusq́ʒ, ac diuitijs abundare. Mazam putant ex farina, oleo & aqua confici ſolitam. Sudas etiam ex lacte, unde mox paulò nata & mattya eſt: dictaq́ʒ eo nomine pretioſa omnia edulia, ut ſcribit Athenæus. Hinc illud Martialis ſunt qui ita legant,

Inter aues turdus, ſi quis me iudice certet,
Inter quadrupedes mattya prima lepus.

Theocriti interpres ὁδοιπόροις: Maza, inquit, νεομάλακτον καὶ νεοφύρατον ψώμιον, id eſt bucella recens. Maddam pronuntiant Megarenſes. Hinc correpſit forſan mazapanis, uulgò nunc uſus promiſcui, appellatiò. Etiam ſi non improbatum eruditis eſt, Marcipanes poſſe ab auctore principe nuncupari: quando & Marciatum legimus unguentum. quin' etiam Marci paſtillos in medendi ratione celebrant Græci. Placentam fuiſſe in ueterum delicijs, illud certè Hieronymi ad Marcellam indicarit abunde: Non ſunt, inquit, ſuaues epulæ, quæ non placentam redolent, quas non condit Apicius, in quibus nihil de magiſtrorum huius temporis iure ſuffumat. Eſt mazę ſpecies Athenęo dicta cardamyle, etiam ſi topicum quoq́ʒ nomen id eſt. Amazones pro pauperioribus, tenuiori, promiſcuoq́ʒ utentibus uictu apud Græcorũ ſcientiſſimos reperias, ueluti qui mazam non habeant. Sed & Amazones ipſæ poſſent uideri inde appellationem ducere: quod nec Euſtathio diſplicet, quoniam lacertis ac teſtudinibus, & id genus beſtijs alerentur. Quamobrem etiam Sauromatidas, ſiue Sauropatidas nuncupatas uolunt: quia σαῦρας, id eſt lacertas, conculcent ac ueſcantur. Quãquam alij, quòd in Sauromatica Scythia habitarent, dictas ita opinãtur: quod Stephanus tradit. Sed & Euſtathius Sauromatas Amazonum cõnubio inſignes refert. At de mamma inuſta peruulgatior fama eſt, auctore Diodoro: ſiue de ijs loquare, ſiue de longe antiquioribus in Libya, inter quas fuere Gorgones, quarum regina Meduſa ſit à Perſeo ſuperata. Ex his uerò dilucere poteſt, quo ſenſu prouerbiũ id enuntiarent ueteres, ἀμαζόνων ᾆσμα, id eſt Amazonum cantilena: in quo non tam mulieres intelligo, quàm pauperes ſimpliciter, quibus mos eſt opulentiores frequenter conuellere, ac lautos præcipuè, in neceſſariorum inopia ſæpe ipſi conſtituti. Putat in Heroicis Philoſtratus, dici Amazonas, quòd mazo, id eſt mamma, non alantur: ſed roris fauis, qui in mellis modum calamis fluuialibus inſidet, lacte præterea equino adiecto. Quod de pauperibus diximus comprobat Columella, qui caninum taxat ſtudium locupletiſſimum quenq́ʒ adlatrãdi. Mazam porrò, ut à diuerticulo repetatur fabula, pro re tenui uiliq́ʒ uſurpare in Moralibus uidetur Plutarchus, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν μάζῃ καὶ φακῇ τὸ ἥδιστον, & non eſt in maza & lente iucunditas. Fuerunt Arcadibus cœnæ dictæ mazones, id eſt μαζῶνες. Quin & Dionyſiaci cõgreſſus, ſic item nuncupantur. Legimus Sopatrum quandoq́ʒ Eretriam Eubœæ ciuitatem appellaſſe λευκάλφιτον, id eſt candida inſignem farina: quoniam indidem mazæ proferrentur præſtantiſſimæ. At Archeſtratus colore quodam poetico, inclytam ſcribit Lesbon æetherea niue candidiorem farinam ferre, ſicq́ʒ farina ueſcantur dij, illuc ad coemendam pergere Mercurium, quippe aliam omnem uideri præ illa, uelut γίγαρτα. Signat id uerbum acinos uuæ, aut etiam punici mali. Ea uerò conterentes ruſtici cum caricis uorabãt, meminit Ariſtophanes. Sed enim uniuerſum, ac ſuũ infantibus lac alimentũ eſt: nam quum omnino uictus rationem humidam ſibi depoſcant, ut qui cæteris ætatibus temperamento ſint humidiore, natura ipſis affatim conſuluit, ac maternum lac in humentis alimenti uſum ingenioſius excogitaſſe deprehenditur. Sanguine nimirum utero dum geſtamur, ali nos palàm fit. Ex ſanguine porrò cõcinnatur lac, modicam in uberibus demutationem indeptum. Quo argumento matris lac alimonię in primis cenſetur accommodum: quia & conſueta ſit, ac perpropria. Similibus certè ſeruatur unũquodq́ʒ, contrarijs uerò ad intemperaturam recidit. Nam ad hoc præcla-

ra celebratur Hippocratis ſententia: Humectior, inquit, uictus ratio febrientibus appoſitiſſima eſt, puellis autem eo amplius, deniq́ uel aſſuetis ſic refici. Verum ad alia hinc iam digrediamur. Rhombum pauonemq́ ſiue etiam pauum, inter delicatiſſima habuit edulia ueterum luxus. Id ſignificat ad Lucilium Seneca: Num, inquit, eſuriens faſtidis omnia præter pauonem rhombumq́? ambitioſa non eſt fames, contenta deſinere eſt: quo deſinat, non minus curat. Inter delicias recenſet Plutarchus ſumen, & Italicos fungos, placentam Samiam, niuem in Aegypto. Fungos Græci, ut obiter adſit inſititij aliquid, mycetas uocant, id eſt μύκητας: ſed addunt etiam γηγενεῖς, id eſt ex terra genitos. Nuncupantur ab eiſdem mycæ, genere item maſculino. Lucernarum fungi eodem intelliguntur nomine. Signat item myces, enſis manubrium: ſicuti apud Herodotum liquet, hiſtoria tertia: etiam ſi locum curioſe parum Latinitati donauit interpres. Vnde & Mycenas nuncupari credunt, quòd ibi à Perſeo ſint conditæ Mercurij præcepto, unde excidit gladij manubrium, id eſt myces. Fungum uero communius uocant Græci amanitem, id eſt ἀμανίτην. Fungi ſpeciem eo nomine Paulus accipit, quum ait, βωλῖται ἀβλαβεῖς εἰσὶ καὶ ἄποιοι καλῶς ἑψηθέντες. οἱ δὲ ἀμανῖται δευτέρας εἰσὶ τάξεως. Celebre eſt Dionis teſtimonio Neronis dicterium, τοὺς γὰρ μύκητας θεῶν βρῶμα ἔλεγεν, id eſt eſſe deorum cibum fungos dicebat: quoniã fungi eſu Claudius eſſet in deos tralatus. Sunt qui amanitæ uocabulum putent haud ita uetus, ſed Pauli Aeginetæ temporibus in decuriam receptum. Murenã flutam ex freto & Tarteſiam in pretio fuiſſe prioribus, ſcribit Pollux. Placebat thynnus Tyrius, ceſtreus ex Sciatho, hœdus ex Melo aut ex Ambracia, uti eſt apud Gellium: conchæ uero pelorinæ, unde forte nomen indeptæ, quæ nunc uocantur pelorides, quas tamen à magnitudine dictas putat Athenæus: teutlon ex Aſcra, mænides apud Liparam, rapæ apud Mantineam, ctenes autẽ Methymnæi, galeus Rhodius, pſetæ Eleuſiniæ, apuæ Phalericæ, triglæ ſiue muli Ionici, anguillæ ex Bœotia Copaides: quanquã in Aegypto grandioribus, quæ uocantur baſilicæ: ſicut in Sicilia plotæ, raphanides Thaſiæ, caſeus Cythnius & Siculus, ſal Tragaſæus. Eſt autem in Epiro locus Tragaſæ, ut inquit Stephanus, ab Tragaſo quodam, cuius honori ſal ibi ut haberetur, contribuit Neptunus, & inde Halſius cognominatur campus. Tragaſæum in Troade, ſalem intelligit Athenæus: cui quum uectigal iniunxiſſet Lyſimachus, euanuit: mox dempto, ſuccreuit. Ciboria in Aegypto laudant in faba Aegyptia, id eſt fructus, quod in Georgicis ſcribit Nicander. Aegyptiæ fabæ radix colocaſium dicitur: quanquam apud Sicyonem fuit Colocaſiæ Pallados templum. Eſt tamen ciborium etiam poculi genus: unde apud Horatium, Ciboria exple. Et id opinor, quia fabæ huius folia ob magnitudinem ac cauitatem, poculorum exhibent uſum. Scribit Dioſcorides folium id eſſe grande, ὡς πέτασον, id eſt ut galerũ, fabam uero in ſummo emergentem caule, ciborium dici: ab alijs etiã cibotium, uelut ſcriniolum: propterea quod ſeratur faba hæc, impoſito ἐνικμοβώλῳ, id eſt in madente gleba ſemine. Ex faba Aegyptia κιβώριον haberi, docuit etiam Strabo. Libro quinto Athenæus ciboriorũ folia nominat, & flores. Sed nos iam ab hoc genus indagine reſilire, optimũ erat, ne gulæ mancipatis fomenta curioſius ſolicitiusq́ cõquiſiuiſſe uideamur, qui terra paſcuntur & mari, quorum uentri (ut inquit Plinius) nauigatur ad Phaſim. Quo nomine, ut Seneca grauiſſimè dixit, animalium non hominum habendi numero ſunt: quidam uero abditu in ganeis etiam mortuorum. Viuit enim is, qui multis uſui eſt: uiuit is, qui ſe utitur. Qui uero latitant ac torpent, ſic in domo ſunt, ut in conditorio. Sed nimio plus abblanditur rerum ubertas uaria quandoq́, quo nomine indulgendum ſtilo. Lac apud Tabias cenſetur ſtateræ tantum non primæ. Sunt uero Tabiæ, inquit Therapeutices quinto Galenus, in mari locus in meditullio ferè Neapolis & Surrenti, latus ad Surrentum uergens collis eſt præaltus in Tyrrhenum erumpens pelagus, in occaſum modicè aeclinatur. Huic attiguus eſt in ſinu intimo collis alter haud paruus, quem ueteres Romani Veſuuium, uel ut Græce ſcribitur Βεσούβιον nuncuparunt, recentiores Veſbium dixere, omnibus celebrem, ob eum qui indidem eructat ignis: qui aeris ſiccitati conferre creditur plurimum, unde lacti Tabiano maxima conciliatur bonitas, quam adiuuat loci altitudo, & pabuli præſtantia. Locum uero hunc à Plinio & Cæcilio ſignificatum contenderim, ubi ſcribitur modo, Stabijs erat. Sed & apud Ouidium Metamorphoſeos ultimo,

Hercu-

Herculeamq́ urbem Stabias, & in ocia natam Parthenopen.

Illud porrò ex ſeptimo Familiarium epiſtolarum ad Marium, Ex cubiculo Stabianum perforaſti: nimirum ad hæc reſpicit. Arbitror mendum eſſe Galeni exemplariũ, ac pro Lesbio Veſuium ſubſtitui oportere: propter illud Martialis,

Hic eſt pampineis uiridis modo Veſuius umbris.

Nam & Silius ita cecinit:

Euomuit paſtos per ſecula Veſuius ignes.

Montem hunc etiam Summani dicunt. Porrò inquit Varro, quod far Campano conferes? quod triticum Appulo? quod uinum Falerno? quod oleum Venafrano? Iam Italia ſic conſita arboribus eſt, ut tota uideri pomarium poſſit. In agro Fauentino tricenariæ appellantur uites, quod tricenas amphoras reddat iugerum.

Documẽta frugalitatis per exempla hiſtorica. Lyſimachi, Catonis, Scipionis Aphricani, Ageſilai, Timothei. Ventri mancipatos eſſe uelut antipodas, dicíq́ lychnobios. De Acilio Buta, & deorum cœnis. Opſartyci libri qui ſint, & opſartyſia. Cyri hiſtoria, & Iuliani Cæſaris. Gaſtrenſes apparitores. Gennauium. Opſophagi qui. Euochiſtæ. Cap. XIII

NEqueo temperare mihi, quin hoc potiſſimum loco ſubnectã, quæ nobis ad hoc ſpectantia maximè ex hiſtoria comperta ſunt. Lyſimachum memoria prodit, quum fuiſſet in Thracia prælio uictus à Dromachete, ac ſiti ferè enectus, ſe exercitumq́ hoſti permiſiſſet, iam deſiderio expleto, O dij, inquit, quam puſillæ uoluptatis gratia in ſeruitutem me ex tanto rege cõieci. Cato ſenior, quũ populi Romani luxum cenſoriè coargueret, difficillimum eſſe dicebat, uerba uentri facere, qui aures nõ habet. Sed & illud parte hac memorabile, dignum nota cenſoria eſſe uiſum Scipioni Aphricano iuniori adoleſcentem, qui in Carthaginis oppugnatione quum ſumptuoſiorem inſtruxiſſet cœnam, ſimul ex melle appoſuerat libum in Carthaginis formam concinnatum: iuſſeratq́ per luſum, ut facto impetu, perinde ac in prælijs fieri aſſueuit, μελίπηκτον diriperent: ſic enim placentam uocabat, tanquã ex melle concretam fermentatamq́. Quærente autem eo, quod nam ob ſuum peccatum equus adimeretur, Quoniam, inquit Scipio, me prior urbem hoſtium diripuiſti. Et magnus Ageſilaus Thaſiorum delicias reijciẽs, Non decet, inquit, fortia meditantes uoluptates hoc genus admittere: quæ enim ſeruile deliniunt ingenium, ab homine libero aliena ſunt. Eundem legimus à ſatietate ac ebrietate ſemper æquè abſtinuiſſe, ſomno uſum, non ut domino, ſed ut gerendis rebus obnoxio. In caloribus uerò & frigoribus ita ſe geſſiſſe, ut ſolus omnibus uteretur anni temporibus. Timotheum Cononis legimus à Platone conuiuio exceptum concinnè admodum & frugaliter, & ut inquit Ion, ἀφλεγμάντοις τραπέζαις, idest menſis non tumefacientibus, quas ſomni cõſequantur puri cum ſumma corporis tranquillitate, ſolitum dicere, Eos quos Plato exciperet, & in diem inſequentem bene habere. At noſtris antipodibus optimè tranſmitti creditur uita, ſi nec orientem ſolem ſpectarint, nec occidentem. Quid enim aliud quàm antipodes ſunt saginæ mancipati, qui ad faces & cereos uiuunt, dum inter pocula tranſiguntur noctes, ſomno impendũtur dies, lucis ac tenebrarum ordine peruerſo? de his puto Virgilium dixiſſe:

Nosq́ ubi primus equis Oriens afflauit anhelis,
Illic ſera rubens accendit lumina ueſper.

Verum ijs nulla referuntur operum uadimonia. Hos tu exiſtimas, inquit Seneca, ſcire quemadmodum uiuendum ſit, qui neſciunt quando? timent uerò hi mortem, in quam ſe condiderunt? tam infauſti homines, quàm nocturnæ aues ſunt. Licet in uino unguẽtisq́ tenebras ſuas exigant, non conuiuantur, ſed iuſta ſibi faciunt: mortuis certè interdiu parentatur. Horum utiq́ corpora, qui ſe tenebris dicarunt, fœda uiſuntur: quippe ſuſpectior illis, quàm morbo pallentibus, color eſt. Languidi & emarcidi albent, & in uiuis caro morticina eſt. Inter hoſce lucifugas & lychnobios, ueluti ad lucernam modo uiuos, in reliquum mero ſepultos & ſomno, Acilium accepimus Butam prætorium, cui poſt patrimonium ingens conſumptum Tiberius paupertatem confitenti, Serò, inquit, experrectus es. Prælautas uerò opiparasq́ cœnas, Horatius deorum uocauit cœnas illo uerſu, O noctes, cœnæq́ deûm.

Perinde ac non deſit ambroſia, non item nectar. Propterea M. Tullius ſumma laude dignos uiros ambroſia alendos pronuntiat. At Cyrus ille antiquior, quum ab hoſpite quæreretur ex eo, quid ad cõuiuium parari iuberet: Panem, inquit, ſolum: ſperare enim cœnaturum ſe apud flumen. Hunc uerò imitatus Cæſar Iulianus, mundiora ſcitioraq́ nil moratus, paucis & uilibus facile acquieſcebat. Gennauium apud Varronem in uillaticis paſtionibus, ſunt qui pro guloſo accipiant. Aegyptio regi diſcumbenti inferebatur nil præter uitulum & anſerem: bibendi quoque ad præſcriptum lege iniuncta. Scribit Xenophon libro tertio De factis dictiſq́ue Socratis, εὐωχεῖσθαι de iis pronunciari, quæ parabilia ſint, nec animo grauia, uel corpori: quiq́ ſobriè uiuant, rectè dici euochiſtas, ex uerbi proprietate. Opſartycos denique feliciores fingendis uerbis Græci libros dicunt, quibus condiendi præcepta continentur: ſicuti artificium id genus opſartyſiam. In qua plerique cenſus uel ampliores, uti ſphæras habent, hoc eſt pilas, ſicut dixit Alexis, quando ſunt & habentur gaſtrenſes apparitores, id eſt uentris miniſtri & gutturis. Opſophagos dici putat Xenophon, uel apud eum Socrates, libro eodem, qui modico utantur pane, obſonio autem multo.

De uoluptate, lætitia, gaudio, quibusq́ diſtinguantur finibus. Voluptatem non eſſe bonum. Qui maxime uoluptates amplexentur. Alexandri dictum de uoluptate, ac laboribus. Cap. XIIII

VOluptatis notionem eſſe duplicem à Seneca accepimus: publicam unam, qua hilarem animi affectionem demonſtramus: alteram, qua eſſe uitium colligitur. Sic & gaudium ſapienti modo contingere aſtruimus, quando non aliud eſt ferè quàm animi elatio bonis ſuis uiribusq́ fidentis. Vulgo tamen ita loqui inſueuimus, ut magno nos gaudio affectos dicamus amicorum literis. Itidem & in rebus aliis, à quibus tamen magnæ quandoq́ ac inexpectatæ proueniunt improſperitates, quo nomine gaudium nec eſt, nec debet dici: quoniam gaudio adnexa perpetuitas eſt, quæ contrarii neſcia eſt. Propterea quum ab omnium maximo poeta dici audis: & mala mentis gaudia, ſcito id quidem diſerte enunciatum, parum tamen propriè, quando quod gaudium eſt, omnino malum eſſe nequit: poetæ tamen ſatis eſt uſum, publica uocabuli notione, quod uolebat, explicare. Id autem erat, homines rerum caligine circumfuſos malo ſuo lætari plerunq́. Corporis uoluptates, inquit Moralium ſeptimo Ariſtoteles: ex eo nomen id uendicarunt ſibi, quia ſæpius occurſant, ac in earum participatum ueniunt omnes. Proinde haſce ſolas putãt, quoniam ſolæ modo ſint notæ. Cæterum quo perſpectius exploratiusq́ uoces iſtas ſuis occluſas finibus, ac ueluti pomœriis internoſcamus, lætitiam dico, gaudium ac uoluptatem, attendendam magnopere arbitror Platonis diſtributionẽ: qua philoſophus is in mentem ſenſumq́ animam diſparauit, ac menti quidem lætitiam aſcripſit & gaudium, ſenſibus autem uoluptatem mãcipauit. Priora illa duo etiam diſcerniculo quodam diſpeſcuit, quod quum laude ſemper ſit gaudium, at in uitium quãdoq́ labatur lætitia. Eſt enim hæc animi elatio quædam boni cuiuſpiam præſentia, quæ ſi moderationis menſus limitesúe tranſiliat, reprehẽſionis morſum non euadit: repreſſa uerò, ac ſuis metita modulis laude non uacat. Gaudium autem eſſe iucunditatem ſancit, quæ de contemplationis aut uirtutis cuiuſpiam maieſtate profluat. Propterea in libro De pulchritudine, quum de cæleſti, id eſt uera diſſereret uita, ali animum ſcribit contemplandæ ueritatis uſu & gaudere. Inde fit, ut apud eundem gaudium mentis nuncupari alimoniã, obſeruarimus. Quin & contemplationis præmium eſſe illam ipſam poetico inuolucro ſæpe ſignificatam ambroſiam. At inde emanans omnibus abſolutum numeris gaudium nectaris nomine, quod & ipſum immortalitatem ratione etymologica exprimit, rectè à prudentioribus intelligi. Sed & ante Platonem Mercurius, homini à deo contributam autumat rationem, ut eum ſuſpicionibus acriq́ perquiramus indagine. Senſum, ut cognoſcamus. Intelligentiã, ut cognoſcentes gaudeamus. Voluptas uero ita ab eodem Platone finitur, ceu titillans præſuauisq́ ac proritans, uel ut Græcè dicam, φιλίζουσα, in ſenſibus motio intelligi debeat, quam inde conſurgere ſtatuit, ubi indigẽtiæ paria facias. Quippe neceſſitas appetentiam conciliat, ac ex abſentia dolorem, ſatisfactio iucunditatem ſenſibus inducit. Hanc uerò uoluptatem omnibus damnatam calculis ex bonorum albo expun-

git, ſeque-

git, ſequeſtratq́; eo maximè argumento, quòd ſicuti quæ calori admouent, incaleſcunt dubio procul: ita cui adſit aſſiſtatq́; bonum, ipſum item euadere bonum, cõſentaneum eſt. Verum enim uero uoluptatis præſentia in bonam frugem euadere neminem, perſpicuum ferè uideri, quando & rationis impotes ferè fuſius uberiusq́;, quàm nos uoluptatibus titillentur laſciuiantq́;, ac (ut uerbo utar, quo nec abſtinuit Hieronymus) dulcorentur: quarum nullam tamen inde proficere comperias. Adde, quòd quo hebetior quiſq́; eſt, ac natura imbecillior, imò uero inſcitior inſipientiorq́;, eo amplius uoluptate perfruitur. At obſecro te, quàm ab ratione diſſentaneum, quàm omnino abſurdum, ignauiſſimo cuiq́; largius, quàm frugi hominibus, quod bonum ſit, obuenire? Hinc diuinè, ut omnia, ad Dionyſium Plato ſcribens, uoluptatem maximo eſſe hominibus detrimento ſtatuit: inſcitiam porrò parere inquietudinem quoq́; ac ſtultitiam & petulantiam. Propterea quòd in ſenſibus latè pollet, dominaturq́;: qui ſatellitum inſtar, immò uero ſubſeſſorum, aſſiduè noſtrum captare uidentur interitũ, in profunda corporis animam, eiusq́; rationale lumen intrudentes, adobruentesq́;: quando ſic affectæ nec auras ſuſpiciunt clauſæ tenebris, & carcere cæco. Proinde Pythagoricus Nearchus rectè, quod & idem comprobat Plato, τὴν μὲν ἡδονὴν ἔλεγεν εἶναι μέγιστον κακοῦ δέλεαρ, id eſt, eſſe dicebat uoluptatem maximã mali eſcam. Animum uoluptarium emollitumq́; delicijs, ac earum delinimentis, ueluti unco tractum, non Tarentinus modo Architas, ſed & Plato pertuſo rimulentoq́; conſimilem uaſi prodidit, quoniam graſſetur in infinitum concupiſcentia, nec explendi ulla ſeſe oſtentet ratio. Verum alij etiam Euripi inconſtantiſſimis fluxibus refluxibusq́;, ut Epicharmus & Socrates, quòd uoluptariũ uenenum, immo effera titillantium rabies, modo reciprocantis undæ nullo fine affluat refluatq́;. Illud uero Mercurij cuius nam modi eſt? quàm propheticũ, ut ſic dicam? quàm diuinum? Qui mente uiuit, immortalis dei uitam agit: qui uero corpore ac ſenſibus, beſtiarum. O præclarum, ó plauſibile intellectus noſtri lumen, ſi eius adminiculo & claritate diuinitatis omnia ineffabiliter ſupereminentis æmulos nos facit. Rurſum, ó dirum inauſpicatumq́; teterrimi carceris commercium, ſi ad caliginem denſiorem à cæleſti ſplendore ſequeſtratos reuocat, in terrenã merſat naturam originis oblitos præcelſæ, denique brutum circumponit animæ infra lunam diuiniſſimæ omnium. At inferat hic fortè aliquis, Non omnes utiq́; uoluptates uideri dignas, quibus nigrum affigas theta, quando & honeſtæ aliquæ ſunt, ac probæ. Scribit utiq́; Plutarchus in commentariolo An ſeniori accedendum ad rempublicã, eiuſmodi capeſſentes adminiſtrationem pulcherrimis maximisq́; perfrui uoluptatibus, quibus compar eſt item, deum aut ſolis, aut præcipuis lætari. Sunt autem hæ, quas ex honeſtis actionibus prouenire, manifeſtum eſt: quippe ſi pictor nobilis Nicias tantũ artis ſuæ lætabatur operibus, ut uelut ſui oblitus ex famulis ſcitaretur ſubinde, An eſſet uſus balneo, itemq́; an foret pranſus. Si archimedem tabulæ geometricisq́; intentum figuris ui abductum perungebant famuli, & is in uentre obuncto ſchemata delineabat. Si Canus tibicen, dum uteretur arte, longe maiorem ſibi afferri uoluptatem dictitabat, quàm cæteris: quando & mercedis loco duceret, quod audiendi patientiam præſtarent. An non aduertimus, q́; uberes, quamq́; non paruas ſibi ex uirtute ac præclaris actionibus uoluptates comparent præſtantes uiri? Quorum animæ non aureis Euripidis alis, ſed Platonicis potius, ac cæleſtibus auguſtiores elatioresq́; gaudio euadunt uberrimo. Interrogatus Epaminondas, quidnam ei iucundum in uita maxime obtigiſſet: Quod, inquit, parẽte utroq́; ſuperſtite, Leuctricam retulerim uictoriam. Cæterũ quæ in mente conſtituitur iucunditas, quæq́; de uirtutum promitur excellentia, non uoluptatis nomenclatura, ſed gaudij, à Platone cenſẽtur. Peripatetici uero & Moralium ſeptimo Ariſtoteles, haſce item rectè dici uoluptates opinantur: unde liquet, nominum ſæpe, non rei eſſe inter magni nominis conditores diſceptationem. Deus, inquit Ariſtoteles, una ſemper ſimpliciq́; gaudet uoluptate: non enim motionis ſolum eſt operatio, ſed & immobilitatis. Et uoluptas in quiete uerſatur potius, quàm in motu. Mutatio uero dulciſſimum eſt omnium, ex poetica ſententia, ob prauitatẽ quandam: ut enim homo prauus facile mutabilis eſt, ſic & natura praua cenſetur, quæ mutatione indigeat: neq́; enim ſimplex, nec bona. Quòd ſi poſtremò ſolicitius exquirat quiſpiam, quo nomine tam uehementem uoluptatis pruritum ſenſi-

bus ingenerarit natura: ut qui circa uoluptates deficiant, perpauci ſanè comperiantur? quo argumento nec ijs impoſitum nomen, uerum ἀναισθήτους uocant, id eſt inſenſatos. Reſpondendum, ut huius uelut fomento amplius ad uitæ neceſſaria munia excitemur, ac lubentia prouehamur quadam. Sed cur nam expletam indigentiam conſequitur uel pœnitentis mœror, uel ſatietatis onus? Nempe, ut inde commoniti, non ultra neceſſitatem quicquam admittamus, quod naturæ mox inferat nocumentum. Iuuenes omnino ad uoluptatem propenſiores pernoſcuntur; ſuntq; in primis apolauſti, id eſt gaudentes, uoluptarijq;: quoniam eorum præcipuè augeſcit corpus, & ad congruam ſibi perfectionem toto tendit conatu, unde maximis uehementiſſimisq; agitatur motibus, ac conuellitur: indeq; etiam maiori opus eſt medicina, proinde remis uelisq; uoluptuoſa conſectantur. Idipſum ferè melancholicis uſu uenire, cõpertiſſimum eſt, ut auctor probat Ariſtoteles: quia bilis atræ ui aſſiduè contabeſcit corpus, & ex humoris eius ſiccitate uehementiore arroditur, propter eaq; in uoluptates feruntur procliuius. Sed & cunctis propè hominibus inſitum maxime, uoluptates amplexari, quoniam ætatis exordio mente quodam modo ſopita, ſenſibus tantum utimur, illis obſequimur, eorum (ut ſic dicam) dictata amplexantes: at hi ueritatis naturam, & inde profluens gaudium aſſequi nequeunt. Quia uero ſenſuum ſuauitas eius, quo mens alitur, gaudij umbra eſt quædam, atq; imago, decepti ſimilitudine, illo procul relicto, hanc conſectamur, huic totis (quod aiunt) cuneis, hæremus affixi. Et quanquã auctioribus iam ingerat ſeſe rationis lumen, nihilominus receptam inuereratamq; ſectamur conſuetudinẽ: diu nanq; ſenſibus credere, & eorum motibus obſequi didicimus. Mos uero altis nixus radicibus irroboratusq;, aut uix aut omnino nequit exoleſcere. Hinc, ut Heraclito placuiſſe animaduertimus, uoluptati quàm iræ obluctari, renitiq; difficilius multo, & laborioſius cenſetur: quippe arduum eſt, uitæ inſitum affectum extrudere. Macedo Alexãder quum uictis Perſis familiares intueretur ſuos amplius indulgentes ſibi, in Perſicam dilapſos lautitiam, moleſte admodum tulit, mirari ſe plurimũ aſtruens, haud noſſe illos, ſeruile cẽſeri, uoluptatibus ſe mancipio dare: laboribus autem innutriri, principe rem prorſus eſſe dignam. Sed unde nam ſit uoluptatũ euariatio tam inſignis pro hominum captu? An quia iucunda pro ſignorum natura, quæ permeat in geniturìs, excitat Venus, quæ concupiſcibili animorum potentiæ præeſſe creditur? Nanq; ſi prodeunte in uitam aliquo, conſcendat Venus, ariete eam geſtante, qui capitis habet pontificiũ, oculorũ mira ingenerabitur titillatio, ac extra modum ornatu afficientur, & picturis mundicijsq;, ſed & auribus ſua contribuentur, atque item naribus. Quòd ſi tauro geſtabitur Venus, qui collo præeſt, guſtus inorietur uoluptas, ſed & poeticæ ſuauitatis. In libra, libidinis concinnatur proluuium, quando renibus ea dominatur & pectini.

Crates quo pacto repercuſſerit uoluptarij cuiuſdam dictum. Cur cibus deterior, ſi gratus ſit, plus proſit quàm probus, ſed ingratus. Anatreptice, ac analeptice dicta, quæ intelligatur. Item quæ uocent proſpheromena. XV

FVиſſe quendam Plutarchus ſcribit, qui uoluptatum laqueis irretitus, ac delicijs adobrutus, Calphurnium diceres lanarium, ita etiamnum ſibi ſcribere permiſit, Ταῦτ' ἔχω, ὅσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ μετ' ἔρωτος τέρπν' ἔπαθον. Quorum is fermè uerborum ſenſus eſt, Sibi deniq; reliqua fieri, quę gulæ indulſiſſet, aut comparaſſet per iniuriam, uel in amore ſuauia percepiſſet. Aduerſus uero hæc philoſophum Cratem ita reſcripſiſſe, Ταῦτ' ἔχω, ὅσ' ἔμαθον, καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ μουσῶν σέμν' ἐδάην. Quibus illa repercutiens innueret, ſupereſſe ſibi quæ uel perdidiciſſet, uel cura ſtudioq; tractaſſet, ac cum Muſis honeſta imbibiſſet. Cæterum quia de uoluptate multus eſt nobis iam ſermo, prius quàm inde ſtilum ſubducam, aut caſtra moueam conclamatis uaſis, ſuccurrit breuis, qui mos ſcriptoris eſt, & abſoluta tamen Hippocratis ſententia, non uſquequaq; ab inſtituto abiuncta. Ea uero ſic habet, Potus & cibus paulo deterior, modo ſuauior ſit quàm qui melior, ſed inſuauior, anteponendus eſt. Eum locum accuratiſſimus interpres Galenus enarrans, non eſſe ob id ſolum ita agendum, ut male habentum titillationi, & quaſi quibuſdam laſciuientis gulæ inuitamentis obſequamur, & illectationi ſubblandiamur: ſed etiam quia futurũ ſit,

quàm

quàm maximè tum utile, tum ſalubre. Quicquid enim ſuauiter abligurimus, & pro delectamento habemus, condere id uenter & ſtipare, necnon percoquere facile poteſt: contrà, defugere ac recuſare tetra inſuauiaq́, quippe quę aut nauſeas inflationemue aut fluctuationes perconcinnent. Itaq; ſæpenumero accidit, ubi paulò deterior cibus ingeritur, ſed iucundus & uoluptarius, & cuius ſubit prolubium eſitandi, ut non inſuper maneat deterior, ſed interdum probior euadat. In hac uero cibi mentione illud obiter adnotarim: in ijs quos uocant Græci ἀτόνους, debilitatos extra modum, ubi medica ſolertia melius fieri cœpit, nuncupari anatrepticen & analepticen quoq; diætam, quum habenæ laxantur, ac indulgentius educantur, pluribus ingeſtis cibis, & amplius alentibus, ac ut Græci dicunt ἰσχυροτέροις. Eſt autem, inquit ſeptimo Therapeutices Galenus, ἡ ἀναληπτικὴ δίαιτα μέση τῆς ὑγιεινῆς τε καὶ θεραπευτικῆς. Sed nec id habendum inſuper: proſpheromena intelligi medicis, quæ eſu potuq; intra corpus admittuntur, in quam decuriam & reciprocus hic uitaliſq́; ueniat ſpiritus.

De operis huius uarietate ex diuerſiſſimis concinnata. Scytham agere, quid ſit. Entheſis. Panis genera & inſtrumenta. Sitoſtaſius, periſſochoregia, farriculum, megalattus, megalomazus. Molæ ubi Romæ. Edulitas. Cap. XVI

AT qui erunt fortaſſe, quibus conſeminea fœtura hæc noſtra monſtri cuiuſdam uideatur ſimilitudinem præferre, ac tanquam in Pontinũ diuerterint, aut Pupiniam, nec amœna, nec ſalubris: quando nunc ad philoſophos diuertamus, nunc & medicos amplexemur, ſæpius noſtrates aduocemus ad partes. Quum noſtrates dico, etiam Græcos intelligo, qui humaniora hæc percoluere ſtudia. Ita profecto eſt, ex diuerſiſſimis artium bonarum anteſignanis racemationem facere ſiue ſpicilegium, nobis propoſitum eſt: ſic tamen, ut qui in monſtris conuiſitur, nunc teter & aſpernabilis, nunc ridicularius abſit aſpectus, nec citra cenſus delectusq́; noſtri ultimam manum. Varietatem quam nec putes ſtilo depaſcendam, conſectamur maximè, qua lectione multa elanguentis lectoris, qui modo ſit philiſtoros, detergatur faſtidium. Scythas interim putemur agere, πρὸς τὴν ἀφθονωτέραν νομὴν μεταξανισταμένους, id eſt ad lætiora pabula identidem demigrantes. Vbicunq; ſe oſtentarit, quod cum iucũditate aliqua hoſce libellos inſtructiores fertilioresq́; ad nouam ſobolem & frugem lætam in ſtudioſorũ ſubactis ingenijs producendam ualeat efficere, præcerpemus. Vt ſit inoculationum quoq; ueluti agmen, non amœnum modo, ſed & gratum in primis. Verum iam interfari deſinamus, agamusq́; tam nunc quod inſtat: ne nos tam parte hac admirari forſan uideamur, quàm ſe in machæra Peleus, ſicuti dicitur: aut roramenta auri (ut Iulij Capitolini uerbo utamur) ſpargi, nũc credi expetamus: etiam ſi ad liquidum opiner cõſtare, in hoc piſtrino, ut Hieronymi utar ſententia, multa nobis diutius exantlari, dum uitæ ampliter prodeſſe cupimus: nullius fama, uelut tunica, magnopere diloricata. Panis inuenio non unum fuiſſe ueteribus genus, quando ſunt in primis, quos zymitas dicunt, quibus aduerſi ſint azymi nuncupati: nam nominis etiam meminit Plato. Erant & panes nuncupati obeliæ: alij cribanitæ, aut etiam canchridiæ: dicuntur aliqui apiritæ. Panis bucellam nunc pſomon uocant, nunc entheſin. Nam Ariſtophanis interpres, entheſin, pſomon exponit, & ἄκολον, id eſt panis fruſtum. Pityrias uero, panes uiliores intelligunt, uelut furfuraceos. Nam triticeos, appellant pyrinos. Inter quos habentur ſitanij ex quadrimeſtri tritico. Chariſium uero, placentæ putant ſpeciem: unde chaliſiones noſtros corriuari, ſunt qui coniectent, qui modo ex amygdalis concinnantur & ſaccaro: ſicuti mazapanes quoq;, tametſi forma diuerſa. Apud Aegyptios in acutum conformati panes, calliſtei uocabantur: ſicuti orindam Aethiopes, ex orindio concinnatum dicunt: ſeminis id in Aethiopia peculiare genus eſt, ſeſamo perſimile: orthoſtates autem ſacer intelligebatur panis. Fuere item naſti panes, quos item ſactos uocant, ex melle ac uuis paſſis & aromatis alijs confecti: cuiuſmodi ſunt, quîs nunc in Natiuitatis feſto paſſim utimur. Sunt tamen qui eo nomine recentem intelligant, & calentem panẽ ex oleo. Meminit Ariſtophanes Pluto. Dictum uolunt, quia denſior ſit, conſtipatiorq́; : nil prorſum leuitatis habens, aut inanitatis, ἐκ τῷ ναστῷ ἀρτύματι. Lycophron,

ῥεῖμ ἂν ἱερατάσι ναστὸν εὐσόχῳ λίθῳ.

A naſto uero dicti naſtophagi, qui eius eſitandi prolubio tenentur. Sed & naſtocopi

ex eodem

ex eodem corriuantur fonte,uidenturq; ita dici panis eius confectores.Sicuti apud Pla-
tonem in Gorgia,artocopi uocantur,quos artopœos nuncupant. Panis ciuilis nomi-
ne ſunt qui ſimpliciter annonam intelligant ciuilem,cui uendendæ qui præeſt, dicatur
Sitoſtaſius,ſicut magiſtratus qui curatur, periſſochoregia nuncupat. Spirā farinaceam
nos quidem uulgò bucellatum dicimus. At eo nomine excoctum ad uſus diuturnita-
tem frumentum accipit Ammianus Marcellinus. Meminit in Auidio Caſſio Volca-
tius:Præter laridum, inquit, ac bucellatum & acetum portare militem prohibuit. Pa-
nem ciuilem ſunt qui ſecundarium intelligant,ab Celſo autopyrum dictum, cui polli-
nis nihil ſit incerniculo exemptum.ſicuti tertiæ notæ panem cibarium idem nuncupat.
Primæ autem notæ candidiſſimus intelligitur.Edulitatem apud neotericos pro anno-
na,parum Latine poſitam comperi. Legimus in Aureliano Flauij Vopiſci panes mili-
tares mundos,atq; item panes militares caſtrenſes. Scribit Horus, panem cenſeri pri-
mæ notæ,quem arrodere adorti ſint mures, quoniā animali delectus hic præcipue ſit.
Farriculum,quo pro fermento uterentur,quo pacto facias,docet Palladius libro unde-
cimo.Erant & mazæ quædam ſacræ amphiphones appellatæ, quas Dianæ offerebant
Munychiæ, ardentibus per ambitū facibus affixis. Sicut panes obelias Dionyſio infe-
rebant, qui ex hoc uocabantur obeliaphori. Obeliæ uero dicti, quia ueruculis quibuſ-
dam conſtiparentur,quos obeliſcos uocant, uel aſſarentur,aut quia uenderentur obo-
lo.Pelani uero communes erant dijs omnibus,ita à figura nuncupati.Eſt enim pelanos
nunc apta ſacrificio mola : nunc etiam circa os concretior ſpuma : ut apud Euripidem
in Oreſte:ſed & ſuccoſa lachryma modo thuris gummi denſata. Eſt itē eo nomine obo
lus,qui uaticinātibus erogaretur.Fiebāt pelani ex pepale,id eſt tenuiſſima farina:quod
Didymus ſcribit. Boues item ijs adnumerantur, ſic nuncupati, quòd cornua haberent
præfixa.Inferebant Apollini,Dianæ,Hecatæ,& lunæ. Selenæ, id eſt σελῆναι, ſex erant:
ſeptimus ſequebatur bos. At quæ dicitur melittuta, Trophonio. Digniſſimū uero ſci-
tu.Mortuis hæc ferè ſolita tradi:melittutam, quæ cerbero obijceretur : obolum, quem
caperet Charon : coronam, quæ ſignificaret uitæ certamina exanclata. Myſtile, quem
canibus obijcerent,dicebatur panis:quanquam & myſtilem uocabant , ſorbitionis gra
tia excauatum panem.Collyra dicti minuti panes, qui dari pueris conſueuere, Alicubi
tamen collyria dicuntur lalangia, unde & κωμνείζειν uerbum, quo in ſartagine lalan-
giorum percoctio ſignificatur. Sunt qui ita etiamnum ſcribant, ereſionem fuiſſe oliuæ
ramum lana coronatum,propendentibus omnifariam terræ fructibus,necnon placen-
tis collyris, quem uirens ætate ferret puer, affigeretq; pro templo Apollinis in Pyane-
pſiis:feſtum id Apollini ſacrum . Fuere item gaioli & lagunculi, dulciarij panes à Gaio
& Lagone pueris.Syncomiſtum panem, inquit ad Glauconem libro ſecūdo Galenus,
eum nominant,qui medius inter exquiſitè purum eſt , ac furfuraceum. Eundem auto-
pyrum(de quo paulo antè)dicunt nonnulli, quoniam in puro farinam, non qualis natu
ra eſt,talem ad conficiendum panē aſſumentes, ſed purgantes prius, furfur excernunt:
contrà,in furfuraceo eam prius adimunt farinæ partem,quæ puriſſima eſt.Panis autem
autopyrus, qualem habet ex natura farinam triticum, talem etiam ſeruat. Proinde ſyn-
comiſtus nuncupatur, ἐκ τῶν ἀσήτων ἀλεύρων, ut inquit Athenæus, uelut congeſtitius
confuſaneusq;. Autopyrus autem, quia non ex tritici parte conſtet, uerum ex integro
totoq;,id eſt furfuribus,utriculis,ſimila,uel ſimilagine. Vtriculos accipiunt eruditi,qui
furfure meliores ſunt,ſimila deteriores. Omnino ſi leuiter ſecernatur furfur, etiam au-
topyri ſunt,ueluti cibarius panis,uel ſecundarius. Phacinus panis, à lente uidetur dici,
quam uocant φακῆν, aut φακόν. unde Phacoſſus dæmon, & bulbophace, apud Chry-
ſippum. Collabi, panes dicebantur, ſimilitudine quadam collaborum in cithara: Sunt
autē collabi, fidium epitonia, id eſt clauiculi, quibus circūnectuntur fides, quos etiam
collopas dicunt,quos ex colli corio confici ſolitos legimus:quam partem eodem nun-
cupabant uocabulo , quoniam inde fieret gluten , quod collan Græci uocant. Colix
item panis,quem ſubcinericium interpretātur quidam, Ariſtophanis tamen interpres
in Batrachis,ubi poeta ait κόλικας, exponens inquit, ἢ ἄρτας, ἢ ἔντερα, id eſt aut panes,
aut interanea.Inde & colicophagi dicti. Quos autem Græci bomilios dicunt, ex Lati-
nis nōnulli quadratos intelligunt:nam ſic ab Romanis dici, auctor probat Athenæus.

[illegible] Blomon

Blomon tamen apud illos reperio, pro panis fragmento, unde & panem ὀκταδέλωμον, dixit Heſiodus, uelut octo fragmẽtorum. Inter mazas porrò dijs ſacras erat & hygiea, id eſt ὑγίεια, quo nomine proprie ſignificatur ſanitas. Sunt & mazæ plures uſibus modo humanis dicatæ, ut anthema, thridacine, œnutta, quæ ex uino ſubigebatur, dandalis, cardame. Placẽtarum item ſpecies comperio plures, pyramunta ex tritico. Sunt & pyramides, cuius ſunt modi apud Catonem graneæ triticeæ, dabãtur in peruigilio pyramides præmij loco integram noctem excubantibus. Seſamunta porrò ex ſeſamo. Aeglen inter placentas fuiſſe, auctor Pauſanias eſt, probat & Crannus. Eſt item Aegle ſacrificium, quod in Delphos mittebatur: quin etiam teſſerarius iactus: fuit & cotyliſcus, thrymmatides quoq;. Nam crepis, ex melle conficitur & farina. Itrion ex ſeſamo placenta eſt, ac melle. Sumenalia dici hæc à noſtris uidentur, quia ἦτρον, ſumen eſt. Teganites in ſartagine coquitur ex oleo. Elaphus, placenta eſt, in elaphebolijs confici ſolita ex ſeſamo & farinæ flore. Choria, ex melle ac lacte cibaria fuere. Pæſſa, apud Coos placentulæ ſunt. Myllos inuenio Syracuſis ſubigi in theſmophorijs ex ſeſamo ſolitos, melleq;. Erant autem muliebria ephebæa. Placentarum deniq; genera ſunt, Tarentinum, craſſianum, Siculum, cluſtrum, plicium, guttatum, Montianum, ſubigitur id ex uino caſeoq;: cruſtum tabonianum. Muſtacia, ex œnomelite conficiebantur. Spira, caſeo conſtabat. Habebatur & tyrocoſcinon: item coptoplacus, quæ copta item dicitur rhodia, prædura: ut Martiali credimus propemodum, adijciebatur mel cum papauere: cui non diuerſum ita eſt, coctum, in noſtris literis, aut coccentum. Non temerè prætereundum, Alphiton apud medicinã profeſſos, accipi pro polenta: reliquis uero eſt tantum farina. Fuit & pancarpia, ac polton, & pyanion. Polton, nos pultem dicimus. Pultem Punicam celebrat Cato. Erat & Punicum libum, probi cognomento. Eſt uero puls quibuſdam ſorbitio quoq;, ex cerealibus in liquamentum ſolutis cocturę genere. Dicitur & poltarium, quod pro uaſe capi item poteſt. Pultarios legimus pro uaſis item, in quibus ſeruantur uuæ. Pultarij formam eſſe, ſcribit Palladius, inuerſi infundibuli, ore anguſto. Quia uero de itrio facta mentio eſt, apud Galenum ita lego, Qui fumoſum ructum percepit, fateatur ſe à cœna placẽtam nidore plenam comediſſe: quales ſunt, quæ ex oleo & itrijs & alijs huiuſmodi concinnantur. Probabantur & Samiæ placentæ, item philoxeniæ à Leucadio cõpertæ Philoxeno. Conos, ex uuis fiebat paſſis & amygdalis. Echinus quoq; inter placentas recenſetur apud Athenæũ: ſicut eſcharites apud Rhodios, in panis & placentæ meditullio. Cui grata eſt placenta, nũcupatur philoplacus. Poſtremò ſunt & in ſanctis nuncupati literis, panes propoſitionis: quia ſic ſuper menſam diſponerentur, inquit Nicolaus theologus. In Hebræo, panes uocantur facierum, ut ſic dicam: quia, ut rabi Solomon auctor eſt, figura erant quadrata, altera tamen parte longiore, cuius extremitates in ſurrectũ replicarentur. Alij rotundos globatosq; fuiſſe tradunt: & ideo dictos facierum, quia ex utraque parte conſimiles forent. Neque enim in furno coquebantur, ſed in uaſis ad id peraccõmodis. Dicebatur & menſa propoſitionis: ſed cur ſic, ex Bedæ uerbis elici clarius poteſt, ſuper Exodi capite uigeſimoquinto, ubi ſcribitur, Et pones ſuper menſam panes propoſitionis. Bene, inquit, panes propoſitionis uocantur: quia ſemper debet patere ſermo ſalutis cunctis fidelibus, nec unquam deeſſe oportet in eccleſia uerbum ſolatij. Dicuntur & panes primitiarum, Regum quarto. Thiagones in Aetolia dicuntur, deo panes dicati. Panes quidam oxylipes dicuntur Galeno Therapeutices octauo, quibus aceti minimũ ſit promixtum. Ab eodem nominantur panes ἐγχρυτίς, ſicuti & ἰγχρυΐς. Pane hordeaceo qui ueſcantur, male colorari aſtruunt medici, quoniam hordeum ſuapte ui fluidum leniat, abſtergatq; uehementius, unde fiat alimenti paucitas. Mulſiprema ſunt, qui offulas mulſo perfuſas intelligant. Arcam panariam uocat Ariſtophanes ſipyam. Inſtrumentũ uero ſubigendæ farinæ concinnum apud eundem uocatur mactra. Artopteum eſt coquendi panis officina: item inſtrumentum ipſum in quo percoquitur, quod & artoptam uocant. Plathanos uocant, in quibus effinguntur panes. Cardopum mactram intelligunt, quam & magida dicunt: alijs tamen cardopos arcam ſignat panariam. Erat & apomactra, ſcytale, Cypros apud Cleonem melopœum libro ſecundo. Sicut apud Hipponactem Iamborum primo, hemicypros. In hoc præterea uſu codomeum, & telia, & ſcapha, necnon

creſera

creſera & creſerion. Apud Bœotiæ Scolum præſtantes fieri panes conſuetos, accepimus, unde & Cereris megalarti & megalomazi ſtatua erecta colebatur. Conſimiliter uero apud Meſapios in Iapigia, ubi etiam fuiſſe rex Artos dicitur, ſed & feſta nomine Megalartia, de panis magnitudine appellatione ducta. Celebres erant & panes, dicti agelæi, quos dicere gregarios licet, uel cibarios. Apud Syracuſios uero Ceres colebatur σιτώ, ut ſcribit Athenæus, ob σῖτον, id eſt frumenti curam fertilitatem'ue. Similam uolunt nuncupatam, quia Syracuſani Cererem dicant item Simalida, ut refert Athenæus. Quod ad placentas attinet, de quibus ſatis multa, uehementer adnotata eſt Matronis cuiuſdam parodia,

πῶς ἂν ἔπειτα πλακοῦντος ἐγὼ θείου ἀπεχοίμην;
οὐδ᾽ εἴ μοι δέκα μὲν χεῖλη, δέκα δὲ στόματ᾽ εἶεν,
γαστὴρ δ᾽ ἄῤῥηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη.

id eſt, Quo nam pacto à placenta ipſe diuina abſtineam? Non ſi mihi labia forent decem, decē item ora, Infrangibilis porrò uenter, æneum quoq; ineſſet cor. Apud Syracuſanos eoſdem fuerunt pubis ſpecie mulíebris mylli, ex melle ac ſeſama: dearum altaribus à fœminis circumferebantur. Globi & globuli eſſe uidentur, qui Syracuſanis item dicuntur epicyclij, uerum aſſeuerate nil aſtruendum. Subuculum fuit libi genus ex halica, oleo & melle. Traphax nuncupatur tabula, ad clibanos qua deferuntur panes. Dicitur & nauis labrum, traphax, ubi ſcalmi concinnantur. Illud uero ſcire ſtudioſos peruelim: molas Romæ paratas in Tiberi ad Ianiculum fuiſſe antiquitus, uti auctor Procopius eſt, ad molendi uſum: quia in anguſtum ibi primò aquarum ingens uis cogitur, ac per canalem mox in præceps acta, uiolentius defertur, ac ruit. Quo nomine uidentur Romani ueteres collem Ianiculi muro circum muniſſe, hoſtibus ad molas aſſultus ne pateret.

Panem ex omnibus difficilis eſſe percoctionis, carnem non ita. Encratici qui. Caro fumoſa. Creocaccabum quid. Sitarcia. Caput XVII

POſtea uero quàm affatim panis genera exſequuti ſumus, quantū noſtra paruitas tulit, ex multijuga Græcorum auctorum lectione, Auicennæ placita ſubnotare, non inconcinnum omnino fuerit, nec (ut ijdem dicunt Græci) ἀπροσδιόνυσον. Igitur ſecunda primi: Panis, inquit, impedimentum, ubi non percoquat uenter, maximū cenſeri debet: carnis uero non ita. Ex hoc, inquit interpres, id paſſiuum inaudimus: Diſſertionem utiq; omnem eſſe incommodam: uerum quæ ex pane fiat, peſſimam: in ſtomacho quippe reſidet diu, onere in primis moleſto: quòd ſi non concoctus ſatis, deniq; dilapſus fuerit, hepar præfarcit ac meſeraicas. Caro autem maiorem ducit cum humano corpore ſimilitudinē, proinde ex ea minus prouenit nocumenti, & hepatis aut meſeraicarū præfartio leuior, ac curationi minus minusq; obſiſtens, imbibentibus membris longe procliuius ob cognationem quandam carnis ſuccum, quàm panis. Tatiani hæretici, de carnis abſtinentia dicti ſunt Encratici: unde Encratitæ apud Hieronymum. Sitarcia in eodem exponitur pro annona, ab σῖτος, cibus, & ἀρκεῖν, ſufficere. Cautum cibaria lege apud Romanos, ſcribit Athenæus, Ne quis in annum carnis fumoſæ plus talentis quindecim abſumeret. Creocaccabum dicebant Græci, carnem minutatim conciſam cum ſanguine & adipe ac liquore iuſſulento, dulciarioq;.

Felicitatis humanæ inconſtantia, rationibus præmonſtrata quatuor. Timothei hiſtoria ad id. Ciceronis obſcuritas illuſtratur ex Epiſtola ad Atticum. Interim, quæ agimus eſſe ſomnia. Artabazis hiſtoria. Itē Perſei filij. XVIII

FElicitas, inquit Seneca, res eſt inquieta, ipſa ſe exagitat, mouet cerebrū non uno genere: alios in aliud iritat, hos ad impotentiam, illos in luxuriam, hos inflat, illos mollit, & totos reſoluit. Quinimmo ſi uerum facere iudicium uolumus, ac repudiata omni fortunæ ambitione decernere: mortalium, ut inquit Euripides, nemo eſt felix. Proinde, ut ex Plinio uerba mutuemur, abunde atq; indulgenter fortuna deciditur cum eo, qui iure dici non infelix poteſt: ut prætercam Heracliti & Thaletis illud, Cuncta mortalium, ſeu bona ea ſint, ſeu mala, dum oriri uidentur, occidere. Nam Pythagoræ oraculum eſt ac Platonis, dormire animum in corpore,

ac quæ-

ac quæcunq; hic agere uel pati uidemur, nil omnino uideri aliud, quàm ſomnia. Vitæ magiſter pronunciauit, Mundum eſſe uniuerſum in maligno poſitum: quod exitu, miſerabili comprobat Artabazes Parthorum rex, & Tigranis potentiſſimi regis filius, quem bello uictum meretrici reginæ, ceu mancipiũ uilius, dono dedit Antonius cum præda, & Perſicis ſpolijs. Nempe ut quo illuſtrior fuerat uictoria, eo turpior foret largitio, qua rex tanto deformaretur ludibrio. Eadem uerò fortunæ inconſtantia Adramitenum Andriſcum in fullonia natum ob Pſeudophilippi nomen euexit: at Perſei legitimum filium artem ferrariam ob quærendum edocuit uictum. Eunus uerò ergaſtularius ſeruus fugitiuos in Sicilia ductauit. Splendido loco nati pleriq; Viriati genua ſunt amplexi, & Spartaci quoque. Suppetunt & in hoc exempla mille. Illud hic appoſuiſſe, operæpretium fuerit, tum quia ſcitu iucundum, tum quia inſimul nodus ex ſexto Epiſtolarum ad Atticũ explicabitur, ni fallimur, egregiè, quem quum Patauij eum librum prouincialibus auditoribus meis interpretarer, ut conniuens, tranſilueram: teſtatus tamen, nuſquam me, quod ad eam hiſtoriam pertineret, comperiſſe. Nunc ex Vlpiani Græci rhetoris monumentis loci eius enarrationem aucupabimur: ſimul & humanæ leuitatis tumorem reprimemus, edocentes, quò tandem ſpes noſtras deceat collimare, ne à ſcopo ſeiuncti, uelut umbræ uagemur. Igitur ut à Cicerone ordiamur primum, eo quem præſignauimus loco, ita Græce ſcriptum reperias, τὸν δὲ ἀπελεύθερον αὐτοῦ, ὄντα ὁμώνυμον τῷ κόνωνος πατρί, μηδὲν ὀλιγώρως πεφροντικέναι, hoc eſt, libertum autem eius, qua Cononis pater nomenclatura, nihil omnino curaſſe. In hunc ſcopulũ impactus eſt lembus. In eo quid alijs obuenerit, non ſtatuo, neq; enim cuminum ſerimus, ut maledictis & linguæ procacitate, ac morſu arcuato, lætiores prouentus hiſce noſtris lucubratiunculis conquiramus, ne improbè item faciamus, ſi in alienis ſubinde oſtentare ingenium uelimus, lacerando, conuellendoq;, quanquam id publico bono non reijcimus quandoq;. Verum ne diutius legentium deſideria diſtineamus: is ita refert, cuius teſtimonium paulo antè aduocauimus. Timotheus Athenienſium dux fuit, Cononis pater, initio uel fortunatiſſimus, ſi quis alius: memoriæ ſiquidem proditur, ad quodcunq; mitteretur bellum, facilem, ac perinde certam retuliſſe uictoriam: unde factum eſt, ut à pictoribus non aliter per picturam exprimeretur, quàm ut dormiens, aſſiſtente ei muliere, quam fortunam intelligi uolebant, quæ retia ferret, & id genus inſtrumenta alia, uenationibus accommoda: hoc figmento prudentioribus inſinuantes, pro eo fortunam omnia peregiſſe: ipſum uerò nil prorſum aliud, quàm dormitaſſe. Cæterum ubi is grauius hæc, moleſtiusq; ferre cœpit, aſſerens audacius ſuæ ipſius uirtuti, & ingenio perſpicaci uictorias omnes acceptas referri, par eſſe, procul fortunæ aura ſequeſtrata, indignata dea dicti tumore, nunquam poſtea Timotheum ex hoſte potitum uictoria. Plutarchus parte quadam ipſa hæc item cõprobat ijs ferè: Timotheus, inquit, fortunatus habebatur imperator, quo nomine exſtimulati quidam non citra liuorem ciuitates ex pingebant, ſponte ſe in cyrtum inſinuãtes, uas eſt id piſcatorium, illo altius conſopito. Ad quæ Timotheus eludens: Si tanta, inquit, uel dormiens conficio, quid excitatũ me facturum putatis? Scribunt nõnulli ex Græcis amplius, in paupertatem eum recidiſſe: ut qui Venerem ſibi cecidiſſe, nimio plus geſtiebat, miſerè mox, ac extra quàm opinaretur aliquis, caſu ſit profligatus caniculari. Quin dum ſequundiore uteretur dea, ſolitam ſe illi fortunam ſubinde offerre. Timotheũ deniq; Cononis patrem commonſtrat Pauſanias quoq;, ne refractarius aliquis aduerſum ire meditetur. Timothei turrim celebrat Ariſtophanes Pluto. Hæc nimirum grauius commonent, quotquot ex uoto cogitata omnia citra pulueris tactum conficiunt, ne nimium ſibi fidant, ſed uolubilem felicitatis humanæ inconſtantiam ante oculos proponãt, ſcientes eiuſdem eſſe numinis utranq; paginam facere, uel potius noſtra omnia eſſe in motu, nil ſolidum, nil quod eodem diu permaneat gradu: quoniam uſq; ad ludibria, mundi pars non uilis, homines quatimur fortunæ ſalo, nullaq; non hora occurrant, qui lethargum patiantur, communem (ut ille ait) deluſarum mentium morbum. Quid, quòd omnis uita ſupplicium eſt. In hoc profundius inquietiusq; proiecti mare, alternis æſtibus reciprocum, nunquam ſtabili conſiſtimus loco, pendemus & fluctuamur & alter in alterũ allidimur. Sed quærat aliquis, nec ineptè, unde nam ſit noſtræ felicitatis ſubſultans adeo, & (ut ſic dicam)

inconſtans inconſtantia. Huius uerò rationes ab ſcientiſſimis afferri quatuor, animaduerto: diuinam, cœleſtem, naturalem, humanam: quippe diuina prouidentia ita ſancitum, fugacia hic eſſe, ac haberi omnia, ne in tendiculam dilapſi teneamur obretiti, ac diuinorum prorſus obliuiſcamur: ad quæ naſcimur, & modo non deſipiamus, ducimur, prouocamurq; per momenta. Cæleſtis uerò diſpenſatio ſic diuino nutu dirigitur, ac cōtemperatur, ut perpeti ac irrequieto corporum illorum motu & uertigine inenarrabili, quum primum ad ſummum uel altitudinis uel directionis peruenerint planetæ, mox retro abeant. Porrò ab ſextili aſpectu uel trino, quos ſalutares arbitrantur in quadratū, uel oppoſitum, qui habentur noxij, relabantur. Deinde, ipſius naturæ nutu ita elementis ordo iniungitur, dum præpropido globorum cæleſtium circumaguntur inceſſu, ut quum calor aut frigus, ſiccitas uel humecta uis ad ſummum naturæ ſuæ prouecta fuerint, nec progredi altius, nec conſiſtere omnino uel minimum permittātur: quin intenta qualitas remittitur, ac laxata refluit mox. Quam quidem relabendi uiciſſitudinem præcelerem conſequuntur & corporum noſtrorum humores ac temperaturæ. Quod ſcienter eſt ab Hippocrate ſignificatum, ubi ſummam corporis ualitudinem iudicari fallaciſſimam pronuntiauit.

Felicitatem ueram ex deo eſſe. Opinionē de deo eſſe omnibus inſitā. Prolepſis quid. Triplici calle conſcendi ad dei cognitionē. De prophetis, item de CHRISTO ſcitu digna. Virginis partum Aegyptiorum comprobari doctrina. Cap. XIX

PRoinde altius generoſiusq; eſſe excitandum animum, ni undiq; inſcitiæ caligine circunfuſi lapſitamus, liquet opinor, quærendumq;, quod ſit homini propriū bonum: ne, quod hiſtoricus inquit, uitam ſicuti peregrinātes tranſeamus, ſitq; præter naturam corpus uoluptati, anima uerò oneri: ſiquidem bono ſuo conſtant omnia. Vitem commendabilem fertilitas facit, ſapor uinum, uelocitas ceruum, iumenta dorſo fortia ſunt: quia illorum unus hic uſus eſt, ſarcinas ferre. In cane ſagacitas prima eſt, ſi perueſtigare debeat feras: curſus, ſi conſequi: audacia, ſi mordere. In homine uero quid optimū eſt? Nempe (inquit Seneca) ratio, hac antecedit animalia, deum ſequitur: hæc recta, & conſummata felicitatē hominis impleuit: quam Erichthonium illum, mirandæ uetuſtatis uirum, Dardani ex Batea filium, ne ſuſpicatum quidem eſſe, contenderim. Eum tamen omnium hominum fortunatiſſimum antiquiſſimi ex Græcis pronuntiant. Conſumata ratio deum habet ſcopum, in quem cogitationes omnes & actus dirigat, quando illuc tendit noſter conatus omnis. Ab illo ſeiuncti bulla euadimus, & ſi quid bulla compertū imbecillius eſt. Natura humana, inquit Iamblichus, nec rationem quidem orationem'ue de deo ſuſcipere poteſt ſine deo, nedum diuina opera abſq; illo ualeat implere. Eſt quippe imbecillis adeo, & hebes prorſum, ut nullum nullitatis ſuæ remedium habeat, niſi quandam diuini luminis portionem, deſuper influētem, abſq; ea nil omnino à nobis diuini perfici poteſt. Deus eſt omnia, poteſt omnia, implet omnia in ſemetipſo. Nos autē ad diuinitatē uelut ludus. Quòd ſi in deo bonorum omnium eſſentia perfectioq; continetur, ac prima poteſtas, primumq; bonorum principiū illic eſt, merito ſacerdotes ſoli, & qui ſimiliter ſuperis ſe dederint, atque legitimè unionem ad illum fuerint conſequuti, bonorum omnium principium atq; finem ſtudioſe proſequuntur. In hoc utiq; ſtatu & ueritatis contemplatio adeſt, & intellectualis ſcientiæ conſummatio: atq; unà cum Dei cognitione conuerſio quoq; ad nos ipſos, noſtriq; agnitio comitatur. Quāobrem idea felicitatis eſt, ipſum cognoſcere bonum: ſicuti idea malorum eſt, utiq; ipſa boni obliuio & fallacia circa malum. Hinc Platonici ductor agminis Plotinus: Malum (inquit) animæ eſt, alienis, id eſt caducis hærere, bonum uerò domeſticis atque cognatis. Ex hoc item illud eſt: Mihi uerò adhærere deo, bonum eſt. Propterea ſciēter Mercurius: Eſt, inquit, hominis menſura ante omnes religio, quam ſequitur bonitas: ea demum tunc uidetur eſſe perfecta, ſi etiam cupiditatem omnium alienarum rerum deſpectui habeat uirtute munita. Vnuſquiſq; pietate, religione, prudentia, cultu & ueneratione dei clareſcit, quaſi oculis uera ratione perſpecta, & fiducia credulitatis ſuæ eatenus inter homines præſtans, quatenus aſtra reliqua ſol luminis maieſtate agnoſcitur præcellere. Adijcit his calculum quoq; grauiſſima, & plauſibilis

plauſibilis maximè Pythagoræ ſententia, quem dicere ſolitum accepimus, ὅτι βέλτιστοι γινόμεθα πρὸς τοὺς θεοὺς βαδίζοντες, id eſt accedendo ad deum effici unumquenque optimum. Adde publicum humanæ reipublicæ conſenſum. Ex tot, inquit M. Tullius, generibus nullum eſt animal, præter hominem, quòd habeat notitiã aliquam dei. Ipſis porrò in hominibus nulla gens eſt neq; tam fera, nec tam immanſueta, quæ non etiam ſi ignoret qualem deum haberi deceat, tamen habendum ſciat. Ex quo efficitur, ut is deum agnoſcat, qui unde ortus ſit, quaſi recordetur. Sed & alibi idem Cicero, quanquam ſub aliena perſona: Quæ gens (inquit) eſt, aut quod genus hominũ, quod nõ habeat ſine doctrina anticipationem quandam deorum, quam appellat Epicurus prolepſin? Equidem quantum coniectare licet, triplici nos calle potiſſimũ ad tantę duci pietatis cultum animaduerto. Primò quidem naturali hac, quã diximus, ſagacitate, quam immẽſa illa nobis prouidentia infudit. Poſtea uerò etiam rationibus philoſophicis, ex ipſo ædificij ordine, architecti prouidentiã comprobantibus. Propheticis demum uerbis atq; miraculis. Hæc uerò Chriſtianæ ueritatis conſectatoribus adſunt munificè, deſunt Gentibus, ueterũ ſuperſtitionibus (aut erroribus potius) animam in euidens præcipitium trahentibus, irretitis obuolutisq;. Taceo uetuſtiora, taceo & noua: quæ utraq; uirorum maieſtate præcellentium in diuinis rebus coruſcant latiſſimè, quorum cõmonitionibus, minis, exhortationibus, miraculis perſonant omnium aures, quando præpotens ille ſpiritus diuinus animas illas ſanctiores in noſtra emolumenta prouexit altius, & illarum enuntiatione rerum excellentium ſtupenda reſerauit arcana. Quid uerbis humanis ineffabilem, immo nec mente quidem comprehenſibilem CHRISTVM hic memorem? aut Chriſtianorum ingeram auribus? Aliorum quibus datum cælitus ſarctum tectum opus polliceri, ſit munus hoc tam amplum, tam extra hominis captũ. Illud modo ſubtexamus: ipſum hunc quem lapſæ naturæ reſtitutorem, dei filium præpotentis, deum ipſum agnoſcimus, ueneramur, colimus, quibuſdam ueluti lineamẽtis à Platone prius, mox & à Platonicis præſignatum, ac obſcurius delineatum. Prophetam igitur legislatorem quidem, ſed diuinum, Platonici putant: qui ut habeatur talis, oporteat eum manifeſtis quibuſdam miraculis ad homines diuina prouidentia mitti. Quem ſanè prophetam humani generis ducem diuinum Plato & Auicenna cognominant. Nam huc demum tendit Platonicum illud in libro De regno: Sicuti beſtiæ nequeunt à beſtijs feliciter ſine homine duci, ita neq; homines ab homine ſine deo. Probat inſuper Auicenna: Animam quidem prophetica lege uirtuteq; imbutam à diuina ſolum prouidentia mitti. Corpus autem ad animam prophetæ ſuſcipiendam idoneum diſponi à deo, non tantum proxime, ſed per animas cælorum motrices, tanquam per miniſtras, ac etiam per cælos ipſos, quaſi per inſtrumẽta dei. Sed nunquid reticebimus, quòd quarto Legum Plato diuiniſſimè uidetur uaticinatus. Deus, inquit, omnium nobis eſt menſura, multoq; magis, ſi quis (ut ferunt) homo eſt. Quod exponẽs Platonicus nobilis, Si deus aliquis homo eſt: id eſt, ſi quando fiat homo, ut ferunt oracula, ſcilicet prophetarum. Quod ad uirginis attinet partum, in Aegyptiorum myſterijs lectum eſt, Mulierem ab ſpiritu afflari diuiniore, non uideri abſurdum, extraq; naturæ potentiam: atq; eundem generationis ſemina item inſerere. Quando & ſic natos aliquot, nobis ex hiſtoria ſuggeritur. Cæterum quo riſu, quáue exſibilatione excipienda eſt ſceleſtiſſima Luciani impietas, qui nos irridens ægerrimè fert, qui Græcorum deos abnegemus, & ἀνεσκολοπισμένον σοφιστὴν προσκυνοῦμεν, id eſt cruci ſuffixum Sophiſtem adoremus, & ex illius præſcripto uiuamus. Nec à Trinitatis diuinæ infanda alibi abſtinet ſupploſione. Sed abunde Græca natio, quid de eo ſentiendum foret, ſanxiſſe uidetur, blaſphemi conflato cognomine. Verum exitus eo amplius, quoniam à canibus fertur conſciſſus, homo fœdiſſimus, loquentiæ multæ, at ſapientiæ minimæ. Quanto pium magis, quanto religioſius ita ſtatuere, ut ſciamus, primum eſſe dei cultum, deum credere, deinde maieſtatem illi ſuam reddere, & cum maieſtate bonitatem, ſine qua nulla maieſtas eſt. Scire illum eſſe, qui præſidet mundo, qui uniuerſa, ut ſua temperat, qui humani generis tutelam gerit, qui coercet, caſtigat, pœnas pro noxa irrogat, iuſtis præmia elargitur æterna. Vis deum propitiari, inquit Seneca, bonus eſto: ſatis illum coluit, qui imitatus eſt. Porrò quod uides omne, quo cæleſtia & humana concluſa ſunt: unum eſt, mem

bra ſumus corporis magni. Natura nos cognatos ædidit. Hæc nobis amorē indidit mutuum, & ſociabiles fecit: ex illius conſtitutione miſerius eſt nocere, quam lædi. Iſte uerſus in ore ſit perpetuò, ſed & in pectore: Homo ſum, humani nihil à me alienum puto.

Salutis rationem eſſe in religione tantum. Cecropis inuēta. Religiones falſas, & ſuperſtitiones omnes ex aſtrologia & ſyderibus profluxiſſe. Lucretij locus declaratur. Cap. XX.

QVamobrē reiecta omni ueſica, ſic cum Aurelio Auguſtino cludamus partem hanc: Religionem eſſe eam, quæ uniuerſalem continet uiam animæ liberandæ, quoniā nulla niſi hac liberari poteſt. Hoc eſt canonicū iter, quod unum ducit ad regnum non temporali ueſtigio nutabundum, ſed æternitatis firmitate ſecurum. Hoc inquā auguſtiſſimum iter doctiſſimus ille Porphyrius quæſiuit quidem, ſed non reperit: non repererunt & alij, quātumuis rerum naturæ capaces uiri, quos priſca tulit ætas, etiamſi ſingulari ſtudio & ſolertia inenarrabili iſta conſectarentur: CHRISTI pretioſiſſimus ſanguis effuſus reſerauit, & credentibus incomparabiles theſauros, patrum noſtrorum memoria incognitos, etiamq; infantili ſimplicitati patefecit. Comparetur nunc Chriſtiano ſtatui principis Auguſti illa paſſim certatimq; ab auctoribus celebrata felicitas, quantula demum deprehendetur? quam puſilla? quàm nulla prorſum? Ipſe ſibi tamen nimis placebat in ea, plauſibiliter ſibi abblandiebatur: ſiquidem quum Caium ex filia nepotē in Armeniam mitteret, comprecatum ferunt à dijs, comitem illi Pompeij beneuolentiam, Alexandri audaciam, ſuam uerò ipſius fortunam. At Cecropa ueterum plerique mirantur, quòd omnium primus Iouem appellarit, ſimulacra repererit, aram ſtatuerit, uictimas immolarit: quum ante illum nemo iſta inter Græcos perpetraſſet, aut agnouiſſet omnino. O temporum conditionem miſeram, ò ineptam uanitatem. Stultitiæ dux, ignorantiæ magiſter, à doctiſſimo quoq; plauſu excipitur feſto, auctor uitæ ridetur. Verum ita prorſum res habet, Deus omniū eſt principium, ac finis: proinde colligi facile poteſt, deo nos eſſe natos, non nobis. Propterea dei cultus, uirtutum uirtus eſt: at enim dei cōſequutio, uirtutum utiq; præmium eſt, ſed incomparabile. Hinc fit quoq;, uti uiuere ij demū uideantur, qui de diuinis ſcribunt uel loquuntur, aut cogitant. Quòd ſi è medio auferatur diuinus cultus, erit ſanè rationale animal uel brutis infelicius. Cæterum hic præſtat unus præcipuè, ut mente uiuamus: hoc eſt, ut ſemper ac feliciter uiuamus. In mente ſiquidem ſtatus eſt, ac tranquillitas. Verum ab mente delapſus ad inferos ſe ipſum intrudit. Sed quoniam de religione agimus, illud ſciendum amplius, religionum exortum & uarietatem eſſe qui ſyderibus acceptam referant, quæ urbibus & prouincijs propria, peculiariq; poteſtate præſideant. Ex rerum uerò cæleſtium ſtudioſis plerique ad eas quas uocant cōiunctiones magnas planetarum ſuperiorum, referre maluerunt: Saturni præſertim, atq; Iouis. In qua ſententia eſſe Arabas animaduerto, & Latinorum item multos, qui illorum conſectati ueſtigia ſunt. Ptolemæus uerò Apoteleſmaton libro ſecundo, Aſiaticos ſcribit, qui exortum ſpectent, ac meridiem, Veneri, Saturnoq; rem diuinam facere: quoniam trigono ſubſint aridæ qualitatis, hoc eſt Virgini, Tauro, Capricorno, quibus dominentur Venus & Saturnus. Rurſusq; qui inter meridiem habitent, & occaſum, Venerē ſummè ac Martem colere, quoniam humectæ ſubijciantur triplicitati, cuius cum Marte Mercurium ac Venerem præſides fecit. Atque ita deinceps reliqua ſubtexuntur. Iam uerò & Manichæorum hæreſis, quæ liberum excutit arbitrium, non aliunde initia ducit, quàm ab aſtrologorum fata aſtruentibus diſertationibus. Ex aſtrologiæ porrò ſinu profluxiſſe ſuperſtitionum omnium uanitates, locupletiſſimus auctor Varro teſtatur. Geomantiam aſtrologiæ itidem adoptant, qui eiuſmodi doctrinam profitentur. Iam & magiæ clauis commemoratur aſtrologia. Nam quid de chiromanticis dicemus? A quibus excogitata ſcimus in manuum uolis ſeptē montium ſupercilia, quæ cæleſtes præferant planetas. Cæterum hæc omnia eſſe acuta potius delyramenta, & uaniſſimas uanitates, quàm documenta, uitæ uſibus concinnata, nemini non arbitror liquere. Nos tamen eo in primis conſilio recenſuimus, ut Lucretij locum aperiremus, qui libro De natura primo, religionem deſtruere uolens ita ſcribit,

Humana ante oculos fœde quum uita iaceret

In terris oppreſſa graui ſub relligione:
Quæ caput à cæli regionibus oſtendebat,
Horribili ſuper aſpectu mortalibus inſtans:
Primum Graius homo mortalis tollere contra
Eſt oculos auſus.

Hominum pectora debuiſſe feneſtrata fieri ex apologo. Vitilitigator. Hominum prauitas. Et cur traditũ, animas tranſire in beſtias. De Plotino nõnihil. Cap. XXI

FAbulas, quarum nomen falſi profeſſionem indicat, aut tantum cõciliandæ auribus uoluptatis aut adhortationis ad bonã frugem gratia, repertas eſſe, legimus. In hoc genere, quod poſterius eſt, multas ſæpe ac periucundas altero (quod dicitur) oculo percurrimus. Sed eam in quã proximè recidimus, dum iſta commentaremur, nullo modo præterire poſſumus, quod inſtituto noſtro belliſſimè congruat. Ferunt ergo mythologi, Mineruam, Neptunum, Vulcanum de artis peritia inter ſe amplius diſceptare cœpiſſe: atq; inibi quidem Neptunum periclitandi cauſa effinxiſſe taurum, Mineruam uerò domum ſubſtruere adortam, à Vulcano eſſe expreſſum hominem. Eius certaminis arbiter erat Momus: is diligenter ſingula conſpicatus, quid in quoq; uitio uerterit, operæ non eſt referre, in homine utiq; id accuſauit, debuiſſe architectum Vulcanum pectus eius effingere feneſtratum, ut ſic eo planè recluſo ac patenti, omnibus perſpicuum fieri poſſet, quid ſibi uellet, quid meditaretur, uera'ne promerentur, an ſecus: quando & Moralium ſeptimo Ariſtoteles ait, prauitate inſignem hominẽ milies eſſe fera nocentiorem. Fabellæ autem huius lepidiſſimè concinnatæ documẽtum illud mihi præmonſtrare uidetur ſcitiſſimè, quod eſt à M. Tullio poſitum in quadam ad Quintum fratrem epiſtola: Multis, inquit, ſimulationum inuolucris tegitur, & quaſi uelis quibuſdam obtenditur uniuſcuiuſq; natura. Frons, oculi, uultus perſæpe mentiũtur, oratio uerò ſæpiſſime. Nec extra pomœria nati fallũtur modo, quod ferri poſſet: ſed uel intra inſtituti uix ſibi cauent: immo ne Argus quidem, uti in fabulis traditur, oculatus totus impoſturas humanæ prauitatis euaſerit. Sententiam eandem Socrates item comprobauit de feneſtrato pectore, puto ex id genus apologo, Ne (inquit) occultiores deliteſcerent ſenſus, ſed ad conſiderandum paterent: quoniam hominũ effigies habent ferarum animos, ut inquit Seneca. An non Hercule, ſicuti Plinius ſcribit, ex bomine homini plurima ſunt mala? Cætera animantia in ſuo genere probè degunt: at diuinũ hoc animal, & miraculum quoq;, quod ſæpe repetimus, & ſuo probatum loco eſt, uenerandum atq; adorandum, nunc aperta ui, ſæpius fraude mutuo arietare (ut ſic dicam) non ceſſat. Nec homini tantũ homo lupus eſt, quum qui ſit, non nouit, ut Plauti uerbis utamur: ſed & quanto notior, tanto etiam ſæuior, & immanior, fraudulentiorq;, ac planè uitilitigator: quod uerbum, Plinio docẽte, eleganter ex uitijs & litigatoribus concinnarat Cato: ſed eo & Firmicus utitur Matheſeos quinto tribus locis. Verũ modo uitiligator ſcribitur, modo uitilitigator. Huius uerò, ut ad inſtitutum redeamus, abſurditatis quam eſſe aliam rationem opinemur, quàm quæ ex Ariſtotelis oraculo promitur? Homo, inquit, ut perfectione ſuſcepta, animantium cũctarum optimus eſt, ſic à lege ac iuſtitia ſeiunctus, omnium efficitur peſſimus. Dedit quidem optimus ille parens rerũ animis noſtris igniculos quoſdam, & quaſi ſcintillulas ad omnem uirtutem percipiendam: cæterum igniculos eos malis moribus opinionibusq; deprauatis, ut M. Tullius auctor eſt, ſic extinguimus, ut nuſquam lumen ingenitũ appareat. Quòd ſi eos adoleſcere liceret, ipſa nos ad beatam uitam natura perduceret. Nunc uerò, ſimul atq; in lucem æditi & ſuſcepti ſumus, in omni cõtinuo prauitate, & in ſumma opinionũ peruerſitate uerſamur, ut penè cum lacte nutricis errorem ſuxiſſe uideamur, ut merito Lucretianum illud poſſit comprobari,

O miſeras hominum mentes, ó pectora cæca,
Qualibus in tenebris uitæ, quantiſq; periclis
Degitur hoc æui, quodcunq; eſt.

Porrò ex hac hominum ferina in alterum rabie ſæuiendi, atq; item omnifaria malè uiuendi libidine, prorſus bruta: natam, opinor, infamem illam de animarum tranſitu poſi

tionem. Quoniam Timæus Pythagoricus nobiliſſimus in libro quem De mundo & anima ſcripſit, quem poſtea imitatus eſt Plato: Migrationem in beſtias, inquit, induci falſo ad terrorem hominum impiorum, ut pœnæ ſaltem formidine, & ſpecie abſurda immaniq; à uitijs inquinamentisq;, quibus candori animæ labes inuritur, retraherentur, proficerentq; in bonam frugem. Sed & Pythagoras, à cuius placitis hæc in primis uidentur inualuiſſe, id ipſum ita ſignificauit: Si depoſito, inquit, corpore liberum aſcenderis ætherem, eris immortalis deus, non ultra mortalis. Orpheus quoq; in ipſo Mercurij terreſtris hymno,

Κωκύτου ναίων ἀνυπόστροφον οἶμον ἀνάγκης.

Id eſt Cocyti habitans irremeabilem neceſſitatis uiam. Sed nec Aegyptiorum ſacerdotum ſcientia omnino comprobari re uera demigrationem animarum eiuſmodi tetram formidoloſamq;. Quinimmo ad ferinum uel heroicum animæ habitum referendã, opinantur, quãdo apud eos hominis nuncupatione animus modo intelligatur. Quod aperuit Mercurius Aegyptiorum pontifex maximus, qui quum emigrationem eiuſmodi ritu poetico deſcripſiſſet, adnexuit, legem diuinam nõ permittere animi humani in beſtias tranſitum. Quinimmo pœnas ſtatuit ſempiternas impijs animis in mundi huius infimis elementorum gradibus. Agit quoq; gratias Deo, quòd bonos uiros æternitati conſecrarit. Item dicit, uſqueadeo coniungi mentem deo, ut erroribus ex eo non implicetur amplius. Zoroaſter quoq; in libro, cui titulus *Μαγικὰ λόγια τῶν ἐκ Ζωροάστρου μάγων*. Zoroaſter, inquam, abs quo omnis ueterum theologorũ ſapientia manaſſe creditur, inquit, *σὸν γὰρ ἀγγεῖον θῆρες χθονὸς οἰκήσουσι.* hoc eſt, tuum uas habitabunt beſtiæ terræ. Quòd ſi intra nos beſtiæ ſunt, intra quoq;, non extra de homine in beſtiam, ac ex beſtia remigramus in hominem. Cæterũ nec deſunt, qui iſta ſic interpretentur, ut animarum quæ ſimilem brutis duxerint uitam, aliæ inter alias beſtiarum turbas diuerſentur. Quod ipſum Platonis doctrinæ ualde conſentaneum putat Olympiodorus: quoniam Plato animas purgatiſſimas inter deos cenſuerit uerſari: impuras autem inter ſepulchra reuolui: quo fiat, ut umbris quandoq; terreamur, quippe quum corporei quippiam circa ſe contraxerint, ſicut & in ſe: unde fieri Plato uult, ut uideri quandoq; poſſint. Ex priote autem ſenſu, ſi habitum intelligamus, non ſpeciem, arbor erit apud Platonem, qui nutritioni deditus, uel Herculis quæſtum in ea attriturus, die noctuq; torpebit. Miluus, qui raptu uiuet per concupiſcentiã: leo, qui egregiè militabit: draco, qui crudeliter in genus humanum debacchabitur: homo, qui ciuiliter uiuet: heros, qui naturalia ſcrutabitur: dæmõ, qui mathematica: angelus, qui diuina. Talis enim fit animus, qualem induit habitum. Ex quo in Phædro Socrates: Ego (inquit) cõſidero, utrum ipſe ſim beſtia Typhone mulriplicior, an diuinius animal. Porrò quid in ijs Aurelius Auguſtinus ſenſerit, quid'ue Porphyrius, qui ſcire cupit, legat Ciuitatis diuinæ librum decimum. Plato autẽ figuratè metamorphoſes iſtas in Timæi parte poſtrema ſub Pythagorica perſona poetico quodam excurſu perſequitur. Iamblichũ certè rationalem animam puduit in brutum præcipitare. Quanto cauſatius nos Chriſtianæ ueritatis cultores hoc genus nugamenta retundemus, illius prophetici memores perpetuò: in circuitu impij ambulabunt, ueluti ita dicatur: impietatis anquiri oportere, ſi quis ambitus eiuſmodi & demigrationes enixius tueri contendat. In quam decuriam, alioqui philoſophus nobilis, & inter Platonicæ ſapientiæ ſectatores facilè princeps Plotinus tranſcribi ſe neſcio quo modo patitur, dignus qui cum Timæo potius ſtipendia faceret, ac ubique triarium ageret, nec rorarium quandoq;. Noſcendum quoq; in libris *περὶ ἀρχῶν* ab Origene *μετεμψύχωσιν* defendi.

Fidei cõmendatio præcipua. Qui dicantur palimboli. Theſſala perfidia. Theſſalæ alæ. Theſſalus equitatus. Rhombus quid. Trapezia. Theſſalica portio quid. Capanica, capane, ſcapane, ſcaphiũ, amaCapus, et cape quid. Capania Pallas. Ogygia, cur pro antiquis. Thebe, cur dicãtur. Ilici eſſe ſimile, quid ſit. Cohors ſacra Thebis quæ: inibi adnotatur interpretis Plutarchi lapſus fœdiſſimus. Iolai hiſtoria. Pharſalorum & Bœotiorũ uoracitas. Scytala Muſarum quid. Cap. XXII

NVmam Pompilium memoriæ proditum eſt, quum Romanæ iuuentutis bellicoſos acresq́ ſpiritus & ferocientes (ut ſic dicam) animos, incuſſo deorum metu remollire, ac retundere cuperet, omnium primum Fidei templum conſtituiſſe, illamq́ Romanis, Plutarcho auctore, maximum eſſe iuſiurandum demonſtraſſe. Proinde quum ad id ſacrarium flamines bigis, curru arcuato, id eſt obtecto deſuper, ac uelut fornicato uehi iuſſiſſet, manu quoq́ ad digitos uſq́ inuoluta, rem diuinam facere uoluiſſe, ſignificantes ſymbolicè fidem tutandam eſſe, ac eius ſedem in dextris eſſe ſacratam. Quod Plinius ſcribit, & Ariſtophanes quoq́ in fabula, cui titulus Nephelæ, ſignificauit. Sed & Plethon Gemiſtus rerum Græcarum libro ſecundo, manus porrectio μεγίστη παρὰ πέρσαις πίστις, id eſt maxima inter Perſas cenſetur fides. Quin & M. Tullius nullam rem ſcribit, uehementius continere rempublicam, quàm fidem: quoniam, ut alibi ait idem, eſt iuſtitiæ fundamentum fides. Iuſtorum corda, inquit Ambroſius, meditantur fidem. Hæc porrò, tradente Seneca, ſanctiſſimũ humani pectoris bonum eſt, quòd nulla neceſſitate ad fallendum cogitur, nullo corrũpitur premio. Vre, inquit, occide, non prodã. Sed quo magis ſecreta quæret dolor, hæc illa condet altius. Eſt autem (ut Cicero finit) fides dictorũ conuentorumq́ conſtantia, & ueritas. Propterea Plato inquit, fidem eſſe in reddendis pecunijs depoſitis, uel in ſepulchris erigendis iuſtitiam. Sillius item Italicus præconio poetico ſic fidem commendat,

Iuſtitiæ conſors, tacitumq́ in pectore numen.

Hæc tamẽ quamuis precellens, quamuis ciuilis ſocietatis glutinamẽtum firmiſſimum, & ferruminatio (ut ita dicam) inuicta, nonnullis, immo uero plurimis, bonumq́ ſi non omnibus, ita prorſum fluxa eſt, ita cenſetur nulla, ut nil rarius ſit reperire, quàm incorruptæ ueritatis hominem. Inde in Plauti Bacchidibus adoleſcens ille,

Satin', ut quem tu fidelem habeas, aut cui credas, neſcias?

Sed & rurſum poeta idem, atq́ adeo fabula eadem, graphicè ſubſultantem amicorum ſynceritatem effingit hiſce uerſiculis,

Multi more iſto, atq́ exemplo uiuunt, quos quum cenſeas
Tibi amicos, reperiuntur falſi teſtimonijs,
Lingua factioſi, inertes opera, ſubleſta fide.

Subleſtam uero fidem Marcellus friuolam intelligit, ac leuem. Cuiuſmodi uiſitur in ijs, quos παλιμβόλους Græci uocant, & in commentariolo De liberorum inſtitutione, meminit Plutarchus. Sicuti παλιμβολίαν Agathias poſuit in libris. Dicuntur autem eo nomine inconſtantes, & perfidi, unde tritum illud apud Græcos, Scytharum eſt palimbolum ſe præſtare. Sed & in Pompeij rebus ſcribit Dion, Ciceronem ſæpe ſolitum ἐπαμφοτερίζειν, quia nunc populo cohæreret, nunc ſenatui: proinde, inquit, dicebatur αὐτόμολος. Homerus ἀλλοπρόσαλλον uocat, id eſt nunc huic, nunc illi inhærentem: quales fermè coarguuntur Theſſali, nec id utiq́ in Latinis literis, quod riſu fortè exciperent Græci, ſupercilij ſtudioſiores: ſed obſeruatũ id meminimus apud Demoſthenem in primis, in cuius Olynthiaca prima ita ſcriptum inuenio, ἅτε τῶν θετταλῶν, ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. Poſtea, inquit Theſſalica, hæc enim infida quidem erant natura, & ſemper utiq́ omnibus hominibus. Conabar, quantum mihi uaria lectione ſuggeritur, tam fœdæ, tamq́ probroſæ inuſtionis cauſam proruere. Demum ex Vlpiani rhetoris monumentis ita fermè commoniti ſumus, Theſſalos ut infidos, antiquitus ſugillatos: aut ob Medeæ hiſtoriam, quam ab Iaſone circumſcriptã, qui Theſſalus erat, poetæ tradunt: uel quia tempore Peloponneſiaci belli in ipſa acie ab Athenienſibus ad Lacedæmonios, uelut inducta fidei, interlitaq́ memoria, ordinibus mutatis, Theſſali transfugerunt: ſicuti Thucydides quoq́ auctor eſt, unde natum prouerbium, ut Theſſala fides, de uana dicatur & fluxa, quæ in ratione uirtutis nihil omnino habeat penſi. Quod Euripides item innuit, πολλοὶ γὰρ ἦσαν, ἀλλ' ἄπιστοι θετταλοί, hoc eſt, multi quidem erant, ſed infidi Theſſali. Quin Ariſtophanis item aſtipulatu id ipſum comprobari uidetur poſſe, à quo amplius ἀνδραποδιστὰ appellantur, quo nomine ſignari animaduertuntur plagiarij, qui liberos homines in ſeruitutem redigunt, & diſtrahunt. Theſſalorum deniq́ improbitatem non tacuit hiſtoriæ parens Herodotus, qui libro nono ita refert: Theſſalos adeo non pœnitebat eorum, quæ hactenus egerãt,

ut etiam multo ſtudioſius Perſam inducerent. E quibus Thorax Lariſſæus, & Xerxem fugientem deduxerat, & tunc Mardonium propalam inducebat in Græciam. A Philoſtrato quoque taxantur egregiè Theſſali in Critia ſophiſte: Similis, inquit, Theſſalis euaſit, apud quos ἀγεωργία καὶ ἀκρατὸς καὶ τυραννικὰ ἐν οἴνῳ σπουδάζονται. Qui tamen, inquit, ſapientiam non negligebant: ſed ἐγοργιάζον, id eſt Leontinum Gorgiam amplexabãtur. Polydamas tamen Pharſalius apud Xenophontem rerum Græcarum ſexto, fuiſſe traditur hoſpitalis, ac Theſſalico more magnificus. Eodem modo & Aeoles ut fraudulenti infamabantur, quod Idillio primo adnotauit Theocriti interpres, unde factum opinaĩ, ut αἰολίζειν, ſignet decipere: ut apud Hieroclem, μὴ δὲ αἰόλιζε αὐτάν ne circũſcripſeris ipſam. Sed redeo ad diuerticulũ. Illud ad mores pertinet nihil, quòd Theſſalicas alas inuenimus dictas in antiquis auctoribus, de chlamydibus, quibus uterentur Theſſali: nam utrinque anguli proiecti eminebant quadam alarum ſimilitudine, quales ferè nunc habentur Gallicæ ueſtes. Vnde Eupolis in Maryca, ἐνθετταλισμένοι, id eſt Theſſalicè circumueſtiti ſumus. Cæterũ ne in totum uidear Theſſalos inſectari, operæpretium fore opinatus ſum, quod ex diuerſis captauimus, apponere. Igitur Quintus Curtius geſtorum Alexandri libro tertio, Theſſalos equites, Acarnanas, & Aetolos inuictam eſſe dicit bello manum. Et in Menone Plato Theſſalos ſcribit inter Græcos fuiſſe illuſtres tum equitatu, tum diuitijs. Polybius quoque auctor grauis Theſſalicos equites conferto prælio inſuperabiles eſſe confirmat. Quos tamen ſi per partes attentaueris, lacerare carpereque facillimum ſit. Vſque adeo natura non ſolum hominum corpora, uerum etiam animos ſui diſſimiles finxit, ut ſæpenumero unus idemque homo, non modo in rebus diuerſis, ſed in ſimillimis modo inauditam celeritatem, aliàs incredibilem ignauiã oſtendat. Aratus in rebus ciuilibus uſquequaque fuit perfectus, rei militaris peritus. At ſi acie dimicare cogeretur, in conſilijs ſegnis, in ſubeundis periculis timidus erat. Legimus præterea, aciebus ad rhombi ſimilitudinem formatis Theſſalos primos eſſe uſos, Iaſone (ut ferunt) auctore, ut quæ ſint ad omnes uſus accommodatiores: equites enim hac forma conſtituti uertere ſeſe in quemuis proſpectum poſſunt, minimeque uel à tergo uel à latere capi. Eſt uero rhombus quadrilatera figura, quæ tamen rectiangula non eſt. Sicut rhomboides, quod in contrariũ collocatas lineas atque angulos habet æquales, non autem rectis angulis, neque lateribus æquis continetur. Præter hæc uero omnes quadrilateræ figuræ trapezia, hoc eſt menſulæ nuncupantur. Inſuper apud Theocritum eſſe magicũ inſtrumentum uidetur rhombus. Corymbum ab Athenienſibus quidam putant dici, Apollonij interpres rhombum eſſe rotulam dicit, quam loris diuerberantes circũagunt, atque ita ſonum inde eliciunt. Quidam etiam Didymon uocant rhombum dimidiatum, in re militari, etiam transformatum in triquetrum, cuneum ſeu roſtrum uocamus. Rhombum præterea lego cõmunius ſtrumbam dici, quæ & bombix nuncupetur, uerum & ſtrombus, unde στρομβηλὸν inflectitur. At in Olympijs Pindarus rhombum uocat iaculi eubrationem: quæ μετὰ δινήσεως planè fiat, id eſt haud citra rotatam uertiginem. Acie cuneata Scythæ utuntur, & Thraces: quin & Macedonas uſos inuenio, Philippo ſuadente. Inuſtam porrò Theſſalis animaduerto uoracitatis notam. Propterea in Lamia Crates, τριπήχη θετταλικῶς τετμημένα, id eſt trium longitudine cubitorum inciſa Theſſalico more. Nam carnium portiones facere grandiores, gentis eius erat proprium. Quando & carnem θετταλότμητον, id eſt Theſſalicè inciſam, Philetærus dixit in Lampadophoris: quin & Theſſalicam entheſin de magna pronuntiabant. Capanica uero Ariſtophanes, uelut amaxiæa dixit, id eſt plauſtralia: quoniam currus Theſſali καπάνας dicunt. Quanquam eſt item in curru uirga quædam dicta Capane. Capus uero propriè locus eſt uentorũ ſentiens perflatus, unde Capas uocant præſepia, quoniam ab equis difflentur. Scapane ligonem indicat, quem & ſcaphium uocant: communius etiam tzapion, inquit Theocriti interpres, ſed Attici Amam. In gymnaſio Cylabare apud Argos, de Stheneli filio ſic nuncupato, uiſebatur Palladis ſimulacrum, inquit Pauſanias, quæ Capania dicitur, id eſt καπανία. Pharſali inter hos inceſſebantur præcipuè, quod ſignificat Mneſimachus, τῶν φαρσαλίων ἥκει τις, ἵνα τὰς τραπέζας καταφάγῃ, id eſt Pharſalorum uenit aliquis, ut menſas uoret ipſas. Turpitudinis eiuſdem infamantur labe in Græcia item Bœotij, ut auctor com-

probat

probat Polybius hiſtoriarum uigeſimo, Et qui eos, uelut uaſa dixit, quæ ſortita uocem non aliud eloquantur prorſum, ni quantum capiant ſingula. Vt Βοιωτίαν hic ὗν prætercam, quamuis eam ſe euaſiſſe, in Olympijs glorietur Pindarus, dum Aeneā alloquitur chorodidaſcalum, quem eſſe Muſarum ſcytalam pronuntiat, id eſt, nuntium, ac uelut carminum præconem. Illud ſuperpondij loco adiecerim hic, Ogygum fuiſſe uetuſtum adeo Thebarum regem, uti quicquid perantiquum uiſatur, dici Ogygium recte ualeat. Sunt tamen qui in Aegypto regnaſſe autument hunc, unde ſit Cadmus, qui in Græciam profectus Thebas condidit, ab boue iugulata ſic nuncupatas, quoniam Syrorum lingua bos dicatur Thebe. Bœotios deniq; dicebat Pericles, eſſe ilicibus perſimiles: quod ex Ariſtotele eſt, quoniam ſemet inteſtinis conficerent diſſidijs. Suum autem ilicis eſt, uti denſiore ſit materia, ualidaq;: ſed ita ut diſſiliat nulla externa ui, cōſtringaturq;. Hic uero quoniam de fide actum, deq; Bœotijs, id ſubnectamus potiſſimum, fuiſſe Thebis ἱερὸν λόχον, id eſt ſacram cohortem, quam Gorgidas inſtituerit primus, ex electiſſimis uiris, hoc eſt amatoribus amatiſq;, ut uoluere nōnulli, quando hic eſt ad robur nexus præpotens. Nam legimus, inquit Plutarchus in Pelopida, Iolaum Herculis amaſium fuiſſe certaminum participem ac propugnationis. Prodit autem Ariſtoteles, uel tempeſtate ſua ad Iolai monumentum τὰς καταπιστώσεις ποιεῖσθαι ἐρωμένους καὶ τοὺς ἐραστὰς, hoc eſt amatos amatoresq; fidem ſolitos obſtringere obfirmareq;. At interpres, Ariſtoteles quidem etiam pro ſententia animi ſui ait, apud ſepulchrū Iolai amantes atq; amatos tumulo ſolennia miſiſſe.

Magiæ ſpecies eſſe plures, quo'ue diſparentur diſcerniculo. Libri improbatæ lectionis qui. Teletæ. Pyctaciola. Prophetæ pro Magis. Item pharmacia quæ intelligatur. Magorum iynges. Goetia. Epode. Magiæ nomē unde fluxerit. Virgilij locus explicatur. Caput XXIII

QVi acuratius introſpicere iſta enixi ſunt, magiæ faſtigia duo deprehenderunt: alterum infame eſt, ac immundorum ſpirituum cōmercijs inauſpicatum: reliquum, ſi penſitatius explores diſpiciaſue, non ferè aliud eſt, quàm naturalis philoſophiæ apex. Priorē illā non magnopere magiā, ſed goetiā uocāt Græci, incantationibus & carminibus nefariæ curioſitatis arte compoſitis cōcinnatā, quam honeſtiore uocabulo etiam theurgiam nuncupare audent: ſed diſcerniculo tamen quodam, ut illicitis artibus deditos, cuiuſmodi excogitaſſe Zabulus memorat, alteros intelligi damnabiles uelint, quos & maleficos appellant uulgò. Horum enim eſſe goetiam proprie dicunt. De qua cōcinnantur libri, quos improbatæ lectionis appellat Iurecōſultus Vlpianus, protinusq; eſſe corrūpendos ſtatuit. In quod fortè genus ueniunt pyctaciola ad ægritudinem cōſcripta quamlibet. Laudabiles uero alteros, quibus theurgiam deputant, quamuis utriq; ritibus ſint dæmonum fallacibus obſtricti, ſub angelorū nominibus. Nam & Porphyrius quandam quaſi purgationem animæ per theurgiam, cunctanter tamen & pudibunda quodammodo diſputatione promittit. Reditum uero ad deum hac arte præſtari cuiquam, inficiatur omnino. Quibuſdam uero conſecrationibus theurgicis, quas teletas uocant, idoneā fieri atq; aptam ſuſceptionem ſpirituum & angelorū ad uidendos deos, arbitratur. Quæ uero proprie magia nuncupatur, perfecta creditur, & ſumma ſcientiæ poteſtas, quando Perſarū lingua eſt magus, non ferè alius quàm diuinorum interpres & cultor. Goetiam omnium placita legum exterminant, execranturq;. Magiam feſto plauſu ſapientiſſimus quiſque excipit, uenerat̄ & colit, ut quæ altior ſit ſanctiorq; philoſophia, ex qua præſignis profluat literarum claritas. Pythagoram, Empedoclem, Democritum, Platonem quoque hanc equis uelisq; conquiſiuiſſe, nauigatione ſuſcepta non longiore modo, ſed & periculoſa, conſtans opinio eſt. Huius ueluti parentes celebrant, Zamolxidem quem poſtea ſit imitatus Abbaris Hyperboreus: Zoroaſtrem, non quem uulgaris recipit opinio, ſed Oromaſi filium. Plato certe in Alcibiade apertius teſtatur, non aliud ſibi uideri Zoroaſtris magiam, quàm diuinorum ſcientiam atq; cultum, qua imbuantur Perſarum regum filij, ut ad mundanæ reipublicæ imaginem, ſuam & ipſi rempublicam adminiſtrare diſtribuereq; cōdiſcant. Propterea M. Tullius in Diuinationibus, neminem apud Perſas regio potiri faſtigio ſcribit, qui prius magicam non imbiberit ſcientiam. Et Po-

ſidonium ſequutus Strabo, eſſe Parthorum duplex concilium ſcribit, unum quidem συγγενῶν, id eſt nobilium, ut ipſe interpretor. Alterum uero nobilium & magorum. Ex utroque quorum reges allegere conſueuerint. Strabonis interpres, συγγενεῖς affines dici putat parte iſta: id quàm recte, ipſe uiderit. Plinius utique cognationē, ſyngenicon, agnationem, pro nobilium accipit ſtemmate. Verum ad magiam redeo. Hæc naturaliū conſenſum, quem ſignificantiſſimè Græci συμπάθειαν uocant, indagine ſcrupuloſa dum rimatur exploratius, interſparſas mundo poteſtates rerum, alioqui quaſi illatebratas, in naturæque quodammodo ſanctarijs recōditas in apertum ita producit, ut per illecebras mutuas, quæ magorum ἴυγγες nuncupantur, & cognationem quandam miracula conſurgant maxime mira, non utique magia ipſa artifice, ſed natura potius, cui ſe hæc mutuos copulando aptè conſenſus miniſtram exhibet. Quibus diſparatis diſiectiſque, ac (ut ſic dicam) diuaricatis ceſſant illa, & ueluti in ſinu maieſtateque parentis interquieſcunt, donec conciliator excitatorque acceſſerit opportunus. Quem non alium deprehēderis, quàm magum, recōditiſſima quæque diuinorum operum exactiſſimè ſpeculantem, promentemque illa in actum ſcientiæ anguſtioris profunditate, cuius ignarum uulgus pullatum carpit, quod neſcit, conuellit, quod ſingulari dignum ueneratione cenſetur. Quando eccleſiaſticos doctores plures hanc nouimus amplexatos. Hanc denique Magnus Albertus ita approbaſſe comperitur, ut ſequeretur, & periclitando multa ſe deprehendiſſe, non erubeſcat non inficiari. Goetia maxime probantur inſignes Aegyptij, quod præcipuè dæmonū ibi uiguerit cultus. Magia uero præcellunt Aethiopes & Indi, quia ea mundi portio herbis, alijsque ad eum uſum peraccommodis maximè ſcateat. Porrò hanc magiæ diſtinctionem ab Hieronymo item ſignificatam, conijectare licet, ubi ad Paulinum ſcribens, Apollonium ait Tyaneum fuiſſe magum, ſicuti uulgus, ſiue philoſophum, ut aſtruebant Pythagorici. Denique ad inuiſendū adorandumque CHRISTVM ueniſſe magos, ueritas teſtatur euangelica: Eos, opinor, impium fuerit, omnium ſuffragio damnatis illis adieciſſe: quando & interpres quidam non maleficos ibi, ſed Chaldæorum philoſophos monuit intelligi oportere. Lego item, magos quandoque prophetas dici, præſertim ſi & futura præſagirent, ac religioni adnexam medicinam conſectarentur. De goetia ſuſpicor in libro De myſterijs Iamblichum intellexiſſe, ubi ait, Quæ faſcinati imaginamur, præter imaginamenta nullam habent actionis & eſſentiæ ueritatem. Eiuſmodi nanque magicæ finis eſt, non facere ſimpliciter, ſed uſque ad apparentiam imaginamenta porrigere: quorum mox, nec uola (quod dicitur) compareat, nec ueſtigium. Goetiam inuenio ab incantationibus dici quoque ἐπῳδὴν, id eſt epodem, quaſi tu excantatricem nuncupes. Nam & quæ cauſarios excantat pueros, ſolet appellari Epodos. Polybius epodes, & goetiæ iunctim commeminit. Apud Græcos hanc tradi nominum diſparationem obſeruauimus, eſſe quidem μαγείαν boni ad bonum aliquod dæmonis aduocationē, cuiuſmodi fuerint Tyanei Apollonij uaticinia. γοητείαν uero mortuos excitare, unde etiam à luctibus ſit nuncupata, id eſt ἐκ τῶν γόων, qui ad ſepulchra ædi aſſueuiſſent. Pharmaciam autem, hoc eſt φαρμακείαν, ubi philtra porriguntur eſu haurienda, uel potu. Quæ omnia ex Medis ſint comperta, & Perſis, unde & magiæ nomen uideri conflatum poteſt. Perſas nanque Maguſæos nuncupant, ſed μαγὸν indigenæ pronuntiant. Cæterum ut parte hac, ueluti arbiter honorarius inter diſſultantes ſententias, iudicium meum proferam: theurgiam ab Auguſtino reiectam, animaduerto à naturali magia non diſcrepare admodum, quando in Diuinationibus Cicero ſcribit, In Perſis augurari magos, & diuinare, congregarique in fano commentandi cauſa, atque inter ſe colloquendi. Et quod grauius multo eſt, in libro De ſacrificio & magia Proclus, dum hanc naturalium ſympathiam cognationemque, & ut interim compaſſionem dicam, latiſſimè monſtraret, etiam numinum aduocatione uti ſolitos magos per huiuſmodi rerum conſenſum, tradit. Ex quo artis liquet infamia, ne fortè triconibus, ut ueteri utar uerbo, etiam Iulio Capitolino uſurpato, id eſt contentioſis, ac litium amantibus laceſſendi me anſam uidear offerre, quod numinis appellatione prætenta, ad dæmonum uaframenta reclinata impeditiſſimis & ipſa erroribus obretita minus perſpicaces præcipitaret in interitum. Proditur literis à Græcorum pleriſque, fuiſſe Paſetem quendam inter magicæ uanitatis conſectatores primæ notæ, eum tradunt excan-

taminum

taminum potentia conſueuiſſe differtiſſimũ repente conuiuium diſcubituris præmonſtrare, mox ubi collibitum fuiſſet, omnibus euaneſcentibus ita, ut omnino parati uiſeretur nihil. Si quid pretio comparaſſet, id agebat, ut erogati nummi in ſuis comparerent loculis, eluſo uenditore. Numam quoq; Pompilium eiuſmodi præſtigijs quãdoq; operatum legimus. Sed & Pythagoram item illum doctiſſimum id ridiculum factitaſſe, ut quæ collibuiſſet, ſanguine perſcriberet in ſpeculo, moxq; literis ad lunam orbis pleni obuerſis, ſtanti à tergo, ut in lunæ exaratas diſco, cõmonſtraret. Sunt item qui ſcribant, Epheſios habuiſſe notas quaſdam & magicas uoces, quibus adhibitis, ſemper fierent uoti compotes, quicquid attentaſſent. Iis quoq; uſum eſſe in rogo Crœſum, auctor Euſtathius ſcribit. In Caracalla tamẽ prodit Spartianus, quod ab inſtituto haud ita diſſentaneum eſt: Damnatos, qui tertianis & quartanis amuleta collo propendentia geſtarent. Illud ſciendum denique, non naturalia ſolum recondita ſcrutari magos, uti eſt id quòd ſi quem ſuccinea indueris ueſte, alterum uero paleari, ilico mutuis copulabuntur nexibus: uerum & uerba, quæ uim inſitam profundentia trahere ualeant: multa etiam, quæ ab his trahi poſſint. Et illa quidem uiro, hæc autem fœminæ clàm adhibentes fœminam ad uirum rapiunt, admotis quandoq; & quæ ſeiungere ualeant, uelut nautæ ita ferrum cum magnete ſuſpenſum librant, ut rapiatur ad urſam. Rurſumq; allio inficientes raptum dirimunt eiuſmodi. Verbis porrò præeſſe Mercuriũ uolunt, cantibus Phœbum, excantationibus Mercurium & Phœbum ſimul. Hæc uero copioſius non inargutè aut incallidè conſectati ſumus; ſed ut uno, eodemq; pede, Maroni lucem inferremus aliquam libro quarto;

Hæc ſe carminibus promittit ſoluere mentes
Quas uelit, aſt alijs duras immittere curas.

Qui ſint habiti prioribus forma præſignes. De Phaone pluſcula. Item de Sappho pauca. Belli qui dicantur Martialis declaratur. Caput XXIIII

DE pulchritudine alias ex Platonicis muſeis ampliter, nunc ex hiſtoria quæ ingerunt ſeſe haud queo præteriſſe. Forma in primis apud Græcos uiſenda & amabili fuiſſe Alcibiadem ferunt, inter Romanos uero Scipionem. Demetrium cognomento πολιορκητὴν, boni quoq; huius plurimum uendicaſſe ſibi. Alexandrum fuiſſe formoſum traditur, ſed ἀπραγμόνως. Cæterum & formidabile quiddam formæ inerat eius. At pulchros arguere Homerus uolens arboribus aſſimulat ferè, ὅδ᾽ ἀνέδραμεν ἔρνεϊ ἶσος.

Hominum quoq; pulcherrimum fuiſſe prædicant Phaona, quem inter lactucas occultarit Venus. Sunt qui prodant, portitorẽ fuiſſe hunc, eoq; ſe fouiſſe artificio. Ad hunc tranſmiſſura Venus quum appuliſſet quandoq;, gratè excepta ab eo eſt: etiam ſi, quænam foret, prorſum inſcio. Tranſportata uero quò uellet, dea homini alabaſtrum unguenti obtulit: quo is quum ſe obleuiſſet, omnium euaſit formoſiſſimus: atq; eo nomine à Mitylenæorum mulieribus ardenter appetebatur: unde factum, ut adulter demum deprehenſus iugularetur. Amatũ à Sappho, ſciunt omnes, quæ poetria fuerit Scamandronymi filia, cuiusq; ſapientiam admiretur etiam Plato. Fuit & in Lesbo Sappho altera, uerum meretrix, haud poetria. Superpondij loco fuerit id: pulchritudinem haud intelligi niſi in magno corpore, quoniã dignitas expetitur, quæ puſillis nulla prorſum fuerit. Bellos ceu à delicijs appellarunt ueteres, qui à Græcis ex ciuili eblandimento ἀστεῖοι uocantur: aut σύμμετροι, id eſt conformati, quod eorum membra uenuſte reſponſum quidem habeant, puſilli tamen ſint ipſi: proindeq; nec pulchri, uel formoſi. Quod ſignat Martialis,

Bellus homo & magnus, uis idem Cotta uideri:
Sed qui bellus homo eſt, Cotta, puſillus homo eſt.

Aeginetica potentia, primumq; in ea inſula nummos uideri cuſos. Thebæ unde. Caput XXV

AEginetas inter Græcæ gentis principes quãdoq; fuiſſe præconſpicuos, proditum monumentis eſt, felici quadam temporum feracitate, opportuna, commodaq; indeptos multa. Nam & nauali potentia uiguere plurimum, omninoq; maximi cenſebantur. Quin & in Perſicis rebus propriam oſtentarunq;

tarunt uirtutem. Quo nomine præmijs quoq;, ἀριστεῖα quæ uocant Græci, ornati egregiè ſunt. Omnium uero principes nummũ cudere adorti ſunt. Nam & ab eis νόμισμα, nuncupatur αἰγιναῖον. Illud adijciamus amplius ex Pauſaniæ theſauris, Aſopi filias à Phliaſiis tradi Corcyram, Aeginam, Theben: & à Corcyra quidem ac Aegina inſulas nuncupatas, quæ prius Scheria dicerentur, & Oenone, id eſt οἰνώνη. A Thebe autem, quæ ſub Cadmea eſt, ciuitatem indeptam nomen. Tametſi aliter ſuprà relatum, haud excidit.

Qui nam fuerit in ueteri hiſtoria Maris: quiq; equum inſcenderit primus. Italiæ frequentia. Itali & Italiotæ, quo differant. Caput XXVI

ITaliam omnium principes inhabitaſſe feruntur Auſones indigenæ, ſeu αὐτόχθονες. At uetuſtiſſimũ fuiſſe Marin quendam nomine, cuius antica corporis humana prorſum uiderent: poſtica uero, equina omnino. Nam & nomen ipſum propémodũ pollere, quod apud Græcos ἱππομιγής, id eſt equo immixtus. Videri autem poteſt, equum inſcendiſſe primus, & freno inhibuiſſe, atq; argumento eiuſmodi διφυὴς creditus: eundem quin etiam uixiſſe fabulantur annos centum ac tres & uiginti: ter item mortuum, reuixiſſe ter. Sed enim ſimile ueri mihi haud fit, in Varia hiſtoria inquit Aelianus. Nec deſunt qui equitandi artem, id eſt τὴν ἱππικὴν, in Libya compertam primo, tradant. Qua ex cauſa nuncuparit Pindarus in Pythijs κυράναν εὐίππου. Etiam ſi ad id referunt alij, quod ab Neptuno edocti ſint Libyes currus iungere. Quin & Pallada equeſtrẽ in Libya genitam. Italiam porrò terram gentes incoluiſſe plures, quàm regionem quamuis aliam, idem prodit auctor. Cuius ratio promatur ex temperaturæ præſtantia, regionis uirtute, aquarum copia, & omnia ferendi poteſtate, quod παμφόρον ſignificanter dicitur: necnon paſcua facilitate, quam εὔβοτον appellant: adiacẽte porrò maris bonitate præſigni, portuum quoq; numero ſuppetente, hincinde fluminum magna ui interluente. Qua rerum maieſtate tantum non diuina, recenſeri quãdoq; in Italia ſolitas inuenio ciuitates mille centum ſexagintaſex. Adnectamus huic capiti illud leuius: à Græcis Italiotas nuncupari peregrinos in Italia moram ducentes, Italos uero in Italia natos. Idem interſtitium inter Siceliotas fit, ac Siculos. Cæterum Sicilienſes dicimus nos & Siculos.

Luſu nec abſtinuiſſe uiros quandoq; laude multa præſignes. Cap. XXVII

HErculem uirum, ut ferè creditur, multæ uirtutis, nec gloriæ minoris, traditum ueteribus eſt, Intẽtiſſimam certaminibus obeundis curam ſtudiumq; luſibus, quadamq; animi quaſi feriatione ſolitum laxare remittereq;. Nec Iouis & Alcmenæ filium puduiſſe cum puerulis colludere, & quidem ſæpius. Quod amplius inſinuat Euripides, apud quem ipſe hic deus, ſicuti ueteribus eſt uiſum, ita pronunciat,

παίζω, μεταβολὰς γὰρ πόνων ἀεὶ φιλῶ.

Dicere uero hæc animaduertitur aſſiſtentẽ habens puerum. Sed & ab Alcibiade quandoq; deprehenſus Socrates eſt cum Lamprocle etiamnum infante colludens. At magnus Ageſilaus cum filio arundinẽ, qui puerulis ſuus eſt mos, uelut equitaturus inſcendebat: quumq; à quopiã rideretur, renidens, Tu (inquit) ſile nunc quidem, factus uero pater patribus itidem enuntiato. Sed Græce ſic, νῦν μὲν σιώπα, ὅταν δὲ γένῃ πατὴρ αὐτὸς, τότε ἐξαγορεύσεις πρὸς τοὺς πατέρας. Cæterum uel præcipuè ciuilis philoſophusq; uir Tarentinus Archytas cum pueris de famulitio luſus agitabat: plurimum uero ijs, dum conuiuia agitaret, oblectari aſſueuerat, mollitudinem quandam uitæ, ac dulcitudinem commentus.

Lodouici

A01 1467441

Digitized by Google

Digitized by Google